

משניות

יבין תפארת ישראל ובוועז

עם כל המפרשים כאשר נדפס במקום

חזקתק וחוכנס לאינטרנט

www.hebrewbooks.org

עיי חיים תשס"ה

ועם ענין אהת והמשים הוספות חדשות

הוצאת

בית מסחר ספרים, פרדס

י. ג. בוכבינדר, נשיא

ניו יורק, נ. י.

"פרדס" תשי"ג

הוצאת בית מסחר ספרים "פרדס"
י. ז. בוכבינדר, נשיא
28 רחוב קאנאל, ניו יארק

הוצאת בית מסחר ספרים "פרדס"
י. ז. בוכבינדר, נשיא
28 רחוב קאנאל, ניו יארק
PARDES PUBLISHING HOUSE, Inc.
28 Canal Street New York, N. Y.

משניות

סדר קדשים

עם

א) פירוש רבינו עובדיה מברטנורה ז"ל . ב) תוספת יום טוב לתנאים יום טוב ליפמאן בהדר נתן הלוי העליר ז"ל .

(שני אלה הנהו עתה ע"פ הדפסותיהם הראשונות ועי' דטרו השבועים שרבו מאד בהדפסות שאחריהן).

יב) חרושים מס' זרע יצחק מהג"מ יצחק חיות ז"ל .
יג) חרושים מהג"מ אלעזר ז"ל אבד"ק בראדי .
יד) מלא הרועים מהג"מ יעקב צבי יאליש ז"ל מו"טוב , [בהוספות רבות] .

טו) משנת רב [ברוך טעם] מהג"מ ברוך פרענקל תאומים ז"ל אבד"ק לייפניק [בהוספות רבות] .
טז) בית שאול מהג"מ יוסף שאול הלוי נאמאזנאהן ז"ל אבד"ק לטוב , [בהוספות רבות] .

יז) חרושים מהג"מ משלם זלמן אשכנזי ז"ל אבד"ק לובלין .

יח) נמוקי הגר"ב מהג"מ יהודה בכרך ז"ל אבד"ק סיני .

יט) דרכי המשנה וכללותיה מהג"מ יעקב האניז ז"ל (מספר עץ חיים) .

כ) תולדות רבינו הקדוש מס' בית רבי .
כא) דקדוק לשון המשנה מהג"מ שלמה לעווזאהן ז"ל .

כב) העתקת המלות הלועזיות מהרב ר' מאיר דארמיצער ז"ל .

ג) מהרש"א (חא"ט) מהג"מ שמואל אליעזר הלוי אידלש ז"ל אבד"ק אוספראה .

ד) תוספות חרושים מהג"מ שמשון חסיד ז"ל מאלסנא (בעה"מ נורת שבשון) ומהג"מ שאול ז"ל אבד"ק אמשטרם (בעה"מ בנין אריאל) ועוד מגאוני ומנו (כמ"כ באמסטרם בשנת לח"ה) וחרושים רבים מהר"ז ומהרמ"ז חכהן בלך ז"ל (כמ"כ בוילנא והוראנא תקע"ח) .

ה) תוספות ראשון לציון מהג"מ ישעיה ברלין (פי"ק) ז"ל .

ו) שנות אליהו על סדר דעים }
ז) אליהו רבא על סדר מדרות } כרבינו אליהו ז"ל
ח) באורי הגר"א על תמיד (הגר"א מוילנא) } מדות וקנים

ט) תוספות רע"ק מהג"מ עקיבא איגר ז"ל אב"ד ורי"ם דק"ק פונא והמדינה .

י) חרושים מהג"מ לוי יצחק ז"ל אבד"ק ברדישוב .

יא) חרושים מספר לשון הזהב מהג"מ דוד מעבלי כ"ץ שיף ז"ל אבד"ק לונדון והמדינה .

ועל כל אלה הוספנו כהבטחתנו בתחלת ההדפסה

שבע ושלשים הוספות חדשות נבבדות

ובמשך ההדפסה הוספנו עליהן עוד

ארבע עשרה הוספות חדשות

כוללות פירושים חרושים והנהו מגאוני קדמוני ובתראי ורבים מהם היו גנוזים עד כה בכתבי יד קדשם שעין הדפוס לא שופחם עוד, והנם נקבים בשמותיהם מעל"ד .

ואלה שבע ושלישים ההוספות החדשות :

(טו) **חדושי מהרי"ח** על כל שתא סדרי משנה, מהג"ם יואל חסיד ז"ל מאמטשוילאו (בכלל ספרי המשניות (תנן) סמטניות ר' דובראוונא) לא נדפסו חדושיו רק על סדר זרעים ומהרות בלבד).

(טז) ספר **יעיר קנו** על מסכת קנים, מהג"ם מנחם אליעזר ז"ל בנו של בעה"ם עטרת ראש.

(יז) (כת"י) **הגהות וחדושים** לסדר נשים ונוזקין, מהג"ם צבי הירש קאלישער ז"ל אבד"ק טהארן (בעה"ם סאוניס למשפט).

(יח) (כת"י) **הגהות וחדושים** מהג"ם אליהו גוטמאכער ז"ל אבד"ק גרידן (בעה"ם צפנת פענח).

(יט) (כת"י) **צבי תפארת** מהג"ם צבי הירש ז"ל (נכדו של בעה"ם חכם צבי ז"ל) אב"ד ור"ם דק"ק ברלין והמדינת (בעה"ם צבי לצדיק והגהות על הש"ס).

(כ) **הגהות הרשיש** מהג"ם שמואל שמראשון ז"ל, ועליהן נלוו גם הערות (מכ"י) מכנו הג"ם מתתיהו ז"ל.

(כא) (כת"י) **שער הציונים** לסדר זרעים מהג"ם ישכר ז"ל (בעה"ם פתחי שערים).

(כב) (כת"י) **בן אריה** חדושים לסדר סוּעַר ונשים מאת הג"ם זאב בן אריה ז"ל אבד"ק טעלז (בעה"ם הגהות בן אריה על הש"ס).

(כג) **מעייני יהושע** על מסכת סוּעַר קנים ואהלות, מהג"ם יהושע העליר ז"ל אבד"ק טעלז (בעה"ם דברי יהושע חסן יהושע וכו').

(כד) (כת"י) **חלופי גירסאות ושנויי נוסחאות** ע"פ ספרי משניות מדפוסים ישנים, וע"פ תלמוד בבלי וירושלמי, ונכללו בהם הגהות בעל שיטה מקובצת לסדר קדשים.

(כה) (כת"י) **אור גדול** מהג"ם ירוחם יהודה ליב פערלמאן ז"ל, הנודע בשם, הגדול דמינסק.

(כו) (כת"י) **יתרון האור** חדושים רבים מהמפרש **אור גדול** הג"ל, שלא יכילם הנלווין במקום, בסדרי סוּעַר נשים נזיקין וקדשים, נדפסו בסוף כל הלך.

(כז) (כת"י) **חשק שלמה** חדושים מהג"ם שלמה רבקה ז"ל. מו"צ דק"ק ווילנא.

(כח) (כת"י) **משנת רב יוסף** לסדר זרעים ומהרות, מהג"ם יוסף רייזין ז"ל אבד"ק סלאנים (בעה"ם ש"ח ערות כהוסף וכו').

(כט) (כת"י) **הגהות** על סדר מהרות מהג"ם יעקב וויידנפעלד ז"ל אבד"ק הריסלאו.

(ל) (כת"י) **גליון מהרא"י** לסדר זרעים מהג"ם אברהם יונה יעוונין ז"ל מהוראדנא (בעה"ם נוסף מהרא"י על הרמב"ם).

(א) **פירוש רב האי גאון** ז"ל על סדר מהרות.
(ב) **פירוש הריבב"ן** למס' שקלים, מרבינו יהודה ב"ר בנימין הרופא ז"ל ממשפחת העגונים.

גם הצגנו לקוטים למס' שקלים מכת"י קדמוני משנות המאה הראשונה לאלף הששי.

(ג) ספר **מלאכת שלמה** על כל שתא סדרי משנה מהקדוש הג"ם שלמה העדני ז"ל (יכל בשמונה מאות דפים (מאליא) ככתב רש"י ספרדי, והכ"י היה ביד הרחיד"א ז"ל וחתום שמו עליו, ומכירו לשבת כשהג"ם במע"ג אות ש' סמן ג"ז וכמע"ס אות ס' ס"י קב"ד). [בסדר זרעים ומהרות הוצג אצל פנים המשניות].

(ד) **פי' תפארת ישראל** להג"ם ישראל ליפשיץ ז"ל אב"ד דק"ק דאנצין. עם הלכתא גבירתא לסדר זרעים ומועד. בפירושו נעשה חדש ומועיל להבדיל בין הפשט ובין הפלפול, ונדפסו זה לעמית זה בשם "יבין", ובוועד כאשר עשה הגאון המחבר ז"ל בפירושו הארוך לסדר מהרות שנדפס בתוצאה זו. — גם נתקנו בו אלפי שבושים וטעויות הדפוס שנפלו בהוצאות הקדמות.

(ה) (כת"י) **פירוש הארוך** לבעל **תפארת ישראל** ע"ם מהרות (תחת פירושו שנדפס עד כה) פירוש נפלא מאד. וקרא שמו בהקדמתו **עטרת תפארת** והיה ספון בכי"ק. גם נלוו עליו, הלכתא גבירתא ופתחה, מראה כהן וקריית ארבע.

(ו) **מסגרת זהב** מהג"ם ברוך יצחק ליפשיץ ז"ל בנו של בעל הפירוש תפארת ישראל.

(ז) **שנות אליהו** למס' שבת מרבינו אליהו ז"ל (הגר"א סווילנא). עם הערות מהג"ם נפתלי הורץ הלוי ז"ל אבד"ק יפו.

(ח) (כת"י) ספר **משנה ראשונה** באור נפלא על סדר זרעים מהג"ם אפרים יצחק ז"ל דיין ומו"ץ בק"ק פרעמישלא, בני דינא רבא של הצדיק הג"ם יוסף אשר עתרינבערג ז"ל.

(ט) (כת"י) ספר **משנה אחרונה** באור נפלא על סדר מהרות מהג"ל (שנהם יכילו בכתב יד ערך מאה ושבעים באגוז).

(י) (כת"י) ספר **יש סדר למשנה** לסדר זרעים ומועד, מהג"ם ישעיה ברלין (פיק) ז"ל, בעה"ם תוספות ראשון לציון.

(יא) **חזון נחום** להג"ם אליעזר ב"ר יעקב נחום ז"ל, לקוטים מספרו להרכבה מסכתות מס' קדשים ומהרות.

(יב) **יין הרקה** חדושים להרכבה מסכתות, מהג"ם אלעזר ז"ל אבד"ק בראדי ואמשטרדם (בעה"ם מעשה רוקח על התורה וכו').

(יג) **בית מאיר**, חדושים להרכבה מסכתות, מהג"ם מאיר פזנר ז"ל, אבד"ק שאמלאנד והמדינה (בעה"ם בית מאיר על הש"ס וש"ע וכו').

(יד) **מעשה ארנ** מהג"ם יצחק יהודה אייזיק ז"ל מקאטארנא למסכת סכשירין, זבים, וטבול יום.

- (לא) **תפארת יעקב** תקינים והערות לפי תפארת ישראל מהג"ם יעקב צבי שפירא ז"ל אבד"ק אסטריין.
- (לב) **אהבת איתן** מהג"ם אברהם אבלי ז"ל אבד"ק ווערזאן.
- (לג) **תוספות אנשי שם** לסדרי זרעים ומטהרות. ילקוט חדש ונפלא מבחרי פכארי המשנה ומפרשיה. נלקבו מספרים נבחרים רבים מאד.
- (לד) **לקוטים באורים נפלאים** לסשניות. נלקמו ונאספו מספרים רבים, ממבחי מפרשי המשניות.

- (לה) **ציונים** (כה"י) מראה מקומות לדברי המשנה בבבלי ירושלמי, תו"כ, תוס', רא"ש, מיימוני, סמ"ג, טור, שו"ע, והרבה שו"ת.
- (לו) **הקדמת הרמב"ם** ז"ל לסדר זרעים (סוגרת ע"פ משניות ד' נאפולי משנת רנ"ב), עם הנהגות מהר"י ברלין ז"ל. גם **הקדמת הרמב"ם** ז"ל לסדר מטהרות (סוגרת ע"פ סמ"ג מרכיני בצלאל אשכנזי ז"ל) וכביבה הערות מלקומות סס' מי נפתח.
- (לז) **חלוקת הקדמת הרמב"ם** ז"ל מסדר מטהרות לסימנים מהג"מ יהודה אלבוטני ז"ל, (סכ"י שנכתב בשנת ה'רס"א)

גם הוספנו בו: א) הקדמת הרע"ב ז"ל לסדר מטהרות עם הערות מס' חזון נחום. ב) דברי המו"ל את פירוש הרע"ב בראשונה סתוך הכ"י, בוויניציא שנת ש"ז. ג) דברי המו"ל את פירוש התו"ט בראשונה, בשנת שע"ה. ד) הסכמות הגאונים בעל עוללות אפרים והשל"ה על התו"ט.

עוד וזאת עשינו לתועלת הלומדים, כי הדפסנו פנים המשניות לספר שנות אליהו על הלומד שיהיה הכבוד קרוב להמשנה על אחר. — גם הצננו בראש העמודים את שם הפרק כפי שהוא בנמרא, לפי שהראשונים בהראותם לאיזה פרק יקראתו בשמו.

הוספות על ההוספות

אסרו הסדפיסים: לכל ההוספות הרבות והנכבדות הנ"ל שעטרנו בהן את המשניות לא אפרנו עוד די, ולא נדאינו במלאכת הגדולה הזאת, וב"ה אורנו חיל, ויגענו ומצאנו עוד ארבע עשרה טרנוליות טובות להוסיפן בעטרת המשניות. לפאר ולתפארת, ולתועלת רבה. ואלה הן:

- (א) **פירוש הראב"ד** ז"ל למסכת קנים.
- (ב) **סלע המחלוקת** כולל השנות הרז"ה על פי הראב"ד.
- (ג) **פירוש הרא"ש** למס' קנים, עם תקונים מס' יעיר קנו.
- (ד) **פירוש למס' אבות ממחזור ויטרי** לרבינו שמחה ז"ל תלמידו של רש"י ז"ל, ומיחסו לרבינו יעקב ב"ר שמשון ז"ל בן דורו של רבינו תם ז"ל (הפירוש הזה נדפס פעם אחת במחזור ויטרי ע"י חברת מקיצי נרדמים, והחברה נתנה לנו לברנו הזכות לעטר בו את המשניות). והצננו עליו גם גוססת כתב יד אחר שנמצאו בו שנויים רבים וגדולים.
- (ה) **סדר תנאים ואמוראים ממחזור ויטרי** הנ"ל ולא נדפס בו רק כחציו, והשלמנוהו כלו ע"פ כ"י מינכען וע"פ כ"י הרהי"ד א ז"ל עם הערות הרחיד"א עליו
- (ו) **באור מהרש"ה** לפירוש מחזור ויטרי הנ"ל, סאת הג"ם שמעון הלוי איש הרוויץ ז"ל אבד"ק לייפציג.
- (ז) **הוספות לתוספות ראשון לציון** להג"ם ישעיה

- ברלין ז"ל, שלא נדפסו רק במשניות דיהרנפדט בשנת תקס"ז, והמשניות ההם יקרי המציאות מאד.
- (ח) **מדרש שמואל** להג"ם שמואל די אוורא ז"ל לפ' ש"ח.
- (ט) **באור הגר"א** ז"ל למסכת אבות.
- (י) **פירוש זרע יצחק** למסכת אבות להג"ם יצחק חיות ז"ל (נדפס בשלמות).
- (יא) **רוח חיים** להג"ם חיים מולאזין ז"ל לפרק שגו חכמים (הוצג על הגליון בתוך הלקוטים).
- (יב) **לקוטי בתר לקוטי** מספר שושנים לדוד, בית דוד, משנת חכמים, אמתחת בנימין, הון עשיר ולחם שמים. מלבד אלה שנדפסו על הגליון בתוספות אנשישם ובלקוטים.
- (יג) **חדושים והנהגות** מהג"ם אברהם שמעון מרוב ז"ל אבד"ק קיידאן (בעל ההנהגות וחציונים לס' הלכות גדולות):
- (יד) **ציור חדש ונפלא לתבנית הבית ולמזבח** ע"פ שטת בעל הפי', תפארת ישראל, מצוייר בדקרוק רב ע"י חכם מוסחה (כי הציור שלו שנדפס כבר במשניות הפ"י הנהו משובש מאד)

מלבד פרק שגו חכמים שהוספתו במשניות אלה, שנשמט מרובי המשניות.

זכרון לראשונים

נפקד לשוב קצת מהספרים מדפוסים הקדמונים היותר מוכתרים, יקדי המציאות מאד שהיו לנו לעינים ולתועלת רבה לברור ההגה המדויקת ולנוסחאות ישרות, ואלה הם:

- (א) משניות דפוס ראשון, עם פירוש הרמב"ם.
דפוס נאפולי (שנת רנ"ב).
  - (ב) משניות עם פי' הרמב"ם הר"ש והראב"ד. ד' וויניציאה (ש"ו).
  - (ג) משניות שנדפס ראשונה עם פי' הרע"ב.
ד' וויניציאה (ש"ו).
  - (ד) משניות עם פירוש הרמב"ם והרע"ב.
ד' ריווא די מרינמא (ש"ך).
  - (ה) משניות עם פי' הנ"ל. ד' מנמובא (שכ"א—שכ"ג).
  - (ו) משניות עם פי' הנ"ל. ד' באסיליאה (ש"ס).
  - (ז) משניות עם פי' הנ"ל. ד' וויניציאה (שס"ו).
  - (ח) משניות שנדפס ראשונה עם התוי"ט על ידי עצמו.
ד' פראג (שע"ה).
- (א) משניות שנדפס ג"כ ע"י בעל התוי"ט בעצמו עם חוספות רבות. ד' קראקא (ת"נ).
- (א) מתניתא דבני מערבא, שתא סדרי, נדפס מכ"י שנמצא בארץ הקדם. ד' קעמברידזש (תרס"ב).
- (והוא יקר המציאות, כי לא נדפסו ממנו רק כעט עקומספלארים).
- (א) ירושלמי דפוס ראשון. ד' וויניציאה (רפ"ז).
- (ב) תלמוד בבלי, מסכתות רבות. ד' וויניציאה (רפ"א—רפ"ו).
- (ג) כל הש"ס בבלי שהניה אותו הריעיב"ץ ז"ל וסידר אותו להדפסה עם ציונים מההל ועד כלה, ועל גליונותיו הודשו והנהותיו. דפוס פפד"ם (תס"ב—תע"ד).
- (ד) אלפסי דפוס הראשון. ד' קושטא (רס"ט) (יקר המציאות מאד).
- (טו) ספר דקדוקי סופרים. מאיר העינים בנוסחות כ"י רבים.
- (טז) ספר ערוך השלם להרה"ג ההכ"ס מר הנך יהודה ד"ר קאהוט ז"ל.

- (א) משניות דפוס ראשון, עם פירוש הרמב"ם.
דפוס נאפולי (שנת רנ"ב).
- (ב) משניות עם פי' הרמב"ם הר"ש והראב"ד. ד' וויניציאה (ש"ו).
- (ג) משניות שנדפס ראשונה עם פי' הרע"ב.
ד' וויניציאה (ש"ו).
- (ד) משניות עם פירוש הרמב"ם והרע"ב.
ד' ריווא די מרינמא (ש"ך).
- (ה) משניות עם פי' הנ"ל. ד' מנמובא (שכ"א—שכ"ג).
- (ו) משניות עם פי' הנ"ל. ד' באסיליאה (ש"ס).
- (ז) משניות עם פי' הנ"ל. ד' וויניציאה (שס"ו).
- (ח) משניות שנדפס ראשונה עם התוי"ט על ידי עצמו.
ד' פראג (שע"ה).

ועוד ספרים רבים כאלה שהיו לנו לעינים ולתועלת רבה במלאכתנו מלאכת שמים הזאת

ואלה הספרים הנבחרים אשר מהם נלקטו תוספות אנשי יש"ם (הנ"ל אות ל"ד).

אפיקי יהודה, יח) מי נפתוח חלק שני על אהלות נגעים ופרה כתב יד המחבר הנ"ל. יט) כנסת ישראל להג"ם גדליה ליפשיץ ז"ל. כ) פאת השלחן להג"ם ישראל משקלאב ז"ל בעל תקלין חרות, בא ציור שמעון להג"ם יעקב שמעון סיניגא ז"ל. כב) נמוקי הגר"ב להג"ם יהודה בכרך ז"ל. כג) יין הרקח להג"ם שמתח יואל הכהן ז"ל. כד) עשר המערכות להג"ם שמעון ל"ש ז"ל. כה) רץ למשנה להג"ם צבי הירש ב"ר וואלף ז"ל אבד"ק עקצין. כו) תא הרצים להג"ם כז) משנת ר' נתן להג"ם צבי אויערבאך ז"ל. כח) לקוטי המשנה להג"ם שרגא פיווש פרינקל ז"ל בעל ס' ציון לדרש. כט) קול סופר להג"ם חיים סופר ז"ל בעהב"ס ס' מנהג חיים. ל) זכרון יהודה להג"ם יהודה זונדל ב"ר נחמיה ז"ל. לא) אומץ יוסף להג"ם יוסף יהודה ז"ל דין דק"ק ברעסלויא. לב) זרע קודשו לג' עת לחנה. לד) אמרות בזהורות. שלשה להר"ש פריינד ז"ל.

א) לחם משנה על משניות להג"ם משה ב"ר נח יצחק ליפשיץ ז"ל נדפס בקראקא שצ"ו בהסכמת הסרש"א והב"ח. ב) עין חיים להר"י חאגיז ז"ל. ג) באר אברהם ומי באר להג"ם אברהם ב"ר חיים ליסקר ז"ל. ד) לקט הקמח להר"ם חאגיז ז"ל. ה) קול הרמ"ן להר"ם זכותא ז"ל. ו) לחם משנה להג"ם אורי פיווש ז"ל יוזביל האמסלבורג ז"ל. ז) הון עשיר להג"ם עמנואל חי ריקי ז"ל. ח) לחם שמים ה"א לדריעיב"ץ ז"ל. ט) לחם שמים להג"ל ח"ב, ומשנה לחם הפסות לה"א. י) מים חיים לבעה"ם ספר פרי חדש. יא) פי שנים פי' הרא"ש לסדר זרעים עם הרבה חדשים מהמ"ל הר"ר אלישע גאליץ ז"ל. יב) בית דוד להג"ם דוד קורינאלדי ז"ל. יג) שושנים לדוד להג"ם דוד פארו ז"ל. יד) אמתת בנימין להג"ם בנימין וואלף פרידבורג ז"ל. טו) בני אששכר להג"ם יששכר בער בן מהרש"ה ז"ל בעל נזירות שמעון. טז) משנת חכמים להג"ם משלם מקדמניץ ז"ל. יז) מי נפתוח להג"ם יהודה ליב ערל ז"ל בעל

ומלכד כל אלה נאכפו אליו פנינים יקרים מהרבה מפרשי הש"ס בבלי וירושלמי, ויפירשי הרב"ם והטור והש"ע.

ראשי תבות בשנויי נוסחאות.

בגם מתניתא דתלמודא דבני מערבא. הכ"י הזה מולאו מארץ הקדם ויש נלוים מוכיחם עכ"ל הזה היה לפני הכ"י יוסף אשכנזי ז"ל הונח בספר מלאכת שלמה. כ"ד כ"י רומא (גמרא). משב"ב משנה ענכנלי (דפוס ראש). משב"ר משנה שניכולתי (דפוס וויניציאה). משד"ג (או ד"ג) משניות דפוס נאפולי. (הוא הדפוס הראשון של המשניות עם פי' הרמב"ם. שנת רנ"ב). משד"פ משניות ד' פיצרו משד"ג"פ משניות ד' נאפולי ופיצרו: צד"ם ליון המשנה (שכננלי או שניכולתי). ש"ץ שנויי נוסחאות.

רין דפוס וויניציאה. ד"ם אקדוק ספרים. ד"נ מ' משד"ג. ד"פ משניות עם פי' סמויע דפוס ראשון, דפוס פראג (שפ"ט). ד"ק דפוס קושמניניא (כ"ף). ד"ק משניות עם פי' התוי"ט דפוס עם, דפוס קראקא (נדפס ג"כ פי' המתכ"ס תוי"ט עם חוספות). ד"ד דפוס ראשון. ד"ש דפוס עלוניק (גמרא). ד"ש דפוס שולט. כ"א כמני ד' חוקטפורד (גמרא). כ"ה כ"י המתרגם (גמרא). כ"ה כ"י לונדון (גמרא). כ"ה כ"י טיכטן (גמרא). כ"ה כ"י פלורניץ (גמרא). כ"ה כ"י פארו (גמרא). כ"ה כ"י כ"י קעמברידזש הוא סגל המשניות שנדפס בקעמברידזש מהכ"י כעונת עם בלונג הקפריס.

אליכם אישים אקרא

ידעו מעל סדר זרעים. וקראו בהקדמת מחבר (תוספות יום טוב). והתבוננו מה ראה על ככה. ומה הגיע אליו לחברם. וממנה יודעו דרכיו והתועלויות הנמשכות מהם. וזוהי אך למותר להרפוי שנית ההקדמה הזו. אבל ראיתי כי טוב לעורר הלכות ולהזכירם בזכרון טוב התפלות שתעברו לה יחדיו מרבי נחוניא בן הענר לכל באי בית המדרש. בכניסתו וביציאתו. ואלו הן:

בכניסתו מהו אומר

יהי רצון מלפניך ה' אלהי. שלא יארע דבר תקלה על ידי. ולא אכשל בדבר הלכה. וישמחו בי חבירי. שלא אומר על טמא טהור. ולא על טהור טמא. ולא על מותר אסור. ולא על אסור מותר. ולא יכשלו חבירי בדבר הלכה ואשמח בהם:

ביציאתו מהו אומר

מודה אני לפניך ה' אלהי. ששמת חלקי מיושבי בית המדרש. ולא שמת חלקי מיושבי קרנות. שאני מושבים והם מושביו. אני מושבים לדברי תורה. והם מושביו לדברי בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שכר. והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים. אני רץ לחיי העולם הבא. והם רצים לבאר שחת. שנאמר ואתה אלהים תורידם לבאר שחת:

ואחר שעקר לנווד המשנה הו' מחלות הלילה. כמו שאבאר בס"ד הכל באריכות בסוף הספר. ראיתי להציג לפני כל מעיין בספר משניות זה. סדר הברכות. כאשר הם בטו"ח סימן מ"ו. למטה יהיו לזכרון בין עיני לזכר תהלה:

ברכות התורה

ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו לעסוק בדברי תורה. והערב נא ה' אלהינו את דברי תורתך בפנינו. ובפיפיות עמך בית ישראל. ונהיה אנחנו וצאצאינו. וצאצאי צאצאינו. וצאצאי עמך בית ישראל. כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה: ברוך אתה ה' המלמד תורה לעמו ישראל:

ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם. אשר בחר בנו מכל העמים. ונתן לנו את תורתו. ברוך אתה ה' נתן התורה: כתוב בספר שני לזרות הברית דף קפ"ג ע"ב ובספר תוצאות חיים דף ה' וזה לשונם כשפותח הספר [ללמוד בו] יאמר:

הנני רוצה ללמוד כדי שיביאני תלמוד זה לידי מעשה. ולידי מדות ישרות. ולידי ידיעת התורה. והדיני עושה לשם יחוד קודשא בריך הוא ושן תיה. בשם יהוה ובשם ארני מתיחדים יאהרונה" על ידי הנעלם (ברחילו ורחימו):

מלאכי כתוב לומר קודם הלמוד כל זה ויפול להליל משכמה כמזנה הס"י:

יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שלא יארע דבר תקלה על ידי ולא אכשל בדבר הלכה ח"ו וישמחו בי חבירי. שלא אומר על טמא טהור ולא על טהור טמא. ולא על מותר אסור. ולא על אסור מותר. ולא יכשלו חבירי בדבר הלכה. ואשמח בהם:

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתאיר עיני במאור תורתך ותצילני מכל מכשול ופשות הן בדיני איסור והותר הן בהוראה או בלימוד. גל עיני ואבישה נפלאות סתורתך: ומה ששנתי כבר העמידני על האמת כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה:

יערף כמטר לקחי תול כטל אמרתי כשעירים עלי דשא וברביבים עלי עשב צור תעודה חתום תורה בלמודי (כל זה יאמר ג"ס ישל והסוד): ברוך אתה ה' למדני חקך (ג"ס ישל והסוד): בחקתיך אשתעשע לא אשכח דברך (ג"ס ישל והסוד):

שיך המעלות הנה ברכו את ה' כל עבדי ה' העומדים בבית ה' בלילות שאו ידיכם קודש וברכו את ה' וברך ה' מציון עושה שמים וארץ: לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה ברחילו ורחימו ליתר י"ה ברוך בשם כל ישראל הריני רוצה ללמוד כדי שיביאני התלמוד לידי מעשה ולידי מדות ישרות ולידי ידיעת התורה: (ואח"כ יאמר י"ס) ובר דבר לעברך על אשר יחלתני.

תפלה על הנפטר אחר הלמוד

אנא יי מלא רחמים אשר בידך גפוש כל חי ורוח כל בשר איש יהיה נא לרצון לפניך תורתנו ותפלתנו בעבור נשמת (פלוני או פלנית) וגמול נא עמה כחסדך הגדול לפתוח לה שערי רחמים וחסד ושערי גן עדן ותקבל אותה באהבה ובחבה ושלח לה מלאכין הקדושים והמאווים להוליכה ולהוליכה פתח עץ החיים אצל נשמת הצדיקים והצדקניות חסידים וחסידות להנות מזיו שכינתך להשביעה מטובך הצפון לצדיקים. והגוף יגוף בקבר במנוחה נבונה בהנהגה ובשקט ושלוש יבא שלום יגוהו על משכבותם הולך נכוחו וכתוב יעלו חסידים כקבוד ונגנו על משכבותם וכתוב אם תשכב לא תפחד ושכבת וערבה שנתך ותשמור אותו מחבוש הקבר ומרמה ותולעה ותסלח ותמחול לו על כל פשעיו כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא וזכור לו זכותו וצדקותיו אשר עשה ותשפיע לו מנשמתו לדשן עצמותיו בקבר מרכ טוב הצפון לצדיקים דכתיב מה רב טובך אשר צפנת ליראה וכתוב שמר כל עצמותיו אמת גשברה וישבון בטח בדרך ושאנן מפחד רעה ואל יראה פני גיהנם ונשמתו תהא צרורה בצרור החיים ולהיותו בתחתית נפוחים עם כל מתי עמך ישראל ברחמים אמן:

אורה מחבוש הקבר ומרמה ותולעה ותסלח ותמחול לה על כל פשעיה כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא וזכור לה זכותיה וצדקותיה אשר עשתה ותשפיע לה מנשמתה לדשן עצמותיה בקבר מרכ טוב הצפון לצדיקים דכתיב מה רב טובך אשר צפנת ליראה וכתוב שמר כל עצמותיו אמת מהנהג לא גשברה ותשבון בטח בדרך ושאנן מפחד רעה ואל יראה פני גיהנם ונשמתו תהא צרורה בצרור החיים ולהיותו בתחתית נפוחים עם כל מתי עמך ישראל ברחמים אמן:

מפתחות פרקי המשנה על סדר האלפא ביתא

אות א

אין עומדין להתפלל ברכות פ"ה :
 אלו דברים שבין ב"ש וב"ה
 ברכות פק"ח :
 אלו דברים שאין להם שיעור
 פ"ה פק"ח :
 * אלו מפסיקין... פ"ה פק"ב :
 איזהו ערים... כלאים פק"ו :
 אין אמור משום בלאים כלאים פ"ט :
 אין תורמין... תרומה פק"ב :
 אין נותנין דבילה תרומה פק"יא :
 אוכלין ערוא... חלה פק"ג :
 * * אנדרוניגוס בכוזים פק"ד :
 א"ל עקיבא... שנת פק"ט :
 אלו קשרים... שנת פק"ט :
 אור לארבעה עשר פסחים פק"א :
 אלו עוברין בספח פסח פק"ג :
 אלו הן הממונים שקלים פק"ה :
 אמר להם הממונה צאו וראו
 יומא פק"ג :
 אין צרין... בינה פק"ג :
 ארבעה ראשי שנים ר"ה פ"א :
 אם אינן מכירין ר"ה השנה פ"ב :
 אין דורשין בעריות תגינה פ"ב :
 ארבעה אחין... יבמות פק"ג :
 אלמנה לכהן גדול יבמות פק"ז :
 אלו נערות... כהנות פק"ג :
 אף על פי... כהנות פק"ה :
 אלמנה ניווית כהנות פק"יא :
 ארבעה נדרים... נדרים פק"ג :
 אין בין המודר... נדרים פק"ד :
 אורסה ושומרת יבם סוטה פק"ד :
 אלו נאמרין בכל לשון סוטה פ"ז :
 ארבעה אבות גויקין קמא פק"א :
 אלו מציאות... מניעה פק"ב :
 איזהו נשך... מניעה פק"ה :
 אחר דיני ממנות סנהדרין פק"ד :
 ארבע מיתות... סנהדרין פק"ז :
 אלו הן הנתקין סנהדרין פק"יא :
 אלו הן הגולין מכות פק"ב :
 ארבעה שומרין הן שמועות פק"ח :
 אלו דברים מקולי ב"ש עדיות פ"ד :
 אין מעמידין בהמה ע"ג פ"ב :
 איזהו מקומן של זבחים זבחים פ"ב :
 אלו מנחות נקמצות מנחות פק"ו :
 אלו שרפות... חלין פק"ג :
 אותו ואת בנו חלין פק"ה :
 אין בערכין... ערכין פק"ג :
 אין מקדישין... ערכין פק"ז :
 אלו קדישים... תמורה פק"ג :
 ארבעה מתושרי כפרה כריתות פ"ב :
 אמרו לו אכלת חלב כריתות פ"ג :
 אמר להם הממונה בואו והפיסו
 תמיד פק"ג :
 אמר להם הממונה ברבו תמיד פ"ה :
 אבות הטומאה כלים פק"א :

אלו כלים מצילין כלים פק"י :
 אלו מסמאין... אלהות פק"ב :
 אדם וכלים... אלהות פק"ו :
 ארובה... אלהות פק"ז :
 אלו בהרות... נגעים פק"ז :
 ארץ ישראל שהורה מקואות פ"ח :
 אלו תוצצין באדם מקואות פק"ט :
 אוכל מעשר טעול יום פק"ד :
אות ב
 ב"ש אומר הפקר לעניים פ"ה פ"ג :
 בראשונה היו אוסרין נביעות פ"ד :
 בנות שות... נביעות פק"ה :
 בצל... תרומה פק"י :
 בגד שצבעו... עולה פק"ג :
 כמה מרליקין... שנת פק"ב :
 כמה שומנין... שנת פק"ד :
 כמה בהמה יוצאה שנת פק"ה :
 כמה אשה יוצאה... שנת פק"ו :
 בכל מערבין... עירובין פק"ג :
 באחד באדר... שקלים פק"א :
 בג' פרקים בשנה תורמין שקלים פ"ג :
 בראשונה כל מי שרוצה יומא פ"ב :
 בא לו כהן גדול... יומא פק"ז :
 ביצה שנולדה ביום טוב ניזה פ"א :
 בג' פרקים בשנה כהנים תענית פ"ד :
 בני העיר... מניעה פק"ג :
 בש"א אין ממאנין יבמות פק"ג :
 בתולה שגאת כהנות פק"א :
 בש"א הקרש טעות נזיר פק"ה :
 בן סורר ומורה סנהדרין פק"ח :
 בן זומא אומר... אבות פק"ד :
 בעשרה מאמרות אבות פק"ה :
 בש"א כל הנתקין זבחים פק"ד :
 בהמה המקשה... חלין פק"ד :
 בשלשה מקומות הכהנים שומרים
 תמיד פק"א :
 בזמן שכהן גדול תמיד פק"ז :
 בשלשה מקומות הכהנים שומרים
 מדות פק"א :
 כמה דברים אמורים קלים פק"ג :
 בדת עוה... נגעים פק"ב :
 בנות כותים... נדה פק"ד :
 בא סימן... נדה פק"ו :
 בו ביום נמנו ונמרו ידים פק"ד :
אות ג
 גדיש שלא לוקט החתיו פ"ה פ"ה :
 גט משוט... כנא כתרל פק"י :
 גיד הבשה... חלין פק"ז :
 גומה של ברת נגעים פק"ו :
אות ד
 דיני ממנות... סנהדרין פק"א :
 דיני ממנות (זה בורר) סנהדרין פ"ג :
 דם חטאת... זבחים פק"יא :
 דם שחיטה... כריתות פק"ה :
 דם הגדה... נדה פק"ז :
אות ה
 היה קורא בתורה ברכות פק"ב :
 הרואה מקום שנעשו בו ברכות פ"ט :

המאה ניתנת במחובר פ"ה פ"ד :
 הקלין שבדמאי... דמאי פ"א :
 הלוקח פירות... דמאי פק"ד :
 הלוקח מן הנתחום דמאי פק"ה :
 המקבל שדה... דמאי פק"ו :
 המזומן את הכירו... דמאי פ"ז :
 ההשים והזונין... כלאים פ"א :
 המברין את הגפן... כלאים פ"ז :
 הציגם והירבוזין... שביעות פ"ט :
 התורם קישות... תרומה פק"ג :
 המפריש מקצת תרומה תרומה פ"ד :
 האוכל תרומה שונג תרומה פ"ז :
 האוכל תרומה מיזר תרומה פ"ז :
 האשה שהיתה אוכלת תרומה פ"ח :
 הזורע תרומה... תרומה פ"ט :
 היה עובר בשוק... מעשר פ"ב :
 המעביר האנים... מעשה פ"ז :
 הכובש שהולך המולח מניעה פ"ז :
 העוקר שתלים... מנעש פ"ה :
 המולוך פירות... מעשר שני פ"ד :
 הנוטע לסיג... ערלה פ"א :
 התרומה ותרומת מעשר ערלה פ"ב :
 התרומה והכזרים כזרים פ"ב :
 המוציא יין... שנת פ"ח :
 המצניע לזרע... שנת פ"ח :
 הזורק מרה"ל לרה"ד שנת פ"א :
 הזבונה... שנת פ"ב :
 חדר עם העובד כוכבים עירובין פ"ה :
 המוציא תפילין... עירובין פ"ז :
 האשה בומן שהיא בבית פסחים פ"ח :
 התרומה מההיה עושין בהשקלים פ"ד :
 הוציאו לו את הכף יומא פ"ה :
 הישן התת המטה... סוכה פ"ב :
 החליל... סוכה פ"ה :
 המביא כדי יין... בינה פ"ד :
 הקורא את המגילה למפרע
 מניעה פק"ב :
 הקורא את המגילה עומד
 מניעה פק"ד :
 הכל חיובין בראיה תגינה פ"א :
 החולץ... יבמות פ"ד :
 הבא על יבמתו... יבמות פ"ז :
 הערל... יבמות פ"ח :
 האשה שהלך בעלה יבמות פ"ז :
 האשה שהלכה... יבמות פ"ט :
 האשה שהלך בעלה וצרתה
 יבמות פק"ז :
 האשה שנתארמלה כהנות פ"ב :
 המדיר... כהנות פ"ז :
 האשה שנפלו לה נכסים כהנות פ"ח :
 הכותב לאשתו... כהנות פ"ט :
 הנשוא את האשה כהנות פ"ט :
 השותפין שנדרו... נדרים פ"ה :
 הנודר מן המבושל נדרים פ"ז :
 הנודר מן הירק... נדרים פ"ז :
 הריני נזיר... נזיר פ"ב :
 הנכרים אין להם נזירות מיר פ"ט :

המקנא לאשתו... סוטה פ"א :
 היה מביא... סוטה פ"ב :
 היה נוטל... סוטה פ"ג :
 המביא גס... גיטין פ"א :
 המביא גס אחר... גיטין פ"ב :
 השולח גס... גיטין פ"ד :
 הניזקין... גיטין פ"ה :
 האומר התקבל גס זה גיטין פ"ז :
 הזורק גס לאשתו... גיטין פ"ח :
 המגרש... גיטין פ"ט :
 האשה נקנית... קדושין פ"א :
 האישי מקדש... קדושין פ"ב :
 האומר לחבירו... קדושין פ"ג :
 המניח את הכר... כ"ק פ"ג :
 הכונס צאן לריר... כ"ק פ"ז :
 החובל בחבירו... כ"ק פ"ח :
 הגזול עצים... כ"ק פ"ט :
 הגזול ומאכיל... מניעה פ"ג :
 המפקיר... מניעה פ"ד :
 הזהב... מניעה פ"ד :
 השוכר את האומנין מניעה פ"ז :
 השוכר את הפועלים מניעה פ"ז :
 השואל את הפרה... מניעה פ"ח :
 המקבל שדה מחבירו מניעה פ"ט :
 הבית והעלייה... מניעה פ"י :
 השותפין שרצו לעשות כ"ב פ"א :
 המוכר את הבית... כ"ב פ"ד :
 המוכר את הספינה... כ"ב פ"ה :
 המוכר פירות... כ"ב פ"ז :
 האומר לחבירו בית כור כ"ב פ"ז :
 היו בורקין... סנהדרין פ"ה :
 העיד ר' יהושע ורבו צדוק על
 פדיון פסח המור עדיות פק"ז :
 העיד רבי יהושע בן בתירא
 על דם נבילות עדיות פק"ח :
 השוכר את הפועל... ע"ג פ"ה :
 הורו בית דין... כריתות פ"א :
 הורה כהן משוה... כריתות פ"ב :
 המוכת מקדש את הראוי לו
 זבחים פק"ט :
 השוחט והמעלה... זבחים פ"ג :
 הקומץ... מנחות פ"ב :
 הקומץ אחר... מנחות פ"ג :
 התכלת... מנחות פ"ד :
 התורה... מנחות פ"ז :
 המנחות והנסכים מנחות פ"ב :
 הרי עלי עשרון... מנחות פ"ג :
 הכל שוחטין... חלין פ"א :
 השוחט אחר בעוף... חלין פ"ב :
 העור והרוטב... חלין פ"ט :
 הרוע והלחיים... חלין פ"י :
 הלוקח עובר המורו כהנות פ"א :
 הלוקח עובר פרתו כהנות פ"ב :
 הלוקח בהמה... כהנות פ"ג :
 הכל מעריכין... ערכין פ"א :
 השג יד... ערכין פ"ד :
 האומר משקלי... ערכין פ"ה :

המקדיש את שדרו ערכין פ"ח :
 המוכר את שדרו ערכין פ"ט :
 הכל סמריין... תמורה פ"א :
 המביא אשם... כריתות פ"ז :
 הנהנה שוה פרוטה מעילה פ"ה :
 השליח שעשה שליחותו מעילה פ"ז :
 החלו עולים במעלות תמיד פ"ז :
 הר הבית... מדות פ"ב :
 המזכה היה שלשים ושתים מדות פ"ג :
 ההרס... כלים פ"ד :
 העושה שלשה פטופטים כלים פ"ז :
 הקלרות... כלים פ"ז :
 התנור שחצצו... כלים פ"ה :
 הסיף והסכין והפיגיון כלים פ"ג :
 השירה... כלים פ"ה :
 המפרק... כלים פ"ט :
 הכרים והכפתות כלים פק"ב :
 הבוגע בכבוד העליון כלים פק"ב :
 השולחן והדולפקי כלים פ"ב :
 הכדור והאמון... כלים פ"ג :
 הכגד מסמא... כלים פ"ז :
 התומאה בכותל... אלהות פ"ז :
 הכית שנפרק... אלהות פ"א :
 העושה מאור... אלהות פ"ג :
 הזיו... אלהות פ"ד :
 התורש את הקבר אלהות פ"ז :
 הכל מסמאין... נגעים פ"ב :
 הפורה... נגעים פ"ה :
 השחין והמכוה... נגעים פ"ט :
 הנתקם... נגעים פ"י :
 המביא כלי חיים... פרה פ"ה :
 המקדש ובפל... פרה פ"ו :
 האזוב הקצר... פרה פ"ב :
 האשה שהיתה כובשת ירק
 עכרות פק"ב :
 הרוטב והכרישין עכרות פ"ג :
 הזורק טומאה... עכרות פ"ד :
 השחיץ והצפרוע... עכרות פ"ה :
 הקדר... עכרות פ"ז :
 הדר עם עם הארץ עכרות פ"ח :
 הנזעל בית הבד... עכרות פ"י :
 הטמא שירד... מקואות פ"ב :
 המביא כלים... מקואות פ"ד :
 המפלת... נדה פ"ג :
 תרואה בחם... נדה פ"ח :
 האשה שהיא עושה צרכיה נדה פ"ט :
 השוחה לשחות... מכשירין פ"ד :
 המעלה פירותיו לגב מכשירין פ"ז :
 תרואה ראייה אחת... זבים פ"א :
 הכל מסמאין בציבה... זבים פ"ב :
 הזב והטהור... זבים פ"ג :
 הבוגע בזב... זבים פ"ה :
 המכנס חלות... טעול יום פ"א :
 המכניס ידיו לבית המנוגע ידים פ"ג :
אות ו
 ואלו דברים מתעשרין דמאי פ"ב :
 ואלו מנלחין... מועד קטן פ"ג :
 ואלו

(* נוסחה שלפניו ואלו... **) במשניות שלפניו גם רמזים בהקדמתו לסדר זבחים מונה כזכורין רק שלשה פרקים ופרק אנדרוניגוס לא מניט אלא בתוספתא ואם החכם סוה נטה אחר מ"ש נסוק נסמ"ג דקא משבו גם פ' אנדרוניגוס

מפתחות פרקי המשנה על סדר האלפא ביתא

ואלו מותרין .... נדרים פ"ב :
 ואלו נדרים .... נדרים פ"א :
 ואלו הן הגשרפים סנהדרין פ"ט :
 ואלו הן הלוקין .... מכות פ"ג :
 ולד הטאת .... תמוכה פ"ד :
 ג'ד הטאת למר .... משילה פ"ג :

אות ז
 זיתים מאימתי מקבלין טהרות פ"ט :
 זיעת בתים .... מנשקין פ"ב :
 זיתים שכבשן כשרפיהן עוקלין פ"ב :

אות ח
 חמשה לא יחרמו תלומו פ"א :
 חמשה דברים .... גלה פ"א :
 חבית שנשברה .... שבת פ"ב :
 חלון .... עירובין פ"ו :
 חומר בקדש .... תניינא פ"ג :
 חמש עשרה נשים ינמות פ"א :
 חרש שנשא פקדת ינמות פ"ד :
 חזקת הבתים .... כ"ב פ"ג :
 חטאת הנקב שעשאה זנחם פ"ו :
 חטאת העוף מועלין בה מעילה פ"ב :
 חטאת העוף נעשית קיים פ"א :
 חמשה שמלאו .... פרה פ"ו :

אות ט
 טרף בקלפי יומא פ"ד :
 טבול יום .... זמחם פ"ב :
 טבעת אדם .... כלים פ"ב :

אות י
 יש מביאין בכורים נכרים פ"א :
 יציאות השבת .... שבת פ"א :
 יום הכפורים .... יומא פ"א :
 יו"ט שהל להיות ע"ש ביה פ"ב :
 יו"ט שר ר"ה .... ר"ה פ"ד :
 יש מותרות .... ינמות פ"ט :
 יש נוהלין .... כ"ב פ"ג :
 ידועות הטומאה .... טעויות פ"ב :
 יש ככור .... נכרות פ"א :
 יש בערכין .... ערכין פ"ג :
 יש כקרבנות .... תמורה פ"ב :
 יש בקדשי מזבח .... תמורה פ"ו :
 יש מביאין את הטומאה אהלנות פ"א :
 יש בשיער לבן .... נעשים פ"ד :
 יש מעלין .... מקואות פ"ו :
 יוצא דופן .... נדה פ"א :
 יש צריכין .... עוקלין פ"ג :

אות כ
 כיצד מכריזין .... נכרות פ"ו :
 כל זית שיש לו שם טאה פ"ו :
 כל טאה .... כלאים פ"ב :
 כרם שחרב .... כלאים פ"א :
 כלאי הכרם .... כלאים פ"א :
 כלל גדול אמרו בשביעית כל
 שהוא מאכל אדם שביעית פ"ו :
 כלל גדול אמרו בשביעית כל
 המיוחד למאכל אדם שביעית פ"א :
 כלל אמרו במעשרות מעשרות פ"א :
 כרם רבעי .... מעשר שני פ"א :
 כיצד מפרשין .... נכרים פ"ג :
 כירה .... שבת פ"ג :

כלל גדול אמרו בשבת שבת פ"ו :
 כל כתבו הקדש .... שבת פ"ו :
 כל הכלים נטלין .... שבת פ"ו :
 כיצד מעברין .... עירובין פ"א :
 כיצד משתחמין .... עירובין פ"א :
 כל גזות העיר .... עירובין פ"ט :
 כל שעה .... פסחים פ"ב :
 כיצד צולין .... פסחים פ"ו :
 כל הרוקין .... שקלים פ"א :
 כיצד אשת אחיו .... ינמות פ"ב :
 כל כנויי נדרים .... נדרים פ"א :
 כל כנויי גזירות .... מיר פ"א :
 כהן גדול ונזיר .... מיר פ"ו :
 כשם שהמים בודקין טועה פ"א :
 כל הגט .... גיטין פ"ג :
 כיצד הרגל מערדת .... ז"ק פ"ב :
 כהן גדול דן .... סנהדרין פ"ב :
 כל ישראל יש להם חלק
 סנהדרין פרק י :
 כיצד הערים נעשים וזממין
 מכות פ"א :
 כל הנשבעין .... טעויות פ"ו :
 כל המטמאין באהל עדות פ"ג :
 כל הצלמים .... ע"ז פ"ג :
 כהן משח .... סוהרות פ"ג :
 כל הזבחים שנזבחו זנחם פ"א :
 כל הזבחים שקבלו דמן זנחם פ"ב :
 כל הפסולין .... זנחם פ"ג :
 כל הזבחים שנזבחו זנחם פ"א :
 כל ההדיר מחבירו זנחם פ"א :
 כל המנרות שנקמצו זנחם פ"א :
 כל המנחות באות זנחם פ"א :
 כל קרבנות צבור .... מנחות פ"א :
 כסוי הדם .... חולין פ"ו :
 כל הבשר .... חולין פ"א :
 כל פסולי המוקדשין נכרות פ"א :
 כיצד מערימים .... תמורה פ"א :
 כל האמורין .... תמורה פ"ו :
 כל העזרה .... מדות פ"א :
 כלי עץ .... כלים פ"ב :
 כלי מחכות פשוטות כלים פ"א :
 כלי מחכות כמה הוא כלים פ"ד :
 כלי עץ אחד .... כלים פ"ו :
 כל כלי עץ .... כלים פ"ו :
 כל כלי בעלי בתים כלים פ"ו :
 כל הכלים יש להם כלים פ"א :
 כלי זכויות .... כלים פ"ו :
 כל המטמאין באהל אהלנות פ"ג :
 כוורת .... אהלנות פ"ט :
 כל המטמלין .... אהלנות פ"ו :
 כיצד בוצרין .... אהלנות פ"א :
 כל ספק נגעים .... נעשים פ"א :
 כל הבגדים .... נעשים פ"א :
 כל הבתים .... נעשים פ"ב :
 כיצד מסהדין .... נעשים פ"ד :
 כל הראוי .... פרה פ"ו :
 כל המעורב למקה מקואות פ"ו :
 כל ידות הכלים .... מקואות פ"ו :

כל חירד .... נדה פ"ב :
 כל משקה .... מנשקין פ"א :
 כל ידות האוכלין טעול יום פ"ג :
 כל שהוא יד .... עוקלין פ"א :

אות ל
 לא יאמר אדם לחבירו מעשר שני
 פרק ג :
 לולב הגזול .... סוכה פ"ג :
 לולב וערבה .... סוכה פ"ד :
 לא יחפור .... כ"ב פ"ב :
 לפני אידיהן .... ע"ז פ"א :
 לא היו כופתין .... תמיד פ"ד :

אות מ
 מאימתי קורין את שמע נכרות פ"א :
 מי שמתו .... נדרות פ"ג :
 מלכנות התבואה .... סאה פ"ג :
 מאימתי כל אדם מותרין טאה פ"א :
 מאכלין את העניים רמאי דמאי פ"ג :
 מאימתי מוציאין שביעית פ"ג :
 מעשר שני אין מוכרין מעשר כ"י פ"א :
 מעשר שני יתקלאכול מעשר כ"י פ"ב :
 מסננין .... שבת פ"א :
 מי שהחשיך .... שבת פ"ד :
 מכור .... עירובין פ"א :
 מי שהוציא וזוהו ע"ז עירובין פ"ד :
 מקום שנהגו .... פסחים פ"ד :
 מי שהיה טמא .... פסחים פ"ט :
 מצרפין .... שקלים פ"ב :
 מצות שנמצאו .... שקלים פ"ג :
 משילין פירות .... ביצה פ"א :
 מאימתי מזכירין .... הענין פ"א :
 מגילה נקראת .... מגלה פ"א :
 משקין בית השלחין מועד קטן פ"א :
 מי שהפך .... מועד קטן פ"ב :
 מצות חליצה .... ינמות פ"ג :
 מציאת האשה .... כתיבות פ"ו :
 מי שהיה נשוי .... כתיבות פ"ו :
 מי שאמר הריני נזיר מגלה
 מיר פרק ג :
 מי שקינא לאשתו טועה פ"ו :
 משוח מלחמה .... טועה פ"א :
 מי שאחוז קורדיקום גיטין פ"ו :
 מדובה .... כ"ק פ"ו :
 מי שמת .... כ"ב פ"ט :
 משה קבל תורה .... אהלנות פ"א :
 מומין אלו .... נכרות פ"ו :
 מעשר בהמה .... נכרות פ"ט :
 מרש או שבעת .... כלים פ"ט :
 מגדל .... אהלנות פ"ד :
 מראות נגעים .... נעשים פ"א :
 מקום שהיה רשות היחיד
 סככות פרק ו :
 מעין .... מקואות פ"א :
 מי ששבל .... מנשקין פ"א :
 משקה טבול יום טעול יום פ"ב :
 מי רביעית .... ימים פ"א :

אות נ
 נופל אדם .... שבת פ"א :
 נושאין על האנוסה ינמות פ"א :
 נערה שנחתתה כתיבות פ"ד :
 נערה המאורסה .... נדרים פ"א :
 נגמר הדין .... סנהדרין פ"ו :
 נזמי הסרין .... כלים פ"ט :
 נטר .... אהלנות פ"ג :
 נטל לידו אחת .... ימים פ"ב :

אות ס
 סאה תרומה פמאה תרומות פ"א :
 סוכה שהיא גבוהה סוכה פ"א :
 סדר תעניות כיצד תענית פ"ג :
 סדר תעניות אלו תענית פ"ג :
 ספק אכל הלב .... כריתות פ"ד :
 סנדל עמקי .... כלים פ"ו :
 סגום .... אהלנות פ"ט :

אות ט
 עירוגה .... כלאים פ"ג :
 עד אימתי חורשין בשדה האילן
 שביעית פרק א :
 עד אימתי חורשין בשדה הלבן
 שביעית פרק ב :
 עושין פסין .... עירובין פ"ב :
 ערבי פסחים .... פסחים פ"ו :
 עגלה ערופה .... טועה פ"ט :
 עשרה יוחסין .... קדושין פ"ד :
 עקביא בן מהללאל אהלנות פ"ג :
 עד כמה .... נכרות פ"ד :
 על אלו מומין .... נכרות פ"ו :
 עשרה בתים .... נעשים פ"ג :

אות פ
 פירות הוציא לארץ .... תלה פ"ב :
 פרת הטאת .... זמחם פ"ד :
 פתחו של היכל .... מדות פ"ד :
 פרת החטאת .... פרה פ"ד :
 פלוחית שנפל לתוכה מים
 פרה פרק ט :
 פלוחית שהגיתה מגולה פרה פ"א :

אות ק
 קרחת הכרם .... כלאים פ"ד :
 קנים יין .... נדרים פ"א :
 קדשי קדשים ששחטן בראש
 המזבח זמחם פרק ו :
 קדשי קדשים ששחטן בדרום
 מעילה פרק א :
 קדשי המזבח .... מעילה פרק ד :
 קן סחומה .... קיים פ"ב :

אות ר
 ר' אליעזר אומר האורג שבת פ"ג :
 ר' אליעזר דמילס .... שבת פ"ט :
 ר' אליעזר דתולין .... שבת פ"ב :
 ראוהו ב"ד .... לאט הסנה פ"ב :
 רבן גסליאל .... ינמות פ"א :
 ר' אליעזר אומר מותרין נדרים פ"ט :
 ר' חנניא סגן הכהנים עדות פ"ב :
 ר' אומר ששה דברים עדות פ"א :

ר' יהודה בן בכא עדות פ"ו :
 ר' ישמעאל אומר שלשה אבנים
 ע"ז פרק ד :
 רבי אומר .... אהלנות פ"ב :
 ר' ישמעאל אומר העומר
 מנחות פרק א :
 ראשית הגז .... חולין פ"א :
 ראוהו אחיו .... תמיד פ"ב :
 ר' אליעזר אומר עגלה בת שתיים
 פרה פרק א :
 ר"א אומר פרת הטאת פרה פ"ב :
 ר' יוסי אומר .... מקואות פ"ג :
 ר' יהושע אומר .... זמחם פ"ד :

אות ש
 שלשה שאלו .... נכרות פ"ו :
 שלשה ארצות .... שביעית פ"ו :
 שביעית משמטת .... שביעית פ"ו :
 שתי נשים .... תלה פ"ד :
 שמונה שרצים .... שבת פ"ד :
 שואל אדם מחבירו שבת פ"ג :
 שלשה עשר שופרות שקלים פ"ו :
 שבעת ימים קודם יוה"כ יומא פ"א :
 שני שעירי יוה"כ .... יומא פ"ו :
 שני רייני גזירות כתיבות פ"ג :
 שלשה מינין .... מיר פ"ו :
 שני נזירים .... מיר פ"א :
 שור שנגח ד' וה' פעמים
 פרק ד :
 שור שנגח את הפרה כ"ק פ"א :
 שנים אוהוין .... כ"א פ"א :
 שבעות שתיים שהן ד' טעויות פ"א :
 שבעות כ"י שהן ד' שני טעויות פ"ב :
 שבעות העדות .... טעויות פ"ד :
 שבעות הפקרן .... טעויות פ"א :
 שבעות הדיינין .... טעויות פ"ו :
 שמאי אומר .... עדות פ"א :
 שתי מדות .... מנחות פ"ט :
 שתי הלחם .... מנחות פ"א :
 שלוח הקן .... חולין פ"ב :
 שום היתומים .... ערכין פ"ו :
 שלשים ושש כריתות מיתות פ"א :
 שייטר כלי חרס .... כלים פ"ג :
 שלשה תריסין .... כלים פ"ג :
 שלש על שלש .... כלים פ"א :
 שנים סמאין .... אהלנות פ"א :
 שבעת ימים קודם לשריפת הפרה
 פרה פרק ג :
 שנים שהיו שומרים פרה פ"א :
 שלשה עשר דברים סככות פ"א :
 שש מעלות .... מקואות פ"א :
 שמאי אומר .... נדה פ"א :
 שק שהוא מלא פירות מנשקין פ"ג :

אות ת
 תפלת השחר .... נכרות פ"ד :
 תמיד נשחט .... פסחים פ"א :
 תנור תהלתו ארבעה כלים פ"א :
 תנור שהוא עומד בתוך אהלנות פ"א :
 תינטקת .... נדה פ"ו :

הקדמת הרמב"ם לסדר קדשים (מגוהת מספר מלאכת שלמה)

הקדמת אחד שחברו שער המסחה. וזה השער ישרף כמו שמצוה בתורה. ואילו אחד לעולם האמור באחרי מות: וביום ראשון של חג הסוכות מקריבין מוסף על הזמדים פרים י"ב. אילים שנים. כבשים י"ד. כולם עולות. ושער לחסות. כנאל מנין הכל שלשים. וכן הוא קרבן כל יום מו' ימי החג. ר"ל שני אילים י"ב כבשים ושער חסות. אבל הפרים הילכים ויחיתום מהן אחד בכל יום. עד שנמלא בית הפזישי פרים שבעה אילים שנים כבשים בני שנה י"ד כולן עולות ושער חסות. נמצא הכל כ"ד: וביום השמיני מקריבין מוסף על התמידים פר ואילו ושבעה כבשים כולן עולות ושער לחסות. ואילו הקרבנות שזכרנו שהם נקראים באלו הימים מוסף לפי שהם קרבן בצורה היום מוסף על שני תמידין של יום אם חל אחת מהן להיות בצבת מקריבין מוסף שבת ואח"כ מוסף היום. עד שאם חל ר"ה בצבת הן מקריבין תהלה תמיד של שחר ואחריו מוסף שבת ואחריו מוסף ר"ח ואחריו מוסף היום ואח"כ תמיד של בין הערבים. ושומר השקור היום. ועוד יצאנו על זה בשערי ממסכת זבחים. ואילו הן קרבנות לצור מוחלטין וכן הנקראים תמיד. עליהן אין להוסיף ומן אין לגרוש. וכולן דוחין את השבת ואת העומאה. כמו שבארנו נספחים: וכבר נבאר לך שאין בקרבן לצור שלמים אלא שני כבשי עזרת בלבד. ואין בהן אשם כלל: ויש בקרבנות הצבור שני מיני החסות. ר"ל שאוכלין מותרה ושזורין מותרה. והוא שער של יום הכפורים לדוד: החמין השני הוא קרבן יחיד ומקל לה' חלקים: החלק הראשון שיחא יחיד חייב קרבן על מעשה שעשה או לדבר דבר: החלק השני שיחא חייב קרבן על ענין מן הענינים שיש בו גנובו: והחלק השלישי שיחא חייב על שוט ענין מן הענינים שיהיו כבשים: והחלק הרביעי שיחא חייב זמן ידו: והחלק החמישי שיחא חייב בזה דרך גובה: החלק הראשון הוא כמו שאבאר. והוא שהכריות העובר עליהן בצונג קרבן יחיד. והם מי שביצעו מעשות הפסח בזמנו או ביטל מילה או מגדף. כמו שבארנו העטע בזה בשני ממסכת הוריות ועוד נבאר אותו גם כן בתחלת כריתות: ושאר השלשה ושלשים כל העובר על אחד מהן בצונג חייב קרבן חסות. ואם נספספו לו אם עשה אם לא עשה חייב אשם תלוי. וזלתי מטמא מקדש וקדשו שאינו חייב על לא ידוע אשם תלוי. כמו שיתבאר בתחלת כריתות: ומכלל אלו הל"ג כריתות שחייב על כל אחד מהן קרבן כמו שזכרנו ע"ו ומטמא מקדש וקדשו והקרבן שמקריבין על השגגה אשר חטול בלחה מכל אלו [המלות כמו שאבאר]: והוא שאם היה יחיד ששגג בע"ו מקריב השגוג עו בת שנתה לחסות. בין שיהיה יחיד היום מלך או הדיוט או כהן משיח. ואם שגג בעומתא מקדש וקדשו מקריב כבשה או שערית עזים. ואם אין ידו משנת לפי שהוא עני מקריב שני בני יונה או שני תורים לזד עולה ואחד חסות. ואם לזין ידו משנת לכך מקריב שערית האופה כמו שבאר הכתוב. וכן בלחה השגגה אין הפרש שאם היה השגוג מלך או הדיוט או כהן משיח: ואם היתה השגגה בלחה מלחה השלשים עזירות הפשלות. או יהיה חלוק בין השגוגים: אם השגוג בלחה מלחה היה יחיד משאר העם והוא מקריב הכתוב מעם הארץ. חייב שערית עזים או נקבה מן הארץ לחסות: ואם היה הנשיא והוא המלך שאין למעלה ממנו בעמלה מקריב שער עזים: ואם היה השגוג כהן משיח. ועל פי התנאים אשר בארנו בשני הכריות. מקריב פר בין בקר לחסות. וזה הפר נקרא כמו שיתבאר בכרוב (ויקרא ד') והוא נקרא פר הגא על כל המצות: בקרבנות אדם אחד בין שחייב בהם העובר. אם בא על שפחה חרופה איהו שיהיה מן בני אדם בין שגג בין מויד. חייב איל אשם והוא הנקרא אשם זלתי. ונקרא ג"כ אשם שפחה חרופה. וכן מי שנהגה בשום פרסיה מן ההקדש מעל והחייב איל אשם. והוא הנקרא אשם משניות על מנת שיהיה שוגג. אבל אם היה מויד אינו חייב קרבן מעילה. לפי שההקדש אינו מתחלל במויד אלא עומד בקדושתו כמו שבארנו בשני מקדושים: וכן שנוטע העדות בצונות הספקדון חייב קרבן. אם שקר בין שיהיה שוגג או מויד. כמו שיתבאר נב' מכריתות. והקרבן שחייב בו מי שמשקר בשבעות העדות הוא כמו בעומתא מקדש וקדשו בשום. והקרבן שחייב בשבעות הספקדון והוא מי שזכר בפסקדון ושבע עליו ומשקר הוא איל אשם. וכן מי שגזל ושבע ומשקר הוא איל אשם. או יש לו נכסים משום אדם בין משוחפות. או אבדה שמאל לו או גזל שגזל או אונאה שהוכה אותו במשא ומתן וכפר בצוהו נכסים שחייב לפורעם מאחת מאלה הענינים ושבע על זה חייב איל אשם והוא נקרא אשם גזילות. ואין הפרש שיהיה בכל זה שוגג או מויד חייב איל אשם והואיל ושבעו שחייב בחשיית מקמת. וכשעבר אדם על שבעות בשני בשגגה חייב קרבן כמו הקרבן שחייב מטמא מקדש וקדשו: אלו הן כל הקרבנות שחייב בהן היחיד כשעבר עבירה בשגגה או זמנא כמו שחלקנו בזה החלק: והחלק השני שיהייב קרבן על ענין מעשייתן שיש בו בעומתא והוא שיהיה זכ או מזרע או נפתח במת אם הוא מויד. ואין הפרש בין שנטמא בשוגג או במויד. ומן החלק הזה י"ב נדה ויולדת. והקרבן שחייב הזכ והזבה כשנפסחו הוא שתי תורים או שני בני יונה אחד עולה ואחד חסות. והקרבן יולדת הוא כבש בין שנתו לעולה ובין יונה או תור לחסות. ואם היא עניה מקרבת [ב' תורים או ב' בני יונה אחד לעולה ואחד לחסות. וקרבן מויד כשנטמא הוא שתי תורים או] שני בני יונה אחד לעולה ואחד לחסות וכבש בין שנתו לאשם: וקרבן מזרע הוא שני כבשים אחד לאשם והוא הנקרא אשם מזרע ואחד לעולה וכבשה אחת לחסות. ואם היה עני מקריב ב' תורים או שני בני יונה אחד לעולה ואחד לחסות: וביום הכפורים מקריבין הצבור פר ואילו ושבעה כבשים כולן עולות ושער חסות כמו מוסף ראש השנה בשום. ומקריבין עוד שער

ראיתי לדבר דבר בחלקי הקרבנות. ואכלול מיהיה קודם שאתחיל לפרש הסדר הזה. ואשר הביאנו לך עם היות חלוקתן דבר מצוה וכולן מוספין תורה ואי אפשר לחדש [בהן] ולא לדרקק. היות הענין הזה ר"ל ענין הקרבנות כבר אבד בעומתא ימים ואין משגיחין בו אלא משם מבני אדם ואין זכרו מורגל אלא שום אדם ואפילו נשא ונתן בו לפי שאין שם מעשה לקיים ההרגל ואין שאל ואין דורש ואין מבקש על שום דבר מן כל עיקר עד ששבעה בו התכם בגדול עם הכלל מן המון. ורוב החלמדים אינו יודעים מן הקרבנות אפילו מה שאבאר בהם פסוקים רבים: והקרבנות שמינין מבטלי חיים מקריבין אותן מחמשה מיני בטלי חיים בלבד. וכן האלף והבקר והעזים וקטני בני יונה וגדולי התורים: ובמיני הקרבנות הן ארבע. החסות והאשם והעולה והשלמים או הדומה לשלמים ואין צורתו קרבן בשום פנים לא קרבן יחיד ולא קרבן לצור וזלתי אחד מאלה הדי' מינין או כולן: והעולה היא כשרפז כולה בין שהיא קרבן יחיד או קרבן לצור ואינה באה אלא מוכרי הארץ או הכרש על העזים ותהיה מן בני היונה והתורים ואין בשניהן פרש בין זכר לנקבה: והחמשה שני חלקים הא' שמקריבים ממנו האימרים ויאלכו זכרי כהונה הותר בעורה. והשני שורפין הותר ממנו כמו שיתבאר ותהיה מן התורים ומן הנקבות ומה' המינים של בטלי חיים ג"כ: והאשם מקריבים ממנו האימורים ויאלכו זכרי כהונה הותר בעורה ולא יהיה כ"ל מוכרי הכבשים בלבד פעמים מן הגדולים ופעמים בין מן הקטנים. ועוד נבאר זה. ואין בקרבנות לצור אשם ואינו אלא קרבן יחיד לעולם: והשלמים מקריבין מהן האימורים בלבד. ואם הן קרבן יחיד נוטלים מהן הכבשים חזק וזקן ויאלכו בעליהן הותר בכל ירושלים ר"ל בעליהן שהן מותרים לאכול לכל ישראל אשמים ושנים. ואם הם קרבן לצור יאלכו הכבשים הותר בעורה. וזכרי כהונה בלבד. ואין באין מן העוף כל עיקר. ר"ל מן הזורים ומן בני יונה. אבל מקריבין שלמים מכל ג' מיני הכהונה. בין מן הגדולים בין מן הקטנים בין מן הזורים בין מן הנקבות. וכן כל קרבנות לצור אינם באין אלא משלשה המינים לא מן התורים ולא מן בני היונה: והאימורים אשר זכרנו תחלה הוא שם נוטל על הדברים ששורפין ע"ה המנוח מן החסות והאשם והשלמים. ואלו הדברים הם מה שאני אומר. אם יהיה המין שמקריבין ממנו השלמים מן הבקר. שורפין מן הקרבן כל החלב אשר על הקרב מפטים ואת שתי הכליות עם חניניהן ויתרת הכבד והוא הקלה התחתון היוצא ממנו. כמו שכתב מן יחיד. ואילו הדברים בעלמך הן ששורפים מן השלמים אם יהי מן העזים. אבל אם יהיו מן האלף שורפין יותר על אלו הדברים האליה כולה עם החליות הסמוכות לה. והן החליות אשר בין הכרבים שקורין אותם העבחים שדחתא. והדברים ששורפים מן השלמים כפי המין שהם ממנו כמו שביארנו. הן בעומתא שורפין מן החסות והאשם לא פחות ולא יותר. וכל אלו נקראים אימורים ר"ל הדברים שזהו לשרוף אותן: והגני אומר הקדמה ואחר כך אתחיל לדבר בחילוק הקרבנות כשב או כבש או כבשים או כבשים הוא בין שנה מן הארץ. ואם שה נוטל על מין הארץ ומין העזים. וכשהוא אומר שה בין שנה משמעותו קטני האלף וקטני העזים. ובכ"ל שהוא אומר איל או אילים הוא בין שתי שנים מזכרי האלף. ובכל מקום שהוא אומר פר או פרים הוא בין ג' שנים מן הבקר. וכשהוא אומר עז הוא בין שנה. ושער עזים נקרא אחר שנה ועוד יתבאר כל זה במסכת פסח [פ"ח] מוסד עהרות: עוד אני אומר אחר זה שהקרבנות מחלקין מדד אחד אל ד' מינים קרבן לצור או קרבן יחיד. וקרבן לצור דומה לקרבן יחיד. וקרבן יחיד דומה לקרבן לצור: אבנאם המין הראשון והוא קרבן לצור הן הקרבנות שמקריבין בכל יום וכל שבת וכל ר"ח ובחגים עליהם אין להוסיף ומן אין לגרוש לדורי דורים: ומה שמקריבין בכל יום לעולם שני כבשים. והן עולות אחד בבקר ואחד בין הערבים והן הנקראים עולות התמיד בשם מוחלט. ומוסיפין עוד ע"ו בכל יום שבת שני כבשים. והן עולות אחר תמיד של שחר וקרבן המיד של בין הערבים. ומה שמקריבין כל יום שבת של עולות לא פחות מזה. והשם המוסיפים מן הנקראים מוסף שבת: ומקריבין בכל ר"ח מוסף על השני תמידים. פרים שנים ואילו אחד וכבשים בני שנה ז' כולן עולות ושער עזים אחד לחסות. וכל אלו נקראים מוסף ר"ח לפי שהוא מוסף על התמידים. ומה שמקריבין כל ר"ח הן י"ב עולות ושער חסות לא פחות מזה. ואם חל ר"ח להיות בצבת יהיה מנין העולות י"ד. שני תמידין ושני כבשים למוסף שבת ושער למוסף ר"ח ושער חסות מכלל מוסף ר"ח נמצא הכל כ"ו: וקרבנות הרגלים הן כמו שאמרנו תורה בנינו חג המולד כל ז' ימים מקריבין בכל יום מוסף על השני תמידין ועל מוסף שבת כמו מוסף ר"ח וכן פרים שנים ואילו אחד כבשים ז' הרי כולן ז' עולות ושער חסות ג"כ מקריבין בכל יום מו' הימים ומוסיפין עליהן ביום השני של חג המולד והוא יום הנפת העומר כבש לעולה: וביום עזרת מקריבין מוסף על התמידים ג' מינין מן הקרבנות האחד מהן והוא מוסף היום כמו מוסף ר"ח שהוא פרים שנים איל אחד ושבעה כבשים כולן עולות ושער חסות כמו מוסף ר"ח (ויקרא כג) פר אחד אילים ששים שבעה כבשים כולן עולות ושער לחסות ושני כבשים שלמים. נמצא כל מה שמקריבין ביום עזרת ע"ו כבשים עולות ושני כבשים שלמים וג' פרים שולח וג' אילים עולות ג"כ ושני שערי עזים חסות נמצא הכל כ"ו: וביום ר"ה מקריבין מוסף על התמידים ומוסף) ראש חג המזרח. פר ואילו ושבעה כבשים כולן עולות ושער עזים לחסות: וביום הכפורים מקריבין הצבור פר ואילו ושבעה כבשים כולן עולות ושער חסות כמו מוסף ראש השנה בשום. ומקריבין עוד שער

(*) כ"ס כנאל"ש וכו' וריווא, והרש"ע"ן כש"ם החדשים לא הרגיש בעשות שגגל לקיות

הקדמת הרמב"ם

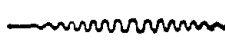
להיות בכלל ישראל אלא בני דברים. מילה וטבילה והרצאת קרבן. כמו שעשו ישראל ג"כ כשנכנסו בדת הזאת. שכל אותם הנביא במצרים שקבע לכן תורת קרבן פסח. וזה שלא יוכל ממנו ערל [באמרו (שמות י"ב) וכל ערל לא יוכל בן] וסבלו במדבר קודם מתן תורה והקריבו עולות ושלמים שנאמר (שם כ"ד) וישלח את נערי בני ישראל ויעלו עולות וגו'. ואז ניתנה לכן התורה. והקרבן שמקריב הגר. הוא ב' תורים או ב' בני יונה שתיקן עולות ורמז לזה מה שאמר רחמנא בפרשת שלח לך וזי יגור אתכם גר או אשר בחוככם לדורותיכם ועשה וגו' (במדבר ט"ו) וכתב בצפרי"ם מה ישראל לא באו לבדית אלא בני דברים מילה וטבילה והרצאת קרבן. אף הגרים ביולא בהן. אי מה ישראל בדם עולה וזכמים שלמים אף הגרים כן ח"ל ועשה אשה. אמרת לא ולמד אישיו מן הדמים שכולה עולה לאשים ואין לך ממנו הישר אי אשה מולא אלא עולת העוף. ר"ל שאיך מולא נכסים שיקחו בהן קרבן ואין נתימן בשום דבר מדמיהן אלא שורפין הכל ע"כ המוצא זולתי עולת העוף בלבד. לפי שעולת הבתמה עורה לכהנים. וסוף המאמר להביא פרידה אחת א"ל שלא מלינו פרידה קרבה בכל התורה. מכאן אמרו כל הקיטין שבתורה הנין עולות מן משל גר שכלה כליל לאשים. ובהוספתא דכריתות נאמר כביא עולות בתמה לכפורים יא מנמות וכסכים לא יא. לא אמר כן אלא להקל עליו. והחלק השלישי שיתחייב קרבן על איזה ענין שיהיה בנכסיו. והוא הנכור ומעשר בתמה ושינין דומין לשלמים. אלא שמעשר בתמה אולתין אותו בעלים בירושלים כמו מעשר שני. והנכור אם היה חמים מקריבין אותו ואילכיל אותו הכהנים כמו שיתבאר במסכת בכורות; וכן אם יבוא צבורים יקריב שלמים. כמו שיתבאר בפרק שמי מנכורים; והחלק הרביעי שיתחייב בקרבן בהגיע זמן ידוע ואותו הזמן הוא שלש רגלים. שכל אחד ואחד מישראל חייב ברגל קרבן עולה והוא הנקרא עולת ראיה וקרבן שלמים והוא הנקרא מניע ועליו אמר הכתוב (דברים ט"ו) תחוב לה' אלהיך. וקרבן שלמים ששים מלבד התנינה והוא הנקרא שלמי שמחה. ועליו הוא אמר (שם) ושמחת בתוך. וכבר זכרנו דיני אלו השלשה קרבנות צריביו ומישו. ומי החייב בהם. ואין יחייב בהן. וזמן הקרבנות. בראשון וצב' מהנינה. והן כלן חובה ר"ל הראיה והתנינה והשמחה; אכנס תנינה י"ד והן השלמים שמקריב אותן היחיד ג"כ יום י"ד בניסן עם הפסח. שנאמר עליהן (שם) וזנחת פסח לה' אלהיך לאן ובקר הם רשות כמו שביארנו בשמי מפסחים. ואם התלמוד קרא להנינה קרבן לצבור לפי שהמון כולן מקריבין אותו. אבל אי שמתו אותו בחלקי קרבן יחיד לפי שמקריב אותו כל אחד בפני עצמו. ואי דוחה לא את השבת ולא את הסומא; והחלק החמישי שחייב עצמו בזה דרך נדבה. והוא שחייב עצמו בנדבות נזירות לזמן ידוע או ידור נדר או יתנדב נדבה. ואם יחייב עצמו בנדבות לזמן ידוע כשיכלה הזמן מקריב קרבן עברה. והוא כגון שנתו לעולה וכגשה בה שנתה להפאת ואילו לשלמים. והנדר הוא שיאמר הרי עלי עולה או הרי עלי שלמים. והנדבה הוא שיכין בעל הנדר לנדבת בעלי החיים ויניח ידו בו ויאמר הרי זו עליה או הרי זו שלמים. וההפך שבין הנדר לנדבה כבר זכרנו אותו פעמים רבות. שהנדרים חייב בהצרות והנדבות אינו חייב בהצרותין. והתודה שהוא אומר הרי עלי תודה הוא קרבן שלמים. ועמו מנחה וכמו שיתבאר במנחות; ומה שיתבאר לך יתבאר שאין אדם שאלו לידור ולא להנדר חטאת ולא אשם. אבל מניא בנדר ונדבה עולה ושלמים בלבד [כן השו"ט וכן בהמה]. ובכר הדועתך שאין שלמים באין מן העוף. אלו הן כל קרבנות היחיד. והענין הכולל את כלן שאינן דוחין לא את השבת ולא את הסומא; הרמין השלישי הוא קרבן לצבור דומה לקרבן יחיד. והוא שאם שנו ג"כ [הנדון] והתירו דבר שחייב על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת קבוע וסגנו העם על פיהם ועברו כמו שביארנו בכריתות חייבין חטאת. אם היתה שגגת עבודה זרה נתייבדו פר בן בקר לעולה ושעיר עזים לחטאת וזה הפר והשעיר חייבים בו כל שצט ועם כמו שביארנו בכריתות. ואלו השעירים שרפין לפי (* וצ"ש בכריתות ח"י ע"כ ע"א.

שכן חטאת לצבור. ורחמנא אמר על פר העלם שצוה לשרפו בשרש (ויקרא ד') חטאת הקהל הוא. ואמר בסיפרא בנין אב לכל חטאת הקהל שירפו. ואלו שערי חטאת נקראים שערי עבודה זרה. לפי שב"ד מביאין אותן על שגגת עבודה זרה; ואם ב"ד שגגו בשאר מצות כמו שביארנו בכריתות יהיה הקרבן שחייבין בו פר בן בקר לחטאת. והוא הנקרא פר העלם [דבר] של צבור. לפי שבתחלת הפרשה אמר ועלש דבר. וקורין אותו במקום מקומות פר הבא על כל המצות. והתורה אמרה עליו שער וחייב בו ג"כ כל שצט ועם כמו שביארנו בתחלת הכריתות ועל כן שמו המין הזה בקרבנות לצבור לפי שנאמר בו (שם) והקריבו הקהל. [וגאמר] (במדבר ט"ו) ועשו כל העדה וכפר הכהן על כל עדת בני ישראל. [וגאמר] (שם) ונסלח לכל עדת בני ישראל]. והוא דומה לקרבן יחיד לפי שאינו דוחה לא את השבת ולא את הסומא (כמו קרבן יחיד); והמין הרביעי קרבן יחיד דומה לקרבן לצבור והוא קרבן פסח ששוחט כל אחד ביום י"ד בניסן כמו שביארנו בתחלת פסחים; וכן פר חטאת ואילו העולה שמקריב בה"ג עולה"כ. והוא שנאמר בו (ויקרא ט"ו) בואת יבא אהרן אל הקדש. וכבר נתבאר סדר כל זה ביומא. ובמה שכתוב בתורה בשרפת הפר הזה דומה זה המין לקרבן לצבור. לפי שהוא דוחה את השבת ואת הסומא. מפני שעיקר הוא בדיני (תמורה דף י"ד) שכל קרבן שקבוע לו זמן דוחה את השבת ואת הסומא. וכל שאין לו זמן קבוע אינו דוחה לא את השבת ולא את הסומא; ואל יעשה אותך ענין החגיגה שיש רשות להקריבה כל שבעת הימים. וכן עזרת יש לה השלמים כל ז' כמו שנתבאר בחגיגה ע"כ אינו דוחה לא את השבת ולא את הסומא; ובשאתה מונה כל הקרבנות הנזכרים. תמנא שאין בכל קרבנות לצבור נקבה בשום פנים אפי' במה שדומה מן קרבן יחיד ואין מכל חטאת הצבור נשרפת אלא שעיר ויה"כ שחביבו שעיר המשתלח. ושערי עבודה זרה ופר העלם ושאר החטאות הנאלטין לזכרי כהנים; וכן תמנא שכל חטאת יחיד נקבה. וזולתי שלם חטאות שהן זכרים אש"פ שהן חטאת יחיד. והן השעיר שמקריב המלך אם שגג בדבר שחייבים על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת קבועה. ופר הבא על כל המצות שמקריב אותו כגון משיח על שגגתו ופר ויה"כ; וכן יתבאר לך שאין שורפין מכל חטאות היחיד אלא פר הבא על כל המצות ופר ויה"כ. והשאר כולם יאכלו; וכן יתבאר לך שאין בכל קרבנות לצבור חטאת ממין האלן ולא עולה ממין העזים; וכן אין בכל קרבנות [היחיד] חטאת ממין הבקר. וזולתי פר הבא על כל המצות ופר ויה"כ. ושיקן שרפין כליל כמו שביארנו; נמצא הדין העולה בדינו מאשר מניע. שכל חטאת יחיד חטאת נקבה ולא תהיה ממין הבקר וזולתי שעיר כשיש הוא זכר ופר הבא על כל המצות ופר ויה"כ הכפורים שהם זכרים וממין הבקר. ושיהם שרפים. ולכן קראו אותו פר הבא על כל המצות. לפי שאר בו הכתוב (שם ד') נפש כי חטאת בשגגה מכל מצות ה' וגו'. וזה [כלל] כל הקרבנות המקריבים מבעלי חיים שנוהגים בו לדורות כאשר נזכר ס' ית'. והם נקראים בשם אחד בולל אותן והוא זכמים; והדברים הכוללים אותם על פי שניו מנייהם הוא שאין מקריבין אותן מבעלי חיים. ועוד מוכר בסדר הזה המומין. ושאין מקריב מן שום דבר ע"כ המוצא אלא כהן כשר ששם מכל המומין בתכלית השלמות. ועוד יתבאר לך ג"כ זה בסדר הזה. ושאין מקריבין מהם שום קרבן אלא ביום שנאמר (שם י') ביום אותו את בני ישראל ואמר (זכרים דף ג"ה). ביום ולא בלילה. ושאין מקריבין שום קרבן מהם אלא במקדש באיזה מקום שיהיה במקדש והואיל והודיענו רחמנא בתורה (ד"ה ג') שהמקום הרמוז אליו הוא הר המוריה אין רשות להקריב בכל הארץ וזולתי בירושלים. ובמקום הרמוז בהר המוריה בלבד מכל ירושלים כמו שנתבאר במסכת מדות; ולפי שיש הפרס בין קצתן לקצתן בדברים רבים המשתנים בעבודתם. ובכפוליהן הכוללים בכל מין ומין. וחקרין במסכת חטאת שהיא מסכת זכמים על רובם. ובמקומות אחרים ממשכמות אחרות מזה הסדר:

הקדמת תוספת יום טוב

כבודך מבורך. ויתן לך די מחסורך. עד שיבולו שפתוך מלומר די ואין בו צורך. אלא שאין מדרכין עד שיאות ויהיה. שאם אין כל אינו נענה. כדלשכתך באסור שמן. ויאמר אמן. והפרשתי ממאודי. מעט כאשר בא צידי. ונתתיו לו למנה אחת בקידה אשים. וברכו ברכות מאלהי השמים. ויען ויאמר ישר כהן כאשר דברת. יקס ד' דברו הסוד אשר נורת אמרת. או באתי בנימית ספר כתובים בו הסבחות לראותו בשקידה מבלי שהות. וכדליתו דלתי שתי כעל כל הון. כי מלאתי לי און. שמתוך כותלי מכתבו ברכתי. גזרתי אמרתי לא מן הכס נהנות הוא זה. כאשר עין כל משרים יחיה. שלשעמים תחלפו כמה שיפות וענינים. בפנים מפנים שונים. אבל היא נוסחה ומהדורה אחרונה. והרמב"ם עלמו בחירוה עשה קאמינא. על כן מידו דברי בה ועל שפתי אשאלה. בשם [בשפת] ארץ ישראל אקראנה. ולפעמים בסמיני חיי ירח ארשמה. יען כי מדרך הקדושה היא מולאת ואלי הובאה. לכן יפה אף נאה להעלותה על ראש שמהתי. בפקודי ה' הישרים אשר צט דברתי. ובהם נסחתי בקונו והתא חקונו. עד לא אמות והתא אחריתי לראות בנהמתה. ולקבוע שם בית דירתי. אמן ואמנו:

אמר יום טוב. תהלת ה' פי ידבר. שכאשר הייתי יושב ומהבר. מהדורא בתרא דמיקון. וכבר היו דפוסין וחקוקין. סדרי זרעים מועד ונשים. כאשר המה צבורים כשמלה מסורשים. בא אלי ממרחק באניה כוחר. את פני היה מנקה ושחר. הוא החכם השלם מהר"ר יהודה לייב (אשר הדפוס תקוין שנת מהאר"י ז"ל) בן האלון מהר"ר דוד הברון ז"ל מתוכני עיר בודן. ויאמר אלי את חבורך ראיתי. ובתוכו קריתי. אף שנית. וזכי שפתי נפת ופג. ככה נפשי בו תתעדן ותתענה. על כן אתה באתי. ולשחר פתי ילאתי. נחשורה לביא לפתיך. תחמה בה למראה עיניך. מאשר ידעת כי פירוש המשניות להרמב"ם היוחס מועתקים. בנזקה ומנזקה המה מנזקים ומנזקים. והנה הגם צידי שלשה סדרים מוגהים ומדוקקים. כראי מוקפים. זרעים קדשים וטהרות גם מסכת אבות. בהם יעלו דפוסות וישמחו [לנצות]. אך למחסור מהם חולין ודה וברכות. מעשה ומעשיו יהיו כולם לך למנה בשוכט שמחות. ואמי צבור תודה. לאלקי מרום הייתי מודה. אשר לך ימיני. וכבר נספר סייעתי. אשמתי זה. לאשם הלזה. הוא החכם שזכרתי. אמור אמרתי. מאל מערכת עורך. יסי

פתיחה לסדר קדשים

א

כאשר יבא האומן את היונק, ואם העיר ה' את לבבו הגדול לפרוש כפיו העלומים והאדירים על מערומי אפרוחיו, כעבר יעיר קט על גזליו ירחק, ואם ממש לא הניח דבר קטן או גדול אשר לא ביארו ורקדו יפה, בשלם עשרה נפה. ומתבאר ההוא יסקו כל העדרים עופוים והקשורים. שם מנאל התיטק בלד העופים, ואם בין הרי בשמים לקטתי מור ואלהות וקמזון כל ראשי בשמים. ובידי יד כהה לקטתי אמרו כי נעמו אחת הגה וחתה טה, אסדרם כפי הנאות לנו, ואטע עיקרים הללו על תלמי רווח נחת בקרן בן שמן הקדמותי זו. והקב"ה ברוב רחמיו האיר עיני הכהויים בכמה דברים שקיאר גם רבינו גם שם:

ועתה אם גם נפשינו יבשה, אהנו נחלץ חושים בעזרת ה' בנבזרים, כי בלתי אל המן עינינו אשר שח בנפיות חכמה רבינו הגדול, בללגת אשר שם לפני העדות למשמרת בק"ק בחיבורו הגדול. כי שם הראו האציר שבאצירים עולם ידו החוקה לכל המורא הגדול אשר עשה משה לפניו כל ישראל חוק ומהחוק: **וראו** קראתי בשם הקדמה זאת הויבר בקודש לבעבור כי זו יבאר בעה"ש כל חמירא בסדר קדשים. אמנם בפרטות לכבוד אדמ"ו רבינו גדליהו יצוק"ל דחשבנא דדין כדדין. וכן יכבד אב ועבר אדמ"ו, כי מלשדו הנקני, ומבשרו שבתה המעט אשר חנני ה' בטה"ק, ומידו הגדולה זכתי ה' לכל אשר לי בטה"ו ובעה"כ. ואקריב צוה תודתי לשמחתו הקדושה:

ועתה קודם הכניסו לטרקלין קיק, אכרע ואשכחיה לפני ה' אלוהי אבותי, ואמי הפלה ליוצר המאורות, הנותן בים דרך ובמים עוים נהיבה, הנותן ליעף כח ולאין חושים עלמה ירבה, חוקתי ואמנתי אחת לורי וגואלי צימין לדרך, דאימא מלחא דהתקבל, למטה חן ולמעלה חן, ויהי אלהים עמדי ככלל הדרך אשר הלכתי בפירושיו על שחא סדרא משנה, והושע לי ימין, וזרועך הסמכתי ותתזכני, ובעטוהך הרבני, צוכות אבותי הקדושים תלגבה"ה אמן:

ונקרים כי כבר אמרנו בפירושינו לאצית בס"ר [פ"ב] שכשיראה אדם לברר לעיניו שום דבר יפה יפה, לרץ להשיב לעלמו תהלה על ז' שאלות:

דחינו, **מי?** **מה?** **למי?** או **את מי?** **מתי?** **איזה?** **איך?** **למה?** **?** ולכשידע להשיב כהוגן על שבעה שאלות אלו, כבר נפלו לפניו שבע שמונת יריחו, והיה העקוב למיטור והרכסים לבקעה, ונגלה כל מסחורין לפניו, ויהיה הגחלים עוממות או חוממות, כל רז לא אהב ליה, וממילא רוחחא שמעתה, אם רק חפץ ה' בידו ילית: לכן גם אהנו נתקן עלמנו בפירושו קודם שנקבם לטרקלין, וכדי לברר לעלמנו יפה דיני העבודות, נקדים להשיב לעלמנו תהלה התשובות הנכונות לז' שאלות הנ"ל, אשר חלקטם בז' פרקים, ונהל בשם ה' אל עולם:

רבינו מאור עינינו, התייר הגדול מרנא ורבנא הרמב"ם ז"ל, כתב בראש סדר קדשים, דבאשר שדיי הקרבנות יש להם הסתעפות רבה, ובעונינו שרבו גדלו פרוץ בישראל, ובאורן חורבן בית קדשנו ותפארתנו, כבר נשכחנו כמה מלכ זה עירן עדיים מעסק עבודת הקודש, עד שאפילו הלומדים המהולמנים בללי חה"ק חין בקרין יפה בעינינו אלה אפילו בדבר המפורש בתורה במקראות רבות. לכן קט הוא ז"ל נבזר נאזר בנבזרה, כלבוא יקום וכארי יתגא, ובידו גאדרי בכח, עמד לימין אביוני אדם, ויקם משה וישוען, ויגל את האבן, וישק את האבן העטופים ברעב ובנמא, חלץ לשדו הגדולה ונת חלץ ודש להניק גורחתי, ויעש גם הוא מטעמים כאשר אהב בהקדמתו היקרה לסדר קדשים, שם שם לו חוק ומשפט למסור לידיו החלשות מפחמות הבה לאור בית ה': **אולם** עדיין דבק לשון יונק אל חיט, ולפי קולר דעת המשיב לא מלא כדי גאלותו עדיין, כי לא פירש לנו רבינו בהקדמתו הנ"ל רק עינינו מיני הקרבנות בעלמן, ולא שאר העיניים השייכים לזה עוד. ואם כי טעמו וימיוקו עמו לבאר רק אלו, הואיל ובמיין גבוהין מטובין, וכן הן הדברים המסתעפים בלמה ביותר, ולכן לרץ ואין לו תקנה לשבירי ברירי ראו, אם לא יראוהו חתלה כמלא מחט סדקות מהאור, כדי להגדיל עיני אחת לאחת במחיה אור, ערם הכנסו לפי ולפנים בחדרי מאורות הגדולים אשר ילילו יבדוקו וישלילו קרנותיהם ציב כשררות אחוים משולבים יחד שבעתיים מאור החמה:

וגם בדברי הקרבנות בעלמן, קאר רבינו בכמה ענינים, בסמיכות כי משה ידבר ואלהים יענו בקול אל חור דעה, כאשר היה האדיק בדורותיו ענקי נפש, ככל דורות הקדמין, הראשונים כמלאכי אלהים עולים מעלמן בדרך חיים, וסגי להון בדמתי להון במחוג, להבין דבר מתוך דבר, וכשהזכירם דבר א' מאורו עינין, מעלמן מזכירם כל השאר עיניים השייכים לזה:

אבל אהנו הננסים העומדים על שפת הים הגדול הזה, והים הולך וסיער, והלצבות מתמעטים וחלכים יום יום, והחושים מההוממים ומהעוממים כל עת ויותר ויותר. ולכן אהנו רק כנמלים בכרמים דומין לאנשים, כי כשרט כעטלפים ערומים לא ראו אור ואל יראו בעפעפי שחר, והגנו בעונינו כאפרוחים מועלים בבקעה בלי גדר, על רק טוישה נטושה. כן היינו בעינינו כחגבים בלי משען ומשענה בין עפאי כרם חמד אשר נעט לנו רבינו וילך. או כטפיל הנמלא ברנלו אחד חוך הקן. ורגלו אחד מחוך לקן, מבלתי כח ללדות יותר הרחק, או חפס עלור ועוזב: **ואשא** עיני והנה בחר בשדה ובו מים חיים. ויקרא שמו רחובות, כי שם הרחיב ה' לנו, ובחמלת ה' עלינו מולך לימין משה רוע תפארתו, השאיר גם אחריו ברכה חיבורו הגדול. שם נטלנו והשאנו רבינו בזרועו עזו

חומר בקודש

פרק א מי הם הכשרים לעבודה?

[כ]. שלא מנה הכסולים אפי' דביעדר כמה דברים שמרנו? וא"ל דכ' משם דבגר מנה אוקן בפרקים הקודמין כה"ל כלי מקדש והלכות ביאת מקדש; ליתא דהרי גם כל הדברים בחזר ומונה רבינו כאן כולו כבר נאמרו ויבטו בפרקים הקודמין ואפי' לא נלגס רבינו מלחור ולמחש כאן. כשרי שאחרי כלל ומ' שם הק מהנה? עוד יש לפעול' תפיה חסירה כאן. דהרמב"ם כתב כאן דקדוה בגדים שעבר עבודתו כהנה דביעדר. וס"ג כתב לעיל [פ"א ה"ד מתיא מקדש]. והוא נהג גמחא עובס [בזמני ד"ח כ"ו]. דלמתי' פסירוס דקדוה בגדים שעבר עבודתו פסול' ה' ולא די לנו כלשך הזה שהרמב"ם סותר הגמ' כ"א שסוהר ג"כ דברי עמו. דבהלכות כלי מקדש [פ"א כ"ד] ספק בעמנו טענותו פסול? ובני הרב המבטיל השלם מורה' משה פרדכי שליט"א דלה להך מיקדוק הלבו. דבש"ס נתיים כ"ל ורמב"ם כ"א מכלי מקדש נקט היו בגדיו מקורעין. דהיינו בשעל. שמורס תמיד. על חוץ ספסולה. ור"ל סחי הנגדים מקורעין בהרכס מקומות, או פאולס עבודתו אפי' דביעדר. משא"כ כ"א ובפ"ע מביא מקדש דנקט סיו בגדיו קדושים. ר"ל קדישה א' כדרך שקורעין על פת. עטורת כהנה דביעדר. וכן זוכת דבקע א' מיידי. מהביא הרמב"ם שם והוא לשון כספרי. שאמר ראשיהם אל הפרטו ונגדיהם לא תפרומו. דהקרא מיירי בקדישה על פת שהוא רק קדש א' ורצה עוד בני כ"ל לומר שזו כוונת רב"ם ש"י בהלכה יד. תבאר בסבין. והיכן תבאר? אפי' דכוונתו להך קדושים ה"ל להרמב"ם. דהיי בגדיו מקורעין אפי' דביעדר עבודתו פסול? ולפי כהב ונבחר כסבין. ר"ל בהלכה פ"ו. ש"י הרמב"ם פסירוס כדרך שקורעין על פת. דהיי בקדישה א' או דוקא כשר דביעדר. ע"ל. וכן ממש קיין לדבריו אחיו הגדול הוא בני הכה מהא"כ מהו' ברוך יצחק הגאבדק"ק לאהרבעבר שליט"א. אלא שפירס קת יתר דבריו. דמתקדוה בהרכס מקומות או חיו לכבוד ולהפארת ור"ל כהנה בגדי כהונה. משא"כ כהיה בו רק קדש אחד כדרך שקורעין על פת. עדיין לא תבטל כבוד והפארת מהכנה. ולכן רק לתחלה אסור ע"ל. ואם כי נלחמי בני נלחמי ה"ל כ"י כך נטוין דברי הספרי שהביא רבינו בספר המורה [מורה קט"ו]. ור"ל ונגדיו לא יפרוס כדרך שני אדם קורעין על פת ע"ל. דהך כדרך שקורעין וכו' לבלות דברי מורה? אפי' דהספרי אחת להשמעין. דדוקא נקדע כדרך שקורעין על פת הוקט לפסיעת ראש. שיהיו שניין כסבין דביעדר. אכל בגדיו מקודעין הרבה. שתפגעו מלסות בני כהונה מרחיק לכבוד ולהפארת. גם דביעדר עבודתו פסולה. ואע"כ קטש עלינו להכניס כל אלו ככוונת דברי

א) אין יך אדם כשר לעבודה בביהמ"ק עד שיהיה בו ב"ג חנאים. א) שלא יהא זר. ב) שלא יהא חלל. ג) שלא יהא קטן. ד) שלא יהא ערל. ה) שלא יהא בעל מום. ו) שלא יהא פרוע ראש. ז) שלא יהא עומא. ח) שלא יהא עבול יום. ט) שלא יהא מחוסר כפורים. י) שלא עבד אלילים. יא) שאינו מקיים אשה האסורה לו. יב) שאינו מטמא למתים. יג) שלא יהא שבור בשעת עבודתו. יד) שלא יהא אז אוקן. טו) שטבל באורו יום לעבודה. טז) שיקדש ידיו ורגליו באורו יום לעבודה. יז) שלא יהא מחוסר בגדים בשעת עבודה. יח) שלא יהא יתור בגדים בשעת עבודה. יט) שלא יהיו בגדי כהונה שעליו קדושים או מטופשים. כ) שלא יהיה בגדי כהונה שעליו קדשים או ארוכים יותר ממדה ולא סילקן למעלה באבנט. כא) שלא יעבוד בשמאל. כב) שלא יהא יושב בשעת עבודה. כג) שלא יהיה לו חליטה בשעת עבודה:

בל אלו הם עבד עבודתו פסולה, חזן מהלל, ופרוע ראש, והסוטה לחלילים בשונג, ושלא עבד קודם עבודה בשחיתות, והמקיים אשה האסורה לו, והמטמא למתים:

וובהרג הגפוש. לבלותה מתייזק קמא של הוסי' [במחז ד"ז א' וסנהדרין ז"ב כ"ו]. נראה דע"כ לכתחלה פסול לעבודה. דלא נדע מנביאות כסוי; מיהו לחיוב נהירא על מוס' שם ז"ל לעבודה אפי' לכתחלה כשר. והוא דלא הניח הרמב"ם [בואה מיקדש פ"ט הט"ו] בלחון שפירין דביעדר. דגם מיי שלא עבד בשחיתות קודם עבודה דג"כ לכ"ע כשר דביעדר [ביומא ד"ל ע"ג] וי"ל משום דהרמב"ם לא נקט רק כק דלחוסים מדאורייתא לכתחלה. להכי אישיריך לאשמעי' דביעדר כסויים; אכל תך עכילה דבהרית דק"ל דהך מדרבנן היא כדי להזכיר טומאה יקנה [כרמב"ם פ"ט מ"ז כ"ב]. פשיטא דעבודתו כהנה דביעדר. אבנבם תמיהין מלך דברי הרמב"ם

חומר בקודש פרק ראשון

דברי הרמב"ם כמעט כולו נקרא למתא, ואין לנו מורגלין כך בשלש נרות, אשר בכל דוכאה בדעה שפתי צדור מלוג ? ומה אם כעני מהרמ"ם ש"י"א בדקדק דמלגון מקרעין משמע מקרעין הכרה, א"כ משפוטשין מני משפט שנתלבלו הכרה, והכי בש"ס [יומא ד"ט ח] אמרי' בפירוש דכחאה שלפניו טמן ומעלה למטה כדי דלא לחתון מנא, אלמא דגם כמסכו נפסל ? והכי כי י"א נחמוק דאף דלא סאל מכו, אפי"ס קרדיין דלא לחתון מנא, עכ"פ הכי הרמב"ן בספר הי"ח שזכרו ל' בפירוש [בסוף מזה ק"ד] דמס' אמר בש"ס ונא מקרעין, היינו מש"ס דכ"ל מחיסר גדר' במקום קפיץ, אלמא דגם קדע א' שוסל בו ? ועיין מ"ס לתמן כס"י י"א ו"טע :

ועתה נחל לפרש בס"ד כל הכ"ג דברים הנ"ל אחת לאחת :

(ב) זרות כיצד ? כל מי שאינו מזרע אהרן הזכרים, ועבד, עבודהו בביהמ"ק פסולה. מיהו שחיטה הפסטה ונתוח, בין בקרבן לזבוח או יחיד, וכמו כן הולכת עלים לנזבח, והדלקת נרות, כשרות זורים אפילו לכתחילה [רמב"ם פ"ט מביאת מקדש] ולראב"ד שם הדלקת נרות רק בדיעבד כשר זבוח. ולחוס' [קדושין ד"ע ב], לכתחילה לא ישחטו רק מזהוסין :

ולפ"ד מה"ט נמי לא הניחו כל כך בנקלות לזר לשחוט בקרבן לזבוח, דהרי בהדיא הניח [יומא פ"ג מ"ג. והמז' פ"ג מ"ח] דהפיסו מי שחטע מי זורק, והרי לא מליני הפסח בישאל ? אפי"כ כהוס' דאין מניחין לשחוט רק מזהוסין וישאל אין מורגלין להיות בק"אין בהן ביוסון. משא"כ בהיט' ב"ד יושבין תמיד ובודקין אחר יוסון [כשלי תמיד] ומס"ט אין שודקין מהמזבח ומעלה [קדושין ד"ע א']. אמנם י"ל דוקא בקרבנות לזבוח לא הניחו ישראל לשחוט, מלמל עדיף ישראל מכהן וממספר אחר או מביט אב אחר שלא הניחיהו לשחוט קרבנה של יום שאינו קבוע, אבל בכל שאר קרבנות היחד שיכול להקריבו בעליו שהוא כהן אפי' שבצוע שאינו משמרו [כב"ק ק"ט ב']; א"כ פשוט דשחיטה דכשרה זבוח ג"כ וכל בעליו זר לשחוט. ואפי"כ דגם בהמיד אמרי' [יומא דכ"ה ב'] ולהכי זורק מקבל, דומיין דשחיט ישראל; אלמא דגם קרבן לזבוח מותר ישראל לשחוט ? י"ל דה"ק ומניין דשחיט ישראל דהייט בקרבן יחיד, להכי ראוי שלא לחלק בין העבודה, דאף בשחיט הכהן, ואף בקרבן לזבוח שלעולם שחוט הכהן, בכל נווגא הזורק יקבל, כדי שלא יטעו. וכן משמע פסוק בש"ס [פסחים פ"ה מ"ו וכלים פ"א מ"ח] דגם זרים היו רגילים לשחוט, וכוליה אפשר לאוקמה בקרבן יחיד. ולחוס' כחזות [דכ"ד ב'] גם להפסח ונתוח היו לוקחין לכתחילה מזהוסין דוקא :

(ג) חלל כיצד ? כהן שצא על אשה שאסורה לו מדאורייתא מדהוא כהן, הנוגד מביאה זו חלל דאורייתא ; ואם אסורה לו מדרבנן מדהוא כהן, הרי הולד חלל מדרבנן ; ואם אסורה לכהן מספק, הרי הולד ספק חלל [רמב"ם פ"ט מאיסורי ביאה ה"א]. ביהו כוין כשעבדו עבודה כשרה בדיעבד [רמב"ם פ"ו מביאת מקדש ה"ו וערכ"ם שם] ; מיהו פסוק דכל הנוגד מכל עריות שהן חייבו כרייתו או מיתת ב"ד שכולה מומר, אינו כהן כלל [א"ע ז' ס"ב ב"ב] וחי"מ שם ; ורק הנוגד מנה, הולד כהן כשר [כ"א ע' ג' ס"ט, וס"י ז' ס"ב]. מיהו גם כהן הבא על הגויה או משחררת הולד חלל [א"ע ז' ס"ב]. וכ"ס הבא על החלולה מדהוא אסורה לכהונה הולד חלל מדדבריהם [שם ס"ט]. אבל בבא על השניות היא זרעה כשרים [שם]. וב"ל דכל שהוא מומר מדבריהם [כס"י ד' ב"ה ע"ט], ג"כ פסול לעבודה [ועיין ביאור הגאון ראב"ו זק"ל ל"א ע"ז סק"ד] :

(ד) קמץ כיצד ? מדאורייתא אין קמץ כשר לעבודה עד שיחיה בן י"ג שנה והוא ב' שערות. ומדרבנן אינו כשר עד שיחיה מכן עשרים שנה ולמעלה [רמב"ם פ"ה חלו מקדש ה"ו]. וב"ל דמדק"ל דכ"י מחיבו ולא מחבירי, א"כ ש"מ דסקר הרשב"ם כדכ"ן דברי רשב"ם דהרי דאמרי דהרי בש"ס [חולין דכ"ד ב'], דאי באיבא דאמרי קמא, הכי לרנני כשר לכתחילה לעבוד משיחיה בן י"ג שנה והביא כ"ס ; וא"כ מהיכח דרמב"ם כדכ"ן ד"ב"א בתרא ס"ל. הכי לידעו כל שאינו בן י"ג שנה והביא שתי שערות פסול עדאורייתא לעבודה, ואפילו בדיעבד עבודתו פסול, ומכן י"ג ועד בן כ"י דלדידהו פסול רק מדרבנן, להכי בדיעבד עבודתו כשרה ; ואף שלא מ' ג' הכמ"ס בן, כך הוא הי"ן. וא"ל רוק דאף קדים שהוא בן י"ג אף ששאל מדאורייתא עכ"פ הכי בקדשים לר"ך שיטה עליו כהוב [בהוס' מנחות ד"ח א' ד"ס א"ח], והכי כהן לא מנינו שיטה עליו כהוב ב' [ומנחות ד"י א'] ודמותו לזבוח ; אבל כשאל ה"ך של שיטה עליו כה" לנעב [כונתים מ"ח ב', ומנחות ד"י א'] ודמותו לזבוח ; אבל כשאל ה"ך של כהן [ז' בקרבן], א"כ שיטה עליו כה" לנעב, ודמיונו פסול ה"ל זר דכתיב צבים כדתיא ולא יחלו ; תדע ; והכי בכל הפסולין שבטו בש"ס דמנחות לא מקשינן אהכ"ן למטה לנעב מנן, ורק כיושב קניי ה"י [ונתים כ"ג ב'] דמדאין כהוב רק באינן תועבו לא מתכב פסול ה"ך של כהן [מ"ט מ"ס כ"ד כפירושו לפסחים פ"ה ד"ו א' ד"א ו"ח] :

גדרולה מני מאלו אינו כשאל דרבנן, אפי"ס ל' לרבי בלישא בתרא [בחילין דכ"ד ב'] דכהן שעבד והוא מכן י"ג עד כ', פסול עבודתו אפילו בדיעבד. אפי"כ דרבנן י"ג עד כ' ל"ג ע"ס דרבנן. אבל זה אסתומע על רביוו ספק לפי דכתיב כ"ל כדכ"ן דאבא דאמרי בתרא, דמנן י"ג עד כ' פסול עכ"פ לכתחילה, והרי מנן י"ג עד כ' ל"ג ע"ס דרבנן אסור, ודילפינן בכל דוכחא ממלת איש דמשמע רק שיחיה כן י"ג שהביא ג"ס, וכן כתב רש"י בפירושו באגורא הנ"ל ; והרי בכתר מ"ס רכ"ח [נסת מקרבן פסח ה"י], דבכל דוכחא דאבא ב' איבא דאמרי, סיקא הוה באיבא מנייהו קי"ל, וא"כ ה"כ הכי לאבא דאמרי קמא, לרנני מותר לכתחילה לעבוד ממנן י"ג ולמעלה, ומגד"ל סיקא דרבנן ה"ל למיזל לקולא וכשר לכתחילה

משיחיה בן י"ג שנה, וכרבנן כהאיבא דאמרי קמא ? וא"ל כפירין נמי כרב המ"ס דב"י ברוך יצחק ש"ס א, משום דקולא דידיה כו"ל הומדא ליהוי הכתיב, וכן מוחזק עמי כשפוסה, וא"ך יפקיע חלקם כרי א"ן ספק דידים מוזיא מירי וזדוי דידים [גדס ט"ו א'] ; ויחא זכ"ה בקרבן לזבוח, אבל בקרבן יחיד או בקרבן של עמו, שסוף לזבוח מוחזק בו, מאכ"ל ? ו"ל. עבודת הכהן הראשונה תהיה בשעה שהלויים עומדים בשיר [רמב"ם פ"ה מכלי מקדש]. וכן משמע ליפנא דמתמי' [עירובין פ"ב מ"ו] וכן משמע נמי הבגויא דחולין [דכ"ד ב']. אמנם לרש"י עירובין [שם] ולראב"ד, א"ל כן. ועמ"ס בעירובין שם בפירושו בס"ד :

(ה) ערל כיצד ? כל כהן ערל שעבד, אפילו לא מל מחמת יראה זכר, או מחמת שמה אחיו מחמת מילה, או מחמת שאר אונס, עבודהו פסולה [עי' הוס' זבחים כ"ב ב' ד"ה ערל] :

(ו) בעל מום כיצד ? כל כהן שיש בו מום קבוע, או מום שזכר ולא עבר עדיין, אם נכנס למקדש מהמזבח ולפנים אף שלא עבד, לוקא. ואם עבד עבודתו פסולה [רפ"ז מביאת מקדש]. וקב"ב מומין פסולין בו. ג' מהן פסולין האדם מלעבוד והבהמה מלהקריב. ובחלה כשעבד במוז' לוקא ועבודתו פסולה. צ' מהן הפסולין האדם לזבוח. בחלה אפי"כ שוקף כשעבד, אפי"כ בדיעבד, עבודתו כשרה. ב' מהן פסולין רק מפני מראית עין, ולהכי אם עבד אינו לוקא עבודתו כשרה [שם ה"ה ו'א] :

(ז) ג' מומין פסולין באדם ובבהמה, הם ה' באזון. ג' בריש עין. ח' צנין. ג' בחוטם. ו' בשפה ולחי ולשון. י"ב באיברי הרע. ו' בידים ורגלים. ד' בכל מקום שבגוף. ג' ריעוזהו ששכל הגוף, כגון שריעד מחמת זקנה, או חולה שרועד מחמת שהלויטו חלו. או שהוא מוזהם שריח רע טורף מנוחו. מיהו מוזהם מותר להעביר הריח רע שבשדרו א"י שנודף מפיו, ע"י שוחין ושף בשמים, ועובד אפילו לכתחילה [פ"ו מביאת מקדש. ושם נבארלו אחת לאחת] :

(ח) צ' מומין פסולין באדם לזבוח, הם ח' בראש. ב' בנזאר. ד' באזון. ה' בצנין עינים. ד' בריש עין. ו"א בעינים. ו' בחוטם. ג' בשפתים. ג' בצנין. ג' בנז. ו' בידים. ד' באיברי הרע. מ"א בשוקיים. ד' בכל הגוף מיהו יבלת הייט נעוועקס בל"א דוקא שיש בו עלם פוסל [בפטרות ד"מ ע"ב]. ח' בעורו. ד' בחוטו, כגון חרש, שטעה, נכפה אפילו אחת לויים רבים. או שרזח רעה מצעתו לפעמים וכ"ס תמיד [פ"ו מביאת מקדש] :

(ט) ב' מומין פסולין באדם רק מפני מראית עין, הם שנשאו ריש עיניו, או שנפל שיניו. מיהו כל המומין הנ"ל מומין שגנלי הן. אבל מויין שגנלל הגוף, כגון שחסר לו עיזול או כולא, או שחסר לו אלט או שגשגרה, או שגשגה עריפה בא' מאיבריו מותר לעבוד [פ"ו ופ"ז מביאת מקדש] :

(י) עוד יש ד' מומין עוברים פסולין באדם ובבהמה [פ"ב מאיסורי מזבח ה"ו]. וכן כל מום עובר באדם או בבהמה, כל זמן שלא עבר, פסול אפי' בדיעבד כשהקריב או כשהקריב [עי' רמ"ל פ"ב ממוצה ה"ז] :

(יא) פרוע ראש כיצד ? כל כהן שלא גילה הוך שלשים יום ועבד, לוקא, אבל עבודתו כשרה, [רמב"ם פ"א מביאת מקדש ה"ח ו"ח]. ולא עוד אלא אפי' לכנס כך מתחלת עזרת ישראל אסור. ובכנס כך מהמזבח ולפנים לרמב"ם לוקא ולראב"ד פסור. מיהו א"ל לגלח שערו עד שיקרו, רק שלא יראה שערו מחולל וגדל יזהר משיעור הראוי ל' יום. וגם אינו מוזהר רק מלכנס לעזרה. ורק הכה"ג לר"ך לגלח כל ע"ס אף כשלא יכנס. וגם לר"ך לגלח באופן שיגיע ראש כל שער תחתון לעיקר שער שלמעלה ממנו [קטנהרין דכ"ב ורמב"ם פ"ה מכלי מקדש] :

(יב) טמא, מבול יום מחוסר כפורים כיצד ? כל כהן טמא בשום עומאה דאורייתא שבועלם, ואפי' טמא בעזרה ועבד עבודתו, ואפי' בשונג, עבודתו פסולה [חז' מנעמא חומא ה"ה ועד כ"ג ע"ז כשרה [וע' שחוס פ"ו מ"י]. וטמא שעבד במוז' חייב מיתה בירי שמים. ומלך הדין חייב בב"ד של מטה רק מלקות. אבל מלך קנס אחיו הסהים מוזיאין אוהו מוז' לחל ופוטעין מוז' בגזרין עד שימות. ואל התמה, שהרי ב"ד מכין וארננין דר"ך קנס [כסנהרין דמ"א]. ואפילו כשר טבל ולא העריב שמשו עדיין, והוא הנקרא טמא. או שהעריב גם שמשו, אבל היה חייב קרבנות לפשרת עומאהו. כעז ומלוער. ולא הביאין עדיין, והוא הנקרא מחוסר כפורים, אם עבד עבודתו פסולה ולוקא. חז' ממחוסר כפורים שעבד שאינו לוקא לרמב"ם [פ"ד מביאת מקדש]. וכל אדם מישראל אסור לכנס כשהוא טמא מחמת הר הבית ולפנים, ויש חילוק בענייני אופן עומאהו ועושויו, רק קארט בהם, מדאין עסקיטו בו עכשו [עי' רמב"ם פ"ג מביאת מקדש] :

חומר בקודש פרק ראשון

חולץ בין בשרו לבגדים, כגון אפילו נימא אחת או מעט עפר, כל כשרה כשמוגע בו, או אם כינה מתה חוללת בין בשרו לבגדים בשעה שעובד, עבודתו פסולה. ולכן אסור היה הסכל להניח הפליין של יד בשעה שעובד, משום הניצה. אבל הפליין של ראש רשאי להניח. ולא מחשב נמי יותר בגדים, דלאו בגד הוא [רש"י זכח"ס ד"ט רע"ב]. וצריך הסכל ליהדר שלא יהא בין בגדו לבשרו מעט אבק, אף שאינו כרגש כשמוגע בבשרו [וערש"י]. או אפילו כינה חיה, אע"ג דחולא וחתיה ורביהא היא, אפ"ה לכתחלה לריך לזהר. וב"ב לריך לזהר שלא יתרחק הבגד מבשרו בשעת עבודה. גם שלא יהא עור ראשו מדולדל, עד שיהא אפשר שיוחץ בין שפה כתנתו לנופו. גם שלא יכנס ידו תחת חלוקו לחיק, ושלא יהא בבגד נימא מדולדלת סמוך לבשרו. ובדיעבד כשכבר עבד ומנאלו א' מכל אלו, עבודתו כשרה [רמב"ם פ"י מקדש ה"ז]. ועתה נחל לפרש בס"ד השאלה הב' :

פרק ב מה הם הדברים הכשרים לעבודה?

(א) כל קרבנות הצבור והיחיד שכשרים למזבח, אפשר שיבואו מצעלי היים, או מצמחים, או מדומם.
הבעלי חיים שמין יקריבו למזבח הן ה' מינין, דהיינו ג' מיני בהמה, ואין, ועזים וצפר. וב' מיני עופות, דהיינו תורים, וצני יונה. הצמחים שיקריבו מהן במזבח, הן ה' מינין דהיינו צ' גדולי קרקע חטין, ושעורין, למנחות. ונ' גדולי חלונות, דהיינו, שמן, ולבונה, שיבואם ע"פ הרוב עם המנחות, ויין שיבואו לנכסים. **ומהדומם** א"א שיבואו ממנו רק ב' מינין, דהיינו מים לניסוך המים בתג, והמלח שצריך למלוח בו כל הקרב למזבח.

(ב) צאן שאמנה תורה להקריב למזבח, כולל, כבש, כבשה, ששה עזים, ושעיר עזים, ושעיר. ובקר כולל עגל, ופר, ופרה, ופטרשם אחת ללחת:

(ג) כל קרבן שנאמר בו בחורה כבש או בכשה, או ששה בבשים, או כל לשון גדי, כשר כל שנתו, דהיינו מתחלה יום ח' מלידתו, וא"א מעל"ע, דכשולד בכוף יום ח' מותר להקריבו בשחרית יום ח'. [כך מוכח לפ"ד מדמ"ר א' אפסוריקי [חולין ד"א ח'] כתיב י' ימים יביה עם אמו, הא לילה קדשה, וכ' ימים השמיני תתנו לי הא לילה לא קדשה, ומתקן לילה לקדשה ויום להקדשה, ע"כ ל"ב, ואי ס"ד דנכתי ח' ימים מעל"ע להקדשה, ק' מני"ל ל' אפסוריקי דקרא מייתי עוגל סמוך לילה, דלמא מייתי כתיב בלמטה היום, שקודם מות פסול ואחר מות כשר? אע"כ דא"א מעל"ע, וככל עת מיהוים שטור, נ, תמיד מתחיל יום ח' משתחך ליל שקודם יום ח'. ומתוהין כזה דכתיב רבנו בעל פ"מ י"ד סי' ע"ז]. אמנם שנת לידתו חשבין מעל"ע, דכשר רק תוך שנתו עד יום האחרון משנתו הראשונה, עד ועד בכלל, ומעת לעת משעה שגולד, דאם נולד בחצות היום, נכפל אחר חצות [כזכח"ס ד"ב צ']. ואפילו נשחט קודם חצות וזרק דמו לאחר חצות, פסול הקרבן. וכן כל הזבחים לריך שזרק דמו תוך זמן הכשרו לקרבן. אולם כל קרבן לא יביאנו לכתחילה רק מיום ל' ללידתו ולמעלה. חוץ מצבור מעשר ופסח שאפילו לכתחילה מקריבין בשחרית יום ח' מלידתו [רמב"ם פ"א ממעק"ר ה"ד]:

(ד) כל קרבן שנאמר בו בחורה איל, הוא כבש זכר וכשר רק משיחה לו שנה ול"א יום, עד יום האחרון משנה שנייה שלו. אבל מהתחלת שנה שנייה עד התחלת יום ל"א שח"כ, אינו כשר לא לכבש ולא לאיל. והיא הנקרא בלשון חכמים פלגם טערייקון פלג גם [שם] [אב"י ע"י ערוך ערך פלג]:

(ה) כל קרבן שנאמר בו עז או ששה עזים או שעיר עזים, אינו כשר רק תוך שנתו הראשונה, כמו שצארטו בכבש. וכל מקום שנאמר בו סתם שעיר, כשר משיחה לו שנה ול"א יום, עד יום אחרון של שנה שנייה [וע"י רמ"מ שם שהמה על זה בדברי רבינו]:

(ו) כל קרבן שנאמר בו עגל, דיי כבש שאינו כשר רק תוך שנתו הראשונה וכמבואר לעיל. אבל כל קרבן שנאמר בו פר או פרה, לריך שיחיה לכל הפחות בן שנה ול"א יום, וכשר עד יום האחרון של שנה השלישית [רמ"מ פ"א מקרבנות ה"ד]:

(ז) הבעלי חיים שזכרם כשי' א' שיקריבו מהם במזבח, הם ט' מיני קרבנות. ד' מהן הם קרשי קרשים ואלו הן: חטאות הפנימיות. חטאות החיצוניות. עולה, ואשם. ה' מהן נקראין קרשים קלים, ואלו הן של מים [ר"ל רובן הן קרשים קלים], הודים, כסור

א"ל כמנין משום קדושה יתירה שיהיו טהורים, רשאי. וכדי ליכא מ"ד הכה דגם בלחך מוטע מחיר לכנסן ומש"ס שרי ג"כ לטובל הסוכות קדש בלתי שקלים]. ונ"ל דכשכבסן ועבד בהן, עבודתו כשרה, מדהן עדיין לכבוד ולתפארת:

(א) ארוכין או קצרים יותר ממדתו כילד? אורך הכתומה של כהן לריך שיחיה עד למעלה סמוך להעקב. ואורך הבית יד שלו לריך שיגיע עד התחלת פס ידו, ורוחבו כרוחב היד [יומא ע"ב ב']. וכל שארוכים או קצרים יותר ממדתו הכלל, או שהיו כמדתו ממש, אבל בשעת עבודה סלק האולים למעלה באבנט והקליין, עבודתו פסולה. אבל בהו ארוכין יותר ממדתו, והקליין ע"י סלקן למעלה באבנט, עבודתו כשרה, דכל הסילוק שע"י אבנט כהחזק שם דמי [רמב"ם כלי מקדש פ"ח ה"ד]:

(ב) עבודה בשמאל כילד? כל כהן שעבד ביד שמאל עבודתו פסולה, אבל אינו לוקה. טיהור בדיעבד בעבד בזמין וסייע בשמאל עבודתו כשרה [רמב"ם פ"ה מביאת מקדש הלכה י"ח]. ונ"ל דדוקא בשאפשר לו לעבוד אחת עבודה בזמין לבד דלא נקרא מסייע שאין בו ממש רק בשאפשר להמסתייע לעשות הכל לבד [כשבת ג"ב ב']. ומה"ש אמרי' נמי [ספי"ב דפרה] דקטן שהיה ואלשה סיעתו פסולה ההוא, על כרחך דמיירי שא"ל לקטן בלי סיועה. ומב"ק ק"ל על מ"ט הטור [ה"ע קס"ט] כשם סמ"ג, דתמלון בזמין בלי סיועה שמאל, ודלא כר"ם דמתיר בסיועה שמאל, וראייה סמ"ג מירושלמי שהיה חוס' [יבמות ק"ב א' ד"ה וקף], שכבש טוננו כתי שחולל לחתו בלחת מידים עב"ל, ובדי דבריו אין כאן ראייה מירושלמי כלל, דה"ק מירושלמי דע"פ לריך שיעבדו באופן שיחיה יגול לחתו בלחת מידיו, אבל ע"כ כל שאל עובד כהן, מותר לסייע בשמאל נהגרו דמסייע אין בו ממש. ובוה מתוך מה דק' מדמרי' [בבב"ב ד"א ח'] שאלה"ט מכו שחסי' לנימין נביעות סוס של כ"כמו? והאפשר להומדל. ותמוה הכי קו"ל ככל דוכחא מסייע אין בו ממש? ומה שכבש דר"י [ה"א ק"ב], דאנע"י דה"ט הוא כשמוגע בשמאל בכוס עמנו, ובכה"ט מסייע יש בו ממש, כמח"כ רבינו יוח'א, דהרי דלמייר דכחול לנימין ע"י וכרי בשבת [בבב"ב ד"ד ב'] אע"ג דלמייר עמין ופחת עמין, חשיבין ליה כמסייע שאין בו ממש, והכי אין לך טעם בכחול יותר מזה ע"י דעמין ופחת, אפ"ה חשיבין ליה רק כמסייע שאין בו ממש? ובה שתיק רמ"י [ה"א ק"ב סק"ג], דדוקא בליסור מלכא אמרי' מסייע אין בו ממש. גם זה תמוה. דהכי נזכ' [שנה ז"א ח'] ונקבלת הדם [הואספתא פ"ק דנחמ"ס], שיהא אין כהן ממש איסור מלאכה. והא"ס אמרינן בכייו מסייע אין בו ממש? אע"כ דאנע"י ד"ס' כיום כ"ה"טו כייט כה"ש ה"ס' שם, דמיירי כיום גדול או כבהמ"ו ארוך, כלאוין שא"ל לימין שחבש לבד אם לא שחבש ע"י מהשמאל, ורק ככה"ג פשטיק לתומת אף שהיה רק מזהו דרכן, וליריך שיתקן מי שבה ימיו יסח להחיות כיום בלי סיועה שמאל. ולפ"ד יש להקל נמי כש"ד [י"ד ק"ל]: כה"ש שחבש לטול צנוריים בע"י קודם עבילה, ומבית לזר לנכרי ליתון כבשה, דכרי הכה מני הנכרי יכול ליעול נפרטי הישראליים גם בלי שחבש"ל לחתוק את האבנט שהכינו לחתוק. ובוה ששקט שם ע"י מניקף, וד"כ אינו רק מניקף והא"ס לך [בבב"ב ד"ב ע"י]. במח"כ ל"ק כלל, דשליי כה"ס דכ"ה קרא כה"ס דלאו גם לניקף, מדכתיב לא הקיפו כשעטיל, ר"ל לא תחיהו לחתוקים להקיף אה"ס, או מדכתיב לא הקיפו לשון רבים, כה"ש רש"י שם ה' הפיזוסים, רק דמתבין לאו שאין בו ממש, וע"ז תירך ה"ס שפיר כיון דמסייע שמומין לו השטרות, מחשב לאו טיב לו מעשה. ואע"ג דכתיבים הראש' והשני' כשטרות גדול לא נמשו בשעת האיסור, רק מקמי הכי, אפ"ה מחשב לאו טיב בו ממש, כמדוכין פה כהגור כבשה דחייב, אף שלא נמשו האיסור עד שיחיה אה"ס הלחם מומיל [בשנה ד"ד ח']. וכ"כ בלובש בלחיים, אם ששה כרי לנשע ולא ששט חייב, ועטם כולו מהחלה נמשו כמעשה, אף שכשעת החיוב לא נמשו מעשה חייב [וע"י רמב"ם פ"ג משכירי ה"ב]; **בושאל** צנוריים שנת לא חבשתי חורה לאדם מלתייה לאדם אחר לעשות מלאכה בגופו, כגון לגלח כעור או צנורין, להכי אפילו סייע אמרינן מסייע אין בו ממש, וכן הקול כה"ס עברה [י"ד ק"ח סק"ג]. ודלא כרמ"מ דמתמיר כרמ"י [בבב"ב ה"י פ"ח]. ותו לנפ"ד דאף דביאיר שעבד, יכא לנסוק בציחיו יד יעבוד, דכרי בל"ו עבודתו פסולה דעל מוס הוא; ע"כ גם בשולט כ"י ידיו, אף דק"ל כרען דלברותי הוא, דלחצוקת בשמאל [בבב"ב ד"ה ב']; אפ"ה גם הוא עבד בשמאל עבודתו פסולה, דאע"י שנתחוקה השמאל, לא נקראת ימין וכרי כל מקום שנאמר יד ואבנט אינו רק מה שנקרא ימין [בבב"ב ד"ד ח']. וע"י א"ש ע"ק ס"ו כ"י]:

(ג) יושב כילד? כל כהן העובד והוא יושב, עבודתו פסולה ואינו לוקה [רמב"ם פ"ה מביאת מקדש ה"ז]. ואפ"י לסמוך א"ע אסור, אם שכשיטול הדבר שנאמר עליו יטול [כזכח"ס ד"ב ע"ב, וה"א ח' תקפ"ה]. דאף אין סמיכה בישיבה עכ"פ אינה ג"כ כעמיתה [כרמ"מ א"ח קמ"א סק"ב]. ביהו עבד כשהוא שוחה ל"ל דכשר. והיי, מקדוש שנקרא ג"כ עבודה, שחיה ביהו עבד ואפ"ה מקדש כשהוא שוחה, וכמ"ס הרמב"ם [בפ"ה שם]. וע"י רמ"ל שם ה"ז]. וכן מוכח נמי ממליקת עולה עוף שהיה בראש המזבח [כזכח"ס ד"ה ח'] ובכה"ג א"א לעשות מלוי דמו על קיר המזבח אם לא שהיה שוחה:

(ד) הציצה כילד? כל שהיה דבר חולץ בין פס רגלו לראפה בשעה שעובד, אפילו היה החלילה בזמין בזמין, כגון אבן או רגל אחר שהיה בין רגל העובד לראפי הראפה, פסולה העבודה, וב"ב בהיה חלילה בין ידו להכלי שעובד בה, עבודתו פסולה [רמב"ם פ"ה מקדש ה"ז]. ביהו כשרגל אחר או אבן בין רגל העובד לראפה, שאמרטו שפסול, היינו דוקא שכשיטול הדבר שנאמר עליו רגל העובד, יפול. אבל אם כשיטול הדבר שנאמר עליו, יהיה יכול לעמוד על רגל השני ולעבוד עבודה היא, עבודתו כשרה [שם ה"ח]. ונ"ל ג"כ מדמ"ל כנוסייע שאין בו ממש. בהתגרבר אבן מאבני הראפה אע"פ שיעדיין היה במקומו, לא יעמוד עליה ויעבוד, עד שמתוכר בארץ. מיהו בדיעבד כשר גם בלא חיברה, הואיל ומקומו עומדת [שם ה"ט]. וכן אם היה דבר

חומר בקודש פרק שני

יוצר מכת שנה] עו, שעיר, שעירה, עגל, עגלה, פר, פרה, זורקין את דמן [עו' פ"ה ס' ד' אות ו']. והא"כ לוקח הכהן החזה והשוק [עו' לקמן סו' כ"ב] והאימורין, ונתן הכל על ידי הצעלים, והכהן משיח ידיו תחת ידי הצעלים ויניסם, דהיינו מוליך ומביא מעלה ומוריד. והא"כ מקריבין האימורין, והכהנים טענין לעצמן החזה והשוק, שנאכלין לכהנים זכרים ונקיבות ולעבדיהן הכהנים בכל תוך ירושלים. אבל אסורים לישראל מדין כתרומה. אבל שאר צבא השלמים נאכל לכל אדם עהור בירושלים [רמב"ם מעק"ר פ"ה ה"ד וה']:

טו) אמנם שלמי נזיר וכן השלמים שמביא הנזיר העהור ציום מלאה ימי נזרו, אינו בא רק איל, והוא הנקרא איל נזיר, ודינו משונה משאר שלמים, שצריך שיביא עמו ב' לחם, דהיינו ו' חלות מזה. ו' ריקין מזה. וכל לחם מהב' לחמין נעשה משלים עשרון [דהיינו שלוש שיבור חלה]. ונושה כל הלחמין עם רביעית א' שמן קודש שיאסף. ולאחר זריקת דם האיל, לוקח הכהן הזרוע בשילה מהאיל. מלבד החזה והשוק שלוקח ממנו ג"כ כמשאר שלמים, ולוקח עוד חלה א' מהעשר חלות וריקין א' מהעשר ריקין, ומשיח כל הג"ל עם האימורין על כפי הצעלים. והכהן משיח ידיו תחת ידי הצעלים ומניסם כג"ל, והא"כ מקטיר האימורין במזבח, והחזה והשוק והזרוע וז' הלחמין, נאכלים לכל בני בית הכהן ועבדיו בירושלים, ואסור לזרים כתרומה, וכבכל שלמים כלעיל, ושאר הצבא והלחמין נאכלים לכל אדם עהור בירושלים [רמב"ם פ"ח מנחות ופ"ט מקרבנות]:

יו) תודה דינה ככל שלמי יחיד הג"ל, שצביאה מכל מין בהמה שיראה [כסו' ט"ו] בין זכר בין נקבה. אבל מביא עמה מ' לחמים. ומקראין לחמי תודה, דהיינו ו' חלות חמין. כל חלה נעשית האופה [הוא שיבור חלה], וז' לחמין מזה, שכל לחם נעשה משלים עשרון. וז' לחמין הג"ל, נושה ו' חלות מהן מאפה תמר, ו' חלות ריקין, ו' חלות מורבכת. [עו' פירושם מס' מ' ולהלן]. ולוקח הכהן רק החזה והשוק והאימורין כמשאר שלמים, וז' לחמין מד' מינין הג"ל, ונתן הכל לידי הצעלים, והכהן מניח ידיו תחת ידי הצעלים ומניסם יחד עם האימורין, כמשאר שלמים וכלעיל, ומקטיר האימורין על המזבח, ושאר הצבא ושאר הלחמין נאכלין לכל אדם עהור בירושלים. ורק החזה והשוק וז' הלחמין שהיפים נאכלין לכל בני בית הכהן זכרים ונקיבות, ולעבדיהן בירושלים, ואסורים לזרים. אבל אם חזר אחרון הלחמין שנעל הכהן פטור, ממומש. דיש ספק אם דינן כתרומה [רמב"ם פ"ט מקרבנות]:

יח) בכור בא מכל מיני בהמה הג"ל. ורק מזכרים שלהן, ומקריבין ממנו האימורין, והשאר נאכל לכהנים זכרים ונקיבות ועבדיהן והאסור לזרים [סס]:

יט) מעשר בהמה בא מכל המינים שמכרו לעיל [סו' ט"ו] בין זכר בין נקבה, ומקריב האימורין, והשאר שייך טולו לצעלים ונאכל טולו לכל אדם עהור בירושלים, ואין לכהנים בו כלום [רמב"ם סס]:

כ) פסח אינו בא רק מכבשים ועיזים, ורק תוך שנה ראשונה ללידתו. ורק זכרים. ומקריב האימורין, והשאר טולו נאכל לכל אדם עהור בירושלים כשנמנה עמו קודם בחיטו. ואין לכהנים בו כלום [סס]. ואבנם אופן העבודה בכל א' מט' מיני הקרבנות הג"ל יבואר לקמן [פ"ה סו' ד']:

כא) האימורין שמכרו בכל הקרבנות הג"ל הן ג' דברים. דהיינו החלב המכסה הקרב ובכללן חלב הקובה. והכליות והחלב שעליהן, ובכללו חלב שני הכסלים. ויתרת הכבד שכלל האימורין, הוא כמו בזהן הבולט מהכבד ומעט מהכבד עמו. ואבנם כל זה כשהקרבן הוא מהבקר והעיזים. אבל כשהקרבן בא מכבשים ואילים ומקריבין ממנו גם האילים עם חליות השדרה המחוברין זה עד מקום הכליות [רמב"ם פ"ח ממעק"ר ה"ח]:

כב) עורות כל קדשי קדשים, בין של יחיד או של צבור, ואפילו של נשים או של נכרי, כל שזכה המזבח בצבירה, זכו הכהנים בצורה. אבל עורות קדשים קלין, שייך לצעלים. והעורות ששייכים לכהנים, מחלקין ביניהן אנשי משמר בכל ערב שבת. מיהו פרים הנשרפין ושעירים הנשרפין אינן נפשיין, רק שורפין הצבא בעהור מחוץ למחנה. וכל הקרבנות שנפשיין אינן מפשייין אותן עד שזרק הדם [רמב"ם פ"ח ממעק"ר ה"ח וכו']:

כג) חזה ושוק שהזכרו לעיל נבי שלמים, חזה, הוא כל הרואה ממנו את הקרקע, למעלה עד האזר, ולמטה עד הכרס. ושוק הוא ב' פרקים עליונים של רגל ימין. שהן למעלה מארבעה הנמכרת עם הראש. ורורע בשילה. שהזכרה לעיל אצל נזיר, היינו שמבשל כל האיל, והא"כ חוהך ממנו ב' פרקים עליונים של יד ימין של הבהמה שהן למעלה מארבעה הנמכרת עם

צבור, מעשר בהמה. פסח. ונפרש כל הע' אחת לנחת מאיזה מין יביאו כל אחד. רק נקדים, שהיחיד אפשר שיביא כל אחד מעו' מיני קרבנות שצביר. והצבור א"כ שיביאו רק ד' מינים מהם. דהיינו חטאת הפנימית, וחטאת החיצונה, ועולה, ושלמים. ונתחיל לפרש תחלה קרבנות הצבור:

ח) חטאת הפנימית של צבור, אפשר שיהיה פר או שעיר. כיצד? סנהדרין שהתירו בשוגג איסור כרת. ועשו רוב ישראל הכורחין, אז כל שבט ושבט, אפילו השבטים שלא העלו, מביאין פר לחטאת, והוא הנקרא ג"כ פר העלם, שזרקין דמן שיהיה על הפרוכה, ורק האימורין [עיין סימן כא] נקטרין במזבח החיזין, והבשר והעור והשאר מהבשר נשרף מחוץ למחנה. ואין להכהנים בו כלום. אולם אם התירו הסנהדרין בשוגג לעשות שום עבודה לאלילים, שחייבים עליה, ועשו רוב ישראל כן, אז כשחזרו בהן מביאין כל שבט מה"ב שבטים, אפילו שבטים שלא העלו, פר לעולה, ושעיר לחטאת, והוא הנקרא ג"כ שעיר עבודה אלילים, ונס הוא דיו כפר העלם הג"ל בזריקת דמו וזריפתו מחוץ למחנה, הכל כפר העלם הג"ל. וב"כ השעיר שיביאו הצבור בזו"כ, שחזירו משתלה, ג"כ הוא שעיר חטאת, והוא הנקרא שעיר יו"ב, שדיו ג"כ כפר העלם בשל דמיו. ובל הטאות הצבור שהן חטאות נאכלות, ככל חטאת יחיד, חוץ מג' חטאות אלו הפנימיות. פר העלם, ושעיר עבודה אלילים, ושעיר יו"ב, שצבולין אין להכהנים בהן כלום, וכמו שצבירנו:

ט) חטאת החיצונה של צבור, הוא שעיר מוסף ר"ח ושל מועדות. העולה של צבור אפשר שיהיה כבש, ואפשר שיהיה איל ואפשר שיהיה פר. אבל לא ממין העזים [ועיין לקמן פ"ד מס' י"ב והלה]. אולם השלמים של צבור הוא רק כבש, צד' כבשי עזרת [וע"ש בהג"ל]:

י) אמנם מעופות אין לצבור בהן קרבן כלל. אבל מנחות אפשר לצבור שיביאו מן ד' מינין (א) מנחת נסכים. (ב) לחם הפנים. (ג) מנחת העומר. (ד) שתי הלחם. כמו שצבירנו להלן [מס' ס"ג והלה]:

יא) אולם חטאת הפנימית של יחיד אינו רק פר, כיצד? אם טעה הכה"ג, והורה היתר לעלונו באיסור כרת, מביא פר, והוא הנקרא ג"כ פר כהן המשיח, ודינו בכל משפטו כפר העלם הג"ל. [אבל אם נתחלו לו חלב בזמן והלכו, ולא סמך על הכה"ג, פטור לנמרו]. [רמב"ם פ"ח משננות ס"ג]. וב"כ בכל יו"ב מביא כל כה"ג משלו פר לחטאת. והוא נקרא ג"כ פר יו"ב ומכנים זורק דמו בק"ק, וכה"כ, ומבזבח הזהב, ואינווריו נקטרין על המזבח החיזין. והשאר מהבשר נשרף מחוץ למחנה:

יב) חטאת החיצונה של יחיד, היינו כל איש ישראל שצביר בשוגג על איסור כרת. מביא בשבה או שעירה כמו שיראה, לחטאת, וזרקין דמו על מזבח החיזין, ומקריבין אימוריו על מזבח החיזין, והשאר נאכל לכהנים [עו' פ"ה סו' ד']. אמנם כשיא דהיינו מן השטא שצביר באיסור כרת, מביא שעיר זכר לחטאת, ודינו ככל חטאת יחיד הג"ל, אולם זכר וזבה, מצורע, ויולדת, וכ"כ כל קרבן עולה ויורד [עו' לקמן פ"ד סו' י"ה וכו']. אפשר שיביאו עופות לחטאות [ואין חילוק בעופות בין זכרים לנקיבות], שצבירין ב' הורים או ב' בני יונה, א' לעולה וא' לחטאת, אבל דלי דליס אפשר שיביאו מנחה לחטאת [ועו' פ"ד סו' ב"ג]:

יג) העורה של יחיד בין בחובה בין בצדקה, וכל להביא מכל מין בהמות הג"ל שיראה, רק שיהיה זכר, דהיינו כבש, איל, עז, שעיר, עגל, פר. חוץ מהכה"ג בזו"כ שמביא עולתו דווקא איל. וחוץ ממזרוע שעיר, או נזיר עהור במלאת ימי נזרו, שמביאין כל א' עולתו דווקא כבש [ועיין פ"ד סו' י"ז וה']. ובכל עולה וזרקין את דמו ומפשיטו ומקטיר טולו, כליל מזבח, ואין לכהנים בו אלא עורו [ועו' לקמן פ"ה סו' ד' אות ו']. וגם מעופות אפשר שיביא היחיד עולה, בין בחובה ובין בצדקה, מחורים או בני יונה כמו שיראה [עו' לקמן סו' ל"ז, יפ"ו סו' ג']:

יד) האשם שיביא היחיד, אפשר שיהיה כבש דווקא, כגון צבאש נזיר ואשם מזרוע. ואפשר שיהיה איל דווקא, כגון צבאש גזילה, אשם מעילות, אשם שפהה חרופה, ואשם הלוי, [עיין לקמן פ"ד סו' ב"ב]. ובכל אשם וזרקין את דמו, ומקטירין אימוריו, והבשר נאכל לכהנים [עו' פ"ה סו' ד' אות ו']:

טו) שלמי יחיד באין מכל מיני בהמה הג"ל בין זכר או נקבה דהיינו כבש כבשה איל, [ג"ל ה"ס כבשה נקבה כשיהם אפילו היא

חומר בקודש פרק שני

יחד כענין דמי [כחולין ל"ח ב']. או שטרפה, ופסלה לקרבן אפילו בדיעבד [רמב"ם פ"ג מהלכות טהרה]:
(א) תורים אינן כשרים רק כשהולין כל כך שטויות גופם גדולין ומאליבין כוהן. ובגוי יונה אינן כשרין רק כשקטנים כל כך, שכשיעקב נזלה והמלא מקום העקירה דם. תורים שלא הגיע זמן, וה"ל מחוסר זמן. בני יונה שעבר זמן וה"ל כבעל מוס, ושמיהן פסולין אפילו בדיעבד [שם ה"ע]:

(ב) המזומנים והאמרונינים. וכל הפסולין שזכרו בס"י ל"ג ל"ד, שפסולין בזהמה פסולין גם בעוף אפי' בדיעבד [שם ה"ז]:

(ג) המנחות אינן בלתי רק מחטיין או משעורין כמו שבארנו. ובאחד מחמשה תולדות אפשר שהעשה כל מנחה [וסי' ס"ח ר"ח] סולת, הלוח, ריקקין, מרחפת, מרחשת. וכולן אפשר בזהמה או בזהמה, בעשרון או בכמה עשרונים. ואין לך מנחה פחוהה מעשרון ולא יתורה מששים עשרונים. ולכל עשרון כשארין שזן לריך לוג שזן, שהוא כשיעור ו' ביצים. ולכל מנחה שלריכה לבונה, אין טמנין לכל המנחה ויהר מקומן לבונה אפילו היא מהרבה עשרונים:

(ד) סולת כיצד? מביא עשרון או עשרונים סולת, הכל לפי חיובו, ומביא שזן כפי חיובו, וטמן קלה מהשזן בכלי, והסולת עליו, והא"כ קלה מהשזן על הסולת, וכולה יפה, והא"כ כוהן בכלי שרת, וחוזה ויולק עליו שזן האשאר לו משיעור שנתחייב, והא"כ כוהן גם קומן לבונה עליו, ומביאו להכהן, והכהן מוליכה אלל המזבח, ומניח הכלי שבה המנחה כנגד חוד קרן דרונית מערבית: [וב"ל דלא נחוד קרן משה, ולא עדיף מזה המנחה שב"ס ח"י ק"ן משה (ברמב"ם פ"ט מהע"ק), וכן משמע בסו"ט ד"ר ב'] דהני שלאחר קמיית מעלה מולח ומקטירו, ש"מ קודם הקטרה, למטה אלל המזבח היה עומד, ומניחה נחוד של דרונית מערבית של מזבח כנגד חוד הקרן שלמעלה מזיזות זו]. והא"כ מוסלק לבונה ללד א', וקומן ממקום שנתרבה שזנה [ע"י פ"ו סי' ד' הא"י קומן], וטמן הקומן לכלי שרת, וטמן כל לבונה על הקומן שבכלי, ומעלהו למזבח ומולחו, וטמן ע"ג האששים, ושירי המנחה נאכל לכל זכרי כוהנה. ואם מנחה כהן היא, איש קומנו אלל אחר שהגישה לקרן כעיל, מעלה כולה למזבח ומולחה, ומשליכה על האששים שבמזבח [רמב"ם פ"ג מנוע"ק ה"ה וה"יב], ואם מנחה אשת כהן היא, מקטיר הקומן, ומפזר השיריים בנית הדאן שבמזבח [שם ה"ב]:

(ה) חלות כיצד? טמן בכלי קלה מהשזן שהביא כפי חיובו. וטמן הא"כ לחיוב עשרון או עשרונים סולת כפי חיובו, וחוזה שוב וטמן כל השזן האשאר ממדה חיובו לתוך הסולת, וכולה יפה, והא"כ לשה בפושרין, ואופה מכל עשרון עשר הלוח. ואחר שנאשו פותחן לפתיתו כזית כולה, וטמן הפתיתו לכלי שרת וטמן לבונה עליה, וטונה להכהן, והכהן מוליכה אלל המזבח ומנישה וכו' הכל כמבואר לעיל סי' מ'. [רמב"ם שם ה"ח, ועי' רמב"ם שם פ"ג ממע"ק ה"ה] וסוף דבריו שם, מ"ש ליישבת תמיכה רכ"מ]:

(ו) ריקקין כיצד? העשרון או העשרונים סולת שנתחייב, לכן בפושרין. ואופה מכל עשרון עשר ריקקין דקין. ואחר שנאשו משה פני כל ריקק וריקק כמין כי וינית [כזה X], והשזן הנשאר נאכל להכהן אחר הקטרת הקמייה, ופוחה הריקקין טמן לפתיתו כזית, וטמן לבונה עליה, והכהן מוליכה וכו' הכל כמבואר בס"י מ' [בירוחו לרמב"ם בשמחה הריקקין, מנחה וחוזה מושה כל פני הריקקין, עד שיגיע כהן כל הלוג שזן, ועי' רמב"ם פ"ג ממע"ק שמהו על זו]. ואילו ב' מיני מנחות דהיינו הלוח וריקקין, נקראין ג"כ באשפת הבור, מדנאסין על רגפת הבור בני כלי:

(ז) מחבת כיצד? קלה מהשזן שהביא כפי חיובו, טונה לכלי, והסולת עליו. והא"כ כוהן שוב קלה מהשזן על הסולת, וכולה, ולשה בפושרין לישה עבה, ואחר כך אופה במחבת שאין לה שפה עמוקה, מכל עשרון עשר הלוח, ואחר אפייה פוחה כל החלות לפתיתו כזית, וטמן הפתיתו לכלי שרת, וטמן על הפתיתו השזן הנשאר מחיובו, ולבונה עליה, וטונה להכהן כעיל סי' מ':

(ח) מרחשת כיצד? עושה בה כמו במחבת לעיל. רק שלשה לישה רכה, ואופה אופה י' חלות לעשרון, בכלי שיש לה שפה עמוקה, כדי שלא ילא העיסה הרכה מהכלי, ואחר אפייה פוחה, הכל כמו בריקקין. ועתה אחר שבארנו ה' תולדות המנחה, נחל לפרש בס"ד כמה מיני מנחה יש:

- (א) מנחה נכסים, (ב) מנחת חבתין, (ג) לחם הפנים, (ד) מנחת העומר, (ה) שחי להחם, (ו) מנחת חטף, (ז) מנחת מדבה, (ח) מנחת חוטא, (ט) מנחת סוטה, (אבל לחמי חודש וחמשי אל חוד אין כוללים בכם מנחה, מדכיל עם המורה שיש לזמן וכל העיר. ועי' מנחות דמיו ד' דקאמר שזי להחם אקרי מנחה, לחמי חודש לא אקרי כזבה, ועי' עוד חו"ס מנחות ל"ב ב')

חומר בקודש פרק שני

קיל למד בש"ס פסחים ובי"ג דלח"פ היה עזיב טפס ויחא משחיל לפי חשונם הילי, שילי
 שהיה עזיב של כל להם רק פחות מלכני. ואי כוונת הש"ס שם לגובה הקרעות, הכי מפורש במשנה
 שהיה גבהו 'א אצטעות שתי 1 3/4 טפה. וצריך לדמוק דלע"ג שיהיה גובה הקרעות 'א אצטעות
 הקובל היה להם שיהיה עזיב כל קני דביית רבנן, טפה, מדריכו לאת הכתבי, ואין מיה שיהיה טפס
 כח"ש רש"י [חס]. ואחר שחלפו הב' לחמין, מניחן צדד 'ב הכבשים שלמים הילי, ומוניף
 הכבשים וזרק דמן, לוקח החזה והשוק של שהיו, וחוזר ומניח 'ב' הלחמין בלחן, וחוזר
 ומניחן יחד כלעיל, ומקטיר אימורי 'ב' הכבשים, וחל"כ שאר הבשר 'ב' הלחמין,
 כלכלין לכל זכרי כהונה שבעזרה [רמב"ם פ"ח מתמידין הי"ח ורלח"מ סג]:

גכ) מנחת הנוד כי. כל כהן ציוס שמחיל לעבוד צביהמ"ק, וב"כ כל
 כה"ג שנתמנה להיות כה"ג, קודם שיחיל לעבוד, יביא
 חלה עשרון סולת ולוג שמן, ויבולל הסולת בהשמן ולשה צרותחין, ועושה
 ממנו י"ב חלות, ואופה אותן, ואחר אפייה פוהתן לפתיחו כוים, והכהן המתחנן
 מקריבין בעלמנו כלי לזאיס במזבח החילון. ולרמב"ם [פ"ה מכלי מקדש הע"ז],
 היה לוקח 'ג' לוגין לעשרון, וגם היה מטגנה בקלת השמן הנשאר מבליחיו, הכל
 כמו בחיבתין לעיל [סי' מ"ח], רק דבמנחת הנוד היה מקריב כל החלות בפעם 'א'
 [וערמל"מ שם דב"כ לא כהוב קן, ועי' עוד ברמב"ם, פ"ג מקרבנות הי"ג]:

גד) מנחת נדבה כי. כל חמום מני מנחות הילי [סי' ל"ט] טולן בלחן
 צנור או צנברה, שמביא אותו מן המנחה צנור, וכמנין
 העשויים שזר בלוח המנחה, ועושה בכל אחת כדניה, וכמפורש בה לעיל,
 וקומלה קרב למזבח והשאר נאלל לכהנים בעזרה, חוץ ממנחה כהן שכולה לילל
 'א' קמילה ולא פתיחה, אלא מקטירה בלה מה שהיה ללילל במזבח החילון. ואם
 לא פירש צנורו אחת מין מנחה יביא, רשאי להביא איזה מין שיראה [רמב"ם פ"ז
 מקרבנות]. ביהו רשאי 'ג' אדם לחזור מני כלל עת שיראה מנחת נכסיה בטובה
 לילל, ועושה בה כדניה, וכמפורש בה לעיל סי' מ"ו [רמב"ם רפ"ד מקרבנות]:

נד) מנחת חומא כי. מי שנשבע שבועת העדות לסקר צמיד, או
 צלגת הקרנן, או שנשבע שבועת בטוי צנוג, או עבר
 עליה צנוג, או שהיה טמא נכנס צנוג לעזרת ישראל או אכל אז קודש צנוג
 [וכל אלו נקראין שמיעת קול, בטוי שפתיס, בומלת מקדש וקדשין, וסימך שבט], מביא
 העטלה צהמה, ככל חטאת קבוע שמבוחר לעיל [סי' י"ב], ואם עמי הוא ואין לו
 משות כשיעור הזה, מביא 'ב' תורים או 'ב' בני יונה 'א' לעולה וא' לחטאת, ואם
 אין לו גם בכדי זה, אז מביא עשרון סולת צלי שמן וצלי לבונה, והכהן
 קומלו. ומקריב הקומץ, והשיריים כלכלין לזכרי כהונה בעזרה [רמב"ם
 פ"ו משגות]:

נה) מנחת כוטה כי. אשה שא"ל בעלה צפני 'ב' עדים שלא הסרה א"ע
 עם פלוני, ויש עדים שאע"פ' נכפתה אח"כ עם אותו
 פלוני, ואין טוס אדם יודע אם נטמאה אם לאו, והוא יהיה מתרלס שיפתרד
 הדבר ע"י שתיים המים [דאם אינה מתרלס, אשכ"ל נאסרה עליו ויאלת בלי כהונה, אבל א"ל
 לשות, ואם הוא אינו רואה להקרות, מוילאה ומתן לה כהונה, דע"כ משנסתרה לאסרה עליו],
 אז מביחין אותה לעזרה, ומעמידין אותה בצער המזרז מבחון נגד פתח הייב,
 והיא לבושה בגדים שאינם נאחן לה, והכהן לוחז צביה הלואה של צנדיים בכה ואינו
 חושש אם יקרעו ויתגלה לבנה, ופורע ראשה שהעמוד בלי רדוד וצלי מטסחה
 ובשערות שאינן קלועים, ובעזרה כן נוהג על כפיה הכפופה הוא סל, ובה עשרון
 קמח שעירים, ומשביעה הכהן בלשון משבינה, כמ"ש צבורה, אם לא שכב איס
 אחר גוי, והיא עונה אחר השבושה חמן חמן. ואח"כ כוזה הכהן השבושה הילי
 מלה במלה בל"ק על קלף, ולוקחין כלי חרש חדש, וחומטין לחוטי לוג מים
 מהכור שבמקדש, ונכנס הכהן להיכל ולוקח מעפר שבקרקע הייכל חתח טבלא
 שצרלפה, ומתן העפר לתוך המים, כשיעור שיראה על פני המים, ומתן ג"כ לשם
 מעט לענה, ומוחק המנילה שכתב לתוך המים הללו. ואח"כ לוקח הכהן הכפופה
 שבה עשרון קמח שעירים שהיה צדיה שהביאה משל בעלה, ומתן הקמח ההוא לתוך
 כלי שרת ואין נוהגן ימות ולבויה, ואח"כ משקל בלעלה היתם המאחרים הילי.
 ואחר ששתחה נוהגן הכלי שרת שבו העשרון קמח הילי ע"י האשה, והכהן מניח
 ידיו תחת ידיה, ומניף מוליך ומביא מעלה ומוריד, ואח"כ לוקח הכהן הכלי שרת
 שבו המנחה, ומנישה צבאלי לקרן דרומית מערבית של מזבח, וקומץ את המנחה,
 ומעלה הקומץ למזבח ומולחו ומקטירו, וסירייר כלכלים לכהנים. ומשחוקאר
 הקומץ, מיד כרחה שבאם זנתה, ופיס מוריקות ועיניה צולטות וגידיה מהמלאין
 דממה, ומיד וילאוה מעזרה, וכן בטגס לבד ויריכה טפלת וממות. ובאחתה
 ששה גם עתף ימות צלוין כך בכל מקום שהוא. ואם עברה היא. מתחוקת
 אחר השתיים, ופינה מתחילין להיות מזהירות, וכל חולי שהיה בה יסור ממנה,
 וקחה וזרעה זרע [רמב"ם פ"א ו' ו' מ' כוטה]. וכל המנחות שזכרנו, כששיריה
 נאכלין

נז) מנחת העומר כי. קולחין כשיעור 'ג' סאין עשורין [שהוא חיפה], צליל
 שקודם ט"ו ניסן, בין צהול או בשבת, והביאום לעזרה, וחובטין
 השבלין וצורקין גרעיו השעורים, ומתהבטין אותן אח"כ בלבוט מנוקב על האש,
 כדי שיסיה קלוי וקשה, ויהא נוח לעזון הגרעינים הלחים, וטוחנין ומרקדין אותן
 צ"ג נפה, כדי להוליך מכל הגרעינים עשירית החיפה קמח נקי. וביום ט"ז
 ניסן לוקחין לעשרון זה, לוג שמן וקומץ לבונה, ככל מנחת סולת, ויבולל הסולת
 עם השמן, ומניסו במזרח המזבח, מוליך ומביא מעלה ומוריד, ואח"כ מניס הכלי
 שרת שבו המנחה נגד חוד קרן מערבית דרומית של מזבח החילון כעכל מנחת
 סולת, ואחר הקרבנות מוצף מים, קומץ את המנחה הזאת, ומעלה הקומץ
 והלבויה שעליו, ומקטירין בזבח החילון, וסירי המנחה כלכלין לזכרי כהונה
 בעזרה [רמב"ם פ"ז מתמידין]:

נח) שתי הלחם כי. ביום ה' מספירת העומר, הוא חג השבועות,
 מקריבין משל לצבור, מלבד מוספי היום, עוד פר 'א' וב' חילים ו'ו'
 כבשים, הכל עוגות, ובעיר 'א' לחטאת, וב' כבשים לשלמים, ומביחין 'ג' סאין
 היטין חרבות [שהוא חיפה], ומולחין מהם 'ב' עשוריים סולת נקי, ומביחין
 שאור ממקום אחר, ומשימין אותו לתוך המדה שמודין בה 'ב' עשוריים הילי,
 וממלאין אח"כ המדה מהסולת, כדו שהיה עם השאור רק 'ב' עשוריים, ולשין
 ומחמלין את הבלק, ואופין מכל עשרון לחם חמץ 'א' לבד, וכן אפייתו קודם,
 שבת לו י"ט. הלא אופין אותו קודם יו"ט וטבת. ואורך כל להם 'ז' טפחים,
 ורחבו ד' טפחים, ועובי הלהם 3/4 אצטעות בקירוב [ורמב"ם כהב פ"ח מתמידין
 הי"ג] שהיה גובה הלהם ד' אצטעות. ורחבה מהל, דהרי כל להם עשה מעשרין, ועברון
 הוא עשייה החיפה, והאופה הוא ג' סאין, וכן היה בני' סאס 'א' עשוריים, וא"כ יש נכל
 סאס 3 1/2 עשוריים, וא"כ יש בני' סאס שיעור מקור 188 1/2 עשוריים, והרי 'ג' סאס
 של מקור שיעור חמטת שמתין אהם על אהם כרוס שלל אמות [כפסחים דק"ט ב'], וכל אהם
 בה 'ו' טפחים, ועל טפת הוא ד' אצטעות [כש"ך י"ד ר"א סק"ן], וא"כ יהיה שיעור מקור כ"ד
 אצטעות אורך על כ"ד אצטעות כוח, גובה ע"ב אצטעות, ואם נכסיל יחד השאור והרוחב
 והגובה, יהיה חשבוט של כל המ' סאין של מקור 1472 אצטעות קוין [דהיינו תלתיס קטניס
 שהאורך והרוחב והגובה אינו כל 'א' יותר מאצטעות], ואם נחלק כך האצטעות לללו לשיעור 183 1/2
 עשוריים שבמקור, יגיע לכל עשרון 811 1/2 אצטעות קוין, וא"כ סאין פי הרמב"ם שהיה
 אורך כל להם 'ז' טפחים ספן כ"ח אצטעות, וסרחובת היה ד"ט, שכן סאין אצטעות, ושגובהו
 סיה ד' אצטעות הרי אם נכסיל רק השאור עם כהונה לבד, ואחר ט"ו פעם כ"ח ככרי יהיה 418 אצטעות
 קוין, והוא אם סיה כל להם גובה רק אצטעות 'א', אבל הרי אמרנו שגובה הלהם היה ד' אצטעות, וא"כ
 יהיה חשבוט האצטעות בכל להם 'ז' טפחים 448, שהוא 1792 אצטעות קוין, כך יהיה לפי
 מ"ש רמב"ם שיעור גובה השאור וזורך כל להם, וא"כ אשכר שהיה כן, והרי ככר אמרנו לעיל
 שבתורת האצטעות שכל עשרון אינו רק 311 1/2 אצטעות קוין, ואי"ל ע"י שיהי כה"ל
 מחומן, מתפסל כן, ללא, ומלבד שזר רחוק מכהנים שימנפו 1792 אצטעות לשיעור 1792,
 שהוא יותר מממש פעמים ממחורו, אבל הרי נתמעט ג"כ הסולת משיעור השעורין ע"י הלישה
 [מנחתין פ"ה מ"ח]. וע"כ סיה גובה ועובי כל להם רק 3/4 אצטעות בקירוב וא"כ
 אם נכסיל כן 448 כילי עם 3/4 של הגוטה, יעלה לחשבוט 86 אצטעות, והוא הכהן הקרוב
 והרוחה יותר לסך 811 1/2 הילי וזוה השיעור הראוי: ובמ"ש הרמב"ם שהיה גובה הלהם
 ד' אצטעות, כוונתו שהיה מניחן חריבין בקל על כל ויית של הלהם, כעין קלף, ובמ"ש רש"י
 ג"ס [מנחתין פ"ה א'], ולפיך שם אלקין שכלל 'ז' ויית הלהם, היה הלהם גבוה ד'
 אצטעות, ודעינו עם הכהן הכולל. ורמב"ם כן בלחן שרש"י פי' בעיניו אחר מ"ש רמב"ם,
 ונמל"כ רבינו עירק לנתק את האקורטין נורע. ואולם מ"ש רמב"ם [לעיל מ"ה ס"ט] צני
 לת הפני שזר גבוהים 'א' אצטעות; ובארתו ללחן ממש קנט הלא גבי סהי הלהם גובה ד'
 אצטעות וגם בשמחה [מנחתין פ"ה א'] וכל סהי הלהם ג"כ, ונכריס להם הפניס וסיה לוחס גבי הדרי
 ובטיטין קרחה הפניסה לגובה ששוכי הרמב"ם, בלשון קרות. ש"מ דכמו דהבא הוכחנו דמ"ס
 הרמב"ם גינה ד' אצטעות ר"ל אלא הווינו פ"י חיתוכה הכהן שהדפיק שם, וא"כ בלסם הפניס לעיל
 מ"ס רמב"ם שרי גבוהין ואלאצטעות ר"ל אלא הווינו פ"י חיתוכה הכהן שהדפיק שם. ובר"ר ה"ס שם א"ל
 וזמר שהיה עובי כל להם 'ז' אצטעות כו"ס שם ברמב"ם, דהרי לפי"ס ששיעור עשרון עולה 311 1/2
 אצטעות, וא"כ 'ב' עשוריים שממנו נעשה כל להם מלחם"ס, עולים 622 1/2 אצטעות קוין והרי
 אם נכסר שהיה עובי להחיס רק אצטעות, ונכסיל אורך של להח"ס שהיה 'ז' טפחים, שסם מ'
 אצטעות עם רחבו ס' טפחים שכן כ' אצטעות, ונאחר מ' פעם כ' ככר יעלה לכן 800 אצטעות
 קוין, והרי זה ככר יותר משיעור הראוי לג' עשוריים, שממנו היה כל להם, שפולס רק לכן
 25/2 622 אצטעות, והרי וזו אם סיה כל להם רק גבוה אצטעות, וא"כ אם נאחר כהרמב"ם שם, שהיה
 גובה כל להם 'ז' אצטעות, א"כ אם נכסיל טוץ כן 800 הילי עם מספר 'ז' של גובה הלהם יעלה
 לכן 600 אצטעות קוין לכל להם, שהוא כן עולם יותר ויותר מכלאו, שה"ל יסדנה בשם הו"ס מ"ל
 ע"כ אחר שילבונו ונתמעט מדה קמח ט"י הלישה, דגם נעשו מזה, ואין יסדנה נעוה יותר מהשעה
 פנימה מראו. וא"כ כגם שם כוונת הרמב"ם צמ"ס גובה הלהם, היינו רק בנקום הווינו שהיה
 שם קרות כן וכלאמרין, וכל שר שבת הלהם ה"ל כ' יותר מן כן 17 אצטעות ונכסיל כך זה
 עם 800 הילי כהן הוילא מכפילות האורך והרוחב, כמ"ל, ונאמר 17/20 פעם 800 ונכסיל כך זה
 אצטעות קוין, והוא בקירוב כן 622 1/2 הילי לשיעור ג' עשוריים וזמן שכלתו כס"ד.
 ודבריו כ"כ"ם שם מובזבים דרוסם מהל, עד שה"ל להחליט על מה נתקטן דכדידי הקודשים
 וע"ש: אולם אילנה"ק גם לדכינו הילי מדאמרין צמ"ס [מנחתין ד"ז ח' א'] דלמד"ז טפחים ומחלה
 כולל, מנחת מקדש הוולתן ט"ו טפחים בגובה, והרי לפי דכינו עורב כל להם היה 17/20 אצטעות,
 א"כ אם נקף כל עובי השוליים של 'ו' הלהם יהיה בין הכל כ' אצטעות ועוד 2/20 אצטעות ויון סבל ד'
 אצטעות הם טפה, א"כ יהיה עובי שם [בולו] הלהם יותר מיטפה [ומחלה] [ורבינו] מלבד ה"ו' פעמים
 של גובה הכיטולים, וא"כ הילי ד' מדקדק [בתלחין] [בתלחין] [ומחלה] [ורבינו] בגובה.
 כ"ל דמ"ס ר"י דכולל כ' טפחים ומחלה לכל ז' חוץ ר"ל שהיה כ' טפחים ומחלה כפניס תוך הלהם
 הדיעין מלבד השוליים, אלא ר"ל שהיה גובה כהיוול כ' טפחים ומחלה כמנין, וא"כ ככל עובי
 השוליים בכלל גובה הכיטולים, וטעין ו"ל ל' כוונת ה"ס בחירוש על קושי אחת [מנחתין ד"ד
 ד' ד"ה כיון] כמה שהקשו ל"י יתכן מדאמרין [כפסחים ד"ה א'] לחיס עמי טפה, יע"ש. אמנם

חומר בקודש פרק שני

ה

אבל שמן שמוצתו פגין, והיינו יחיס שלא תבטלו עדיין כל לרמן, או הבא מקרקע שגדלה. או מקרקע יבשה, או שחר שמן שאינו מובחר ברחה, או בטעם, או בזכותו, כשר בדיעבד. שמן האסור בהלכה להדיות, פסול אפי' בדיעבד, כלעיל נבי יין [ס]. ועתה נפרש דיני הקטורת :

(א) הקטורת נעשה מי"ח סממנים, ד' מהן מפורשים בצורה, ואלו הן. (א) נטף [באלואם, והוא סך כסעף ממין אילן גדול באלהיטין, ויקרא באלואם שמויעד]. (ב) ושתלת [הוא כרתן ממין רמם שנקרא גל"א דעע נאנעל, או אנך טושעל, ששנסך יחיס ריחו כיתו ביבערגאל]. (ג) וחלכנה [הוא סך שחור ממין עץ שנקרא גאלבאן, וריחו קשה. ד] ולבוזה [וויוריד, והוא ג"כ סך הנוסף ממין אילן]. כל המינים הללו היו כל א' משקל ע' מנה [כל מנה הוא כ"כ לאטס, נמצא שנים משקל כל א' ג"ד פסוד וכ"כ לאטס, ועמ"ש בס"ד בפירושים שנושט פ"ו מ"א]:

(ב) וישאר הו' מיניו הם הלממ"ם, ואלו הן. (ה) מור [מ"ש קת המפורשים, וכן נמנע ק"ז מרמב"ם [ע"כ מכלי מיקדס כ"ד] סווא המוסק, הוא באשום, וכן מין המתקן בנים שנין ורבי חיס הקורא באשום שהויער. [אבי"ו ינפ"א מכלי מיקדס ס"ב כ' כרמ"ם סווא הכס הלודר של אחיה]: והמבדלני מהר, שבעיני ראייתו איתס חיה, וז"ל גדולה כלכל ביוטיו, וז"ל לא הוכשר למלכת שמים רק טורס לבד, ומתס סוואת כ"ס שחתה מין עסור היה [כשנת ד"ח א']? ואילוח"ק מתחלה לשיל נמי? ז"ל הם כדמקל של הסך לא להכר מעולם להדיות, ומעיקרא עכרה נעלמ"א סווא, ולא גרע מיאלו דמחורתי דש"יין [כנסורות ד"ן], ואע"כ דעור תחש נמי לא חוי לאכילה, ואס"כ הילע סווא סמ"א סווא אסור למלכת שמים וכסווא דבנת הילע, וע"כ ס"ט דש"ג דעור ועמ"ש של נכילה כהלכין אית לוקס מדליין לאיין לאכילה, אפי' עכ"פ לכתלה אסורים [כעמ"ש ס"ד מלכות: אסורות הי"ת], א"כ ה"כ בהקדמה של הסך ליתסר מה"ש? וז"ל עיר ועמ"ש מהחלה מוטננין ביו לעמ"ש ככ"כ, לכ"כ אסירי לכתלה לאכילה, ולכ"כ אסירי נמי לעבוס, מת"כ"ס כדמקל הילע סווא מובדל ומפורש מהחלה בריותו עכ"פ, ואיני רק ביהו, לכ"כ אפי' לכתלה חומר ככילה להדיות דמעיקרא עכרה צולמ"א סווא, ולכ"כ מור נמי לגבולות [ש"ס כ"ס] בקופת הרובלין כסוף כליו בגדי קודש של עמ"ש ד"ס אמ"ס [אב"ד] קד מיד של באשום שהויער, שמתקן כמטייל לח ע"ד מתי נגלים של עמ"ש דלרוב כסופים אסור [כ"ד רס"י ס"א]? ואפי' לרמב"ם דמחוריינו רק כמי נגלים שאין מתמנין נגוס, והוא עול ומי"א נפק [כנסורות ד"ן א'], אל כל מין שמתחלה נגוס ועיקר נמי דעי עסי לחל של עמ"ש דאסור ליבא דר"ע? ולכן כ"כ כרמב"ם ס"א מכלי מקדס שכבד סווא מין עכב או כרמב"ם לחורה, שפי' מור סווא סך נבן שנקרא כוררא, והוא ג"כ סך הנוסף ממין אילן. (ו) קליעה [לר"ש בחומש הוא אינגויער, והוא קידה שזכר בצורה גבי שמן המשחה, וז"ל סווא אראבישע קאסיע]. (ז) שזולה נרד [הוא שזולה של עשב מנושט שנקרא גם כ"כ לא נארע]. (ח) ורכוס [ואפראן], כל אחד מאלו היה משקלו ט"ו מנה [לפי משנה הל"ה סווא משקל כל א' ג"כ פסודס וחז"ל]. (ט) הקיטש [מין בשמים] משקלו י"ב מנה [ע' פסודס וי"ב לאטס]. (י) וקמון [גידת רש"י בחומש מין קליטש עץ ודעו שריתו טוב. ורכימי (אינו) [הוא] ציממבו רארד, ולרמ"ק סווא אלאיץ האלץ, ולרמב"ם כדירוסו לחורס סווא קאממעל הייא, שריתו טוב], הוא היה משקלו ע' מנה [הוא ז' פסודס ולאטס א']. (יא) וקולופס [לרמ"ק הוא ציממטש רארד משקלו ג' מנה [הוא כ' פסודס וי"א לאטס]. סך הכל ס"ח מנה [הוא רס"ד פסודס וי"ב לאטס].

הקב מלח קדומים והיה משקלו מעט או הרבה, וגם קלת כיפה הירדן, והוא מין עשב שגדל על שפת הירדן, ועוד מין עשב אחר שטבעו להרבות עטן הקטורת. [נ"ל שאינו אותו מעלה עטן סוס כבוד לנית אשכנזים [ביומ"א ד"ח א'], דא כ הו"ך הו"ה הו"ה דבר שאינו ידוע לשם אים רק למשחה אחר? ואח"כ שכתב ככ"כ, עכ"פ מוס בחז"ל הוא כל מוס שגרה הק"מ לא נרא אלא לכבודו, ולכ"כ הירדן לנית אשכנזים לקמון, ובקראתר הים, והרי כ"כ מהו"ב אית לחור ולמורס, דכ"כ י"ס חכר מעלה עטן חייב מיהה [ביומ"א ד"ג א']. אע"כ כדמקל לא יזנה רק כמקל לקטורה עכב שמתקן עתר עטן, ואפי' שמי"ש לראן ולב"ן אל כל בית אשכנזים סווא וידען עכב ששען שיעל על ידו מתמר ועולה כמקל ואותו את עליו ככתלים ושמי קורה. ובקראתר הים. אחר כתיי זה נראה קת מדברי רמב"ם [ע"כ מכלי מקדס ע"י נבוי"ם [ס' א']. אמנם מ"ש רמב"ם שם כסם סך הו"ס כתיבות, ודמלת כדומים לא היה רק לכתוב זו הפסין. נ"ל ראיס קת לדכיו. דכ"כ הלממ"ם היה שיהיה משקל כל הקטורת כס"ה מנה כמנין יעות החמה [כנסורות ד"ן א']? ודומק לומר דלכ"כ לא חשיב ההלממ"ם נמי משקל הרובע קב של חלה סומות, מדליין משקלו המיד כבוס, ובשואו דק שיקל יוקת מ"ס סווא גם [ע"י כליס כ"כ מ"א], וזו ל"ל דומק. וז"ל דלא חשיב נמי משקל כופת היידן, ומשקל עשכב כמ"ס עטן? ז"ל מדלא היה לר"ך מה"ס רק מעט מועיר לא חשיב [כו]:

(כ) וקורם שמעצבין הקטורת וירקחיהו יחד, מושהין ושפין את השחלת בצורת הנעשה במקום שנקרא כרשיטא. [ויש אומרים ששעב נעלמו שנעשה ממש הבורית קדקא כרשיטא], ועושיין זה כדי לנקות וללמלח יפה את השחלת שהוא שחור בטבע, ואח"כ שורין את השחלת הוא הניסורן שבמטנה, ביין חוק שבא ממקום הנקרא קפרים והיא או קטנה הנקראת קאפרי סמוך למדינת עכאפטל, שהיין שגדל שם חוק מהר ונקרא מר"ע יין אפי'. [וי"א ש"ן קפריין, הוא סך שגורין משיבות שנקראו קפריין, כהאפערן כ"כ, והנה כ' הפורשים כ"כ הפורש כדירינו על מכתב כתיבות [ד"ה א']. וז"ל ס"ר או קס"ה סווא מור"ל ונעשה שם מליינו [ככ"כ ע"ו ב']? ד"ל כ"ן דלא היה לר"ך אלא לפרוס זו הפורין והמקורן עלמו לא גרע משאר בשמים שאינן ע"כ? ועוקרין [ולאחר שכתבו שם ומתקן הפורין חזו ויבשו אותו מכל ממשות הו"ן שפניו [וע"י מ"ס כ"כ ב"ד בקופת הרובלין כסוף כלי בגדי קודש של כבוס ד"ס אמ"ס, וה"כ אמ"י' [הלכות פ"ג מ"ב] כל בלע שמיני יוכל לאטס טהור, ונ"ל דהיה מביא הענינים חס"כ לא? ור"כ"ן שם פחות פחות מביא דק"ל משקן מפקיד פקדי [ככ"כ ס"ג ב'], א"כ מיידי שלא הוכשרו הענינים ואפי' דעל לא מיעיל [כמעני ד"ג ב'] וכ"כ הוכשרו הענינים בעל [מכתבין פ"ו מ"ד]? י"ל א"ן הכבר כמחורן [כמענין ס"א מ"א]. ואח"כ

נאכלין, נאכלין ליום ולילה. ככל קדשי קדשים הנאכלין [פ"ה ה"ו ממעשה קרבנות]:
(ג) אולם המומין הפוסלין במנחות, אלו הן. כשהתליו רוב הגרעימין שמהן נעשה הסולת, או כשהתליו הסילת או רובו, או כשנשאר בהסולת מאבק הקמח הגס שבו, כל אלו פסולין אפי' בדיעבד [רמב"ם פ"ו מליכורי מוצח]:

(ד) כל הפסולין שמכרו בצמחה [נעיל ס' ל"ד]. פוסלין גם במנחות במה שייך בהן [רמב"ם פ"ה מהמסומ"ו הי"ד וט"ו], מוסף עליהן, שבל, וערלה, ובלאי הכרם, וחרש קודם לעומר [אלל קודם לב' לחס מותר בדיעבד], ודמוע שמתערב הרומה בחולין ולא נתבטל כדינו, אפי' דמדלוריתא שרי להדיות, מדמתבטל בחבו, [ונ"ל דס"ה עולה שלא נתבטלה במחיים, או שאר אסור שלא נתבטל כראוי, וע"י [פסחים רמ"א א'], וכן כל דבר שאסור להדיות, אפי' רק מדמין, אפי' בדיעבד פסול, והוא מזה גמלה נעברה [רמב"ם פ"ה מהמסומ"ו הי"ד ורמ"מ ע"ס], נמצא הקמח או החמין, אפי' זרען, גם הלממ"ם אסורים למנחות [שם פ"ו ס"ח]. ועתה נחל לפרש בס"ד דיני נסכים:

(ה) הנסכים יש בהן ז' מינין. (א) נסכי חובה. (ב) נסכי מדבה:
(ג) נסכי חובה הן שר"ך להביא בין לצור בין יהוד כשקריבו עולת בהמה, או שלמים, אלל לא בשאר קרבנות, חוץ מחטאת מזרע ואשמו, שנהפרכו נסכיהן בצורה [פ"ב מקרבנות]:

(ד) שיעורן, לכבש או לכבשה, וכן לרחל אפי' שהיא גדולה, מביא ג' לוגין יין, וכן לעז בין קטן בין גדול, בין זכר או נקיבה, קד שיעור נסכו. אבל לאיל, מביא ד' לוגין, ולכר או לעגל בין זכרים בין נקבות מביא ו' לוגין. אולם כ"כ הכבשים שמביא המזרע לטהרה, שהן חטאת, אסם, ועולה, שמביא לכל א' מהן עשרון למנחה עם ג' לוגי שמן, מביא ג"כ כשיעור הזה ג' לוגי יין לכל א' לנסכין [פ"ב מקרבנות]:

(ה) ומביא אדם קרבנו היום ונסכו אפי' אחר כמה ימים [ע"ס], רק יש חילוק ביניהן, וכשהביא הנסכים עם הקרבן לר"ך שיהיכו ביום ההוא, ואם לו, נפסלו ביומם, אבל אם לא הביא עם הקרבן ביום, מותר לו להקדישן בלילה ולנסכן בלילה, ובשקדישן בלילה והמתין מלנסכו עד שעה השחר נפסלו [שם פ"ד ה"ה]. וב"כ לענין שירה יש חילוק, דאין אומרים שירה בשעה שמנסכין, רק על קרבן לצור שקבוע לו זמן. ורק כשבאו הנסכים עם הזבח של לצור ביהד [שירובין י"א א', והוס' ר"ה ד"ל ע"ב]. אולם גם כשמעלין היחידים כזורים, כשהגיעו עם כזריהם לעזרה, התחילו ליום לומר שירה על הדוכן [רמב"ם פ"ג מצבורים]:

(ו) נסכי נדבה, הי"ט העודר יין לנסכים מביאו בפני עלמו, ולא יביא רק כשיעור הראוי לנסכי בהמה, דהיינו ג' לוגין, מדראוי לנסכי כבש, או ד' מדראוי לנסכי איל, או ז' מדראוי לנסכי אדם, וכן מ"ו ולמעלה, שכולן ראו לחלקן לכמה נסכי בהמה, אלל אם נדר ז' לוגין פטור לגמרי, מדראיו ראו כלל לשום קרבן, רק כדבר ה' לוגין, האיל וס בהן ג' הראויין לכבש או ד' הראויין לאיל, לכ"כ לר"ך להשלים להביא ו' לוגין, כדי שיהיו ראויין לב' כבשים [רמב"ם פ"ו מקרבנות]:

(ז) המתנדב יין מנסכו כולו להשתין, ככל שחבב [ע"י רמב"ם פ"ו דמנחות מ"ב ד"ה מנחת כהנים]. שירה יש חילוק ביניהן דכל נסכי חובה שבאין בגלל הזבח א"ל למלחו קודם שינסכו, אלל יין נדבה, לר"ך ליתן זו מלח קודם שינסכו [רמב"ם פ"ו מקרבנות הי"ד]:

(ח) המתנדב ששן, לא יפחות מלוג, והכהן יקמון ממנו מלח קמחו, ומעלהו בכלי שרת למזבח ומולחו וזרקו על האשכים והשאר נאכל לכהנים. המתנדב לבונה, לא יפחות מקומן, ומולחו וזרקו כולו להאשכים [ע"ס]:

(ט) בזומין שבנסכים אלו הן, יין שהוא מוקח אפי' בטבע, או שנתעטט הענינים כדי למתקן, או יין מבוטל באם או שנהלו הענינים בשמש ושתנה עי"ו קטס היין, או שהדלה גסן ע"ג תלנה, ששתנה ריח היין עי"ו, או יין שנתלה, ויש חשש ששה ממונו נחש, כולן פסולין אפי' בדיעבד. אבל יין אחרתם רק בשמש, או יין לנזיקים, או יין שלא שחה עדיין מ' יום משנעלר, או שהוא מוכרס שחבבל, או שהנפטים היו מודלות [הר"ך להביא לכתלה שפטים נמוכים, הוא הנוכה]. או שגדל על קרקע יבשה, או שחר יין שאינו שגרה, כולן כשרים בדיעבד. יין האסור לשתית הדיות. עגון ערלה, עבל, כלאי כרס, וכדומה, פסול אפי' בדיעבד, כלעיל במנחות [רמב"ם פ"ה ופ"ו מליכורי מוצח]:

(י) שובין העשוי מיתים ששרו במים, או מיתים כבוסין או שוקין, או שמן שחמ"ט משמרים, או שמן שריתו רע, כולן כפולין אפילו בדיעבד. (קדשים)

חומר בקודש פרק שני וישלישי

כפוליו הפסול ממקום שזבח עד סמוך למזבח. מיהו שקיצצ הפסול, אפי' גם הולך וזרק, אם יש עוד דם הנפש בזהמה, יחזור הכשר ויקבל, שאין עבודתו עושה דם הנשאר כשירים, רק בטמא, מדוכשר הטמא לקרבן הבא בטומאה, להבי שקיבל טמא את הדם, אפי' שם עוד דם הנפש בזהמה, נפסל הכל ואין תקנה [פי'א מפסול המק הכ"ח]. וגי'א דאבל כשקבל הכשר את הדם, ואח"כ הולך או זרק הפסול לעבודה, אינו מוביל שיחזור הכשר ויקבל דם אחר של נפש, דהרי מדקיבל כהן כשר הדם תחלה, וכבר זרק, נעשה הנשאר כשירים [במעילה ד"ה ב' ועי' ברמב"ם הל' הכ"ח]. וב"ב בהולך הפסול האיברים למזבח, נפסלו מלקרבו עוד [ערמול"מ פי"א מפסולי המוקדשין הכ"ו]. וב"ב בקמן הפסול את המזבח, או לקט ממנה הלבונה, נפסל המזבח [רמב"ם פי"א מפסולי המק]. מיהו זר שסדר המערכה, פורקה וחזר הכהן וסודרה [רמב"ם פ"ט מקרבנות ה"ע]:

ע) אבל שחיטה, הפשט, ונתוח, והולכת עינים למזבח, טולן כשרות לכתחלה בזר, דטלוהו אפקיטו קדח בהדיא, ואף להליק נרות המטרה מותר לכתחלה בזר והדלקה לאו עבודה היא [כיומא דכ"ד ב'], אלא שאין זר רשאי ליכנס להיכל [עי' רמב"ם פ"ט מציאת מקדש ה"ז וראב"ד ס"ס]. ועתה לאחר שביארנו גם את זה בכ"ד כנזכר להשיב גם על השאלה השלישית דהיינו:

פרק ג לשם מי מקריבין ?

א) אמרינן בזבחים [דמ"ו ב'], לשם ששה דברים כל זבח נזבח. (א) לשם זבח. דהיינו לשם אותו הקרבן, לאפוקי בשחטו לשם קרבן אחר. (ב) לשם זבח, לאפוקי בשחטו לקרבן ראובן לשם שמעון. (ג) לשם השם ב"ה, ר"ל לכבודו ויבדק, לאפוקי בשחטו לשם חולין. (ד) לשם אישים, לאפוקי בשחטו או ללנות האימורין במזבח ולא לשרפן שם לגמרי [עי' ערוך ערך כב']. (ה) לשם ריח, ר"ל שיחשוב שיעלה ריח שריפתו במזבח, ולאפוקי בשחטו או ללנות האימורין למטה ולהעלות אח"כ למזבח. (ו) לשם נישוח, ר"ל שיחשוב שעי"ז יהיה כביכול נחה רוח לפניו ית' שאמר ונעשה לו. ואם היה קרבן חטאת או לשם לרדך שיתכונן כשזבחו שיתכפר לו בזה אותו החטא שמביא עליו אותו הקרבן. מיהו כל קרבן ששחטו סתם כשר, ובזבד שלא יהיה בלבו שום מחשבה הפוסלת [פ"ד ממשנה קרבנות]:

ב) ובשאר עבודת הדם, כקבלת הדם, והולכתו למזבח, ובזריקתו, וכ"ש בשפת הקטרת האימורין, לרמב"ם אפי' למנוח א"ל שם כוונת הג"ל, ורק כוונת הזבח והזבח לרדך בכל ד' העבודות. ולחומר רפ"ק דזבחים, בכל עבודת הדם לרדך עכ"ל למנוח שם כוונת הג"ל, וכן בשפת הקטרה, לרדך עכ"ל ה' כוונות, דכוונת זבחה לא שייך בהקטרה [ועי' רמל"מ ספ"ד ממשנה קרבנות]:

ג) אמנם בחיוב צפירוש לשם כוונת הפוסה מהראוי, אם דבכולן גם בכה"ג הקרבן כשר לגמרי, עכ"פ כששינה שם הזבח או שם הזבועים. בהקדש חילוק, אם שחטו, אם שחטו כהוא קרבן אחר, או קרבן של אחר, אינו פוסל בשום קרבן, דעיקרה בטעוה לא שמה עקרה, אבל אם במזרח שיהיה שם הזבח או שם הזבחה, גם לרמב"ם הג"ל [סי' ב'] פוסל בכל ד' העבודות, בשחיטה, בקבלת הדם, ובחולכתו למזבח, ובזריקתו, בין בקרבנות לבזר או של יחיד, אלא שזכר הקרבנות אפי' שכן כשרים [כפי שהקרבן הוא באמת, ולא כפי מה שטעה בו], עכ"פ לא עלו לזבועים לשם חובה, אבל בפרס ח וט א ח, אפי' בחטאת עוף, אם עשה א' מד' עבודות הג"ל בהן לשם קרבן אחר, פסול לגמרי, וה"ה בשחט חטאת צפירוש לשם חטא אחר, פסול לגמרי, ורק בשחט או עשה א' מד' העבודות שבהן לשם חולין, או בפסח פסול לגמרי, ובחטאת כשר לגמרי. ואם שינה בהן שם הבעלים במזרח. אם בחטאת דוקא בשינה לשם המחוייב עולה, בא' מד' העבודות או בזבוחן כשר, ולא עלה לזבועים לשם חובה, אבל אם שינה בהן לשם מי שאינו מחוייב קרבן כלל, וכ"פ כששינה לשם אדם אחר המחוייב חטאת, פסול לגמרי, אבל פסח ששינה בא' מד' עבודותיו לשם אדם אחר, פסול לגמרי, (כל זה מרמב"ם פט"ו מפסוהמ"ק, ועי' עוד פ"ב מק"פ ה"ה). ולחומר רפ"ק דזבחים שמי שם בעלים שפוסל בכל ד' העבודות ובזבוחן, היינו רק בשחט בא' מד' העבודות לזר וקדש הקרבן לשם מי שאינו בעליו (*), [ולא משמע ק מרמב"ם הג"ל ה"א]:

ד) ובעופות שייך בהם פסול מחשבה בב' עבודות, דהיינו במליקה, ובמזאי דם, דאם עשה א' משחיתן שלא לשם הזבח, או שלא לשם בעליו, בעולה, כשר, אלא שלא עלה לזבועים לשם חובה, ובחטאת פסול לגמרי. (* עי' מ"מ ט"ז)

ואח"כ שוחק כל מין לזר היטב הדק, ומערב הכל יפה אח"כ יחד. והמקשורת הזה מקטירין על מזבח הזהב שבהיכל בכל יום, מנה [כ"ה לאטה], דהיינו חצי מנה בשחר אחר הטבת ב' הנרות [עי' לקמן פ"ד סי' י"ט], וחצי מנה בערבית אחר הטבת ב' הנרות [ע"ס]. נבצא ש"ד מים לש"ד ימות השנה, ועוד ג' מנים יתירים שמכנים כה"ג לק"ק ביה"ב, נשאר מהש"ח מנה הג"ל בסוף שנה, י"א מנים יתירים, שנותנין אותן לאומנין בשכרן [כשקלים פ"ד מ"ה], וע"ס:

ט) הקטירת אינו זבח בגדר או בגדבה, בין מיוחד בין מלבוז, רק יחיד שגדר קן ומסרו לזבוח יפה יפה, מקריבין ממנו אותו פרס שבשחיתו ופרס שבין הערבים שמחוייבין בכל יום, ולא יותר [רמב"ם פ"ב מכלי מקדש]. ועתה נשיב ג"כ על עוד שאלה אחת קטנה שנקלטה ג"כ בפרק זה, והיא איזהו הקרבנה ועבודה שרריך שיעשה אותה הכהן בכהונתו דוקא ?

עא) שלשה מדריגות יש בעבודות, יש שזר חייב עליהן מיתה, ויש שחייב עליהן רק מלקות, ויש שמתירין לכתחלה בזר. כיה? אין זר חייב מיתה על שום עבודה עד שיהיה זה ב' [לרשותא א] שיהיה עבודה המה [ר"ל שאין כאור דבר שגודר זה עוד עבודה אחרת אחרת]. (ב) שלא יהיה עבודה סילוק [ר"ל שלא יהיה העבודה שמשלם בה דבר מלא פני הקורש]. אבל אם היה רק חטא לרשותא, אינו חייב עליה רק מלקות:

עב) לפיכך אין זר חייב מיתה, רק בזרק את הדם, בין בזהמה, בין בצוף, בין בק"ק, בין בהיכל, בין במזבח האטון, ואפי' רוק הזאה אחת, וב"כ אם היה הזאה אחת של היונה הדם והשמן של המזרח. וב"כ בהקטירי הזר האיברים או הקומץ, או לזבחה, ואפי' היך רק באיברים שכבר הם במזבח ושלא נתעללו עדיין, וקורב שריפתו. וב"כ אם הקטיר קטורה על מזבח הזהב, ובכולן אינו חייב רק בשהקטיר כוית, ורק בשהקטיר ביה"ב אותו קטורה שמקטיר הכה"ג בק"ק ביה"ב, לרדך שיקטיר מלוא חפניו, כמו שרריך הכה"ל להקטיר שם. וב"כ כשנוסף יין ע"ג המזבח או כשנוסף מים בסוכית ע"ג המזבח, טולן הם עבודה שאין אחריה עבודה, וגם הם עבודת מתנה ולא עבודת סילוק. להבי בשעה אותן הזר במקדש חייב מיתה צדדי שמים. [ואיליה"ק למע מיב ציטור יין, הרי יש אחרים עבודה, דא' ע"ה ש"ה יורדין כשהיה לשיחן ומקטירי משם יין קדוש וזוכרין אותו בקדוש [כסוכה דמ"ה א']? דנ"ל דכיון דכשיר לשיחן שזו אין מושלגין, וזדקאמר בהם, מה"ט לא משכח הניסוך כעבודה שיש אחריה עבודה, דהרי נעשה כחולין צדדי צדדי, וכשילואוהו ויעלוהו למזבח, הו"ל כפנים מרשות שנה לנפול. מיהו תמידהו על הכתובים, שפסק כ"ה"ל בעל מנירה ה"ל, שלא היה השיחון מחולל עד הפסוס, דכרי כהן שמתקן השחיין. א"כ לפה לא טבחו עמי רבוי סוף דבריו של ר"א ששעלין הו"ל הקדוש וזוכרין אותו בקדוש? וע"ס]. וב"כ המסדר ב' צדדי עינים על המזבח, חייב מיתה מה"ט, מדאכ"ב ב' [לרשותא]:

עג) אבל המקבל הדם והמוליכו למזבח, או המוליך איברים למזבח, ובמנחה הולך, הבלול, הפוחת, המניף המנחה, או מגישה, או קוממה, או מולחה. וב"כ המסדר להם הפנים או הבזיחין על השולחן שבהיכל, והטותן שמן בנרות המטרה, או הליה את המזבח, על כל אלו בעשאלן זר לוקה, אבל אין חייב עליהן מיתה צדדי שמים, דאפי' דטלוהו היה כעבודת מתנה. עכ"פ יש אחריהן בזהוהו דבר עבודה אחרת [רמב"ם פ"ט מניחת מקדש]. ותמורהו דברי רבוי. דכבא ל' דיוקא פחותה ובלילה ששאלן זר לוקה. והרי בטו"ה [ד"ד ב'] אמרי' דלחר יזקק ובלילה מניחה אל הכהן? וכן כהן רבוי בטמא צפירוש [בג"מ ממע"ק ה"ה], דלחר יזקק ופחותה ובלילה מניחה המנחה אל הכהן, ש"מ דהין מטשים יבשאל עבדי לכו לכתחלה? ותו דכבא כבא בסוף דכששאלן זר פסולים. והרי [בפ"א מפסולי המקדש ה"ז] כהן רבוי כפירוש דיוקא שיהיה ובלילה לכתחלה כשין בזר, דרק מקמייהו וילך מזהו כהונתו? ונ"ל דמ"ס כהנ"ס אפי' שפסלו לוקה, לא קאי רק אקומן זר או קבל דם או סוהין זר ורק, דנפק לכו רמב"ם בסוף דבריו, דלט בחמה נפסלו [כמנחות ד"ו א'] ונזכרים ד"ד ב' וע"ס ב']. ולא לאוהך, והא דכיל הרמב"ם לאוהך כהני סהו, היינו לומר דכ"ה"ס אחריון עבודה, מיהו כל זה דוקא בלשון המסור. המולך כעוף לא הזכיר הרמב"ם [בפ"ח מניחת מקדש], מיכו פסוס דכשמתקן זר נפסל העוף [כזבחים ס"ט א'], ולא דמי לכתובה קבשה בזר, דהתם מיעטין קדח בהדיא [כזבחים ד"ב א'], מיכו מניחה פטור, כדמוכח [מיומא דכ"ד ב'], דאמרי' דדוקא כהואה והקטרה של עוף חייב זר מיתה, ש"מ דחמילוק פטור, אבל מלקות חייב עולה זר, דאפי' לא דמי לשאר עבודות, משום דכבא במליקה עשאה זר כנילה? ד"ל מדאיתער קדח למיטער החולק בהון [כזבחים ק"ז א'], ש"מ דכל מליקה עוף קדוש א' כשלא היה כדיו, אפי' כשחטוהו דיינון לה, והרי מ"ס"ט שפסלה מליקה זר לא ירד, ולא חשיבין לה כהעלה כנילה למזבח [כזבחים פ"ג מפסולי המקדש ה"ה]. מיהו מ"ס חו"ס [במהדור דפ"ב ב' ד"ס הו"ק] לפנין שמוטי חוץ, דלכפי לא נקט טהא ההם מילק, מנתמנע מקדח החריגה, ולכפי לא נקט מולך, מדאפשר לנטול שיחוט סמוך למזבח, תמיה לפטור, דהרי קי"ל ככונן דר"ש, דלוקה שלא כרגל אינה הולכה, ולפי"ז א"ל לנטול. אמנם רמל"מ [בפ"א מפסולי המקדש ה"ה] הביא שיש חילופי גירסאות בסוגיה זו, ולפי"ז אפשר לומר לוחוס' ה"ה הוא בסולסה וזמרתא כ"ל ל"ס דפסול, וע"ס. [ב"ב עוד דור ששפך השיריים דמני לא הכירו הרמב"ם, אף לוקה דפטור, מדאדיו מעכ, ומחשב מי ככאשר לנטול, יתח, דהרי הואה חתם עוף א"כ לא מעכא פ"ז מקרבנות], ואפי"ה זר חייב עול מיתה [כיומא כ"ד ב'], וב"כ בלא כלל, לא פחה, לא הביס כשר בדיעוד [שי"ג ממשנה קרבנות] ואפי"ה חייב עול מקום:

עד) קבל הפסול לעבודה את הדם, או הוליוו או זרקו, נפסל הקרבן. ובזהוהו, נפסל בין שהולך קחח בתחלה או בזמנע או בסוף, וכ"ס

חומר בקדש פרק שלישי ורביעי

תמיד של בין הערבים בלא היה אפשר להקריבין מקודם [ועי' רמל"מ פ"א מתמידין דר"י ע"ג דכמדומה שבמח"כ אשהמטותיה דברי הוסי' אלף]:

(ז) ודוקא לזרוק דם כל הקרבנות אסור קודם הקטרת איברי תמיד השחר, אבל לשחטן מותר אפי' קודם שחיטת התמיד, דשחיטה לאו עבודה היא, אבל אחר הקטרת איברי תמיד הערבים, אפילו רק לשחטן אסור שאר הקרבנות, מיהו קודם הקטרת איברי התמיד, אפי' כבר זרק דם התמיד של ערב אין אסור לשחטן קרבן אחר ולזרוק דמו [תוס' מנחות דמ"ט א' ד"ה הלמוד]. וי"א דבין בתמיד השחר או הערב, איש הלוי בנקטרת איברי התמיד, רק בזריקת דמו, דקודם זריקת דם תמיד השחר ואחר זריקת דם תמיד הערבים, אסור לזרוק דם של שאר הקרבנות, [תוס' יומא דכ"ט א' דבור המתחיל אלף, ועי' רבינו משה למלך פ"א מתמידין דר"י ע"ג וע"ג. וק"ל דברי ניומא [ג' ע"ג] דאמרי' כפרים דאיביהם של תמיד קודמין למנחה, כדי שלא יבא דבר קודם לתמיד כשחר, אלמלא דקפדין שיהיה הקטרת איברי תמיד, קודם ל' להקטרת מנחת כפרים שלה, וכו' ש' שיהיה קודם נגד שאר קרבנות מה"ט ע"ג וי"ל. ואולי ק' ב"ז כמ"ש הרמב"ם [סיף פ"ו מתמידין] דכסדר ששופין כשחית כד נאחזו כדר קריבין בין הערבים, והיבא אפשר, דא"כ לפי שיטת הש"ס ה"ל דגם כמנחת כפרים של קפדין בלא יבא קודם הקטרת התמיד, א"כ מה"ט גופיה הו"ל למש' שלא יבא מאחורי תמיד של הערבים, וא"כ יא"ך אפשר שיקיינוה ערב כסדר של שחית? וי"ל דעברז איבא לאוקמא שקיינוה בכלי שרת מקודם [ועי' תוס' מנחות דף כ"ו ב' ד"ה אלף].

(ח) וב"ב מנחה אסור לקמלה קודם תמיד השחר או אחר תמיד הערבים, רק בקמלה קודם תמיד הערבים מותר להקריבין הקומץ אח"כ. ובמנחת נסכים [או מנחת כהן] שכולה קריבה לזבחה, אם קדשה בכלי קודם תמיד הערבים מותר להקריבין אח"כ [תוס' מנחות כ"ו ב' ד"ה אלף]. מיהו זה במנחות, דהרי יש מהן לאושים. אבל בעו"פ ו' יש חילוק, דבולת העוף אסור להקריבו קודם תב"ש או אחר תב"ש. אבל חטאת העוף מותר להקריבה אחר תב"ש, הו"ל ואין למנחה אלא דמה [כפסחים דף ג"ט א']. ואפשר דמה"ט גם קודם תמיד השחר כשירה:

(ט) אמנם כל זה לכתחלה. אבל בדיעבד כל קרבן שהוקרב קודם תמיד השחר או אחר תמיד הערבים כשר בדיעבד [כך משמע מרמז"ס פ"א מתמידין ה"ג, ומתוס' ערונו ד"ג א', ונב"ה דוכתי כהוסי' משמע נמי דכל עיקר אסור זה מדריבן הוא, וקרא' אשמחא בעלמא הוא, וכו' וכו' מנחות מ"ט א', שכתבו דכחוסתא אמרי' דפסול בדיעבד].

(י) בפתחת שער החיכל כיצד? כל הקרבנות אסור לשחטן קודם שנפתחו שערי החיכל. מיהו בדיעבד דוקא שלמים ששחטן קודם שנפתחו

השערים הג'ל' פסולים, אבל שאר קרבנות כשרים בדיעבד [כך י"ל, ומילי משום דכלל דוכתי [ונבחים ד"ג א', וערונו ד"ג א']. ויבא ד"ס ב"ל לא הו"ב רק שלמים ששחטן שפסולין, וכן הרמב"ם [פ"ה ממעק"ד] כחך רק שלמים ששחטו וכו', וכ"כ רמ"א לביא [ונבחים ד"ה א' א"ל] דרק שלמים נפסלו בכה"ג. וי"ל ע"מ של דבר, משום דרק שלמים כתיב [שמיים פתח אור"ח גבי שחיטה, ה"ל כפרת זריקה, וכו' כפרת אורי, וא"כ שיהיה עליו הכתוב לעבד, אבל בשאר קרבנות רק בב"ה לפתח אהל כתיב, ולא שחיטה. ובה' ששחטן חוסי' [ונבחים ס"ג] לנש' מדתין תמיד בלא שחטו עד שבזמן קול שער הגדול שפתח? ג"ל דהיינו מדרבנן ורק לכתחלה. ומש' שחזרו והקשו ס"ס, כפי הוקשו כולן להקטרת שלמים מהיקרא דחא התורה? ונפיק דכוונתה מד' אמרי' [ונבחים ד"ג ב'] דבוקשו כולן להקטרת שלמים בכוני קודם ושנוי בעלים ולפיכך הו"ל אין היקף למנחה [בביתו דכ"ג ב']. וא"כ הוקשו כל הקרבנות לכל מיני שלמים, כך י"ל טובה רבותיו: אור"ח למי' י"ל דרמב"ם ורמ"א ה"ל ס"ל דא"כ דכלל היקף אמרי' אין היקף למנחה, ה"מ היבא דהיבא להמיטו אסודי מכל מיני, משא"כ בכל כפי ע"כ שאין דומין שלמים לכל מיני לשאר קרבנות, כמנוסה ונבחים שא"כ כמנחה וא"כ, ועוד ה' חו"ן דמנחת כתיב נמי נקרא דחא החורה, נפסל ניה' אפי' בדיעבד כשחט בלא שחט, משא"כ בעולה ושלמים ו א"כ דמתוין לזבחה להמיטו אסודי מכל וכל, ככה"ג י"א אין היקף למנחה, וכן מלאה א"כ כר"ס [מריס ד"ו סוף ע"ג]. וא"כ מתוין קושיה חוסי' [ערונו ד"ג ב'] דהיקפו ליה דשחטו קודם התמיד, וי"ל קרא לפתחת החיכל? וכן הקשו ניומא ונבחים, ולפי דבריו מתוין שער, דהרי נתמיד כשר בדיעבד בשחטו כשהשער סגור, א"כ אימתי קרא דפתחת החיכל ה"ל כ"כ דשחטן לשאר קרבנות אחר התמיד ששחטו קודם שנפתח החיכל: [אב"י ע"י רחוי"ט תמיד פ"ג מ"ו ד"ה א' דתמה על דברי רנ"מ].

(יא) מיהו במליקת עוף וקמיילת מנחה, ככתבו תוס' [יומא דכ"ט, ומנחות דמ"ט א' א"ל] שכתבו דכל מה שהוקס נקרא דחא תורת אין היקף למנחה, והוקסו לכל מיני, וברי קמן דרי: מנחה נמי אוקסו כדן קרא, וא"כ ככתבו דא"כ פתחת החיכל:

(יב) במזבח שלם בלי פנים כיצד? אפי' שמונה להקריב קדשים אף שאין בית, ואוכלין קדשים אף שאין חומה, דקדושה ראשונה קדשה אף לע"ל [כרמב"ם פ"ו מבחירה ה"ז] אפי' ע"כ לריך שיהיה המזבח שלם, שכל שנפנס עפ"ה, נפסלו כל הקדשים שחטוין שלא זרק דמן עדיין, וגם כל זמן שהמזבח פגום אין אוכלין קדשי קדשים בעזרה, ולא קדשים קלים צירוסלים [רמב"ם פ"ג מפסיהמ"ק הכ"ג]. ושועור הפנס עפ"ה, אבל אכני המזבח לריך שיהיה חלקין בלי תבנית אסורין [רמב"ם פ"ב מבחירה ה"ח]. מיהו כל זה במזבח החיטון, אבל מזבח הפנימי, אפי' נעקר כולו מקערין קטורת במקומו [רמב"ם פ"ג מתמידין ה"ב]. ובוה פירשו כל דיני המתי בכללות, ועתה נחל לפתח דיע המתי בפרשות:

ובמנחות שייך פסול מחשבת גד' דברים, בקמיאה, בנחונת הקומץ [כלי שרת], בהולכת הקומץ למזבח, ובזריקתו לאשים, דאם עשה אחר מלאה הד' שלא לשם המנחה [כגון מנחת לשם מנחת הדבה לשם מנחת חוטא]. או שלא לשם בעלים, או בכל המנחות כשירין רק שלא עלו לשם חובה, ובמנחת קנאות [היא מנחת סוטה, ועי' לעיל פ"ב ס' ג"ה] או במנחת חוטא. או פסול לגמרי [רמב"ם ס"ג]:

(ה) חמור ממשכות הג"ל הוא מחשבת המקום, שפסול בכל הקרבנות בין של זבוח בין של יחיד בכל ד' העבודות, כיצד? אם עשה אחר מארבע העבודות הג"ל וחישב בה כדי לזרוק דמו חוץ לעזרה, או כדי להקטיר חוץ לעזרה מדבר הראוי לו להקטרה, או שחישב בשעת א' מנ' העבודות כדי לאכול ביות ממנו חוץ למקום אכילתו בדבר הראוי לאכילה, הקרבן פסול, ומקרא פ' ו' ל בלשון חו"ל, אבל אין חייבין קרבן על אכילתו, רק מלקות, ככל פסול שהזכרנו בס' ג':

(ו) חמור מכל המחשבות שזכרנו, הוא מחשבת הזמן, דהיינו שחישב בא' מד' עבודות הג"ל כדי לזרוק דמו או כדי לשפוך השיריים [ערו"מל"מ] פ"ג מפסולי המוקדשין] אחר שתקע התמה בזהו או, או שחישב כדי להקטיר ממנו ביות למחר בדבר הראוי להקטרה, או שחישב א' כדי לאכול ממנו ביות לאחר זמן אכילתו בדבר הראוי לאכילה, הקרבן פסול, וזהו פגול האמור בתורה, שחייבין כרת כשיאכלו ממנו, אפי' הו"ך זמן אכילתו [רמב"ם פ"ג מפסוהמ"ק]:

(ז) ובן בעופות בב' עבודתן, ובמנחות גד' עבודתן [כלעיל ס' ד'], אם עשה א' מהן במחשבת חוץ למקומו, הקרבן פסול, ואין חייבין כרת על אכילתו, אבל אם עשה א' מהעבודות הג"ל במחשבת חוץ לזמנו, הרי זה פגול וחייבין כרת על אכילתו [רמב"ם ס"ג]. ובל דברים הפסולין להקריב, כשהקריבם אינו לוקח חוץ מהמקדש בעל מוס', או שחטו, או זרק דמו, או הקטיר אימוריו, לוקח [פ"ט מסנהדרין]. ועתה נבוא להשיב לו על השאלה הרביעית. דהיינו:

פרק ד מתי זמן הקרבת כל קרבן?

(א) יש בהשוכה שאלה זו, כללות ופרטות, כללות היינו מה ששייך בכל הקרבנות בשום. ופרטות, היינו מה ששייך בכל קרבן וקרבן לפי מה שהוא. ונתחיל ונפרש תחלה הכללות.

(ב) עבודת כל הקרבנות הלוי גד' תנאים. (א) ביום. (ב) בתמיד. (ג) בפתחת ר היכל. (ד) במזבח שלם בלי פנים עפ"ה [וס' יתשום]:

(ג) ביום כיצד? כל עבודת הקרבנות אין כשרין רק ביום מעלות השחר עד ללאת הכוכבים [ולתוסי' [ונבחים ד"ג א' ומנחות ד"ב ע"ג] זהו מדאורייתא אבל מדרבנן דם נפסל מלגרוק אחר תחלת שקיעת התמה דהיינו ד' מיל קודם ללאת הכוכבים] וזהו לכתחלה, אבל בדיעבד אין זרק הדם ביום מותר להעלות האמורין, או בעולה להעלות כל האיברים למזבח, כל הילול עד שיעלה השחר. ואם גם אז לא העלן עדיין, נפסלו. מיהו זהו מדאורייתא, אבל מדרבנן, אפי' בכה"ג, כשעבר הזות נפסל מלהעלות. אבל כל שהעלן למזבח בשעה שמוחר להעלות, ולא הקריבין לאשים עדיין, כל הראוי לאשים אינו נפסל ס"ס, ואפי' נשתהה ס"ס כמה ימים. ואעפ"כ אם חזר והורידו מהמזבח אחר שעלה השחר, לא יעלו [פ"ג מפסוהמ"ק ה"א ופ"ד ממעק"ד]:

(ד) וב"ב בעו"פ ו', כשנמלקה עולה ביום, מותר להקריבה בלילה. ובמנחה כהן שאינה נקמלת, אם נתקדשה המנחה בכלי ביום, מותר להעלותה בלילה, [פ"ד ממעק"ר ועי' רמל"מ פ"א מתמידין ה"ג בסוף דבריו ס"ג]:

(ה) אמנם בנסכים יש חילוק, שאם הביאום ביחד עם הזבח, או אין קרבין רק ביום; אבל אם באו בפני עצמן, מותר אפי' לכתחלה להקדישן בלילה ולהקריבן בלילה. ואם הוקדשו אז בכלי שרת ולא העלן מיד באותו לילה, אז מיד כשעלה עמוד השחר נפסלו [פ"ד ממעק"ד]:

(ו) בתמיד כיצד? אסור להקריב שום קרבן קודם תמיד של שחר; וכ"כ אסור לשחטן שום קרבן אחר תמיד של בין הערבים; חוץ מאבירים ופדרים של כל הקרבנות שקרבין כל הלילה [כלעיל ס' ג']. וחוז' מפסח, והקטרת קטורה, והדלקת נרות [וס' אפקד]. כולן נעשוין אחר תמיד של בין הערבים. וכן לערב [פ"א קרבנות של מוטור כפרים בערב פסח [עי' לקמן ס' ב"ה], ומותר להקריב קרבנותיהן אף אחר תמיד של בין הערבים, כדי שיהיו מותרין לאכול פסח מתמידין]. ולתוסי' [ר"ה ד"ל ע"ג] גם קרבנות המוספין מותר להקריבן אחר

א' עי' מ"מ"מ ס"ג ע"ג

חומר בקודש פרק רביעי

יג) זמן הקטרת הקטורת בכל יום, הוא בשחרית ובערב על מזבח הזהב. אחר שהעלו איברי התמיד לכבש. וזמן הנכבשים בכל יום בשחרית ובערב הוא אחר שהעלו איברי התמיד מהכבש למזבח, והקריבו ג"כ מנחתו וחגיגתו, או מנסכין היין לשיחין שבמזבח [רמב"ם פ"ו מתמידין]. וזמן ניסוך המים הוא בכל ימי הסוכות בשחרית, בשעה שמוספין היין מנסכין גם המים בספל לבד, ויורד גם הוא אל השיחין, ואם ניסך בלילה את המים יאל [רמב"ם פ"ו מתמידין]:

כ) סדר עבודות שצב ליום כך היו, פייס הא' וב', לתרומת הדשן, ולעשיית התמיד, ואח"כ תורמון הדשן, ואח"כ סודרין מערכה גדולה, ואח"כ סודרין מערכה שנייה לקטורת, אח"כ מעלין ב' גזירי עלים למערכה גדולה, אח"כ פותחין עגרי האיכל, ואח"כ שוחטין התמיד, ובאזותה שעה מדשנין מזבח הפנימי, ואח"כ זורקין דם התמיד, אח"כ מטיבין ומנקין ה' נרות, ואח"כ מעלין איברי התמיד לכבש ומולחן שם, ואח"כ מתכנסין ללשכת הגזית כל הכהנים העובדין, ואומרים שם אהבה רבה ועשרת הדברות, שמע, ויהיה אם שמוע, ויאמר, אמנת ויליב, ראה, וטוב שלום, ואח"כ מפיסין פייס שלישי ורביעי, מי מקטיר הקטורת, ומי מעלה האיברים מכבש למזבח, ואח"כ מקטירין הקטורת על מזבח הזהב, ואח"כ מטיבין ומנקין ב' נרות הנותרים, ואח"כ מעלין האיברים מהכבש למזבח, ואח"כ מתכנסין כולם על מעלות האולם ומברכין ברכת כהנים, ואח"כ מקטירין מנחת התמיד, ואח"כ החביתין, ואח"כ מנסכין הנסכין, ובשעה שמוספין דברו הלויים צביר, וגם כהנים קודמין למוספין, ומוספין לביזיון, וביזיון קודמין לתמיד של בין הערבים. ובסדר כל אלו בשחרית, כך היה סידורן בין הערבים, חוץ מתרומת הדשן וסידור המערכות והפיסות, שכל מי שזכה בהן כפי שם בשחרית זכה בהן בין הערבים [רמב"ם פ"ו ופ"ו מתמידין]:

כא) סדר עבודת יו"כ לבעל המאור לא היה בו פייסות כלל, והרי כל עבודות יו"כ אינן כשרות רק בכה"ג, ולרמב"ן אפי"ה הפי"ו עכ"פ ד' פייסות למכשירי עבודה. א) לתרומת הדשן. ב) מי מדשן מזבח הפנימי ומי מדשן המזורה. ג) מי מכניס המנחה גחלים לקטורת שבהיכל. ד) מי מושיע איברי התמיד להכה"ג שזרקם לאישים. ולרמב"ם לא הפי"ו רק ב' פייסות, לתרומת הדשן, ולדישון מזבח הפנימי ומזורה. ולריעב"א ס"ל לרמב"ם דרך עבודת היום ממש לרי"ך שיהיה בכה"ג, ורק מדרבנן גם שאר עבודות של יו"כ לרי"כ כה"ג [ועמ"ס בס"ד פ"ב דיומא סי' י"ג]. ולבן לכל מר כדאיתא ליה שובל כה"ג בשחרית ומקדש ידיו ורגליו ולובש בגדי זהב, ועושה כל סדר תמיד השחר [כלעיל סי' ב'], ואחר שניסך היין, מקריב מהמוספין את הפר וז' הכבשים שטולן עולות, שחטן וזרק דמן, ומעלה אימוריהם למזבח, ומשיר מהמוספין איל העולה ושעיר החטאת. ואח"כ מקדש ידיו ורגליו ופושט בגדי זהב ושובל ולובש בגדי לבן ומקדש ידור"ג, ומביא פר חטאת פנימי שלו לבין האולם למזבח, וסומך ידיו בין קרניו ומתודה בקול רם בערו ובעד ביתו. ואח"כ הולך למזרח המזרה, ללפון המזבח, ושם עמדו הב' שעירים, ומגריל אחיה יהיה לה' חטאת ואחיה ישולח למדבר, וקושר לשון של זכריות בראש שעיר המסחלה. ואח"כ חוזר שוב לבין האולם ולמזבח לפרו שעדין עומד שם. ומתודה עליו ודודי שמי בערו ובעד ח"ו הכהנים, ושוחט הפר מיד, ומקבל דמו בצמורק, ועומן המזרק לאדם אחד שימירם בו על הרובד הד' שמהיכל ולחין, כדי שלא יקרב קדם. ואח"כ טול מנחת זהב ועולה למזבח ותותה בה כג' קצין גחלים בוערות יפה, ממקום המערכה שצד מערב המזבח והיינו נגד פתח ההיכל ויורד ומעמיד המנחה על הרלפה צד הממסר, לצד חוץ. ואח"כ מביאין לו קטורת דקה מן הדקה. וחופן ממנה מלוא חפניו. ועומן המלוא חפניו להקפ, וטול מנחתה הגחלים בימינו, והקפ עם הקטורת בשמאלו, ויכנס לק"ק, ומעמיד המנחה על הרלפה בין ב' בדי הארון, ומערה כף הקטורת לתוך חפניו [וזו א' מעבודות הקשות שבנוקדש]. ולזכר הקטורת מחוץ חפניו על הגחלים שבמנחה, לצד פניו סמוך לארון, וממתין עד שיתמלא הבית עשן, והיכה שם המנחה והקפ, ויולא דרך אחוריו, ובהיכל מתפלל הפלה קלה בעד הללחת ישראל וקיום מלכותם, ויולא. אח"כ טול דם הפר מהממסר וכנס עמו לק"ק. ומזה ממוט ח' הזאות בין בדי ארון, ויולא ומניח מזרק דם על כן זהב שבהיכל, ויולא לעזרה. אח"כ שוחט שעיר חטאת הפנימי, ומקבל דמו, וכנס עמו לק"ק, ומזה גם ממוט ח' הזאות בין בדי ארון, ויולא ומניח על כן זהב שמי שבהיכל, ולוקח דם הפר מהכן שהעמידו עליו בחתלה, ומזה ממוט על הפרוכת מול הארון ח' הזאות, וחוזר ומזה גם מדם השעיר שם כן. ואח"כ מערב דם השעיר עם דם הפר יפה יפה. ועומן מהתערובות על ד' קרית מזבח הזהב, מנחתה לפימה, לפימה מערבית, מערבית דרומית, דרומית מזרחית. ואח"כ חוקה אפר הקטורת שבנג המזבח הילך והיך, ומזה על נגו של מזבח הזהב

יג) יש חילוק בזה בין קרבנות לצבור לקרבנות יחיד, ונפרס החלה זמן קרבנות צבור:

יד) יש קרבנות לצבור שמביאין אותן כצדקה, ויש שמביאין לחובה, והדבשה של צבור הן עולות, ונקראין קיץ המזבח, ששאלו קרבנות בעזרה להקריבן, מקריבין עולות משל לצבור, כדי שלא יעמוד המזבח פטוי, והן באין מזכרים של צבור או לאן כבשים או עזים [ככתובות דק"ו א'], ואלו אינן תלוין בזמן או בשום מעשה הגורמתן, ודין שנקריבין רק בחול ולא בשבת ויו"ט:

יז) **אמנם** החובה של צבור, הוא של ב' מינים. א) שנקריבין מכה בעישה חטא שעשו הקהל, ואלו אפשר שיהיה חטאת, או עולה ולא שאר קרבן, כגון כשהתירו סנהדרין דבר שחייב עליו היחיד על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת קבוע, או מביאין כל שבט פר לחטאת [כלעיל פ"ב סי' ח'], או כשהתירו בשוגג ח' מעבודות של ע"ז, שאז מביאין פר לעולה ושעיר לחטאת [שם]. וכל אלו החטאות נכרתות מחוץ לעיר. ב) המין הב' של חובת הצבור, הוא הקרבנות שחייבין מכה חומן, אפשר שיהיה חטאות, או עולה, או שלמים. וזה סדרן:

יח) **בבל** יום מקריבין משל לצבור ב' כבשים לעולה, ח' צבוקר ואחד בין הערבים, והן הנקראין עולת התמיד וכל השי"ך לכן. בשבת מוסיפין להקריב אחר תמיד השחר עוד ב' כבשים לעולה, ונקריבים קודם תמיד של בין הערבים, ונקראין מוספי שבת עם השי"ך להם. ובכל ר"ח מוסיפין להקריב בין תמיד השחר לתמיד הערביים י' עולות, דהיינו ב' פרים, ואיל ח', וז' כבשים, כולן עולות, ועוד שעיר ח' לחטאת, וכולן נקראין מוספי ר"ח. [ואם הל ר"ח בשבת, מקריבין תחלה מוספי שבת, ואח"כ מוספי ר"ח, וכן לעולם מוספי שבת קודם לשאר מוספין של מועדות שחלו בו, והדיר ושאלו תדיר קודם]. בבבל יום ב' ימי הפסח מקריבין למוסף בכל יום י' עולות וחטאת ח', כלאותן שמקריבין בר"ח. רק שביום ב' של פסח, שהוא זמן הכפת העומר, מקריבין עוד כבש לעולה יתר על שאר י"א הקרבנות שמקריבין בו כבבל יום מימי הפסח. בעצרת מקריבין למוסף י' עולות וחטאת ח' כלאותן שהקריבו בר"ח, ועוד מקריבין בו על הב' לחם, פר אחד, אילים שנים, וז' כבשים כולן י' עולות, ושעיר ח' חטאת, וב' כבשים לשלמים; מנאל קריבין בעצרת כ"ז בהמות, דהיינו ב' כבשי עולות התמיד, י"ד כבשי עולות, וב' כבשי שלמים, וב' פרים עולות, וב' אילים עולות, וב' שעירי עזים חטאות. בר"ה מקריבין למוסף, פר אחד ואיל ח' וז' כבשים כולן עולות, ושעיר עזים לחטאת, מלבד מוספי ר"ח כלעיל שמקריבין אותן קודם מוספי ר"ה, ואם חל בשבת מקריבין תחלה מוספי שבת, ואח"כ של ר"ח, ואח"כ של ר"ה. ביז"ב מקריבין למוספין, פר ח' ואיל ח', וז' כבשים כולן עולות, ושעיר ח' לחטאת. הכל כמו בר"ה, ועוד מקריבין שעיר לחטאת פנימי, שמכניסין דמו לק"ק, ובשחרו נשרף מחוץ למנחה, והוא השעיר שחצירו משתלה לעזאזל, ועוד מקריבין איל עולה. ביום א' דסוכות מקריבין למוסף י"ג פרים, וב' אילים, וי"ד כבשים, שכן כ"ט עולות, ועוד שעיר ח' לחטאת, שהן יחד עם ב' עולות התמיד ל' בהמות. וכן בכל יום של ז' ימי הסוכות, רק שהפרים מתמעטין ופותחין ח' בכל יום, דביום ב' דסוכות מקריבין רק י"ב פרים וב' אילים וכו', וביום ג' י"א פרים וב' אילים וכו', עד שביום ז' מקריבין רק ז' פרים וב' אילים וכו'. אבל ביום שמיני עצרת הקריבו למוסף פר ח' איל ח' וז' כבשים כולן עולות, ועוד שעיר ח' חטאת, הכל כמו ר"ח ור"ה ויו"כ:

יט) **כל** אלו המוספין הקריבו בכל חג אחר תמיד השחר וקודם תמיד הערבים, ולכן נקראין מוספין, שמוסיפין אותן להקריב בין ב' התמידין. ובשחלו ב' מימי מוספין ביום ח', מקדימין להקריב מוספין שהדירין למוספין שאינן תדירין, וכדאמרו. מיהו בדיעבד בהקריב שאינו תדיר קודם, כשר בדיעבד [רמב"ם פ"ט מתמידין ה"ג]: ובכל מוסף ומוסף מקדימין להקריב החטאת קודם לעולות, כבכל דוכתא, דאפי' חטאת עוף קודם לעולת בהמה, וגם בזה בהקריב עולה קודם לחטאת כשר, חוץ מחטאת מערב [כחוס' פתחים דנ"ט א ד"ה ט]. אולם הפר והשעיר של ע"ז, וקרבנות מוסף של ימי הסוכות, בהקפ עולות קודמות לחטאת, מדכתיב בהו כמשפט להבי נקריבין כהסדר שכתובין בו בזהרה. [ואע"ג דבמוסף ר"ה נמי כתב כמשפט? ב"ל דרוקא ה"כ דסמך מלת כמשפט לפריש ואילים וכבשים שאזכיר קרא הקי"ו כ"י, ומח"כ במוסף ר"ה לא זכר כן קרא כמשפט, רק מנחה וסביבם כמשפט, ועל מנחה וסביבם לבד קאי ונאל כמשפט]. ובה"ב נפר ושעיר ע"ז [בפרשת שח' שמכרו נחד קרא עם מלת כמשפט, ב"ב פר כעולה קודם לשעיר חטאת [בזמנים ד"ל והריות ו"ג א']. שרדו ר"ל דא דקאמר כ"ה"ם פרי החג, וכלל בהו נמי פר שמי"ג שג"ב הוא קודם לשעיר, וז"ה ס"ל. ותמיהני ארמ"ה"ם [ס"ט מתמידין ח"ו] שלא ביאר כן לט דעת שפתי צבור מלוא, כמו שבי"ל בכל דוכתא נלשו העתה]:

יח) **כל** קרבנות הצבור של חובה הבאין מהממת חומן, וחופן את השבת ואת עומתה מה, שיהיה בלצבור:

חומר בקודש פרק רביעי

יש לו בשר שלמים ביו"ט. אולם בין עולת ראיה, בין שלמי חגיגה, וכ"ש שלמי שמחה, כולן אינן דוחין רק יו"ט ולא שבת ושומרה. אמנם יש חילוק בין אלו הג', ועולת ראיה לריב שיביאנו כולו ממשות חולין, חדא משום דכל דבר שבחובה אינו בא רק מחולין, ועוד הרי עולה כולה כליל, ואף יביאנו ממשער שני שלא ניתן רק לאכילה [הו"מ חגיגה ד"ח א' ד"ה אמאי]. אבל שלמי חגיגה יכול להביאו ממשות חולין ומשער שני מעורבין יחד, ובלבד שהיה שיעור דמיו אכילה הראשונה מן החולין. [ב"ק הא לטון הגמ' חגיגה ד"ח ב'] ונכנס"ס פ"ב מחגיגה.

וב"ד ד"ל שהיה אכילתו הראשונה יותר משיעור המשות המעשר שמעורב בו, כדי שיער צודקא שאל אכילה הראשונה מחולין, ולכילתו הראשונה הוזהר היא שהיה משלמי חגיגה מחולין דוקא, והרי זה מלאווייתא שאין בו נכירה. וה"ה דמוחר להביאו שלמי החגיגה כולו ממעשר בהמה, דלע"ג דכל דבר שבחובה אינו בא רק מחולין, ועכ"פ כיון דמעשר בהמה שהומס דמיו כחולין גמורים, לפיכך יש דררא דחולין בבהמה זו גם קודם שחומס, והרי' כאילו חולין ומעשר שני מעורבים בו, ורק כשיביא החגיגה ממעשר בהמה לא יביאנו ביו"ט רק בחוה"מ, גזירה שמא עי"ז ישער ביו"ט, שסוקר המעשר בסיקרא והייב משום טבט. ולפיכך דמוחר ללאת יו"ט ממעשר שני מדאפשר שיתחווה חולין, אף דעכ"פ השתא עדיין אין בו חולין, ולכשיחוסם לא יהא מעורב בו קודם, א"כ מכ"ס דמוחר לעפל בחגיגה בהמה לבהמה, דהיינו באין די לו בבהמת חולין לשלמי חגיגה, יטפל לה להביאו עוד בהמה אחרת לחגיגה ממשות מעשר שני. אמנם שלמי שמחה יכול להביאו כולו ממשות מעשר שני, וכ"ש ממעשר בהמה, ומדינת חובה כל כך, וכמש"ל. [ב"ק טוהא רמב"ם פ"א וב' מחגיגה, דלפענ"ד פ"ל רמב"ם כרז שם דל"ל דבין בהמה או נמשות פוסלין, [בחגיגה ד"ח ב']. והרי שתק ליה רב קמחא, והמיימוה אמוראי בתראי גיזה, ובין מוכח דרמב"ם הכי פ"ל, דרבי הניח הא כלבב בתיהו שיעור דמי אכילה ראשונה מחולין, והכי פכי הוא אוקמושא דש"ס רק אלינא דרב שם, דס"ל דבזו או בזה טופל. ואיך"ל א"כ למה השמיט רמב"ם מלהשמיטו דגם בהמה לבהמה עופלין? ו"ל דרמב"ם לא היה לירך לגלח לנו כן, מדכבר השמיטו דיואל גם נמעשר בהמה שאין גם בשעת הקדשה שום מעורבות חולין כלל, ובכחזו"ס לא היה זה שום מעורבות מעשר כלל, א"כ כ"ס דיואל טופל בהמה לבהמה כהרי פכ"פ הניח חולין, ואם שלמו סוה ב' עיני, הרי מדאורייתא אין שיעור לראיה ומגיגה. ובריא מתורומם כל הקטיות אבד סוה וזיבו על דביו הרמב"ם בעלי חו"ס הזה רבותיו הראש"ד ורמ"מ ורמ"מ, ותכב באותן קטיו, וזיליגו. אולם מרש"י חגיגה [ד"ה א' ד"ה יואר] משמע דב"ה דלמך ש"ס דיואל נמעשר בהמה, היינו שיואל בו רק יו"ט שלמי שמחה. וב"ל עוד מדקתני בתמא [ד"ה א'] טופלין וכו', משמע דמימי שלמי הוא לו ב' מיני כסף מחולין, דמוחר לכבן מחולין ומעשר שני, ולקנות נכס בהמה א' ל' יומן, ולחזקם באין לו רק בהמה א' של חולין ששים מע"ה, מביא עוד בהמה ממעשר שני ששים מע"ה, וכן נמשע בירושלמי שהיה הכוס' כאן [ד"ה טופלין]. דקאמר דלחוקי דס"ל דמזרק בהמה לבהמה, ס"ל דמיתר לתקן חובתו לב' בהמות, רחא לומר שחובתו דהיינו ב' המעי כסף שחייב מוצר לחלק לב' בהמות, ומכא ל' יומן דס"ל דמזרק מעות למעות, היינו שילקף סומעם של חולין למעט של מעשר ולקנות שמינית יחד בהמה א' ששם ב' המעי כסף. אולם מרש"י ד"ה א' ד"ה חזקיה לא משמע כן, שכתב וז"ל אם יש לו חולין מנוביל ואין לן סיוק בהמה א' וכו', ומדלא כתב רש"י דמימי באין לו ב' מיני כסף, משמע דס"ל לרש"י דע"פ ירך שיהיה לו ב' מיני כסף חולין, רק שאין די כן להאכלינן שבתינו. אבל אינ"ה אף יבוא השלמי חגיגה ממשות מעשר, דהרי אימוריסן נקרבין, והרי מעשר שני זייבין שהיה להביאו דוקא, ולא [ד"ה א'] חזקיה דש"ס, דרך מות מעשר שני מה"ט דהשקיה כפן בירושלמי בהמות יקייבן שלמי: ג] חגיגת יו"ד שמקריבין בערב ספח כדי לאכלו בליל א' של פסח קודם אכילת הפסח, הוא ג"כ בהמת שלמים, שיכול להביאו מנ' מנ' מימי בהמות בין מזכרים או נקייבות,

ואינו נקרב רק כשהפסח בא בחול, ובעתה, ובכני חצורה רבים שא"ל להם להשביע מהפסח לבד, או יביארו כדי לאכלו בליל א' של פסח, ולאכול הפסח אחריו על השבט, ודו כשאר שלמים שנאכל לב' ימים ויליה א', רק מה שהובא ממנו על השולחן עם הפסח, נפסל בחלות, משום מעורבות. אמנם אין חובה להביאו רק לכשיראה יביאנו, לפיכך פשוט שרשאי להביאו כולו ממשות מעשר שני, [ב"ב מרמב"ם פ"י מק"ס ה' ב']. וכן הקרבנו כתב רמ"ל [ב"ב מכלי מקדש ה"ט וי'] שנחשט אחר חלות, וקודם תמיד הערבים, ביום יו"ד:

ברך עוד יש חובות ליחיד שתלוין בזמן, כגון חטאת הפנימית, ועולה. אבל אינן רק כהן גדול ביום הכפורים, וכן פר יום כפורים שהיא חטאת פנימי, ואיל תעולה שיביא או:

בה חובה ע"י דבר שנתהווה בגופו, כגון צד חובה, גדה, יולדת, מנורע, או נזיר שנעמא בזמת, או נזיר בזמלאות ימי נזרו, וגר שנתגייר, וכו' נקראין קודם הבאת קרבנותיהן מחוסי בפרה חוץ מגר, ונפרטם אהת לאחת:

בו חובה אחר שנתהרו בז' נקיים, מביאין כל א' ב' תורים או ב' בני יונה, א' לחטאת וא' לעולה. יולדת אחר ימי עוהר שלה מ' נזכר ופ' לנקיבה, מלידה, מביאה בן יונה או תור לחטאת וכבש לעולה, וכשהיא עמייה מביאה ב' תורים או ב' בני יונה, א' לחטאת וא' לעולה. ובמזורע אחר שנחפרף יעשה ב' הלפדים בחוץ, [ואינן קרבן כלל, ושהיה אפי' בוס', ואפי' בחול' [כדמב"ס פ"א מזעזע, דבריו לקיים מחוספתא גמתי פ"ח], ובמיימי המכה למה לא נהו כן האודי? ג] ונ"ל משום דלמכ"ס שחטת זערי מעטב עהרבו, ולגלג"ד תגלתת המייבי מעכבס בהמה [כדמבואר בס' ה"י], והיי שגשגן ארביים לביות דוקא ע"י כהן [שם ב"ה]. ואע"ג דכתיב וזה הכהן ושמו. משמע דרק הכהן היווה היה ע"י כהן? נ"ל דלפי מלי דקיל דשחטת ע"י כהן

הזהב ז' פעמים במקום שמים שם מתן דם בקרבנות, ויואל מההיכל וסוף שירי הדם על יסוד מערבי של מצבת החילון. ואח"כ הולך אל שער המשחלה וסומך ידיו בין קרניו ומחודה בעד כל ישראל, ומשלחו ע"י אדם עתה למדבר ומולא אימורי פר ושעיר שהכניס דמן לפנים, וזותן אימוריהן כלני. ומשלח גם גזיות הפר והשעיר שישאום מחוץ לעיר לשרפן שם בו ביום. ואח"כ כשהזעיורו להכה"ג ע"י טעלעסקאפטן שהגיע שער המשחלה למדבר, הולך לעזרת נשים וקורא שם פרשת היום. ואח"כ מקדש ידור"ג, ופושט בגדי לבן ופובל ולובש בגדי זהב ומקדש ידור"ג, ושוחט שער חטאת המוספין, וזורק דמו, ומקטיר אימוריו, ושוחט אילו ואיל העט ששייהן עולות, וזורק דמו ומקטיר אימוריהן ומנכך נכסיהם. ואח"כ מקטיר אימורי פר ושעיר השפרין. ואח"כ עושה תמיד של הערבים כבכל יום [כלעיל סי' ב'] בכל עבודותיו. עד שמעלה האיברים להכבש שבמזבח. אח"כ מקדש ידור"ג ופושט בגדי זהב. ופובל ולובש בגדי לבן, ומקדש ידור"ג, וכנס לק"ק ומולא הכף והמחאה שהיה שם. אח"כ מקדש ידור"ג ופושט בגדי לבן. ופובל ולובש בגדי זהב ומקדש ידור"ג, וכנס להיכל ומקטיר הקטורת ומוליק הגרות, ויואל מהיכל ומעלה האברים מהכבש למזבח, ומכרך ברכת הכהן, ומקטיר מנחת התמיד והחבתיון, ומנכך הסכסום. אח"כ מקדש ידור"ג ופושט בגדי זהב. ופובל ולובש בגדי עזמו, והולך לביתו וכל העט ילווה, ועושה יו"ט על שזכנס ויאל בשלום מהקודש [רמב"ם פ"ד מו"כ]. ועתה נתחיל לפרט בס"ד זמן הקרבת קרבנות יחיד:

בא בל יחיד אפשר שיקריב כל ט' מיני הקרבנות שזכרנו [לעיל פ"ב סי' ז'], גם כל ה' מיני מנחות שזכרנו [שם סי' ל"ט], ואפשר שיקריב קרבנות ה"ל בנדבה או צדקה, בדרבה אפשר שיביא עולה, שלמים, תודה, מנחה; ואלו אינן תלוין בזמן או במקרה, רק לכשיראה יקריבם. אבל לירך שיקריבם בחול וביום ובשאר תנאים שזכרנו לעיל בדניי המתי שבכללות. אולם העולה שיקריב בנדבה, יוכל להביאו מכל ג' מיני בהמה שזכרנו [פ"ב סי' א'], אבל רק מזכרים שבהן, ואם מקריב עולה עוף מתורים או בני יונה, יוכל להביאו בן' מזכרים או נקייבות. אמנם השלמים והתורה שיקריב בנדבה, אינו בא רק מנ' מיני בהמה, אבל בין מזכרים או נקייבות שבהן. ובלק' אפשר שיביאם בשותפות, ואפי' עולת עוף יכול להביאו בשותפות [רמב"ם פ"ג ממעק"ר] וב' בהתנדב טנחה, מביא כמו שזכר [כלעיל פ"ב סי' ל"ט]. ובהתנדב לבונה מביא קומץ לבונה, ומתן עליו מלח, ומקטירו במזבח החילון. ובהתנדב שמן מביא כמו שזכר, וקומץ ממנו, ומתן על הקומץ מנח, וזרקו על האששים והשאר נאכל לכהנים. ובהתנדב יין, טמן עליו מלח ומנכסו כולו בשיתוין, ככל הנכסום [רמב"ם פט"ז ממשעה קרבנות הלכה ה']:

בב אמנם חובת היחיד, אפשר שיביאו בד' אופנים. א) חובת הזמן. ב) ע"י דבר שנתהווה בגופו. ג) ע"י דבר שנתהווה בנכסיו. ד) ע"י חטא שחטא, ונפרטם אהת לאחת:

בג חובת הזמן אפשר שהיה בא' מג' מיני קרבן. א) פסח, זמן הקרבנו ביו"ד בניסן אחר חלות, ואחר זריקת דם תמיד הערבים והקטרת הקטורת והטבת הנרות ביעז"ר, ואם שחטו קודם חלות, פסול. אבל אם שחטו קודם התמיד של בין הערבים כשר, וימרוס א' בדמו עד שזירוק דם התמיד, ואם זרקו דמו מקודם כשר. ומלוה להביאו בשותפות, ואם הביאו ביחיד כשר. וכבר פירשתינו לעיל [פ"ב סי' ב']. ופסח שני כל דמי הקרבנו הוא כדכפס רחשון, רק שזמן הקרבנו הוא ביו"ד בלזיר, ונסתפקו רע"ו וכו' [יומא דכ"ט ב'] אם גם הוא זמן הקרבנו דוקא אחר תמיד שביע"ר, דהרי לא כתב ביה גם בערב, ע"ס. ב) עולת ראיה, זמן הבאתו לכל זכר מישראל כשהוא גדול, בעלותו לרגל, מביאו לעזרה ביום ראשון של חג, וביעז"ר אפי' כשהביאו בימי חוה"מ יאל, ואפי' בעזרת דהר יומא הוא, רצא גריעז"ר להביאו בא' משעה ימים שאחר יו"ט, ורשאי להביאו בא' מג' מיני בהמה שירנה, רק שהיה מהזכרים שבהן, [ולרמב"ם פ"א מחגיגה אפי' בעולת השוף ויאל], ורירן שהיה סוה לכה"ס מעה כסף, [ולפי משות שלו הוא לל היורט ע"ז פפעניו פרישות. ומי"ס בירושלמי כב"ד כפ"ז דשעוה מ"ה], ולכשירלה יוכל להביא הרבה עולות ראיה. ג) ג' מיני שלמים הם חובת הזמן. א) שלמי חגיגה שחייב כל זכר גדול מישראל בעלותו לרגל, להביאו ביום ראשון של חג או אח"כ בחג, מג' מיני בהמות בין מזכרים או נקייבות שבהן. ויהיה שויין לכה"פ ב' מעה כסף. וגם בזה יכול להרבות יותר מבהמה א' לשלמים. ב) שלמי שמחה הוא ג"כ בא' מג' מיני בהמות ה"ל, אבל אינו חובה כל שחייב בו כל א' מישראל, שהים בעלותו לרגל וכלעול, אבל אינו חובה כל כך, דכא"פ שם לו בשר משלמים או ממעשר בהמה, ואפי' רק מאותן שהקריב קודם יו"ט, פטור מלהביאו שלמי שמחה ביו"ט, דלא בעינן זביחה בשעת שמחה [כדמב"ס ע"א א']. וב"ל דמה"ע מותר להביאו גם בשותפות דהרי עכ"פ בכה"ג

חומר בקודש פרק רביעי

הטאת בהמה [רמב"ם פ"ב משגנות]. ואם מסופק אם חטא או לאו, והיה אם איסור קבוע, ר"ל שהיה האיסור ההיתר לפניו ואינו יודע אם עשה הפעולה בהאיסור או בהיתר, או מביא אשם תלוי. חזן ממטמא מקדש וקדשו, כשמוספק אם חטא בהן פטור מקרבן [שם פ"ח ופ"י]:

בט) אמנם כהל"ג כריתות הל"ג יש חילוק ביניהן לענין קרבן. (א) רבשגג בע"ז בין שהיה מלך או הדיוט או כהן המשיח, מביא עז בת שנתה לחטאת (פ"ב סי' י"ב). (ב) ורבשגג בבוזאת מקדש וקדשו, מביאין כולן כשבה או שעירה לחטאת, ובזבין ידן משנת, מביא ב' תורים או ב' בני"א לחטאת וא' לעולה, וכשזבין ידן משנת גם לזה, מביא עשירית האופה סולת, והוא הנקרא סנתת חומא (פ"ב סי' נ"ד). (ג) ובשאר הייבי ברת, אם השוגג הוא הדיוט, מביא כשבה או שעירה לחטאת. ואם השוגג הוא מלך, מביא שעיר זכר לחטאת. ואם השוגג הוא כהן המשיח פטור מכל קרבן, רק בשגג בהוראה באיסור כרת, אז מביא פר בן בקר לחטאת פנימי, ונקרא פר הבא על כל המצות, שדמו נורק בחיכל, ואומרויו נקרבין במזבח החיצון, וכלו נשקף מחוץ למחנה [כלעיל פ"ב סי' י"א]. ובבולן שאין יד החוטא משנת להביא קרבנו, פטור. חזן מעומאחא מקדש וקדשו מביא כמו שביארש. והוא הנקרא קרבן עולה ויורד, ר"ל עולה בשביל עולה ויורד בע"ז:

ל) יצטע עבירות שמביאין עליהן חטאת, אף שאין במזיד שלהן חיוב כרת. והן שמיעת קול, דהיינו שהשביעו שיעידו שפלוני חייב לפלוני ממון, וגשבעו לשקר שאין יודעין בין במזיד שידעו העדות ויודעים ג"כ שאסור להם לכפור, ושהחייבו קרבן שבוטה על זה, אפ"ה כפרו, או ששגגו בקרבן, שסברו שאף שאסור לכפור עכ"פ אם כפר פטורים מקרבן. וכ"כ במזי שפתים, דהיינו מי שגשבע לשקר על דבר בהן או בלאו להבא או לשעבר, אם במזיד לוקה, ואם בשוגג מביא קרבן. בשני אלו מביא כשבה או שעירה לחטאת. ואם הוא עני מלהביא כן, מביא ב' תורים או ב' בני"א לחטאת וא' לעולה, וכשאי אפשר לו להביא גם זאת. מביא עשירית האופה סולת למנחה. וגם אלו נקראין סנתת חומא [ועי' פ"ב סי' נ"ד]. מיהו בשגג לגמרי בשמיעת קול, שהיה סבור שמוהר ליבצע לשקר, או ששבעת השבוטה שבה העדות ואפ"כ זכר, פטור מקרבן דאשם הוא. וכ"כ בשבוטת בטוי ששבעת שיעשה ולא עשה, פטור מקרבן, מדאי"ל לאו שאין בו מעשה [ועי' מ"ש ב"ד צפירושטי בהקדמה שב"פ דשבועות]:

לא) יצטע עבירות שמביאין עליהן קרבן אחר, כשאין במזיד שלהן חיוב כרת. והן אשם גזירות, כשכפר ממון שחייב לחצירו, וגשבע לשקר על זה, בין שהיה מזיד חי שוגג [ולא בשכח], מביא אשם. אשם שפילות, מי שנהנה בצוה פרוטה בין מקדשי בידק הבית, או מקדשי מוצח שלח היה בהן עדיין היתר להניס, אם במזיד לוקה ואינו משלם, ואם בשגג, משלם דמי האחרון עם הוספת חומש מלצר, דהיינו ה' תחת ד', ומביא ג"כ קרבן אשם. אשם שפחה חרופה ר"ל שפחה של ב' שפוחים ששחררה א' ממן, וכשאר חליה שני אשם שפחה ונתקדשה לעבד עברי ובה אחר זבעלה, אם קודם שבעלה זה כבר היתה בעולה, וכבר היתה גדולה, ובה עליה זה כדרכו [ולא כמשמע לכאורה משלח הרמב"ם פ"ט משגנות שא"ז שפחה כבר בעולה, ועי"ש], וגמור זה ביארו, והיא היתה מזידה, בין שהיה הוא שוגג או מזיד, היא חייבת מלקות, והוא חייב קרבן אשם. ובל האשמות הללו אם מסיפק אם חטא בהן פטור מכלום [רמב"ם פ"א משגנות]. אולם בין אשם תלוי ובין שאר האשמות שזכרנו, כולן לריבים שיהיו אילוס [עי' פ"ב סי' ד'], ושיהיו שוין לכה"פ כל א' ב' שלעין ולא פחות מזה. [ולא יבדלו להבין מ"ש הרמב"ם (ב"פ מספסופ"ק כ"ב) דוק אשם תלוי בא בין מספקים או מהגזילים והרי רבינו דבר פ"א לנו כש"א ממעקד, שגמלת קניית הכוונה מן מ' ימים עד שיהיה בן שנה; והרי באשם תלוי א"ל כתיב בספרת ויקרא, וכל אל צריך שיהיה לכה"פ בן שנה ול"א יום כמש"ל פ"ב סי' ד' ? ועי"ש]. ורק אשם נזיר ואשם מצורע שאין רק כשהן כבש [עי' פ"ב סי' ג'], ואין לדמיהן קצבה [רמב"ם פ"ב מפסולי המוקדשין]. אבל רמאחא, מלה מהמבוחר שהיה שוה פלע. ובדיעבד אפ"י בצוה פרוטה ילא [חוס' וגמיר דף מ"ח ע"א ד"ה חטאת וממנות ק"ז ב' ד"ה ובג"ש]:

לב) כל קרבנות היחיד אין דוחין שבת או טומאה. אפנס יש בקרבנות יחיד שדומין לקרבנות זכור, ומדמקריבין להן הרבה יחידים ביחד כפ"א, או מדמקריב יחיד צעד הלכור, וכן הפסח שמקריבין בזמנו. וכ"כ בחיבת הכ"ג שמקריבין משלו בכל יום, ופר חטאת יו"כ ואלי לעולה בזו"כ שמקריבין הכס"ג, אלו דוחין שבת וטומאה, מדומקן קבוע ודומין לקרבן זכור. ועתה נבוא להשיב לנו גם השאלה החמישית, דהיינו:

בהן דוקא, על כרחך מלה זכור ולא אושטת קלי, רק לקרא תמא, ולתק למיעור וגו', וה"ק קרא, אחר שזוה ספק שיקחו להתעורר כ"ל וכן אלו וגו', או ושטת הכסן אח שאסור וגו', דמלת ושמע אכאן שבויה מקמי כתי קלי, ונ"י כביאור רב"י שדמקן בחיורו אהן; וקמ"ל קרא שלח יאשוח הכסן ככור עד שהיה סעוד ארו וגו' מוכינס לפניו; וא"כ כיון דמלת ושמע אכאן קלי, הרי אמרי' [ויחמא דמ"א ח'] דכל מקום שנאמר הכסן, היינו נכסיו, ר"ל שישגג נגדי כהונס; וא"כ ה"ק אפשר שיעטור כהנ"י ע"י כהן, והרי אין לנו רק כתי חוקק, ואיך ילכנס נגדי כהונה שיש שטעמו בהאכנס, דכתי ק"ל אכנסו על כהן הדיוט לא זכר אכנסו של כה"ג יבשה? ועי' בפסר היקר כשחור ופרת דע"ו א"ר ד"ס אחר שבהו שרביט יחאל מסארינו שמי ב"ז לאף השטי שאמר שכסיוכה לעלות לא"י יש דעטרו להקריב שם קרבנות זכור שהותרו בעומאחא ותמיחי מלמד ספק ויחסין שכבר נגנו ספר ויחסין [קדושין ד"ע ב'] יש להמוס על האכנס שהיה בו חכלת, ומנין לנו שהתא חכלת; והרי המחבר בעלמנו שם דק"ו א"ר ר"ס ב' דנאכד ממנו בעויתו? ודוחק לומר דדעי כנתייה דחכלת אינו מעבד הלק, כ"כ אין כנצע חוטאת מעבד שלח הנוטין. אבל אלה"ק הרי כל קרבנות טעוין נכסיה [כפנתוח פ"ט מ"ו] ומדלון לנו שכן המפסה, הרי לא נתקדשם הכלי להנספיה? י"ל הכסיה אין מעבדין [כפנתוח פ"ד מ"ג]; ועוד אפ"י למ"ד דאכנסו לא היה שטעמו, עכ"פ איך יעבור על לאו דהפסח שער בשעלחו אחר שילוח. שלא במקום מלוא? ועי' בתשובת שנו"י ח"א סי' ג' ב"ב שמוהר ד"ה מהיר"ס ג"ד מהיר"ס, ופ"ל דהה"ס שלח רק ספקי כהנים יבדלו. והרי כו"ל מוכי ש"ס נלכעל שהוא דאורייתא [פנתורה ד"ד]? י"ל דמדמקריבו דרך כרתה אינו רק מדרבנן, אלא שהוא נכנס שא"י [כתוס' י"ב ד"ג א"ר ד"ה אה, וחוס' עירובין ד"ז ב' ד"ה דלמא, ורע"א ב"ב סי' מ"ו] ורע"א סי' רע"ו סי' ק"ל]. בפרוץ ק"ל כרתה כהנה שאומרים בפירוש אחר קדשו וגו', זה אינו ככלל כרתה שא"י, ומסתבר שפי דהוה ככלל כרתה לכלה, דהרי להוספיק אם נלפון? ולאסר ר"ל כיון כהונס שאין כהן תשח חתא, משא"כ שיהיה כה"ס שיש גם לחומרא. ואע"כ דהוה דוקא בכל מלות כהונס שאין כהן תשח חתא, משא"כ שיהיה כה"ס שיש גם חתא ששוגג על עשה [כפנתוח ד"כ ב' ורע"א שם] י"ל דהעשה דנקט הש"ס נזר שובח כפי, ומסתבר דרק מדרבנן הוא [ועי' רמב"ם ורע"א ב"ב סי' ק"ל]; ולפיכך ספק קיום עשה דאורייתא עדיף מספק שבויר אעשה דרבנן, ודוק. גם אלה"ק דעכ"פ ספק נכרות להק, רק כשסברכה עמנו מדאורייתא [נלה"ה ר"ט] י"ל דהוה רק כנתיבה סניקין, אכל בספק קיום מלה דאורייתא, מנכר מספק [פלה"ה סי' ס"ז]; ועוד דאש"י שפסיק קיום המלה כוח מדרבנן, דוקא כשיש ספק במקום אין מפרין אסתיקא, משא"כ ספק כיך שלא יתכרר עד גיאת הגואל, ה"ל כסאי"ק דיומא ביו"ט, דמנכרין גם אשכל וכמה נכרות כדומה שכן מדרבנן, אש"י שהעיקר מלה שמנכרין עליהן רק מדרבנן הוא. וא"כ כיון שמחויבים לנכר כרתה כהנה ספקי דאורייתא, שכי יבולע לומר קדשו בקדושת אה"ן וטו, דהרי מחויבים כן מנת ספק ושפיר נלפון ולא כו"ל כרתה לנכנס; וגם נוסח הכרתה בעמיה מעיד קצת על ספקיה, שאומרים בקדושתו של אה"ן, ולא ככלל הכרות אחר קדשו במחויבו וטו, ודוק]. ואח"כ מנלח הכהן בתער כל בשר המתערר, ועובל, וסופר ז', וחזור הכהן ומנלחו בתער ביום ה', וחזור ועובל למחרתו, [ואם לא גיאת עד יום ה' או א"כ, טובל בו ביום וחזור ועובל למחר]. ומביא ב' כבשים זכרים א' לעולה וא' לאשם, וכבשה א' לחטאת. ואם הוא עני, מביא ב' תורים או ב' בני"א א' לעולה וא' לחטאת, וכבש א' לאשם. ובזיר ששוממא בימי נזרו [אפי' באונס שלא חטא, או בשמחה שיהטמא, ככמה מלה וכדומה], מזה בני חטאת ביום ג' ו', ומנלח ועובל ביום ז'. וביום ח' מביא ב' תורים או ב' בני"א לחטאת וא' לעולה, וכבש א' לאשם, ומתחיל אותו יום למטת נזירותו ממחר. נזיר במלאת ימי נזרו מביא כבש לעולה, וכבשה לחטאת, ואלי לשלמים ועמנו להחמיס [ועי' פ"ב סי' מ"ו], ומנלח ומשליך שטריו תחת דוד השלמים שבמבצע בצורת שביב. גר שנתגזיר, אחר שאלו ומתרחל ועובל, דוד אסור לאכול בשבועתו עד שיביא עולת בהמה זכר, מנ' מנ' מני בהמה שירלה, או יביא ב' תורים או ב' בני"א ושיהן עולות [רמב"ם פ"ג מאיסורי ביאה]:

כו) חובה ע"י דבר שנתהרהר בנכסיו, כגון שטולד לו בכור צעור, מא' מנ' מני בהמה הג"ל, נותן הבכור לכהן להקריבו. ומותר להקריבו ביום ה' מלידתו ולהלחה, ומקריבין ממנו האימורין, והשאר טונו נאכל לכהן, שהוא בעליו [עי' פ"ב סי' י"ח]. ומעשר בהמה כשמעשר הטולדים צעורו מנ' מני בהמות הכ"ל. העשירי יהיה קודש לה', מקריבין ממנו האימורין, והשאר כולו נאכל לבעלים [עי"ש לעיל סי' י"א]. קרבנות בכורים דכל המביאין בכורים, ראי שיביאו עמיהן בהמה לשלמים, והורים או בני"א לעולות. ואינן חובה כל כך [רמב"ם פ"ג מצבורים]. [וב"ל דאע"ג דיושלוני יליף ג"ש דשמחה שמה, דכוריה עי' גמיר? ע"ס מדמשתע נמי מהירושלמי דלין קרבן מעבד, ש"ס דהאי גו"ס אינה כלמ"ס רק אסמכהא בעמלא, כדאשכחן כמה גו"ס כש"ס כה"ג [כרש"י מ"ח ד"ד א' ד"ה אחא, והוס' קדושין ד"ב ע"ג]. וב"ל עוד דמדקדמי כחוספסה סחי עולין פלנין פלינין. ר"ל מכל פלן הולכין ניהר בתצורתי; ומנין גמתי וסאור סוקר לפניהן וקרבניהו מאופות סב; ש"ס דאף לכתחלה רב"אין להביא בהמה בשלמים בשמותיה; ומינן נמי ירושלמי דשמתאחר היחיד מלהעלות ככוריו בתצורתי, מביא היחיד גדי וקרניו מאסין כסף. ש"ס נמי כדאמרינן]. מעשר שני כשדר רחוק מירושלים, וא"א להעלות פירות של מע"ש בעמלן לירושלים, מתללן על מעות ומעלה המעט לירושלים, ושאר לקטת שם בהן כל דבר מאכל. אבל תקנת חכמים הוא דשקונה בעון בהמה צידושים מחוייב להקריבה שלמים [רמב"ם פ"ז ממעשר]:

כח) חובה ע"י חטא שרמא, והוא של ג' מיני. (א) כשחטא בשוגג שאיסור כרת, דל"ז חייבי כריתות סן, וג' מהן פטורים מקרבן, והם, פסח, גידוף, מילה [וס' פנס], ועל שאר הל"ג כריתות כשעבר עליהן בשוגג, אף שידע שהאסור בלאו, רק שסבור שפטור מכרת, או כשטועט לו מביא

חומר בקודש פרק המישי

ח

פרק ה איזה מקום ההקרבה ?

(א) גם בחטאת שאלה זאת, יש כללות ופרטות. כללות מה ששייך בכל הקרבנות. ופרטות מה ששייך בכל מין קרבן וקרבן לפי מה שהוא. ומתחיל לפרש הבללות.

(ב) כל הקרבנות אינן נשחטין ונקרבין רק תוך העזרה. ולרמב"ם (בית הבחירה פ"ו הט"ו) ק"ל דמקריבין במקום שהיתה העזרה אף שאין הבית בנוי ואין חומה לעזרה. וגם אכילים שם קדשי קדשים אף שאין חומה סביב. והנכנס שם שהתא בטומאה חייב כרת. וגם בירושלים מותר לאכול קדשים קלים אף שאין לה חומה. וטעם כל זה, משום דרק בקדושת א"י אמרי' לענין שביעית ומעשרות קדושה ראשונה לא קדשה לע"ל. אבל בקדושה מקדש ירושלים אמרי' קדושה ראשונה קדשה לע"ל, וכן כתבו רוס' [זכאים פ"ה א']. אבל לרא"ד שם נתגלה לו בצד ה' ליראוי, דאפי' מינא כבשאר א"י קדושה ראשונה קדשה לע"ל לענין החומות ומעשרות ושביעית, עכ"ל בקדושות ירושלים ומקדש אמרי' קדושה לא קדשה לע"ל: [ונ"מ לנכנס בה בזה"ש שכלנו טמאי מחים, לרמב"ם חייב, ולרא"ד פטור מזה. בירידה פלוגתיהו רק בקרקע הקדושה. אבל מטעמי של כהמ"ק, לכ"ע משתדק הבית נעשו חולין מרמזי' ונזרו בה פריזים וחללה [נע"ז ד"ג כ']:]

(ג) אולם בפרטות חטאת שאלה זו, נאמר שיש חילוק במקום השחיטה, בין קדשי קדשים לקדשים קלים [ע"י לעיל פ"ב ס' ד'] דקדשי קדשים שחטתן וקבול דמן בצפון המזבח, והיינו כל הרוחב שמכותל לפוני של עזרה עד כותל לפוני של המזבח, שהוא ששים אמה ומחלה, וכנגד הרוחב הזה כל אורך העזרה, שמתחיל מזרחי של עזרה עד כותל האולם שהן ששה ושבטים אמה, כל מקום המרובע הזה נקרא לפין [רמב"ם פ"ה מבחירה]. מיהו בדיעבד אפי' בשעת בראש המזבח נמי נקרא לפין [פ"ה מפסוה"מ ק]. ומדאורייתא אפי' גכתחלה מותר לשחוט שם, רק תכמים אסרו כן דשמה חטול גללים שם. [תוס' זכאים ד"ח א']. וקדשים קלים שחטתן וקבול דמן בכל מקום בעזרה, דהיינו בכל אורך העזרה, שהיה ארכה ממזרח למערב קפ"ז אמה על רוחב מלשון לדרום קל"ה אמה [רמב"ם פ"ה מבחירה], ואפי' אחורי התיכל מותר לשחטן. ובדיעבד אפי' בשחטן תוך התיכל כשרים [רמב"ם פ"ה ממעק"ר]. הלשכות הבטיות בקדש ופסחוה לחול, וכ"כ החלוטת שבחומה [ר"ל כמין ארנו שבגוף החומה מבחוץ], ושזי ראש החומה, אם היו גבוהות מה לקרקע העזרה, הוכן חול, אבל גבוהות כשרות לשחיטת קדשים קלים, ולאכילת קדשי קדשים. אבל בשאין גבוהות מה לקרקע העזרה, גם הגנות פסולין לה ולזה, דנגין ועלויה לא נתקדשו. והלשכות הבטיות בחול ופסחוה לקודש, הוכן קודש לאכילת קדשי קדשים ושלא ליבש שם [יומא א' כ"ה א'] ולא לשחיטת קדשים קלים. אבל גבוהות, ואפי' גג התיכל הוא חול לכל דבר. והלשכות הפסחוה לקודש לחול, מה שבהן חללה עד הקודש קודש, ומה שבהן חללה עד החול [יומא כ"ה א'] ורמב"ם פ"ה ופ"ז מבחירה וכ"מ שם:]

(ד) ובמקום הזריקה יש ו' חילוקים. (א) פ' ושעיר יז"ב לריכוס ה' הזאת בקדשי קדשים בין הבדים, וז' הזאת בתיכל על הפרוכה, וז' הזאת על ארבע קרנות מזבח הזהב, ואח"כ שבעה הזאת על גגו של מזבח הזהב. ושיירי הדם שופך על יסוד מערבי של מזבח החילון, וכ"כ אימוריהן נקטרים על מזבח החילון. וכל השאר מהקרבנות אלו נשרף מחוץ למזבח. (ב) פר העלם ופר כהן המשיח ושעיר ע"ז [ע"י פ"ב ס' י"א], לריכוס שבע הזאת בתיכל על הפרוכה, וז' הזאת על ד' קרנות מזבח הזהב, ושיירי הדם שופך על יסוד מערבי של מזבח החילון, ואימוריהן נקטרים על מזבח החילון, והשאר נשרף מחוץ למזבח [רמב"ם פ"ה ממעק"ר]. [ג] אולם הפאת החיצונה דמש מרק על מזבח החילון ד' מתנת בד' קרנות. דהיינו שהכהן לוקח מזרק הדם, ועולה לסיבב של מזבח, ועומד אל זיית דרומית מזרחית, וטובל אלבע יד ימינו בדם שבמזרק שביד שמאלו, ומתחיל האלבע הטובל בדם על חוד ארתו זיית של מזבח למעלה מהסובב. ואם נתן הדם תוך אמה מאורו חוד מכתן או מכתן, כישר מדהוה נגד הקרן שלמעלה בגג המזבח [ע"י פ"ה דזכאים ס' כ"ב]: [ונתני' זכאים ד"ד ד' ד"ם קרנות משמע שנותן דם הקטלה בראש הקרנות, כדי שיפול לתוך הללן, וכן משמע בש"ס שם. ורמזיהו (ג) וזרי' היינו כהמ"ש לעיל [כ"ה ר"ג א'], דס"ל דמש טענת גבושה של קק וזרי' פליג עליה רבי' דהם, והלכה כרבי' מהנינו? וכן משמע מהני' [זכאים פ"ה מ"ג]. דאמרי', עלה כבשם ופנס לטוב וכו', ואי יומא דדם חטאת יתן נקדן, הליך כהן שנסוגג יול לאשים אלבעו לקדן? וע"י רמזי' פ"ו מ"ג ד"ם שהיו וז"ע] ואח"כ מקנה אלבעו מהדס בשפת המזרק, והליך ומקוף משם דרך ימין לקדן מזרחית לפנות, ומשם לקדן לפנות מערבית, ומשם לקדן מערבית דרומית, ובכל קדן וקדן כשיגיע אליו טובל אלבעו הג"ל בדם שבמזרק ומוס ככתחלה, ומקנה האלבע כלעיל. ואח"כ

יורד מהמזבח ושופך שיירי הדם על יסוד דרומית מערבית, ומקטיר האימורין על מזבח החילון, והשאר הבשר נאכל לזכרי כהונה בעזרה [ע"י פ"ב ס' י"ב]. וכל ג' מיני קרבנות הג"ל לריכות היוזו דם שלהן באלבע ימין. רק שב' מינים הראשונים שהם חטאות פנימיות בזריקה באלבע מזרח, ומין ג' שהוא חטאת חיצונה במהן אלבע עלמנו ולא בזריקה. אבל שאר מיני הקרבנות א"ל אלבע כלל, רק זורק הדם מהמזרק. (ד) עולה, אשם, שלמי צבור, שלמי יחיד, ותודה, כל א' מהן טעון ב' מתנות שהן ד', דהיינו שאחר שקבל הדם במזרק, הליך ועומד למטה ברמפה נגד קרן מזרחית לפנות של מזבח, וזורק הדם מהמזרק מזרחק עד הזיית של המזבח, למטה מחוט הסקרה שהיה בלמעל גובהו של מזבח, ומתכוון שיהיה זריקה הדם כמין ד שיקוף הזיית בב' לדיו. ואח"כ הליך משם אל קרן מערבית דרומית, וזורק גם שם כבזריקה ראשונה. ושיירי הדם שופך אח"כ על יסוד דרומי של מזבח. ואח"כ בעולה מנתהו ומקטירו כולו כליל למזבח, ואין להכניס בו כלום רק עורו. וז' א"ש מ' קרבן ממש האימורין, והבשר נאכל לזכרי כהונה ככתחלה. וכן הדין ב' למי צבור. אבל ב' של מי יחיד ו תוד ה מקריבין ממש האימורין, והכהן לוקח מהוה והבוק, והבעלים אכילים הבשר, כמ"ש בדיני שלמים. (ה) בבור ובעשר דמן טעון ממן אחת, דהיינו שלוקח המזרק שבו הדם, והליך לאחזה ד' של מזבח שיראה, ובלבד שיהיה שם יסוד וזורק הדם מהמזרק, מזרחק אל קיר המזבח למטה מחוט הסקרה. ואח"כ מקטיר האימורין. ובשר של הבטור נאכל כולו לכל בני בית הכהן שבירושלים, ושל המעשר שייך כולו לבעלים, ואין להכניס בו כלום [ע"י לעיל פ"ב ס' י"א]. (ו) הפסח מקבל דמו במזרק והליך לכל ד' של מזבח שיראה ובלבד שיהיה שם יסוד, ושופך הדם שבמזרק על קיר המזבח למטה מחוט הסקרה, כדי שיזוב ליסוד שהתח מקום השפיכה [פרלה"מ פ"ה ממעק"ר ה"ז]. והחילוק שבין זריקה לשפיכה, זריקה מזרחק, ולא איכפס ליה אם יזוב למטה ליסוד. אבל שפיכה בנתה, כדי שיזוב למטה ליסוד [רש"י פסחים ק"א א']. ואח"כ מקטיר אימורי הפסח, והבשר נאכל כליל א' של פסח עד חלות, כולו בירושלים לכל אדם עתור שממנה עליו קודש שחיטה, ואין להכניס בו כלום. נמצא ג' מדות בזריקה דם כריטו. (א) כל חטאות פנימי או חילון, לריכות ממן אלבע. (ב) כל שאר הקרבנות לריכות זריקה. (ג) ופסח דמו לריך שפיכה:

(ה) ד' מדות יש בדם שלא מרק כהלכתו הג"ל. יש שבדיעבד בעליו נתכפרו, ומותר ג"כ באכילה והקרבה. ויש שרק בעליו נתכפרו אבל אסורים באכילה והקרבה. ויש שמתחר באכילה והקרבה אבל בעליו לא נתכפרו. ויש שפסולין לגמרי, ולא הן. (א) כל הקרבנות בין חטאות או שאר קדשים אם נתן רק מתנה א' מדמן על מזבח החילון, כשר בדיעבד, הבעלים נתכפרו, ובשרן, הנאכלים יאכלו והנקרבין יקרבו. (ב) ובלבד שיהיה ב' לטובתה שיהיה כנגד המתנה שנתן, יסוד למטה וקדן למעלה. וב"כ אותן שדינן בשפיכה שנתן בזריקה או איכפס, בדיעבד בעליו נתכפרו והבשר יאכל. (ב) אבל אם היה חדר לריעותה שלח היה נגד המתנה היא יסוד למטה, או שלא היה קרן כנגדו למעלה, הבעלים נתכפרו. ואפי' ביש ב' לריעותה, אבל הבשר אסור באכילה ואפי' בחדר לריעותה. וה"ה בזיהוה למעלה שנתן למטה מחוט הסקרה, או איכפס. או דם חטאות פנימיות שנתן במזבח החילון כבאר קרבנות, או איכפס. ואפי' נתן א' מכל הדמים הללו על הכבש, בבולן אף שהבשר אסור באכילה או בהקרבה, עכ"ל הבעלים נתכפרו. [ומיהו ד' שחטאות הפנימיות. שדינן כשורקן לפנים וחסר א' מהמתנות הפנימיות שלא נתכפרו הבעלים, ובולקטן, מדקפיד בהו קרא וכתב שבע פעמים, אי"כ בדיקן על המזבח החילון דמתכפר בעלים בדיעבד, היינו נתן ו' מתנת וד"ק]. (ג) כל הקרבנות שנעשה א' מד' עבודות שצדמן שלא לשמן כשרים לאכילה והקרבה, אבל בעליו לא נתכפרו חוץ מפסח וחטאות [כר"ס זכאים]. (ד) אבל חטאת חיצונה שהכניס דמה לפנים. או חטאת פנימי שחסר בה א' ממתנות הראוין, אפי' נתן בתיכל או בק"ק כדיקן. או בכל פסח וחטאת שנעשה א' מד' עבודות שצדמן שלא לשמן, או פסח, או הבעלים מחשבה הטובלת ב' מד' עבודות שצדמן [כלעיל פ"ה מ"ה ו' וליך], הבעלים לא נתכפרו והבשר אסור [כל זה ברמב"ם פ"ה מפסוה"מ, וד"ק]. אמנם לא יזימי להכין מ"ש ברמב"ם פ"ו, וז"ל שיהי ממן קרבנות כחטאות בין פנימיות ובין חיצוניות פסול, ובבשר קרבנות כשר. ורמב"ם כהן שיהי, או שלא נתן רק ממן א', הרי בכ"כ בחטאות חילון כשר, וכמ"ש רבינו שם ד"ה? ואי ש"א נתן מתנה היא כנגד קרן ויסוד, הרי בכ"כ גם כשר הקרבנות, וזרי דבעלים נתכפרו, עכ"ל הבשר אסור, וכמ"ש רבינו בה"ט? ואי יומא דס"ל לרבינו דכ"כ? בחטאת גם בעליו לא נתכפרו, כיון זה נגד יסותה דשואל [זכאים ד"ב ג'], דקאמרי דכל דם משביע למזבח, כישר? וכן משמע נמי ליטא רבינו כ"כ. ורוחק לומר דכוננו הרמב"ם בשפיכה בנתן אלבע, וז"ל מדכל חטאות פנימיות או חיצוניות זריכות אלבע בנתן דמן ובליעל, וקאמרי ברמב"ם שאל שיהי ונתן בזריקה נסלו, מבח"כ שאר קרבנות שדינן בזריקה אם שכן בנתן אלבע או בשפיכה כשרין, אבל כל זה אינו כחשמתות דבני הרמב"ם. אמנם לטע' [זכאים שם ד"ו ב' ד"ה אמר] לא קאי שואל אדם פנימי שנתן בנתן או דם חוץ שנתנו כפנים, דכ"כ פ"ה דסבול לגמרי, ע"ש. ובעניי גס בזה לא יזימי להכין דברי הרמב"ם, דנהי דאין לאכטות

(ה) כ"ס מקטת תוס' ביומא שם, אבל דעה הרמב"ם דמותר ליבש שם (כ"י"מ שנתוס' שם), שט"מ פ"ו מנחירס ה"א: (ב) ע"י רש"י ותוס' שם ד"ם ומלוא, (ג) ע"י זכאים פ"ה אות א':

חומר בקודש פרק חמישי ששי

למלאכי השרת [בקרובין ד'ר' א']. וכן משמע מרמזים [פ"א מפסוקי הכ"ו ע"ש]. אם כסף קנה מרס האפס או כולו מהמזרק לרנפה, ואפס, כשר. אבל בשפך מהולאר לרנפה ואפס פסול [רמב"ם פ"א מפסוקי הכ"ו]. והאיך בוליד? קי"ל הולכה שלא ברנל לא שמה הולכה. וכל קרבן שלא הוליד דמו בהילוך ממש בין ששטח קרוב למזבח או רחוק ממנו ועמד במקום שקבל הדם וזרקו פסול [שם הכ"ג], והאיך זורק? כבר ביארנו לעיל האיך יהיה הזריקה בכל קרבן וקרבן [ע"י פ"ה ס' ד']:

ג) והאיך יהיה הקטרות הבשר ע"ג המזבח? נקדים שיש חילוק בזה בין עולה לשאר קדשים, דמשאר קדשים מקטירין רק האימורין במזבח, וכבר נחפרשו [לעיל פ"ב ס' כ"א]. משא"כ עולה כולה כליל, ומקבל לו שיהיה גרות העולה חוקא בזה האופן, דהיינו הראש, והפדר על בית שחיטתו. ד' הכרעים. ב' הידים. רגל ימיו עם ב' זיזים עמו. הקרבים. החזה. דופן ימנית בלי שדרה, ומניח ממנה ב' ללעות למעלה וב' למטה, ויהיה גם הכבד תלוי בהדופן. הגרה הוא האחר ובו ב' ללעות מכלן וב' ללעות מכלן, והקנה והלב והיראה שארים תלויים בו. דופן השמאלי עם השדרה ומניח ממנה ב' ללעות למעלה וב' ללעות למטה, ועחול תלוי בדופן. העוקן והאליה שבה, ואצבע הכבד וב' הכליות שארים בהעוקן. רגל שמאל. אלה הם הנחתים של כל עולה שאסור לנהחם יותר, מדכתיב, ונתח אוהה לנחתים, ולא נחתים לנחתים. אולם בכמה בני אדם ישאו למזבח, הנחתים הנ"ל, בזה יש חילוק בין קרבן לבד לקרבן יחיד, דבעולה צבור, ב' כ' כ' ש' א' ע' ו' יקריבו ו' הכנים הנחתים הנ"ל למזבח, וא' טשא הסילת וא' טשא היין לנכסים. ו' א' ל' יקריבו ו' הנחתים, והסילת ב' ב', והנכסים ב' ב'. ו' פ' ר' א' ע' ג' ל', יקריבו ו' הכנים הנחתים הנ"ל למזבח, והסילת ב' ב'. והנכסים ב' ב'. [אבל פשוט דהו כהן א' להקריב כל הנחתים הנ"ל למזבח [רמב"ם פ"ו ממעק"ר], אבל פשוט דהו לריכס להפיק איזה כהן יזכה להקריב כולו, וזוהו יתרוץ מה דקשה ברש"י יומא [ד"ב ב' ד' מי ידעינן סכ' וברי ע"י פייס היו עובדין, דקשה הרי שם יומא כ"ו ב'] אמרי' בפירוש במשנה דבקרבת יחיד אם רלה להקריב יקריב? אלא ע"כ דהם רק לענין נחתים קאמר, אבל עכ"פ פייסו מי יקריב כולו, דאל"כ איכא למיחש לקטטה וכבהרומת הדשן, רפ"ב דיומא]:

ד) כל דבר הקרב למזבח, בין נתיח עולה, או אימורי שאר הקרבנות או מנחה, לריך שיהיה כותם, דקי"ל אין הקטרה פחות מכותם [רמב"ם פ"א מפסולי המוקדשין ע"ו]:

ה) כל דבר הקרב למזבח לריך למלח (ו) חלה יפה יפה כמולה בשר ללני. מיחו בדיעבד אפי' לא מלח הדבר הנקרב רק בנרגר מלח א' כשר. אבל בהקריב דבר בלא מלח כלל, לוקה והקרבתו כשר. חוץ ממנחה שששהקריב קומלה בלי מלח כלל, נפסלה המנחה, ואין לך דבר הקרב למזבח שא"ל למלחו, רק נכטי חובה, והדס, והעלים [רמב"ם פ"ה מאיבורי מזבח הי"א ו"ב, וע"י לעיל פ"ב ס' ג"ו וס']:

ו) עוד יש חילוק בין הקרבת נתיח עולה, להקרבת אימורי שאר הקרבנות. דבעולה לאחר שמלח הנחתים והעלן למזבח (ג) לריך לזרקו חוקא על האשכים, דלפיטן ג"ש דכתיב ועשית עולותיו הכשר והדס, מה דס בזריקה אף בשר בזריקה. ולאחר שזרקן על האשכים, מוסדן יפה על המערכה. משא"כ באימורי שאר הקרבנות מיתקן מיד בנחת על המערכה [פ"ו ממעק"ר]. וכל הקרב על גבי המזבח שלללו למטה ואח"כ העלן לאשכים אין בהם משום ריח יחוח [שם]:

ז) והאיך סדר המליקה? בחטאת העוף, הכהן עומד למטה ברנפה אלל קרבן דרומית מערבית של מזבח. ובעולה העוף הכהן עולה בכבש ופונה לכובב וזכא לו לקרבן דרומית מזרחית. [רתנו"ם סגג בנחתים פ"ו מ"ג דסוגג שהיור רש"י ור"ם שם בעולה העוף, היינו מקום דריסת רגלי הכהנים בראש המזבח בג"כ קרא סוגג. ולפיכך ר"ל שגה ר"ל ראה לדבריו, דכתיב אמרי' הכס בש"ם דמש"ה עולין וחוזרים שם על העקב במליקה עולה העוף שאס יסבב עם העוף אה המזבח, שחא יתעטן וימות. ואי ינשא דכסיבנ ממש מולק. א"כ האיך אשכר שיתעטן וימות בששן המערכה שהוא ג' אמות למעלה מהסוגג, וברי עטן המערכה מתמר ועולה כמקל ואינו יורד למטה [יומא כ"ג א']. ואפ"ה ק' למה קאמר רתנו"ם דסוגג סכ' רש"י, הרי גם במשנה א' מנר לשון זה ופנה לסוגג? אבנבם חסתינת לבון הכהנים ששמת לזכרה דלסוגג ממש עלה, ואי משום העשש דשחא חתעטן, יש לומר דאין סומכין על הכס שמתמר העטן רק למעלה, אבל בנחתים פ"ו ס' כ"ח הנחלה תהלה לאל ראה חוקה שמוקל בראש המזבח ממש. יש"ש]. ובין בחטאת או בעולה, מושיב הכהן שם במקומו העוף על אחורי כף ידו השמאלית ופני העוף נגד ג' ידו, וערפו לנגד מעלה. והכהן אוחז ב' רגלי העוף בין ב' אלבטותיו זרת וקמילה של יד שמאלית, וב'

להקטת למזב"ס דס"ל דפנימי שנתנו בחון ג"כ נכפשו בעליו, א"כ לענין מה נקטת מחני [פ"ב מ"ג] ככה"ג פסול, או לאסור באכילה, הרי בל"ו הנשרפין אסורים באכילה, דיי"ל דהא דנקט מחני פסול ר"ל שהאימורין אסורים לירקב? אבל על זאה יתיר לני לידע מר"ל למזב"ס נדס חוץ בנתנו נפשים סיכפר בדיעבד, וזהו הכלל בדברי שמואל, הרי כל רחיות שפועל הוא מדכתיב למזבח לנפר, ודס חוץ שנתנו נפשים, וזהו הגיע דמו למזבח, אין יכפר, וכי קרא רק בנחתים החיוון מיידי? ור"ט]:

ו) ובמקום המליקה בעופות, יש חילוק, דהשאת העוף מדרינו שיהיה הואת דמו ומלוי דמו למטה מחוט הסיקרא, לכן הולך עם העוף למטה עד קרבן דרומית מערבית של מזבח, ושם עומד ומולקה. אבל בעולת העוף שיינו שיהיה מלוי דמה למעלה מחוט הסיקרא, לכן עולה עם העוף להסובב, ושם עומד בקרבן דרומית מזרחית ומולקו שם. מיהו מליקה עלמה כשרה בכל מקום [בעזרה] [במזבח א'] [זבחים דף ס"ג ב']:

ז) מקום קמילה המנחה. כל מנחה כהן מוליכה בכלי שרת אלל המזבח למטה ומניח הכלי שבו המנחה סמוך ממנו כנגד חוד קרבן דרומית מערבית של מזבח. ואח"כ מסלק כל הלבונה לר' א', ועושה הקמילה מזד אחר בהסילת. במקום ששמונה מרובה, ומקום הקומץ לכלי שרת, וחוזר ומקום גם כל הלבונה שבה על הקומץ שבכלי ומעלה למזבח ומולחו וזרקו לאשכים. מיהו הקמיצה כשרה בכל מקום שבעזרה, ואפי' בהכל [רמב"ם פ"ב ממעשה קרבנות הי"ב ופ"ג הי"ב]. וע"י לעיל פ"ב ס' ג"ג]:

ח) מקום הנכסים בין בנסוך היין או האיס, היה בראש המזבח בקרבן מערבית דרומית, ששם היה סמוך להקרב ב' ספלי כסף קבועים בנג המזבח, המזרחי מיוחד לניסוך היין, והמערבי למים. בכל א' היה נקב בשוליו, שמוחלחל ויורד להשתיין. והוא גומא עמוקה שהיה מהלך לתחתיות המזבח. אבל הנקב שבספל המזרחי שמויחד ליין, רחב יותר מהנקב שבספל המיוחד למים. גרן היין לספל המיוחד למים, או איכפא כשר [רמב"ם פ"ו ממעק"ר הי"ב ופ"י מתמידין הי"ו]. ולרמב"ם [פ"ב ממעק"ר הי"א] כל הנכסים חוץ מנכסי החג, מנסכין על יסוד המזבח ומשם יורד להשתיין. וחלק עליו הראב"ד, וכדבריו משמע בספרי:

ט) מקום הקטורת היה בכל יום בשחרית ובין הערבים על מזבח הזהב שבהיכל. ובז"כ מכנים ככה"ג עוד מלוא חפיו קטורת לקדשי קדשים להקטירו שם על המחמה במקום שבין ב' הבדים. חוץ מהמנרב לכוהן, שמקטירו על מזבח החיוון [כלעיל פ"ב ס' ס"ד]. ועתה נבוא להשיב גם על השאלה ה':

פרק ו' האיך היתה כל עבודה ועבודה?

א) האיך סומך? כל הקרבנות שטעוטה סמיכה, אם היה קרבן קדשי קדשים מעמיד הקרבן בלפון המזבח, ראשו למזבח ופניו למערב. ואם היה קדשים קלים מעמידה בכל מקום בעזרה, רק שיהיה פני הבהמה למערב. והסומך בין בק"ק ובין בק"ל עומד במזרח ופניו למערב, ומניח ב' ידיו בין ב' קרני הקרבן וסומכן עליו בכל כחו, ומתוודה או אומר דברי שבה להקב"ה, הכל לפי הקרבן שמקריב [וע"י לעיל פ"ב ס' כ"ה]:

ב) האיך שוחט? כל קרבן קודם שישחטו קישר כל יד שלו עם רגל שלאחריו [עמו"ש תמיד פ"ד ס' ב']. ולרמב"ם לא היו סופהין התמיד

כלל [עמו"ש בתמיד שם]. ואח"כ מכניסין ראש הבהמה תחת אחד המעטפות המיוחד לאורו המשמר שבהיותו שבו. וזה כדי שלא תהטוע הבהמה ראשה בשעת קבלת הדם. והשוחט עומד במזרח הבהמה ופניו למערב. והמקבל עומד במערב הבהמה, אחוריו ללפון ופניו לדרום ובידו המזרק. והשוחט שוחט בכסין כלי שרת, וכדיעבד אפי' אינו כלי שרת, כשר, ומתכוון דהם ב' הסומכים והאורידין, ומיד מניח הסכין למעלה לאחר שחיטה, כדי שלא יטפסוף דם שעל הסכין לתוך המזרק ומקנת הסכין בלחורי המזרק. ואז המקבל הדם, מושיט המזרק תחת האור הנשחט, ואוחז הסומכים והאורידין ומספין לתוך אור המזרק [ע"י רש"י זבחים דכ"ה ב']. ומתכוון לקבל כל הדם, [רמב"ם פ"ד ממעק"ר ס' וחי]. ונ"ל שא"ל המקבל לרקוק בלא יקבל מעט מרס העור שנתחלה או מעט מרס התמית שנוכף. דלע"ג דאמרי' דכ"ה א' ולא מרס העור ולא מרס התמית, דהיינו פולין לזריקה, היינו שלא יקבל זה נגד, מדאין מכפר רק דם שהנפס יזאל בו. וכרי ק' ליבא משחט שרס התמית מועט, ואח"כ פסול לזריקה? נ"ל דההם דס התמית מרטה פסחים שנתעו-שם מרובם, ודס שהנפס יזאל בו ששפך בנפשה, מקשינן והי', דס התמית מעורב בכלי לזרק למזבח, לכי מקשי דלנעל דס הכשר לזריקה ברובו, עד שהולך לזרק, דרי' ס"ל אין דס מנעל דס אפי' מרובה למועט [וע"י ס' רש"י ה"א]. אבל בנעטכר בדיעבד מעט מרס התמית, כעל ברוב, ורק לנחלה יש ליהרר מולא גרע מרס שע"ג הסכין, שריך להגדירו מיד לאחר שחיטה בלא יתעבד נדס הזריקה, אבל נדס העור והתמית כשלא מרר לא נחתם מורה

(6) כנ"ל דכ"ה נכ"ס ורמב"ם וכו' בדברי המחבר קיימס ס"א אות ס'. אך לעג"ד דין זה בעולם נע"ג ועי"ש: (ב) ע"י מל"מ שם הי"א: (ג) ע"י מל"מ שם הי"ד:

חומר בקורש פרק ששי

וב' גפי העוף אחוז בין אמה לאצבע. ומתחב צידו הימנית עור הגרון עם צ' הסומינים על לר פנימי של אצבע ואמה, וארוחו העור יהוא בין אצבע לאגודל [ולרמב"ם מוחה עור הגרון ממעל לאמה ואצבע עד בין אצבע לאגודל], ואח"כ קולץ בצפרניו של יד ימנית את חוט השדרה של העוף ממול עפרו, ומנתק שם חוליות המשרקה זה מזה, אבל אינו מנתק עדיין רוב הבשר שמקיף הוואר [ובמלנין ד"ר ב' כחג שב"י רוב בשר שאחורי הוואר. וי"ל דר"ל דהבשר שאחורי הוואר הוא רוב הבשר המקיף הוואר, דהרי שיקר הטעם הוא משום וכו' מהה עומר ומולק]. ואח"כ מנתק בעולה הוושט והקנה או רוב של כל א' ואחר, ובחטאת רק סימן אחד או רובו, ובעשה איפכא שנין פסולין. ואח"כ מנתק בצפרנו בעולה את הבשר שמקיף המפרקה ומבדיל הראש מהגוף, אבל בחטאת אינו מבדילו ומגשאר מחובר בסי' הא' שאינו מנתקו, וכלעיל. אח"כ בחטאת ואחזו בצוף ומזה דמה מרחוק אל קיר הגזוזת למטה מאונטע גובה הגזוזת [ערכ"מ], ואחר שהזה דמה, ממלה ודוחק בית המליקה בין אלבעיותיו, כדי שעי"י ירדו שירי הרש ליסוד המזבח. ואם לא מיליה פסול. [וב"י דכ"ט א"ט לא הוה, וי"ל ר"ח מרש"י מיליה דה"ב ד"ס ומני רב, וד"ע א' ד"ה קמי, ושנין בפרשיותו כס"ד [ונתים פ"ו סי' מ"ג] אלא שהרמב"ם לא יבאר כן], ולאחר מלוי הדם, הבשר כולו לכהנים, כחטאת בהמה [רמב"ם פ"ו ממעק"ו]. אבל בעולת עוף לאחר שהבדיל הראש מהגוף ממלה ודוחק בית המליקה שבגוף העוף על קיר המזבח למעלה מחוט הסיקרא, כדי שירד עם דמה. וכו"כ עושה עם הראש, שדוחק בית המליקה שבו לקיר המזבח שם. [והרמב"ם כחג [פ"ו ממעק"ו], וי"ל. וממלה דם הראש ודם הגוף אל קיר המזבח וכו', ונטול הראש ומקף בית מליקהו למזבח וכו'. משמע דהגרין דב' מקטת היו בדם הראש, בחטאת מנובם דם הראש לקיר, ואחר שמייה גם דם הגוף חוזר ומקף בית מליקה הראש למזבח. ובענין לא יזכיר למעט מני"ל לכהני הא' אי משום דבמחש' [ונתים סי"ד כ"ן] בחטאת קטן ומיליה דים, וסדר חו נקט מחש' נטול הראש והקף וכו', ובסוף הדר ונקט הוא מיליה דם הראש ולא מיליה דם הגוף פסול וכו' ודבר קשה לחשני' דהרי מהראש דלנעק מילי לא שמעיק אכתי מחשני' כלל? אע"פ דהא דוחק טמא בחטאת ומיליה דמה, קאי אלאש ואוקף, וי"ל שנתחלה מנהל דם הראש לחזר ואח"כ דם הגוף לחזר. ונפ"ו מהדר נקט טמא אח"כ נטול הראש והקף וכו'. ע"כ ר"ל שאתר שמייה דם הגוף חוזר וממטה דם הראש. אמר וכו' כיונת המחש', לא ידענו מני"ל למא גופיה הא, שיא טמן דם הראש משונה ממנו דם הגוף, ודבר נקרא לא סדר ראש או גוף, רק טמא א' כתיב וממלה דמו? והרן דסי'ת אי יומא כרבי"מ [פ"ו ממעק"ו], וכמו שכתבנו לעיל, דמלה פנוי ר"ל שדוחק מקום המליקה בין אלבעיותיו, והסם יורד על קיר המזבח ומלה היקף דקטע הנא גבי הראש, ר"ל שדוחק הראש עטנו וכנשו אל הקיר. לפיכך מניקט טמא בחר סבי מיליה דה"ב, והרי ק' בקופשיותו חמלה ומיליה דמה. ר"ל דם הגוף לחזר, ודא דקטע אחז, על כרחך דהא דנקט טמא ומיליה דמו אלאש נמי קאי, וכדלמין. אלא אי יומא כרבי"מ בחומש, שפי' שמייה היינו שגובב חמלה ומיליה דמה. א"כ מניו והקפה אחת היא, ואין ר"חיה ממחש' כלל, ד"ל ומיליה דמה דנקט טמא חמלה, קאי רק אגוף של העוף, ואח"כ ספיר נקט טמא כסוף מיליה דה"ב וכו', משום דכבר נקט לעיל מיליה דה"ב היקף בית מליקהו למזבח, דפינו מניו דידיה? ור"מ ר"ל דמייה המעט חמלה ומיליה דמה. ר"ל דם הגוף לחזר, ודא דקטע בחר סבי נטול הראש והקף וכו', ר"ל הי' דוחק הראש עטנו נקיר, משום דההוה טמא בו רב. לא הי' נקיר לדחוק נקיר, רק מנהל ודוחק מקום המליקה בין אלבעיותיו, וכדפי סי' ליה שיא דם, משא"כ בהראש שדמו מוטע, הי' נקיר לטקפו ולכבוש לקיר המזבח כחזון כדי שיא גם ממנו דם [והוה כפי' רכ"מ שכתבנו לעיל. ואפשר טקן הוא ג"כ כיונת הרמב"ם, רק טמא והדר מפרס. אלא שלשונו דמוק קמא]. לא מיליה דם הגוף בעולה פסול, אבל אם לא מיליה דם הראש כשר :

(יא) סדר השיר ששררו הלויים על הזוכן בשעה שנסכו נסכי קרבנות לצור בזה קיאר רבינו הרמב"ם ז"ל [פ"ו מהמדיין]. ואנחנו בכחתי החלב חתרו כחולדה הדרה בעיקרי הבתים, וזאת אשר מולאנו בסי' ד'. ביום הראשון בשבוע, שררו הלויים בשעה שנסכו נסכי המייד של שחר ונסכי המייד הערביים, ה' הארץ ומלואה וגו' [מזמור כ"ד]. ביום ג' בשבוע שררו בשעה הליל, גדול ה' ומלא מלא וגו' [מזמור מ"ח]. ביום ד' אלהים נבב בעדת אל וגו' [מזמור פ"ב]. ביום ה' אל קממות ה' [מזמור ד"ד]. ביום ה' הרנינו לאלהים עונו וגו' [מזמור פ"א]. ביום ו' ה' מלך גאות לבש וגו' [מזמור ל"ג]. וכן שררו בכל יום בשעת נסוך נסכי המייד הערביים, אחוז שיר ששררו בצורתו היום בנסכי המייד השחר. אמנם בישיבת שררו בנסכי המייד השחר, מזמור שיר ליום השבת [מזמור ל"ב]. ובנסכי מוסף השבת, שררו בכל שבת ושבת חלק א' משירת האזינו וגו'. דהיינו שחלקו שירת האזינו לו' חלקים [וס' היוו לך], דבשבת ראשונה שררו האזינו וגו' עד זמור וגו'. ובשבת שנייה שררו זמור וגו' עד ירכיבה וגו'. בשבת שלישית ירכיבה וגו' עד וירא וגו'. בשבת רביעית וירא ה' וגו' עד לולי וגו'. בשבת חמישי לולי וגו' עד כי ידן וגו'. בשבת השישי כי ידן וגו', עד סוף השירה [ועי' תוס' ר"ה ד"ל א', דבמס' סופרים הגי' וישמן לו'. ושרביט מנאל גרם, וירא לו'. ולרמב"ם וטור צ"ח"ח. הגי' הנכונה לו, כי אשא]. ובשבתות שאח"כ חוזר חלילה. ובנסכי המייד הערביים של שבת, שררו בשבת הראשונה או יסור משה וגו' עד מי כמון וגו'. ובשבת שנייה מי כמון וגו', עד סוף השירה. ובשבת שלישית או שיר ישראל וגו' עלי בצר וגו'. ובשבתות שאח"כ חוזר חלילה [ר"ה ד"ל א'. וברב"ב רכ"ו בא"ח סי' קל"ג ב"ב א"ח, שלא היה מוצא פסוק רק בצורך, וכחג בהגמ"י צפ"ו מחפ"ה, שאין אומרים שירה בנסכי המייד של בין הערביים, ולי"ק שוד גדלמתי' [ר"ה ד"ל א']. דבמחנה ככתב [והיינו בתמיד שנין הערביים כמ"ש רש"י], אמרו או יסור? ומה שח"י רבינו אלשיך, דשכ"ר שיר נהע"ר אינו מעט, מתיירו הרי גם בתמיד של שחר אין פסוק מעט [בעירובין ד"א א']? וי"ל כתי' רמנ"א דכונת רבי' משום דהכנה פסוקים היו כהנים עושים חזר תכנע"ר ולא הניאו כהנים עד הלילה, וכלנה לא אמרו שירה]. ב"ר"ח אמרו בנסכי מוסף שיר מיוחד, כדמוכח בצ"ח"ח [דר"ב ב']. ולא נזכר בש"ח איזה היה, ובכשר בצווינו. ב"ר"ח אמרו בנסכי המייד השחר, השיר של אחריו יום שבשבע שחל בו ר"ה. ובנסכי מוסף ר"ה אמרו, הרנינו לאלהים עונו שראו הלבנה החדשה ברא קודם נסוך המייד השחר, ואמרים בנסכי המייד השחר בהגמ"מ פ"א מן הסירותי מסבל שכמו וגו' עד סוף המזמור, ובנסכי מוסף מתחלת המזמור, הרנינו וגו' עד הסירותי. ואם לא ברא עדים הליל' עד אחר נסכי המייד השחר, אז כופלין במוסף כל המזמור כמו שאמרוהו בשאר, אמנם בנסכי

[קדשים]

(יב) סדר הקטורת בכל יום בצדק ובערב, כך הוא. מי שזכה בפיים בהקטורת, נטול כלי שרת זהב הנקרא ביד, מלא קטורת במשקל ג' דינרין [הוא י"ב לטעם וחלי], ונתן על הבדק כסוי, ונתן הבדק עם הכסוי לתוך כלי שרת של זהב הנקרא קף, ומכסה גם הכף עם חתיכה צדד, וארוחו לתוך בידו, ומי שזכה במחטה, נטול מחתה כסף מחוקק ר' קצין, ועולה עמה להמזבח, והולך למקום מערכת שנייה של קטורת, ומפנה בה עם המחטה את הגחלים הילך והילך, ומחה ונטול משה מלא מחטה מגחלים הפנימיות שנתאלכו ונתבערו יפה, שלא יהיו בהם אודים מעשין, ויורד עם מחטה המליאה מהמזבח, ומערה הגחלים למחטה זהב שמחוקק ג' קצין, ונתפסרו קצב גחלים, ומכבדן לאמת המים שבעזרה [ובשבת כופה עליהן פסכתא]. אח"כ זה שעם הקטורת וזה שעם המחטה נכסין להסיל. זה שבזיו המחטה, מערה בגחלים דרך לצור על גג מזבח הפנימי ומרדן בשלי המחטה. וזה שבזיו קף הקטורת נטול הבדק מהבדק והכף, ונתנו לבעל המחטה* שעומד בצדו, ובעל המחטה מערה הקטורת מהבדק וגם מה שנתפזר מהקטורת בהדרג מהבדק לקף, מערה הכל לתוך חפני המקטיר. ומזכירין להמקטיר שלא יתחיל לפזר הקטורת על הגחלים מלפניו למרחוק כדי שלא יכוסה וזוועו מעתה החם העולה מהקטורת. ואח"כ משתחוה בעל המחטה ויאל, והממונה שעומד מוחזק להיכל קורא שבוין רס הקטר' וזא כל הכהנה שיהו שם מתרחקים ופרושים א"ע מיריחו שקין אולם למזבח בשעת הקטרה דהיכל. [וברב"ב דלפי ונפסי' ב"י א"ל לפיכך רק מהיכל [יומא ד"ד ב'] אל מ"שפ"ט כבוד היכל, וכ"כ מאחורי הכסות שיהו לול מ"ש לקדיש קדשים א"ל לפיכך כשעת הקטרה [כגיטין ד"ד ב']]. ואח"כ המקטיר מסדר הקטורת על הגחלים בנחת כמרקד סולת, ומתחיל לפזר הקטורת בזיו מלהלל לפניו, והולך ומקרב ידו עד לפניו — וממתיק עד שיתמלא הבית כולו עשן, ומשתחוה ויאל [רמב"ם פ"ג מהמדיין, וש"ס יומא דמ"ג ב' וד"ב ב']. ועי' בפירושו פ"ו דהמיד סי' י"ז :

(יג) סדר השיר ששררו הלויים על הזוכן בשעה שנסכו נסכי קרבנות לצור בזה קיאר רבינו הרמב"ם ז"ל [פ"ו מהמדיין]. ואנחנו בכחתי החלב חתרו כחולדה הדרה בעיקרי הבתים, וזאת אשר מולאנו בסי' ד'. ביום הראשון בשבוע, שררו הלויים בשעה שנסכו נסכי המייד של שחר ונסכי המייד הערביים, ה' הארץ ומלואה וגו' [מזמור כ"ד]. ביום ג' בשבוע שררו בשעה הליל, גדול ה' ומלא מלא וגו' [מזמור מ"ח]. ביום ד' אלהים נבב בעדת אל וגו' [מזמור פ"ב]. ביום ה' אל קממות ה' [מזמור ד"ד]. ביום ה' הרנינו לאלהים עונו וגו' [מזמור פ"א]. ביום ו' ה' מלך גאות לבש וגו' [מזמור ל"ג]. וכן שררו בכל יום בשעת נסוך נסכי המייד הערביים, אחוז שיר ששררו בצורתו היום בנסכי המייד השחר. אמנם בישיבת שררו בנסכי המייד השחר, מזמור שיר ליום השבת [מזמור ל"ב]. ובנסכי מוסף השבת, שררו בכל שבת ושבת חלק א' משירת האזינו וגו'. דהיינו שחלקו שירת האזינו לו' חלקים [וס' היוו לך], דבשבת ראשונה שררו האזינו וגו' עד זמור וגו'. ובשבת שנייה שררו זמור וגו' עד ירכיבה וגו'. בשבת שלישית ירכיבה וגו' עד וירא וגו'. בשבת רביעית וירא ה' וגו' עד לולי וגו'. בשבת חמישי לולי וגו' עד כי ידן וגו'. בשבת השישי כי ידן וגו', עד סוף השירה [ועי' תוס' ר"ה ד"ל א', דבמס' סופרים הגי' וישמן לו'. ושרביט מנאל גרם, וירא לו'. ולרמב"ם וטור צ"ח"ח. הגי' הנכונה לו, כי אשא]. ובשבתות שאח"כ חוזר חלילה. ובנסכי המייד הערביים של שבת, שררו בשבת הראשונה או יסור משה וגו' עד מי כמון וגו'. ובשבת שנייה מי כמון וגו', עד סוף השירה. ובשבת שלישית או שיר ישראל וגו' עלי בצר וגו'. ובשבתות שאח"כ חוזר חלילה [ר"ה ד"ל א'. וברב"ב רכ"ו בא"ח סי' קל"ג ב"ב א"ח, שלא היה מוצא פסוק רק בצורך, וכחג בהגמ"י צפ"ו מחפ"ה, שאין אומרים שירה בנסכי המייד של בין הערביים, ולי"ק שוד גדלמתי' [ר"ה ד"ל א']. דבמחנה ככתב [והיינו בתמיד שנין הערביים כמ"ש רש"י], אמרו או יסור? ומה שח"י רבינו אלשיך, דשכ"ר שיר נהע"ר אינו מעט, מתיירו הרי גם בתמיד של שחר אין פסוק מעט [בעירובין ד"א א']? וי"ל כתי' רמנ"א דכונת רבי' משום דהכנה פסוקים היו כהנים עושים חזר תכנע"ר ולא הניאו כהנים עד הלילה, וכלנה לא אמרו שירה]. ב"ר"ח אמרו בנסכי מוסף שיר מיוחד, כדמוכח בצ"ח"ח [דר"ב ב']. ולא נזכר בש"ח איזה היה, ובכשר בצווינו. ב"ר"ח אמרו בנסכי המייד השחר, השיר של אחריו יום שבשבע שחל בו ר"ה. ובנסכי מוסף ר"ה אמרו, הרנינו לאלהים עונו שראו הלבנה החדשה ברא קודם נסוך המייד השחר, ואמרים בנסכי המייד השחר בהגמ"מ פ"א מן הסירותי מסבל שכמו וגו' עד סוף המזמור, ובנסכי מוסף מתחלת המזמור, הרנינו וגו' עד הסירותי. ואם לא ברא עדים הליל' עד אחר נסכי המייד השחר, אז כופלין במוסף כל המזמור כמו שאמרוהו בשאר, אמנם בנסכי

(יג) סדר קמיאה במחנה קך הוא, דאחר שהגיס הכלי שרת שבו המנחה צוימו לקרן דרומית מערבית של מזבח [כלעיל פ"ה סי' ז']. ממלך כל הלבונה שבמנחה לאדרי הכלי, וארוחו הכלי שבו המנחה ביד שמאל, וכופף אלבעות יד ימינו בזאופן שיסאל ריחו בין האלבעות שספק לפס ידו, ומענים לדדי פס ידו בהסולת במקום ששמה מרובה, ועי"י הקמה נחף ועכנס לתוך הריחו שבין האלבעות הכפופים לפס ידו. ואח"כ מוילת ידו קך מהסולת, ומחוקק בצלול את הסולת שבולע ויאל מאלבעות הכפופים מזה זה, ובאלבעת הקטנה חוזר ומחוקק את הסולת שמלך האחר, כדי שלא יאב בהקמיאה יותר ממה ששכנס חתה [ד' ג']. האלבעות הכפופים האמצעיים. ואח"כ טמן הקומץ לכלי שרת והלבונה עליו כמו שביארנו לעיל, ומולחו ומעלחו ומקטירו ע"ג המזבח [רמב"ם פ"ו ממעק"ו הי"ג. ועי' בפירושו פ"א דמנחות סי' ל'] :

(י) עי' המיד פ"ו אות י"א

כל הזבחים פרק א זבחים

ההטאת בכל זמן. וכן. י"ט
יוצא מיר. י"ט. י"ט
ב. י"ט. ב. י"ט. י"ט
השחיתו לשם פסח. י"ט
י"ט. פסחים. י"ט. י"ט

שנויי נוסחאות
והאשם בא. ד"ג
האשם. ב. יוסף בן
חוני. כ"ג. ר"י יוסף;
כ"ג. ר"י יוסף. לשם פסח
ולשם. כ"ג. לשם.
ולשם וכן כסמך לשם
גבוה. ולשם. לשם
קדשים קלים ואשם עד
משה ד' לשם.

תוספות חדשים
פ"א א. בת"מ ד"ה
אף האשם כ"ו
הקש לשם לחטאת כ"ו
י"ק. הא קיימא לן אין
הקש לחטאת מילף מני הא
וח"ל דבגין ס"ל י"ט י"ט
לחטאת דכתיבות דף כ"ב
מ"ב איתא דכ"ו מ"ל אין
הקש לחטאת וי"ל דאית
במחנה ד"ד ע"א י"ק
הטאת מאשם כ"ג. לחטאת
דכ"ו ופ"ד אין ג"ש
לחטאת ומשני דכתיב ודמט
אוחת לחטאת אוחת לשמה
כתיבה שלא לשמה
פסולת אבל כל הקדשים
נין לשמה ניין שלא לשמה
כתיב ק. י"ט ד"ל
להגמלא לסקדיוהו הכ"ג
(ממסור"ט ו"ל):

תוספות רע"ק
בציבור כתיב. אלא
דרשנו בעלים. לא שייך
בקרובן ציבור דכול
בעלים ולשם נבריה לא
מסל דבשני חבירו
דומיא דדירה וכן מ"ו
הר"ב"ם מ' מ"ו מח"ל
מ"ט וע"ע.
במחצית ביצה ד"ב
ב"ד"ה בפירוש דקש
אין בפשיטות דב"ק
מ"ו ב"ד אין שלא לשמו
ובמחצית אינו כן: [אות]
[ההר"ב ד"ה אף
האשם. ובתיב בחטאת
כאשם בחום כמסכתין
ד"ה ע"א ד"ה מה
חטאת מחו דלר"א גם
זכאי שלמו ציבור למסל
שלא לשמה דאתקיש
לחטאת דמחאי טעמא
אינו נאכל אלא לזכרי
כהונה כדלקמן מ"ה
מ"ה כ"ב ש"הר"ב ש"ב.
וא"ל ניקוש ג"ב לענין
שלא לשמה: [אות]
חום חדשים ב"ה וכן
הא קיי"ל אין הוקש
למחצה. ובתוס' ד"ה י'
ע"ב ד"ה חרי הוא
אומר הר"ם למילף
דאשם פסול שלא לשמו
בג"ז דעון טון כ"ו אלא
היינו מסעמיה סקרא
דאונת. וקשה לי כ"ו
היכי דאף דאין גוש
למחצה. מ"מ. בין
דמחצה אצטרך למתיר
גדבה מסעמינן לאשם
מאונת. א"כ גם
הוקישא

הפסח בזמנו. פירש הר"ב כל זמן שחיטתו דהיינו מהמות היום
כו' אבל קודם לכן וכו' ק"ל כו' וכל דינו ככלמים כפיר"כ.
וכ"כ התוספות ד' ח' ע"ב ועיין מ"ט במשנה ד' פ"ה דפסחים.
ולכן בתירא דמשנה ג' דפסק הר"ב והרמב"ם כמותו. רפילו

קודם חלות נמי. והיינו דהרמב"ם
פירש כן במתניתא דהכא דזמנו יוס
י"ד כו' ומיהו לרש"י ותוספות הפסח
לומר דהיינו ס"ל דאין הלכה ככן
בתירא ודעת הרמב"ד בפט"ו מה"ל'
פסולי המוקדשין. ול"ק מהא דהן
במשנה ג' פ"ה דפסחים דפסח ששחטו
קודם ימות פסול דהתם לשמו ופלוגתא
דלקמן בשלא לשמו. ועיין בריש
מתניתין דלקמן: רבי אליעזר ב"ר
גריסין כדמוכח מהניתין ג' פ"ג
דמורה: והחמאת בזה על הטא
וכו' איכא חטאת ואשם נמי דלין באין
על הטא. חטאת יולדת ואשם מזורע.

אלא משום דרובא חתו על הטא. משוי להו אהדי. תוספות:
אף האשם. כתב הר"ב וכתבי כחטאת כאשם ולרבנן
למאי הלכתא אהקש אשם לחטאת. לומר לך מה חטאת טעונה
סמיכה [דכתיב זה (ויקרא ד) וסמך את ידו על ראש החטאת].
אף האשם טעונה סמיכה. גמרא דף י"א עמוד ב': ב' הנשחחים
לשם פסח ולשם חטאת פסולים. דמזינו מותר פסח בא שלמים
[כדתנן ספ"ב דשקלים] ואין מותר שלמים בא פסח. מה פסח
שמותרה בא שלמים שחצה לשם פסול. שלמים שאין
מותרין בא פסח. אש שמתן לשם פסח אינו דין שיהו פסולין.
וכן מצינו בחטאת שמתרה בא עולה [כדתנן נמי החס] ואין
מותר עולה בא חטאת וכו' בגמרא: לשם גבוה מהן כשרים
וכו'. פירש הר"ב דכתיב ולא יחללו וגו' אשר ירימו במזרס
מהם אין מהחללין כו'. ודרשין נמי לענין טבל במיתה [כמ"ט
בספ"ט דסנהדרין] דלי להך דהכא לחוד הוא דח"ל לכתוב קרא
אשר הורמו. מאי אשר ירימו ש"מ תרתי. דבעתידים לתרוס כו' דהיינו טבל. גמרא. ולטבול לחוד לא חתי דהא קדשי מותר
כמ"ט לעיל בשם התוספות. והקשה לי מהר"ר י"ח ק ל ו י. דלעיל דרשין ולא יחללו בדבר אחר. דלא כתיב בקרא. והכא דרשין
ולא יחללו במזרס דבקרא. ותירוצא ליה דהכי איכא למדרש

עד שהאף קבלת הדם וזריקתו לשם חטאת וכפר עליו כהן
עליו ולא על חבירו דהיינו שהאף לשם בעלים מחטאתו אשר
הטא שהאף לשם אותו החטא. ולא אמרן דחטאת שלא לשמו
פסול. אלא כשעמנו לשם קדשים אחרים אבל שחטו לשם חולין
כשר ולא עלה לבעלים לשם חובה

דכתיב (ויקרא כ"ג) ולא יחללו את קדשי
ב"י. קדשים מהחללין קדשים ואין חולין
מהחללין קדשים: הפסח בזמנו. פסול
שלא לשמו כל זמן שחיטתו דהיינו
מהמות היום של ע"פ עד הערב. אבל
קודם לכן ואחר מן ק"ל פסח בשאר
ימות השנה שלמים היו וכל דיע
כשלמים: אף האשם. כדמפרש
טעמא וחיל החטאת בזה על הטא
וכו' וכתבי כחטאת כאשם. ורבנן
סברי חטאת דכתיב ביה משוח
פסול. אשם דלא כתיב ביה משוח
כשר. ור"ת אשם נמי כתיב ביה
אשם הוא. האי לא נהמר אלא לאחר הקטרת חמורין ואשם בא
למשט שאל לשמו דכסול קודם הקטרת חמורין היה לר"ך לכתבו.
ואין הלכה כר"א: ב' הנשחחים לשם פסח. כל שאר זבחים
שזבחו ב"ד בעינן לשם פסח פסולים וכן שזבחו לשם חטאת
בכל זמן פסולים. כי היכי דהיינו פסולים לשם אחרים. ופליגי
אח"כ דמהניתין דאמר כל הזבחים שזבחו שלא לשמן כשרים
ואמר אינו ובלבד שלא ישחטו * לשם פסח ולא לשם חטאת:
שמעון אחי עזריה. נקרא ק. ע"ט שזריה עסק בפרקמטיא
והיה מספק לרבי שמעון אהו שהיה עוסק בתורה והתנו ביניהם
שהא חלק לעזריה בשכר תלמודו של שמעון: שחטן. לשאר
זבחים: לשם גבוה בהן. כדמפרש ואילן כשרים: לשם נמוך
בהן. לשם זבח שהא פחות מהן בקדושה פסולים. דכתיב
(ויקרא כ"ג) ולא יחללו את קדשי ב"י את אשר ירימו לה' במזרס
מהם

הפסח בזמנו. (ו) והחמאת בכל זמן (ח). רבי
אליעזר אומר אף האשם. הפסח בזמנו.
והחמאת והאשם בכל זמן. אמר רבי
אליעזר. החמאת בא על המא (ט). והאשם
בא על המא. מה החמאת פסולה שלא
לשמה. אף האשם פסול שלא לשמו (י):
ב יוסי בן חוני אומר הנשחחים (יא) לשם
פסח (יב) ולשם חטאת (יג). פסולים (יד). שמעון
אחי עזריה (טו) אומר שחטן (טז) לשם גבוה
מהם כשרין. לשם נמוך מהם פסולין (יז).
כיצד (יח). קדשי קדשים (יט) ששחטן לשם

פרק א (א) אב"י והא דלמרינן (כדריס ד"ד ב') דחטאת יולדת
לא חתיא לכפרה. מ"ל דר"ל בערך כפרת חטאת חלב,
הדע, דהרי חטאת מיר נמי אמרי' התם דליתו צא על חטא, (ע"ר ר"ן
שם ד"ה חטאת), ואש"ה הרי מיר נקרא חטאת (כדריס ד"ה ע"א).
הע"כ דע"כ אינו מכפר בערך חטאת חלב. אמנם ק"ל להאמרו ע"ר
גליע"א, שכתב שם האשם מזורע בא על חטא, והרי כרז (פ"ט דמנחות
מ"ו) כרז דאשם מזורע מה"ט לר"ך נכחים מלאו צא על חטא.
השבתני לגבי כרז המה"ט ש"ע"א, התם כתיב קרא כתיב דלר"ך
נכסים, כש"ס שם (ד"ה"ט), ועוד י"ל לך בני גליע"א, דלאא לא אמרתי
רק שחטאת יולדת ואשם מזורע באין על חטא, ר"ל לעורר שחטאו,
אלא לא אמרתי שיכפר להם קרבן חטאתן. דהרי ביולדת בנכבשת בלמדת
אינה מתכפרת שבעתה בקרבנה (ע"ד ר"ל"ד ס"ח). וכ"כ מזורע, הרי
עבירות שנין אדם לחבירו אינו מתכפר עד שירא את חבירו (ויקרא פ"ה ב').
משא"כ מיר מתכפר בלמדת בקרבן חטאת שלו, ומיה"ט בלמדת א"ל נכסים,
כמ"ט הר"ב שם, וכעין זה ר"י רתו שם ע"ט:

יבין
דס, וכדומה, בכל גוונא פסול לגמרי: (ז) לרמב"ם בזמנו היינו כל
יוס י"ד בניסן (ככן בתירא במ"ג), ולרמב"ד דוקא בע"פ אחר
היות (כ"י יהושע ט). אבל פסח שלא בזמנו, הו"ל שלמים וכשר
שלא לשמו: (ח) מיהו ששחטן לשם חולין, כולן כשרים, רק בלא
עלו לשם חובה, חוץ מפסח בזמנו דאשמו כה"ג פסול: (ט) דאף
חטאת יולדת ואשם מזורע באין על חטא (כדס ל"א ב' וערכין ע"ו
א') (א) משא"כ עולה מכפרת אשמה רק מקויפא דהיינו בדרך
אב"י (כונחיס ד"ו ב', ותוס' ב"ב מ"ח א', וזלא כממ"א ח"ח ס' א'
סק"ח), ושאר קרבנות אין בהם כפרה כלל: (י) דפסח וחטאת
מעטינהו קרא כתיב וקאמר דפסולו שלם לשמן, ואשם הוקש
לחטאת, דכתיב כחטאת כאשם, לומר דדין שיהו. ולרבנן הך
היקושא לרבינן שיהיה לר"ך האשם סמיכה כחטאת. [ואף דאין הוקש
וג"ש לחטאת (כתיבות כ"ב ב' וזכחים דמ"ח). הכא שאני דיש משוח כחטאת,
ובכ"ג ישנו לחטאת (כמנחות ד"ד א')]: (יא) ר"ל כל הקרבנות ששחטו:
(יב) בזמנו (יג) בכל זמן: (יד) כמו בנשחטו הם לשם אחרים: (טו) נקרא על שם אביו, ולכתיב הביאור ר"ל לעו"ט, וזה אינו הביאור
לחיי עובדי (ע"י ב"מ פ"ב מ"ח) מדהחזיקו בפרנסה שיהיה יכול לעסוק בתורה, והתנה עמו ששחטו עובדי שבעבור למודו (כסוטה
דכ"א א'). [ובמצאריי גם יחסין עטריה וס' הוה אביו כל ר"א בן עזריה, וא"כ הוה עטריה וס' ג"כ ת"ח, דהרי אמר עליו ר' דוסא י' לו בן לעזריה
חבריו (כינמות דע"ו א')]: (טז) לשאר זבחים: (יז) מפרש ואילן: (יח) שאל כ"ד. כדי דלא תימא דיק אשחז וחטאת כזכרו לעיל בסמוך לה
קאי, א"כ דלא תימא דגם בחטאת גופה איכא לאפליגי גביה ונמוך כגון פטימי וחולין, וגם בפטימי גופיה ים גבוה ונמוך כפר משיח
וכר העדה (כעדות פ"ג מ"ו), קמ"ל דכפסח והטאת לה, דכולן פסולים שלא לשמן וע"י עוד (פ"י מ"ב) ודוק: (יט) מפרשים לקמן
פ"ה

מהם אין מתחללים במוך מהם מתחללים. ואין הלכה כר"י
בן חוני. ולא כשמעון אחי עזריה: בכור ומעשר. בהמה. נמוכין
משלמים. מפני שהשלמים טעונים מתן ד' כלומר ב' מחנות
שהן ד'. וסמיכה. ונסכים: והטפת חוה וזוק. משא"ל צבכור
וצמפער. דדמן טעון מחנה אחת

ואין סמיכה ונסכים טעונים בזה. ולא
טעופת חוה וזוק: ג' רבי יהושע
מכשיר. דחשיב ליה כפסח בשאר
ימות השנה הואיל ואין זמנו עד בין
הערבים: בן בתירא פוסל. הואיל
ומקלת היום רחא. ה"ל כפסח בזמנו.
והלכה כר"ב: שבעים ושנים זקן.
להודיע שבישיבה אחת היו יושבים
ובולן הורו כח"ס אחד לכך חני זקן
ולא חנא זקנים: כל הזבחים
הנאכלים. אבל עולה לא: ולא
הוסיף בן עזאי. טל דברי חכמים
לפסול. הן מפסח ומחטאת אלא עולה:
ד קבל והלך וזרק. או או קחני
שחצו שלא לשמן. או קבל הדם
במזרק או הולך הדם למוצא. או
זרק. כל אחת מד' עבודות הללו
שעשה שלא לשמן כפסח וזבחים
פסל. ובשאר זבחים לא עלו לבעלים
לשם חובה. ואפילו עשה אחת מד'
עבודות הללו לשמן ושלא לשמן יחד.
בין שהקדים מחשבת לשמן למחשבת
שלא

קדשים קלים יט. פסולין. קדשים קלים
ששחטן לשם קדשי קדשים. כשרין.
הבכור והמעשר ששחטן לשם שלמים.
כשרין. ושלמים ששחטן לשם בכור לשם
מעשר. פסולין: ג' הפסח ששחטו בשחירת
בארבעה עשר שלא לשמו בא. רבי יהושע
מכשיר כאילו נשחט בשלשה עשר. בן
בתירא פוסל כאילו נשחט בין הערבים.
אמר שמעון בן עזאי מקובל אני מפי
שבעים ושנים זקן בן ביום שהושיבו רבי
אלעזר בן עזריה בישיבה. שכל הזבחים
הנאכלים שנובחו שלא לשמן כשרים.
אלא שלא עלו לבעלים משום חיבה. הוין
מן הפסח ומן החטאת. ולא הוסיף בן
עזאי יד. אלא העולה ביה. ולא הודו לו
חכמים: ד' הפסח והחטאת ששחטן שלא
לשמן בן. קבל ביה והלך כס' וזרק ל' שלא
לשמן בא. או לשמן ושלא לשמן. או שלא
לשמן ולשמן לב. פסולים: כיצד לשמן
ושלא לשמן לב. לשם פסח ולשם שלמים.

ירימו נמי אין מחללין. ומדודר וכתב את גבי אשר ירימו משמע
למדרש הני דהא ה"מ למחבז ולא יחללו את קדשי ב"ל אשר
ירימו אלא קרא תרתי קאמר דלא יחללו קדשי צדצר אחר דהייט
חולין ואת אשר ירימו דהייט צמורס נמי אין מחללין: בשרים.
בגמרא צבי רבי זירא חי כשרים
ועולים קאמר. וזבחתו פליגי. חי
כשרים ולא עולים קאמר. ובגמרא
[ומדוד רבין וצמורס] [ומדוד] פליגי דבגמרא
פסולים לגמרי: קדשי קדשים.
מפורשים בר"ש: ג' בן צפרח
פוסל. פירש הר"ב הואיל ומקלת
היום רחא וכו' ולא דס"ל דכל היום
כשר ומס' פוסל שלא לשמן. אלא
אילו נמי פוסל פסח ששחט קודם
חלות דהתן צמ"ג פ"ה דפסחים.
גמרא: מקובל אני. מסקינן בגמרא
דגמרא נמי ליה לכן עזאי וליה ליה
טעמא בגוה. ומכאן רחיה למה
שכתבו צמ"ג פ"ב דכוסה דגמרי
לה לאו מסיי היא. ועיין צמ"ג פ"ג
דחמורה: ד' או לשמן ושלא לשמן
או שלא לשמן ולשמן וכו'. פירש הר"ב
ואפילו עשה אחת מארבע עבודות
הללו לשמן ושלא לשמן יחד כו'. עיין
צמ"ג פ"ה דפסחים. כי סס הארבעה.
עוד עיין מ"ש צמ"ג פ"ה דצ"מ.
וצמ"ג פ"ד דפרה: שהזבח נפסל כו'
ובהלך.

שלא לשמן ולשמן. לשם שלמים ולשם הפסח. שהזבח נפסל בארבעה דברים. בשחיטה. ובקבול. ובהלך.

י כ"ן

תפארת ישראל

י כ"ן

פ"ה: ב) דבכור ומעשר נמוכין משלמים, דשלמים טעונין מחנות
ב' שהן ד', וסמיכה, ונסכים, ותנופה חוה וזוק, משא"כ מעשר
ובכור, דמן טעון רק מתן א' ואין צדן סמיכה ונסכים וכו'.
[וא"ל דבכור דחלל רק לכהני, ג"כ גכזה ממעשר דטונו לבעלים [תקמן
פ"י מ"ג]. ב"ל דמדליף מדכתיב אשר ירימו לה' [כ"ס ד"א ב'], ש"מ
זוקא בגמרא מחכירו דזכר שחז לה', דהיינו עבודה: ב) דלא דיו
כשלמים, דזמן שחיטת הפסח ב"ל צניסן אחר הולת: ב) הואיל
ומקלת היום רחא להקרב הפסח: ב) עיי' מ"ש סנהדרין פ"א
ס' מ"ד: ב) לפסול יומר מחכמים: ב) מדקאמר הגאונים
כו) הא דלא קאמר הני גס לעיל [צמ"ג] ב"ל הודו לכן. ל"ל דהכא
קמ"ל דאף שאמר שהסכימו כל האסיפה הגדולה שס כק (ככרחה

כ"ח א'), אפ"ה לא הודו לו: כו) שאמרנו לעיל [צמ"ג] דפסולים
שלא לשמן: ב) ר"ל או קבל הדם במזרק: כז) ר"ל או הולך הדם
למוצא: ל) ר"ל או זרק הדם צמ"ג, כל סהיה חי מאלו שלא
לשמן. ומשום דנקט הכא דין הפסולים, להכי נקט טולטו גוואל
[ולא כצמ"ג א'], וזה כדו שלא נטעה הכא לומר דזוקא שחיטה
שהיא עבודה ראשונה טולטו שליט, קמ"ל, ומדנקט הרי נקט
כולו: ל) דב"ל מד' עבודות הללו, כשהיה שליט, פסח ומחטאת
נפסלין לגמרי, ושאר קרבנות צמ"ג עכ"פ לא עלו לשם חובה:
לב) שעשה א' מד' העבודות הללו צמ"ג מחשבות אפילו הקדים
מחשבת לשמן למחשבת שליט, או שחיסב צעטת שחיטת שחוטט
לשמה עיי' לזרוק דמה שליט: לב) [הא דנקט כילד, והרי פטוט הוא
מכו

שחטן. כ"ל רומי חי
וקדשים. לשחטן לשם
שלמים. כמ"ג ד"ז
שחטן. וכן צמ"ג.
[ושלמים] ששחטן.
צמ"ג שלמים. כ"ג
ליה נטעות. [דשים]
פעשר. כ"ל וצמ"ג
ולשם. כ"ל ומעשר. א"י.
בשחרית. צמ"ג
שחרית. א"ר שמעון
בן עזאי מקובל אני.
א"ר מקובלני וכו'
מקובלני גס צמ"ג.
ק"ל כ"ל וצמ"ג.
ד"ס פ"ד מ"ס זקנים
וכ"ס צמ"ג נכסות ד"ס
[אבל לא כ"ל] ועיי' ד"ס
כ"ל צמ"ג וצמ"ג
פ"ג ומה שכתבו בעטרה
ש: רבי אלעזר [בן
עזריה]. צמ"ג את ר'
אליעזר וליה וליה כ"ל
וכ"ל את גס צמ"ג.
שנובחו. כ"ל חי
הנובחי. [א"ר] כ"ל
שחטן חובה. כ"ל
א"ל. לשחטן חובה כ"ל
ליה. [וכן] החטאת.
כ"ל יתא. ו"ל הודו
לו. כ"ל. ב"ל קבל
והלך. כ"ל קיבל והלך.
לשם פסח ולשם שלמים.
כ"ל לשם הפסח ולשם
השלמים. שלא לשמן.
כ"ל ושלא.. לשם
שלמים ולשם הפסח.
כ"ל לשם. ולשם;
צמ"ג. פסח. ובקבול
ובהלך. כ"ל בקבול
בהלך.

תוספות רע"ק

אור גדול

פרק א ד במשנה שהזבח נפסל כו' ובהלך. כמ"ל [דף י"ד]
מכאן דגם אונן פסול בהולכה. ומכאן לכאורה תמוה הגמ'
[דף ק"א] דאיתא שם אסר לו משה לאהרן כו' דלמא באינינו אקריבנוה
ופלתינוה אסר לו משה וכי הם הקריבו בני אהרן את הדם אליו.
אונן. והתם בעל החטאת כתיב ויקריבו בני אהרן את הדם אליו.
ובהעולה שלו כתיב ויטעו בני אהרן אליו את הדם. וכן בשור ואיל
וכה השלמים אשר לקם כתיב ג"כ ויטעו בני אהרן את הדם אליו.
ובשעיר החטאת אשר לקם כתיב וישחטו ויחטאו בראשון. היינו כענין
שלו. א"כ משמע ג"כ דהקריבו בני אהרן את הדם אליו כדכתיב בענין.
א"כ היתה הולכה בהירושות הפסול באוונתם. ויש לרחוק דאף דכתיב
בשעיר החטאת בראשון דהיינו בענין כתיב באה דהקריבו בני אהרן
בענין החטאת את הדם לאהרן לא ה"ל כן בשעיר החטאת. [ולומר דה"ל
הולכה שלא כרגל ראינו פוסל: אינו נראה מחמת כמה פסמים דא"א
לומר כן. ע"כ נראה מוכרח כ"ל]. ועיין צ"ע כוח:

היינו פסול משם דהא לעינין שלא עלו לשם חובה גס בלשם חולין הני הוא
כ"א צ"ל

הפסח ששחטו בשחירת
בארבעה עשר. י"ל ג"כ
התוספת פסחים פ"ד: בן
בתירא פוסל. וי"ל פ"ז
מ"ה פסחים פ"ה י"א א"ר
שמעון ב"ע כ"י. ד"ס פ"ג
פ"ג: ביום שדור טיבו ראביע
טו. ויבאנו נכסות דאביע
פסחים פ"ד ה"א פ"ס פ"ה ה"א
ד' הפסח והחטאת ששחטן
שלא לשמן. י"ג פ"ה פסחים
ל"פ פ"ב מ"י פ"ו מהי פסחים
הכ"ה י" ד' י"א: או לשחטן
ושלא לשמן. מ"י פ"ג ע"כ
פ"ה: שהזבח נפסל בארבעה
דברים. מ"י ע"כ כ"ל וצ"ל
ע"כ פ"ה פ"ד מהי פ"ה פ"ג
ובהלך. ובקריאה. מ"י
פ"ג פ"ה פ"ה פ"ה פ"ה

שנויי נוסחאות

קדשים קלים
ששחטן. כ"ל רומי חי
וקדשים. לשחטן לשם
שלמים. כמ"ג ד"ז
ששחטן. וכן צמ"ג.
[ושלמים] ששחטן.
צמ"ג שלמים. כ"ג
ליה נטעות. [דשים]
פעשר. כ"ל וצמ"ג
ולשם. כ"ל ומעשר. א"י.
בשחרית. צמ"ג
שחרית. א"ר שמעון
בן עזאי מקובל אני.
א"ר מקובלני וכו'
מקובלני גס צמ"ג.
ק"ל כ"ל וצמ"ג.
ד"ס פ"ד מ"ס זקנים
וכ"ס צמ"ג נכסות ד"ס
[אבל לא כ"ל] ועיי' ד"ס
כ"ל צמ"ג וצמ"ג
פ"ג ומה שכתבו בעטרה
ש: רבי אלעזר [בן
עזריה]. צמ"ג את ר'
אליעזר וליה וליה כ"ל
וכ"ל את גס צמ"ג.
שנובחו. כ"ל חי
הנובחי. [א"ר] כ"ל
שחטן חובה. כ"ל
א"ל. לשחטן חובה כ"ל
ליה. [וכן] החטאת.
כ"ל יתא. ו"ל הודו
לו. כ"ל. ב"ל קבל
והלך. כ"ל קיבל והלך.
לשם פסח ולשם שלמים.
כ"ל לשם הפסח ולשם
השלמים. שלא לשמן.
כ"ל ושלא.. לשם
שלמים ולשם הפסח.
כ"ל לשם. ולשם;
צמ"ג. פסח. ובקבול
ובהלך. כ"ל בקבול
בהלך.

י"ט נכשר בהלך. מ"ט
15 פ"ט פ"ב

שנויי נוסחאות

שהיה (ר"ט) אומר.
נתיק ומשניב יתא.
ושלא בקבלה. נתיב
ושלא בקבלה. ש"א
כהלך. נמשניב בלא
הלך; נתיב ונתיק
שלא הילך. שוחט.
נתיב ושוחט. רבי
אליעזר. נתיק ונתיב
א"ר אלעזר וע"ר.
המחשבה. נמשניב
סחשבה וכן בספור.
ובמקום שאין נתיק.
שאינו; נמשניב במקום
שאינו.

תוספות חדשים

שם רבי אליעזר כו'
נראה דנכ"י אלעזר
גלא י"ד וכו' וכו' ר"א כן
שמע כו' פלוגתא דר"ס

תוספות רע"ק

בראשית לחריף דף ט'
ע"ב וכו' ה"ע"ב כו'
וע"ג: ד [אות י'
בהר"ב ב"ד אב"ל
והילכת דם עבודה היא.
עבודה שא"א לבטלה.
כהולכת אברים לבשר
פלוג דק על ר"ש אבות ועיין
במ"ל פ"ג מהלכות פ"מ: [אות יב]
בתום חרשים ד"ה נראה.
הוא ר"א בן שמעון וסבר
רש"י שהבאתי בבור הקדוש
מבואר דהיינו ר"א בר"ש:

ובהלך. פירש הר"ב והולכת הדם עבודה היא שהרי פסולה בור
כו' ש"מ לכל הכשר בור לכו עבודה היא. וקשה שחיתה דכשרה
בור כדמין בספ"ג ותו בגמרא בפרקין דף י"ד ע"ב בהדיא
אמרין שחיתה לכו עבודה היא וכו' שחיתה ג"כ בספ"ג דהמוד
בס"ד וכו' אמאי תפסל הזבח בשחיתה
ו"ל דכחי שחיתה דכנהו קראו
דמעטיה רחמנא בלא למה בפסח.
ותפסת. זבחה ושחיתה כתיב בהו
בהדיא:
וורק לר'. רבי אליעזר אומר. המהלך במקום שהוא צריך להלך לה.
המחשבה פוסלת. ובמקום שאין צריך להלך לו אין המחשבה פוסלת:
בפנים סמוך למזבח והויאלו למון. זה הלך שח"ל. ואין מחשבה פוסלת בו. חזר והגביחו זהו הלך הגרין. ואין הלכה
כר' אלעזר. ולא כר' שמעון:

על לשמן בין שהקדים מחשבת של לשמן למחשבת לשמן.
בכל ענין פסול: אבל אפשר שלא בהלך. הלך לא חשיב
למפסל ומכ"ל חז"ל דאפשר שלא בהלך מחשבה פוסלת בה.
דעבודה שאפשר לבטלה שמה עבודה. והולכת הדם עבודה היא.
שהרי פסולה בור. דכתיב ושחט
והקריבו בני אהרן הכהנים. מקבלה
ואלך מזות כהונה: המהלך במקום
שהוא צריך להלך. הלכה זו.
מחשבה פוסלת בה. כי"ל. קבל
במון להלן מן המזבח והגביחו בפנים.
שקריבו לזד המזבח. זה הלך הגרין
להלך. ומחשבה פוסלת בו. קבלו
עבודה מהמזבח. וזה הלך הגרין. ואין הלכה

יבין תפארת ישראל יבין

מאז של לשמן. ג"ל דמיל דאפילו בשחט הפסח לשם שלמים, דנת
בוקתים הוא, דהרי פסח בכל ימות השנה שלמים הוא, אפ"ס מחשב
ע"ש: [לר' והכמים ס"ל כיון דעכ"פ פסול בור, מחשבה
פוסלת בה, ושחיתה חף דכשרה בור, עכ"פ עבודה שאי
אפשר לבטלה היא, ורק באפשר לבטלה קאמרין דכשר:

לה) שקבל הדם רחוק מהמזבח. ובהולכתו קרבו למזבח. וכל
דאפילו עמד כל כך קרוב למזבח שהיה יכול לזרוק משם,
ואעפ"כ הלך וחשב, מקרי לר"ך לילך, דהרי אפילו היה נשאר
עומד במקום הראשון וחשב מחשבתו פוסלת: לו) ששחטו קרוב
למזבח, ובהולכתו רחיקו מהמזבח:

תוספת י"ט כל הזבחים שקבל דמן פרק ב זבחים ר"ע מברטנורא ציונים

פ"ב כל הזבחים שקבל
דמן. פ"ב כ"ג סנהדרין
פ"ב פ"א מנחות ו' ע"ג
ויחזיקו בפתים פ"ז פ"ז:
זר. פ"ז פ"ג מה' גי' גי'ת
קדש"ט פ"א: אונן. פ"ז
פ"ב שם הלכה י"ז: פבול
יום. מ"י פ"ז שם ה"ד:

שנויי נוסחאות

פ"ב א שקבל דמן.
נמשניב שקבלה.
אך בכל מקום כלשון.
וכן הגיה בפ"ט והג"ח.
אונן. נתיב ונתיב ב'
ובתיק א' (נכ"י קאריה)
ואונן. מחוסר בגדים
מחוסר בגורים. נתיב.
ומחוסר בגורים; נמשניב
סדר ומחוסר בגורים
ומחוסר בגדים כמו גרש"י
וה"ח הגיה הסדר ע"פ
נתיב נגמ' כלפינו וכסר
אם כוונתו וע"י מו"ע
וכד"ס.

תוספות רע"ק

פ"ב א [אות יב]
בהר"ב ד"ה
כל הזבחים. למר על
הזר. יש לעיין דלרשב
דאמר בחטורה כ"ס
דאמר רחמנא ל"ח א"ע
לא מהני ל"ל קראי
למפסל העבודה בור
וממא ששימש ובאונן
יבדומה הא כיון
דמזוהרים שלא לעבוד
מפילא א"ע ל"ט
והקרבנות

פרק ב א כל הזבחים שקבל דמן כו'. עיין ר"פ דלקמן:
זר ואונן. הא ללא חגי צעל מוס. וכתו
יין ופרוע ראש. מכוס דכתיב בהן חלול בהדיא. תוספות: זר.
פירש הר"ב דכתיב ויגזרו מקדשי בני ישראל כו'. דבני ישראל
למשוטי מאי כו'. אלא ה"ק ויגזרו
הכהנים. יתרחקו מטומאה ובני
ישראל חף הם יגזרו למד על הזר
כו' גמרא: אונן. כתב הר"ב כל
יום המיתה קרוי אונן. ועיין בפירושו למשנה ה' פ"ג דהוריות.
ומ"ש הר"ב ואסור לאכול קדשים. ש"כ"ב בצורה (ויקרא י'
והקראנה אותי כאלה ואלתתי השחת היום. הרמב"ם. ומדאסור
בהלילה ילפינן בק"י שאם עבד חלל כדאיתא בגמ' להכי
תצובה: ומבול יום. דשרץ ודמת ושאר טומאות שלא
אולרו לקרבן. רש"י. ומ"ש הר"ב כדכתיב וצא השמש וטהר
וכ"כ הרמב"ם וכלומר וטהר מכלל שהוא טמא כדדרשין לקמן
וטהרה. ותימה דברים מס' ברכות פירש הר"ב וטהר יומא.
ע"ש. ובגמ' רמז לט"י שאם עבד חלל מנין ח"ל (שם כ"ה) קדושים
יהיו ואלהיהם] ולא יחללו. אם אינו ענין לעמא דנסיק מויגזרו.
דהכל ודהתם המאו אחי לא נפקא לן מוצא השמש וטהר מכלל כו'. ותיירו דגבי ע"י איכא למדרש וטהר טהר יומא
כדדרשין בשמעתא קמייתא דברכות ע"כ: וכחוסר בגדים. דלמר קרא (שמות כ"ט) וחגרת אוחס צבט וגו'. ויתיה להס
(*) נר"ב דפו"י יהיו (והוא ויקרא ט"ז ד') וצ"ח קתו כלפינו וע"י כהנים והמזבח וכו' וצ"ח קתו הכ"ס יומא כ"ג ב' וכו' א". כהנים

פרק ב א כל הזבחים שקבל דמן זר. שאינו כהן. פסל.
דכתיב (ויקרא כ"ג) ויגזרו מקדשי בני ישראל
ולא יחללו למד על הזר שצד שחלל את הקדשים: אונן.
מי במת לו אחד מן הקרובים שהוא חייב להתאבל עליהם. כל
יום המיתה קרוי אונן ואסור לאכול
בקדשים ואם עבד חלל הו"ן מכ"ג
אונן (מבול יום). מחוסר
שאין טהרתו נגמרת עד שיעריב
שמשו כדכתיב (שם) וצא השמש וטהר: ומחוסר בגדים.
כהן הדיוט ששמש בפחות מד' בגדים. וכ"ג שמש פחות מח'.
וכשם שמחוסר בגדים. פסול. כך מיותר בגדים פסול. וכן אם
היה דצר חוץ בין צפרו לכסות או למכנסים פסול דרחמנא
אמר (שם) ילבש על צפרו. שלא יהא דצר חוץ בין הבגדים
לצפרו. הלכך כהן צבעת עבודה לא היה מניח הפילין של יד
לפי שהן חוללים בין הצנד לצפרו. אבל הפילין של ראש היה
מניח. לפי שהן מונחין על שפרו שהוא נראה בין לין למנפת:
ומחוסר
תגזרו ענין לט"י וכך הוא בספ"ט דסנהדרין כמ"ש שם. [ובתום'
דיכא ודהתם המאו אחי לא נפקא לן מוצא השמש וטהר מכלל כו'. ותיירו דגבי ע"י איכא למדרש וטהר טהר יומא
כדדרשין בשמעתא קמייתא דברכות ע"כ: וכחוסר בגדים. דלמר קרא (שמות כ"ט) וחגרת אוחס צבט וגו'. ויתיה להס
(*) נר"ב דפו"י יהיו (והוא ויקרא ט"ז ד') וצ"ח קתו כלפינו וע"י כהנים והמזבח וכו' וצ"ח קתו הכ"ס יומא כ"ג ב' וכו' א". כהנים

יבין תפארת ישראל יבין

פ"ב א ר"ל כל שאינו כהן כשר (ב) דכל המחוייב להתאבל על א' מו'
קרוביו, הו"ל ביום מיתתו אפי' לאחר קבורה אונן מדאוריין, ואסור
לו להקריב או לאכול קדשים, חוץ מכ"ג שמקריב אונן, רק אסור

לאכול קדשים או אכל צליל שלחריזו אפילו קודם קבורה וכ"כ כל הימים
ולילות שבין יום מיתה לקבורה הוא לקרבנות רק אונן מדרבנן. ולענין
אביעות כל שנקבר אינו חו אונן כלל [ש"ך י"ד שמי"א סק"ז: ג) טמא
קבל

ר"ע מברטנורה כל הזבחים שקבל דמן פרק ב זבחים חוספת י"ט ג ציונים

ומחוסר כפורים. כגון זב וזבה ומזרע ויולדת שנגמרה טהרתן ולא הביאו קרבנותיהם. ואשכחן לכתב רחמנא ביולדת (ויקרא יב) וכפר עליה הכהן וטהרה מכלל שעד כהן טמאה היא וה"ל לכל שאר עמאים הטעמים קרבן. שהן בטומאתן עד שיביאו כפרתן לענין אכילת קדשים [ולכא] במקדש: ושלא רחוק ידים ורגלים. לפי שאמר בקדוש ידים ורגלים חוקת טוהר. וגאלמר בצנדי להונה חקת עולם. מה צנדי להונה אש עבד מחוסר קדשים פסל אף

בגדים י) מחוסר כפורים ה). שלא רחוק ידים ורגלים ו). ערל י). טמא ה). יושב פ). עומד על גבי בליים. על גבי בהמה היא. על גבי רגלי חבירו י). פסל י). קבל בשמאל

כהנה לחקת טוהר שזמן שבגדיהם עליהם כהונתם עליהם. אף צנדין עליהן אף כהונתם עליהם גמ'. ומ"ס הר"ב דמותר בגדים נמי פסול. דכתיב (*) וערכו בני אהרן הכהנים את הנחמים וגו' הכהנים בטהור. מהן לכה"ל שצב צנדי כ"ג ועבד עבודתו פסולה [וגו']. הספר מחוסר בגדים קודם מחוסר כפורים וכן העתיק הרמב"ם צפי' אכל צב"א הגי' צהפך. וכן העתיק רש"י. ונראה יותר ואזה גרסא ומסמך מחוסר בגדים לנשנו אחרי כן שאינם שייכים אלא בטהרה [בדן]: ושלא

אש עבד שלא רחוק ידיו ורגליו פסל. וסדר קדוש ידים ורגלים לא עומד ולא יושב אלא מטיה. ומטיה ידו הימנית על גבי רגלו הימנית. וידו השמאלית ע"ג רגלו השמאלית ומשפף רגליו בידי בשעה שהוא מקדש. והינו ראשי לקדש בהוך הכיור עלמו. אלא מן המים שיואלים ממנו. שנאמר (שמות ל) ורחצו אהרן וצניו ממנו ולא בטהור. וכל המימות כפרים לקדוש. והאילו שאינן מים חיים: וערל. אש עבד פסול. דכתיב ביחוקאל (מ"ב) כל בן נכר ערל לב. וערל צפר. הקדש ערל לבן נכר. מה בן נכר אש עבד פסול. אף ערל כן: יושב. דכתיב (דברים י"ח) לעמוד לשרת. שלא יהא שירות אלא משומד: עומד על גבי בליים. הואיל ורנפת העזרה מקדשת וכלי שרת מקדשין הדבר הנוגע בהן. מה כלי שרת נריך שלא יהא דבר חוץ בינו לכלי שרת. אף רנפת לא יהא דבר חוץ בינו לבין הרנפה. ולא מיבעיא כלים שאינן מין צפר ודלוי חיילי. אלא אפילו בהמה שהיא מין צפר. ולא מיבעיא בהמה שאינה מין אדם. אלא אפילו רגלי חבירו שהן מין אדם חוללים: קבל בשמאל פסל. דכתיב (ויקרא ד') ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונחן. מלמד שלא תהא קבלת הדם ולא נתינה אלא בימין. דכל מקום שנאמר יד או אצבע אינו אלא בימין. דיליף ממזרע דכתיב

בעלמו של כהן: ע"ג רגלי אדם. ועל אדם לא שכיח כמו ע"ג הר"ב דכתיב ולקח וגו' מלמד שלא תהא קבלת הדם ולא נתינה

רחוק ידים ורגלים. כתב הר"ב וסדר ט' לא עומד ולא יושב אלא מוטט כלומר כפוף שמימי ידיו כו'. ולפיכך אינו עומד אכל יושב לא כדחייא בגמרא דכתיב (שמות ל) או בגמרא אל המזבח לשרת פירש"י אחקיש קדוש לשרת: ערל. כהן שמתו אחיו מחמת מילה. רש"י. ומ"ס הר"ב דכתיב ביחוקאל וגו' מה בן נכר אש עבד פסול כו' דמלחא דפשיטא הוא דבן נכר שעבד עבודתו פסולה וא"ל להרא. ו"ל הרמב"ם נחן הערל כמו בן נכר שהוא פסול בלי ספק. ע"כ. אכל בגמרא ומנחן דמחלו עבודה. דכתיב (ויחוקאל מ"ד) צהביאכס בני נכר ערלי לב וערלי צפר להיות במקדש. לחלו את ציית: במא. זו וא"ל זו קתני דהא כבר תני טבול יוס. ומאוס דאיכא תרי קראי [ותחייבו לריי דהא טבול יוס באש אינו ענין לטמא ילפינן. רש"י דף י"ז ע"א] והא דלא קתני טמא צריכא. נחח ליה למזני צהדי ערל. כדחשכחן צפ' הערל וצחגינה. חוס': עומד פ"ג כלים. פירש הר"ב הואיל ורנפת העזרה מקדשת. לעמוד ולשרת שהרי דוד קרשה כו'. כדחמרינן לקמן בשמעתין כי קדש דוד ט'. וכלי שרת מקדשין [דכתיב] (נמנר ז') וימשחם ויקדש אותם. רש"י. ומ"ס הר"ב מה כלי שרת נריך שלא יהא דבר חוץ כו' פירש"י בין כהן לכלי שרת צבולת הדם כדכתיב ולקח הכהן שמהא לקיחה בהמה. ועיין מ"ס במ"ה פ' י"ג: קבל בשמאל פסול. כתב אלא בימין. והולכה כדכתיב ברפ"ה דיומא צב"ד. ומ"ס הר"ב י"ק וקא"ל.

תוספות רע"ק

והקרבנות פסולה ואמרו לומר שנים לענין הולכה בוד דמבואר בס"מ דלעיל דהולכה בוד פסול אף לר"ש ולא מהני חתיקין לחזור ולהוליך עי"ש. אבל שאם נתקבל הדם למזבח בלא הוליך כגון הוליך ברנל ואם תקנה לחזור ולהוליך ואם מצד א"ע לי"מ היו רק באילו לא עשה יהיה תקנה שיחזור בהן ויוליך אבל באמור מצד שבעצמותו מחלל העבודה אין תקנה בחילוקת בהן. ואף דבכתב"ד דהבא שקבלו ועלה דייקא פנ"ל. באמת שקבל היינו שקבלה ואילך והולכה בכלל (ועי' לעיל אות יו"ד) גם י"ל כיון דמצניו בחלל אף המיוחד אם עבד בשנת עבודתו כשרה כדאיתא בקדושין דף ס"ו ע"ב וילפי' לה מקרא. חרי גילה קרא דבאחרת דעבודה א"ע מהני ובאמת יש לעיין בסוגיא דתנא דברי' דיליף זר בק"ו סבט"ם שאוכל כו' ואסאי לא ניטא חלל זוכיה שאינו אוכל וסוהר ואפ"ה אינו מחלל ובתי' תענית ד' י"ז ע"ב דה דבר וכו' כתבו על ערל דליכא למילף בק"ו סבט"ם דחלל זוכיה עי"ש ותוס' דהא בק"ו גם על הלימוד זר בק"ו ניטא חלל זוכיה ועצ"ם:

י כ י ב י תפארת ישראל י כ י ב י

שטבל ולא העריב שמשו, והאילו צטומאה שאל קרבן לכשיטהר, דכתיב קרבן, בל"ג מחוסר כפורים הוא: (ד) כל דר"ל כל שחבר בו דין הראוי צבנדים כגון כהן הדיוט שלא לנש א' מ' צנדי, או כה"ג שפיתח א' מה' צנדי [עי' בקופת הרובלן ככלי צנדי קודש], או שהיה א' מהן יהור צנדים, דהו"ל נמי כחוסר מנין הקבוצ בהן, או שחוסר שלמותן, שהן קרועים, או שחוסר בהן ענינתן בצצר הכהן, כגון שהיה הלינה צין צפר העובד להצנדים, כולן בכלל מחוסר צנדים הם. וכל כהן העובד לא היה מניח תפילין של יד בשעת עבודה מטעם הלינה, אכל תפילין של ראש הניחו, ולא היה הלינה, דהמנבעות של הדיוט ומלכפת של כה"ג, היו נוטין טפי לאחרי הראש: (ה) כל עמא אחר שטבל מוהר לאכול מעשר שני מיד, ונקרא טבול יוס עד שיטריב שמשו ואז מוהר לאכול הרומה, מיהו זב וזבה מזרע ויולדת, שלריכים להביא קרבן למחרת יוס טבילתן, להכי נקראים מהיסרי כפורים, והאורים להקריב או לאכול קדשים עד שיקריבו קרבנותיהן למחרת יוס טבילתן. [אבל כל ששערי שמשן אחר עבילתן מוהרים ליגע בקדשים, ועי' בהקדמתנו לסדר עבודת הקדש כש יבקש דיעת ס' ב"ד. והא דהפסיק תנא עם מחוסר צנדים בין טבול יוס למחוסר כפורים, דהוה שייכי טפי גבי הדדי, ב"ל ע"פ מ"ס חוס' הכא, דכולה מתני' זו וא"ל זו תני, להכי תני תמלה זר, שגולל כל שהוא מ"ע זר לעבודה, דהיינו בין שהוא זר ממש, או חלל, או בעל מוס, והאילו בעל מוס עובר, אף שאינו חסר בו מעשה כלל, שמתלא יתרפא, וסדר תני אונן קבול יוס שמחוסר כהן ממתן מעשה מוילא, דשמשא מוילא פרכה (שפסחים

בשפך הדם על הרצפה...
כיה פ"ה נביל פ"ה...
ח"ה פ"ה מוחה כל פ"ה...
ח"ה פ"ה נביל פ"ה...
ח"ה פ"ה נביל פ"ה...
ח"ה פ"ה נביל פ"ה...
ח"ה פ"ה נביל פ"ה...
ח"ה פ"ה נביל פ"ה...
ח"ה פ"ה נביל פ"ה...

דילף ממזרת דכתיב כו' אלצטו הימנית ומזמיס למזין יד
מאלצטו הרמז"ס: פסול. ועיין פ"ק דלקמן משנה ז': נתנו
על הכבש. שאינו מקום מתן דמים. או צמזמה שלא כנגד
היסוד רש"י. ועיין [מ"ט] בפ"ה משנה ד': פסול כו'. כתב

הר"ב ומ"מ נתכפרו הצעלים אלף
שהבשר אינו נחלל להמר רחמנא כו'
ח"ס בשר נמי אמר קרא לנפר.
לכפרה נתתיו ולא לר"א. גמ'. ועיין
במשנה ז' פ"ק דלקמן לדרכיפה
הנתנין למטה כו' ונהגס בפנים כו'
נמי קאי כמו שאפרש שם בס"ד:
הנתנים בפנים. לכן הר"ב שרמן
טעון הויה על מזבח הזהב או אל
מזבית קדש הקדשים כמו שיתבאר
במשי"ב מן המסכת הוה"ט. הרמז"ס:
ואין בו כרת. לכן הר"ב האוכל מבשר

הקדשים שנפסל דמו בפסולים הללו כו'. (וכתב) [וכ"כ] הרמז"ס
ובגמ' מקטיני דפשיטא דאין בו כרת. דכי כתיב כרה צאובל מפגול
שנפסל במחשבה כדלקמן. ומטיני דה"ק חס נהן במחשבה
דמון
והדמים הנתנין בה' אמות העליונות שהן למעלה מן החוט נקראים נתיים למעלה והנתנין בה' אמות תחתונות שהן למטה
מן החוט נקראים תחתים למטה: הנתנים בפנים. שרמן טעון הויה על מזבח הזהב: בחוץ. על מזבח החיטון: פסול.
ואסור זבחינה: ואין בו כרת. האוכל מבשר הקדשים שנפסל דמו בפסולים הללו אינו עוטף כרת: ב השוחט את הזבח.
ז' כ"ב ד"ל הנ"ל.

שנינו גוססותאוח
ר"ש. כתיב וזכיר כו'
ור"ש. בשפך על
הרצפה ואסור. כתיב
בשפך הדם. וזכיר
ד' טעם שם כדורס
בס כפר הכמה דף י"ז
ע"ג ומקור הכתוב. הוה"ט
נשמה על הרצפה
ואסור: כדכתיב יומה
פ"ה ח"ה נשפך מן
הכלי... על (גבי)
הכבש. כתיב כי וזכיר
לוח. ר"ש. למען
ואת הנתנים למען
למסן. כתיב למטה
למעלה. למעלה למטה:
כתיב הסור למעלה
למטה. למטה למעלה
וכ"כ כתיב כי וזכיר
(וכן כתיב גמ'...)
את הנתנין בפנים.
כתיב ואת... ואין
בו. כתיב ואין לו.
ב [מ"ט] אסוריו.
כתיב וזכיר לוח.

פרק ב זבחים

תפארת ישראל

פרק ב (א) ותמה נני הרב המה"ר מוה"ר ברוך יצחק שליט"א
הגאון דק"ק לאנדברג על דברי חס' הגא'
ובמנחות (ד"ו א' ד"ה שקמין), וכ"כ רמב"ם סוף פ"ה
מז' תנא בעל מוס וכוונ' י"ן ופרועי רש"י. ומרזו מדכתיב בהו חילול
בהדיא. ותמוה. הרי בשעתי (ד"ו ב') אמר' בפירוש דפרע. רש"י אינו
מתל עבודה. ע"כ נני הרב המה"ר. ולפענ"ד י"ל דהו"ס סוכו א"ע
על סוגיא דסנהדרין (דכ"ב ב') דמקמי ס"א דמלתא דהו"ס סוכו י"ן לפרע
רש"י למעלה. נומא דההיא נמי לאחתי עבודה. ומסיק בכוונ' (וא"כ
הו"ל ספיא דאורייתא ולחומרא, ולאמרינן מה"ט דפרעו רש"י מתל
עבודה. ולפענ"ד תראה עוד דע"כ י"ל תנא וכו"ר, להכי לא מני ת"א
איך, ואי"ל כדכתיב מדכתיב בהו חילול בהדיא, דלאמרינן אינו מספיק
דהרי מסתמינן לע"ז פליגי בה ר"י ורב שעת (במנחות ק"ט ב') וק"ל כרב
שעת לגבי ר"י ביוסרי (כתום עירובין ד"מ ע"א ד"ה אדעתא), והכא
מקל רש"י. וי"ל:

נהנו נמי פסולים אפילו בדיעבד, וכ"כ פרוש ראש [וקרועי צגדים
ע"י בהקדמתו] והשוטט לע"ז בשוגג, דע"כ לכתחילה אסורים
לעבוד [כדכתיב] פ"ה ס"ט וסוף פ"ט מביאת מקדש] (א): י"ד דכתיב
ולקח הכהן מזהב צאלצטו ונתן וגו', וזכובלים לאכחו דכל מקום
שכתב בהורה יד או הלצט, או ר"ל אלצט, (פו) דכ"ל דאלצט
דקרא חיתני קאי ולא חולקת, דמקרא נדרש לאחרינו ולא אלפניו:
(שו) קודם שקבל הדם בכלי: (יו) ר"ל זרק הדם: (יז) או:
(יח) ר"ל או שזרק הדם על המזבח גופיה, אבל רק שלא כנגד
היסוד, ור"ל משום דכל הקרבנות חס נהן מהם רק מתן א' כיפר.
ובלבד שיהיה כנגד היסוד [ועי' בשתייה פ"ה סי' ה'] והוא נתן
איתיה מההני שלא כנגד היסוד, אף שהיה כנגד הקרן, כגון בקרן
דרומית מזרחית. וה"ה בהיה נגד היסוד שלמטה אבל שלא כנגד
הקרן שלמעלה [עי' רמב"ם פ"ב מפזאמיה]: (ב) חוט הסקרה היה
כתיב למזבח צאלמעט נצבו והחוט היה רחב קלח ומתרחב למעלה
ומטט מהחמטט של גובה המזבח, מהח"א לנמט [כדכתיב] מרות פ"ג מ"א דיה וחוט], ורק דם חסלת בהמה ועולה העוף, נהנין
למעלה מחוט, מדלתיכין סמוך לקרנות המזבח, אבל דם עגלה בהמה וזבחה העוף, וכן דם שאר הקרבנות החילוניות, נהנין
למטה מחוט זה [וכ"י] העוף עולה למעלה ועולת בהמה שרין [ורדת]: (בא) הן הקרבנות שרין לזרוק דמן ביכול או בק"ק [כלקמן פ"ה]
וזרקן במזבח החיטון: (בב) שהיו קרבנות שרין במזבח החיטון, וזרקן בהיכל או בק"ק: (בג) ר"ל נפסלו אימוריו מלאכה
ובשמן מלאכול, אבל בעלים נתכפרו, חוץ מהחמטט חילוני שהכניס דמו לפנים, שנפסל לגמרי [ולחוס' הגא' דכ"ו ב') כל פנימיים שזרקן
בחון או חלוטין שזרקן בפנים נפסלו לגמרי]: (כד) האוכל בשר מקדשים הללו שנפסלו, פסול מכרת, ואף אם נתנו מהנות הללו במחשבה
חוץ לזמני, לא חילול עליהם פיגול: (כה) שלמים או שאר קרבנות הנחללים: (כו) חוץ לעגרה, וכיוצא מקלח הרחבון בחוץ, דהו' מקלח
השני הרי כבר הוא [כפ"ד מ"א]: (כז) כל הנקטר מהקרבן נקרא אימורין. [וג"ל דנקראין כן מפני שהחלקים ההם אימורים ומשגשים כדורס
יש לי קלח ראיה לזה מש"ס (סוכה ר"ל ב'). חוט בעוף ערך מז' פי'

פרק ב (א) ותמה נני הרב המה"ר מוה"ר ברוך יצחק שליט"א
הגאון דק"ק לאנדברג על דברי חס' הגא'
ובמנחות (ד"ו א' ד"ה שקמין), וכ"כ רמב"ם סוף פ"ה
מז' תנא בעל מוס וכוונ' י"ן ופרועי רש"י. ומרזו מדכתיב בהו חילול
בהדיא. ותמוה. הרי בשעתי (ד"ו ב') אמר' בפירוש דפרע. רש"י אינו
מתל עבודה. ע"כ נני הרב המה"ר. ולפענ"ד י"ל דהו"ס סוכו א"ע
על סוגיא דסנהדרין (דכ"ב ב') דמקמי ס"א דמלתא דהו"ס סוכו י"ן לפרע
רש"י למעלה. נומא דההיא נמי לאחתי עבודה. ומסיק בכוונ' (וא"כ
הו"ל ספיא דאורייתא ולחומרא, ולאמרינן מה"ט דפרעו רש"י מתל
עבודה. ולפענ"ד תראה עוד דע"כ י"ל תנא וכו"ר, להכי לא מני ת"א
איך, ואי"ל כדכתיב מדכתיב בהו חילול בהדיא, דלאמרינן אינו מספיק
דהרי מסתמינן לע"ז פליגי בה ר"י ורב שעת (במנחות ק"ט ב') וק"ל כרב
שעת לגבי ר"י ביוסרי (כתום עירובין ד"מ ע"א ד"ה אדעתא), והכא
מקל רש"י. וי"ל:

פרק ב א במשנה פ"ב ואין בו כרת. ב"ס' איפלו דשמואל אמר
פסול בשר אבל בקלח נתכפרו משום דשלא במקומו כמקומו
דמי וריש לקיש ס"ל ג"כ כשמואל דשלא במקומו כמקומו דמי ומ"מ
מפרש דהאי פסול פסול משום דמוקי למתני' דמ"רי בתנן באמירה היינו
במחשבת פיגול ורי' יוחנן: ס"ל דשלא במקומו לאו כמקומו דמי ומ"מ
פסול. ובגמ' מקשי לרי' יוחנן מאי אין בו כרת ואיך בקשיא. עיי' כל
השנוא, ולבאורה הו' אפ"ל דס"ל דלא כשר ושרא רק ס"ל דמחשבת פיגול
חילול גם בוריקה דלא שריא בשר באבילה. וא"כ י"ל דמהא דאין בו
כרת בתנן באמירה מיבא דפסול למידי דא"כ כרת נמי ליהייב וא"כ
שסרי להכי תני ואין בו כרת כי הו"י דלא נפרש פסול דשמואל, ואפשר
דהיק לרי' דאי מש"ה חילל כמתני לא עלו. וי"ל דמש"ה אמר קשיא

דאינו תיובתא בסעם הנ"ל. אמנם לפי מה שגראה קצת סג"ל לרי' ל
דהעמיר כל השו"ם על הברייתא ולא על השנה נופ' דאמאי אין בו
כרת סכלל דבמתני' ל"צ להא דמר ושרא הו' א"ש. אמנם פסעא לא
ירענא ויש לשוין. ואפשר הא דלא חתמיד שו"ם על המתני' משום דקאי
א"ה איסוריו נמי לא ליפסול ל"ק על המתני' דאין הוא עדיף שלא במקומו
במקומו בתנן באמירה משא"כ בחיוב עלי'. ובכחי מיושב נמי קאי
רפ"א בחוספותיו כאן (אות ס"ו) ובת' יעו"ש. ועוד הו' אפ"ל בדרך אחר
כעין זה. אמנם באמת לא הבנתי כלל הא דקאמר איסוריו נמי לא ליפסול
דמאי א"ה דאי לא נימא כשמואל ור"ל רק כרי' דשלא במקומו לאו
כמקומו דמי נמי קשיא איסוריו נמי לא ובגמ' קשיא א' להוי פיגול או
פסול נמי לא וע"כ משום מחשבת היגול. וזע ע"כ:

פרק ב א במשנה פ"ב ואין בו כרת. ב"ס' איפלו דשמואל אמר
פסול בשר אבל בקלח נתכפרו משום דשלא במקומו כמקומו
דמי וריש לקיש ס"ל ג"כ כשמואל דשלא במקומו כמקומו דמי ומ"מ
מפרש דהאי פסול פסול משום דמוקי למתני' דמ"רי בתנן באמירה היינו
במחשבת פיגול ורי' יוחנן: ס"ל דשלא במקומו לאו כמקומו דמי ומ"מ
פסול. ובגמ' מקשי לרי' יוחנן מאי אין בו כרת ואיך בקשיא. עיי' כל
השנוא, ולבאורה הו' אפ"ל דס"ל דלא כשר ושרא רק ס"ל דמחשבת פיגול
חילול גם בוריקה דלא שריא בשר באבילה. וא"כ י"ל דמהא דאין בו
כרת בתנן באמירה מיבא דפסול למידי דא"כ כרת נמי ליהייב וא"כ
שסרי להכי תני ואין בו כרת כי הו"י דלא נפרש פסול דשמואל, ואפשר
דהיק לרי' דאי מש"ה חילל כמתני לא עלו. וי"ל דמש"ה אמר קשיא

ה לאכול כחית בהון...
כ"ט כ"ט קמון ס"ט פ"א
מנחת י"ב ע"א ב"י ע"ט
כ"ט : זה ר"ה פסול . מ"י
ש"י : לאכול כחצי ית .
לק"ט : זה ע"א פ"ה כ"ט
מנחת י"ב ע"ב מ"ה כ"ט
ירושלמי פסחים פ"ה כ"ט מ"י
פ"ד מ"ה ע"ג פ"ה מ"י :

ידעתי למה לא כחז לרזונכס הזבחהו . דכתיב גבי קרב ללא
ירלה : ד בשתיקה . ל' הר"ב בלא מחשבה הפוסלת כ"ט חס
היטה מחשבתו במקום הוא כמלוה ר"ל מחשבת כשרה .
הרמב"ם : או שחש קבל הלך זרק חז למקומו . וכה"ג גמיה
בספ"ק דמנחות ופירש"י או או קנטי .
וכן פירש הר"ב בס' בסופא :

המתיר במצותו . שחש בשתיקה (ז) קבל
והלך זרק חז לזמנו (ח) . או ששחש חז
לזמנו (ט) . קבל והלך זרק בשתיקה . או
ששחש קבל והלך זרק חז לזמנו (י) . זה
הוא שקרב המתיר במצותו . כיצד לא קרב
המתיר במצותו . שחש חז למקומו . קבל
והלך זרק חז לזמנו . או ששחש חז
לזמנו קבל והלך זרק חז למקומו (י) . או
ששחש קבל והלך זרק חז למקומו (יא) .
הפסח והדמיון (יב) . ששחש שלא לשמן
מל והלך זרק חז לזמנו . או ששחש חז
לזמנו . קבל והלך זרק חז לשמן . או
ששחש קבל והלך זרק חז לשמן (יג) .
זה הוא שלא קרב המתיר במצותו :

ד לאכול כחית בהון...
כ"ט כ"ט קמון ס"ט פ"א
מנחת י"ב ע"א ב"י ע"ט
כ"ט : זה ר"ה פסול . מ"י
ש"י : לאכול כחצי ית .
לק"ט : זה ע"א פ"ה כ"ט
מנחת י"ב ע"ב מ"ה כ"ט
ירושלמי פסחים פ"ה כ"ט מ"י
פ"ד מ"ה ע"ג פ"ה מ"י :

שנויי גוסהאות
ד קבל והלך...
בכל המטה קיבל והלך...
חז לזמנו קבל...
שחש... וקבל... או
שחש... קבל... כ"ט...
וקיבל... כ"ט... וקבל...
זה הוא שקרב...
ב"ט... שפירש...
כיצד כו' לזמנו או
שחש חז לזמנו כו'
ל"ה כע"ה . (או ששחש
קבל והלך זרק חז
למקומו) הפסח . כ"ט...
או ל"ה... כ"ט...
וקבל... למקומו (ולזמנו)
הפסח ובש"מ מנחה
וכן ל"ה כ"ט המנחה
וכ"ט ובש"מ . קבל
והלך זרק חז לזמנו .
וכ"ט ובש"מ . ששחש
חז לזמנו . ששחש
חז לזמנו . ששחש
שחש חז לזמנו וז"ל
לזמנו גם כ"ט ובש"מ .
או ששחש (קבל והלך
זרק חז לשמן) קבל והלך
ל"ה . כ"ט... ד"ו...
וקבל והלך זרק חז לזמנו .
וכ"ט דמן גם כ"ט...
ל"ה ובש"מ מחה וכן
ל"ה כ"ט ובש"מ .
(המתיר) . כ"ט...
ד לאכול... כ"ט... לאכול
וכן כמון . וכ"ט...
כ"ט ובש"מ כ"ט...
וכן כמון כ"ט וז"ל .
כחצי ית בהון וכחצי
ית למחר כחצי ית
למחר וכחצי ית בהון
פסול . כ"ט...
כחצי ית למחר כחצי
ית בהון כחצי ית בהון
כחצי ית למחר . א"ר
ר"י . כ"ט... ר"י או
וכ"ט כ"ט ובש"מ . א"ר
מחשבת הונו . כ"ט...
כ"ט...
למחשבת המקום .
כ"ט...
ואם מחשבת המקום
כ"ט...
כ"ט...
למחשבת הונו . כ"ט...
וכן .
כ"ט ואין חייב עליו
כ"ט . כ"ט...
כ"ט . וכן כ"ט...
ולקטור . כ"ט...
לחמיר .
כ"ט והקטר .

ד קבל והלך...
בכל המטה קיבל והלך...
חז לזמנו קבל...
שחש... וקבל... או
שחש... קבל... כ"ט...
וקיבל... כ"ט... וקבל...
זה הוא שקרב...
ב"ט... שפירש...
כיצד כו' לזמנו או
שחש חז לזמנו כו'
ל"ה כע"ה . (או ששחש
קבל והלך זרק חז
למקומו) הפסח . כ"ט...
או ל"ה... כ"ט...
וקבל... למקומו (ולזמנו)
הפסח ובש"מ מנחה
וכן ל"ה כ"ט המנחה
וכ"ט ובש"מ . קבל
והלך זרק חז לזמנו .
וכ"ט ובש"מ . ששחש
חז לזמנו . ששחש
חז לזמנו . ששחש
שחש חז לזמנו וז"ל
לזמנו גם כ"ט ובש"מ .
או ששחש (קבל והלך
זרק חז לשמן) קבל והלך
ל"ה . כ"ט... ד"ו...
וקבל והלך זרק חז לזמנו .
וכ"ט דמן גם כ"ט...
ל"ה ובש"מ מחה וכן
ל"ה כ"ט ובש"מ .
(המתיר) . כ"ט...
ד לאכול... כ"ט... לאכול
וכן כמון . וכ"ט...
כ"ט ובש"מ כ"ט...
וכן כמון כ"ט וז"ל .
כחצי ית בהון וכחצי
ית למחר כחצי ית
למחר וכחצי ית בהון
פסול . כ"ט...
כחצי ית למחר כחצי
ית בהון כחצי ית בהון
כחצי ית למחר . א"ר
ר"י . כ"ט... ר"י או
וכ"ט כ"ט ובש"מ . א"ר
מחשבת הונו . כ"ט...
כ"ט...
למחשבת המקום .
כ"ט...
ואם מחשבת המקום
כ"ט...
כ"ט...
למחשבת הונו . כ"ט...
וכן .
כ"ט ואין חייב עליו
כ"ט . כ"ט...
כ"ט . וכן כ"ט...
ולקטור . כ"ט...
לחמיר .
כ"ט והקטר .

ד קבל והלך...
בכל המטה קיבל והלך...
חז לזמנו קבל...
שחש... וקבל... או
שחש... קבל... כ"ט...
וקיבל... כ"ט... וקבל...
זה הוא שקרב...
ב"ט... שפירש...
כיצד כו' לזמנו או
שחש חז לזמנו כו'
ל"ה כע"ה . (או ששחש
קבל והלך זרק חז
למקומו) הפסח . כ"ט...
או ל"ה... כ"ט...
וקבל... למקומו (ולזמנו)
הפסח ובש"מ מנחה
וכן ל"ה כ"ט המנחה
וכ"ט ובש"מ . קבל
והלך זרק חז לזמנו .
וכ"ט ובש"מ . ששחש
חז לזמנו . ששחש
חז לזמנו . ששחש
שחש חז לזמנו וז"ל
לזמנו גם כ"ט ובש"מ .
או ששחש (קבל והלך
זרק חז לשמן) קבל והלך
ל"ה . כ"ט... ד"ו...
וקבל והלך זרק חז לזמנו .
וכ"ט דמן גם כ"ט...
ל"ה ובש"מ מחה וכן
ל"ה כ"ט ובש"מ .
(המתיר) . כ"ט...
ד לאכול... כ"ט... לאכול
וכן כמון . וכ"ט...
כ"ט ובש"מ כ"ט...
וכן כמון כ"ט וז"ל .
כחצי ית בהון וכחצי
ית למחר כחצי ית
למחר וכחצי ית בהון
פסול . כ"ט...
כחצי ית למחר כחצי
ית בהון כחצי ית בהון
כחצי ית למחר . א"ר
ר"י . כ"ט... ר"י או
וכ"ט כ"ט ובש"מ . א"ר
מחשבת הונו . כ"ט...
כ"ט...
למחשבת המקום .
כ"ט...
ואם מחשבת המקום
כ"ט...
כ"ט...
למחשבת הונו . כ"ט...
וכן .
כ"ט ואין חייב עליו
כ"ט . כ"ט...
כ"ט . וכן כ"ט...
ולקטור . כ"ט...
לחמיר .
כ"ט והקטר .

ד קבל והלך...
בכל המטה קיבל והלך...
חז לזמנו קבל...
שחש... וקבל... או
שחש... קבל... כ"ט...
וקיבל... כ"ט... וקבל...
זה הוא שקרב...
ב"ט... שפירש...
כיצד כו' לזמנו או
שחש חז לזמנו כו'
ל"ה כע"ה . (או ששחש
קבל והלך זרק חז
למקומו) הפסח . כ"ט...
או ל"ה... כ"ט...
וקבל... למקומו (ולזמנו)
הפסח ובש"מ מנחה
וכן ל"ה כ"ט המנחה
וכ"ט ובש"מ . קבל
והלך זרק חז לזמנו .
וכ"ט ובש"מ . ששחש
חז לזמנו . ששחש
חז לזמנו . ששחש
שחש חז לזמנו וז"ל
לזמנו גם כ"ט ובש"מ .
או ששחש (קבל והלך
זרק חז לשמן) קבל והלך
ל"ה . כ"ט... ד"ו...
וקבל והלך זרק חז לזמנו .
וכ"ט דמן גם כ"ט...
ל"ה ובש"מ מחה וכן
ל"ה כ"ט ובש"מ .
(המתיר) . כ"ט...
ד לאכול... כ"ט... לאכול
וכן כמון . וכ"ט...
כ"ט ובש"מ כ"ט...
וכן כמון כ"ט וז"ל .
כחצי ית בהון וכחצי
ית למחר כחצי ית
למחר וכחצי ית בהון
פסול . כ"ט...
כחצי ית למחר כחצי
ית בהון כחצי ית בהון
כחצי ית למחר . א"ר
ר"י . כ"ט... ר"י או
וכ"ט כ"ט ובש"מ . א"ר
מחשבת הונו . כ"ט...
כ"ט...
למחשבת המקום .
כ"ט...
ואם מחשבת המקום
כ"ט...
כ"ט...
למחשבת הונו . כ"ט...
וכן .
כ"ט ואין חייב עליו
כ"ט . כ"ט...
כ"ט . וכן כ"ט...
ולקטור . כ"ט...
לחמיר .
כ"ט והקטר .

ד קבל והלך...
בכל המטה קיבל והלך...
חז לזמנו קבל...
שחש... וקבל... או
שחש... קבל... כ"ט...
וקיבל... כ"ט... וקבל...
זה הוא שקרב...
ב"ט... שפירש...
כיצד כו' לזמנו או
שחש חז לזמנו כו'
ל"ה כע"ה . (או ששחש
קבל והלך זרק חז
למקומו) הפסח . כ"ט...
או ל"ה... כ"ט...
וקבל... למקומו (ולזמנו)
הפסח ובש"מ מנחה
וכן ל"ה כ"ט המנחה
וכ"ט ובש"מ . קבל
והלך זרק חז לזמנו .
וכ"ט ובש"מ . ששחש
חז לזמנו . ששחש
חז לזמנו . ששחש
שחש חז לזמנו וז"ל
לזמנו גם כ"ט ובש"מ .
או ששחש (קבל והלך
זרק חז לשמן) קבל והלך
ל"ה . כ"ט... ד"ו...
וקבל והלך זרק חז לזמנו .
וכ"ט דמן גם כ"ט...
ל"ה ובש"מ מחה וכן
ל"ה כ"ט ובש"מ .
(המתיר) . כ"ט...
ד לאכול... כ"ט... לאכול
וכן כמון . וכ"ט...
כ"ט ובש"מ כ"ט...
וכן כמון כ"ט וז"ל .
כחצי ית בהון וכחצי
ית למחר כחצי ית
למחר וכחצי ית בהון
פסול . כ"ט...
כחצי ית למחר כחצי
ית בהון כחצי ית בהון
כחצי ית למחר . א"ר
ר"י . כ"ט... ר"י או
וכ"ט כ"ט ובש"מ . א"ר
מחשבת הונו . כ"ט...
כ"ט...
למחשבת המקום .
כ"ט...
ואם מחשבת המקום
כ"ט...
כ"ט...
למחשבת הונו . כ"ט...
וכן .
כ"ט ואין חייב עליו
כ"ט . כ"ט...
כ"ט . וכן כ"ט...
ולקטור . כ"ט...
לחמיר .
כ"ט והקטר .

קדמה למה שבת המקום . פגול וחייב עליו כרת . ואם מחשבת המקום קדמה למה שבת הזמן . פסול
ואין בו כרת (י) . וחכמים אומרים זה זה פסול ואין בו כרת (י) . לאכול כחצי ית בהון . פסול
כשר . ש"אין אבילה והקטרה מצטרפין :

י כ"י תפארת ישראל י כ"י

העבודות הללו של לזמן : מ"ג או או קנטי , ור"ל שטעה ה'
מעבודות הללו של לזמן , והשאר טעה במחשבה חז לזמנו :
(כ) היינו חז למקומו וחז לזמנו דיישא . רק רישא מיירי זב'
עבודות , שחש ע"מ לאכול חז חזון , וקיבל ע"מ לאכול כזית
למחר , לבל הכא מיירי עבודות חז שחש לאכול כזית
בחזון וכזית למחר : (ה) מדמעורב זו פסול אחר , מלבד מחשבת
פיגול כע"י חז לזמנו : (ו) בין בעבודה א' או זב' עבודות פליג ,
וס"ל הפוסל לבין ראשון : (ז) חכמים היינו ח"ק , רק כדר נקט דברי ת"ק
כחא , כדי להפסיק בין דברי ר' יהודה לבין הא דדמי בהר הכי לאכול
כחצי זית וכו' , דלא הימא כולה מלחא דר' יהודה היא : (ח) ושתיקן
עשה ע"מ לאכול או להקטיר חז לזמנו , או ע"מ חז למקומו :

העבודות הללו של לזמן : מ"ג או או קנטי , ור"ל שטעה ה'
מעבודות הללו של לזמן , והשאר טעה במחשבה חז לזמנו :
(כ) היינו חז למקומו וחז לזמנו דיישא . רק רישא מיירי זב'
עבודות , שחש ע"מ לאכול חז חזון , וקיבל ע"מ לאכול כזית
למחר , לבל הכא מיירי עבודות חז שחש לאכול כזית
בחזון וכזית למחר : (ה) מדמעורב זו פסול אחר , מלבד מחשבת
פיגול כע"י חז לזמנו : (ו) בין בעבודה א' או זב' עבודות פליג ,
וס"ל הפוסל לבין ראשון : (ז) חכמים היינו ח"ק , רק כדר נקט דברי ת"ק
כחא , כדי להפסיק בין דברי ר' יהודה לבין הא דדמי בהר הכי לאכול
כחצי זית וכו' , דלא הימא כולה מלחא דר' יהודה היא : (ח) ושתיקן
עשה ע"מ לאכול או להקטיר חז לזמנו , או ע"מ חז למקומו :

העבודות הללו של לזמן : מ"ג או או קנטי , ור"ל שטעה ה'
מעבודות הללו של לזמן , והשאר טעה במחשבה חז לזמנו :
(כ) היינו חז למקומו וחז לזמנו דיישא . רק רישא מיירי זב'
עבודות , שחש ע"מ לאכול חז חזון , וקיבל ע"מ לאכול כזית
למחר , לבל הכא מיירי עבודות חז שחש לאכול כזית
בחזון וכזית למחר : (ה) מדמעורב זו פסול אחר , מלבד מחשבת
פיגול כע"י חז לזמנו : (ו) בין בעבודה א' או זב' עבודות פליג ,
וס"ל הפוסל לבין ראשון : (ז) חכמים היינו ח"ק , רק כדר נקט דברי ת"ק
כחא , כדי להפסיק בין דברי ר' יהודה לבין הא דדמי בהר הכי לאכול
כחצי זית וכו' , דלא הימא כולה מלחא דר' יהודה היא : (ח) ושתיקן
עשה ע"מ לאכול או להקטיר חז לזמנו , או ע"מ חז למקומו :

ראשון לציון
ד במשנה קבל וסלן זרק כו' עין יכלא : ה חו"מ ד"ה ור"ב א'
זו זה פסול י"ב דהכמים היינו ח"ק . לפ"מ ח"ס מנחות י"ב ע"א ד"ה ור"ב א'
כו' ע"ב ט' י"ב ג"כ כ"ה ע"ג י"ב סדר למטה :

תוספות חדשים

והנפש האוכלת ממנו א' ולא שנים . ואית הוין לזמנו . וגמרי' עין עין מותר
דחייב כרת ומוקמי' ליה בחזון לזמנו ולא בחזון למקומו מסודר חזון למקומו
דמי לזמנא ב"ב , דהיינו דשניהם פסולים בזמן . ופסולים במשנה . שוב ראיתי
דבמנחות ד' י"א ע"ב פירש"י נ"ב חזון למקומו ולפי' סקרא וזמא דר'
קדושים , וכן פירש"י פסחים דף ס"ז ע"ב . וצ"ע : ה [אות בא] במשנה לאכול
כזית בחזון . אבל הישב לאכול או להקטיר חזי ית חז למקומו . ולהקטיר
או לאכול כזית חז לזמנו . או שחייב חזי ית במחשבת זמנו ועל חזי

והנפש האוכלת ממנו א' ולא שנים . ואית הוין לזמנו . וגמרי' עין עין מותר
דחייב כרת ומוקמי' ליה בחזון לזמנו ולא בחזון למקומו מסודר חזון למקומו
דמי לזמנא ב"ב , דהיינו דשניהם פסולים בזמן . ופסולים במשנה . שוב ראיתי
דבמנחות ד' י"א ע"ב פירש"י נ"ב חזון למקומו ולפי' סקרא וזמא דר'
קדושים , וכן פירש"י פסחים דף ס"ז ע"ב . וצ"ע : ה [אות בא] במשנה לאכול
כזית בחזון . אבל הישב לאכול או להקטיר חזי ית חז למקומו . ולהקטיר
או לאכול כזית חז לזמנו . או שחייב חזי ית במחשבת זמנו ועל חזי

והנפש האוכלת ממנו א' ולא שנים . ואית הוין לזמנו . וגמרי' עין עין מותר
דחייב כרת ומוקמי' ליה בחזון לזמנו ולא בחזון למקומו מסודר חזון למקומו
דמי לזמנא ב"ב , דהיינו דשניהם פסולים בזמן . ופסולים במשנה . שוב ראיתי
דבמנחות ד' י"א ע"ב פירש"י נ"ב חזון למקומו ולפי' סקרא וזמא דר'
קדושים , וכן פירש"י פסחים דף ס"ז ע"ב . וצ"ע : ה [אות בא] במשנה לאכול
כזית בחזון . אבל הישב לאכול או להקטיר חזי ית חז למקומו . ולהקטיר
או לאכול כזית חז לזמנו . או שחייב חזי ית במחשבת זמנו ועל חזי

הקטרה מצטרפין . והווי פגול . נמרא :

כל הפסולין פרק ג זבחים

רש"י כ"ה מ"ג פ"ג מה
פס"ט פ"ח : רחמ"ל
והחטאת שלא לשמן : פ"ו
פ"ו מה פס"ח ה"א :

שנויי גוסהארות
והאבדו ממנו : כ"ה.
היסנו וכלי המשק"ב (ובס'
לאכול) לערב. במשק"ב
פוסלת. המשק"ב מחשבה
ולערב. המחשבה
... : כ"כ. פוסל
חוץ לזמנו. במשק"ב
בחוק. שלא לשמן.
כפ"ר ח' ששחטן שלא
לשמן.

אור גדול

(ב' ד"ה ורומב וסחיים
(כ"ד ב') ד"ה אלא
וברש"י חולין (ק"ב א')
ד ה חלב דקריש דנראה
דהיינו צד. ולא נפתי
כעת לעין כב"ו. ויעוין
במ' תוספות יורה"ד וי"א
(פ"ב א') גבי בולמוס
כעת הפנאי. שוב ח"ו
רב מצאתי להחמ"ל ר"ד
בס"י ע"ו במהדורא
תלתאה (ר"ף ס"ז)
דלקשה כן והניח
ב קו"ש א יעושה"מ
ונהמי :

כדאיתא בגמרא ספ"ח דף פ"ב. ול"ע בנתנין צפטים ונתנס
בחוק שהוא מקום מבוטח למאי כשר. והו' בגמ' דכשוכר
עלמות כו' לא פליג דזבחה גופיה מי מפסל וע"מ שיחלטהו
סמאיה כו' לא פליג נמי מה"ט.
ל"א כל כמיניה דלא יתעמו לו
המאיה וכו' הלך אין מחשבתו
מחשבה. לערב דמו וכו' .
רבי יהודה לטעמיה דאמר אין דס
מבטל דס :

**ערלים. לשבר עצמות הפסח. ולאבול
ממנו נא. לערב דמו בדם פסולין.
כשר. שאין המחשבה פוסלת אלא הוץ
לזמנו וחוץ למקומו. והפסח והחטאת
שלא לשמן :**

תוספות רע"א

נתכפרו בעלים דשלא במקומו במקומו דמי. וכ"כ רש"י בהרי"א בסרכת הש"ס
מיתנין בחוק ונתנס בפינים קסקשו. וכ"כ תוס' לעיל ד' כ"ו ע"ב ד"ה
לאו כו'. וברור : [אות כמ] שם בא"ד לא פליג נמי מההיא סעמא .
ושיקריבו פסאים באימורים קאמר ולא בדם כיון דדם נורא כהלכתו אם
הקריבו פסאים האימורים לא פסול ויבחה והא דפסל ר"י להניח אימורים
למחר היינו דאי עבדו במחשבתו נפסל כולי קרבן כנאכלים ליום ולילה
כיון דהוי אימורים בעין כ"כ דלא נתקשרו אימורים לא משתרי בשר
באכילה. וכי שמי למחר מפסל הבשר משום נותר. אבל שיקריבו פסאים
הוי נמשאו אימורים דמשתרי בשר באכילה והא דקתני בסתני' או להוציאן
לחוק ע"כ קאי רק אדם ולא על האימורים דהא אי עבדו כמחשבתו לא
נמשע הרם מלחצות ונס בשר משתרי באכילה דכיון שחוציא אימורים
לחוק הוי כנסמאו אימורים. תוס'. וק"ל דמאי בכך דאם הניח אימורים
למחר מפסל כולי ויבחה הא ס"מ הוריקה מרצה ונתכפרו בעלים וא"כ
בחיטב להניח אימורים למחר למח יפסל משום מחשבה הא ס"מ יא
הוינ שנתכפרו בעלים כמו בהניחא באמת למחר וכמו במחשב ליתן

ולא לזרוק ולא לאכול חוץ לזמנו. וכן לא חשב לא להקטיר ולא
לזרוק ולא לאכול חוץ למקומו. ח"פ שחשב להניח למחר או
להניח חוץ למקומו. לא פסל. והלכה כחכמים. והא דלא פסל ר"י
במחשב בדמים הנתנין למטה לחת
אוחס למעלה הואיל ואם עשה כן
פסל. משום דס"ל לר"י שהחשב
לזרוק דס על המזבח אפילו שלא
במקומו כלו"ו חשב לזרוק במקומו.
ובלבד שלא יחשוב לזרוק חוץ לעזרה:

למעלה את הניתנין למטה וכשר כיון דשלא במקומו במקומו אף דמ"ס
מפסל כולי בשר מלאכלו ואם דבאמת הא דקתני ר"י פוסל היינו לצדדים
דהניח אימורים למעלה מפסול הבשר באכילה ונתכפרו בעלים. עדיין
קשה דא"כ גם בחיטב ליתן את הניתנין למטה למעלה יהא הדין דפסול
מלאכלו וא"כ איך חלקם המתני' דבחשב להניח אימורים למחר פסול
ובחשב ליתן את הניתנין למטה למעלה כשר הא כשניהם נתכפרו
הבעלים. ופסול באכילה. ואינו יודע מעם לחכך בין מחשבת להניח
אימורים למחר למחשב ליתן את הניתנין למטה למעלה כיון דבשניהם
אי עבדו כמחשבתו נתכפרו בעלים ונפסל כולי ויבחה באכילה. ובחמ"ס
דלמטה למעלה כפרו בעלים אלא דהבשר אסור אם הויב לעשות כן מותר
הבשר דלא עבדו ר"י מחשבת כמפשה אלא הויב דבמפשה פסול גמור
ולא נתכפרו. אח"ו מצאתי בחמ"ס סנהות דף י"ח ע"א ד"ה נזירה שכתבו
באמת דמדינא גם להניח אימורים בשר אלא דנזירינ בין להניח בין
להוציאן אפ"ו להניח או להוציא דמו עיי"ש :

בית שמאי פרק ד זבחים

פ"ד א בית שמאי
אומרים. י"ז פ"ג :
כל הנתנין כו'. פסחים פ"ג
פ"ג מה פס"ט פ"ח : ויהיא
אף חטאת. י"ח פ"ג :
לפיכך אם נתן את
הראשונה כו'. מ"ו פ"ג :
מה פסחים פ"ח : כל כ"ל
הנתנין על המזבח. י"ז
פ"ג מ"ו מה פס"ט פ"ג :

שנויי גוסהארות
פ"ד א שאם נתן
מתנה. כ"ה.
שנתן וכו' במשק"ב (ושם
במתנה) : כשאר כ"ו
שנתנו. ובה"א. ד"ג
וכי"ק בה"א. נתן את
הראשונה חוץ. כ"ה.
וכמ"כ ואם נתן.
ב מזבח הפנימי.
במשק"ב המזבח.
שאם חסר.
וכי"ל ח' וביקרא אם.
ועי' הוי"ט בסק"מ שחמ"ר.

פרק ד א [שאם] : עיין במשנה דלקמן מ"ט סס בס"ד :
נתן את הראשונה חוץ לזמנה כו' פגול
כו'. והא דלא חגי צדדיות גבי קולי ב"ש והומרי ב"ה. דמי
א'תשל להתיירא א'תשל. פי' לענין היתר הכשר והאימורין גשאלה
אם נתן מתנה אחת בחטאת וכשפך
הדם ועמדו ב"ש ופסלו וכו' הכשירו
דקוה ליה ב"ש לחומר. גמרא :
ב כל הנתנין על מזבח הפנימי :
דלא כר"ש דמתניתין ד' : שאם חסר
אחת כו'. לא כפר. פי' הר"ב דכפר
העלם דכר כתיב ועשה לפי וגומר
ומקרא שח"ל הוא. שהרי כל עבודותיו
נתפרשו בו חוץ מיתרת הכבד ושתי
הכליות שהוא לריץ ללמוד מפר כהן
משום האמור למעלה הימנו. והא
ליבא למימר דלהכי הדר ואקסינהו
להא

**פרק ד א בית שמאי אומרים. כל הנתנין
על מזבח החיצון * שאם
נתנן מתנה אחת. כפר ב'. ובחטאת שתי
מתנות. * ובית הלל אומרים אף חטאת
שנתנה מתנה אחת. כפר. לפיכך * אם
נתן את הראשונה כתיקנה ואת השנייה
חוץ לזמנה. כפר ב'. נתן את הראשונה חוץ
לזמנה ואת השנייה חוץ למקומה. פיגול
והייבין עליו ברת * : ב כל הנתנין על
מזבח הפנימי. * . שאם חסר אחת מן**

**פרק ד א בית שמאי אומרים כל הנתנים על מזבח
החיצון.** יש מן שטעונין ד' מהנות. ויש
[מהן] שטעונין ב' שהם ד'. ויש שטעונים מתנה אחת כדחנן
בלידך פרקין. והשתא קאמר דזמן שלא נתן אלא מתנה אחת
בדעבד כפר. דכתיב (דברים יב) ודם
וזבחך יפך כפיכה אחת משמע.
מדלא כתיב כפיכה דמשמע ב' מהנות
שק"ד : ובחטאת ב' מתנות. שלש
פרשיות נאמרו בחטאות החיצונות
בויקרא. אחת בשעיר גשיל ושחיס
בחטאות יחיד אחת בכבשה ואחת
בשעירה. בשחיס כתיב על קרנת
חסר. והאחת מלא וכו' יש לן יש
אם למקרא הרי כאן ששה ואין
במזבח אלא ד'. והב' יתירוח לא
נאמרו אלא ששנן הכתוב לעכב.
וכ"ה סברי אהני מקרא דמשמע

שש. והאני מסורה דמשמע ד' הילכך טפי חזא [למסורה] וזלר חזא ממקרא והו' לכו חמש. ד' למזוה וחד לעכב ואם נתן
מתנה אחת כפר : לפיכך. חטאת. וכל הזבחים לכו"ה. ולכו"ה שחר הזבחים חוץ מחטאת. נתן את הראשונה בחטאת ואת השניה
במחשבת אכילה בשר חוץ לזמנה. כיפר וכשר הקרבן ליקרב ע"י מתנה ראשונה דלחן השניה מתרת הבשר. שהרי הותר ע"י
מתנה ראשונה. הילכך אינה מפגלת : נתן את הראשונה חוץ לזמנה כו'. פיגול והייבין עליו ברת. שאין מחשבת חוץ
למקומו דשניה מוליאחו מדי פגול. שהרי הוקבע בראשונה שקרבנו כל מתירי : ב אם חסר אחת מכל המתנות לא כפר. דכפר
העלם

תפארת ישראל י"ב

פרק ד א דיש קרבנות שזמן טעון ד' מהנות על המזבח,
ויש ב', ויש דגני לכו ב', כפרק דלקמן : (ב) דבדעבד
כולנו פני לנו במתנה ח' [ומלת שאם חלפיכך דסיפא קול] :
(ג) דבחסר מב' מהנות פסול : (ד) לבית הלל בכל הקרבנות, ולבית
שמאי חוץ מחטאת : (ה) וכשר הקרבן, ולא דמי להך דלעיל (ספ"ה)
דלע"ו דאפשר שלא צהילוך פסלה מחשבה, וכ"ש הכא דעכ"פ

מזוה איכא. י"ל דהכא שאני מדכבר הותר ע"י מתנה ראשונה, הו"ל
שניה אלא עשה לזמן דמיו : ר"ל אפילו חוץ למקומו, דגם פסול
אינו מוליא חמיניול, ומכ"ס בזה המתנה הב' כתיקונה, הרי ח' אפטר
סיוכשר עוד במתנה ב' : (ז) ואין מחשבת חוץ מוליא מחשבת הזמן,
מדכבר הפגל מקמייתא. וה"ה בזה מתן קמא חוץ למקומו או
שלא לשמן, והב' היה כתיקונה פסול, ובא"פכא, כשר : (ח) דהיינו

העלם דבר כתיב (ויקרא י"ד) ועשה לפי כאשר עשה לפי החטאת
 כן יעשה לו ומקרא ש"ל הוא שהרי כל עבודותיו נתפרשו בו .
 אלא לכפול באזהרה הזאת שבו הוא דאחא והכי משמע ועשה
 לו כאשר כתבתי לו עשויו. ושנה עליהם לעכב שאם חסר
 אחת מן המצוות לא כפר : לפיכך
 (אם נחנן כולן בתקנו). הואיל וכולן
 מתירוח אין זו מחרה בלא זו. ואין זו
 מפגלת בלא זו. [אם נתקוולן בתקנו] וא'
 שלא בתקנה . במחשבת חוץ למטו :
 פגול . שלא הותר בראשונה : ואין
 בו כרת . ש"לן מפגלים בחלי מתיר :
 ג' אלו דברים שאין חייבים עליהם .
 כרת באכילתן משום פגול : הקומץ .
 אם קמץ ע"מ לאכול שירים למחר .

המתנות לא כפר . לפיכך אם נתן כולן
 בתקנו ואחת שלא בתקנה . פסול ואין בו
 כרת (: ג' אלו דברים שאין חייבין עליהם
 משום פגול (: . הקומץ . והלבונה (: .
 והקשרת (: . ומנחת כהנים (: . ומנחת כהן
 משיחיה (: ומנחת נסכים (: והדרם (: . והנסכים
 הבאים בפני עצמן (: דברי רבי מאיר .

להא מלחא דהאי קרא כתיב ציה כפרה וכפר עליהם וגו' .
 ואומרין לא מצבדי כפרה אלא כולי' לרשע' כו' רש"י . ובבבביתא
 [ועשה] לפי זה פר י"ב . כאשר עשה לפי זה פר כהן מזבח .
 החטאת אלו שעירי עבודה זרה במקדשין על עבירות מלוה ידועה
 וכתיב לו למטוטי שעירי רגלים ושעירי
 ר"ח שאין מקפדין על עבירות מלוה
 ידועה אלא על עומאח מקדש וקדשו
 שאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף
 כדאיתא בפ"א דשבוטות מ"ד ועיין
 בפירוש מבנה א"ב דפרק דלקמן :
 שאם . הר"ב העתיק א"ס . והיא גירסא
 נכונה : ואין בו כרת . פירוש הר"ב
 שאין מפגלים בחלי מתיר עיין בראש
 וסוף פ"ב דמנחות : ג' הקומץ . ואי

קשיא פשיטא דקומץ לא מחייב עליה כרת משום פגול דהא לוי
 אכיל מינה פקע ליה פגולא שהרי לא קרב המתיר. הריץ כגון שהולך
 האור ברובו . דחשיב כמאן דקרב כדאמרין לקמן [מנחות ל'
 כ"ו] קומץ מזומת מתיר שירים באכילה מכוונת האור ברובה
 רש"י פ"ב דמנחות ד' י"ד והוא' הקשו עליו שם וכאן סוף דף
 מ"ב : והלבונה . פי' הר"ב אין אחר מתירה לזבונה אין [לה]
 מתיר בעצירת המזבח . דאע"ג דקמינה הקמינה קודמת .
 הקשרת דקמינה לא מיהיבה שחקודם . ומה שהקשו התוס'
 אמאי לא כתיב הכא עלים . כי היכי דחשיב לזבונה . אע"ג דלא
 חזיא לאכילה . לל' הרמב"ם שאני משתיק במשנה ה' . אינה
 קשיא . לזבונה שייך בה אכילה משא"כ בעלים דלא שייך בהו
 אכילה כלל : מנחת כהנים . לשון הר"ב מנחת נדפת כהנים .
 וכן לשון רש"י . ועממיהו דמנחת כהן חוטא פליגי ר"ש ברפ"ו
 דמנחות וס"ל דנקמלת : ובמנחת נסכים . ה"צ בנ"א . וכתיב
 הר"ב דל"ג כו' דהא מפליגי פליגי בה כו' ור"ב רש"י ואע"ג
 דלקמן פליגי בנסכים ומשמע שהוא היין בלבד . ליתא כדכתב
 עם הקרבן הם הנקראים נסכים ע"כ . וכ"כ בהקדמתו לפי'
 זה ברפ"ה דשקלים . ועיין ברפ"ב דתמורה . אבל בפירושו דהכא
 גרס

וכהפגלה המנחה שאינה נאכלת אלא ליום ולילה . אין האוכל את
 הקומץ בכרת. שאין (: ש"לן חל אלא על דבר שיש לו מתירין אחרים .
 דפגול משלמים ילפינן ליה דכתיב (ויקרא ז') ואם האכל יאכל מבשר
 זבח שלמיו וגו' מה שלמים מיוחדים שיש להם מתירין בין לאדם בין
 למוצה שהדם מתיר להקטיר האמורין למוצה . והאמורין מתירין
 הבשר לאדם ומייבין עליהם משום פגול . אף כל שיש לו מתירין בין
 לאדם בין למוצה . מייבין עליו משום פגול . לאפוקי כל שק
 דחשיב במתניתין שאין להם מתירין אלא הן עלמן מתירין לאחרים
 שהאוכל מהן אינו חייב משום פגול : גהלבונה . אין אחר מתירה
 אלא היא מתרת את המנחה כמו הקומץ : מנחת נדבת כהנים .
 כולה כליל ואינה נקמלת הלכך אין אחר מתירה : מנחת כהן
 משיח . דהיינו חזיתי כ"ג שהיא קריבה בכל יום מהליתה בבקר
 ומחליטה בערב : ומנחת נסכים . ל"ג דהא מפליגי פליגי בה .
 ויש חלוק בין בזה עם הזבח לבזה בפ"ע : והדרם . הוא המתיר :
 והנסכים הבאים בפני עצמן . כגון שהתנדב מנחת נסכים
 בלא

הרמב"ם ברפ"ב מהל' [מעשה] הקרבנות היין והסלת שמזיאין
 מס' מנחות שהוא ע"ד העברה בשמות ע"כ . וכבר כתבתי

גרס

פר ושעיר יו"כ ופרים ושעירים הנשרפין [כפרק דלקמן] :
 ט) דמזכילן מעכבין , עבודה אחת הן , ולריכוס ביהו כולן
 כדיו . מיהו פגול לא הוה , דאין מסבלין בחלי מתיר : י) אפילו
 בכתבל הקרבן עלמו או המנחה עלמה , ואכל הבן ממו , פטור
 בכרת , משום דחויב פגול שבקרבן אינו חל רק על דבר שחתיים
 יתירוח למוצה או לאכילה , כגון אימורין שזריקת הדם מתירתי
 להקדשה , וכ"כ בשר הקרבן , שהקדשת האימורין מתירחה לאכילה ,
 ומנחה שהקדשת הקומץ והלזונה מתירחה לאכילה , משא"כ הבקר
 דנקט במתניתין , לא התירוח דבר אחר : יא) שקמץ מנחה להקטיר
 הקומץ או לאכול השיריים למחר ועיזו כהפגלה המנחה , והחזיק
 אכל הקומץ או הלזונה , פטור מכרת . ומיידי שאכלן אחר שהולת
 האור ברובן , דהו חשיב כאלו כבר הקריבן , ואפ"ה פטור
 כשאכלן , אבל באכלן קודם לכן , או אפילו אכל גם השיריים פטור
 מכרת , מדלא קרב המתיר כמטתו , שהרי אכל הקומץ והלזונה
 הנקרבין : יב) מדלא שייך פגול בקטורת , דאח"ל במקטיר קאתו
 וחשב להקטיר קאתו האחר חוץ למנוה או חוץ למקומו . הכי קי"ל אין

הקטרה מפגלת הקטרה [כרמב"ם פט"ז מפסוקהמ"ק ה"ח] אפילו
 ביהו בכלי אחד , וקמני קטורת וה"ה ע"ג וכל דדמי לה . [ותמורין
 דכרי רעטו"ס (מ"ג א' ד"ה והלוינה) שכת' דלהי לא תנא עלים מדלא
 שייך בהו פגול , וק' הרי קטורת תני לה] . [אב"י י"ל דע"ג נקטרת
 נפלו כחוס' זומא דמ"ח ג' ד"ה חשב] : יג) כולה כליל ואינה נקמלת
 לפיכך אין אחר מתירה . אע"ג דשייך בה פגול במחשב בשעת
 נתינתה בכלי שרת או בשעת הולכה למוצה : יד) הן הו"ב חלות
 שמקריבין בכל יום משל כה"ג מחליטין בבוקר ומחליטין בערב ,
 ונקראין ג"כ חיבתי בה"ג מדנעשין במחבת , והס כולן כליל :
 טו) לרש"י וזרמב"ם ל"צ לה , דהא פליגי בה ר"מ ורבנן לקמן
 בנסכים , דהרי מלח נסכים כולל בכל מקום יין וסולת שמקריבין
 עם הקרבן , או בפני עלמן . ולתוס' שסיר גרסי' הכא מנחת
 נסכים , והכא מיידי בנדב מנחת נסכים בלי זבח , ולקמן מיידי
 בהקריב זבחו היום ונסכו למחר , ובהא פליגי ר"מ ורבנן :
 טז) מדכחא התמור : יז) לרש"י ורמב"ם הי"ל מיידי בנדב מנחה
 ונסכים בלי זבח , או בהצית הקרבן אתמול והנסכים היום [ועי'
 ט"ז

אור גדול
 פ"ד ב' במשנה לפיכך אם נתן כולן בתקנו כו' . לפי ש' תוס' (מ"ב ב')
 ד"ה כי דמסבלין בחצי מתיר לא שייך אלא באחרונה . וכ"כ התוס'
 שם בר"ה משבחת . דאם בראשונה איך היא בעלמא ולא קרב המתיר
 כסותו ופגול קומץ ולא בלבונה דל"ה הו פגול בחצי מתיר הוא משום
 דהו שני מינים . א"כ הא דקתני במתני' אם נתן כולן בתקנו ואחת שלא
 בתקנה דוקא נקט בברוא דאף בבח"א אין מסבלין בחצי מתיר . דבאחת

שלא בתקנה וכולן בתקנו אף לר"ם ד"ס מסבלין בחצי מתיר אינו פגול
 משום דלא קרב המתיר כסותו . והנה בסוגיין (מ"א ב') דייק אמאי
 לא תני רבוא יוחר אם נתן אחת שלא בתקנה וכולן בתקנו עיי"ש . וצ"ל
 לפ"ז דהסוגיא אולא אליבא דרבא לקמן (מ"ב ב') דלשינולי מרצה ואף
 באחרונה שייך מסבלין בחצי מתיר . [אב"י . לעני' א ש כוח פי' תרע"ב .
 שבתות ק (אות ל') חזית בע"ע] :
 לאו

אם נתן כולן בתקנו . הו'
 פ"ז מה' פס"ח י"א :
 ג' אלו דברים שאינם נאכלים
 בשום פגול . מ"ג ל"ג כמות
 י"ז פ"א מ"ו פ"ח מה פ"ה
 י"ח : הקומץ . והלבונה
 והקשרת : מ"י ויחלמי
 סופה פ"ג י"ז : ומנחת
 כהנים . פ"ג מ"א :

שנויי נוסחאות
 מן המנחות לא . כד"ל
 ודמ"י ובמסב"ל . כאלו
 לא : כתיב ככל המנחות
 כאלו לא : כתיב אי ככל
 המנחות כולן לא
 לפיכך (א) נתן כולן .
 כתיב . את כולם ; כתיב
 ח' . אם נתן . כד"ל .
 אש נתנו . ; כמסב"ל ליתא .
 פסוק . כמסב"ל פסולה .
 ה' אלו . כמסב"ל אלו .
 והלבונה והקשרת .
 כהן משיח והדרם . וכל'
 כהן משיח והדרם . וכל'
 כמסב"ל ; כד"ל וכתיב
 וכתיב וכתיב אי וכתיב
 . משיח ומנחת נסכים
 והדרם ועי' תוס' .

תוספות רע"ק
 פ"ד ב' (אות ט')
 בהרע"ב ד"ה
 ואין בו כרת שאין
 מסבלין בו . בס"ג
 דייק ואמאי לא תני יוחר
 כו' ב' ת' דראשונה
 במחשבת חוץ לזבנו
 ואחרים בתקנו ג"כ
 פגול ומסבלין דבולן
 בתקנו היינו בתקנה
 פיגול ואחת שלא בתקנה
 היינו שלא בתקנו' פיגול
 אלא במחשבת חוץ
 לזבנו או שלא לשמו .
 וה"ה בשתיקא כיון דאין
 מסבלין בחצי המתיר .
 וצ"ע על הרע"ב דלא פי'
 כמסקנא : ג' (אות ז')
 תוס' ד"ה והלבונה .
 הקשרת דקמינה לא
 מיהיבה שחקודם . וה'
 תירוח שני של תוס' .
 ועוד תירצו שם שקודם
 דהלבונה נתי ריש לה
 מתירין דהיינו קמינת
 הקמיצה מ"ס כיון דהוא
 ג"כ מתיר עצמו אינו
 מחייבים עליו משום
 פיגול ושאינו אמורים
 דלא סקרי מתיר את
 הבשר דהא בנפסא או
 נאברו האמורים ג"כ
 הבשר סותר . והנה הא
 הקשרת דקמינה לא
 מחייב שתקדום להקשרת
 לבונה . שפורש במנחות
 ד"ג ע"ב . ומה ד"ה
 קמיצת קומץ מחייב
 שתקדום . כ"כ תוס'
 מסב"ל בלשון מ"ס
 קודם קמיצת כודאי
 נראה שלא להקשרת .
 ולעני' דאיה ברורה
 לזה ססוגיא דמנחות
 ד"ז ע"א הנ"ב דכא
 דשיריים דקומץ מתיר
 דידהו . אבל הכא דקומי
 לאו

כל שאינו על מזבח החיצון בשלמים. דפגול בשלמים הוא דכתיב. מה שלמים מיוחדים שמתן דמן על מזבח החיצון. אף כל שדמן נתן על מזבח החיצון. להפוקי פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים. שדמן עשון היה ומתן דמים בפנים ואין הלכה כר"ס:

ה קדשי גוים. שהגוים עוברים נדרים ונדבות כשראל דכתיב בפרשת אמור איש איש מזבח ישראל אשר יקריבו קרבנם לכל נדריהם ולכל נדבותם. ודרשנין [איש] מה"ל איש איש לנדבות את הגוים שגודרים נדרים ונדבות כשראל: אין חייבין משום פגול נותר וממא. דפגול יליף מותר בגזירה בזה דעון עון. ומותר יליף מממא בגזירה בזה דחלול חלול. ובטמא כתיב (ויקרא כ"ב) ויגזרו מקדשי בני ישראל ולא מקדשי עכו"ם. ואין הלכה כרבי מאיר:

אומר. כל שאינו על מזבח החיצון בשלמים אין חייבין עליו משום פגול כה: ה קדשי גוים (ס) אין חייבין עליהם משום פגול (ל). נותר. וממא. והשוחטין בהרץ פטור. דברי רבי מאיר. רבי יוסי מחייב. דברים שאין חייבים עליהם משום פגול (א). חייבין עליהם משום נותר (ב) משום טמא (ג). רבי שמעון אומר בדבר שדרבן להאבל. אבל כגון העצים. והלבונה. והקשרת. אין חייבין עליהם

הרמב"ם סס: כל שאינו על מזבח החיצון. לטון הר"ב לאפוקי פרים ס' שדמן עשון היה. פירוש על הפרוכה שה"ל גיטעה. ומתן דמים פירוש על מזבח הזהב: בשלמים. לטון הר"ב דפגול בשלמים הוא דכתיב. עי' מ"ט במשנה דלעיל: ה אין חייבין עליהם משום פגול כו'. כתב הר"ב

דפגול יליף מותר בג"ש דעון עון דגבי פגול כתיב (ויקרא ו') והנפש האוכלת [ממנו] עונה תבא. וכתיב גבי עתה (סס י"ט) ואוכלו עונו יבא. ומ"ש מותר יליף מממא בג"ש דחלול חלול. דגבי טומאה כתיב (סס כ"ג) ולא יחללו את קדשי בני ישראל. וגבי נותר כתיב (סס י"ט) כי את קדש ה' חלל. פ"ק דתמורה דף ג': והשוחטין כגון פטור. לא מלאחי טעם מפורש. והפסח מדכתיב (סס י"ז) למטן אשר יביאו בני ישראל את זבחהם. ודרשנין זבחהם דוקא: רבי יוסי מחייב. ה"ר קדשי עכו"ם לא נהיט ולא מועלין. ואין חייבים עליהם משום פגול כו'. אמר רבי יוסי רואה אני בזולת להחמיר בגמרא כהן לה'. ומכאן סתירה לדברי החומר כה"מ ספ"ח מה"ל פסולי המוקדשין דפגולתא דר"י לא קאי אלא על ושוחטין כחון. ולא עוד אלא דהבזוהטין כחון לא מתני כהן כרייתא כלל: חוץ מן הדם. כתב הר"ב דמעטיה קרא דכתיב ואני נתחיו לכם כו' ועוד כתיב על המזבח לכפר כו' ולא למעילה הלכך אין חייבין כו'. קרא דלכם נמי לענין מעילה נדרים. ועוד שלישי אמר קרא הוא. הוא לפני כפרה כלאחר כפרה מה אחר כפרה אין זו מעילה אף לפני כפרה אין זו מעילה. ומסקנא חד למעוטי מעילה וחד לטמא וחד לעמא. אבל פגול לא לריד קרא דתמן [משנה ג'] כל שיש לו מהירין כו' חייבין עליו משום פגול ודם גופיה מחיר הוא. גמרא. וכך פ' הר"ב ספ"ח דחולין

חרי מעוטי לטמא וממא. וכתבו החוס' תימה לנותר וטומאה סגי בחד עכו"ם. וי"ל דמוקמינן מיעוטא בנותר דוקא. אבל משום טומאה הוה חייב כי היכי דאין לו מהירין כגון קומץ ומנחת כהנים הע"ג דאין בהם פגול י"ש כהן איכור טומאה דמריבין מאשר הם מקדישים הכי הוה מריבין נמי לנדי דס. ע"כ: העצים והלבונה והקשרת אין חייבין עליהן משום טומאה לא טומאת עממן ולא טומאת הגוף ר"ל שהטמא אס' אכל קטורה ולבונה או הקריב עליהם טמאים שהוה פטור. וכן אס' היה טמא. והן טמאין. הרמב"ם. ולא פירש כן בחיבורו ספ"ח מהלכות פסולי המוקדשין. ומ"ש הר"ב ורבנן פליגי עליה ומרבו להו לטומאה מקרא. ומסיק עס הכ"מ דהרמב"ם ס"ל דדרשא גמורה היא ולא אהמכתא. ואני חמה עליו

פ"ד ה בסנהגה רש"א כו' עי' הגר"א כר"י זבחים מה"ל ס"ג וגם כ"ז"ס ממזון ק"ט ע"כ ד"ה כהמל כו' הג"ס נפלה מרבינו קלימוס:

תוספות רע"ק

הבשר למחר לא נתפסל דאין לבשרה לא אכילה טובה ולא אכילה אדם אבל אם חיטב להקטיר אמורים נתפסל גם הבשר כן איתא בסוגיא דליה. ואולם מדברי הרמב"ם ש"ח דחשיב בכלל דברים שאין חייבים כשום פגול מ' שאין לו מהירין. אובל בשר חמאת הנשרפת כמובא דאף בנתפסלו הפרים אינו חייב על אכילה הבשר וצ"ע: [אז] פ"ג במשנה אין חייבין עליו. אבל מ"ל פסול בק"י מה שלא לשמה דלא מפסל בשלמים פגול בחמאת הפנימיות. מפסל דחושל בשלמים לכ"ש דחושל בחמאת הפנימיות גמרא פ"ק ד' י"ד ע"א:

הקטורה וכל הסגוין במשנתנו: חייבין משום טומאה. האוכלין בטומאת הגוף חייב כרת: חוץ מן הדם. דמעטיה קרא דכתיב (סס י"ז) ואני נתחיו לכם. שלכם יהא כשאר חולין ולא כקדשים ועוד כתיב (סס) על המזבח לכפר לכפרה נתחיו ולא למעילה הילכך אין חייבין עליו לא משום טומאה ולא משום נותר ולא משום פגול אלא משום אוכל דם גמרא: בדבר שדרבן להאבל. שדרך בני אדם להכלין והט"פ שהוה מן הנקטרים כגון קומץ ומנחת כהנים והדומים לה. אבל לבונה ועלים וקשרת אין חייבין עליהן משום טומאה. ורבנן פליגי עליה ומרבו להו לטומאה מקרא דכתיב (סס ו) והבשר אשר יגע בכל טמא והבשר יחירא לרבות עלים ולבונה. והלכה כחכמים דעלים ולבונה נמי י"ש כהן משום טומאה ואין לך עמים דמיטמאין אלא עמים של קרבן בלבד. פ"ח

חרי מעוטי לטמא וממא. וכתבו החוס' תימה לנותר וטומאה סגי בחד עכו"ם. וי"ל דמוקמינן מיעוטא בנותר דוקא. אבל משום טומאה הוה חייב כי היכי דאין לו מהירין כגון קומץ ומנחת כהנים הע"ג דאין בהם פגול י"ש כהן איכור טומאה דמריבין מאשר הם מקדישים הכי הוה מריבין נמי לנדי דס. ע"כ: העצים והלבונה והקשרת אין חייבין עליהן משום טומאה לא טומאת עממן ולא טומאת הגוף ר"ל שהטמא אס' אכל קטורה ולבונה או הקריב עליהם טמאים שהוה פטור. וכן אס' היה טמא. והן טמאין. הרמב"ם. ולא פירש כן בחיבורו ספ"ח מהלכות פסולי המוקדשין. ומ"ש הר"ב ורבנן פליגי עליה ומרבו להו לטומאה מקרא. ומסיק עס הכ"מ דהרמב"ם ס"ל דדרשא גמורה היא ולא אהמכתא. ואני חמה עליו

יכין תפארת ישראל יכין

בה) דעיקר פגול בשלמים כתיב, ומנה ילפסין לכל הקרבנות, ולהכי לרין שיהיה בשלמים שוריקת דמן במזבח החיצון, משנה"כ פרים ושעירים הנשרפים, דמן מרק רק לפנים [אב"י ואולה"ק הכי כל' אישורין אסורים באכילה ואין יחול עליהן איסור פגול, הכי לר"ש אין אהמ"א אפילו חומר על קל. וי"ל דנקדשים אף לר"ש אהמ"א [ככריות כ"ג ג']:

אור גדול

במשנת ר"ש שאינו על מזבח החיצון בשלמים. (כתוב' ס"ה ב') ד"ה אב"י הקשו וי"ל תפארת הפנימיות אסאי צריך למעוטינהו מפניול לר"ש דאמר אין פיגול בעולין ואין נותר בעולין לפי שאין איסור חל על איסור ואסאי חייבין עליהם משום נותר וממא הא אית בהו מעילה ואין איסור חל על איסור ומיהו בזה י"ל דמשבתת לה לאחר שניתך הבשר ועדיין ראוי לאכילה כו' ומ"מ קשה מפניול שהרי פקע פיגולו שמששלה בו האור עכ"ל. וצ"ע דהא מבי משלה כהן האור פקע נמי איסור נותר וממא כדאיתא בגמ' (ס"ג א'). ואפשר דפקע פיגולו מתן לא שייך רק באיסורין הקרבין ע"ג המזבח אבל לא בפרים הנשרפים דנשרפים חוץ לעיר אבות הרשן. רק דכוונת החוס' עפ"י הא דאמר (לי"א א') דהישב באכילה פרים ובשריהן לא עשה ולא כלום רק אם חיטב באיסורין נתפסל גם הבשר עם האיסורין וסבירם דזה לא שייך רק אם חל הפיגול על האיסורין

ואנבן נתפסלו גם הפרים משא"כ אם איננו חל על האיסורין שוב גודאוי נא נתפסל הבשר ג"כ כיון דכל עיקר פיגולו דבשר הוא אב"י דאיסורין א"כ לא יתא פסול חסור מין העיקר. וא"כ כיון דבאיסורין לא משבתת פיגול שפיר קשה. אטעם דחוק הוא וצ"ע. שוב ראיתי דלק"מ דע"כ האי דאמר (ס"ג א') דפקע איסור נותר היינו לענין נכות דאף אם ירדו ועלו אבל לענין אכילה לא דהכי איתא אהמ"א דהריא בכריתות (י"ד א') דמשלה בהן האור דפקע פיגול הו"ל נותר יעושה"מ. ודברי רש"י (ס"ג ב') דפי' לענין אכילה צ"ע: מכריתות. ועוש (ס"ג ב') בהגהות הב"ח ותחת דהשוכך הוא דפיגול אף לאכילה כדמוכח מכריתות ובמ"ש תוס' (ס"ב ב') ד"ה הקומץ. ונותר לאכילה לא. וממא שפיטא דלק"מ דהם טומאת בשר והכא טומאת הגוף ואשה"מ:

ף לשם ששה דברים הנה
נבחר. ס"ו ע"ב ע"ג ז' ס"ב
לשם זבח. כ"ו כ"ז ס"ד ס"ה
מפני שקנינתו כללה י"א :

שנוי נוכחאות
ף זבח לשם זבח.
כ"ד' הובח... הובח.
והחמאת (האשם) .
כ"י'ק והפאת ואשם ;
כ"י'מ וכ"י'ר כ' וכ"י'א'
וכמכ"ב ד"ו וככל דפ"י'
להל' לשם חטא. כ"ד'
וכ"י'א' וכמכ"ב ד"ו לש'
הפאת ו. י"ט. כ"גן נמקס
לד"ה' גכ והאשם. אף
מי שלא. כ"ט'מ שסע"י
שאף. (שאין) החשבה
הולכת (אלא) אחר .
כ"י'א' א"י. כ"י'ק'
אלא לאחר והנמשך הוא ;
כ"י'מ ליתא אבל נה"מ
גמ' טס ליתא .

תוספות חדשים
ף במשנה לשם השם
לשם מי שאמר וזה העולם.
גמ' :

תוספות ר"ע ק
ף [אוח דה] במשנה
לשם ששה דברים.
דעת הו"ס במכילתין
שככל ד' עבודות צריך
כוונה וי"ו דברים וכן
בשעת הקשרה צריך
כוונה חוץ מכוונת
הזבח ד"ש בהקשרה.
ובדפי"ד אם כיון כ"ד'
עבודות שלא לשם השם
ושלא לשם אישים כו'
כשר. דכל הנהו כוונות
אינן אלא למצוה ע"ש
אבל הרמב"ם העמיץ
רק דבשעת זביחה צריך
אלו הו" כוונה ע"ש ;
[אוח דה] בהרע"ב ד"ח
לשם ריח לאפוקי אם

עליו דכהדי' כחז כפ"ו מה' איכורי מזבח דטומאהו מעלה
בעלמא וכפידש'י' למעלה דרצבן וקרא' אהמכתה בעלמא וכ"כ
בשמו כרפ"ח דערויות. אבל ההו"ס' כפ' דלעיל דף ל"ד נחלקו
עליו. וכחזו דדרשה גמורה היא ועמ"ס ברפ"ב דנחמות. [והא'
דכברייחא לא נקט אלא עלים ולכוונה.
דממילא קטורת נמי במשמע
דלענו תנא כי רובלא ס"י] : ך לשם
זבח. שנאמר (ס"ז) ובשר זבח הודת
שלמיו. שפיהה זביחה עס שאר
העבודות לשם שלמיו וקושאר הקרבנ'.
הרמב"ם ספ"ד מהלכות מפעה
הקרבנות : אף מי שלא היה בלבו.
פי' הר"ב אלא שחטו סתם כו' וכן
פירש"י ומשמע דתנא קמא נמי אשוחט
קאי. והיינו דפירש הא דקאמר ר"י
שאין המחשבה כו' אף כי למרי הבעלים וכו'. והרמב"ם פי'
דמ"ק מנריך שפיהה כוונת בעל הקרבן כו' ופליג ר"י וכו' והאחא
שפיר שאין המחשבה כו'. לאפוקי לת"ק דמנריך ג"כ למחשבת
בעל הקרבן. ומ"מ אף ת"ק לא אמר אלא לכתלה. ולא דבעלים
מפגלים. דהא בגמרא אמרינן מחני' דלא כי האי תנא. דתניא
אר"א בר' שמעון שהבעלים מפגלים. ומדאמר' מהימין [דלא כי האי תנא ולא אמר ר"י דלא] וכו'. ש"ת דאף לתנא קמא אין
הבעלים מפגלים ועיין במשנה ז' פ"ב דחולין :

לשמן. דלמא אהי למימר שלא לשמן : שאין המחשבה הולכת
אלא אחר העובר. הלכך אי הוה אומר שלא לשמן אף כי
אמרו הבעלים לשמן לאו מידי הוא דלאו בדידהו הליא מילתא
דכתיב (ויקרא ז) המקריב [אוחו] לא יחשב. והלכה כר"ז :

יבין תפארת ישראל יבין
ומן אכילה הקרבן, או באכלו אדם עמא, אינו חיוב רק משום
דס, ולא משום נותר או עמא, מדמיעטיה קרא' לנס משאר
חיובים (לה) בין באכלו, או הקריבן, כשהמקריב עמא או הנקרב
עמא פזור מכתת : (לו) לאפוקי בשחטו לשם קרבן אחר, דהיינו
שינוי קודם : (לו) לאפוקי שינוי בעלים, דהיינו בשחטו לשם אדם
שאינו בעליו : (לח) ר"ל לשם הקב"ה. וכל דהתא לאפוקי בשחטו
לשם חולין, [וכן משמע ק"ת בש"ס] : (לש) לאפוקי בשחטו על
מנת להקריבו ע"ג נחלים ולא ע"ג אש : (ס) לאפוקי בשחטו ע"מ
ללנות הדבר הנקרב תחילה חוץ למערכה, ודעתו להקריבו אח"כ
צלאן. עי' לקמן פי"ד ס"י בהרע"ב ובחומ"ס שם :

ש"ס נגעה בהן טומאה אסור לשרפן על גבי המזבח : ך לשם
זבח. לאפוקי שינוי קדש כגון לשם זבח אחר : לשם זבח.
לאפוקי שינוי בעלים כדילפינן לעיל כריש פ"ק ממזלח שפתיך
תמזור ועטיק כחשך נדרת לה' אלהיך נדבה כו' : לשם אישים.
לאפוקי אס שחטו ע"מ לעבדו חתיכות
ללויות בגחלים : לשם ריח. לאפוקי
אס ללאין תחלה חוץ למערכה. דתו
לא מסקי' ריחא : לשם הנחת רוח.
נחת רוח להקב"ה שאמר ונעשה
רעונו וכל הני ילפינן להו מדכתיב
חבה ריח ניחוח : לשם [החמא]. לשם
חטאו שהוא מביאו עליו : אף מי
שלא היה בלבו לשם אחד מכל
אלו. אלא שחטו סתם כשר : שהוא
תנאי ב"ד. שישחוט סתם ולא ימלא

לשמן. דלמא אהי למימר שלא לשמן : שאין המחשבה הולכת
אלא אחר העובר. הלכך אי הוה אומר שלא לשמן אף כי
אמרו הבעלים לשמן לאו מידי הוא דלאו בדידהו הליא מילתא
דכתיב (ויקרא ז) המקריב [אוחו] לא יחשב. והלכה כר"ז :

יבין תפארת ישראל יבין
דחו לא מסקי' ריח : (מא) על מנת לעשות נחת רוח להקב"ה
שאמר ונעשה רעונו : (מב) לשם חטאו שהוא מביאו עליו :
(גג) רק שחטו סתם : (מד) שישחט סתם ולא ימלא לשמן,
שחא יעשה ויאמר שלא לשמן : (מה) גיל דר"ל גם זה הנאי ב"ד
שאין המחשבה הולכת וכו' [כמו שאמר כירה מוכן, ועי' מ"ש שם,
ועי' רמב"ע פ"ה דהלכות מ"ו, ופ"ה דפרי מ"ה שאין מליין וכו',
וכ"כ ידים פ"ה מ"ב, ועוד הרבה דוגמתן] : (מו) ר"ל בחיוב העובר
לשמן, והבעלים שחטו שלא לשמן, או איפכא, לא מהני רק
מחשבת העובר :

ציונים
פ"ד א איהו מקומן של
זבחים. כ"ו כ"ז ס"ד ס"ה
שהיבטן בצפת. מ"י ס"ט
ה' כ"ה ס"ה ס"ג :

לקומים
פ"ד א במשנה איהו
מקומן אף על גב
דמקומה מקומות יש דשאי
בין ק"ק לק"ל אשילו הכי
לא תני אלו הן מקומותיהן
משום דס"ס כולן כשירים
כחד מקום דהא כולל כל
מקום שצורה כשירים
קק"ל הוא ג"כ אפון
דמיתותין לקמן גמ' דף
כ"ס מק"ו ח"ב שפיר משתת
כלבו כחד מקום ויהיו
דקמ"ל תא גושה דכושטו
קק"ל כפון. (ט"ז) :

תוספת יום טוב
פרק ה א קדשי קדשים. ל' הר"ב עולות חטאות ואשמות.
וכן לשון הרמב"ם ומסיים ודכר תורה
בחטאת ואשם ק"ק היא. ולמדט העולה לפי שזוה עס החטאת
ואשם בשחיטתה ובקבול דמה כמו שיתבאר [במ"ד] ע"כ וחימה
דלא כחזו ג"כ זבחי שלמי לבור דתנן
להו כהדי אשמיה במ"ה. ורש"י
כתבם. ובגמרא דף כ"ה טע רב מרי
בריה דרב כהנא על עולותיכם ועל
זבחי שלמיכם מה עולה ק"ק אף זבחי שלמי לבור דתנן
הר"ב עולה כהדיא כתיב ביה ושחט אותה על ירך המזבח לפניה אשכחן בן לאן. בן בקר מנגן אמר קרא ואס מן הלאן. ו' מוסף
על עיני ראשון וילמד עליון מחתון. גמ'. ומ"ס הר"ב והא דלא תנא הכא וקבול דמן בצפון כו' אלא משום דליכא אשמו של
מזרע ס' דכתיב ולקח וגו' ונתן. מה נתינה כו' גמ'. [ועיין במ"מ פ' בחרא דנגעים] וכחזו ההו"ס' תימה דגבי חטאת נמי
הוי

ר"ע מברסגורה
פרק ה א איהו מקומן של זבחים קדשים.
עולות חטאות ואשמות : שחיטתן בצפון.
עולה כהדיא כתיב בה (סס א') ושחט אותה על ירך המזבח
לפניה. חטאת כתיב בה (סס ו) במקום אשר השחט העולה
השחט החטאת. אשם כתיב ביה
פרק ה א איהו מקומן של זבחים *). (סס ו) במקום אשר ישחוט אות
קדשי קדשים (ב) יהוימתן העולה ישחוט את האשם : שחיטתן
בצפון
זבחי שלמיכם מה עולה ק"ק. מה עולה בצפון. אף זבחי שלמי לבור בצפון : שחיטתן בצפון. כתב
הר"ב עולה כהדיא כתיב ביה ושחט אותה על ירך המזבח לפניה אשכחן בן לאן. בן בקר מנגן אמר קרא ואס מן הלאן. ו' מוסף
על עיני ראשון וילמד עליון מחתון. גמ'. ומ"ס הר"ב והא דלא תנא הכא וקבול דמן בצפון כו' אלא משום דליכא אשמו של
מזרע ס' דכתיב ולקח וגו' ונתן. מה נתינה כו' גמ'. [ועיין במ"מ פ' בחרא דנגעים] וכחזו ההו"ס' תימה דגבי חטאת נמי
הוי

יבין תפארת ישראל יבין
פרק ה א ר"ל איזה מקום שחיטתו, ומקום קבול דמן, ומקום
זריקתו, ומקום אכילתו. דלא מפרש בפרקו רק דיני
אלה המקומות של הקרבנות טלן : (ב) דהיינו חטאת, עולה,
אשם, שלמי לבור :

וקיבול דמן בכ"ש בצפון.
 ע"י שם ה' : רובן מעין
 היות ע"ב הדברים מ"י שם
 ה"י ו"ד' : מ"י ע"י ה' : מ"י
 ב פרום הנשרפים : מ"י
 ע"ל מ"י : מ"י מ"י : מ"י
 מ"י : מתנה ארת מ"י.
 מ"י : מ"י : אם לא נתן לא
 ע"כב : יושלמי יוסף מ"י ה"ה

שנויי נוסהאות
פ"ה א מתנה אחת.
 ד"ג : ד"ג ודפ"ו...
 וכו"ל וכו"ל א' ומתנה...
 יסוד מערבי : כמש"כ
 ד"ו מערבית : אם לא
 נתן : כמש"כ ואם...
 ה היתה על הפרכת...
 כמש"כ ד"ו עשורת... על
 בין הדבין על הפרכת
 וע"י רע"ב : מתנה.
 כ"י ק' וכו"ל א' ומתנה...
 אם לא נתן : כמש"כ
 ואם... .

תוספות חדשים
פ"ה א בתוי"ט ד"ח
 שחוטתן כו'
 ואע"ג דמת"י כו' וקטס
 גבי תעלה נמי כתיב גבי
 שער טיח וכסנא ושעיר.
 והו"פ דיומא דף כ"א ע"ג
 כשהקטו קטיף ה"ל היל"ז
 ושמה משום דגבי תעלה
 לא יכול לדרוש כולל לא
 דריש להו"ע"כ וזה דוק.
 ולי"ז ליישב גבי תעלה
 אלוטריד למכה ולתק
 להכות קבלת הדם : הכל
 גבי מנורת כנר כתיב
 כחטאת האשם הוא נא
 להכות על הקבלה ח"כ
 מיוחד ולתק דה"ל למכ"כ
 ונתן הכהן מדם האשם אלא
 כ"ה ליקט לקוסה לתינה
 וק"ל (ממסורשת וצ"ל) .

תוספות רע"ק
פ"ה א [אות ד']
 במשנה בבב"י
 שרת בצפון : אין לומר
 סלא קתני גבי
 שחוטתן בכלי שרת
 רמזיך דשחוטת לא בעי
 כ"ש : ד"ל דלא בא
 להשמיענו דבעי כלי
 שרת : אלא דאשמעי'
 דגם הכ"ש בעי להיות
 בצפון (כמ"ש לקטן
 במשנה ז') תוס' : [אות
 ד'] תוי"ט : ד"ה
 שחוטתן בצפון אכתריא
 מטיף ע"כ : וכתבו עוד
 דבהמאת דכתיב ולתק
 באצבעו : ובאצבעו ל"ש
 קבלה וע"כ דהקבלה
 בכלי ובאצבע היינו
 דעביד אוון לכלי ולקחו
 באצבעו : [אות ד']
 חרע"ב ד"ה שירי הדם
 בדכתיב : בהו"ל הקטו
 דלמ"ל קרא תיבוק ליה
 דאין מעבירין עדיף
 מתירי : קרבן נתנאל
 זוף מניח :

כתיב ולקח וגו' ונתן. מה נתינה כו' ולא אמרין מה נתינה
 בעלמו כו'. ושמה הכא דריש משום דמיותר דכתיב במלורע
 עשיר ועני. ואע"ג דכתיב דריש מקמחי אצתריה כתיב. ע"כ.
 ומ"ש הר"ב שלאחר כו' היה כהן אחר מקבל הדם בכלי דכתיב
 (ויקרא יד) כי כחטאת האשם הוא.
 מה חטאת טעונה כלי. אף חש טעונה
 כלי בריתא דנמרא : בצפון. מכותל
 המזבח לפניו עד כותל העזרה. והוא
 ששים אמה [וחצי] וכל שכנגד הרוח
 הזה מכותל האולם עד כותל המזרחי.
 והוא ע"ו אמה. הרמב"ם. וכבר
 הארכתי בזה בס"ד במ"ט פ"ג דיומא :
 פר ושעיר של זיה"כ. סהן חטאות
 דכתיב (ס"ט) צפר בן בקר לחטאת.
 והשעיר (א) אשר עלה עליו הגורל לה'
 וטעמו חטאת : מעון. ל' לורך הוא כדפי'
 הר"ב בריש פ"ג דכזורים : [ועל
 הפרוכת. כתיב הר"ב דכתיב וקניענה
 לאהל מועד. וצפרים הנשרפים למשנה
 ב' כתיב (ס"ד) לפני ה' את פני
 פרכת הקדש :] אם לא נתן כו'. לטון הר"ב דכתיב הזאות ומחן
 דמים כו'. עיין בפ' דלקמן מ"ד : לא עכב. עיין [מ"ס] במשנה
 ו' פרק י"ג : ב פרים הנשרפים. לטון הר"ב פר העלם
 ופר כהן מכה. ענינם נשנה במסכת הוריות ועיין בסמוך :
 ושעירים הנשרפים. לטון הר"ב שיערי ע"ו שהוקטו לפר
 העלם. כמ"ס במ"ב פ' דלעיל וגם לטון רש"י דקטו לשיל פר
 העלם אף על גב דשעירים בלטון רבים. וטעמא דשעירים
 בלטון רבים דק"ל דשאר שבטים מביאין על זיה"כ כדאיתא
 בספ"ק דהוריות. וזיומא פ"ה ד' ג' תניא כה"ג. והקטו תוס'
 דה"ל למתני (פר) [פרי העלם דנר] נמי בלטון רבים : שהרי
 כמו כן כל השבטים מביאין. וחילתו דלחיי למטעי למימר דלחיי
 (" כדפי' וד"ק הוא טענה גורל לחטאת לה' : נמי

בצפון ז). פר ושעיר של יום הכפורים (ד).
 שחוטתן בצפון. וקבול דמן ב' בכלי שרת
 בצפון (ו) ודמן מעון (ז) הויה על בין הברדים (ח)
 ועל הפרוכת (ט) ועל מזבח הזהב (י). מתנה
 אחת מהן מעכבת. שירי הדם היה שופך
 על יסוד מערבי של מזבח החיצון. אם לא
 נתן (יא) (לא עכב יב) : ב פרים הנשרפים (י).
 ושעירים הנשרפים (י) : שחוטתן בצפון.
 וקבול דמן בכלי שרת בצפון. ודמן מעון
 הויה על הפרוכת (ט) ועל מזבח הזהב (ט).
 מתנה אחת מהן מעכבת. שירי הדם
 היה שופך על יסוד מערבי של מזבח
 החיצון. אם לא נתן (יא) לא עכב .

(ס"ד) וכתיב את החטאת במקום העולה וקרא יתירא הוא דהא
 כתיב במקום אשר השחט העולה השחט החטאת. אלא זה צנה
 אב לכל החטאות שיהו טעונות לפון : וקבול דמן בכלי שרת.
 דכתיב בעולה סיני (שמות כ"ד) וישם באגנת וממנו למדו כל
 הזכרים להיות טעונים כלי : הויה על בין הברדים. עומד בין
 שני בדי חרון ומה אחת למעלה ושבע למטה כנגד עביו של
 כפורת. ולא היו נוגעים בה : ועל הפרוכת. דכתיב (ויקרא ט"ו)
 וכן יעשה לאהל מועד : ועל מזבח הזהב. דכתיב ואלא אל
 המזבח בכדר עבודת יה"כ כפרשת אחרי מות : מתנה אחת
 מעכבת. כדאמרן בפ' ב"ש [ד"ל] דכפר העלם דבר כתיב
 וטעם לפר כאשר עשה לפר החטאת כן יעשה לו וקרא יתירא
 הוא. לעכב שאם חסר אחת מן המתנות לא כפר. ודרשין ועשה
 לפר זה פר יה"כ. דכדידיה נמי מהכא אחת מעכבת כמו פר העלם דבר : שירי הדם היה שופך על יסוד מערבי. (" כדכתיב
 (ויקרא ד') אל יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד ואלהל מועד למערבו של מזבח החילון היה : אם לא נתן. שירי הדם
 ליסוד לא עכב הכפרה דכתיב הזאות ומחן דמים לפני כתיב (ס"ט) וכלה מכפר את הקדש דמשמע שכבר שלמו כל הכפרות
 כולן : ב פרים הנשרפים. פר העלם ופר כהן משיח שאין נאכלים לכהנים אלא כשרפים חוץ לירושלים : ושעירים הנשרפים.
 שעירי ע"ו שהוקטו לפר העלם לכל דכריהם : הויה על הפרכת. שבע הזאות על הפרוכת. אצל בין הבדים לא כתיב בהו
 (" כר"ב ד"ר דכתיב.

יבין תפארת ישראל יבין

לאשמיעין דבקבלה שיהיה גם הכלי בצפון צענה שמקבל,
 ולהכי לא כלל בהדיה שחטה, משום דשחוטתו א"ל שיהיה הסכין
 בצפון (תוס'). [ולפ"ע ד' דמהכא מוכח דשחטה צדועד כפרה גלי כלי
 שרת [כרמב"ם פ"ד ממעשה קרבנות ה' : ז] לריד : ח) דהכוס'ג מנול'
 הדם לבית ק"ק ועומד בין ב' בדי חרון [וכתיב שני שלם היה חרון,
 שומד במקום בין הבדים], ומהו א' למעלה וז' למטה כנגד עוביו של
 כפורת שהיה טפ"ח (ט) דכשולא מהק"ק אל ההיכל, מזה מהרס
 גם על הפרוכת בהיכל א' למעלה וז' למטה : (י) דאחר הזאות ששל
 הפרוכת, נתן מהרס באצבעו ד' מסמות על ד' קרנות מזבח הזהב
 שבהיכל, ואח"כ מזה ז' הזאות על טברו של מזבח למעלה :
 (יא) שלא שפך שירי הדם ליסוד : (יב) הכפרה, ור"ל שא"ל קרבן
 אחר : (יג) היינו פר העלם של זכור, ופר כהן המשיח [מפורשין
 פ"ד כ"י כ"ה] : (יד) שעירי ע"ו [מפורשין פ"ד כ"י כ"ו] : (טו) ז'
 הזאות בהיכל על הפרוכת מכוון כנגד בין ב' בדי חרון [וכתיב
 שני, נגד המקום שהיה שם בין ב' הבדים כתיב ראשון] : (טז) ד' מהנהוג
 על ד' קרנות :

בצפון. והא דלא תני הכא וקבול דמן [נכלי שרת] בצפון חט"ג
 דכלהו קבלת דמן בצפון במקום שחטה. דסמוך לשחטה כתיב
 ולקח מדם הפר. אלא משום דאיכא אשמו של מלורע שהכהן
 היה מקבל/מקלת דמו בכפר דכתיב (ויקרא י"ד) ולקח הכהן מדם
 האשם ונתן. מה נתינה בעלמו של כהן
 באצבעו. אף לקיחה בעלמו של כהן.
 מש"ה לא כתב הכא וקבול דמן שאין
 קבול דמן שיה. ומשום דלא כתיב ליה
 צלא קבלת כלי שלאחר שקבל כהן
 אחר מקלת דם צידו. היה כהן
 אחר מקבל הדם בכלי. מש"ה הדר
 תני כדריא חשם מלורע חשם חלוי
 שחוטתן בצפון וקבול דמן בכלי שרת
 בצפון : פר ושעיר של יום הכפורים.
 חט"ג דלפון בעולה הוא דכתיב.
 אקדים הנא לחטאות כרישא דלחיידי
 דחיתא מדרשא חביבא ליה. וחטאות
 פנימות לחיידי דכנסה דמן לפני ולפנים
 חביבא ליה ואקדמינהו לשאר חטאות.
 וחיתא נמי שחוטתן בצפון דכתיב

(ס"ד) וכתיב את החטאת במקום העולה וקרא יתירא הוא דהא
 כתיב במקום אשר השחט העולה השחט החטאת. אלא זה צנה
 אב לכל החטאות שיהו טעונות לפון : וקבול דמן בכלי שרת.
 דכתיב בעולה סיני (שמות כ"ד) וישם באגנת וממנו למדו כל
 הזכרים להיות טעונים כלי : הויה על בין הברדים. עומד בין
 שני בדי חרון ומה אחת למעלה ושבע למטה כנגד עביו של
 כפורת. ולא היו נוגעים בה : ועל הפרוכת. דכתיב (ויקרא ט"ו)
 וכן יעשה לאהל מועד : ועל מזבח הזהב. דכתיב ואלא אל
 המזבח בכדר עבודת יה"כ כפרשת אחרי מות : מתנה אחת
 מעכבת. כדאמרן בפ' ב"ש [ד"ל] דכפר העלם דבר כתיב
 וטעם לפר כאשר עשה לפר החטאת כן יעשה לו וקרא יתירא
 הוא. לעכב שאם חסר אחת מן המתנות לא כפר. ודרשין ועשה
 לפר זה פר יה"כ. דכדידיה נמי מהכא אחת מעכבת כמו פר העלם דבר : שירי הדם היה שופך על יסוד מערבי. (" כדכתיב
 (ויקרא ד') אל יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד ואלהל מועד למערבו של מזבח החילון היה : אם לא נתן. שירי הדם
 ליסוד לא עכב הכפרה דכתיב הזאות ומחן דמים לפני כתיב (ס"ט) וכלה מכפר את הקדש דמשמע שכבר שלמו כל הכפרות
 כולן : ב פרים הנשרפים. פר העלם ופר כהן משיח שאין נאכלים לכהנים אלא כשרפים חוץ לירושלים : ושעירים הנשרפים.
 שעירי ע"ו שהוקטו לפר העלם לכל דכריהם : הויה על הפרכת. שבע הזאות על הפרוכת. אצל בין הבדים לא כתיב בהו
 (" כר"ב ד"ר דכתיב.

(ס"ד) וכתיב את החטאת במקום העולה וקרא יתירא הוא דהא
 כתיב במקום אשר השחט העולה השחט החטאת. אלא זה צנה
 אב לכל החטאות שיהו טעונות לפון : וקבול דמן בכלי שרת.
 דכתיב בעולה סיני (שמות כ"ד) וישם באגנת וממנו למדו כל
 הזכרים להיות טעונים כלי : הויה על בין הברדים. עומד בין
 שני בדי חרון ומה אחת למעלה ושבע למטה כנגד עביו של
 כפורת. ולא היו נוגעים בה : ועל הפרוכת. דכתיב (ויקרא ט"ו)
 וכן יעשה לאהל מועד : ועל מזבח הזהב. דכתיב ואלא אל
 המזבח בכדר עבודת יה"כ כפרשת אחרי מות : מתנה אחת
 מעכבת. כדאמרן בפ' ב"ש [ד"ל] דכפר העלם דבר כתיב
 וטעם לפר כאשר עשה לפר החטאת כן יעשה לו וקרא יתירא
 הוא. לעכב שאם חסר אחת מן המתנות לא כפר. ודרשין ועשה
 לפר זה פר יה"כ. דכדידיה נמי מהכא אחת מעכבת כמו פר העלם דבר : שירי הדם היה שופך על יסוד מערבי. (" כדכתיב
 (ויקרא ד') אל יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד ואלהל מועד למערבו של מזבח החילון היה : אם לא נתן. שירי הדם
 ליסוד לא עכב הכפרה דכתיב הזאות ומחן דמים לפני כתיב (ס"ט) וכלה מכפר את הקדש דמשמע שכבר שלמו כל הכפרות
 כולן : ב פרים הנשרפים. פר העלם ופר כהן משיח שאין נאכלים לכהנים אלא כשרפים חוץ לירושלים : ושעירים הנשרפים.
 שעירי ע"ו שהוקטו לפר העלם לכל דכריהם : הויה על הפרכת. שבע הזאות על הפרוכת. אצל בין הבדים לא כתיב בהו
 (" כר"ב ד"ר דכתיב.

יבין תפארת ישראל יבין

לאשמיעין דבקבלה שיהיה גם הכלי בצפון צענה שמקבל,
 ולהכי לא כלל בהדיה שחטה, משום דשחוטתו א"ל שיהיה הסכין
 בצפון (תוס'). [ולפ"ע ד' דמהכא מוכח דשחטה צדועד כפרה גלי כלי
 שרת [כרמב"ם פ"ד ממעשה קרבנות ה' : ז] לריד : ח) דהכוס'ג מנול'
 הדם לבית ק"ק ועומד בין ב' בדי חרון [וכתיב שני שלם היה חרון,
 שומד במקום בין הבדים], ומהו א' למעלה וז' למטה כנגד עוביו של
 כפורת שהיה טפ"ח (ט) דכשולא מהק"ק אל ההיכל, מזה מהרס
 גם על הפרוכת בהיכל א' למעלה וז' למטה : (י) דאחר הזאות ששל
 הפרוכת, נתן מהרס באצבעו ד' מסמות על ד' קרנות מזבח הזהב
 שבהיכל, ואח"כ מזה ז' הזאות על טברו של מזבח למעלה :
 (יא) שלא שפך שירי הדם ליסוד : (יב) הכפרה, ור"ל שא"ל קרבן
 אחר : (יג) היינו פר העלם של זכור, ופר כהן המשיח [מפורשין
 פ"ד כ"י כ"ה] : (יד) שעירי ע"ו [מפורשין פ"ד כ"י כ"ו] : (טו) ז'
 הזאות בהיכל על הפרוכת מכוון כנגד בין ב' בדי חרון [וכתיב
 שני, נגד המקום שהיה שם בין ב' הבדים כתיב ראשון] : (טז) ד' מהנהוג
 על ד' קרנות :

איזהו מקומן פרקה זבחם

נמי צפר שמזיח לצור בע"ז. וזה אינו דהוא עולה היו
 ע"כ: אלו ואלו כו'. לשון הר"ב וצפרים הנשרפים כתיב על ספך
 הדשן ישרף. והשפח הוקטו כדלעיל ס"ס. רש"י: ג' על ארבע
 קרנות. ע"י צפי' הר"ב דרפ"ד: עלה צככש ופנה לסובב.

שמי ככשים קטנים יולאים מן הככש
 שבהן פונים ליסוד ולסובב כדלמרינן
 בגמרא פ' דלקמן דף ס"ב ובס' גורף
 הבית סומן מ"ד סמכיה על מקרא
 דיחזקאל (מ"ג) ומעלהו פטח קדים
 מדלח כתיב ומעלתו. ועיין מ"ס פ'
 דלקמן מ"ג. ומה שכתב הר"ב בריש
 פ"ב דתמיד: ובא לו לקרן דרומית
 מזרחית. לשון הר"ב כדק"ל כל
 פיטח וכו' דילפינן לה מים של
 שלמה לקמן בגמרא פרק דלקמן דף
 ס"ב. וכבר כהצטיו צמ"ה ס"ד
 דיומא: [דרומית מזרחית כו'. כלס
 בתי"ו. וכן הוא בהל' הרמב"ם

וגם במשנה בכ"מ כלס בתי"ו. והף שקרן הוא לשון זכר ומסו
 כך ביסוד דלקמן *] וכן גרס דרומי וכן במשנה דלעיל יסוד
 מערבי. לפי שיסוד הוא לשון זכר. אשכ"כ כאן הוא כמו חסר
 רוח ובאילו שטיע קרן רוח דרומית מזרחית. ולכך בא בתי"ו
 להורות על רוח החסירה ורוח נמלא בלשון נקבה כמו בלשון
 זכר כמ"ס רש"י צפי' פרשת וישלח. כך ל"ל לקיים גי' הס'
 ולשון הרמב"ם אף שראיתי סודר החפלה הגדפס באמשטרדם
 ונחסרו שם כל אלו ההוי"ן: שירי הדס היה שופך כו'.
 דכתיב (ויקרא ד') ואת כל דמה ישפוך אל יסוד המזבח:

מערב שהוא המוך להיכל. אף ירידתו מן הככש נטון השירים
 לפנים מן הקלעים. לפי שבמשכן היו קלעים היקף לחצר אהל
 עולמים היחה חומת העזרה במקום הקלעים: לזכרי כהונה.

אלו ואלו נשרפין בבית
 הדישן. כתיב פ"ה מס' מסכת
 ר"ב ע"ג מ"ה ע"ה"כ ס"ב:
 ג' המאות הצבור והזויר.
 ל"ג פ"ה דר"ב ששון ארבע
 סמכות. ע"ה פ"ה מ"ה
 מע"ה"ק פ"ו: ע"ה בככש.
 ל"ג ע"ה מ"ה ע"ה פ"ה:
 שירי הדם היה שופך.
 מ"ו ע"ה ונאכלין לפני
 מן הקלעים. מ"ו ע"ה פ"ה

שנויי נוסחאות
 ב ב י ת הדישן .
 כמסנ"ג אבית הדישן .
 ג המאות הצבור .
 כמ"ה"ק המאות . וכו' .
 כמסנ"ב ד"ו גם כסמון .
 אלו הן המאות הצבור .
 כד"ל כעטות הצבור
 והזויר . ובא לו . ג"ה"ק .
 בא לו . יסוד דרומית .
 כמ"ה"ק דרומי וע"י
 הו"ע .

ראשון לציון
 פ"ה ג הוי"ה ר"ה
 דרומית מזרחית
 כו' וגם במשנה ככ"מ כלס
 כתי"ו כו' עיין יס"ל:

תוספות רע"ק
 ג [אות מן שירי הדם
 היה שופך על יסוד
 הדרומית. צ"ל הדרומי:
 * כ"ס דק"ק ונ"ה
 הניחו ג"כ ואל"ל מונן
 והיותו נכון ש"ל וכן
 כדלמרינן בגמ' .

לקומים
 ג במשנה על ארבע
 קרנות. לא הנא נקטור על
 הקרנות למזח דלח שטיק
 דוקא כנגד מדה של קרן
 כר"א ב"ש ומש"ה ריבס
 בזמננו על ארבע קרנות
 כתיב דכ"ס א' מרינן
 דעמשה מדכתיבוהההריאל
 ולמעלה הקרנות ארבע
 ודרש"י רבות קרנות ארבע
 כל"ה שרבות הקרנות
 הוספה למטה מן ארבע
 אות דהיינו עד החוט
 דכ"ה היו קרן ולקן נקט
 ארבע בלשנה דקרא. (ש"ל):
 הוי"ה ד"ה דרומית וכו'
 קרן וכו' עמו הס"ד א"ס
 לכל זה דקרא גופא לשון
 קרן: היו ומקרא מלא ענין
 המנה ממנו סמין קרנותיו
 וכ"כ הרמ"ז ז"ל ואל"ל רובא
 דרובא ל' נקיסה בין חיבור
 בין כרובים ע"כ וכו' מנה
 מני כן הוא דלקמן סרס
 ה' היחה חומת הקרן
 משמח וכו' : (סס) :

היה כמו צפר של י"ב דכתיב ביה (סס) והוא בארבע על פני
 הכפרות: אלו ואלו. של י"ב ושאר הנשרפים. נשרפים בבית
 הדשן למקום שמוציאים שם את הדשן של מזבח החיטון דכתיב
 ביה (סס ו) והוציח את הדשן אל מחוץ למחנה. ובצפרים הנשרפים

כתיב (סס ד) על ספך הדשן ישרף:
 אלו הן המאות הצבור. שאלו
 לריכין להזכירם שהרי הפנימיות כבר
 נשנו: שעירי ראשי חדשים ושל
 מועדות. שהן על מזבח החיטון:
 שהיטתן בצפון. שהרי למדנו בבנין
 אב לכל המצוות שהן טעונות לפון:
 עלה בכבש ופנה לסובב. מפני
 שדמה ניתן על הקרנות ובאלבע.
 לריך לעמוד ע"ג סובב. אבל בכל
 שאר הדמים שהן החתומים מן החוט
 ולמטה. עומד על הרצפה אלל זיוות
 המזבח וזרק מן הכלי וכ"מ שגייע
 למזבח כשר: ובא לו לקרן דרומית

מזרחית. שבה הוא פונע ראשון. כדק"ל [יומא דף פ"ה] כל פיטח
 שאתה פונה לא יהיו אלא דרך ימין והככש בדרום וכשעלה בו [פנין]
 למזבח נמלא ימינו למזרח. ופונה ימינו למזרח ובה לו לאותה הקרן
 והולך ומקיף בסובב דרך ימין ופניו למזבח מן הדרום למזרח
 וממזרח ללפון ומלפון למערב דהיינו דרך ימין ואמה על אמה
 ברום אמה הנתון בראש המזבח בכל זיוות וזוית שבה קרוי קרן:
 על יסוד דרומית. דילפינן ירידתו מן הככש בחטאות החיטות
 ושירי הדם בידו. מילאתו מן ההיכל ושירים הפנימים בידו.
 מה יליחתו מן ההיכל היה נטון שירי הדם בסמוך לו שהוא
 יסוד מערבי כדכתיב (סס) אשר פתח אהל מועד דהיינו ללד
 בסמוך לו. דהיינו יסוד דרומי סמוך לככש. שהככש בדרום:
 מועד. ובחטאת. (סס ו) במקום קדוש האהל בחצר ח"מ. ובבית
 דגבי חטאת ואשם ומנחה כתיב כל זכר בכהנים יאכל אותה:
 ככל

ככל

י ב י ת פארת ישראל

שנתן הדס, לן עלה הכין עס הדס בככש שהיה בלד דרום של
 המזבח, ומשם ילאו ב' ככשים קטנים, א' ליסוד וא' לסובב,
 ובה לו לאותו ככש שפונה לסובב, ועומד על הסובב והדס בידו:
 (בג) דכל פיטוח שלדס פונה, ראוין שיכו דרך ימין, להכי מדיחה
 הככש בדרום המזבח, כשעלה בו ופניו למזבח, א"כ יהיה ימין
 הכין למזרח, ונמלא פונע החולה בקרן של דרומית מזרחית.
 וכשהגיע לשם עובל ארבע ימינו הסמוך לגודל בדם שבמזרק,
 וסומך אל הארבע הוא האגודל מכאן והאלבע הארוך מכאן,
 ומותח הארבע הטבול בדם על חוד זיוות המזבח למעלה מהסובב,
 ואם נתן הדס תוך אמה מחיד מכאן או מכאן, ככר, מדהוה
 נגד הקרן [ד"ו]: א"ס הדס בקרן שכלאש המזבח ממש [כרמב"ם פ"ה
 ממעשה הקרבנות וע' בהקדמה פ"ה ס' ד'], ואח"כ מקנה הארבע מהדס,
 בשפת המזרק, והולך ומקיף משם דרך ימין לקרן מזרחית לפיטוח
 ומשם לקרן לפיטוח מערבית, ומשם לקרן מערבית דרומית, וכשגיע לכל
 קרן וקרן עובל אלבע בדם ומזה ומקנה כלעיל: (כד) תוך קלעי
 חצר אהל מועד כבמדבר, והוא בבית המקדש כל הרווח שנתון
 עזרת ישראל ולפנים ואחילו בלשכות הבניות בחול ופסוחות לקודש
 [כס"ס ד"ו], ואחילו בהיכל גופיה מותר לאכול ק"ק כשאי אפשר
 לאכול בעזרה [ספרי], ומה"ט נקט לפנים מן הקלעים, ולא תוך
 העזרה. מסיס דר"ל בכל מקום שהוא תוך היקף הקלעים, אף
 שאינו עזרה ממש, רק לשכות או היכל, מותר לאכלן שם, משא"כ
 שישתתן בכל מקום בעזרה [כלקמן מ"ו], היינו בעזרה דוקא ולא
 בהיכל [ורק בדועד כשר גם שם רמב"ם פ"ה ממע"ק] ולא בלשכות
 שבחול אף שפסוחות לקודש, [עוד ל"ל דשוכה מכאן דכל פרק זה
 מדלין

יו) של י"ב ושל שאר הנשרפין: יח) מחוץ לעיר, במקום
 שמוציאין ללס דשן מזבח החיטון: יט) החיטניות, שאנו
 לריכין להזכירם, שהרי המאות הפנימיות כבר נשנו: (ב) ר"ל
 מוספי ר"ח ומוספי המועדות שהיה בנייהן גם שעירי חטאת:
 (א) בין המאות לצור או של יחיד: (בב) המזבח היה כעין ג'
 מרובעין זה ע"ג זה, המרובע התחתון רחב ל"ב אמה על ל"ב
 אמה בגובה ה' טפחים [וכל אמות שבמזבח של ו' טפחים, חוץ מהקרנות
 שהאמה שלהן של חמשה מאשה טפחים] וזה נקרא יסוד [חוץ מלד מזרח
 ודרום, לא היה ארכן רק ל"א אמה כל אחד, כלקמן ס' כ"ע], ועליו
 רבוע השני רחב ל' אמה וז' טפחים על ל' אמה וז' טפחים,
 בלובה ה' אמות, וזה נקרא סובב, ועליו רבוע הג' רחב כ"ח
 אמה וד' טפחים על כ"ח אמה וד' טפחים בגובה ג' אמות, וזה
 הנקרא מזבח, ועליו בכל קרן אבן מרובע חלול פתוח למעלה,
 רחב אמה על אמה בגובה ה' טפחים, ואלו נקראים קרנות
 המזבח. נמלא גובה כל המזבח כ"ח טפחים, שהן ט' אמות
 וד' טפחים [רמב"ם פ"ב מבית הבחירה]. וחוט סיקרא ברוחב
 טפח מקיף סביב למזבח באמצע גובה, דהיינו בכסובב, בגובה
 כ"ד טפחים מהיסוד. והנה דס עולת בהמה, האס, ושלמים
 והטאה העוף, דמן ניתן למטה מחוט הסיקרא, לכן עומד הכין
 למטה על הרצפה אלל זיוות המזבח שיש שם יסוד, וזרק הדס
 מהכלי, כדי שיגיע הדס מכאן ומכאן לזיוות למטה מחוט, וכן
 עושה לזיוות השני שכנגדו באלכסון. אבל בחטאת שזריך ליתן
 מהדס באלבע שסמוך לגודל, סמוך לקרנות המזבח, שהן למעלה
 מחוט הסיקרא, להכי היה לריך הכין לעמוד על הסובב בשעה

בכל מאכל. משום דבעי למתני בפסח דליתו נאכל ליל לילי
 תנא בכלל כל מאכל: ליום ולילה. דכתיב (סז ז) ובשר זבח
 חודש שלמו ביום קרבנו יאכל למדנו לחודה שנאכלת ליום אחד.
 חטאת ואשם מנין ח"ל זבח: עד הצות. כיון טעו חכמים
 לתורה להרטיק את האדם מן הטבירה.
 דהא קרא לא יניח ממנו עד בקר
 קאמר: ד' העולה קדשי קדשים.
 היא ליפסל ביולא. וצטבול יום.
 ובמחוסר כפורים ומועלים זה. ומשום
 דלא כתיב בה בקרא קדש קדשים
 היא כמו בחטאת ואשם. אשמועינן

תנא דהא דהיא נמי קדשי קדשים כחטאת ואשם. שהרי היא
 שיהי להם למקום שמיטתן וקבלת דמן: שתי מתנות. בקרן
 מזרחית לפנות. ובקרן מערבית דרומית שכנגדה באלכסון.
 וטעמא משום דקרן מזרחית דרומית לא היה לו יסוד לפי שלא
 היה בחלקו של בנימין שנהגבא יעקב עליו (בראשית מ"ט) בבקר
 יאכל עד. בזהבסנתיה יתבני מקדשא. דבר המקדש לדמים לא
 יא' אלא בחלקו של בנימין. ואותו הקרן לא היה בחלקו. שהמזבח
 היה חופס בחלקו של יהודה אנה במזרחו ואמה בדרומו. כל
 אורך מזרח ודרום צעזבי אמה. אלא שלא היחה אמה שבמזרח
 על פני כל המזרח. שכשמגיע לקרן מזרחית לפנות. היחה כלה
 בהוך אמה לקרן. וכן אכילת האמה הדרומית לא היחה מהלכת
 על פני כל הדרום. שכשמגיע לקרן דרומית מערבית היחה כלה
 סמוך לקרן אמה. נמצא יסוד לשלש הקרנות. הלכך היה מחיל
 בקרן לפנות מזרחית. האיל וקרן דרומית מזרחית אין לה
 יסוד. לפי שלא היה בחלקו של עורף שנהגבא עליו יעקב.
 ועולה טעונה תחלת מתן דמה כנגד היסוד. הלכך בעי הנך
 חרתי דלמרן. דשתי מהנות שהן ארבע ציעין כדי שיהא מתן
 הדם בד' רוחות המזבח דכתיב (ויקרא ח') וזרקו את הדם על
 המזבח סביב. אי וזרקו יכול יזרקו בזריקה אחת. ח"ל סביב
 ואל"ל להקיף בזריקה אחת. אי סביב יכול יקיעטו כחוט. ח"ל
 וזרקו. ואין זריקה אלא מרחוק. וכחוט ח"ל להקיף אלא באצבע.
 הא כילד טותן שתי מהנות שהן ארבע: ושעונה הפשט ונתוח.
 דכתיב (סז) והפשיט את העולה ונתח אותה לנתחיה: ובליל
 לאישים

בחונה. בכל מאכל (כח). ליום ולילה (כו).
 עד הצות (כו): ד' העולה קדשי קדשים (כח).
 שדושתה בצפון. וקבול דמה בכלי שרת
 בצפון. ודמה שעון שתי בתנות שהן
 ארבע (כח). ושעונה הפשט ונתוח. ובליל

בכל מאכל. עי' מ"ו פ"י ומ"ט שם בס"ד: ליום ולילה. לשון
 הר"ב דכתיב ובשר זבח וגו'. למדנו לחודה שנאכלת ליום אחד.
 ובקדשים לילה הולך אחר היום. דכתיב (ויקרא ז') לא יניח ממנו
 עד בקר. רש"י: ד' העולה קדשי קדשים. לכן הר"ב ומשום
 דלא כתיב בקרא כו'. תימה ומה"ט
 ה"ל לממר [נמי] גבי זבחי שלמי לבזר
 דהא לא כתיב בהו קדש קדשים.
 וילפינן [כמ"ט בר"פ] מדתאקש לעולה
 מה עולה ק"ק. תוספות: קדשי
 קדשים. לשון הר"ב ליפסל ביולא
 וצבול יום ומחוסר כפורים ומועלים

שנויי גוספאות.
 ד' שהושתה. דמה.
 ודמה. כד"ל ונמשכ"ז
 ד"ו שחיתתו. דמן ודמן
 ואליו יקון.

תוספות חדשים
 ד בתו"ס ד"ה שתי
 מהותו כו' ובזכו
 התו"ס כו' ולי' משום
 משום דכתיבת פנימו
 ותינוני פליגי הכי כנ"ל
 ד' לי' כו' סבר זה וזה
 יסוד מערכי ונכס"ז סבר
 זה וזה יסוד דרומי דהני
 דלא כתיבוייהו והא דהני
 פנימיות תרי ומי משום
 דקמ"ל דוס עיכוב בדיעבד
 ותימה דק"ל כ"ז ע"כ ג"כ
 שמשכ"ז ח"ל שיעבד גס כפר
 כסן משום ע"כ ונכין:
 (מההור"ח ז"ל):

ראשון לציון
 ד במשנה שחיתתה
 כספן עיני ים סדר לנשניה:

לקוטים
 ד במשנה לאישים
 חרתי משמע וה"ל תן
 כס"ס דלעיל לשם אישים
 משום דהני יניחו כהן
 על פי שהאש וירדת מן
 השמים מזה הניחא מן
 הכדו"ס. (ש"ל) חו"ס
 ד"ה העולה וכו' תימה
 וכו' ונע"ד דהאס בין
 דגמרינן לכו צמדה מן
 המדות שהסורו מרשע
 דהיונו ציזק ס"ל כלינו
 כתיב בקרא ולא כולך
 לפרט אכל כהא נשניה
 דלא דעתינן אלא מסכרת
 אי ממ"ט הרמב"ם ור"ב
 שהרי היא שיה וכו' לו
 כתיב רפ"י דהא כולב
 לגבוה ואין לך ק"ק גדול
 מזה דקמ"ל גופייהו מאי
 דלית בהו לגבוה ק"ק
 איקרי כדתינן כס' החזיר
 וכו' ע"כ מש"ס כולך
 לפרט. (שה) ז' ד"ה
 קדשי וכו' דהך יזאל וכו'
 ומשמיל לא ק"ל דה"ע
 דבקדשים קליט נמי איבא
 משילה בלחמונין כא כיון
 דלית לגבוה איבא ק"ק
 מיקרו כמ"ט כס' רש"י
 ז"ל בסמוך. (ש):

זה. וכן לשון רש"י וכתבו התוספות ולא היה לו לפרט לענין
 טבול יום. ומחוסר כפורים. שזה הדין נהג בכל הקדשים אפי'
 קליס [כדמוכח רפ"ב] אבל יולא ומעילה גיחא דקדשים [קליס] לא
 מיפסלי ביולא. ואין בס' מעילה. ע"כ. ואני אומר דאף יולא
 לא ה"ל לפרט מדתשכחן דמיפסלו ביולא חוץ לחומת העיר שלא
 להכלן כדפירש הר"ב והרמב"ם ספ"ח. ועיין מ"ט במשנה ג'
 פ"ג דמנחות. וכן לקמן מבנה ו' דתנן קדשים קליס לא פירשו
 רש"י והר"ב אלא מעילה: שתי מהנות. לשון הר"ב בקרן
 מזרחית לפנות כו'. לא בקרן שעל המזבח אלא כלומר בזיוות.
 וכן בפ"ו משנה ב' ובהדיא תנן בריש מסכת קעים לעולה
 בהמה נעשה למטה. ומ"ט הר"ב דקרן מזרחית דרומית לא ה"ל
 יסוד כו'. באחסנתיה יתבני מקדשא. דבר המקודש לדמים וכו'.
 כשמגיע לקרן מזרחית לפנות היחה כלה וכו'. וכ"כ ברפ"ג
 דמדות. ועיין מ"ט במשנה ד' פ"ב דנגעים. ותמיהי דליון
 שפרט שלא היה בנין היסוד בשל יהודה ה"ל לכתוב דמתרגס
 באחסנתיה יתבני מדבחה דמשמע ציעינא ממש. אבל מקדשא
 משמע דבנין היה אלא שלא נהנו שם הדמים. דהכי חתיה
 בגמרא מאי לא היה לו יסוד. רב אמר צענין. לוי אמר בדמים.
 רב מתרגס באחסנתיה יתבני מדבחה. לוי מתרגס באחסנתיה
 יתבני מקדשא מקום מקודש לדמים. וכן רש"י נקט לה
 בד"ה עורף וכו' באחסנתיה תתבני מדבחה. אבל אין ספק אלא
 שהטעמו להר"ב בתרגום דידן שמתרגס מקדשא ואבג שטפיה
 ורגילות בתרגום דידן נקט מקדשא וכ"כ הסו"ס בפ"ו ד' ס"ב
 דתרגום דידן מתרגס מקדשא. ומ"ט הר"ב בחלקו של עורף
 הר"ב ועולה טעונה תחלת מתן דמה כנגד היסוד. דכתיב אל
 בגמרא שם דף ג"ו וכ"פ הסו"ס דף כ"א ע"כ אע"ג דלרש"י
 בק"ו אחא בגמרא דף כ"ב. ודלמרן תחלת מתן דמה לא למטעמי שירים דשירים ג"כ היה שופך אל יסוד דרומי כדתנן רפ"ד
 דחמיד וע"ס. ועיין מ"ט במשנה ב' פרק דלקמן. וכתיב הסו"ס דתימה דלא הני לה הא. והרר"י מאורליני"ט פי' דליון דשמעינן
 תנא דפנימיות ביסוד מערבי. וגם התהיל בחיזונית למתני יסוד דרומי. ה"ה בכולהו. ואע"ג דכתיב בכל פנימיות היינו משום
 דהתחיל

תפארת ישראל יבין

מדאין זו מחלוקת, הוא נלשון ממש כמו שמסר לנו ממשרש"ה מסיני,
 ולכתי נקט קליט. ומס"ו אומרים פרק זה בכל יום, ועי' בפירושו מכות
 פ"ג ס"ו כ"ג, שהארכנו [ס]. מיהו עזרת כשים אפילו לאכילת הק"ק
 אינו כשר [ודלא כרמ"ג]: (כה) ואל"ל לוי כספח: (כו) ביום הזביחה
 ובלילה שלאחריו: (כו) משום סיג מדבכין, דמלאורייתא נאכל כל
 הילת: (כה) ר"ל העולה אף דלא כתיב ביה בקרא קדש קדשים
 היא, כמו בחטאת ואשם, אפי"ה דיניה כשאר ק"ק, פשיה
 בצצרה מעילה, ואיפסולי צצרה כשולא חוץ לעזרת ישראל:
 (כז) דהינו שסכחן עומד עם מזרק הדם למטה על הרצפה, וזרק
 הדם מהמזרק עד זויח המזבח במזרחית לפניות, וחוזר והולך נגד
 זויח מערבית דרומית של מזבח וזרק גם שם. ובי' הזריקות יהיה
 למטה מחוט הסיקרא, וכל זריקה מדייתה נגד זויח המזבח,
 מתפשטת איך ואיך על ב' טהתי המזבח, כדי שיתקיים מה
 שאמרה הורה סביב, וגם מה"ט נמראו ב' הזריקות שהים שהן ד'
 וע"ס

מיהו בבי' זויח האחרות של מזבח אינו ראוי לעשות הזריקה,
 משום דבזויח מזרחית דרומית לא היה יסוד, דהיסוד לא היה
 צולע רק בכל פני המערב ובכל פני הצפון, ויסוד שבמערב
 מתהרך עוד אמה א' להלאה על פני הדרום, וכ"כ יסוד שבצפון
 מתהרך עוד אמה א' להלאה על המזרח, נמצא רוב פני המזרח
 ורוב פני הדרום עם הזויח צענין, היה צלי יסוד, והרי עולה
 טעון סביב ועטון יסוד. [דהא דלא קאמר נמי כהא שניי הדם היה
 שופך על יסוד דרומי, ובקאמר כהך דלעיל. ה"ט משום דכהך דלעיל
 פליגי תנאי כ"ס (דכ"ג ב') אי קרבנות פנימיות ותלויות, שתיין שטיח
 הצענין פנימיות מערבי או ביסוד דרומי, להכי קמ"ל תנא לעיל דלא
 כתיבוייהו דפנימיות נשפכות ביסוד מערכי ותלויות ביסוד דרומי, וכיון
 דציעין כחטאת דשיריה נשפכין ביסוד דרומי. ה"ס בעולה וכלל הקדשים.
 אבגם ק' הא דנקט כב' הפנימיות תרי ומי, דשיריים נשפכין ליסוד
 מערבי, ולא יליף מד מהכניה כדילפינן בחיזויות. ומי' דנשפוח' דומק,
 וע"ס

איזהו מקומן פרק הזבחים

ה זבחי שלמי צבור
 ואשמות. כל ע"כ מ"ג
 פ"ב מה ע"כ מ"ג ודמה
 מעין שתי מתנות. מ"ג
 ע"כ מ"ג : ונאכלין לו זבחי
 כדורבה. מ"ג פ"ב מ"ג
 מ"ג מ"ג : וז"ל ע"כ מ"ג
 בכל טאבל. מ"ג ע"כ מ"ג
 ה"י : ליום ולילה. מ"ג
 ע"כ מ"ג : עד חצית. מ"ג
 ע"כ מ"ג : ו התורה ואיל
 נדר. ל"ה פ"א : בכל מקום
 בעזרה. מ"ג פ"ב מ"ג
 מ"ג מ"ג : ודמן מעין
 מ"ג מ"ג : וז"ל ונאכלין
 רכל העיר. מ"ג פ"ב מ"ג :
 ליום ולילה עד הצות.
 ידועתי נכנס פ"ב מ"ג :

שנויי נוסחאות

ה שהן ארבע. מכלן עד
 שהן ארבע דגני חובה
 ליהא ארבע ט"ס. בב"ב
 טאבל. כמשיב לבל.
 ו ר"ב ארם. כמשיב
 ד"ו בכל. (בב"ב טאבל.)
 ג"כ : ל"ה וז"ל וכן
 במשנה הסוטה. המורה.
 ג"כ וחסורם וכן במשנה
 הסוטה.

ראשון לציון

ה ת"מ ד"ה ונאכלין
 לנשי כ"ו לשון הר"ב
 דכתיב כ"ו ולא ידעתי מאי
 דחזקה ט' ע"י יו"ט :

(*) דכ"ו אליו הוסיף
 סמו"ע בדיק בין מלה
 כלשהו למלה ומ"ס הר"ב
 כ"ו והכ"ו הענינים חס
 ללחן ועלם לרבו כ"ע.
 ויפלא מדוע לא הקדים
 לכתוב כן במ"ג ועוד
 שכבר כתב בן הר"ב ע"כ
 וז"ע .

לקוטים

ה במשנה גזרות י"ט
 לירקן דלא שבר התנא
 סדר השמות כאשר המה
 בכחונם וז"ל דלא שבת
 תהלה כל השמות שבאין
 בני שמים וז"ל ככ"ב
 ק"לם והתריסם תנא דמיר
 ונזרע שבאין בני שמים
 ואין באין ככ"ב שק"לם
 וכתב דכ"ב תני גזרות
 ומעילות כד"ה סד"י ה"ה
 כתיבי תרומהו זה אחר
 זה בויקרא קודם שפיה
 הוסיף דב"ב קדשים וז"ל
 על גב דכתיב מעילות
 קדים לגזירות דהך
 מלחא דבאין בני שמים
 וז"ל בכל מעילות הוא
 מוסרם ככ"ב וכל גזרות
 לתת מ"ג כ"ה הר"ב
 לקמן בפ"י מ"ס חגיגה
 ל"ה גזרות לתקדמה
 אחריה מדרבא וקדשים
 נזיר למזרע דע"ד מ"ג
 ובמה סודותה תנא התני
 וזכ"ע ז"ל כנס כתיבה
 סדרה דמתימיו"ע (ע"ז) :
 ת"מ ד"ה ונאכלין וכו'
 מאי דחזקה וכו' ז"ל דאי
 מהתם איכא למדה דלא
 קאי אלא על האשמות
 דסלק מנייהו כ"י ויקרא
 ע"כ

התחיל בפנימיות ולריך למתני בחיובים ואין רולה להפסיק.
 ע"כ. ועיין במשנה ב' פ"י ומ"ס ע"כ : ה' אשם שפחה חרופה.
 לשון הר"ב הבא על שפחה שחליה שפחה וכו'. עיין במשנה ה'
 פ"ב דכריתות : שחיטתן בלפון וכו'. עיין בר"פ בדברי הר"ב

ומ"ס ע"כ דזבחי שלמי צבור יליף
 משולה דמתחת ליכא למילף כדילף
 הר"ב לקמן בכמוך לנאכלין כו' ולפון
 כחטאת גופיה מתיקם נלמוד כמ"ס
 הר"ב בר"פ וז"ל חזר ומלמד בהיקס.
 נמרא. ועיין מ"ס כספ"ו למנחות :
 ונאכלין לפנים מן הקלעים לשון הר"ב
 דכתיב כלשהו בקדש הקדשים תאכלנו.
 בויקרא קדש ולכל אשם וגו' רש"י.
 ולא ידעתי מאי דחזקה דלא כתב
 לקרא דפרשת לו דקדים שנאמר כס
 כפרשת אשם במקום קדוש יאכל.
 וגבי חטאת גופיה לא כתיב נמי
 אלא במקום קדוש כמ"ס הר"ב לעיל
 (במ"ג). והרמב"ם פירש במשנה
 דלקמן שנאמר כחטאת כה"ס. ומ"ס

הר"ב וזבחי שלמי צבור סמך חזקן לחטאת כו' שאין נאכלין
 כו'. אבל אין טעמין ד' מחטת ע'. וליכא לאקשווי לחטאת.
 כדדרשינן לעיל פ"ק דף י' אותה דמה למעלה ואין אחרת
 דמה למעלה. תוס'. [לפנים מן הקלעים] ("העזרה במקדש
 כנגד לפנים מן הקלעים במשכן. הרמב"ם. ועיין במשנה דלקמן]:
 ו קדשים קלים. פי' הר"ב אין מועלים בהם. וכן לשון רש"י.
 ועיין ספ"ק דמעילה. ועיין לעיל במשנה ד' ומ"ס ע"כ : בכל
 מקום בעזרה. לשון הר"ב אין טעמין שחיטה בלפון. דהודה
 לשלמים אחקוש כדפי' הר"ב לקמן והיינו נמי טעמא דטעון ב'
 מחנות וכו'. [וי"ט לדקדק אחאי כינה הכא ונקט בעזרה במקום
 לפנים מן הקלעים דלעיל. וג"ל דתנא [דלעיל] מסריך סריך
 בלישניה דבפ' בתרא משנה ד' דהתם קאי על משכן] : בכל
 העיר. לשון הר"ב דגבי חטאת כתיב כו' אלא במקום טהור.
 כדכתיב את חזה הטעפה ואת שוק ההרומה תאכלו במקום
 טהור. ומ"ס הר"ב טהור מליכנס שם מזרעים כדתנן במשנה
 ז' פ"ק דכלים. דכל עיירות דינן כך. וא"ל לאכלן כשיאלו חזן
 לעיר כדפירש הר"ב ספ"ח. ואיטריד למעטא דזוהיה דף ע"ג
 מטומאת זב. והוא הר הבית. גמ'. [וה"ו תקשה דה"ל למנקט חזן ממחנה ישראל. ועיין לעיל] : ליום ולילה עד חלות. ע"י

י ב י תפארת ישראל י ב י

וע"כ. ולפע"כ דנקט רק בפנימיות דשיריים לזכור. דקמ"ל דע"כ
 דפנימיות מתנה א' שבסן מעבדת, אפ"ה שפכת שיריים לא מעבד כהן,
 אריוויהו לריכוס (כש"ס ד"מ ע"ב), דפכר ושעיר של יז"ר, אף דדמן נכנס
 לפני ולפנים, ועדים ושעירין הנשרפין, אף דמספרין על חטא ידוע, וכתחלת
 נקט ג"כ כך דינא לאשמעינן דיקא מלוינות נשפתינן ליסוד דרומי, ומנה
 ילפינן לשאר ק"ק : [ל' ר"ל כולה נשרפת בנתחיה ע"ג אש המזבח :
 (לא) הן ב' כבשי עזרת : (לב) הכא לא אנטרידן לאשמעינן דדיקא
 כק"ק, כעבודה לגביל סיי כ"ה. משום דבאשם ביהודא כתיב ביה
 קודם קדשים היא, וזבחי שלמי צבור נמי, כיון דגלי תנא גבי
 עולה ה"ה בשלמי אהדרי (כ"ס ד"ו) : [ל' ב' כפר
 ממון שכתבו וכתבו לשקר בין בשונג בין בחזיר] [כשכרועות פ"ה
 מ"א, ע"ס], כשרולה לשוב, משיב הממון לבעלים עם הומושו
 מלצר, ומביא אח"כ אשם [מיהו אין השנת הומושו מעבד כפרת הקרבן] :
 (רד) בנהנה כשום פרוטה מהקדש בשונג, משיב להקדש מה שנהנה
 עם חומושו מלצר, ומביא האשם [וה"ו אין החומושו מעבד] :
 (לה) צבעל שפחה שחליה שפחה ותליה בת חורין, המקודשת לעבד

לאישים (א) : ה זבחי שלמי צבור (א)
 ואשמות (ב). אלו הן אשמות. אשם
 גזילות (ג). אשם מעילות (ד). אשם שפחה
 חרופה (ה). אשם נזיר (ו). אשם מצורע (ז).
 אשם תלוי (ח). שחיטתן בצפון וקבול דמן
 בבלי שרת בצפון. ודמן מעין שתי מתנות
 שהן ארבע. ונאכלין לפנים מן הקלעים.
 לזכרי כהונה בכל מאכל. ליום ולילה עד
 הצות : ו התורה ואיל נזיר קדשים קליה (ט).
 שחיטתן בכל מקום בעזרה (י). ודמן מעין
 שתי מתנות שהן ארבע. ונאכלים בכל
 העיר (יא) לכל אדם (יב) בכל מאכל ליום
 ולילה עד הצות. המורם מהם (יג). כיוצא

כחטאת שאין נאכלין אלא לפנים מן הקלעים ולזכרי כהונה.
 אבל אין טעמין ד' מחטת ע'. וליכא לאקשווי לחטאת.
 מי שטעון ד' מחטת אלא חטאת בלבד : ו התורה ואיל
 נזיר קדשים קלים. אין מועלין בהן : שחיטתן בכל
 מקום. אין טעמין שחיטה בלפון : ונאכלים בכל העיר.
 דגבי חטאת כתיב (ע"ג) ולאכלתם אותה במקום קדוש ואין
 שלמים במקום קדוש אלא במקום טהור דהיינו בכל העיר שהוא
 מקום טהור מלכנס שם מזרעים : לכל אדם. לזרים : ליום
 ולילה. בתודה כתיב (ע"ז) ביום קרבנו יאכל לא יניח ממנו
 עד בוקר והניח תודת שלמיו לרבות שלמי נזיר : המורם שהן.
 חזה ושוק נתתן מהן לכהן כאשר שלמים. דהודה לשלמים אחקוש
 דכתיב (ע"ח) וזאת תורת זבח השלמים [וגו'] אש על הודה וכו'.
 וארבע חלות מארבע מינים שבה דכתיב (ע"ט) אחד מכל קרבן.
 לכהן הזורק [וגו'] ומורם מאלו כזיר זרוע בשלה וזמה ושוק וחלת
 מזה אחת ורקיק אחד : כיוצא בהן. נאכלים בכל העיר ליום
 ולילה

דבהדיא כתיב במקום טהור. דלא חומא מאי מקום טהור. טהור
 ע"י

י ב י

עברי, בין שבעה האחר בשונג או במזד, חייב אשם [והיא
 כשהיה מוידה, חייבת מלקות, וע"י כריתות] [פ"ב מ"ה] : (לו) שנטמא
 טוך ימי נזירותו : (לז) כשהתרפא מלרעהו : (לא) כשמוסק אש עשה
 דבר שהיה חייב עליו חטאת, והיה שם בוודאי איסור קבוע,
 דהיינו שהיה שם ב' חתיכות א' חלב וא' שומן ואכל א' ואינו יודע
 איזה אכל, מביא על ספיקתו אשם : (לב) נקראים קדשים קלים,
 מדאין מועלין בהן, ואין צטרן נפסל ציונא לאחר זריקה [ואשינו
 יאל הכשר של קדשים קלים קודם זריקת הדם, אפ"ה זורק הדם, והקרבן
 כשר, ורק הכשר כשר. אבל בק"ק כשר, לא יזרק, ואם זרק הורלה
 [כרמב"ם פ"א מספולו המוקדשין הל"א ול"ב] : (מ) לפנים מעזרת ישראל,
 ואפילו ביהכל [בזבחים דמ"ג. ולרמב"ם פ"ה מקרבנות אפילו אחורי הסיכל
 מותר לשחוט קדשים קלים, וע"י רכ"מ ע"ס]. אבל בשחטן בעזרת כבים,
 או בלשכות הבנויות בחול אף שפתוחה לקודש, וכ"כ בשחטן על
 הגנות, שהרי לא מתקדשו, פסולות : (מא) חזן חומת ירושלים, שנקרא
 מקום טהור, שאסור מלזרע לכהן לשם. ואף דכל עיירות כך, עכ"ל
 אי אפשר לאכלן כשיאלו כבר חזן לירושלים : (מב) ישראל : (מג) היינו

האישים. כולה נשרפת ע"ג אשם : ה זבחי שלמי צבור.
 כבשי עזרת : אשם גזילות. האמור בשבעה הפקדון : אשם
 מעילות. הנהנה מן ההקדש : אשם שפחה חרופה. הבא על
 שפחה שחליה שפחה ותליה בת חורין המיועדת לעבד עברי

שמוחר בשפחה וצבא חורין : אשם
 נזיר. שנטמא בטה. דכתיב ביה
 (כמדנר ו) והזיר לה' את ימי נזרו
 [וגו'] : אשם תלוי. ספק שנג בדבר
 שחייבין על זדונו כרת ספק לא שנג.
 והוא כתיב בויקרא אלא אשם מעילות :
 אשם ודאי. ל"ג. שכל אלו אשם ודאי
 הן. חזן מאשם תלוי : שתי מתנות
 שהן ארבע. דבאשם נמי כתיב זריקה.
 וכתיב סביב : ונאכלין לפנים מן
 הקלעים. דכתיב באשם (כמדנר י"ח)
 בקדש הקדשים תאכלנו. וזבחי שלמי
 צבור סמך חזקן הכתיב לחטאת
 דכתיב (ויקרא ל"ג) ועשיתם בעיר
 עזים אחד לחטאת וכני כבשים בני
 שנה לזבח שלמים לומר לך שדיקן

ה ת"מ ד"ה ונאכלין
 לנשי כ"ו לשון הר"ב
 דכתיב כ"ו ולא ידעתי מאי
 דחזקה ט' ע"י יו"ט :

י ב י

וע"כ. ולפע"כ דנקט רק בפנימיות דשיריים לזכור. דקמ"ל דע"כ
 דפנימיות מתנה א' שבסן מעבדת, אפ"ה שפכת שיריים לא מעבד כהן,
 אריוויהו לריכוס (כש"ס ד"מ ע"ב), דפכר ושעיר של יז"ר, אף דדמן נכנס
 לפני ולפנים, ועדים ושעירין הנשרפין, אף דמספרין על חטא ידוע, וכתחלת
 נקט ג"כ כך דינא לאשמעינן דיקא מלוינות נשפתינן ליסוד דרומי, ומנה
 ילפינן לשאר ק"ק : [ל' ר"ל כולה נשרפת בנתחיה ע"ג אש המזבח :
 (לא) הן ב' כבשי עזרת : (לב) הכא לא אנטרידן לאשמעינן דדיקא
 כק"ק, כעבודה לגביל סיי כ"ה. משום דבאשם ביהודא כתיב ביה
 קודם קדשים היא, וזבחי שלמי צבור נמי, כיון דגלי תנא גבי
 עולה ה"ה בשלמי אהדרי (כ"ס ד"ו) : [ל' ב' כפר
 ממון שכתבו וכתבו לשקר בין בשונג בין בחזיר] [כשכרועות פ"ה
 מ"א, ע"ס], כשרולה לשוב, משיב הממון לבעלים עם הומושו
 מלצר, ומביא אח"כ אשם [מיהו אין השנת הומושו מעבד כפרת הקרבן] :
 (רד) בנהנה כשום פרוטה מהקדש בשונג, משיב להקדש מה שנהנה
 עם חומושו מלצר, ומביא האשם [וה"ו אין החומושו מעבד] :
 (לה) צבעל שפחה שחליה שפחה ותליה בת חורין, המקודשת לעבד

ולילה: לכהנים לנשיהם. כדכתיב (שס י) ואת חזה התטפה וגו' (א) תכלו במקום טהור ובנידן ובטוחין: ו שחיטתן בכל מקום בעזרה. ג' פרשיות נאמרו במחשת שלמים מדא צבן צקר. ומדא בכשב. ומדא בצנו. בקמייתא כתיב ובטחו פתח אהל מועד. ובתרתו בתרייתא כתיב לפני אהל מועד להכשיר את כל הרוחות שבעזרה לפני משמע כל שלפני היכול: לשני ימים ולילה (נ) אחד. דהכי כתיב בשלמים (שס ז) והטת מנשר הזבח ביום השלישי באש ישרף: ה והמעשר. מעשר בהמה: ודמן טעון מתנה אחת. ללא כתיב בהו כתיב אלא ואת דמם חרוק כתיב. גבי צבור. והגך נמי מהם ילפינן. מדלגל כתיב ואת דמו אלא ואת דמם: כנגד היסוד. במקום שיש יסוד תחתיו. למשטמי מזרחית דרומית שאין שם יסוד כדלמרחן. וצבור ומעשר ופסח טעונים יסוד דילפינן זריקה זריקה לג"ש מעולה ובעולה כתיב (ויקרא ד) אל יסוד מזבח העולה: שינה באבילתן. זה מזה אע"פ שהשוא חופן למתן

בהם (ד). אלא שהמורם נאכל לכהנים לנשיהם ולבניהם ולעבדיהם (ה): ו שלמים קדשים קלים (ט). שחיטתן בכל מקום בעזרה (י). ודמן טעון שתי מתנות שהן ארבע. ונאכלין בכל העיר (יא) לכל אדם (יב) בכל מאכל לשני ימים ולילה אחד (יג). המורם מהם (יד). כיצא בהן. אלא שהמורם נאכל לכהנים לנשיהם ולבניהם ולעבדיהם: ה הבכור. והמעשר (טו). והפסח. קדשים קלים (טז). שחיטתן בכל מקום בעזרה (יז). ודמן טעון מתנה אחת. ובלבד שיתן כנגד היסוד (יח). שינה באבילתן. הבכור נאכל לכהנים. והמעשר לכל אדם (יט). ונאכלין בכל העיר לכל אדם (כ). בכל מאכל. לשני ימים ולילה אחד (כא).

צבוק מתני' ג': לנשיהם ולעבדיהם. כל הנאכלים לכהנת נאכלים לעבדי כהנים ולנשיהם כהרומם. הרמב"ם פ"י מהל' מעשה הקרבנות: ו בבל מקום בעזרה. פ"י הר"ב ג' פרשיות נאמרו בו בקמייתא כתיב ובטחו פתח אהל מועד. ובתרתו בתרייתא כתיב לפני וגו' להכשיר את כל הרוחות. פירש"י דלא תימא כנגד הפסח דוקא. והא דכתב בקמייתא פתח מפרש בגמרא לומר בזמן שפתח הייכל פתוח. ולא בזמן שהוא נעול. וקרא שלישי לפסול לידו לדדון. פירש"י כגון לשנות ואפי' חוכן קדש. ע"כ. וגומר דלילו אחורי הייכל כשר. וכ"כ הרמב"ם בפ"ה מהל' מעשה הקרבנות. והג"מ כתב הא דמכשיר אחורי הייכל. לריך לימוד מנין לו. ע"כ. והשמיטתיה דלמך רמי בר רב יהודה אמר רב [דף נ"ה] לול קטן [כמין חלון פתוח מן התא] היה אחורי בית הכפורת גבוה ח' אמות כדי להכשיר את העזרה לאבילת ק"ק ולשמיטת קדשים קלים: שתי מתנות. שאח' בזריקת דם השלמים כתיב כמו שנאמר בעולה. רמב"ם

במשנה דלעיל: לשני ימים ולילה אחד. לשון הר"ב דהכי כתיב בשלמים והטת מנשר הזבח ביום השלישי באש ישרף. ומכיים הרמב"ם ואינן נאכלין אלא ביום השמיטה והלילה. וממחרת עד ליל שלישי. ע"כ. והיינו דלא הן אלא ולילה אחד. והוא הלילה שבין שני הימים. וילוף לה בצרי' מדכתיב והטת עד יום. עד יום הוא נאכל. פירש"י בעוד יום. והה"פ פירשו עד. ולא עד כלל. ע"כ. וביום השלישי [נאש] ישרף אחא לשריפה שיכול שישרף תיקף לאבילה. וכמו שכתבתי במשנה ג' פ"ז דשקלים. והא דלא עשו הרחק מן העבירה בנאכלין לב' ימים ולילה אחד. כתבו התוס' בסוף פרקין [נ"ז ע"ב ד"ה להרהיק] דניכר הוא מתי יהיה שקיעת החמה. אצל צלילה אינו ניכר: וליילה אחד. הכי גרסינן. ועיין מה שכתבתי במשנה ה' פ"ב דברכות: ה ודמן טעון מתנה אחת. ואשם הוא להו ג' כחוצים דלכ"ע כל ג' כחוצים הבאים כאחד אין מלמדוין הלכך לא מהני ג"ש דזריקה זריקה דלקמן למילף צ' מתנות. גמ' [נ"ז ע"ב]: מתנה אחת. ועיין דבזר האחרון שכתבתי בסוף פסחים: ונאכלין בכל העיר. פירש הר"ב דכתיב והבאתם שמה עולותיכם וזבחיכם ואת מעשרותיכם ותניא בשני מעשרות הכתיב מדבר חד מעשר בהמה. וחד מעשר דגן. וכתיב בהוא קרא ובכורות בקרכם ולאנס. ומדלגל קבע להו מחילה ש"מ דמעשר וכפור נאכלים בכל העיר: לשני ימים ולילה אחד. דבצבור הוא אומר. ובשרם יהיה לך כחזה התטפה וכשוק הימין. הקישו הכתוב לחזה ושוק. מה חזה ושוק של שלמים לשני ימים ולילה אחד אף צבור לשני ימים ולילה אחד. ומעשר כצבור

מה שכתבתי במשנה ה' פ"ב דברכות: ה ודמן טעון מתנה אחת. ואשם הוא להו ג' כחוצים דלכ"ע כל ג' כחוצים הבאים כאחד אין מלמדוין הלכך לא מהני ג"ש דזריקה זריקה דלקמן למילף צ' מתנות. גמ' [נ"ז ע"ב]: מתנה אחת. ועיין דבזר האחרון שכתבתי בסוף פסחים: ונאכלין בכל העיר. פירש הר"ב דכתיב והבאתם שמה עולותיכם וזבחיכם ואת מעשרותיכם ותניא בשני מעשרות הכתיב מדבר חד מעשר בהמה. וחד מעשר דגן. וכתיב בהוא קרא ובכורות בקרכם ולאנס. ומדלגל קבע להו מחילה ש"מ דמעשר וכפור נאכלים בכל העיר: לשני ימים ולילה אחד. דבצבור הוא אומר. ובשרם יהיה לך כחזה התטפה וכשוק הימין. הקישו הכתוב לחזה ושוק. מה חזה ושוק של שלמים לשני ימים ולילה אחד אף צבור לשני ימים ולילה אחד. ומעשר כצבור

שהמורם נאכל לכהנים. פ"י מהל' מעשה הקרבנות: ו בבל מקום בעזרה. פ"י הר"ב ג' פרשיות נאמרו בו בקמייתא כתיב ובטחו פתח אהל מועד. ובתרתו בתרייתא כתיב לפני וגו' להכשיר את כל הרוחות. פירש"י דלא תימא כנגד הפסח דוקא. והא דכתב בקמייתא פתח מפרש בגמרא לומר בזמן שפתח הייכל פתוח. ולא בזמן שהוא נעול. וקרא שלישי לפסול לידו לדדון. פירש"י כגון לשנות ואפי' חוכן קדש. ע"כ. וגומר דלילו אחורי הייכל כשר. וכ"כ הרמב"ם בפ"ה מהל' מעשה הקרבנות. והג"מ כתב הא דמכשיר אחורי הייכל. לריך לימוד מנין לו. ע"כ. והשמיטתיה דלמך רמי בר רב יהודה אמר רב [דף נ"ה] לול קטן [כמין חלון פתוח מן התא] היה אחורי בית הכפורת גבוה ח' אמות כדי להכשיר את העזרה לאבילת ק"ק ולשמיטת קדשים קלים: שתי מתנות. שאח' בזריקת דם השלמים כתיב כמו שנאמר בעולה. רמב"ם

במשנה דלעיל: לשני ימים ולילה אחד. לשון הר"ב דהכי כתיב בשלמים והטת מנשר הזבח ביום השלישי באש ישרף. ומכיים הרמב"ם ואינן נאכלין אלא ביום השמיטה והלילה. וממחרת עד ליל שלישי. ע"כ. והיינו דלא הן אלא ולילה אחד. והוא הלילה שבין שני הימים. וילוף לה בצרי' מדכתיב והטת עד יום. עד יום הוא נאכל. פירש"י בעוד יום. והה"פ פירשו עד. ולא עד כלל. ע"כ. וביום השלישי [נאש] ישרף אחא לשריפה שיכול שישרף תיקף לאבילה. וכמו שכתבתי במשנה ג' פ"ז דשקלים. והא דלא עשו הרחק מן העבירה בנאכלין לב' ימים ולילה אחד. כתבו התוס' בסוף פרקין [נ"ז ע"ב ד"ה להרהיק] דניכר הוא מתי יהיה שקיעת החמה. אצל צלילה אינו ניכר: וליילה אחד. הכי גרסינן. ועיין מה שכתבתי במשנה ה' פ"ב דברכות: ה ודמן טעון מתנה אחת. ואשם הוא להו ג' כחוצים דלכ"ע כל ג' כחוצים הבאים כאחד אין מלמדוין הלכך לא מהני ג"ש דזריקה זריקה דלקמן למילף צ' מתנות. גמ' [נ"ז ע"ב]: מתנה אחת. ועיין דבזר האחרון שכתבתי בסוף פסחים: ונאכלין בכל העיר. פירש הר"ב דכתיב והבאתם שמה עולותיכם וזבחיכם ואת מעשרותיכם ותניא בשני מעשרות הכתיב מדבר חד מעשר בהמה. וחד מעשר דגן. וכתיב בהוא קרא ובכורות בקרכם ולאנס. ומדלגל קבע להו מחילה ש"מ דמעשר וכפור נאכלים בכל העיר: לשני ימים ולילה אחד. דבצבור הוא אומר. ובשרם יהיה לך כחזה התטפה וכשוק הימין. הקישו הכתוב לחזה ושוק. מה חזה ושוק של שלמים לשני ימים ולילה אחד אף צבור לשני ימים ולילה אחד. ומעשר כצבור

מה שכתבתי במשנה ה' פ"ב דברכות: ה ודמן טעון מתנה אחת. ואשם הוא להו ג' כחוצים דלכ"ע כל ג' כחוצים הבאים כאחד אין מלמדוין הלכך לא מהני ג"ש דזריקה זריקה דלקמן למילף צ' מתנות. גמ' [נ"ז ע"ב]: מתנה אחת. ועיין דבזר האחרון שכתבתי בסוף פסחים: ונאכלין בכל העיר. פירש הר"ב דכתיב והבאתם שמה עולותיכם וזבחיכם ואת מעשרותיכם ותניא בשני מעשרות הכתיב מדבר חד מעשר בהמה. וחד מעשר דגן. וכתיב בהוא קרא ובכורות בקרכם ולאנס. ומדלגל קבע להו מחילה ש"מ דמעשר וכפור נאכלים בכל העיר: לשני ימים ולילה אחד. דבצבור הוא אומר. ובשרם יהיה לך כחזה התטפה וכשוק הימין. הקישו הכתוב לחזה ושוק. מה חזה ושוק של שלמים לשני ימים ולילה אחד אף צבור לשני ימים ולילה אחד. ומעשר כצבור

מה שכתבתי במשנה ה' פ"ב דברכות: ה ודמן טעון מתנה אחת. ואשם הוא להו ג' כחוצים דלכ"ע כל ג' כחוצים הבאים כאחד אין מלמדוין הלכך לא מהני ג"ש דזריקה זריקה דלקמן למילף צ' מתנות. גמ' [נ"ז ע"ב]: מתנה אחת. ועיין דבזר האחרון שכתבתי בסוף פסחים: ונאכלין בכל העיר. פירש הר"ב דכתיב והבאתם שמה עולותיכם וזבחיכם ואת מעשרותיכם ותניא בשני מעשרות הכתיב מדבר חד מעשר בהמה. וחד מעשר דגן. וכתיב בהוא קרא ובכורות בקרכם ולאנס. ומדלגל קבע להו מחילה ש"מ דמעשר וכפור נאכלים בכל העיר: לשני ימים ולילה אחד. דבצבור הוא אומר. ובשרם יהיה לך כחזה התטפה וכשוק הימין. הקישו הכתוב לחזה ושוק. מה חזה ושוק של שלמים לשני ימים ולילה אחד אף צבור לשני ימים ולילה אחד. ומעשר כצבור

מה שכתבתי במשנה ה' פ"ב דברכות: ה ודמן טעון מתנה אחת. ואשם הוא להו ג' כחוצים דלכ"ע כל ג' כחוצים הבאים כאחד אין מלמדוין הלכך לא מהני ג"ש דזריקה זריקה דלקמן למילף צ' מתנות. גמ' [נ"ז ע"ב]: מתנה אחת. ועיין דבזר האחרון שכתבתי בסוף פסחים: ונאכלין בכל העיר. פירש הר"ב דכתיב והבאתם שמה עולותיכם וזבחיכם ואת מעשרותיכם ותניא בשני מעשרות הכתיב מדבר חד מעשר בהמה. וחד מעשר דגן. וכתיב בהוא קרא ובכורות בקרכם ולאנס. ומדלגל קבע להו מחילה ש"מ דמעשר וכפור נאכלים בכל העיר: לשני ימים ולילה אחד. דבצבור הוא אומר. ובשרם יהיה לך כחזה התטפה וכשוק הימין. הקישו הכתוב לחזה ושוק. מה חזה ושוק של שלמים לשני ימים ולילה אחד אף צבור לשני ימים ולילה אחד. ומעשר כצבור

מה שכתבתי במשנה ה' פ"ב דברכות: ה ודמן טעון מתנה אחת. ואשם הוא להו ג' כחוצים דלכ"ע כל ג' כחוצים הבאים כאחד אין מלמדוין הלכך לא מהני ג"ש דזריקה זריקה דלקמן למילף צ' מתנות. גמ' [נ"ז ע"ב]: מתנה אחת. ועיין דבזר האחרון שכתבתי בסוף פסחים: ונאכלין בכל העיר. פירש הר"ב דכתיב והבאתם שמה עולותיכם וזבחיכם ואת מעשרותיכם ותניא בשני מעשרות הכתיב מדבר חד מעשר בהמה. וחד מעשר דגן. וכתיב בהוא קרא ובכורות בקרכם ולאנס. ומדלגל קבע להו מחילה ש"מ דמעשר וכפור נאכלים בכל העיר: לשני ימים ולילה אחד. דבצבור הוא אומר. ובשרם יהיה לך כחזה התטפה וכשוק הימין. הקישו הכתוב לחזה ושוק. מה חזה ושוק של שלמים לשני ימים ולילה אחד אף צבור לשני ימים ולילה אחד. ומעשר כצבור

מה שכתבתי במשנה ה' פ"ב דברכות: ה ודמן טעון מתנה אחת. ואשם הוא להו ג' כחוצים דלכ"ע כל ג' כחוצים הבאים כאחד אין מלמדוין הלכך לא מהני ג"ש דזריקה זריקה דלקמן למילף צ' מתנות. גמ' [נ"ז ע"ב]: מתנה אחת. ועיין דבזר האחרון שכתבתי בסוף פסחים: ונאכלין בכל העיר. פירש הר"ב דכתיב והבאתם שמה עולותיכם וזבחיכם ואת מעשרותיכם ותניא בשני מעשרות הכתיב מדבר חד מעשר בהמה. וחד מעשר דגן. וכתיב בהוא קרא ובכורות בקרכם ולאנס. ומדלגל קבע להו מחילה ש"מ דמעשר וכפור נאכלים בכל העיר: לשני ימים ולילה אחד. דבצבור הוא אומר. ובשרם יהיה לך כחזה התטפה וכשוק הימין. הקישו הכתוב לחזה ושוק. מה חזה ושוק של שלמים לשני ימים ולילה אחד אף צבור לשני ימים ולילה אחד. ומעשר כצבור

מה שכתבתי במשנה ה' פ"ב דברכות: ה ודמן טעון מתנה אחת. ואשם הוא להו ג' כחוצים דלכ"ע כל ג' כחוצים הבאים כאחד אין מלמדוין הלכך לא מהני ג"ש דזריקה זריקה דלקמן למילף צ' מתנות. גמ' [נ"ז ע"ב]: מתנה אחת. ועיין דבזר האחרון שכתבתי בסוף פסחים: ונאכלין בכל העיר. פירש הר"ב דכתיב והבאתם שמה עולותיכם וזבחיכם ואת מעשרותיכם ותניא בשני מעשרות הכתיב מדבר חד מעשר בהמה. וחד מעשר דגן. וכתיב בהוא קרא ובכורות בקרכם ולאנס. ומדלגל קבע להו מחילה ש"מ דמעשר וכפור נאכלים בכל העיר: לשני ימים ולילה אחד. דבצבור הוא אומר. ובשרם יהיה לך כחזה התטפה וכשוק הימין. הקישו הכתוב לחזה ושוק. מה חזה ושוק של שלמים לשני ימים ולילה אחד אף צבור לשני ימים ולילה אחד. ומעשר כצבור

יבין תפארת ישראל יבין
חזה ושוק שיתן מהחיה לכהנים כמו משאר שלמים, ועוד נתן ד' הלוח לכהנים מדי מיני לחם שמביא, דהיינו הלוח, רקיקון, רבובה, שכל מין י' לחמין כולן של מלח, ועוד היה גם י' לחמין חמץ [כרס"ז דמנחות]. והמורם מאלו ניר, זרוע בשילה, וחזה ושוק, וחזה א' ורקיק א' מכ' לחמים שהביא: (מד) שנאכלין בכל העיר ליום ולילה: (מה) אצל לוד לא: (מו) דהיינו ביום הזבחה וביום שלאחריו, וציללה שבניטין. [והא דלא עשו סיג שלא לאכלן

הפסח אינו נאכל אלא בלילה... וכו'...

תוספות רע"ק

[איה מג] בא"ד דלא ידע... וכו'...

לקושים

ויבטחו... וכו'... וכו'...

ומלמד בהיקש. ור"ע אומר הואיל ויום ולילה כבוד כתיב... וכו'...

הפסח אינו נאכל אלא בלילה... וכו'... וכו'...

ה"ג נדרוש צפרים לרבות מעשר לאכילה... וכו'...

יבין תפארת ישראל יבין

עברה [כיוצא ס"א ב']... וכו'... וכו'...

ציונים תוספת יו"ט קדשי קדשים פרק ו זבחים רע"ע מברטנורה

פרק ו א ששחטן. מדאורייתא שוחט לכתחלה מדרשין... וכו'...

פרק ו א קדשי קדשים. כאילו נשחטו בצפון. דכתיב... וכו'...

יבין תפארת ישראל יבין

פרק ו א וכו' קדשים קלים: (ב) מדאורייתא חטונו... וכו'...

הוא

קדשי קדשים פרק ו זבחים

וחמיו: ד' היה מולק את ראשה. אוחז שתי גפיה ב'ז' אלצעותיו זרת וקמילה של ידו השמאלית והעוף על גבי ידו ופניו של עוף ללד גב ידו שיהיה העורף למעלה ומותח לוארו הגרון. על רוחב של ב' אלצעותיו אלצע ואמה. ומולק בלפרו.

וז אחת מעבודות קבות שבמקדש: ואינו מבדיל. הראש מן הגוף אלא חותך שדרה ומפרקת ורוכב בשר עמו עד שמגיע לושט או לקנה וטעל סימן א' לבדו ומולק כדכתיב ולא יבדיל: ומזה מדמה. אוחז בעוף ומוזה שלא היה מזה לא בכלי ולא באצבע אלא בגופה של עוף: היה מתמצה. שמקרב בית מליקתו למזבח ודומק בקיר והדס מהמלה ויורד ליסוד.

בזחטאת העוף כתיב (ויקרא ה) והזה מדס החטאת על קיר המזבח והגשאר בדם ימלה אל יסוד המזבח. אוחזו קיר שהשירים שלו מחמלין ליסוד. הוי אומר זה קיר החצותן דהיינו מן החוט ולמטה דאי קיר העליון דהיינו מן החוט ולמעלה פעמים שהיה מחמלה לסובב כיון שעושה למעלה מן הסובב שהחוט למטה מן הסובב אמה: ד' עלה בכבש. לפי שעולת העוף נעשית למעלה. ללא כתיב בעולת העוף יסוד אלא בחטאת העוף בלבד. ובזהמה איפלא. דחטאת בהמה נעשית למעלה דכתיב בה קדנות המזבח ועולת בהמה למטה דכתיב (שם ד) אל יסוד מזבח העולה. תלה

הר"ב בזחטאת העוף כתיב וזהו כי' אוחזו קיר וכו'. לא ידענא למאי אילטיך להא דקרא גופיה הא קאמר דימלה אל יסוד המזבח. אבל בגמ' מיימי הברייתא על ההואה שהאס למטה ולא למעלה כחטאת הבהמה. וכן הביאו הרמב"ם בפירושו. וכו' הר"ב בעלמו בריש מסכת קנים. ופרטינן דאע"ג דקרא קאמר דימלה ליסוד דלמא ההואה למעלה עביד ליה והדר עביד המלוי למטה. ומשני מי כתיב ימלה כלומר בשר' וצפת' דהוי משמע שמהיר את הכהן שיחזור וימלה אחר הזאה. ימלה כתיב צהיר' וקמ' דממילא יהיה דס מלוי אלל היסוד: ד' עלה בכבש. כתיב הר"ב לפי שעולת העוף נעשית למעלה. ללא כתיב בעולת העוף יסוד אלא בחטאת העוף בלבד וכו' הרמב"ם. ולא סגי לן בזה. דהא ג"ש. אית לן למול עורף ז'ינלך נמי ליסוד. אלא כדאיתא בצרייתא דכתיב ומלק והקטיר מה הקטרה בראש המזבח. אף מליקה בראש המזבח. ועוד נהמר והקטיר ונמלה דמו. וכי העלה על דעתך לאחר שהקטיר חוזר וממלה. אלא לומר לך. מה הקטרה בראש המזבח. אף מילוי בראש המזבח. והראשון כתיב הר"ב בריש מס' קנים: (ה) כתיב דס' ודק, ריש דף ג' ט"ה גמ' ד' וימלה ובדמ' הקו כלפניו.

ד' חטאת העוף כילד וכו'. משום דלס חטאת קודם לעולה. מפרש חטאת חמלה. חוס': מולק. עיין פרק דלקמן מהנה ה': במול ערפה. עיין בפ' משנה דלקמן ומ"ש סס: ואינו מבדיל. ל' הר"ב אלא חותך שדרה ומפרקת ורוכב בשר עמה וכו' ואין כן ל' הברייתא בכוף פרוקן אלא חותך שדרה ומפרקת בלא רוב בשר עד שמגיע לושט או לקנה חותך סימן א' או רוכבו ורוכב בשר עמו ופרש"י שדרה חוט השדרה. מפרקת עלס האור בלא רוב בשר המקפת סביב כדאמרין בהכל שוחטין [דף כ'] בשדרה מפרקת ורוכב בשר עמה נכילה ומטמאה ואילו מפרקת הלךך אי הוה חותך רוב בשר קודם הסימן הויה

ליה מהס ולא מהניח בה מליקה וסימנין הלכה למשה מסיני הס ע"כ. וה"מ מסקנא דגמ' בהכל שוחטין דף כ"א כהאי ברייתא וכן הצתיק הרמב"ם בעולת העוף בספ"ו מה' מעה"ק: ומזה מדמה. ל' הר"ב שלא היה מזה מכלי וכו' דילפינן בצרייתא מדכתיב והזה מדס החטאת מגופו של חטאת מדלח כתיב ולקח מדס וכו'. ומ"ש הר"ב אלא בגופה של עוף. וז' רש"י פ"א דמנחות ("סוף דף ב' הוזה אוחז בגוף העוף ומעלה ומוריד בזה ודס היה מעלמו: היה מחמלה על היסוד. פי' הר"ב שמקרב בית מליקתו למזבח וכו'. וכן לשון רש"י אבל במנחות [שם] פי' מלוי סוחט בין אלצעותיו ומלוק הדס הולך למרחוק ע"כ. ומ"ש

הר"ב בזחטאת העוף כתיב וזהו כי' אוחזו קיר וכו'. לא ידענא למאי אילטיך להא דקרא גופיה הא קאמר דימלה אל יסוד המזבח. אבל בגמ' מיימי הברייתא על ההואה שהאס למטה ולא למעלה כחטאת הבהמה. וכן הביאו הרמב"ם בפירושו. וכו' הר"ב בעלמו בריש מסכת קנים. ופרטינן דאע"ג דקרא קאמר דימלה ליסוד דלמא ההואה למעלה עביד ליה והדר עביד המלוי למטה. ומשני מי כתיב ימלה כלומר בשר' וצפת' דהוי משמע שמהיר את הכהן שיחזור וימלה אחר הזאה. ימלה כתיב צהיר' וקמ' דממילא יהיה דס מלוי אלל היסוד: ד' עלה בכבש. כתיב הר"ב לפי שעולת העוף נעשית למעלה. ללא כתיב בעולת העוף יסוד אלא בחטאת העוף בלבד וכו' הרמב"ם. ולא סגי לן בזה. דהא ג"ש. אית לן למול עורף ז'ינלך נמי ליסוד. אלא כדאיתא בצרייתא דכתיב ומלק והקטיר מה הקטרה בראש המזבח. אף מליקה בראש המזבח. ועוד נהמר והקטיר ונמלה דמו. וכי העלה על דעתך לאחר שהקטיר חוזר וממלה. אלא לומר לך. מה הקטרה בראש המזבח. אף מילוי בראש המזבח. והראשון כתיב הר"ב בריש מס' קנים: (ה) כתיב דס' ודק, ריש דף ג' ט"ה גמ' ד' וימלה ובדמ' הקו כלפניו.

חטאת העוף כילד וכו'. משום דלס חטאת קודם לעולה. מפרש חטאת חמלה. חוס': מולק. עיין פרק דלקמן מהנה ה': במול ערפה. עיין בפ' משנה דלקמן ומ"ש סס: ואינו מבדיל. ל' הר"ב אלא חותך שדרה ומפרקת ורוכב בשר עמה וכו' ואין כן ל' הברייתא בכוף פרוקן אלא חותך שדרה ומפרקת בלא רוב בשר עד שמגיע לושט או לקנה חותך סימן א' או רוכבו ורוכב בשר עמו ופרש"י שדרה חוט השדרה. מפרקת עלס האור בלא רוב בשר המקפת סביב כדאמרין בהכל שוחטין [דף כ'] בשדרה מפרקת ורוכב בשר עמה נכילה ומטמאה ואילו מפרקת הלךך אי הוה חותך רוב בשר קודם הסימן הויה

שנויי נוסחאות ד' כיצד היתה נעשית היה. כתיב א' ליה; נמשכ' כיצד היה נעשית (עלה לבש) ופניו לטובב בא לו לקרן דרומית מרחיקה היה אלל ג' ליה ליה נמשכ' כ"ו ובש"מ וכן מהקו ככ"ו ע"פ המנהג לעיל וכן נראה הסודים טולס (ד"ס). שירי הדס היה סחממה: כתיב ושיירי הדס: כתיב ודס"י. מסצה. ע"פ היסוד. נתי"מ וכו' א' על יסוד החטאת אף למזבח. כמשכ"י ואין (ובד"ה לכהנים). כתיב א' ליה. ד' היתה נעשית. כמשכ"י ליה. ע"ה בכבש נמשכ"י. לכבש; כד"נ היה עולה לכבש.

תוספות הרש"י פ"ד ברע"ב ד"ה היה מולק וכו'. אוחז וכו' ט"ס והשמיטה יש כ"ן בדברי הכ"ז וכו' אוחז שתי גפיה ב'ז' אלצעותיו כתיב וכו' נקט על כ"ז בהמה דחטאת למעלה ועולה למטה. ובכ"ז בע"ה חטאת למטה דיהיה ג"כ עולה למטה:

תוספות רע"ק ה' אוחז ב'ז' תוי"ם ד"ה ע"ה בכבש. דנילף נמי ליסוד. ובברייתא נקט א' ב'ז' בהמה דחטאת למעלה ועולה למטה. ובכ"ז בע"ה חטאת למטה דיהיה ג"כ עולה למטה:

לקוטים שלא היה שם ככש דלין לחזור על עיקרו ובהמה טרה ככ"ז להניח דע"ס הוא ז' דתנן שם וליה. (ש"ז): ד' תי"ם ד"ה הויה וכו' וכ"ז הר"ב בעלמו כתיב קנין. וההא אפי' שפיר בשום דמי חטאת העוף היסוד נעשית למטה אבל הכל דלא תנן אלא שפירי הכס היסוד מהמלה על היסוד לא היה ליה לכתוב ע"ה אלא דכתיב והשאלר ע"ה ימלה אל יסוד המזבח וכו' לא ומ"ש מי כתיב ימלה כתיב כ"ל נה אמת המים וסגול חת ספ"י על ששקל יגלה שהוא

יבין תפארת ישראל בועז

פרק ו (א) אמנם מ"ש רש"י בזבחים דשדרה היינו חוט השדרה. ק"ל ממולין רש"י דלמרינן כשדרה השדרה ונספק חוט שלה דלמא דשדרה לאו היינו חוט, וז"ל, וז"ל נ"ל דמפרקת היינו כל חוליות הטור, אבל כל המשך החוליות שכלל אורך אמת הגב, נקראין שדרה. דשדרה לשון המשך הוא, כדאמרין [ב"ב ק"ז א'] הגוה דלרשי מקרי, ר"ל הרים נבנוים החלויים וכו' ומרוכסים יחד. משא"כ מפרקת, לשון פרוק ולדול הוא, כדאמרין [חולין ד"ג]. בהמה צהייה אפרוקי מפרק. ור"ל כהא משום דכשהבמה מהושעת תמיד בנארה אילך ואילך, חוליות הטור מחסרקים, לפיך נקראו חוליות ההס מפרקת. וזהו לפע"ד פי' הא דלמרינן [חולין ד"ב ע"א] חותך שדרה ומפרקת ר"ל חותך בלפריו ראש העוף מהגוף, באופן שיסאל כל המפרקת בהשדרה. דהיינו שמולק שמוך לקנה מול הרוואה את העורף:

למערכ: בא) שחוזר ויורד בדרך עלייתו, דלס קודם שצדו יקוף כל המזבח דרך המרח עד שיבוא לאותו קרן שמנך או מולק, יש לחוש בניסוך המים או היין שביני ביני יסינו טעמן וריקן, והרי נס בנסכים בעיני המימים, ובעולת העוף יש לחוש שהמות בעטן המערכה: כב) ערפה הוא אחורי פני העוף, ומול ערפה הוא כל אחורי הנואר, שהוא ריאה את העורף. וסדר מליקה ק' הוא, בעולה, הכהן עולה בכבש ופנה לסיבב, ובא לו לקרן דרומית מרחיקה, ובחטאת הכהן עומד על הרגפה למטה כנגד קרן דרומית מערבית של מזבח, ומשויב העוף על אחורי כף ידו השמאלית, ופני העוף ללד גב ידו, וערפו ללד מעלה, דהיינו שאוחז ב' רגלי העוף בין ב' אלצעות זרת וקמילה של יד השמאלית, ובי גפי העוף אוחז בין אמה לאלצע, ומותח עור הגרון עם ב' הסימנים צידו הימנית על לך פנימית של אלצע ואמה, ואוחז להעור שהוא בין אלצע לאגודל [ולרמב"ם מותח עור הגרון ממעלה לאמה ואלצע עד בין אלצע לאגודל], ואח"כ קולף בלפרו השדרה והמפרקת [פי' רש"י דשדרה ר"ל חוט השדרה, דמדחוף רך נספק חמלה אח"כ קולף בלפרו המפרקת, ר"ל עלס חוליות האורח], אבל אוחז מהחך עדיין רוב הבשר שמקיף הנואר [כך כ' רש"י בזבחים דס"ה ב', ובחולין ד"ב ע"ב כ' רש"י רוב בשר שאחורי האורח], ואח"כ מחך בלפרו את רוב החוט מהחך [כל זה מפרקת] (כל זה מפרקת) (כל זה מפרקת) (כל זה מפרקת) (כל זה מפרקת):

כג) הראש מהגוף: כד) אוחז בהעוף ומוזה מדמה למטה מחוט הסיקרה, ואינו מזה בכבלי ולא באצבע, אלא בגופו של עוף מזה מרחוק: כה) נכחם: כו) שאחר שזזה מקרב ודומק בית מליקתו בקיר המזבח, וברס שותת ויורד ליסוד. וזה מלוי הדס מעכב [בזבחים כ"א א']: כז) דעולה לרף להזות דמה למעלה מחוט הסיקרה: כח) נ"ל דסובב דהכא ר"ל מקום היטך רגלי הכהנים בראש המזבח [כרתוי"ט צ"ג], דהרי אמרין בש"ם [דס"ה א'], ומלק והקטיר, מה הקטרה בראש המזבח אף מליקה בראש המזבח

הלה היסוד בעולה: בא לו לקרן דרומית מזרחית. לפי שהיא קרובה לבית הדשן ששם מבלך המוראה והטלה: טמול ערפה. מול הרואה את ערפה. והוא אחורי האוהר. והע"פ שלא נחמר בעולה מול עורף. למדנו זה מול עורף מחטאת: ומבדיל. חוקך ב' סימנים ומלכתב בחטאת העוף ולא יבדיל למדנו שבעולה העוף מבדיל: והקוף בית מליקתו למזבח. מקרב ודוחק בית המליקה בקיר המזבח. כדי שיתמלה הדם: ספגו במלח. לשון שאיבה וליקחה כמו סופג את הארבעים. אף כן חוקך עליו מלח כדי שיהא הראש מושך ומקבל המלח. פירוש אחר ספגו בנימ"ל כמו ספקן בקוף. לשון ויספוק את כפו (במדבר כ"ד): מוראה. זפק: נוצה. קודר בו כמין ארובה. ונוטל כל העור והטלה שכנגד הזפק עם הזפק. ומשניך: שייסע. את העוף בין אגפיו ולא היה מבדיל: הן הבדיל בהטאת. שמלק שני סימנים בחטאת: או לא הבדיל בעולה. שמלק בה ס' אחר: פסול. דכל שינוי שהוא לפני עבודה הדם פסול: ולא מיצה דם הגוף פסולה. דעיקר

בא לו לקרן דרומית מזרחית. היה מולק את ראשה ממול ערפה (ב). ומבדיל (ג). וממצה את דמה על קיר המזבח (א). נמל את הראש. והקוף בית מליקתו למזבח (ב). וספגו במלח (ג). וזרקו על גבי האישימים (ד). בא לו לגוף והסיר את המוראה (ה). ואת הנוצה. ואת בני מעים היוצאים עמה (ו). והשליכן לבית הדשן. שייסע ולא הבדיל (ז). ואם הבדיל כשר. וספגו במלח. וזרקו על גבי האישימים: הן לא הסיר לא את המוראה. ולא את הנוצה. ולא את בני מעים היוצאין עמה. ולא ספגו במלח. כל ששינה בה מאחר שמיצה את דמה כשרה. הבדיל בחטאת (ח) ולא הבדיל בעולה (ט). פסול (ס). מיצה דם הראש. ולא מיצה דם הגוף. פסולה (סא). מיצה דם הגוף. ולא מיצה דם הראש. כשרה:

ממול ערפה. לשון הר"ב מול הרואה את העורף. וז"ל רש"י ערפה גובה הראש. מול ערפה למטה לגד האגפיים מול הרואה את העורף ע"כ. וז"ע דה"ל לפרש במשנה הקודמת. ועיין פ"א דחולין מ"ד. ומ"ט הר"ב למדנו מול עורף מחטאת בג"ש ומלק ומלק. וכחצו הסוספוח דליכא למילף מליקה דחטאת דתהא ג"כ בראש המזבח. לכיון דמליקה דעולה לא ילפינן אלא בדיקא אינו חוזר ומלמד בג"ש: ומבדיל. פירש הר"ב חוקך שני סימנים דמלכתב בחטאת העוף ולא יבדיל למדנו שבעולה העוף מבדיל. וז"כ הרמב"ם. ולא סגי לן. דהא ג"ש אינו לן למול עורף וילף נמי ללא יבדיל. אלא כדאיחא בצרייתא (ס"ה ע"א) דח"ל ומלק והקטיר. מה הקטרה הראש לעלמו והגוף לעלמו אף מליקה הראש לעלמו והגוף לעלמו. ומנין שהקטרה הראש לעלמו והקטרה הגוף לעלמו. שנאמר והקטיר אותו. [הר"ן הקטרה הגוף אמורה. הא מה אינו מקיים והקטיר המזבח. בהקטרה הראש ההכוב מדבר: וממצה. ללא כתיב בעולה אלא מאזי בלבד: והקוף. פי' הר"ב מקרב מלבן און מקיפין שתי חציות

שנויי נוסחאות
בא לו. כתיב א'
ובא לו. ומבדיל
וממצה. במשכ"ב. ומיצה
אולם במשכ"ב בכל הדפו'
ובכל הכי' ובטי"ק.
ונוצה: במשכ"ב. וממחה.
יו"ט נוסחה במשכ"ב
והבדיל. וספגו.
כמשכ"ב ד"ו ומספגו (נ"ו).
בני מעים היוצאין עמה.
במשכ"ב. חמשים. עם
וכ"ה עמבט דג"ו וכי"ק.
ולא הבדיל. כתיב
וכי"ר ג' ובמשכ"ב ד"ו
ובכל הדפו' ולא יבדיל
והכ"ו חוקך לפנינו.
וספגו. כתיב ספגו;
במשכ"ב ד"ו ספגו.
ו (לא את) המוראה
ולא (את) הנוצה (ו' לא)
את. במשכ"ב ליהא;
כתיב לא הסיר את
המוראה ואת הנוצה
ואת. מעים היוצאין
עמה. במשכ"ב עמה.
עם וכ"ה עם נס
דג"ו וכי"ק ובמשכ"ב.
ולא ספגו במלח. כתיב
ובכל הכי'. ספגו;
במשכ"ב ד"ו לא ספגו
וע"ל. (א' דמה)
דג"ו וכי"ר א' ליהא.
בעורף. פסול. כ"ה כתיב
וכד"ו ויזווא ויזווא ד"ס
וד"ק. במשכ"ב. פסול
כד"ח. פסולה.
מיצה דם הראש.
במשכ"ב. את דם.
(מיצה) דם הגוף.
כתיב ובמשכ"ב ליהא.

פ"ד דבילה [משנה ה']: וספגו במלח. כדכתיב (ויקרא ז) וכל קרבנך במלח המלח. רש"י: ואת הנוצה. לשון הר"ב קודר בו כמין ארובה כו' א"ב: ב"א קדירה לא. שהעור נמשך אחריו ונוטל יותר. רש"י: הן הבדיל בחטאת וג"ה הבדיל בעולה פסול. בחטאת ניחא. כדדרשין בתי"כ חטאת היא שאם מלקה שלא לכמה פסולה [וכדחנן במתניתין דלקמן] וה"ה דכל ששינה בה פסולה. אבל בעולה קשה מלק. ועוד דמהקטרה ילפינן מה הקטרה הראש בעלמו והגוף בעלמו אף כן מה הקטרה אינה מעכבת אף הבדלה אינה מעכבת. חוס': ולא מיצה דם הגוף פסולה. לשון הר"ב דעיקר דמים בגוף הוא דשכיחו. גמ'. וז"ל הרמב"ם שעיקר הדם הבדיל

תוספות רע"ק
ה [אות מ] הרע"ב
דיה עלה בכבש. תלה
היטור בעולה. ובפירש"י
דף ס"ד ע"ב דכתיב
בהטאת החטאת אותה.
אותה לפסלה ואין
אחרת למעלה כדררשין
פ"ק דף י"ד:

המוזב (בש) כמו בחטאת העוף: (ל) חוקך בלפרניו כלעיל, ומבדיל בזה הראש (למרי מהגוף: לא) שדוחק מקום מליקה הגוף לקור המזבח, הכא לא הני שהדם מתמולה ליוסוד מוסר דעולה נעשה למעלה ואין בדם עוף רב כל כך עד שיתמלה למטה, מה שאין כן בחטאת לעיל (מ"ה) שנעשה למטה, שסיר אפסר: (ל) שאח"כ גם הראש הנמלק דוחקו במקום מליקתו בקיר המזבח, כדי שיתמלה ממנו הדם: (ג) רש"י פי' לשון קטח שעי' שמפז עליו מלח הרבה, מהקטרה רטיבות שעליו, ולי נראה שהוא לשון ספוג שסופג את הכל, ור"ל ב"ע, שנוקו מלח על הראש, רק

ל קו טים
ו תוי"ט ר"ה הבדיל וכו' אבל בעולה וכו' י דנכר ואיני י"ט דומלק ומלק דדרשין גמ' מה להלן ממול עורף אף כן כאל ממול עורף וכו' י טמול מה להלן אם שינה במליקה שהבדיל פסול אף כן אם שינה שלא הבדיל פסול ומה שהקי עוד דכיון דילפינן מהקטרה ניחא מה הקטרה אינה מעכבת אף הבדלה וכו' הא ל"ק אלא לביטול דרפוי דניחא דון מינה ושינה כנראה אף דביניה ז"ל אבל לדין דק"ל דון מינה ואוקי באתרס ל"ק דה"ל ניחא דון מינה מהקטרה ואוקי באתרס דדוקא הקטרה דאיכתיב לא מעכבת אלא שיעי בדם וה"ל מעכב כי היכי דלשכתו נמי בכמה דשאי זריקת דם מהקטרה דכיון שמרק הדם הולכה הקרבן והקטרה דליתמינן לא מעכבת וף על תוי"ט ז"ל דנמשנה ג' פי' דלקרן המה על סוף דכתי' הסוף' האלה מההיא דלוקי באתרס עינין שם וכאן כעיקר דכתיבם נכסמא כנראה דלית' וזודה. (שס): תוי"ט סד"ה ופ"א וכו' היל הוא מאי הלמודא אמר רבינא מסבירא דרוב דמים נבויסה שכיחי גמרא ודכתי' החו"ע שלא כסדר הם אבל מ"ט הרמ"ו דלפי דרך שכתב החו"ע משמע שהעטם הוא משל דרמב"ם אינו מתוור דשפיר משמע לפי דרכו נמי דרמב"ם מפרש להא דליתמינן דרוב דמים נבויסה שכיחי. (כ"ד):

סדר קדשים ח"א דלית

קדשי קדשים פרקו זבחים

ז' האת העוף שמלקה
 ש"א לשמה. כ"ל ע"כ
 מ"ו ע"כ מ"ו ע"כ פ"כ
 עולת העוף כשירה. מ"ו
 פ"ו ע"כ א"כ אחר האת
 העוף. כ"ל ע"כ פ"כ
 מ"ו ע"כ ע"כ פ"כ
 כיצד קרב המתיר במצותו.
 ע"י מו"ל לקמן ע"כ ע"כ
 כ"ל האת העוף שמלקה.
 כ"ל ע"כ: לאכול בוית
 בחוץ כ"ל. (ע"ל כ"ל ע"כ
 מ"ו ע"כ מ"ו ע"כ פ"כ
 א"כ מחשבת הו"מ קדשה
 כ"ל ע"כ: לאכול
 בחוץ וז"ל כ"ל. (ע"ל כ"ל ע"כ
 ע"כ ע"כ פ"כ מחשבת י"ב ע"כ
 י"ו ע"כ מ"ו ע"כ ע"כ

הכבד והלב והגידים הכוללים משניהם. ע"כ. ות"ר עולה
 הע"פ שמילה דם הגוף ולא מילה דם הראש. יכול מילה
 דם הראש ולא מילה דם הגוף. ט"ל היא: ז' שלא לשמה.
 דברים ב"כ. כמ"ס לעיל בשם התוס': או לשמה ושלא לשמה

וכו'. עי' פ"ק מצנה ד': כיצד
 קרב המתיר כמזונו כו'. כל הק
 מצות דב"ה ופ"ז ומכילתין. ופ"ק
 דמנחות. לרי"י לדקדק אמאי לרי"י
 למלווה. תוס' [ס"ה ע"ג ד"ה כ"ה]:

ז' האת העוף שמלקה שלא לשמה (ט).
 מוצה דמה ושלא לשמה (ט). או לשמה
 ושלא לשמה. או שלא לשמה ולשמה (ט).
 פסולה (ט). עולת העוף כשירה (ט). ובלבד
 שלא עלתה לבעלים. אחד האת העוף
 ואחד עולת העוף שמלקו. ושמיצה דמן. לאכול דבר שדרכו לאכול (ט).
 להקטיר דבר שדרכו להקטיר (ט). חוץ למקומו (ט). פסול ואין בו ברת.
 חוץ לזמנו (ט). פגול וחייבין עליו ברת (ט). ובלבד שיקרב המתיר כמצותו (ט).
 כיצד קרב המתיר כמצותו. מלק בשתיקה (ט). ומיצה הדם חוץ לזמנו. או
 שמלק חוץ לזמנו ומיצה הדם בשתיקה. או שמלק ומיצה הדם

חוץ לזמנו. זה שקרב המתיר כמצותו. כיצד לא קרב המתיר כמצותו. מלק חוץ למקומו (ט). ומיצה הדם
 חוץ לזמנו. או שמלק חוץ לזמנו ומיצה הדם חוץ למקומו. או שמלק ומיצה הדם חוץ למקומו. האת
 העוף שמלקה שלא לשמה ומיצה דמה חוץ לזמנה. או שמלקה חוץ לזמנה ומיצה דמה שלא לשמה.
 או שמלקה ומיצה דמה שלא לשמה. זה הוא שלא קרב המתיר כמצותו. לאכול בוית בחוץ ובוית
 למחר (ט). בוית למחר ובוית בחוץ. כחצי זית בחוץ וכחצי זית למחר. כחצי זית למחר וכחצי זית בחוץ.
 פסול ואין בו ברת (ט). אמר רבי יהודה זה הכלל אם מחשבת הזמן קדמה למחשבת המקום (ט). פגול וחייבין
 עליו ברת. ואם מחשבת המקום קדמה למחשבת הזמן פסול ואין בו ברת. וחבמים אמרים זה זה פסול
 ואין בו ברת. לאכול כחצי זית. ולהקטיר כחצי זית (ט). כשר. שאין אכילה והקטרה מצטרפין (ט):

ראשון לציון
 ז' במשנה ראשון כהני
 יום עין וש סדר למטה:

שנויי נוסחאות
 ז' שמלקה (שלא)
 לשמה. כ"ל ע"כ ליתא.
 (א) לשמה ושלא.
 כמס"כ ליתא. פ"ה ע"כ.
 כמס"כ פסול. שלא
 עלתה לבעלים. ד"ג
 וכמ"כ וכמ"כ. א"כ עלתה...
 כ"ל ע"כ. לבעלים לשם
 חובה ושמיצה דמן.
 כ"ל ע"כ וכמ"כ. אחד דמן
 להקטיר דבר. כ"ל ע"כ
 וכמ"כ ובהקטיר...
 שיקרב המתיר...
 כמס"כ שיקרב...
 פ"ק מו"מ
 כמס"כ... מיצה. (א)
 ששלק ומיצה הדם חוץ
 למקומו). ופ"ה כ"ל ע"כ
 וכמ"כ. כ"ל ע"כ וכמ"כ
 וכמ"כ וכמ"כ ליתא
 ובלתח שתינו מו"מ וע"י
 כ"ל ע"כ (ז"ל ע"כ)
 ד"ה או שקמן ופ"ה ד'
 כ"ל ע"כ וכו' קתי אכל כ"ל
 ליתא אלא מליקה ומיטה
 וכ"ל ע"כ להו (ד"ס).
 המזאת העוף שמלקה.
 כמס"כ... שמלקו וכמ"כ
 כמ"כ שמלק כמו שזה
 כ"ל ע"כ. ומיצה דמה
 חוץ לזמנה. כמס"כ.
 את הדם חוץ לזמנו
 וכן הוא לזמנו גם כמ"כ
 כ"ל ע"כ מיצה... ומיצה
 דמה שלא לשמה או...
 כמס"כ... דמן... כ"ל ע"כ
 הדם... (א) שמלקה
 ומיצה דמה שלא
 לשמה זה הוא. כמס"כ
 הדם... כ"ל ע"כ ליתא
 וכ"ל ע"כ ד"ג לה כמ"כ
 וע"י (ע"ל ד"ס). וכו' ברת

יבין	תפארת ישראל	יבין
רבו דם: (מב) דמליקה בעוף דינה כשמיטה בבהמה: (מג) נ"ל דקטן מזוני, לאשמעינן דלע"ג דהוה דומיא דספיכת שיריים בבהמה, עכ"פ מדמיו מעכב, כלעיל סי' כ"ז, להכי דינו כזריקה, ומכ"ס בזה שלא לשמה. ונ"ל ר"ה מש"ס [משילש ד"ה א' ור"י ע"כ, ור"י ע"כ ד"ה ח' ד"ה קתי מיהת]: (מד) ששעה ח' מב' עבודות הללו בב' מחשבות, או שחשב בשעת מליקה לשמה ע"מ למנות דמה שלא לשמה: (מה) דיינה כחטאת בבהמה: (מו) דיינה כעולת בבהמה שכשרה שלא לשמה: (מז) דהיינו חטאת עוף: (מח) היינו עולת העוף: (מט) שאמר בא' עבודות הללו ששעה אחת ע"מ לאכול או להקטיר בוית חוץ לעזרה: (נ) שכשעשה א' מב' עבודות, אמר ששעה אחת כדי לאכול או להקטיר בוית אחר זמן הראוי: (נא) אפילו אכלו חוץ זמנו: (נב) ר"ל שמזני הדם שהוא המתיר גוף העוף לאכילה או להקטרה, יהיה כדינו בלי פסול אחר: (נג) ר"ל בלי מחשבה הפוסלת, ואח"כ מילה וכו':	רבו דם: (מב) דמליקה בעוף דינה כשמיטה בבהמה: (מג) נ"ל דקטן מזוני, לאשמעינן דלע"ג דהוה דומיא דספיכת שיריים בבהמה, עכ"פ מדמיו מעכב, כלעיל סי' כ"ז, להכי דינו כזריקה, ומכ"ס בזה שלא לשמה. ונ"ל ר"ה מש"ס [משילש ד"ה א' ור"י ע"כ, ור"י ע"כ ד"ה ח' ד"ה קתי מיהת]: (מד) ששעה ח' מב' עבודות הללו בב' מחשבות, או שחשב בשעת מליקה לשמה ע"מ למנות דמה שלא לשמה: (מה) דיינה כחטאת בבהמה: (מו) דיינה כעולת בבהמה שכשרה שלא לשמה: (מז) דהיינו חטאת עוף: (מח) היינו עולת העוף: (מט) שאמר בא' עבודות הללו ששעה אחת ע"מ לאכול או להקטיר בוית חוץ לעזרה: (נ) שכשעשה א' מב' עבודות, אמר ששעה אחת כדי לאכול או להקטיר בוית אחר זמן הראוי: (נא) אפילו אכלו חוץ זמנו: (נב) ר"ל שמזני הדם שהוא המתיר גוף העוף לאכילה או להקטרה, יהיה כדינו בלי פסול אחר: (נג) ר"ל בלי מחשבה הפוסלת, ואח"כ מילה וכו':	
נעשה סיגול כה"ג מ"ז פסול היו וז"ל היו קרב המתיר כמזונו וד"ק היטוב וחימה על הכמ"ס בכתבו: פ"ג מכ"ס פ"ק שאמר מונח כמזונו ופ"ג כ"ל ע"כ ס"ס וכ"ז שהתבטח פוסל בעוף במליקה ובמזוני הדם ולא יבאר שיחשב לאוידיו למחר ולהעלותו כמכ"ר כמ"י הל"ל וז"ל: (ממהרה"ח ז"ל):	נעשה סיגול כה"ג מ"ז פסול היו וז"ל היו קרב המתיר כמזונו וד"ק היטוב וחימה על הכמ"ס בכתבו: פ"ג מכ"ס פ"ק שאמר מונח כמזונו ופ"ג כ"ל ע"כ ס"ס וכ"ז שהתבטח פוסל בעוף במליקה ובמזוני הדם ולא יבאר שיחשב לאוידיו למחר ולהעלותו כמכ"ר כמ"י הל"ל וז"ל: (ממהרה"ח ז"ל):	נעשה סיגול כה"ג מ"ז פסול היו וז"ל היו קרב המתיר כמזונו וד"ק היטוב וחימה על הכמ"ס בכתבו: פ"ג מכ"ס פ"ק שאמר מונח כמזונו ופ"ג כ"ל ע"כ ס"ס וכ"ז שהתבטח פוסל בעוף במליקה ובמזוני הדם ולא יבאר שיחשב לאוידיו למחר ולהעלותו כמכ"ר כמ"י הל"ל וז"ל: (ממהרה"ח ז"ל):
פסול ואין בו ברת). כמס"כ ז"ו ועוד דפ"י ליתא וכן ליתא כמ"כ; כמ"כ כ"י ליתא למ"ל זה וזה.	פסול ואין בו ברת). כמס"כ ז"ו ועוד דפ"י ליתא וכן ליתא כמ"כ; כמ"כ כ"י ליתא למ"ל זה וזה.	פסול ואין בו ברת). כמס"כ ז"ו ועוד דפ"י ליתא וכן ליתא כמ"כ; כמ"כ כ"י ליתא למ"ל זה וזה.

פרק ז א חמאת העוף שעשאה למטה. מחוט הסקרה כהלכתה שהיא נעשית למטה כדאמרן בפרקין דלעיל: כמעשה חמאת. בהוא ומילוי: ולשם חמאת.

אף על פי שגינה בסדר מליקה. כגון כמלק והבדיל. ובחמאת נאמר ולא יבדיל. כגרה. והואיל

ונעשית למטה ובשאר עבודות כהלכתה: כמעשה חמאת לשם עולה וכו' פסולה. דחמאת שלא לבמה פסולה: כמעשה כולם. כלומר כמעשה אחד מכולם האמורים כאן. ואפילו כמעשה חמאת לשם חמאת הואיל ועשאה למעלה פסולה: ב עולת העוף שעשאה למעלה. כהלכתה שהיא נעשית למעלה: כמעשה עולה לשם עולה. אף על פי שגינה במליקתה שלא הבדיל. ומן הדין היה לו להבדיל. אפילו הכי כגרה: כמעשה עולה לשם חמאת בשרה. דכל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרים. חלא

פרק ז א חמאת העוף שעשאה למטה. כמעשה חמאת (ג) לשם חמאת (ד). בשרה (ה). כמעשה חמאת לשם עולה (ו). כמעשה עולה לשם חמאת (ז). עשאה למעלה כמעשה כולם (ח). פסולה (ט). ב עולת העוף שעשאה למעלה. כמעשה עולה לשם עולה (י). בשרה (יא). כמעשה עולה לשם חמאת (יב). בשרה (יג). ובלבד

פרק ז א שעשאה למטה. פירש הר"ב למטה מחוט הסקרה. עיין מ"ט בזה בריש מס' קנים: כמעשה חמאת לשם חמאת כשירה. פירש הר"ב אע"פ שגינה בסדר מליקה כגון שמלק והבדיל. ובחמאת נאמר ולא יבדיל. וכל"פ הרמב"ם. וכל"פ

דמתניתין לראש"ש הוא שאמר כמעתי שמבדילין בחמאת העוף. ומאי לא יבדיל. מפרש בגמרא בס"פ דלעיל. ח"ל להבדיל דמכתי כתיב [בעולת העוף] והקריבו ולא כתב והקריבו. חלק הכתוב בין חמאת העוף לבעולת העוף. פירש"י דהכי מפיק ליה לראש"ש הבדלה בעולת העוף בהכל שוחטין [דף כ"א]. ולא דרש ומלק והקטיר כדדרשין לעיל. מה הקטרה הראש בעלמו וכו'. ולא יבדיל למה לי [כמו

מאי היא] דאי אזהרה היא בחמאת לא שמטינן מוהקריבו חלא דאינו מוזהר להבדיל בעולה. אבל מותר הבדלה לא נפקא לן. שמע מינה ח"ל להבדיל. הלכך נפקא לן בעולה מוהקריבו

דלריך להבדיל דהא חילוק ביניהם ומ"מ לא ידענא מאי דוחקיהו דהר"ב והרמב"ם. לאוקמא למתניתין כראש"ש דלא כסתמא דמשנה ו' פרק דלפיל דתנן הבדיל בחמאת פסול. דהא בגמרא לא בעינן למוקים למתניתין כראש"ש ולא כרבנן חלא מליעתא דתנן כמעשה עולה לשם חמאת פסולה. עלה אמרינן דאפילו ראש"ש הוא. והא דעביד כמעשה עולה דשני בהואה שלא היזה חלא מיהא והאיה ככ"פ. ולא בעינן למימר דראש"ש הוא ולא רבנן. ועוד דכי ס"ד למימר כמעשה עולה דשני במליקה והבדיל וקאמר עימא דלא כראש"ש מהדר ליה דמאי קשיא דהא סתמא דפרק דלפיל נמי דלא כראש"ש. ועוד דבגמרא אמתניתין דלקמן מסקינן בהדיא דמתניתין דהכא דלא כראש"ש. וכמ"ס שם בס"ד. סוף דבר רישא דמתניתין דלדברי הר"ב והרמב"ם דוקא ראש"ש הוא מעולם לא איתמר הכי בגמרא. ולא מהדר גמרא חלא למוקמי מתניתין אף כראש"ש ואמליעתא. משום דאיכא לפרושי במליקה ודלא כראש"ש ובה גופה לא אמרין חלא דאף ראש"ש הוא ובהואה מיירי אבל לדחויי מתניתין דלא כרבנן היא לא סלקא אדעתין כלל. וא"ת כמעשה חמאת לשם חמאת דכשירה פשוטא. כבר הרגישו ההוספות בזה וכתבו עלה כשירה זו היא מותרת ואגב אחריגא נקטיה. ועיין עוד בתוספות דס"פ דלעיל מה שפירשו לפירוש דר"ת. וכן ג"כ בתוספות דמולין דף כ"א ואין להאריך בזה. [ועיין בריש משנה י"א פ"ג דמסכת פרה]: כמעשה עולה לשם עולה פסולה. השתא בחדא כעולה פסולה. בתרתי מיבעיא חלא אגב אחריגי נקטיה: עשאה למעלה כמעשה כולם פסולה. פירש הר"ב כלומר כמעשה אחד מכולם וכו' דך סיפא ליכא לאוקמא דשני במליקה ועשאה למעלה. דהא תנן במשנה ב' פרק דלעיל בכל מקום היטה כגרה למליקתה. חלא דשני בהזייה. וכן פירש הר"ב בריש מסכת קנים ועיין מ"ט שם. ולקמן משנה ג'. ומ"מ ליכא לחשמע מיניה מדסיפא דוקא דשני בהזייה. מליעתא דתנן כמעשה עולה נמי דוקא דשני בהזייה. הא במליקה לא. והאיה כראש"ש דוקא ודלא כרבנן. דמידי איריא. הא כדאיתא. והא כדאיתא. כדאיתא בגמרא: פסולה. פירש הר"ב ואפילו כמעשה חמאת לשם חמאת. וכן פירש"י וכתבו ההוספות דפסולה הייט בארילה. אבל בעלים נתכפרו [כדפירש הר"ב בכוף משנה א' דפ"ג] כיון שהגיע דם למזבח נתכפרו הבעלים. ע"כ: ב כמעשה עולה לשם עולה כשירה. פירש הר"ב אע"פ שגינה במליקתה שלא הבדיל וכו'. וכו"כ הרמב"ם. ואע"פ שלא שמעט לראש"ש חלא דאמר שמעתי שמבדילין בחמאת. אבל בעולה לא אמר שמעט שאם לא הבדיל כשירה. מ"מ י"ל דעיקר פסולא לא אשכחן בקרא חלא בחמאת. וכמ"ס במשנה ו' פרק דלעיל בשם ההוספות. והלכך בהבדלה ליכא פסולא כלל בחמאת. ואע"ג דליה בה מותר שלא להבדיל כמעשה עולה וכו'. אשכחן פסולא בחמאת ליה לן למיפסל נמי בעולה חלא דמטה היא להבדיל ואם לא הבדיל כשירה. ומ"מ דוקא לראש"ש ודלא כסתם דפרק דלעיל. וכבר הארכתי בזה בריש פירקין ועוד קשיא הכא דקאמרינן בגמרא דמשום דניחא לאוקמי מתניתין

פ"ז א חמאת העוף שעשאה למטה. פירש הר"ב למטה מחוט הסקרה. עיין מ"ט בזה בריש מס' קנים: כמעשה חמאת לשם חמאת כשירה. פירש הר"ב אע"פ שגינה בסדר מליקה כגון שמלק והבדיל. ובחמאת נאמר ולא יבדיל. וכל"פ הרמב"ם. וכל"פ דמתניתין לראש"ש הוא שאמר כמעתי שמבדילין בחמאת העוף. ומאי לא יבדיל. מפרש בגמרא בס"פ דלעיל. ח"ל להבדיל דמכתי כתיב [בעולת העוף] והקריבו ולא כתב והקריבו. חלק הכתוב בין חמאת העוף לבעולת העוף. פירש"י דהכי מפיק ליה לראש"ש הבדלה בעולת העוף בהכל שוחטין [דף כ"א]. ולא דרש ומלק והקטיר כדדרשין לעיל. מה הקטרה הראש בעלמו וכו'. ולא יבדיל למה לי [כמו מאי היא] דאי אזהרה היא בחמאת לא שמטינן מוהקריבו חלא דאינו מוזהר להבדיל בעולה. אבל מותר הבדלה לא נפקא לן. שמע מינה ח"ל להבדיל. הלכך נפקא לן בעולה מוהקריבו

שנויי נוסחאות

פ"ז א שעשאה למטה. פירש הר"ב למטה מחוט הסקרה. עיין מ"ט בזה בריש מס' קנים: כמעשה חמאת לשם חמאת כשירה. פירש הר"ב אע"פ שגינה בסדר מליקה כגון שמלק והבדיל. ובחמאת נאמר ולא יבדיל. וכל"פ הרמב"ם. וכל"פ דמתניתין לראש"ש הוא שאמר כמעתי שמבדילין בחמאת העוף. ומאי לא יבדיל. מפרש בגמרא בס"פ דלעיל. ח"ל להבדיל דמכתי כתיב [בעולת העוף] והקריבו ולא כתב והקריבו. חלק הכתוב בין חמאת העוף לבעולת העוף. פירש"י דהכי מפיק ליה לראש"ש הבדלה בעולת העוף בהכל שוחטין [דף כ"א]. ולא דרש ומלק והקטיר כדדרשין לעיל. מה הקטרה הראש בעלמו וכו'. ולא יבדיל למה לי [כמו

לקושים

פ"ז א הר"ב ד"ה

כמעשה חמאת כהוא ומילוי וכ"כ כתב במשנה חמאת מליקה כתיבן א' והואה ומילוי ועיין בס' דלעיל משנה ד' והר"ב השמיט מליקה כתיבן ח' משום דשני פשוטי עליה אע"ג שגינה וכו' ועיין בתו"ט. (ב"ד): תו"ס ד"ה כמעשה חמאת וכו' הראש נעלמו וכו' דהיכוח ליה הבדלה מהתם דרך סברה ליה ליה סימנא את כולן חלא דוקא רוב כניס וילף לה מקראי ואפי' נקטן דלעיל עליה התם עיקר הבדלה בעולה לא נפקא להו חלא מוהקריבו דמשמע חלק את זה מן החמאת סלקא למי לי כלומר מאי קמ"ל ש"מ אין צריך להבדיל קאמר הלכך נפקא לן בעולה מוהקריבו דלריך להבדיל דלי אזהרה היא בחמאת שלא יבדיל הכי נפקא לן בעולה מוהקריבו דלריך להבדיל חלא דמטה חמאת מחילוקי ולא שטעון בהבדלה קו סייס כש"י שם והתו"ט כתבו בקורה (ס):

יבין תפארת ישראל יבין

פרק ז א מחוט הסקרה, כינה: (ב) שמלקה בזמן אחד ועשה הזאה ומילוי: (ג) אף שגינה בה אחר מילוי, כגון שהבדיל ועדיין מתכרסת, מההך זכר בעלמא הוא: (ד) כלעיל פ"ז מ"ו: (ה) שעשאה למטה ולא הבדיל הראש מהנוף, ועשה הזאה ומילוי, אבל טעם כן לשם עולה: (ו) ר"ל: או שעשאה למעלה ולא הבדיל, אף שעשאה בה כן לשם חמאת, או שעשאה כמעשה וכו': (ז) ג"ל דקמ"ל מדסוד"א מולין קמין מתפרשין רק בלקיחת בעלים או בעשיית כהן [כעירובין ל"ז א'], ומדעשאה הכהן ממש בעולה, הרי לכ"ע מעשה מולין מירי דיבור שקדם לן [בקדושין כ"ט א'], והואי הכא בעולה כשירה, [כר"י לקמן מ"ד] קמ"ל דשאני דיבור דקדשים, ומדאקדשים כי גזא דרחמנא איהא, ואין ברשותו לשטתו, מדכבר

חינה שלו: (ח) ר"ל כמעשה אחד מכולן האמורים כאן, ואפילו כמעשה חמאת לשם חמאת: (ט) להכי לא כלל האי פסולה עם פסולה דרישא. מדאיתן שוין, דבהך דרישא נפסלו למרי מלאכלה וגם בעליו לא נתכפרו, משא"כ הכא נפסלה רק מלאכלה, אבל בעלים נתכפרו [כדפירש הר"ב ב' ונקטן הכך דינא רק בעופות ולא בבחמות, משום דרק בעופות יש חילוק במעשייתן ובמקום מעשייתן בין חמאת לעולה: י) מחוט הסקרה כהלכתה: (יא) עי' פ"ז מ"ה: (יב) אף שעשה בה גם מעשה חמאת, כגון שהיה קודם מילוי, עכ"פ כיון שעשה כל מעשה עולה בני שניו כשירה: (יג) שעשאה למעלה והבדיל הראש מהנוף ומילוי, רק שעשה כן לשם חמאת: (יד) כלפיל פ"ו ס' מ"ו:

איל ריח וריח קיק נח...
פ"ד דף כ"ט ו"ל דכה"ג אשכחן פ"ק דמנחות [דף...

חומה מאי שנא זו מוז...
ו"ל דכה"ג אשכחן פ"ק דמנחות [דף...

שמה לדבר שיש בו מעילה...
האמר בעולה ששינה את שמה לשם הטאת...

מועלים בה. דהא רבי יהושע גופיה לא פליג עליה...
לדבר שיש בו מעילה. לשם עולה: ששחטן בדרום...

זבחי מקומן ולא הוליאתן זריקתן...
מיד מעילה: איסור והיתר. קדשים קלים...

שנויי גוסמאות דרבר. נכיר א' ברבר...
ככל המנהג. אי"ר ר"א וחרי. כצ"ק אמר ר"א...

בפניהם קדשים ששחטן בדרום...
ושחטן לשם קדשים קלים. ויכירו. שכן שינה את שמו...

בפניהם קדשים ששחטן בדרום...
ושחטן לשם קדשים קלים. ויכירו. שכן שינה את שמו...

זבית הכליעה מחיים אם טרפה חיה...
ואם אינה חיה הרי בכלל נבלה מה טרפה שזה...

מסוקן נגמרא פ"ג דף כ"ד דלוי...
אלבע או כהונה בדבר המעבד כפרה ומש"ה לא תקשה...

מסוקן נגמרא פ"ג דף כ"ד דלוי...
אלבע או כהונה בדבר המעבד כפרה ומש"ה לא תקשה...

מסוקן נגמרא פ"ג דף כ"ד דלוי...
אלבע או כהונה בדבר המעבד כפרה ומש"ה לא תקשה...

י כ"ן תפארת ישראל

י כ"ן תפארת ישראל

הותרה לכהנים: (בו) מדעשה לשם עולה: (בו) דקדשים קלים...
אחר שנוק דמן, אין מועלין בצבחה רק בזימורין: (כח) מדנסלו...

שנאמר אלבע או כהן אינו אלא ימין: (לב) ורחמנא אמר ציוס...
לזותו, ושניהן אינן מטמאין כבילה עוף צבית הכליעה, מדחיו...

פרק ז ה [אוח סח] תי"ט בד"ה שחט חולין...
בפנים כבחוק. ואף דאין דנין שלא בהכשרו מרבר שבהכשרו כב"ש התי"ט...

תוספות רע"ק נ"ב דרשי' חד טריפה לכעושי חולין בפנים...
דבטריפה אין שהיתתה סתירתה מטילא ליכא ללסוד דחולין בפנים...

ראשון לצינן פ"ד ד תרי"ט ד"ה רי"א...
אין מועלין בו וזריקת פגול ר"ל כצ"ק...

ראשון לצינן פ"ד ד תרי"ט ד"ה רי"א...
אין מועלין בו וזריקת פגול ר"ל כצ"ק...

אשכחן בהדיא דשמיטה מצינא מידי נבלה בעוף אלא מק"ו מנבלה
בהמה אהא באל ללמוד. דיה שחא כנבלת בהמה בשמיטה
מסרתה מדי נבלה ולא מליקטה דדיו לכא מן הדין להוה כדון.
ושלם מחלוקת בדבר. ר"מ סבר אהא שמיטה ואהא מליקה מצינא
בעוף מידי נבלה. ור' יהודה סבר בין שמיטה בין מליקה לא
מהו בערפה בעוף להוציאה מידי נבלה. ור' יוסי סבר שמיטה
מהניא. מליקה לא מהניא. והלכה כר' יוסי:

אף עוף דבר שמכירה באפלה מטער טריפתה מטומאתה.
וכתב הרמב"ם ו"ל ור"י מצינא היקש הזה לדין אחר ולא יאות
כפי כונתו. לומר כל העונות ע"כ. ולא ראיתי שום מאה
ומתן כלה בין ר"מ ור". איברא דברפ"ב דמלין דף כ"ז תע"א
זאת תורת הבהמה והעוף. לומר לך מה נבלה בשמיטה אף
העוף בשמיטה. אבל החוספות כתבו דהיקשא הוא ואין היקש
למחנה וכוילי מילי דרשינן מינה. ע"כ:

קושית תוס' שכתבתי
לשול דהא איכא לפיכך
על לכהמה שעתה
ממאה בבית הבליטה.
ותרובם דאהיקשא דזאת
תורת סמך ל תא דהא
כל כמה דלא ידענן
שמיטה עוף בק"ו י"ל
דהיקשא איתא דף
לשוח' אבל לא למליק'

ר"ע מברטנורה

כל הזבחים פרק ח זבחים

תוספת יום טוב

צינונים

פרק ח א כל הזבחים שנתערבו בחטאות המתות.
ה"ק כל הזבחים שנתערבו בהם חטאות
המתות. או שור הנסקל. אפילו אהא בריבוא ימותו כולן דכיון
דנתערבו באיסורי הגאה אין תקנה לפדותם דנימא ירשו עד
שיסחלבו ולא בטלי ברובא דבעלי
חיים חשיבו ולא בטלי. וחטאות
המתות הן חמשה. ואלו הן. ולד
חטאת. ותמורת חטאת. וחטאת
כמחו בעליה. ושכפרו בעליה
באחרת. ושעברה שנתה: אלו
חמש חטאות מניחין אותן במקום
סגור עד שימותו מאליהן. והן
נקראים חטאות המתות: בשור
שנעבדה בו עבירה. שהוא נספל
בה להקרבה כגון שהמית את האדם
ע"פ עד אחד שחינו אסור להדיע. לפי שאינו נסקל אלא
ע"פ שני עדים: או ע"פ הבעלים. שצלו בעלים לז"ד
והזו שהמית דאפטר ליה מסקילה דמודה בקנס פטור.
אבל לגובה נאסר דק"ל (מן) [ומין] הללן להוציא את הטונה:
(ורובע ונרבע. ע"פ עד אחד או ע"פ הבעלים או קודם
שנגמר דינו. או שהיה ארוה שהמית והרובע והנרבע [על] נכרי
שנאסר לגובה. ולא להדיע: מוקצה. שהפרישוהו לקרבן
לע"ז. ונעבד גמי שניהם מותרים להדיע: באתנן וטחיר:
כל

פרק ח א כל הזבחים שנתערבו בחטאות
המתות(א) או בשור הנסקל.
אפילו אהא ברבוא. ימותו בולם (ב).
נתערבו (ג) בשור שנעבדה בו עבירה(ה). או
שהמית את האדם על פי עד אחד. או על
פי הבעלים (ה). ברובע. ונרבע (ה).
ובמוקצה (ו). ובנעבד(ז). ובאתנן(ח). ובמחיר(ט).
ובכלאים(י). ובטריפה(יא). וביוצא דופן(יב).

פרק ח א כל הזבחים שנתערבו בחטאות המתות וכו'.
נגמרא הא תנינא חדא זימנא כל האסורים
לנבי המזבח אסורים ככ"ט [ברפ"ו דתמורה] לריבי א"י מהתם
ה"א הני מילי לגובה דלא חשיב התם אלא ברובע ודכותיה
כאין אסורי הגאה להדיע וכיון דדוקא
לגובה אסורי מאיסו אבל שור הנסקל
ודכותה לרשיעו גמי אסורי אימא
לא ולי מהנא ה"א הני דאיסורי
הגאה נינהו. אבל הני אימא לא.
לריי. דהא דקמי הכא ברובע
וגרבע דלאו איסורי הגאה לא קמי
בהו זכמה. דברבוא דרישא לאו
עלייהו קאי. והתם קמי בכל שהן והתם
קמי תקנתא ירשו עד שיסחלבו.
ופריך דאסרין בכל שהן גמי קמי
במ"ט פרק בתרא דעבודה זרה. לריי דלי מהתם ה"א להדיע
אבל לגובה אימא לא נפסדינהו לכולהו [ואי השמועין הא
לגובה דמאיס אבל להדיע אימא איסורי הגאה לבטלו
ברבוא קמ"ל. גמרא דרפ"ו דתמורה] וכתבו החוספות
וא"ת תנינא חדא זימנא במסכת קנים [פ"ב משנה ג'] ואם
פרח מבין המתות לגולם הרי כולם ימותו. וכמא לי מהתם
ה"א עופות דהפסד מועט אבל זבחים דהפסד מרובה אימא
לא נפסדינהו לכולהו. ע"כ. ואי מהנא ה"א דוקא בהמה הוה
ב"ח חבוז ולא בטיל אבל עוף לא חשיב ובטיל לריכא. ל"ל:
בגמרא דלא תקשה אמהיתין ז' דפ"ג דערלה: בשור שנעבדה
[והיזבות או או ל"ל לפרשם כמו בין בין: או
ע"פ עד אחד. עמ"ש ברבוע דלקמן]: ברובע ונרבע כו'. פירשם הר"ב רפ"ו דתמורה. וע' במ"ד פרק בתרא דבכורות.
ומ"ט הר"ב כאן או קודם שנגמר דינו ה"נ ה"מ לפרושי לעיל בשור שהמית כו': ובמוקצה. פירשם הר"ב שהפרישוהו ונפ"ו
(י) כ"ה כ"ב ד' ד"ס ד"ק ואל"ה' ג"כס"ו קן נמשע וכן מוקד ונעבד כלא יתיין פפ"ו שכולם הם פירושי דנעבדה בו עבירה. דתמורה

פ"ח א כל הזבחים
שנתערבו. פי פ"ג
ממה כ"ה ע"פ ע"פ מ"י
מ"י מ"י פ"ה"א ח"א:
נזעדרבו טי. מ"י ט"ס ל"ג:
א' שהמית את האדם.
מ"א מ"א קדושן מ"י פ"א
נכרות מ"א מ"א חמשה כ"ח
מ"א חוספת ז"ק מ"ד:
בכלאים ובטריפה. מ"א
מ"י:

שנוי נוסחאות
פ"ח א כל הזבחים
שנתערבו. פי פ"ג
ממה כ"ה ע"פ ע"פ מ"י
מ"י מ"י פ"ה"א ח"א:
נזעדרבו טי. מ"י ט"ס ל"ג:
א' שהמית את האדם.
מ"א מ"א קדושן מ"י פ"א
נכרות מ"א מ"א חמשה כ"ח
מ"א חוספת ז"ק מ"ד:
בכלאים ובטריפה. מ"א
מ"י:

ימותו כולם. פירש הר"ב דב"ח חשיבו ולא בטלי. הכי מסיק
בו עבירה. ל' הר"ב כגון שהמית כו' ו"ל רש"י ומפרש ואילו מאי
הוא כגון כו' [והיזבות או או ל"ל לפרשם כמו בין בין: או
ע"פ עד אחד. עמ"ש ברבוע דלקמן]: ברובע ונרבע כו'. פירשם הר"ב רפ"ו דתמורה. וע' במ"ד פרק בתרא דבכורות.
ומ"ט הר"ב כאן או קודם שנגמר דינו ה"נ ה"מ לפרושי לעיל בשור שהמית כו': ובמוקצה. פירשם הר"ב שהפרישוהו ונפ"ו
(י) כ"ה כ"ב ד' ד"ס ד"ק ואל"ה' ג"כס"ו קן נמשע וכן מוקד ונעבד כלא יתיין פפ"ו שכולם הם פירושי דנעבדה בו עבירה. דתמורה

ימותו כולם. פירש הר"ב דב"ח חשיבו ולא בטלי. הכי מסיק
בו עבירה. ל' הר"ב כגון שהמית כו' ו"ל רש"י ומפרש ואילו מאי
הוא כגון כו' [והיזבות או או ל"ל לפרשם כמו בין בין: או
ע"פ עד אחד. עמ"ש ברבוע דלקמן]: ברובע ונרבע כו'. פירשם הר"ב רפ"ו דתמורה. וע' במ"ד פרק בתרא דבכורות.
ומ"ט הר"ב כאן או קודם שנגמר דינו ה"נ ה"מ לפרושי לעיל בשור שהמית כו': ובמוקצה. פירשם הר"ב שהפרישוהו ונפ"ו
(י) כ"ה כ"ב ד' ד"ס ד"ק ואל"ה' ג"כס"ו קן נמשע וכן מוקד ונעבד כלא יתיין פפ"ו שכולם הם פירושי דנעבדה בו עבירה. דתמורה

ראשון לציון
פ"ח א במשנה ויחזו
כולם עין ילתי:
שם במשנה ובטריפה
עין יס סדר למטה ז

יכין

תפארת ישראל

יבין

פרק ח א אי כדקמי, משמע דחטאות המתות רובא, וא"כ
מה דמסיים רפי' א' בריבוא, משמע א' כשר שנתערב
בריבוא פסולים, וקשה מה אפילו, הרי כ"ש הוא. אלא היק כל
הזבחים שנתערבו עם חטאות המתות וכו', ומיירי אפילו כשרים
רובא [ונ"ל דה"ב של מלת נחטאות, אינו ב של בחור כמו בבית, גם
לא כמו בין, כדאשכחן היספ בנשים, רק ב שהולדת כמות עם, כמו
ורב בלכן, דר"ל עם לכן, ונקט תנא כהן לישא דמתמע גמי דהפסולים
כונא, לאשמיעין עטס האיסור, דמתוך חשיכות מיעוט דידהו כרובא
התיב]. וחטאות המתות ה' הן, ולד חטאת תמורת חטאת, סחו
בעליה, גמכפרו בעליה באחרת, 'עברה שנתה [א"י] ותמנע היתה
פלגש], כל אלו מעמידן במקום סגור עד שימותו ברעב: (ב) דאין
בטלין ברובן דבעלי חיים חשיבו ולא בטלי. ואי אפשר שירשו עד
שיסחלבו ויפדו, דהרי נתערב בכן איסור הגאה: (ג) ר"ל ואם

נתערבו הקדשים עם שור שנעבדה בו וכו' (ד) ומפרש ואילו
אזיה עבירה, כגון שהמית וכו', או שנרבע וכו'. והאי או או
דנקטה מהתי' ר"ל כמו בין כך בין כך: (ה) שאין עדים כשרים
דבדר, דאז פטור מסקילה, ורק לגביה אסור אז. וה"ה בלא
נגמר דינו עדיין ונתערב, או שהרג או רבע עכו"ס, דאף דכח"נ
אין השור נסקל, ומותר באכליה להדיע, אפ"ה לגביה אסור:
(ו) שהפרישוהו לקרבן לע"ז. מיהו לריך שעשו בה גם כבר מעשה
לשם ע"ז, דל"כ מותר לגביה: (ז) שעבדהו כע"ז ממש, ונמו
מותר להדיע: (ח) חתן זונה: (ט) מחיר כלב: (י) הילד מתם
ורחל: (יא) משכחה לה דלא מנכר בין הכשרות. כגון שנתערב
דמוס חיה בקדשים נקובה קוז, אי מיירי חלה פריפה שנתערב
בקדשים, ואל"כ דריח ספ"ו דתמורה, דלמחר לא יקרב:
(יב) קרבו אמו בחיים והולידו הולד דרך דופן, דכולן פסולין
(הקדמה)

תוספות רע"ק
פ"ח א אות נא במשנה
ובטריפה בענין
דא"א לידע איהו
האיסור כגון דאשרוב
נקבת הקין בדרוסת
הואב. או בולר פריפה
ואליבא דר"א (פ"ט)
דתמורה) נסרא. ואף
דבולר פריפה לעולם
לא יהיה חתנה לחתירו
לחדיו (דל"א ולד
פריפה אף להדיע אסור
ע' בתו"ט שם) מ"ט
דחני חתנת ירשו לפדות
ולחביל לבלבום כיון
אמורים לאכילה בה"ג מתר לפדותו לכלבים. מוס': [אות נב] תו"ט ד"ה כל הזבחים. אי מהתם
ה"א ה"גם לגבוה. זהו לשון הסוגיא אי מהתם הנימ נבלה אבל להדיע אימא לא. ופרברי רש"י נראה דדוקא לגבוה חסיר דלא לבטל והוי ירשינן ג"כ הכא דלא לקרבו.
אבל

דמותו שהוה הקרבן מותר הוא להדיע אלא כיון דאין סבורים איהו איא
ה"א ה"גם לגבוה. זהו לשון הסוגיא אי מהתם הנימ נבלה אבל להדיע אימא לא. ופרברי רש"י נראה דדוקא לגבוה חסיר דלא לבטל והוי ירשינן ג"כ הכא דלא לקרבו.
אבל

נתעברו בחולין תביעה.
 מ"ו ע"ב ו' כ"ה ע"ב ע"ב
 ג' ב' קדשים בקדשים.
 פ"א ע"ב מ"ו ע"ב מ"ה ע"ב ע"ב
 ה"ד :

שנויי גוסהאות

שיסתאבו . נכ"ק
 שיסתבו וכן הוא שם
 בשם ה"ל נמשנה הסמכה
 אך לא נפסק הכ' וכן
 ערוך השלם ערך
 ס"א ב' (וימברו) .
 נכ"ק ב' ונכ"ק א' ליתא ועי'
 במשנה הסמוכה וי"ט ח"ט
 ויביא בדמי היפה
 שבהו (מאותו) המין .
 ככ"מ ונכ"ר ב' ונכ"ק א'
 יפה בכל המשנה וכה'
 נכ"ק (ועס ליתא) ; נכ"ר
 ל"ה היפה בבוקר . ;
 נמשכ"ב ד"ו ; ברש"י
 יפה . ו"ל כלפינו ועי'
 בסמוך . נתערב בחולין
 (תמימים) . נכ"ק ונמשכ"ב
 נתערבו ; נכ"מ ונכ"ר
 כ' ונכ"ק א' ליתא ועי'
 רע"ב ; ימברו . נדפוס
 ריוח וויניא ימבר .
 לצריכו אותו המין .
 וכה' נכ"מ ונכ"ק א'
 ונמשכ"ב ד"ו ועור נכ"מ
 ונכ"ר ; נמשכ"ב ד' ר"ה
 לצורכי . נכ"מ ונכ"ק
 לצורכי . נכ"מ נכ"מ
 (ועי' . המין ויקרב זה
 לשם מי שהוא) . (ז) .
 ב' (זה יקרב לשם מי
 שהוא וזה) יקרב לשם
 מי שהוא . נכ"מ . לשם
 מה . לשם מה שהוא
 וכה' נכ"מ . וכה' נכ"ק
 (ועס ליתא וזה יקרב לשם
 מה שהוא כעטות) ;
 נמשכ"ב ד"ו ליתא וכן
 ליתא בכל הפסוקי נמשכ"ב
 ונכ"מ ונכ"ר ב' ונכ"ק א'
 קדשים (בקדשים) נכ"ק
 ליתא . (וימברו) . נכ"ר
 כ' ונכ"ק א' ליתא ועי'
 הוי"ט . ברש"י היפה . ועי'
 נמשכ"ב ד"ו . יפה וכן
 נסמך .

דמורה מפרש דבשי גמי שעבדו בה הכומרים ירעו כו' . עמ"ס
 במשנה ט' פרק בתרא דע"ו וע' משנה ג' פ"ו דהמורה :
 שיסתאבו . מפרש בפירוש הר"ב במ"ט פרק בתרא למנחות :
 וימברו . ויביא בדמי היפה כו' . עמ"ס משנה ח' פ"ט דפקחים :
 וימברו . ויביא כו' כן הוא גרסת
 הרמב"ם כמו שהעתיק ברפ"ו מה'
 פה"מ ועמ"ס במשנה דלקמן . ומ"ס
 הר"ב ויביא בדמי היפה שבהו מאותו
 המין . אם חטאת חטאת כו' וכ"כ
 עוד לעיל מהך כל בני חולין ינכו
 וזבח אחד מעורב בהן . וכ"כ רש"י .
 [והרמב"ם] וכתבו התוספות משמע
 לפירושו שהזבח מעורב בריבוי של
 רובע ורובע והלשון משמע כן וה"ל
 לומר כן לדומיא דרישא קתה שהנסקל
 נהערב ברוב זבחים וכן מוכח בגמרא

[ר"ל בלריביתא] ובדמי היפה שבהו . היינו דמי יפה של כל אחד
 ואחד ומניח הגרוע שבהו שלא יהלל ע"כ : [וימברו החולין
 ללריכו אותו המין . וכתב הר"ב ותקנתו שיקריב כל אחד לשם מי
 שהוא כו' . ועיין בפירוש משנה דלקמן ומ"ס שם בס"ד] : ב' זה
 יקרב לשם מי שהוא . לשון הר"ב ולא יזכיר שם חכם . ומשמע
 אבל יזכיר לשם מי שהוא . והתוספות הקשו מהא דלמרינו [וכתבו
 הר"ב בספ"ד] שהוא תנאי ב"ד שיכחוט חכם ולא לימא לשמן
 דלמא אחא למימר שלא לשמן . ופירש לשם מי שהוא היינו
 סתמא דסתמא גמי כלבמו דמי . ומ"ס הר"ב וה"מ בקרבנות
 של נשים כו' גמרא . וכתבו התוספות דלא משני הכא ח"ג בחטאת
 העוף כדמשנין במ"ג פ"ג דגיטין [כמו שהעתיקו שם] דהכא
 וליכא גמי למימר מין בדמי כגון בכור בכור . ומשער במשער
 בנזיר פ"ח שנים מביאין קרבן בהנאי וכן בפ"ה דכריתות טיהן
 תקט שיביאו בלא סמיכה מ"מ קרבן אחר . שהוא מחויב סמיכה ודאי לא
 היתירו לו חכמים להביאו בלא סמיכה כדי לפטור אח
 עולמו . ע"כ . והרמב"ם פ"ו מהלכות פה"מ כחב עוד תקנה
 אחרת מלבד הרעיהו שיתן האחד חלקו לחבירו . ויראה לי שלמד
 כן מדר"ש דס"ל הכי בשנים שמביאים חכם אחד וחטאת אחת בפ"ה
 דכריתות . ואע"ג דהתם הלכה בר"ע ורבי יוסי דפליגי
 עליה . וכ"כ שם הר"ב והרמב"ם במשנה ה' . וכן פסק הרמב"ם
 בספ"ח מהלכות שגגות . הכל שאני דאל"ה תומס : וימברו ויביא
 בדמי היפה כו' . לשון הר"ב שאם מכר אחד מהם בשנים כו' .
 והרמב"ם בפירושו ובחיבורו [פ"ו מהספ"מ] מחייבו שימכור כל
 אחד

שלו : ב' מין במינו . חטאת בחטאת עולה בעולה שלמים בשלמים
 אלא בהן של בעלים הרבה : יקריב כל אחד לשם מי שהוא .
 ולא יזכיר שם חכם . וה"מ בקרבנות של נשים דלא בני סמיכה .
 דכתיב בני ישראל וסמך . בני ישראל סומכים ואין בטת ישראל
 סומכות . אבל בקרבן הנשים דבני סמיכה לא : מין בשאינו
 מינו ירעו . ש"ל בקרבנה שחוקין במתן דמים או בהקטרותן
 או באכילתן : ויפסיד הבורר מביתו . שאם מכר אחד מהן
 בשנים והאחר באחד לריך להביא מכל מין בשנים . כיון שאין
 ידוע מליזו מין הוא אותו שנמכר בשנים ונמלא מפסיד אחד
 מביטו .
 בזבחים מיירי ועוד דעופות לאו בני רעיהו ופדייה נינהו .
 דמשמע דמיירי בכל קדשים . וכתבו עוד דאף על גב דמליט
 מביאין חכם אחד וחטאת אחת התם כדי לפטור עלמין מקרבן
 ודאי לא היתירו לו חכמים להביאו בלא סמיכה כדי לפטור אח
 עולמו . ע"כ . והרמב"ם פ"ו מהלכות פה"מ כחב עוד תקנה
 אחרת מלבד הרעיהו שיתן האחד חלקו לחבירו . ויראה לי שלמד
 כן מדר"ש דס"ל הכי בשנים שמביאים חכם אחד וחטאת אחת בפ"ה
 דכריתות . ואע"ג דהתם הלכה בר"ע ורבי יוסי דפליגי
 עליה . וכ"כ שם הר"ב והרמב"ם במשנה ה' . וכן פסק הרמב"ם
 בספ"ח מהלכות שגגות . הכל שאני דאל"ה תומס : וימברו ויביא
 בדמי היפה כו' . לשון הר"ב שאם מכר אחד מהם בשנים כו' .
 והרמב"ם בפירושו ובחיבורו [פ"ו מהספ"מ] מחייבו שימכור כל
 אחד

יבין תפארת ישראל יבין

להקריבה , וכשתעברו עם קרבנות , ח"ל לשחטן בחזן , שמה יפגע
 בהקרבן , ונמלא שוחט קדשים בחזן והייב כרת , וגם למכרן
 כולן ללריך מין הקרבן שנתערב בהן ח"ל , דהרי ססילין למזבח ,
 להכי ירעו וכו' : (ג) ר"ל עד שיוממו , ונקרא כך משום דכל בעל
 מוס טמא ומסואב , דכתיב כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו
 ממנה [ויקרא כ"ז] ובעל מוס הכתוב מדבר : (ד) כל בהמה
 לעלמה , כדי שידע דמי היפה : (ו) ר"ל מין הקרבן שנתערב ,
 אם חטאת חטאת ואם עולה עולה . ונתערב כסיל ח' בקרבנות
 הרבה , לריך שיביא כל קרבן וקרבן בדמי היפה : (ז) שנתערב
 זבח ח' בחולין הרבה , שכולן תמימים : (ח) כלעיל , ונמלא שיהיו
 כל הקדשים ממין ח' , רק שמוספק מי בעליו של כל ח' , דהרי
 קרבן ראשון שמעורב שם , שם בעליו עליו , להכי חקנתו שיחט
 כולן סתם : (יח) שיהן חטאת או עולה או חכם או שלמים , רק
 הן של בעלים הרבה : (יט) ר"ל יקרבם סתם . מיהו חוקא קרבן
 נשים דאל"ה סמיכה , אבל קרבן הנשים דלריך סמיכה , ירעו ,

ירעו . כיון דלא יהיה תקנה נשתרי מיר בביטול משום פסידא דקדשים . וא"כ מה שהוסף התו"ט לכאר דמיירי דאיכא רב משום נבזה מאיס יתיר פסידו
 דאיכא רב לאו משום נבזה לחוד . לא ייעתי מי הבריתו ליה : ב' [אות נ"ג] תו"ט ד"ה וזה יקרב . מ"מ קרבן אחר שהוא מחויב סמיכה . אין חילוק זה שייך על שגגותינו אלא דהתו"
 תבנו לתוך [קדושת דלוקשת בערל וסמא] דהבא כיון דיש תקנה ברעיה לא סבסלן מצות סמיכה . אלא דהקשו דבההיא דבפ"ה דספחים בהמשה שנתערבו עירות ספחיהם
 וגמא יבלת באחד מהן דמפורים מסמא שני . אף על פי שיוכלין להביא כבודת הספח . דסבבלי מצות סמיכה (ומ"ס פטרל וסמא) וצ"ל כיון שהוא ספק דשמא פסור הוא
 מלעשות פסח לא עשו לו חכמים תקנה ולעבור מצות סמיכה . וע"ז הקשו מההיא דשניהם מביאים חטאת אחד (ומניור) הרי דסייתי קרבן בלא סמיכה בדי לפסור עצמו ספק
 חייבא . וע"ז חירצו דאפי' שחקו שיביא קרבן ספק בלא סמיכה כדי לפסור עצמו ספק מ"מ קרבן אחר כו' : [אות נ"ד] בא"ר וד"מב"ם פ"ו מהספ"מ . הרפב"ם כ"כ על נתערב
 מ"מ

כל הזבחים פרק ח זבחים

מציתו: נתערבו בבכור ובמעשר. בהמה. שאין להם פדיון שהחול קדושתו על דמיה וילאו כן לחולין. אלא נאכלין במומו. הבכור נאכל לכהנים והמעשר לבעלים: כולן ירעו עד שיסתאבו. שישל בהן מוס ויאמר כל מקום שהוא הזבח יתחלל על המעות הללו. ומותרים לאכלן. ובלבד שיאכלו בחורף בכור ומעשר שלא ימרחם באטלים. ולא יסקלם בליתר. ומדמי הזבח יקריב מינו של זבח: הכל יכולים להתערב. כלומר אם נתערבו יש ספק בהערובת. חוץ מן המטאת עם האשם. שהמטאת אינה לפולס איל. ואשם אינו אלא איל. ואי אשם מזורע ואשם נזיר הוא שהן באים כבשים מ"מ כן זכרים. והמטאת אינה בזה אלא נקבה. אבל מטאת ופולה מהערבים כגון שעיר נזיר בשעיר עולה נדבה. וכ"ש מטאת ושלמים שהכל קרב שלמים בין זכרים בין נקבות. וכן איל כל עולה נדבה באשם: אשם שנתערב בשלמים.

שמחן דמו של אשם ושלמים שזה: שניהם ישחטו בצפון. שלמים שחיתתן בכל מקום. ויחולין נמי לשחטן בלפון במקום שחיתתם האשם: כחמור שבהן. לפנים מן הקליעים לזכרי כהונה ליום ולילה ולא כשלמים הקלים שנאכלים בכל העיר לכל אדם לפני ימים ולילה אחד ובעל השלמים ילא ידי נדרו דהא שלמים לשמן הן קריבין שמקריב כל אחד לבס מי שהוא: אין מביאין קדשים לבית הפסול. שממעט את אכילת שלמים בין באוכליהן בין בזמן אכילתן ומביאן לירי גוהר. אלא ירעו ויסתאבו וימכרו כדאמרין גבי קדשים בקדשים מין בשאינו מינו ויזיב דמי היפה שבהן כו' ואין הלכה כר"ס: החתיכות בחתיכות. אם נתערבו החיכת קדשי קדשים בחתיכה של קדשים קלים. או חתיכה של קדשים קלים הגאכלים ליום אחד ימים ולילה אחד דהיינו שאר שלמים בזה מודו רבנן לר"ס שצברה נאכל לכהנים: שנתערבו באברי עולה. שכולה כליל: שנתערבו באברי עולה.

המותר מביתו (א). נתערבו (ב) בבכור ובמעשר (ג). ירעו עד שיסתאבו. ויאכלו בכבוד ובמעשר (ד). הכל יכולין להתערב חוץ מן החמאת ומן האשם (ה): אשם שנתערב בשלמים (ו) ירעו עד שיסתאבו (ז). רבי שמעון אומר שניהם ישחטו בצפון (ח). ויאכלו כחמור שבהן (ט). אמרו לו אין מביאין קדשים לבית הפסול (י). נתערבו חתיכות בחתיכות. קדשי קדשים בקדשים קלים (יא). הנאכלין ליום אחד בנאכלים לשני ימים (יא). יאכלו כחמור שבהן (יג): **ד אברי המטאת (יג)** שנתערבו באברי עולה (יד). רבי אליעזר אומר יתן למעלה (יז).

נתערבו בבכור ובמעשר. מסופק אם נאכלו על ידי חולין. אלא נאכלין במומו. הבכור נאכל לכהנים והמעשר לבעלים: כולן ירעו עד שיסתאבו. שישל בהן מוס ויאמר כל מקום שהוא הזבח יתחלל על המעות הללו. ומותרים לאכלן. ובלבד שיאכלו בחורף בכור ומעשר שלא ימרחם באטלים. ולא יסקלם בליתר. ומדמי הזבח יקריב מינו של זבח: הכל יכולים להתערב. כלומר אם נתערבו יש ספק בהערובת. חוץ מן המטאת עם האשם. שהמטאת אינה לפולס איל. ואשם אינו אלא איל. ואי אשם מזורע ואשם נזיר הוא שהן באים כבשים מ"מ כן זכרים. והמטאת אינה בזה אלא נקבה. אבל מטאת ופולה מהערבים כגון שעיר נזיר בשעיר עולה נדבה. וכ"ש מטאת ושלמים שהכל קרב שלמים בין זכרים בין נקבות. וכן איל כל עולה נדבה באשם: אשם שנתערב בשלמים.

שנוי גוסהאות ירעו. ככ"ט כולל ירעו. וכ"ס כרע"ב. ויאכלו. ככ"ט וימכרו ויאכלו וע"י חו"מ. ומן האשם. ככ"ט והאשם. ג' (ירעו עד שיסתאבו). ככ"ט וימכרו ויאכלו וע"י חו"מ. והחטאת נדבה דגם במטאת יש דילתא. בחמור. נז"ל כחמור וכן כמין. לשני ימים יאכלו. ככ"ט. ימים ולילה ככ"ט וילילה אחד. ד רבי אליעזר. ג"ל. ד רבי אלעזר. וכן למטאת. ככ"ט. למטאת. וכן כמין. למטאת.

תוספות רע"ק פ"ט וקרבן אנשים יביעני תמיהם לי דרבי רבינו איך יכול להקנות לחבירו הא רבי' כתב פ"ד דמטאת ה"ח דהמכור עולה ושלמים לא עשה כלום. והה"ח כתב שלמד בן מדרבי ר"ש בכריתות והחם שיך דמטאת ה"ח דמקנה לו בהמתו חולין. וצ"ל:

לקושים ג תוי"ט ד"ה ירעו וכו' לג' וכו' וכן מוכח ש"ה ג' ר"ש וכו' וכן מדכתבו בני ג"ל אין מביאין וכו' אלא ירעו וכו' כדאמרין גבי קדשים בקדשים וכו' ע"כ ש"מ דכ"ל לג' ליה וג"י ז' לא טייך מה העשקה כמ"ז דלמחי לא חיי חודש ושלמים דבוס נכוחא טפי לרנן דלע"ג דשין כהן דמיט וזכאיבין מי"מ אין מביאין וכו' שמתעט זמן אכילת החודה וכ"ס אשם ושלמים ע"כ ולפי"ז ל"ק דהא ר"ש היא דקאמר לה וע"ה תנא מתי דהא כותבא טפי אליה. (ש"כ):

אחד צפני עלמו. [והטעם להם ימכרום ביחד אכתי הדמים מעורבים. ונמלא שפדיין נחש שמא יחליף שקדושת בהמה חלטה על דמיה ואין מביאים מקדושה לקדושה ומפט כן פירש"י שח"כ מביא מעות מציתו כו' כמו שהעסקהו לפטו צפ"ט דפסחים משנה ח']:

נתערבו בכבוד במ"ח פ"ט דפסחים ומ"ט הר"ב שאין להם פדיון כו' כדתנן ספ"ג דתמורה: ירעו עד שיסתאבו ויאכלו כו'. ה"ל לג' וימכרו דהא בכור ומעשר אכורים במכירה. ור"ש כתב מדהכא ח"א לגרסו הלך ככולי מחתיבתין נמי לג' וימכרו ובתחלת חולין יאמר כל מקום שהיא עולה היא מחוללת כו': ויאכלו בכבוד וכמעשר. פירש הר"ב שלא ימכרום באטלים כו'. דשאר פסולי מוקדשים נמכרים באטליו כו' דיש הגאחן להקדש כדהקן רפ"ה דבכורות. וכחז רש"י וא"ת השאר איכא בהאי זבח המעורב פסידא דהקדש דכיון דאין נשאל בליתרא לא ספי ופריק ליה [אין] הכי נמי דמכוס פסידא דידיה לא מוזלינן בכבוד ומעשר. נהי דלי לא אה מיערב דליכא זילוחא אלא דידיה. מוזלינן ביה מבוט דרווחא נמי דידיה הוא אכל באחריתי מבוט אינו. לא מוזלינן. ע"כ: חוץ מן החמאת ומן האשם. [וצכר אחר גרס והאשם] פירש הר"ב שהמטאת אינה לעולם איל וכו' והמטאת אינה בזה אלא נקבה מלבד שעיר נזיר שהוא זכר כדכתיב שעיר עזים זכר. וכמו שכתב הר"ב בסו"ף. ומשום הכי נמי אינטיריך לפרש דהמטאת אינה לעולם איל. ולא כגי ליה במאי דפירש דהמטאת אינה אלא נקבה: ג' ירעו עד שיסתאבו. וזנוסא אחרינא לג'. וכן במשנה שנגמרה לג' לה. וכן נראה מדלא

כגון שלמי חודה עם חתיכה של קדשים קלים הגאכלים לפני דיאכלו כחמור שבהן דמאי אית ליה למיעבד: ד אברי המטאת. וטעמא דר"א

יבין תפארת ישראל יבין

אכילתו: (א) דשחמך א' צ' ו' ו' ו' והרי ע"י שנתערבו מסופק איזה מחר צ' צ' נהכי לירך להוסיף א' מציתו (ב) שאר קדשים: (ב) שאין להן פדיון כשיוממו שילאו עי"ז הן עלמן לחולין רק לכשיוממו הבכור נאכל לכהנים והמעשר לבעלים, וגשאר קדושה עליהן: (ב) שלא ימכרום באטליו ולא יסקלום בליתר, ומדמי היפה שבהן יקריב מינו של זבח: (ב) דאשם אינו אלא איל [בן ב' שנים], או כבש [בן שנה], ושיניתן רק זכרים, ואי אפשר שיסתפק בהן שמה הוא הטאה, דהרי הטאה לעולם אינו רק כבשה נקיבה או שעיר נשיא. [והא דלא נקט הש"ס נמי שעיר מוסף ר"ח ורגלים יור"ב, דכולן טהרות וכן זכרים, והרי הן מליים טפי משעיר נשיא דנקט. ג"ל משום דטהרת דושיא דאשם קמי דשיניתן דומיד ושכית שחפרו, מה שאין כן של לזכר בשל יחיד לא שכית שחפרו, וחו דכיון דכל קרבן לזכר כיון ששכנת להם שכן, ואפי' הוטרפו לשם קרבן זה, יתולין לבנות שמן [כגומים ד"ו ב' ו' ועי' תוס' ט"ז ד"ה סבין], אי"כ אפילו הוטרפו השעירים הניל לשם טהרת נזיר, כשנתערבו אח"כ עולה [יכולין לשנותה לבית עולת נזיר, ואין כאן קלקול בהערובות]. אבל טהרת עולה ופולה יכולין להתערב, דעולה הוא זכר ומכל מין, והרי יכול אי"כ להתערב שעיר עולה, עם שעיר נשיא, וכ"כ יכול להתערב כבש עולה, עם כבש אשם של נזיר או מזורע. ועם שלמים יכולין הכל להתערב, ושלמים באין מכל המינין בין זכר ובין נקיבה: (ב) שמחן דם שניתן שזה, שחיס שכן ארבע, רק שלמים שחיתין [סדר קדשים ח"א]

מדם הבכור כאלו הם מים: ואין זה כל חוסיף: במתנה אחת. שלא יעבור על כל חוסיף. וידי עולה יאל. דכל הנתיים על מוצח החינוך שנתן במתנה אחת כפר: ולא עשית מעשה בידך. ואינו דומה עושה מעשה ליושב ואינו עושה. ואיסור בא מחלוני.

מתניתין צבול. היא קאמר רבי אליעזר ינתנו מתנה אחת. [דמשמע ולא יותר. תוספת]. דלמא מהאי קא יהיב ומהאי לא קא יהיב. ומסיק רבא [דף ס"א] צבול לא פליגי כי פליגי בכוסות. ומתניתין דלעיל גמי קאי. כדלמרינן ביהדיא בסוף

ינתנו במתנה אחת. כתיב: ויניח אתה כפנים שנחברו לו. פ"א פ"ג מ"ו פ"ג ס"ג פ"ג ס"ג

שנויי נוסחאות
במתנה אחת. כתיב: מתנה.. אמר (לו) א. כתיב וניח' א' יתח' כלל המטען. ע"ב כל חניע. כתיב' א' ככל. ב' חוסיף. כ"כ. תוספת וכו' כתיב' גם כתיב' פמיט' נסמך. כשדורא בעצמו. דר"ג הוסיף וכתב' וכתב' א'.. עצמו וכן כסמוך. ועשית (מעשה) בידך. דר"ג יתח' וכן כסמוך וכן יתח' כתיב' כלל וכתב' (וזה בידך) וכן יתח' כתיב' ד"ו וכן יתח' (וכס) ועשיתו. ולא עשיתו. י"א עם הנתיני. כתיב' ומשכ"ג בנתני.

תוספות רע"ק
[אוח סב] ובמשנה עובר על כל חוסיף וא"ה אוח כל חוסיף יש זליהו מתנה שניה כשכיל שיריים של בכור וי"ל מתנה ראשונה של עולה ניכרת משני צדדי והוא כל חוסיף דמתנה של בכור אומר צמד א'.. תוס' ד"ב ע"ב ד"ה כל חוסיף כתיב: [אוח סג] ת"ס ד"ה הנתינין. בהדיא ס"ו חר"ב לעיל. ר"ל דאם היינו מפרשים דיהזור ויתן למטה היינו שחטלה רק לשוכבת שיריים דמפאת היה אסור לומר דשירי ככלל וכגון שהעלוינים מרובים וניתן למעלה כשיעור התחנות יעוד: יא [אוח סד] ת"ס ד"ה נתן בחוץ וקצת קשה אפאי פסול. קשה בלא"ה יקשה כן ארישא דקתני ישכרו לאפה ולא פליגי עלה ר"א ותיוונו פסעם דלא פסיקא ליה דאיכא חסאת ואשם כדאיכא בסוגי' וכו' חרע"כ הא כי הויב' דס"ל בנתעברו דמים של פחה עם של מעלה דנותן תחלה למעלה לשם מים ה"נ בנתעברו פנימים עם דרצני' אף בחסאת ואשם יתן תחלה בפנים לשם מים דבוח לא פסולי בין דאינ' פנימים לכפר:

ינתנו במתנה אחת (ט). אמר לו רבי אליעזר והרי הוא עובר על כל חגרע (א). אמר לו רבי יהושע. והרי הוא עובר על כל חוסיף (ב). אמר לו רבי אליעזר לא נאמר כל חוסיף אלא כשהוא בעצמו (ג). אמר לו רבי יהושע לא נאמר כל חגרע אלא כשהוא בעצמו (ד). ועוד אמר רבי יהושע. כשנתת. עברת על כל חוסיף. ועשית מעשה בידך. וכשלא נתת עברת על כל חגרע. ולא עשית מעשה בידך (ה): י"א הנתנין בפנים (ו) שנחערבו עם הנתנין בחוץ (ז). ישפכו לאמה (ח). נתן בחוץ וחזר ונתן בפנים (ט). כשר (ע).

בנתנין למטה כו'. צעין לאכזורי למעלה ולמטה. וזה ח"א. ולפיכך ה"ל להר"ב לפרש גם כגון דמים הכשרים מרובים והייב צעין לאכזורי חערובות דפליגי בה ר"א מהדר וקאי למימר דכוסות פליגי. והטעם שאלו דם הכשר מרובה. והטעם שה"ל לבאר דאכלוהו קאי י"ל דזוה סמך על המובן: פירש הר"ב דכל הנתנין וכו' כדחתן ברפ"ד: א"ל ר"א והרי הוא עובר על כל חגרע. לא ס"ד דר"א שיקשה לו רבי יהושע מבל חוסיף משום דרוחה חני כאלו הוא מים. ור"א שהטיבו לפי דבריו של ר' יהושע השיבו דלית ליה טעמא דרוחה חני (לשם) [הספ] מים. תוספות: א"ל ר"י והרי הוא עובר על כל חוסיף. וח"א וליתו עשה ולידתי לאו דבל חוסיף. כדמפרשין בכהמ דוכתי דק"ל דלתי עשה ודתי לא חטטה וי"ל דהכא על ידי פטיעה הוא בא והיה יכול להקיים בלא דלית הלוא. תוספות סוף עירובין דף ק': א"ל ר"א לא נאמר כל חוסיף אלא כשהוא בעצמו. פירש כשהדבר עומד בעצמו ולא כשיש בו דבר אחר. וח"א וכו' לא ס"ד דר"א שר"י ישיבהו כד נ"כ על כל חגרע. וי"ל שזוה נחזונו התוספות ברפ"ג דר"ה דף כ"ח שכתבו לא נאמר כל חוסיף אלא כשהוא בעצמו. והלכך עוב שאל יגרע המלוה. ע"כ. כלומר דכברת ר"א דלע"ג דבל חגרע גמי חנו לא נאמר כל חוסיף אלא כשהוא בעצמו. כיון שגם כל חוסיף אינו אלא כשהוא בעצמו עוב לנו שלא יגרע המלוה. ור"י השיבו לא נאמר כל חגרע אלא כשהוא בעצמו. פירשו התוספות והלכך כיון דיו"ל באחד למה נוקקנו למחן ארבע. ועוד טפי עדיף באחת מארבע. כמו שמפרש ע"כ: י"א נתן בחוץ וחזר ונתן בפנים כשר וכגון דיהיב דמי הפנימית בחוץ לשם מים. דאל"ה היאך חזר ונתן בפנים. והלא כבר נתכפר [כת"ש במשנה ב' פ"ג] וכה"ג מיירי בסופא בפנים ונתן בחוץ שהכניס דמים החלוינים לשם מים. וקצת קשה אמאי פסול לשמכניס לשם מים לכפר כתיב. תוספות. ואני תמה דלעיל מתניתין ט'. ואם לא נמלך ונתן כשר. ויחזור ויתן למטה. הניח בחימה דהרי נתכפר. ולא אמרו דיהיב לשם מים. משום דהא שמעינן לרבנן דלית להו רואין. כמפורש ביהדיא בדבריהם. והכא מוקמינן ליה בנתנין לשם מים. ומאי חזית דמים דלעיל סומק טפי ולא נתנס לשם מים. אלא כ"ל דבין הכא

הבכור כאלו הם מים: ואין זה כל חוסיף: במתנה אחת. שלא יעבור על כל חוסיף. וידי עולה יאל. דכל הנתיים על מוצח החינוך שנתן במתנה אחת כפר: ולא עשית מעשה בידך. ואינו דומה עושה מעשה ליושב ואינו עושה. ואיסור בא מחלוני. והלכה כרבי יהושע: י"א הנתנין בפנים כו' ישפכו לאמה. ללא אמרינן רואים ואיסור לטטה אח אלו מפני הכשרן של אלו. ורבי אליעזר דסבר אמרינן רואין לא פליגי הכא. דהייב לעבד. נתיב לחוץ והדר לפנים. כשם שמלוה להקדים עליונים לתחתונים. כך מלוה להקדים פנימי לחוץ. דפנימי חשוב. נתיב בפנים והדר נתיב בחוץ כיון דליתא הטאת ואשם. כאם נתערב דמי כדמים הפנימים. לא מלי למימר יתן בפנים ואחר כך יתן בחוץ משום דמפסלי חלוטים. לא פסיקא ליה. ור"א לפסליהו לחלוטים כדי להכשיר פנימים. למפסליהו בידים לא קאמר ר"א ומוטב להמתין עד שקיעת החמה ויפסלו מחלוהן וישפכו לאמה: נתן בחוץ. כהן שלא נמלך ונתן מתערבות זו בחוץ כשר: ר"ע פוסל

ידי שיהן, דרוחה חני מתנות היתרים לבכור כאלו הם מים: (ע) ורפ"ה יאל ידי עולה שחיב, דכל דם [אפילו של חטאת] שנתן ממנו רק מתנה א' כישר רק שאסור להקריבו או לאכול ממנו: (עא) לנתינין דם עולה: (עב) לנתינין דם צבור, דמנשע אין עשה ודם עולה דוחה הכל חוסיף [תוס' עירובין ד"ק ע"א]. ולפער"ג דמדיח' כמתן א', סול' כלפטר לקיים שיהן, וככה"ג אין עשה דוחה ליה [כשנת דקל ג א']: (עג) כשהדם לא נתערב אז ראוי שלא יגרע המלוה: (עד) ותדברר יאל דרוקה א' ליכא כל חגרע: (עה) ואינו דומה עושה איסור בידים למי שנעשה איסור על ידו ממילא: (עו) דם חטאת פנימית: (עז) דם הנורקין במוצה החלוני: (עח) הכא לא פליגי ר"א, משום דכ"ל הנתנין בחוץ דנקט חנה

יבין תפארת ישראל יבין
משמע גמי דם חטאת ואשם, והרי כמו שמלוה להקדים עליונים לתחתונים, כך מלוה להקדים פנימים לחלוטים, וא"כ כשיכניס דם חטאת, או דם אשם לידיה בכיפה, הרי יפסלו חלוטיו כשיכניס לשם מים. מיהו בשאר דם קרבנות שנתערב עם דם פנימיים, באמת ס"ל לר"א שירוק תחלה בפנים, ויתכונן שיהיה דם החלוטים עם כמים, ואח"כ יזרוק בחוץ, והייב שיהיו כשרין, כדס"ל לעיל דם עליונים שנתערב דם החטאים: (עז) ר"ל שיהיו כשרין לגמרי, שנתכפרו הבעלים, והבשר כ"כ מותר באכילה או בהקדשה, דלוחן שבתין הרי לא הכניס דמן רק אחר שנתכפרו הבעלים, ולא נפסל הבשר, ואותן שפנים ג"כ לא נפסלו מהזריקת שבתין פחלה מדמים שנתערבות וכלעיל ס"י פ"ה: ג"כ

יבין תפארת ישראל יבין
משמע גמי דם חטאת ואשם, והרי כמו שמלוה להקדים עליונים לתחתונים, כך מלוה להקדים פנימים לחלוטים, וא"כ כשיכניס דם חטאת, או דם אשם לידיה בכיפה, הרי יפסלו חלוטיו כשיכניס לשם מים. מיהו בשאר דם קרבנות שנתערב עם דם פנימיים, באמת ס"ל לר"א שירוק תחלה בפנים, ויתכונן שיהיה דם החלוטים עם כמים, ואח"כ יזרוק בחוץ, והייב שיהיו כשרין, כדס"ל לעיל דם עליונים שנתערב דם החטאים: (עז) ר"ל שיהיו כשרין לגמרי, שנתכפרו הבעלים, והבשר כ"כ מותר באכילה או בהקדשה, דלוחן שבתין הרי לא הכניס דמן רק אחר שנתכפרו הבעלים, ולא נפסל הבשר, ואותן שפנים ג"כ לא נפסלו מהזריקת שבתין פחלה מדמים שנתערבות וכלעיל ס"י פ"ה: ג"כ

והבנים ששירתו. י"ח
 ע"ב רבי עקיבא אומר כל
 דמים ק"ל. ג' ל' ו' י"ג
 לקחו י"ג מ"ג. והבנים
 אומרים המאת בלבר. י"ח
 ע"ב ר"ב חזקת שקבל
 דמא בשני כוסות. י"ג
 ע"ב ר' יוחנן פתח פ"ח פ"ט
 (כ"ג) טורח כהנים. י"ז
 פקח ח' כ"ג מ"י פ"ג מ"י
 פסוקים. י"ח. והבנים
 פוסלין. מ"ג. ע"ב. אם
 הכנים שונג כשר. מ"י. ע"ב
 ה"יון. שהציץ מרצה על
 המזבח. מ"י. פ"ח. מ"ג. פ"ח.
 מ"ג. ל"ד. ופ"ד. מ"ג. נ"ח.
 קטקט. ה"ז. ור"ג. מ"ג.
 על הוצאה. מ"י. פ"ח. מ"י.
 פסוקים. ט"כ. ל"ג.

הבא בין לעיל לא קשיא. ולא אמרו אין רואין אלא לכתחילה
 ובגמלך. אבל נגזן ולסם מים. מהנה הכא והתם: שהיה
 ר"ע אומר כל הדמים כו' דתניא חטאת אין לי אלא חטאת.
 קדשי קדשים מגין. ת"ל כל חטאת.
 וכל חטאת דברי ר"ע. ח"ל ר"י
 הגלילי אפילו אחת מרבה כל היום
 כולו איני שומע לך אלא כל מיני
 חטאות: י"ב שאין המהבזה פוסלת
 בפנים. כדתני ספ"ג: א"ע"פ שלא
 כפר פסול. וליף לכפר דזכא בחטאת
 חילונה מלכפר דחון [דמזהיר לאדם
 שיעמוד חון]. וכל אדם לא יהיה צאולה
 מועד צבואו לכפר בקדש. (ויקרא
 ו'.) מה להלן צבואו לכפר משמע
 מתחילת ביאת המכפר הלכך כתיב
 לכפר ועדיין לא כפר ממע אף אשר
 יובא מדמה לכפר בתחלת ההכחה
 ע"מ לכפר משמע שפסול. גמרא:
 עד שיכפר. ולא ליהף לכפר דבבהמה
 מלכפר דצבואו דכחוס אלא מלכפר
 דבבהמה ואת פר החטאת ואת שעיר
 החטאת [אזר טובה את דמם לכפר]
 (ט) מה להלן בשכפר דהא שריפה
 בתר כפרה הוא אף כאן בשכפר.
 גמרא: אם נכנס שונג כשר. הא
 מויד פסול בשכפר. כדדייקין בגמרא
 מבייחא דדריש לכפר דכפר חטאת
 כ"ט. והרמב"ם כ"ב מהלכות פה"מ
 לא כתב כן והאריך בזה הכ"מ: שהציץ מרצה על הטמא.
 ועיין בפירש הר"ב מ"ר פרק בתרא דעדות ומ"ש הר"ב
 דכתיב ציץ וכסא וגו' ובפרשת אמור כתיב [כו']. כן כתב
 הרמב"ם וגם במ"ג פ"ג דמנחות הראה מקום על פירושו
 בכתן. אבל הר"ב לא פירש שם כן. וכדבריו דהסס איהא
 בגמרא שם [דף כ"ה] וכן במילתין פ"ב דף כ"ג. גם בפ"א
 דפכחים דף י"ז ופ"ק דיומא דף ז'. ועוד דלדרשא דהתם
 אחי שפיר הא דאליטרוך למתני ואינו מרצה על הוצאה. אף על
 גב דאינו מרצה אלא על הטמא בלבד:

פוסל. החיטון שלל דמים החילונים שנכנסו לפניו נפטלו:
 וחכמים מכשירים. בכל הקרבנות חוץ מחטאת החילונה
 דמיפסלא משום וכל חטאת אשר יוצא כו'. והנהגה כחכמים:
 י"ב יצא אחד מהן לחוץ. חוץ לעזרה: הפנימי בשר. וטון
 ממנו מ' זנתיו והקרנן כשר: וחכמים
 פוסלין. דכתיב (ויקרא ו') אשר יוצא
 מדמה ואפילו מקלח דמה פסול.
 מדלח כתיב את דמה: ומה אם
 במקום שהמחשבה פוסלת בחוץ.
 כלומר ומה חוץ שהוא מקום שהמחשבה
 פוסלת [ב] שאלו חטאת בשחיטה ע"מ
 לזרוק דמה לחוץ פסולה: לא עשה.
 ללל מוציא מקלח דמה לחוץ את
 המשויר בפנים כיוצא כראמיתו
 הפנימי כשר: מקום שאין המחשבה
 פוסלת בפנים. כלומר היכל שהוא
 מקום שאין מהבזה פוסלת בו. שאלו
 שחט ע"מ ליתן את הגתים בחוץ
 בפנים כשר. אינו דין כו'. ואין הלכה
 כר"י הגלילי. ודוקא דכס הוא
 דלמריק דלס יאל חוץ לעזרה או
 נכנס בפנים לטוות ממנו בהיכל נפסל.
 אבל כשר קדשים נהי דלס יאל לחוץ
 נפסל ואסור באכילה דכתיב (שמות
 כ"ג) ובשר בשדה טרפה בשר שלא
 חוץ למחיתו. דהיינו קדשי קדשים
 חוץ לעזרה וקדשים קלים מחוץ לשעיר
 נעשה כאלו הוא בשר בשדה והרי
 הוא טרפה ולא תאכלו. מ"מ אס נכנס לפניו אל חוץ ההיכל לא
 נפסל בשביל כן ומותר באכילה. ר"חמך קרא אשר יוצא מדמה
 לא תאכל. מדמה ולא מצשרה: עד שיכפר. בהיכל: ר' יהודה
 אומר כו'. והל' כר"י: ואין הציץ מרצה על הוצאה. ואע"ג
 דפסוליס שעלו לא ירדו. ארטיי מיהא לא ארנו. דכתיב ציץ (ט)
 כ"ח) ונשא אהרן את עון הקדשים ונפ' אמור כתיב [כל] איש אשר
 יקרב מכל זרעכם אל הקדשים [וגו'] ועומאחו עליו. מה קדשים
 האמורים להן בטומאה הכתוב מדבר. אף עון קדשים האמורים
 ציץ בטומאה הכתוב מדבר:

עקיבא פוסל. וחכמים מכשירים. שהיה
 רבי עקיבא אומר. כל הדמים שנכנסו
 לכפר בהיכל. פסול. וחכמים אומרים
 הטאת בלבר. רבי אליעזר אומר. אף
 האשם. שנאמר כהמאת באשם (א):
 י"ב המאת שקבל דמה בשני כוסות. יצא
 אחד מהן לחוץ (ב). הפנימי כשר. נכנס
 אחד מהן לפניו (ג). רבי יוסי הגלילי
 מכשיר בחיצוין. וחכמים פוסלין. אמר רבי
 יוסי הגלילי מה אם במקום שהמחשבה
 פוסלת בחוץ (ד). לא עשה את המשוואר
 כיוצא (ה). מקום שאין המחשבה פוסלת
 בפניו (ו) אינו דין שלא נעשה את המשוואר
 ככונס (ז). נכנס לכפר. אף על פי שלא
 כפר (ח). פסול. דברי רבי אליעזר. רבי
 שמעון אומר. עד שיכפר. רבי יהודה
 אומר אם הכנים שונג כשר (ט). כל הדמים
 הפסולין שניתנו על גבי המזבח לא הוצא
 הציץ. אלא על הטמא (י) שהציץ מרצה
 על הטמא (יא) ואינו מרצה על הוצאה (יב):

שנויי נוסחאות
 שנהיה. ר"ע. כתיב
 ונכשיל. יתאל. כ"ג
 הרמים. כמכ"ג. הרמים.
 פסול. כתיב ונכשיל
 פסולין המאת בלבר.
 כתיב אינו אלא המאת.
 כתיב המאת.
 י"ב יצא. כתיב ונכשיל
 א' ונכשיל. יצא.
 הפנים. כתיב בפנים.
 מה אם. כתיב לו ומה.
 שהמחשבה. כתיב כי
 ונכשיל. שחשבה.
 לא עשה את המשוואר
 כיוצא בהן וכל המשוואר
 נס משכיל. פסול.
 כתיב ונכשיל ונכשיל.
 כ' ונכשיל. פסול.
 עד שיכפר. כתיב
 ופ"י עד שפיר.
 אם הכנים. כתיב ונכשיל
 ונכנס. הרמים הפסולין
 שניתנו. כתיב דמים.
 כמכשיל. פסולין שנתנו.
 כתיב לו נעשה כל
 דברים הפסולין שנתנו.
 אלא על הטמא.
 נכשיל ד' ועוד. פסול.

תוספות ר"ע ק
 [אות סד] הרע"ב
 ס"ה חכמי משוירים.
 וחלכה כחכמים. אמרי'
 כ"ג. דר"ב ע"ב. ת"ר
 פנימי אין לי אלא
 פנימי (שנכנס דמה
 לפני ולפנים) היכל מנין
 ת"ל אל הקדש פנימה.
 ומרכיני כיון דאפסול
 בהיכל לפני ולפנים מאי
 בעי (וכיון דמהיכל
 אפסול ליה לפני ולפנים
 מאי בעי הלא כבר פסול
 הוא היה לו לפרש בקרא
 היכל) אמר רבא כל
 מידי דרשיהש עליה לפני
 ולפנים לא מופסל בהיכל
 ופירשי' דאשמועי' קרא
 היבא דרשיב עליה
 מתהלתו להבניסו לפני
 ולפנים ותחלת הבאתו
 להיכל ענין היה לא שפסול
 [אות טו] תי"ח ר"ע אומר. כ"מ חטאות. דהקרא פירי בחטאת יחיד דרובא נקיבות ואתרבי אפי' חטאת זכר ואפי' חטאת ציבור: י"ב [אות טז] הרע"ב ד"ה וחכמים
 פוסלים. דכתיב אשר יוצא מדמה. והא דלא ילפינן בחימוך יוצא שנכנס לפניו דגם כיוצא יהיה המשואר כיוצא בו. דחובא מדמה פסעם אבל לא יוצא מדמה. גמ':
 [אות טז] ס"ה מקום שאין. דאמר קרא אשר יוצא מדמה. ולא ניסא דפסול בקין טיבא דלא עשה המשואר כיוצא פסול הבשר. נכנס לפניו דעשה המשואר ככונס
 מ"כ"ש דפסול הבשר. נסרא. וקשה לי הא איבא למיפוך מה ליוצא דהמחשבה פוסלת בחוץ:

תפארת ישראל יבין

פ"ג ט"ב שניהן כשרין לגמרי כלעיל סי' ס"ה. חוץ מדם חטאת שנחערב
 עם דם פנימיים. מדכבר נפסל כשהכניסו קודם שכיפר ממנו בחוץ.
 והכי קיי"ל: (פא) והלכה כחכמים: (פב) חוץ לעזרה: (פג) להביטו:
 (פד) ר"ל דהיינו בחוץ. שאלו חטאת בשחיטה לזרוק בחוץ. הרי
 נפסל הקרבן, ואפ"ה לא עשה וכו': (פה) שכשהוציא מקלח הדם
 לא נפסל הדם הנשאר מלזרוק: (פו) ר"ל דהיינו בפנים שכשהשיב
 צשעת שחיטה להכניס דמו לפניו, הרי לא נפסל הקרבן: (פז)
 ולרצון שאני הכא דרבייא קרא, דכתיב מדמה ואפילו מקלח דמה,
 והלכה כחכמים. מיהו רק דס נפסל כשנכנס, אבל בשר אף
 שכשילח לחוץ נפסל, אפ"ה כשנכנס לפניו כשר. ובשעת הדחק
 מותר אף לכתחילה להכניסו להיכל ולאכלו שם [כגלילי פ"ה סי'
 (כ"ד):] (פח) שלא זרקו שם: (פט) אפי' זרקו שם [ע"י רכ"מ פ"ב
 מפסוקה"ק הע"ז], והלכה כר"י: (צ) דבקרנן יחיד אס נעמא
 הבשר או החלב, זרקו הדם לכתחילה, ובנעמא שניהן רק
 בדיעבד אס זרק הורגה, אבל בקרבן ליבור, אפילו נעמא שניהן
 זרקו לכתחילה. מיהו דס קדשים עלמו אינו מק"ש ואינו מכשיר:
 (צא) ואפילו אימורי קרבן או אכרי עולה שנעמאו והקטירן, הציץ
 מרצה: (צב) דכשילח הדם או הבשר קודם זריקה, זרקו אפי' לא
 נתכפרו בעלים. וקיי"ל דבשר טיאל קודם זריקה, לא יזרוק, ואס
 זרק נתכפרו בעלים, (דל"ז) [זריק] מרצה איהו רל"ח פ"א מפסוקה"ק
 הל"ח] אבל דס טיאל אפי' מור והכניסו זרקו, לא נתכפרו בעליו, וכ"כ
 אין הציץ מרצה על דס ששקטעו עליו חמה [פ"ח מפסוקה"ק הל"ה ולי"ז]:

פ"ג ט"ב שניהן כשרין לגמרי כלעיל סי' ס"ה. חוץ מדם חטאת שנחערב
 עם דם פנימיים. מדכבר נפסל כשהכניסו קודם שכיפר ממנו בחוץ.
 והכי קיי"ל: (פא) והלכה כחכמים: (פב) חוץ לעזרה: (פג) להביטו:
 (פד) ר"ל דהיינו בחוץ. שאלו חטאת בשחיטה לזרוק בחוץ. הרי
 נפסל הקרבן, ואפ"ה לא עשה וכו': (פה) שכשהוציא מקלח הדם
 לא נפסל הדם הנשאר מלזרוק: (פו) ר"ל דהיינו בפנים שכשהשיב
 צשעת שחיטה להכניס דמו לפניו, הרי לא נפסל הקרבן: (פז)
 ולרצון שאני הכא דרבייא קרא, דכתיב מדמה ואפילו מקלח דמה,
 והלכה כחכמים. מיהו רק דס נפסל כשנכנס, אבל בשר אף
 שכשילח לחוץ נפסל, אפ"ה כשנכנס לפניו כשר. ובשעת הדחק
 מותר אף לכתחילה להכניסו להיכל ולאכלו שם [כגלילי פ"ה סי'
 (כ"ד):] (פח) שלא זרקו שם: (פט) אפי' זרקו שם [ע"י רכ"מ פ"ב
 מפסוקה"ק הע"ז], והלכה כר"י: (צ) דבקרנן יחיד אס נעמא
 הבשר או החלב, זרקו הדם לכתחילה, ובנעמא שניהן רק
 בדיעבד אס זרק הורגה, אבל בקרבן ליבור, אפילו נעמא שניהן
 זרקו לכתחילה. מיהו דס קדשים עלמו אינו מק"ש ואינו מכשיר:
 (צא) ואפילו אימורי קרבן או אכרי עולה שנעמאו והקטירן, הציץ
 מרצה: (צב) דכשילח הדם או הבשר קודם זריקה, זרקו אפי' לא
 נתכפרו בעלים. וקיי"ל דבשר טיאל קודם זריקה, לא יזרוק, ואס
 זרק נתכפרו בעלים, (דל"ז) [זריק] מרצה איהו רל"ח פ"א מפסוקה"ק
 הל"ח] אבל דס טיאל אפי' מור והכניסו זרקו, לא נתכפרו בעליו, וכ"כ
 אין הציץ מרצה על דס ששקטעו עליו חמה [פ"ח מפסוקה"ק הל"ה ולי"ז]:

כר"ב ד"ה כדכתיב כו' של עט"ם. הגרי"ב בר"ג ד' ד"פ כ' לא אדע ולא אבין מלכד שיש לדקדק מ"ל להר"ב הא עוד יש לתמוה מסוגיא דביק מ"א ע"א ובי
 מחלף כו' מועד היכי משתכח כו' הא איבא לאשמועי' נשור של עט"ם וכן י"ל כסוגיא דנכרות מ"א ע"א הוי בני קטלא תינוד וכו' ע"ש עכ"ל. וקושית
 מביק אינה מונעת דהא לישועי לענין כפר לא שייך רק בשל ישראל. אבל השיק דמלתו, ש"ל כוונתו כשעוה וכוונתו כשמת עט"ם ורבע ורבע עט"ם דכרו
 ליקא חוונ מיהא כשמתו כתיב ע"ס ובסתהדין ליה ע"א ופ"ה כפי"מ להאמרי' אלא שהר"ב הוסיף גם טעם וז' טעמ' ונמוקו הנרי"ב:

(השגחה משונה א')

פרק ט א המזבח מקדש את הראוי לו. ופליגי תנאי בפירושה דמתניתין מאי טעם הראוי לו: ר"א כל הראוי לאשים. להשרף ע"ג האש חט"פ שנפסל אם עלה למזבח קדשו המזבח ונעשה לחמו. ואם עלה לא ירד אבל דבר שאין ראוי לאש כגון

דס פסול ונסכים פסולים. אפילו אם עלו ירדו: היא העולה על מוקדה. דבר שהוא למוקד ועלם הרי הוא בהוייתו ולא ירד הוא משמע בהוייתה ההל: ר"ג אומר כל הראוי למזבח. ואפילו דס ונסכים שנפסלו אם עלו לא ירדו. ואין נך למעט אלא דבר שלא הוכרר לחלקו של מזבח מעולם. כגון קמליס שלא קדשו בכלי אחר קמילה. לחט"ג דהמנחה טולה קדשה בכלי אין זה חלק גבוה צרור. שאין המנחה קריבה כולה. ובקמילה בלא מתן כלי אין זה מצובר למזבח. ואינו מתקדש אפילו עלה על גבי המזבח: אלא הדם והנסכים. שהם ראויים למזבח והינם ראויים לאשים: ר"ש אומר הזבח בשר והנסכים פסולים. ר"ש ס"ל בנסכים של זבח כרבי יהושע. וכדס ובנסכים הבאים בפני עלמן כר"ג. ולא ממוקדה יניף אלא מקרא דכתיב (שמות כ"ט) כל הנוגע במזבח יקדש. וכתיב בתריה וזה אשר חטשה על המזבח כבשים בני שנה חמימים שנים ליום עולה. אין המזבח מקדש אלא דומיא דעולה מה עולה הבא בגלל עגמה. אף כל הבאים בגלל עלמן. ילאו נסכים הבאים בגלל הזבח. הלך בין שהזבח פסול והנסכים כשרים. שינאו או נעמאו. בין שהזבח פסול ונסכים כשרים. דהחיל והן באים בגללו נפסלים עמו ובטלה תורת הקדש מהן. ואפילו זה וזה פסולים. הזבח לא ירד. שהמזבח מקדשו. והנסכים ירדו. כיון שאין באים בגלל עלמן אינן דומיא דעולה ואין מזבח מקדשן. והלכה כר' יהושע: ב הלך. בין דס בין אמריסא) שלט לילה חוץ למזבח: ר"א שבגשחה בלילה כו' אם

דמשמע העולה המיוחדת כשרה ולא פסולה. ע"כ. ומייתי הר"ב שחטון שלט לשמן ושקבלו פסולים כו' והגהינן למטה שנחנן למעלה כו'. כדמתייבא בצרייתא. ואע"ג דתני אלו. תני ושייר. ושמה משום דמהני דהכא שמעינן דכ"ש הנהו. הוסי': שקבלו פסולין וזרקו את דמו תחלת עבודה שזכס וסופה נקט. ולא איצטרין למינקט הלך. וע' צירש הר"ב ברש משכת מעילה: ר"י אומר שנשחטה בלילה כו'. ל' הר"ב דכתיב זאת תורת העולה היא העולה זאת היא העולה הרי כאן ג' מיעוטין. ל' רש"י זאת מיעוטא והיא מיעוטא. וה"ל דהעולה מיעוט

פ"ט א רבן גמליאל אומר כל הראוי למזבח. דמוקדה להדוריה פקעין הוא דאחא [כשרים שפקעו דמוקדה משמע מוקד שהיה לו ככר] ור"י נפקא ליה מאשר תאכלנהאש [דקרא יתירא הוא] ור"ג איצבי ליה לעיבולי עולה אחת מחזיר. ואי אחת מחזיר עיבולי קטור. ור"י לאו

ממילא ש"מ דעכולי עולה מהדריין. [גמרא]. "ופירש פקעים המלא במו": שנאמר היא העולה על מוקדה על המזבח. ור"י טעמא קאמר דהא דראוי על מוקדה לא ירד. משום קדושה מזבח הוא. ור"ג מזבח חטרינה כתיב [כל הנוגע במזבח יקדש] ואיך חד להיכא דהיתה לה שעה הכשר [לפני פסולה כגון לן וטמא ויאלף] [ול"ל להגיה ב] יחד להיכא דלא היתה לה כע"ז הכשר פירש נשחט חוץ לזמנו וחזן למקומן] ור"ג כיון דפסולי נינהו ורבינהו רחמנא ל"ש ה"ל שעה הכשר. ל"ש לא היתה לו שעה. "יהא דקרא כתיב הוא. הר"ב נקט היא היינו דדייק הקרי שהוא היא. ומ"ש הר"ב היא מנעם בהוייתה תהא. וכן פירש"י וכתבו החוספוט דקשה דלקמן [דרשין] היא מיטוטא ולא רבינא [כמ"ש במשנה דלקמן בד"ה ר"א כו'] אלא תנא אצת תורת העולה כמיד. עכ"ל: הנסכים כשרים והזבח פסול. ח"א [להיות] לנסכים כשרים גמורין כיון שהזבח פסול. אלא כלומר כשרים מפסול עלמן. חוספוט: ב והגשחה חוץ לזמנו וחזן למקמו. ופסח והטאת שחטון שלט לשמן ושקבלו פסולים כו' והגהינן למטה שנחנן למעלה כו'. כדמתייבא בצרייתא. ואע"ג דתני אלו. תני ושייר. ושמה משום דמהני דהכא שמעינן דכ"ש הנהו. הוסי': שקבלו פסולין וזרקו את דמו תחלת עבודה שזכס וסופה נקט. ולא איצטרין למינקט הלך. וע' צירש הר"ב ברש משכת מעילה: ר"י אומר שנשחטה בלילה כו'. ל' הר"ב דכתיב זאת תורת העולה היא העולה זאת היא העולה הרי כאן ג' מיעוטין. ל' רש"י זאת מיעוטא והיא מיעוטא. וה"ל דהעולה מיעוט

פ"ט א המזבח מקדש את הראוי לו. ופליגי תנאי בפירושה דמתניתין מאי טעם הראוי לו: ר"א כל הראוי לאשים. להשרף ע"ג האש חט"פ שנפסל אם עלה למזבח קדשו המזבח ונעשה לחמו. ואם עלה לא ירד אבל דבר שאין ראוי לאש כגון דס פסול ונסכים פסולים. אפילו אם עלו ירדו: היא העולה על מוקדה. דבר שהוא למוקד ועלם הרי הוא בהוייתה ולא ירד הוא משמע בהוייתה ההל: ר"ג אומר כל הראוי למזבח. ואפילו דס ונסכים שנפסלו אם עלו לא ירדו. ואין נך למעט אלא דבר שלא הוכרר לחלקו של מזבח מעולם. כגון קמליס שלא קדשו בכלי אחר קמילה. לחט"ג דהמנחה טולה קדשה בכלי אין זה חלק גבוה צרור. שאין המנחה קריבה כולה. ובקמילה בלא מתן כלי אין זה מצובר למזבח. ואינו מתקדש אפילו עלה על גבי המזבח: אלא הדם והנסכים. שהם ראויים למזבח והינם ראויים לאשים: ר"ש אומר הזבח בשר והנסכים פסולים. ר"ש ס"ל בנסכים של זבח כרבי יהושע. וכדס ובנסכים הבאים בפני עלמן כר"ג. ולא ממוקדה יניף אלא מקרא דכתיב (שמות כ"ט) כל הנוגע במזבח יקדש. וכתיב בתריה וזה אשר חטשה על המזבח כבשים בני שנה חמימים שנים ליום עולה. אין המזבח מקדש אלא דומיא דעולה מה עולה הבא בגלל עגמה. אף כל הבאים בגלל עלמן. ילאו נסכים הבאים בגלל הזבח. הלך בין שהזבח פסול והנסכים כשרים. שינאו או נעמאו. בין שהזבח פסול ונסכים כשרים. דהחיל והן באים בגללו נפסלים עמו ובטלה תורת הקדש מהן. ואפילו זה וזה פסולים. הזבח לא ירד. שהמזבח מקדשו. והנסכים ירדו. כיון שאין באים בגלל עלמן אינן דומיא דעולה ואין מזבח מקדשן. והלכה כר' יהושע: ב הלך. בין דס בין אמריסא) שלט לילה חוץ למזבח: ר"א שבגשחה בלילה כו' אם

שנינו נוסחאות **פ"ט א (את)** הראוי. במשנה ליתר. (ער המזבח). נכ"ק ובמשכ"ב ליתא וכו'. מה עולה. דג"ג ונכ"ק בה העולה. אם עלתה. דג"ג ונכ"ק ונכ"ק ח' ובמשכ"ב ד"ו אם עלת וכן במסוק. (דבר שהוא) ראוי. כק"ל ליתא וכן ליתא ככ"ר ג' (וש) (ראוי): במשכ"ב ליתא למי דבר. אם עלתה. דג"ג ודפי' ונכ"ק ובמשכ"ב ד"ו אם עלת. כ"ל (דבר) שהוא. כ"י"ט ונכ"ק ליתא: אם עלה לא ירד. במשכ"ב אם עלתה לא חרד. והנסכים פסולין הנסכים כשרין. במשכ"ב ונסכים פסולין. כ"י"ט. או הנסכים כשרין: זה וזה פסולין. נכ"ק ובכל הכ"י. פסול. ב ואצ"ל נכ"ק ובמשכ"ב אלו. והטמא והיוצא. נכ"ק ובמשכ"ב והיוצא והמטא. והגשחה. כ"י"ט ובמשכ"ב ושנשחטן: דג"ג ושו"ח פ'. שנשחטה בלילה שנשחך את דמו ושניא במשניות את דמו ויניחא .. או שנשחך .. כ"י"ט או שנשחך את דמו... כ"י"ט אף. ושנשחך את דמו שניא; במשכ"ב ד"ו ושנשחטן; נשחך דמה ויצא; במשכ"ב לפניו שנשחטן. ויצא; בשט"מ ובמבטות המדשים ובמשכ"ב בכל הכ"י שנשחטה .. ושנשחך דמה ושיצא.

תוספות רע"ק

פ"ט א [אות כט] במשנה לדברי ר"י אלא הדם והנסכים. היינו דאם עלה בכלי לר"ג יורוק אבל אם כבר זרק גם לר"י לא יקחנו. חו"ס דף ס"ו ד"ה כלי שרת:

(א) דס לר"ג אמריסא ל"י יהושע זכזה לא חטש ממה שפסק במ"א ר"י. (אבנת חיתן). (ב) גמ' ד' ויניחא שיתיה לפני האוי"ט חסרו המלות וחד להיכא דלא היתה לה שעה הכשר. וכוונתו כמו שהיה גמ' לפניו.

תפארת ישראל

יבין רצוי ל"ן וזק: (ט) בין שהזבח וכו': (י) או שהנסכים וכו': (יא) ר"ל או שהנסכים כשרין מפסול עלמן. דהרי עכ"פ נפסלו עיי שנפסל הזבח: (יב) כיון שאינן באין בגלל עלמן, ולהכי אינו דומיא דעולה, אבל נסכים שזכסו ב"פ לא ירדו, מדדמו דומיא דעולה, ולר"ג בין קך או קך לא ירדו מדדמו למזבח, ולר' יהושע בין קך או קך ירדו, מולא חזו להיכס, והכי קי"ל [פ"ג מפסוקהמיק]: (יג) ר"ל בין דס או אימורין שלט לילה אחת חוץ למזבח: (יד) כ"פ מ"ב: (טו) ה"ה בהולכי פסולי' הדס ולא או קהני, רק תנא תחלת וסוף עבודה שזכס נקט [כך כ' דתו"ט פ"א וה"ג ר"ש מעילה. וק"ל לפי מה דק"ל כר' יוחנן בש"ס [דפ"ו א] דכלי שרת מקדשי הדס אפי' לקרב [כממ"ס פ"ג מפסוקהמיק], א"כ זוקא כקילו פסולין וגם זרקו דמו, אבל כקילו פסולים וזרקו כשרים אפילו לתמילה יעלה, וכדקאמר בש"ס להדיא, וי"ט

יבין ופליגי תנאי לקמן במתני' בפירושה מאי טעם הראוי לו: (ב) כל שדניו להקריבו צדש המזבח, דהיינו אמורי הקרבנות, אף שנפסלו אם עלו יקריבו: (ג) מלה היא ר"ל בהוייתה יהא, וה"ק קרא, אימתי יהיה בהוייתה ששעלה לא ירד, דבר שהוא למוקד: (ד) אבל דס פסול, או נסכים פסולים, אף בעלו ירדו: (ה) אפי' דס ונסכים שנפסלו: (ו) ג"ל דדריס הכי מדרבנא על מוקדה על מזבח, והיינו בין על מוקדה בין על מזבח ולאפוקי קומץ שלא נתקדש בכלי, אף שהמנחה נתקדשה בכלי, עכ"פ לא נתקדש צדש חלק המזבח בצירור: (ז) כראויין למזבח ואינן ראויין לאשים: (ח) והיינו דהעולה דס חטאת פסולה, וזרקו שם למעלה מחוט, ואם היה דס עולה פסולה, ע"כ שירידו וזרקו למטה מהחוט. וי"ל דפלוגהא זו לא תליה כלל בפלוגהא דספ"ח לעניין

יחבו של כבש אלל ערפו. וכן השער שבזקן התישים בזמן שהן מחזברים. כולן עולים: ו' וכולם. בין פסולים שעלו דתן זהו לז ירדו בין עלמות וגידין שהעלן מחזברים והאלתם האש: ופקעו מעל המזבח. לארץ אסקלטי"ר בלע"ז: לא יחזיר.

ו' וכולם שפקעו מעל גבי המזבח (ג) לא יחזיר (ג). וכן גחלת שפקעה מעל גבי המזבח (ג). אברים שפקעו מעל גבי המזבח (ג) קודם לחצות. יחזיר. ומועלין בהן (ג). לא ארד חצות לא יחזיר (ג). ואין מועלין בהן (ג): ו' כשם שהמזבח מקדש את הראוי לו. כ"ך הכבש מקדש. כשם שהמזבח והכבש מקדשין את הראוי להן. כ"ך הכלים מקדשים. כלי הלח מקדשין את הלח (ג). ונדות היבש (ג) מקדשות את היבש (ג). אין כלי הלח מקדשין את היבש. ולא נדות היבש מקדשות את הלח. כלי הקדש שנקבו אם עושים הם מעין מלאכתן שהיו עושים והם שלמים (ט).

אין לריך להחזיר: וכן גחלת שפקעה. אין לריך להחזיר: אברים שפקעו סו'. או דאית זהו ממש שבשרם ניכר אפילו לאחר תלות נמי יחזיר דלא הוי טיכול ואי דלית זהו ממש שבשרו כולן ונטשו גחלת אפילו קודם תלות לא יחזיר אלא הכא במאי עסקינן כגון שנתקשו מחמת האש ששלטה בזקן ושערפו ולא נטשו פחם. אבל כעלים יבשים הם מחזקים: קודם לחצות ולאחר חצות. ילפינן מקרא דתיב כל הלילה עד הבוקר מתכבש שנאמר כל הלילה. איני יודע שעד הבקר. אלא תן בקר לבקרן של לילה. שאין לריבין להיות [עוד] על המוקד. ואיזו בקר נוסף על בקרו של לילה שאין לריבין להיות עוד על המוקד. זה תלות. דבקר של לילה

ומ"ט שם: ו' וכולם. פירש הר"ב בין פ ולין וכו' בין עלמות וגידין שהעלו מחזברים וכן פירש"י. וטעמיהו דלילו בזמן שפירשו אפילו עלו ירדו כר' דבזרייהא. ואש"ג דתנן פירשו לא יעלו. ה"ה דאם עלו ירדו ודלא כתיספות שכתבו דמקדתי לא יעלו דמשמע דאם עלו לא ירדו. ודלא כרבי. ודעת הרמב"ם ג"כ כדעת רש"י והר"ב שהעתיק בפ"ו מה' מה"ק. ואם פירשו לא יעלו. ופסק בפ"ג מה' פה"מ אם עלו ירדו: שפקעו. עפו. כמו שאלו רואים בזוקי האש. ככל דבר ש"ש בנזכו לחות. הוא טף מן האש כשמתחיל אחר לחות להאטעו וללאת. הרמב"ם. ודומה לו מכלאי מנכסו כו' מפקיעין במ"ג פ' בתרא דכונה שפניה קריעה ופריעה: לא יחזיר. לשון הר"ב ח"ג להחזיר. והא דתנן בריש מתניתין ד' ואם ירדו לא יעלו דמשמע דלחזרו להעלותם. והיינו נמי דכחז הרמב"ם בפ"ג מהלכות פה"מ לא יעלו שנייה שהרי פסולים הם. ע"כ. הם כשלא חללקו האש כלל. והיינו דאמר

עולא עלה דמתניתין דלעיל. ל"ש אלא שלא משלה בהן האור. אבל משלה בהן האור יעלו. ופירשו התוספות יעלו היינו אם ירנה. אבל אין חובה להפלותם כדפרש"י הכא אין לריך להחזיר. ח"ג הכא שאכלתן האש ונתאלתו קנה דומיא דאברים שפקעו. ולפיכך אין חייב להחזיר. ומשלה בהן האור היינו פורתא כו'. וכדפי' ח"ג דעת הרמב"ם פ"ג מהלכות פה"מ: ו' כ"ך הכלים מקדשים. וע"מ שיהיה אחר דבר ראוי לאותו כלי. הרמב"ם: [כלי הלח. פירש הר"ב קערות כו' וכן הוא ל' רש"י. וחמיהו שהרי ז' מדות הלח היו במקדש. כדתנן בפ"ט דמנחות משנה ב'. אבל לשון הרמב"ם. כלי הלח הכלים שמקבלים בהם הדם והיין. או המים והשמן. ע"כ]: ומדות היבש. פירש הר"ב ב' מדות של יבש היו שם עשרון וחלי עשרון. וכן פירש"י. גם הרמב"ם כתב המדות שמודדין בהן הכולת למנחות. ועיין בפ"ט דמנחות משנה ה'. וע"מ פרק י"א משנה ג'. והוקשה להתוספות דלמאי לא יקדשו מחתה דקערות והקף. וכן בזבין דטולקן. ופירש ר"ת דמדה לאו דוקא אלא להכי קרי ליה יבש מדה ולא כלי. לפי שיבש יכולין למדוד מחתה או גדוש בכל ענין שהרי מדה לא אינה שיהיה מדה נביה. שהרי מדה לא אינה יכול להיות גדוש. ופעמים שמדה לא זה. יחירה מזה. כמו מדה יין יחירה ממדת מים לפי שיין עב יותר וכן שמן מין [וכן לשון הר"ב דשמן עב בפירש משנה ב' פרק ג' דמכשירין: אבל במשנה ב' פ"ג דכלים מפרש בהפך] להכי לא קרי ליה מדה ע"כ. ול"ג דלהכי קרי ללח כלי משום דל"א ללח שיהיה אלא בכלי משל"כ היבש שאפשר שיהיה מונח בקרקע עולם בלא כלי. [ומ"מ במנחות פ"ט משנה ב' קרי לכלי הלח בשם מדות]: כלי הקדש שנקבו כו'. כתב הר"ב וכל זמן שהמזבח פגום כו' דכתיב וזבחת עליו כו' עיין מ"ט ברפ"ו. ומ"ט הר"ב וכל קדשים הנמלאים בעורה כו' דהאי עליו בנינו ובשבילן קאמר. רש"י פ"ו דף כ"ט. והרמב"ם בפ"ג מהלכות

עולא עלה דמתניתין דלעיל. ל"ש אלא שלא משלה בהן האור. אבל משלה בהן האור יעלו. ופירשו התוספות יעלו היינו אם ירנה. אבל אין חובה להפלותם כדפרש"י הכא אין לריך להחזיר. ח"ג הכא שאכלתן האש ונתאלתו קנה דומיא דאברים שפקעו. ולפיכך אין חייב להחזיר. ומשלה בהן האור היינו פורתא כו'. וכדפי' ח"ג דעת הרמב"ם פ"ג מהלכות פה"מ: ו' כ"ך הכלים מקדשים. וע"מ שיהיה אחר דבר ראוי לאותו כלי. הרמב"ם: [כלי הלח. פירש הר"ב קערות כו' וכן הוא ל' רש"י. וחמיהו שהרי ז' מדות הלח היו במקדש. כדתנן בפ"ט דמנחות משנה ב'. אבל לשון הרמב"ם. כלי הלח הכלים שמקבלים בהם הדם והיין. או המים והשמן. ע"כ]: ומדות היבש. פירש הר"ב ב' מדות של יבש היו שם עשרון וחלי עשרון. וכן פירש"י. גם הרמב"ם כתב המדות שמודדין בהן הכולת למנחות. ועיין בפ"ט דמנחות משנה ה'. וע"מ פרק י"א משנה ג'. והוקשה להתוספות דלמאי לא יקדשו מחתה דקערות והקף. וכן בזבין דטולקן. ופירש ר"ת דמדה לאו דוקא אלא להכי קרי ליה יבש מדה ולא כלי. לפי שיבש יכולין למדוד מחתה או גדוש בכל ענין שהרי מדה לא אינה שיהיה מדה נביה. שהרי מדה לא אינה יכול להיות גדוש. ופעמים שמדה לא זה. יחירה מזה. כמו מדה יין יחירה ממדת מים לפי שיין עב יותר וכן שמן מין [וכן לשון הר"ב דשמן עב בפירש משנה ב' פרק ג' דמכשירין: אבל במשנה ב' פ"ג דכלים מפרש בהפך] להכי לא קרי ליה מדה ע"כ. ול"ג דלהכי קרי ללח כלי משום דל"א ללח שיהיה אלא בכלי משל"כ היבש שאפשר שיהיה מונח בקרקע עולם בלא כלי. [ומ"מ במנחות פ"ט משנה ב' קרי לכלי הלח בשם מדות]: כלי הקדש שנקבו כו'. כתב הר"ב וכל זמן שהמזבח פגום כו' דכתיב וזבחת עליו כו' עיין מ"ט ברפ"ו. ומ"ט הר"ב וכל קדשים הנמלאים בעורה כו' דהאי עליו בנינו ובשבילן קאמר. רש"י פ"ו דף כ"ט. והרמב"ם בפ"ג מהלכות

הוא עמוד השחר: ומועלין בהן. דלכתי בני מזבח ניכרו: ואין מועלין בהן. לכיון דהוה מעוכלים. הוה להו דבר שנישית מ'והו ואין מעלים בו: ו' הכבש מקדש. דכתיב (שמות ט) ומצחת את המזבח וגו' את לרבות את הכבש: הכלים מקדשים. דבכלים גמי כתיב (שם ז) כל הנוגע בהם יקדש: כלי הלח. קערות ומזרקות לרם ולין ולשמן: מדות היבש. שתי מדות של יבש היו שם. עשרון. וחלי עשרון: שהיו עושים והן שלימים. שהיו עושים כשהן שלימים ומיהו כל כלי שרת שנקבו או ששברו אין מתקנין אותם להסיר הפגם. ובגדי כהונה שנתלכלכו אין מכבסין אותן אלא עושים מדיש ומניחין אלו ללורך פחילות של מטרות ושמתח בית השואבה. וכל כך למה. לפי שאין עניות במקום עשירות. ומזבח שפגום פסול. וכל פנימה הפוסלת בסכין של שחיטה. פוסלת במזבח. וכל זמן שהמזבח פגום כל קדשים הנשחטין בעזרה כולם פסולין. דכתיב (שם כ) וזבחת עליו את עולותיך ואת שלמיך וה"ל לומר מקרא כמשמעו שהרי שחיטת קדשים בעזרה

שירנה. אבל דבר לח. לא שייך מדה נביה. שהרי מדה לא אינה יכול להיות גדוש. ופעמים שמדה לא זה. יחירה מזה. כמו מדה יין יחירה ממדת מים לפי שיין עב יותר וכן שמן מין [וכן לשון הר"ב דשמן עב בפירש משנה ב' פרק ג' דמכשירין: אבל במשנה ב' פ"ג דכלים מפרש בהפך] להכי לא קרי ליה מדה ע"כ. ול"ג דלהכי קרי ללח כלי משום דל"א ללח שיהיה אלא בכלי משל"כ היבש שאפשר שיהיה מונח בקרקע עולם בלא כלי. [ומ"מ במנחות פ"ט משנה ב' קרי לכלי הלח בשם מדות]: כלי הקדש שנקבו כו'. כתב הר"ב וכל זמן שהמזבח פגום כו' דכתיב וזבחת עליו כו' עיין מ"ט ברפ"ו. ומ"ט הר"ב וכל קדשים הנמלאים בעורה כו' דהאי עליו בנינו ובשבילן קאמר. רש"י פ"ו דף כ"ט. והרמב"ם בפ"ג מהלכות

שירנה. אבל דבר לח. לא שייך מדה נביה. שהרי מדה לא אינה יכול להיות גדוש. ופעמים שמדה לא זה. יחירה מזה. כמו מדה יין יחירה ממדת מים לפי שיין עב יותר וכן שמן מין [וכן לשון הר"ב דשמן עב בפירש משנה ב' פרק ג' דמכשירין: אבל במשנה ב' פ"ג דכלים מפרש בהפך] להכי לא קרי ליה מדה ע"כ. ול"ג דלהכי קרי ללח כלי משום דל"א ללח שיהיה אלא בכלי משל"כ היבש שאפשר שיהיה מונח בקרקע עולם בלא כלי. [ומ"מ במנחות פ"ט משנה ב' קרי לכלי הלח בשם מדות]: כלי הקדש שנקבו כו'. כתב הר"ב וכל זמן שהמזבח פגום כו' דכתיב וזבחת עליו כו' עיין מ"ט ברפ"ו. ומ"ט הר"ב וכל קדשים הנמלאים בעורה כו' דהאי עליו בנינו ובשבילן קאמר. רש"י פ"ו דף כ"ט. והרמב"ם בפ"ג מהלכות

שירנה. אבל דבר לח. לא שייך מדה נביה. שהרי מדה לא אינה יכול להיות גדוש. ופעמים שמדה לא זה. יחירה מזה. כמו מדה יין יחירה ממדת מים לפי שיין עב יותר וכן שמן מין [וכן לשון הר"ב דשמן עב בפירש משנה ב' פרק ג' דמכשירין: אבל במשנה ב' פ"ג דכלים מפרש בהפך] להכי לא קרי ליה מדה ע"כ. ול"ג דלהכי קרי ללח כלי משום דל"א ללח שיהיה אלא בכלי משל"כ היבש שאפשר שיהיה מונח בקרקע עולם בלא כלי. [ומ"מ במנחות פ"ט משנה ב' קרי לכלי הלח בשם מדות]: כלי הקדש שנקבו כו'. כתב הר"ב וכל זמן שהמזבח פגום כו' דכתיב וזבחת עליו כו' עיין מ"ט ברפ"ו. ומ"ט הר"ב וכל קדשים הנמלאים בעורה כו' דהאי עליו בנינו ובשבילן קאמר. רש"י פ"ו דף כ"ט. והרמב"ם בפ"ג מהלכות

פ"ט

פ"ט

יבין תפארת ישראל יבין

לו) דמתנתעבלי קלה אין לך דבר שנטעה מלוחו ומועלין בו: לו) בקבל בן דם יין ושמן ומים: (לח) שמודדין בהן סולת וקטורת. [וב"ל דלהכי בלח נקט כלי, וביבש נקט מדה. מאוס דבלת איכא דם שאינו מתקבל במדה רק כפי שהוא, משל"כ יבש אינו מתקבל רק במדה, דאשילו קטורת היה לו מדה בכל יום משקל ק' דיגרון [ככיתות ד"ו וזומא מ"ג ב']:] (לט) לסולת וקטורת: (מ) ר"ל שעושין עדיין הסתה מלאכתן עששו כשהיו שלימין:

פולה מיירי, שאינו בכלל הפשע: (לב) בין פסולין שעלו, בין עלמות וגידין ודכותיהו שהעלן כסאן מחזבירין, ואש"כ פקעו וקפלו מחזק אש המזבח ונפלו לארץ: (לג) א"ל להחזיר: (לד) אי בשרם ניכר, אפילו אחר תלות יחזיר. ואי כבר נשרף הבשר שעל האבר ונטעה גחלת, אפילו קודם תלות א"ל להחזיר, אבל מיירי הכל שנתקשה הבשר באש ונטעה כעין יבש, ונשרף רק פניו העליון ולא נטעה עדיין פתח: (לה) דלכתי לחס מזבח ניכרו:

פולה מיירי, שאינו בכלל הפשע: (לב) בין פסולין שעלו, בין עלמות וגידין ודכותיהו שהעלן כסאן מחזבירין, ואש"כ פקעו וקפלו מחזק אש המזבח ונפלו לארץ: (לג) א"ל להחזיר: (לד) אי בשרם ניכר, אפילו אחר תלות יחזיר. ואי כבר נשרף הבשר שעל האבר ונטעה גחלת, אפילו קודם תלות א"ל להחזיר, אבל מיירי הכל שנתקשה הבשר באש ונטעה כעין יבש, ונשרף רק פניו העליון ולא נטעה עדיין פתח: (לה) דלכתי לחס מזבח ניכרו:

[סדר קדשים ח"א א] ואן

מיהו

מיהו

הערה: המזבח מקדש פרק ט זבחים תוספת ז"ט כא ציונים

[אות ער] חרע"ב בדי' שדורו ששין ואפ"ל שירי מנחות אינם נאכלים. ואף אם נתקן פנימה המזבח בו ביום אין נאכלין דהוי דהוי. תוס' בספיקין ד' ט"א ע"ב ד"ח לאחר :

פה"מ כתב שהרי אין שם מוצה לזרוק עליו. ומ"ש הר"ב אע"פ ששחטו בכשרות. לכאורה וכ"ש אם לא נשחטו כלל. וכרבי יוחנן דהתם בגמרא פ"ו אלא כיון דא"כ צעלי חיים נדחין וזריט פ"ו דיומא משמע דק"ל אין צעלי חיים נדחין. וכמ"ש עוד

היה ולא על המזבח. אלא עליו. כלומר כל זמן שהוא שלם אהה זוכה ואין אהה זוכה כשהוא פגום. וכל קדשים הנמלאים בעזרה בשעה שהמזבח פגום. אף ע"פ ששחטו בכשרות כולם פסולים. ואשילו שירי מנחות אינם נאכלים. דכתיב (ויקרא י) ואבלה מל"ח אלא המזבח. מפי השמועה למדו בזמן שהמזבח שלם ולא בזמן שהוא פגום :

דפליג אדר' יוחנן. ומ"ש הר"ב אשילו שירי מנחה כו' אשילו קדשים קלים אייתו מדרשא לעיל פ"ו בגמ' דף ס' : אלא בקדש. בעזרה. רש"י :

יבין תפארת ישראל יבין

(מא) מיהו כל כלי שנהקב או סכין שנכנס או צנדי הכונה שנהלכלבו, אין מהקטין אותן עוד, אלא הכלי מחיכו מחדש, והבגדים עושין מהן פטילות למנוחה ולשמחה בית השואבה, לאין עניות במקום עשירות [והא דלחלו לתקן המכחשת שמקדש מיומא משה [כערכין ד"ו ע"ג]. ו"ל דהתם בלא תקדשה מיירי [כן כ' תוס' בעשות 'א א', ד"ה מכל], איך התם מיירי שכשיתיה שגורה עדיין ראויה למלאכתה הראשונה, א"כ דהתם מדיחיה מטעמת ביותר, היינו נמי עשירות כשיתקדשה, וכמו שלא נשחטו דלחות נקמור

ציונים תוספת יו"ט כל התדיר פרק י זבחים רע"ק מברטנורה

פ"י א כל התדיר מחבירו כו'. ט"ס ע"א בנות י"א ע"ב טוריות י"ב כ"ג יוח"ט בנות ע"א ה"א פסחים ט"ו ה"ב ע"י יובל פ"ב ה"ב ופ"ו ה"א גזיר פ"ו ה"א ט"א מ"ח פ"ס הלכות פסודין ומוספין ה"ב דהמדידים קודמין למוספין. לקמן י"ג ט"ב : מוספי שבת קודמין למוספי ראש. לקמן י"א ע"ב : שנאמר מלבד עולת הבקר. ט"ו ירושלמי סוטה ט"א ע"ג : ב וכל המקדש מחבירו. ט"ס ע"א הלכות י"ג ע"ב מ"י ט"א פ"ז מדיין ומוספין ט"ג דם חטאת קודם ט"ו. ט"ו דם חטאת

פרק י א שנאמר מלבד עולת הבקר וגו'. ועיין בפ"י הר"ב ט"ד פ"ד דמנחות ומ"ש שם : במקורש מחבירו. ט"ס בו לד רבוי קדושה ממנו. רש"י : קודם. עיין בפירש הר"ב סוף מ"ו ומ"ש שם : דם חטאת קודם וכו'. לשון הר"ב אם שניהם שחוטטין וכו'. וכן לשון רש"י. וכן כתבו בזהרי העולה אם גורקו כו'. וז"ל משום דקשיא להו הא דתקן במ"ד החטאת קודמת ולא תקן דם חטאת. והתם אומרינן זה בנה ח"ב לכל החטאות וכדפירש שם הר"ב. ולהכי פירשו. דהכא דוקא כשניהם שחוטטין וגורקו. ומדברי הר"י קורקום שכתב ה"מ בפ"ט מה' המדיין למדתי כן לדעתן לקמן החטאת קודמת כו'. כתב וזה לאו נראה ששחוטט החטאת ויקריב אותה לגמרי ואח"כ

פרק י א כל התדיר מחבירו. קודם את חבירו. החמידים קודמין למוספין. מוספי שבת קודמין למוספי ראש חדש. מוספי ראש חדש קודמין למוספי ראש השנה. שנאמר (בספר ב"ח) מלבד עולת הבקר אשר לעולת החמיד תעשו את אלהיכם : ב וכל המקדש מחבירו (קודם את חבירו. דם חטאת קודם לדם עולה). מפני שהוא מרצהו). אברי עולה קודמין לאימורי חטאתו).

העולה ולעיל דמפליג בין דם לאיברים שחמרו שם על חטאת הוא שקודם ואחרי עולה קודמים

יבין תפארת ישראל יבין

תוספת רע"ק פ"י א [אות ער] בספיקין קודמין למוספי ראש. ואף להחטאת המוספין בין עולת מוסף דשבת קודמת לעולת מוסף דר"ח משום דהריהו קודמת נמי לחטאת אף דקודש שהשוח הכתוב עולת מוסף עם החטאת ת"ס ד"צ ע"ב ד"ה תדיר : ב [אות ער] בספיקין דם חטאת. דם חטאת ואיברי עולה. ע'ו (דכו"ב ביה ומנחתו

פרק י א) להכי נקט חמידים מוספים לשון רבים. למכלל כולן, בין המיד דהול למוסף ד"ח, או אשילו תמיד דשבת למוסף דשבת, דה"ל דמוסף קדוש טפי, קמ"ל דאפ"ה תדיר קודם : ב) על כרחך ל"ל דה"פ דקודמין, שלא יביאו להכניס מוספי הר"ח עד שהקריבו מוספי שבת, דאם יביאום חתלה הרי במוספי ר"ח יש שיעיר חטאת, ומוספי דשבת כולן עולות, והרי חטאת קודמת לעולה [כלקמן בספרין]. ואפשר עוד דאם הביאו מוספי ר"ח קודם הקרבת תמיד של שחר, ג"כ יקריבו מוספי ר"ח תחלה [ד"הא] דכתיב תמיד וערך עליה העולה, שיהיה עולת תמיד ראשון לשאר הקרבות [כפסחים ד"ח]. זה אינו רק למזהו ולא לעכב כמנחות דמ"ט כ"ו]. והא דמניין בתוספת דפסחים [פ"ד] דשלא הקדים להן התמיד פסולין, ומשמע מתוספת דפסולין מדלוריותיה. היינו שכתב אסור נאכלים, ע"י כדוספת ד"ז ע"ב ד"ה מדין בהבו כפירוש דעולת תמיד דשבת ר"ח קדים לחטאת דמוספי ר"ח ע"ש. [להבנת א"ת] : וכן אימורי חטאת ודם עולה איבעיא רלא איפסחה אויה מהן קודם : [אות ער] בספיקין קודם לדם עולה. ויצא מהכלל הוא פרי ע"ז קודם לשעירי ונסכו כששם כששם כסדר סקרא וכך סדר עבודותיה ופר ברש"א כתיב) וברלו כבשים קודם לשעירים דכששם כתיב בהו. נסרא דף צ"ב ע"ב

אכל ע"כ"ס העלים נתכפרו [כתום] יוחא דכ"ט ד"ה אלא], והרי כל זש רק בשאר קרבנות שהקדים לתמיד, אכל כחטאת כסך לעיל אפשר י"ל דאשילו לכתחילה יקדימו לתמיד, וגם הכהן יאכל : ג) דלאשר לעולת התמיד מיותר. אלא ה"ק קרא, להכי מלבד עולת הבוקר, דמשמע דעולת הבוקר קודמת, משום לאשר היא עולת התמיד, שהיא הדירה, ומנה כ"לף לכל תדיר שיוקדם. [מיהו נדס שהוא עיקר הכפרה, מעכב אשילו בדיעבד נהקריב האשילו תדיר חתלה, ודק בחיבורין רק לכתחילה תדיר קודם, כך כ' הרמ"ו, מיהו ברמב"ם פ"ט מתמידין משמע דכסוף בדיעבד כשר] : ד) יותר מחבירו : ה) לזרקו חתלה, אשילו נשחט העולה תחילה [ע"י מ"ד]. מיהו גם בזהבא, חטאת קודמת לעולה : ו) דחטאת מכפרת על שגג בכרה, שצריך לזו גדול : ז) להקטירן חתלה אשילו זרק דם החטאת חתלה כדענו : ח) [אות ער] בספיקין קודם לדם עולה. ויצא מהכלל הוא פרי ע"ז קודם לשעירי ונסכו כששם כששם כסדר סקרא וכך סדר עבודותיה ופר ברש"א כתיב) וברלו כבשים קודם לשעירים דכששם כתיב בהו. נסרא דף צ"ב ע"ב

אפשיטא (ינראה) דתדיר קודם: וְוּבבולן. ככל הגאונים רשאים
הכהנים לשנות באכילתן כגון לאכלן ללויין מבושלן ושלוקין
דבמהותם כהונה כתיב (שם י"ח) לך נחתים למשחה. לגדולה.
כדרך שהמלכים אוכלים ללי שוק ומבשל ובמקטמים והבלין:

שלא יביא את התרומה לידו
פכול. לפי שהתבלין שבלעו טעם
הקדשים הם יבואו לידו ומה הרי הן
בזהרה משום טעם הקדשים שבלעו
בסן: הן שהוא מתחלק. לאכילת
כהנים: שותר רקיקי מנחת ישראל.
מנחת מלחה שבה חלות ורקיקין
חלות בולן ורקיקין מושחן ואר"ש
צמסכת מנחות (ד' ע"ה) מושחן כמין
כ"י. ושאר השמן נאכל לכהנים:
שותר רקיקי מנחת כהנים. למנחת
כהנים כולה כליל. השמן שצ"ק על
גבה ועותר שאינו נבלע זה שורפים
אוחו בפני עלמו: ומותר מנחת
כהן המשיח. לפי ששמה מרובה
שלשם לויין לשפרן ומחוק שהיא
אפשיה תחלה אין שמה נבלע בפשיה
ולריך להקטיר המותר בפני עלמו:
שאין מתנדבים שכן. לפיכך לא יעלה על דעתך שיהא השמן
(ג' כ"ג ר"ד וד"ק וד"מ דתמיד.
המתחלק

קדשים (י): וְוּבבולם (יא) הבהנים רשאין
לשנות באכילתן (יג). לאכלן צלויים
שלוקים (יד) ומבושלים. ולתת לתוכן תבלי
חולין (טו) ותבלי תרומה. דברי רבי שמעון.
רבי מאיר אומר. לא יתן להוכו תבלי
תרומה. שלא יביא את התרומה לידו
פסול (יז): הן אמר רבי שמעון. אם ראת
שמן שהוא מתחלק בעזרה (יח) אין אתה
צריך לשאול מה הוא. אלא מותר רקיקי
מנחות ישראל (יט). ולוון שמן של מצודע (כ).
אם ראת שמן שהוא נתון על גבי האשים.
אין אתה צריך לשאול מה הוא. אלא
מותר רקיקי מנחות כהנים (כ) ומנחת כהן
המשיח (כא). שאין מתנדבים שמן (כב).

הלכה. ולא דמי למ"ט כפ"ג משנה ג' וק"ל. והרמב"ם כפ"ט
מה"ט כתב יקדים איזו מהן שיראה כמ"ט טור שם בצאר אבטיות
דלא אפשיטו: וְרשאין לשנות באכילתן. כ"ל דהא אחא
לאשמועינן דרביא לשנות שחם ללא יוכל להוסיף עליו בתבלין
וכן אם בשלו יכול אח"כ לשלקו או
לללו. דלהל"ה הא תנינא לה חדא
ומנא בצרק איזו מקומן. וגם ליבנא
דיכול לשנות דייקו הכי ספיר טפי.
ולבון התוספתא. וכולן רשאין הכהנים
לשנות באכילתן מנחות ללוותן ולהוסיף
שמן ולתת לתוכן תבלין כו': שלוקין.
פירשו הר"ב במשנה ו' פ"ב דפסחים:
דברי ר"ש. וכבר פסק הר"ב דאין
הלכה כמותו במשנה ג' פ"ח. ועוד
טמיה פלוגתא כיונא צוה בתבלי
תרומה במסכת טעמיה פ"ח מכנה
ז'. וגם שם כתב דאין הלכה כר"מ.
ז"ש בירושל' מיייתי כדון הלכה כר"מ
דתמן. דהא רבנן דבב"ב: שלא יביא
את התרומה לידו פסול. פירש הר"ב
לפי שהתבלין כו' אם יבואו לידו
עותר הרי הן באזהרה כו'. לא ידעתי
למה דקדק לכתוב באזהרה. ולמשטו מפרש דותר. א"ל לומר
שלא מינוי מתחלקה בטעם שיעקר אלא בתבלין בראספות
וכן מינוי מתחלקה בטעם שיעקר אלא בתבלין בראספות
וכן מינוי מתחלקה בטעם שיעקר אלא בתבלין בראספות
וכן מינוי מתחלקה בטעם שיעקר אלא בתבלין בראספות

ז ובטילן הנהיג רשאין
כו'. ל' ע"ב גמ' פ"ו פ"ה
ירושל' מנחות פ"ח כ"ו פ"ה
פ"ו מ"ה משנה הקדמות כ"ו:
לא יתן להוכו תבלין כו'.
מ"ה פ"ה ח' א"ב ר' ששעון
כו'. פ"ה פ"ה: מנחות
ירושל'. מ"ה פ"ו פ"ו
משנה הקדמות כ"ו: ולוון
שמן של מצודע. מ"ה פ"ד
מ"ה מנחות כ"ו פ"ה:
רקיקין מנחות הבהנים מ"ה
פ"ה כ"ה פסחים פ"ה:
שאין מתנדבים שמן. פ"ה
כ"ו פ"ה מנחות ק"ד פ"ה:
שנויי נוסחאות
וְוּבבולם. במשכ"ב
ובולן. שד"ק. כ"ה
ובבבולם. שד"ק.
ולתת לתוכן. במשכ"ב
לתת לתוכן. (דברי
ה' שמעון).
ל' ע"ו ע"ו ע"ה לתת
ולשנוי שם דברי ר'
ישמעאל וכל הכי נס
שם במשנה כ"ו רמ"א לא
יתן להוכו. כ"ד ופ"ו
ובב"ב וכל הכי. לתבלין.
(א"ת) התרומה. במשכ"ב
ל' ה' מתחלק.
(בגזירה). כ"ה כ'
ובב"ב לתת. אין
נאמרה. במשכ"ב ל' וכן
ליתא כסמון וכ"ה ובב"ב
ובב"ב. אי אהא.
מה הוא. במשכ"ב מהן;
כ"ה כ' ובב"ב מהן
וכן כסמון. מנחות.
כ"ה מנחת. שד"ק
מהן. כ"ה ובמשכ"ב
שהוא יתן. מנחות
כהנים. כ"ה ובמשכ"ב
מנחת. המשיח. כ"ה
ובמשכ"ב משיח.

תוספות הדשים

ברע"ב ט"ה והכ"ה
כו' ונראה כו' וכ"כ הפ"ו
בל"ה ספ"ו הפ"ה:
וְוּבבולם ד"ה רש"י
כו' ולא ידעתי כו' וכל
משום דאיתא ליעיל פ"ג
משנה ז' הקופה פ"ה הכ"ב
משום סיגול ע"ז ופ"ה:
ש"ס. (ממחור"ש ז"ל):
במשנה ז' וירושל' פ"ה
על דב"ה התח' ה"ל כו"ס'
ע"י היצב כו"ס' חולין ז'
ע"י ד"ה ל' חושב
זכרון' ומה פ"ה ע"ב ד"ה
ה' חולין: ה' בחו"ט
ד"ה בותר כו' אכל
במשנה. היינו כמסנה ג'
פ"ו דמנחת:

ראשון לציון

פ"ו חו"ט ד"ה דברי
ר"ש כו' וס' בירוש'
מייקו. כדון הלכה כר"מ
דתמן. פ"ו י"ל מ':
לקו"ט
ה' חו"ט ד"ה בותר
וכ' ולוונת' וכו' הווח'
שמעתי' דהמ"ו דהיא
גופה קמ"ל רש"י דמתניתין
דהס' ר"ש הוא ולית
הלכתא כוונתה א"ע
דשפתא פניה וכו' וס' י"א
דפ"ט דהרמב"ם ז"ל כפ"ג
הלכתא מעה"ק פירך
ק"ל

יבין תפארת ישראל יבין

וחו"ט שם כתבו בשם הערוך שהיא כמנונה ז' א, והר"ב במנחות [פ"ו
מ"ג] כתב שהיא כמין ז', ובכ"ז בחומש פרשה תולד כמין, שני יוונות
היא כמנונה ג' כמנונה ז', אולם ברמב"ם [פ"ה מגילת מקדש] כתב שהיא
כמין X. ומסתבר כמנונה שכן באלף בית יוונות האות ה"כ הוא כמין X.
ונקרא בלשון יוונות ב' כמנונה ז', אלא שבגלגל עברי כל ב' ג' ד' כ' ה' פ'
ת' שכלם התייבס הם דגושים, ולהכי נקרא אליוני כי יוונות. וכל זה
דלא כחתי"ט שכתב במנחות [פ"ו מ"ג], וככלים [פ"ה מ"ו], שראה באלף
ביתא הגדול היווני אות פ"ו שהוא כדוגמת ה', וזאת ה' באלף ביתא
הקטן שם הוא כדוגמת ש', וזה כר"ב שם. וכל זה כמ"כ ליתא, דהאות
ה' הוא II, ונקרא בלשון יוונות פ', וזאת ה' שזכר הוא כאלפת כמנונה
ש ונקרא בלשון יוונות יו"ט ובלה קראוה חו"ל ז' יוונות. אש"כ בדברינו:
לח) ר"ל או שהוא מותר לוג שמן של מלורע, לאחר שהכין הזה
ונתן מהלוג על תנוד ובהוונת: לש) שפילה כליל, ומדעשה
רקיקין שנמשחין רק מהשמן כלעיל, השמן הנוהר כשרף כפ"ע:
פ) כ"ל או שהוא מותר מנחת כהן המשיח, והוא חביתין של
כה"ג, ששמה מרובה, מדמביח לכל העשרון סולת שמקריב
כלל יוס, ג' לוגין שמן, ובולל הסולת עם קלת השמן ועם רותחין,
ולש וצושה מהן י"ב הלוג, ואופה אותן מעט, ואח"כ עם מטנג
במותר השמן, ומשיה בשאר השמן קף ולא נבלע בהן כולו,
ומקטירין אותו כפ"ע: מא) להכי לא הוכל לחשוב שיהיה השמן
המתחלק או הנקטר, שמן נדבס:

רע"ק תוספות

מצורע כראיתא במנחות ד' ה', ודלא כבב"ב וצאן קדשים וראיתי שכ"ב
בספר טראה כהן: ו (אות פו) הרע"ב ד"ה וחב"א, ונראה דתדיר קודם.
עפ"ש ברפ"ו דנייר (אות מ"א):

חש"ס (ל) מיהו תדיר ומקודש, כגון עולה מוסף ר"ח שהוא תדיר,
ופר העלם דבר שהוא מקודש שדמה נכנס לפנים, אף דבש"ס לא
אפשיטא, ולרמב"ם [פ"ט מהמדין] יקריב איזה שיראה תחלה,
אפ"ה מסתבר דתדיר קודם, דנסיק מקרא, וזה דרוב הפשיטות
שראה הש"ס למפשט, היו להקדים התדיר [ועי' רפ"ו ב"ה ס' ה'
הרפ"ה]: לא) ככל הקרבנות הנאכלין: לב) דהיינו לאכלן וכו':
לג) מצייל מאד עד שנימוח [כר"ב פסחים פ"ב מ"ו]: לד) דסד"א
דאסור לאכול קדשי שמים דרך הנאה והפטנו, דמנות לאו ליהנות
נתנו: לה) דלא יבוא אח"כ לידו נותר, יאסרו גם התבלין מדבולעים
טעם הקדשים: לו) לאכילת כהנים. ותמוה צוה דברי רבינו
מהרש"א [שבת ד"ד א'] כד"ה פירש"י כד"ה האוכל וכו' שכתב
דליכא שום דבר שתייה של קדש, והרי קמן דליכא, ואח"כ
מדלזוקי מניק, הרי אפשר ע"י איגרון וכברכות ל"ו א' ו"ע]:
לז) שער א' מנחת מלחה תור, דלא מביא או חלות או רקיקין
[עי' מנחות דס"ב ז'], ואם חלות הביא בולל עשרון סולת [או
יותר] בשמן, ולש כפוסרין, ואופה החלות ושפתן ונותן בכלי
שרת, ונותן עליה לבוגה. ואם רקיקין מביא, לש הסולת כפוסרין
בלי שמן, ומביא לוג שמן לכל עשרון סולת. ומושה בו הרקיקין
[לרמב"ם אחר אפשיה], עד שיבלע בהן השמן. ומיירי הכא שהבוא
רקיקין, וכ"ל לר"ש דאין מושחן רק כמין כי יוונות, ושאר השמן
נאכל לכהנים [ובי יוונות, כתב רש"י במנחות [דע"ס א'] שהיא כמין ב',

תוספות

כל חסאות שבתורה דתני לאו בחסאת הבאה עם האשם קאמר
אלא בשאר חסאת. תסי'. היינו דפתני' לא פיירי מחסאת מצורע
הבאה עם האשם. אבל מ"ס הדין אמת דאשם מצורע קודם לחסאת
כהנהו כ' סמני דכתייבא דהס' דמושא וחזר ומושה עד שיכלס ותמה עליו ככ"מ ז"ל אף
שכן סתמא דמגבי' ופסק ככתייבא ואשמועינניה סך דהכל דכיון דמתניתין דהס' כ"ס דהיא סוף

ה בר שיצא חוץ לקלעים.
 לו יצא חוץ כהנים יצא
 לו יצא (כל המכה) מי
 פיה מן המטה הקדש
 קלעים: כל הרם שיצא חוץ
 לקלעים: מין עם הכהן:
 ק כל הרשע שיצא חוץ
 לקלעים: יצא ע"ג חוץ
 פה: לו טוף פרק מי מין
 פיה מן המטה הקדש
 פיה: לו אחר שבישל
 בו כו. יצא ע"ג חוץ
 המטה פיה מין עם פיה
 הד מין פיה מין המטה
 הקדש: פיה אחר ק"ק
 ואחר קדשים קלים: פיה
 פה ה"ו

שנוי גוסהאות
 כקדשי קדשים נתיקא
 סבדדשי: ו כתיב כי
 יתיר מבקדשי הקדשים
 ואין זה לבן מכה (ד"ס)
 קורעו ונכנס:
 כרש"ל... ונכנס
 קדשי קדשים במכבד
 הקדשים: ונשטת
 מהה ה"ו

תוספת רע"ק
 דשבת ס"ב מבור דרך
 ברכים שייך כיבוד אבל
 לא ביבשים וא"כ הוי
 כקד דקלמא גזירא הרה.
 וכ"כ הרמב"ם ס"ח מה'
 מע"כ ה"ב והר"ב
 שכתב במתני שלמנו
 דראוי לביבוס לפסוטי
 כלי עץ היה רחיים
 למשק עורות ובישים
 וסוניה שפירש לפסוטי
 כלי י"ל דהלאה
 דמסיקא נקט אה לאחריה
 דס"ל דגם עור יבש
 בר כיבוד הוא:
לקושים

ה תוי"ט ר"ח קורעו
 וכל מלי ש"ה וכו' דע
 דלכרמ"ס פירוש: יש
 שיטה אחת כה שכול
 ז"ל מפרש קורע וכו' וזו
 מדרבנן אכל מדאורי'
 חייב (כנס אחר קריעה
 לפי שנתנו על הנגד ט"כ
 וה"ו ז"ל ה"ס"ג דכי
 משני מדרבנן הוא ה"ק
 לעולא דמייני כולא לא
 שייך כרי מעטרת וא"כ
 לריך לכנס מדרבנן אכל
 כספא ט"י הרמב"ם וקנו
 כדי שיעור שוכס קטן כדי
 שיהיה מטומאתו וכו' אכל
 אם יקנו נקיים גזולים
 אלו כלי ואינו חייב לשבר
 אהו נמקדש שנאמר וכלי
 חרס והוא ככר בכרו וכו'
 למקדש שהקב גדול הוא
 שבינה ע"כ וק' דאמתי
 לא יתאם ה"כ דאפילו מיירי
 בנקב גדול אפ"י חייב
 מדרבנן כתיב כריש ועוד
 יש דלקוק דמט' דלקוק
 נמי כלי הושת פ"י ז"ל
 גמ"ס שוחת הוא שיהיה
 אותו אכל אלו חייב במריקה
 מן החורב שנאמר כלי
 תנשט ע"כ כלי וא"כ
 חייב מיהא מדרבנן זק'
 דרישא וישיא לא לא
 מדרבנן ומישיא לא לא
 הסויה ואמתי לא לא
 כליה כדחא מתחא וט"ק
 דשוחתו

נקט גמרא: ה קורעו. פירש הר"ב ברובו. ועמ"ש במשנה
 ח' פ"ה דכלים ועוד הארכתי שם פ"ז מכה י' ומ"ש הר"ב
 ואף ע"ג דבגד שנתמא כו'. הכא שרי כו'. גמ' וכתבו הסו"ס
 דזוה חומה. מאי שנא דלענין טומאה לא מקרי בגד מן הסויה
 אע"ג דשייר בה כדי מעטרת.

ולגבי חטאת מקרי בגד. וכמו כן
 פשה בסו"ך גבי כלי חרס. ונראה
 לפרש כיון כמזעיל לו יתוד לאותו
 בגד ששייר בו כדי מעטרת ולאותו
 כלי שיקב. כשרש קטן שאם היה
 יתחדו לזיזים או לרמון היה מקבל
 טומאה מאלו והבא חסוב הוא כלי
 ובגד לענין דה חטאת כיון דהוין
 מחוסר מעשה אלא יתוד בעלמא פ"כ.
 נקבו. פירש הר"ב נקב קטן כשיעור
 שרש קטן. דבזה טהור מטומאתו
 וכן פירש"י והרמב"ם והקבו החוספות
 דכשרה תקן במסכת כלים ריש פ"ג
 האלפס והקדירה שיעורן צדיתם
 ושיעור שרש קטן לענין הכשר זרעים חנן כהוף פ"ב דעוקלים.

ואי ה"א דשיעור זרעים דנשינן מדרבנן הוה יתא כדאמרת גבי
 בגד. אכל מדאורייתא חס קטן טהור ע"כ:
 וכלי נחשת. אין הפרש בין כלי נחשת לשאר כלי מחכות.
 הרמב"ם: פוחתו. פירש הר"ב דכלי מחכות אינו טהור
 מטומאתו בנקב כל שהוא כדקטן ברפ"ד דמסכת כלים. ומ"ש
 הר"ב ומיהו אחר שפחתו מקיש עליו בקורנא כ"כ רש"י והרמב"ם בחבורו ספ"ח מהלכות מה"ק וגם בגמ"י הוא כך בפירושו.
 והקבו החוספות דא"כ בגד נמי יקרתו ויטהרו לגמרי ויתחדו לאחר שקרעו. אלא א"כ היה חסוב בגד חדש כאלו
 אינו ראשון. ה"ג בכלי חסוב כלי חדש ואינו ראשון. אלא ה"פ דפוחתו שסוף לך פנים ללד הוין ולד חוץ ללד פנים ונעשה חסוב
 גבו ובגו חסוב ומיטהר בכך מטומאתו. ע"כ: ו אחד קדשי קדשים ואחד קדשים קלים טעונים נזריקה ושפיפה. פירש הר"ב
 דכתיב אותה פרט לתרומה. דאי למשעטי קדשים קלים. מקדשי קדשים דכתיב בהיה אמשו"י. וכיון דאמשוטי קדשים קלים
 כ"ש תרומה ולמאי אינטריך אותה אלא דלא תמשוט אלא תרומה בלבד דאין מישוט אחר מישוט. אלא לרבות. חוספות:

בחטאת מקדשי קדשים (ב): ה בגד (ב)
 שיצא חוץ לקלעים. ונכנס ומכבסו במקום
 קדוש. נטמא חוץ לקלעים (ב). קורעו (ב)
 ונכנס ומכבסו במקום קדוש (א). כלי
 חרס (ב) שיצא חוץ לקלעים נכנס ושוברו
 במקום קדוש. נטמא חוץ לקלעים (ב)
 נקבו (ב) ונכנס ושוברו במקום קדוש (ב):
 וכלי נחשת (ב) שיצא חוץ לקלעים. נכנס
 ומורקו ושוטפו במקום קדוש. נטמא חוץ
 לקלעים (א). פוחתו (ב) ונכנס ומורקו ושוטפו
 במקום קדוש: ו אחד שבישל בו ואחד
 שעיריה לתוכו רותח. אחד קדשי קדשים

מחכות אינו טהור מטומאתו בנקב כל שהוא אלא בנקב גדול.
 ומיהו אחר שפחתו. מקיש עליו בקורנא ומחברו כדי שיחזור
 שם כלי עליו. דכשעה מריקה לריך שיהיה כלי: ו אחד
 שעיריה לתוכו רותח. מדכתיב (ויקרא ז) וכלי חרס אשר
 תבשל בו יעבר. דמקך יעבר אלא בו ולא כתיב ואם בכלי
 חרס
 הר"ב ומיהו אחר שפחתו מקיש עליו בקורנא כ"כ רש"י והרמב"ם בחבורו ספ"ח מהלכות מה"ק וגם בגמ"י הוא כך בפירושו.
 והקבו החוספות דא"כ בגד נמי יקרתו ויטהרו לגמרי ויתחדו לאחר שקרעו. אלא א"כ היה חסוב בגד חדש כאלו
 אינו ראשון. ה"ג בכלי חסוב כלי חדש ואינו ראשון. אלא ה"פ דפוחתו שסוף לך פנים ללד הוין ולד חוץ ללד פנים ונעשה חסוב
 גבו ובגו חסוב ומיטהר בכך מטומאתו. ע"כ: ו אחד קדשי קדשים ואחד קדשים קלים טעונים נזריקה ושפיפה. פירש הר"ב
 דכתיב אותה פרט לתרומה. דאי למשעטי קדשים קלים. מקדשי קדשים דכתיב בהיה אמשו"י. וכיון דאמשוטי קדשים קלים
 כ"ש תרומה ולמאי אינטריך אותה אלא דלא תמשוט אלא תרומה בלבד דאין מישוט אחר מישוט. אלא לרבות. חוספות:

מה כבוס במקום קדוש. אף שצירת כלי חרס במקום קדוש:
 זה חומר. אכבוס קאי: ה בגד. שנתנו עליו דס חטאת וילא
 חוץ לקלעים: נטמא חוץ לקלעים. לאחר ש"ל. וה"א להכניס
 טומאה לעזרה: קורעו. ברובו ויהיה מטומאה: ונכנס ומכבסו
 במקום קדוש. וה"א דבגד שנתמא
 וקרעו ברובו עדיין הוא בטומאתו
 מדרבנן עד שלא יתאר בהבדור כדי
 רוחב סודר. הכא שרי להכניסו לעזרה
 כדי לקיים צו מלוא כבוס. כיון
 דמדאורייתא כשנקרע רובו טהור:
 נוקבו. לטהרו מטומאתו וזקא נקב
 קטן כשעור שרש קטן. דבזה טהר
 מטומאתו ועדיין כלי הוא ומקיים בו
 מלוא שצירה במקדש אכל אם נקב
 נקב גדול. דליה מתורת כלי. שוב
 אינו נכנס ושוברו דרממא אחר
 וכלי חרס אשר תבשל בו יעבר.
 כשעת שצירה יהיה כלי. והאי כשעת
 שצירה לא הוי כלי: ו פוחתו. דכלי

מחכות אינו טהור מטומאתו בנקב כל שהוא אלא בנקב גדול.
 ומיהו אחר שפחתו. מקיש עליו בקורנא ומחברו כדי שיחזור
 שם כלי עליו. דכשעה מריקה לריך שיהיה כלי: ו אחד
 שעיריה לתוכו רותח. מדכתיב (ויקרא ז) וכלי חרס אשר
 תבשל בו יעבר. דמקך יעבר אלא בו ולא כתיב ואם בכלי
 חרס
 הר"ב ומיהו אחר שפחתו מקיש עליו בקורנא כ"כ רש"י והרמב"ם בחבורו ספ"ח מהלכות מה"ק וגם בגמ"י הוא כך בפירושו.
 והקבו החוספות דא"כ בגד נמי יקרתו ויטהרו לגמרי ויתחדו לאחר שקרעו. אלא א"כ היה חסוב בגד חדש כאלו
 אינו ראשון. ה"ג בכלי חסוב כלי חדש ואינו ראשון. אלא ה"פ דפוחתו שסוף לך פנים ללד הוין ולד חוץ ללד פנים ונעשה חסוב
 גבו ובגו חסוב ומיטהר בכך מטומאתו. ע"כ: ו אחד קדשי קדשים ואחד קדשים קלים טעונים נזריקה ושפיפה. פירש הר"ב
 דכתיב אותה פרט לתרומה. דאי למשעטי קדשים קלים. מקדשי קדשים דכתיב בהיה אמשו"י. וכיון דאמשוטי קדשים קלים
 כ"ש תרומה ולמאי אינטריך אותה אלא דלא תמשוט אלא תרומה בלבד דאין מישוט אחר מישוט. אלא לרבות. חוספות:

ענין

י כ י תפארת ישראל בועז

פרק יא (א) ואין לסקות יפילו ויכניטו. ג"ל מכאן ראה
 (רמב"ם דס"ל דמרוץ וסוף לריך שיהיה קודם שיהיה
 נותר, והרי קי"ל דגם קדשים קלים נזריקים מריקה ושפיפה [כמ"ל],
 וגם ודלוי לזריקים מריקה ושפיפה לפנים בחטאת, דכיון דקרא דמריקה
 ושפיפה מיירי בכל הקדשים [כש"ס ז"ו ב], והרי מריש"ם גמירין מהיקם
 דכנסו לריך מקום קדוש [כש"ס ז"ד ב]. א"כ ודלוי דגם קדשים קלים
 אף שנאלצין בכל העיר, ע"כ מריש"ם לזריקים לפנים מגזירת הכתוב.
 וכן משמע מרש"י ור"ב ורמב"ם [במ"ד], ומסרימחא לשון הרמב"ם [פ"ח
 מקרבנות], דגם קדשים קלים לזריקים מריש"ם לפנים, ע"כ. א"כ י"ל
 דהכא מיירי דבלע שלמים ביום ב', ואם יעבידן היום, יהיה לריך עכ"פ
 הערב שמת' קודם שיכניסו. והרי אז יהיה נותר כשישקע החמה. מיהו
 גם לראב"ד [פ"ח מקרבנות], ולתוס' באגוין [ד"ז א ד"ה ממתין], דכ"ל
 שא"כ מריש"ם עד אחר שנספס נותר, ל"ל דמשו"ה אינו טובלו קודם
 שיכניסו, מדלריך לשפסו כמים קודם שיהיה מבוטח ח"ל [כ"ד קכ"א
 ס"א], והרי המנוח שיהיה השפסוף במרוש"ם לפנים. או י"ל דוקא חס
 הבולע שבכלי אכתי מותר, או לראב"ד א"ל לעשות מרוש"ם עד אחר
 שיהיה נותר. אכל הכא שנתמא הכלי, גם לראב"ד וחוס' לריך שיעשה
 המרוש"ם בצותו יום שגלע:

(ב) לענין חיוב כיבוד וצניעות כלי חרס, אכל מריקה ושפיפה לריך
 בצתייהו [כמשנה ז:]: (ב) שניה עליו דס חטאת: (ב) ואי אפשר
 להכניסו בטומאתו לעזרה, וגם לטובלו מקודם אי אפשר, דהרי הרס
 חוץ, ואף דרס לח אינו חוץ [כמשנה ק"ב ב']. י"ל דהכא כתיביש
 מיירי, או כ"ל דהכא מדמקפיד עליו לכבסו כבנים, חוץ [וראיייה
 מפסחים דמ"ו א:]: ה) קורעו ברוב אורך או ברוב רוחב, בחוץ שלא
 יהיה רחוי עוד למלאכה הראשונה [עי' רמב"ם פ"ב מכלים
 ה"ו]. מיהו לא יבדיל חלקי הקרעים זמ"י. רק שייך שיהיה
 כשאר"ס מחוברים יחד כדי רוחב סודר, כדי שיהיה שם בגד עליו
 בשעה כיבוס, ואף דאו עכ"ס מקט"י מדרבנן. עכ"פ כדי לקיים
 מלוא הכנסהו לפנים, לא נצרו. [ולתוס' הכא לריך לקרעו להרבה
 קרעים שלא יתאר גע"ג במקום אחד, רק שלא יתקם זמ"י ע"כ]:
 (א) [ואיליה"ק מ"ש לענין טומאה לא מתבכ כלי מדאורייתא אף דישאר
 כדומה סודר, ולענין כיבוס מתבכ עדיין כלי מדאורייתא. וכ"כ ק' כסאון
 גבי ניקוב כלי חרס. י"ל דאף דעי' הקרע שבגד והקב שבכלי נתבטל שם
 בגד וכלי שיהיה עליו לענין טומאה דל"ש עכ"ר, עכ"פ לענין כיבוס
 דל"ס ב"א, הרי לענין להכא עדיין שם בגד וכלי עליו גם לענין טומאה
 כשיחזרו לנשתמש בלוחו רוחב הסודר שעדיין שלם, וכלי שנקב, עדיין שם כלי עליו לטומאה כשיחזרו לזיזים. ונ"ל ראה דהרי כלי נחשת שפחתה,
 ודלוי ככל פמנו תורת כלי לגמרי, וא"כ כשצורפו א"כ בקורנא, מהני לעשותו כלי לענין שטוף [כס"י ל"א], ה"כ מהני יתוד לתשימם כמות
 שטוף, לענין כבוס שח"כ]: (ב) ש"י אכפר להכניסו בטומאתו, וטובילה גם בלי ח"ל"ה לא מהני לכלי חרס כשנתמא: (ג) כדי שיהיה
 מטומאתו: (ד) דוקא בנקבו בחוץ כדי שרש קטן, דבזה נטהר מדאורייתא, אף דמדרבנן לריך שיהתקב כמוליה זית, עכ"פ מושם
 מלוא להכניסו לא נצרו. מיהו בגדיל חקב יתאר מבורש קטן, או א"ל להכניסו, דבכר נתבטל מותרה כלי בשעת שצירה:
 (ה) (א): (לו) דכלי מחכות אינו טהור רק בנקב גדול. מיהו לאחר שפחתו מקיש עליו בקורנא שיהיה נקב, כדי שיחזור שם
 כלי עליו בשעת מריש"ם, ואף דחזור עי"י לטומאה ישנה. וכו רק מדרבנן [כ"כ פ"ח דכלים]. [בניהו ל"ל דוקא כשנתמא כשקטן קורנא,
 דל"ה]

דל"ה

שמריה ופרס בין הערבים : ומנחת כהנים . שהיא כליל ורלויה להעלה בקומץ של מנחת ישראל . אבל שירי מנחת ישראל אינו חייב על העלאתן בחוץ : מנחת כהן משיח . עשירית הליפה שהוא מביא בכל יום : בזית . דהיינו שיעור הקטרה : עד שיקריב את כולו . דקסבר כל המזירין מפסלי בחסרון . וכל זמן שלא קרבו כלן לא הויא הקטרה ללאה בעלים ידי חובתן . ולרבנן הני נמי הוי הקטרות כזוית . היבא דכולו קיים ולא חסרו קודם הקטרה : ושירי מהן [ובי] חייב . שהרי צוה נגמרה הקטרה : וכולן שהסרו כל שהן . קודם הקטרה ע"י אבדו או שריפה נסכלו בחסרון דכתיב [ויקרא ג] והגתרת מן המנחה פרט להכשרה היא או שחסר קומלה קודם הקטרה : דהמקריב קדשים ואימוריהן . שהקריב הכשר והאימורים מחוברים בו חייב מסוס אימורים ולא

שס עולה ואימוריה . ועמ"ש משנה א' ב' פ"ד דמעילה : מנחת נסכים . עיין במשנה ב' פ"ו דמנחות : שהקריב מה' מהן כוית בחוץ חייב . קסבר כי כתיב אוחו על השלם הוא חייב ואינו חייב על החסר . אשיעור הקטרה כתיב 'והיינו כזית . רש"י : רבי אליעזר פותר עד שיקריב את כולו . מללא פליג ארישא גבי עולה . אוחו ה"ג דריש ליה אשיעור הקטרה כרבנן . ומיהו עולה דלא מיפסלה בחסרון . דלענמה בדם תלייה כפרתה . חייב כזוית . אבל בזכי פליג דקא סבר קומץ מליה היינו שיעור הקטרה חף בפנים דהא מיפסל בחסרון וכן כולם שכולם מתירין בו . רש"י : שחסרו כל שהן . משיעורה הכשר דבלבונה שחסרה פליגי במנחה פ"ק דלר"ש : שירה לפי עמדה על קורט א' ולר"ג צ"ב קרטרין . רש"י . וע"ש צירט הר"ב צמ"ג :

ומנחת כהנים יו . ומנחת כהן המשיח יו . ומנחת נסכים כהן . שהקריב מאחד מהן כוית בחוץ . חייב . רבי אליעזר פותר עד שיקריב את כולו . וכולם שהקריב בפנים . ושירי בהן כוית והקריב בחוץ חייב א . וכולם שחסרו כל שהן והקריב בחוץ . פטור : דהמקריב קדשים ואימוריהם בחוץ יו חייב יו . מנחה שלא נקמצה והקריבה בחוץ פטור יו . קמצה וחזר קומצה לתוכה והקריבה בחוץ חייב יו :

אמרי' הרי כבר חוץ בין האימורין לאה דכוותה פנים לאו העללה היא דרממנא אמר (ס"ב) על הפנים אשר על האש . והמעלן בחוץ נמי לא יתא חייב . לא אמרינן הכי לפי שזמן צמינו אינו חוץ : מנחה שלא נקמצה . אינה ראויה לפנים הלכך המקריבה בחוץ פטור : קמצה וחזר קומצה לחובה . והקריבה בחוץ חייב . שזולא בה בפנים כשרה כדחתן בהקומץ נחשב קומלה צשירים

המקריב קדשים ואימוריהן בחוץ חייב . פירש הר"ב מסוס אימורין ולא אמרינן הרי הכשר חוץ כו' . ודכוותה בפנים לאו העללה היא וכו' המעלה בחוץ נמי לא יתא חייב . כו' יוסי [צמ"ג] והלכה כוותיה דאמר אינו חייב עד שיעלה לראש המזבח כהקטרה פנים . רש"י . ומ"ש הר"ב לא אמרינן הכי לפי שזמן צמינו אינו חוץ . ולומר דאף בפנים לא אמרינן צכה"ג . לפי שזמן צמינו וכו' . כנ"ל וכן מוכח מהא קומלה לחובה דבסיפא . רגל חזירו פסול . אין דרך שירות בפק : מנחה שלא נקמלה כו' פטורה . כי כשנקמץ וחזר לחובה הרי דומה לאימורים ותייב . הרמב"ם : קמצה וחזר קומץ :

תוספות רע"ק

כית בחוץ חייב כי כולו שהקריב בו וכולו ששירי טו . מ"י פ"ט מה' משיח י"ח : דהוקריב קדשים ואימוריהם בחוץ חייב . ק"מ . פ"ב : מנחה חייב נקמצה כי . ק"י . פ"ה הי"ג פ"ט מה' משיח (ההבדל שפיר) : קמצה וחזר קמצה לחובה . מ"י ע"ש ס"ב :

שנויי נוסחאות כהן המשיח . כתיב וצמ"ג . . משיח . שהקריב מאחד . נמשכ"ג מן ד' בענינא : ואלה . מאחד . נמשכ"ג שהקפיד . והנה כי ע"ש רש"י הוא הפתול דכור אבל לה לא הנהיג כן נמשכ"ג ועל (ד"ה) רבי אליעזר כתיב וצמ"ג : כי וצמ"ג ר' אליעזר . את כולו . כתיב וצמ"ג . כולו . שהקריב . נמשכ"ג . שהקריב והנה נמשכ"ג . בהן כוית והקריב . נמשכ"ג מהן . והקריב וצ"ה מהן . גס נמשכ"ג . שהסרו . נמשכ"ג ד"ו שחסרו : נמשכ"ג ד"ו כי שהן והקריב . נמשכ"ג כל שהו והקריבו . פטור . כתיב כי פטורין . ה המקריב . נמשכ"ג המעלה . ועי"ז הנהיג ככ"ה כן נמשכה חולת ה"ק הנהיג גס נמשכ"ג המקריב . קדשיו ואימוריהם בחוץ . כתיב בחוץ קדשים . ואימוריהם . נמשכ"ג ואימורים . חולת נמשכ"ג ד"ו ואימוריהם . קמצה וחזר קמצה . נמשכ"ג ד"ו יתא . (לתוכה) והקריבה . כתיב יתא ; נמשכ"ג . והקריבו והנה נמשכ"ג :

תוספות רע"ק [אות קה] תי"ח ר"ה שהקריב מאחד . היינו כוית . ותפתי דהא לא מ' דנקט התי"ח בסתמי' הקודם פלוגתייתו דר"י ור"ש דלר"ש אוחו קאי על אבר . וה"י קאי על קרבן כולו והוא כאוקימתא דר"ל א"ב לכ"ע בעי עכ"פ אבר שלם ולא בביות להודיה . ולפ"ש הה"ס לעיל דהא דמסעתי חסר היינו דבשעת הקטרה חוץ כבר חסר מקצתו וכן האבר לר"ש . וכן בהבמה לר"י אבל טיהוא שלם בפניו לכ"ע מחייב אבות קטא . והא דר"י פותר בהעלה וחזר והעלה הינו ראוי חייב על העלאת השנית דאז כבר חסר מקצת א"ב ניחא סתמי' דהאב ואתיא סתמי' . אבל לפ"ש רש"י שם דלר"ש בעי שיקריב כל בהבמה בחוץ . וה"ג לר"ש בעי שיקריב

פרק יג (א) אמנם ק"ל . דמהכא שמעינן דקיי"ל מין במינו אינו חוצץ . וכ"כ אמרי' [בר"ש דל"ו ב] בקדחו צרכותו וחקק בו . מב"מ אינו חוץ . וכ"כ אמרי' [יומא דל"ח א'] צנתן מוצק חוד מוקר . מב"מ א"ח . וכ"כ אמרי' [סוכה דל"ו ב] צננתו עלי הוסיפה ומסקין בין לולב לידים . דמב"מ א"ח . וכ"כ עוד בדוכתי טווא . וק"ל ממ"ד [במקואות פ"ח מ"ה] בקפלה פיה דלוינה עטילה . ואמתי וכו' גרע משאר מב"מ דל"ה . ואתי"ל הטעם דמב"מ אינו חוץ היינו מדכ"ל התנייה כלייתא . משא"כ בקפלה פיה או ידה . אוחו חלק היד שקפלה לוכא למימר דהו"ל כלייתא . דע"כ הרי גס הוא לר"ך ביאת מים . ליתא . מדלמרי' [בימות דע"א א'] בנכרית מעוברת טילדה . גנה א"ל עטילה . וע"כ מסוס דמב"מ א"ח . ואמתי הרי צכה"ג לוכא למימר דחזוין לגור כרס האש כלייתא . דהא צריכה עטילה ומב"מ א"ח . ומ"ש מקפלה ידה לעיל . אתי"ל דהתם שאני דהיינו רבייתא וכדקאמר התם ר"ל מקוס גדולה ועובר יד אמו . וכפנימות אבר : של אס דמי דא"ל ביאת מים לשכ . משא"כ בקפלה ידה . דפנימית היד מדהוא בגלוי לר"ך שהיה ראוי לבייתא מים . עב"פ ק"ל מדלמרי' [בכורות ד"ט ב] צילאו צ' ראשין כא' . מב"מ א"ח . ואמתי הרי התם צשעת יתאתן מהרחם ודאי אינו גוף א' . וגם א"ל עס דכליתא דמי . דהרי טיהין קדושין צצטורה . ואפ"ה מב"מ א"ח . וקי' וכו' עדיף מקפלה ידה . דגם מב"מ חוץ אסילו צנוף עזמה . ואתי"ל התם נמי כלייתא דמי . וכה דשטיה קדושים היינו רק מסוס ספיקה דא"ל לנמס אינה שילא ראשון . עב"פ ק"ל אמתי אוחו צבלס כסוטול חוץ . ולרמב"ם אסילו רפתה יד האוחו לא מהני . [כ"ד ק"ח סק"ה] . ואמתי . הכי דלא דמי לנכרית מעוברת ה"ל דלוינו חוץ . דו"ל דהתם כפנימות האש דמי . אבל עכ"פ מ"ש מב' ראשין שילאו כל' הי"ל דמב"מ א"ח . הן אחת טריבותיו בערוס כחתי . [סוכה דל"ו א'] . דכל שאין דרכו צכך . אף מב"מ חוץ . וא"ב מ"ש חוס [צבחים דק"י ע"א ד"ה מין] דלכ"י רגלו ע"י רגלו צבירה עבודה פסילה . מטעם דאין דרך שירות צכך . און כוונת דמ"ש פסול . ליתא דל"ק ממה דעבד הש"ס צריכותא [בוצחים דכ"ד א'] בין כלים . צמה . ואדם . משוס דהו"ל מין צביות . ומאי פורתא הרי טעם פסולן מדאין שירות צכך ומ"ש כלים או אדם . אלא כוונתה דמדאין דרך שירות צכך מה"ס חוץ . וכדבריהם בסוכה ה"ל . א"ב י"ל דזו ג"כ החילוק בין קפלה כיה או אוחתה חצרתה כשענלה דלמרי' מב"מ חוץ . מדללו אורחה הכי . משא"כ בכל מב"מ אינו חוץ ה"ל . כולו אורח' ניגשו . אלא ק"ל על רמנ"ה [א"ח ס"י ע"ד סק"ג] שכ' דלכ"י לא יתרון צידו בין לבו לערוס . דמב"מ אינו חוץ . ואמתי הרי לתוס' סוכה ה"ל כל דלא אורח' אפי' מב"מ חוץ . ודוחק לומר דהיינו לחומר' ולא לקולא . אמנם י"ל דרך דלמרי' בכל דוכתא מב"מ אינו חוץ . און ר"ל ע"י נמשכ"ג ב' החיזוים ככונע' זכ"ו . רק דמפני שהחליטה הוא מב"מ הו"ל החליטה כלייתא . וכאילו ב' החיזוים עומדים מרוחקים ומ"ל צלי החליטה . א"ל בכל מב"מ דלוינו חוץ . כ"י צכה"ג . משא"כ בכל עטילה הרי לר"ך טיגוע המים חמם בהנוף טוטול . ועכ"פ לר"ך שיהיה כולו ראוי לבייתא מים . להכי אסילו צכך עזמה או הכלי עזמו חוץ . וראייתו מהו' חולין [דע"א א' ד"ה מטביל] . דלמרי' הים ידוח הים בינתו שטח' לקוץ . דמטביל עד מקום המדה . והקאו עס ולתי אידך חליטה . דהוא מעוט המקפיד והגו צבשוין בעין חוליה . והרא"ם י"ל כולי האי . ניחא מדהוא אוחו שעתיד לקץ עס מה שצורך היד מין צמינו ואינו חוץ . א"כ לעינן עטילה ל"א מב"מ א"ח :

יכין תפארת ישראל בועז (כ) שכולה פליג : (כז) הביתו כה"ג שמקריבו משלו בכל יום . שג"כ כולה כליל [פי' לעיל ס"י ס' מ'] : (כח) כל מנחה שמצילין עס מקרבן עס נסכים . ובה אין ונתהין לבונה . וג"כ כולה כליל [פי' מנחה ס"ה מ"ב] : (כט) אף שלא הקריב כולו רק כזית ממנו . חייב . וה"ע בכל דבר שאינו אבר כתיב ואימוריה . די צכית . אבל צאבר . כ"ע מודו דלוינו חייב רק כשהוא אבר שלם [ר"כ"מ פ"ט מקרבנות ה"א] : (ל) בחוץ . דכל שחסר לא חוי לפנים . דהרי בהקטריו לפנים חסר . פסול . ולהכי לא חייב עליו בחוץ אפי' אינו אבר : (לא) מדגמל צו ההקטרה : (לב) שזכר מהן קולא או שרף קודם הקטרה : (לג) כשהן חסרות : (לד) שהקריב הכשר והאימורין כשעדיין מחוברין יחד . וכהי הכשר של קדשים שאינו נקרב . חוץ בין אימורין לאש : (לה) על האימורין . אף צכר מפסוק בין אש לאימורין . מין מין צמינו אינו חוץ . [ופה"מ יקע קדשים לעין רבים . דקמ"ל דאפי' היו הכהן קדשים זה ע"ג זה . גס צכר חצרתה אינו חוץ בפני האימורין . מדכ"ל ממן צמינו . כהית רגלו על רגל חזירו פ"ב ס' י"ב . (א) : (לו) דצכה"ג אינה ראויה לפנים . ולא דמי לאימורין ה"ל שחוברין עדיין צכר ואפ"ה חייב . י"ל דהכ"ל אין הקומץ מבורר עדיין : (לז) דצכה"ג דמי לאימורין ה"ל . דמדחזי כה"ג לפנים . כשהקריב כ

בחון פטורו בפנים. כגון שחט העוף בפנים והעלה בחון פטור. שחט בחון והעלה בחון חייב. מלק בפנים והעלה בחון חייב. מלק בחון והעלה בחון פטור. נמלא במקום שמחייב על העלאתו אם נעשית העבודה הראשונה בפנים כגון במליקת פנים

פטור על העלאתו אם נעשית המליקה בחון. ודרך שמחייב על העלאתו אם נעשית עבודה הראשונה בחון כגון בשחיטה. פטורו בפנים. אם נשחט בפנים והעלה בחון: רבי שמעון אומר כו'. במלחיה דגמא קמא פטורי מחכרא וכו' קמי וכן הכותב בהמה בלילה בפנים והעלה בחון פטור דלחיה מתקבלת בפנים דכתיב (ויקרא י"ט) ביום זבחכם ולא בלילה וממלא הזבח פסול ולפיכך אינו חייב על העלאתו. אבל אם שחט בלילה בחון והעלה בחון חייב. מפני שהשחיטה בחון בלילה כשרה היא לפיכך חייב שהים על השחיטה ועל העלאתו. ופליגי רבי שמעון בהא ואמר כל מחייבין עליו בחון. חייבין על כיוצא בו בפנים שהעלהו בחון. כלומר כשם שהשחט בחון בלילה והעלה בחון חייב. כך אם שחט בפנים בלילה והעלה בחון חייב על ההעלה.

בפנים ג'. רבי שמעון אומר כל שחייבין עליו בחון. חייבין על כיוצא בו בפנים שהעלהו בחון (א). חוץ מן השוחט בפנים ומעלה בחון (ב): הן החטאת שקבל דמה בכוס אחד. נתן בחון וחזר ונתן בפנים. בפנים וחזר ונתן בחון. חייב. שכולו ראוי לבא בפנים (ג). קבל דמה בשתי כוסות נתן שניהם בפנים. פטור (ד). שניהם בחון חייב (ה). אחד בפנים ואחד בחון פטור (ו). אחד בחון ואחד בפנים חייב על החיצון. והפנימי מכפר (ז). למה הדבר דומה למפריש חטאתו ואבדה. והפריש אחרת תחתיה ואחר כך נמצאת הראשונה. והרי שתיהן עומדות. שחט שתיהן בפנים. פטור (ח). שחט שתיהן בחון חייב (ט). אחת בפנים ואחת בחון פטור (י). אחת בחון ואחת בפנים חייב על החיצונה (יא) והפנימית

פירש"י שחיטה בחון צנוף רבייה רחמנא מאו אשר ישחט והעלאתו נמי אמרינן ואלויהם תאמר לערב פרישות דלל שמחייב על שחיטתו בחון אם חזר כו': רבי שמעון אומר כל שחייבין כו'. כתב הר"ב במלחיה דת"ק חכורי מחכרא וכו' וכן השוחט בהמה בלילה בפנים וכו' פירש"י אפילו עלתה תרד וכו' יודעה היא לתאר הכי בפ"ט משנה ב' ט"כ. ומ"ג הר"ב אבל אם שחט בלילה בחון כו' שהשחיטה בחון בלילה כשורה. פירש"י דבשחיטת חוץ ל"ג לילה מיום. דהא ראוי הוא לזבא אל פתח אוהל מועד למחר ובהעלאתו נמי חייב דהא כתיב ואלויהם תאמר ע"כ. ומ"ג הר"ב ופליגי ר"ג בהא ואמר. כל שחייבין כו' כך אם שחט בפנים בלילה כו' פירש"י דהא בפנים אם עלתה לא תרד ליה ליה בפ"ט [ע"ג]: חוץ מן השוחט בפנים. פירש"י הר"ב שחט עוף בפנים. וה"ל לר"ג מ"ג שחט בהמה בלילה בפנים מזבחי עוף בפנים. וי"ל דזבחי עוף בפנים מקביל קטליה ואם עלה ירד אפילו לר"ג אע"ג דלא מטמא בגדים חזית הכליטה [כדלעיל ס"ג]. חוס': הן בפנים ומזר ונתן בחון חייב. כתב הר"ב ומתניתין ר"ג היא. גמרא. וה"ל מתניתין דוקא בדמים הפנימיים כדפירש הר"ב במשנה ו': נתן בפנים בפנים פטור. בכל הספרים נדפס כך וכן בסיפא ומלחיה ברישא שנחמק ולא ידעתי למה לא ג"כ בסיפא. ובלשון הר"ב יקרוקו שהביא הכ"מ בסוף הלכות מה"ק העתיק הסיפא בלא צנא זו ולגירסת הספרים יש לדחוק דכתיב גווי קמני. למה הדבר דומה. בגמרא מפרש דאגמרינן במאי דמדמינו. דמתניתין רבי היא דאמר בספ"ד דתמורה אבדה בשעת הפרשה מהא וה"ק טעמא דאבדה דדמי' לכוס דחוי. הא ספרים ב' חטאות לאחריות כי משכפר באחת השנייה תרעה ואם שחטת סהם כשר לעולה ומשכחת לה בחטאת שיעיר דנשיא שהוא זכר כמו עולה: שתיהן בחון חייב על כל אחת ואחת. כתב הר"ב

דבשעת ההיצונה. דהא חזיא לפנים דלחיה מהן שירלה יקריב: כשם

חוץ מהשוחט עוף בפנים והעלה בחון שחט והעלה בחון חייב. ואין הלכה כר"ג: הן בחון וחזר ונתן בפנים חייב. מלתא דפשיטא היא ומשום סיפא נקט לה נתן בפנים וחזר ונתן בחון שאינו עתן בחון אלא שירי הדם חייב ומתניתין כרבי נחמיה דסבר שירים משכבים ואינה הלכה: שניהן בחון חייב. אחת ואם היתה לו ידעה בינתיים חייב שהים: אחד בפנים. והל"כ השני בחון פטור. ואפילו לרבי נחמיה דסבר כוס א' עושה את חבירו דחוי להיות נשפך לאמה הלכך אפילו שירים לא חוי: והפנימי מכפר. להכשיר הזבח. שהדם הנורק תחלה בחון לא עשה המזבחי כיוצא בו: שתיהן בחון חייב. על כל אחת ואחת. דבשעת שחיטה כל אחת היתה ראויה בפנים: אחת בפנים. והשנייה אחר קן בחון פטור. דהויא לה חטאת שנתכפרו בצליה ולמיתה אולה. ואינה מתקבלת בפנים: חייב על

לוקטמים ח הר"ב ד"ה נתן וכו' מלתא דפשיטא כו' ז"ל הרמ"ז כ"ז ז"ל כתב כ"ז ונסה וכו' ד"ל מאי דתי ונתן ונתן בפנים הוא למת דמה נפק לפטור וק"ל דהרמב"ם ז"ל נסבה לכו"ל בלא ס"ט מהמ"ק ועוד יחייב כ"ז טעמא שכולו ראוי לזבא בפנים ודוק לומר הרמב"ם כ"ז נכ"ז ע"כ. ונע"ד דשפיר קת"ל בדברי'אלו שכתב ו' פתחי מילי חרא דשני בנורק מקת דמים בחון ועוד דלא ימצא כיון דהדר וקריבין הכשר בפנים יתחבזה לפנא קמא כתיב דלא יזכר מד' ולפטור קת"ל וכו' דנסבה הרמב"ם אלא דמ"א כל זה יש לזהיר ממחמתין דלעיל דמחייב כיון מקת דמים בחון ולא פליגי בין יזכר הכשר בפנים בין לא יזכר ולפי' כתיב ר"ג וכו' נסבה מכוון דכשר שמי' מתניתין דלעיל (ט"ז): חו"ש ד"ה נתן וכו' ולג"י וכו' ד"ה דשפיר יש לקיים ג"י ה"י ועובא קמ"ל ברישא דהא מתניתין אייתי בחטאות הפנימיות כמ"ש הסו"ט ידבר

י כ י תפארת ישראל י כ י

דשחיטת עוף קדשים בחון רחמנא רבי' דחייב. ומחייב בשחיטתו בחון. חייב גם על העלאתו בהעלו הוא או אחר: ג) ר"ל נמלא דרך הכשר חייבו מנפטים. דהיינו מליקה. שכשמלק בפנים חייב כשהעלה אה"כ בחון. פטורו מבחון. שכשמלק בחון והעלה אה"כ בחון. פטור. ודרך הכשר חייבו בחון. דהיינו שחיטה, שכששחט בחון והעלה אה"כ בחון. חייב. וי"ל פטורו מבפנים. שכששחט בפנים והעלה בחון. פטור: גא) ר"ש את"ק קאי. דמדקמאר ת"ק נמלא דרך וכו'. על כרחק דתאו לרבוני נמי מלתא אחריתא עון שוחט אפילו בהמה בלילה. דלחיה נמי דרך הכשר חייבו בחון. דכששחט בלילה בחון והעלה אה"כ בחון חייב. לפיכך פטור בפנים. וכששחט בהמה בלילה בפנים והעלה אותה בחון פטור ג"כ. והא קאמר ר"ש. כל שחייבין עליו בחון. דהיינו שחט בלילה בחון והעלהו בחון דחייב ב'. כך שחט בלילה בפנים והעלהו בחון חייב. דהרי לדידיה מחוי חיי לפנים. דאם עלתה לא תרד [כפ"ע מ"ב]: ג) ר"ל חז מלווה הכותב

מן

השוחרט והמעלה פרק יג זבחים

דבשמת שחיתה כו'. וכ"כ רש"י והכי נמי קשיט ידועה ביניהם. וכמו אלעזר. ועיין במשנה ב' פ"ג דכרייתות: בשם שדמה פוטור וכו'. לשון רש"י ואשחט שניהם בפנים קאי כו' אבל [משום] שחטיו חוץ לא אלעזר ליה דכחאן דקטלינהו דמי ולית צבו מעילה. כדאמרין בשמעתא קמיהאן קדשים שמתו ילאו מידי מעילה ואגב גררא נסבא הכא חיירי דנקטה משום שחיתת חוץ וברפ"ק דמעילה

כשם שדמה פוטור את בשרה. מן המעילה [דזריקת דם מוליאה כשר ק"ק מן המעילה דיהבה בה] שעת היתר לכהנים: כך הוא פוטור את בשר הבריתה. והע"פ שפסולת [ואשחט שניהם בפנים קאי] ואשחטין הכא דהיכא דמונחות שחיתן וקדם וזרק את דם האחת פטר את חברה מן המעילה משום חטאת שנתכפרו בעליה דקיימא לן החטאות המתות לא נהנין ולא מועלין:

בשם שדמה פוטור כו' מעילה ו' ע"כ: שנויי נוסחאות כך (הוא) פוסר. כתיב ליהא; במשכ"ב. היא פוסרת וליט נכון.

לקוטים
דכור דלעיל וליק מתי לפרושי ד"ש נתן שחיתן בפנים ר"ל שלאחר שהיה מכוס או כמתות שניכיל חור וזהו שיהי משום מכוס האחר וקמ"ל דלא שייך ביה כל שמתו לאשים כתיב ביה ככל הקטירו אע"ג דשייך לפי ההזאות דהזאות במקום הקטרה קיימי כמ"ש רש"י לטול כפי התערבות דף ע"ו אפי"ה כה"ג לית משום דמתא רואין כחילו הוא מיה ועוד כיון דהייך הי"ל שריים ובי מני היכי ליה במופת פיימי לא שייך כיון אוסור דכל תקטירו כיון דכלאו הוי טעוין מונח דהיינו ביבוי של מונח הקטירו ויש לומר זה מדברי תוס' שם ע"ע ובסיפא אטריט משום מלי דמסיים כשם וכו' כמ"ש הרמ"ז ז"ל. (פ"ל):

כמו קתני [נה] לכולהו ע"כ: בשם שדמה פוטור כו'. פירש הר"ב משום חטאת שנתכפרו בעליה דק"ל חטאת המתות לא נהנין ולא מועלין. וכפירוש רש"י. וכחבו הווספות וקשה לפירושו דבמשנה ב' פ"ק דמעילה תנן אר"ע כו' לא כשם שדמה כו' ומוקמינן דוקא כשחט שניהם בבית אחת רלה מזה וזרק רלה מזה וזרק. אבל בזה אחר זה לא [כדפירש הר"ב שם] ואי חשיב כחטאות המתות אפילו בזה אחר זה נמי. אלא ודאי כיון שנתחמה קודם זריקת דמה של חברה שראוי להתכפר לא הוי חטאת המתה. והיינו טעמא דיש חילוק בין בית אחת לזה אחר זה. דבבית אחת חשיבי תרוייהו כחד גופא ולכך פוטור את בשר חברה וכן מוכחא הסוגיא ע"כ:

יבין תפארת ישראל יבין

משום דכחד גופא יניחו. רק משום דאי כשי זרק מהאי או מהאי. וכמ"ש רש"י פהם. וא"כ ק' לרבות"ס. אם לא שדחה דכוותה תוס' הכא. דמשום שיוכל לזרוק מאיזה שיראה. להכי חשיבא כחד גופא. ביהו בשחטין זה אחר זה. כיון דמלאה לזרוק מהשחט ראשון, להכי אין זריקת הראשונה מפקיעה שניה ממעילה. ואייל דנחשב שנייה כחטאות המתות. שאין צדן מעילה. דו"ל דמשום דשחטת שנייה קודם זריקת דם הראשונה. לא מקרי חטאת שדמה בעליה. ביהו בשחטת שנייה אחר זריקת הראשונה. הו"ל שנייה חטאת שדמה בעליה. שאין צד מעילה [כמעילה ד"י ב']:

מן חיוב מעילה. דזריקת דם מוליאה בשר ק"ק מחיוב מעילה. מדהותרה לכהנים כשזרק דם: (סב) בשחט שנייהם בפנים ע"י ב' כהנים בבית אחת ממש. וזרק אח"כ דם של אחת, אף שפסלה השנייה. אפי"ה שוב אין מועלין בשניהן. דכיון דרלה מזה וזרק ורלה מזה וזרק. זריקה של א' פוערת חבירתה ממעילה. [וזה דלא כחוס' ורמב"ם שכתב בן בשם דעס הפטור משום דחד גופא יניחו. והכי א"כ ק' על תוס' נמי כמו שהקשו לרש"י. וכדמקמי באמת ר"ל [מעילה ד"ו ב']. דאי בזה אחר זה נמי. ובאמת כמסקנא תוס' קאמר ר' יוחנן קלףתינהו לרגוביה דיוקא. דאין העטם

צינונים תוספת י"ט פרת חטאת פרק יד זבחים ר"ע מברטנורה

פירא א פרת חטאת
ששרפה כו'. ק"כ ע"כ מ"כ פירש אהרי פירא מ' פירא ו' מ"י פ"ט מ"ה משכ"ס"ז: כל שאין ראוי לבוא בו. מ"י ע"כ: ב הרובע והגרבע. ק"כ ע"כ פ"ט ש"מ ע"כ ופי"ח ה"י:

פרק יד א פרת חטאת. פרה אדומה שחמרה בה חטאת היא: חוץ מגיתה. מערכה של עליס מסודרין כמין גח היו עושים לה במקום שחוטאים אותה בהר המעשה כנגד פתחו של היכל ואם שחקה חוץ למקום ההוא פסולה אבל אינו חייב עליה משום שחט קדשים בחוץ דרמנאן פטריה מדכתיב ואל פתח אהל מועד לא הביאו. ומדקפיד קרא לעגבו (ש"ל הביאו. ש"מ צעומד להביאו שם משחטי קרא: כל שאינו ראוי לבוא בו. ש"מ [שמיד] להקריב: ב"ר ד"ר על שלא. בלא ודמוקציה. והנעבד. והאתנן. והמדרר. והב"ראים. והמריפה. ויוצא דופן י). שהקריבין בחוץ פטור. שנאמר (שם) לפני משכן ה'. כל שאינו

פרק יד א פרת חטאת ששרפה כו'. לשון הר"ב אם שחטה כו'. וז"ל המוספות פרת חטאת ששחטה חוץ מגיתה ברוב ספרים גרסי' שרפה וכן במסכת פרה פ"ד תנן שרפה חוץ לגיתה פסולה ופי"ה בשחטה שאין חיוב חוץ לא בשחטה ולא בהטלחה כדמוכח בגמרא ועיקר גת עיתקן לשריפה שהיא כעין גומא דפירש בערוך וזרפיין אותה שם ואוכפיין אפרה. ע"כ: חוץ מגיתה. פירש הר"ב מערכה של עליס מסודרין כמין גת. וכ"פ הרמב"ם וכן פירש הר"ב ברפ"ד דפרה אבל שם פ"ג מ"י מפרש בע"א. גם הרמב"ם מפ"ג שם כמ"ש שם ד' וכן שפיר המשחלה לאחר וידוי דאי קודם וידוי צדי ליכנס להחודות עליו. גמרא. [וכלומר והרי הוא ר"אוי לכהן]: ב הרובע והגרבע וכו'. מפורשים ברפ"ו דחמורה ועמ"ש שם בס"ד ועי' במשנה ד' פרק בתרא דבכורות: שנאמר לפני משכן ה'. ובגמרא פריך ופי"ה היפוק ליה מואל פתח אהל מועד לא הביאו דלעיל ומשני דמחטא

שנויי נוסחאות פירא א ששרפה.
כתיב ובש"מ ששחטה ועי' כתיב' ובקו"ט. שהקריבו. שחטריבו; במשכ"ב ד' שהקריבו; כר שאינו ראוי לבוא אל (פתח). כתיב ליתא, במשכ"ב ד' וכל שאין. ב (האתנן) והמריפה. במשכ"ב דפ"ו. ליהא והוספיהו הכה"ן והליק כלפינו אף גד' אה"ר הפכו סדר כטעות והמריפה והאתנן (ד"ס) וכה"ש כש"מ. (והב"ראים). כתיב ליהא כטעות. ויוצא דופן. כתיב והיוצא. לפני משכן (ה'). כתיב ליתא.

יבין תפארת ישראל יבין

פרק יד א פרה אדומה. ומדמיירי הכא לאחר שהוקדשה להאי קרי לה חטאת [כחולין דו"א א'] (ב) הוא מערכה עליס כעין גת שפושין לה בהר המעשה כנגד פתח הכיכל. ושחטה עליו. [וב"ל דקט שרפה חוץ מגיתה דפטור. לדיק מנה דמיירי אף ששחטה כדניה שם נגד פתח הכיכל. ומכ"ש כגסם שחטה שלא כדניה

דפטור כשרפה אח"כ חוץ מגיתה, דהכי לא תקדשה בקדושת פרה כלל): ג) לאחר שהתודה עליו בפנים. דאי מקודם. חייב. מדלאוי להביאו לפניו להחיותו עליו: ד) מנחת דשחטיו חוץ: ה) מדקפיד קרא לעגבו משום דאל פתח אהל מועד לא הביאו. ש"מ דבעומד להביאו מיירי: ו) כולן מפורשין לעיל [פ"ח מ"א]. ומיירי אפילו בעשה

תוספות רע"ק
וכמ"ש החו"מ בפרק דלעיל מ"ג והא דלא נקט בטהני' דהבא מקרא דלח'. דמיניה פסופס בין קודם וידוי בין לאחר וידוי. היינו דבשי לאהיי

פירא א [אות קון] תו"ס ד"ה וכן שפיר השחלה. ראוי לבוא. וליבא למעוטי מקרא דהבא וילפינן לה מקרא להקריב קרבן לה'.

בלא תעשה. הואיל וראוין לבא לאחר זמן. * אין בהם כרת
אלא לא גרודא דלא תעשון ככל אשר אמנו עושים פה היום.
(דברים י"ג): תורים. שלא הגיע זמן. [כרתן בחולין כ"ג]
ע"כ] משויביו כשרין ומקמי הכי פסולין] תורים גדולים ולא

ראוי לפני משכן ה' אין חייבין עליו. **בעלי מומין.** בין בעלי מומין קבועים בין בעלי מומין עוברים. שהקריבין בחוץ פטור. רבי שמעון אומר בעלי מומין קבועין פטור. ובעלי מומין עוברים. עוברין בלא תעשה. תורים * שלא הגיע זמן ובני יונה * שעבר זמנו שהקריבין בחוץ פטור. רבי שמעון אומר בני יונה שעבר זמנו פטור. ותורים שלא הגיע זמנו בלא תעשה. אוחו ואת בניו. ומחוסר זמן. רבי שמעון אומר הרי זה בלא תעשה. שהיה רבי שמעון אומר כל שהוא ראוי לבא לאחר זמן. הרי זה בלא תעשה. ואין בו כרת. והכמים אומרים כל שאין בו כרת אין בו בלא תעשה י. **ג מחוסר זמניה.** בין בגופו. בין בבעליו. איזה הוא מחוסר זמן בבעליו. הוב. והזבה * ויולדת * ומצורע * שהקריבו הטאחם ואשמשם בחוץ * פטורין. עולותיהן

קטנים בעינין: ובני יונה שעבר זמנו. דבני יונה קטנים ולא גדולים. ופסולים מחללה הליבוז וחילך: בלא תעשה. הואיל וראוין לאחר זמן יש צדק לא תעשה לשחטן בחוץ: אוחו ואת בנו. ששחט אחד מהן ובא להקריב השני בו ביום ואסור מכוס אוחו ולא בנו לא תשחטו ביום אחד (ויקרא כ"ג): ומחוסר זמן. בין שהיה מחוסר זמן בגופו שלא היה שבעת ימים תחת אמו. בין שהבעלים מחוסרים זמן. כדמפרש לקמן. ולריבא לאתמועין פלוגתא דר"ש ורבנן בכולהו. דאי אתמועין בבעלי מומין בזה קאמרי רבנן משום דמאיסו. אבל תורים ובני יונה ללא מאיסו. אימא מודו ליה לר' שמעון. ואי אתמועין תורים ובני יונה משום דלא חזו [ואדחו] אבל בעלי מומין דחזו ואדחו אימא מודו לכו ר"ש לרבנן. ואי פנה הני תריה משום דפסולא דנפשא. אבל אוחו ואת בנו דפסולא מעלמא אחי לכו אימא מדי לכו * ר' שמעון לרבנן לריבא ואין הלכה כר"ש: **ג הוב והזבה.** שהקריבו בחוץ. בחוק ימי ספרן: והיולדת. שהקריבה בסוף מלאכה: פטורין. שאין מתקבלין לא לחובה ולא לגדבה: ואשמן. בגמרא פריך וז חבה ויולדת בני אדם ויגיהו ומגיהו תני מלרע בהדיהו שמלרע מביא אדם: עולותיהן ושלימהן. בגמרא פריך הני בני * י"ל ואין. שלמים קבועה תנאי למחני במחנותיהן: עולותיהן ושלימהן בחוץ חייבין. ל' הר"ב שהן מתקבלות בפנים גדבה לשמן. לאחר שהקריבו

דמהתם ליכא למשמע אלא כל שאינו ראוי לבא כלל * ושעיר משחלח כמי משחלח לאחר זמנו. אינו ראוי לבוא. אבל כי גראה ונדחה כי הני דמתעיתין אימא לא. אינטיך לפני משכן ה'. ומפרשים לה בגמרא דכולהו דמתעיתין משכחת להו כשחטו אחר שהיו נראין. ואין להאריך בזה: בלא תעשה. פירש הר"ב דלא תעשון ככל אשר אמנו וגו'. אמר להו משה לישראל כי עליהו לחך י"ד שנים שכבשו ושחלקו יכרות תקריבו והיינו נדרים ונדבות. חובות לא תקריבו ואפילו בזכות צדוק. עד שחזרו אל הממונה זו שלה. וגלגל לבני סילה מחוסר זמן הוא וקח"ל משה לא תעשון. גמרא: תורים שלא הגיע זמן. בלשון הר"ב הגהתי כדתן וכו' שכן הוא בפירוש רש"י ומדמלניו הר"ב שמשפך הזמן בבני יונה וכדפירש רש"י דעם מדרשת שם בכחן העתיק ל' רש"י וגמטו מידי הכופר ואל"ף על ידי עלמנו והרי היא כסגנה טלחה מלפני השליט: אוחו ואת בנו ומחוסר זמן כו'. כתב הר"ב ולריבא כו'. גמרא. ומ"ש הר"ב ובני יונה כתב רש"י דל"ג לה. ומ"ש משום דלא חזו ואדחו וכו' לרש"י דמלאכה נקטינן הכי ובל"ה המ"ל דאימא מודי וכו' וכדמסקי נמי לקמן: והכמים

אומרים כל שאין בו כרת אין בו בלא תעשה. חייב כרת ומלקוח [זה] לא יבא לעולם כמו שבארתי בכהובות [פ"ג] ובב"ב ובמכות אבל הכונה שהלכו הזה הוא אזהרה לכת"ש שאין לוקין עליו הרמב"ם: **ג ומצורע.** לשון רש"י ל"ג במחנותיהן ע"כ. ועממא דהא בגמרא פרישין ואמרינן הני כו' כמ"ש הר"ב ומ"מ כ"ל לייש גירסת הספר דאמרינן בגמרא [ק"ד ע"ג] דמלרע. ל' הר"ב שהן מתקבלות בפנים גדבה לשמן. לאחר שהקריבו

תורים שלא הגיע זמן. * אין בהם כרת
אלא לא גרודא דלא תעשון ככל אשר אמנו עושים פה היום.
(דברים י"ג): תורים. שלא הגיע זמן. [כרתן בחולין כ"ג]
ע"כ] משויביו כשרין ומקמי הכי פסולין] תורים גדולים ולא

ראוי לפני משכן ה' אין חייבין עליו. **בעלי מומין.** בין בעלי מומין קבועים בין בעלי מומין עוברים. שהקריבין בחוץ פטור. רבי שמעון אומר בעלי מומין קבועין פטור. ובעלי מומין עוברים. עוברין בלא תעשה. תורים * שלא הגיע זמן ובני יונה * שעבר זמנו שהקריבין בחוץ פטור. רבי שמעון אומר בני יונה שעבר זמנו פטור. ותורים שלא הגיע זמנו בלא תעשה. אוחו ואת בניו. ומחוסר זמן. רבי שמעון אומר הרי זה בלא תעשה. שהיה רבי שמעון אומר כל שהוא ראוי לבא לאחר זמן. הרי זה בלא תעשה. ואין בו כרת. והכמים אומרים כל שאין בו כרת אין בו בלא תעשה י. **ג מחוסר זמניה.** בין בגופו. בין בבעליו. איזה הוא מחוסר זמן בבעליו. הוב. והזבה * ויולדת * ומצורע * שהקריבו הטאחם ואשמשם בחוץ * פטורין. עולותיהן

קבועה תנאי למחני במחנותיהן: עולותיהן ושלימהן בחוץ חייבין. ל' הר"ב שהן מתקבלות בפנים גדבה לשמן. לאחר שהקריבו

אוחו ואת בנו. ששחט אחד מהן ובא להקריב השני בו ביום ואסור מכוס אוחו ולא בנו לא תשחטו ביום אחד (ויקרא כ"ג): ומחוסר זמן. בין שהיה מחוסר זמן בגופו שלא היה שבעת ימים תחת אמו. בין שהבעלים מחוסרים זמן. כדמפרש לקמן. ולריבא לאתמועין פלוגתא דר"ש ורבנן בכולהו. דאי אתמועין בבעלי מומין בזה קאמרי רבנן משום דמאיסו. אבל תורים ובני יונה ללא מאיסו. אימא מודו ליה לר' שמעון. ואי אתמועין תורים ובני יונה משום דלא חזו [ואדחו] אבל בעלי מומין דחזו ואדחו אימא מודו לכו ר"ש לרבנן. ואי פנה הני תריה משום דפסולא דנפשא. אבל אוחו ואת בנו דפסולא מעלמא אחי לכו אימא מדי לכו * ר' שמעון לרבנן לריבא ואין הלכה כר"ש: **ג הוב והזבה.** שהקריבו בחוץ. בחוק ימי ספרן: והיולדת. שהקריבה בסוף מלאכה: פטורין. שאין מתקבלין לא לחובה ולא לגדבה: ואשמן. בגמרא פריך וז חבה ויולדת בני אדם ויגיהו ומגיהו תני מלרע בהדיהו שמלרע מביא אדם: עולותיהן ושלימהן. בגמרא פריך הני בני * י"ל ואין. שלמים קבועה תנאי למחני במחנותיהן: עולותיהן ושלימהן בחוץ חייבין. ל' הר"ב שהן מתקבלות בפנים גדבה לשמן. לאחר שהקריבו

יבין

תפארת ישראל

יבין

אסור להקריב השני בו ביום: (יב) שלא הגיע להקרבה, ומפורש לקמן [במ"ג]: (יג) אבל משכחל בכה"ב דנהו בעשה [כמ"ט]. וקטיא חכמים היינו ט"ק. אלא דקמ"ל דפטור דרישא לגמרי משמע. ולריבא פלוגתא דר"ש ורבנן בכולהו בני. דקמ"ל תורים אף דלא מאיסי כבעל מוס. אפ"ה פטרי רבנן, וקמ"ל בעמ"א אף דהרשה ודחה אפ"ה מחייב ריש, וקמ"ל אוחו ואת בנו אף דפסוליהו מעלמא. ולא כתורים ובעמ"א דפסוליהו בגופיהו. אפ"ה כטרי רבנן: (יד) שאמרנו דפטור מכתה: (טו) שלא ססה ז' ימים משטולד. דאש"ר דאסור להקריש קודם זמנו. אם הקדישו קודם: (טז) הוב ימי ספרן ז' הקיים: (יז) שהקריבה קרבנותיה בחוץ תוך מ' לחד ותוך פ' לנקיבה: (יח) ר"ל מי מאלו שמחייב אדם. דהיינו מלרע. והקריבו בחוץ קודם זמן, או השאר שמחייב הטאה, שהקריבוהו קודם

בנעשה בזה חד מהך לאחר שהוקדשו. אף דהו ראוין פעם א' לאהל מועד. מיחו תנא ושייר מול [דשינו טאה כעל יעם מוסמת]. ונוגה. דהתמעתי בכה"ב מלהקריבין: (ז) והא דלא מיימי קרא דלעיל ולא פחה אהל מועד יגו'. ה"ע משום דמקרא דלעיל לא משמע לתעופי רק דומיא דסרה ושעיר משחלח, שלא נדחו, רק דלא חזו לאהל מועד, אבל סך דכרלו ונדחו. אימא לחייב. קמ"ל לפני משכן ה' [דכרי גם מוקף ועגד משכחל שחטו לאחר שהוקדשו. וכגון בקדשים קלים דמ"ל ממון כעלים. דל"כ אין אדם אסור דכר שאינו שלו. וכלאים ויולא דופן מיירי כוללות קדשים. וא"כ משכחת כוללו לכוטו כלאו ונדחו]: (ח) מדרשוין להקרבה לאחר זמן: (ט) שאין כשרין רק עד שיתחילו להלביב סביב לוארן [ועי' פ"ו סי' ל"ז ל"ח]: (י) שאין כשרין משויביו נולתן סביב לוארן: (יא) ששחט א' מהן.

למחני קרא זה לפעם נ"ב פרה. חוס': ב [אות קרא] תו"ש ד"ה שנאמר לפני. ושעיר משחלח נמי. שהרי זה הביאו כשנראה לבא ומשיבא כו' (כ"ב ברש"י): [אות קרא] שם במשנה לבוא לאחר זמן. החוס' ישנים יוסא דף מ"ד ע"ב חקשו דלוי' דס"ל דבע"ה נדחים אמאי באו"ב ראוי לבוא אח"כ יוסא הואיל ונדחה דתת עי"ש מה שחירצו: [אות ק"ן בהרע"ב סו"ה ומחוסר זמן. לוי' שפעון צריבא כך היא הנירסא כשינו ודברי חוס' שכתבו בד"ה משום דפסולה כו' בכל דוכתי ששטע דפסול הנוף פטור מפסולא דאחי מעלמא כדאמרי' בפ"ק כו' והא

תוספת רע"ק

דמשמע הכא איפכא לאו משום דפסול הנוף קיל. אלא ה"ק דמיה עובר ותורים הפסול תלוי בנפשה ואם היה פסול עובר מיד היה ראוי אבל א"כ אין הפסול תלוי בנפשה שיעטיל לו שום תיקון דכילא יוסא לא חיי. עכ"ל. מזה נובח דה"ל להם הנירסא אבל א"כ דפסולה מעלמא אימא מורה להו ר"ש לרבנן דאילו לנרפתיהו הני"ל גם באן מחשבים פסול הנוף דחמיר דמש"ה ה"ל דדוקא בזה דחמיר מש"ה אינו ראוי בכל בפנים ופסור: [אות ק"א] תו"ש ר"ה וחב"א. שאין לוקין עליו. קשה לי הא הלאו אתי ללקות באם שחם בחוק מה שעתה ראוי לבוא לפניו וחתרו

בנעשה בזה חד מהך לאחר שהוקדשו. אף דהו ראוין פעם א' לאהל מועד. מיחו תנא ושייר מול [דשינו טאה כעל יעם מוסמת]. ונוגה. דהתמעתי בכה"ב מלהקריבין: (ז) והא דלא מיימי קרא דלעיל ולא פחה אהל מועד יגו'. ה"ע משום דמקרא דלעיל לא משמע לתעופי רק דומיא דסרה ושעיר משחלח, שלא נדחו, רק דלא חזו לאהל מועד, אבל סך דכרלו ונדחו. אימא לחייב. קמ"ל לפני משכן ה' [דכרי גם מוקף ועגד משכחל שחטו לאחר שהוקדשו. וכגון בקדשים קלים דמ"ל ממון כעלים. דל"כ אין אדם אסור דכר שאינו שלו. וכלאים ויולא דופן מיירי כוללות קדשים. וא"כ משכחת כוללו לכוטו כלאו ונדחו]: (ח) מדרשוין להקרבה לאחר זמן: (ט) שאין כשרין רק עד שיתחילו להלביב סביב לוארן [ועי' פ"ו סי' ל"ז ל"ח]: (י) שאין כשרין משויביו נולתן סביב לוארן: (יא) ששחט א' מהן.

למחני קרא זה לפעם נ"ב פרה. חוס': ב [אות קרא] תו"ש ד"ה שנאמר לפני. ושעיר משחלח נמי. שהרי זה הביאו כשנראה לבא ומשיבא כו' (כ"ב ברש"י): [אות קרא] שם במשנה לבוא לאחר זמן. החוס' ישנים יוסא דף מ"ד ע"ב חקשו דלוי' דס"ל דבע"ה נדחים אמאי באו"ב ראוי לבוא אח"כ יוסא הואיל ונדחה דתת עי"ש מה שחירצו: [אות ק"ן בהרע"ב סו"ה ומחוסר זמן. לוי' שפעון צריבא כך היא הנירסא כשינו ודברי חוס' שכתבו בד"ה משום דפסולה כו' בכל דוכתי ששטע דפסול הנוף פטור מפסולא דאחי מעלמא כדאמרי' בפ"ק כו' והא

אמלה מבשר חמאת. פ"ט
פי' להי' פק' י' ט"ו ע"פ סי' ט'
היוצק הבולל
הפוחה לו. סי' ט"ו פ' ב
ט"ו ט"ו ע"פ סי' ט"ו אין היוצק
עליו לא משום זרות ולא
משום טומאה. ט"ו פ"ט
מ"ג ב"מ חמ"ג ה"ה ו"ט'
שנויי גוסחאות

(מבשר אשם) כו'.
כ"ט' יתח' בטעות;
כ"ט' ובניק"א ומבשר
... וכן כשמוך כ"ט'.
היוצק. במש"ב היוצק
וכן כולל דכסוף כו"ט'
וכ"ט' כ"ט' (מ"ג)
המסדר. (הקומץ).
הבוצץ הפותח. כמ"ט'
הסדר והפוחת הבולל
וכסודרין (פ"ט ע"ב)
כ"ט' וע' כ"ט' ע"ס
כ"ט' כ"ט' כ"ט'.
(המולח). כ"ט' יתח'.
והמקבל ר"ט. כ"ט'
דפו"ט. מקצת ר"ט
והפוחת. כ"ט' ע"ב
כ"ט'. אין חייבין עליו).
כמ"ט' ואין... כ"ט'
יתח' (ו"ט) משום
מחוסר בגדים). כ"ט'
יתח' ; כ"ט'... בגדים
ולא משום מחוסר
בגדים.

תוספות חדשים

שם בבשנה ומותר
העומר. מה שנת
לאחר קריאת (ר"ט) : שם
בשנה והמטיב את
הנחו, מדן את המטה
בצק. (ר"ט) חייב
ד"ה והקומץ. נפלאה
כו"ט' משום דלוקיעונו
כולל ככ"ט' נפלאה כו'
כ"ט' חמ"ט נפלאה ד' י"ח
ע"ב מקמי' וליך נפלאה
כהנה א"ל קומץ וכן
מסדר שלח ומטיב נפלאה
אף על פי ש"ט חייב
מיתה מ"ט א"ל וט"ה
עליו כמ"ט ר"ט ע"ב
מ"ה יתח' מקדש לך
לא ש"ה התח' קומץ כ"ט'
אין וט"ה ש"ט ע"ב
לא יתח' מה שמתח'
לכחלה במנה כו' סוף
עונו על מ"ט כ"ט' מ"ה
מטעם קרינת ע"ס וד"ה
(מתחש"ט ז"ל) :

ראשון לציון

פ"ד ג' במשני המי'ת
המניף כו' ז"ל
חוספת כסודרין פ"ט ע"ב
ד"ה מולח והניף והמני
לא דק המטה וס"ה
קודמות למלחה כו' [ובזה
אמת לן קושי' והניף
שהיא לן כ"ט' והניף
כ"ט' ד"ה התח' לא ודק
כסודר] וע' ח"ס מנחת
י"ח ע"א. ד"ה לא מלח.
שוד ש' כסודרין פ"ט ע"ב
התח' ד"ה היוצק כו'.
הקשו כ"ל ד"ה חייב מולח
כו' ומיהו קאי' למי נפלאה
שמן ופוחת' כמטעם
ומתדבק לא קאי' כו'
ע"ס חייבין ד"ה והקומץ

חמאתם וכו'. בחמלה אני אומר לעירוב פירושים כחז"ל
דמ"ט נדבה לשמן ל' רש"י הוא ולדידיה בקודם שהקריבו מיירי.
דהא מתקבלות בפנים לנדבה קאמר. וז"ל לאחר שהקריבו וכו'
ל' הרמב"ם בפירושו הוא. ולכן הקריבו חייב שיש להגיה בשלשון
הר"ב ש"ל א"נ לאחר כו' : ועכ"ש

אפרש ואומר דז"ל נדבה לשמן להכי
מדקדק לשמן מכוס דשלא לשמן אמרי'
בגמרא דאפילו אשם נמי הו"ל ורחוי'
שלא לשמן בפנים. וכן פסק הרמב"ם
בפירושו פ"ה מה' מה"ק. אבל ז"ל
לאחר שהקריבו כו' קאי' טובא. דא"כ
מלחא דפשיטא הוא ומאי איריא
עולותיהן ושלמיהן. ובפירושו פ"ה
מה' מה"ק כחז"ל א"ל א"ל חמ"ט
עולותיהן בחוץ בחוץ ימי הספירה
חייבין. שהעולה דורון הוא וכו'. ע"כ.
וכן מלאחי כנ"ל. וז"ל ואין רחויין

להקריבה עד שישלימו ימי הספירה. אבל העולה היא דורון אפילו
הוקרבה בחוץ ימי הספירה. וכן אם הקריבו שלמים בחוץ ימי
הגזירות חייב. כי עיקר הכפרה שלא תועיל אלא אחר תשלום
הימים הקבועים. הם החמאת והאשם. ע"כ : [ד"ה הקומץ. נפלאה
על שלא נכסה הקומץ אלא העבודה של המנחות והפסיק ביניהם
במסדר ומטיב. וז"ל אומר דטעות נפל בספרים שכן הוא ג"כ

בברייתא דף קנ"ו ע"ב ואף הרמב"ם בה' מה"ק פ"ט העתיק כן. וז"ל :
בדבר שדרכן לאכול לאו הקטרה ניגאו. וכל הכך עבודות הו"ל ויש אחריון עבודה. אין זר חייב עליהן מיתה כדלמחר בפרק
[בראשונה במסכת יומא] עבודה מהנה ולא עבודת סילוק. עבודה תמה ולא עבודה שיש אחריה עבודה. רש"י. [אשם דף כ"ד
מערב רש"י כ"ט דקרא והור הקרב יומת עבודה מהנה שאתה נותן על המזבח. ולא עבודת סילוק שאתה מוסק וסר מעל
המזבח כגון תרומת הדשן. עבודה תמה. עבודה שהיא נומרת ומתממת את הדבר. ולא שיש אחריה עבודה כגון שחיטה וקבלה
והולכה שיש אחריה זריקה. אבל זריקה עבודה אחרונה שבד"ס כו'] : ולא משום טומאה. דאזכרת זרות ובמס' טומאה מחד קרא
כפיק מויתרו ולא ימללו בכל הזבחים תניינא [דף ט"ו] מאי דמחייב אזרות מחייב אשמוש טומאה. רש"י : ולא משום מחוסר

שלמים ניגאו. ומשני חמי נזיר בהדיהו נזיר מביא שלמים :
בחוי' חייבין. שכן מתקבלות בפנים נדבה לשמן לאחר
שהקריבו חמאתם. והמורע את אשמו : מבשר חמאת מבשר
אשם כו'. לכל הני נגלה ל' לכהנים ואין קרבים לזבי מזבח
ורחמנא אמר (ויקרא י"ח) אשר יעלה
עולה או זבח מה עולה שהיא קרבה
ע"ג מזבח אף כל שהוא קרב ע"ג
מזבח : מבשר קדשי קדשים.
ככשי עזרת כהן שלמי לזכור ויש להם
חורת קדשי קדשים : היוצק. השמן
על המנחה : הבולל. הפותח.
הבולל המנחה בשמן ופוחתה פתים :
המניף המניש. שמניף את המנחה
שטעונה חטופה. ומנישה בחוץ.
המנחה שהיא טעונה הגשה בפנים
בקרן דרומית מערבית כדתיב (שם
ג) והנישה אל המזבח : המסדר.

ושלמיהן בחוי' יט) חייבין כו). המעלה
מבשר חמאת מבשר אשם. מבשר קדשי
קדשים כו) מבשר קדשים קלים. ומותר
העומר. ושתי הלחם. ולחם הפנים. ושירי
מנחות כו). היוצק כו) הבולל. הפותח כו).
המולח כו). המניף. המניש כו). המסדר
את השלחן כו) והמטיב את הנרות כו).
והקומץ כו) והמקבל דמים בחוי' פטור לו).
אין חייבין עליו לא משום זרות כו). ולא
משום טומאה. ולא משום מחוסר בגדים

לחם הפנים על השלחן : פטור. דלמחר קרא אשר יעלה עולה
או זבח מה העולה שהוא גמר עבודה. אף כל שהוא גמר
עבודה ילאו חלו שחין אחד מהן גמר עבודה : אין חייבין
עליו משום זרות. אם עשה זר אחת מכל העבודות הללו.
כגון שבלל. או פתח וכו'. וכן טמא. או מחוסר בגדים או מי
שחיט

בברייתא דף קנ"ו ע"ב ואף הרמב"ם בה' מה"ק פ"ט העתיק כן. וז"ל :
בדבר שדרכן לאכול לאו הקטרה ניגאו. וכל הכך עבודות הו"ל ויש אחריון עבודה. אין זר חייב עליהן מיתה כדלמחר בפרק
[בראשונה במסכת יומא] עבודה מהנה ולא עבודת סילוק. עבודה תמה ולא עבודה שיש אחריה עבודה. רש"י. [אשם דף כ"ד
מערב רש"י כ"ט דקרא והור הקרב יומת עבודה מהנה שאתה נותן על המזבח. ולא עבודת סילוק שאתה מוסק וסר מעל
המזבח כגון תרומת הדשן. עבודה תמה. עבודה שהיא נומרת ומתממת את הדבר. ולא שיש אחריה עבודה כגון שחיטה וקבלה
והולכה שיש אחריה זריקה. אבל זריקה עבודה אחרונה שבד"ס כו'] : ולא משום טומאה. דאזכרת זרות ובמס' טומאה מחד קרא
כפיק מויתרו ולא ימללו בכל הזבחים תניינא [דף ט"ו] מאי דמחייב אזרות מחייב אשמוש טומאה. רש"י : ולא משום מחוסר

י ב י

תפארת ישראל

בויעז

פרק יד (א) והא דהפסיק התנא בין תנופה והגשה לבין קמיאה,
במסדר השולחן, הניח רתוי"ט ע"ג. ולפעד"נ דלמחא
ג' בני נקס, וכו'ן דבדך לא זר אף ו'. (א) [בבא א'], יוצק, בולל,
פוחת, ומולח, דכולם אפילו לכתחלה כש רות ב' זר [כסוטה ד"ד
ז] ואף דמליחה לא הוזכרה לא דכשרה בור. ה"ט, דהתם רק סדר
הבצח המנחה נקס. ותו משום דמליחה הקומץ הוא בראש המזבח, ואין
במורגל שיבוא זר לשם, וכדלמרינן (מנחת ד"כ ע"א), וכי ס"ד שור קרב
אלל המזבח. אבל באמת צביה הכהן הקומץ למקום דריסת רגלי ישראל
נ"ע דמותר לישראל לכתחילה למלחו, דמה איסור יש בלבו, וכי כהונה
כתוב בה. והרי הוא רק מכשירי עבודה כתיקה ובלילה והבצח סולח,
ולבונה שעליה, וגם לא עדיפא מהולכת עיני למזבח, דאף כשנתקן זר על
המערכה חייב מיתה (כיומא ד"ד ז) אפ"ה מותר לזר לכתחילה להוליך
עניו למזבח (כיומא כ"ו וכו'). ואף דמקמייהו ואיך מלות כהונה (מנחות
ד"ע א) והרי מליחת הקומץ היא אחר קמיאה. עכ"ס הכי אף מקבלה
שם). על כרחך משום דדרך הכשר עבודה הוא. ואיליה ק' ממי"ט
הרמב"ם (פ"א מפסחמו"ק ה"ו) זר שיזק ובלל פתח ומלח כשרות. נ"ע
דמדכלל הרמב"ם מלח עם יזקה ובלילה, והרי הוכחו למעלה דתיקה
ובלילה לכתחילה כשרין בור מש"ס טוה"ג, אם כן ה"ה מלח, וכשרות
דכתב הרמב"ם היינו דלפי' לכתחילה כשרות בור. ובמזן מ"ט הרמב"ם
כ"ט

תוספות

בו למלקות ואם לקה פטור סכרת. ואם לא התרו חייב כרת וכמו כל
חייבי כריתות שיש בהם לאו כמו אחרות וכדומה. והאזהרה לא אחיא
ע"ס חייבין דף קנ"ו ע"ב כו' ז"ל כ"ט כמ"ט חייבין פ"ט ע"ב הניח המנה וז על סדר הוס :

שאינו רחוק ימים ורגלים. אינו חייב מיתה אע"פ שנפסל אוחו דבר שבדבר: ד' והעבודה בבכורות. דכתיב (שמות כ"ד) וישלח את נערי בני ישראל אלו הבכורות שהעבודה בהם: משווקים המשכן נאסרו הבמות. דכתיב (ויקרא י"ז) ואל פתח אולם מועד לא הביאו מכלל דבהלך מועד חלי אסורא. ודוקא לישראל נאסרו הבמות אבל עכו"ם מותרים להקריב (שמיים בכל מקום. ואפילו בזמן הזה אסור לישראל להיות שוחט להקריב ולא לסייעם. אבל להורות להם סדר הקרבה שרי: ה באו לגלגל. ולא היה שם בית אלא יריעות המשכן של מדבר: הותרו הבמות. דרחמנא אמר אשר ישחט במחנה וכו' ואל פתח אולם מועד לא הביאו. פרט לגלגל שלא היה שם מחנה שכבר בטלו המחנות והתחילו להיות נפולים בכל הארץ. ומהאי טעמא נמי קדשים קלים נחלקין בכל מקום שהרי לא היה שם מחנה כמו שהיה במדבר: ה באו לשיילה נאסרו

ולא משום רחוק ימים ורגלים (ב): ד' עד שלא הוקם המשכן. היו הבמות מותרות. ועבודה בבכורות (א). משווקים המשכן (א). נאסרו הבמות ועבודה בבמה (א). קדשים קלים בכל מחנה ישראל (א): ה באו לגלגל (א) והותרו הבמות (א). קדשים קלים בכל מקום (א): ה באו לשיילה (א) נאסרו הבמות (א). לא היה שם תקרה אלא בית של אבנים מלמטן. ויריעות מלמעלה (א). והיא היחה מנוחה (א). קדשים קלים נאכלים לפני מן הקלעים. קדשים קלים ומעשר שני בכל הראיה (א):

בגדים. לאינהו נמי בזמן שאין בגדים עליהן אין להונית עליהם וה"ל זרים. הכי נפקא לן בפ"ב [דף י"ז]. רש"י: ולא משום רחוק ימים ורגלים. גמר חוקה חוקה ממוסר בגדים החס לענין אחוה עבודה. ולענין מיתה נמי אין גמרינן לה מההס. רש"י: ה [באוי לגלגל. וימי הגלגל י"ד שנה שכבשו וחלקו. כ"כ הר"ב במהייתן דלקמן ומפורש בגמרא מדאמר לרב [ביהושע י"ד] (ז) בן מ' שנה אגבי צלוח משה וגו' ועתה מהיה ה' אותי כאשר דבר זה מ"ה שנה. ושלוש מרגלים היתה צטיה לניחא מלרים הרי שכבש כבשו. ומדכבש שכבשו שבע נמי שחלקו [סברא בעלמא היא. רש"י] ואינעיה אינא דלא משכחה לה י"ד שנה אחרי אשר הוכחה העיר ליתחלק וכן להאריך צוה: ה באו לשיילה נאסרו הבמות. כתב הר"ב דכתיב כי לא באתם וגו'. כלומר כשתעברו את הירדן לא תקריבו צבמות ככל אשר אנהו עושים פה היום שאט מקריבין

צבמות חטאות וחטאות אלא חייב כל הישר בעיניו העשו. דהיינו נדרים ונדבות. כי בעוד שכבשו וחלקו לא באתם עד עתה אל המנוחה. ועברתם את הירדן וישבתם בארץ. היינו לאחר ירישה וישיבה והיה המקום וגו'. השמר לך וגו'. היינו אסור צמות רש"י. [וימי שילה שס"ט כ"כ הר"ב צמח' דלקמן. שהרי בנין הבית נאמר צמחים א' ו' שהיה ט"פ שנה לניחא מלרים לא מן מ' צבמדרה. וי"ד שכבשו וחלקו. וגו' שצבנו ונצטון כמ"ש הר"ב צבמנה דלקמן שכן קי"ל שנים נשארו שס"ט לשיילה: ויריעות מלמעלה.]

פרט

כ"כ

יבין

תפארת ישראל

בויע

עבודה חמה. ר"ל שהוא גמר המעשה בהעבודה. וגם שלא תהיה עבודה סילוק. לבלק דבר מה. כתרומת הדשן וכדומה: (לב) אם עשאו כהן עמא. או מחוסר בגדים. או בני קידוש ימים ורגלים. אף שנפסל אוחו דבר שבדבר. אינו חייב מיתה (א). מדבעי למתני לקמן דין אסור צמות. קטט מקמי הכי הך מתניהו. דאל"כ מה קמ"ל. מה דהוה הוה: (לד) נ"ל דר"ל עבודת קרבות כבוד היה צבמות. כמ"ד וישלח את נערי בני ישראל. אבל קרבות יחיד היו קרבים צבמה מכל יחיד שירצה. דהרי מלינו החבות שהקריבו צבמה אף שלא היו צבורים. ולא מלינו שנאמר אח"כ: (לה) צמייני למלואים. דכל שבעת ימי המילואים. לא עבדו הכהנים. רק משה רבינו בעלמא [כהעמית י"א צ']: (לו) ודוקא ישראל אסורים להקריב אז. אבל עכו"ם מותרים להקריב אפילו בזמ"ז לה' בכל מקום. ואסור לישראל לסייען ציד. אבל מותר להורות להן סדר הקרבה כדיו. [והקשה נני הני הגאב"ק לאנדרשברג שיע"א הכי אסור ללמד לעכו"ם תורה (כתביה כ"ג א'). נ"ל דא"ל לא געו משום דג"כ אסור ללמדן תורה. ואפ"ם מות דשייכו בהו מותר ללמד. מלבד ש"ל שהוראת המעשה גלי טעם אינו מחשב לומר. [ועמ"ש כפ"ד בכורות פ"ד מ' ז]: (לז) האזי בכל מחנה דקאמר הנא. ר"ל אפילו צבעת נכוע המחנה. לותרים לאכול קדשים קלים גם צבעת הליכהו. אף דלא אין המשכן והמחנה קצועין במקום. עכ"פ ציולא (לח) והעמידו שם המשכן על מזבח הקרבים שם על מזבח הנחשת שעשה ישראל. אבל הארון עשו להורות הביאו לשכס שדר שם יהושע. שם צנו מקדש הארון מכוסר ציהושע [פכ"ד] ויאסוף ישראל שמה וייתלבו לפני ההלויים: (לט) דכתיב אשר ישחט חוק למחנה. והרי אז כבר פסקו וצטלו המחנות. והתחילו מדתין מחנה קצועה. וימי גלגל היו י"ד שנה. דהיינו ז' שכבשו וז' שחלקו: (מ) ולאחר שכבשו וחלקו את הארץ. כשמת יהושע הביאו המחנה והארון לשיילה: (מג) מדכתיב כי לא באתם אל המנוחה. זו שילה. שאז כבר נחו ק"ט מיניעת כיבוש וחילוק: (מד) ר"ל יריעות המשכן שהיו פרוכות צבמדר ממעל לקדשים. היו בשילה פרוכות ממעל לכותלי הצבים לגג: (מה) שהזכיר הכתוב הל"ל: (מו) בכל

(כפ"ט מביאת מקדש), וי"ל אעפ"י שנפסלו ולוקה עליהן. נ"ל דלא קאי רק אקומן וקבלת הדם נקטת החס ודכוותיהו. אבל לא איניקא ובלילה פתיחה ומליה נקטת ברישא. תדע, דאל"כ יסחור רבינו דברי עלמא, דהרי כתב (כפ"ט מברכות ה"ז), דזר פותח ויוצא ונולל לכתחילה, וכפ"ט מספיקא ה"ז כתב דבעשין זר כשרות. אע"כ כדאמרן, דהאי אע"פ שפסולות ולוקה עליהן לא קאי אכולו, ולא נקטן יחד רק לאשמועין דעל כולן אינו חייב מיתה. (ב) הדר נקט הנא [בבא ב'], מניח (במחנה עומר וסוטה), ומניח, ומסדר השולחן, ומניח הכהן, דאף דתמרי מהקד דנבא א', דכולן בעשין זר חזר כהן ועושה אותן, רק דנלא חזר כהן ועשין כשרות (כרמב"ם פ"א מספיקא ה"ז ופ"ט מביאת מקדש ה"ז ופ"י וכר"ב"ד כ"ט), אפ"ם בעשין נחוץ פסור. ובהא מביאת דברי התוס' דסתרי אהדי לכאורה, דבמחנה (ד"ט א ד"ה מקמליה) כתבו דקמייה ותוספה נעו כהונה. וק"ל הרי כתבו (במנינה ד"ג ע"ג) דלתוספה והנשה א"ל כהן. על כרחן שוקטת לפע"ד דלכתחילה זריכים כהונה ודעיבד כשרים צור. אמנם מ"ש (קדובין דל"ז א) דתוספות כשרות ישראל. התם בתוספות חזו וזכו של שלמים מיורי, כמזכר למעין ס. (ג) הדר נקט [בבא ג'] הקומן, והמקבל לס, דהוה רבותא ספי וספי גם מצבא ב', דהרי אלו בעשין זר אכילו דיעבד נפסל הקרבן (כוכבים פ"ג מ"א ומנחות פ"א מ"ג). אפ"ם בעשין נחוץ פסור:

מקום

ד' עד שלא הוקם המשכן. אינו חייב מיתה אע"פ שנפסל אוחו דבר שבדבר: ד' והעבודה בבכורות. דכתיב (שמות כ"ד) וישלח את נערי בני ישראל אלו הבכורות שהעבודה בהם: משווקים המשכן נאסרו הבמות. דכתיב (ויקרא י"ז) ואל פתח אולם מועד לא הביאו מכלל דבהלך מועד חלי אסורא. ודוקא לישראל נאסרו הבמות אבל עכו"ם מותרים להקריב (שמיים בכל מקום. ואפילו בזמן הזה אסור לישראל להיות שוחט להקריב ולא לסייעם. אבל להורות להם סדר הקרבה שרי: ה באו לגלגל. ולא היה שם בית אלא יריעות המשכן של מדבר: הותרו הבמות. דרחמנא אמר אשר ישחט במחנה וכו' ואל פתח אולם מועד לא הביאו. פרט לגלגל שלא היה שם מחנה שכבר בטלו המחנות והתחילו להיות נפולים בכל הארץ. ומהאי טעמא נמי קדשים קלים נחלקין בכל מקום שהרי לא היה שם מחנה כמו שהיה במדבר: ה באו לשיילה נאסרו

שנויי נוסחאות משום רחוק. כג"כ נקט ד"ה. שלא החוקים רש"י. ד' בבכורות. כג"כ בבכורים. משווקים. כג"כ ומשוקים. קדשים קלים. כג"כ וקדשים. ה' והותרו. כג"כ ומשוקים הותרו. קדשים קלים בכל מקום. כג"כ ומשוקים בכל מקום. וקדשים קלים ומעשר בכ"ט ושעור חיל (ה"ט). ר"ל היה. כג"כ וכשכ"ט ולא היה. (ש"ל) אבנים מלמטן. כג"כ אבנים בלבד. ויריעות. קדשים קלים. כג"כ ומשוקים וקדשים.

תוספת ר"ע

אינו בדוקא דהא הקדוש בשעת היתר צמות ושחבו בשעת אסור צמות אין בו ברת והוא כלי' דלקמן בפרקין מ"ט: ג [אות ק"ב] הרע"ב ד"ה אין חייבין. אינו חייב מיתה. אלא באותה מיתה. ודמ"ט פ"ט מביאת מקדש השמים מחוסר בגדים (ובבב"ל זר הוא כ"ט בשם מהרי"ק) והוסף בעל מוס. אף דבעל מוס שעבר אינו חייב מיתה פ"ט ג"ט דלא הוה באותה אלא בעבודה פחה. ובמ"ל פ"ט מחלבו תמידים ומאשים הלכה י"ד כתב דמ"ט איסורא איכא. וכתב המ"ל דמסונא דהכתב ד"ה משמע דשתיי יין דמי למחוסר בגדים ואינו חייב אלא בעבודה חמה: ד [אות ק"ב] הרע"ב ד"ה משוקים ואסור לישראל להיות שלהם. עיין במנחות ד' ק"ט ע"ב תוס' ד"ה והעלה וצ"ע:

פ"ה כ"כ ד"ל וכו' ירוח דמס נטיות בלמים ואח"כ הדפוסין בן בכל הדפוסים והוא עשות

דמקום

העממות לראשון לציון

[בעת הדפסת מס' זו בפרק ח' באו לדינו משניות שנדרס ביהרנפורט בשנת תקס"ו עם הראשון לציון ותוספות חדשים ומצאו שם הרבה חידושים נוספים בראשון לציון יתר על מה שנדרס בכל המשניות אשר לפנינו וראינו לבלא את החסרון. ומן פרק ח' והלאה עד תום הסדר הכנסנו את החידושים האלה בתוך הראשון לציון מוגבלים בין שני חצאי מרובע. והחידושים שעד פרק ח' הננו נותנים זה בסוף המסכתא.]

כתב דכונה הרמב"ם. לסוגיא דפ"ב דפי"א ע"א דסריקין שם מה להצטר השוה שבהן שכן לא הותרו בכמה פ"י"ש. ורא"י זו כתב ג"כ בתו"ם בסכתיו דף כ"ח ע"ב ד"ה מסכתא וכו'.

פ"ג ג תו"ם ד"ה ר"א פוסל טעמו פי' הר"ב כו'. שם נראה הטעם דתנינן והאם האכל וכו' והוא הטעם שביאר ר"א ח"ר יומין נבמ"י שם י"ז ע"א. ומורה יתן טעם למה לא אמר ר' יוחנן בן על ר"א דסבא. וע"פ"י ב"ש י"א ע"א ד"ה אמר ר' אביי: ד' במשנה בן הרוטב מן הקוסה איכא לזידק אחיה לא אמריו טעם כעיקר כמו בכל איכו: יין ויחא הרוטב ו: קוסה כעיקר לפסול במתנה. וע' בתו"ם חולין ק"ב ע"ב. והגאון המפורסם מו"ה יצחק יוסף אש"ד פי' ז"ל השיב משום דהיו למתנה לגדולה כדרך שהמלכים אוכלין ע"כ. אמנם באנויה לשלל כ"ח ע"א מסיק דפוסל אע"ג דלא ענידי מלכיה דלובלין. ואי נמצא מבוט דתנינן והאם האכל משמע דנמיה דלכילה קפיד קרא אחיה מקשה מסיפא דהן ולין חייבין מבט פגול וותר כו' ע' שרשי' והכ"ז דאמרי לין חייבין והא טעם כעיקר. וזו"ל דהך סופא קאי אשאר דכריס לא הקוסה וזכור וישיב מה שמה התו"ם נד"ה הקוסה וכו' דאלו דק דק וכו' וכן י"ל כוונת הרמב"ם בפירושו. אבל בתבואו פי"ט מה' פסחמו"ק דין כ"ב לא משמע בן והא: כתי עוד כזה ולין בלן מקום די בלורו: **פ"ה ה תו"ם ד"ה ונאב"י** לפי"ט וכו' ולא ידעתי מהו דוחקיה וכו'. וזו"ל רש"י והכ"ז יתח' להו מ' קרא דלו הו ע"ה הפסוק המוקדם דפרס ל' תני קראי ולעכ. ונ"ח לעכ באכילה היכי משכתה

דמי מעכבו לקיים מצוהו לאלול במקום הראוי לו והאם יאל הוא יכול להחזיר על מקומו הראוי לולא קרא ובשר כשרה טריפה כדל"י חולין סי' ע"ב ע"כ. י"ל כגון שמתירי מהירות העושה בין הקרבה לאכילה קמ"ל דמעכב ונסכלה לאכילה וכסדרה זו ממש תמלא זבחים ס' ע"ג המורה כ"א ע"א מכוח י"ט ע"א: **פ"ג ב במשנה ג' ב"ב** המורה זבחים וז'י. במשנה ג' ל"י מוכר חייב זבחים וכו' וכן דהיינו חזיר בכל יום זבחים לך נתח הסוכות: ז' במשנה ד' אב"ד כתי ית ולהקטיר כתי ית כשר כו' י"ט ב"הה קרבן העוף מיידי לוי בתפלת העוף שהוא נאכל לין בן הקטרה כלל ואי בעולת העוף לין בן חילוס כלל וא"כ בל"ה"ה כשר דכ"ו לאכול דבר שאין דרכו לאכול ולהקטיר דבר שאין דרכו להקטיר ודבר כזה זכ למעלה. אם לא דנימח דפיומח דהך ככל כ"ה ל"ה דלשול מ"ג מ"ג דפוסל מלבד שיהא דחוק י"ל דע"כ לא פסיל ר"א אלא צומח דשיוכי ביה מווייכו הכשר לאכול והקטרה בליומין משא"כ בתפלת עולת העוף דאיכא חד לחודא או אכילת אדם או אכילת חיה: **פי"ה ה תו"ם ד"ה ונאב"י** לפי"ט ע"כ ומנחות י"ב ע"כ ר' ירמיה ואב"י והבן: **פ"ה ה תו"ם ד"ה אב"ד** כו' אכל אחד אחד שמה לא נתנה כו'. מלת שמה לא ידעתי להולמו דכסותיה כתי: ע"ז ע"א החליט הגמ"י בן זב"כ הר"ב בעמוד ד"ה חון:

ציונים תוספת יום טוב כל המנחות פרק א מנחות ר"ע מברטנורה

פי"א א כל המנחות
שנקטבו שלא לשמן.
זו ע"א מ"י פ"ג מה פסולי
במקדשן כ"ב: חוץ מנחות
דב"א. סי' ע"ה

שנויי נוסחאות
פי"א א משום חובה.
נד"ג. ונב"ק
מש"ס. במש"כ לש"ס.
כתיב אי לשום. שקמ"ץ.
כתיבא שנקמ"ץ. וטעם
הדפוס עדיף דומיה
דנתן והין (ד"ס).
נתן. כתיב כ' או נתן.
והלך. כתיב והילך.

עיון בפתחה למסכת זבחים

פרק א א כל המנחות שנקמ"ץ שלא לשמן. כגון שהתנדב מנחה מרחפת והביאה וקמלה הכהן לשם מחבת: בשורות. ומקטיר הקומץ וסיריה נאכלים. שקמלת המנחה במקום שחטתה הקרבן עומדת. וכשם שכל הזבחים שנקמ"ץ שלא לשמן כשרים כדלפנין מקרא בריש מסכת זבחים ה"ג כל המנחות שנקמ"ץ שלא לשמן כשרות: אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה. הוה מני למתני ולא עלו לבעלים לשם חובה והא דקמתי אלא דמשמע דכל דינה כמנחות כשרות אלא דבר זה לאשמועינן דאסור לשנויי בה שינוי אחר שאם עבר וקמלה שלא לשמה. אסור לתת הקומץ בכלי שרת שלא לשמה: שלא עלו לבעלים לשם חובתו. ולא יאל ידי גדרו וליריך להביא מנחה אחרת לשם מרחפת: חוץ במנחת חומה. כגון מנחה הבאה על טומאת מקדש וקדשו אם לא השיג ידו לשתי תורים: ומנחת קנאות. של כוסה שאם קמ"ץ שלא לשמן כגון לשם נדבה או נתן בכלי שרת את הקומץ שלא לשמו או הלך או הקטיר שלא לשמו או חישב באחת מן העבודות הללו הריני עובד

פרק א א שנקמ"ץ. עבודה קמייתא נקט וה"ה נתינה בכלי והולכה והקטרה כדקמי

סיפא. חוספות: שלא לשמן. פירש הר"ב כגון שהתנדב מנחת מרחפת והביאה וקמלה הכהן לשם מחבת. דהיינו שינוי קודם כדמפרש בסופו לשם מנחת חוטא כו' וה"ה שינוי בעלים. חוספות. ועיון בפירש הר"ב דריש זבחים: אלא שלא עלו לבעלים משום חובה. כהן הר"ב ה"מ למתני ולא עלו כו'. לאשמועינן דאסור לשנויי בה. גמרא אב"א סברא משום דמשני בה כל הני לישני וליוזל. אב"א קרא ועשית כאשר נדרת לה'

מסכת מנחות

פי"א א כל המנחות שנקמ"ץ (שלא לשמן) בשורות. אלא שלא עלו לבעלים משום חובה. חוץ מנחת חומה. ומנחת קנאות. מנחת חומה ומנחת קנאות) שקמ"ץ שלא לשמן (נתן בכלי ח) והלך והקטיר

נדבה. נדבה גדר הוא כו' אלא כו' ואם לאו. יהא נדבה [כדפירש הר"ב בריש זבחים] ונדבה מי שרי לבנויי בה פירש"י והכתיב (ויקרא ג) והאם זבח שלמים קרבנו כההא זבחה לשם שלמים ועמ"ס בריש זבחים: חוץ מנחת חוטא ומנחת קנאות. כהן הר"ב ומנחת עומר סי' פסולה כו' הואיל ובאה להחזיר חדר כו'. הרמב"ם בפירושו ומימרא דרב הוא ולדידיה אף חשם נזיר ואכס מורע הואיל ובאו להכשיר ולא הכשירו כדליתא בגמרא דף ד' ויש לחמוה דלא כתבו בזבחים ג"כ ה"ה דאכס נזיר ואכס מורע. מאי אמרת דהא איתותב בהו א"כ בעומר נמי איתותב דהעומר. וכן צפ"ו מה' ומידין לא פסל לעומר שקמ"ץ שלא לשמן כו'. לון הר"ב חשב באחת וכו' ע' ל' התוספות שהעסקתי. צפ"ג דב"מ: והלך. ע' בפרק קמא דזבחים מ"ד: והקטיר. במקום זריקה. ע' בפירש הר"ב במ"א פ"ק דזבחים

דבחדא מהתא ננה וכן ראיתי צפ"ו מה' פס"מ דלא כתב להא דהעומר. וכן צפ"ו מה' ומידין לא פסל לעומר שקמ"ץ שלא לשמן כו'. לון הר"ב חשב באחת וכו' ע' ל' התוספות שהעסקתי. צפ"ג דב"מ: והלך. ע' בפרק קמא דזבחים מ"ד: והקטיר. במקום זריקה. ע' בפירש הר"ב במ"א פ"ק דזבחים

י"ב תפארת ישראל י"ב

(ג) ומקטיר הקומץ. וסיריה נאכלין. משום דקמילת המנחה הוא במקום שחטתה הזבח. והרי זבח שנקמ"ץ שלא לשמו כשר: (ד) דליריך להביא אחרת כמו שגדר. והא דקמתי אלא שלא וכו'. ולא הני ולא עלו וכו'. קמ"ל דלוינה משונה ממנחה כשרה אלא וכו'. דבשאר דיניה הוה כמנחה כשרה. דאסור לבנויי בה בשאר עבודותיה: (ה) כגון בטומאת מקדש וקדשו. ואין יד החוטא מכסת לב' תורים: או צ' בני יונה. שמביא מנחה תחתיה: (ו) מנחת כוסה: (ז) שקמ"ץ לשם מנחת נדבה. או נתן וכו': (ח) את הקומץ (ט) ר"ל

פרק א א עבודה קמייתא נקט בכל דוכתא בפרקו. וה"ה נתינת הקומץ בכלי. או הלכה. או הקטרה: (ב) ד' מיני מנחה הם. מנחת סולת. מנחת מחבת. מנחת מרחפת. מנחת מאפה [ומין מנחה זאת כוללת חלות ורקיקין. שכתיריה יבוא זה או זה. סימן המנחות כחרא או כחרחר]. וקאמר הכהן שאם קמ"ץ מנחה אחת צמזיד על שם מין מנחה אחרת. או צקמ"ץ מנחת נדבה לשם מנחת חוטא. או שקמלה שלא לשם בעלים [וזה הכל כמזכיר. דכוננו עקירה נעשת לזו שמה עקירה. כמ"ס פ"א דזבחים]:

הקומץ את המנחה
 י"א ע"ג מ"ו י"ב מ"ג
 פס"ג ח"ל ופס"ד ח"ל
 לאכול שיריה למחר כו'
 ק"י ע"ג : זה המלל כל
 הקומץ ע"י י"ב ח"ל לקחו
 י"ז ח"ל י"ז ע"ג זמ"ל י"ב
 פ"ג מ"י ח"ל מ"י ח"ל
 פ"ג : ובלבד שיקרב המתייר
 כמצותו ע"י י"ב ח"ל וזה
 פ"ג זמ"ל ע"ג : ביצד קרב
 המתייר כמצותו : מ"י ע"ג
 ח"ל : ד' ביצד לא
 קרב המתייר כמצותו י"ג
 ח"ל : מנחת חוטא ומנחת
 קמחית ע"י פ"ג ח"ל

ואם ריבה נתן שני לוגין או יותר לעשרון דמיו לשתי מנחות.
 פסל : חסר שמנה. פחות מלוג שמו לעשרון סולת : חסר
 לבונתה. *שלא נתן זה אלא קורט אחד של לבונה אבל אם יש
 בה שני קרטין כשרה דכתיב (ויקרא ו) את כל הלבונה אשר על
 המנחה כל משמץ אפי' קורט אחד
 דכל משמץ כ"ד כדכתיב (מלכים ב'
 ד') אין לשפחך כל בבית אח לרבות
 עוד קורט אחד הרי שנים ואילו רבה
 לבונתה לא קמטי דלא פסל אלא
 כשרבה יותר על שני קומצים ד'זו
 רבה יותר מדאי : לאכול שיריה
 בחוץ. חוץ לעזרה : או להקטיר
 קומצה בחוץ. דמחשבה פוסלת בין
 שחשב על אכילת אדם בין שחשב על
 אכילת מזבח דכתיב (ויקרא ו) ואם
 האכל יאכל בשרו אכילות הכחוב
 מדבר אחת לאכילת אדם ואחת
 לאכילת מזבח והוא קרא במחשבה
 מיירי דכתיב (עס) המקריב חוטא לא
 יחשב בשעת הקרבה הוא נפגל ואינו
 נפגל ביום השלישי אלא במחשבה
 מיירי שחשב עליו לאכלו ביום השלישי :
 פסולה. דמחשבת חוץ למקומו פוסלת
 בקמיילת המנחה כמו שפוסלת בשמיטה
 הזבח ומה שפוסל בזבח בשמיטה
 נקבלת הדם בהולכה בדיקת
 הדם פוסל המנחה בקמיילת בנתינה
 בכלי שרת בהולכה. בהקטרות הקומץ
 ולבונה. ארבעה כנגד ארבעה.
 והקומץ והלבונה עלמין חסופים גבי
 מנחה כמו הדם והאמורים אלא הזבח
 ושירי מנחה הנאכלים ככשר הזבח
 הנאכל זכ"כ דבזבחים מפורשים כל
 הני פסולי. והתם ילפינן להו כוליהו
 מקראי : לאכול דבר שדרכו
 לאכול. כגון שירים : דבר שדרכו

שנויי נוסחאות

ג' וחסר שמנה. כ"כ
 וחסר : נמשכ' הסד.
 כוית פקומצה. נמשכ' ז.
 קומצה זרונה כע"מ.
 (או ב"ז ששיריה למחר).
 נד"י לוח כע"מ.
 לבונתה למחר. כע"מ
 לבונה. אלא כע"מ
 ד"ז ועוד דס"ו כלפינו.
 והנתן בפני. כע"מ
 או נתן. והנה כע"מ
 כע"מ ד"ז הנתן
 וליה למנ' או.
 והמהלך והקטיר.
 כע"מ המוליך הקטיר;
 כע"מ והמוליך הקטיר.
 שיקרב המתייר.
 כע"מ שיקריבו. ונתן
 בכלי. כע"מ נתן.
 ונתן נסמון. והלך
 והקטיר. כע"מ והלך
 ככל המנחה זכ"כ
 כסופות כע"מ והולך
 ואזנה כע"מ כע"מ.
 ד' ונתן בכלי. כע"מ
 נתן. וליה נסמון ח"ל.
 רוחץ למקומו מנחה
 חוטא. כ"ה נד"ז וכל
 המנחות וכו"מ וכל
 הכ"י זכ"מ ; נמשכ' ז.
 למקומו וזה שלא קרב
 המתייר כמצותו מנחה.

וחסר שמנה (ב) חסר לבונתה (ג).
 פסולה. הקומץ את המנחה (א) לאכול
 שיריה בחוץ (ד) או כוית משיריה
 בחוץ. להקטיר קומצה בחוץ או כוית
 מקומצה בחוץ. או להקטיר לבונתה
 בחוץ (ה). פסול ואין בו כרת (ו). לאכול
 שיריה למחר (ז). או כוית משיריה למחר.
 להקטיר קומצה למחר. או כוית מקומצה
 למחר. או להקטיר לבונתה למחר. פגול
 וחייבין עליו כרת. זה הכלל כל הקומץ (ח)
 והנתון בכלי והמהלך. והמקטיר לאכול
 דבר שדרכו לאכול (ט) ולהקטיר דבר
 שדרכו להקטיר (ט). חוץ למקומו פסול
 ואין בו כרת. חוץ לזמנו פגול וחייבין
 עליו כרת. ובלבד שיקרב המתייר
 כמצותו (י). ביצד קרב המתייר כמצותו.
 קמץ בשתיקה (י). ונתן בכלי והלך
 והקטיר חוץ לזמנו (י). או שקמץ חוץ
 לזמנו ונתן בכלי והלך והקטיר בשתיקה.
 או שקמץ ונתן בכלי והלך והקטיר חוץ
 לזמנו (י) זה הוא שקרב המתייר במצותו :
 ד' ביצד לא קרב המתייר כמצותו. קמץ
 חוץ למקומו (י) ונתן בכלי והלך והקטיר
 חוץ לזמנו (י). או שקמץ חוץ לזמנו ונתן
 בכלי והלך והקטיר חוץ למקומו (י). או
 למקומו (י). מנחת חוטא ומנחת קמחית (י)

תוספות רע"ק

אות ו' בהרע"ב ר"ח
 חסר לבונתה. שלא נתן
 בה. מחמת דבשנות
 דקאמר ר"י סבר קומץ
 בתחילת ב' קרבין
 בסוף. ור"ש סבר קומץ
 בתחילת וקורט אחד
 בסוף. משמע להדיא
 דל"כ בעי שיהיה
 בתחילת קומץ לבונה
 אלא דבנחמך אח"כ
 קורט הקטרות כששירי.
 וכ"כ להדיא בפירש"י
 וצ"ט אח"כ מצאתי
 שהוקשה כן להרב
 מנחה כהן וצ"ל גם
 קשה לי על הרע"ב
 ש"כ דרך שירוש
 למתנות דחסר לבונתה
 חיינו דליבא אלא קורט
 א' ובאמת שלגי עליה
 סגי ור"י מ"ל דבי
 קורטובא אבל ר"מ דחיינו
 חסם (ע' רש"י) מ"ל
 דחסר ב"ש פסול.
 ואולם סתמי' דבספוך
 א'

תוספת רע"ק
 (אות ו') בהרע"ב ר"ח
 חסר לבונתה. שלא נתן
 בה. מחמת דבשנות
 דקאמר ר"י סבר קומץ
 בתחילת ב' קרבין
 בסוף. ור"ש סבר קומץ
 בתחילת וקורט אחד
 בסוף. משמע להדיא
 דל"כ בעי שיהיה
 בתחילת קומץ לבונה
 אלא דבנחמך אח"כ
 קורט הקטרות כששירי.
 וכ"כ להדיא בפירש"י
 וצ"ט אח"כ מצאתי
 שהוקשה כן להרב
 מנחה כהן וצ"ל גם
 קשה לי על הרע"ב
 ש"כ דרך שירוש
 למתנות דחסר לבונתה
 חיינו דליבא אלא קורט
 א' ובאמת שלגי עליה
 סגי ור"י מ"ל דבי
 קורטובא אבל ר"מ דחיינו
 חסם (ע' רש"י) מ"ל
 דחסר ב"ש פסול.
 ואולם סתמי' דבספוך
 א'

תפארת ישראל

או לא קמטי : (א) שיריים : (ב) דהיינו הקומץ. ולאסקו בשיש
 לאכול הקומץ או להקטיר השיריים. חוץ לזמנו או חוץ למקומו.
 לא נפסל : (א) כאלו היה כשר. שלא היה שם עוד פסול אחר.
 דל"כ לא נתפגלה המנחה : (ב) שלא חיסב זה מחשבת פסול
 ולא מחשבת הכשר. ורבותא קמ"ל דאע"ג דהיה בשתיקה. לא
 אמרי' דפסול. ומכ"ש בקמץ במחשבת הכשר : (ג) שהיו כולן
 במחשבת חוץ לזמנו : (ד) שהיו כל עבודותיה במחשבת חוץ לזמנו :
 (ה) שחיסב לאכול או להקטיר כזה ממנה חוץ לעזרה : (ו) שהיו
 כל עבודות הללו בה במחשבת חוץ למקומו : (ז) ר"ל או שטעה
 א' מאלה על מנת לאכל השיריים או להקטיר הקומץ חוץ למקומו.
 ושאר ג' העבודות עשה ע"מ חוץ לזמנו : (ח) שדין פהעלאת
 להפסל

על לוג או חסר כ"ש. פסול : (ב) שחסר כ"ש מהלוג שמו
 לעשרון. או חסר וכו' : (ג) דנריך שיתן על הקומץ שבכלי לכל
 הסחות ב' קרטין לבונה. וצ"ל נתן רק קורט א' פסול. מיהו
 בריבה לבונתה לא פסול. רק בנתן זה יותר מב' קומצים לבונה :
 (ד) חוץ לעזרה : (ה) להבי לא קמטי או קמטי או כוית מלבונה בחוץ
 כבבדק דלעיל. משום דבלבונה ח"ל רק ב' קרטין : (ו) דהקומץ
 במנחה הוא כמו הדם בזבח. והלבונה הוא כנגד האמורים.
 ומה שפוסל ב' עבודות בזבח. שמיטה. קבלה. הולכה. זריקה.
 פוסל כנגדן במנחה ב' עבודות שבה. דהיינו. בהקמיילת ובנתינת
 הקומץ בכלי. ובחולכה. ובקטרות : (ז) לאחר זמן אכילתו.
 דמנחה נאכלת רק ליום ולילה : (ח) או נתן בכלי וכו'. וכוליהו

(*) כ"כ ד"ל נרשם בס"ד' לתמן קודם ד"ס מנחת חוטא שניסונו י"י כ"ד כע"מ ב"ג' וכו' שלא קרב המתייר כמצותו גם קורט הנגזר מנחת חוטא.

פרק ג א הקומץ את המנחה לאכול. חוץ לזמנו: דבר שאין דרכו לאכול. כגון הקומץ והלבוניה:

ולהקטיר. חוץ לזמנו: דבר שאין דרכו להקטיר. השיריים שדרכן לאכול וזין דרכן להקטיר: כשר. דאין זו משנה מחשבה

דכטלה דעמו אלל כל אדם: רבי אליעזר פוסל. דכתיב (ויקרא ז) ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו צב' אכילות הכתוב מדבר אחת אכילה אדם והחת אכילה מזבח. לומר לך כשם שפוסלת אכילה אדם לאדם כגון שירים אם חשב עליהם לאדם לאכלם חוץ לזמנו ואכילה מזבח לזמנו כגון קומץ אם חשב עליו להקטיר שלא בזמנו. כך פוסלת מחשבת אכילה אדם כגון שירים אם חשב עליהם לזמנו להקטירן חוץ לזמנו. מדאפקינהו רחמנא לתרווייהו בלבן אכילה ש"מ כי הדרי ניסו. ומחשבים מזו לזו. ורצון סברי להי' אפקי רחמנא להקטרה בל' אכילה לומר לך מה אכילה בכזית. אף מחשבת הקטרה בכזית. ועולם אכילה כאורחיה משמע. קומץ לזמנו ושירים לאדם. והלכה כהכמים: ב לא יצק. סדר המנחה. בתחלה נוטן שזין בכלי. ואח"כ נוטן את הסלה. ואח"כ חוזר ויוצק שמן וכולל והכי מפרש בפרק [אלו] המנחות נקמלות [דף ע"ה]. לא יצק ולא בלל כשר. כגון שנתן כל השמן שכלונו במתן ראשון [שהוא קודם] לעשייתה. דאי חכר שמונה. אמרינן בפ"ק [ד' י"א] שהיא פסולה. ובגמרא בפרקין מוכח דלייקה מעכבת. ומפרש לא יצק לא יצק כהן. אלא זר. דמקמייהו ואילך מותר כהונה אבל יצקה ובלילה כשרים צור. ולא בלל דקמני ע"כ לא בלל כלל. דבלילה ודאי הינה מעכבת ומחזינן ה"ק לא יצק כהן. אלא זר או לא בלל כלל כשר: לא פחת. [כדכתיב] [ויקרא ג] פחות

פרק ג א הקומץ את המנחה. לאכול

דבר שאין דרכו לאכול (א). להקטיר (ב). דבר שאין דרכו להקטיר (ג). כשר. רבי אליעזר פוסל (ד). לאכול דבר שדרכו לאכול. להקטיר דבר שדרכו להקטיר. פחות בכזית. כשר. לאכול כחצי זית. ולהקטיר כחצי זית. כשר. שאין אכילה והקטרה מצטרפין (ה): ב לא יצק (ו) לא בלל (ז). לא פחת (ח).

פרק ג א הקומץ את המנחה לאכול. חוץ לזמנו: דבר שאין דרכו לאכול. כגון הקומץ והלבוניה:

ולהקטיר. חוץ לזמנו: דבר שאין דרכו להקטיר. השיריים שדרכן לאכול וזין דרכן להקטיר: כשר. דאין זו משנה מחשבה

דכטלה דעמו אלל כל אדם: רבי אליעזר פוסל. דכתיב (ויקרא ז) ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו צב' אכילות הכתוב מדבר אחת אכילה אדם והחת אכילה מזבח. לומר לך כשם שפוסלת אכילה אדם לאדם כגון שירים אם חשב עליהם לאדם לאכלם חוץ לזמנו ואכילה מזבח לזמנו כגון קומץ אם חשב עליו להקטיר שלא בזמנו. כך פוסלת מחשבת אכילה אדם כגון שירים אם חשב עליהם לזמנו להקטירן חוץ לזמנו. מדאפקינהו רחמנא לתרווייהו בלבן אכילה ש"מ כי הדרי ניסו. ומחשבים מזו לזו. ורצון סברי להי' אפקי רחמנא להקטרה בל' אכילה לומר לך מה אכילה בכזית. אף מחשבת הקטרה בכזית. ועולם אכילה כאורחיה משמע. קומץ לזמנו ושירים לאדם. והלכה כהכמים: ב לא יצק. סדר המנחה. בתחלה נוטן שזין בכלי. ואח"כ נוטן את הסלה. ואח"כ חוזר ויוצק שמן וכולל והכי מפרש בפרק [אלו] המנחות נקמלות [דף ע"ה]. לא יצק ולא בלל כשר. כגון שנתן כל השמן שכלונו במתן ראשון [שהוא קודם] לעשייתה. דאי חכר שמונה. אמרינן בפ"ק [ד' י"א] שהיא פסולה. ובגמרא בפרקין מוכח דלייקה מעכבת. ומפרש לא יצק לא יצק כהן. אלא זר. דמקמייהו ואילך מותר כהונה אבל יצקה ובלילה כשרים צור. ולא בלל דקמני ע"כ לא בלל כלל. דבלילה ודאי הינה מעכבת ומחזינן ה"ק לא יצק כהן. אלא זר או לא בלל כלל כשר: לא פחת. [כדכתיב] [ויקרא ג] פחות

לר"א אינעריך. דאש"ג דפסל ר"א במחשבה בלא כדרכו אטו כדרכו ופסיל מדרבנן הכא (לגזור) [לא גזר] פחות מכזית. אטו כזית. עכ"ל. וזה לא יתכן. אלא אליביה דמ"ד דר"א מדרבנן פסל. כדאיתא בגמרא דתרי הנאי אליביה דר"א. אבל למאי דפירש הר"ב דמקרא דריש ליה מדאורייתא קא פסיל וכדמסקו ההובסות ובמ"ש לעיל. ומ"מ ל"ל ליישג ג"כ דהיא גופא קמ"ל דלא הימא דר"א מדרבנן פסל מטעם גזרה קמ"ל דכחתי זית משער. ואם איתא דמדרבנן ה"כ ה"ל לגזור אלא טעמיה ברישא דמדאורייתא הוא: ב לא יצק לא בלל. וכסדר הזה שנוי במשנה ג' פ"ו. ולאו דוקא יכמו שהפרש שם בס"ד. ועיין לקמן בדבור לא מלה לא הניף וכו' ועיין מ"ש במשנה ד' פ"ו. ומ"ש הר"ב דלייקה מעכבת. פירש"י דהא נאמר ליקה במנחת הסולה וכשיעט במנחת מחבת. ואמרינן ב"מ שהחזיר וכו' הכתוב בזהות מנחה אינו אלא לעכב. ע"כ. ומ"ש הר"ב דמקמייהו ואילך מותר כהונה דאמר קרא [ויקרא ג] והביאם אל בני אהרן הכהנים וקמן. גמרא. ומ"ש הר"ב דבלילה ודאי הינה מעכבת. דה"ר זירא כל הראוי לבלילה אין בילה מעכבת כו' וכתבו הר"ב במ"ד פ"ב. וכתבו ההוספות ואש"ג שהחזיר הכתוב במחבת ומרשח ומאפ: טעור ובכש"איים טעור וכו' ומהו כיון דכתב רחמנא בילה סברא הוא דכש"א לבלילה. ע"כ: לא פחת. [הנהתי בפירש הר"ב כגמן ל' טווי ומיהו כיון דכתב רחמנא בילה סברא הוא דכש"א לבלילה. ע"כ: לא פחת. [הנהתי בפירש הר"ב

היבט

שנויי ניסוחאות פ"ג א דהקטיר. כתיב וצמטבץ ולהקטיר וכן צמטין רבי אליעזר. ככל הכ"י (מלמד כ"ק): ור"א; כתיב ה' אלעזר. כעשות. ב ר"א בלל כו'. כתיב. ור"א בלל. וכן כתיב. כ"ו ועי' כ"כ.

תפארת ישראל יבין

פרק ג א חוץ לזמנו או חוץ למקומו: (ב) כקומץ או לבונה: (ג) כגון שיריים: (ד) מדאורייתא ר"א נמי בחוץ למקומו. להכי נקט לבון פסול דשייך בחרווייהו. אבל באמה ברוץ לזמנו הו"ל פסול גמור לר"א: (ה) אף דכבר תנא ליה (עיל) [פ"א מ"ד]. קמ"ל הכא. דאפילו לר"א. לא הימא דמדרבנן כסל ברישא. דגזיר מחשבה שלא כדרכה אטו כדרכה. ול"כ כמו כן לגזר הכא פחות מכזית אטו כזית. קמ"ל הכא דלעיל מדאורייתא פסול מדרבייהו רחמנא אטו האכל יאכל. צב' אכילות הכתוב מדבר אכילה אדם ואכילה מזבח שיהיו שיהיו שזין שזין. משא"כ הכא דלא רבייה קרא. כשר: (ו) או או קמני כולה מהניתי. וכך הוא סדר הבאת המנחה. מוציא עשרון כולה וניג שמן. ונותן תחלה מעט משמן בכלי חול והסולה עליו. ואח"כ חוזר ויוצק מעט מהלוג שמן על הסולה וכולל הכל יחד [ולתוספות מלין (ל"ו דף ע"ה)]. ונחיש דפ"ק ד"ה מותר. לייך עשיה הנלילה בגלי שנת. [ואחר שבלל נוטה בגלי שרת. ויוצק עליה השמן הנשאר עוד מהלוג. ונותן עליה קומץ לבינה. ומביא להכסן. והכסן מביאה לזוית דרומית מערבית של מזבח. ומניח הכלי שבה כמנחה לחודו של אותו זית. ואח"כ מולקט כל גרגרי הלבונה שבמנחה לזר אחד. כדי שלא יתערב גרגיר מנחה שבמנחה. ואח"כ קומץ. ונותן הקומץ לכלי שרת אחר. ומולקט כל הלבונה מהשיריים ונותנו על הקומץ. ומעלהו למזבח ומלינהו ומקטירו והשיריים נאכלין. זהו במנחת סולה. אבל במנחת כחבת או מרשחת אחר שבלל כמ"ל לשה [סדר קדשים ח"א] יודך

בפוסרין ואופה במחבת או במרשחת כפי שגדר. (עם מעט מהשירין הנוהר מהלוג). ולאחר שנאפו פותחן לפתיתן כזיתים. ויוצק על הפתיתן שמן הנשאר מהלוג. ונותן אח"כ כל הפתיתין לכלי שרת והקומץ לבונה עליה. ומביא הכל אל הכהן. והכסן עושה בה כמנחה סולת כמ"ל. והשיריים נאכלין. וב"ב במנחת מאפה תנור. אם נדר הלוח. או מביא עשרון סולה וניג שמן כמ"ל. אבל אינו צדק מתן שמן בכלי תהלה. אלא בולל הסולה מיד עם כל הלוג שמן. ולש בפוסרין ואופה בתנור במקדש. ופיתה כמ"ל. ונותן אח"כ הפתיתין לכלי שרת. [ונותן לבונה] ומניח וקומץ כמ"ל. ואם ריקין נדר. או לש מיד הסולה בפוסרין לצד ועושה הרקיקין ואופה אותן. ולאחר האפייה ליקח לוג שמן ומנחה הרקיקין. לרמב"ם [פ"ב מקרבנות ה"ה] ויוסף עד שיבטע בהן כל הלוג שמן. ולרמ"מ [שם] מושהן דקמין רק קמין כי ויוצק. ומחלק בשר השמן לכהנים. ואח"כ פותחן הרקיקין [ונותן לכלי שרת ובלונה עליה] ומניח וקומץ כלעיל. וכל מנחה שרבייה פתיתה. עושה מכל עשרון י' חלות. וכל א' מחמשה מיני מנחה כמ"ל. מקטיר עם הקומץ גם קומץ לבונה כלעיל [רמב"ם פ"ג מקרבנות. ורמב"מ שם ה"ה]. ולא יצק דקאמר כאן. ר"ל לא יצק כהן אלא ישראל. דבין היצקה שנותן שמן תחלה בכלי. או היצקה שח"כ על הסולה או הפתיתין. הכל כשר בישראל אפילו לכתחילה. אבל אם לא יצק כלל. פסול. דלייקה שמן במנחה מעכב: (ז) אפילו לא בלל כלל כשר: (ח) ר"ל אם בכל המנחות שרבייה פתיתה לא פחה כלל. רק בשקמץ לקח חתיכה עבה כשיעור קומץ [ולר"ש ור"ב עכ"ל]

פרק ג א חוץ לזמנו או חוץ למקומו: (ב) כקומץ או לבונה: (ג) כגון שיריים: (ד) מדאורייתא ר"א נמי בחוץ למקומו. להכי נקט לבון פסול דשייך בחרווייהו. אבל באמה ברוץ לזמנו הו"ל פסול גמור לר"א: (ה) אף דכבר תנא ליה (עיל) [פ"א מ"ד]. קמ"ל הכא. דאפילו לר"א. לא הימא דמדרבנן כסל ברישא. דגזיר מחשבה שלא כדרכה אטו כדרכה. ול"כ כמו כן לגזר הכא פחות מכזית אטו כזית. קמ"ל הכא דלעיל מדאורייתא פסול מדרבייהו רחמנא אטו האכל יאכל. צב' אכילות הכתוב מדבר אכילה אדם ואכילה מזבח שיהיו שיהיו שזין שזין. משא"כ הכא דלא רבייה קרא. כשר: (ו) או או קמני כולה מהניתי. וכך הוא סדר הבאת המנחה. מוציא עשרון כולה וניג שמן. ונותן תחלה מעט משמן בכלי חול והסולה עליו. ואח"כ חוזר ויוצק מעט מהלוג שמן על הסולה וכולל הכל יחד [ולתוספות מלין (ל"ו דף ע"ה)]. ונחיש דפ"ק ד"ה מותר. לייך עשיה הנלילה בגלי שנת. [ואחר שבלל נוטה בגלי שרת. ויוצק עליה השמן הנשאר עוד מהלוג. ונותן עליה קומץ לבינה. ומביא להכסן. והכסן מביאה לזוית דרומית מערבית של מזבח. ומניח הכלי שבה כמנחה לחודו של אותו זית. ואח"כ מולקט כל גרגרי הלבונה שבמנחה לזר אחד. כדי שלא יתערב גרגיר מנחה שבמנחה. ואח"כ קומץ. ונותן הקומץ לכלי שרת אחר. ומולקט כל הלבונה מהשיריים ונותנו על הקומץ. ומעלהו למזבח ומלינהו ומקטירו והשיריים נאכלין. זהו במנחת סולה. אבל במנחת כחבת או מרשחת אחר שבלל כמ"ל לשה [סדר קדשים ח"א] יודך

בפוסרין ואופה במחבת או במרשחת כפי שגדר. (עם מעט מהשירין הנוהר מהלוג). ולאחר שנאפו פותחן לפתיתן כזיתים. ויוצק על הפתיתן שמן הנשאר מהלוג. ונותן אח"כ כל הפתיתין לכלי שרת והקומץ לבונה עליה. ומביא הכל אל הכהן. והכסן עושה בה כמנחה סולת כמ"ל. והשיריים נאכלין. וב"ב במנחת מאפה תנור. אם נדר הלוח. או מביא עשרון סולה וניג שמן כמ"ל. אבל אינו צדק מתן שמן בכלי תהלה. אלא בולל הסולה מיד עם כל הלוג שמן. ולש בפוסרין ואופה בתנור במקדש. ופיתה כמ"ל. ונותן אח"כ הפתיתין לכלי שרת. [ונותן לבונה] ומניח וקומץ כמ"ל. ואם ריקין נדר. או לש מיד הסולה בפוסרין לצד ועושה הרקיקין ואופה אותן. ולאחר האפייה ליקח לוג שמן ומנחה הרקיקין. לרמב"ם [פ"ב מקרבנות ה"ה] ויוסף עד שיבטע בהן כל הלוג שמן. ולרמ"מ [שם] מושהן דקמין רק קמין כי ויוצק. ומחלק בשר השמן לכהנים. ואח"כ פותחן הרקיקין [ונותן לכלי שרת ובלונה עליה] ומניח וקומץ כלעיל. וכל מנחה שרבייה פתיתה. עושה מכל עשרון י' חלות. וכל א' מחמשה מיני מנחה כמ"ל. מקטיר עם הקומץ גם קומץ לבונה כלעיל [רמב"ם פ"ג מקרבנות. ורמב"מ שם ה"ה]. ולא יצק דקאמר כאן. ר"ל לא יצק כהן אלא ישראל. דבין היצקה שנותן שמן תחלה בכלי. או היצקה שח"כ על הסולה או הפתיתין. הכל כשר בישראל אפילו לכתחילה. אבל אם לא יצק כלל. פסול. דלייקה שמן במנחה מעכב: (ז) אפילו לא בלל כלל כשר: (ח) ר"ל אם בכל המנחות שרבייה פתיתה לא פחה כלל. רק בשקמץ לקח חתיכה עבה כשיעור קומץ [ולר"ש ור"ב עכ"ל]

הקומץ רבה פרק ג מנחות

נחשב קמחא בנפח
הביתא. כל פ"ח מ"ח פ"ח
פ"ח פ"ח פ"ח :

שנויי נוסחאות

לא הגיש. ככ"ר ז' ולא...
שפתתן פתים מרובות
ולא משחן כשרות.
כמ"ב ב"ק דפוסים.
שפתתן... כשרה ;
כ"מ שפתתן פתיתין
... כשרין ; כ"מ ;
כ"מ ; לא משחן .
במנחת כהן המשיח
במנחת נסבין. כ"מ ;
וכמ"ב ב"ק דפוסים ; כ"מ ;
כ"מ ; ובמנחת כהן המשיח
כ"מ ; כ"מ ; כ"מ ; וכן
כמ"מ ; כ"מ ; מנחת
נכסים ובמנחת כהן המשיח
ר"י אבמנחת כהן המשיח
ובמנחת נסבין. כ"מ ;
וכ"מ ; כ"מ ; (שם) .
במנחת ; כ"מ ; א' ;
מנחת ובמנחת כ"מ ; כ"מ ;
כ"מ ; (שם) .

ראשון לציון

פ"ג ב' הרע"ב ד"ה לא
ה"ק כנחת (חוטא)
ז"ל עומר כ"ו עין לקח
פ"ה מ"ז וגם מ"ו כ"ס
וט"ן יש"מ ; חו"ש ד"ה
פ"ה פתח כ"ו (אלא)
כדי קמילה. המשיח במנחת
ע"כ ע"כ במש"כ וראה כי
דברי רש"י והר"ב נכונים
מהלך ורש"י ובכ"מ לפ"ס
זה לפ"ס רב וזמן נכונה
לפי ע"כ נשתי הלשונות ור"ק
יש בו חסדוק עדיף לאוקמי
במנחה ככל גוונא וט"ו כ"מ
כרת נזות. בא"ד ורש"י
כ"מ ; כ"מ ; כ"מ ; כ"מ ;
מנחת. וזה לשון כ"מ ופ"ח
רש"י כ"מ ; כ"מ ; כ"מ ;
למנוח ר"ל דנין פתיה
למינה וע"כ במנחת ד"ק
ע"כ ע"כ ד"ה לקחתי
פתיחה ועדכתי רב תמיך
יש כנף דברי ירמיה ודברי
שנה ע"כ ע"כ :

תוספות ר"ע"ק

פ"ג ב' [אות ש] חו"ש
ר"ה לא פלה .
כרתיא ר"ב יכול .
השנה לי הא ארבה
כיון דאמרין דאין מנחה
שקונה מלח איך אפשר
פרש מתני' דלא מלה
היינו שנתנה כולה הא
אף לבתחילה לא בעי
מליחה כלל. אלא וראי
דמתני' דלא מלה קאי
אקומץ ומאי דקתני
בברייתא דמכרתין
ברית מעכבא מתני'
פליג. כוח ובראשית
בסו"ט דרב סבר
כמתני' ולא ידך שנויא
גם רב סבר כהברייתא,
אבל ע"כ מתני' לא ס"ל
כהברייתא. והרמב"ם
השמים באמת לא מלה
ד' לה ל' כ' . ק"ו ל'
כהברייתא וכפ"ל בכ"מ
בפ"ה פיהל' איסורי

חיבת כדתיב ולע"פ שדברי הר"ב מפרש"י מועתקים גם שם
כ"ל להגיה ק"ן. ומה שפירש הר"ב אם לא פתח חלה כדי קמילה
כשר. וכ"פ רש"י ומשמע כדרי קמילה מיהו מעכבי ולא ידענא
חמאי דהא לא שניה עליו הכתוב ורש"י מהיום כדאמרין באלו
מנחות. ע"כ. ודקדקתי בזהו הפרק
ולא מלאתי דבר. ועוד דלקמן גבי או
שפתתן פתים מרובין עבדין לריכוחא
בגמרא וכדכתיב הר"ב. ואי חיחא דלא
פתח. היינו השוריים. מאי קושיא דולאי
לריכה ולריכה דלא פתח בשישים
ופתיתין מרובות מכרי הקומץ. וגם
הרמב"ם לא פירש מידי בלא פתח.
ש"מ כמשמעו דלא פתח כלל. וכן
לא כתב בחבורו פ"ג מה' מה"ק

דפתייה כדרי קמילה מעכבא : לא מלה . פירש הר"ב כל
המנחה כלה. אלא הקומץ דאלו מליחה הקומץ מעכבא היא
כדתיב דף כ' יסול האה מנחה כולה טעונה מלה. ת"ל קרבן
דכתיב (ויקרא ז) וכל קרבן מנחתך במלח המלח. קרבן עוון
מלח. ואין מנחה כולה טעונה מלה. ומדכתיב ביה ברית .
שכחמך (במדבר י"ח) ברית מלח עולם היא אמרינן בגמרא
דכחון דשנה ביה קרא דמ"א. דעל כל קרבנך תקריב מלה .
מלריך ליה צברייתא. ואין להאריך בזה : לא מלה לא הניף כו' .
לא דקדק בסדר דטענה קודמת למליחה. כדתיבא והניף והגיש
וקמן ומלח והקטיר. חוספות. ועמ"כ בריש מתניתין. ומ"ש
במ"ד פ"י : [לא הגיש. כתב הר"ב בקרן כו'. עיין במ"ה פ"ה] :
נתערב קומנה בקומץ חברה כו' . כתיבה . לרבנן דעולין אין
מבטלין זה את זה. ולר"י דמין במינו לא בטל כמ"ש במ"ו
ושל כהן משיח כו' . כדכתיב במנחת נסכים. עשרון זבול ברביעית הדין שמן. והוא לכבש. וזה נזר ראשונה בכחוב. ועוד כתוב
נסכי זול בני פשרונים בשלישית הדין שה' ד' לוגין. ונסכי פר ועגל ג' עכרונים צחצי הדין. שהוא ו' לוגין. והיינו דהרמב"ם
פ"י. דהא נהערב מנחת כ"ג. עכ מנחת נסכים נמי דינא הכי. ור"ל מנחת נסכי זול פר ועגל. ומשירבו משמע עוד
דנסכי ככש נמי. שפירש דמנחת כ"ג בני ג' לוגין. יותר על השמן שנתבטלה בו. אבל לא מלאתי כך בחבורו פ"ג מה"ל

יבין תפארת ישראל בועז

ע"כ קמילה בעלמה לריכה פתיחה] : (ט) ר"ל לא מלה כהן חלה
ז' : (N) : י' מנחת עומר ומנחה כוטה . שריכוס הנופה קודם
הנשה : (יא) כל מנחה קודם שיקריבנה מנישה לחוד קרן דרובות
מעריבות של מנחה. כ"ל. [ונ"ל דהתא נקט הכל כסדר. דאף דהייקא
היא אחר הלילה ככל ההנחות [מנחות דע' ד]. אפי"ה נקטה תחלה. משום
לייקא נזכרה כהודי מנחת כולה. ומנחת כולה כתיבא בקרא תחילה.
מש"כ בלילה לא נזכרה כהודי בקרא רק במנחת מאפה. והיא כמנחה
נזכרה אחר מנחת כולה. ואחר בלילה. נקט התנא פתיחה שזכרה בתורה
מנחת מנחת שכמנחה אחר מנחת מאפה. שבה נזכר בלילה. ואחר
הפתיחה נקט התנא לא מלה. משום דדין מליחה לכל הקרבנות נזכרה
בתורה בסוף כל הענין [בוקרא כ']. ואחר לא מלה נקט מנופה והגשה.
דלע"ג דהגשה נעשה בכל מנחה קודם שיקומץ ומלחנס. ותו הכי גם בתורה
[ס'] נזכר הגשה במנחת קודם למליחה שלא נזכר עד לבסוף כל הענין.
אפי"ה נקט התנא אלה הדי' יחד. ייקא. בלילה. פתיחה. מליחה. דכולן
שכרין לבתחילה נזכר [כמ ש נזכרס פ"ד ס' כ"ט]. והדר נקט מנופה והגשה
דק דוענד כשרין כור [ע" ס]. ביהו נקט מנופה קודם הגשה. משום
שכן סדר עשייתן עומד ובסופה. מניף וחל"כ מגיש. וזכור המחיר עיני
המנחה לו] : (יב) דלריך שיהיה הפתיחות כותשים. ולא פתחו כפתיתין
מרובות. בין שמרובות במנין ע"י שיקיינס. בין שמרובות בשיעור
גם יותר מכותה. או לא וכו' : (יג) ר"ל שלא משח קריקין הטענות
משיחה כמ"ס לעיל ס' ו' דבשר שמה לגמרי. פסול : (יד) כשרה
לרבין מדאין עולין מבטלין זה את זה. [כזכרס פ"ח מ"ו]. ולר"י ג"כ כשרה משום
דבזה במנחת וכו' : (טו) שכולה ליל כהקומץ. או שנתערב הקומץ במנחת וכו' : (טז)
כליל. או שנתערב הקומץ במנחת וכו' : (יז) המנחה שמקריבין עם הקרבנות [כלקמן פ"ח מ"ו]. והיא ג"כ כולה ליל : (יח) כ"ל דר"ל
התערובת כשרה להקריב. דת"ק ס"ל דסתיון כשרות : (יט) פסילה התערבות : (כ) קומץ של מנחה נזכה עצה. שנעשית מלני א'
מזבח ונתן משם על זה דפסק הרמב"ם כהברייתא ולא כמתני' עכ"פ והו ברור דלא מלח חיינו הקומץ ודברי הר"ב והחתי"ם שנובו פ"ג רצ"ע :

פתוח חוטה פתים. חע"ג דמנחת מחבת בלבד כתיב ה"ה
לכל המנחות הנאפות תחלה. כגון מחבת ומרחשת ומאפה מלה
לפותחין כולן. וחל"כ קומץ. וזה אם לא פתח חלה כדי קמילה
כשר : לא מלה. כל המנחה כולה. אלא הקומץ דאלו מליחה
הקומץ מעכבא היא : לא הניף.
במנחת חוטה ומנחת קנאות דטענות
הטענה : לא הניש. כדכתיב (ס)
והנישה אל המזבח שהכה מוליכה אל
המזבח. ומנישה בקרן דרומי מערבית.
כנגד חודה של קרן : פתיתים מרובות.
גדולות יותר מהדין המפורש בכן
מנחת ישראל כופל אחת לשנים ושנים
לד' ומבדיל. ואינערין לאשמועינן
פתיחים גדולות. חע"ג דאשמועינן דאי

לא פתח כשרה. דסד"א דהתם הוא דתיכא תורת חלות עליהן .
אבל הכא דלאו תורת חלות חיכא. ולאו פתיחים חיכא. חימא
לא קמ"ל : ולא משחן. הרקיקים הטעונים משיחה. כדכתיב
(שמות כ"ט) ורקיקי מלות משוחים בשמן אחר אפיתן משחן
וחזר ומשחן עד שזלה כל השמן שבלוג : במנחת בהנים
כשרה. שזולן ליל כמוהו : במנחת כהן המשיח ובמנחת
נסכים פבולה. לפי ששקומץ דמנחת ישראל בלילה עצה. לוג
אחד שמן לעשרון סלת ומנחת נסכים ושל כהן משיח בלילתן
רכה שלש לוגים לעשרון כדכתיב במנחת נסכים (במדבר ט"ו)
[עשרון] זבול ברביעית הדין שמן ובמנחת כהן המשיח הוא לומר
(ויקרא ו) סלת מנחה תמיד. הרי היא לך מנחת תמיד.
שהיא

פרק ג (א) כ"ל כ"ל

המנחה כולה. דממע
מדבריו דלכתחילה לריכה במנחה כולה מליחה. והמיהו
היכן מנינו זה. והדרבה משמע בש"ס דל"ל כלל. דאמרין (מנחות ד"ב
ע"א). לפי כ"ל דס"ל מלח לא מעכב. ור"ה כ"ס' לנזיח כן
ממתניתין דקתיב לא מלה כשר. ומקמי אב"י. חימא לא מלה כהן חלה
זר. ומתוך רבי יוסף. ובי ס"ד שור קרב חלה מנחה. ואי כדברי הר"ב
מאי מתוך רבי יוסף. הרי אכתי מנין למימר דלא מלה דמתניתין היינו
שלא מלה כל המנחה. ולעולם מליחה קומץ מעכב. אלא ע"כ דאי
במליחה כולה. א"כ לא שייך לישאא דלא מלה. דהרי אפילו לכתחילה
ח"ל למנחה. וא"כ למאי דקוי"ל כמסקנא דמליחה מעכבא. ודלוי לריך
לומר כאב"י דלא מלה דמתניתין. היינו לא מלה כהן חלה זר. ואי משום
ק"ו דרב יוסף. אינה ק"ו כל כך. רק דהייקא ליה לאוקמי למתניתין
כפ"ג שקרב חזר למנחה ומלחה. דמדאין מורגל כך הו"ל למתני זר
שקרב ומלח. מיבו למסקנא ע"כ לא ענינא מהניזין מקרא. דאמרין
כפ"ג שבקי לקרא דליהו דמיק ומוקים אנפשיה [כפסחים ד"ט ב' .
וקדושין ד"ח א']. ה"כ מדבלכתא מליחה מעכבא : אמרינן לדחוקי
נפשו דלא מלה דמתניתין. היינו שלא מלה כהן חלה זר. שקרב להמנחה
ומלה הקומץ. וגם מחו"ס משמע דלא כר"ב. אלא לא מלה דמתניתין
אקומץ קאי. דהרי כתבו (ד"ח א' ד"ה לא מלה) דמתניתין לא דקדקה
בסדר. דהרי התנופה קודמת למליחה. ע"כ. והא הינח חי לא מלה
אקומץ קאי. אבל חי לא מלה על המנחה כולה קאי. שפיר נקט כסדר .
מליחה קודם למנופה :

מזבח ונתן משם על זה דפסק הרמב"ם כהברייתא ולא כמתני' עכ"פ והו ברור דלא מלח חיינו הקומץ ודברי הר"ב והחתי"ם שנובו פ"ג רצ"ע :

הקומץ רבה פרק ג מנחות

שהיא עשרתן סלת צלול דרביעית הכין : והן בולעות זו מזו .
הקומץ בולע ממנחת נסכים וממנחת כהן משיח ורבה שמן של
מנחות הללו על הקומץ ומבטלות ליה והוי מנחה שלא הוקטר
קומלה ופסולה הנקמלה אבל מנחה נסכים כשרה ולא הוי כרבה

[משנה] הקרבנות : והן בולעות זו מזו . פירש הר"ב הקומץ בולע
ממנחת נסכים וכו' ורבה שמן [של מנחות] הללו על הקומץ
ומבטלות ליה . דמאוס ריבה שמנה דמ"ג פ"ק לא מיפסלה
דכתיבנא תס דשיטת הר"ב ד"ה הוה ריבה אלא בלוג .

ב שתי מנחות שלא נקבעו
כ"ג פ"ג יבדלו חגיגה פ"ג
ה"ב מ"י י"א ח"ה פ"ה פ"ה
הקומץ שנתערב במנחה .
מ"י ג"ג ח"ה פ"ג : נתיערב
קומצה בשיריה . מ"י ג"ג
ח"ה פ"ג :

שמה כיון שלא מדעת עירבו השמן
שבולעו בטל לגבה וכמאן דליהיה
ואין הלכה כר' יהודה : ג אם יבול
לקמץ מוז בפני עצמה ומוז בפני
עצמה . טפלה זו בלד זה כל כלי וזו
בלד זה וכשאר מהן כדי קומץ שלא
נתיערב כשרות ואם לאו פסולות
דאמר בת"כ מסלתה ולא מסולת
חברתה : לא יקטיר . ואשילו כל
המזורב לחין הקטרה מזהו אלא
בקומץ ומקמץ נמי לא קמץ שני
קומטים דלמא בכל קומץ יש מזה
שנתערב וליכא קומץ שלם מהד

בלילתה רבה כ"ג) והן בולעות זו מזו כ"ג) :
ג שתי מנחות שלא נקמצו ונתערבו זו
בזו כ"ג) . אם יבול לקמץ מוז בפני עצמה
ומוז בפני עצמה כ"ג) כשרות . ואם לאו
פסולות כ"ג) . הקומץ שנתערב במנחה
שלא נקמצה . לא יקטיר כ"ג) . ואם הקטיר כ"ג) .
או שנקמצה עלתה לבעלים . וזו שלא
נקמצה לא עלתה לבעלים כ"ג) . נתערב
קומצה בשיריה . או בשיריה של חברתה .
לא יקטיר כ"ג) . ואם הקטיר עלתה לבעלים .

שנויי נוסחאות
ג (זו ביו) . כתיב יתחל .
הקומץ . כתיב קומץ
הכונה בש"מ . ל"ה .
ד"ז וי"ק עלה ככל
המטה ; כתיב : ככל
המטה ; עלה ; כתיב
ד"ז עלה ככל המטה .
בשיריה של חברתה .
כתיב דמס דמס וי"א
בשירים .

תוספות חדשים
פ"ג ב בחי"מ ד"ה
והן בולעות זו
ריבה רבה עליון צ"ל
גדלה רבה לפניה :

ראשון לציון
שם ד"ה והן בולעות זו
והרי בין להקטיר וכן
להקטיר לא הוי טעמא מזה
הכי כו' י"ל כה"ו מה שתי
בחי"מ על פס"י ודמ"ג
לקמץ דוק כתיב במנחה
ובשיריה כתיב כו' וי"א
הוא מנחה וזו לא יקטיר
רבה כו' לשון זה המא
גדלה מנחה קא :

תוספות רע"ק
[אות ין שם ד"ה והן
בולעות . לא הבינותי
דבר רש"י .
במשומו הבוננת רש"י
ותמ' דסולת של קומץ
רבה על שמו שבלע
מנחת נסכים . [ולרבין]
דמ"ג דעולין אין ממשין
וא"ו אף שבש"מ לא
בפל השמן בסולת ובין
דלא בפל הויא דאיתא
אמנחת נסכים שיין
ליה ולא הוי הקומץ
ריבה שמנה ולא המנחה
בסבים חסר שמנה . אבל
לר"י דמבטלת כמ"ג
אמרינן סלק כו' ובפל
השמן שבלע בסולת
ושמ"ה לא שדינן ליה
אמנחת נסכים כיון
דבפל בסולת וסקרי וח
רבה שמנה וזה המה
שמנה . וכן
להריא בשיריה דף כ"ב
ד"ה והן ע"ש וברור :
[אות יא] בא"ד ובת"כ
עוד התוס . כו' של הקומץ
רבה עליו השמן . בתוס'
שלפנינו איתא רבה על
השמן ומבטלו והיינו
כמ"ג דהתיק דמ"ג
לר"י ותיב דהמנחה
מבטל להשמן . וע"ז
סקרי ריבה שמנה :
ג [אות יב] תו"מ ד"ה
אם יבול . הא סב"ס
בפל . וא"ב כו' קמץ
לאחת ליהו שיריים
ולבטל

מנחה : ואם הקטיר . כל המעורבת היא לא עלתה לבעלים דהא
לא נקמלה ואין מנחה נדבה ניהרס בלא קמילה : נתערב
קומצה בשיריה . לא יקטיר את כולה משום דהשירים אכורים
להקטיר דהייב (ויקרא ג) לא הקטירו ממנו אשה לה' כל בממנו
לאשים

מסוס פסול דריבה שמנה הוא . מאי קושיא דמין צמינו הוא . ולפיכך
לא הביטוי דברי רש"י ותוספות שפירבו במשנתנו דטעמא
[דפסולת] משום פסולות דריבה שמנה הוא . והרי בין להמקטיר
ובין להקטיר . לא הוי טעמא משום הכי . ומ"ש הר"ב אבל
מנחה נסכים כשרה ולא הוי כרבה שמנה כיון דשלא מדעת

ערכו השמן שבולעו בטל לגבה . הא מלחא ודאי לריבה רבה
הכולת הכי שייך הבא למימר דשמן של הקומץ אף אם יבלע כולו
עירבו . (ועוד) אשילו ערכו מדעת נמי הא אמרינן דלא פסלין
אפי' בכל שהוא . ודמפרש פסולות דקומץ משום דמבטלו . היינו
פליג ארש"י ומש"ה בקומץ שיכול השמן דנסכים לבעול הסולת
וריבה שמנה לא הוה אלא כשהוה מדעת . דלפ"ה לא יתחל לה"ב
דבולעות זו מזו וממנו כבזו נבלע בזו . מ"מ ודאי דעבה בלע
והוספות דמנחת נסכים הסר שמנה ונהבו דלפ"ה דפסולה והא
דחל מנהה איירי וריבא נמי הכי הן נתערב קומלה בקומץ חברתה
בשתייהן בלילתן עבה או רבה אע"פ שבולעות זו מזו לא חייב
החוספות דגמורא מין בשאינו מינו חייב ליה משום דאמרינן סלק
את מינו ומינהו טעמא נמי לפסול לר"י נתערב קומלה בקומץ
בדל"ה זירא שאכתוב שם ואין להאריך בזה . ומינהו נראה ליישב
דברי הר"ב אלא דפליג עליה וס"ל דוקא כשערבו מדעת והא
דקשיא לן בגוה מאי ריבה שמנה איכא בנסכים הרבה הא חסר
שמנה דהעבה בלעה טפי ל"ק כיון דהסולת דהקומץ מתבטל
נמלא שכל השמן בין דנסכים בין דקומץ הוא קיים עם סולת
הנסכים . דסלת דקומץ ליתא שמהבטל . ולפיכך הוה ריבה
שמנה בנסכים [וזו הסברא דהנבטל כמאן דליחא תמלא ג"כ
בפירש"י ד' כ"ג ע"ב] וע"פ במ"ד פ"ט ובמנחה ד' פ"ב : ג אם
יבול לקמץ כו' כשרות . גמרא והא לרבנן עולין חין מבטלין
זה את זה מה מין צמינו בטל [עמ"כ בריש מתניתין דלע"ג]
כד' זירא דאמר ר"ז נאמרה הקטרה בקומץ ונאמרה הקטרה

הא מלחא ודאי לריבה רבה דהא לא עלתה לבעלים דהא
לא נקמלה ואין מנחה נדבה ניהרס בלא קמילה : נתערב
קומצה בשיריה . לא יקטיר את כולה משום דהשירים אכורים
להקטיר דהייב (ויקרא ג) לא הקטירו ממנו אשה לה' כל בממנו
לאשים
ערכו השמן שבולעו בטל לגבה . הא מלחא ודאי לריבה רבה
הכולת הכי שייך הבא למימר דשמן של הקומץ אף אם יבלע כולו
עירבו . (ועוד) אשילו ערכו מדעת נמי הא אמרינן דלא פסלין
אפי' בכל שהוא . ודמפרש פסולות דקומץ משום דמבטלו . היינו
פליג ארש"י ומש"ה בקומץ שיכול השמן דנסכים לבעול הסולת
וריבה שמנה לא הוה אלא כשהוה מדעת . דלפ"ה לא יתחל לה"ב
דבולעות זו מזו וממנו כבזו נבלע בזו . מ"מ ודאי דעבה בלע
והוספות דמנחת נסכים הסר שמנה ונהבו דלפ"ה דפסולה והא
דחל מנהה איירי וריבא נמי הכי הן נתערב קומלה בקומץ חברתה
בשתייהן בלילתן עבה או רבה אע"פ שבולעות זו מזו לא חייב
החוספות דגמורא מין בשאינו מינו חייב ליה משום דאמרינן סלק
את מינו ומינהו טעמא נמי לפסול לר"י נתערב קומלה בקומץ
בדל"ה זירא שאכתוב שם ואין להאריך בזה . ומינהו נראה ליישב
דברי הר"ב אלא דפליג עליה וס"ל דוקא כשערבו מדעת והא
דקשיא לן בגוה מאי ריבה שמנה איכא בנסכים הרבה הא חסר
שמנה דהעבה בלעה טפי ל"ק כיון דהסולת דהקומץ מתבטל
נמלא שכל השמן בין דנסכים בין דקומץ הוא קיים עם סולת
הנסכים . דסלת דקומץ ליתא שמהבטל . ולפיכך הוה ריבה
שמנה בנסכים [וזו הסברא דהנבטל כמאן דליחא תמלא ג"כ
בפירש"י ד' כ"ג ע"ב] וע"פ במ"ד פ"ט ובמנחה ד' פ"ב : ג אם
יבול לקמץ כו' כשרות . גמרא והא לרבנן עולין חין מבטלין
זה את זה מה מין צמינו בטל [עמ"כ בריש מתניתין דלע"ג]
כד' זירא דאמר ר"ז נאמרה הקטרה בקומץ ונאמרה הקטרה

יכין תפארת ישראל יכין

דקומץ העב בלע ממנה ומיעט שמנה : בג) שנסלו שניהן לחוד כלי
א' זו בלד זו . ונוטין זכ"ז באלמץ וכבר נתקדשו כלי :
כד) ששאר מכל אחת כדי שיעור לקמץ ממנה בלי הערובות :
כה) דלא דמי לעירוב ב' דמים [זבחים פ"ה מ"ט] דשתייהן כשרות .
ד"ל תסם בכל שהיא מכל אחד שיש בהתערובות כשהגיע לזבחה
כ"ג . אבל הכא בעינן קמץ שלם מהמנחה עלמה . דכתיב וקמץ
מסלתה ולא מסולת חבירתה . ומדנהערב אי אפשר כן : (ב) דמנחת
הקטרה בקומץ הוא ביהיה לבד . ולא דבר אחר עמו . ואף בדאפשר
לקמץ במקום שנתערבו . ויהיה סם ב' קומלין . עכ"פ דלמא בכל
קמץ יש מתערבות חבירתה . וליכא קומץ שלם : (ב) כל ההערובות :
כח) דקמילה מעכבת : (ב) כל ההערובות . דמנחת הקטרה בקומץ
לריך שיהיה בלי הערובות . וזה הרי כל שממנו לאשים הוא בכל
תקטירו . והרי הכיריים יש ממנו הקומץ לאשים : (ל) וא"ל בכל

שמן לעשרון סולת : בא) מנחה כהן משיח ומנחת נסכים היא
רבה . דמנחה כהן משיח נעשית מעשרון סולת ונ' ליגין שמן .
וכ"כ מנחת נסכים עשרון סולת ונ' ליגין לכבש . וב' עשרונים בל'
ליגין לאיל . ונ' עשרונים ב' ליגין לפר : (ב) ר"ל הקומץ העב
בולע ממנחה הרבה . ואף דלא מפסל הקומץ משיח דריבה שמנה .
דברי ריבה שמנה אינו פוסל רק כשהוסיף לוג [כפ"ה ס' ל"א] .
והכא הקומץ שהוא כשיעור ב' ויהיה . או אפשר שיבלע לוג שהוא
כשיעור (ב') [ו' ב"ב] עכ"פ נתבטל הקומץ בשמן של המנחה
הרבה . וה"ל כאלו לא הקטיר הקומץ כלל . ונפסלה ע"ז המנחה .
ואף דלר"י מין צמינו לא בטל . עכ"פ הכא דנתערב סולת וממנו
בדמי סולת וממנו . ה"ל הערובות כל חד וחד לאילו נתערב עם
מינו ואינו מינו . ובכ"ה ס"ל לר"י דסליק את מינו כמי שאינו .
ואינו מינו רבה עליו ומבטלו . והמנחה נסכים נמי פסולה . משום

הקומץ רבה פרק ג מנחות

בשם הקומץ והקריבו.
 ד"ה ט"ז מ"ח פ"ח ט"ז
 פסול המוקדשין הנה י"ט
 וצ"ל מ"ח פ"ח ט"ז
 ואינו מרצה על היוצא.
 יוצאנו פסול פ"ח ט"ז
 ד נכסאו שיריה בשו"ט
 שרירה ט"ז. כ"ז כ"ח נ"ל
 פ"ח ט"ז פסול פ"ח ט"ז
 יוצאנו פסול פ"ח ט"ז פ"ח
 פ"ח ט"ז פסול פ"ח ט"ז פ"ח
 בכלי שרת פסולה. זכתי
 י"ח פ"ח יוצאנו פסול פ"ח
 י"ח י"ח י"ח פ"ח ט"ז
 הקמיר קומצה פעמים
 בשריה יוצאנו פ"ח ט"ז
 מ"ח פ"ח ט"ז פסול המוקדשין
 י"ח: ה' הקומץ כיוצא
 מעכב את רובו. כ"ז פ"ח
 מ"ח י"ח קמ"ח נכסא פ"ח
 מ"ח פ"ח ט"ז פסול המוקדשין
 פ"ח:

בשרים פרש"י כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה' ואמרין כל שממנו לאשים דהיינו שירים הרי הוא בכל תקטירו. אלא לא ה"ל הקמרה [בשרים] ע"כ. מה הקמרה האמורה בקומץ חין הקומץ מבטל את חברו בקומץ חברה ואפילו כ"י לא פליגי] אף הקמרה האמורה בשרים חין שירים מבטלין את הקומץ ובהכי מתרין לטובה מחטתין: הוציא מרלה. כתב הר"ב דכתיב ונשא חרין את עון הקדשים אינו נושא אלא עון עומאה שיש בה לך קל שהותרה מכללה בלבוש דכתיב לריון להם משמע דבר שהוא לריון במקום אחר תוספות. ובגמרא ואימא עון שמאל דהוה מכללו ב"ה ומטי עין בהיה בו ודחיתו [מפני כבוד הגבור] אבל דמחל הכשירו כך הוא ואימא עון צעל מוס בהוה צעופה למר קרא [בפרשת מומין] לא ירעה כי לא לריון יהיה לכם. גם בתוספות הביאו דאמרו מכללן וסורלוס ואין להאריך בזה ועיין בפרש"י הר"ב ספ"ח דזבחים ומש"ס: ואינו מרלה על היוצא. כתב הר"ב ואע"ג שיש בו נמי לך קל שהותר מכללו כו' שצ"ב וגבעון שלא היו שם קלעים וכן פרש"י. ותמיהני דכ"פ בתרא דזבחים מ"ד חנן צ"ב וגבעון ק"ק נאכלים לפניו מן הקלעים ובגמרא ליתא אלא שהותר מכללו בצמה ולכאורה אפשר דר"ל צמת יחיד אלא דחי הכי משכחת לה הרבה שהותרו כדחנן להו בסוף זבחים ואל"כ ה"ל תקשה הכי ואימא חוקן שהותרו בצמת יחיד. וי"ל דלא חשיב הותרו מכללו אלא כשהותר בצמה לצור עלמה. לכך נראה בעיני דהא דאמרין ואימא יוצא שהותר מכללו בצמה. ר"ל קדשים קלים שהיו צ"ב וגבעון לא מחנה ולא חומה וקדשים קלים נאכלים בכ"מ כדחנן התם. ורש"י דלא ניחא ליה לפרש כך. לשיטתו חז"ל דצ"מ פ"ה דזבחים פירש דקדשים קלים חין נפסלים ביוצא. אבל גם שם הקשיתי לשאל בזה: ד' ובמדת ר"י

בשרים פרש"י כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה' ואמרין כל שממנו לאשים דהיינו שירים הרי הוא בכל תקטירו. אלא לא ה"ל הקמרה [בשרים] ע"כ. מה הקמרה האמורה בקומץ חין הקומץ מבטל את חברו בקומץ חברה ואפילו כ"י לא פליגי] אף הקמרה האמורה בשרים חין שירים מבטלין את הקומץ ובהכי מתרין לטובה מחטתין: הוציא מרלה. כתב הר"ב דכתיב ונשא חרין את עון הקדשים אינו נושא אלא עון עומאה שיש בה לך קל שהותרה מכללה בלבוש דכתיב לריון להם משמע דבר שהוא לריון במקום אחר תוספות. ובגמרא ואימא עון שמאל דהוה מכללו ב"ה ומטי עין בהיה בו ודחיתו [מפני כבוד הגבור] אבל דמחל הכשירו כך הוא ואימא עון צעל מוס בהוה צעופה למר קרא [בפרשת מומין] לא ירעה כי לא לריון יהיה לכם. גם בתוספות הביאו דאמרו מכללן וסורלוס ואין להאריך בזה ועיין בפרש"י הר"ב ספ"ח דזבחים ומש"ס: ואינו מרלה על היוצא. כתב הר"ב ואע"ג שיש בו נמי לך קל שהותר מכללו כו' שצ"ב וגבעון שלא היו שם קלעים וכן פרש"י. ותמיהני דכ"פ בתרא דזבחים מ"ד חנן צ"ב וגבעון ק"ק נאכלים לפניו מן הקלעים ובגמרא ליתא אלא שהותר מכללו בצמה ולכאורה אפשר דר"ל צמת יחיד אלא דחי הכי משכחת לה הרבה שהותרו כדחנן להו בסוף זבחים ואל"כ ה"ל תקשה הכי ואימא חוקן שהותרו בצמת יחיד. וי"ל דלא חשיב הותרו מכללו אלא כשהותר בצמה לצור עלמה. לכך נראה בעיני דהא דאמרין ואימא יוצא שהותר מכללו בצמה. ר"ל קדשים קלים שהיו צ"ב וגבעון לא מחנה ולא חומה וקדשים קלים נאכלים בכ"מ כדחנן התם. ורש"י דלא ניחא ליה לפרש כך. לשיטתו חז"ל דצ"מ פ"ה דזבחים פירש דקדשים קלים חין נפסלים ביוצא. אבל גם שם הקשיתי לשאל בזה: ד' ובמדת ר"י

בשרים פרש"י כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה' ואמרין כל שממנו לאשים דהיינו שירים הרי הוא בכל תקטירו. אלא לא ה"ל הקמרה [בשרים] ע"כ. מה הקמרה האמורה בקומץ חין הקומץ מבטל את חברו בקומץ חברה ואפילו כ"י לא פליגי] אף הקמרה האמורה בשרים חין שירים מבטלין את הקומץ ובהכי מתרין לטובה מחטתין: הוציא מרלה. כתב הר"ב דכתיב ונשא חרין את עון הקדשים אינו נושא אלא עון עומאה שיש בה לך קל שהותרה מכללה בלבוש דכתיב לריון להם משמע דבר שהוא לריון במקום אחר תוספות. ובגמרא ואימא עון שמאל דהוה מכללו ב"ה ומטי עין בהיה בו ודחיתו [מפני כבוד הגבור] אבל דמחל הכשירו כך הוא ואימא עון צעל מוס בהוה צעופה למר קרא [בפרשת מומין] לא ירעה כי לא לריון יהיה לכם. גם בתוספות הביאו דאמרו מכללן וסורלוס ואין להאריך בזה ועיין בפרש"י הר"ב ספ"ח דזבחים ומש"ס: ואינו מרלה על היוצא. כתב הר"ב ואע"ג שיש בו נמי לך קל שהותר מכללו כו' שצ"ב וגבעון שלא היו שם קלעים וכן פרש"י. ותמיהני דכ"פ בתרא דזבחים מ"ד חנן צ"ב וגבעון ק"ק נאכלים לפניו מן הקלעים ובגמרא ליתא אלא שהותר מכללו בצמה ולכאורה אפשר דר"ל צמת יחיד אלא דחי הכי משכחת לה הרבה שהותרו כדחנן להו בסוף זבחים ואל"כ ה"ל תקשה הכי ואימא חוקן שהותרו בצמת יחיד. וי"ל דלא חשיב הותרו מכללו אלא כשהותר בצמה לצור עלמה. לכך נראה בעיני דהא דאמרין ואימא יוצא שהותר מכללו בצמה. ר"ל קדשים קלים שהיו צ"ב וגבעון לא מחנה ולא חומה וקדשים קלים נאכלים בכ"מ כדחנן התם. ורש"י דלא ניחא ליה לפרש כך. לשיטתו חז"ל דצ"מ פ"ה דזבחים פירש דקדשים קלים חין נפסלים ביוצא. אבל גם שם הקשיתי לשאל בזה: ד' ובמדת ר"י

שנינו נוסחאות
 ע"ה השמא. כתיב
 ב' על המומאה.
 ואינו מרצה. כתיב
 ואינו הוציא מרצה.
 ד' במדת ר' אליעזר
 כו' ובמדת כו' נד"ג
 נכ"ה. ר' אלעזר...
 כתיב. במדת: כתיב...
 ר"א או' כו' במדת
 ר"י או' וכדלה נהנה
 פ"ה ב' ונחמיה ב"ה ב"ה
 כ"ז ב' נד"ג...
 אלעזר אומר. ר"י אומר
 אכל במקומות שניים
 כתיב. הנהגה ג"כ כ"ה
 במדת וצ"ה שיקר נדמנה
 נכסא: (צ"ה) במדת ר"י
 כדתיב ב"ה ונחמיה ב"ה
 הוא גם כ"ה ב"ה ונחמיה
 (ד"ה) נד"ג (פ"ה) ונחמיה
 במדת ובמדת וכו' נחמיה
 כ"ה ב"ה פסולה.
 נכ"ה... פסול...
 הקמיר. כתיב אם
 הקמיר.

פסול להקריב הקומץ והוא שלא נכתיר דבר מן השרים שלא נטמא. והל' כרבי יהושע: שלא בבלי שרת. שלא קידש הקומץ בכלי שרת אבל בתחלת המנחה כ"ע לא פליגי דבעי כלי כדאמרין כ"פ שחי הלחם: ורבי שמעון מכשיר. טעמא דר"ם מפרש בגמרא משום דאמר קרא (ויקרא ו') קדש קדשים היא כחטאת וכאשם ומדחיקש רחמנא מנחה לחטאת דעבודתו צמתה באלבט מומ. ש"מ דקומץ המנחה נמי את ר"ה ("עובדה בידו בלא כלי. ובלבד שיעבוד בידו הימנית דומא דחטאת שנהמר בו אלבט דכתיב ציה (ש"ד) ולקח הכהן מדם החטאת באלבטו וכ"מ שנהמר אלבט וכהונה אינו אלא ימין ואין הלכה כר"ם: הקמיר קומצה פעמים. הני קומץ צבעם אחת וחצי קומץ צבעם אחרת ודוקא נקט פעמים וכו' לא דלין קומץ פחות משני ימים וכי פליגי ליה לנחמיה נמלא שאין הקמרה צפופה מכות ולפיכך שרה אכל את חלקה לג' או לד' פעמים דעביד להו הקמרה פחותה מכזית פסולה: ד' מעושו מעכב את רובו. הל' חסר כ"ס פסול דאמר רחמנא מלא קוממו: (ק"ר"ב ד"ר עוגד. העשרון

פסול להקריב הקומץ והוא שלא נכתיר דבר מן השרים שלא נטמא. והל' כרבי יהושע: שלא בבלי שרת. שלא קידש הקומץ בכלי שרת אבל בתחלת המנחה כ"ע לא פליגי דבעי כלי כדאמרין כ"פ שחי הלחם: ורבי שמעון מכשיר. טעמא דר"ם מפרש בגמרא משום דאמר קרא (ויקרא ו') קדש קדשים היא כחטאת וכאשם ומדחיקש רחמנא מנחה לחטאת דעבודתו צמתה באלבט מומ. ש"מ דקומץ המנחה נמי את ר"ה ("עובדה בידו בלא כלי. ובלבד שיעבוד בידו הימנית דומא דחטאת שנהמר בו אלבט דכתיב ציה (ש"ד) ולקח הכהן מדם החטאת באלבטו וכ"מ שנהמר אלבט וכהונה אינו אלא ימין ואין הלכה כר"ם: הקמיר קומצה פעמים. הני קומץ צבעם אחת וחצי קומץ צבעם אחרת ודוקא נקט פעמים וכו' לא דלין קומץ פחות משני ימים וכי פליגי ליה לנחמיה נמלא שאין הקמרה צפופה מכות ולפיכך שרה אכל את חלקה לג' או לד' פעמים דעביד להו הקמרה פחותה מכזית פסולה: ד' מעושו מעכב את רובו. הל' חסר כ"ס פסול דאמר רחמנא מלא קוממו: (ק"ר"ב ד"ר עוגד. העשרון

פסול להקריב הקומץ והוא שלא נכתיר דבר מן השרים שלא נטמא. והל' כרבי יהושע: שלא בבלי שרת. שלא קידש הקומץ בכלי שרת אבל בתחלת המנחה כ"ע לא פליגי דבעי כלי כדאמרין כ"פ שחי הלחם: ורבי שמעון מכשיר. טעמא דר"ם מפרש בגמרא משום דאמר קרא (ויקרא ו') קדש קדשים היא כחטאת וכאשם ומדחיקש רחמנא מנחה לחטאת דעבודתו צמתה באלבט מומ. ש"מ דקומץ המנחה נמי את ר"ה ("עובדה בידו בלא כלי. ובלבד שיעבוד בידו הימנית דומא דחטאת שנהמר בו אלבט דכתיב ציה (ש"ד) ולקח הכהן מדם החטאת באלבטו וכ"מ שנהמר אלבט וכהונה אינו אלא ימין ואין הלכה כר"ם: הקמיר קומצה פעמים. הני קומץ צבעם אחת וחצי קומץ צבעם אחרת ודוקא נקט פעמים וכו' לא דלין קומץ פחות משני ימים וכי פליגי ליה לנחמיה נמלא שאין הקמרה צפופה מכות ולפיכך שרה אכל את חלקה לג' או לד' פעמים דעביד להו הקמרה פחותה מכזית פסולה: ד' מעושו מעכב את רובו. הל' חסר כ"ס פסול דאמר רחמנא מלא קוממו: (ק"ר"ב ד"ר עוגד. העשרון

תוספות ר"ע"ק
 ולכך לשבאל הו"ל
 איך מנחה שחטת
 קידש קמצה (בר"ה)
 כו': [אות יג] כשנה
 ובמדת ר' יהושע
 פסולה. היינו רק
 ככתחילה אבל כדעבד
 הורצה והיינו בשמא
 דצין מרצה על אכילת
 דוק מדרבנן לא יורוק
 לכתחילה. אבל באבד
 ושרוף אפ"י דייקד
 פסול. כן שבויר
 בפסחים. ואפשר לומר
 דפסולה כשמשני אפילו
 דיעבד אלא דה"ל כמדת
 ל"י בביבד זה דאם אין
 דם אין בשר ולא כ"י
 דתני' דהבא דאין צין
 מרצה על האוכלין והוי
 כנאבד ואפילו דיעבד
 פסול. ע"ה בפסחים. והא
 דפרכי' שם תרא פסולה
 דיעבד משמע היינו
 לכתב כך הרין: סיארייתא
 כן כתיבין כאן בביבד
 ורק מדרבנן לא יורוק
 דם אין בשר אף בדיעבד נ"ס
 כמו בנשרף ודוק: [אות יד]
 ח"י"ס ר"ה ובמדת ר"י פסולה.
 דתה לשרוף ואבד. דאם נשתהיר
 קמץ הקומץ אבל מ"ס
 השיריים אסורין באכילה
 נבאר דף פ' ע"ב):

פסול כתב הר"ב והוא שלא נכתיר דבר מן השרים שלא נטמא. והל' כרבי יהושע: שלא בבלי שרת. שלא קידש הקומץ בכלי שרת אבל בתחלת המנחה כ"ע לא פליגי דבעי כלי כדאמרין כ"פ שחי הלחם: ורבי שמעון מכשיר. טעמא דר"ם מפרש בגמרא משום דאמר קרא (ויקרא ו') קדש קדשים היא כחטאת וכאשם ומדחיקש רחמנא מנחה לחטאת דעבודתו צמתה באלבט מומ. ש"מ דקומץ המנחה נמי את ר"ה ("עובדה בידו בלא כלי. ובלבד שיעבוד בידו הימנית דומא דחטאת שנהמר בו אלבט דכתיב ציה (ש"ד) ולקח הכהן מדם החטאת באלבטו וכ"מ שנהמר אלבט וכהונה אינו אלא ימין ואין הלכה כר"ם: הקמיר קומצה פעמים. הני קומץ צבעם אחת וחצי קומץ צבעם אחרת ודוקא נקט פעמים וכו' לא דלין קומץ פחות משני ימים וכי פליגי ליה לנחמיה נמלא שאין הקמרה צפופה מכות ולפיכך שרה אכל את חלקה לג' או לד' פעמים דעביד להו הקמרה פחותה מכזית פסולה: ד' מעושו מעכב את רובו. הל' חסר כ"ס פסול דאמר רחמנא מלא קוממו: (ק"ר"ב ד"ר עוגד. העשרון

פסול כתב הר"ב והוא שלא נכתיר דבר מן השרים שלא נטמא. והל' כרבי יהושע: שלא בבלי שרת. שלא קידש הקומץ בכלי שרת אבל בתחלת המנחה כ"ע לא פליגי דבעי כלי כדאמרין כ"פ שחי הלחם: ורבי שמעון מכשיר. טעמא דר"ם מפרש בגמרא משום דאמר קרא (ויקרא ו') קדש קדשים היא כחטאת וכאשם ומדחיקש רחמנא מנחה לחטאת דעבודתו צמתה באלבט מומ. ש"מ דקומץ המנחה נמי את ר"ה ("עובדה בידו בלא כלי. ובלבד שיעבוד בידו הימנית דומא דחטאת שנהמר בו אלבט דכתיב ציה (ש"ד) ולקח הכהן מדם החטאת באלבטו וכ"מ שנהמר אלבט וכהונה אינו אלא ימין ואין הלכה כר"ם: הקמיר קומצה פעמים. הני קומץ צבעם אחת וחצי קומץ צבעם אחרת ודוקא נקט פעמים וכו' לא דלין קומץ פחות משני ימים וכי פליגי ליה לנחמיה נמלא שאין הקמרה צפופה מכות ולפיכך שרה אכל את חלקה לג' או לד' פעמים דעביד להו הקמרה פחותה מכזית פסולה: ד' מעושו מעכב את רובו. הל' חסר כ"ס פסול דאמר רחמנא מלא קוממו: (ק"ר"ב ד"ר עוגד. העשרון

פסול כתב הר"ב והוא שלא נכתיר דבר מן השרים שלא נטמא. והל' כרבי יהושע: שלא בבלי שרת. שלא קידש הקומץ בכלי שרת אבל בתחלת המנחה כ"ע לא פליגי דבעי כלי כדאמרין כ"פ שחי הלחם: ורבי שמעון מכשיר. טעמא דר"ם מפרש בגמרא משום דאמר קרא (ויקרא ו') קדש קדשים היא כחטאת וכאשם ומדחיקש רחמנא מנחה לחטאת דעבודתו צמתה באלבט מומ. ש"מ דקומץ המנחה נמי את ר"ה ("עובדה בידו בלא כלי. ובלבד שיעבוד בידו הימנית דומא דחטאת שנהמר בו אלבט דכתיב ציה (ש"ד) ולקח הכהן מדם החטאת באלבטו וכ"מ שנהמר אלבט וכהונה אינו אלא ימין ואין הלכה כר"ם: הקמיר קומצה פעמים. הני קומץ צבעם אחת וחצי קומץ צבעם אחרת ודוקא נקט פעמים וכו' לא דלין קומץ פחות משני ימים וכי פליגי ליה לנחמיה נמלא שאין הקמרה צפופה מכות ולפיכך שרה אכל את חלקה לג' או לד' פעמים דעביד להו הקמרה פחותה מכזית פסולה: ד' מעושו מעכב את רובו. הל' חסר כ"ס פסול דאמר רחמנא מלא קוממו: (ק"ר"ב ד"ר עוגד. העשרון

למה רצת לומר דר"י סבירא ליה אפילו בכל מילי דורק הורצה אפילו בשרוף דדינא דאין בשר אין דם כיון דלא שניה

למה רצת לומר דר"י סבירא ליה אפילו בכל מילי דורק הורצה אפילו בשרוף דדינא דאין בשר אין דם כיון דלא שניה

למה רצת לומר דר"י סבירא ליה אפילו בכל מילי דורק הורצה אפילו בשרוף דדינא דאין בשר אין דם כיון דלא שניה

למה רצת לומר דר"י סבירא ליה אפילו בכל מילי דורק הורצה אפילו בשרוף דדינא דאין בשר אין דם כיון דלא שניה

הקומץ רבה פרק ג מנחות

העשרון. מנחה שהיא פחותה מעשרון אפי' כ"ג פסולה: היין. חצי ההין לפר. ושלישית ההין לחיל. ורביעית ההין לכבש וכן השמן בין למנחת נסכים שהוא כשיעור היין. בין למנחת נדבה שהוא לוג אחד שמן. הסלת והשמן. של מנחה: מעעבים

העשרון. מעוטו מעכב את רובו. היין. מעוטו מעכב את רובו. השמן. מעוטו מעכב את רובו. הסלת והשמן. מעעבין זה את זה. הקומץ והלבונה. מעעבין זה את זה: ו' שני שיעורי יום הכפורים. מעעבין זה את זה. שני כבשי עצרת. מעעבין זה את זה. שתי הלותרים. מעעבות זו את זו. שני סדרים. מעעבין זה את זה. שני בויבין. מעעבין זה את זה. הסדרים והבויבין מעעבין זה את זה. שני מינים שבנזיר. שלשה שבפרה. ארבעה שבתורה. ארבעה שבאלוביה. ארבעה שבמצורעה. מעעבין זה את זה. שבע הזיות שבפרה. מעעבות זו את זו. שבע הזיות של בין הבדים. ושעל הפרוכת. ושעל מזבח

שבתורה. ארבעה מינים של לחם שמזיאים על שלמי תודה חלות מלות. ורקיקי מלות. וסולת מורכבת. וחלות לחם חמץ: ארבעה שבאלוב. לולב ואתרוג הדם וערבה אם נטל ארבעתן בכל היום כולו אפי' נטול אחד מהן בשחרית ואחד בין הערבים ילא דקיימא לן לולב ה"ל אגד אבל אם חסר אחד מן המינים ונטל כל השלשה לא קיים מזה כלל: ארבעה שבמצורע. עץ ארוז ואוזב וזני תולעת והלפור המיה: שבע הזיות שבפרה אדומה. דכתיב (במדבר י"ט) והזה אל נוכח פני אוהל מועד מזהם שבע פעמים: שבע הזיות של בין הבדים. זיה"כ דכתיב (ויקרא י"ז) ולפני הכפורית יזה שבע פעמים: ושעל הפרוכת ושעל מזבח הזהב. זיה"כ וצפר כהן משיח וצפר העלם דבר של לצור ושעירי ע"ז שכל אלו

צפיר הר"ב צמשה ב' פ"ד דנחמים ועיין מ"ג כס"פ צמס

מלא קומצו כ"כ הרמב"ם וקשה דילמא למאנה ולא לעכב אבל הגמ' ח"ק. מלא קמנו תרי זמני ופירש"י צווקרא חד במנחת נדבה וחד במנחת חוטא. חד למאנה. וחד לעכב. ע"כ: עשרון מעוטו מעכב את רובו. גמרא מ"ט ח"ק מסלחה שאם חסרה כל שהוא פסולה:

פירש"י מרביחא [דה"א]. כ"כ ד' י"ט: היין מעוטו מעכב את רובו. גמרא ככה פירש"י בנסכים [כתיב] ככה יעשה לשור האחד צפ' שלח לך: השמן מעוטו מעכב את רובו. גמרא דמנחת נסכים ככה. דמנחת נדבה אמר קרא ומשמנה פירש"י דף י"ט ה"א יתירה: הסלת והשמן מעעבין זה את זה. כתב הר"ב דכתיב מנרשה ומשמנה וכ"כ הרמב"ם. ולא ידעתי היאך שמועין עיכובא ובגמרא מסלחה ומשמנה [בשאר מנחות] מנרשה ומשמנה [במנחת העומר] ופירש"י שנה עליו הכהוב לעכב ע"כ וכ"כ התוספות וכן דף י"ט ב"ד"ה ושאתי החס: הקומץ והלבונה מעעבים זה את זה. כתב הר"ב דכתיב והרים וגו' על כל לבונה וכ"כ הרמב"ם. וקשה מנלן לעכב. ובגמרא על כל לבונה ואת כל

הלבונה אשר על המנחה פירש"י שנה הכהוב לעכב: ו' שני שיעורי יום"כ. גמרא [חוקה] דכתיב באהרי מות והיתה זאת לחקה וחקה עכובא. שני כבשי ערלה הויה. ג"ל דכתיב על שני כבשים קדש יהיו צפ' אמור. ב' חלות הויה. סלת התינה. שני סדרים כו' חקה בלחם הפנים כתיב (ויקרא כ"ד) מאשי ה' חק עולם וקחי אסדרים ואבויבין. שני מינים [שבמיר] דכתיב (במדבר ו') כן יעשה. שלשה שבפרה חקה (ס"ג) זאת חקה החורה. ארבעה שבתורה לחתקם לנזיר דכתיב (ויקרא ו') על זבח תודה שלמיו ואמר מר שלמיו לרבות שלמי נזיר. ארבעה שבמזורע דכתיב (ויקרא י"ד) זאת חקיה תורת המזורע. ארבעה שבאלוב וליקחתם. לקיחה תמה. שבע הזיות שבפרה חקה כדלעיל. שבע הזיות של בין הבדים כו' דיה"כ כתיב חקה וליקר כדתיבא ועשה לפר כו' לכפול בהזאות כמ"ט הרמב"ם: ארבעה שבמזורע. פירש הר"ב עץ ארוז כו'. וכתבו

הראשונים

העשרון מעוטו כו'. שני שיעורי יום"כ: היין מעוטו מעכב את רובו. גמרא ככה פירש"י בנסכים [כתיב] ככה יעשה לשור האחד צפ' שלח לך: השמן מעוטו מעכב את רובו. גמרא דמנחת נסכים ככה. דמנחת נדבה אמר קרא ומשמנה פירש"י דף י"ט ה"א יתירה: הסלת והשמן מעעבין זה את זה. כתב הר"ב דכתיב מנרשה ומשמנה וכ"כ הרמב"ם. ולא ידעתי היאך שמועין עיכובא ובגמרא מסלחה ומשמנה [בשאר מנחות] מנרשה ומשמנה [במנחת העומר] ופירש"י שנה עליו הכהוב לעכב ע"כ וכ"כ התוספות וכן דף י"ט ב"ד"ה ושאתי החס: הקומץ והלבונה מעעבים זה את זה. כתב הר"ב דכתיב והרים וגו' על כל לבונה וכ"כ הרמב"ם. וקשה מנלן לעכב. ובגמרא על כל לבונה ואת כל

שנויי נוסחאות

ה העשרון מעוטו מעכב את רובו. כתיב ועשרון... מעעבין זה את זה. הקומץ והלבונה מעעבין זה את זה. שני מינים שבנזיר. שלשה שבפרה. ארבעה שבתורה. ארבעה שבאלוביה. ארבעה שבמצורעה. מעעבין זה את זה. שבע הזיות שבפרה. מעעבות זו את זו. שבע הזיות של בין הבדים. ושעל הפרוכת. ושעל מזבח שבתורה. ארבעה מינים של לחם שמזיאים על שלמי תודה חלות מלות. ורקיקי מלות. וסולת מורכבת. וחלות לחם חמץ: ארבעה שבאלוב. לולב ואתרוג הדם וערבה אם נטל ארבעתן בכל היום כולו אפי' נטול אחד מהן בשחרית ואחד בין הערבים ילא דקיימא לן לולב ה"ל אגד אבל אם חסר אחד מן המינים ונטל כל השלשה לא קיים מזה כלל: ארבעה שבמצורע. עץ ארוז ואוזב וזני תולעת והלפור המיה: שבע הזיות שבפרה אדומה. דכתיב (במדבר י"ט) והזה אל נוכח פני אוהל מועד מזהם שבע פעמים: שבע הזיות של בין הבדים. זיה"כ דכתיב (ויקרא י"ז) ולפני הכפורית יזה שבע פעמים: ושעל הפרוכת ושעל מזבח הזהב. זיה"כ וצפר כהן משיח וצפר העלם דבר של לצור ושעירי ע"ז שכל אלו צפיר הר"ב צמשה ב' פ"ד דנחמים ועיין מ"ג כס"פ צמס

יבין תפארת ישראל יבין

כל שהוא פסול: (א) דכל מנחה לריכה שחיה עשרון שלם סולת. ולא פחות. ואף דמדת עשרון למנחה קודמת לקמייה. אפי' הקדים תנא דין הקומץ. משום דזיה משחתי תנא בכל מחתי דלעיל: (ב) דלריך שיהיה לנסכים של פ' ו' לוגין. ולא ל' ד' לוגין. ולכבש ג' לוגין. ואם חסר פסול: (ג) דלריך שיהיה שיעורו למנחת נסכים. כשיעור היין. ולמנחת נדבה לריך לוג לעשרון. והא דלא כלל תנא כולן יחד הקומץ והעשרון וכו' מייטוין מעכב את רובו. ה"ט משום דכל חד מהך מקרא אהרינא נפקא [והא דפסיק תנא ביון בין העשרון סולת לשמנו והרי קומץ ועשרון ושמן שייכי עמי גבי הדדי. ותו דגם בקרא דביון נסכים נזכר כשמן קודם היין. ג"ל מזה ראיה לרמב"ם פ"א מפסוסה"ק ה"ט דפסק דשמן אינו נפסל כשהוסף. רק כשהוסף ונתן ב' לוגין לעשרון. א"כ לכשי שפר לך התנא למחתי קומץ ועשרון ויין בתנא מחתא. מדלובו בחסר או יתר דיבייהו שוין. דקומץ חסר או יתר מעט פסול [כפ"א מ"ב]. ובעשרון ויין כבד הביא רב"מ פ"ב ממע"ק ה"ה] כסם הסוספתא דכשינן בחסר או יתר מעט פסול. מחא"כ כשמן מדמשהו דביון יתר מלובו. להכי עשה לו תנא מחזה כפ"ע לכסוף. ועי' לעיל פ"א ס"י כד: (ב) שריכיים

שניין בכל מנחה: (א) שמשלין עליהן גרלות בויבין. א' לה' ואחד לעזאזל: (ב) הבחין בעלרת עם ב' הלחם. והן שלמי לצור: (ג) הן ב' הלחם הנ"ל: (ד) מן של לחם הפנים. כל סדר ו' חלות: (ה) וכו' החלות נופייהו: (ו) כגו' ב' כפות מלחות לבונה. שמשמימן בין ב' סדרים של לה"פ: (ז) דבחין לו מין א' לא יביא הב': (ח) דנזיר לריך שיביא ב' מיני לחם. חלות מלות. ורקיקי מלות: (ט) עץ ארוז. ואוזב. ושני תולעת. שריך להסליך כולן לחוך שריפת הפרה: (יג) ד' מיני לחם שריך להביא עם קרבן תודה. דהיינו חלות מלות. ורקיקי מלות. וסולת מורכבת. ולחם חמץ. כל א' י' חלות: (נד) לולב. אתרוג. הדם. ערבה. שלא נטלן כולן ציוס שמאנה ליטלן לא ילא. מיהו בנטלן כולן. אבל שלא ביחד. רק ששה ביניהן כמה שעות. ילא. דקיי"ל לולב ח"ל אגוד. ורק מלוח לאגודו משום כיו מלוח [ח"א תרל"ח]: (נה) עץ ארוז. ואוזב. ושני תולעת. ולפרים. (נו) והנא ושירי מים חיים של מלרע. ופרים ואלים דת. ועוד טובא: (נז) שמה מרס פרה אדומה עד פתח הכיכל: (נח) שמה הכה"ל ביו"כ בק"ק מרס הפר לבד ואח"כ מרס השעיר: (נט) שמה הכה"ג עם מדמים הנ"ל ביו"כ. וכמו כן

ין שבעה קני מנורה. כ"ח
 כ"ח מ"ח ט"ז כ"ח כ"ח
 הנחה ה"ו: שתי פרשיות
 שבמזוזה. ט"ו יתנו כהנין
 ט"א ה"ו: ואילו כתב
 אחד מעכבן. ה"ו ט"א
 ה"ו: פלין ומזה ה"ב
 פ"ט ז"ל ט"ו כ"ח כ"ח
 ארבע פרשיות שבמזוזה
 ה"ו אפילו כתב אחד
 מעכבן. ט"ו ט"א ה"ו
 פלין ה"א ט"ט ה"א ט"ו
 ל"ג ט"ז: ארבע ציציות
 מעכבות וא"ו. פלין ט"ט
 ט"ח פסקה ק"ו מ"ו ט"א
 ה"ו י"ח ה"א ט"ט ה"א
 ט"ו י"ג ט"א:

שנויה נוסחאות

ין שבעה נרותיה
 מעכבין זה את זה. כ"ח
 וכו"ל ושבעה... וכו"ל
 כ"ח א' (שם זו את זו);
 כ"ח ב'... מעכבות זו
 את זו. פרשיות. כ"ח
 פרשיות וכו"ל לט"ו.
 ואפילו כתב אחד
 מעכבן. כ"ח וכו"ל
 אפילו... כ"ח ואפילו
 פסקו אחד מעכבן ואפי'
 אות אחת מעכבת. וא"ו
 לנחה זה הכר וע"י כנ"ו.
 מעכבות זו את זו.
 מעכבין מעכבין...
 ו א פ"ו כ"ח כתב אחד
 מעכבן. כ"ח אפילו
 כ"ח כ"ח... מעכב.

התוספות אבל מים חיים לא חשיב לפי שהיה מערב בהם הדם
 כדכתיב וטבל אותם וגו'. הימה דלא חשיב הזאת למזוזה
 למעכבו זו את זו. וי"ל דהני ושיר דהא לא חשיב נמי דפרים
 ואילים דחג דכתיב בהו כמשפט לעכב. ואיכא טובא. ע"כ.
 וכן ה"ל דהב הר"ב ארבע מהמות
 של ארבע קרנות למזבח הזהב:
 ן שבעה קני מנורה וכו'. גמרא
 הויה כתיבא בהו. פירש"י לפתוריהם
 וקומתם נומנה יהיו (שמות כ"ה)
 ט"ז. וא"ת א"כ כפתורים נמי ליעכבו
 וכו' איכא בגמרא סוף דף כ"ח
 גבישם כפתורים ופרחים מעכבין זה
 את זה ותיירו התוספות דמחא לא
 חשיב להו משום דליהנהו בשאר מיני
 מהכות. ע"כ. כלומר דמרבין למנורה
 שתישבה חף משאר מיני מהכות וילפיין
 דלא הלריך הכתוב לכל הני אלא כשהיה בזה
 בגמרא: שבעה נרותיה. בראש כל קנה וקנה הוה נר אחד
 כעין בוך ושם נותנין השמן והשפילות. רש"י: ואפילו כתב א'
 מעכבן. פירש הר"ב אפילו אות אחת שהיא דבוקה כו' דכתיב
 וכתבתם כתיבה המה ושלימה ובתפילין כתיב היה והיו לטוטפות
 רש"י. ומ"ש הר"ב וכו"ל. גמרא דף ל'. וכתב ב"י טור י"ד סי' רע"ד
 דמוכתבתם למדו גם לס"ח: ארבע ציציות מעכבות זו
 את זו. לא אחמר בגמרא מנלן והרמב"ם פירש במשנה דלעיל וז"ל
 וכולן סמנו אותם לרמזים שיש בפסוקים שהן ראייה על
 שהיו מעכבות אבל הענין קבלה בידיו. ע"כ: [רבי ישמעאל אומר
 ארבעתן ארבע מצותה]. חמש. וללאה שבעה בטלית שאינה
 מזויינת כהלכה כדאיכא בסוגיא. ואוקמתא בתרא. כהנה טור
 א"ח סי' י"ג:

הזבח י"ג). מעכבות זו את זו (ט): ן שבעה
 קני מנורה מעכבין זה את זה. שבעה
 נרותיה (טא). מעכבין זה את זה. שתי
 פרשיות שבמזוזה (טב). מעכבות זו את זו.
 ואפילו כתב אחד מעכבן (טג). ארבע פרשיות
 שבתפילין (טד). מעכבות זו את זו. ואפילו
 כתב אחד מעכבן (טו). ארבע ציציות
 מעכבות זו את זו. שארבעתן מצוה אחת.
 ר' ישמעאל אומר ארבעתן ארבע מצותה (טז):

אלו טעונים הויה על הפרוכת ועל מזבח הזהב כמו שפירש
 בפרשת ויקרא ובאחרי מות. ושערי ע"ז מרבין להו מקרא
 דכתיב (ט ד) ועשה לפר כאשר עשה לפר החטאה לפר זה
 פר כהן משיח. החטאה הלו שערי ע"ז. וארבע מתנות בעל
 ארבע קרנות ששל מזבח הזהב נמי
 מעכבות זו את זו חף על פי
 שלא הוזכרו במשנה: ן שבעה קני
 מנורה. כדכתיב (שמות כ"ה) וששה
 קנים יולאים מלדיה והקנה האמצעי
 הרי שבעה קני מנורה. שתי פרשיות
 שבמזוזה. שמע והיה אם שמוע:
 ואפילו כתב אחד מעכבן. אפילו
 אות אחת שהיא דבוקה לחברתה ואינה
 מוקפת גויל כהלכה פוכל במזוזה
 ובתפילין וכו"ל: ארבע פרשיות
 שבתפילין. קדש והיה כי יביאך
 שמע והיה אם שמוע מעכבות זו את זו בין בתפלה של ראש
 שכותבין כל פרשה ופרשה בקלף בפני עצמו. בין בתפלה של יד
 שכל ארבעתן כתיבין בקלף אחד: ארבעתן ארבע מצות.
 ואין מעכבות זו את זו ואין הלכה כרבי ישמעאל:

יבין תפארת ישראל יבין

מה שמה שם מדם פר העלם דבר של לצור. ומסר כהן המשיח.
 ומשערי ע"ז: (ה) והנה ושיר ז' הזאות של מזוזה ועוד טובא:
 (א) בראש כל קנה של המנורה. היה קבוע כעין בוך כבו נותנין
 השמן והשפילת [רמב"ם פ"ג מניח הכתורה. וכו"ל הריב"ש בתשובה (ס'
 ת"י). שהנתינין קבועין בהקנים]: (ב) שמע והיה אם שמוע:
 (ג) כ"ל אפילו איפן הכתב של אות אחד מעכב. כשדבוק לרבידו.
 פוכל בספר תורה. הפילין. ומזוזה: (ד) לרמב"ם ורש"י סדר
 הנחמן בבהקים הוא כמו שמסודרין בהורה. דהיינו קדש.
 והיה כי יביאך. שמע. והיה אם שמוע. כולן משמאל המניח
 לימיו. ולר"ה לריך להקדים והיה אם שמוע לשמע. כדי

שהיה שמע מימין המניח [א"ח ל"ד]: (ה) דאין מעכבות זה את זה.
 וקו"ל דמעכבות [א"ח י"ג. וראה דהתא נקט הכל כסדר.
 במשנה ו' נקט כל המעכבים וא"ו כפי הסדר שכתובים בחורה עד הסדרים
 והנתינין. ואח"כ נקט תנא כסדר החספדים ב'. ג'. ד'. ו'.
 וכולן מעיני קרנות והגלוה עליהם. רק שילג ביניהן גם מיני גולג
 דכתיב גביה ושמהם לפני ה' אלהים: דהיינו כתיב"ק. ואח"כ נקט
 עניינים אחרים שבתשמיש קדושה. ויקטן כפי סדר קדושתן. מנורה.
 ואח"כ מזוזה שהיא מאה השוה בכל אדם ובכל זמן עפי מתפילין.
 ואח"כ תפילין. ובתרא כולוהו נקט ציציות דלכר קדושתיהו מכולו דתשמיש
 נרקין [במגילה כ"ו ב']:

תוספת התבלת פרק ד מנחות יום טוב ציונים

פ"ד א התבלת אינה
 מעכבת את הלבן.
 ג"ה ט"א מעכבין ג' ט"ב ט"ו
 ט"א ט"ו י"ח י"ד ט"ג
 ט"ו כ"ז:

פרק ד א התבלת וכו' תפלה של יד וכו'. ולא דברה המשנה בדיני הלכות והתפילין והמזוזה וענין מלאכתן והכרעות
 שחייבים לכרך עליהם וכל הענינים התלוין בהן וכבת זה צביעי לפי שהיו הדברים האלה מפורסמים
 בזמן חבור המשנה והיו ענינם ידועים ונהוגים ביד כל העם פרט וכלל ואין ענין מהן נפלא מבוס אדם ועל כן לא ראה
 לדבר בהם כמו שלא הסדיר התפלה ר"ל נוכחה וא"ך יתנהג ש"ל לפי שהיה מפורסם ולא חזרו בזה כדור אבל חזרו ספר תלמוד
 וביארו. הרמב"ם: התבלת אינה
 מעכבת את הלבן. כהב הר"ב רע"ג
 דמזוזה לתת שני חוטים כל תכלת
 ושני חוטין של לבן. כ"כ רש"י והוסי'
 מדרשיו' גדיל שנים דאין גדיל פחות מב'. גדילים משמע ד'.
 וכתבו הסו"ם וא"ת מנלן דבעינן ב' חוטין לבן וב' חוטין תכלת
 דילמא לא קפיד קרא אלא דליהוי ארבע חוטין ואפילו חד מהאי מינא ותלתא מהאי מינא. וי"ל כיון דהרי מיני בעי רחמנא
 לברא הוא שיהיו שוין ע"כ. ומ"ש הר"ב או חוט אחד של הכלה וכו' זו היא דעת הרמב"ם דלא בעינן אלא חוט אחד דתכלת [אבל כושר
 שיהיה] קלחו לבן דהא כופל לכל חוט עד שיהיה במנה וגמלא מעכשוו שבעה לבן ואחד דתכלת והתוספות כתבו דכספרי משמע הני
 דתחיל תכלת חד חוט אבל כוברים דגמרא דידן פליג אדכספרי. ודברי הר"ב הן מועתקים מלשון הסמ"ג. וכהב ב"י ה"ח סו"מ
 י"א

פרק ד א התבלת אינה מעכבת את
 הלבן. והלבן אינו
 חט"ג. דמזוזה לתת שני חוטין של תכלת
 ושני חוטין של לבן או חוט א' של תכלת וג' חוטים של לבן אפילו
 הכי
 דילמא לא קפיד קרא אלא דליהוי ארבע חוטין ואפילו חד מהאי מינא ותלתא מהאי מינא. וי"ל כיון דהרי מיני בעי רחמנא
 לברא הוא שיהיו שוין ע"כ. ומ"ש הר"ב או חוט אחד של הכלה וכו' זו היא דעת הרמב"ם דלא בעינן אלא חוט אחד דתכלת [אבל כושר
 שיהיה] קלחו לבן דהא כופל לכל חוט עד שיהיה במנה וגמלא מעכשוו שבעה לבן ואחד דתכלת והתוספות כתבו דכספרי משמע הני
 דתחיל תכלת חד חוט אבל כוברים דגמרא דידן פליג אדכספרי. ודברי הר"ב הן מועתקים מלשון הסמ"ג. וכהב ב"י ה"ח סו"מ
 י"א

לא קרבו במדבר: להם בלא כבשים אין לו מי יתירנו. שאין להם מותר באכילה להקים עד יקריבו כבשים והלכה כר"ם: ד התמידים אינן מעבדין את המוספים. בגמרא מפרש דלענין קדומה קאמר דאין מעבדין זה את זה דאי בעי המידין מקריב ברישא ואי בעי מוספין מקריב ברישא. ואע"ג דכתיב וערך עליה העולה ומשמע העולה דהיינו עולת תמיד ההא ראשונה לכל הקרבנות אין זה אלא למנוח בעלמא אבל לא לעכב: אמר רבי שמעון אימתי כו'. בגמרא מפרש דמתניתין חסורי מחסרה והכי קתני לא הקריבו כבש צבקר לא יקריבו בין הערבים כד"ל שלא נהנה המזבח אבל נחנק המזבח יקריבו בין הערבים. ואר"ם אימתי בזמן שהיו אנוסים או שנגיס אבל אם מוידים לא הקריבו כבש צבקר לא יקריבו בין הערבים. וה"פ לא הקריבו התמיד של שחר לא יקריבו התמיד של בין הערבים דהכי מדרש קרא אם את הכבש אחד תעשה צבקר הוכשר שני ליקרב בין הערבים ואי לא לא. כד"ל שלא נחנק מזבח דהאי קרא בחנוך כתיב צפרשת ואתה תלווה דכתיב לעיל מיניה וזה אשר תעשה על המזבח אבל נחנק מזבח שצבר הקריב עליו קרבנות אפילו לא הקריב תמיד של שחר יקריב תמיד של בין הערבים דכתיב צפרשת פנחס ואת הכבש השני תעשה בין הערבים כמנחת הצבקר ובנסכו ובהוא קרא לא כתיב את הכבש האחד תעשה צבקר ותניא בספרי האי קרא למה נאמר והלא נאמר למעלה צפרשת ואת הכבש השני תעשה כו' לפי שנאמר עמו את הכבש אחד תעשה צבקר הרי שלא הקריבו של שחר שימנע אני שלא יקריבו של בין הערבים ת"ל קרא צתרא ואת הכבש השני מגיד לך שאם לא הקריב של שחר יקריב של בין הערבים. אבל אם מוידים כו' לא יקריבו בין הערבים. אותן המוידים אבל כהנים אחרים יכולים להקריב: לא הקטירו קטרת בבקר יקטירו בין הערבים. דקטרת לא שכיחא בחד גברא דקטיר קטרת פעמים רבות כמו בעולה כדאמרין ביומא [כו"ט ע"א] שלא שנה בה אדם מעולם מפני שהיא מעשרת דכתיב [דברים י"ג] וישמו קטורה באשך וסמך ליה צדק ה' חילו הלכך לא קאסינן ליה שמהוך שהיא חביבה עליהם לא פשעי בה ואינו מגני שינחו אותה

אני אומר יקרבו כבשים בלא לחם שהכבשים מתירין את עצמן בלא לחם להם בלא כבשים אין לי מי יתירנו י: לחם בלא כבשים אין מעבדין את המוספים. ולא המוספים מעבדין את התמידים י: ולא המוספים מעבדין זה את זה י: לא הקריבו כבש בבקר בא יקריבו בין הערבים יב. אמר רבי שמעון אימתי בן בזמן שהיו אנוסין או שונגין אבל אם היו מוידין ולא הקריבו כבש בבקר לא יקריבו בין הערבים יד. לא הקטירו קטרת

וזה קבלה בידו. הרמב"ם: ד התמידין אינן מעבדין את המוספין וכו'. כתב הר"ב בגמרא מפרש דלענין קדומה כו' ואע"ג דכתיב (ויקרא ז) וערך עליה העולה כו' תמחו החום' דמתניתין דרפ"י דזבחים נפקא לן מדכתיב (במדבר כ"ה) מלבד עולת הצבקר וכו' ומסקי דמהכא לא נפקא לן אלא הקטרה דכולי קרא צהקטרה איירי ומהתם נפקא לן צבדות דס דכתיב תעשו משמע עשויות ע"כ: ולא המוספין מעבדין זא"ל. אי מיירי צעקובא בעלמא ולא צקדומה לאו כללא. דלל חג מעבדין דכמשפט כמשפט כתיב צהו כמ"ס בר"פ משמא דגמרא ולא ידעתי למה השמיט זה הרמב"ם צפ"ח מה"ס וא"ל מיירי צקדומה כל חג כמי אינן בכלל מהאי טעמא גופא דכמשפט כתיב לכך קריבין על הסדר כדליתא בגמרא פ"י דזבחים דף ל' ופסק'

הרמב"ם צפ"ט מה"ס: לא הקריבו כבש צבקר כו'. כתב הר"ב בגמרא מפרש דמתניתין חסורי מחסרה כד"ל שלא נחנק אבל נחנק כו'. דאל"כ שאין מחנדין דגמא כסיפא אחי קאי: [אמר ר"ם אימתי כו'. כתב הר"ב דח"מ וה"ק כד"ל כו' דכתיב צפרשת פנחס ואת הכבש השני ט' ותניא בספרי האי קרא למה נאמר כו'. וכ"כ רש"י ואע"ג דדרשא זו בעלמא איכא למדרשא צפ' תלווה שכן נאמרו שם גם אלו ב' הכתובים כמו שהם אמורים צפרשת פנחס אלא שדרשת ספרי לא נחשברה על ספר שמות ואף המזילתא שנתחברה על ספר שמות אין צדיקו ממנה על פרשת תלווה כך נ"ל פשוט ועוד נ"ל דמזין שאלו דורשים על המלוה שאחר שנתחך ניחא למנקט הדרש מפסוקי פרשת פנחס דמיירי על אחר שנתחך משא"כ פסוקי דואתה תלווה דמיירי צעפת חנוך ול"ק א"כ קרא דואתה תלווה למה נאמר שאין אחריות כל פסוקים היתירים על הדורש מקרא אחד שהרי יכול הוא לומר היכי דאיכא למדרש דרבינן היכי דאיכא למדרש לא דרשינן: אבל היו מוידין כו' לא יקריבו. פירש הר"ב אותן המוידין אבל כהנים אחרים יכולין להקריב דכי כהנים חטאו מזבח בעל גמרא: לא הקטירו קטרת בבקר כו'. כתב הר"ב דקטרת לא שכיח בחד גברא כו' מפני שהיא מעשרת דכתיב וישמו קטרה באשך וסמך ליה צדק ה' חילו ואע"ג דבינייהו כתיב וכליל על מזבחך ככר כחבתי צפ"ב דיומא מ"ד משמא דגמרא דמסתבר דכי כתיב עושר אדלח שכיח יתעשר יתעשר

ראשון לציון

פ"ד ד תו"ט דיה אמר ר"ם כו' ואע"ג דדרשם זו בעלמא כו' עיין מה שזכרנו על הקושא עונתם הוה צבדקה וצ"ל. ומ"ס הבי"ז על מה שזינן הכר המחנך דהכל נוסיל ושאריו ליה מאריס כו' ע"פ וט"ו יב"ט: שם בדי"ח פ"א קטירו כו' ולא דקדקו תו"ט דהכל שכתבו כו' ועיין בס"ז ול"ק חרש על זה:

תוספות רע"ק

פ"ד ד [אות מו] הוי"ט ד"ה לא הקטירו משמא דנסרא דמסתבר. כ"כ רש"י בפירושא דשם אבל תו"ט ישינן בתבו פירוש אחר ולמידושים גם עולה קטרת:

כתיב ולא דקדקו תוספות דהכא שכתבו דביומא מוכח דעולה נמי מעתרה [ומש"ה כתבו דעיקר הטעם משום דלא שכיח וליתא כדכתבתי ואין להקשות למאי נ"מ לריך לדלא שכיח דלוי הוה שכיח כי נמי מעתרה י"ל דפשעי בה שהרי כשיקטיר פעם אחת

יב"ן

תפארת ישראל

יבין

משמא מרבותיהו הפסוק שזכרנו. ודוחק לומר דהאי כי תנאו ומוטב דכתיב ע"פ [צפ"ד] לא קאי על הכ' כבשים: [יח] שאין ב' הלאם מוהרים לכהנים. עד שיקרבו הכבשים: או המוספין קודם להן. או שהקריב התמידין ולא המוספין או המוספין ולא התמידין. הקרבנות כשרים. דאע"ג דבכל דוכתא תמיד קודם היינו רק לכתחלה. ואע"ג דאין דבר נקרב קודם לתמיד השחר או מאוחר לתמיד הערבים. היינו גם כן רק לכתחלה [ועי' פתחה פ"ד ס"ו פ] אבל אי"ל דמתני מיירי כאן לו כדי שיהיו. שיקריב איזה מסן שילכה. ליתא. דכתיב ודלוי תמיד קדים תדיר: [כ] דאפילו הקריב העולות שבמוסף קודם לחטאות כשר. דאע"ג דחטאת קודמת לעולה. וזה רק לכתחלה [תוס' פסחים ד"ט א' ד"ה זח]. זה"ל צל"ז כשר. אינן ביום שיש בו ב' מיני [סדר קדשים ח"א] י"א

התבלת פרק ד מנחות

לא מובח העולה כי...
 מיהו שם פ"ה הי"ב: אלא
 בלחם הפנים. מ"י שם
 פ"ה הי"ב: ולא את
 הכטורה. מ"י שם פ"ה הי"ב:
 הן חבתי כה"ג לא דרו
 באין חציו. ל' פ"ג לקמן
 פ"ג מ"ג מ"ג מה פ"ה
 הקבנות פ"ב: שהקריב
 מחצה בשחרית. מ"י פ"ג
 מה' המיון ומ"פסן פ"ג:
 ובקריב מחצה ומחצה
 אבד. ויבאנו שקלים פ"ג
 פ"ג: נמצאו שני חציו
 קריבין. מ"י ל' פ"ה ג'
 וע"י ירמיהו יומא פ"ה ה"א:
 לא מינו כהן אחר.
 י"א פ"ג: ר"א משל
 ירדשו. מ"י פ"ג: מה'
 המיון ומ"פסן פ"ג:

שנזוי נוסחאות
 הסמים. ג"כ ר"י
 הסמים של בין הערבים
 ופ"ה גמ' (ני ע"ה) ג'טון
 המכה וכן נראה מ"פ
 (ד"ס) וע"ה ע"ה: ורא"מ
 ג"כ: ובק"ט ובק"ט ג'ולא
 את. הן באות חציים.
 כמ"כ: באין חציו וכן
 נסמך ופ"ה חצאים
 ג"כ בק"ט כאן.
 ובקריב. כמ"כ:
 מקריב והנה כמ"ט.
 ומהצצה בין הערבים.
 כ"כ: ומחצה בערב.
 וכהן. כ"כ: וכמ"כ:
 כהן והנה כמ"ט.
 ש הקריב מחצה
 בשחרית. כמ"כ:
 שמיבא מחצה שחרית.
 (ומת). כ"כ: אי ליחא
 כעטות. ו(ר"א) חצי.
 כמ"כ: לית' והנה כמ"ט.
 עשרון שלם וחוצהו.
 כמ"כ: שלם (מחצה)
 וחוצהו כמ"ט. ובקריב
 מחצה. כ"כ: וכמ"כ:
 מקריב. והנה כמ"ט.
 שני חציים (קריבין ושני
 חציים) אובדיו. כ"כ:
 אובדיו ופ"ה כ"כ: כי
 (וכי ליחא חלל כגמ' שם
 ל"ה); כ"כ: אי ליחא
 למי' חציון כ"כ: חלל
 כמ"ט: שם ליחא.
 ל"א מינו כהן אחר.
 כ"כ: אחר תחתיו.

יתעבר. ומ"ש הר"ב לא שכיח צמד
 פעמים רבות ומסיים כדלמריין ביומא
 לא קשיין דבריו אהדרי דו"ש בתחלה פעמים רבות מפרש ליישנה
 דלא שכיחא שווא כן בהסוגיא והיה
 שכיחא והא לא הוה כלל. דלמון
 התקנה קאי לומר דאע"ג שתקנו
 בעולה למקנס הנהן שהיו ולא הקריב
 כו' אפ"ה לא תקנו כן בקטר' משום דלא
 שכיחא ובהיה שעתא דתקנה אכתי
 לא הוה ידעי רבנן שלא ישנה בה אדם
 משולס: אמר ר' שמעון וכולה היתה
 קריבה. דקטר' חדא מלתא היא.
 משא"כ כבש לא אמר. דשנים היו
 קריבין. חוספת: שאין מחנכין.
 עיין מוכן הרגל והוא שם מושאל
 דבריים הלה לתחלת המעשה לפי
 שהכלים מרגילים אותן בעבודה דרך
 דומיא לאדם בתחלה שמלמדים אותו
 שום חכמה או שום מדה להרגיל
 עלמו בה עד שהיה קבועה בו.
 הרמב"ם: אלא בתמיד של שחר.
 כדלמרי' לעיל דהכי מדרש קרא אם
 את הכבש האחד כו': ולא את
 השלחן אלא בלחם הפנים כשכס.
 אלא בחול איחוכי הוא דלא מחך
 ה' קדושי מקדיש [והתקן כפי"ה משנה
 ח' שאפי' היא על השלחן ימים רבים
 אין צדק כלום] היא נוסף קמ"ל

בבקר בה). יקטירו בין הערבים כו'. אמר
 רבי שמעון וכולה היתה קרבה בין
 הערבים כו'. שאין מחנכין את מזבח הזהב
 אלא בקטרת הסמים כו'. ולא מוזבח העולה
 אלא בתמיד של שחר. ולא את השלחן
 אלא בלחם הפנים בשבת. ולא את
 המנורה אלא בשבעה נרותיה בין הערבים:
 הן חביתיה בהן גדול כו' לא היו באות
 חציים ל' אלא מביא עשרון שלם וחוצהו.
 ומקריב מחצה בבקר. ומחצה בין
 הערבים כו'. ובהן שהקריב מחצה בשחרית.
 ומת. ומינו כהן אחר תחתיו. לא יביא
 חצי עשרון מביתו. ולא חצי עשרונו של
 ראשון. אלא מביא עשרון שלם ל'. וחוצהו.
 ומקריב מחצה ומחצה אבד ר"ג. נמצאו
 שני חציים קריבין. ושני חציים אובדיו ל'.
 לא מינו כהן אחר. משל מי היתה קריבה.
 רבי שמעון אומר משל צבור ל'. רבי
 יהודה אומר משל יורשים: ושלימה
 היתה קריבה ל':

אותה מוזדיו ואין הלכה כר"ש כשתיהן: שאין מחנכים את
 מזבח הזהב אלא בקטרת הסמים. של בין הערבים דכתיב
 (שמות ל) צבקר בהטיבו את הגרות יקטירנה כלומר כשמרשן את
 המנורה מן האפר שיש שם מהדלקת הארות ואי לאו דעבד
 הדלקה בחרתה מאי צבי למחמן
 צלפרא הלמא הוון המנורה בין
 הערבים וכיון דמנורה נתחנכה בערב
 קטר' נמי נתחנכה בערב דכתיב
 (שם) וצטלעות אהרן את הגרות בין
 הערבים יקטירנה: הן חביתיה בהן
 גדול. מנחת כ"ג שמיא בכל יום
 וע"ש דכתיב בה (ויקרא ו) על מחצת
 בשמן תעשה משה קרי לה חביתין:
 לא היו באין חציון. שלא יביא
 מביאו חצי עשרון צבקר וחצי עשרון
 בערב: ולא חצי עשרונו של ראשון.
 שנשאר מן העשרון שלם שהביא
 הראשון שמה ולא קריב אלא חציו:
 ושני חציון אובדים. חצי עשרונו
 של ראשון שמה וחצי עשרונו של זה
 ששאר: משל צבור. דכתיב חק
 עולם חק זה יהא משל עולם כלומר
 משל לצור מתרומת הלשכה: רבי
 יהודה אומר משל יורשים: דכתיב
 (שם) והכהן המשיח תחתיו מבניו:
 והכי משמע והכהן המשיח שמה.
 תחתיו אחד מבניו יעשה אותה:
 ושלימה היתה קריבה. כ"ז שהיא

דחיטך וקדוש דשלחן כבשח היא. כדקתני סיפא ולא את המנורה
 אלא כבשעה נרותיה בין הערבים. [ומנורה אינה מקדשה כלום
 וכל מלתא דידא אינה אלא בין הערבים. הדלקה. ה"ג כל
 מינו דידיה דשלחן כשבת] גמרא: הן חביתיה כ"ג לא היו
 בחום חציו כו'. דת"ר חציו נאמר מנהג מחנית. הייתי אומר
 מביא חצי עשרון מביתו שחרית ומקריב וחצי עשרון מביתו ערבית
 ומקריב ח"ל מחניתה צבקר ומחניתה בערב מחלה משלם הוא
 מקריב. פירש"י מחניתה משמע מחניתה של שלימה (מחלה משלימה)
 עשרון שלם וחוצהו: וחוצהו. עיין כפי' הר"ב ר"פ: לא יביא חצי עשרון מביתו. יליף לה
 צבירייתא מדכתיב ומחניתה בערב פירש"י
 ריבויא דו"ו משמע אפילו כהן העומד בין הערבים אע"ג דאיכא חצי עשרון דראשון: רש"א
 משל צבור. פי' הר"ב דכתיב חק
 עולם וכגמ' מפ' נמי מאי עבד בלוחה וכן ר"י מאי עבד בדר"ש. וא"ל להאריך בזה. ומ"ש
 הר"ב הלכה כר"י וכ"כ
 הרמב"ם ועמ"ס במ"ו פ"ו דשקלים:

בזה משל לצור לר"ש או משל יורשים לר"י. שלימה היתה קריבה
 עשרון שלם ולא חצי עשרון. ר"ש מפיך ליה מכליל הקטר שלא
 יקטירנה לחציהי' אלא כולה כשהיא בזה משל לצור. ור"י מפיך לה
 מדכתיב מבניו יעשה אותה כשאחד מבניו מקריב לאחר שמה
 חציו דהיינו יורשים יעשה אותה ולא חציה והלכה כר"י שמשל
 יורשים היא בזה:

י כ י תפארת ישראל י כ י

יקריבו. ונקט כחמא. מדק הדין שחוקן שמקריבין בשחרית
 מקריבין בין הערבים בלי פיוס חדש. חוק מבקטורת [כיומא דכ"ו]:
 בה) ל"ה מלתא דריש היא. דאם כן למה הדר נקט בסוף חר"ש.
 אלא בבא אחריתא היא. ומסקנא מלתא דת"ק הוא. וקאמר
 דבקטרת אפילו (בנתחך) [בלא נתחך] כ"ע מודו: (כו) אפילו
 לר"ש. ואפילו אוק: כהנים המוזדיו בשחרית. רשקין להקטיר צלמן
 ביהע"ר. משום דלא שכיח טיבא חרס בה. רק פ"ה כל ימי חיו.
 דלא הניחו לשום אדם לזכות בה פעמיים. משום שמקריביה
 מהעשרין [כיומא דכ"ו]. לפיכך לא שכיח טיבא חרס. ומלתא
 דלא שכיחא ל"ג בה רבנן [כבילה י"ח ח']: (כו) ולחיק לא יקטירו
 רק קטורת של בין הערבים. כדכתיב. (מחניתה צבקר ומחניתה
 בערב: בה) שהיה קאמר תנא טעמא לכולה מחי'. דלהכי בלא
 כהן הן המזבח כ"ע מודו דרק בקטורה בלא הקטירו בשחרית
 (" תמוס שיה כמוב גבי תמי' כ"ג כ"ו לו ולא בקטרת. (אהבת איתן)

יקטירו בין הערבים. וכתנוד בלא הקריבו בשחרית לא
 יקריבו ביהע"ר. ה"ע משום שאין מחנכין וכו': (כ"ה) הן ה"ב
 הלוח שמביאין משל כה"ג בכל יום. ומדלחפיה במחצה קרי ליה
 חביתין. ומקריבין מחליתין צבוקר ומחליתין בערב: (ל) ר"ל שאינו
 מביא חצי עשרון צבוקר וחצי השני בערב: (לא) לרמב"ם [פ"ג]
 מקריבנות. חולק החלות. ומקריב י"ב חלאין צבוקר וי"ב
 חצי הלוח בערב. ולראשית מקריב ששה הלוח צבוקר. וששה
 הלוח בערב. [ול"ם מבינו הרמב"ם נלפס"ד דלשון המשנה דקאמר
 וחוצהו לשון יחוד ולא וחולס. עפי' מכריע כהראב"ד. דמשמע דרק
 העשרון סולת חולסו]: (לב) ר"ל יביאו משל כה"ג חסני עשרון
 שלם. ויקדשו כולו בכלי שרת: (לג) ר"ל יפסל צלינה וישרף
 אחר כך: (לד) חצי עשרונו של ראשון וחצי עשרונו של שני שעמד
 תחתיו: (לה) מתרומת הלשכה: (לו) אותה של ערב. בין לר"ש בין לר"י:

ר"ע מברטנורה כל המנחות באות מצה פרק ה מנחות תוספת יו"ט מז ציונים

מנחת כהנים. שהיא כלה כליל: וכל שאין בהם קמיצה. להחיר השירים מן המנחה לכהנים אין בהן הנשה ואין הלכה כר"ע: ך' לוג ואשם מצורע. כתיב זהו והניף: והבכורים כדר"א בן יעקב. נרכינן כלומר דשמעינן ליה בעלמא דאמר:

צבורים טענים תנופה והלכה כמוסו: ואימורי שלמי יחיד וחזה ושוק שלהן. כהניא כתיב זהו (ויקרא י) שוק התרומה וחזה התנופה על אשי החלבים יציאו להניף: אחד שלמי אנשים ואחד שלמי נשים. טענים תנופה. בישראל אבל לא באחרים. מפרש בגמרא דה"ק אחד אנשים ואחד נשים קרבנן טעון תנופה. והתנופה ענמה בישראל. אבל לא בידי נשים דהכי תניא בני ישראל מניסין ואין הגוים מניסין. בני ישראל מניסין ולא צנות ישראל מניפות: שתי הלחם וכבשי שלמים של עצרת. הבאים בגלל הלחם כתיב זהו (שם כ"ג) והניף הכהן אותם על לחם הבכורים ולא על ממש אלא סמוך להם. כבשים גדל הלחם. כדברי רבי בצרייתא וכן הלכה: שנאמר [במלאוהיס] [שמות כ"ט] אשר הניף ואשר הורס. ומהוה וקורס דמלאוהיס ילפינן שאר תנופות. תנופה מוליך ומביא. תרומה משלה ומוריד: תנופה היתה במורה.

חומא. רבי שמעון אומר מנחת כהנים. מנחת בהן משיח. אין בהן הגשה. מפני שאין בהן קמיצה (כ). וכל שאין בהן קמיצה אין בהן הגשה: ך' אלו טעונין תנופה. ואין טעונין הגשה (כ). לוג שמן של מצורע (כ) ואשמו. והבכורים. כדברי רבי אליעזר בן יעקב (ל). ואמורי שלמי יחיד (א). וחזה ושוק שלהן (ג). אחד אנשים (ג) ואחד נשים (ה) בישראל. אבל לא באחרים (ה). ושתי הלחם. ושני כבשי עצרת (י). כיצד הוא עושה. נוהן שתי הלחם על גבי שני כבשים (י). ומניה שתי ידיו מלמטן. מוליך ומביא (ח) מעלה ומוריד. שנאמר (שמות כב) אשר הניף ואשר הורס (ט). תנופה היתה במזרח. והגשה במערב. ותנופות קודמות להגשות (א). מנחת העומר. ומנחת קנאות. טעונות תנופה והגשה. לחם הפנים ומנחת נסכים לא תנופה ולא הגשה: ך' רבי שמעון אומר שלשה מינייהם טעונים שלש מצות. שתים בכל אחת ואחת (כ).

כלומר אף במזרח של מזבח יכול להניף וכ"ש במערב דקרוז יותר להיכל: ותנופות קודמות להגשות. כחלה מניף ואח"כ מגיש ובמנחת העומר ובמנחת קנאות טעונות תנופה והגשה וכתיב במנחת קנאות (במדבר ה) והניף את המנחה לפני ה' והכריז אותה אל המזבח: ך' שלשה מינין. שלמי יחיד ושלמי לצור שהם כבשי עצרת ואשם מצורע ג' מינים הללו טעונים בין שלשתן ג' מנחת המנחה חיים תנופה שחוטין: שתים.

ממש דהא פרכת מחילה היא להבדיל בין הקדש ובין קדש הקדשים. ועיין במשנה ה' פ"א ומ"ט שם ומ"ט במשנה ג' פ"ז מוליך ומביא מעלה ומוריד. עיין מ"ט בפ"ג דכוכה משנה ט' כס"ד: ותנופה היחה במזרח. פירש הר"ב כלומר אף במזרח. ובגמרא יליף בצרייתא מדכתיב באשם ולוג של מצורע והניף וכו' לפני ה' ולא אחי אלא למטוין חוץ דהא דאמרן בהגשה דלפני ה' במערב כמ"ט בפ"ג דבכורים בשם ירושלמי והכי איתא נמי בצבלי במילתין פ"ג ד' י"ט האם מנחת דאקרי חטאת ומטאת טעונה יסוד וקרן מזרחית [דרומית] אין לה יסוד אבל הכא לפני ה' קרינא ביה כיון שאינו בחוץ: ך' רבי שמעון אומר ג' מינים כו'. אלו העקרים

מפני שאין בהן קמיצה. דר"ש אית ליה נמי מיטעא דהגיס והגיסה כדכתבתי לעיל והכי איתא בצרייתא אלא דבצרייתא מהיים שאין מהן לכהנים ואיכא ביניהו דחי נפתי שאין בהן קמיצה אין כל מנחת כהנים בכלל המיטע דהא מנחת כהן חוטא נקמיה לר"ש כדחנן בר"פ דלקמן. וקאת קשה נמי דמחתי' לא ה"ל למיתני סתמא מנחת כהנים אלא הל"ל דל גדסה. וי"ל דסמך דמפרש טעמא דמכוס קמיצה דהשתא ליכא למטעי. ומ"מ קשה מהמיתנין ובצרייתא. הלכך כתבו הסופרים דכרא' לפרש [דקמיצה] דקטן הכא אע"ג דלישנא משמע דלטעמיה נקטיה. על כרחין לא נקטיה לטעמיה אלא לכללא בעלמא דכל שאינו בקמיצה אין זו הגשה דשמעינן מכלל זה שתי הלחם ולהם הפנים ומנחת נסכים ומנחת כהנים ומנחת כהן מביא. ולא למימר קאתי דכל ביש זו קמיצה יש זו הגשה. דיש [שיש] זו קמיצה ואין זו הגשה כגון מנחת חוטא של כהנים ע"כ. וי"ל דמסריך סריך בלישנא דמיתנין ד' בפ' דלקמן: ך' והבכורים כדברי רב"ב. כתב הר"ב דשמעינן ליה בעלמא דאמר צבורים טעונים תנופה. וטעמיה בפירוש הר"ב במשנה ד' פ"ג דבכורים. ואע"ג דשמעינן נמי לר"י דעבי תנופה לבכורים כדחנן

שניו נוסחאות

ופנתה כהן. ומנחת חומא: ככ"ל רק ומנחת נשים ומנחת חומא. רבי שמעון. כד"ל ר' ישמעאל. מנחת כהן. ככ"ק ומנחת נוסחא. אין בהן הגשה כו'. ככ"ק אין לה. לפי שטעונין. ככ"ק וכל שאין לה קמיצה אין לה. קמיצה וכל שאין בהן קמיצה אין בהן. ככ"ק ודעו"י תנופה. תנופה וכו' ככ"ק (וכס שאין בהן. אין בה' וכו' דבגזר הקורס) והנהי' מקן קמיצה לפינו. ך' אלו טעונין. ככ"ק וכתיב' ואלו. ככ"ק. טעונות וכן כסאך. ואין. ככ"ק ואין. כדברי רב"ב. כד"ל וכתיב' וכתיב' דברי. וטעה שלנו עיקר כמ"ט נמא מאי רב"ב כו' (ד"ס). ואחד נשים. ככ"ק. א. הנשים. אב"ל לא. ככ"ק. ולא. ושתי הלחם. ככ"ק שתי. כבשי עצרת. כד"ל כבשים של עצרת. נוהן שתי הלחם. ככ"ק נוהן את. מלמטן. ככ"ק וכתיב' מלמטה. ככ"ק למטה. מוליך. ככ"ק כי' וכתיב' וסולק. ותנופה קודמות להגשות. ככ"ק ומנחת תנופות. ככ"ק ותנופה התנופה קודמת להגשות וי"ל להגשה. ותנופה והגשה כו' לא תנופה ולא הגשה. ככ"ק הסדר הגשה ותנופה. אין טעונות לא הגשה ולא תנופה. ך' בכל אחת (ואחת). ככל הכ"י (מלמד כ"ק) בכל אחד וליטא וכן ליתא ככ"מ.

התם פ"ג משנה ו' משני בגמרא דלהכי נקט רב"ב דרז גובריה פירש"י שהוא חכם ביותר דק"ל משנה רב"ב קב ונקי: ואחר נשים בישראל. כתב הר"ב דה"ק כו'. בני ישראל מניסין ואין צנות ישראל מניסין. ומניף כהן לחודיה. רש"י: על גבי שני כבשים. וליף בגמרא בצרייתא ממלאוהיס. ומ"ט הר"ב דלרז לא על ממש אלא בסמוך להם. בגמרא רבי לטעמיה דרזיש וקתא על המערכת לבונה זכה על בסמוך כו' כדאמר (ובתת) [וכתת] על הארון את הפרוכת על בסמוך פירש"י ליתא למימר על פ"ג במשנה ה' פ"א ומ"ט שם ומ"ט במשנה ג' פ"ז מוליך ומביא מעלה ומוריד. עיין מ"ט בפ"ג דכוכה משנה ט' כס"ד: ותנופה היחה במזרח. פירש הר"ב כלומר אף במזרח. ובגמרא יליף בצרייתא מדכתיב באשם ולוג של מצורע והניף וכו' לפני ה' ולא אחי אלא למטוין חוץ דהא דאמרן בהגשה דלפני ה' במערב כמ"ט בפ"ג דבכורים בשם ירושלמי והכי איתא נמי בצבלי במילתין פ"ג ד' י"ט האם מנחת דאקרי חטאת ומטאת טעונה יסוד וקרן מזרחית [דרומית] אין לה יסוד אבל הכא לפני ה' קרינא ביה כיון שאינו בחוץ: ך' רבי שמעון אומר ג' מינים כו'. אלו העקרים

טולן

יבין תפארת ישראל יבין

לכד. ואע"ג דסייע מניסה מנחתה [כסוטה פ"ג מ"א] התם שאני דרבייא קרא בג"ש משלמים וכס"ס ההם: (לו) שהן שלמי לצור הבאים עם הלחם: (לו) זבאן ולא על ממש: (לח) למזרה. ולדרוס. למערב. וללפון. ואם הניף כ"ה בפ"ע יאל [רמב"ם פ"ח מתמידין ה"א]: (לא) סוף. זו הולכה והבאה. הורס. זה מעלה ומוריד: (מ) ר"ל אף במזרח המזבח יכול להניף וכ"ש במערב שקרוב יותר להיכל. רק מי שאינו כהן אינו רשאי לכהן לשם אלא לנורך: (מא) ר"ל בתחילה מניף מנחה. ואח"כ מגישה. ובמנחת עומר וקנאות קמיירי: (מב) מיני קרבן: (מג) ז' מן הג' מלות יש בכל

תוספות רעיק

(צ"ל שלא בלל) הא נ"כ אפשר ללוקטו. אע"כ דהררשא אתיא דשלא עבר:

רלענין סבול ל"ג לרשא דבצרייתא דעליה משמע בנושא הא בלא"ה בין רבזונה לא ספל דאפשר ללוקטו סמיאל הנ בשמן שבללו

פרק ו א אלו מנחות נקמצות. מנחת סלת נקמלת עיסה ומנחת מנחת ומרחשת וחלות ורקיקים דהיינו מאפה פוחת; לאחר אשייתן. ובמנחת סלת כתיבה קמילה בהדיא ובאיך כתיב אזכרה. ואזכרה היינו קומץ: מנחת גוים או גושים. שהתנדבו אותה מאלו: מנחת העומר. אזכרה כתיב בה: מנחת חוטא וקנאות. כתיב בהו קמילה: מנחת חוטא של כהנים נקמצת. אע"ג דמנחת כהן נשרפת כלה כדכתיב (ויקרא ו) וכל מנחת כהן כליל הויה מכל מקום בעיא קמילה. והקומץ קרב לעלמו והשיריים קרבין לעלמן. אבל לת"ק אין מנחת כהן נקמלת אלא נקטרת כמוח שהיה. דסבר כל מנחה שצריה נאכלים נקמלת ושארן צריה נאכלים אינה נקמלת. והלכ"ל כתיב: ב בזה יפה כח המזבח. לא הו לריך למיתני דהא הוינן דבזה יפה כח המזבח ומלתא

פרק ו א אלו מנחות נקמצות ושיריהן לכהנים. מנחת סולת א. והמחבת. והמרחשת. והחלות. והרקיקין. מנחת גוים. מנחת נשיבא. מנחת העומר. מנחת חוטא ו. ומנחת קנאות ה. רבי שמעון אומר מנחת חוטא של כהנים נקמצת. והקומץ קרב לעצמו. והשיריים קרבים לעצמן: ב מנחת כהנים ומנחת כהן משיח ה. ומנחת נסכים ט. למזבח א. ואין בהם לכהנים י. בזה יפה כח המזבח מכה לכהנים י. שתי הלחם ולחם הפנים לכהנים. ואין בהם למזבח י. ובזה יפה

דפשיטא היא אלא לאחויי המהנדב יין למזבח בלא קרבן דלא הוימא מולפו על האישים על האש והוא נשרף וכלה ואין כח מזבח יפה בזה קמ"ל דלא אלא מנסכו כשאר נסכים ויורד לשיטין דהיינו קמין שני נקבים שהיו במזבח ויורדים למטה עד היסוד. כדי שיהיה כח המזבח יפה: ובזה יפה כח הכהנים. לאחויי שתי הלחם של עזרת אש הביאוס בפני עלמן בלא כבשים. דלא חימא לשריפה עומדות ולא לאכילה כיון שלא קרבנו כבשים שמהירים אוחס קמ"ל דבזה יפה כח כהנים לעולם דלאכילה עומדות ולא לשריפה: הנעשות

יין מביאו ומולפו על גבי אישים קמ"ל דלשיטין אזלי. פירש"י בזה כולה למזבח ולא יין. ע"כ. ואין ספק אזלי דהיטא לפרש גם ברישא לאחויי הוא. ולא דייקו. ומ"מ בין כך ובין כך קשיא להרמב"ם והר"ב שבסוף פ"י דזבחים כתבו להלכה דמזולפים על האישים והוה ליה להזכיר כאן דלית הלכתא כהאי סתמא אבל בספ"ג דמכילתין כ' ג"כ הר"ב דלשיטין אזלי משמע דכלא כתב ג"כ דלשיטין מתנפך. אבל הר"ב ודאי דהתם נמשך אחר נוסח פירוש הרמב"ם שבידו וטעמא דבה איכא לאותו פסק דבגמרא דהתם מ"ד לאישים יליף ליה מדכתיב אשה ריח וגו' גבי יין לנסך בפרשה שלה. וברייתא פליגי משום לא תכבה ומוקמינן כרבי יהודה דס"ל דבר שאין מתכוין אסור ומש"ה איכא למפסק דלאישים כיון דאין להן כר"ש ק"ל דדבר שאין מתכוין שרי. וכמ"ס הר"ב שם ובבר סתמא הכ"מ מזה על הרמב"ם שפוסק דלשיטין. והא הויה סברא אליבא דר' יהודה היא. ומ"מ מתרץ דכיון דסתמא דמתניתין דהכא ס"ל דלשיטין. איכא למימר דאף לר"ש לשיטין. ומיהו לאו מטעמא דלא תכבה אלא קבלה היתה כך ביד האומר לשיטין כך מזהה ולא מטעמא דלא תכבה ע"כ [וכתב רש"י וא"ת פסיק רישיה ולא ימות הוא לאפשר דאליף ליה בשיטין דקות מאוד. הלכך א"נ מכבה בשיטין גסות דבר שאין מתכוין הוא ע"כ]. ומ"ס הר"ב ויורדים למטה עד היסוד. כלומר עד התהום כדפירש הר"ב ברפ"ג דמדות. ובגמרא פ"ד דסוכה דף מ"ט שיתין מהוללין ויורדין עד התהום: שתי הלחם וכו'. ותו ליכא והאיכא חטאת העוף איכא דמה והאיכא לוג שמן של מלורע איכא מהתויו וכתבו ההוספות [אע"ג דאיכא כבשים בהדי שתי לחם ובזיכי לבונה בהדי לחם הפנים. מגופו מיהו ליכא למזבח. ע"כ: בזה יפה כח הכהנים. פירש הר"ב לאחויי שתי הלחם של עזרת אש הביאוס בפני עלמן וכו' וסתמא כר"ע דס"ל הכי במ"ג פ"ד ועמ"ס שם בס"ד:

פ"ו א אלו מנחות נקמצות כו' פ"ג ירמלאי מוסה פ"ג ה"א. מ"י ע"ג ה"א ספקי ה"א: רש"י מנחת חוטא ה"א י"ח: ע"כ פ"ו: והקומץ קרב לעצמו. וימות ק פ"א: ב בנחת הכהנים. פ"ל ע"ג: וספקא דזבחים פ"ס פ"ס מ"ו: ע"כ פ"ג: ונמנת: נסכים ט. מ"י ע"כ פ"ג ה"א: שתי הלחם ולחם הפנים מ"י ע"כ פ"ג ה"ב:

שנויי נוסחאות פ"ו א אלו מנחות נקמצות כו'. הפק הוה (פרק ו) בא במש"כ פרק ו' ופרק ו' שם הוה כפרק ר' שמעון א שאל במשניות כפרק ו' אולם במש"כ כלל הכ"י וכת"ב ובע"מ ובע"מ אשכ"כ ה"א כסדר אשכ"כ לפירו' במשניות וסיון פרקי המשנה כל דקמין (ב) בתכלת דכל מנחתא. אילין. מודתא וכל קרבנא. ה"א. ר' יצחקאל אומר. ה"א. מנחתא. הכי עלי (ד"ס). אלו. במש"כ ואילו. סגרת גוה כו'. כתיב ומנחת. וכו"ה נמשך גם במש"כ נוו"ן כגון. והקומץ קרב לעצמו והשיריים קרבין לעצמן. כתיב הקומץ: ה"א. כתיב וקומץ ושיריים. כתיב. כעצמו והשיריים קרבין בפני עצמן וכ"ה בעצמן. כתיב במש"כ כלל הכ"י (וזהו). בעצמן. ב (ובנחת נסכים). כתיב ליה כע"ה. בזה יפה. במש"כ ובה. כח המזבח. במש"כ. מוכח. מכה הכהנים. כתיב הכהנים שתי הלחם. במש"כ ו שתי. כתיב לכהנים. ובזה יפה. כתיב בזה.

מנחת סלת נקמלת עיסה ומנחת מנחת ומרחשת וחלות ורקיקים דהיינו מאפה פוחת; לאחר אשייתן. ובמנחת סלת כתיבה קמילה בהדיא ובאיך כתיב אזכרה. ואזכרה היינו קומץ: מנחת גוים או גושים. שהתנדבו אותה מאלו: מנחת העומר. אזכרה כתיב בה: מנחת חוטא וקנאות. כתיב בהו קמילה: מנחת חוטא של כהנים נקמצת. אע"ג דמנחת כהן נשרפת כלה כדכתיב (ויקרא ו) וכל מנחת כהן כליל הויה מכל מקום בעיא קמילה. והקומץ קרב לעלמו והשיריים קרבין לעלמן. אבל לת"ק אין מנחת כהן נקמלת אלא נקטרת כמוח שהיה. דסבר כל מנחה שצריה נאכלים נקמלת ושארן צריה נאכלים אינה נקמלת. והלכ"ל כתיב: ב בזה יפה כח המזבח. לא הו לריך למיתני דהא הוינן דבזה יפה כח המזבח ומלתא

מולפו על האישים כו' ואין כח מזבח יפה כו' גם הרמב"ם פירש כן. ואין אלא דברי תימה דכלום כח מזבח יפה אלא באש דכל הקד דהנינן כולם כליל לאישים ואין לומר דבניסוך איכא כח מזבח יפה בלא לאישים וכדאמרן בספ"ד דבאכה דף מ"ט בזמן שנסבין יין על המזבח פיקקים השיטין לקיים מה שנאמר (במדבר כ"ה) בקדש הסך נסך שכר לשון שביעה לשון שכרות. דהא כי פריך בגמרא והאיכא נסכים מבני ליה דלשיטין אזלי כמ"ס לעיל דש"מ דמאי דאזיל לשיטין ולא לאישים אין זה יפוי כח למזבח. ובגמרא. ומאי בזה לאפוקי מדשמאל דאמר שמאל המהנדב לאפוקי מדשמאל דאמר מזולפן לאישים דהוה למזבח וקאמר דזה דסיפא דמתניתין דמפרשים דבזה כו' לאחויי כו' הגניסוס לפרש גם ברישא לאחויי הוא. ולא דייקו. ומ"מ בין כך ובין כך קשיא להרמב"ם והר"ב שבסוף פ"י דזבחים כתבו להלכה דמזולפים על האישים והוה ליה להזכיר כאן דלית הלכתא כהאי סתמא אבל בספ"ג דמכילתין כ' ג"כ הר"ב דלשיטין אזלי משמע דכלא כתב ג"כ דלשיטין מתנפך. אבל הר"ב ודאי דהתם נמשך אחר נוסח פירוש הרמב"ם שבידו וטעמא דבה איכא לאותו פסק דבגמרא דהתם מ"ד לאישים יליף ליה מדכתיב אשה ריח וגו' גבי יין לנסך בפרשה שלה. וברייתא פליגי משום לא תכבה ומוקמינן כרבי יהודה דס"ל דבר שאין מתכוין אסור ומש"ה איכא למפסק דלאישים כיון דאין להן כר"ש ק"ל דדבר שאין מתכוין שרי. וכמ"ס הר"ב שם ובבר סתמא הכ"מ מזה על הרמב"ם שפוסק דלשיטין. והא הויה סברא אליבא דר' יהודה היא. ומ"מ מתרץ דכיון דסתמא דמתניתין דהכא ס"ל דלשיטין. איכא למימר דאף לר"ש לשיטין. ומיהו לאו מטעמא דלא תכבה אלא קבלה היתה כך ביד האומר לשיטין כך מזהה ולא מטעמא דלא תכבה ע"כ [וכתב רש"י וא"ת פסיק רישיה ולא ימות הוא לאפשר דאליף ליה בשיטין דקות מאוד. הלכך א"נ מכבה בשיטין גסות דבר שאין מתכוין הוא ע"כ]. ומ"ס הר"ב ויורדים למטה עד היסוד. כלומר עד התהום כדפירש הר"ב ברפ"ג דמדות. ובגמרא פ"ד דסוכה דף מ"ט שיתין מהוללין ויורדין עד התהום: שתי הלחם וכו'. ותו ליכא והאיכא חטאת העוף איכא דמה והאיכא לוג שמן של מלורע איכא מהתויו וכתבו ההוספות [אע"ג דאיכא כבשים בהדי שתי לחם ובזיכי לבונה בהדי לחם הפנים. מגופו מיהו ליכא למזבח. ע"כ: בזה יפה כח הכהנים. פירש הר"ב לאחויי שתי הלחם של עזרת אש הביאוס בפני עלמן וכו' וסתמא כר"ע דס"ל הכי במ"ג פ"ד ועמ"ס שם בס"ד:

יבין תפארת ישראל יבין

מקריב כולן במזבח. ואין שום אחד מהן נקמלת: (יא) משא"כ עולה. כיון עכ"פ עורה לכהנים. ומשא"כ עולת העוף. כיון עכ"פ עוראה וגולה לכהנים. ומשא"כ כסכים. כולן לשיטין אזלי ולא לאש שבמזבח: (יב) להכי נקט בזה. דקמ"ל דזוקא בזה יפה כח המזבח. אבל נגזר יין למזבח אינו מולפו לאשים. רק מנסכו כשאר נסכים. ויורד לשיטין. שהוא חלול שחת המזבח: (יג) משא"כ חטאת עוף. דמה למזבח. ולוג שמן של מלורע. הכי מזה ממנו נגד ההיכל ונותן מתנותיו [כפ"ס סי' כ"ע]. אבל ב' הלחם אין מנופן כלום למזבח. רק אימורי הכבשים בבאין עמן נקרבין במזבח. וכ"כ לחם הפנים. אין מנופן כלום למזבח. רק ב' ציזי

פרק ו [הסדר שפירקו מסכת זו במשניות משונה מלוחו שבגמרא. שהפיקים שהן במשניות ו' ז' ט' י'. בגמרא שלנו מסודרים בלוח אחד ו' ז' ט' י' ע'. ולא"ו פרק זה הוא עם פרק ו': (א) נקמלת לאחר שבללה בשמן בעורה עיסה: (ב) אלו הדי מינין. אופן ואח"כ שותתן לפתיתים בימים. וקומץ הפתיתין: (ג) בהתנדב עכו"ם או אשכ"ז מה' מיני מנחות הנ"ל: (ד) שמיבא דל שטעמא בטומאת מקדש או קדשיו: (ה) מנחת סוטה. ואלו הדי נקמלות בעידן קמה: (ו) אבל לת"ק כל מנחת כליל אינה נקמלת [כלעיל פ"ה מ"ה]: (ז) בין צחיב או נדבה. והיא מנחת כהן שמיבא ביום שנתתך לעבודה: (ח) חזיתו כהן: (ט) שקריבה עם בהמת הקרבן: (י) ר"ל

מקריב כולן במזבח. ואין שום אחד מהן נקמלת: (יא) משא"כ עולה. כיון עכ"פ עורה לכהנים. ומשא"כ עולת העוף. כיון עכ"פ עוראה וגולה לכהנים. ומשא"כ כסכים. כולן לשיטין אזלי ולא לאש שבמזבח: (יב) להכי נקט בזה. דקמ"ל דזוקא בזה יפה כח המזבח. אבל נגזר יין למזבח אינו מולפו לאשים. רק מנסכו כשאר נסכים. ויורד לשיטין. שהוא חלול שחת המזבח: (יג) משא"כ חטאת עוף. דמה למזבח. ולוג שמן של מלורע. הכי מזה ממנו נגד ההיכל ונותן מתנותיו [כפ"ס סי' כ"ע]. אבל ב' הלחם אין מנופן כלום למזבח. רק אימורי הכבשים בבאין עמן נקרבין במזבח. וכ"כ לחם הפנים. אין מנופן כלום למזבח. רק ב' ציזי

אלו מנחות נקמצות פרק ומנחות

ג כל המנחות ה' ט"ו ט"ז :
 יציקה ובלילה ט"ו ט"ז ט"ט
 ט"ז ט"ט : והב"א ט"ז
 ט"ז ט"ט ויקרא נכנס ט"ז ט"ט
 ט"ט ט"ט : ד כל המנחות
 הנעשות ט"ט ט"ט ט"ט ט"ט
 ט"ט ט"ט : מנחת ישראל
 כולל ט"ט ט"ט ט"ט ט"ט
 ט"ט ט"ט ט"ט ט"ט

שנויי נוסחאות
 כח הכהנים מכה
 המוכה כמכ"ב ככל
 הכ"י. כהנים. מוכה.
 ג הנעשות בכלי
 סימיות. כתי"ק נעשות.
 ופעולות וזכות מנתי
 למטוטי מאי כו' דג"ס
 הוא דג"ס. פירש מחנות.
 כמכ"ב שלשה. וזאת
 נכון. ובה"ש שמו (בבלי).
 כתי"ק יתקן. כתי"ק
 יתקן למי ונתן. והחלות
 בוללן. כתי"ק ונמכ"ב
 חלות. כמשינות ד'
 סה"ג (ש"ע). חלות...
 כמכ"ב ד' בוללן
 ונכ"מ כלפניו. והב"א
 סה"ג דג"ס ונכ"מ
 .. אף הסולת והמק
 התי"ט. הרקיקים
 פ"ט ש"ח ונכ"מ
 ונכ"מ ונכ"מ הכ"י
 והרקיקין משיחה ונכ"מ
 כמכ"ב (שם ורקיקין)
 ונכ"מ נכון. ביצד מושחן.
 כמכ"ב ד"ו. מושחן.
 ושאר השמן נאכל.
 כמכ"ב. וה ש"א
 נאכלין והנה כמכ"ב
 ד הנעשות בכלי
 סימיות. כתי"ק
 ונכ"מ ג' נעשות. ג'
 ופעולות. ט"י גי"ס
 המטה הקדומת ור"ק
 נכ"מ.

תוספות חדשים
 פ"ו ו ברע"ב ד"ה
הנעשות ט"ו
 למטוטי מנחת כו' כן
 הוא נכ"מ משמע מנחת
 סולת נכ"מ ג' ג' מנחה.
 והכ"ב לא בילד משכין
 אבל רש"י גם הרמב"ם
 כתי"קו פירשו כתי"ק
 מה"ק וז"ל טעם שמו בכלי
 והל"כ ע"ן עליו הסולת
 והל"כ ע"ן טעם שמו אחר
 על הסולת וז"ל הסולת
 כו והל"כ ע"ן טעם שמו
 וז"ל לטעם שמו ע"ל וכו'
 הל"כ מה על הרמב"ם
 שנגמרה משמע שהלילה
 היתה כתי"ק ט"ט. אבל
 חו"ס דף ל"ז ע"ה דר"ס
 כמקום יתייין הכה"ג ג"כ
 כן ע"ס דלק"מ.
 (משהו"ש וז"ל):

ג כל המנחות הנעשות בכלי כו'. כתב הר"ב למטוטי מנחת מאפה תנור. פירש"י שאין כל מעשים בכלי שהרי לאפת בתנור ע"כ. וכתבו התוספות דקסבר אין התנור מקדש. ע"כ. ומ"ס הר"ב שאינה טעונה יציקה. יליף לה צברייתא דנבי יציקה כתיבי תרי מיטוטי עליה והיא. ואין דבר שצריך שני מיטוטים אלא מנחת מאפה שש בה שני מיטס ולהכי לא ממעטינן מנחת כהנים אש"ג דמאפה תנור כתיבא נציהו צפרשה ומנחת כהנים אינה כחובה צפרשה. וכתבו התוספות דלא דמי למיטוטי דהגשה צמ"ה פ"ה דהתם איכא הלהא מיטוטי ולא שייך לאוקמי כולהו במנחת מאפה. ע"כ. ומשמע דמנחת העומר נמי נהרבה ליציקה והכי תנן צמ"ד פ"ו ולא הביטו דברי רבינו בגור אריה פרישה

ויקרא שהקשה אמאי לא ממעטינן שתי הלחם ולחם הפנים מיציקה כמו שממעטינן מפתיה במכנה דלקמן ומאי קושיא כיון דהם אינן טעונים שמן כלל כדתנן צמ"ג פ' דלעיל: יציקה ובלילה כו'. פירש הר"ב ע"ן שמון תחלה וכו' ונתן עליו את הסולת ונתן עליה שמן וזבוללס. וז"ל רש"י וחזר ונתן שמן דבוללה בשמן [כתיב] ע"כ. ומ"ס הר"ב ונכ"מ כו' ופתיחה ויוזק כו' ל' רש"י ואש"ג דבמתניתין תני יציקה [בירשא] חפ"ה אינה אלא באחרונה והכי משמע מהמתין צעשה שבעה יציקה לריך שפתיחה הכלילה נעשה כבר. וקודם כלילה תהא מתן שמן שבכלי קודם לעשייתה ע"כ. ובג"א כה"ב דלפי שמתן שמן בכלי ולא בגוף המנחה לכך שפתיחה באחרונה ע"כ אבל לקמן פ"ה מ"ד תנן מתן שמן בתחלה ואש"ה הני כלילה בצוף ע"מ מ"ס בשם החו"ס: החלות בוללן דברי רבי. כתב הר"ב שהתא איירי במנחת מאפה תנור וכו' וכ"כ הרמב"ם ומשום רקיקים הוא שפירשו כן דליחנהו בצ"ח המנחות אבל ה"ה בכל חלות דמנחות דשייכה פלוגתא דר' ורבנן. וז"ל רש"י חלות של מנחת מאפה ושל מנחת ומרחשת בוללן בשמן לאחר שנטעו חלות לאחר הפייה. ובתב עוד מנחת הסולת לא היה בה חלות דבעודה סולת נקמטת ע"כ [וע"ב צמ"ה צ"ד]: החלות טעונות כלילה. החלות שבמנחת מאפה טעונות כלילה לרבנן סולת ולרבי חלות. רש"י: כמין כי. לשון הר"ב יומת. לשון רש"י שכלשונות קורין לכך שלהן כי ע"כ. ומ"ס ובערוך פירש דתניא בכריתות [דף ה'] המלכים מושחין כמין נזר והכהנים כמין כ"י יומת פירש יתן שמו [על ראש אהרן] ויורד חילך ואילך כמין ב' מרגליות וזה לורחו ע"כ. ואני ראיתי שתי האלפא ביתא של יומת המרובע ושם אין גם אחד כמין ס' אך בקטנה החות העשרים כזה ע"י. ועיין עוד מזה במשנה ז' פ"ד דעל"ס: ד כל המנחות. הארבעה האפיות הרמב"ם פ"ג מה' קרבנות: הנעשות בכלי. פירש הר"ב למטוטי שתי הלחם ולחם הפנים. ופירש"י שאין נאפות בכלי אלא נאפות בתנור. ע"כ. וממעטינן מדכתיב אותה וכתבו התוספות דהקשה בקונטרס דתימא להו"א מנחת כהנים (ותימא) [ומירין] דמסתברא דמנחת כהנים ה"ל לרבווי בד"ן מנחת מחבת שכן פתיחה כתיבא ביה צה"א ושייתין מנחת יחיד ונפש כתיב צפרשה ולמעט ש"ז הלחם [ולחם הפנים] לזבור הן. ע"כ. ובת"כ ראיתי יתא אלו שאין מהן לחשים והקשה רבינו בגור אריה דהשתא דמנחת אחי לרבות לפתיחה ח"כ היא דשתא קאי נמי אפתיחה ומיעוטא דאותה הרי תרי מיטוטי ולמעט מאפה תנור כיון דתיבא תרי מיטוטי [כמ"ס צ"ד] משתיין דלעיל [ותירין דאש"ג דמרבין מנחה לפתיחה אש"ה מיעוטא דהיא ליבא לאוקמא אלא איציקה דבה קאי קרא

(*) עיין בש"י כ"י כ"ן דף ר"א שכתבו בשמו הר"ב כאן. ושי' נערוך כה"ל ערך כי מה שהצריך צ"ס.

ג הנעשות בכלי. כגון מנחת מרחשת ומחבת שכן נעשות בכלי. טעונות שלש מהטעם שמון. למטוטי מנחת מאפה תנור שאינה טעונה יציקה: ומתן שמון בכלי קודם לעשייתו. תחלה נתן שמן בכלי שרת ונתן סולת עליו דכתיב במנחת מרחשת (ויקרא ג) סולת בשמן תעשה כלומר נתן חלמא דטעונה מתן שמון קודם לעשייתה. ובמנחת מחבת כתיב כלילה ויציקה ולא כתיב בה מתן שמון בכלי תחלה ובמרחשת כתיב מתן שמון ולא כתיב בה יציקה וכלילה וגמרינן הך מהך נאמר קרבנך במרחשת ונאמר קרבנך במחבת וכי"ל הוא עושה נתן שמון תחלה בכלי שרת ונתן עליו את הסולת [וחזיר] ונתן עליה שמון ובלילה הרי מתן שמון בכלי וכלילה ולשה במים ואזפה בתנור

ופתיחה ויוזק עליה כמין אחר פתיחה וזו היא יציקה הרי שלשהן. וקומץ ומקטיר את הקומץ והשאר נאכל לכהנים: והחלות בוללן דברי רבי. השתא מיירי במנחת מאפה תנור שהיא בזה חלות או רקיקים וכתיב בה (שם) סולת חלות מלות כלולות בשמן רבי סבר חלות כלולות כתיב שזוללן כשהן חלות ורבנן סבדי סולת כלולות כתיב מלמד שכללת כשהיא סולת והלכה ככהמים: הלוח טעונות כלילה והרקיקים משוחים. דכתיב חלות כלולות ולא רקיקים כלולות רקיקים משוחים ולא חלות משוחות: ביצד מושחן כמין כי. יומת שהיא כמין ט' שלנו דהפרשת גודל [של שמאל] מן האלבע [כזה צ"ל]: ד כל המנחות הנעשות בכלי. הכא לאו למטוטי מנחת מאפה תנור תהא דכתיב (ויקרא ג) פתוח חותה פתוח כו' מנחה לרבות כל המנחות לפתיחה אלא למטוטי שתי הלחם ולחם

מנחת הסולת לא היה בה חלות דבעודה סולת נקמטת ע"כ [וע"ב צמ"ה צ"ד]: החלות טעונות כלילה. החלות שבמנחת מאפה טעונות כלילה לרבנן סולת ולרבי חלות. רש"י: כמין כי. לשון הר"ב יומת. לשון רש"י שכלשונות קורין לכך שלהן כי ע"כ. ומ"ס ובערוך פירש דתניא בכריתות [דף ה'] המלכים מושחין כמין נזר והכהנים כמין כ"י יומת פירש יתן שמו [על ראש אהרן] ויורד חילך ואילך כמין ב' מרגליות וזה לורחו ע"כ. ואני ראיתי שתי האלפא ביתא של יומת המרובע ושם אין גם אחד כמין ס' אך בקטנה החות העשרים כזה ע"י. ועיין עוד מזה במשנה ז' פ"ד דעל"ס: ד כל המנחות. הארבעה האפיות הרמב"ם פ"ג מה' קרבנות: הנעשות בכלי. פירש הר"ב למטוטי שתי הלחם ולחם הפנים. ופירש"י שאין נאפות בכלי אלא נאפות בתנור. ע"כ. וממעטינן מדכתיב אותה וכתבו התוספות דהקשה בקונטרס דתימא להו"א מנחת כהנים (ותימא) [ומירין] דמסתברא דמנחת כהנים ה"ל לרבווי בד"ן מנחת מחבת שכן פתיחה כתיבא ביה צה"א ושייתין מנחת יחיד ונפש כתיב צפרשה ולמעט ש"ז הלחם [ולחם הפנים] לזבור הן. ע"כ. ובת"כ ראיתי יתא אלו שאין מהן לחשים והקשה רבינו בגור אריה דהשתא דמנחת אחי לרבות לפתיחה ח"כ היא דשתא קאי נמי אפתיחה ומיעוטא דאותה הרי תרי מיטוטי ולמעט מאפה תנור כיון דתיבא תרי מיטוטי [כמ"ס צ"ד] משתיין דלעיל [ותירין דאש"ג דמרבין מנחה לפתיחה אש"ה מיעוטא דהיא ליבא לאוקמא אלא איציקה דבה קאי קרא

(*) עיין בש"י כ"י כ"ן דף ר"א שכתבו בשמו הר"ב כאן. ושי' נערוך כה"ל ערך כי מה שהצריך צ"ס.

י ב י ן   ת פ א ר ת   י ש ר א ל   י ב י ן

המתן שמון שבכלי תחלה. והא דנקיטה תנא לצסוף. ה"ט משום דקרא דנקט ממש מתן שמון בכלי. דהיינו מדכתיב סולת בשמן תעשה. הוא נכתב מלאחר בתורה אחר יציקה וכלילה: (ו) שבמנחת מאפה. מחבת. ומרחשת: (ח) ר"ל כלילה שלהן עושה כשכבד לאפו החלה ונפתחו. בולל הפתיחות: (ט) שכלילה שלהן נעשה בערוך סולת: (כ) שבמנחת מאפה [כלעיל פ"א ס' ב']: (כא) ככף רפוייה. ב"ו יומת X [ועיין מ"ס זבחים פ"ו ס' ל"ז]: (כב) כ"ל דהכא לא אשפיייה בכלי קאי. דהרי גם חלות ורקיקין שאין נאפות בכלי טעונות פתיחה [כרמב"ם פ"ג מקרבנות]. רק ר"ל כל מנחה שנתנה בכלי שרת. ולאפוקי ב' לחם ולחם"פ שאינן נתייין לקמילה בכלי שרת. ואין טעונין פתיחה [ולא נקט כל מנחה שנקמטת ע"ן פתיחה

לבויה הנאין עמן נקרבין: (יר) נקט בזה. דקמ"ל דבהנך. אפילו ב' הלחם כשצריך צפני עלמן. כגון שלא היו ככשים. אש"ה זכו כהן הכהנים. אף שאין סס ככשים [המתין: (טו) כגון מנחת ומרחשת. ולאפוקי מנחת מאפה. שאין טעונים יציקה. ואי"ל דנקט הנעשות בכלי לאפוקי ב' הלחם ולחם הפנים. ומנחת חוטא וקנאות. ליתא. דהרי אלו אינן טעונות שמון כלל: (טז) בתחילה נתן שמון מעט שכלי. ואח"כ נתן הסולת עליו. ואח"כ יולק שמון על הסולת וזוללן יחד. ואח"כ נותנה בכלי שרת. ואח"כ חזר ויולק עליה שמון הנשאר מהלוג [כלעיל פ"ג ס' ו']. ולפוקך. תנא ממטה למעלה קחשיב. דהיינה. היינו לבסוף. וכלילה דנקט. היינו שנתן שמון על הסולת כדי לבלול. ומתן שמון דנקט. היינו

ראשון לציון
 פ"ו ו תי"ט ד"ה כמין
 כי לשון הר"ב ט'
 ואני ראיתי שתי האלפא
 ביתא כ"י ז"ל כמכ"ב
 הע"ך אות יומת שני
 ועשרים כסדר האוהיות
 וזוהי שני קוים כאלכסון
 בוקשים אחד אחד
 כמון כ"י:

אלו מנחות נקמצות פרק ו מנחות תוספת י"ט מה

מנחת כהן המשחה כ"ט מה... מנחת כהן המשחה כ"ט מה... מנחת כהן המשחה כ"ט מה...

שנויי גוססות

בופ"ר. במשנה כ"ג קופל... מנחת כהן קופל... מנחת כהן קופל... מנחת כהן קופל...

ע"כ. ולי מעיקרא לאו קושיא דעד כאלן לא ממעטינן מחפה... מנחת כהן המשחה כ"ט מה... מנחת כהן המשחה כ"ט מה...

ישראל כופל אחד לשנים (ב) ושנים לארבעה ומבדיל (ב). מנחת כהנים כופל אחד לשנים ושנים לארבעה ואינו מבדיל. מנחת כהן המשיח לא היה מכפלה (ב). רבי שמעון אומר מנחת כהנים ומנחת כהן משיח אין בהם פתיחה (ב) מפני שאין בהם קמיצה. וכל שאין בהם קמיצה אין המנחות מעונות שלש מאות שיפה (ב). וחמש מאות בעימיהם (ב) והשיפה והבעימה בחטים (ב). רבי יוסי אומר אף בבצק (א). כל המנחות באות עשר עשר (ב). חוץ מלחם הפנים (ב) וחביתו כהן גדול (ב) שהם באות שתים עשרה. דברי רבי יהודה. רבי מאיר אומר בולן באות שתים עשרה. חוץ מחלות תורה (ב). והגזירות (א). שהן באות עשר עשר (ב) העומר (ב) היה בא

ולחם הפנים. שאין טעונים פתיחה: כופל אחת לשנים. דכתיב פתוח פתוח פתוח. פתוח היינו שנים דכיון דנשכר היינו שתי חתיכות. פתוח מרביץן שהיא החתיכה לשתי חתיכות דהיינו ארבעה יכול יפסקה פרוזים ח"ל אוחה פתוח ולא פתיחה לפתיחה וכלן פתיחת כותיים דסיפא דמתיבתין לאו ר"ש קאמר ליה אלא דכרי הכל הוא דלאחר טעשה פתיחתן כותיים כופל כל זית לשנים ושנים לארבעה: מכפלה. לא היה מכפלה לארבעה אלא לשנים דלא כתיב בה אלא מנחת פתוח ולא פתוח: רבי שמעון אומר כו'. ואין הלכה כר"ש: ה שיפה. כמשפסף החטה בין ידו לכלי כדי שיהא טוחה להסיר קליפתה: בעימה. שנועט בעובי הגרופו או בעובי פס ידו והיה שף אחת וצועט שהים שף שתיים וצועט ג'. והורר ועושה כסדר הזה עד שגומר ה' מאות בעימות לג' מאות שיפות: ה"ג ר' יוסי אומר בבצק. כלומר שיפה ובעימה בצלק ולא בחטין ואין הלכה כר"י: עשר עשר חלות. ומנחת סלת נמי ח"ג דקודם חפיה נקמלת חפ"ה עשר חלות הוא צ"ה: לחם הפנים. בדריא כתיב ציה י"ב חלות: וחביתו כהן גדול. נאמר צלהם הפנים חק עולם ונאמר בחביתו כ"ג חק עולם. מה להלן י"ב חלות. אף כהן י"ב חלות ומקריבין מהן ו' חלות בבקר ושם חלות בערב: חוץ מחלות תורה שהן באות עשר. כדבעינן למימר טעמא לקמן באורך פירוקן. ואין הלכה כר"מ: ה העומר היה בא עשרון משלש באין. מנחת העומר שמצויין ממחרת הפסח היו קולרין ג' סאין. דהיינו חפיה שצורים וקומתן אוחו [ומניפין] אוחו צנפה ח"ג

קודם קמיתתן וכן פרש"י בחומש פ' ויקרא בפסוק ובי חקריב וגו' דענינו במנחות כל המנחות [הנאמנות] קודם קמיתתן וכל דבפ' (אלו מנחות) [כל המנחות באות ד' ג"ס] איתא רב פפא אמר כל היכא דתקן עשר חקן. וככה סס רש"י ב' פירושיו ולפירש הראשון היינו שכולם יהיו חלות ויש סס עוד לשון אחר בפרש"י ולאוחו לשון כהוב צפי' החומש הנאמנות קודם קמיתתן וצוה מתישב תמימה הראשם שעל רש"י ז"ל: והגזירות. כדבעינן

תוספות חדשים

ו ה"ב כופל ר"ה אחת... מנחת כהן המשחה כ"ט מה... מנחת כהן המשחה כ"ט מה... מנחת כהן המשחה כ"ט מה...

ב' וצועט ג'. ועושה כסדר הזה ק' פעמים. ויהיה ש' שיפה ות"ק בעיטה: (ל) כדי להסיר קליפתן יפה קודם פתיחה: (א) ר"ל בשחרון. וי"ג בצלק. ר"ל רק בצלק כדי שיתגבל יפה: (ב) דמוכל עשרון עושה י' חלות: (ג) שנעשות י"ב חלות מכ"ד עשרונים: (ד) שנעשות בכל יום י"ב חלות מעשרון אחד: (ה) שנעשות מ' לחמין מכ' עשרונים. דהיינו י' עשרונים לג' מיני מלה. שכל מין י' חלות. וי' העשרונים האחרים ל' לחמין חמין: (ו) שמצוי י' חלות מלה. וי' רקיקי מלה. כל אחת משלש עשרון: (ז) שמקריבין ב"טו ביטן: שיהיה

יבין תפארת ישראל יבין... מנחת כהן המשחה כ"ט מה... מנחת כהן המשחה כ"ט מה... מנחת כהן המשחה כ"ט מה...

פתיחה. ה"ט משום דצמלת פתיחה גם קיפול במשמע. כמו שגראה מתשובות ר"ש במשנה. והרי מנחת כהנים שאינה נקמלת [ואם"ה לריכה קיפול]: (ג) כופל כל עונה לב' (כד) שכל פעם שכולל העונה. משצרה במקום שכוללה: (ב) לה' רק לב': (ב) ר"ל לא היה מקפלה [רש"י]: (ב) כל הלריכים פתיחה אחר שכלל לה' חזור וכופל לח' ולט"ז וכו' עד שיהיו הפתיחים כותיים: (ב) שמשפסף החטין קודם פתיחה בין ידו לכלי. כדי שיהיה טוח להסיר קליפתה מהגרעינים אח"כ ע"י הבעיטה: (ב) שנועט בערופו לחוך החטין. כיצד הוא עושה. שף אחד וצועט ב' שף

ב' וצועט ג'. ועושה כסדר הזה ק' פעמים. ויהיה ש' שיפה ות"ק בעיטה: (ל) כדי להסיר קליפתן יפה קודם פתיחה: (א) ר"ל בשחרון. וי"ג בצלק. ר"ל רק בצלק כדי שיתגבל יפה: (ב) דמוכל עשרון עושה י' חלות: (ג) שנעשות י"ב חלות מכ"ד עשרונים: (ד) שנעשות בכל יום י"ב חלות מעשרון אחד: (ה) שנעשות מ' לחמין מכ' עשרונים. דהיינו י' עשרונים לג' מיני מלה. שכל מין י' חלות. וי' העשרונים האחרים ל' לחמין חמין: (ו) שמצוי י' חלות מלה. וי' רקיקי מלה. כל אחת משלש עשרון: (ז) שמקריבין ב"טו ביטן: שיהיה

שחטה שלא לשמה כו'.
כי מ"כ טי פסק י"א:
ד נסכים שקדשו בכלי
כו'. מ"ס מ"א וכו' שיקום
פ"ד סוף ה"ב ח"ו פ"ט
מ"ה מ"ט פ"ק ה"ב ו"ב סוף
פסוקים ה' :

שנויי נוסחאות
ד נסכים שקדשו (בכלי).
במשב"ב חוספ"מ כ"ד:
לי"א. הוזהב פסול.
במשב"ב זב"ח. אם
יש (ש) בנשכ"ב ליה"א.
יקרבו בנשכ"ב יקריבו.
ואם לאו. נשכ"מ ס"א
לעו וכ"כ בנש"כ כ"י .

לקוטים

ב בספ"ח וכן א"ל
המלוואים כד"א ח"כ רב"ה
דלש"פ דלא כתיב ביה על
וכו' כמו בזה"ל כתיב
הר"ב ז"ל קצ"ל דלש"ק
מנייה ויבי ככ"ש עונת
הדר והתא וכן דל"ח כ"ו
בנ"תא ע"פ ד"ף על גב
דל"י"ע ככ"ש ח"ן מעש"ב
הל"ח ויכול להביא להם
לכ"ר כדלש"ל פ"ק ד'
אפילו הכי כו' א"ח"ונו
בה"י"ו לא קדיש הל"ח
אלא בשחיטה הכבשים וכי
שחט שלא לשמן לא
קדיש הל"ח. (ש"ל) :
הר"ב ד"ח שלא לשמה
וכו' דכתיב על ז"ו' כתב
הר"ב ר"ח ו' לאו מנחות
במילתין וכ"כ כח משום
לשמה ה"ויהי
מקדושת ע"כ ולא ידעתי
א"ן ועל משן חממהו
ב"ח"ח ע"כ דל"ח
בסוגין דח"כ על הל"ח
וכו' על זבח הודת מלמד
שחט שחטה שלא לשמה
לא קדש הל"ח ע"כ
ומזכ"ר כ"מ הר"ב ז"ל
וכ"כ פ"ן קודש גמ' ^{על}
על מש"י כ"כ דכ"ו וחימת
על הבעל בית דוד ה"ו
שלא הריגונו כ"ס. (ש"ס) :
ד בספ"ח בכלי ק"ל
דשחיט קדשים ז' כ"ל
וס"ן הו' כ"ל שחט וספ"ח
ה"ק מתניין נסכים
שקדשו בכלי כ"ס בנ"ן
ששחט הקרבן והתקדשו
הנסכים ועמ"ל ח"כ זבח
פסול כלומר זבח דכ"י
שכ"ר נשחט ששחט
דכ"י קרי מנא לשחיטה
ו"ן בלשון תורה ג"כ לא
זבח וכ"ו וכן הרבה
ונמ"ל שפסול נ"א אחר
השחיטה אם יש שם זבח
אחר כלומר זמ"ל אחר
שכ"ר הוא זבח דכ"י
קודש שנפסל זה או הוא
דיקדשו עמו דוק דהשחט
שחיט הנ"ל כל מה
דאזכ"ר גמ' והרמ"ז ז"ל
דייק כד"א ע"ס. (ש"ס) :

וכן א"ל המלוואים וכו'. דכל לחם הבא על ידי זבח איכ"ל למילך
מהדד: ד נסכים שקדשו בכלי. כתב הר"ב לאו דוקא בכלי שאין
נסכים מתקדשים בו' והש"פ שמתקדשו בכלי אלא בשחיטת
הזבח וכו'. ה"פ דלאו דוקא דקדושת הכלי בלבד מקדשים אלא
אף בשחיטת הזבח ומיהו קדושת כלי
נמי צעינן כדמפורש בספ"ח דכל זמן
שלא נתקדשו בכלי אע"פ ששחטו
הזבח יכולין להקריבו נסכים אפ"ל
אחר כמה ימים. ומ"ס הר"ב ש"ן
נסכים מתקדשין ליפסול ביו"ט ול"נה
וכ"פ רש"י וכתבו הסוס' דלא יתכן
דהא תנן בספ"ב דמעילה דמתקדשו בכלי הוהש"ו ליפסול כו'
בלינה. ואין לדחוק דהתם תנן מנחת נסכים ואילו הכא נסכים
תנן ואין אלא יין דהא פרישית במ"ג פ"ד דזבחים ונסכים אף
הסלת בכלל ועוד הסוס' העתיקו הא דמעילה נמי נסכים כו'.
ואע"פ שכתבו ג"כ דיש לדחות דהתם דוקא בנסכים הבאים
צפני ענמן מ"מ הכריחו דמפסלי בלינה בכלי שרת ופירשו
דהכא מיירי לענין שלא לשמותן לזבח אחר וכן הרמב"ם סתם
וכתב בפירושו דהכא וכן בזה"ל פ"ב מהמה"ק שאם נתן
הנסכים לכלי שרת אם לנו יפסלו בלינה ובפ"ב מה' פה"מ
כתב משנתינו זו וז"ל נסכים שקדשו בכלי שרת ונפסלו הזבח
אם נפסלו בשחיטה לא קדשו הנסכים ליקרב. נפסלו מקבלה
ואיך קדשו הנסכים ליקרב שאין הנסכים מתקדשים ליקרב אלא
בשחיטת הזבח מה יעשה בהן אם היה שם זבח אחר בו' ואם
לענין שלא לשמותן לזבח אחר. ואני תמה על הר"מ דמפרש
בפ"ב מהמה"ק ארכחז האגוז"ס שמתקדשו בכלי יפסלו בלינה
נסכים שקדשו בכלי כו' ואם לאו יפסלו בלינה הרי כה"ר
מפרשין דהא מתני' מפרשין דהיי קתי נעשה כמו שנפסלו בלינה. ועוד
אלא דה"ג דמאותה מצנה הוא שהעתיק הרמב"ם. ומשנתינו דהכא
מפרשה לענין שלא לשמותן לזבח אחר וכדעת הסוס' ומ"מ לענין הלכה איכ"ל ציינו דהרמב"ם והסוס' כמו שאכתוב לקמן בס"ד:
ונמצא הזבח פסול. לכן הר"ב שנפסל בזריקה דאילו בשחיטה נפסל לא קדשו נסכים. דלא אמרין דקדשי בשחיטת הזבח אלא
בשחיטה כשהיה דלא דמי לתורה דאפילו בשחיטה פסולה מתקדשים הל"ח כדלש"ל. דפירש"י בפ"ב דף ט"ו. דש"ח תורה דילפינן
מדכתיב יקריבו קרבנו מלמד שאין הל"ח קדוש אלא בשחיטת הזבח ע"כ ולא דוקא
דהא איכ"ל נמי קבלה והל"ח. אלא נקט זריקה שהיא תכלית עבודת הדם. וה"ה בקבלה והל"ח. וזהו שדקדק הרמב"ם לכתוב
מקבלה ואיך כמו שהעתיקו לטוב לעיל: אם יש שם זבח אחר. שאין לו נסכים. רש"י: יקרבו עמו. כתב הר"ב
בנסכים של לבור מוקמינן לה למתניתין בו' אבל בנסכים של יחיד אין כשרים לזבח אחר. והקשו האוספות בפ"ב דף ט"ז
דא"כ משכחת לרבנן דנסכי בהמה חיובין עליה משום פיגול שנטעית השחיטה בהשכר ופיגול בשאר עבודות. כלומר והתם תנן
דדוקא ל"מ מתפגלין ולא לרבנן כדפי' הר"ב ש"ס. ופירשו דסוגיא דהכא אחו"ל לר"מ אבל לרבנן מתניין כדממשה
דכשנפסל הזבח ואפילו בשחיטה מותר לשמותו לזבח אחר ואפילו בשל יחיד ע"כ. ולפי שהרמב"ם פסק למשנתינו כחוקימתא
דבזריקה ובשל לבור ופסק נמי בפ"ח מה' פסולי המוקדשים דלא כר' מאיר אלא שאין הנסכים מתפגלין כלל. וגם הר"ב
פסק כך לעיל במשנה ד' פ"ב הל"כ ג"ל לתרן דסברת חכמים דהואיל ודין הנסכים שיהו נקריבים אפ"ל לאחר כמה ימים וכן
ראוים לשמותן לזבח אחר בלבור. הל"כ אע"פ שאם נפסלו הזבח מקבלה ואיך נדחו הנסכים בשל יחיד. אפ"ה אין בהם
פגול כיון שאין תלוים בזבח להקריב עמוס מיד וכן ידעוים להשתנות בשל לבור: ואם לאו יפסלו בלינה. כתב הר"ב
דחארי מחסר' וה"ק ב"ד"א וכו' אבל אם לא היה זבח אחר כו' נעשה כו' גזירה שמא יאמרו נסכים שהפירשן לשום זבח
זה כשרים לשום זבח אחר ואפילו בלא הגוף ובלא נפסל הזבח. אבל כשהיה הזבח זבח בזה"ל נפסל זה. ומיד היו

בשחיטה נפסל לא קדשו נסכים: אם יש שם זבח אחר יקרבו
עמו. בנסכים של לבור מוקמינן לה למתניתין משום דלכ"ד מתנה
עליהם. אם הולכין לזבח זה הולכין. ואם לאו יהיו לזבח אחר.
אבל בנסכים של יחיד אין כשרים לזבח אחר. ואפילו נסכים
של לבור אין קריבים עם זבח אחר א"כ היה אותו זבח זבח
כשנפסל הזבח הראשון. אבל אם לא היה זבח בשעה שנפסלו
הזבח הראשון אין קריבים עם הזבח האחר. ומתניתין חארי
מחסר' והיי קתי [יקרבו עמו]. ב"ד"ה שיהו זבח זבח בזה"ל
שעה אבל אם לא היה זבח זבח בזה"ל שעה נעשה כמו שנפסלו
בלינה ופסולים והיי מפרשא מתניתין בגמרא. וכל זמן שלא נתקדשו
נסכים בכלי אע"פ ששחט הזבח יכולים להקריב נסכים אפילו
אחר כמה ימים דקי"ל מבזי אדם קרבנו היום וגמ' אפילו
אחר

לאו כו' נעשו כמו שנפסלו בלינה ע"כ. הרי שם הוא מפרש
להרמב"ם כפירש"י דמפרש הסוגיא לענין ליפסול בלינה. ועוד
כמו שהעתיקו בסמוך. כתב הוא דמשנתינו למד דתנן
שאם קדשו בכלי נפסלו בלינה. ע"כ. וזה דבר תימה דהא מתני'
מה לו לדחוק ומשנה שלימה שנינו בספ"ב דמעילה. אלא דה"ג
מפרשה לענין שלא לשמותן לזבח אחר וכדעת הסוס' ומ"מ לענין הלכה איכ"ל ציינו דהרמב"ם והסוס' כמו שאכתוב לקמן בס"ד:
ונמצא הזבח פסול. לכן הר"ב שנפסל בזריקה דאילו בשחיטה נפסל לא קדשו נסכים. דלא אמרין דקדשי בשחיטת הזבח אלא
בשחיטה כשהיה דלא דמי לתורה דאפילו בשחיטה פסולה מתקדשים הל"ח כדלש"ל. דפירש"י בפ"ב דף ט"ו. דש"ח תורה דילפינן
מדכתיב יקריבו קרבנו מלמד שאין הל"ח קדוש אלא בשחיטת הזבח ע"כ ולא דוקא
דהא איכ"ל נמי קבלה והל"ח. אלא נקט זריקה שהיא תכלית עבודת הדם. וה"ה בקבלה והל"ח. וזהו שדקדק הרמב"ם לכתוב
מקבלה ואיך כמו שהעתיקו לטוב לעיל: אם יש שם זבח אחר. שאין לו נסכים. רש"י: יקרבו עמו. כתב הר"ב
בנסכים של לבור מוקמינן לה למתניתין בו' אבל בנסכים של יחיד אין כשרים לזבח אחר. והקשו האוספות בפ"ב דף ט"ז
דא"כ משכחת לרבנן דנסכי בהמה חיובין עליה משום פיגול שנטעית השחיטה בהשכר ופיגול בשאר עבודות. כלומר והתם תנן
דדוקא ל"מ מתפגלין ולא לרבנן כדפי' הר"ב ש"ס. ופירשו דסוגיא דהכא אחו"ל לר"מ אבל לרבנן מתניין כדממשה
דכשנפסל הזבח ואפילו בשחיטה מותר לשמותו לזבח אחר ואפילו בשל יחיד ע"כ. ולפי שהרמב"ם פסק למשנתינו כחוקימתא
דבזריקה ובשל לבור ופסק נמי בפ"ח מה' פסולי המוקדשים דלא כר' מאיר אלא שאין הנסכים מתפגלין כלל. וגם הר"ב
פסק כך לעיל במשנה ד' פ"ב הל"כ ג"ל לתרן דסברת חכמים דהואיל ודין הנסכים שיהו נקריבים אפ"ל לאחר כמה ימים וכן
ראוים לשמותן לזבח אחר בלבור. הל"כ אע"פ שאם נפסלו הזבח מקבלה ואיך נדחו הנסכים בשל יחיד. אפ"ה אין בהם
פגול כיון שאין תלוים בזבח להקריב עמוס מיד וכן ידעוים להשתנות בשל לבור: ואם לאו יפסלו בלינה. כתב הר"ב
דחארי מחסר' וה"ק ב"ד"א וכו' אבל אם לא היה זבח אחר כו' נעשה כו' גזירה שמא יאמרו נסכים שהפירשן לשום זבח
זה כשרים לשום זבח אחר ואפילו בלא הגוף ובלא נפסל הזבח. אבל כשהיה הזבח זבח בזה"ל נפסל זה. ומיד היו

תפארת ישראל יבין

לכתחילה לא יעלה לזבח להבי אינו מקדש ללחם אע"י דהקרבו
עמו לביע נהפגל: כח) שהביאו כשחיטו המשכן. ודקרבן יחיד
חייב. וה"ה באלו נזיר שמביאין להם עמו: כ"ס) ר"ל שנתקדשו
בשפת שחיטת בכלי. דתרתו צעינן שחיטת הזבח. ושינתקדשו בכלי
שרת בשעת שחיטת הזבח. או מתקדשין שואמר לשמותן לקרבן אחר
מיהו שיפסלו בלינה סגי בשקידתו בכלי לבד: ל) בנפסל בשחיטה לא
קידשו ולא נפסלו הנסכים. רק מיירי שנפסלו הזבח מקבלה ואיך.
[ומה"ס נקט ונמצא הזבח פסול ולא קאמר ונמצא הקרבן פסול. אלא
לאזכ"ר ששכ"ר ס"ה זבח מיירי: [לא) שאין עמו נסכים עדיין :

כל קרבנות הצבור פרק המנחות

כיצד הוא עושה ט"ו :
 מ"ו ז"ל פ"ו הכנס ל' :
 כיצד בודק הגבול : מ"ו
 ט"ז ז"ל מ"ו : ואם
 התלועה פסולה מ"ו ט"ז
 ה"א : ג' הקועה אלפא
 לשמן : פ"ה פ"ג מ"ג
 פ"ה פ"ג מ"ג מ"ג
 פ"ה פ"ג מ"ג מ"ג : ר"ב
 בעבר הירדן : ט"ו י"ג
 מ"ג פ"ג מ"ג מ"ג מ"ג : ר"ב
 מ"ו ט"ז : מ"ו ט"ז פ"ו
 פ"ו : ולא מן השלוקין :
 פ"ו ט"ז מ"ג מ"ג מ"ג :
 ד' שלשה זיתים ז' : פ"ו
 ט"ז פ"ג מ"ג פ"ג מ"ג מ"ג
 ר"ז ט"ז מ"ג פ"ג מ"ג מ"ג
 פ"ג מ"ג מ"ג מ"ג מ"ג :
 פ"ו ט"ז מ"ג מ"ג מ"ג :

שנויי נוסחאות

נרה. כד"ל יורה .
 ובשניה המשכ"ב ובשנה
 שניה והנה בש"מ .
 והיא עושה . המשכ"ב
 והוא . תרובה המשכ"ב
 לחובן והנה בש"מ .
 שניינפנה . כ"מ
 שיישניה המשכ"ב ינפנה .
 ג' תקועה . המשכ"ב
 תקועה ופ"ג כ"מ ז"ל
 כ"ו וע"י כשגזר הכ"מ ;
 אולם יש ליישב גם שחתמו
 ע"י הכ"מ כ"מ י"ג
 (מילה פ"ה ה"א) ;
 סימן והש"מ תירושן
 א"רין א"ש י"ג ט"ז
 כותני י"ג ט"ז י"ג ט"ז
 ולא היו מקיפין ודמות
 ל"סן פ"ג ט"ז י"ג ט"ז
 וע"י מ"ג כ"ז ט"ז
 תימים (דברים כ"ה) :
 כמנה שנועה . המשכ"ב
 מן מה . אנפיקנן
 המשכ"ב אנפיקנן וז"ל כמו
 סוף כד"ל ודע"ו ונ"מ
 אנפיקנן ומ"ו ור"ו
 נע"מ ט"ז כ"מ זכ"מ
 אי אנפיקנן ; כש"מ
 הנה אנפיקנן ; ואם
 הביא פסול . המשכ"ב
 .. כש"מ ; כש"מ . ובשר
 פסול כ"ה נוסחאות יחד
 ומתן מ"ג בשר ; כ"מ
 כש"מ ונליון פסול . וע"י
 כ"מ ונ"מ זכ"מ וע"י
 כש"מ נוסח כ"מ ז' ;
 שנשרו כ"מ וכ"מ
 שנישירו : הבבשים .
 המשכ"ב הבבשים ;
 השלוקין ; כד"ל השלוקים ;
 כ"מ כ"ל י"ג ואם הביא
 (כש"מ אין מביאין מן
 הגרורים כ"ו ואם הביא)
 פסול ד' שלשה זיתים .
 המשכ"ב ; זיתים הן ;
 שלשה שלשה ; כ"מ
 ליתא ; וכותש . כ"מ
 כותש וכה' כ"מ גס
 כש"מ ; זה ראשון כ"ו .
 ז' כל המטה ; טען
 בקורה . המשכ"ב ד'ו
 והפ"ו טען . וכן כש"מ
 ונ"מ ד' הדימו חזר
 וטען .

והשלחין פי' הר"ב ארץ למאה . וע"י כריש מהכת מ"ק : זורעה
 קודם לפסח ע' יום . שכבר יש כח לחמה שזרחת עליה . רש"י :
 ואם התלועה . כתב הר"ב הסלת או החטה והוא התלועה
 ברובה . כרייתא . ובש"מ ר' ירמיה ברוב חטה או ברוב סאה
 חיקון . ופי' הרמב"ם בפ"ו מה' איסורי
 מוצה בהתלועה רוב חטה אחת .
 אע"פ שהיא מעורבת בסאה חטים
 שלא התלועה . [ומ"ש הר"ב] [ויילפין
 לה לקמן . במתני' דכ"פ] : ג' ולא
 ממה שנזרע ביניהם . מן הזיתים
 שנזרעו זרעים ביניהם . לפי שהזרעים
 מחמישים לאלולות . רש"י : אין מביאין
 מן הגרורים . של זיתים שנפלו . רש"י :
 שנשרו זיתים . נראה דמלתא דאפי
 נפשא היא ולא קאי אגרורים וכן
 כברייתא דעון זית כזו שלוק שרי .
 והרמב"ם בפ"ו מה' איסורי מוצה .
 העתיק שמן של גרורים (שנכמדו)
 [שנכמדו] במים או של זיתים כזוים כו' :
 ולא מן הכזוים ולא מן השלוקים .
 ולא תנן מוצל כדתנן בשאר דוכתי
 במשנה ז' פ"ו דזיתים . ובמשנה ו' פ"ב
 לפסחים וגם כברייתא שהעתיק לא
 הני מוצל . אבל כפירש"י או כנתבשרו .
 או כשלקין : ד' שלשה זיתים . פי'
 הר"ב ג"פ כשנה מלקטים את הזיתים .
 וכן פירש"י וכתבו החו"ם וקשה דבמ"ס
 פאה מנמע דהייבין כפאה [כפאה
 תנן במשנה ה' פ"ק . ובאילין כו'
 והזיתים כו' חייבים כפאה] וכל דבר
 שאין לקיטתו כחד לא מחייבא כפאה
 כדליתא ברש"י כלל גדול [גמי מתני'
 היא לעיל מתוך החס כפאה] ובערוך פי' כפי' הקוגרם
 עכ"ל . וז"ל הרמב"ם בסוף הל' איסורי מוצה זית שנגררו
 בראש הז' ובררו אחת אחת וכתשו ט' זיתים שמסן
 כולן בערבוביה והעלן לגג וחרו וזכר גרגר גרגר וכתבן כו' .
 זיתים שמסן וטענן בחוך הבית עד שלקו והעלן ונגבן
 ואח"כ כתש כו' . וכ"כ בפירושו : לתוך הסל . ל' הר"ב
 ומסתן לשון סינון . והת"ו להתפעל שכן היא מפרדת אותיות
 העיקר בתיבה שתחתה סמ"ך כמו פירש"י בסוף פ' מקץ :

ומסתן ויולא וסכלי חחת הכל לקבל השמן : רבי יהודה
 אומר סביבות דופני הסל . טוחן את [הזיתים] והכבן ז'ו
 דרך הדפנות וטפל לבולי הסל . ומשם מסתן ויולא ומלא
 (ב)מוזק . שהפסולת נכאר מדובק בדופני הסל . אבל לא
 יתנם כסולי הסל מפני שמתערב בו שמן ושמרים ויולאים
 ומלאה שמן עמור . והשמן הזב מאליו בלא שום טעיה נקרא
 שמן ראשון של הזית הראשון : טען בקורה . זיתים שסבל :
 רבי יוסי אומר באבנים . ולא בקורה . שהקורה כבדה ומזיאה
 (א) בר"ב ד"ר חניה . (ב) בר"ב ד"ר שמן מוזק . את

השלחים ה) . ולא מבית האילין . ואם
 הביא בשר . כיצד הוא עושה . נרה י' שנה
 ראשונה . ובשניה זורעה קודם לפסח
 שבועים יום והיא עושה סולת מרובה י"א .
 כיצד הוא בודק י"ב . הגובר מכנים אתידו
 לתובה . עלה בה אבק י"ג . פסולה . עד
 שניינפנה י"ד . ואם התלועה ט"ו . פסולה :
 ג' תקועה אלפא לשמן ט"ז . אבא שאול
 אומר שניה לה י' רגב בעבר הירדן . כל
 הארצות היו כשרות אלא מבאן היו
 מביאין . אין מביאין לא מבית הובלים .
 ולא מבית השלחים . ולא ממה שנזרע
 ביניהם י"ו . ואם הביא בשר . אין מביאין
 אנפיקנן י"ז . ואם הביא פסול . אין מביאין
 מן הגרורים שנשרו במים י"ח . ולא מן
 הכבושים כ"ו . ולא מן השלוקין . ואם הביא
 פסול : ד' שלשה זיתים . ובהן שלשה
 שלשה שבמים כ"א . היות הראשון כ"ב
 מגררו בראש היות כ"ג . וכותש כ"ד . ונותן
 לתוך הסל כ"ה . רבי יהודה אומר סביבות
 הסל כ"ו . זה ראשון כ"ז . טען בקורה כ"ח .
 רבי יהודה אומר באבנים כ"ט . זה שני .
 א"כ דעת האחרונים הוא ארבע (דברים ג' ד') וע"י פ"ד פ"ג כ"ט .

ומסתן ויולא וסכלי חחת הכל לקבל השמן : רבי יהודה
 אומר סביבות דופני הסל . טוחן את [הזיתים] והכבן ז'ו
 דרך הדפנות וטפל לבולי הסל . ומשם מסתן ויולא ומלא
 (ב)מוזק . שהפסולת נכאר מדובק בדופני הסל . אבל לא
 יתנם כסולי הסל מפני שמתערב בו שמן ושמרים ויולאים
 ומלאה שמן עמור . והשמן הזב מאליו בלא שום טעיה נקרא
 שמן ראשון של הזית הראשון : טען בקורה . זיתים שסבל :
 רבי יוסי אומר באבנים . ולא בקורה . שהקורה כבדה ומזיאה
 (א) בר"ב ד"ר חניה . (ב) בר"ב ד"ר שמן מוזק . את

יבין תפארת ישראל יבין

מפסוד טעם הפרי : ח) ארץ יבשה ולמיהא . דמתוך כך פירוטוה
 כחוסים : ט) תבואה שבין האילנות . שהאילנות יונקים הרבה
 מהקרקע ומכחושין הזרעים : י) חרש השדה כדי שלא יעלו למחוס
 ויכחשו כחה : יא) דמקודם לפסח כבר יש לארץ כח לזרוע עליה .
 ובש"מ מסיק דה"ק שנה ראשונה חרש כולה וזרע רק חליה .
 ובשמייה חרש כולה וזרע רק חלי השני . וכן בכל שנה ושנה :
 יב) את הקמת . אם מנופה יפה : יג) קמח דק וגרוע : יד) להעביר
 האבק הדק : טו) רוב החטה . או רוב הקמח : טז) שמן שלה
 הוא היותר מוצהר : יז) ר"ל לא מן זיתים שנזרע ביניהם . שהזרעים
 הכחשו הקרקע : יח) הוא שמן שבה מיתים שלא נכבשו שלש
 ביבולין באילן . והשמן זה מר מאד : יט) ר"ל לא מן זיתים שנפלו
 מאילן . שאין מולאין שמן אלא כ"כ נשרו במים תחילה . והמים
 מתלקטין השמן : כ) בחומץ : כא) ר"ל ג"פ כשנה מלקטין הזיתים .

ובכל פעם יש ג' מיני שמנים . [ואיליה"ק ח"כ הא"ך יחתייבו זיתים
 בפיה . דהרי כל שאין לקיטתו כחד פטור מפיהה פ"ה מ"ד] .
 והרי כהדיא מן דזיתים חייבים בפיה . ג'ל דהיינו רק בפירות שאין
 מתבטלין כחד . אבל זיתים מתבטלין כחד . רק מיתין אותן באילן
 להשניו יותר : [כב) ר"ל הזיתים שמלקט פטור ראשונה : כג) ר"ל
 לוקט בראש האילן או' או' מואהן שנכבשו שם כבר יפה [ובש"מ
 קמח מגלגלו תנן . ר"ל שאינו מלקטן עד שנתכבשו יפה יפה כביכול החטה .
 כמו בינה מגלגלת . דר"ל לזויה] : כד) כותש אותן הזיתים במכתשת :
 כה) והשמן מסתן ונולד להכלי שתחת הסל : כו) שנותן הזיתים
 הנכתשים תוך הסל על דפנותיו ולא כסולי הסל . כדי שירחק מקום
 יצבת השמן דרך דופני הסל וסוליו ויסתן ויהדק יפה : כז) ר"ל
 הוא היותר מוצהר : כח) ר"ל אח"כ היתה קורה על אותן זיתים
 הכחושין : כט) אחת . אחת . שעי"ו אין ככבשין בחיוב כפעם אחד .
 משא"כ

כחושין : לא מבית האילן . מתבואה שבין האילנות שהאילנות
 הגדלים שם יונקים הקרקע ומכחושין הזרעים : נרה . חרש
 לשון ירדו לכם ניר (ירמיה ד') : ובשניה זורעה . בגמר מסיק
 דשנה ראשונה הוא ניר א) כולה וזרע מליו ומניח חליה ניר . וכן
 כשנה חרשה כולה וזרע החלי שלא
 זרע אשתקד . והחלי שזרע אשתקד
 מניחו ניר . וכן בכל שנה זרע ניר
 של אשתקד : גיצד בודק . הכולת
 חס מנופה כל לרבו חס לאו : עלה
 בידו אבק . קמח דק וגרוע הוא :
 עד שניינפנה . כשנה לעבור האבק
 דק שנשאר בה : ואם התלועה .
 הסלת או החטה פסולה . והוא
 שהתלועה ברובה וילפין לה לקמן
 ס"פ מדכתב (במדבר כ"ח) תמימים
 יהיו לכם ומנחתם . המימים יהיו לכם
 וגסריהם . שיהיו ג"כ המנחות והגסרים
 תמימים : ג' תקועה . עיר ששמה
 הקועה כדכתב (שמואל ג' י"ד) וישלח
 יואב תקועה : אלפא לשמן . השמן
 שלה ראשון ומוצהר לשמיים כאלף זו
 שהיא ראשונה לאותיות : אנפיקנן .
 שמן העשוי מזיתים שלא הביאו שלש
 ככולן והוא מר מאד : שנשרו במים .
 שזמים מתלקטים את השמן : שלשה
 זיתים . ג"פ כשנה מלקטים את
 הזיתים ובהן ג' זמנים בכל פעם יש
 ג' מינים שמן : היות הראשון . פעם
 ראשונה שמלקטו : מגררו בראש
 היות מלקט גרורים שכן בראש היות
 שכן מתבטלים תחלה לפי שהחמה
 זורחת עליהן ומבטלתן : לתוך הסל .

ומסתן ויולא וסכלי חחת הכל לקבל השמן : רבי יהודה
 אומר סביבות דופני הסל . טוחן את [הזיתים] והכבן ז'ו
 דרך הדפנות וטפל לבולי הסל . ומשם מסתן ויולא ומלא
 (ב)מוזק . שהפסולת נכאר מדובק בדופני הסל . אבל לא
 יתנם כסולי הסל מפני שמתערב בו שמן ושמרים ויולאים
 ומלאה שמן עמור . והשמן הזב מאליו בלא שום טעיה נקרא
 שמן ראשון של הזית הראשון : טען בקורה . זיתים שסבל :
 רבי יוסי אומר באבנים . ולא בקורה . שהקורה כבדה ומזיאה
 (א) בר"ב ד"ר חניה . (ב) בר"ב ד"ר שמן מוזק . את

יבין תפארת ישראל יבין

מפסוד טעם הפרי : ח) ארץ יבשה ולמיהא . דמתוך כך פירוטוה
 כחוסים : ט) תבואה שבין האילנות . שהאילנות יונקים הרבה
 מהקרקע ומכחושין הזרעים : י) חרש השדה כדי שלא יעלו למחוס
 ויכחשו כחה : יא) דמקודם לפסח כבר יש לארץ כח לזרוע עליה .
 ובש"מ מסיק דה"ק שנה ראשונה חרש כולה וזרע רק חליה .
 ובשמייה חרש כולה וזרע רק חלי השני . וכן בכל שנה ושנה :
 יב) את הקמת . אם מנופה יפה : יג) קמח דק וגרוע : יד) להעביר
 האבק הדק : טו) רוב החטה . או רוב הקמח : טז) שמן שלה
 הוא היותר מוצהר : יז) ר"ל לא מן זיתים שנזרע ביניהם . שהזרעים
 הכחשו הקרקע : יח) הוא שמן שבה מיתים שלא נכבשו שלש
 ביבולין באילן . והשמן זה מר מאד : יט) ר"ל לא מן זיתים שנפלו
 מאילן . שאין מולאין שמן אלא כ"כ נשרו במים תחילה . והמים
 מתלקטין השמן : כ) בחומץ : כא) ר"ל ג"פ כשנה מלקטין הזיתים .

כל קרבנות הצבור פרקה מנחות

הפועל ואמר [עוטנו]. הרמב"ם: ך לא מתוק. פי' הר"ב כשהוא מתוק מחמת עלמו וכו'. פי' א' תירוש כו' וראשון עיקר. כ"כ התוספות מדתני רבי חייה [שהתקטיו ברפ"ז דמס' עדות] יין מגתו לא יביא ואם הביא כשר: ולא מעושן. כשהיו העגבים מרים היו מעשין אותן כדי לנחמן.

מוצתו הוא: לא מתוק. כשהוא מתוק מחמת עלמו דלילי מחמת שמש הא תנא ריבא אלוסמן אם הביא כשר. פירש אחר תירוש שלא עבדו עליו ארבעים יום. וראשון עיקר: מן הדליות. מן הגפנים המודלות על גבי כלונסות וקנים גבוהים מן הארץ: אלא מן הרגילות.

לא מתוקמיה. ולא מעושןמיה. ולא מבושלמיה. ואם הביא פסול. אין מביאין מן הרגילותמיה. אלא מן הרגילותמיה. ומן הכרמים העבודיםמיה: ך לא היו כונסים אחרונם בחצבים גדוליםמיה. אלא בחביות קטנות. ואינו ממלא את החביות עד פיהם. כדי שיהא ריחו נודףמיה. אינו מביאמיה לא מפיהמיה. מפני הקמחיןמיה. ולא משוליה ומאמצעהמיה. כיצד הוא בודקמיה. הגזבר יושב והקנה בידומיה. ורק את הגידמיה והקיש בקנהמיה. רבי יוסי ברבי יהודה אומר יין שעלה בו קמחין פסול. שנאמר (בסדר ב"ב) תמימים יהיו לכם ומנחתם.

תמימים יהיו לכם ומנחתם. זהו יין שיש בו חטא. ורבותי פירשו הקים צקנה שצידו לרמוז אל מושך היין מן החבית שיכחוס החבית בצרואה. ולא היה אומר לו סחוס לפי שהדבור קשה לין והכי מפרש ליה צמרא: רבי יוסי בר' יהודה אומר יין שעלה בו קמחין [פסול]. ואין הלכה כרבי יוסי בר' יהודה. וכל הני דלמרינן צמחיתין בהם פסולים בין צבולת בין צשמן בין ציין. אם עבד והקדישן מן אותו מכות מרדות מדבריהם. כדין המקדיש צעל מוס למזבח שהוא לוקה מן התורה. מדכתיב צבעל מוס לא תקריבו ואמרו צסיפרא אין לא תקריבו אלא לא תקריבו. וכשם שהיו מצביאים הסלת והיין והשמן ממקומות מוצתרים ידועים כדנן צמחיתין. כך היו מצביאים הקרבנות ממקומות ידועים. אילים ממואב. כבשים מהצרון. עגלים משרון. גזולתם דהיינו תירוס וצני יונה. מהר המך:

שנאמר תמימים יהיו לכם. ואם היו בו קמחין היו כצעל מוס רש"י. וכל הר"ב וכל הגך דלמרינן כו'. כדין המקדיש צעל מוס למזבח שהוא לוקה מן התורה. עיין מ"ש ברפ"ק דתמורה על מומר. דאמר רבי יוחנן לא תהני מומר וכו' ומ"ש הר"ב אין לא תקריבו אלא לא תקדישו. וכתב הרמב"ם וכתב בספרא צעל מוס לא תקריבו אם מושם בל תבטח. הרי בל תבטח אומר למטן. הא אינו אומר לא לא תקריבו אלא מושם בל תקדיש. ע"כ. ועיין ריש פ"ה דתמורה וצבוק הפרק:

שנויי נוכחות
 ור"א מבושל. כד"ל או מבושל. ואם הביא כתיב אה. אלא מן הרגילות: כמכ"כ. הרגילות: כמכ"כ. הרגילות: כתיב ולא מן. ומדלא קתני אלא מן הכרמים כו' מוכח דמי' הוא (ד"ס). ך לא היו כונסים (אחרונם). כתיב ולא היו... כמכ"כ ולא כונסים... כתיב כו'. כמכ"כ... כתיב א' ליתא. בחצבים גדולים. כתיב א' בחביות גדולות. (את) החביות עד פיהם. כמכ"כ. החביות עד פיה כתיב וצ"ל הבית עד פיה ליתא. כד"ל. החביות עד פיה ולאו כגון אינו מביא (לא) מפיה. כמכ"כ ליתא אולם כד"ל. מפני הקמחין. כד"ל. הקמחין: כתיב. קמחין: כתיב הקמחין. משוליהמיה מפני השמים. כד"ל. ריחו כתיב בשוליה. כתיב וכו'... שמים. משוליה ומאמצעה. גמטמיה. מאמצעה. כתיב משלשיתיה ומאמצעה ועי' ה"ט. הוא בודק. כתיב א' היה זרק את הגיד. כמכ"כ זרק הגיד וכו' כתיב ונכ"כ כ"י ש. והקיש בקנה. כמכ"כ הקיש. (יין) שעלה בו קמחין. כמכ"כ שיש בו. וליתא (תמימים) יהיו לכם ומנחתם. כתיב ליתא.

תוספות חדשים
 פ"ה ו בתו"פ סד"ה
 לא מתוק כו' ואם הביא כשר והוא קתני אם הביא והוא קתני אם הביא פסול:

ראשון לציון
 דמחוקן גדולות עיין יב"מ: ך הר"ב ד"ה ר"י צנ יהודה אומר כו' ואין הלכה כרבי צ"י כו' (לכאורה יפלא למה אין הלכה כרבי צ"י הא קרא קאמר ונראה קתני ליה מזה דלמרינן כתיב ז"ל ע"א אמר רב אין מקדישין אלא על יין הכהני לנסך ע"כ מזה וקל וכו' למעוטי מהו ומדלא קאמר למעוטי יין שהעל קמחין שם דכשר להקדש וע"כ בלית כ"י ע"כ] עיין יב"מ:

יבין	תפארת ישראל	יבין
<p>(מד) שכל יין מהוק מחמת עלמו אין צו חזוק. וי"א דר"ל יין שלא עבדו מי יום משגלערו העגבים דלוי עדיין הוא מתוק ולא חזק: מה) שנתעטו העגבים כדי שיתמקו. וי"א שנתעשן החביות צפריים. רק לריך שיהיה חזק מלד עלמו: (כו) באש: (כו) גפנים המודלות ע"כ כלונסות: (מה) גפנים ששוכבים ע"כ קרקע בין רגלי בני האדם. סהן מוצתרים ביותר. מדקרוב גידולן לארץ: (מט) שהפרו סביבם צ' פעמים בשנה: (נ) את היין: (נא) שבכלים גדולים נפגם טעם היין כשמתהפק ממנו: (נב) שפ"י שיהיה מקום פניו מפסיק בין היין למנופה. והכנסם בליות רוחו ההכל שיעלה מכיין. ויפסיק אותו הכל בין היין לאויר שבחון להכלי. ולא יתערב בריוח שום ריח אחר שבחון כשיפתח המנופה: (נג) מפי החביות: (נד) הוא</p>	<p>כמין קמח שאף על היין: (נה) ר"ל מוקב החביות צלמנע שליט האמלעי של החביות. ולשם תוחב הצרואה: (נו) כך היה דרכם שהגזבר היה תמיד צידו קנה המטה. לסימן שררוהו: (נז) ר"ל כשרואה הגזבר שכבר בא צקלות היין שזרק כמין גיד של שמים: (נח) לסימן שישתמו החביות. אבל לא אמר כן בפירוש. משום שהדיבור קשה לריח היין. לכן עשו זה לגדר. שלא ידבר כלל אפילו מלה א'. וכמו שהביאו מנחות ונסכים ממקום ידוע. כמו כן הביאו הקרבנות ממקום המוצתר. דהיינו אילים ממואב. כבשים מהצרון. עגלים משרון. גזולתם מהר המך. מיהו הגא לא נקט להו. דרק צללו מדתו גדולי קרקע. הו מדקדיקס מאוד צמקומות:</p>	<p>מד) שכל יין מהוק מחמת עלמו אין צו חזוק. וי"א דר"ל יין שלא עבדו מי יום משגלערו העגבים דלוי עדיין הוא מתוק ולא חזק: מה) שנתעטו העגבים כדי שיתמקו. וי"א שנתעשן החביות צפריים. רק לריך שיהיה חזק מלד עלמו: (כו) באש: (כו) גפנים המודלות ע"כ כלונסות: (מה) גפנים ששוכבים ע"כ קרקע בין רגלי בני האדם. סהן מוצתרים ביותר. מדקרוב גידולן לארץ: (מט) שהפרו סביבם צ' פעמים בשנה: (נ) את היין: (נא) שבכלים גדולים נפגם טעם היין כשמתהפק ממנו: (נב) שפ"י שיהיה מקום פניו מפסיק בין היין למנופה. והכנסם בליות רוחו ההכל שיעלה מכיין. ויפסיק אותו הכל בין היין לאויר שבחון להכלי. ולא יתערב בריוח שום ריח אחר שבחון כשיפתח המנופה: (נג) מפי החביות: (נד) הוא</p>

וסמיכה שירי מצוה. לזניה מעכבת כפרה ומיאו מעלה עליו הכתוב. כאלו לא כיפר: בשתי ידים. דכתיב בשעיר המכתלח (ט"ו) וסמך אהן את שתי ידיו זה גנה אב לכל הכמיכות שישו בשתי ידים: ובמקום שסומכין שוהמים. שאל סמך

הכא ליכא למידק אחיז תני להו בלשון יחיד. כדדייקי התוס' צרים חגיגה שהצתקהו לכונס שם. והכא בעצד ואשה לזית. קיימינן: וסמיכה שירי מנוה. כחכ הר"ב לזניה מעכבת כפרה. ומיאו מעלה עליו כו'. דת"ר וכמך ונראה וזי מנוכה מפצרת והלא אין כפרה אלא בדס.

וסמיכה שירי מצוה. כאלו לא כיפר: בשתי ידים. דכתיב בשעיר המכתלח (ט"ו) וסמך אהן את שתי ידיו זה גנה אב לכל הכמיכות שישו בשתי ידים: ובמקום שסומכין שוהמים. שאל סמך

וסמיכה שירי מצוה (י). על הראש. בשתי ידים. ובמקום שסומכין שוהמים (נח). ותכף לסמיכה שוהמים: מן חומר בסמיכה מבתנופה. ובתנופה מבסמיכה. שאחד מניף לכל החברים (ט). ואין אחד סימך לכל החברים (ט). וחומר בתנופה. שהתנופה נוהגת בקרבנות היחיד (א). ובקרבנות הצבור. בחיים ובשוהמים (ב). בדבר שיש בו רוח חיים (ג). מה שאין כן בסמיכה (ד):

שנוי נוכחות וסמיכה. כתיב וזכיר אף סמיכה. ובמקום סמך וזכיר אף סמך. דל' במקום וזכיר אף סמך.

[בשעה] אימא דלא אימזע. לזיכא. ואי אשמועינן הני תרי מבוש דלא אחרבו לתנופה. אכל הוה דאחרבי לתנופה אימא לא אמעונו. לזיכא. גמרא: בשתי ידים. כחכ הר"ב דכתיב בשעיר המשתלח

כדבר שיש בו רוח חיים. כגון חזה וזקן של בלמים: ובקרבנות צבור. ככשי עלתה טעמים הטפה חיים וכושיטה: בדבר שיש בו רוח חיים. כגון להמי תודה וזויר:

כו' [כתיב ידו חסר וכתיב שתי] זה גנה אב לכל הסמיכות כלומר דנהמה. דאל"כ ידיו דכתיב מלא דויכמך את ידיו עליו ויטוהו (במדבר כ"ו) למה לי. גמרא: במקום שסומכין שוהמים. פי' הר"ב שאל סמך חוץ לעזרה כו'. וה"ל הא חתן ותכף לסמיכה שמיטה. הא מפרשין בגמרא. דלפי קאמר במקום שסומכין שוהמים סמך לסמיכה שמיטה שהתא סמיכה כו'. והוא טעם מה שאמר ובמקום שסומכין שוהמים. פי' ש"מ שסוברה. דהא דאמרין ה"ק שתיכף כו' לאו לתקוה הניכסא אלא לפרושי. ודיקא נמי דלא אמרין הכי קחני אלא הכי קאמר. והיינו נמי דהרמב"ם בפ"ג מה' מעשה הקרבנות העתיק ותיכף כו'. והין מקום למ"ש עליו הכ"מ דלא ידע למה לא העתיק שתיכף כו'. מ' שאחד מניף לכל החברים. פי' הר"ב אכל כולן יחד אין יכולין להניף דהיינו חגיגה כו'. גמרא. ליטף והדר ליטף. תטפה אמר רחמנא ולא תטפות. ופרש"י אכל בסמיכה לא כתיב סמיכה בהדיא. אלא וסמך סתם לסמוך והדר לסמוך. ע"כ. כלומר דתנופה הוא שם וחד הטפה אמר רחמנא ולא תטפות אכל וסמך הוא פעל לומר שיכמוך ולא קרא שם לסמיכה שהתא אחת ולא רבות. ומ"ש הר"ב וכהן שמיטה ידו כו'. דהא עיקר תנופה בצעלים. כ"כ התוס' בפ"ה דף ס"א שכן פי' בקונטרס. והקשו דמנא ליה הא. הא תרווייהו כחובין ולפיכך פירשו דלאו דוקא תחת יד הצעלים. אלא דוקא תחת יד הצעלים באוגני הבלי והסכן בשוליו מלמטה. ע"כ. וכבר כתבתי דבריהם במו"פ פ' בתרא דכוכרים אכל כ"ל לישב מה שהקשו על פי' הקונטרס דהא דפי' דעיקר תנופה בצעלים. אה"ל דלית ליה קרא. אלא סברא בעלמא הוא דעין דכתיבין תרווייהו ובעי קרא דלענפו תרווייהו ומסברא אית לן למומר דיד צעלים עיקר. ולהכי לא הוי חליטה. שוב מלחתי בתום פ"ק דקדושין דף ל"ו. שכתבו ו"ל. מכניס כהן ידו תחת יד הצעלים ומניף וז"ל והא הוי חליטה דה"ל אמרין במנחות בתנופה כו'. וי"ל דלא דמי דהכא היינו טעמא דלא הוי חליטה בכה"ג. לפי שהוא גזרת הכתוב דבעינן כהן ובעלים. אכל התם גבי שני שותפים חשיב כה"ג חליטה אס אחד מהן מניח ידו תחת יד חבירו. לפי שאינה גזירת הכתוב שיהיו שניה [מנישין]. עוד י"ל דה"ל לא מיירי שהכהן מניח ידו תחת יד הצעלים ממש כו'. מה שאין כן בסמיכה. גמ'. וסמיכה בשמיטין ליחא והתן [במשנה ג' פ' בתרא דתמיד] בזמן שכ"ג רוצה להקטיר כו'. והושיע לו הראשון הראש והרגל סומך עליהם וכו' אמר אביי התם משום כבודו דכהן גדול. [כמ"ש שם הר"ב] ופירש"י שיהי גרחה כמו שהקריב הוא את עולן. היה סומך עליהן ולא שהתא סמיכתה [ג' סמיכה] כוהנה בשמיטין מן הסורה:

כדבר שיש בו רוח חיים. כגון חזה וזקן של בלמים: ובקרבנות צבור. ככשי עלתה טעמים הטפה חיים וכושיטה: בדבר שיש בו רוח חיים. כגון להמי תודה וזויר:

יבין תפארת ישראל יבין

בא) כבחה וזקן ואימורין של שלמים: (ב) ככשי עלתה שמיטין חיים וגם אחר שמיטין: (ג) קרבן בהמה: (ד) כלהמי תודה וזקן ועומר ומנחת סוטה: (ה) דלף דלכחין סמיכה בשמיטין. [שהכ"ל סימך על האצרים קודם שיקטירוהו בכתובה [כתמיד פ"ז מ"ג]. התם רק ליקרא דכה"ג קעבדין שיהיה גרחה כאלו הקריב הוא הכל:

בא) כבחה וזקן ואימורין של שלמים: (ב) ככשי עלתה שמיטין חיים וגם אחר שמיטין: (ג) קרבן בהמה: (ד) כלהמי תודה וזקן ועומר ומנחת סוטה: (ה) דלף דלכחין סמיכה בשמיטין. [שהכ"ל סימך על האצרים קודם שיקטירוהו בכתובה [כתמיד פ"ז מ"ג]. התם רק ליקרא דכה"ג קעבדין שיהיה גרחה כאלו הקריב הוא הכל:

גדול אור רבדיעבר אף בלא סמיכה כשר א"כ מאי אם סמך הא אף אם אינו סמך ג"כ כשר. והכ"מ שם הרגיש קצת בזה וכתב דבאמת משה בדיעבר סמכי. והלח"מ הקשה דהא מעלה כאלו לא כיפר. הנה קו' הלח"מ לק"מ דהם זה הא אין שום נפ"מ לדינא כיון דבאמת כיפר א"כ אין נפ"מ רק לדון שמים. אמנם נוף דברי הרב"ם אינו נראין כלא דליש כלא הלשון דאם סמך סמך כיון דבין סמך ובין לא סמך כשר. ע"כ נראה דנפ"מ בשני פנים א' יש לומר דנפ"מ כפר העלם דבר של ציבור שבמשנה הקודמת וברמב"ם שם ה"י דשלשה מן הסנהדרין סומכין דאם סמיכת המא לאו סמיכה היא אפשר שימך רביעי המותר בכדי שיהיו שלשה בלעדו. קמ"ל דבדיעבר הוא סמיכות סמיכה. או יש לומר דנפ"מ עוד עמ"י מ"ש התום נישין (כ"ח ב') ד"ה וזא בעי דמא משלח קרבנותיו [סדר קרשים ח"א] יך

גדול אור רבדיעבר אף בלא סמיכה כשר א"כ מאי אם סמך הא אף אם אינו סמך ג"כ כשר. והכ"מ שם הרגיש קצת בזה וכתב דבאמת משה בדיעבר סמכי. והלח"מ הקשה דהא מעלה כאלו לא כיפר. הנה קו' הלח"מ לק"מ דהם זה הא אין שום נפ"מ לדינא כיון דבאמת כיפר א"כ אין נפ"מ רק לדון שמים. אמנם נוף דברי הרב"ם אינו נראין כלא דליש כלא הלשון דאם סמך סמך כיון דבין סמך ובין לא סמך כשר. ע"כ נראה דנפ"מ בשני פנים א' יש לומר דנפ"מ כפר העלם דבר של ציבור שבמשנה הקודמת וברמב"ם שם ה"י דשלשה מן הסנהדרין סומכין דאם סמיכת המא לאו סמיכה היא אפשר שימך רביעי המותר בכדי שיהיו שלשה בלעדו. קמ"ל דבדיעבר הוא סמיכות סמיכה. או יש לומר דנפ"מ עוד עמ"י מ"ש התום נישין (כ"ח ב') ד"ה וזא בעי דמא משלח קרבנותיו [סדר קרשים ח"א] יך

מגל זה. כלומר הקלור התבואה במגל זה: קופה זו. אהנים התבואה לתוך קופה זו: שבת זו. הקלור בשבת זו והמרו לו הין: ג"פ. שאל לכן כל דבר ודבר: וכל כך. שהיה שאלו למה: מפני הצדוקים וביתוסים שהיו אומרים אין קצירת העומר במוצאי י"ט. אלא במולח

בא השמש. אומרים הין. מגל זו י"ט. אומרים הין. מגל זו. אומרים הין. קופה זו ב. אומרים הין. קופה זו. אומרים הין. בשבת אומר להם. שבת זו י"ט. אומרים הין. שבת זו. אומרים הין. אקצור ב. והם אומרים לו. קצור ב. אקצור והם אומרים לו קצור. שלשה פעמים על כל דבר ודבר כד. והם אומרים לו הין הין הין כל כך למה מפני הביתוסים. שהיו אומרים. אין קצירת העומר במוצאי יום טוב כח: ד קצורו ונתנוהו בקופות הביאותו לעזרה. היו מהבהבין אותו באור כו. כדי לקיים בו מצות קליט. דברי רבי מאיר. והבמים אומרים. בקנים ובקליחות חובטים אותו כח כדי שלא יחמעך כ. נתנוהו לאבוב. ואבוב היה מנוקב. כדי שיהא האור שולט בכולו. שטהוהו בעזרה. והרוח מנשבת בו לא. נתנוהו ברחיים של גרוסות ג. והוציאו ממנו עישרון. שהוא מנופה משלש עשרה

שהרי הלילה תחלה היום הוא. והרי הוא אומר דברים ט"ו מהחל הרמש בקמה החל לספור אלמא הקליה צלילה הוא צעשה שמתחיל למוט: ד מהבהבין אותו באור. צעודו צביולין כדי לקיים בו מצות קלי. כדכתיב ויקרא צ אביצ קלוי בלש ובמנהג העומר מיירי קרא: והכ"א. תחלה חובטים ולא כדרך תבואה יבשה שחובטים אותו במקל. אלא בקנים לחים. ובקליחת. בקלה של כרוב כדי שלא יחמעך. והכ"כ מקיימין בו מצות קלי: [נתנוהו לאבוב]. דכתיב להו לרבנן שאם מהבצים אותו צלור ממש אין נקרא קלי. שאין נקרא קלי אלא ע"י דבר אחר. דהיינו ע"י כלי שנתנים אותו בצבוב. והוא כלי של נחשת מנוקב שמוכרי קליות קולין צו. והלכה כהכמים: ברחיים של גרוסות. שאין טוחנות דק אלא עשה שאם יטמנו יפה יפצרו הכובין של קליפה צנפה עם הסלת.

יבין תפארת ישראל יבין אינו מישש משום שבת מדנחה הוא: י"ט) האם הקלור במגל זו. שלא אשה במלאכה לקלור בסכין וכדומה: כ) האכנים השבילים שהקלור לתוך קופה זו. צלי שום שנוי צעמור: כ"א) האם אעשה כל המלאכות האלה בשבת זו: כ"ב) האתחיל לקלור מיד: כ"ג) קלור משמע מיד. משא"כ כשישיבוהו הן אין צו זריזות כל כך: כ"ד) ג' פעמים שאל על כל דבר: כ"ה) ר"ל במולח ט"ו ניסן. רק במולחי שבת הראשון שאחר יום א' של פסח. להכי כך שאל ומשיבין לו. כדי לפרסם שהכל מיריד צדבר ואלא מדעתו לצד עופה ולחוקים וביתוסים היו צ' כחות לאפיקורסים שבישראל שבחיטו בתורה שבעל פה. כל אחת באופן אחר [וע"י במאור עינים צפ"ג מאמרי צינה]. והם היו אומרים דהא דכתיב צעומר ממחרת השבת יטיפו

יבין תפארת ישראל יבין יבין הכסן. היינו יום א' צצבוע. שהוא מחרתו של שבת צראשית. אבל אלו קבלנו ממשרשי' דהיינו ממחרת יוס"ר של פסח: כו) ר"ל חרבו השבילים צלור: כז) כדכתיב צעומר. קלוי בלש: כ"ח) ר"ל קודם שיחרבו הגרעינים. חובטין אותן בקנים לחים ובקליחי כרוב כדי להוליא הגרעינים מהשבילים. אבל לר"מ דס"ל שבעודן צבבילים הבהבוס צלור. כבר נתייבצו הגרעינים. היו דשין במקלות אחר ההבהבוס שלא יתמעכו הגרעינים: כ"ט) ר"ל להכי לא חבטוס במקלות קשים. וע"י יתה תבואה הלחה מתמעכה צבצויה: ל) [ברענער] שיקלה יפה. משא"כ לר"מ: לא) שיתבש היזע. מהגרעינים שהיזע בצבוב: לב) שאינה טוחנת הגרעינים דק דק. כדי שלא יעמנו עמון הסבין שמקליפת הגרעינים:

מכל עיירות הלכך כלליהו וחני אומרים: והם אומרים לו קלור. בקליה עלמה הכיבו והמרו קלור ולא היה די להם לומר הין: כל כך למה מפני הביתוסים. והר"ב העתיק לזוקים וביתוסים. גם צחלת המטה פי' שימרו הלדוקים. וכן ברש"י פירקין. כתב מפני הלדוקים וכו' טעמו דכתי הכתוב ילאו למינות. כדפי' במשנה י"א פ"ק דלכות וליכא ציטיהו. ומיאו מחמי' דקחני ביתוסים וכן העתיק רש"י. וה"ג חניא צבדייתא דביתוסים הם שאלמו עלרת אחר השבת. ולעיל מינה חניא ללדוקים היו אומרים יהוד מתנדב ומביא סמוד. ויראה שאף על פי שחמי הכתוב ילאו למינות. מכל מקום כת זו פקרו צדבר זה וזו צדבר אחר. ואח"כ קבלו שתיין לרעה זו מזו [וכן ראייה לחסם בספר המהואר מאור עינים צפ"ג מהחלק שמינו המשוחר אמרי צינה]: שהיו אומרים אין קלירת העומר במולחי יו"ט. וכתיב הר"ב ומסרת צידו מאבזתינו דהאי ממחרת השבת. ממחרת י"ט כו'. וכן מלינו בספר יהושע וכו' ומאחר שתלה היטר כו'. וז"ל הרמב"ם צפ"ג מהלכות פ"א תמידין. וא"ת שאותו פסח שצבת אירע. כמו שדמו הטפסים. היאך תלה הכתוב היטר חילתה לדש.

צדבר שאינו העיקר ולא הסיבה. אלא נקרה נקרה. אלא מאחר שתלה הדבר במחרת הפסח הדבר צרור שמתרת הפסח היא העילה המתרת את החדש ואין משגיחים על איזה יום הוא מימי השבוע. ע"כ. ומ"ש הר"ב וקולרים העומר צלילה כו'. שהרי הלילה תחלת היום הוא שכן הוא צכ"מ הון מצקרבנות. עיין צפ"י הר"ב צפ"ג דלולין: ד ואבוב היה מנוקב

צדבר שאינו העיקר ולא הסיבה. אלא נקרה נקרה. אלא מאחר שתלה הדבר במחרת הפסח הדבר צרור שמתרת הפסח היא העילה המתרת את החדש ואין משגיחים על איזה יום הוא מימי השבוע. ע"כ. ומ"ש הר"ב וקולרים העומר צלילה כו'. שהרי הלילה תחלת היום הוא שכן הוא צכ"מ הון מצקרבנות. עיין צפ"י הר"ב צפ"ג דלולין: ד ואבוב היה מנוקב

יבין תפארת ישראל יבין הכסן. היינו יום א' צצבוע. שהוא מחרתו של שבת צראשית. אבל אלו קבלנו ממשרשי' דהיינו ממחרת יוס"ר של פסח: כו) ר"ל חרבו השבילים צלור: כז) כדכתיב צעומר. קלוי בלש: כ"ח) ר"ל קודם שיחרבו הגרעינים. חובטין אותן בקנים לחים ובקליחי כרוב כדי להוליא הגרעינים מהשבילים. אבל לר"מ דס"ל שבעודן צבבילים הבהבוס צלור. כבר נתייבצו הגרעינים. היו דשין במקלות אחר ההבהבוס שלא יתמעכו הגרעינים: כ"ט) ר"ל להכי לא חבטוס במקלות קשים. וע"י יתה תבואה הלחה מתמעכה צבצויה: ל) [ברענער] שיקלה יפה. משא"כ לר"מ: לא) שיתבש היזע. מהגרעינים שהיזע בצבוב: לב) שאינה טוחנת הגרעינים דק דק. כדי שלא יעמנו עמון הסבין שמקליפת הגרעינים:

יבין תפארת ישראל יבין יבין הכסן. היינו יום א' צצבוע. שהוא מחרתו של שבת צראשית. אבל אלו קבלנו ממשרשי' דהיינו ממחרת יוס"ר של פסח: כו) ר"ל חרבו השבילים צלור: כז) כדכתיב צעומר. קלוי בלש: כ"ח) ר"ל קודם שיחרבו הגרעינים. חובטין אותן בקנים לחים ובקליחי כרוב כדי להוליא הגרעינים מהשבילים. אבל לר"מ דס"ל שבעודן צבבילים הבהבוס צלור. כבר נתייבצו הגרעינים. היו דשין במקלות אחר ההבהבוס שלא יתמעכו הגרעינים: כ"ט) ר"ל להכי לא חבטוס במקלות קשים. וע"י יתה תבואה הלחה מתמעכה צבצויה: ל) [ברענער] שיקלה יפה. משא"כ לר"מ: לא) שיתבש היזע. מהגרעינים שהיזע בצבוב: לב) שאינה טוחנת הגרעינים דק דק. כדי שלא יעמנו עמון הסבין שמקליפת הגרעינים:

קצורו ונתנוהו בקופות. פ"ו פ"א יבועמי כ"י: פ"א ס"א מניח פ"ב ה"ו פסקא דכ"ו פסקא י"ח פסקא דכ"ו כה"ל פסקא י"ח (העומר) וקרא פלח ט"ו פ"ב מה' פסדיו ומפסון ט"ז: בקנים ובקליחות כ"י נתנוהו לאבוב כ"י מ"י ט"ז שטהוהו בעזרה כ"י פס"ג ט"ז פס"ג ט"ז

שנויי נוסחאות צ"ל וז' אומרים הין כו'. כתיב וכת"מ צ"ל כ"י פסח אחר: כתיב כ"י וכת"מ פסח אחר. מגל זה. וכת"מ פסח אחר. מגל זה. קופה זו כו'. כתיב וכת"מ צ"ל כ"י פסקא דכ"ו פסקא י"ח פסקא דכ"ו כה"ל פסקא י"ח (העומר) וקרא פלח ט"ו פ"ב מה' פסדיו ומפסון ט"ז: בקנים ובקליחות כ"י נתנוהו לאבוב כ"י מ"י ט"ז שטהוהו בעזרה כ"י פס"ג ט"ז פס"ג ט"ז

יבין תפארת ישראל יבין יבין הכסן. היינו יום א' צצבוע. שהוא מחרתו של שבת צראשית. אבל אלו קבלנו ממשרשי' דהיינו ממחרת יוס"ר של פסח: כו) ר"ל חרבו השבילים צלור: כז) כדכתיב צעומר. קלוי בלש: כ"ח) ר"ל קודם שיחרבו הגרעינים. חובטין אותן בקנים לחים ובקליחי כרוב כדי להוליא הגרעינים מהשבילים. אבל לר"מ דס"ל שבעודן צבבילים הבהבוס צלור. כבר נתייבצו הגרעינים. היו דשין במקלות אחר ההבהבוס שלא יתמעכו הגרעינים: כ"ט) ר"ל להכי לא חבטוס במקלות קשים. וע"י יתה תבואה הלחה מתמעכה צבצויה: ל) [ברענער] שיקלה יפה. משא"כ לר"מ: לא) שיתבש היזע. מהגרעינים שהיזע בצבוב: לב) שאינה טוחנת הגרעינים דק דק. כדי שלא יעמנו עמון הסבין שמקליפת הגרעינים:

שיהא יום הנף. יום ששה עשר בניסן שבו מטיפין את העומר. כולו אסור. לאכול בו חטם: אמר רבי יהודה. לתנא דמתני'.

ובי רבן יוחנן התקין והלך מן הסודרה אסור. בזמן שאין בית המקדש קיים. דתרי קרתי כתיבי כחוב אחד חומר עד עלם היום הזה. דמשמע דעלמו כל יום כולו אסור דעד ועד בכלל. וכתוב אחד חומר. (ויקרא כ"ג) עד הביאכם את קרבן אלהיכם. דמשמע דלאחר קרבן העומר. מותר. ה' כילד כאן בזמן שביה המקדש קיים. כאן בזמן שאין בית המקדש קיים. אלמא בזמן שאין בית המקדש קיים שאין העומר קרב. הו' יום הנף כולו אסור מן הסודרה. ומכאן בגמרא דה' דהן התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא יום הנף כולו אסור לא תימא התקין אלא

זכאי שיהא יום הנף (בבלי אסורין). אמר רבי יהודה והלא מן התורה הוא אסור. שנאמר (ויקרא כ"ג) עד עצם היום הזה. מפני מה הרחוקים מותרים מחצות היום ולהלן (א). מפני שהן יודעין שאין בית דין מתעצלין בו: ה' העומר היה מתיר במדינה (ב). ושתי הלחם (ג) במקדש (ד). אין מביאין (ה) מנחות ובכורים. ומנחת בתמה (ו). קודם לעומר. ואם הביא פסול.

ע"כ. ירנה שהמקומות שעל כדור הארץ בארץ מנקודת מורח עד נקודת מערב כל המוקדם לנקודת מורח יקדים בו חלות היום קודם למאוחר אליו. ולכן לריבין ידעו המקומות אם הם מוקדמים לירושלים או מאוחרים וכמה היא הקדמה והאחידור

בצניניהם. ובה ידעו אם חלות ירושלים מוקדם או מאוחר. לחצות יום בלחם. וכמה היא הקדמה. או האחר: אמר רבי יהודה והלא מן הסודרה הו' עמ"ש צוה צפרק לולב הגזול מבנה י"ג: בפני מה הרחוקים מותרים ט'. בין לר"מ ובין לר"י. דאפי"ר ר"י מודה בזמן שיש עומר עומר מתיר. דכתיב עד (יום) הביאכם. רש"י: ה' ושתי הלחם במקדש. פי' הר"ב דכתיב בשתי הלחם מנחה חדשה שהיא חדשה לכל המנחות.

אין לי אלא חדשה של חטים חדשה של שעורים [מנחת קנאות] מנין ה"ל חדשה חדשה [צ' פעמים דכתיב בהקריבכם מנחה חדשה והקדבתם מנחה חדשה] אם אינו ענין לחדשה של חטים חנה ענין לחדשה של שעורים. ומנין שהיא קודמת לבכורים ט"ל (שמות ל"ד) חג שבועות צבורי קליר חטים. [חג שבועות שחתה מביא בו לחם. היא קודם לכל קליר. ואפילו בכורים כו'] ומנין שהיא קודמת לנסכים ופירות האילן. גאמר בלא (טז כ"ג) צבורי מעשיך וגאמר להלן (טז) בהספך את מעשיך מן השדה. מה להלן נסכים ופירות אילן. אף כאן נסכים ופירות אילן. בגמרא פ"ט דף פ"ד: ואם הביא פסול. לכן הרמב"ם פ"ה מהלכות איסורי מוצא. ואם הביא לא נתקדשו לפירות ראויין לקרבן. אכל נתקדשו להפסול והיו כקדשים שנפסלו. ע"כ: ואם הביא פסול. פי' הר"ב שלא הותר החדש מכללו אלא ההדיוט. וקשה תימא חדש בגאמר ועדיין לא הותר.

ל העומר היה מתיר. פ"ה ט"ז: אין מביאין מנחות ובכורים טו. לילי ה' פ"ג ו'הנמי. ט"ה ה' ט"ז פ"ה ט"ז: איסורי מוצא ה"ט ו'ט"ז י"ט י"ט ו'מספן י"ז

שנויי נוסחאות יום הנף. ככ"ק. הנף. אמר ר' יהודה. כלל כ"י ה"ל. ר' יהודה בן בתירא. (והר"ן) מפני (שהן יודעין) שאין ב"ד מתעצלין בו. ככ"מ. שהיו יודעין. ככ"י. ובתיקא... שודעין. ככ"ג. כעלם כ"י ה"ל ולהלן לפי שודעין. ככ"ה. א' ליתא (וכן ליתא שהן יודעין גם בסוכה וכ"ה (ג' ע"א)) ומלת צ"ד נשמעו כ"ט. כדנכתא משיבתי (ג' ע"א) ד"ט. ה' (היה) מתיר. ככל ה"י (מ"ג כ"ק) ליתא. גמרות (ובכורים) ככ"ק ובכ"ג דפ"י מנחת בכורים והגיה ככ"ג כהן לפניו ע"פ ה' דקתן ד"ט. כעליו כ"ג. ליתא. ומבשרת בהמה. ד"ג. בהמה; ככ"מ. ונמנח כהנים וט"ו היא וע"י לקח (פ"ד ע"ב). ולילי (כ"י ע"ב) ה"ט ג"ס ככ"י כדפ"ט (ד"ט). ואם הביא. ככ"ג. א"מ. וכן נמשך.

דרש והתקין. כלומר שדרש מקראות הללו צריכים והודיעם שכן הדין שיום הנף כולו אסור מה"ס מכתב צ"מ. ואיה למפרשי בגמ' שאין החדש אסור מה"ס זיום ט"ו בניסן בזמן שאין מקדש. אלא עד שיאיר פני המזרח שחרי"ת זיום ט"ו. דכתיב עד עלם היום הזה. עד ולא עד בכלל והתקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא יום הנף כולו אסור. משום מהרה יבנה בית המקדש. ויאלמו אשתקד מי לא היה חלילין משחזיר המזרח השתא נמי ניכול. והן אינן יודעים בזמן המקדש אסור לאכול חטם עד שיקריב העומר דכתיב עד הביאכם את קרבן אלהיכם והכי פרשין לה צפרק לולב הגזול: ה' העומר היה מתיר במדינה. לאכול החדש בכל המקומות: ושתי הלחם במקדש. שקודם שתי הלחם אין מביאין מנחה מתבואה חדשה דכתיב בשתי הלחם (במדבר כ"ח) מנחה חדשה שתהא חדשה לכל המנחות: ומנחת בהמה. מנחת נסכים של בהמה: ואם הביא. קודם לעומר

י ב י ת פארת ישראל בועז

כשהיה חלות היום בירושלים. ולא לפי חלות היום שבמקום האכילה: (מו) יום ט"ו בניסן שבו מטיפין העומר: (מח) מלאכול בו חטם: (כט) ומה לריב שיתקן כן רבן יוחנן: (נ) דס"ל דעד עלם היום הזה. משמע עד ועד בכלל יהיה אסור החדש. והיינו בזמן שאין ביהמ"ק קיים. ומה דכתיב צאיסור חטלה חדש עד הביאכם את קרבן. היינו בזמן שביהמ"ק קיים. אכל רבן יוחנן ס"ל דהא דכתיב צאיסור חטלה חדש עד עלם היום. הייט עד ולא עד בכלל. לאשמועינן רבשלין ביהמ"ק קיים מותר מיד כשהאיר המזרח. ונש"א ה"פ"ט תיקן הוא שיהא אסור כל היום. דמשמא יבנה המקדש ולא יהיה להס פנאי להקריב העומר עד סמוך לערב. ואש"א יאכלו חטם קודם הקרבת העומר כמו שמורגלן בזמן האורבן. ולא ידעו הדין דהשתא שהמקדש בנוי אסור לאכול חטם עד אחר הקרבת העומר. כדכתיב עד הביאכם [בך] הוא שיעט פשט הש"ס כאן. וכר"ה [ד"ל ע"א]. ובסוכה [ד"ה א' א']. ביהו חן קו"ל דרבי יבודה לא פליג אר' יוחנן. וחרווייהו [ד"ה ז' חטם ז' חטם] כל יום ט"ו אסור מדאורייתא ולוקין עליו. ומה שהתקין. היינו דדרש ב' קרתי ה"ל דסתרי אהדי. והתקין התקנה. ולעולם מודה דאסור מדאורייתא כל יום ט"ו. ולדין גס כל יום י"ז אסור. מדכ"ל ספיקא דיומא [י"ד ר"ל ס"ד] ג"א) בזמן שביהמ"ק אין (* לר"י ובין לר"מ) נב) לאכל חטם בכל מקום: (ג) שמקריבין בעלמא: (ד) שקודם הקרבת חטם לחם. אין מקריבין חטם מנחה מתבואה חדשה: (ה) מהבואה חדשה: (ו) ר"ל מנחת נסכים שמקריבין עם קרבן בהמה: (ז) ר"ל נתקדשו ונפסלו. מדלח הותר חטם עדיין מכללו אפילו אלא הדיוט. (* אולי צ"ל לריב"ז ובין לר' יהודה. ובטורים

פרקי (א) וק"ל א"כ לרבן יוחנן. דמ"ש עד הביאכם. דודאי גס לדידי' משמע עד ועד בכלל. ומ"ש עד עלם היום דס"ל דמשמע עד ול"ע בכלל. ור"י ר"י גס צ"ל. דוקא בכל לשון כ"ל כל עד הוא עד ול"ע בכלל. כנגד [י"ד ר"כ ס"א וי"ג]. וכ"כ מה"ס כל עד שבשטר. הוה עד ול"ע בכלל. [כח"מ מ"ג ס"ג]. ובגמרא חכמים צאיסור והיתר. בכל מקום שאמרו עד. ספיקא הוה. ואוליך לחומר [כח"מ דמ"ו א']. וברכות כ"ו א'. אכל בכל לשון מורה. וודאי כל עד ע"ע בכלל. כמו עד אחד [שמות י"ד ס"ח]. וכ"כ עד חודש ימים [במדבר י"א פ"ב]. וכ"כ עד יום האחד ועשרים [שמות י"ב פ"ח] וכדומה לרוב. וכ"כ הכא דכתיב צהאי קרא גופיה עד הביאכם. דלכ"ע עד ועד בכלל משמע. ואי"ל דע"ס היום משמע רק תחלת היום. ליתא דברי אמרינן [יומא דפ"א א'] דע"ס היום כל עלמו של יום משמע. וחו דאם עלם היום תחלת היום משמע. א"כ מה אהני דמימא לר' יודא עו"ע בכלל. ואת"ל הרי צ"ל ק' לרבן יוחנן דס"ל דעד עלם היום למשרי חטם זיום ט"ו כשאין ביהמ"ק. הרי אי לא הוה גלי קרא שיהא חטם מותר בזמן שאין ביהמ"ק. וודאי הוה ס"ד שיהא חטם אסור לגמרי צו"ט. דכתיב כתיב עד הביאכם את קרבן. וקיי"ל בשעת קרא כדכתיב. ומה"ס נקטקט יד העדים כסור היודון מיתה [פסוהדין מ"ה ב']. ומה"ס מודע שאין לו בזה. אינו מתסרר לעולם [כרמב"ם פ"ה ממה"כ] והא דגמיר ממרט כסור מהסנתר חטם [כרמב"ם פ"ח ממזרות א']. כבר תרנו רכ"מ ורלח"מ טס. וא"כ ה"ל צעין קרא דעד הביאכם כדכ"י. וכל שלא הביאו העומר היה החדש לגמרי אסור. ולפיכך מדלח"א קרא דעד עלם היום למשרי חטם זיום שאין ביהמ"ק אף שלא הקריבו העומר. וודאי סגי לן למשרי לחטם אחר חטו יום ולהלן. ומ"ל למשרי ע"פ מנחת שביהמ"ק. אש"כ רבי יוחנן כך היה מקובל מרבנניו. שאש"כ שבכל דוכחא צבורה עו"ע בכלל. הכא עו"ע בכלל. ע"כ"פ ק"ל מ"ס הכא דגמירין לשמא יבנה המקדש. וה"ל צבינה [ד"ה ב'] אמרינן דאף

נתקנת רבן יוחנן צ"ו ואילן. ב"ה אסור. מ"ס מהרה יבנה המקדש וכו'. והרי בתענית [ד"י א'] אמרינן. כנאן שהו כתיב האידלח חמרר כרבי דס"ל שת"גמו לקלחמו. ופירש רש"י שהרי כמה שנים שהביהמ"ק חרב. ולשמא יבנה לא חיישינן. וכן פסק הראב"ד [ב"ה מביאית מקדש] וי"ל צדוקא (* דשמי בטעס דגמירין כן.

הקוצרים בית השלחם שבועסקים. שחזרתם רעה ואין מביאין עומר משם. ופניו כתוב אחד אומר (ויקרא כ"ג) וקלרתם את קליפה והבאתם את עומר. דמשמע דיכול לקזור קודם הבאת העומר. וכתוב אחד אומר ראשית קליפתם דמשמע שחלה ראשית לכל הקליפות. הא כיצד.

ממקום שאתה יכול להביא העומר. אי אתה קוצר קודם לעומר. ממקום שאי אתה מביא. כגון בית השלחם ובית העמקים שאין מביאין עומר מהן לפי שזן רעות. אתה קוצר מהן קודם לעומר: אבל לא גודשין. לפטותן גדים דכמה דלפטר לכטיי משטיין: אנשי יריחו. בית השלחן הוה להו: קוצר לשחת. מוהר לקזור לשחה קודם לעומר ומאכיל לבהמה: אימתי בזמן שהתחיל. לקצרה לזרך בהמתו

הבא סב: קוצרים בית השלחם שבועסקים. אבל לא גודשין. אנשי יריחו קוצרין ברצון חכמים. וגודשין שלא ברצון חכמים. ולא מידו בידם חכמים. קוצר לשחת ומאכיל לבהמה. אמר רבי יהודה אימתי. בזמן שהתחיל עד שלא הביאה שלישי. רבי שמעון אומר אף יקצור ויאכיל אף משהביאה שלישי. קוצרין. מפני הנמיעות.

עד שלא הביאה שליש אחרון של גמר כזולה קוצר אף לאחר שהביאה שליש: ר"ש אומר אף יקצור ויאכיל. יתחיל לקזור ומאכיל לבהמה מששהיה שליש. דכל לשחה לאו קליה הוא. והלכה כר' יהודה שבה לפרש דבריו של ר"ק: קוצרים קודם לעומר. מפני הנמיעות שלא יפסידו. לפי שחזרתם תבואה אינה ראויה לעומר כדאמרין בפרק כל הקרבנות אין מביאין לא משהיה בית השלחם ולא משהיה אילן ולעיל אמרין ממקום שאי אתה

עומד וגזר שדה. מרכיב שדה דייקין לה בגמרא לזרזין השרשה: קוצרים בית השלחם שבועסקים. וכן העתיק ר"ב אלף דמסיים ממקום שאי אתה מביא כגון בית השלחן ובית העמקים והתוס' העתיקו כן דף ס"ח וכתבו לזרזין לומר כיון דלכתחלה לא יביא. אע"ג דאם הביא כשר. ממקום שאי אתה מביא קרינא ביה. דהא בית השלחן אם הביא כשר. דכתב בפ"ח משנה ב' אין מביאין לא מביא הובלים ולא מביא השלחם ולא מביא האילן ואם הביא כשר. ותימה דהכא לא חשיב בית הובלים ובית האילן [ולפי' קמא דכההוה ר"ב במשנה דלקמן קחשיב בית האילן] וזוה יש לתרץ. דהני פסדי אי לא מקלרי להו וזרו רבן. אבל הני לא פסדי אי משו

לאו עד לאחר העומר והאמור זהו רבנן כי היכי דלחמור הכא בגדיסה. אבל אחי קשה אחי לא(כתוב)[השני] בית העמקים [ר"ל לעיל בפ"ח] ואיך דגרסי הכא בית השלחם שבועסקים. דהא הוא הביא פסול. דאיכא תריזי ולא קרינא ביה ממקום [שאתה] מביא אבל היכא דאם הביא כשר אע"ג דלכתחלה לא יביא ממקום שאתה מביא הוא ואסור לקזור וכן מוכח בתוספתא דקתני אע"פ שאמרו אין קולרים מביא השלחן שבהרים. ומביא העמל שבועסקים אבל קולרים מפני הנמיעות שבו. [והא] דלא הני בית העמקים צ"ח. דבית העמקים דלחו בית השלחן פירות טובים [הן] ולכתחלה יביא. וקלח הימה לפירוש זה דלא מחמיט תנא כבוד מקום וליהי בית השלחם שבועסקים לא יביא ואם הביא פסול. ועוד קשה דהיכא מטיין למימר דלא חשיב בית העמקים כהדי לא יביא משום דפירות טובים [הם] הא תנן בפ"ק דבכורים אין מביאים בכורים כו' ולא מפירות שבועסקים. ומרלה הוה לבכורים כל שכן למנחות דלגבוס. דהא דדרשינן בבכורים אשר הביא מהלך משבחה של אי' לוח מבוט מביא הוא אלף אי' המיין קאי דמשבחה בכו' אי'. ואי לאו הדיא דתוספתא. אין לחוש אי גרסינן של בית השלחם ושל בית העמקים. ואי הוה אמרין בבית העמקים אם הביא פסול. הוה ניחא הא דלא הני להו כהדי הנהו דלא יביא דהתם אם הביא כשר. עכ"ד. אבל קלח הימה דלא מחמיט כבוד מקום וליהי בית העמקים לא יביא ואם הביא פסול. כמו שכתבו בעלמם לגירסת בית השלחם שבועסקים. והרמב"ם בפ"ז מה' תמידין העתיק בית השלחם שבועסקים. וכן העתיק רש"י בפ"י המשנה ובגמרא דף ס"ח: אבל לא גודשין. פי' הר"ב כמה דלפטר לכטיי משטיין. וז"ל התוס' משום דבגדיסה ליכא פסידא אי שבקינן עד אחר עומר והא דשרי רבי יהודה קמא וקלי במהני' [ה'] משום עולוי רגלים התיירו וז"ל דבמהני' [ה'] גזר ר"מ בקמא וקלי דאחר בלא ברצון חכמים. ובאכתי יריחו תנן קוצרין ברצון חכמים וי"ל דקליפה שאני משום פסידא כדפרישית. וז"ל ר"ש מאי קשיא ליה מקליפה אחת לר' יהודה [כמ"ס לעיל] שאני קליפה דאיכא פסידא. וי"ל דכ"ס אין לגזור במקום מנות ציבור. ע"כ: קוצר לשחה ומאכיל לבהמה. ואף על גב דבמ"ט פ"ב דקדושין. פירש הר"ב דכל מקום שנאמר לא תאכלו אחד איכור אכילה. ואחד איכור הגאה במשמע. הא פריך לה בגמ' בפ"ב דפסחים דף כ"ג ומכתי קליפתם שלכם יהא ועיין במשנה דלקמן: קוצרים מפני הנמיעות. בפ"י אחר שכתב הר"ב מפני הנמיעות משום כלאים. כחכ רש"י ולהכי נקט

הני בית העמקים צ"ח. דבית העמקים דלחו בית השלחן פירות טובים [הן] ולכתחלה יביא. וקלח הימה לפירוש זה דלא מחמיט תנא כבוד מקום וליהי בית השלחם שבועסקים לא יביא ואם הביא פסול. ועוד קשה דהיכא מטיין למימר דלא חשיב בית העמקים כהדי לא יביא משום דפירות טובים [הם] הא תנן בפ"ק דבכורים אין מביאים בכורים כו' ולא מפירות שבועסקים. ומרלה הוה לבכורים כל שכן למנחות דלגבוס. דהא דדרשינן בבכורים אשר הביא מהלך משבחה של אי' לוח מבוט מביא הוא אלף אי' המיין קאי דמשבחה בכו' אי'. ואי לאו הדיא דתוספתא. אין לחוש אי גרסינן של בית השלחם ושל בית העמקים. ואי הוה אמרין בבית העמקים אם הביא פסול. הוה ניחא הא דלא הני להו כהדי הנהו דלא יביא דהתם אם הביא כשר. עכ"ד. אבל קלח הימה דלא מחמיט כבוד מקום וליהי בית העמקים לא יביא ואם הביא פסול. כמו שכתבו בעלמם לגירסת בית השלחם שבועסקים. והרמב"ם בפ"ז מה' תמידין העתיק בית השלחם שבועסקים. וכן העתיק רש"י בפ"י המשנה ובגמרא דף ס"ח: אבל לא גודשין. פי' הר"ב כמה דלפטר לכטיי משטיין. וז"ל התוס' משום דבגדיסה ליכא פסידא אי שבקינן עד אחר עומר והא דשרי רבי יהודה קמא וקלי במהני' [ה'] משום עולוי רגלים התיירו וז"ל דבמהני' [ה'] גזר ר"מ בקמא וקלי דאחר בלא ברצון חכמים. ובאכתי יריחו תנן קוצרין ברצון חכמים וי"ל דקליפה שאני משום פסידא כדפרישית. וז"ל ר"ש מאי קשיא ליה מקליפה אחת לר' יהודה [כמ"ס לעיל] שאני קליפה דאיכא פסידא. וי"ל דכ"ס אין לגזור במקום מנות ציבור. ע"כ: קוצר לשחה ומאכיל לבהמה. ואף על גב דבמ"ט פ"ב דקדושין. פירש הר"ב דכל מקום שנאמר לא תאכלו אחד איכור אכילה. ואחד איכור הגאה במשמע. הא פריך לה בגמ' בפ"ב דפסחים דף כ"ג ומכתי קליפתם שלכם יהא ועיין במשנה דלקמן: קוצרים מפני הנמיעות. בפ"י אחר שכתב הר"ב מפני הנמיעות משום כלאים. כחכ רש"י ולהכי נקט

הני בית העמקים צ"ח. דבית העמקים דלחו בית השלחן פירות טובים [הן] ולכתחלה יביא. וקלח הימה לפירוש זה דלא מחמיט תנא כבוד מקום וליהי בית השלחם שבועסקים לא יביא ואם הביא פסול. ועוד קשה דהיכא מטיין למימר דלא חשיב בית העמקים כהדי לא יביא משום דפירות טובים [הם] הא תנן בפ"ק דבכורים אין מביאים בכורים כו' ולא מפירות שבועסקים. ומרלה הוה לבכורים כל שכן למנחות דלגבוס. דהא דדרשינן בבכורים אשר הביא מהלך משבחה של אי' לוח מבוט מביא הוא אלף אי' המיין קאי דמשבחה בכו' אי'. ואי לאו הדיא דתוספתא. אין לחוש אי גרסינן של בית השלחם ושל בית העמקים. ואי הוה אמרין בבית העמקים אם הביא פסול. הוה ניחא הא דלא הני להו כהדי הנהו דלא יביא דהתם אם הביא כשר. עכ"ד. אבל קלח הימה דלא מחמיט כבוד מקום וליהי בית העמקים לא יביא ואם הביא פסול. כמו שכתבו בעלמם לגירסת בית השלחם שבועסקים. והרמב"ם בפ"ז מה' תמידין העתיק בית השלחם שבועסקים. וכן העתיק רש"י בפ"י המשנה ובגמרא דף ס"ח: אבל לא גודשין. פי' הר"ב כמה דלפטר לכטיי משטיין. וז"ל התוס' משום דבגדיסה ליכא פסידא אי שבקינן עד אחר עומר והא דשרי רבי יהודה קמא וקלי במהני' [ה'] משום עולוי רגלים התיירו וז"ל דבמהני' [ה'] גזר ר"מ בקמא וקלי דאחר בלא ברצון חכמים. ובאכתי יריחו תנן קוצרין ברצון חכמים וי"ל דקליפה שאני משום פסידא כדפרישית. וז"ל ר"ש מאי קשיא ליה מקליפה אחת לר' יהודה [כמ"ס לעיל] שאני קליפה דאיכא פסידא. וי"ל דכ"ס אין לגזור במקום מנות ציבור. ע"כ: קוצר לשחה ומאכיל לבהמה. ואף על גב דבמ"ט פ"ב דקדושין. פירש הר"ב דכל מקום שנאמר לא תאכלו אחד איכור אכילה. ואחד איכור הגאה במשמע. הא פריך לה בגמ' בפ"ב דפסחים דף כ"ג ומכתי קליפתם שלכם יהא ועיין במשנה דלקמן: קוצרים מפני הנמיעות. בפ"י אחר שכתב הר"ב מפני הנמיעות משום כלאים. כחכ רש"י ולהכי נקט

נשיעות

יבין

תפארת ישראל

יבין

סב) לטנה הבאה. ולפי' צמדינהו טרוב התבואות חוץ משיפון מרעין לאחר הכסף. אסורים כל אותה שנה עד שיבא ליל י"ח ניסן הבא. אמנם מפני טרוב חיי הנפש תלויין בכן באכילה ושתיה. התיירו רבותיו מטעם ספק סתירה. ספק שהתבואה מלשחק. וספק שהשנים קודם העומר [י"ד ר"ג ג'] [אב"י ואף שאין הס"ס מתפקד [עיי' ש"ך ס"ס ס"י י"ג]. י"ל דהוה כספק על [שם ס"ו] דהני בתחלה לרין אתה לזון מליהם שנה הוא. וכנה"ג א"ל ליות מתפקד. וכחא מחזק מ"ש רע"ז [י"ד מ"ט סק"ג] דכסף ע"י מולי. ואחיל ע"י קון שמה לא ניגב התיפון. דהוה ס"ס אף שאינו מתפקד. מידו לרפ"ח י"ד גמ"ס [ס"י לית] כ"ז ליק. דס"ל דא"ל שיהיה הס"ס מתפקד. ועיי' [ומבטו גם אה"ק דר"ח] [קידושין דל"ח] דס"ל דחדש אינו נוהג בחיל [רע"ז שם סק"ד. ועיין מ"ש ח"ל מלה פ"א ס"י י"ז]: (בג) ר"ל מותר לקצור קודם העומר ארץ יבישה שנמלח למים. אם היה ג"כ בעמק. שאו הובאה רעה. ואם הביא העומר משם פסול. להכי מותר לקצור משם קודם העומר. אבל מביא השלחן לתודה שאינה

בעמקים. או מאיך דתני לעיל [פ"ח מ"ב] דלא יביא ואם הביא כשר. לא יקזור מהן קודם העומר. [אב"י מה שחמה רחוי"ע לעיל [פ"ח מ"ב] למה לא תנא של עמקים ע"י רש"י פסחים [ד"א אי' דיה איה]. ושם ד"ה ב' ד"ה וקולין דגמס שם בית עמקים]: (בד) ר"ל אבל אסור לעסוק גדים. דדוקא קליפה התיירו. ששאלו יקלרזה מיד הפסד שחפסד. משא"כ להגדים ליכא פסידא כשימתין: (גה) דשדוהיין בית השלחן שבועסקים (הו) שחת היינו הובאה שלא נגמרה יפה. ור"ל מותר לקזור הובאה החדשה שחת. כדי להאכיל לבהמה קודם לעומר: (סו) שהתחיל לקצרה לזרזין בהמתו קודם שנגמר שליש הראשון לרש"י. ושליש האחרון לרמב"ם ור"ב [ובכ"ה ד"ב א'] משמע כרמב"ם]. או מותר לקצרה גם לאחר שנגמרה: (סח) דאף שנגמרה מותר להתחיל לקזור לבהמה: (טו) קודם לעומר: (ע) הובאה שעומדת בין אילנית הרכיב שנפסדים ע"י. וי"א משום כלאים. והוא פלוגתא דרבותיו. דלרמב"ם [פ"ח מכלאים ס"ו] אין כלאים מזהים הסמוכין לאילן ומותר לזרזין סמוכין לכתחלה. ולרמב"ד

ראשון לציון
ת תו"ס ד"ה קוצרים
בית השלחם כו' והתוס'
העתיקו כן ד' ס"ח כו'
עיי' י"ב סדר לשבחה:
תוספות רע"ק
ח [אתה כה' הרע"ב ד"ה
קוצרים בית השלחם.
ספקים שאתה יכול
להביא העומר. והא
דלא דרשינן מסין
שאתה מביא אי אתה
קוצר ולתפרר בקוצרות
שעורים. היינו דמנ"ש
ראשית ראשית מחלה
ילפינן דקצירת כל ח'
מנין אמרים. (גמ'):

ה קוצרין בית השלחן.
פ"ח ס"ח לעיל פ"ח ס"ח
מקום י"א פ"ח ס"ח פ"ח
אחר פ"ח ס"ח פ"ח ס"ח
המירן ומתפין הלכה י"ג:
אנשי יריחו קוצרין כו'.
פסחים י"ז פ"ח: קוצר
לשחת ומאכיל לבהמה.
פסחים כ"ג פ"ח ס"ח כו' מ"י
שם פ"ח: א"ר יתורה
אימתי כו'. יתולמי פ"ח
פ"ח ס"ח כו' פ"ח ס"ח כו' פ"ח
הנמיעות כו'. פ"ח ס"ח כו' פ"ח
פ"ח ס"ח כו' פ"ח ס"ח כו' פ"ח

שנויי נוסחאות
ח בית השלחם
שבועסקים כו' בבית.
ושבועסקים
ול"ה נפסחים (י"א, ע"א)
ועי' הוי"ט. קוצרין
ברצון חכמים. ככ"ח
היו קוצרין. כ"ק.
ברצון חכמים וכן בסו"ך.
ולאמרו בידם [חכמים].
כ"ק ונמשכ"ב ליתא.
קוצר לשחת ומאכיל.
כמשכ"ב. מאכיל;
נמשכ"ב ד"ה. מאכיל;
ד"ה וכ"ל"ה קוצר
לשחת מאכיל. בזמן
שהתחיל. כמשכ"ב.
שמתחיל. שרא' הביאה.
כמשכ"ב. הביא וכן
כסו"ך. רבי שמעון.
כע"כ כ"י ר' ישמעאל.
אף יקצור ויאכיל אף.
כע"כ ד' פ"ח (ש"י)
נשתבש ויאכל ונדפוס
שחתיו דרפוס ויאכיל
ודשנו כגלין גמח' (ד"ס)
ואינו כן דהתו"ס כע"כ
הרפוס כן ד"ה קליפה
ולפי' הוה המ"ש ד' ריווח
וע"כ ויאכיל ולא היב
מתקן את השנוש הנכר
הוה שד"ס כ"ס גמ'
ואלו לא מהתו"ס כ"א
מהמנה דר"ק י"א זה
וגם י"ב לשער כי כונת
התו"ס לזין כמשכ"ב
ליה למ"ה אף הכאונה
וכפי ש"ס ל"ג והשני
המ"ל ל"ג וסוף הובא שלא
כמקורן; ככ"ח וכ"י
ליה ללגלג אף ההתנה
וכן ליחא כ"ק א' ונכ"ס
כ"י ועי' רש"י וע"כ.
ח קוצרין
הנמיעות. כ"ק ונמשכ"ב
וכ"י ועי' רש"י וע"כ.

לא יעשה אותן ט' . מ"י
 ט' כפ"ו : מצות השומר
 לראו מן המצות . מ"י ט' ט'
 י"א : מצותו לראו מן
 המצות . מ"י ט' ט' ט'
 כצורתו לקצור בלילה .
 יושבתי י"ב ט' ט' ט' ט'
 ט' ט' ט' ט' ט' ט' ט'
 ט' ט' ט' ט' ט' ט' ט'
 ט' ט' ט' ט' ט' ט' ט'
 ט' ט' ט' ט' ט' ט' ט'
 ט' ט' ט' ט' ט' ט' ט'
 ט' ט' ט' ט' ט' ט' ט'

נטיעות משום אורחא דמלחא פעמים שהם זורע כו' : מפני
 בית האבל . לשון הר"ב שאין להם מקום פנוי ליטב לבדך ברכת
 רחבה . ויראה לפרש בית . כמו שפירש"י וישמע בית פרעה
 (בראשית מ"ח) כמו בית ישראל בית יהודה . עבדו והכני ביתו .
 ע"כ . [וזה שהעתיק הר"ב מפני בית
 המדרש . כך העתיק רש"י . אבל בכל
 הנוכחות ראיתי כגודלת הספר]
 ומ"ט הר"ב דעמחא דרשינן קירכס
 של רשות כו' . והקבו בתוס' דמחליל
 לבהמה דרשינן קירכס שיהא שלכם .
 כמ"ט לעיל . ובפ"ב דפסחים דף כ"ג
 הירטו ד"ל מדלח כחז קיר וה"מ
 למכתב קירך . וכחז קירכס ש"מ
 חרתי . ע"כ : בריכות . בפ"א שכתב

מפני בית האבל (א) . מפני במול בית
 המדרש (ב) . לא יעשה אותן בריכות (ג)
 אבל מניחן צבתים (ד) . מצות העומר . לראו
 מן הקמה (ה) . לא מצא (ו) יביא מן
 העמרים . מצותו לראו מן הלח (ז) . לא מצא
 יביא מן היבש . מצותו לקצור בלילה (ח)
 נקצר ביום כשר . ודוחה את השבת (ט) :

אחסה מביא אחת קולר . פי' אחר מפני הנטיעות משום כלאים .
 לפי שפעמים אדם זורע חבויה ואין שם נטיעות . ולאחר זמן
 עולות שם נטיעות ביטמן מחילתן ולריך לקצור הזרעים משום
 כלאים : ומפני בית האבל . שאין להם מקום פנוי ליטב לבדך
 ברכת רחבה שאומרים בבית האבל :
 ומפני בית המדרש . שאין מקום
 לחלמדים ליטב . ושעמא דלל הני
 משום דקציר מלוה נינהו והכחז
 אומר ראשית קירכס שיהיה העומר
 ראשית לקירכס של רשות ולא ראשית
 לקציר של מלוה : בריכות . אלומות
 קצורות : צבתים . אלומות בלא קסור .
 פירוש אחר כריכות אלומות גדולות .
 לצבתים אלומות קטנות : מן הקמה .
 יהא קולר לשמו : לא מצא . שכבר נקצר הכל : מן הלח .
 דכתיב כרמל רך ומל : לקצור בלילה . כדי לפיין ביום פרקן .
 מדכתיב (דברים ט"ו) מהחל חרמב בקמה תחל לספור מעשה
 שאתה מונה אחת קולר והספירה לריבה להיות בלילה דכתיב
 (ויקרא כ"ג) שבע שבתות תמימות :

הר"ב . אלומות גדולות כהבו היום' וא"ל לומר כן כרמוכח
 צפרק אלו מליאות כמ"ט שם ביום ט' : אבל מניחן צבתים .
 מ"ט . דכמה דאפשר לא טרחינן . גמרא : לא מצא יביא מן
 העמרים . כולו יביא דחנינן נפקא לן מחקריב יתירא דכתיב
 (ויקרא ב') תקריב מנחת בכורך ה"כ מה ת"ל (ט) אס תקריב
 מנחת בכורים אלא ללמד שאס לא מצא כמאוחו יביא כו'
 צברייתא בגמרא : מצות העומר לראו מן הקמה . פירש הר"ב יהא קיר
 לשון הר"ב דכתיב כרמל רך ומל . וכן פירש'י במשנה ב' רך ומלא וכחבו היום' (ט"ז ע"ג)
 אבל לשון רש"י במתני' כר ומל וכ"כ בפ"י הזומש פי' ויקרא ו"ל צעוד הכר מלא
 נקראו המילות כרמל . וכן כרמל בצלקוט . ע"כ : נקצר ביום כשר . והתקן (ספ"ב
 העומר כו' . זה הכלל דבר שמלווה ביום כשר כל היום דבר שמלווה בלילה כשר
 בלילה לא [כגון זריקה דמים וקדשים שחשון בלילה פסולין] . אף לילה ביום נמי
 כשר . והא ר"א בר"ש דס"ל בלילה דוקא ומתני' דריש פרקין דתק קירית העומר
 אה השבת . להקריב אכל לקטרה לא . דהא נקצר ביום כשר ויוכל לקטרה מע"ט
 והאמי הדחה שבת . גמרא :

שנויי נוסחאות

מפני בית האבל מפני
 (במול) . ככל ה"כ (מלמד
 כ"י) . ומפני . . ומפני
 (י"א) וע"י . מ"י .
 לא יעשה אותן בריכות
 אבל מניחן . כ כ"כ
 ד" (ספ"ב) ולפני לא
 יעשה . אבל מניחן ;
 ככ"כ . . יעשה אותן
 בריכות אלא מניחן
 ואין אלו מולאים כו' מ"י
 רך הפלו אלא כהקדש
 אבל אלו הם זריק לבנות
 כל הדבור . ואולי י"ז
 יעשו . כמו שהא כתיב
 (וש לא יעשו . אלא
 מניחן . או ש"ל ככ"כ) . .
 אלא מניחן כמו שהא
 במשנה וי"א אלא נ"ט
 ככל ה"כ (מלמד ה"ק) .
 צבתים . בעליו כ"י
 צבתים ; ככ"כ שכתב
 צבתין וכתבצקת י"א
 אה לפניו על המצות
 צבתין . כ"ב מן הקמה
 לא מצא יביא . כ"י
 להביא . מביא וכה
 להביא ככל ה"כ (מלמד
 כ"י) . גם כהקדש .
 לא מצא יביא (מן
 הקדש . ככ"כ לא מצא
 מן הלח . ככ"כ וכתב
 ליה . נקצר ביום ככל
 ה"כ (מלמד ה"ק) ואם
 נקצר . וכה ככ"כ .

הר"ב . אלומות גדולות כהבו היום' וא"ל לומר כן כרמוכח
 צפרק אלו מליאות כמ"ט שם ביום ט' : אבל מניחן צבתים .
 מ"ט . דכמה דאפשר לא טרחינן . גמרא : לא מצא יביא מן
 העמרים . כולו יביא דחנינן נפקא לן מחקריב יתירא דכתיב
 (ויקרא ב') תקריב מנחת בכורך ה"כ מה ת"ל (ט) אס תקריב
 מנחת בכורים אלא ללמד שאס לא מצא כמאוחו יביא כו'
 צברייתא בגמרא : מצות העומר לראו מן הקמה . פירש הר"ב יהא קיר
 לשון הר"ב דכתיב כרמל רך ומל . וכן פירש'י במשנה ב' רך ומלא וכחבו היום' (ט"ז ע"ג)
 אבל לשון רש"י במתני' כר ומל וכ"כ בפ"י הזומש פי' ויקרא ו"ל צעוד הכר מלא
 נקראו המילות כרמל . וכן כרמל בצלקוט . ע"כ : נקצר ביום כשר . והתקן (ספ"ב
 העומר כו' . זה הכלל דבר שמלווה ביום כשר כל היום דבר שמלווה בלילה כשר
 בלילה לא [כגון זריקה דמים וקדשים שחשון בלילה פסולין] . אף לילה ביום נמי
 כשר . והא ר"א בר"ש דס"ל בלילה דוקא ומתני' דריש פרקין דתק קירית העומר
 אה השבת . להקריב אכל לקטרה לא . דהא נקצר ביום כשר ויוכל לקטרה מע"ט
 והאמי הדחה שבת . גמרא :

י"כ תפארת ישראל בועז

וראב"ד סס אסור : (א) ר"ל או כזי שיהיה להם מקום פנוי לבדך
 שם ברכת רחבה כשהזורין מהקבוצה (כ"ב ד"ק ע"ב) . ועי' מ"ט
 מגילה פ"ד מ"ג . ופלה בית ר"ל מקום . כמו בית הפרס . בית השלחין .
 וכדומה : (ב) ר"ל כזי שיהיה מקום פנוי לחלמדים ליטב ללמוד .
 דרגילים היו ששם מקום דחוק לחלמדים ליטב ללמוד . למדו בשדה
 [כעירובין ל"ד ב'] . ושעמא דהקד דמותריס . מראינו קולרן לזורך
 אכילת הדיוש : (ג) כדרך האוגד ליהי' (ב) : (ד) אגודות שאינן
 קשורים [ורוגמתו מאלן צבתים . עירובין פ"י מ"א] . והיט מדפני
 בכזי שלא יבטל מברכת האבל ושלא יבטל מביהמ"ד . חיובין בשאר
 שאלת מדרש : (ה) שיהיה קולר העומר מחובר לשמו : (ו) שכבר
 נקצר הכל . ואין מחובר מלו' לו : (ז) כשלא נמצא במחובר ולוקח
 הלש . עכ"פ יביא חלוס שרעוב עינין : (ח) דהכ"ב מהחל חרמש
 הספור . מה שפירש בלילה . דהרי בעינן צעונות תמימות . אף
 קטירה בלילה : (ט) לך מ"ד דש"ל נקצר ביום כשר דיעבד . אין
 קטירה דוחה שבת . כיון דדיעבד כשר בקצרו מע"ט . א"כ ה' ה'
 דקטני ודוחה את השבת . ר"ל הקרבנו דוחה את השבת . מיהו
 אכן קי"ל דנקצר ביום פסול . ולהכי באמס חפיתו קטירתו
 דוחה שבת (ג) :

וראב"ד סס אסור : (א) ר"ל או כזי שיהיה להם מקום פנוי לבדך
 שם ברכת רחבה כשהזורין מהקבוצה (כ"ב ד"ק ע"ב) . ועי' מ"ט
 מגילה פ"ד מ"ג . ופלה בית ר"ל מקום . כמו בית הפרס . בית השלחין .
 וכדומה : (ב) ר"ל כזי שיהיה מקום פנוי לחלמדים ליטב ללמוד .
 דרגילים היו ששם מקום דחוק לחלמדים ליטב ללמוד . למדו בשדה
 [כעירובין ל"ד ב'] . ושעמא דהקד דמותריס . מראינו קולרן לזורך
 אכילת הדיוש : (ג) כדרך האוגד ליהי' (ב) : (ד) אגודות שאינן
 קשורים [ורוגמתו מאלן צבתים . עירובין פ"י מ"א] . והיט מדפני
 בכזי שלא יבטל מברכת האבל ושלא יבטל מביהמ"ד . חיובין בשאר
 שאלת מדרש : (ה) שיהיה קולר העומר מחובר לשמו : (ו) שכבר
 נקצר הכל . ואין מחובר מלו' לו : (ז) כשלא נמצא במחובר ולוקח
 הלש . עכ"פ יביא חלוס שרעוב עינין : (ח) דהכ"ב מהחל חרמש
 הספור . מה שפירש בלילה . דהרי בעינן צעונות תמימות . אף
 קטירה בלילה : (ט) לך מ"ד דש"ל נקצר ביום כשר דיעבד . אין
 קטירה דוחה שבת . כיון דדיעבד כשר בקצרו מע"ט . א"כ ה' ה'
 דקטני ודוחה את השבת . ר"ל הקרבנו דוחה את השבת . מיהו
 אכן קי"ל דנקצר ביום פסול . ולהכי באמס חפיתו קטירתו
 דוחה שבת (ג) :

וראב"ד סס אסור : (א) ר"ל או כזי שיהיה להם מקום פנוי לבדך
 שם ברכת רחבה כשהזורין מהקבוצה (כ"ב ד"ק ע"ב) . ועי' מ"ט
 מגילה פ"ד מ"ג . ופלה בית ר"ל מקום . כמו בית הפרס . בית השלחין .
 וכדומה : (ב) ר"ל כזי שיהיה מקום פנוי לחלמדים ליטב ללמוד .
 דרגילים היו ששם מקום דחוק לחלמדים ליטב ללמוד . למדו בשדה
 [כעירובין ל"ד ב'] . ושעמא דהקד דמותריס . מראינו קולרן לזורך
 אכילת הדיוש : (ג) כדרך האוגד ליהי' (ב) : (ד) אגודות שאינן
 קשורים [ורוגמתו מאלן צבתים . עירובין פ"י מ"א] . והיט מדפני
 בכזי שלא יבטל מברכת האבל ושלא יבטל מביהמ"ד . חיובין בשאר
 שאלת מדרש : (ה) שיהיה קולר העומר מחובר לשמו : (ו) שכבר
 נקצר הכל . ואין מחובר מלו' לו : (ז) כשלא נמצא במחובר ולוקח
 הלש . עכ"פ יביא חלוס שרעוב עינין : (ח) דהכ"ב מהחל חרמש
 הספור . מה שפירש בלילה . דהרי בעינן צעונות תמימות . אף
 קטירה בלילה : (ט) לך מ"ד דש"ל נקצר ביום כשר דיעבד . אין
 קטירה דוחה שבת . כיון דדיעבד כשר בקצרו מע"ט . א"כ ה' ה'
 דקטני ודוחה את השבת . ר"ל הקרבנו דוחה את השבת . מיהו
 אכן קי"ל דנקצר ביום פסול . ולהכי באמס חפיתו קטירתו
 דוחה שבת (ג) :

לקוטים

פרקי מ' תו"ס ד"ה

קוצרים וכו'
 אורחא וכו' כוננו לומר
 דלא ברשעי עסקין
 דמינרא וכו' כלאים אלא
 דאורחא דמלאה נפשיה
 עולות ממלא וכו' (ט"ז)
 שם ד"ה מפני וכו'
 ויראה לפרש וכו' ענינו
 משמע משום דכסה הוא
 ולא שיק' לו בית וכו'
 לא ידעא מי יסיב ע"ז
 בית המדרש ועד' ללא
 דכיון ז"ל סויהי מפי בית
 כשעובד לו למר עוקס
 כהכל כמו בית השלחין
 בית השלחין וכן נמצאים
 בכתב ע"ז בית אפי'
 דמיני כשהו והענין מקום
 ח"י ל"ט . (ס) : שם
 ד"ה אב"ד וכו' מ"ט וכו'
 ב' הרמ"ז ונכ"מ נתי
 משמע דאין צבתים אגודות
 קטנות דא"כ נפיש שבתא
 משום דזורב כיושכא ע"כ
 ומיהו הרמ"ז הר"א
 מריה דשמעאלא משמע
 העוקב הר"ב פי' שהי
 חיקן זה כמ"ט וכו'
 וכתובים מו' הגהדות
 הקטנות

הוא בעלמו . בפירוש רפאס תורה ע"ז אשילי בשבת ואפילו בטומאה [ועי' מ"ט
 תורה בפירוש ספריה קטרתו דוחה שבת . עכ"פ ק"ל ממ"ד לעיל : מנחות דס"ד ח'] כהיו לפניו ב' בהמות . כחושה ושמינה . ושחטו הכחושה
 לקרבן זכור בשבת . אומרים לו שישחוט לכתחילה תחילה השמינה . והן אחת שחט"י שם [ד"ה אפילו] . שהביא הפסוק הקריבנו נא לפסחך
 הריך . משמע ללאורס דשחטת כחשה פסול גוס דיעבד . אולם א"ל לומר כן . דהרי חרי קרתי כתיבי . אחד המיוחד כשעבדו . וממנחה
 דריך . וחד כחובה וחד בדרבה . ירביח [כיומא דל"ד ב'] . א"כ לא טיהס עליו הכחוש לעבד שיהיה דוקא קרבן מובהק . ורק לכתחילה
 קרבן קר . ובלא כה"כ א"ל כל דא"ר לא תעביד אי עביד לא מהי [כתמורה ל"ד ב'] . וכך פסק הרמב"ם [פ"ב מליסורי מונה ה"ח] דנוצח
 רק לכתחילה בעינין . וכן מוכח לע"ד מסנין . דאי יומאל דכחוש נס דיעבד פסול . א"כ אמאי פטור אשחיתת כחושה הרי שחט בשבת מה
 דלא חיי כלל למוצה . וגם בל"ז לא ירביח [כיומא דל"ד ב'] . וא"כ אמאי פטור אשחיתת כחושה הרי שחט בשבת מה
 דכחוש כשבר אורייתא דמשה כש"מ יומא ה"ל . ולפ"ד י"ל שכחם חסרון מוטער כשדבר עמו . או מביא חש"מ הפסוק של הקריבנו .
 ומח"ט לא יקח הניד השה מדרך קודם שיעלוה למוצה [כחולין ל"ג ע"ב] . וכ"כ מה"ט נסכים שנתנו אסורים לנסך [כסוכה ד"ג ע"א] .
 אבל כשאין חסרון וכשור כגון סדנ . רק שיהיה אפשר שיביא יורר מובהק . ילפינן ממנחה דריך . וכש"מ יומא ה"ל . מיהו בין כזה או
 נס

הוא בעלמו . בפירוש רפאס תורה ע"ז אשילי בשבת ואפילו בטומאה [ועי' מ"ט
 תורה בפירוש ספריה קטרתו דוחה שבת . עכ"פ ק"ל ממ"ד לעיל : מנחות דס"ד ח'] כהיו לפניו ב' בהמות . כחושה ושמינה . ושחטו הכחושה
 לקרבן זכור בשבת . אומרים לו שישחוט לכתחילה תחילה השמינה . והן אחת שחט"י שם [ד"ה אפילו] . שהביא הפסוק הקריבנו נא לפסחך
 הריך . משמע ללאורס דשחטת כחשה פסול גוס דיעבד . אולם א"ל לומר כן . דהרי חרי קרתי כתיבי . אחד המיוחד כשעבדו . וממנחה
 דריך . וחד כחובה וחד בדרבה . ירביח [כיומא דל"ד ב'] . א"כ לא טיהס עליו הכחוש לעבד שיהיה דוקא קרבן מובהק . ורק לכתחילה
 קרבן קר . ובלא כה"כ א"ל כל דא"ר לא תעביד אי עביד לא מהי [כתמורה ל"ד ב'] . וכך פסק הרמב"ם [פ"ב מליסורי מונה ה"ח] דנוצח
 רק לכתחילה בעינין . וכן מוכח לע"ד מסנין . דאי יומאל דכחוש נס דיעבד פסול . א"כ אמאי פטור אשחיתת כחושה הרי שחט בשבת מה
 דלא חיי כלל למוצה . וגם בל"ז לא ירביח [כיומא דל"ד ב'] . וא"כ אמאי פטור אשחיתת כחושה הרי שחט בשבת מה
 דכחוש כשבר אורייתא דמשה כש"מ יומא ה"ל . ולפ"ד י"ל שכחם חסרון מוטער כשדבר עמו . או מביא חש"מ הפסוק של הקריבנו .
 ומח"ט לא יקח הניד השה מדרך קודם שיעלוה למוצה [כחולין ל"ג ע"ב] . וכ"כ מה"ט נסכים שנתנו אסורים לנסך [כסוכה ד"ג ע"א] .
 אבל כשאין חסרון וכשור כגון סדנ . רק שיהיה אפשר שיביא יורר מובהק . ילפינן ממנחה דריך . וכש"מ יומא ה"ל . מיהו בין כזה או
 נס

הוא בעלמו . בפירוש רפאס תורה ע"ז אשילי בשבת ואפילו בטומאה [ועי' מ"ט
 תורה בפירוש ספריה קטרתו דוחה שבת . עכ"פ ק"ל ממ"ד לעיל : מנחות דס"ד ח'] כהיו לפניו ב' בהמות . כחושה ושמינה . ושחטו הכחושה
 לקרבן זכור בשבת . אומרים לו שישחוט לכתחילה תחילה השמינה . והן אחת שחט"י שם [ד"ה אפילו] . שהביא הפסוק הקריבנו נא לפסחך
 הריך . משמע ללאורס דשחטת כחשה פסול גוס דיעבד . אולם א"ל לומר כן . דהרי חרי קרתי כתיבי . אחד המיוחד כשעבדו . וממנחה
 דריך . וחד כחובה וחד בדרבה . ירביח [כיומא דל"ד ב'] . א"כ לא טיהס עליו הכחוש לעבד שיהיה דוקא קרבן מובהק . ורק לכתחילה
 קרבן קר . ובלא כה"כ א"ל כל דא"ר לא תעביד אי עביד לא מהי [כתמורה ל"ד ב'] . וכך פסק הרמב"ם [פ"ב מליסורי מונה ה"ח] דנוצח
 רק לכתחילה בעינין . וכן מוכח לע"ד מסנין . דאי יומאל דכחוש נס דיעבד פסול . א"כ אמאי פטור אשחיתת כחושה הרי שחט בשבת מה
 דלא חיי כלל למוצה . וגם בל"ז לא ירביח [כיומא דל"ד ב'] . וא"כ אמאי פטור אשחיתת כחושה הרי שחט בשבת מה
 דכחוש כשבר אורייתא דמשה כש"מ יומא ה"ל . ולפ"ד י"ל שכחם חסרון מוטער כשדבר עמו . או מביא חש"מ הפסוק של הקריבנו .
 ומח"ט לא יקח הניד השה מדרך קודם שיעלוה למוצה [כחולין ל"ג ע"ב] . וכ"כ מה"ט נסכים שנתנו אסורים לנסך [כסוכה ד"ג ע"א] .
 אבל כשאין חסרון וכשור כגון סדנ . רק שיהיה אפשר שיביא יורר מובהק . ילפינן ממנחה דריך . וכש"מ יומא ה"ל . מיהו בין כזה או
 נס

זה דלענד כשר וכן משמע מרמז"ם שהבאתי לעיל. לבר מין או
מים מגושים. לפסול נס דיעוד. מדתנחה מרת הנסיב ע"י הארס
כרטי"י סוכה ל"ח ב'. וא"כ מכל הדין חייב לע"י דיעוד כשר
הכחוש. א"כ הדין שנת וחסתיני שמינ"י אף ששיטתו השמינה.
הרי חילל שבת למפרע בשחיטת הכחוש שהיתה שלל לנורף. מכ"כ הכא
בעומר קציה ראו לנו לומר דאף פקקור שלא כמלוהתו כשר דיעוד.
אפ"ה יקור לכתחילה בשבת. דהרי קצירה שקצר כבר בע"ל לא יהיה
ע"י זה עון אשר חמ"ל למפרע. ואח"כ הו"ל הוזהרת. דהתם מוסר
דשבת הכחוש שה קדו' דהקורא אמרם שיטתו השמינה וזהו שחט
כחוש. אע"ל דלענין חיוב חילול שבת מני פער נפשיה מוסר דיעוד
כשר ולפיכך לא מהני שחיטת הכחוש שה לנורף כל כך. א"כ הדין
שלא זרק ע"י שחט לא הכחוש. אכתי ע"ל רמי חיובא לעשות מוט
המובחר להקריב השמינה. ולהכי אמרינן שיטתו השמינה לכתחילה.
מש"כ בעומר כרי קצירתו משע"ל לא שלא כדין היה. משום הכי דיעוד
מהני. ואינו רשאי לקור בשבת. ע"כ פ"ק דלמלך הדוחק בחירוף הוה.
ק' נמי דר"מ ט"ז לא ימאח דמאי דקאמר הש"ס. א"כ אמרת וקצר שלא
כמלוהתו כשר אמאי דחי שבת. היינו למשו"ה רק לכתחילה ראו שיקור
מע"ל. כ"י לא ימור דחי שבת בקצירתו. אבל אם צאמת לא קצ
גור. ק"מ מודה שיקור בשבת. א"כ י"ג לו ספר לומר. דכיון
שאות קצר של ט"ז נעשה בעברה. סומכין עלה. וכדאמר. אבל
אי ינאח. דהא דקאמר הש"ס דאי קצר שלא כמלוהתו כשר. אמאי דחי
שבת בקצירה מע"ל. היינו מדמהו לו לקור מע"ל. אף שבאמת לא
קור ותדהא המורה למרי. אפ"ה לא דחי שבת. וכן משמע מוס'ר
הכא [ד"ה אמאי]. שכתבו דכל קרבן שבוה שבת. בענין שיחט דומיא
דזמיד שג"כ דוחה הדין מדין אפטר עובד גונא להקריבו שלא
בשבת עכ"ל. א"כ הדרא קושיא נדוכחא. דמ"ס שחיטת שמינה דחי
שבת. ומ"ס קצירה לא דחי. דליכא בה למימר דמשו"ה סומכין הדין
לא קצירה שדיעוד. משום שלא עשה בה עבירה. ינאח. דהרי אפילו
לא קצר כלל נמי לא דחין שבת. ואתרבה ק' ט"ז. דמה התם. דאי
ינאח שלא יחטו שמינה. לא תדהא עכ"ל המורה למרי. דהא מנחה
כחוש שחיטת קמן שיכול לסמוך עליה דיעוד. ואפ"ה דחין שבת.
מכ"כ הכא בעומר. דאי ינאח שלא יקור היום התנבל המורה למרי.
מכ"כ שראוי לנו לומר שיקור לכתחילה בשבת. ואת"ל דהא דלמרינן
הכא דהיכא דיעוד כשר בקצר ביום אחר. או אינו דוחה שבת.
היינו משום שבשעה שחל מלות קציר דיעוד דהיינו בע"ל. או אכתי
לא היה אפשר בידו לקיים המורה המובחר דהיינו הקציר בזמן.
וגב"ה קיי"ל שנינו רשאי למתן כרי לקיים אה"כ מורה המובחר
ס"ד. אלא דריזין מקדימין למות ושווי מורה לא מהינין [כיימות
ל"ט א']. ורמנ"א א"ה ב"ה ס"ב. ואפילו נטוב"י ח"ב [כו' ל'ד] והא"י יד
אליהו [סי' מ"ב] דס"ל דכל שאפשר לקיים מורה המובחר ר"ד למתין.
עכ"ל י"ל מ"ד לידנהו אינו חיוב כל כך. ולפיכך אפילו כאלא קצ
מע"ל אינו דוחה שבת. אבל בכחוש ושמינה יפ"ל. לא נתם נקט
הש"ס הו"ל לפי וכו' א"י שמינה וא"י כחוש וכו'. דהא היה לפי
וכ' לכאורה שלא לנורף קצירה הש"ס. אע"כ דדיוקא נקט הכי. דדוקא
בשעה שבה לפי. דלא בשעה שהשט הכחוש כבר הוה רמי על"י
המורה המובחר לשחוט השמינה. ומדעשה שלא כדיון. עדיין לא פער
א"י מחיובא דהו רמי עליה תלה. ובאמת אינו לא היה שמינה כן
בשעה שחט הכחוש אפטר דצאמת לא אמרינן ליה שיחורר לשחוט
השמינה. משום ג"ל. וכו"כ י"ל נמי בצמ"ח השעיר. דהרי בשעה
שכנס למקדש אורו שלא הומוני מעו"ל. כבר נמי ע"ל חיובא לבחל להאש
המומן שנתמא. ולהכי ככ"ל אף דיעוד כשר לבלח ע"ל אחר. אפ"ה
דחין שבת וינאחה. ובוהו י"ל רחיש ברורה למ"ס חוס' [פסחים דע"ו
ב'] לענין ענינת ט"ו דלא דחי שבת. שכתבו ללא נרסין בש"ס דמשו"ה
לא דחי שבת מלתי ליה תלמין כל שבעה. עכ"ל. ויפה נכ"ו. דלע"ל
דין לו תלמין כל שבעה. והא דמורה להביו בראשון משום מורה שבה
לודי אל יתיננה אינו משכ"ו. א"כ מסיבה שידחה שבת. דמה בכחוש
ושמינה. דבשעה שחל לכתחילה כבר חל דיעוד. א"כ מחללין.
מכ"כ ענינת ט"ו דבשעה שחל לכתחילה לא חל עדיין דיעוד. דהיינו
לשחוט לאחר שבת. מול"ס דראוי שידחה שבת. ע"כ פ"ק ל"פ"ו מאי
דמקמי הש"ס הכא [דע"ב א']. לרבי דס"ל קצר ביום כשר. היך פליג
על ר"ש רביה דס"ל כל מלאכה שאפשר לעשותה מע"ל לא דחי שבת.
וכרי במתנתין תנין דקציר עומר דחי שבת. ומשנין. ס"ל ענינת
מורה בשעתה. דכרי הקפדת אימורין כשרים כל הלילה. ואפ"ה דחי
שבת. עכ"ל. ולפי דברינו ה"ל קשה מה ראייה מיייה רבי לתרוי. דרי
כרי חרוקס זמ"ל כרוק מורה ממערב. דהקפדת איברים בשעה לרמי
עליה חייבה לכתחילה להקטין ביום דריזין מקדימין למות. דאי לא
רמי ע"ה חיובא דיעוד. ואי בכחוש ושמינה דחי חיובא לכתחילה
ודיעוד כסדרי. וכבר קיים המורה בשחט הכחוש. אפ"ה דחי חיובא
לכתחילה אי שבת. מכ"כ בקפדת איברים דחי חיובא לכתחילה
מקמי חיובא דיעוד. מכ"כ שיהא חיובא לכתחילה דחי שבת. מש"כ
בעומר חיובא דיעוד דהיינו הקצירה מע"ל חל מקמי חיובא לכתחילה.
ולמלא גבה"ל וריזין מקדימין למטה. אף דאפשר אה"כ לקיים מורה
המובחר. ומש"ה לא דחי שבת. ואת"ל הרי מתניתין דכל שמלוה

בזילה כשר כל הלילה דמוקי לה כר"ב א"ה. כולל נמי לפסול יום שלאחר
הלילה. כמ"ס חוס' כאן [ד"ה אף]. וא"כ ב"ל"ו קשה מה מקמי לרי
דס"ל במתנה יקצר ביום כשר ואפ"ה דחי שבת. וכרי ר"ש רביה קאמר
כל מלאכה שאפשר מע"ל וכו'. ומאי קשיא. דלמא לא דקאמר ר' קצר
ביום כשר. היינו ביום שלאחר ליל ט"ו. ורק בהא פליגי ר' על ר"ב א"ה.
ולהכי נמי ספיר מוס'י במתני' ודוחה את השבת. דכיון שבין ביום או
בלילה יטרך לחלל שבת. עדיף עפי שלכתחילה יקצרו בזילה כמלוהתו.
וא"כ אין כאן קושי' דמקמי נקצירה מע"ל. דהרי מע"ל מודה רבי
דקצירה פסולה. אע"כ דגם אי נימא דמתני' הכי איירי אפ"ה ק'.
דמדע"ה הנה וקאמר דקצירה דחי שבת. משמע ודחי גם גונא היכא
דקציר נבי קצירה לכתחילה. דהיינו קצירה ליליה היה לר"ך למדחי שבת.
וגוון שביקור בזילה יהי ר"ך להדיק אבוקות לנורף דקצירה. מה
שלא היה ר"ך כשיקור ביום. ומאי קשיא ב"ל"ו קצירין בלילה ודחין שבת. והא
מקטין ספיר. ואמאי. כיון דקצר ביום כשר. מתחין וקצר ביום ולא
דחה שבת בקצירה ללילה. לפ"ו ספיר משני רבי. דלמי לא לזכרם
ופדרים. דאף דאפשר להקטין לערב בלי חמי. אפ"ה משמע חגיגה
מורה בשעתה. מקדימין להקטין ביום כדחין שבת. משום דריזין מקדימין
למטה. א"כ מכ"כ בקצירת העומר דאיכא תרוי. וריזין. וגם שכל"י
מורה לכתחילה לקצירה בלילה. מכ"כ דחין שבת כדי לקצירה בלילה.
ע"כ פ"ק אהא דהדר דמקמי ר"ב ר"ז. ללא דמו קצירת עומר
הש"ס דרבי צאמת ס"ל דקצירת העומר לא דחי שבת. וק' ל"ל רבי
למחר ביום. הו"ל דקצירת העומר שא"י דכתיב וידבר משה אף שלח היתה
ככתוב קצט ועוד אף לעומר וכו' נחם לדחי שבת אף שלח היתה
וכ מלאכה מועד שדחה שבת. וכדקתי צאמת בלילה ברייחא דמייני
לקמן סך קרא. ומאי דוחקא לן דוקמי סך קרא דידבר משה רק לענין
הקרבן. דמיא דמשו"ה הדר ב"י רבי ממוי דקאמר דגם קצירה דחי
שבת. ואת"ל כיון דשמעין דחייבת יבולו בספט וכדומה לא דחי
שבת. ע"כ י"ל דרך קרא דידבר משה לא אתמר אפ"ה קרבן שאפשר
לעשותו מע"ל. וכאלא עשאן מע"ל. אע"כ ע"י ידחה מפסח שהוא
בשרת. אפ"ה לא דחין שבת. א"כ ה"ה וכו"ס בזילה כרה בקצירת
העומר מדחיא משורין לא ככלל בקרא דידבר משה. ע"כ פ"ק במאי
דקאמר הש"ס במסב"ק לקמן. דל"ך קצירת העומר לא דחי שבת. והא
דקתי ודחה השבת. אהקרבא קאי. ומקמי מברייתא דליף גס עומר
וכ' נחם מקרא דידבר משה. ואי אמרת להקרבא. ב' נחם בני הקרבא
יבולו. ומתחין הש"ס דקרא דידבר משה אפ"ה לאפ"ה ב' נחם לדרחו
שבת. מדא"ל למאפ"הו מאתמול. מהרי התגור לקטוש ופסול בזילה
אלל קצירה ושחינה ב' נחם לזאסר למעבדיהו אהמול לא דחי שבת.
וכ"ה קצירה בעומר לא דחי שבת מו"ע. מדאפשר למעבדיהו בני דמייה.
ורק להקרבא ולדחי שבת בענין קרא דידבר משה וכו'. ע"כ סוגי
הש"ס. וק' דעכ"פ לחוס' [סוכה ד"ב ע"א] [שם] כל כ"י שרת אינו מקטינ
אלא מדעת. א"כ למש דחי אפ"ה ב' נחם את השבת. הרי אפשר למקטינ
אתמול בחטר של קודם. ולהתנתן שלא יקדים הלחם. דהרי כלי שרת
אין מקטינן אללא מדעת. ולא יפסלו בזילה. אע"כ דסינין דדכח רק
אליבא דמ"ד [שם] דכלי שרת מקטינן אפילו שלא לדעת. אבל למצ"ה
בפ"ו משום ה"ק [שם] דפסק דכלי שרת מקטינן רק מדעת. הדרא
קושא לדוכחא דאיכא ינאח דהא דקאמר מתני' דעומר דוחה שבת היינו
הקרבא ולא קצירתו. הרי כתיב וידבר משה את מועי'. דעומר רבי
נחם דחי שבת. וכי ב' נחם בני הקרבא מינה. וליכא למימר דהיינו
אפ"ה ב' נחם שרת אפטר למפיינו מאתמול. ינאח. דהרי שפיר אפשר
למפיינו ולא יפסלו בזילה. דהרי כלי שרת אין מקטינן רק מדעת.
אלא על כרחך דלע"י דלפ"ה ולפ"ה ושיחינה בב' נחם כולן אפשר
למעבדיהו מאתמול. אפ"ה דחי שבת. א"כ בעומר נמי על כרחך מה
דקאמר סתמא דמתניתין דדחי שבת היינו גם קצירה. דלע"ל דאפשר
למקצירה מאתמול. דקצר שלא כמלוהתו כשר דיעוד. אפ"ה דחי שבת.
מדנ"י קרא דידבר משה את מועדי. ולהכי יפה פסק הרמב"ם כפי
מאי דקי"ל דכלי שרת אין מקטינן אלא לדעת. וכפי שיטתו. וראיורה כפי
לפ"ו למש פסק דרינו [פ"ה מתמידין כ"ח] דלפ"ה ב' נחם אינו דוחה
השבת וי"ס. מ"ס ב' נחם מעומר. הרי תרומהו מחד קרא נפקא.
י"ל דלפי מאי דקי"ל נמי כר"ע דכל מלאכה שבמסב"ר פסח כתיבת
יבולו ובחטו מחוץ לתהום. מדאפשר לעשותו מע"ל לא דחי שבת.
אלמא אע"כ דבפסק נמי כתיב בעומר דחי שבת. היינו גונא ולא
במסב"ר. א"כ י"ל דה"ה נמי קצירת העומר שקצירה נופה מורה
לרמב"ם פ"ו מתמידין ה"ו] מקטינן ספיר לידבר משה את מועדי.
לדחי קצירה לדיחא א"ה שבת. מש"כ אפ"ה ב' נחם שאין רק מחסורי
מזה. לא דחי שבת. ולא יבולו נאמר קרא דלח מועדי. ובהא מתורן
נמי מה דמקמי רנח"מ [פ"ה מתמידין ה"ו] לרמב"ם דפסק דלפ"ה ב' נחם
לשם נפשים. ופסק נמי דלחי דוחה השבת. וזה תמוה דהרי בש"ס
[ד"ה אף] אמרינן דשפיינן פגים הרי נתקדש הלחם בנתור קודם.
ומדנקדש הלחם א"כ נפסל בזילה. וא"כ דוחה את השבת. א"ל לסיני
הכל למ"ד כלי שרת מקטינן אף שלא לדעת. אבל הרי כבר כתבו לעיל
דלרמב"ם ס"ל דכלי שרת מקטינן רק לדעת. א"כ פסק ספיר נמי דאף
דלפ"ה ב' נחם. אפ"ה לא דחי שבת. ולדקי דברי רבינו מכל ה"הד"ה:
מ"ו

פ"א א שתי הלחם
 נילוש אחת אחת.
 ז"ל פ"א מ"י פ"ח מ"ה
 פ"מ"ו ומוסין הלחם ז'
 ובפסוק היה עושה אותן.
 כ"י פ"ה שם הלחם ז'
 ב' אחד שתי הלחם ז' י"ה
 פ"כ"ט מ"כ האור פ"ק י"ח
 מ"י פ"ח מ"ה פ"מ"ו
 ומוסין כ"ז

שני נוסחאות
פ"א א לחם הפנים
 נילוש אחד
 אחד ונאפה שנים שנים.
 כ"י"ק ולחם ונאפה
 שתיים שתיים כד"ל.
 ונאפות... וכ"כ בכל
 הכ"י כמסכ"ב נילוש
 אחת... ונאפות שתיים...
 כמסכ"ב ז'... נלושת
 אחת... ונאפות שתיים
 ובב"פ... כ"י"ק
 וביפס"ס (?) וכן כמסכ"ב
 ליפס"ס... כמסכ"ב ובד"ס
 וכמסכ"ב לרפוש וע' ח"ס
 וח"ט... (היה) עושה
 אותן... כ"י"ל יתא; כע"ל
 כ"י הל"ל היו עושין...
 ובש"ה"א ר"ו נותן
 כ"י"ל כשהוא... וכ"ה
 כמסכ"ב (וע' רודן);
 כע"ל כ"י כשהיה ר"ו
 נתן... (כ"ד); כ"י"ל א'
 יתא... ב' אחד שתי
 הלחם אחד... כמסכ"ב
 אחת... ואחת.

פרק יא א שתי הלחם. לטון קרוי לטון זכר ולטון נקבה. דהנא חתן שתי הלחם. ובשמואל [א' י' ד'] כתיב גבי שאל ונחמו לך שתי לחם ולקחת מידם. ולעיל פרק ואלו דקאמר צבא מלחם גדול וכתיב (ישעיהו ג"א י"ד) ולא יחסר לחמו עכ"ל. ושמעין דממנחמו ל"ג כגו' הכפרים דגרסי גבי לחם הפנים שנים ולאחד בלבן זכר. מדלא מייחו לה מהכא דכשה בלבן זכר וכן בגמ' גרסי' אחת ושתיים ומ"מ יש לי תמיכות על דבריהם דמה להם להביא ראייה משמואל. ובלחם הכזורים עלמם כתיב (ויקרא ו' ו' ו') ומה שהביאו ראייה מהמקרא דבלבן זכר נאמר מדכתיב ולא יחסר לחמו. זו אינה ראייה כלל שכתיבי יחסר מוסב על האדם. וכענין שנאמר בויקרא [ד' י"ז] למען יחסרו לחם ומים. אבל נמאלו בלבן זכר כפרתה צמדבר ולחם הממיר עליו יהיה. ובשמואל [א' י"ז י"ז] ועשרה לחם היה. ועוד נאמר שם [כ"א] חמשה לחם. וכישיעיה [כ"ח כ"ח] לחם יודק. ובהל"ל [ק"ד מ"ו] ולחם לבב אנוש יסעד. ובמבלי [ע' י"ז] ולחם חטאים יענש: ונאפות אחת אחת אחת. פי' הר"ב דכתיב ושמת היה עושה אותן. דת"ר ושמת אותם בדפוס. ע"כ. ויליך נעשית בדפוס אכזוב בסוף מתי' ופי' בדפוס כתב הר"ב כמו דפוס פורמא בלעז. כמו טופסי גיטין. תוס'. ועיין בגיטין פ"ב מצנה ל'. ומ"ש הר"ב כמין חיבה כו' כך הלחם היה לו ב' דפנות. דתתן במשנה ה': ובש"ה"א ר"ן. והר"ב דפוס אחד היה לה בתנור כשהיא נאפית והיה מסיקין אותו עם התנור ואופה את הלחם. רש"י: גורג'ן בדפוס. הן הקערות שג' שלתן כדאמר קערותיו אלו טפסין וכפר"ש צ"פ מומש שהיה נותני בקערות לאחר הפייה. תוס'. ועיין מ"ש במשנה ו'. ובגמרא ולהדרא לדפוס קמא. כיון דאפי לה נפחה. ומאן דקדקו את הדפוס מניחה: ועוד דככל דוכתא משמע שהיה מדביקין את הפת בתנור. ואם בתוך הדפוס נחמה. אי אפשר להדביקה. ומאן דקתי וכשהוא רודן נותן בדפוס אין לדקדק דשיך דרייה מפני הדפוס. ולא מפני שהודבק בתנור. ע"כ. ולפי זה דברי הר"ב סתרי אהדי דכתב ומתקן הבצק בתוך הדפוס והדר כתב וכשהוא רודה אותן מן התנור נמאלו שמוחן לדפוס הן. אבל נ"ל

פרק יא א שתי הלחם. נילוש אחת אחת (ב). ונאפות אחת אחת (ג). לחם הפנים נילוש אחד אחד. ונאפה שנים. שניים (ד). ובפסוק (ה) היה עושה אותן. ובש"ה"א ר"ן (ו) נותנן במפוס. כדי שלא יתקלקלו: ב' אחד שתי הלחם. (אחד: ובמפוס כמו דפוס) ("פורמא בלעז" כמין חיבה כע"ל כו"ה ושתי דפנותיה זו כנגד זו. כך הלחם היו לו שתי דפנות וכולים רחבים ומתקן הבצק בתוך הדפוס שהיה עשוי כעין הדפוס: ובש"ה"א רודה. אותן מן התנור: נותנן בדפוס. כדי שלא יתקלקלו. וישברו. נמאלו שלשה דפוסים הן. אחד כשהיא בצק. ואחד היה לה בתנור כשהיא נאפית ואחד כשהוא פורמא מוכטער. מדע"ל. רדה

פרק יא א שתי הלחם (כו') לחם הפנים נילוש אחד אחד. דכתיב ציה (ויקרא כ"ד) שני עשרונים יהיה החלה האחת מלמד שגלויות אחת אחת. ומנין שאפייקן שתיים שתיים. הלמוד לומר (ע) ושמת אותם שמה ראשונה שאתה עושה מהם דהיינו בתנור תהא בלבן אותם. דמשמע שהיה נותן שנים בשני דפוסים יחד בתנור. יכול אף שתי הלחם כן ת"ל ושמת אותם שהיה לו לומר ובמהם. מה ת"ל ושמת אותם. אותם אחת נותן שנים שנים בתנור. ואין אחת נותן שתי הלחם שנים שנים אלא אחד

ראשון לציון
פ"א א במשנה נותנן בדפוס כמסכ"ב
 ח"ה דפוס וכן כ"י
 הדמ"ס ויל' ח"ס י"ח
 דג"ס טפוס כו'
 הוי"ט ד"ה שתי הלחם
 כו' אבל נמאלו בלבן זכר
 כ"י במדבר ולחם הממיר
 עליו יהיה כו' גס
 מהמקדס ויקרא כ"ד פ"ט
 ולאכלו נמאלו בלבן זכר
 וכ"כ רש"י שם מוסב על
 הלחם שהוא לטון זכר.
 ויחסר מוקדס כ"י ויגש
 מ"י ח"ה ולחם חתן בכל
 הארץ (ד"ה בלבן נקבה
 הל"ל ולחם אינה וגו')

פרק י"א א (א) שצאות בעלרת: (ב) כל לחם נילוש צפ"ע מעשרון כולת: (ג) שאין לופין בתנור צבת אחת שתי הלחם. רק כל לחם צפסע א'. מגזירת הכתוב: (ד) שמועב' ב' לחמים צפסע אחת בתנור. וגם זה מגזירת הכתוב. וכל לחם מצ' עשרונים: (ה) פארם: (ו) כשמואלין מהתנור: (ז) ר"ל שלא ישארו ויתקלקלו אורתי. מפני שכל לחם שלהם עשוי כמין חיבה בלי כסוי. שנפרטו ב' מדפנותיה. שלא נשאר בה רק השוליים וב' דפנות זו כנגד זו. ולק נעשה בדפוס שיהיה מכוון ופה האר הדפנות. וכשמואליה מהתנור חוזר ונחמו בדפוס. כדי שלא יתקעמו הדפנות בני בני קודם שיכניסום על השולחן. (א):

פרק י"א א (א) ובש"ס אמרינן דג' דפוסין היו לכן. א' שנעשית בו כשהוא בצק. והב'. כמין דפוס היה לו בתנור. והג'. כשמואליה מהתנור חוזר ונחמו בדפוס. ולא מהדר לה לדפוס קמא שניגש בו. משום דמלאכה לה נפחה. עכ"ל. ובמשמע מדברי כל רבותינו המפרשים שכל הדפוסים היה הלחם תוך הדפוס. ומתוס' [ל"ד א' ד"ה ונדפוס] נראה שמתקין ציה אם היה מתקן הלחם תוך או חוץ לדפוס. אמנם הרמב"ם [פ"ה מתמידין ה"ח] כתב צפירות ו"ל. ונ' דפוסים של זכר היו לכן. א' שמתקין בו החלה כשהיא בצק. והב' באוכין אותה בו. והג' שנתת בו כשירדו עכ"ל. ורומהני על זה. (א) אם כדברי רבותינו שכל הדפוסין היה הלחם תוך הדפוס. א"כ האך קאמר שה"ס דכש"פאה נפחה. הרי כשהיא תוך הדפוס א"כ שהתנפת מנחוץ. (ב) למה מקמי שה"ס ולהדרה לדפוס קמא. טפי הו"ל להקשות דהסני

פרק י"א א (א) ובש"ס אמרינן דג' דפוסין היו לכן. א' שנעשית בו כשהוא בצק. והב'. כמין דפוס היה לו בתנור. והג'. כשמואליה מהתנור חוזר ונחמו בדפוס. ולא מהדר לה לדפוס קמא שניגש בו. משום דמלאכה לה נפחה. עכ"ל. ובמשמע מדברי כל רבותינו המפרשים שכל הדפוסים היה הלחם תוך הדפוס. ומתוס' [ל"ד א' ד"ה ונדפוס] נראה שמתקין ציה אם היה מתקן הלחם תוך או חוץ לדפוס. אמנם הרמב"ם [פ"ה מתמידין ה"ח] כתב צפירות ו"ל. ונ' דפוסים של זכר היו לכן. א' שמתקין בו החלה כשהיא בצק. והב' באוכין אותה בו. והג' שנתת בו כשירדו עכ"ל. ורומהני על זה. (א) אם כדברי רבותינו שכל הדפוסין היה הלחם תוך הדפוס. א"כ האך קאמר שה"ס דכש"פאה נפחה. הרי כשהיא תוך הדפוס א"כ שהתנפת מנחוץ. (ב) למה מקמי שה"ס ולהדרה לדפוס קמא. טפי הו"ל להקשות דהסני

תוספות רע"ק
פ"א א [אות כו] הר"ב ר"ה ובב"פ.
 ומתקן הבצק בתוך הדפוס. וכ"כ משלשן רש"י בסוכה דף ל"ו ע"א שבי' ויל' כל העשוי לעשות למרתו דברים אחרים

פרק י"א א (א) שצאות בעלרת: (ב) כל לחם נילוש צפ"ע מעשרון כולת: (ג) שאין לופין בתנור צבת אחת שתי הלחם. רק כל לחם צפסע א'. מגזירת הכתוב: (ד) שמועב' ב' לחמים צפסע אחת בתנור. וגם זה מגזירת הכתוב. וכל לחם מצ' עשרונים: (ה) פארם: (ו) כשמואלין מהתנור: (ז) ר"ל שלא ישארו ויתקלקלו אורתי. מפני שכל לחם שלהם עשוי כמין חיבה בלי כסוי. שנפרטו ב' מדפנותיה. שלא נשאר בה רק השוליים וב' דפנות זו כנגד זו. ולק נעשה בדפוס שיהיה מכוון ופה האר הדפנות. וכשמואליה מהתנור חוזר ונחמו בדפוס. כדי שלא יתקעמו הדפנות בני בני קודם שיכניסום על השולחן. (א):

פרק י"א א (א) ובש"ס אמרינן דג' דפוסין היו לכן. א' שנעשית בו כשהוא בצק. והב'. כמין דפוס היה לו בתנור. והג'. כשמואליה מהתנור חוזר ונחמו בדפוס. ולא מהדר לה לדפוס קמא שניגש בו. משום דמלאכה לה נפחה. עכ"ל. ובמשמע מדברי כל רבותינו המפרשים שכל הדפוסים היה הלחם תוך הדפוס. ומתוס' [ל"ד א' ד"ה ונדפוס] נראה שמתקין ציה אם היה מתקן הלחם תוך או חוץ לדפוס. אמנם הרמב"ם [פ"ה מתמידין ה"ח] כתב צפירות ו"ל. ונ' דפוסים של זכר היו לכן. א' שמתקין בו החלה כשהיא בצק. והב' באוכין אותה בו. והג' שנתת בו כשירדו עכ"ל. ורומהני על זה. (א) אם כדברי רבותינו שכל הדפוסין היה הלחם תוך הדפוס. א"כ האך קאמר שה"ס דכש"פאה נפחה. הרי כשהיא תוך הדפוס א"כ שהתנפת מנחוץ. (ב) למה מקמי שה"ס ולהדרה לדפוס קמא. טפי הו"ל להקשות דהסני

פרק י"א א (א) ובש"ס אמרינן דג' דפוסין היו לכן. א' שנעשית בו כשהוא בצק. והב'. כמין דפוס היה לו בתנור. והג'. כשמואליה מהתנור חוזר ונחמו בדפוס. ולא מהדר לה לדפוס קמא שניגש בו. משום דמלאכה לה נפחה. עכ"ל. ובמשמע מדברי כל רבותינו המפרשים שכל הדפוסים היה הלחם תוך הדפוס. ומתוס' [ל"ד א' ד"ה ונדפוס] נראה שמתקין ציה אם היה מתקן הלחם תוך או חוץ לדפוס. אמנם הרמב"ם [פ"ה מתמידין ה"ח] כתב צפירות ו"ל. ונ' דפוסים של זכר היו לכן. א' שמתקין בו החלה כשהיא בצק. והב' באוכין אותה בו. והג' שנתת בו כשירדו עכ"ל. ורומהני על זה. (א) אם כדברי רבותינו שכל הדפוסין היה הלחם תוך הדפוס. א"כ האך קאמר שה"ס דכש"פאה נפחה. הרי כשהיא תוך הדפוס א"כ שהתנפת מנחוץ. (ב) למה מקמי שה"ס ולהדרה לדפוס קמא. טפי הו"ל להקשות דהסני

לקוטים
פ"א א במשנה שתי הלחם הקדומים
 נלחם הפנים אפי' דלהם הפנים תדירי משום הפייה דשתי הלחם נאפית א' א' והוא מספר קודם לנפיש ועוד ד' הלחם אידי' דזוטתן מיליה תיניהו כתיבא דנלחם הפנים משמע כל סיקון. (ע"ל): שם לחם הפנים נילוש שתי לטון יחד

פרק י"א א (א) שצאות בעלרת: (ב) כל לחם נילוש צפ"ע מעשרון כולת: (ג) שאין לופין בתנור צבת אחת שתי הלחם. רק כל לחם צפסע א'. מגזירת הכתוב: (ד) שמועב' ב' לחמים צפסע אחת בתנור. וגם זה מגזירת הכתוב. וכל לחם מצ' עשרונים: (ה) פארם: (ו) כשמואלין מהתנור: (ז) ר"ל שלא ישארו ויתקלקלו אורתי. מפני שכל לחם שלהם עשוי כמין חיבה בלי כסוי. שנפרטו ב' מדפנותיה. שלא נשאר בה רק השוליים וב' דפנות זו כנגד זו. ולק נעשה בדפוס שיהיה מכוון ופה האר הדפנות. וכשמואליה מהתנור חוזר ונחמו בדפוס. כדי שלא יתקעמו הדפנות בני בני קודם שיכניסום על השולחן. (א):

פרק י"א א (א) ובש"ס אמרינן דג' דפוסין היו לכן. א' שנעשית בו כשהוא בצק. והב'. כמין דפוס היה לו בתנור. והג'. כשמואליה מהתנור חוזר ונחמו בדפוס. ולא מהדר לה לדפוס קמא שניגש בו. משום דמלאכה לה נפחה. עכ"ל. ובמשמע מדברי כל רבותינו המפרשים שכל הדפוסים היה הלחם תוך הדפוס. ומתוס' [ל"ד א' ד"ה ונדפוס] נראה שמתקין ציה אם היה מתקן הלחם תוך או חוץ לדפוס. אמנם הרמב"ם [פ"ה מתמידין ה"ח] כתב צפירות ו"ל. ונ' דפוסים של זכר היו לכן. א' שמתקין בו החלה כשהיא בצק. והב' באוכין אותה בו. והג' שנתת בו כשירדו עכ"ל. ורומהני על זה. (א) אם כדברי רבותינו שכל הדפוסין היה הלחם תוך הדפוס. א"כ האך קאמר שה"ס דכש"פאה נפחה. הרי כשהיא תוך הדפוס א"כ שהתנפת מנחוץ. (ב) למה מקמי שה"ס ולהדרה לדפוס קמא. טפי הו"ל להקשות דהסני

פרק י"א א (א) ובש"ס אמרינן דג' דפוסין היו לכן. א' שנעשית בו כשהוא בצק. והב'. כמין דפוס היה לו בתנור. והג'. כשמואליה מהתנור חוזר ונחמו בדפוס. ולא מהדר לה לדפוס קמא שניגש בו. משום דמלאכה לה נפחה. עכ"ל. ובמשמע מדברי כל רבותינו המפרשים שכל הדפוסים היה הלחם תוך הדפוס. ומתוס' [ל"ד א' ד"ה ונדפוס] נראה שמתקין ציה אם היה מתקן הלחם תוך או חוץ לדפוס. אמנם הרמב"ם [פ"ה מתמידין ה"ח] כתב צפירות ו"ל. ונ' דפוסים של זכר היו לכן. א' שמתקין בו החלה כשהיא בצק. והב' באוכין אותה בו. והג' שנתת בו כשירדו עכ"ל. ורומהני על זה. (א) אם כדברי רבותינו שכל הדפוסין היה הלחם תוך הדפוס. א"כ האך קאמר שה"ס דכש"פאה נפחה. הרי כשהיא תוך הדפוס א"כ שהתנפת מנחוץ. (ב) למה מקמי שה"ס ולהדרה לדפוס קמא. טפי הו"ל להקשות דהסני

ארכע אלכעווען: רבי יהודה אוסר שלא תמעה. בין שתי הלחם הפנים בין צשיעור אורח ורוחב בין צשיעור הקרנות. בשתי הלחם ארכו שבעה. ורחבו ארבעה. וקרנותיו ד' אלכעווען. וסימך ד' ז"ל. לחם הפנים ארכו פשרה ורחבו חמשה וקרנותיו שבע אלכעווען. וסימך י"ו. ודרבו של ר' יהודה לתת סימנים. כמו דל"ך עד"ש באח"כ: שיהא לו פנים. דפנות. [שהא לו פנים זויות] וכן הן הקרנים: ה ארכו עשרה ורחבו חמשה. דכתיב (שמות כח) אחתים ארכו ולאח רחבו ר' יהודה לטעמיה דלמך של כלים בת חמשה טפחים היא: נותן ארכו. של לחם הפנים כנגד רחבו כל שלחן: וכופל. הלחם טפחיים ומחלה למעלה בגובה מכאן ומכאן. והן הן הקרנות ומנאלו וקופות בשא לשפת השלחן: ונמצא ארכו ממלא רחבו של שלחן. ורחבו מחזיק חצי שלחן של שתי פנים.

דלקמן בדבור וכופל כו'. ומ"ש שם צס"ד: שיהא לו פנים. ל' הר"ב דפנות והן הן הקרנים. ול' רש"י שיהא לו פנים דפנות שיהא לו פנים זויות והן הן הקרנות. וכך הגהתי בל' הר"ב ונראה צעתי דגרסת המכה לרש"י כך היא. שיהא לו פנים. שיהא לו פנים. וכתתי יליפין ממשמעו פנים חדא כדכתי' פנים ודרשין דפנות והיינו כפילות דלקמן [שכן קורא רש"י דפנות לאלו הכפילות]. ומזה דקרנין פנים שפירובו זויות והן הן הקרנות ולא אחא בן זומא לפלוגי. אלא לפרובי דפנות זויות מקרא קח יליפין. ודקתי בן זומא לומר בל' מחלוקת. לא קשיא כדלשכתן כה"ג טובא ול"פ וכדתיסין בפ"ג דכדורים. ועמ"ש עוד בזה במכה דלקמן. ול"פ דצפרק כל שעה רב ל'ו. אמרי' וכוה פת עבה אמר דף הוה טפח. שכן מצינו בלחם הפנים טפח. ומפרש פ"י שהיו צעתי דפנותיו טפח. דהיינו לחם שהיו לו פנים. ואין פנים פחותים מטפח. ע"כ. והרמב"ם פ"ו וז"ל. ומ"ש וכבר ביארתי מה דעתו בלדדים שאמר. שיהא לו פנים רבים אורך כל חלה כו' והשלחן ארכו כו' וכופל כו'. ע"כ. וענין מרובעת לאשוקי עגולה. או בעלת זויות המכה ויותר. אכל לא שיהא מרובעת שיהא הללעווען. שהרי היא על חמשה מרובע ארוך. ומ"מ גם לדכריו. בן זומא אינו מולק: הן השלחן ארכו עשרה כו'. כתב הר"ב ר"י לטעמיה דלמך [כו] בחמ"ס כלים פ"ו מ"י: וכופל טפחיים ומחלה מכאן וכו'. פ"י הר"ב וכופל הלחם טפחיים ומחלה למעלה בגובה מכאן ומכאן והן הקרנות. וכ"כ רש"י ולא הביעתי זה. דהא פ"י הר"ב. וכן פ"י רש"י על וקרנותיהן במטה דלעיל שהוא מדביק בלך לכל דופן כמון קרנים וכו'. ואע"פ שזה פ"י על קרנות דלחם הפנים שבע אלכעווען והכל הכפילה היא טפחיים ומחלה. והן בגמ' א"ר יוחנן לדברי האומר טפחיים ומחלה קופל נמלא שלחן מקדש ט"ו טפחים למעלה. לדברי האומר טפחיים קופל מקדש ט"ו טפחים למעלה. ופרכין והאיכא קרנות. קרנות לגויה דלחם כייף להו ולחם עליוהו נייה. ופי' רש"י והאיכא קרנות שבולטין ועשוין בראש הדופן. ע"כ. ולפיכך כל שרריך להביא ובהן הן הקרנות. ויש לו ג"כ תמיהה על פ"י הרמב"ם בקרנות דמפרש שהוא הגובה. ור"ל העובי של הלחם וכו'. ומזי משני לגויה דלחם כייף להו דאפ"ג דנפרש דפריך מעובי הלחם. שגם הוא מרבה באורך דלמעלה וממלא דמקדש ט"ו. מ"מ שיעורא בלישנא דתיקא הוא. דמזי כייף להו דקאמר. הכי הל"ל לחם לגויה מכייף. וכלומר שיעור עוביו. והרלב"ג צפ"י החומש תמה על הרמב"ם בזה דמפרש דקרנותיו העובי. שכיון ששתי הלחם דחמין הן ואין עובין אלא ד' אלכעווען והוא מבואר שהבליק שיהיה חמין הוא רב הכמות ממה שהיה בהיותו מלה. ואם היה הרלון בקרנותיו

לחם הפנים ארכו עשרה פנים... וסימין פ"ס: הן השלחן ארכו עשרה ורחבו חמשה. ו"ו פ"א נתייבא דלשכתן הפנים פ"ח:

שנויי נוסחאות
 דחה"פ ארכו עשרה ורחבו חמשה. נמשכ"ב. ו"י טפחים. ה' טפחים; כתי"ב (ושם ולחה"פ.) וכתי"ב וכתי"ב א' ונכ"קא זבעלס כ"י ונמשכ"ב ד"ו ודפ"י. ארכו. ורחבו. ר"א שלא תמעה ור"ד יה"ו. כתי"ב וכתי"ב א'. סימן שלא. כתי"ב י' ובתי"ב. ור"ד יה"ו סימן וכו'. ור"ד גס דה"ב וכתי"ב וכתי"ב א' ונכוסם כעטות. לחם פנים (לפני חסיד) שיהא לו פנים. כתי"ב י' ונכוסם וכן לתת כתי"ב (ושם הלחם הפנים) שיהא כולו פנים ונ"ה הפנים גס כתי"ב וכתי"ב א' ונכוסם ד"ו והוא ע"י פ"י פ"י ט"ו טפחים; נמשכ"ב. חסיד לחם פנים שיהו. וכו'. גס כתי"ב (ושם הפנים) ד"ו. חסיד כדי שיהא. הן חמשה ארכו עשרה ורחבו חמשה. כתי"ב וכתי"ב א' ונכוסם ונכוסם ד"ו. ארבה. ורחבה. וכופל. כתי"ב וכלל הכ"י קופל וכן נמאן. ארכו ממלא (כל) רחבו. כתי"ב א' ארכו כמלא רחבו וליהא וכן ליהא כתי"ב ונכוסם כתי"ב ונמשכ"ב ו"ו טפחים. את רחבו.

תוספות חדשים
פרק יא ה' במשנה נמצא ארכו ט"ו ונ"ט מלי אשמועינן בזה דהא אפי' טפח. וט"ק דלא חייבי כלל בלכ"ו של שלחן כמו ר' מאיר: (תוספתא פ"א):

והיינו חזק כדכתי' פנים ודרשין דפנות והיינו כפילות דלקמן [שכן קורא רש"י דפנות לאלו הכפילות]. ומזה דקרנין פנים שפירובו זויות והן הן הקרנות ולא אחא בן זומא לפלוגי. אלא לפרובי דפנות זויות מקרא קח יליפין. ודקתי בן זומא לומר בל' מחלוקת. לא קשיא כדלשכתן כה"ג טובא ול"פ וכדתיסין בפ"ג דכדורים. ועמ"ש עוד בזה במכה דלקמן. ול"פ דצפרק כל שעה רב ל'ו. אמרי' וכוה פת עבה אמר דף הוה טפח. שכן מצינו בלחם הפנים טפח. ומפרש פ"י שהיו צעתי דפנותיו טפח. דהיינו לחם שהיו לו פנים. ואין פנים פחותים מטפח. ע"כ. והרמב"ם פ"ו וז"ל. ומ"ש וכבר ביארתי מה דעתו בלדדים שאמר. שיהא לו פנים רבים אורך כל חלה כו' והשלחן ארכו כו' וכופל כו'. ע"כ. וענין מרובעת לאשוקי עגולה. או בעלת זויות המכה ויותר. אכל לא שיהא מרובעת שיהא הללעווען. שהרי היא על חמשה מרובע ארוך. ומ"מ גם לדכריו. בן זומא אינו מולק: הן השלחן ארכו עשרה כו'. כתב הר"ב ר"י לטעמיה דלמך [כו] בחמ"ס כלים פ"ו מ"י: וכופל טפחיים ומחלה מכאן וכו'. פ"י הר"ב וכופל הלחם טפחיים ומחלה למעלה בגובה מכאן ומכאן והן הקרנות. וכ"כ רש"י ולא הביעתי זה. דהא פ"י הר"ב. וכן פ"י רש"י על וקרנותיהן במטה דלעיל שהוא מדביק בלך לכל דופן כמון קרנים וכו'. ואע"פ שזה פ"י על קרנות דלחם הפנים שבע אלכעווען והכל הכפילה היא טפחיים ומחלה. והן בגמ' א"ר יוחנן לדברי האומר טפחיים ומחלה קופל נמלא שלחן מקדש ט"ו טפחים למעלה. לדברי האומר טפחיים קופל מקדש ט"ו טפחים למעלה. ופרכין והאיכא קרנות. קרנות לגויה דלחם כייף להו ולחם עליוהו נייה. ופי' רש"י והאיכא קרנות שבולטין ועשוין בראש הדופן. ע"כ. ולפיכך כל שרריך להביא ובהן הן הקרנות. ויש לו ג"כ תמיהה על פ"י הרמב"ם בקרנות דמפרש שהוא הגובה. ור"ל העובי של הלחם וכו'. ומזי משני לגויה דלחם כייף להו דאפ"ג דנפרש דפריך מעובי הלחם. שגם הוא מרבה באורך דלמעלה וממלא דמקדש ט"ו. מ"מ שיעורא בלישנא דתיקא הוא. דמזי כייף להו דקאמר. הכי הל"ל לחם לגויה מכייף. וכלומר שיעור עוביו. והרלב"ג צפ"י החומש תמה על הרמב"ם בזה דמפרש דקרנותיו העובי. שכיון ששתי הלחם דחמין הן ואין עובין אלא ד' אלכעווען והוא מבואר שהבליק שיהיה חמין הוא רב הכמות ממה שהיה בהיותו מלה. ואם היה הרלון בקרנותיו

ע"כ. והרמב"ם פ"ו וז"ל. ומ"ש וכבר ביארתי מה דעתו בלדדים שאמר. שיהא לו פנים רבים אורך כל חלה כו' והשלחן ארכו כו' וכופל כו'. ע"כ. וענין מרובעת לאשוקי עגולה. או בעלת זויות המכה ויותר. אכל לא שיהא מרובעת שיהא הללעווען. שהרי היא על חמשה מרובע ארוך. ומ"מ גם לדכריו. בן זומא אינו מולק: הן השלחן ארכו עשרה כו'. כתב הר"ב ר"י לטעמיה דלמך [כו] בחמ"ס כלים פ"ו מ"י: וכופל טפחיים ומחלה מכאן וכו'. פ"י הר"ב וכופל הלחם טפחיים ומחלה למעלה בגובה מכאן ומכאן והן הקרנות. וכ"כ רש"י ולא הביעתי זה. דהא פ"י הר"ב. וכן פ"י רש"י על וקרנותיהן במטה דלעיל שהוא מדביק בלך לכל דופן כמון קרנים וכו'. ואע"פ שזה פ"י על קרנות דלחם הפנים שבע אלכעווען והכל הכפילה היא טפחיים ומחלה. והן בגמ' א"ר יוחנן לדברי האומר טפחיים ומחלה קופל נמלא שלחן מקדש ט"ו טפחים למעלה. לדברי האומר טפחיים קופל מקדש ט"ו טפחים למעלה. ופרכין והאיכא קרנות. קרנות לגויה דלחם כייף להו ולחם עליוהו נייה. ופי' רש"י והאיכא קרנות שבולטין ועשוין בראש הדופן. ע"כ. ולפיכך כל שרריך להביא ובהן הן הקרנות. ויש לו ג"כ תמיהה על פ"י הרמב"ם בקרנות דמפרש שהוא הגובה. ור"ל העובי של הלחם וכו'. ומזי משני לגויה דלחם כייף להו דאפ"ג דנפרש דפריך מעובי הלחם. שגם הוא מרבה באורך דלמעלה וממלא דמקדש ט"ו. מ"מ שיעורא בלישנא דתיקא הוא. דמזי כייף להו דקאמר. הכי הל"ל לחם לגויה מכייף. וכלומר שיעור עוביו. והרלב"ג צפ"י החומש תמה על הרמב"ם בזה דמפרש דקרנותיו העובי. שכיון ששתי הלחם דחמין הן ואין עובין אלא ד' אלכעווען והוא מבואר שהבליק שיהיה חמין הוא רב הכמות ממה שהיה בהיותו מלה. ואם היה הרלון בקרנותיו

יבין תפארת ישראל בועז

(ב) ותורה דאס כי מזה עליו נעשו סימנין לזורה [בשנת ק"ד א'] ובפרשות דרכו של ר' יהודה לעשות סימנין. כדלשכתן בהנה. ע"כ כל מלה שנעמדה לסיון. אריך שיהיה שום משמעות בהמלה. דל"ל בכל אפשר לבחליף אות א' באות אחר ע"י שכתה. ואם יהיה להמלה הדיא שום המשך לאחור עניין שנעמידו עליו לסיון. זה יאז ויאז דהו"ל כסי' כפול. אכל מלות הללו שאין בהן שום משמעות. וכ"ש שאין להם שום שייכות ל' לחם ולחם הפנים. האין יהו ס' שלא נשכח מדחן. הכי לא אפשר ששכתה ונחליף לומר תחת ודד ידד. או ליופכא תחת יהו זהו. ואיה כאן סימן. ונ"ל דודד הוא נטריקון זה דד. ר"ל צ' הלחם הם כמו שדיים להיק בניא בלרין ונת חלב דבש. וכמשמול"ל [ר"ס ט"ו א'] הנדלו לפני צ' לחם בעצרת. כדי שיתברכו לנס הפירות. ויהו ה' הוא מלשון הוויס שוכבים [שע"כ ל"ו]. על שם שהלחם הפנים משוננים בזה מכל המנחות. שגם מתלוננים וטובכים ז' ימים על הסולתן. ואפי"ה אינן נכספלין בעיניה [כמ"ח]:
 דהיינו חזק כדכתי' פנים ודרשין דפנות והיינו כפילות דלקמן [שכן קורא רש"י דפנות לאלו הכפילות]. ומזה דקרנין פנים שפירובו זויות והן הן הקרנות ולא אחא בן זומא לפלוגי. אלא לפרובי דפנות זויות מקרא קח יליפין. ודקתי בן זומא לומר בל' מחלוקת. לא קשיא כדלשכתן כה"ג טובא ול"פ וכדתיסין בפ"ג דכדורים. ועמ"ש עוד בזה במכה דלקמן. ול"פ דצפרק כל שעה רב ל'ו. אמרי' וכוה פת עבה אמר דף הוה טפח. שכן מצינו בלחם הפנים טפח. ומפרש פ"י שהיו צעתי דפנותיו טפח. דהיינו לחם שהיו לו פנים. ואין פנים פחותים מטפח. ע"כ. והרמב"ם פ"ו וז"ל. ומ"ש וכבר ביארתי מה דעתו בלדדים שאמר. שיהא לו פנים רבים אורך כל חלה כו' והשלחן ארכו כו' וכופל כו'. ע"כ. וענין מרובעת לאשוקי עגולה. או בעלת זויות המכה ויותר. אכל לא שיהא מרובעת שיהא הללעווען. שהרי היא על חמשה מרובע ארוך. ומ"מ גם לדכריו. בן זומא אינו מולק: הן השלחן ארכו עשרה כו'. כתב הר"ב ר"י לטעמיה דלמך [כו] בחמ"ס כלים פ"ו מ"י: וכופל טפחיים ומחלה מכאן וכו'. פ"י הר"ב וכופל הלחם טפחיים ומחלה למעלה בגובה מכאן ומכאן והן הקרנות. וכ"כ רש"י ולא הביעתי זה. דהא פ"י הר"ב. וכן פ"י רש"י על וקרנותיהן במטה דלעיל שהוא מדביק בלך לכל דופן כמון קרנים וכו'. ואע"פ שזה פ"י על קרנות דלחם הפנים שבע אלכעווען והכל הכפילה היא טפחיים ומחלה. והן בגמ' א"ר יוחנן לדברי האומר טפחיים ומחלה קופל נמלא שלחן מקדש ט"ו טפחים למעלה. לדברי האומר טפחיים קופל מקדש ט"ו טפחים למעלה. ופרכין והאיכא קרנות. קרנות לגויה דלחם כייף להו ולחם עליוהו נייה. ופי' רש"י והאיכא קרנות שבולטין ועשוין בראש הדופן. ע"כ. ולפיכך כל שרריך להביא ובהן הן הקרנות. ויש לו ג"כ תמיהה על פ"י הרמב"ם בקרנות דמפרש שהוא הגובה. ור"ל העובי של הלחם וכו'. ומזי משני לגויה דלחם כייף להו דאפ"ג דנפרש דפריך מעובי הלחם. שגם הוא מרבה באורך דלמעלה וממלא דמקדש ט"ו. מ"מ שיעורא בלישנא דתיקא הוא. דמזי כייף להו דקאמר. הכי הל"ל לחם לגויה מכייף. וכלומר שיעור עוביו. והרלב"ג צפ"י החומש תמה על הרמב"ם בזה דמפרש דקרנותיו העובי. שכיון ששתי הלחם דחמין הן ואין עובין אלא ד' אלכעווען והוא מבואר שהבליק שיהיה חמין הוא רב הכמות ממה שהיה בהיותו מלה. ואם היה הרלון בקרנותיו

חי. כשחל י"כ להיות בע"ט: מפני שדעתן יפה. ואינן קאים לאכול הכשר כשהוא חי: ואת הביזבזים לאחר שבת. ודין סיה לסדרן בשבת בשעת עריכת הלחם: והקטיר את הביזבזים בשבת פאולה. דמוסר ומן הוא שלא היה על השלחן. אלא ו' ימים. והכא ח"א

לחקן ולומר ייחטו עד שבת הבאה. דכיון דלחם נסדר כדינו בשבת קדשו שלחן ושוב אינו יכול לשהותו. אלא עד שבת ראשונה דמפסיל בלינה: ואין חייבין עליהם משום פגול. אם הקטירן על מנת לאכול הלחם למחר אינו פגול שלא קרב המזבח כמזבתו: ולא משום נותר. שאין נותר חל על הלחם שהרי אין ראוי לאכילה: ופבא. האוכלו בטומאת הגוף אינו

בכרת כדאמרי' בהקומץ [דף כ"ה] היתר לטהורים חייבים עליו משום טומאה. וזה לא יתיר לטהורים מעולם דבזבזים הוו מחירים

דזבחים [משנה ג']. שאין חייבין עליו משום פגול עד שיקרב המזבח כדאמרי' בנדרן דנדון לא. אבל בגוונא דנדון דתירי' ודבר העיר הכ"מ בזה ואמר שהקדים השלישית לזאת לפי שזמנה לבבא ראשונה. ע"כ. הני אומר שהרמז"ם לא העתיקה לבבא זו מן המשנה כלל אלא מהתוספתא. ולפיכך הניחה לאחריה. אבל במשנתנו לא גרס כלל לבבא זו דסדר לחם ובזבזין בשבת. וכן לא נמלאת מפורשת בפירושו לא בנוסחא שלפנינו ולא בנ"א שבידי. אלא גרסא דגורס בבבא זו סדר הלחם והבזבזין לאחר השבת וכו'. והוא שכתב כך בחבורו [פ"ה מה"ת] סדר הלחם והבזבזין בלחם בשבת והקטיר הבזבזין לאחר השבת הבאה. הלחם אינו קדוש ונפסל. אבל אם הקטיר הבזבזין בשבת ב' והכ"מ הוסיף בבא זו בגי' המשנה ולפי דרכי יחא עפי שאין להוסיף אלא חילוף גרסאות בלבד כמ"ס. כנ"ל והוא נכון מאוד: סדר הלחם ואת הבזבזין לאחר שבת. והקטיר את הבזבזין בשבת פסול כילד יעשה כו' וכן העתיק רש"י בפ' שתי מדות ד' ל'. ובפ"ג דיומא ד' כ"ט. והכי מיייתי לה התם בגמ'. ונ"ח ל"ג פסול. והכ"מ כתב שגי' הרמב"ם דל"ג פסול. שעל מ"ס בספר הרמב"ם צדוק דבריו שהתחלתו בהעתיקתו לעיל אבל אם הקטיר הבזבזין בשבת נפסל הלחם. כינו יעשה בלחם ובזבזין שסדרן לאחר השבת יעשה כו'. כתב עליו הכ"מ וז"ל ואינו יכול להלוס ל' אבל. ומנחתו בשבט יס לא נפסל הלחם ונראה דה"ג בזמנה סידר הלחם והבזבזין לאחר השבת. והקטיר הבזבזין בשבת נפסל הלחם. הקטיר הבזבזין בשבת לא נפסל הלחם. כינו יעשה ויענה כו'. והטעם דכיון כסדר הלחם והבזבזין לאחר השבת לא נתקדשו ואע"פ שצ"ב יום השבת והם על השלחן. הלכך אם הקטיר הבזבזין לאחר השבת כלומר קודם שיגיע השבת. הלחם אינו קדוש מאחר שלא הונחו שם בשבת וגם לא הקטירו בשבת. שהרי אין שם בזבזין ונפסל שאין לו חקנה עוד. ואינו קדוש [שכ"כ שם הרמב"ם] כלומר שאין חייבין עליו משום פגול כו' אבל אם הקטיר הבזבזין בשבת לא נפסל הלחם. דכיון דביום השבת היו הבזבזים עם הלחם על השלחן נתקדשו הלחם. וז"ל רבינו

ע"י כך ולא יתקיים מצות אכילתן ויבואו לבית הפסול: וכן סדר את הלחם ואת הבזבזין בשבת כו'. אין חייבין וכו'. וכן הגירסא בכל הספרים והיא גי' נכונה דהוי טעמא דאין חייבין משום פגול כו' כמו ברש"י דפ"ה הר"ב שם. אבל הרמב"ם

בפ"ה מה"ת [סי"ד] כתב סדר את הלחם ואת הבזבזין בשבת כמזבתו והקטיר את הבזבזין לאחר שבת כו' נפסל הלחם. והרי הוא קדוש שנפסלו וחייבין עליהן משום פגול ונותר וטמא פ"כ. וכתב הנספח. משנה שנראה שגירסתו בבבא זו וחייבין כו'. ומסיק בטעמא. דברש"א. כיון דלא סדר הבזבזין בשבת לא היה כח לחייב בהקטרתם משום פגול נותר וטמא. ה"ע"פ שזקקו בשבת.

אבל כסידר הבזבזין עם הלחם בשבת חל על הבזבזין כח לחייב בהקטרתן משום פגול נותר וטמא כשוקטרו. אע"פ שלא יוקטרו כמזבתו. ואע"ג דתנן בפ"ק דמנחות [מ"ג] ובפ"ב

שלא יוקטרו כמזבתו. י"ל דלא אחי לאפוקי. אלא שלא יהא עירוב ופ"ה מה"ת [סי"ד] כתב סדר את הלחם ואת הבזבזין בשבת כמזבתו והקטיר את הבזבזין לאחר שבת כו' נפסל הלחם. והרי הוא קדוש שנפסלו וחייבין עליהן משום פגול ונותר וטמא פ"כ. וכתב הנספח. משנה שנראה שגירסתו בבבא זו וחייבין כו'. ומסיק בטעמא. דברש"א. כיון דלא סדר הבזבזין בשבת לא היה כח לחייב בהקטרתם משום פגול נותר וטמא. ה"ע"פ שזקקו בשבת. אבל כסידר הבזבזין עם הלחם בשבת חל על הבזבזין כח לחייב בהקטרתן משום פגול נותר וטמא כשוקטרו. אע"פ שלא יוקטרו כמזבתו. ואע"ג דתנן בפ"ק דמנחות [מ"ג] ובפ"ב

ח סדר את הלחם בשבת כו' נפסל הלחם. והרי הוא קדוש שנפסלו וחייבין עליהן משום פגול ונותר וטמא פ"כ. וכתב הנספח. משנה שנראה שגירסתו בבבא זו וחייבין כו'. ומסיק בטעמא. דברש"א. כיון דלא סדר הבזבזין בשבת לא היה כח לחייב בהקטרתם משום פגול נותר וטמא. ה"ע"פ שזקקו בשבת.

שנינו נוסחאות ח (סדר את הלחם בשבת כו' נותר ופסול) סדר כו'. כתיב אי ליתא לנכח זו. פ"ה מה"ת [סי"ד] כתב סדר את הלחם ואת הבזבזין בשבת כמזבתו והקטיר את הבזבזין לאחר שבת כו' נפסל הלחם. והרי הוא קדוש שנפסלו וחייבין עליהן משום פגול ונותר וטמא פ"כ. וכתב הנספח. משנה שנראה שגירסתו בבבא זו וחייבין כו'. ומסיק בטעמא. דברש"א. כיון דלא סדר הבזבזין בשבת לא היה כח לחייב בהקטרתם משום פגול נותר וטמא. ה"ע"פ שזקקו בשבת.

ראשון לציון אסור דפיס כלומר דוקא כשפיס דם האדם לחד כלו או ע"ג ככר כו' מזה מוכח דהבבא דה"ה דם האדם בלית איתו מני דנפיק דוקא דה"ה דמלבי שתי דשיי דלא פיסי כדאמר רב שם ולא חייבי הברייתא נהיה שתי אלא כשפיס דוקא פ"ה דלחמי מני דם האדם כפי"ג דהיינו דוקא דפיס ואינו הלאות טעורס בזה שדקו לפי שכן ולא כגמלא שיהי כן. כגא גופא הדא ניקחא גבי דם מלבי שהי היתא בלחמי ודם שפיסי ודמשום אסור ודם שפיסי ודחי אין חילוק ויותר מזה דדמם מלבי שפיס אינו אסור מן הזוהר כלל רק מדרבנן בעלמא כתיב כל המפיקים וכמזבתו משא"כ דם שפיסי דאיכא אסור דלחמי ופ"ה מה"ת [סי"ד] כתב סדר את הלחם ואת הבזבזין בשבת כו' נפסל הלחם. והרי הוא קדוש שנפסלו וחייבין עליהן משום פגול ונותר וטמא פ"כ. וכתב הנספח. משנה שנראה שגירסתו בבבא זו וחייבין כו'. ומסיק בטעמא. דברש"א. כיון דלא סדר הבזבזין בשבת לא היה כח לחייב בהקטרתם משום פגול נותר וטמא. ה"ע"פ שזקקו בשבת.

דכתיב ואת הבזבזין לאחר שבת כו' נפסל הלחם. והרי הוא קדוש שנפסלו וחייבין עליהן משום פגול ונותר וטמא פ"כ. וכתב הנספח. משנה שנראה שגירסתו בבבא זו וחייבין כו'. ומסיק בטעמא. דברש"א. כיון דלא סדר הבזבזין בשבת לא היה כח לחייב בהקטרתם משום פגול נותר וטמא. ה"ע"פ שזקקו בשבת.

בועז

תפארת ישראל

יבין

(ג) ולרמב"ם דס"ל דאסור לאכל בשר בני מלחה [פ"ו ממ"א]. י"ל דה"ל מלחה וכו' כהניס. דס"ל אין עיבוד בלובלין. ואפילו לחם [שבת דה"ל] דס"ל יש עיבוד בלובלין. היינו רק מדרבנן. והכא לנדרך זמנה לאכל בשר הקרבן. אין שבות במקדש. ובש"ם אמרין דבאמת אלכסנדריים היו. ורק קרי להו בבליים דרך ציון. מדהזכרנו בזה בבבליים שהיו רעבנות ודלדלסקין [ב"ה פ"ו א'] בבבלי טעמא דאכלי נהמא בנהמא. דרך רעבנות. וי"פ שעי"ט שישו כן נעשת מזה. שלא יבוא לירי נותר. א"פ"ה ראוין להתבנות. מדהיו מורגלין בלחילה כו'. דל"כ לא היה מקיימין בלחילה כו' מזה כלל. דהרי אע"ג דרך במתנות כהונה נעשו לאכלן כדרך שהמלכים אכלין. דרך תענוג וכבוד [כחולין ק"ב ב']. משא"כ בשאר בשר קרבן שכולו לכהנים [כהוס' זבחים ע"ה ב' ד"ה צבור]. שילכו לאכולו כמו שיראו. ע"כ. בשר חי לא שמה אכילה כלל. דהרי האוכל חב"ז חי פטור. מדלוח דרך הכאתו [כפסחים כ"ד ב']. ונל"פ דה"ה האוכל בשר נבילה חי פטור. דאף לנתר מה דאמרין [חולין דס"ז ב'] דבשר חי חי לכוס. היינו רק דמה"ס כששבלו הקטרו מדעתו [ובבבא כ"ו ב']. אבל שיהא שרי מה"ס לעטול בשר חי כמו אכילה כלל לענין אסור. ודרי לרמל"מ [פ"ה מייאדי הזוהר ד"ה יס] גם ירי מזה לא יא' כשאלו שום דבר שלא כדרך אכילתו. א"כ מה מלח קיימו אלה בלחילה בשר חי מחטאין. רק מדאורגלו כך לא מדאורגלו כו' ודרי לרמל"מ [פ"ה מייאדי הזוהר ד"ה יס] גם ירי מזה לא יא' כשאלו שום דבר שלא כדרך אכילתו. א"כ חוס' ד"ה אלא דו"ק]. ואור"ח ק' עמא צבילה דתן אל כל אדם [כפסחים מ"ד א']. למשעם בהם אפילו מורגל בשר. י"ל דשתי סבא. מדלא אשכר שאלו הכשר הוב צ"פן אחר. פיררו מדע"י מנהג רעבנות הוב קיימו המלכה. אינו מהמובחר. ולא ישרה בעיני החנא. דכבר אמר רבי [פ"ב דזבחת] היזה דרך ישרה שיעור לו האדם. כל שהיא תפארת לעושים. וסתמא משמע אפילו בענין קיים המתנות: [סדר קדשים ח"א] מ"ז

שתי הלחם פרק יא מנחות

ביצד יעשה יניחנה לשבת
 הבאה. מ"ז ט"ז
 שאפילו דחה על השלחן
 ימים רבים. וזכיתו פ"ז פ"א
 ע"י ידועהו קטניו מ"ז
 ה"ז לפי הבטוח הנ"ל:
 מן שתי הלחם נאכלות
 אין פחות משנים. ק"י ט"ז
 עתה מ"ז פ"א עתה מ"ז
 פ"ז פחותה פקעה אומר
 מינון כ"ג: כיצד נאפות
 בערב יום. מ"ז פ"א מ"ז
 פתרון ומספרים: לחם
 הפנים נאכל א"פ מתעשה.
 מ"ז פ"א ויפתחו וק"י
 פ"ז פחותה פקעה אומר
 מינון כ"ג: כיצד נאפות
 וזאת דוחה לא את השבת
 ט"ז פ"א ט"ז

שנויי נוסחאות
 (פסול) כיצד. כפי"ר
 ב' ובמסג' ד' ודס"י
 עד בערמאן ליהא ודס"ו
 הכ"ז וע"י וי"ט ודל"ג
 יניחנה. לוי"ז וזימא
 יניחנה. שאפילו היא
 לפי"ה. ה"ז; ובזכיתו
 פ"א... ה"ז; ובזכיתו
 עמדה וכו'. היה. ימים
 (רבים) ככל הכ"ז ובמסג'
 ד' ויהא וע"י כפי"ר המסג'
 ובמסג' מ' נאכלות
 אין פחות משנים. כפי"ר
 נאכלין לא פחות. וכו'
 לא ג"כ ככל הכ"ז. (מלך)
 כ"ק) ובמסג' וכו'.
 כפי"ר ח"י. שני ימים
 וכו' כפי"ר. ו"א יתר
 על שלשה. נמשג' ו'
 ולא יותר. נמשג' ו'.
 יותר על שלש כפי"ר כ'
 וכפי"ר. משלשה.
 בערב יום. כפי"ר
 וכפי"ר ערב יום.
 ונאכלות ביום.
 נאכלות.
 ת"ר יום להיות אחר
 השבת. כפי"ר ואם חל
 יום אחר. וכו' ואם
 ג"כ כפי"ר כ' ובמסג';
 כפי"ר ח"י יום אחר
 בשבת. כפי"ר שבת.
 נאכלות ל"ז. גז"ר
 נאכל. רח"פ נאכל
 אין פחות מששה ולא
 יתר על ארבע עשרה.
 כפי"ר. לא פחות.
 ובמסג' היום. אין נאכל
 פחות. כפי"ר לח"פ
 לחשה לעשרה לאחר
 עשר לא פחות ולא
 יותר כיצד וכו' ככל
 הכ"ז. ובמסג' לח"פ
 נאכל.). נאפת בע"ש.
 ככל כפי"ר (מלך כ"ק).
 נאפות. נמשג' וכפי"ר.
 מסג' וי"ז דבור הסוקר.
 ונאכל בשבת). כפי"ר
 ב' ובמסג'. נאפות בע"ש
 נאכלות וליהא וכו'
 כפי"ר ח"י וזימא.
 נאכל לעשרה. ככל
 הכ"ז (מלך כ"ק) נאכלות
 וכן כמסג'. שני ימים
 (שבוים). נמשג' ד'
 שנים ימים וליהא.
 ואינו דוחה לא (א"ה)
 השבת. נמשג' ד'
 ויהא; כפי"ר ואין דוחה.

רבינו לא נפסלה הלחם שזו היא הנפסלה הנכונה בדברי רבינו
 לא נפסל ולא כמסג' דגרסי נפסל. ע"כ. אלא חמינה דכי ניים
 ושכב הכ"מ כתב להא מלתא דהיאך אפשר לחלק בין היו שבזיכוס
 עם הלחם על השלחן בשבת או לא. ודבבא רחשונה דפסלה
 היינו בהקטרו קודם שהגיע השבת.
 שהרי הרמב"ם כתב בהדיא בזהותה
 בבא הראשונה והקטיר הבזיכין לאחר
 שבת הבאה. וכן לשון ג"כ בפירושו.
 גם נתלבט מאד הכ"מ מאי כ"מ נבלא
 נפסל כיון דאין לו בזיכוס שיוקטרו
 בשבת הבאה [וא"ל שיש לו תיקון על
 ידי שיסדר עמו בזיכוס אחרים בשבת
 זו. ויקטירם בשבת הבאה. ואח"כ
 יותר הלחם. דא"כ [לא] ה"ל למסנה
 ולרבינו להשמיט תיקון זה] ונדחק
 יומר דאפשר דכי אמרי' נפסל הלחם
 יסרף. וכי אמרי' לא נפסל היינו שלא
 יסרף עכ"ד. וזה דוחק גדול לכך
 ל"ל טעמיה ספרים דין דגרסי נפסל
 היא הנכונה וכן ראינו בגמ"י שבפי'
 המסנה. שכתוב בה ג"כ שתי הבבות
 הללו. הראשונה כבודן של לחם
 ובזיכין כבודן והוקטרו לאחר השבת.
 והשני בהקטרו בשבת שתיים כבוד פסול.
 ונמשג' ד' ודס"י
 עד בערמאן ליהא ודס"ו
 הכ"ז וע"י וי"ט ודל"ג
 יניחנה. לוי"ז וזימא
 יניחנה. שאפילו היא
 לפי"ה. ה"ז; ובזכיתו
 פ"א... ה"ז; ובזכיתו
 עמדה וכו'. היה. ימים
 (רבים) ככל הכ"ז ובמסג'
 ד' ויהא וע"י כפי"ר המסג'
 ובמסג' מ' נאכלות
 אין פחות משנים. כפי"ר
 נאכלין לא פחות. וכו'
 לא ג"כ ככל הכ"ז. (מלך)
 כ"ק) ובמסג' וכו'.
 כפי"ר ח"י. שני ימים
 וכו' כפי"ר. ו"א יתר
 על שלשה. נמשג' ו'
 ולא יותר. נמשג' ו'.
 יותר על שלש כפי"ר כ'
 וכפי"ר. משלשה.
 בערב יום. כפי"ר
 וכפי"ר ערב יום.
 ונאכלות ביום.
 נאכלות.
 ת"ר יום להיות אחר
 השבת. כפי"ר ואם חל
 יום אחר. וכו' ואם
 ג"כ כפי"ר כ' ובמסג';
 כפי"ר ח"י יום אחר
 בשבת. כפי"ר שבת.
 נאכלות ל"ז. גז"ר
 נאכל. רח"פ נאכל
 אין פחות מששה ולא
 יתר על ארבע עשרה.
 כפי"ר. לא פחות.
 ובמסג' היום. אין נאכל
 פחות. כפי"ר לח"פ
 לחשה לעשרה לאחר
 עשר לא פחות ולא
 יותר כיצד וכו' ככל
 הכ"ז. ובמסג' לח"פ
 נאכל.). נאפת בע"ש.
 ככל כפי"ר (מלך כ"ק).
 נאפות. נמשג' וכפי"ר.
 מסג' וי"ז דבור הסוקר.
 ונאכל בשבת). כפי"ר
 ב' ובמסג'. נאפות בע"ש
 נאכלות וליהא וכו'
 כפי"ר ח"י וזימא.
 נאכל לעשרה. ככל
 הכ"ז (מלך כ"ק) נאכלות
 וכן כמסג'. שני ימים
 (שבוים). נמשג' ד'
 שנים ימים וליהא.
 ואינו דוחה לא (א"ה)
 השבת. נמשג' ד'
 ויהא; כפי"ר ואין דוחה.

מחירים ידיה ולא קרבו כהלכת: יניחנו לשבת הבאה.
 ויעמוד שבועיים על השלחן. דכיון דלא נסדר בשבת אין שלחן
 מקדש עד שהגיע שבת ומאוחז שבת יכול להסתותן שבעת ימים:
 שאפילו היה על השלחן ימים רבים. קודם השבת אין צורך
 כלום שאין השלחן מקדשו עד השבת
 הלכך לא מפסיל בלינה לאחר השבת:
 אין פחות משנים. מ"ז ימים
 משנאפו: נאכל לשלשה. שאפילו
 בע"ש. לפי שאין אפייתן דוחה לא
 שבת ולא י"ט: לחשעה. בשבת
 שניה. שהוא חשישי לאפייתו: לעשרה.
 שנאפו בחמישי בשבת: שני ימים
 טובים של ר"ה. קודם לשבת.
 נאפה דרביעי ונאכל בשבת שניה
 הכי לאחר עשר ואם תאמר הרי
 שנים עשר יניחו דהא אותה שבת
 הוי יום הכפורים ואין הלחם נאכל
 עד למחר שבת. הא ל"ק דלענין
 אכילת קדשים הלילה הולך אחר היום
 שעבר. הלכך מקרי אחד עשר: ואינו
 דוחה לא את השבת ולא את י"ט.
 לפי

ומסג' ל"ז וזימא
 יניחנה. שאפילו היא
 לפי"ה. ה"ז; ובזכיתו
 פ"א... ה"ז; ובזכיתו
 עמדה וכו'. היה. ימים
 (רבים) ככל הכ"ז ובמסג'
 ד' ויהא וע"י כפי"ר המסג'
 ובמסג' מ' נאכלות
 אין פחות משנים. כפי"ר
 נאכלין לא פחות. וכו'
 לא ג"כ ככל הכ"ז. (מלך)
 כ"ק) ובמסג' וכו'.
 כפי"ר ח"י. שני ימים
 וכו' כפי"ר. ו"א יתר
 על שלשה. נמשג' ו'
 ולא יותר. נמשג' ו'.
 יותר על שלש כפי"ר כ'
 וכפי"ר. משלשה.
 בערב יום. כפי"ר
 וכפי"ר ערב יום.
 ונאכלות ביום.
 נאכלות.
 ת"ר יום להיות אחר
 השבת. כפי"ר ואם חל
 יום אחר. וכו' ואם
 ג"כ כפי"ר כ' ובמסג';
 כפי"ר ח"י יום אחר
 בשבת. כפי"ר שבת.
 נאכלות ל"ז. גז"ר
 נאכל. רח"פ נאכל
 אין פחות מששה ולא
 יתר על ארבע עשרה.
 כפי"ר. לא פחות.
 ובמסג' היום. אין נאכל
 פחות. כפי"ר לח"פ
 לחשה לעשרה לאחר
 עשר לא פחות ולא
 יותר כיצד וכו' ככל
 הכ"ז. ובמסג' לח"פ
 נאכל.). נאפת בע"ש.
 ככל כפי"ר (מלך כ"ק).
 נאפות. נמשג' וכפי"ר.
 מסג' וי"ז דבור הסוקר.
 ונאכל בשבת). כפי"ר
 ב' ובמסג'. נאפות בע"ש
 נאכלות וליהא וכו'
 כפי"ר ח"י וזימא.
 נאכל לעשרה. ככל
 הכ"ז (מלך כ"ק) נאכלות
 וכן כמסג'. שני ימים
 (שבוים). נמשג' ד'
 שנים ימים וליהא.
 ואינו דוחה לא (א"ה)
 השבת. נמשג' ד'
 ויהא; כפי"ר ואין דוחה.

תפארת ישראל
 יבין
 (ג) מדאפלוש בע"ש: (עד) ואע"ג דמשכח"ל דנאכל ל"ג ויותר
 והיינו כשלא נסדר כדיו וכמסנה ח'. י"ל דהכא רק כנסדר כדיו
 מיירי: (ג) הב': (עו) שחלו ביום ה' ו': (עו) דהרי אפלוש ביום
 ד'. ונאכלין בשבת שפיה. ואף דלא הוא י"כ. היו יכולין להאכילין
 לוכרי כהונה קטנים שאינן מהענין. והו דאף גדולים יכולין לאכלן
 בלילה שלאחריו. דבקדשים הלילה הולך אחר יום ששבר:
 ע"ח אפייתן:

תוספות חדשים
 כמליתו [כפי"ר דמנחות מ"ג]: (טו) אם סדר הלחם והבזיכין לאחר
 שבת: (טז) מלסלק הלחם והבזיכין: (סח) ואז יסלקם: (סח) לאו
 דוקא. אלא ר"ל עפי מו' ימים. אבל בשבו על השלחן טפי מב'
 שבתות. ודאי נפסלו. דהרי בשבת ראשונה נתקדשו: (ע) דלא
 נפסלו בשבת הראשונה כלעיל ס' ס"א. י"ל דהכא דלא נסדרו
 כמנוחין. לא קדשן השולחן עד שבת הראשון. ויקטירם כדון בשבת
 הב': (עא) ביום ב' משנאפה: (עב) שחל עלת ביום ח':

ראשון לציון
 גרס לה וע' מלחא בעתא: מ' תוי"ט ט"ז שני י"ט של ל"ה כו' דהן ואינו
 דוחה את יום ז' כו' ועיי' ב"ז' ו"א כתבו תירון על זה ועיי' יס סדר למסנה:

ח' בתוי"ט ד"ה שאפילו כו' מוטיחין מ"כ לחול. ל"ל מקודין ככלי שבת
 כו' טכוס: מ' תוי"ט ד"ה שני י"ט כו' יום שני עיקר כו' נפסחים דף מ"ז
 ע"א

וק במחתיחין ז' כמ"ט שס וע"ט: ולא את יום טוב. כחז הר"ב לפי שאין אופין ומצליים ביו"ט. אלא מה שאוכל בלחמו היום בלבד. בפרק אלו עוברין [דף מ"ו] פריך מהכא לחון דאמר מדאורייתא לרבי שבה נעשין ביום טוב [והכי מפרשין בפר"ב דבילה] דהשתא דשבת ביו"ט שרי דיו"ט ביו"ט מיבעיא ומשני שאני הכא דאמר קרא לכס ולא לגבוה. תוס'. ומה שהקשו שם ר"ע מברטנורה

לפי שאין אופים ומצליים ביו"ט. אלא מה שאוכל בלחמו היום בלבד: רבן שמעון בן גמליאל אומר משום רבי שמעון בן הסגן דוחה (את יום טוב) ואינו דוחה את יום צום:

בר"פ דלקמן וה"ל להתוספות לפרש בלחמו מ"ד הוא שהקשו: ואינו דוחה את יום טוב. חל יום הכפורים בערב שבת. אין לחם הפנים נאפה בו. רש"י. ועיין מ"ט לעיל במתני' [ד"ה שני י"ט כ"ו] גם מ"ט במתנה ז'.

תוספות חדשים
פ"א כחז רש"י ג"כ תיבון ז' : שם במח"ד וע"ש. וע"כ בבב"א יישוב נכון ע"י :

י ב ין תפארת ישראל י ב ין

עט) דאין אופין ומצליין ליו"ט רק מה שפריך לאופו יום. דכתיב לכס: (פ) דס"ל דהאי לכס ר"ל ולא לעוממי [פסחים דמ"ז]:

ר"ע מברטנורה המנחות והנסכים פרק יב מנחות תוספת י"ב ציונים

פרק י"ב א המנחות והנסכים. עד שלא קדשו בכלי. אינן קדושים קדושת הגוף. אלא קדושת דמים שפריך לפדותן והדמים קדושים. ודוקא כשנטמאו יש להן פדיון אם לא קדשו בכלי. אבל לא נטמאו אף על פי שלא קדשו בכלי. אין פודים אותן: העופות והעצים והלבונה [ובלי שרת] שנטמאו. אין להם פדיון. שלא נאמר פדיון בקדושת הגוף. אלא בבהמה בעלה מוס. דכתיב (ויקרא כו) ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה'. והעריך הכהן אותה וכו'. ובעלי מומים

פרק יב א המנחות והנסכים שננטמאו עד שלא קדשו בכלי. (יש להם פדיון). משקדשו בכלי. אין להם פדיון. (העופות) והעצים

קדשה בכלי שרת כגון שחטה לא אשכחן בה פדיון: העופות. לשון החוס' כשקדם הקדישן למומן מיירי. אבל קדם מומן להקדישן נפדיון. כדתיב בתוספתא וכו'. ע"כ. ובמקום משנתנו היא שנייה בתוספתא. והיינו דדייק הרמב"ם וכתב בפ"ו מאיסורי מוצח. הסלת וכו'. והעופות וכו'. שנפסלו או שנטמאו ואפשר לטעון עומאה נמי נשטו ולאחר מליקה. כגון עולה שאינה באה לכלי שרת כלל. ולא הוה כבהמה שחטה. שכתב רש"י לעיל. ולהכי אינן פדוים: והעצים והלבונה וכלי שרת. ואף על גב דלא קדושת הגוף יניבו. אלא מכשירי קרבן הם. אפ"ה הואיל ומנחות ונסכים טהורים אין להם פדיון הני אף על גב דנטמאו נטהורים דמיין עינים ולבונה לאו בני אשוויי [איכלת] יניבו אלא הקדש משויי לכו חוכלא. [ועיין מ"ט במשנה ה' פ"ד דזבחים] דעלים נמה דלא משפי לכו לגורין לא מתכשרי. לבונה נמי כמה דלא קדשה בכלי שרת לא מתכשרה. כלי שרת. נמי הואיל ואינה להו טהרה במקוה. גמרא. והשתא לא משכח להו עומאה. אלא לאחר דמתכשרו בכלי שרת. דמקודם לכן אינן ראויין לקבלת עומאה וכו'. דאין להם פדיון דטהורים לגמרי הן. והיינו דלא עריב להו ותני בהדי מנחות ונסכים. אלא משום דהני לעולם אין להם פדיון. דמשום דקודם שקדשו בכלי שרת אין להם שייכות עומאה. והרמב"ם שפ"ו מאיסורי מוצח. עריב ותני להו (ושלולום אס) [וכתב שם] נטמאו. או נפסלו

שנויי נוסחאות
פ"י"ב א עד שלא קדשו. במשכ"ב .. קדשו. משקדשו. דג"ל משקדשו. העופות. גדלי והעופות וכו' כגש"י והוהו כגש"מ.

ראשון לציון
פרק יב א [במשנה] והעצים כו' אין להם פדיון. ע"י בהרשב"א פ"ו מה"משי"ק סי' וכו' שם שם שם דהרמב"ם פסק הרבן דמעילה ע"ש וכו' ברכת הוצאת תורה וכו' דאשמיטתו' להגדולים כולם סגם מכתב הכסף שאין חולק עליה לענין י"ל כיון דרבי פליג בהם עם הרבן הני דסתם כדברי עמנו זהו לא מקרי סגם משנה וכו' מה"משי"ק מ"ו פ"א דפסחים:

י ב ין תפארת ישראל בועז

פרק י"ב א (א) רק הקדישן בפה: (ב) מדלא קדשו עדיין קדושת הגוף רק קדושת דמים. כיהו כשלא נטמאו. כל הראוי נמוצה אין לו פדיון: (ג) ואם נסכים לחין נטמאו. עושין להם מערכה בפי"ע בראש המוצח ושורפן [רמב"ם פ"ו מאיסורי מוצח] (א): (ד) שהוממו לאחר שהוקדשו. (ב):

היינו רק לראיה שפירש תוך העורה [כפסחים כ"ד א']. אבל הא שישפס על הרפסה במדורה מיוחדת להיכירא. סברא דנפשיה היא. אי"כ לרמב"ם נמי משום היכירא ישפס בראש המוצח. עב"פ ק"ל מ"ט בנטמאו הנסכים משאר כסול שאירע בהן. בכל פסול שבהו מדטעון גריפה בקודש. נימא דלנטרן היכירא בשריפתן. ואת"ל באמת כך הדין רק הש"ס והרמב"ם. לרבותא נקטו נטמא. דלרמב"ם אפילו נטמאו יעלו המוצח לשרפן. ולרש"י יעמדו מערכה בפי"ע בעורה. עב"פ ק"ל לרמב"ם. מדתנן [פ"ט דזבחים מ"א] לנסכים פסולים שיעלו למוצה ירדו. כשלמא לרש"י י"ל שירדו כדי לשרפן למטה בראפה. אלא לרמב"ם לעינין מה ירדו. ישרפו שם במערכה בפי"ע כתיב. ונ"ל דלרמב"ם מדטענו כדי לנטרן. להכי ירדו להיכירא כדי שלא יעשו לנטרן באמת. אלא יורדין עד שעשה להן מערכה בפי"ע. ואז יחזור להעלותן לשרפן שם: (ב) ורתוי"מ כ' דמזי איירי אף בנטמאו ולאחר מליקה. ובטולת עוף מיירי אף שאינה באה לכלי שרת כלל. אפ"ה מדתבא עוף אינו נפסל. ונ"ל דלהכי נקט עולה. דאילו חטאת עוף אפשר שתבוא לכלי שרת כשתחבש. אבל אין לדמות עוף לבהמה שנתקדשה בשמיעה

פסולת מיירי כגון ללא יכול לקמוץ מכל אחת בפני עלמה:
הרי עלי מנחה מן השעורים יביא מן החטים. שאין
מנחת נדבה בזה אלא מן החטים. וכגון שאמר אילו הייתי
יודע שאין מביאים מנחה מן השעורים לא הייתי נודר אלא
מן החטים. אבל אם אמר לא הייתי

הרי עלי מנחה מן השעורים י. יביא מן
החטים. קמח יביא סלת. בלא שמן
ולבונה. יביא עמה שמן ולבונה. חצי
עשרון. יביא עשרון שלם. עשרון ומחצה.
יביא שנים. רבי שמעון פוסר. שלא
התנדב כדרך המתנדבים י. ד מתנדב
אדם מנחה של ששים עשרון. ומביא
בכלי אחד. אם אמר הרי עלי ששים
ואחד. מביא ששים בכלי אחד. ואחד בכלי
אחד. שכן צבור מביא ביום טוב הראשון
של חג שחל להיות בשבת ששים ואחד י.
דיו ליחיד שיהא פחות מן הצבור אחד י.
אמר רבי שמעון והלא אלו לפרים ואלו
לכבשים ואינם נבללים זה עם זה אלא אב

כאורחה: ג הרי עלי מנחה מן השעורים יביא מן החטים.
כתב הר"ב. וכגון שאמר אילו הייתי יודע וכו'. ומיהו ברפ"ב
דנדר בלומר הריני נודר מן הגרוגרות. סברי צ"ה ללא היו
נודר שלא נדר כדרך הגדולים. דדוקא גבי מנחה יביא מן החטים.
מזום דשעורין שייכי גבי מנחה.
כדאשכחן מנחה טעומר ומנחה קנאות
דבאות שעורין ולמנחה מעליא
דכווין. אבל גרוגרות לא שייכי
לכוורות. ומטיקרא כי אמר הריני
נודר לא היה בדעתו [לכוורות] כלל.
תוס'. והכא לא דמי למתני' ה' פ"ג.
באומר טודה מן החולין ולחמה מן
המעשר דיביא לחמה מן החולין ולא
בדקינן ליה. מזום דהתם מאי בדיקא
צ"ה. נדר גמור נדר. אלא שרואה
לכביא מהמעשר. ואינו יולא י"ח בזה.
ומזום דהדר ביה כי אמר מן המעשר
לא מלי למיחד מזום אמירתו
לנזוה כו' כדכתיבנא עס צבט
החוספות: ד אמר ר"ש והלא אלו
לפרים ואלו לכבשים ואינם נבללים
זה עם זה. פירש הר"ב במנחות א

שנוי נוסחאות
הרי עלי מנחה.
כמנצי האומר הרי
בלא שמן ולבונה.
נדר וכו' שלא שמו;
כמנצי. ובלא לבונה.
שלא התנדב. כד"ל
וכתיב... נתנדב.
ד (ש"ל) ששים עשרון.
כמנצי ד"ו ליהא זבן
ליאז כתיב (וסס).
עשרונות. אם אמר
ה'ע ששים ואחד. כתיב
וכתיב כי וכו' ואם
אמר... כמנצי אמר
ה'ע ש' עשרון סבא
בכלי אחד) אם אמר...
ומתקן כש"מ דמיונר
סוד דמיונר רישא.
ואחד בכלי אחד.
כתיב וכמנצי ד'...
בכלי אחד. שכן צבור
מביא. כתיב וכמנצי...
הצבור... כתיב וכתיב
וכש"מ שכן מצינו
שהצבור... וליה מצינו
(סביאין).
ביו"ט הראשון. כתיב
וכתיב י"ט... שמואל
פחות. כמנצי שהוא...
כתיב שהוא פחות.
ואלו לכבשים ואינם
כתיב וכש"מ ואלו
לאילים ואין (וכ"ל ואין
גם כתיב) ועי' כתיב
וכ"ל כו לפרים וללילים ואלו
כבשים כמנצי גמ' (ד"ס).
זה ע"ז.
וכתיב וכתיב א"ל מוח על
זה ועי' פ"ג כמנצי וכו'.

הסרה וזו יתירה. עיין מ"ט בפ"ט משנה ד': אלא עד ששים יכולים להבלל!
כחז הר"ב והאי חנא סבר לה כראב"י דאמר
בפרק שתי מדות [משנה ג'] אפילו מנחה של ס' עשרונים. אין לה אלא לוג.
וכ"כ רש"י דלביב דראב"י נקט לה. וקשיא דא"כ
משנה זו כולה נדחית מהלכה. דדברי ה"ק נדחין מפני
הקושא האמתית שיקשה עליו ר"ש. ודברי ר"ש נדחין ג"כ כיון דלעיל
עס פסקו הרמב"ם והר"ב דלא כראב"י. וה"ל למה שחקו בכלן ולא פירשו דמסנה זו דחיה
יה. ולא עוד אלא שהרמב"ם כתב
וטעם רבי שמעון ודאי אמת. וגם ראיתי בחזרו שכתב בפ"י מהקרבנות [ה"ל]
אין היחד מביא מנחה בכלי אחד יותר מס'
עשרון וכו'. שאין יכולין להבלל כנאחד אלא ששים. אבל יתר על ששים
אין נבללים וכו'. ועס פרק ב' כתב. דמדודת שמן של
מנחת יחיד בלוג שבמקדש. כמני העשרות מנין הלוגים. והיינו דלא כראב"י.
אלא לזו פירושו בטעם ר"ש כך הוא.
אש"פ שזכרו בפרק [בלידן] של מסכה זו שצ"ה לבלול אותה בבת אחת
[ה"ל בלא] צלילה. עכ"ד. וגרין דבריו ללא מטעם ראב"י
קאמר לה ר"ש. אלא דאפילו לת"ק דראב"י דלכל עשרון מביא לוג. אש"פ
כל שהעשרות יותר על ששים מתוך שהסלת רב הוא. א"ל
להבלל יפה. אפילו יהיה לו לוגים כמספר העשרות. והשתא משנחית
הלכה היא ומטעמה דר"ש. ומ"מ על מ"ש הרמב"ם אין
היחד מביא [מנחה] בכלי אחד כו' קשיא מאי דייק למכתב יחיד
והכ"מ בשם הר"י קורקוס כתב ח"ל דקדק רבינו לכתוב אין
היחד מביא. לרמוז מה שאמרו עס שהצבור מביא ביו"ט ראשון
של חג שחל להיות בשבת ששים ואחד עשרון ע"כ. ולא הציונות
דבריו. שהרי אף הצבור אין מביאין בכלי אחד כדאמר ר"ש.
לך נ"ל בהפך דאילו צבור אין מביאין בכלי אחד אפילו פחות
מה

מזה
הרי ל"ג פרים
ל"ט עשרונים. ועשרון לכבש.
הרי ל"ד כבשים י"ד עשרונים.
וכ' עשרונים לאל.
הרי ל"ב אילים ד' עשרונים.
כל אלו למוספי החג
אז. ועוד לב' כשני מוסף שבת שני עשרונים.
ולב' כשני המדין
ב' עשרונים. הרי זין הכל ס"א עשרונים
שמביא ביום זה:
ב) דבכל דוכתא מצינו קרבנות
הצבור מרובות מקרבנות היחיד:
כא) דכשיערבס נפסלו.
דמנחת פרים עבה ב' לוגי שמן
לעשרון. ומנחת כבשים רכה ג' לוגין
לעשרון. ופסולין
כשיתערבו [כפ"ט מ"ד].
וא"כ היכא ילפת מזה
מנחת נדבה של
יחיד שמביא כולן בכלי א':
כב) להכי יחיד מביא רק ס' עשרון
בכלי א':

נדרת. רק שמה היתה לפניו
שדעתו כו ונדבה אחרת.
קמ"ל: יז) והרי
מנחת נדבה בזה רק
מחיתין: יח) והא דלפניו.
דוקא בשלומר
אלו הייתי יודע
הייתי אומר
שאיננה מחיתין.
וכדומה.
אלא
באומר אלו
הייתי יודע
הדיון לא
הייתי נודר
כלום.
לכ"ע פטור
מכלום.
[ולא דמי
לאומר הרי
עלי תודה
מחולין
למנחה
מעשר
דיביא
גם למנחה
מחולין.
ולא כדקדק
כי הכא
[כפ"ט מ"ה].
ד"ל דהתם
עיקר
הקרבן
נדר
כדיו.
רק שאמר
שהיה
ממעות
מעשר.
ובזה
לא ילא
יד"ח
נדרו.
מש"כ
הכא
עיקר
הקרבן
לא
נדר
כדיו
ועי"ג
כו'
ל"ט].
אלא
קו"ל
כר"ש.
פירו
דוקא
הנהו.
דכולו
שיבו
למנחה.
ואפילו
שעורין
אפשר
במנחה
עומר
וסוטה.
אלא
באומר
הריני
נודר
מגרוגרת.
גם
לדין
פטור
ממירות
[כפ"ב
דמיר].
דבגרוגרת
לא

תוספות חדשים
אפילו למ"ד דכ"ט אין
מקדשין ס"א מדעת
שלא יאצרו משמן
מכלי לכלי
הכדושים לא יעשו
שהיחס
כטעם
ודר"ט:
(מתקשר"ט ו"ג):

מפריבים וכו' לא הייתי נודר
הר"י פסור. ואם אמר
אילו הייתי יודע
הייתי נודר
בדרך
שפריבים
הר"ו חייב
להקריב
בדרך
שפריבים
עכ"ל
סבואר
דמחלק
בין
אמר
מנחה
דבוק
או
מנחה
שהוא
מוכרת
ומקורו
בסוגי'
עיי"ש.
וכן
אם
לא
הוכיח
כלל
מנחת
רק
אמר
ה"ע
חצי
עשרון
פסור.
ולא
שהני
בדיקה
אלא
בהוכיח
תחלה
מנחת
בוח
ע"י
בדיקה
שאומר
הייתי
נודר
בדרך
שפריבים
הוי
באילו
אמר
ה"ע
מנחה
לבד
עיי"ש

יכין
תפארת ישראל
יכין
שייבי נזרות כלל:
(יט) דהיינו ג' עשרונים
לפר. הרי ל"ג פרים
ל"ט עשרונים.
ועשרון לכבש.
הרי ל"ד כבשים
י"ד עשרונים.
וכ' עשרונים
לאל.
הרי ל"ב אילים
ד' עשרונים.
כל אלו למוספי
החג
אז.
ועוד לב' כשני
מוסף שבת שני
עשרונים.
ולב' כשני
המדין
ב' עשרונים.
הרי זין הכל
ס"א עשרונים
שמביא ביום זה:
ב) דבכל דוכתא
מצינו קרבנות
הצבור מרובות
מקרבנות היחיד:
כא) דכשיערבס
נפסלו.
דמנחת פרים
עבה ב' לוגי
שמן
לעשרון.
ומנחת כבשים
רכה ג' לוגין
לעשרון.
ופסולין
כשיתערבו
[כפ"ט מ"ד].
וא"כ היכא
ילפת מזה
מנחת נדבה
של
יחיד שמביא
כולן בכלי א':
כב) להכי יחיד
מביא רק ס'
עשרון
בכלי א':

תוספות רע"ק
מפריבים וכו' לא הייתי נודר
הר"י פסור. ואם אמר
אילו הייתי יודע
הייתי נודר
בדרך
שפריבים
הר"ו חייב
להקריב
בדרך
שפריבים
עכ"ל
סבואר
דמחלק
בין
אמר
מנחה
דבוק
או
מנחה
שהוא
מוכרת
ומקורו
בסוגי'
עיי"ש.
וכן
אם
לא
הוכיח
כלל
מנחת
רק
אמר
ה"ע
חצי
עשרון
פסור.
ולא
שהני
בדיקה
אלא
בהוכיח
תחלה
מנחת
בוח
ע"י
בדיקה
שאומר
הייתי
נודר
בדרך
שפריבים
הוי
באילו
אמר
ה"ע
מנחה
לבד
עיי"ש

פרק יב ג [אות בן] תו"ט ד"ה הרי עלי.
ולמנחה מעליא אכווין.
ולפ"ו אם אמר הרי עלי מנחה
מן השעורים לאו כלום הוא
כמבואר בסוגיין.
והרמב"ם כתב
בהיבדורו
וה"ל
האומר
ה"ע
מנחת
שעורים
או
מנחת
חצי
עשרון
או
מנחת
בלא
שמן
ולבונה
הר"ו
פסור
שלא
התנדב
בדרך
שפריבים.
אמר
ה"ע
מנחה
מן
השעורים
או
מן
הפדשים
או
מנחה
בלא
שמן
ולבונה
כו'
שואלים
אותו
אם
אמר
וכו'
ואילו
ידעתי
שאין
ה' ככ"ט
מניה
מנחת
וע"ש.
(רמ"ט)

ואין מתנדבין שמן. וזכור
ע"ז פ"ה ט"ז פ"ה א"ר
שרפון מה מצנינו בין
שבא דרבא. מ"כ וק"ל נכנס
פ"ה ח' : אין שני
מתנדבין עשרון אחד.
מ"ז פ"ה ט"ז פ"ה ט"ז
ה"ב : אבל מתנדבין עולה
ושלשים ובעוף. מ"י ט"ז
מ"ז פ"ה ט"ז פ"ה ט"ז
וע"ז פ"ה :

ומנסכו לשיחין צפני עלמו : ואין מתנדבים שמן. בלא סלה
ויון : מתנדבין שמן. וקומלו ומקטיר הקומן ושירים נאכלים :
שכן הוא קרב חובתו בפני עצמו. עס חובתו הוא קרב צפני

עלמו. אף על פי שהוא בלא חובה
עס המנחה אינו מעכב המנחה:
תאמר בשמן כו'. דיון דלא תשכחא
ליה ליתיה בכלי צפני עלמו. השתא
נמי לא ליתיה : אפילו פרידה אחת.
תור אחת. או בן יונה א'. מתנדבים
בין שנים. והלכה שמתנדבים יין ושמן
צפני עלמן. ומתנדבים מנחת נסכים
בין נסכי פרי. בין נסכי איל וכנש. וכל
הקרבנות צאים בנדבה בשוחפות חוץ
מן המנחה. לפי שאמר בה נפש דכס"ב
(ויקרא ב') ונפש כי תקריב קרבן מנחה:

ואין מתנדבים שמן (א). דברי רבי עקיבא.
רבי טרפון אומר מתנדבין שמן (ב). אמר
רבי טרפון מה מצנינו ביין. שבא חובה.
ובא נדבה. אף השמן. בא חובה ובא
נדבה. אמר לו רבי עקיבא לא. אם
אמרת ביין שכן הוא קרב חובתו בפני
עצמו (ג). תאמר בשמן שאינו קרב חובתו
בפני עצמו (ד). אין שנים מתנדבים עשרון
אחד. אבל מתנדבים עולה ושלמים (ה)
ובעוף אפילו פרידה אחת (ו):

המנחה ח"א חלל שמפריש בכלי
שיעור קומן שהוא כשני זיתים. כ"ט
ה"ב במשנה ד' פ"ג. ועיין מ"ט
בספ"י דזכחים. (והוא דמפקינן הכא
שמן מקרבן. ולעיל הכדתי י"ן.
תרווייהו מפיקין ב"כ. ועיין ב"ט.
דלקמן משנה ג' מ"ט עס עוד בס"ד):
שכן הוא קרב חובתו בפני עלמו.
לשון ה"ב הוא קרב צפני עלמו
מעכב המנחה. אבל קשה מאי צפני
דלא תשכחן ליתיה בכלי צפני עלמו.

שנויי נוסחאות
ה (רבי טרפון אומר
מתנדבין שמן). כ"ט
ל"ה. (מה) מצנינו ב"כ
ודפו"י יתא. שבא
חובתו ב"כ ובמש"ב
שואו בא... אף השמן
בא חובה ובא נדבה.
במש"ב אף שמן שהוא
בא חובה בא... כ"ט.
שואו בא חובה יבוא
נדבה. אמר (ל) ה"ע.
כ"ט ודפו"י יתא.
(ד) אם אמרת. כ"ט
וכ"ט וכ"ט יתא.
שכן הוא קרב חובתו
בפ"ט. כ"ט. וחובתו.
וכן נסמן; כ"ט עס
חובתו... וכן נסמן.
ובעוף. כ"ט ועוף
והנה כ"ט.

אע"פ שהוא בלא חובה עס המנחה אינו מעכב המנחה. דהא במשנה ה' פ"ג לא תנן דיון
להכי היפוק ליה כממשותן של הדברים שהיין צפני עלמו ממש קרב. וכדפירש בשמן
ולשון רש"י. אינו מעורב במנחה :

י ב ין

תפארת ישראל

י ב ין

(א) בלא סולה : (ב) ומפריש ממנו בכלי כשיעור קומן.
דהיינו כ"ב זיתים. ומקטירן. והשאר נאכל לכהנים. והכי
קיי"ל : (ג) ששם מקריבו עס חובתו. הוא נקרב צפני עלמו.
ולא מעורב במנחה : (ד) דאע"פ דשמן של מלורע קרב

צפני עלמו ומזה ממנו הז' הזאות ננד ק"ק. עכ"פ אינו קרב
בשום דוכתא במזבח צפני עלמו ומדלא תשכחן שקרב צפני עלמו
בזובה. גם בנדבה לא יבואו צפני עלמו : (ה) בשוחפות :
(ו) בן יונה או תור מותר לנדבו בשוחפות :

פ"ג א הרי עלי עשרון
מ"ה מ"ה הקרבנות כ"ז
הרי עלי מנחה. מ"י ט
ה"ה : ב מנחות מין
המנחות. ק"ד פ"ג מ"י
מ"ז מ"ה מ"ה הקרבנות כ"ה

פרק יג א הרי עלי עשרון יבוא אחד. פשיטא. וכן עשרונים
נמי פשיטא דמיטעו [עשרונים] שחים. פירשתי
ואינו יודע כו'. אלעמירך ליה. גמ' : יביא איזה שירלה. פי'
ה"ב ממחשת המנחות דחמשה הן. כדפי' ה"ב לקמן. וכדכו

פרק יג א הרי עלי עשרון. פירשתי. כמה עשרונים אביא
ואינו יודע כמה אמרתי. יבוא ששים עשרונים
דחי בלוי מהכי נדר לא תיכפת ליה. דמתנה ואומר מה שפירשתי
יהא לנדרי והשאר יהא לנדבה ובטפי מהכי ליכא לספוקי דאין

שנויי נוסחאות
פ"ג א אחר עשרונים
יבוא שנים.
כ"ט ובמש"ב... עשרונות
... כש"ט כ"ט אחר...
שחים ללא לזכר.
בגדת הסלת. כ"ט.
סולה. ב מין המנחה
כו' מין המנחות.
במש"ב א מין... או מין
... כ"ט וכ"ט וכ"ט
מן המנחות... מן המנחות.

התוס' אבל במנחת נסכים לא
אכון. אע"ג דמתנדב ארס מנחת
נסכים בכל יום [כ"ט] בסוף פרק
דלעיל דכתמא דעמיה אמנחות
המפורשות ורגילות לבא צפני
ע"מ
הרי עלי עשרון יבוא אחד.
פירשתי ואינו יודע מה פירשתי (ב). יבוא
ששים עשרון (ג). הרי עלי מנחה. יבוא
איזו שירצה (ד). רבי יהודה אומר יבוא מנחת הסלת. שהיא
מיוחדת שבמנחות (ה) : ב מנחה מין המנחות יבוא אחת. מנחות.

מנחה אחת יסירה מששים עשרון :
הרי עלי מנחה. האומר הרי עלי
מנחה סהם. יבוא איזה שירלה מחמם
מנחות : מיוחדת. שנקראת מנחה
סתם. ואין לה עס לווי. וכל שאר
מנחות יש להם עס לווי. מנחת
נוחבת. מנחת מרחפת. מנחת מאפה.
ואין הלכה כרבי יהודה : ב מנחה
מין המנחה. האומר הרי עלי
מנחה. או מין מנחה. יבוא אחת מן המנחות האמורות בפרשה : מנחות. עלי. או שאומר מין מנחות עלי יבוא שתי
מנחות

י ב ין

תפארת ישראל

בועז

פרק י"ג א סולה פשיטא. רק סופא קמ"ל צלאל ידע כמה
פירש. (א) : (ב) שכחתי המנין כמה מנחות נדרתי :
(ג) מיירי דאמר פירשתי מנין עשרונות. אבל לא אמרתי סיהיו כולן
בכלי א'. להכי אפילו רבי דקאמר לקמן [במ"ב] דמיתו מא' עד
ס'. התם מיירי שאמר סיהיו כל נדבותיו בכלי א'. מש"כ הכא
שלא פי' סיהיו כולן בכלי א'. להכי סגי שיביא ס' עשרונים ב'ס'
כלים. [אמנם איה"ק ח"כ יתם שגדר עפי ממנין זה [ובדלקמן מ"ד]
י"ל דהתם אין מנין מורגל להקדשות וזה נכסף. מש"כ הכא מסתמא לא
הקדים [ספי ממנין. כמנין] מנחות שמורגל בנדר ביום הוצר מוכנה [לעיל פי"ב
מ"ד]. ולחזקיה בש"ס ה"ב מיירי בכלי א'. ומתניתין אהיא כרצון לקמן [מ"ב] : (ד) מן החמשה מיני מנחות. דד' מיני מנחות יש
כמ"ס ריש מכולתן. כולת. מנחת. מרחשת. מאפ"ה [ובמאפה ככלל חלות. ורקיקין. וסימן להמנחות סחרא או סחוררר] : (ה) דסולה
קראת בבורה סהם בשם מנחה בלי עס לווי. מש"כ שאר מנחות יש להן עס לווי בבורה. מנחת מרחפת וכו' : (ו) אם אמר הרי עלי
מנחה

פרק י"ג א) כך הגיה ב"ק בש"ס. אמנם הגי' שלפניו הוא קר.
פשיטא. ומשני מיעוט עשרונות שהם אשכחא ליה.
ופירש אאמ"ו הגזוק"ל בגליון הש"ס שלו. דסד"א דאף ללא יגרע
מז' עכ"פ יוסף על ב'. עכ"ל. וזני ע"ר הנאבדק"ק לאנדרסערג
שליט"ה הוסף לחק דברי אה"מ הגזוק"ל דהרי לחזקיה מתני' כרצון
האי. דקמן והגיה גדול ילא [כרתוי"ט מ"ט] ולהכי קמ"ל דהו דוקא
במסופק כמה פירש בנדרו. מש"כ בעשרונים אין כאן שפק. ללא מדיה
אינש נפשיה לספיקא. כ' כחות צנות [קידושין ד"ה וס"ד]. ונדריס
ס"א ב'. ואיולה"ק דכאן משמע דמיטעו רביס ב' לא פחות ולא יותר.
ולמה

מנחה

הרי עלי עשרון פרק יג מנחות

פירשתי בן הבקר נ"ו.
 מ"ו ע"כ: פ"ז הרי עלי
 הורה: פ"ז פ"ז פירשתי
 בן הבקר: מ"ו פ"ז מ"ו
 מ"ה"ה: פ"ז הרי עלי
 שור: ק"ו מ"ז מ"ז פ"ז
 מ"ז מ"ה"ה: פ"ז פ"ז מ"ז
 שור בכנה מ"ו והביא
 בשנים: מ"ז ע"כ פ"ז:
 שחור והביא לבן: מ"ז ע"כ
 פ"ז: גדול והביא קטן:
 מ"ז ע"כ: קטן והביא
 גדול: גדול ק"ו פ"ז:
 בן שור על עולה: ק"ז
 ע"כ מ"ז פ"ז מ"ז מ"ה"ה
 פ"ז:

אלעזר בן עזריה אומר. או תור או בן יונה. ככז הר"ב. דל"פ מר כי אחריה ומר כי אחריה. גמ'. וכחזו הסוס' אע"פ שהיו רגילין לקנות קרבנות צירובלים מ"ב מעות שנמלחו לפני כוחרי בהמה [היינו צירובלים] ואמרו [בכפ"ק דגריחות] מטעה ועמדו קונים ברבעותים מכל מקום דעת הגודר לפי מה כרוחה בעיר ט"כ: א"ל וגדי. ולשון הר"ב א"ל ושעיר וגדי. וכ"כ רש"י. וז"ל הסוס' ה"ג יביא פר עגל וא"ל שעיר גדי וטלה. וי"ט דלא כתיב שעיר ועל כרחין גרסינן ליה כדקתני גדי שלמים בעירה. פ"כ. אכל הרמב"ם כתב וז"ל ושם [טלה] נופל על כבש ועל עז פ"כ. אלא דאי הכי לא לגרוס גדי שהוא בן שנה. כמו הכבש. כמ"ס הר"ב במענה דלקמן: ז' יביא פר ופרה. עגל ועגלה. ג"כ דעת ר' הרמב"ם: א"ל ורחל. פי' הר"ב. רחל נקבה בת שתי שנים. וה"ל לפרש א"ל בן שתי שנים כדחתן במ"ג פ"ק דפרה: גדי וגדיה שעיר ושעירה טלה וטליה. וכן גי' הר"ב אכל במשנה שבגמ' גרסינן בעיר ושעירה קודם גדי וגדיה. וכדחתן לעיל וכן נראה דכוונה אותם כסדר גדלם: ח' ונסכוו ה"ן והסלת כמביאין עם הקרבן הם נקראים נסכים. כמ"ס הרמב"ם ברפ"ב מהלכות הקרבנות וכבר כתבתי זה במ"ג פ"ד דזבחים: ר"ז

והביא קטן. לא יצא. קטן והביא גדול. לא יצא יו"ט: שור זה עולה ונסתאב ס"ה. אם רצה יביא בדמיו ס"ה שנים ג' משום ה"י חנא פלוגתא דר' ורבנן הכא כסופא לפרוטי דרישא לאו דברי הכל היא. אלא ר"ז הוא ולא רבנן ואין הל' כר':

ונסתאב. כגל כל מוס דבעל מוס אקרי טמא. כדכתיב [ויקרא כ"ו] ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה' ובעליו מומין סיפרו הכחז מדבר. כדפרשין בפרקין דלעיל: אם רצה יביא בדמיו שנים. ולא דמי לרישא דאמר' שור במנה והביא שנים במנה לא ילא דתם דאמר הרי עלי שור במנה הייב עד שיביאט. אכל הכא בעור זה ונסתאב שאני

דכיון

בן עזריה אוכר או תור או בן יונה לא. פירשתי. מן הבקר. ואיני יודע פה פירשתי. יביא פר ועגל ז'. מן הבהמה ואיני יודע מה פירשתי לה. יביא פר ועגל א"ל גדי וטלה לה. פירשתי ואיני יודע מה פירשתי לו. מוסף עליהם. תור ובן יונה: ז' הרי עלי תורה ושלמים לו. יביא כבשלה. פירשתי מן הבקר ואיני יודע מה פירשתי לו. יביא פר ופרה עגל ועגלה. א"ל ורחל ס"ה. גדי וגדיה ס"ה. שעיר ושעירה ס"ה. טלה וטליה ס"ה: ח' הרי עלי שור. יביא הוא ונסכוו במנה ס"ה. עגל. יביא הוא ונסכוו בחמש ט"ו. א"ל. יביא הוא ונסכוו בשתיים ט"ו. כבש. יביא הוא ונסכוו בסלע. שור במנה. יביא במנה חוץ מנסכוו. עגל בחמש ט"ו. יביא בחמש חוץ מנסכוו. א"ל בשתיים ט"ו. יביא בשתיים חוץ מנסכוו. כבש בסלע. יביא בסלע חוץ מנסכוו. שור במנה. והביא שנים במנה. לא יצא. אפילו זה במנה חסר דינר וזה במנה חסר דינר. שחור והביא לבן. לבן והביא שחור. גדול והביא לבן. לא יצא. רבי אומר לא יצא יו"ט:

משום ה"י חנא פלוגתא דר' ורבנן הכא כסופא לפרוטי דרישא לאו דברי הכל היא. אלא ר"ז הוא ולא רבנן ואין הל' כר':

דכיון

או בן יונה. באחריה דתנא קמא לא היו קורים עולה סהס. אלא לעולה בהמה ופחותה שבעולה בהמה הוא כבש הלכך יביא כבש ובאחריה דר' אלעזר בן עזריה היו קורים עולה סהס גם לעולה העוף. הלכך יביא תור או בן יונה. ומר כי אחריה. ומר כי אחריה: יביא פר ועגל. זכרים ולא נקבות. דעולה יביא לספקי אלא בזכרים. ומתניתין רבי היא דאמר לקמן המתנדב קטן והביא גדול לא ילא. אכל רבנן פליגי עליה ואמר המתנדב קטן והביא גדול ילא. דיש בכלל מרובה מועט. והלכה כחכמים: פירשתי. אחד מקרבנות הבהמה ואיני יודע מאיזה מהן פירשתי. יביא מכל מיני בהמה הזכרים גדולים וקטנים דהיינו פר ועגל א"ל ושעיר וגדי וטלה: פירשתי. את המין. ואיני יודע מה פירשתי אם מין בהמה או מין עוף: ז' תורה ושלמים. תורה או שלמים: יביא כבש. פחות שבהמה ושלמים: יביא פר ופרה. דתורה ושלמים א"כ לספקי בזכרים ונקבות: ורחל. נקבה בת שתי שנים: גדי. בן שנה מן העצים: שעיר. עזים בן שתי שנים: טלה. כבש בן שנה: ח' יביא הוא ונסכוו במנה. כך נפרש דינו בחורה שבעל פה שהיא שרך הסור עם נכסיו מנה: עגל יביא הוא ונסכוו בחמש. סלעים: אמר הרי עלי שור במנה. יביאנו במנה חוץ מנסכוו שהרי כך קבעו: שור במנה. והביא שנים במנה לא יצא. שהרי קבע שור במנה: קטן והביא גדול יצא רבי אומר לא יצא.

משום ה"י חנא פלוגתא דר' ורבנן הכא כסופא לפרוטי דרישא לאו דברי הכל היא. אלא ר"ז הוא ולא רבנן ואין הל' כר':

דכיון

שנויי נוסחאות
 (א) תור. גדול ודופי וכו"ק וכו"ק ליתא; כתיב יביא תור וכה' כחוס' ע"כ (ט"ז, ט"ז). א"ל גדי וטלה. כתיב ואל. ; במשכ"ס א"ל שעיר גדי. ועי' הוי"ט ובן יונה. כתיב נשעית או בן יונה; כתיב וביני יונה וז"ל טוס'. ז' תורה ושלמים. כתיב וכו"מ. או שלמים ועי' רכ"י וכו"ס וכחוס' מן הבקר. במשכ"ס ד"ז מין בקר. עגל ועגלה. כתיב ועגל. ; ורחל. כמכ"ס ורחל. מלך ופליה. כתיב וטלאה: כתיב טלה וטלה ולי' טוס' מוקד. וטלה וכוונה בני קמני' והוא כמכ"ס ס"ה (קמני' כמו פת"מי מואל כתיב הוא מלך הקטן). ח' א"ל כ"ו בשתיים כבש כ"ו בסלע שור כ"ו חוץ מנסכוו עגל כ"ו בחמש חוץ מנסכוו א"ל כ"ו כתיב ליתא כ"ו נס' ; ח' שור זה עולה ונסתאב. כתיב זה עלי ונסתאב וכה' ע"כ (במקום עולה) כל המנה ונשעית מן כמ' דעתה דהפוס הוא הנכון ונכ"ו נכ כ"ו זה כדכדוס' (ד"ט). (א) ורצה יביא בדמיו שנים. כתיב ליתא.

ראשון לציון

ז' תי"ט ר"ה דר'ו עלי עולה זכר' ובהו' המוס' וז"ל ע"כ כתיב ק"ו ע"כ נרש"י כבשנו' משנה מלבון הר"ב וע"כ כתבו הסוס' דכתיב אמנם כתי' לשון הר"ב לק"ט וכו' כמכ"ס דכתיב ובע"ז מ"ה' מטע"ק ע"ש ועי' פליט: ז' הר"ב ר"ה שיעור עזים בן שתי שנים ז"ע מ"ז ס"א דפרה חטאת הנזר כ"ו כתיב מ"ה' ששים והלאה וכו' הר"ב כיון שעיני ר"ח ושל מועדות כולוה ע"כ שנה: ח' חיי"ט ר"ה גדי וגדיה כ"ו ודחתן לעיל כ"ו ר"ל לעיל כמקו' מ"ו לפי גי' ס"ה חוס' שהביא החיי"ט לעיל:

לקוטיים
 דלא פליגי דהיינו מיידי נאמר מעט דומיה דהיב וכפ'

יבין תפארת ישראל
 משנה שמייה עד סוף שנת ב' נקרא הזכר א"ל והנקיבה רחל. והא דלא יביא נמי עוף דהרי גם עוף נכלל במלת בהמה כדאמרין [חולין ט"ו ב' ז'] ז'אחר בהמה למטה. ומוקמינן לה בעופי דקליל. י"ל לשון חכמים לחוד ולשון ב"כ"ה כהנודר לחוד. וזכ"ל גם בלשון חורה אין עוף בכלל בהמה כדאמרין [ב"ק כ"ד ב'] אם לרבות עופות. ועי' עוד [תמורה פ"א מ"ו] וע"כ ז"ל דלשון חורה לחוד ולשון חכמים לחוד [בכחולין קל"ז ב'] : (ב) עז מיום ל"א משולד עד סוף שנהו נקרא הזכר גדי והנקיבה גדיה: (ג) עז מיום ל"א משנה שני' עד סוף שנה ב' שלה נקרא הזכר שעיר ונקיבה שעירה. ובכ"ס גרסינן שעיר ושעירה קודם גדי וגדיה. וכן הנכון: (ד) כבש מיום ל"א משולד עד יום אחרון משנתו. נקרא הזכר טלה ונקיבה טליה: (ה) שהיא טהור והסולת והשמן והיון שמביא עמו שוין יחד ק' זרין. דהיינו כיה כלעין [ולפי משנת שלו הוא ט"ו ר"ט. [ועי' ש' בשבועות פ"ו ב']]. ולכ"ס פ"ז מקרבנות זכר דמי בניו לא כתוב ולא שמו. אמנם הכל לפי הזמן והמקום: (ו) כלעין: (ז) מיידיה הכא הפלוגתא בסוף. דקמיל דמשנה ז' רבי היא: (ח) שגל כל מוס: (ט) כשיפדו: (י) וכשיפדו יוכל לכתיב

דכיון דאמר שור זה הקריב עולה ונסחאז חזל ליה נדרים. דחו לא מני לקוימה: רבי אוסר. לכתלה. אבל אם הביא ילא. דכיון דאמר זה. אינו חייב באחריותו. ואין הלכה כרבי: הבינוני שבהן הקדש. אף הבינוני שבהן הקדש. דכ"י ש לו

רבי אוסר. כתב הר"ב לכתלה. וארישא יביא בדמיו שנים דהוי קמן והביא גדול *שכלל מקום שנים חסונים מאחד. אפילו שנים שנים רש"י נמי פליג אלא דנטר להו לרבנן עד דמסקי למלתייהו והדר מפליג עלייהו הדע דקחני כבש זה עולה ונסחאז יביא בדמיו איל

שנים הגדול הקדש שהמקדים צעין יפה מקדים ומסתמא מועב שכן הקדים דכתיב (דברים י"ג) מבחר נדרים. וכ"י ש לו שלשה חוששין אף לבינוני. דלא ידעינן אפי מינייהו חל הקדש. אי הגדול דהוי עין יפה. אי הבינוני דהוי עין יפה לגבי קטן. הלכך תרוייזו אפרי מיהו לא קרב למזבח אלא חד מינייהו. והכי עבד דלשחרי חד מינייהו ממתיק לבינוני עד שיזמם ומחלל אהוה בגדול. דממה כפסך אי הבינוני חל ולא הגדול. הכי נפל בו מוס וחללו. ואי הגדול חל מעיקרא. נמצא בינוני חולק מעיקרא: פירשתי. איזה

שני שוורים אלו עולה ונסחאבו. אם רצה יביא בדמיהם אחד. רבי אוסר (א). איל זה עולה ונסחאב. אם רצה יביא בדמיו כבש (ב). כבש זה עולה ונסחאב. אם רצה יביא בדמיו איל. רבי אוסר. האומר אחד מכבשי הקדש. ואחד כושורי הקדש. היו לו שנים. הגדול שבהן הקדש (ג) שלשה. הבינוני שבהן הקדש (ד). פירשתי ואיני יודע מה פירשתי. או שאמר. אמר לי אבא (ה) ואיני יודע מה. הגדול שבהן הקדש (ו): הרי עלי עולה יקריבנה במקדש. ואם הקריבה בבית הונוני

מהן ולא ידעתי איזה הוא: או שאמר לי אבא. בשעת מיהו א' מזכיר הפרשתי להקדש ואיני יודע על איזה מהן אמר לי: הגדול שבהן הקדש. דהיכא דאמר פירשתי ליכא ספקא דודאי הגדול פירש: י בית חונוני. בית המקדש שבה חונוני צנו של שמעון הלדיק צאלכסגדריאה של מזרים שכחמ שמעון הלדיק אמר להם חונוני צני ישמש חתני. מפני שהיה צני ורגיל בעבודה יותר משמטי אהיו. ולא קבל עליו חונוני להיות כהן גדול לפי שהיה שמעי אחיו גדול מנוטו שתי שנים ומחלה. ונהמנה שמעי כ"ג חתה אביו. לימים נתקנה חונוני בשמטי אחיו אמר לו באלאמך סדר עבודה הלבישו כהונת בד דקה שלובבות הגשים על צברן ועליה אזור לר קטן והעמידו אלל המזבח. ילא ואמר לאחיו הכהנים ראו מה נדר זה וקיים לאחוזתו אהוה היום שאתמנה לכ"ג אבנב כהונת שליבי ואחגור באזור שליבי. בקשו אחיו הכהנים להרגו. סה להם כל המאורע בקשו להרוג את חונוני רן מפניהם לבית המלך. ועדין כל הרוחה אהוה אומר זה הוא הלך לו לאכסגדריאה של מזרים שהיו צה רצבות מירשרל ועשה שם מקדש וצנה מוצח והעלה עליו לשם ה' ועל אהוה מוצח נתעבה יעשיה [י"ב] ציוס הוא יהיה מוצח לה' צהוך ארן מזרים ועמד הביח הוא קרוב למלחיה שנה ונקרא בית חונוני על שמו. והכל מודים שהקרבות שהיו קרבים שם. אינן קרבן. לפיכך מי שאמר הרי עלי עולה והקריבה שם לא יא

לא עבד. אלא שמענו וגמרו סיהא הוא הכ"ג ופסקו לו הגדולה. ולימים כשהיה לו להחנק ולעבוד נתקנה כו' וצבריהא ואפי"ן נתקנה צו כו'. ומ"ס הר"ב והעמידו אלל המזבח. צבריהא. ומסיים הרמב"ם ללמרו איך יעבוד. לא שיגע צנוס עבודה מן העבודות. מפני שאכור בעבודה מחוסר בגדים. ע"כ. ומ"ס הר"ב והעלה עליו לשם ה' כרבי יהודה צבריהא וה"ל דיקא מהני דקחני וא"ל לדר אחר. מכלל דבית חונוני לאו ע"ז הוא. וכחבו הקום' תימה הרי יש כהן איסור שחופי חן. ונראה דלכני נח היה מעלה. לנכרים הנודרים נדרים ונדבות. ע"כ. והרמב"ם כתב והקריב עליו קרבנית לשם יתברך וכן אמרו בית חונוני לאו בית ע"ז הוא אלא שער על מה שנאמר (דברים י"ג) פן העלה עולותיך בכל מקום אכר תראה וגלספו עליו כת שקורין קבטער עם כל הלויים עליהם וקרא אותן לעבודה השם וצאו אליו וגדל עניטו ציניהן ומוהו כהן וכבדו אותו בית. והיו המלרים עובדים צו לשם ומקריבין קרבנות כפי מה שלמד אותן. ונתקיים דבר ה' על ידי יעשיה [י"ט י"ט]. ציוס הוא יהיה

יהיה

לכותים

יכול להקריב לא עבר ככל האחר: (בה צלוואתו. וקמ"ל דלא אמרינן שהתא לכסי צחקת יורש קיימי. וכחשב הקדש כשמוילא מחבירו עליו הראיה. דליהא. דע"כ משנדרה אביו צי גוא דרחמנא איהא [כר"ה ד"ו א'] (נו) אפילו יש שם צינוני. דבשלמא ככלא פירש. לא יהיה שעה שיהיה ההקדש מוחזק צה' מהן צוודאי. להכי מחשב הקדש הממעה. משא"כ הכא הרי פירש והל הקדש על א' מהן ודאי שעה א'. וכל היכא דיתא צי גוא דרחמנא איהא. ולהכי מחשב הוא מוילא מחבירו מהקדש. [כך נ"ל. ועי' בגורים פ"ב מ"ח וד"ק. ואפשר זה כוונת רש"י הא. שכתב דכשפירש אין כהן ספק. דוודאי גדול פירש:] (נו) דכשמת שמעון הלדיק בן חונוני. לוא שכנו חונוני ישמש ככהנס גדולה. מדהיה ת"ח יותר משמטי אהיו. וכשמת אביהם. מחל לו חונוני לשמעני הכהונה גדולה. מרביה גדול מהונוני צ' שנים ומחלה. ואח"כ נחרט על מהילתו. וציקס לעשות לשמעני לשחוק צעניו ככהנס. לכן אמר לו ססדר עבודתו כה"ל ציוס שמתקן. שילבש בגדי אשה ויקרב אלל המזבח. ומפני שלא היה שמעי

יכין

יכול להקריב לא עבר ככל האחר: (בה צלוואתו. וקמ"ל דלא אמרינן שהתא לכסי צחקת יורש קיימי. וכחשב הקדש כשמוילא מחבירו עליו הראיה. דליהא. דע"כ משנדרה אביו צי גוא דרחמנא איהא [כר"ה ד"ו א'] (נו) אפילו יש שם צינוני. דבשלמא ככלא פירש. לא יהיה שעה שיהיה ההקדש מוחזק צה' מהן צוודאי. להכי מחשב הקדש הממעה. משא"כ הכא הרי פירש והל הקדש על א' מהן ודאי שעה א'. וכל היכא דיתא צי גוא דרחמנא איהא. ולהכי מחשב הוא מוילא מחבירו מהקדש. [כך נ"ל. ועי' בגורים פ"ב מ"ח וד"ק. ואפשר זה כוונת רש"י הא. שכתב דכשפירש אין כהן ספק. דוודאי גדול פירש:] (נו) דכשמת שמעון הלדיק בן חונוני. לוא שכנו חונוני ישמש ככהנס גדולה. מדהיה ת"ח יותר משמטי אהיו. וכשמת אביהם. מחל לו חונוני לשמעני הכהונה גדולה. מרביה גדול מהונוני צ' שנים ומחלה. ואח"כ נחרט על מהילתו. וציקס לעשות לשמעני לשחוק צעניו ככהנס. לכן אמר לו ססדר עבודתו כה"ל ציוס שמתקן. שילבש בגדי אשה ויקרב אלל המזבח. ומפני שלא היה שמעי

לא חייבוהו להקדים השני מספק כדי שיהיה יוכל להקריבו. ולהכי מדאזי

י"ל כיון שאינו יכול להקריב א' מהן. דהרי אפשר שיקריב חולין בעורה.

המשה.

המשה.

המשה.

המשה.

המשה.

המשה.

המשה.

המשה.

המשה.

המשה.

המשה.

המשה.

המשה.

המשה.

יהיה מזבח לה' צפוך ארץ מזרים וגו' ע"כ הגה לדבריו היו מקריבים קרבנות נכרים וגם ישראלים אלא שישראלים עברו על פן חטלה וגו': שאקריבנה בבית חונו. אין שייך כאן תפוס לשון ראשון ואחרון [דמחני' ג' פ' דלענין] להוי כאומר עד בית חונו מנינה דלמרח' דלקמן.

לא יד יד נדרו: שאקריבנה בבית חונו. נעשה לאומר הרי עלי עולה על מנת שאהרנה אלא אחייב באחריותה הלכך אם הקריבה בבית חונו ולא יד נדרו. אבל חייב כרת מבוס שוחט בחוק. שהרי קרא עליה שם עולה: רבי שמעון אומר אין זו עולה. והרי היא חולין גמורים שאין בה הקדש חל עליה כלל כשאמר שאקריבנה בבית חונו. ואין הל' כר"ס: ואם גלה בבית חונו לא יצא. אלא יחזור ויגלה במקדש בירושלים. ושם יצא קרבנותיו: שאגלה בבית חונו אם גלה בבית חונו יצא. והאי גברא שגדר כזויר כדי שגלה בבית חונו. לנצטורי נפשיה נחכין ומפני שהיה קרוב לבית חונו ורחוק מארץ ישראל. אמר חי סגיא בבית חונו טרמנא. טפי לא מנינה לנצטורי. ולא חל שם נזירות עליו אבל נעשה כמי ששבע שלא לשנות יין עד זמן פלוני: רבי שמעון אומר. אינו נזיר. כלל ומשום שחטי חוץ נמי לא מחייב. רש"י בגמ' [וכרכב פר"ב דלא

תוספות רע"ק (א) ואת רע"ב י ד"ה שאקריבנה בבית חונו. ע"כ שאהרנה. זהו לשון רש"י שמפרש כן אהיה דאמרין במנינא נעשה כאומר ה"ע עולה ע"כ שלא את חייב באחריותה והוסף רש"י בזה ע"כ שאהרנה ולא אחייב באחריותה. ונראה דל"ל לרש"י דבאומר שהם ע"כ שלא אחייב באחריותה היינו רק באחריות אנשים ואשר אף לנשיה. אבל מה לא על סוּק בידים. ולוח הוסיף רש"י כיון דאמר ע"כ שאקריבנה בבית חונו הוי כמישר ע"כ שלא אחייב על הריתה בידים. וע' בשבועות סיפוסו"ם ס"א שפטים"י"א תחילת בן מלשון הש"ס הג"ל דבאומר ע"כ שלא אחייב באחריותה שם נפשיה מכולו ואפי' ממיוק בידים דקפשל קפלה. ולענין פלי רש"י ודער"ב לא משמע כן:

זמיר כמה דלא מייתי קרבנותיו לא מחכשר. גמ': יצא.

יבין תפארת ישראל בועז

שמעני בן תורה האמין לדבריו. ולכך בגדי אשתו וקרבו אלל הגזח. ולאמר חונו להכניס. ראו סך הבטיח שמעני להשתו סלכש בגדיה בעבודת הטוב. ורלו הכהניס להנג' לשמעני. וסיפר להם שמעני כל המאורע. חזרו ונתכעסו על חונו להרגו. וזרת מפניהם למזרים. שהיו שם רבבות אלפי ישראל ככבוד גדול מזמן חורבן בית ראשון [כסוכה נ"א ב']. ונעל שם רשות המלמי המלך הוא ונאלצו לעלותם הג'. לבנות שם בית צדונתה ציהמ"ק שבירושלים. ונאלצו למכור לו בזה. מדרש להם הוקרא [ישעיה י"ט פייג] ביום ההוא יהיה מזבח לה' בארץ מזרים. וזבחתה הבהוב אומר שיקריבו עליו הנכרים לה'. אבל הוא פחה אותם להאמין. שיקריבו בו גם ישראל. לכן הקריבו שם קרבנות ישראלים וגם חושבי הארץ לפניהם. שנקראו עדין שם קאפ"ן [וגלגון חו"ל נקראו גיפתיס מגילה ר"א א']. והוא זונתה מלך עגיפטון. ועמדו הבית היה קרוב לר"ן שנה. עד שאחר החורבן של ירושלים כשמרדו גם הם במלכות רומי. סדר הספסילאנוס [הוא פ"בפאסיאנוס קיסר] הבית הזה (ב). אבננת מדיה בזמן אסור צמות היה אסור לישראל להקריב שם. כדכתיב פן חטלה עולותיך בכל מקום וגו': (נח) וחיוב נמי כרת משום שחטי חוץ. דהרי קרא עליה שם עולה: (נח) פטור יד"ח נדרו וא"ל להביא עולה אחרה. וה"ה נמי כשהרנה בכל מקום פטור [וע' רש"י בגמ' ד"ה והקריב]. דהוי' כאומר הרי עלי עולה. על מנת ששאהרנה לא אחייב באחריותה. דפטור כשהרנה [כערבין ד"ב ע"ב]. מיהו כשהקריבה צבחי חייב כרת משום שחטי חוץ [כמ"ס פי"ד ממעק"ב] (ג): (ס) מדגדר שלא כדרך המהדרים [כלעיל פי"ב מ"ג]: (סא) ויחזור ויגלה ויביא קרבנותיו במקדש: (סב) ופטור משום שחטי חוץ דלמדין דקריבל עליו הנזירות צנתי. שכשיגלה לגלה צב"ח אזי לא יהיה נזיר. רק יעבר

לוקושים וסמס מחני עורף ע"כ וק' דנע"כ רכ"ז לא יזיני כאומר מנעב כמו מחני וא"כ לא פליג ואכ"פ הו"ל להקשות למה השמיטה הו"ל עין וע' כתי"ט ד"ה לא יפחה שבי' דהרמב"ם כוכר דיושלי וגמ' ידן פלגי כו' וק' דמ"ט נחשת מזהב דנחשת נחבאל נמי ככ"ס ידן כהני' דרש"י כהנלמי לעיל לאן כאומר מטבע מתקנתה ולא יפחה מנפסא קטנה וצמחה דעכ"מ"ד י"א (ס"ג):

היה עם נדרו. כגון מנחה מן השעורים. הרי אפשר שיהיה מנחה כיותי ידע הדין הייתי נזיר מחסין. א"כ כיון שיש לשעורים נמי שייכות למנחה. הסכונן צמלת מנחה כפי הדין הורה. ואין מלת שעורים שאומר אח"כ מבטל חובו שכבר נתחייב צמלה מנחה. אבל באמר אילו הייתי יודע הדין לא הייתי נזיר כלל. פטור מכלום. דלע"ז דיש שייכות לשעורים עם המנחה. אין אומרים הרי כבר התחייב כשאמר מנחה לביאה כדיו. דלע"פ הרי אומר צמילי ידע כן לא היה נזיר כ"ס. אין פיו ולבו שוין ולהכי פטור לגמרי. ומה"ם כשאמר הרי עלי מנחה שעורין. שהמין ב' המלות ז"ל. אע"ג שדקדקו ואומר אילו הייתי יודע הדין הייתי אומר הרי עלי מנחת חסין. אפי"ה פטור. משום דכיון דמלת מנחה אינו מוכרת לעממה מה מהי שחילו היה יודע היה נזיר כדיו. דלע"פ הסתא שלא ידע הדין. עדין לא נדר כלום [וע' רמב"ם פי"ו מקרבנות ה"ט]. ביהוה הא דאמרין [זויר פ"ב מ"ו] דכאמר ידרי עלי לגלה הני נזיר דחייב בתי קרבנותיו של נזירות אע"ג דהיה נמי צבא א' והאי הגבא היא שלא קרא דהרי הני נזיר לא מחכיל. אפי"ה לא דמי לאומר הרי עלי מנחה שעורין לפטור לגמרי. דחסס שהני דלפטר דחסס הרי נזיר כדיו. (ג) אולם אם אין שייכות כלל להמלה הורה עם נדרו. כגון שאמר הריני נזיר מנונרת. דנזירות לא שייכי כלל בננונרת. להכי אפילו ידקדקו ויאמר אילו הייתי יודע הדין שחטור אסור ציין הייתי נזיר כדיו. אפי"ה האהא שלא ידע לא הגייר א"ש מכלום. אלא לרמב"ם מנונרת) אסור ע"כ פ' בננונרת דנעשה כאומר הריני מופרש

מנונרת נזיר. ולרמב"ם פטור מכלום. (ד) ביהוה חל על צב"ח לפרש דנרי

הכהנים ששמשו בבית
הזוהר. ענין זה יצא פ"ב
ע"י פ"ג מה נ"ל פקד
הי"ד: י"א נאמר בעולת
הבהמה. י"ב פ"א נמטם
פ"ו פ"א: אחר הכרבה
ואחר המעשים נכנס ה'
פ"ב י"ו פ"ב ע"כ נ"ו פ"א
יובא פ"ב פ"ב ענין פ"ו
פ"ב ע"י מדת ה"ל חזק
ל"ג ע"מ: י"א ד"ה אהריתם
הגד: סליק בס"ד

שנינו נוסחאות
הכהנים. נכ"ק ונכ"ק א'
והכהנים. בירושלים.
נמט' שבידשולים.
הבמות (על מוצה כו')
בתוך אהיהם). נכ"ק
הבמות וגו' (ותא;)
נמט' ד"ו ליתא למ"ל
אבל מצוה: נכ"ק
ליתא למ"ל בתוך אהיהם;
נמט' נכ"ק. בקרב אהיהם
נכ"ק. 'עם אהיהם וכל
אלה ע"י כ"ק סליק
מוהי"ס דר"ה הם כבש"ס.
נמט' הרי אל. נכ"ק
הן חן בע"ס. (אבל)
לא סקריבין. נמט' נכ"ק
ולא. י"א בעולת
הבהמה. נכ"ק ונמט' נכ"ק
..בהמה. (ובעולת
העוף אשה ריח נוחה).
נכ"ק ודפו"י ליתא ונכ"ק
ההוי"ס מהמט' נכ"ק (וס'
ובעולת עוף. ד"ל
שאחד. נמט' לומר
לך אחד. שיובין אדם
את רעמו לשיס'.
נכ"ק שיובין לבו
לשיס'. סליק

ראשון לציון
י בשנת לא יעלו כהני
כמות (על מוצה ה' כו')
ל"ג אל מוצה ה' כו' ושני
יס"ג:

לקומים
י בשנת בירושלים כתב
המ"ע כס' רס"ג לאסוקי
נוצ' ונצטון דמותרים
למש' ה"י נצמח כ"ז
ו: נצטון א"ס יצתו לעמיר
דהא משכ"ס ליוטלס
ונאסרו הנמות לא כ"ס
ל"ס עוד היתר דהתן כ"ס
ל"ס דנצמח ומש"ס דהתנו
נצית ש"י ה"ס ונפיק מינה
מ"ח לומן ה"ס דלא נפסלו
מכל וכל ועוד מ"ס אה"ס
שמשו ל"א דיכול היה
ליות בומן היתר כנצמח
נקט בירושלם לאסוקי
כנמות. (תן עשיר):
שם ד"דבר אחר לא
תא ע"ו נכ"ק לומר
הה"ס כנצמח בל"ס כנמט' (כס')

ולא חל טעם נזירות עליו. וכתבו התוס' פ' אע"פ דמס' כתובות דף ג' ע"א. דאמאי הא מתנה על מה שכתוב בתורה וחקן
במ"ד פרק ב' דנזיר האומר הריני נזיר ע"מ שאהיה שוחה יין ומשמה למתים הרי זה נזיר ואסור בטולן. וטעמא משום דמתנה
וכו' [כמ"ש הר"ב כס'] ואור"י דלא אמרי' מתנה כו' תתלו בטל. אלא ה"כ שמתכוון לעקור מ"ש בתורה. אבל הכא סבור הוא
שיש מלוא צבית חונוו כמו צבית המקדש ואין מתכוין לעקור. לית לן למילף מתתלו דבני נד ובני רחובן. עכ"ל: בירושלים.
ר"ע מברטנורה
כלל ומוחר לכתוב יין. ואין הלכה
כ"ש: ואין צריך לומר לדבר
אחר. חס שמשו לע"ו שלא ישמשו
עד בירושלים: והרי הן כבעלי
מומין. שחולקים ואוכלים בקדשים:
נשלמה מסכת מנחות
ואוכלין (ס) אבל לא מקריבין: ויא
ובעולת העוף אשה ריח נוחה ובמנחה אשה ריח נוחה. ללמד שאחד
המנחה (ס) ואחד הממעטי (ס). ובלבד שיובין אדם את רעתו לשמים:
נשלמה מסכת מנחות

סליקא לה מסכת מנחות

י כ"י ; תפארת ישראל בועז

דבריו בלשון שיתקיימו. כלל הכך נ' כללם שזכרנו (ורק לרמב"ם בלומר הריני
נזיר מנזרתה אפסר נמי לפרש דבריו בלשון שיתקיימו. ולכן נס זה
כלל בכלל זה ודו"ק). אבל בלומר הרי עלי עולה שאקריבנה צבית חונוו.
יש דבריו אלו נ"כ ב' צבות. ודואי נתחייב בעולה מדברו הראשון.
רק שאח"כ עם הצבא ה' מצטל דבריו הראשונים. רק שאפסר לקיים
דבריו. שזכרנו לומר הרי עלי עולה ע"מ שאם אהרנה אפסור. להכי
כשאמרו עם פסור. וב"כ כשאמר כשאמר הריני נזיר ע"מ שאנלח צבית
חונוו. אף ללכאורה ה"ל לקיים דבריו. דהרי מיד כשאמר הריני נזיר.
מיד נתחייב בצמרות ולהביא קרבנותיו למקדש. ואם יכרוג אח"כ קרבנותיו
הרי כבר נתחייב להביא קרבנות אחרים למקדש. אלא אמרינן שכן כוונתו.
הריני נזיר ע"מ שיהיה חלוי בנצטון לנלח במקדש. או צב"ח. דלא אגלח
במקדש. או הריני נזיר משם. ואם לאו לא אהיה נזיר משם רק אהיה
אסור ביין וכו' עד שאהרוג נ' בהמות צבית חונוו. לכן מדברים על נצו
שיבא קרבנותיו למקדש ויהיה נזיר למפרע. שלא יזכר נכסו חס'. ואם
לא שמת דבריו ונלח צב"ח. יאל ידו נדרו. דככה"ל לא חל עליו
מירות כלל. ובזה נתישב ח"ל הכל. דלא תקשה מ"ש ב"ש לנצטון נפשי'
קא מתוון. וכ"כ מ"ש ברמב"ם שאין עליו נזירות כלל. והרי א"כ ק'
האיך אמרינן במשנה יגלח במקדש. הרי כיון דלנצטון. נפשיה מתוון.
יבא חלוי לעזרה. ולפי דבריו ה"ל מוטב שפיר. דמלמחר הריני נזיר
ה"ל לנצטון דבריו מכל וכל. א"ל אמרינן שקבל עליו נזירות משם בנצטון

שכסירלה יקריב קרבנותיו במקדש. וכסלף ילח נהקריבם שם אזי לא יהיה נזיר רק יזכר נפשו מיין עד שיהרגו נ' הבהמות צב"ח. ובזה יובן
תמוהים. דכיון דאמרינן כ"ס דק לנצטון נפשיה אכיוון. מאי מתנה עמשכ"ח איכא הכא. אמתם לדבריו מיחל דכ"ס קא קשיא להו.
דלמה נפריח א"ע לתרן דנזיריה. דמ"ש מאומר הריני נזיר ע"מ שאהיה שוחה יין ומשמה למתים הריני נזיר ע"מ שאהיה שוחה יין ומשמה למתים
או ימא ה"ס נמי דה"ל נמי כמור על תנאי. שכסירלה יהיה נזיר מעליא. ושכסירלה יהיה רק אסור בגללה מטעם נדר ויהיה מותר ציון. ועל זה
הרט שפיר. דהכא להכי לא מחשב מנחה עמשכ"ח. מדיח חושבין שהטורד לנלח צב"ח נזיר מעליא הוה. אמרינן דהאי נצטון נמי השב כך
וסגר דמנחה קעביד עכ"ס. להכי לא מחשב מנחה עמשכ"ח. משא"ל ה"ס אין שום אדם שיחשב שהנזיר יהיה מותר בלחח מדיני נזיר. להכי
מחשב שפיר מנחה עמשכ"ח: (ד) כך משמע מרש"י נגמ' ד"ה ע"י. וכן משמע מנזרה. דקאמר שטי לא מלינא למפרח. ש"מ שעומד קרוב
לנ"ח יותר מלמקדש. ותמורהני ארמני' פ"ד שלא פירש כן. ועוד תמוה שלא הזכיר הרמב"ם שקריבנה לכתחילה במקדש. והרי כך המשנה
ערוכה צדיקו שלכתחלה יגלח במקדש. ואפשר דרמב"ם ס"ל כהו"ס ה"ל [כתובות ד"ו א' וז"ל ד"א ח' ד"ה ע"ל] לנלח במקדש דתני
בסיפא. אינו כמו יקריב במקדש ויגלח במקדש דרביא. דר"ל חייב. רק הכא ר"ל רשאי לנלח במקדש. ולא הוה חלוינן בעזרה. דמדנלח
במקדש נ"ל אדעתי' למפרע דנזירות מעליא קבל עליו. ולפיכך מדוח פסוע שכשמתכוין כך בגללה לא הוה חלוינן בעזרה. להכי א"ל הרמב"ם
לזכור זה. וגם קו' הראשונה י"ל. דמ"ש ב"ש לא מלינא מנזרה. אינו ר"ל דוקא כשעומד רחוק מירושלים, אלא אפילו עומד קרוב לשם.
וסריחא ליה מנחה להקריבו במקדש ממזדמן לו דרך למזרים לנ"ח. וכדומה. נמי טני למספריה מנזירות:

ילטר עלמו מיין גלוח וטומאה בדרך נדר עד שיהרגו נ' הבהמות
צב"ח. וכיון שגילה צב"ח ולא במקדש. אין כהן נזירות ואין אלו
קרבנות. לפיכך פסור כששחטם ברוך. ודוקא כשאמר כן כשהיה
רחוק מירושלים. דסריחא ליה מנחה לעלות לשם. אבל כשהיה
קרוב לירושלים כמו לבית. ודאי כיון שאמר הריני נזיר נתחייב
במירות כבר לנלח במקדש. ולא יכול שוב לנצטון דבריו בשיאמר
ע"מ שאנלח צב"ח (ד): (ג) ומוחר לשהות יין. ואין הלכה
כ"ש. ונ"ל דר"ש [טעמיה לעיל [פ"ב מ"ג] דכסלף התנדב
דכיון פסור נמרי: סד] אבל צבוח ונצטון רשאי הוה לעבוד.
וכ"ס דכסריס לזוכן ולעלות לתורה לכתן. אף דעברו על לאו:
ה"ה ר"ל ד"ס כשמשו לע"ו דפסולות לעבוד צביות' ק'.
אף שחורו ה"ס חתא בתשובה (ס) בהניע משמר שלו (ס) עשיר
ש:רבה בקרבנות נדבה כפי עשרו: (סח) עני הממעט
בקרבנותיו מחמת עניו. שתיבן שוין. שמהקבלין קרבנותיהן
לריון. חס רק יהיה כונתן כרחיו לחביבם שבשמים. וסייס
בכוונה צוה מסכת מנחות. שהוה הקטן שבקרבנות ה':
נשלמה מסכת מנחות

הבל שוחטין פרק א חולין

ב השחט בנסל די. פ"ו
 פ"ו ב"ק מ"א מ"א נבלת
 נבלת פ"ו מ"ו פ"ק א'
 פ"ו שחטת ה"כ כ"ג
 פ"ו פ"ו פ"ו פ"ו פ"ו
 ו' מ"א : ולעיל שוחטין.
 מ"ו פ"ו ה"ח מ"ג פ"ו
 פ"ו פ"ו פ"ו פ"ו פ"ו
 ובל שוחטין. מ"ו פ"ו
 ה"ד פ"ו פ"ו פ"ו פ"ו
 פ"ו ו' פ"א : חוץ מכל
 קצור והטויר. לקמן י"ח
 מ"א מ"ו פ"ו פ"ו פ"ו
 נבלת מ"ו פ"ו פ"ו :

הוא מחלל שבת קודם שיחטו שום דבר מן הושט והגדרתו. ואם תרצה לנבחר יותר מזה תאמר בשעה שיחטו קלת הסמינים קודם שיגמור שחיטה הוא מחלל שבת ובשעה שיגמור הכחיסה הוא פסול. ע"כ. ומ"ם הר"ב והשוטף לחולה כו'. ואפילו חלה

היום דאין ק"ל כרבי שמעון דליה ליה מוקלה מחמת חיבור. אלא דרתייה בידים. או מוקלה מחמת חסרון כים. הרא"ש. ועיין מ"ם במ"ד פכ"ד לשבת. ומ"ם הר"ב מוסר לבריה לאכול כו' גמרא מ"ט כיון דא"ל לכזית בשר בלא שחיטה ארעהא דחולה קח שהיט פירש"י וליכא למגור שמא ירבה בשחיטה בשביל בריא. דהא מסיס הואו זית דחולה צעו למשחט כולה. ע"כ : מחתייב בנפשו. בשבת שקילה. ויזיס הכפורים כרת. הר"ן : ב בצור ובקנה. כתב הר"ב מחני' מיירי בצור ובקנה שהיו תלושים ולבסוף חברו כו'. י"ל לא קנ לענין פ"ו [עיין במ"ו פ"ג דע"ג]. [ומ"ם הר"ב] אבל במחזור מעיקרו אפי' דיעבד פסול. גמרא. דיהיב רבי וקאמר מנין לשחיטה שהיא בבלוג שגאמר (בראשית כ"ב) ויקח את המאלכה. וכתבו הסוס'. וה"ת והא היא קרא בקדשים כתיב. דנפקא לן מהכא דקדשים טעונין כלי [כמו שהעתיקו במשנה ד' פרק י"א דמנחות] ואר"ת דלענין תלוג גמריין גמי לחולין מדכתיב (סו) לשחוט את בנו ולא כתיב לשחוט את העולה. אבל כלי לא שייך למילף בחולין. אלא בקדשים כשאר עבודות דבעו כלי שרת. ומדכתיב ויקח ולא כתיב ויכין דרשינן תלוג בחולין. ומדכתיב מאכלת. ולא כתיב המחך. דרשינן כלי בקדשים. ע"כ. וכתבו עוד [ד"ה רומיניו] דמזוס לור אינטריך לאוקמי הכי. דלילו קנה המ"ל דמיירי בשאר קנה שאינו גדל באגס דולקמן : הבל שוחטין. כתב הר"ב לחסוי ישראל מומר כו' והוא שלא יהיה מומר לע"ז. שאמרו מומר לע"ז מומר לכל העורה כולה הרמב"ם. ועיין בידיו ג"כ המחלל שבת צפרהסויא. הכי הוא כנכרי לכל דבריו. הרמב"ם. ועיין מ"ם בסוף מחני' דלעיל : ולעולם שוחטין. כתב הר"ב. בין בראש הגג ולא חיישין שמא יאמרו ומ"ם וכן בראש הספינה דמוכחא מלתא כו'. לשון רש"י בין בראש הספינה. והע"ג דתנן לקמן [בפ"ג במשנה ס'] אין שוחטין להוך ימים בראש הספינה שרי דמוכחא מלתא כו'. ובבל שוחטין כו'. כתב הר"ב בין בזוכית כו'. והאי למעבד

בשר חי. אבל לא מבושל שמא ירבה בשבילו : ב מגל יד יש לה שתי פיות האחת חלקה כסכין והאחת יש בה פנימות ובגד שהיא חלקה אין שוחטים לכתחלה גזירה במא יסחוט בגד הפגוס ולהכי תנא שהשחט דמבמע דיעבד אין. לכתחלה לא. ושמעין מהא דסכין פגומה ויש בה כדי לשחוט מן הפגוס ולהלן אכור לשחוט בה לכתחלה. אלא ח"כ כרך הפגוס צבגד. או צנמי. דהשתא ליכא למגור דלמא אחי לבחוט במקוס הפגוס : בצור ובקנה. מחתייב מיירי

שבתחייב בנפשו יו. שחיבתו בשרה יו. :
ב השוחט במגל יד יו. בצור יו ובקנה יו.
שחיבתו בשרה יו. הבל שוחטין יו. :
ולעולם שוחטין יו. ובבל שוחטין יו. :
רוץ

בצור ובקנה שהיו תלושים ולבסוף חברו וכתב בן כסין מחזורים. ודיעבד אין לכתחלה לא. אבל במחזור מעיקרו. אפילו דיעבד פסול. והלוג גמור אפילו לכתחלה שרי : צור. סלע מחודד. ולשון מקרא הוא (שמות ד) ויקח לפורס לור ותכרות : הבל שוחטין. לחסוי ישראל מומר לעבירה אחת. או אפילו לעבירות הרבה שמוהר לאכול משחיטה. והוא שלא יהיה מומר לע"ז או מחלל שבתות צפרהסויא. וזדוק ישראל כשר הסכין וטמן לו מפני שחוקתו שליש טורח לבדוק ואחר כך שוחט אפילו צינו לבין עלמו ומוזר ישראל כטיט לאחר שחיטה. אם היא יפה שחיטה כשרה. והאי הלדוקין שאנו קורין להן קראים שאין מהמינים בתורה שבעל פה שחיטתן פסולה. אלא אם כן ישראל עומד ורואה השחיטה מתחלה ועד סוף : ולעולם שוחטין. בין ביום בין בלילה לאור האבוקה. בין בראש הגג. ולא חיישין שמא יאמרו לזבא השמים עלה לשחוט. וכן שוחטין בראש הספינה. דמוכחא מלתא דלנקר ספינתו הוא לריך ולא לשר סיס קשמיט : ובבל שוחטין. בין בזוכית בין בקרומית של קנה שהוא עשב הגדל באגס שמתך

שנויי גוסחאות
 שמתחייב בנפשו.
 כצור שהוא מחתייב.
ב במגל (יד) בצור.
 דל"ג י"ח ל"א וש"ו בצור כ"ו
 ק"ח כ"ו י"ג ו"ג כ"ו :

בצור ובקנה שהיו תלושים ולבסוף חברו וכתב בן כסין מחזורים. ודיעבד אין לכתחלה לא. אבל במחזור מעיקרו. אפילו דיעבד פסול. והלוג גמור אפילו לכתחלה שרי : צור. סלע מחודד. ולשון מקרא הוא (שמות ד) ויקח לפורס לור ותכרות : הבל שוחטין. לחסוי ישראל מומר לעבירה אחת. או אפילו לעבירות הרבה שמוהר לאכול משחיטה. והוא שלא יהיה מומר לע"ז או מחלל שבתות צפרהסויא. וזדוק ישראל כשר הסכין וטמן לו מפני שחוקתו שליש טורח לבדוק ואחר כך שוחט אפילו צינו לבין עלמו ומוזר ישראל כטיט לאחר שחיטה. אם היא יפה שחיטה כשרה. והאי הלדוקין שאנו קורין להן קראים שאין מהמינים בתורה שבעל פה שחיטתן פסולה. אלא אם כן ישראל עומד ורואה השחיטה מתחלה ועד סוף : ולעולם שוחטין. בין ביום בין בלילה לאור האבוקה. בין בראש הגג. ולא חיישין שמא יאמרו לזבא השמים עלה לשחוט. וכן שוחטין בראש הספינה. דמוכחא מלתא דלנקר ספינתו הוא לריך ולא לשר סיס קשמיט : ובבל שוחטין. בין בזוכית בין בקרומית של קנה שהוא עשב הגדל באגס שמתך

שבתחייב בנפשו יו. שחיבתו בשרה יו. :
ב השוחט במגל יד יו. בצור יו ובקנה יו.
שחיבתו בשרה יו. הבל שוחטין יו. :
ולעולם שוחטין יו. ובבל שוחטין יו. :
רוץ

תובנות רע"ק
 ב [אחת ג] חו"ט ד"ה
 בצור ובקנה. ולא כן
 לענין ע"ז. הפה דהא
 אדרבה דמי לע"ז
 דכ"ו בע"ז חלוש
 ולבסוף חברו חיו חלוש
 ונאמר פסוק ועבד. ה"ג
 הכא חיו תיש וס"ה
 השחיטה בשרה דיעבד
 אלא דרבנן אמרו לשחוט
 לכתחלה כה"ג משום
 אמו מחובר גמור :

לקוטים
 כה"ג קאמר מאמר
 פ"ו ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו'
 כה"ג פ"ו ו' ו' ו' ו' ו' ו'
 ע"כ ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו'
 מה כ"ו ו' ו' ו' ו' ו' ו'
 ולא דק דטעמו וממשי כזור
 כ"ה"ג ו' ו' ו' ו' ו' ו'
 כ"ה"ג ר"ה ו' ו' ו' ו'
 וכו' בראש הספינה
 לבלויה כה"ג ד"ל לשחוט
 מר"ס כה"ג לחין
 הכי להדיא ואין כן דעה
 רוב כפוסקים והכי פ"ד
 ט"ו י"א כתב ליכא דכרי
 רש"י כשיק דלוידיה גמי
 ס"ל הכי ולשון כגון ליכא
 גמי כה"ג דכרי כרי"ג
 ודוקא פ"ו כליס וכו' ו'
 כ"ה כ"ה דשי. (ב"ד) :
 שם חו"ט ד"ה בצור
 וכו' דע"ז ומ"ם פ"ו א"ל
 וכו' פ"ו ומ"ם דמבוס
 זור אינטריך לאוקמי הכי
 מייסר אלוהיתא דמיירי
 כ"ו ו' ו' ו' ו' ו' ו'
 דמבוס זור אלוהיתא
 לאוקמי הכי דלילו מבוס
 קח בלא הכי אחי שטר
 דיעבד אין לכתחלה לא
 משום מייסר"מ הרב (ס) :

בצור ובקנה שהיו תלושים ולבסוף חברו וכתב בן כסין מחזורים. ודיעבד אין לכתחלה לא. אבל במחזור מעיקרו. אפילו דיעבד פסול. והלוג גמור אפילו לכתחלה שרי : צור. סלע מחודד. ולשון מקרא הוא (שמות ד) ויקח לפורס לור ותכרות : הבל שוחטין. לחסוי ישראל מומר לעבירה אחת. או אפילו לעבירות הרבה שמוהר לאכול משחיטה. והוא שלא יהיה מומר לע"ז או מחלל שבתות צפרהסויא. וזדוק ישראל כשר הסכין וטמן לו מפני שחוקתו שליש טורח לבדוק ואחר כך שוחט אפילו צינו לבין עלמו ומוזר ישראל כטיט לאחר שחיטה. אם היא יפה שחיטה כשרה. והאי הלדוקין שאנו קורין להן קראים שאין מהמינים בתורה שבעל פה שחיטתן פסולה. אלא אם כן ישראל עומד ורואה השחיטה מתחלה ועד סוף : ולעולם שוחטין. בין ביום בין בלילה לאור האבוקה. בין בראש הגג. ולא חיישין שמא יאמרו לזבא השמים עלה לשחוט. וכן שוחטין בראש הספינה. דמוכחא מלתא דלנקר ספינתו הוא לריך ולא לשר סיס קשמיט : ובבל שוחטין. בין בזוכית בין בקרומית של קנה שהוא עשב הגדל באגס שמתך

שבתחייב בנפשו יו. שחיבתו בשרה יו. :
ב השוחט במגל יד יו. בצור יו ובקנה יו.
שחיבתו בשרה יו. הבל שוחטין יו. :
ולעולם שוחטין יו. ובבל שוחטין יו. :
רוץ

לקוטים
 כה"ג קאמר מאמר
 פ"ו ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו'
 כה"ג פ"ו ו' ו' ו' ו' ו' ו'
 ע"כ ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו'
 מה כ"ו ו' ו' ו' ו' ו' ו'
 ולא דק דטעמו וממשי כזור
 כ"ה"ג ו' ו' ו' ו' ו' ו'
 כ"ה"ג ר"ה ו' ו' ו' ו'
 וכו' בראש הספינה
 לבלויה כה"ג ד"ל לשחוט
 מר"ס כה"ג לחין
 הכי להדיא ואין כן דעה
 רוב כפוסקים והכי פ"ד
 ט"ו י"א כתב ליכא דכרי
 רש"י כשיק דלוידיה גמי
 ס"ל הכי ולשון כגון ליכא
 גמי כה"ג דכרי כרי"ג
 ודוקא פ"ו כליס וכו' ו'
 כ"ה כ"ה דשי. (ב"ד) :
 שם חו"ט ד"ה בצור
 וכו' דע"ז ומ"ם פ"ו א"ל
 וכו' פ"ו ומ"ם דמבוס
 זור אינטריך לאוקמי הכי
 מייסר אלוהיתא דמיירי
 כ"ו ו' ו' ו' ו' ו' ו'
 דמבוס זור אלוהיתא
 לאוקמי הכי דלילו מבוס
 קח בלא הכי אחי שטר
 דיעבד אין לכתחלה לא
 משום מייסר"מ הרב (ס) :

יבין תפארת ישראל בועז

פרק א (א) והקשה הרמב"ם למא לא תהא נס גמור שחיטתו כשרה, והרי לא נעשה מומר רק אחר גמר שחיטתו. ותו', למד כשהתחיל לשחוט הסמינים, כבר עשה תורה ונעשה מומר, מאלא נגמר השחיטה בפסול, עננה"ט, והקשה בני הגאבוריק לאנדרסבערג שליט"א, דע"כ"ס אם תחלת השחיטה מסופה, וזוין רק על התורה שעשה הרי מקלקל הוא ופסול, מה אמרת הרי מקלקל ע"ז לתקן בהגמרו השחיטה. הרי אז כבר נגמרה השחיטה, והרצתי לו, אהו' בני גי"ט"א, מי סברת סותר ע"מ לבנות חייב רק שבעה או חמס על השמן אינו חייב רק כשחזר והדליק. אלא כל מקלקל ע"מ לתקן. מתחייב מיד על קלקולו, וה"ג אם עשה ח"י קנה פגוס ושזב ומלך וגמר השחיטה לאחר שבת, כבר אחייב על החבלה שבת, מדיהו כוונתו כדי לכתוס, וכבר נעשה אז מומר, ואפי' מלך אח"כ לבלי לשחטה כלל, מדיהו כוונתו בקלקולו כדי לתקן. ולפי מ"ם לעיל כו' ח' דאשי' בעשה אכור חילול שבת דרבנן גמי מחשב מומר לחלל שבתות, בל"ז לק"מ.

פרק א (א) והקשה הרמב"ם למא לא תהא נס גמור שחיטתו כשרה, והרי לא נעשה מומר רק אחר גמר שחיטתו. ותו', למד כשהתחיל לשחוט הסמינים, כבר עשה תורה ונעשה מומר, מאלא נגמר השחיטה בפסול, עננה"ט, והקשה בני הגאבוריק לאנדרסבערג שליט"א, דע"כ"ס אם תחלת השחיטה מסופה, וזוין רק על התורה שעשה הרי מקלקל הוא ופסול, מה אמרת הרי מקלקל ע"ז לתקן בהגמרו השחיטה. הרי אז כבר נגמרה השחיטה, והרצתי לו, אהו' בני גי"ט"א, מי סברת סותר ע"מ לבנות חייב רק שבעה או חמס על השמן אינו חייב רק כשחזר והדליק. אלא כל מקלקל ע"מ לתקן. מתחייב מיד על קלקולו, וה"ג אם עשה ח"י קנה פגוס ושזב ומלך וגמר השחיטה לאחר שבת, כבר אחייב על החבלה שבת, מדיהו כוונתו כדי לכתוס, וכבר נעשה אז מומר, ואפי' מלך אח"כ לבלי לשחטה כלל, מדיהו כוונתו בקלקולו כדי לתקן. ולפי מ"ם לעיל כו' ח' דאשי' בעשה אכור חילול שבת דרבנן גמי מחשב מומר לחלל שבתות, בל"ז לק"מ.

(ג) ר"ל אף שאם היה במזד היה חייב סקילה בשבת. וכו"כ מלקות. ככל חייבי כרייתו (יד) מיהו מדנקט שבת ויו"כ והרי יו"כ דקיל כ"ש הוא משבת דחמיר. אלא קמ"ל שבת דומיא דיו"כ. דעכ"פ אכור בחיליה ביומו. מיהו בשחט בלחמת במזד. שחיטתו פסולה לגמרי (ס'). אמנם בשחט לחולה מסוכן בשבת. מותר לכל לאכלו בלוחו שבת חי. אבל כשכשל לו בשבת אכור בלוחו יוס לאחרינא שמא ירבה בשבילו [א"ח שי"ח] : (טו) האגר זיבעל שפיה אחד חלק ופיה השני מלא פנימות. ואכור לכהילה לשחוט צפה חלק שמא יטעה לשחוט בגד האחר ולא ירגיש, וה"ה ויכס בסכין שים בו פנימה [רש"י דט"ו ז' ד"ה דלמא]. או שיש עוקץ בראשו. או שיש עוקץ בין קח' לסכין. בצולחו אפילו יש בסכין כביעור צ' לזחארים חוץ ממקוס הפנימה. אפי' לא ישחט בו לכתחילה. ואפילו כרך מעליה על הפנימה. ורק בשעת הדחק שרי בשכורק מעליה על הפנימה. מיהו בדיעבד. אם בשעת השחיטה ידע שיש פנימה. אפילו לא היה מעליה כרוך על הפנימה [ה"פ ס' ו'] : (טו) אכן מחודד : (ז) שירף ראדו. ומיירי שריו צ' אלו תלשין. אף שחבין אח"כ בקרקע. רק שלא נשתרפו סס עדיין. וגם לא צעלן סיבו סס לעולם. קי"ל דתלשין דמי : (יח) ופ"ה לכתחילה לא ישחוט בסן מדלחין כמחובר. מיהו מחובר מעיקרא בקרקע או צנוף חי. אפילו בדיעבד פסול. ותלוג גמור אפילו לכתחלה כשר [סס] : (יט) לחסוי מומר לעבירה א' שלא להכשים. דלגבי שחיטה גלמן. מיהו מומר לאכול נבילות לחיבון. זדוק סכין וטמן לו שישהט אפילו צינו לבין עלמו כשירדופן בו שידוע הלכות שחיטה. ולכתחילה לריכין אנו לבדוק סכינו גם לאחר שחיטה. ובדיעבד כשר אפילו בלא זה. אבל אכור ליתן לו לכתחלה לשחוט בלי בדיקה שבתחילה על ספק שיבדוק סכינו אחר שחיטה. דשמא ישכח מלבדוק. ולרמב"ם אפילו מומר לשאר עבירות. לריכין אנו לבדוק סכינו תולה. ולכתחלה גם לאחר שחיטה [י"ד ז' צ' ו'] : (כ) אפילו בלילה לאור אבוקה. ואפילו כשפנימה כששוחט על דופן הספינה אף שהדס שותא להוך המים. אין חוששין שיאמרו ששוחט לשר המים : (כא) אפילו בזוכית

בצור ובקנה שהיו תלושים ולבסוף חברו וכתב בן כסין מחזורים. ודיעבד אין לכתחלה לא. אבל במחזור מעיקרו. אפילו דיעבד פסול. והלוג גמור אפילו לכתחלה שרי : צור. סלע מחודד. ולשון מקרא הוא (שמות ד) ויקח לפורס לור ותכרות : הבל שוחטין. לחסוי ישראל מומר לעבירה אחת. או אפילו לעבירות הרבה שמוהר לאכול משחיטה. והוא שלא יהיה מומר לע"ז או מחלל שבתות צפרהסויא. וזדוק ישראל כשר הסכין וטמן לו מפני שחוקתו שליש טורח לבדוק ואחר כך שוחט אפילו צינו לבין עלמו ומוזר ישראל כטיט לאחר שחיטה. אם היא יפה שחיטה כשרה. והאי הלדוקין שאנו קורין להן קראים שאין מהמינים בתורה שבעל פה שחיטתן פסולה. אלא אם כן ישראל עומד ורואה השחיטה מתחלה ועד סוף : ולעולם שוחטין. בין ביום בין בלילה לאור האבוקה. בין בראש הגג. ולא חיישין שמא יאמרו לזבא השמים עלה לשחוט. וכן שוחטין בראש הספינה. דמוכחא מלתא דלנקר ספינתו הוא לריך ולא לשר סיס קשמיט : ובבל שוחטין. בין בזוכית בין בקרומית של קנה שהוא עשב הגדל באגס שמתך

הכל יוחרטין פרק א חולין

מהור בכלי הרש טמא
בכל הכלים. ל"ד פ"ג
מ"ה מ"ה כלים ט"א:
מהור בכלי עץ טמא בכלי
מתכות. כ"ג ע"ג מ"ה פ"ח
מ"ה כלים ט"א: החייב
בשקדים המרים פטור
במתכות. כ"ג ע"ג מ"ה פ"ח
מ"ה מ"ד יבועמי משניות
פ"א ה"ג ו"ג ע"ג ט"א:
? התמוד ער שלא התמקד.
כ"ג ע"ג מ"ה פ"ח מ"ג מ"ג
יבועמי משניות פ"א ה"ג
מ"ה פ"א ה"ג מ"ה מ"ה פ"ח
מ"ה המה ע"ג ט"א:

שנויי נוסחאות
מהור בב"ח ט"ו מהור
בכל הכלים ט"ו. ככ"ז
המהור. השהור. וכן
בש"ך ו"כ"ד: (תוספת מהור
בכ"ח טמא בכל הכלים
טמא בכל הכלים מהור
בכלי חרס וט"ו טמא
וה"י הפסד לומר דהטעם
הוא כד"ה וז"ל הטמא
בכלי טהור בכל הכלים
הכל הסדר שלו ע"ד
דומה ודלוקה (ד"ס)
וכתוספתא (לפינו כג'
המוספת כג' ע"ג הכל
בנוספת כג' ע"ג טמא
כג' כלפינו כמשהו.
המרים. כג' ו"כ"ד
א' טמא. החייב
בשקדים פטור במרים.
כג' ו"כ"ד ו"כ"ד ו"כ"ד

לקוטים
ו הר"ב ד"ה כשר
בכרית וכו' נמלא וכו'
אע"ג דכתיב ג"כ יבועמי
בזקק כמרתתים יבועמי
מן זקוקה כדליתא נמלא
וכ"ס הרמב"ם מ"ג ז"ג
שמן שמתקלקל הקול הוא
קודם שיגיעו למרתת
ומשכחת שער גזית
עלמיה כד כתיב ויבועמי
כלים וזהו שכתב הר"ב
בפאל שני כלים שהוא
מין מחשבים וכו' ק' דלמתי
לא כתב ג"כ פתוח מן
שכרם וכמ"ס רש"י וז"ל
פסולים בשנים פתוח מן
לי יורק על בן לי ע"כ
וז"ל דס"ל כמ"ס הרמב"ם
ז"ל כפרון ג' מכתב
דכתיבה איש מיד כ"ג
וז"ו כמו הפסוק וליק
מקרא דמין לי וכו' כמ"ס
מ"ג שם כג"כ ע"ג. (ש"ס):
תו"ס ד"ה מהור וכו'
מלא ויורק אע"ג דבגד
כתיב גבי שק או כגד לו
מלא ויורק אע"ג דבגד
עור או שק דלא שייך
למיקף הכי אלא משק וכו'
כ"ג והמורה קלקל גס
במקום הזה ע"מ לתקן
כדרכו כדרכו המקומות ועיין
סו"ט דברי הסו"ט פ"א
דכלים. (ב"ד):

אינם פסולים הלוי אלא בקול. שיתקלקל קולו מרוב הזקנה. ויראה לי שאינו נפסל. אלא לומר שירה. אבל יהיה מן השוערים. הרמב"ם פ"ג מהלכות כלי המקדש. ובגמ' אמר רב יוסי מאי קרא. ויהי כחחד למחללים ולמשוררים להשמיע קול אחד (ד"ה ב' ה')

פירש"י ויהי כחחד אפילו זקנים במשמע. קול אחד שלריכים לבסס את קולם שיהא נראה קול אחד. ע"כ: מהור בכלי חרס טמא בכל הכלים ט"ו. לפי שנאמר בכלי חרס טובו טובו של זה ולא טובו של אחר. ונאמר (במדבר י"ט) וכל כלי פתוח אשר אין למיד פתול עליו איזוהו כלי שטומאה קודמת לפתחו [שהטומאה משכים וממהר לבא דרך פתחו] זה כלי חרס וכו' אין למיד פתול עליו. הוא דטמא. הא ים טמא הוא האו דכי הוא לא נטמא מגבו. ומדכתיב טהור. הא כל הכלים בין ביש כו' בין שאין כו' טמאין. גמ'. וע' רפ"ב דכלים: מהור בכלי עץ. פירש הר"ב פשוטי כלי עץ טהורים. מדאורייתא. הרמב"ם. וע' בפ"י הר"ב רפ"ב דכלים. [ומ"ס הר"ב דההקט לשק כו'. וכ"כ שם בריש פ"ב דכלים. והכי איתא בכמה דוכתי וכתבו התוספות בפ"י ר"ע דף פ"ד. דלא נקט מה בגד מיטלטל מלא וריקן (וכן נתי מוכל מעשה עוים) אע"ג דבגד (ומשנה עוים) כתיב גבי שק (ויקרא י"א) [או בגד או עור או שק] דלא שייך למיקף הכי. אלא משק. כדכתיב (בראשית מ"ב) ויהי הם מריקים שקיהם. וע' בפירוט הר"ב משנה ד' פ"ד דכלים. ומ"ס שם בס"ד ועוד שם בסוף הפרק. ומ"ס הר"ב גולמי כלי מתכות כו'. ע"י בפ"י הר"ב במשנה ג' פ"י דכלים ומ"ס שם: ? הרמב"ם. כתב הר"ב מ"ס שטחנים על הכריתים כו'. וזמון שנתן ג' חלקים מים והוליא ד' לכ"ע יין מעליא הוא. כלומר דבפרק בתרא דמעשרות משנה ו' חנן המתמד ונקח מים [במדה ומלא] כדי מדרה פטור ורבי יהודה מחייב [מלא] יותר על כדי מדרה מוליא עליו כו'. ומפרש לה הר"ב הסס. והוא דרמח תלתא ואשכח ד'.

ושם פסק דאין הלכה כרבי יהודה ולפי זה אי מתניתין להכא אלעזר הכא בגמרא. אבל בפ"ק [משנה ג'] דמעשר שני דתנן נמי

בשנים כשרים. לויס במומין כשרים בשנים פסולים דכתיב (במדבר ח) ומנן חמשים שנה ישוב מלצה העבודה. ובטילה וצבית עולמים שלא היה הם מלא כדקף. אין השנים פסולים כלום אלא הקול בלבד. והקול אינו פוסל במדבר בין בטילה וצבית עולמים הכשר בכהנים פסול כלום הכשר כלום פסול בכהנים: מהור בכלי חרס טמא בכל הכלים. אויר כלי חרס טמא. שאם הגיעה טומאה לאוירו. ולא נעשה בו. נטמא הכלי חרס. דכתיב ביה (ויקרא י"א) אשר יכול מהם אל טובו. ובגבו טהור. שאפילו נעשה טומאה בגבו לא נטמא בך. אויר כל הכלים טהור. כל זמן שלא נעשה בהן הטומאה. אף על פי שנתלית באוירן. ובגן טמא. שאם נעשה טומאה בגבן נטמאו. נמלא הטהור בכלי חרס. טמא בכל הכלים. וטהור בכל הכלים. טמא בכלי חרס: מהור בכלי עץ טמא בכלי מתכות. גולמי כלי עץ. דהיינו כלים שלא נגמרה כל מלאכתן. אבל נגמרה חקיקתן ורואיין הן להשמיען טמאים. ופשוטי כלי עץ טהורים אפילו נגמרה כל מלאכתן. דההקט כלי עץ לשק. דכתיב (שם) מכל כלי עץ או בגד או עור או שק. מה שק מיטלטל מלא וריקן. אף כל מיטלטל מלא וריקן. גולמי כלי מתכות טהורים. הואיל ולכבוד עשוין לא חשיבו כלי למלתייהו עד שנגמר כל מלאכתן. פשוטיהן טמאים דלא חקיקו לשק ככלי עץ. נמלא הטהור בכלי עץ טמא בכלי מתכות הטהור בכלי מתכות טמא בכלי עץ: החייב בשקדים המרים. שקדים המרים קטנים חייבין במעשר שדרכן לאכלן בקטנן קודם שיהיו מרים. גדולים פטורים שאין ראויין לאכילה. מהוקים גדולים חייבין שנגמר פריין. קטנים פטורין שאין דרך אכילתן כן. נמלא החייב בשקדים המרים פטור במהוקים. והחייב במהוקים פטור במרים: ? התמוד ער שלא החמיץ. עד השתא איירי בתרתי מיילי ודבר הטהור זה אינו טהור כזה. והשתא איירי בחדא מלאה וזמון שדבר זה טהור כזה. אין דבר זה טהור כזה: תמוד. מים שטחנים על החרתנים והאגים וכשמחמיץ וחוסם נעשה

כרבנן לריך לומר דפלוגתייהו ההם בלא החמיץ וכאוקמתא דרבי

תפארת ישראל בועז י"ב

(ב) אבי"ב ק"כ רש"י בש"ס, וק"ל לפמ"ס הו"ס [מנחות ל"ח א' ד"ה וא"ס], דרך בקדשים לריך לשתת קרא לעכב. א"כ הכא בין שלך בחר כלמד או בחר המלמד [בפתורה דכ"א ב'] א"ל שינה הכתוב, דהרי שייך אין קדשים דהרי הלמד שהוא עגלה ערופה ולדאי חולין גמורים היא. ורק ירדתה לנחל איתן אורחתה בהגס [בריתות כ"ה ע"א], וגם המלמד דהיינו הפרה, אף דאמרין ביומא [דמ"ב א'], ובשאר דוכתי, דפרה קדשי ב"ה היא, עכ"פ הרי הו"ס' כתבו [יומא דס"ה א' ד"ה ד"ה תן לן] דלפ"ה לא מחשב בקדשים לענין דלא יליף נבש למד מלמד, א"כ הי"ג לענין שינה עליו הכתוב לעכב נמי אינו בקדשים וא"ל שינסה עליו קרא לעכב. ודברצתי לבני הרב המח"ל' שליט"א, לא דמי האי שינה עליו הכתוב דהלא לשינה עליו הכתוב לריך לגבי קדשים, דגבי קדשים אי לא לשינה עליו הכתוב, אמרינן דרך למעוה אמר קרא, אבל דליעבד גס כל"ה כשר, ובכל כה"ג, א"ל בשאר מיילי דלאו קדשים כפסולת הקרא. משא"כ הכא לריך שינסה עליו הכתוב אפילו כשאינו קדשים, מדאיתא למעטי למדרש ק"ו, דשחיטה כשרה בעגלה מק"ו מפרש, וכדקאמר בש"ס וכן דרך הש"ס בדוכתי עובא לומר, שכול ומה וכו' ק"ו וכו'. ת"ל וכו':

הערופה. שינה עליו הכתוב לעכב (ב): (א) דכהנים רק במומין נפסלין. אבל בשנים. דהיינו משיבא ב' טהרות. כשר כל ימיו לעבודה. אפילו כשיזקין ונאך. רק שלא יהא גופו רוחה בעומד. אבל בלויים אין מוס פוסלין. אבל שנים פוסלין בהן. דבאל מועד במדבר לא היה כשר רק משיבא בן ל' שנים עד שיהיה בן ל'. ובמקדש משיבא ב' טהרות עד שיתקלקל קולו מחמת זקנה. ולרמב"ם אפילו משתקלקל קולו פסול רק לשיר. אבל כשר להיות מהשוערים בבהמ"ק [ט"ז ס"ג מכלי מקדש]: (א) דכלי חרס נטמא כשהתלה טומאה אל טובו. אף שלא נעשה בו. אבל בנעט טומאה בגבו לא נטמא בך. ובשאר כלי בנעט טומאה אפילו בגבו. נטמא. ובנתלה טומאה באוירו ת"ל נעשה בו. טהור: (ב) דגולמי כלי עץ. דהיינו כלי עץ שנגמר חקיקתן. אבל לא נשלם כל מלאכתן. מקבלין טומאה. אבל פשוטי כלי עץ אין מקבלין טומאה מדאורייתא [עיין ביבבש דעת ס"א מ"ו]. וכלי מתכות דינן להיפקד. פשוטיהן מקט"ו. וגולמייהן אין מקט"ו: (ג) שקדים המרים דרכן להאכל כשהן קטנים. ולהכי חייבין או בתרומה ומעשרות. אבל לא כשיבדלו. וקטנים פטורים מלאה הו עדיין לאכילה. וגדולים חייבים. ועד כהן מיירי תנא ב"ב מיילי דדבר הטהור זה אינו טהור כזה. במתניתין דלקמן מיירי בחד מלאה. דזמון שזה טהור כזה אין זה טהור כזה (נא) הוא מים שטחניו ע"ג חרתיים וזמון או ע"ג שמי

נמי

מקום שיש חליצה או...
מקום שיש חליצה או...
מקום שיש חליצה או...

ואם לא יחפוץ האיש ומקשיק אשה לאיש...
ואם לא יחפוץ האיש ומקשיק אשה לאיש...
ואם לא יחפוץ האיש ומקשיק אשה לאיש...

מקום שיש חליצה (ס). אין מיאון (ס). כל...
מקום שיש חליצה (ס). אין מיאון (ס). כל...
מקום שיש חליצה (ס). אין מיאון (ס). כל...

ואם לא יחפוץ האיש ומקשיק אשה לאיש...
ואם לא יחפוץ האיש ומקשיק אשה לאיש...
ואם לא יחפוץ האיש ומקשיק אשה לאיש...

שנויי נוסחאות...
שנויי נוסחאות...
שנויי נוסחאות...

קדש חמור לקדש הקל (עא)...
קדש חמור לקדש הקל (עא)...
קדש חמור לקדש הקל (עא)...

תפארת ישראל

כס דהייט משהביאה צ' בערות (סר)...
כס דהייט משהביאה צ' בערות (סר)...
כס דהייט משהביאה צ' בערות (סר)...

ר"ע מברטנורה השוחט פרק ב חולין תוספת יום טוב ציונים

פ"ב א השוחט אחד...
פ"ב א השוחט אחד...
פ"ב א השוחט אחד...

פרק ב א השוחט אחד בעוף...
פרק ב א השוחט אחד בעוף...
פרק ב א השוחט אחד בעוף...

פרק ב א השוחט אחד בעוף...
פרק ב א השוחט אחד בעוף...
פרק ב א השוחט אחד בעוף...

פרק ב א השוחט אחד בעוף...
פרק ב א השוחט אחד בעוף...
פרק ב א השוחט אחד בעוף...

תוספת חדשים...
תוספת חדשים...
תוספת חדשים...

ראשון לציון...
ראשון לציון...
ראשון לציון...

פרק ב א השוחט אחד בעוף...
פרק ב א השוחט אחד בעוף...
פרק ב א השוחט אחד בעוף...

פרק ב א השוחט אחד בעוף...
פרק ב א השוחט אחד בעוף...
פרק ב א השוחט אחד בעוף...

לוקטנים...
לוקטנים...
לוקטנים...

פרק ב א בששה ער...
פרק ב א בששה ער...
פרק ב א בששה ער...

פרק ב א בששה ער...
פרק ב א בששה ער...
פרק ב א בששה ער...

פרק ב א בששה ער...
פרק ב א בששה ער...
פרק ב א בששה ער...

השחיה. ובהתחלה לשחוט. לא היה צו כח. ופסק שחיטתו ובה חזירו ושחט: כדי שהיטה אחרת. כדי שישחוט רוב שנים צבהמה אחרת כמותה. כשהיה רבולה. גסה לנסה. ודקה לדקה. ועוף לעוף. ורמז"ס פוסק. כדברי האומר. כדי שחיטת

כדי שהיטה (יד). פסולה (יה). רבי שמעון אומר אם שהה כדי ביקור (יג): ד שחט את הוושט. ופסק את הגרגרת (יו). או שחט את הגרגרת ופסק את הוושט (יז). או ששחט אחד מהן והמתין לה עד שמתה (כח). או שתחליד את הסבין תחת השני ופסקו (כט). רבי ישבב אומר. נבילה (ל). רבי עקיבא אומר. טריפה (לא). כלל אמר רבי ישבב משום רבי יהושע כל שנפסלה בשחיטתה. נבלה. כל ששחיטתה כראוי. ודבר אחר גרם לה ליפסלה. טריפה. והודה לו רבי עקיבא: ד השוחט בהמה חיה ועוף ולא יצא מהן דם. כשרים (לב). ונאכלים בידים מסואבות (לד). לפי שלא הוכשרו בדם (לה). רבי שמעון שליכי צדק דלילו צולין גרידא אפילו עושה שלישי צולין: לפי שלא הוכשרו בדם. שאין אוכל מקבל טומאה. עד שיבוא עליו מים. או אחד מו' משקין מים

להרמז"ס וצני נמי כדי שיגביהה וירצ'נה. כלומר בנסה לנסה. ודקה לדקה. וכן לעוף: [ד] ופסק את הגרגרת. כתב הר"ב היינו עיקר וכן פירש". והעיקור מפרשי' בפ"ק דף ט'. נמי קן. דהיינו הך דהכא. ושם פי' תהום' דל"ל דמייירי שהטו בסבין פגומה. או צמגל. ופסולה הוא משום דאין שומטין. אלא חונקין. כדתנן בפרק קמא חוץ מן המגל כו'. וכתבו עוד דבה"ג מפרש. עיקר היינו כדתנן פ"ה מ"ג דלילו הך דהכא לאו שחיטה כלל.

וע"ז הפירוט דהכלות גדולות בעטין עיקור. תמלא בני פירושים בריש פ"ה דכריהות. ע"ס: או שהט אחד מהן. לר"ע אינטיריך: כל שנפסלה בשחיטתה. כלומר במקום הראוי לשחיטה גמ' ועמ"ס רפ"ג ומ"ט דרפ"ה דמסכת כריתות: ד ולא ילא מהן דם כשרים. ואין אומרים שמהו מהים היו. "רמז"ס פ"ד מהמ"א: ונאכלים בידים מסואבות. כתב הר"ב וצולין כעטשו על סתרת הקדש מייירי. גמ'. דבקישים לא דהא תקן חיה וצבס"ב דהגיגה. וכן במתני' ו' פרק בשרא דנדה. כתב הר"ב. דמשהנה אחרונה אמרה שאין חולין נפסקין צבהרה הקדש ועיין עוד ספ"ב דטהרות. ונגמרא ולוקמה צולין כעטשו על סתרת תרומה וכדתנן משנה ב' פ"ב דטהרות. ומשני צטר צפירי לא לפיכך אין דרך הכהנים להזכיר לזכר חולין שבת תרומה. ע"כ. צטר צבהרה מיתלף קודם לאכול בשר חולין אפי' של חיה צבהרה. [ומ"ט הר"ב דלילו צולין גרידא כו'. היינו בדבר שאינו מין להם וכדתבתי צפ"ב דהגיגה משנה ה'. צד"ה לחולין וכו'. ועיין בריש

שנויי נוסחאות

כדי שחיטה פסולה. כתיב וכסיה. ונגליון כתיב כי וצברה מן הכלבויט וצרי"ג כדי שחיטה אחרת. וכ"ס דנ"ג (ושם... פסול). ב"ק ד"ק כדי שחיטה אחרת. (א"א שחיה) כדי בקוד. כתיב וכסיה' א' ל' י' ל' ד' (א' שחט את הגרגרת ופסק את הוושט דנ"ג וכסיה' ל' ל' ה' ח' נכס"ב או פסק את הגרגרת ואח"כ שחט את הוושט וכ"ס כתיב' וכסיה' א' וכסיה' (וגמ' או שפסקו). וכ"ס כתיב' כ"י (ובס... הגרגרת ושחט). או ששחט אחד. כתיב' וכסיה' כ"י. או אחר: ככתב' או שחט. וכ"ס דנ"ג (ושם... את אחד). רבי ישבב. כתיב' ושכבב וכן כס"ג וכן הגמ' וקודם כתיב' ד' שוליו 'שכבב (וה"ל האליף קמץ) וכמו שז"א דנ"ג (א' כד' י').

צב"ה. כתיב' ד"ק נבלה ומשכחא בששא והכסף הכיף היא לפרש. שנפסלה בשחיטתה. כתיב' וכסיה' א' וכסיה' ד' בוליוטו. בשחיטה; דנ"ג וכסיה'. שחיטתה. כל שחיטתה. דנ"ג וכסיה' וכסיה' וכל. גרם לה ליפסל. גמ' וכ"ס לחיפסל גס כתיב'. [ד] (הורה) ועוף. כתיב' ד"ק ליתא בטעות. (דס). כתיב' ליתא בטעות. מסואבות. כתיב' מסואבות.

תוספות הרש"י

התחתיו וכו'. לא היה שייך שפיר למתני אחר כך או שהחליד וכו'. מדלא הוה תני עיין הושווין: [כט] שחט כח' כו' א'. תהא הסבין עם חודו למעלה. בין ס' בני למפרקת. ופסק והתכו דרך האוכל והבאה מלמעלה למטה. וזכו הלכה ה' שבהכלות שחיטה שנקרא חלדה. לשון הטמנה להסבין. כחולדה שטומנת עומם בלחץ. וה"ה צבהליד הסבין תחת העור. או תחת למר מסובך של צבמה או חתה מטלית הקשור או הדבוק צלוחרה. ויש אומרים אפילו צולין המטלית קשור. רק פרום על מקום השחיטה [כו' כ"ד]: (ל) ומטמאה במשא: (לא) ואינה מטמאה: (לב) כגון שהיו בה א' מהטרפיות הסנייות צפרק אלו טרפיות: (לג) ולא אמרינן שמהה קודם. גמר שחיטה. וקמ"ל נמי דאין הכשר חסור משום דם. דאעפ"כ דם איברים שלא פירש מותר [ס"ד כ"ח סק"ל]: (לד) ר"ל כשידי האוכלן טמאות. דגזרו על שהם ידים כשלא נטל ידיו שיכיו כשניות לטומאה [ועי' ביבבש דעת ה' וכו']. והרי יטמאו כבשר. [ואילנה"ק הרי מדתני חיה ועוף. לא מייירי בקדשים. וז"ל הרי צולין אין שני עושה שלישי. י"ל דהכא מייירי בניי האוכל רק חולין שנעשה על טהרות קדש. אבל אין לומר דמייירי שנעשה על טהרת תרומה. דהרי כבשר לא שייך שנעשה על טהרת תרומה:] (לה) ר"ל דעכ"פ אין אוכל מקבל טומאה עד שיבוא עליו אחד מו' משקין. דם. מים חלב. דבש דבורים. יין. של. שמן [וסימנך דם חד ישש] והא דנקט בידים מסואבות. ה"ה דגם טמא ממם מותר ליעב צהן ולא מטמאן רק אורחא דמילתא נקט. ואילנה"ק עכ"פ הרי הכשרו בהדהה שקודם מליטה. י"ל דללני מייירי דלא בעי דההה דגורא משכב שאיב. א"ל מייירי שהודה ונהבשל בניי פירות. שאין מנשירין

תפארת ישראל י"ב

שחיה (כד) כדי שיעור שיגביה וירצ'ן צבהמה וישחט רוב הוושט ומיעוט הקנה של אורו המין ששחט השחיה. אם גסה גסה ולא דקה דקה [תב"ש כ"ג סק"ו]. ושיעור שהיו צעוף כשיעור שהייה בדקה. וי"ל דהשוו צעוף כדי שחיטה רוב סימן א' שלו [כו' כ"ג]: (כה) וזכו הלכה ג' שמתחם כלכות שחיטה. שנקרא שחיה: (כו) כדי שיעור שיצק ויבדוק סכינו. ונהגין להחמיר בשחיה משהו צעוף וצבהמה. ואפילו נמלא נמי רק ציוטש שנשחט עמו. דהיינו שמאל קלה מהנמי חלקן הוושט צבראש. וקלתו הב' צהיוטש שנשחט צהגוף. או שנמלא חתך צהנמי. חסור [רמ"א שס]. וצפסק אם נחתך הנמי. שרי אף צעוף [שפתי דעת כ"ג סק"ח]. ואם חתך צאלצבו צשעה שחיטה ונהבגל. רק צהנ"מ יש להקל צבהמה גסה. אבל צעוף דשהייה מועטה. הוה ספקא דאורייתא. ולהכי אף צהנ"מ חסור. אם לא צבכעת שחיטה לא הרגיש שחטך צאלצבו. או גס צעוף מותר [הסו' עה"ג ל"ו]. וכובין היא מהוושט צשעה שחיטה. גס צעוף מותר. ובנגע צבסין צשעה שחיטה צכותל או צקרע. נהגו להחמיר אף צבהמה [שפתי דעת כ"ג סק"ח]. ובגורחה יוד צשעה שחיטה צלואר ממקום למקום. צבהמה שרי וצעוף יש להחמיר [משבולת שס סק"ב]. ובשחט צבסין שאינו חד [ע"י ש"ך כ"ג סק"י]: (כו) שנהקו וקרעו ממקום חבורו צראש. וצבהמה מייירי דלריך צ' סימניו. וה"ה צעוף שנעקר כו' ראשון קודם ששחטו. והוא הנקרא עיקור הלכה ד' צבהכות שחיטה. וה"ה צשוחט צבסין פגום, דהו"ל נמי עיקור: (כח) [נ"ל דלכני נקט והמתין ולא קאמר כשחטו. או ששחט רק ס' א'. ה"ט משום דאין לא הוה תני

לאשמעי' דא"ג דלא יצא מהם דם וא"י לכמות דמן אפ"ה מותר דבימי אינו משכב [וצ"ל דבהמה נוקט אגב נראא]. וא"נ משום דיוקא דרוקא בחולין מרקהני חיה אבל בקדשים אין נאכלים בידים מסואבות דחיבת הקודש מכשרתו וא"נ לאשמעינן דא"ג דלא יצא מהם דם מותר דדם אכרים שלא פירש מותר עכ"ל;

תוספות הרש"י

ג ברע"ב ד"ה כדי בקוד כעבור כו' ורמז"ס פרט כדי שיעור צדוקת כשהיטה לדעת אם נשטו כראוי כו':

תוספות הרש"י

הא [אוח ו] חו"ט ד"ה ולא יצא. רשב"ם פ"ד מהמ"א. והרשב"א בת"ה דף כ"י כתב וה"ל ולא באה במתני' אלא באה

השוהט פרק ב חולין

ברית מס' ידים]: לפי שלא הוכשרו בדם, וללגי איירי ללא צעו
 הדחה ח"צ לקדירה והודחו צמי פירות. תוס': ן השוחט את
 המוכנת. שלא חכמה התורה אלא כעין טריפת חיה היער
 שהרי עשה בה מכה הממיתה אותה. רמב"ם פ"ד מהמ"א.
 ובגמ' איבא דמייחי לה מדאשכחן
ביחזקאל [ד'] דאמר ונבלה וטרפה
 לא חלתי. אי אמרת בשלמא מסוכנת
 שריא היינו רבואיה דיוחזקאל. וה"ק
 שלא חלתי בשר כוס כוס פירוש
 שחוט שחוט שלא תמות. אלא אי
 חמרת אסירא מאי רבואיה דיוחזקאל.
 ואפי' לכתחלה שרי. ונקט לשון דיעבד
 משום דצעי למיתני עד שתפרכס:
זינקה. זינוק קילוח רש"י וז"ל
 הרמב"ם וזינוק גזר מן זינוק מן
 הצבן (דברים ל"ג): השוחט צלילה.
 כתב הר"ב בהמה מסוכנת שלריכה
 פרכוס. וכן לשון רש"י ונקט לישנא
 דת"ק אף על גב דכמדת ר"א קיימינן
 דדיה אש זינקה. ובגמרא כתב רש"י
 וכמדת ר"א דאמר זינוק הוא פרכוס:
 ן השוחט לנכרי בחיטתו כשרה.
 מפרשים בגמרא מבוס דס"ל דלון
 סתם מחשבת נכרי לע"ז וזהו
 הוא דפליג אר"א. אבל תרזויהו
 ס"ל דבעלים מפגלין וכר"א בר"י
 שכתבתי בספ"ד דזבחים. וכתיב הר"ן

הוכשרו בהמה. לפי
 פ"ד פ"ג ן השוחט את
 המוכנת. ל"ז פ"א או
 עד שתפרכס או ביד או
 ברנל. מ"י פ"ד מכלים
 מהלכות אסורות ח"ל ספ"ב
 לחון ק"ל ספ"ב י"ז פ"ג
 י"ז פ"א בהמה דקה
 שפשטה ידה. לקמן י"ח
 פ"ג בר"א שיהיה בהוקף
 כסוכנת. מ"י ומפ"ג שם
 קו"ט שם ן השוחט לנכרי
 שחיטתו כשרה. ל"ח פ"ג
 זמנים מ"ז פ"א מ"ז פ"ג
 מה שחטה הכ"ז ספ"ב פ"ג
 ס"ג ספ"ב י"ז ס"ז פ"ג:
 שחטת בחשבת נכרי
 לעבודה זרה. ועל י"ג
 פ"א לקמן ק"ז פ"ג גיטין
 מ"ה פ"א ס"ז ל"ב פ"ג
 פ"ג יושעמי ג"ה פ"א ה"א
 ספ"ג פ"ג פ"ג פ"ג

שניו ניסחאות
 ן המוכנת. כתיב
 המוכנת רבן (שמעון
 בן) גמליאל. כד"ל
 ובתי"ק ז"ל ותי"ק ותי"ק
 ובגמ' ז"ל ותי"ק ותי"ק
 וכלי הכלהוים יתאזקי
 מהוק המוכנת והשמיטו
 על פיו כמסני' ד'
 המלוואה ונגמתי ותי'
 מהכ"ל וכן מהוק נכסבי
 דכוס סולתו (ד"ס).
 (א) השוחט (גמ' כ"ב)
 וכמכירתו ויטילא ריזא
 ומנוכח ליתא. ופ"ח
 השבים. דג"ל ובתי"ק
 וכתוספתא ותי"ק ובשחר
 עמד; כתיב ב' ובשחר
 עלה. בת"פיים סלאים
 דם. כתי"ק הבתלים;
 כתי"ק ד"ק כותלין דם.
 (שיונקה). כגלין כ"מ
 וכתוספתא ותי"ק בירוש
 שיונקה כתי"ר אוביליא.
 ובגמרא ר"א. כתי"ק
 כשרה. ובתי"ק א' וז'
 כפ"ד (א) ביד או
 ברנל. כתי"ק ותי"ק
 ה' וז' ובתי"ק יתאזקי וכן
 יתאזק גס כתי"ק ובתי"ק
 (ובכ"ס וברנל ומוכת מנת'
 ל"ה ע"א) ומדינת מ'
 עירי ק"ו דת"ק כ"י
 ה"א (ד"ס). בזבחה.
 כתי"ק בזבחה א"ד בהמה
 דקה דג"ל ובתי"ק
 ה' וז' ובתי"ק ד"ק אחת.
 ואחת. שפשטה ידה.
 כתי"ק. את ידה. וז"ל
 ההיורה פסולה שאינה
 נד"ל ולא חתירה...
 שאין זו. (ב' ברבד).
 כתי"ק ובתי"ק ובתי"ק
 א' וז' יתא. במה
 ד"א. כתי"ק בפי'.
 ש היתה בחוקת
 מסוכנת. כתי"ק כשהיא.
 כתי"ק בחוקת שהיתה
 מסוכנת (ז). אם היתה
 בחוקת. כתי"ק אם היא.
 בריא"ק כתי"ק ביריה (ז).
 אן בה (אחה) כתי"ק
 וכתי"ק לא היו בה;
 כתי"ק ב' יתא; כתי"ק.
 אחת. חל"ל. כתי"ק
 ובתי"ק ותי"ק אלו. ן
 אליעזר. כתי"ק ובגמ' כתי"ק
 לאכול נכרי. וז"ל יזר
 כנוסה מוסחה מס"ב כדפוס;
 כתי"ק ח"ה

מיס. יין. שמן. חלב. ודבש. ד"ס. טל: הוכשרו בהמה.
 מגו דשריף שהיטה לקך בשר מידי חבר מן החי משויא ל' גמי
 חולל לגבי טומאה. ואין הלכה כד' שמעון: ן השוחט את
 המוכנת. כל כמעמידים אותה ואינה עומדת מחמת הוליה
 היא מוכנת. ואפילו יש לה כח
 צעינה לאכול קורות ובקעיית של
 טן: עד שתפרכס. דחי לא פרכסה
 הייטינן שמא עיניה נשמה קודם
 גמר שחיטה: אם זינקה. כדך
 שהשחטת עומדת בגרוגס והדס
 מקלח ומזקק צפת: השוחט בלי"ל.
 בהמה מסוכנת שלריכה פרכוס ולה
 ידע אש פרכסה ולמחר השכים ומלא
 כותלי צית שחיטת האורח מלאים דם
 כשרה מפני שזינקה. וכשפט ר"א.
 דמכרי לה צינוק. אמרה רבי
 שמעון. ואין הלכה כר"א: אחד
 בהמה דקה ואחד בהמה גסה.
 לריכה פרכוס אש היא מוכנת:
 שפשטה ידה. בגמר שחיטה ולא
 החזירה: פסולה. אש היתה מסוכנת
 לפי שאין זה פרכוס. אלא י"ן דרכה
 צדעת לאח נפשה. אבל גסה לאו
 אורחה כהכי. וז"ל שפטה. ולא
 כשפטה. זין כשפטה. ולא פשטה
 כשרה: ן ורבי אליעזר פוכל. אש
 בהמת נכרי היא. אש"ג דישאל קשחיי
 הצר כבד.
 יותרת

לה מהיחא בה מחשבת נכרי דסתם מחשבתו לע"ז: הצר כבד.
 יותרת
 הלך הולך לטות בחיטתו כשרה. אבל אין
 ואסורה בהנאה כתקריבות ע"ז. ואש"ג
 ה"ל דאפילו לכתחלה. ע"כ: ורבי אליעזר פוסל וכו' בהתם מחשבת נכרי לע"ז.
 דבמהיתין דלקמן דתקן נמי פסולה. ומפרשינן. דחינה אסורה בהנאה. י"ל דלקמן ה"ל למיתני הרי אלו זבחי מתים. אבל
 הכא איירי דאמרי רבנן כשרה. אר"א פסולה. תוס': מחצר כבד שלה. לאו דוקא נקט יותרת הכבד משום דעולה לגבוה.
 וכו' א

לה מהיחא בה מחשבת נכרי דסתם מחשבתו לע"ז: הצר כבד.
 יותרת
 הלך הולך לטות בחיטתו כשרה. אבל אין
 ואסורה בהנאה כתקריבות ע"ז. ואש"ג
 ה"ל דאפילו לכתחלה. ע"כ: ורבי אליעזר פוסל וכו' בהתם מחשבת נכרי לע"ז.
 דבמהיתין דלקמן דתקן נמי פסולה. ומפרשינן. דחינה אסורה בהנאה. י"ל דלקמן ה"ל למיתני הרי אלו זבחי מתים. אבל
 הכא איירי דאמרי רבנן כשרה. אר"א פסולה. תוס': מחצר כבד שלה. לאו דוקא נקט יותרת הכבד משום דעולה לגבוה.
 וכו' א

יבין

תפארת ישראל

יבין

מכשירין רק ז' משקין (וע"י תוס'): (לו) דמנו דמכשרת שחיטת
 הכשר לאכילה. מכשיריתו נמי לעומתה: (לז) דהיינו שכשמעמידין
 אותה בהנאה מקל או בגרעה ואינה עומדת. ואף שאוכלה ככריאה. ואף
 שכשמעמידה [ביד] כשרה עומדת. ואפי' נקרתה מסיבת. [ובש"ס
 דל"ז ב'] אמינן אפילו אוחלת בקעיות ואפילו אוחלת קודות. וז"ל דקעיות
 הם פקועות. והם אכתימים מרים. כמו שמן פקועות [פ"ג דשבת].
 וקורות היינו דך של דקל שגעה ען בשנס הנאס [ככרכות דל"ו א']:
 (רח) שכענעה ח"ע בצבכיה. צאפפעלן בל"א: (לט) שכשלה פרכסה
 הייטינן שמהה קודם גמר שחיטה. מיהו בהמה עכו"ס מסוכנת
 אסור לשחטה [מגיד פ"ד ממאכלות]. [ולשכי תני תנא לשון דיעבד]:
 (ט) מלת זינוק הוא לשון קפילה. כמו יזנק מן הכסן. ור"ל הכא
 סקסן הדס קילוח מבית השחיטה. ע"י שהבהמה רגילה אחר
 שחיטה לנפוח בגרוגס. וזה סימן שלא מתה מקודם: (סא) מסוכנת

ראשון לציון
 רבא מלי קמ"ל ורבא לא ס"ל דך כללא כמבואר כחכות ע"ז ע"א ע"ז ס"ט פ"ב
 גס אשמואל מקשה בגמ' ושמואל ג"כ לא ס"ל דך כללא כמבואר בע"ז ל"ב
 ע"ב תרי"ב הלכה ע"ט. ויש עוד מילין ממאי דכ' הכי ס"י י"ז לייבכ דעת
 הרי"ף וה"אם כספיך דלא כשמואל ואין כלן מקום לקבל אהון] עיין יס"מ:
 תוי"ט פריה השוחט את המוכנת כו' [ואש"ג לכתחלה כרי וז"ל תוס':
 ן בששנה רבן (שמעון בן) גמליאל יזמר ס' וכן גרסתי הערוך ענדך סון
 ובתי"ק והכ"ס רבן גמליאל וכן איהא כסוגיא ליה ונרש"י [ועי' מהכ"ס]
 שמה היא נורסיס כשרי ידום משום דל"מ מאי פירך כסוף שמעתי ל"ח ע"ב מאי
 קמ"ל הניחו וכו' הא חררנס ק"ל כרש"ב כשמעתי ע"ט. ול"ז לייבכ דאיהא
 למימר כתי"ס הנוס' כחכות ס"א ע"ב ד"ה הלכה. וטו י"ל דקושיית הגמ' על
 ור"י שחטה שיאבל (ה) נכרי מחצר כבד. כתי"ק. הכבד; כתי"ק ב' יתא; כתי"ק.
 (שבתם) סחשבת נכרי. כתי"ק ששהשבת הנכרי. וכ"ה כתי"ק (וב"ס נכרי).
 לאכול נכרי. וז"ל יזר כנוסה מוסחה מס"ב כדפוס; כתי"ק ח"ה

יחרת הכבד: אמר רבי יוסי קל וחומר. ללא מהגיה מחשבת בעלים. האיל וישראל שחוט לה: ומה במקום שמהשבה פוסלת. דהיינו במוקדשים. כדכתיב (ויקרא ז') המקריב אותו לא יחשב קרי ביה לא [יחשוב] כלומר שלא יחשוב לזבלה חוץ לזמנו

לעז. אמר רבי יוסי. קל וחומר הדברים ומה במקום שהמחשבה פוסלת במוקדשין (א). אין הכל הולך אלא אחר העובד (ב). מקום שאין מחשבה פוסלת בחולין (ג). אינו דין שלא יהא הכל הולך אלא אחר השוחט (ד). ח השוחט לשם הרים. לשם גבעות. לשם ימים. לשם נהרות. לשם מדברות (ה). שחיטתו פסולה (ו). שנים אוחזים בסבין ושוחטין. אחד לשם אחד מכל אלו. ואחד לשם דבר כשר (ז). שחיטתו פסולה: מן אין שוחטין לא לתוך ימים. ולא לתוך נהרות (ח). ולא לתוך כלים (ט). אבל שוחט הוא לתוך עוגא (י) של כים (יא). ובספינה

אלא אחר העובד. חולין לענין ע"ז שאין מחשבה פוסלת בהן עד עבודת. אלא צב' בשחיטה וצריקה דהני הוא דכתיבן זבח לאלהים יחם (שמות כ"ג). כל אהין נסכים מדם (תלמוד ע"ז) אבל קבלה והולכה. לא כתיב בהו. והקטרה חט"ג דשייך בע"ז. מיהו לאו עבודה היא לאשכרי דהנה משום הקטר חלבה לע"ז. היך דלא נחשבה ולא נזרק דמה לע"ז דהא אפי' בפנים לא מפסיל קרבן אם חשב על הילת פשר צבעת הקטר חלבים. וכיון שחטו קולא במוחשבו חוץ דין הוא שנקל בזה שלא יהא הדבר תלוי. אלא בנזפה. והלכה כרבי יוסי: ח השוחט לשם הרים וכו'. שחיטתו פסולה. והקריבות ע"ז לא יהיה ליחבר בהגאה. משום דכל הני הינן נעשים ע"ז.

דכתיב (דברים י"ג) אלהיהם על ההרים ולא ההרים אלהיהם. וזוקא שאמר לשם הרים לשם גבעות אבל אם אמר למלאך הממונה על ההרים ועל הגבעות. הרי זו זבחי מחים והבורה בהגאה: לשם דבר כשר. שחיטה פסולה: ח אין שוחטין לתוך ימים. שלא יאמרו לברו של ים הוא שוחט: ולא לתוך הבלים. שלא יאמרו לזרוק דמה לע"ז קא עבד: עונה. גומא לשון עוגיות לגפנים במועד קטן [כ' ע"א]: עונה של מים. דוקא עמרים. אבל ללונין לא. שחא יאמרו לפרטוף פניו הנראה במים הוא שוחט: ובספינה. יכול לשחוט על גבי כלים. והדס

אמר רבי יוסי קל וחומר. ומה במקום שהמחשבה פוסלת. דהיינו במוקדשים. כדכתיב (ויקרא ז') המקריב אותו לא יחשב קרי ביה לא [יחשוב] כלומר שלא יחשוב לזבלה חוץ לזמנו

לעז. אמר רבי יוסי. קל וחומר הדברים ומה במקום שהמחשבה פוסלת במוקדשין (א). אין הכל הולך אלא אחר העובד (ב). מקום שאין מחשבה פוסלת בחולין (ג). אינו דין שלא יהא הכל הולך אלא אחר השוחט (ד). ח השוחט לשם הרים. לשם גבעות. לשם ימים. לשם נהרות. לשם מדברות (ה). שחיטתו פסולה (ו). שנים אוחזים בסבין ושוחטין. אחד לשם אחד מכל אלו. ואחד לשם דבר כשר (ז). שחיטתו פסולה: מן אין שוחטין לא לתוך ימים. ולא לתוך נהרות (ח). ולא לתוך כלים (ט). אבל שוחט הוא לתוך עוגא (י) של כים (יא). ובספינה

אלא אחר העובד. חולין לענין ע"ז שאין מחשבה פוסלת בהן עד עבודת. אלא צב' בשחיטה וצריקה דהני הוא דכתיבן זבח לאלהים יחם (שמות כ"ג). כל אהין נסכים מדם (תלמוד ע"ז) אבל קבלה והולכה. לא כתיב בהו. והקטרה חט"ג דשייך בע"ז. מיהו לאו עבודה היא לאשכרי דהנה משום הקטר חלבה לע"ז. היך דלא נחשבה ולא נזרק דמה לע"ז דהא אפי' בפנים לא מפסיל קרבן אם חשב על הילת פשר צבעת הקטר חלבים. וכיון שחטו קולא במוחשבו חוץ דין הוא שנקל בזה שלא יהא הדבר תלוי. אלא בנזפה. והלכה כרבי יוסי: ח השוחט לשם הרים וכו'. שחיטתו פסולה. והקריבות ע"ז לא יהיה ליחבר בהגאה. משום דכל הני הינן נעשים ע"ז.

דכתיב (דברים י"ג) אלהיהם על ההרים ולא ההרים אלהיהם. וזוקא שאמר לשם הרים לשם גבעות אבל אם אמר למלאך הממונה על ההרים ועל הגבעות. הרי זו זבחי מחים והבורה בהגאה: לשם דבר כשר. שחיטה פסולה: ח אין שוחטין לתוך ימים. שלא יאמרו לברו של ים הוא שוחט: ולא לתוך הבלים. שלא יאמרו לזרוק דמה לע"ז קא עבד: עונה. גומא לשון עוגיות לגפנים במועד קטן [כ' ע"א]: עונה של מים. דוקא עמרים. אבל ללונין לא. שחא יאמרו לפרטוף פניו הנראה במים הוא שוחט: ובספינה. יכול לשחוט על גבי כלים. והדס

יבין תפארת ישראל יבין

לעלמו רק דבר מועט (ועי' רש"י דל"ט ב' ד"ה לר"א): נא רלה לומר דהיינו במוקדשין שנספלין בפניול. כשחשב בל מד' העבודות. שחיטה. קבלה. הדס. הולכה. זריקה. לכל מהן אחר זמן אכילתן: גב) אבל בעלים לא פסלו במחשבתן: גב) דהיינו בחולין. שאין צריך נפסל במחשבת ע"ז רק עבודות. שחטת וזריקה. אבל קבלה והולכה לא כתיב בה: גב) ולא אחר מחשבת העכו"ם בעל הבמה. והכי קי"ל [ס' ד']: נה) שמתכוון לעבדן בזה: גב) רלה לומר אסורה באכילה מדדמי לשוחט לע"ז. ואפילו נתכוון

לכלל לרפואה ולא להקריבה. האסורה. אבל מותר בהגאה. דמזוהב אינו נעשה ע"ז. מיהו בשעת לשם מלאך הממונה על אלו. האור נמי בהגאה. אפילו לא נתכוון לעבדס [שס]: נו) ר"ל לשם סתם שחיטה כשרה. אפילו שחטו צ' בני אדם צב' סביבין. ומיירי שהן שוחטין. דח"ל אין אדם אומר דבר שאינו בלו. וי"ל דהפילו שוחף אינו אומר דבר שאינו שלו. רק הכא מיירי במומר או בשחתרו צו [ס' ד']: נה) שלא יאמרו לבר של ים או של נהרות שוחט: נה) שלא יאמרו שמקבל דמה לזרוק לע"ז: ס) גומא: סא) ר"ל דוק

תוספות רע"ק [אות ז] הרע"ב ד"ה מקום. מיהו לאו עבודה היא לאסולי בחמה משמע דזריקה חיי עבודה לאסור בהמה וכבר תמוה בזה חוס' על רש"י ביון דברר גירסת הבתמה אין החזור ותאמר ע"י הזריקה ושאינו קדשים ולא סתמשרי קודם זריקה. עיין בחרו תהרשב"א והר"ן שכתבו דשי' הונויא כך במקום שחשבה פוסלת בדי עבודת בקדשים היינו בחשבה כשעת שחיטה לזרוק

ראשון לציון ז תו"ם ס' ד' ת שהמחשבה פוסלת בו' כך נ"ל כדי שלא יחשב קרי ודלתי לזוקא ויחייב

שיחא דמיהו ח"ל. אבל לעיל נגדר דמיקא למחוד לתי' דק"ל כחמ"י במשנה ד' דוק קמא דזוחס נגר רני שמעון וכולם היא עבודה ממש. וא"כ אין לחייב על רש"י והכי' לשם נגד ההולכה גם כהנה מקומות במשנה סידר רני על סדר שחטה קבלה וזולת זריקה. ודע דגם בספסיס ס' ע"כ כתב רש"י ד"ה יפנו בלגנע עבודות כחט או קבל או זק או כלן כו': פ' בששנה לתוך עוגא של מים וכן גירסת הרא"ש אבל צערוך פ"ד הלן כי גרס אגן ס' סל מלשון וישם בלגנע וכן גירסו: הכי' והמכ"ס עיין כהן משנה ז [סדר קדשים ח"א] י"ל

אשם ודאי. כגון אשם גזילות מי שנטבע לסקר על כפירות
 ממון. ואשם מעילות. ואשם ספחה חרופה. וע"ש אשם תלוי
 בא על ספק קרי להגי אשם ודאי: לשם כבוד לשם מעשר.
 מידע ידעי אינטי דסקר הוא דכסור ומעשר קלא הית להו ומידע
 ידעי מקמי הכי דלילו ההוא שעתא
 לאו בני אפרוטי מינה. דנימא שעתא
 קמקדים להו: זה הכלל. לאחויי אש
 אמר רבינו שוחט לבס עולת נזיר
 שהיא פסולה דמכו דמימא ליכא
 למיחש לחורבא דמידע ידעי דהא לא
 נדר קמ"ל דמימא אמרי דלמא נדר

אלא דתיישני שמה הקדו. וה"ל שוחט קדשים בחון. [וג"ל
 דהגזר טעמא רוחח נקט במא הקדשו כי' אכל מ"מ מידי
 מרית עין לא נפיק]: לשם הטאת. ככלא חמא אכל כשתא
 וחייב חטאת כי אמר ו לחטאת פסולה. גמרא. ומסיים הטור
 וכן באבס: [לשם אשם ודאי. פירש
 הר"ב כגון כי' והוא לבן רש"י והמיה
 לי שהכמיטו אשם מזורע אכל אשם
 מיר חייתי צוה הכלל דלקמן]:
 לשם תמורה. כשחן לו זבח צביתו
 אכל יש לו ואמר לשם תמורת
 זבחי פסולה. גמרא: [אמור. וכפי
 שיטת ליטנא דמכתינו הל"ל פסול. אלא דחדא מלתא הוא
 פוסלין ומכתיין וחוסרין ומחירין כדאמר בגמרא צ"ק דף י"ח]:
 ושאינו נזיר ונידב. כתב הר"ב לאחויי עולת יולדת כי' קמ"ל
 דאימר במא הפילה כי'. ונמצא קרבן זה הוזה כי'. וכן הוא
 צפי' הרמב"ם. ודבריו תמוהין סן. דהא אמרין היבא דשיך
 חובה. אה"ל דמפסל. וא"כ הכא ממ"ל מפסל ולרש"י שהי
 גרסא דגמרא גירסא אחת מוקי למחתיין צבין לו אשה. הא
 יש לו אשה פסול. דאימר הפילי אפילו. וגירסא אחרת מחתי
 נס להרמב"ם בנדרו פי' אחר שקד כתב צפ"ב האשה ששחטה
 יולדת בזה נדר ונדבה והרי אינה יולדת שנתחייבה בטולה.
 ואין חוששין לה שמה הפילה. ככל המפלת קול יש לה. ע"כ :

זה הכלל כל דבר שנתר
 ונידב. פי' ס"י ה"ס
 מ"ט"ז ע"כ

שנינו נוסחאות
 לשם תמורה כתיב
 ולשם. (כ"ל) דבר
 שנתר ונידב. נדעי כל
 שהוא נדר ונדב; כפי"ק
 דבר שהוא נדר. וליתא
 וכן ליתא כתיב ונדר כי'
 (וכתב דבר הנדר.).
 כתיב ונדר כי' כל
 הנדר. אמר. נדעי
 ונדר וכל הכי' ונדר
 ד' מ"ו. פסול ופי' נדר.
 ושאינו נזיר ונידב.
 נדעי ושאינו לא נדר
 ולא נדר; כפי"ק ודבר
 שאינו לא נדר ולא
 נידב.

לקוטים
 י תי"ש ד"ה לשם וכו'
 ו לחטאת וכו' נראה ברור
 בגמרא דנדר שחמא
 חטאתי נזיר דפריך ודי
 לא אמר לבס חטאתי
 ופירש"י ודי לא קאמר
 לבס חטאתי דמשמע שחמ
 חייב אלא לבס חטאת
 דמשמע לי נדר וכו' ומתי
 בלומר לבס חטאתי ונדבתי
 הקום הפה יש ט"ס וכתבו
 שחמא דמימא התי' ז"ל
 כפי' הנזכר והסכים על
 ידו הפ"ה ז"ל ע"כ. (פ"ל):
 שם ד"ה לשם אשם וכו'
 ותמוה וכו' ואי הוזה
 אש חוספת זה הוא מדברי
 הירוש' שבהי רש"י והר"ב
 ז"ל כתבו כגון ואל"י שם
 שיש אלה ככלל. ונס מ"ס
 דה"ש נזיר חטאי צום
 ככלל חיי לא מלתאי אלא
 עולת מיר אכל אשמו
 כשנטי א פייטא דקלא
 אית ליה ונדר הקדמיני
 צום הפ"ד ופסל כיון ע"כ
 ונדר. (פ"ל): שם ד"ה
 לשם תמורה וכו' הכל
 וכו'. והא דלא חייבין
 שחט יש לו זבח צביתו
 בלעזא כי ניזיר דתישני
 נזירות חטאי קלא אית
 ליה כרגיל להודיע בלא
 יבאו ידעי מעילה. הו"ס.
 (פ"ל): שם ד"ה אמור
 וכו' אלא וכו' ומ"ל לא
 לחס שבה תני גלגליה
 צ"ד סיפא עמי מכללו
 דמהני ועוד דלפחות ס"ל
 לכוני הכי ושאינו נזיר
 וכו' מומר ואמתי תנא
 כפי' הכי דאין חייבין
 אלא צום וי"ל דיון דהכא
 צום הכלל אלא לאחויי
 אש אמר לבס עולת נזיר
 מש"ה קלא לי אשור ולי"ע
 הפ"ד הי"ד ה"ה שבה
 הכו"ש לעיל דתישני שחמ
 האמה כן וכיון שכן אשור
 לעולם דתישני שחמ חמתי
 נדר צביתו ואשור לעולם
 לשחזר יין ולחטאת דמאי
 הוא הטרד נזיר ס"ז
 נזיר לעולם לפי שחמו
 יקול

לכענא זה לי יום שהוא סתם וצולשים יום לא מאכרח
 מלתא לשכתי: ושאינו נזיר ונידב. לאחויי עולת אשם
 אמר לשם עולת יולדת בפירוש ככרה. ואפי' אמר לשם שאינה
 חייבת קרבן לידה ומהו דמימא הואיל ואין היתה אשה חייבת
 קרבן לידה לא היסה זו אלא נדבה. קמ"ל דאמור שמה הפילה
 דמפלת אין לה קל ונמצא קרבן זה חובה ולא נדבה. ולפיכך
 כתיבתי ככרה :

צום לו אשה וככרה משום דאי איחא לידה קלא אית לה. נס
 לבס עולת יולדת ואמרה זו לעולתי ככרה שאין עולת יולדת
 ואין חוששין לה שמה הפילה. ככל המפלת קול יש לה. ע"כ :

י כ י נ

תפארת ישראל

בועז

פרק ב (א) ולוא מהכתיב: "ול דרש"י נקט הכהו לרבותא, דלע"פ
 דרבהו אפשר שנתחייבו צדק לפני בעה, ולא נפרסם
 עדיין חטאין, אפי"ה אמרין אילו נתחייבו קלא הו"ל כפי' ע"ה, וכי"ס
 אשם מזורע, דגמירי על על חטא ודלוי (כעריין י"ד צ). וכו"י ע"י שגדד
 יבב. ושם הכתיב. וזכא הכהן. ואלא הכהן. ודלוי ע"ה. הוה מחפרסם
 מלתא אילו הוה כדבריו, וידעו ששקר. וכמו כן אשם נזיר זננטי בא
 על חטא ודלוי (כעריים ד"י ע"ה) דקאמרין. הוה דמיר טמא טינא בחטא
 הכי הוא נמי כ"ש מאיך אשמות דכרי אש הוה שגדד צביתו. ועממא.
 והלכך נלמא מהדס נמי הוה מברסם לה מלתא. אלא ודלוי ידעו הכל
 ששקר. וכן מסביר לע"ד דהק"ב אשמות נכללו נמי בלשם ודלוי.

למ"ל למה נדחק תנא ברישא למקט צביתו? רק אשם תלוי, והוא רק אלי"ה
 מ"ס אשם נזירות דמותר ככה לשמו. ומ"ס עולת מיר דאשור בשטח לשמו ולקמן כי' ע"ו, וכמו שאמר צ"ס ההם הו"מ נדר בלעזא, א"כ אשם נמי. י"ע
 דדוקא מיר עבור מיר מלפרסם חסידותו שזר [כ"ה"א סתתק"ה]. משא"כ בנעמא נזירות. וממילא נפרסם. וגם הוא בעינא רגיל לפרסם ששכח. כדו
 שיתמרו בני אדם מלהכשל כמותו. כדגמרת מ"ס תום הכא [ד"ה אומר] דנעשילא רגיל לפרסם בשבלי ויה"ס. וע"י רחמי"ס כאן שכתב כל זה בצ"ע.
(ב) אב"י וע"י צט"ח ס"י א'. דלף אחר אמרת פרשת אשם יאמר יה"ה. וכי הכי' הטעם צום מדר"י אנובא. דנס אשם הוא בא נדבדה צביתו. והקב"ה
 רמ"א הכי אשם בא רק צביתו ששענא וזה תלוי במקרה ולא נדבדה. והי' בתש' כנסת יחוקאל, דכרי איתו כולנו עמאי מתיס, וא"כ נס אשם נזיר
 בא נדבדה. דלוי צבי מתלבד צביתו. וממילא יתייבש אשם. ולפע"ד נ"מ לדינא גום כשחויט, ששחט צב"ה לנס אשם מיר, פסיל מה"ס. דכרי
 כפיר בא נדבדה ומכונאי. וליכא למימר כ"ס אשמו הנא"ל דמפרסמ' מלתא ע"י שגדד למתת חמדס. לנס אשם אנו עמאי מתיס מעיקרא
 מבעת קבלת הנזירות. אמנם ק"ל על רבינו הטור ב"ד שכתב סתם צביתו לבס אשם ודלוי, כער, מחייב בא נדבדה. והרי הוא עממו כתב בל"ח
 ד'אמר יה"ה אחר אשם. מלשם מיר בא נדבדה. כמ"ס מדר"י אנובא וכו'. ה"כ הו"ל צביתו לבס אשם מיר פסול. וע"י בפ"ה ל"ד [ס"ז] ה'
 סק"ד צ"ד] ש"ל צום הנזלה שור, דבאמר השוחט שחוטש לנזירותו, אפי' הוא עמא. ואפי' רואה שזוהי יין כל היום. הפ"ה פסול, כיון
 שהנזירות צר מיד, וזה כמו שכתבתי. אך ק"ק לגאריה לבון דאפילו הוא עמא, דכרי אדרבה אז צר אשם הוא. ושיתן טפי למימר דכששחט
 נחם אשם פסול. וי"ל. והנה ראייתו בארצות התיים מהנאכדק"ק קעמפטן כ"י, שהקשה על תי' של רבינו כנסת יחוקאל. שדבריו הם נד משנה
 עריכה [מיר פ"ג מ"ה]. דמי שגזר צביתו הקבדות, אפי' שס' שם לי יוס. אין עולין לו מן המניין. ואינו מביא קרבן עוממא. א"כ מדכולנו
 עמאי מתיס כשנזכר נזירותו, הו"ל כעוד צביתו דפסור מאשם. אמנם לעד"נ, דהן אמת דנביגר [ד"ע א'] אמרין על הא דתנין
 צמותי יא ונכנס עולין לו מן המניין אחר שחוטש אמר שמואל כגון טי"א והוא נזכר ע"י עמאי מתיס ואין לו הו"ס. א"ל תורה קראתה לפסור מקרב.
 א"ל אמיתא דלמא לא נזכרתו ז"ל וי"ס. א"ל אמיתא דלמא לא נזכרתו ז"ל וי"ס. א"ל אמיתא דלמא לא נזכרתו ז"ל וי"ס. א"ל אמיתא דלמא לא נזכרתו ז"ל וי"ס. א"ל אמיתא דלמא לא נזכרתו ז"ל וי"ס.
 נמי יין ואינו מביא קרבן עוממא. לפ"י לדין מדכולנו עמאי מתיס ואין לו הו"ס. א"ל תורה קראתה לפסור מקרב. א"ל אמיתא דלמא לא נזכרתו ז"ל וי"ס.
 סבור, דכתיב אחרי שזרתו ז"ל וי"ס. א"ל אמיתא דלמא לא נזכרתו ז"ל וי"ס. א"ל אמיתא דלמא לא נזכרתו ז"ל וי"ס. א"ל אמיתא דלמא לא נזכרתו ז"ל וי"ס.
 בעל קרבן העדה בפירושו לירושלמי כתב וז"ל, כך כתב רש"י ביחוקאל. וז"ל אמיתא דלמא לא נזכרתו ז"ל וי"ס. א"ל אמיתא דלמא לא נזכרתו ז"ל וי"ס.
 דתלמיד טועה כ' קד בשר", דבלתמד צבלי מ"ק [ד"ו צ']. מוקי להך קדש צביתו ימים ויפסרו לו במזוהר. ורק בירושלמי הכא דרש כן. עכ"ל
 הקרבן עדה. אורס המעיין בתוס' [נ"ק ט"ו ב' ד"ה אחרי]. יראה שם שבבלי דרש בירושלמי. דדרש צבצץ ימים היינו ימי האזור. ויפסרו
 לו כיוון ימי פסורו, יע"ש, א"כ נס צבלי אשכר דרש. בירושלמי, דלחר שכיבש א"ש נזממת קראת סבור. וא"כ הא דיוזא ונכנס עולין לו למניין
 ומביא קרבן עוממא דקתי מתני'. פלוגתא דרז ושמאל הוא. דלרב בירושלמי חייב כשיא חף שלא היה נקרא סבור. ולשמאל צבבלי דוקא
 אחר שהוה מביא קרבן עוממא. ואף צבבלי משמע לכאורה דרב לא פניג אדשמואל. מדקא"ל רב כהנא ורב אב"י לבס אשם לא אמרת לן כהא מלתא
 וצביין לכן דלמא לא נזכרתו. ע"כ ז"ל דה"ס. דוה"ל פסחא דמהני משמע מפי אפילו לא הוא. ולא היה נרדף לפרסם שקד הוא פירושא דמחתי, אולם
 כשמשעו

שחמא

השוואת פרק ב הולין

יכול להיות קרבנותיו וזמון הכות נמי שיד לומר חסור עד שיביא קרבנותיו כראוי חלה אפי' לטעם שכל המפסדי ז"ל דלא חישינן חלה מפני הרהור דסגרי שגרי בניו וכשרואוהו שגרי יין ומיטמא יסבכו שמוהר שאין גירות נהגים שלא כפני הבית כלי' (ש"ל):

כשמשנו דשמואל ס"ל דמתני' מיירי כשהוא, א"ל הלמדיו מ"ס לא פרשת לן דמתני' כפסוקה אף שלא היה, ולאפקי מדשמואל. והשיב להם, אמרנא דלמא לא זכריתו. ר"ל דלמא עדיין לא שמעתם שיש סובר דמתני' מיירי בכבר היה אחר שינא. ועל כרחק לריך לפרס כן, דאל"כ ק' דרב ארבע. דבבבלי גזיר ס"ל לרב בשמואל, והרי בירושלמי שפתי ברור מללו דא"ל הוהא. ואף דמנינו דכוותי' טובא דסחרו בבבלי וירושלמי [כפסוקה ז"ל ב' תוס' ד"ה שמה. ור"ל"ס גיטין כ"ב ס' ד'], עכ"ס היכא לאפטר להשוות בבלי וירושלמי ספי עדיף ומנינו ג"כ שדך של רבי היה לקב' דבבבלי כל שהיה יודע שיבניו ההלמדיים בעלמ' [ועי' חולין דל"ב ב' בענין שחבברו רוב ללשונות]. וא"כ מדכנינו רב ושמואל בזה. הדריק בבבלי דהלכתא כרב בראב"ד. ובפרט דהבבליהא דמ"ק אפטר נמי לפרשה אלו"כ דרב שפיר, וכמ"ל. וא"כ מתורנין שפיר דברי רבנו כלי' מדלמנו כולנו טמאי מתים וכו'לא ונכנס לתיק, דהרי פרשין לפעמים בשמואל. לפיכך שיד שפיר נגן הבאח קרבן אשם בשגדר בניו. השבתי לנני הרב הנאבד"ק לארדסבערנ שליט"א. ראה בני דברי טובים וכו'הוים. ואפ"ה לך אפוא מה אעסה בני. דברי רבנו הרמב"ם [בפ"ו מניירות ה"ו] פסק בשמואל, וע"כ מדס"ל דמדשתיק רב בבבלי מלפנו דשמואל בזה"ל דהדר ר"ל לבטח מוכ' דקמאר בירוש' משמו. ואפ"ה יש ליטב דבריך. דבב"ל יש לדקדק מדקאמר במתני' שגרי בבבלי, והולך לומר כפסוק ינא ונכנס וכו'. ואלטרין שמואל דחוקי, דהאי ינא ונכנס ר"ל שזה בניו בניו. ספי הו"ל להנא למקט ברישא היה טמא מת ונדר בניו. ומני למקט כפיפא הוה וטנה וטבל וכו'. אע"כ דתנא ראה לאשמועין

דדוקא בגדר בבבלי דבב"ל דהתפסא כשומאה שהגיר מנלה עליו. אהא דוקא קאמר שמואל שרין סיה מקודס, ואו אם חזר ונכנס ונעמא טוב שומאה שהגיר מנלה עליו. מביא קרבן שומאה. אבל כשגרי בניו בשעה שהיה טמא שומאה שאין הגיר מנלה עליו, בזה סגי כשפרש שומאה בניו בניו והור ושמא שומאה שהגיר מנלה עליו, מביא קרבן שומאה. וידענא שפיר שרלח"מ שם לא כ' כן. ואע"כ לא מנינו הכרח לומר דבבבלי, ושרד"ג מתני' משמע להיפך. וא"כ יש ליטב שפיר דברי רבנו כלי'. דהרי כולנו טמאי מתים. וקיי"ל דניירות חלה על שמה מת, ואף שאין ברור לנו שכבר נטמאנו בשומאה שהגיר מנלה עליו, עכ"פ לאשר אין לנו מיהרים מלשמא להבא בשומאה שגיר מנלה עליו אפטר שפיר שנובא לדי הויב קרבן אשם. אולם לא אכחד מוכ' בני צבת עיני שליט"א. שכל ימי הייתי מנטער על ה' זה שהביא רבנו מהר"י אבוב" [בא"ח סי' ה"ל]. דאך אפטר שיהיה אשם מור בא בבבבלי. ושיאמר אש"כ יה"ל וכו'. דבשמואל בעולה ושלמים שפיר מני למימר יה"ר שיבא זה חשוב ומקובל כאילו נדרתי עולה והקרבתיים. וכן נמי בשלמים. אבל בניו דהיי שאלע"י שאלע"י שאלע"י מהיום אפ"ה מוהר לכויר. רק שניה מוריס מלכתמא להבא [כרמ"מ ספ"ו דניירות ודלא כרמ"ד שם]. עכ"פ הו"ל כאומר שיבא זה חשוב כאילו נדרתי בניירות ולאכר נעמאלי יהיה אמירת הפרשה כאילו הקרבתי אשם. ק' הרי אף שכולנו טמאי מתים. משגדר בניו אף שמשמא לריך לויכר משומאה ומנלה עליו. ומינין אוהו בעלות לא"י [כרמ"מ ספ"ו מניירות] ומללא עושה כל זה ש"מ שלא נדר. ויש ליטב דבבבלי

ציונים תוספת י"ט אלו טרפות פרק ג הולין ר"ע מברטנורה

פ"ג א אלו טרפות בבהמה. מ"ט ט"ז ט"ח כפ"ו ל"ג ט"א : נקבות דרוש. פ"ח פרשה שמיני פ"ק ג' כל המטה שיי' פ"ג פ"י חפ"ה י"ג ופ"י ט"א פ"ה פ"ג פ"ג פ"ג י"ד פ"ו ל"ג פ"ג : ופסוקה הגרנות. מ"ו שם פ"ג כ"ג פ"ג שם פ"ג שם פ"ג פ"ג י"ד פ"ג :

פרק ג א אלו טרפות. טרפה האמורה בחורה ו טרפה אחת חיה היער כנון חרי ונמר וכיוצא בהן וכן עוף שטרף אותו עוף הדורס. כנון כן וכיוצא בו. ואין אחת יכול לומר שטרפה אחת והמיתה אחת שאלו מהם הרי היא כבלה דמה לי מהם מחמת עלמה או הכה בסייף והמיתה. או שברה חרי והמיתה. הא חייו מדבר. אלא בשטרפה. ולא מהם. אם הטרפה שלא מהם אסורה יכול אם בא ואז וגרר הגדי ברגלו או בזנבו או באזנו. ורדף אדם והלילו מפיו יהיה חסור שהרי נטרף ס"ל (שמות כ"ב) וכשר בשרה טרפה [גו'] עד שיטעה אותו בשר הראוי לכלב. הא למדת שהטרפה האמורה בחורה היא שטרפה אחת חיה היער ושברה אחת ונטה למהו. ועדיין לא מהם. אע"פ שקדם ושחטה קודם שהמות. הרי זו אסורה משום טרפה ואילו ו"ל שחיה ממנה זו הבא עליה. נמלאת למד שהחורה אסרה המחה והיא הכבלה. ואסרה הגוטה למות מחמת מכותיה ואע"פ שעדיין לא מהה והיא הטרפה. וכשם שלא חלוק במתה בין מהם מחמת עלמה. בין שפלה ומהה בין שחקה עד שמתה. בין שדרסה חיה והגרסה. כך לא חלוק בנטה למות. בין שטרפה חיה ושברתה. בין שפלה מן הגג וכשחברו רוב ללשונותיה. בין שפלי ונתרסקו אבריה. בין שזרק בה חץ ונקב לבה או ריאתה. בין שבא לה חולי מחמת עלנוה ונקב לבה או ריאתה. או שבר רוב ללשונותיה. וכיוצא בהן. ואילו והיא נטת למות מ"מ הרי זו טרפה. בין שהיה הגורם בידי בשר ודם בין שהיה בידי שמים. א"כ למה נאמר בחורה טרפה דבר הכתוב בזה. שאם לא תאמר כן לא תאסר חלה אחת שטרפה בשרה אבל זה טרפה בחזר לא תאסר. הא למדת שאין הכתוב מדבר אלא בזה. וענין הכתוב שהגיטה למות מחמת מכותיה ו"ל לא לחיות מחמת מכה זו אסורה. הרמב"ם פ"ד מהמ"א : נקיבת הושט ושקוקה הגרנות. מסקינן בגמ' פ"ב דף ל"ב דר"ע שגאה קודם חזרה שחור והודה לרבי ישכב שם במשנה ד'. ולא זה ממקומה אע"פ שחור והודה. וכתב רש"י ואע"פ שזו קודמת אין סדר למשנה. ולא דמי למהם ואחר כך מחלקת דיש סדר בחדא מסכת דבמילי אחריעא לא קפדינן אסודרה. ע"כ : ופסוקה הגרנות. כתב

שנויי נוסחאות פ"ג א אלו טרפות. ככ"ד ב' ו'י' ואלו .. ועי' תוס'

שנויי נוסחאות פ"ג א אלו טרפות. ככ"ד ב' ו'י' ואלו .. ועי' תוס'

תוספות רע"ק פ"ג א [אות י"א] במשנה נקיבת הושט. הא דלא קתני ינקב הושט נפק הגרנות כתב תת"ח משום דהגך תרתי פסוק שחיתה ניגור לכך נקט בהיפוך לישנא דקאי אפירקא קטאי דאייירי בשחיתה וטם וגרנות. וקתני השתא דנקובתו ופסוקתו טריפה ולהכי נקט ופסוקה הגרנות כיו"י כיון דלענין שחיתה שייכי להדרי :

פרק ג א אלו טרפות. טרפה האמורה בחורה ו טרפה אחת חיה היער כנון חרי ונמר וכיוצא בהן וכן עוף שטרף אותו עוף הדורס. כנון כן וכיוצא בו. ואין אחת יכול לומר שטרפה אחת והמיתה אחת שאלו מהם הרי היא כבלה דמה לי מהם מחמת עלמה או הכה בסייף והמיתה. או שברה חרי והמיתה. הא חייו מדבר. אלא בשטרפה. ולא מהם. אם הטרפה שלא מהם אסורה יכול אם בא ואז וגרר הגדי ברגלו או בזנבו או באזנו. ורדף אדם והלילו מפיו יהיה חסור שהרי נטרף ס"ל (שמות כ"ב) וכשר בשרה טרפה [גו'] עד שיטעה אותו בשר הראוי לכלב. הא למדת שהטרפה האמורה בחורה היא שטרפה אחת חיה היער ושברה אחת ונטה למהו. ועדיין לא מהם. אע"פ שקדם ושחטה קודם שהמות. הרי זו אסורה משום טרפה ואילו ו"ל שחיה ממנה זו הבא עליה. נמלאת למד שהחורה אסרה המחה והיא הכבלה. ואסרה הגוטה למות מחמת מכותיה ואע"פ שעדיין לא מהה והיא הטרפה. וכשם שלא חלוק במתה בין מהם מחמת עלמה. בין שפלה ומהה בין שחקה עד שמתה. בין שדרסה חיה והגרסה. כך לא חלוק בנטה למות. בין שטרפה חיה ושברתה. בין שפלה מן הגג וכשחברו רוב ללשונותיה. בין שפלי ונתרסקו אבריה. בין שזרק בה חץ ונקב לבה או ריאתה. בין שבא לה חולי מחמת עלנוה ונקב לבה או ריאתה. או שבר רוב ללשונותיה. וכיוצא בהן. ואילו והיא נטת למות מ"מ הרי זו טרפה. בין שהיה הגורם בידי בשר ודם בין שהיה בידי שמים. א"כ למה נאמר בחורה טרפה דבר הכתוב בזה. שאם לא תאמר כן לא תאסר חלה אחת שטרפה בשרה אבל זה טרפה בחזר לא תאסר. הא למדת שאין הכתוב מדבר אלא בזה. וענין הכתוב שהגיטה למות מחמת מכותיה ו"ל לא לחיות מחמת מכה זו אסורה. הרמב"ם פ"ד מהמ"א : נקיבת הושט ושקוקה הגרנות. מסקינן בגמ' פ"ב דף ל"ב דר"ע שגאה קודם חזרה שחור והודה לרבי ישכב שם במשנה ד'. ולא זה ממקומה אע"פ שחור והודה. וכתב רש"י ואע"פ שזו קודמת אין סדר למשנה. ולא דמי למהם ואחר כך מחלקת דיש סדר בחדא מסכת דבמילי אחריעא לא קפדינן אסודרה. ע"כ : ופסוקה הגרנות. כתב

י ב י תפארת ישראל י ב י

הקדמת פרק ג. אמרה תורה ובשר בשרה טריפה לא תאכלו. וזה ודאי דה"ה בבית, דמ"ש. רק קרא אורחא דמלחא נקט. דבשרה מצויי חיות הסורפות, וגם אי אפשר לומר שטרפתה חיה עד שמתה. דאכן בבילה היא, וכבר אסרתה תורה, אלא רצונו לומר שטרפתה חיה והוכחה בהמה מכת מות. שאי אפשר שתחיה עוד. דאז"ל דאניה עדיין בבילה. אפילו הכי אסרתה תורה, ובשם שלא חלקנו בכילה בין שמתה מאליה. או שהמיתה אדם או חיה. או שהמיתה את עצמה, כמו כן לא נזרק בשריפה, בין שטרפתה חיה או אדם. או שטרפתה מאליה. דכל שנתחווה בה מכת מות, שעל ידה אי אפשר שתחיה עוד. אסורה. ולזה יש להכה למשה מסני באויה מכה לא תוכל לחיות עוד. והן ה"ה טריפות שנוכרו במתני'. [רמב"ם פ"ד ממאכלות]. וכולן נכללין בת' מלות, וסביבן דן ח נ פ ש. ר"ל ריפוסה [פחתה]. נקיבה, חסירה [מתחלת ברייתיה]. נטלה [שניטל כמנה אבר, אחר שגולדה]. קרועה [כנקרע הבטן או גולדה]. נפולה, פסוקה [כפסוקה הגרנות, או נפסק חוט השדרה]. שבורה, ובאלו נכללים כל הפרשות שבעולם. וזוהו נראה שחור בו הרמב"ם סמילי ינקותא דיליה כספר המצות [לאוין קפ"א] דשריפה אסור דרבנן, ועי' רמב"ן ומגילת אסתר שם [דכ"א ב'] :

הקדמת פרק ג. אמרה תורה ובשר בשרה טריפה לא תאכלו. וזה ודאי דה"ה בבית, דמ"ש. רק קרא אורחא דמלחא נקט. דבשרה מצויי חיות הסורפות, וגם אי אפשר לומר שטרפתה חיה עד שמתה. דאכן בבילה היא, וכבר אסרתה תורה, אלא רצונו לומר שטרפתה חיה והוכחה בהמה מכת מות. שאי אפשר שתחיה עוד. דאז"ל דאניה עדיין בבילה. אפילו הכי אסרתה תורה, ובשם שלא חלקנו בכילה בין שמתה מאליה. או שהמיתה אדם או חיה. או שהמיתה את עצמה, כמו כן לא נזרק בשריפה, בין שטרפתה חיה או אדם. או שטרפתה מאליה. דכל שנתחווה בה מכת מות, שעל ידה אי אפשר שתחיה עוד. אסורה. ולזה יש להכה למשה מסני באויה מכה לא תוכל לחיות עוד. והן ה"ה טריפות שנוכרו במתני'. [רמב"ם פ"ד ממאכלות]. וכולן נכללין בת' מלות, וסביבן דן ח נ פ ש. ר"ל ריפוסה [פחתה]. נקיבה, חסירה [מתחלת ברייתיה]. נטלה [שניטל כמנה אבר, אחר שגולדה]. קרועה [כנקרע הבטן או גולדה]. נפולה, פסוקה [כפסוקה הגרנות, או נפסק חוט השדרה]. שבורה, ובאלו נכללים כל הפרשות שבעולם. וזוהו נראה שחור בו הרמב"ם סמילי ינקותא דיליה כספר המצות [לאוין קפ"א] דשריפה אסור דרבנן, ועי' רמב"ן ומגילת אסתר שם [דכ"א ב'] :

פרק ג א ה"ה כשניקב חורבן הושט [הוא מקום דבוק הושט להלחן]. או נגו של זפק שניקב. או המעי שבין הושט לקורקבן. מיהו לוושט יש ב' עורות. ולהכי חקא בניקבו שניקב טריפה. ואפילו נקבו זה שלא כנגד זה. אם הנקבים ברוח א' של הושט

ניקב קרום של מוח. כפי
 שם פ"י ה"ג סמ"ג שם מופ"ט
 שם סימן פ"ה ס"ה : ניקב
 הדל לבית הללו. כ"י שם
 ה"ה סמ"ג שם מופ"ט שם
 סימן מ' ס"ה : נשברה
 השדרה. מ"י שם פ"ה ס"ה
 סמ"ג שם מופ"ט שם סימן
 י"ג ס"ה : נישל הכבד.
 נ"טו סמ"ג ס"ה מ"י שם
 פ"ה סמ"ג שם מופ"ט
 שם סימן פ"ה ס"ה

שנויי נוסחאות

נשברה השדרה ונפסק
 כ"י. נפסק : ניקב
 הכבד (ובטעו"ת) נפסק
 החוט שלה נשברה
 השדרה ע"י צמ"ג וע"י
 רע"ב. נישל הכבד
 ולא נשתייר החוט
 כלום. צמ"ג ונכ"פ
 נישלה. נפסק כלום
 ונ"כ. ניקב ונכ"י
 ונכ"י. ונכ"י. ונכ"י
 שנוי ונכ"י (ובכ"י)

תוספת חדשים

פרק ג א בר"ב ד"ח
 ניקב כלל מ'ו
 מ'ו. כ"י.
 ונ"כ. הרמב"ם אכל העור
 יורה דעס כהנ"ג מל"ס
 הגדול באמצע ונ"כ קטנים
 לכל ז' אחר ונ"כ כהנ"ג
 פוסקים ונכ"י כ"ה שם
 ר"ש ס"י מ' דכתיבתם
 ס"ג ר"ק א"כ נכ"ס
 החלל הקטן של ימין חוד
 חלל האמצעי והוא הגדול :
 (מההור"ט ז"ל) :

ראשון לציון

פרק ג א הר"ב ד"ח
 פסוקת הגרנות
 כ"י אפי' לא נשתייר כ"ס
 אלא מוליא אחת למעלה
 כ"י. הר"י. והכ"ס
 והרמב"ם ונ"כ שם י"ד
 כ"י ל"ד סעיף ד' פסקו
 דל"ט יט"ר כ"ס למעלה
 ולמעלה כ"ס. לנד מ"י
 הכתובה והמזונה והמזון
 חוליא אחת למעלה והמזון
 כ"כ דלמ"ה סעיף בחולין מ"ה
 אכל אכל אפי' ק"ל כ"י
 דכ"מ ק"ל כ"י נגד רב
 ועמ"ס הר"ב לקמן משה
 כ"י ד"ה או שסדקה והוא
 ששתייר כ"י כל שהוא
 ונ"כ דכל שהוא לאו
 דוקא וסמך הר"ב לקמן
 על מ"ס הכ"ה : [שם ד"ח
 ניקב כלל מ'ו ונ"כ הגדול
 ל"ד כפירושו והוא הגדול לנד
 שמל' וע' רש"י] :

אור גדול

פ"ג א בכשנה ניקב
 קרום של מוח.
 בנ"י (ס"ה א') נתן
 סימן לקראת תחאה
 חיתא דמתנה בה
 כיונת הרמב"ן לרדק
 ונ"כ י"ל יותר לפרש משום
 טובא מה יענה בריאה
 בלשון הרשב"א דא"כ
 כיון דבענין תרומתו.
 ולהל"ל

הר"ב ונכ"י התנן כ"י היא הרעושה העבה המחברת את הטבעות.
 כמ"ס בפ"ק משנה ג' : ניקב הלכ לבית הללו. בשאר נקובי לא
 אינטריך למחני לבית הללו שהן דקין ופשיטא שאין נקב חשוב בהם
 כלל אם לא ניקב לבית הללו. אבל לב שהוא עב ס"ד שאם ניקב
 בעומק שהוא חשוב נקב. וניטול הלכ
 והריאה והדקין לא אינטריך למחני
 דכלל נקובים הוא דלע"ג דבטחול
 אחר בנ"י דניטול כשר וניקב טריפה
 [וכדפי' הר"ב] כלל הני נקובי דתנן
 המרה נמי נראה דכ"ס ניטול דטריפה
 ומ"מ ניטול הכבד ולא נשתייר הימנה כלום אינטריך דלפטר
 להיות ניטול כל הכבד ולא המרה שניטול כל בשר הכבד ונשאר
 מרה דבוקה בנידי הכבד והמספוגות. והא דתנן גבי ואלו
 כשרות. ניקב הלכ ולא לבית הללו. ל"ל דמהכא לא הוה שמעינן
 דה"א ה"ה סמוך לבית הללו דכופו לינקב עד בית הללו.
 והא דקתני ניקב הגרנרת כשרה היינו משום דכשי למחני
 נכדקה [נפחתה הגלגולת כ"י אינטריך ס"ד] כי קתני רישא
 ניקב קרום של מוח בלא יפחת גולגולת קאמר וה"ל דכי נפחתה
 גלגולת בלא קרום טרפה קמ"ל. הר"ן במחני' דלקמן ונשברה
 השדרה ולא נפסק החוט שלה אינטריך. דאי מהכא ה"א או
 הא או הא. אי נמי ה"א דכשי תרתי קא מצמע לן דבחוט
 הני מלחא. תוס'. והמס' ובית הסוסות. כהנ"ג הר"ן לקמן
 כן. אפי' במקום חבורן טריפה. קמ"ל דכשרה ומאי בתוך שלא
 כהנ"ג דמתניתין דאלו כשרות דלע"ג דלא אינטריך. רגילות
 סמסיות

אינו משלים לרוב. ודוקא כשנפסקה לרמזה הוא דפסולה כרובה.
 אבל לארכה של קנה. אפילו לא נשתייר בה אלא חוליא אחת
 למעלה לנד הראש וחוליא אחת למטה סמוך לכפני ריאה כשרה לפי
 שכל זמן שהבהמה מושכת נאורה יותר הסדק מתמעט ויטו נראה:
 גיב קרום של מוח. כ"י קרומים י"ט
 למוח העליון דבוק למלס הגלגולת והכ"י
 הסמוך למוח. אם ניקב העליון והשני
 הסמוך למוח קיים. כשרה. ניקב השני
 הסמוך למוח חט"פ שהעליון קיים
 טרפה ואח"כ שלא ניקב העלם : ניקב הלב לבית הללו. שני
 חללים יש ללב הגדול לנד ימין הבהמה וחלל קטן לנד שמאל
 אם ניקב קלב במשהו והניב הנקב לאחר משני אלו החללים
 טרפה. וכן אם ניקב בסמום שכלב העשוי כעין ביב והוא קרוי
 קנה הלכ טרפה : נשברה השדרה. חוליות השדרה : ונפסק
 החוט. כמין חוט לבן יולא מן המוח ועובר על פני ארך השדרה
 טלה. וקרום דק מקיף את החוט. ואם נפסק רוב הקיפוי של
 קרום זה ברחבו היינו נפסק החוט וטרפה. ואפי' לא נשברה
 השדרה. אלא אורחא דמלחא נקט דרוב פסיקת החוט על ידי
 שצירח השדרה הוא : נישל הכבד ולא נשתייר הימנו כלום.
 טרפה. עד ששתייר כזית במקום מרה וכזית במקום שהיא חיה
 משם. והיינו מקום תלייתה כשהיא מענה ודבוקה תחת הכליות
 ואם
 דאינטריך ס"ד"א מאי לחזן דקתני רישא נקב מפולס כל שהוא
 במקום חבורם. פ"ג. אך הר"ב במשנה ז' פרק ב' דכלים

יבין תפארת ישראל יבין

התחתון נקב מפולס לנד. טריפה. מיהו שלא בהפ"מ אפילו צניק
 עליון לנד נמי טריפה מספק [רמ"א וה"ב"ם צמ"ג ל"א]. וי"א
 דצניק העליון לנד אפילו הגלגולת שלם ואפילו צהסימ טריפה
 [ש"ך ורע"ז ס"ס]. מיהו אם נפחה הגלגולת וחסר ממנו כסלע.
 ושהעור קלת פחות משלים טפח. טריפה. דספו לנקוב הקרום.
 וה"ה נקבים צריס בגלגולת שיש בין כולם חסרון כסלע. מלטרפין.
 ובעוף כל שניקב הגלגולת וחסר כל שהוא. טריפה מספק שנתקב
 הקרום. רק בעוף דיבשה מהני כשהשהה כ"א ימים שלא תנית
 בהן ביצים. וכשהתחיל להניח ביצים אחר כך. כשרה. מכא"כ
 בעוף המים כשניקב הגלגולת לא מהני שחי. ופשוט ששכחוסר
 בגלגולת השוף דכ"י שטור סלע צבהמה. או גם בעוף יבשה לא
 מהני שחי [פספוי דכ"י ל' סק"ז] (ד' ג' חללים יש ללב. וצניק
 אחר מתן טריפה [ס"י מ'] ונקט הכא לבית הללו. אי על נב דכלל
 נקובי דמתניתין ק"י הוא. ה"ט משום דהלכ חפוט עב. ושיך צ"י נקב
 שלא לבית הללו. משא"כ בחארינהו אינו מניו בהו נקב שלא לבית הללו.
 מדחפוטותיהן דק"י) (ה' ויירבעלוויילעו) כמין חוט לבן יולא מהמות.
 ועובר בתוך כל חוליות השדרה. וקרום דק מקיף את החוט.
 וכשנפסק רוב היקף קרום זה ברחבו. טריפה. אף שלא נשברה
 השדרה. רק אורחא דמלחא נקט. דרוב פסיקת החוט ע"י שצירח
 השדרה היא. אבל נשברה השדרה ולא נפסק עור החוט. או נפסק
 המוח שבוטע ועורו קיים. כשר. וטריפות חוט השדרה אינו רק
 עד פי פרשה ג'. ועד בכלל. ומפני שכשמוע החוט נגד הירכיים
 מתחיל להתפלא. להני צנפסקו צ' חוטי פיוול הראשונים והשניים.
 טריפה. אבל צנפסקו השלישיים. כשר. דשם כבר הירכיים
 מעמידן אותה. ואינה מהה. ובעוף שכשברה שדרתו או נתעקמה.
 לרק לזדוק החוט עד נגד סוף שכיבה עלם הגוף המחובר לגוף.
 ויהיו נגד שכיבתו מחוץ לגוף. ובהס"מ יש להקל לבלי לזדוק רק
 (" ע"י פמ"ג יו"ד סימן מ"ס משנת ז"כ ס"א ע"ג [הכנת איתן].

החוט. טריפה. משום דדרך עורות וסט להחמשך. ועי"ז אפשר
 שיתרמו אהדי הנקבים. ואפילו רחוקים צ' הנקבים שבהעורות
 זמ"ל. עד שאי אפשר שיתרמו אהדי. אפי"ה טריפה [רע"ז ל"ג
 סק"ה]. מיהו כל זה צניקו ע"י חולי. אבל צנפסק ע"י קוף.
 או אפילו ניקב רק עור הפנימי. טריפה. דווסט אין לו צדיקה
 מבחוץ. אבל צניק עור החיון לנד. י"ט חילוק. דצניק צקון או
 מחט לפניו במקום ידוע. או צניק ע"י חולי. או כבר כשיבדוק
 עור הפנימי כנגד הנקב. אבל צניק צקון שלא במקום ידוע.
 אפילו לא נתקב רק החיון לנד. טריפה [ס"ס ל"ג ס"ך סק"ז].
 ולא עוד אלא אפילו נקרע רק עור האורח קלה. הוה כשלא במקום
 ידוע וטריפה. ואפילו מרט רק נוטה א' מהאורח ויולא דס. טריפה
 מה"ט [ש"ך ל"ג סק"ז]. מיהו אם יש חיון על העור אפילו ש
 עוף. ישחט צלדו ויבדוק העור במקום הנדר ששלא ניקב מעל"ט
 כשר [רע"ז ס"י כ"ג סק"ח]. ובהפ"מ אף בתלם שער מצבהמה
 ויולא דס. או בהתחיל לחתוך העור של צבהמה ויולא דס. או אפילו
 מרט נוטה של עוף ויולא דס. ישחט צלדו ויבדוק העור במקום
 החתך ששלא ניקב מעל"ט כשר [ש"ך כ"ג סק"ב וכ"ח] : (ב) שנפסק
 רוב חללה לרמזה. ועובי התנן צבגנרת לאורכה. אינו משלים
 לרוב. מיהו כשנפסקה צבגנרת לארכה. או אפילו לא נשתייר רק
 חוליא א' למעלה וחוליא א' למטה. כשרה. דהזור והתרפא.
 [אבנ"ם צניקבה הקנה למטה ממקום שחוט נמשו טריפה. וה"ס כ"ג
 הפיוליס שמתפלת הקנה כפוסה. אחד לנד. וא' לכבד. וא' לריאה. כל
 א' מהן נקיבתו במשהו]. וכל זה צניקב הגרנרת מהמת חולי. או
 צקון צשטה שאחו הגרנרת לנד וניקבה. שיעט שלא נעט צווסט.
 אבל צניקב צקון שלא במקום ידוע טריפה. דחיישינן שניקב גם
 הווסט. ולא נרט מנקרע עור האורח [ל"ד] : (ג) צ' קרומים י"ט
 למוח. א' דבוק על המוח עלמו. וא' דבוק בגלגולת פנימי. וצניקב

מוחא. וכתב הרמב"ן בחי' דשטע דמ"ה נתן סימן משום העליון אינו ספק המוח.
 לכוונתה מה יענה גבי ריאה דנתן סימן ג"כ. ואפשר דאין כיונת הרמב"ן לרדק
 על הא דנתן סימן רק דקשיא ל"י מאי סימן הוא זה הא גם קרום העליון מנה בי' מוחא.
 ואף ר"ל בין דקרום הב' מספיק לא מקרי סנח ביה עב"ז י"ל יותר לפרש משום
 דאינו ספק. אפנס ברשב"א בתו"ב הארזך (בית ב' שער ג' בד' ברל"ז לא ע"ב) נראה דרדק
 דנתן סימן דתחאה לחור רק דהלכתא כלשון זה וכן דייק מינה העשיר (באות קרום)
 וברא"ש. אפנס הוא דתנן סאור בלשון הרשב"א דא"כ
 אינו ענין להקורם א' תחאה לחור או ע"י טלאה יע"ש. וע"י דברי הרמב"ן
 הנ"ל אפשר ליישב קו' הת"ח דאמאי לא נקים קרומי המוח
 כיון דבענין תרומתו. ולהל"ל

שלקחה מכה. שאין בהמה לקויה ודומתה יכולה לחיות: ב ניקבה הגרגרת. בלא (* [חסרון] איכר כדמפרש ולא נקבה נקבים הרבה מפולשים ואין צדק חסרון חולין אם כשילטרפו יש בצולן שיטור רוב גרגרת טרפה. והם יש באותן נקבים חסרון או שחסרו ממנו רעועות ארוכות. רואין אם כשילטרף כל מה שחסר יעלה יותר כשיטור איכר טרפה.

ואם כאיכר או פחות כטרה. וכן הלכה: או שנשדקה. והוא שישחיר טרפה כס): ב ואלי כשרות בבהמה ל. חסרון שפחה חסר קיימין להכי לא חסן שאינה חיה. ושוב מלמדי שדקדקו כן הסו' פ"ב דף ל"ב: ב ואלי

(* מלא איכר ימיה נ"ב ד"י והת"ע הוסיפה ע"פ פי' רש"י וז"ע ד"לכ' יהיו דבריו סומכים תהלהן לסופן דל"ס כסות מ'איכר. כסות

יכין תפארת ישראל יכין

חסרון מצפנים וס"ט חס סק"ו. ואין טרפות כוליה בעוף מ"ד. ג) שחול שניקב נקב מפולם במקום העצ שנו. ולא כשאר החי מעוטי אהו מקום בשחול. טריפה. ובאין הפ"מ כל מה שמונח מהשחול על הכרס חף שאינו דבוק לו. אם ניקב טריפה. ואלו צדק בצל העצ נמי יש להחמיר באין הפ"מ. ובפ"מ כל שאין דבוק להכרס. קרח נקב. וכשר כשניקב (ספתי דעם מ"ז א'). ועגלים שמנאי בהם דקב בשחול צד הגם הכשיר רע"ז [מ"ג סק"ב]. ומשמע מדבריו חף באין מלוי ברובם. וכן הסכים ע"ר אמ"ו הג"מ וס"ל ואין טרפות בשחול בעוף. וראוי להחמיר לעלמו [ס"ט].

ד) גתדלרלו הסומנין ברוב מקום דבוקו בלחי. ולא כשאר רק בלח מעט וכאן מעט. טריפה [ס"ו כ"ד ט"ז]. וב"כ סימנין שדלדלו זמ"ז ברוב ארכן. טריפה [ג"ג]. ה) צלע גדולה שנעקרה על חי חוליה טריפה. ובנעקרה. ללע קטנה וחלי חוליה. או שנקר ללע ח' מניקרה בלי חוליה. באין הפ"מ יש להטריך [ש"ך כ"ד סק"ו]. ו) עצם הגלגולה שנתרונן. חף שלא נפתח העלם ולא ניקב הקרום. בין שהרונן הוא ברוב גבהה [דהיינו שנתרונן המקום שהעינים עד הקריים ברומח חוט של בשחול הסוף. רק דרך גובה. וברוב גובה אהו מקום]. או ברוב הקפה [דהיינו שנתרונן רוב סוף מקום

אין להם דריסה רק כשהגיע לפנים להלל [ש"ך כ"ז סק"ב]. אבל שגר עופות החורסים. יש להן דריסה בעוף השוא להן צנודל. ולא צנודל מהן [נ"ז ג']. וכל דרוסה לרין צדקה. ואכן לא בקליין לצדוק. רק אם הוא הרעולת. יוכל להשהות עד שיטברו עליה כ"א יום שלא חיה בהן צינה. ואם חת"כ שוב תחול להיטה צינים. כשרה [ס"ט]: כ"ט) כל שסוכתה מכה מות של אפטר לחיות עוד י"ב חודש. טריפה [ב"ק מ"א כ"ח]. דליל אפילו היא חיה כמה שנים. אמרינן שהיא מהמיטוט. דרובן אינן חיון. וזה הכלל הנקט. מרבה ד' טריפות שזכרו בזכחתא אחרינא במסנה. בהמה שנתתה רגילה [לקמן פ"ד מ"ו]. ועקר חוליה א' מהשדרה. אפילו מאותן שאין בהן ללוח. ואפילו במקום שאין פסיקת חוט השדרה פוסל. טריפה [מבארות פ"ב מ"ג]. וגולה [לקמן מ"ב]. וחדורה [ס"ט]. ועוד מרביין בזה הכלל. ז) מני טריפות. אלו הן א) קולות הירך. הוא העלם השלישי שבהלל. כשנמנה ממטה למעלה. והעלם הזה עגול כראשו בעין הפוח שבראש המכה. והתפוח הזה הקוע בחור שבעלם שנגוף שטבו כמכתשת. והוא כשמש המכתש הזה מהמכתשת. היינו בוקא דאטבא דשך מוזהיה. וכך דיו. אם

נס ניקבו רוב היצין. וכן הרזין שחחו צדן המכתש מהמכתש. טריפה. ואכן לא בקליין צדקה רכיבה. ולהכי בשך מדוכתא אפילו לא נרקבו ולא נספקו היצין טריפה. ובדמשק אליעזר ל"ד כבש שהס' הוא אם ירך ח' גובה מחברתה הוא ס' דשך מדוכתא. ואליהן מכבירות [פ"ו מ"ו] דחשבין לה בין המומין. איכ' אינה טריפה. ו"ל הסם מיירי בלא להעביל יצהיה. מיהו בהפ"מ מכשירין צ"ב הנאים. (א) שזור ובשר חופין אח רובו [ע"ו פ"ו] זה צ"ד ג"ה משיף ז' והללן [ב] כשניצין ג"כ שליטן וצריחוס. ופירושו יצין. לרמב"ם ונחצר ר"ל העור הגידים כששפס המכתש כרוב. והעור הוא דבוק וחתו נס כן במכתש כרוב חוץ למכתש. ולר"ש הוא גיד כמו חבל שבראש התפוח הנ"ל שקשור בו ג"כ בעומק המכתש. ויש לחוש נס לפי זה [ספתי דעת נ"ה א' וז'].

וביש חוץ ושריעות בראש המכתש. ומכ"ס צנבר המכתש או המכתש. דינו כשמש. דאו דלאי כשמש הקולות ממקום [שמי דעת נ"ה סק"ח]. וכן נ"ל ראה דל"ב לא משחיל שף של איה לכה' ג"כ אפיק נייה. וז"ל על התרא דשך בלא אפיק נייה בגולה. אע"ג דגם ככה ג' מחשג שף. וכ"כ צנבר עלם הקולות חוץ ד' גולין מאוך לנ"ק גנכה. והוא צ' צדקה. והוא צנודל בעוף הגם. ובעוף קצן לפי קטני. אפילו חור ונקשר היטב. טריפה. אפילו לא נרקבו ולא נספקו היצין. דיינו כשמוט. מיהו בהפ"מ מכשירין ככהה. אם שור ובשר חופין אח רוב השבירה. ואף שנפקו היצין אם רק לא ערקבו. ובזה קול נקב. יותר מאלו ודאי שף. בדודאי שף נרין גס בהפ"מ שלא נרקבו וגם לא נספקו היצין [ס"ט]. ובנתעבל היצין ולא נקבר ולא נשמש הקולות. כשר [פ"ח מחמיר. ולא קי"ל כוחיה] [ספתי דעת נ"ה סק"ו]: ב) כוליה שנתמסם ונרקב בשרה. או שחוקה לז' במכתש חרצ בכח [עפר"ח]. בשיניהן אם הגיע הלקוחא בחיך הלובן שבהוך הכוליה טריפה. וה"ה ביה לקוחא [העלם לבה. עפ"י חפה. וכל ז' באין מוגלל. אבל צלוקה במוגלל או בחיט עורבים. אפילו אינה רק בועת קטנה שעליה מבחון. טריפה.

וכ"ש אם בועת קטנה בפנים עז החריץ. מדמע בחריץ לא מחבב חסרון מצפנים וטריפה. אבל צלוקה בחיט זכ"ס ומחוקס. אפילו הלקוחא הוא ג"כ בלובן. כשר. רק לרין שיחל קת מהלובן קיים [רע"ז מ"ו סק"ו וס"ק ח']. וז"ל א"ף בנתמסם הכשר א"ף שניע לעלן [ש"ך ס"ט סק"ו]. וז"ל דשך מוגלל אינו פוסל רק כשהוא בלובן [פ"ח ס"ט]. מיהו כשיש מוגלל בחיך בשר הכוליה. ולא נתגלה לרוץ וגם לא לחריץ. כשר מהר"ל * ע"י חוס' ד"ג ע"ל א"ר והמניח דלח חתו הכי. (אכתא חיתן).

הגורו קטנה ונדחק ליכך קח מפולם ועדחק ליכך קח טעמו ע"פ וחתי להיה עפר כפות רגליו הקדוים אמיאל אלה ליכך דהין ספק דשפ' ליכך סברה להכריזי בשלבו מפולם כיון שדופן הציבור חרוק עליו וסותמו מה החמר דסרי"ל דלא מקרי סתיה מעליה א כיון ששני חלה קיום דק הוא לה מפולם ומחזרו כשמש עליו כ"ז לפ"ל כחצו ג' ז"ג להחיר טב באופן שכלבו מפולם יש יותר מי להחיר ממה נסך ומגלל כהשברא יפקת כן יש להוכיח כך מ"ל ה"ו סביבא הו"ש דג"ה יקב הלל וכ"ו דחישתימיהו הפס"ה ככתב דלחי"ר דמתי' דלקמן להכשיר בחסם וכו' דסרי"ל דבינק מפולם חפי' בנקום חבוין טריפה קמ"ל כרי צינהא דשפי הוס כשרא להטריך בהפולם מהלובן מפולם מהלובן למיין ד"ל כ"ש ד"ק שפיר כח"ס חפי' הנקב פולס וכן הוא ג"כ לשון הטור שדן קושית החו"ט על כ"כ' לפי מה שזוה"ל ז"ל ה"ן בו אלימחא היא וגייה לע"ז כוונה רי"ג כדכתיב וט"ם הפ"ח הנקבו מהלל להלל לא אינטיך כ"כ' לללשונות דנגקבו שלימה ביה בלוב' כחמתין דלקמן יא' בחיך נמי פי רי"ג כן בדפנות הגרגרת כ"ג אלא נקב לארכה כ"ג אלא נקב לארכה דכ"ר וכו' וכן כנבד דכשר כשחמיר כות וכו' וכו' ג"כ משה שלימה וא"כ כהנס הר"ג ז"ל וכתב כשהדורא כשרא אינה ע' לדי ספר פי' חל שדפס

וינו בוקא דאטבא דשך מוזהיה. וכך דיו. אם נס ניקבו רוב היצין. וכן הרזין שחחו צדן המכתש מהמכתש. טריפה. ואכן לא בקליין צדקה רכיבה. ולהכי בשך מדוכתא אפילו לא נרקבו ולא נספקו היצין טריפה. ובדמשק אליעזר ל"ד כבש שהס' הוא אם ירך ח' גובה מחברתה הוא ס' דשך מדוכתא. ואליהן מכבירות [פ"ו מ"ו] דחשבין לה בין המומין. איכ' אינה טריפה. ו"ל הסם מיירי בלא להעביל יצהיה. מיהו בהפ"מ מכשירין צ"ב הנאים. (א) שזור ובשר חופין אח רובו [ע"ו פ"ו] זה צ"ד ג"ה משיף ז' והללן [ב] כשניצין ג"כ שליטן וצריחוס. ופירושו יצין. לרמב"ם ונחצר ר"ל העור הגידים כששפס המכתש כרוב. והעור הוא דבוק וחתו נס כן במכתש כרוב חוץ למכתש. ולר"ש הוא גיד כמו חבל שבראש התפוח הנ"ל שקשור בו ג"כ בעומק המכתש. ויש לחוש נס לפי זה [ספתי דעת נ"ה א' וז'].

וביש חוץ ושריעות בראש המכתש. ומכ"ס צנבר המכתש או המכתש. דינו כשמש. דאו דלאי כשמש הקולות ממקום [שמי דעת נ"ה סק"ח]. וכן נ"ל ראה דל"ב לא משחיל שף של איה לכה' ג"כ אפיק נייה. וז"ל על התרא דשך בלא אפיק נייה בגולה. אע"ג דגם ככה ג' מחשג שף. וכ"כ צנבר עלם הקולות חוץ ד' גולין מאוך לנ"ק גנכה. והוא צ' צדקה. והוא צנודל בעוף הגם. ובעוף קצן לפי קטני. אפילו חור ונקשר היטב. טריפה. אפילו לא נרקבו ולא נספקו היצין. דיינו כשמוט. מיהו בהפ"מ מכשירין ככהה. אם שור ובשר חופין אח רוב השבירה. ואף שנפקו היצין אם רק לא ערקבו. ובזה קול נקב. יותר מאלו ודאי שף. בדודאי שף נרין גס בהפ"מ שלא נרקבו וגם לא נספקו היצין [ס"ט]. ובנתעבל היצין ולא נקבר ולא נשמש הקולות. כשר [פ"ח מחמיר. ולא קי"ל כוחיה] [ספתי דעת נ"ה סק"ו]: ב) כוליה שנתמסם ונרקב בשרה. או שחוקה לז' במכתש חרצ בכח [עפר"ח]. בשיניהן אם הגיע הלקוחא בחיך הלובן שבהוך הכוליה טריפה. וה"ה ביה לקוחא [העלם לבה. עפ"י חפה. וכל ז' באין מוגלל. אבל צלוקה במוגלל או בחיט עורבים. אפילו אינה רק בועת קטנה שעליה מבחון. טריפה.

וכ"ש אם בועת קטנה בפנים עז החריץ. מדמע בחריץ לא מחבב חסרון מצפנים וטריפה. אבל צלוקה בחיט זכ"ס ומחוקס. אפילו הלקוחא הוא ג"כ בלובן. כשר. רק לרין שיחל קת מהלובן קיים [רע"ז מ"ו סק"ו וס"ק ח']. וז"ל א"ף בנתמסם הכשר א"ף שניע לעלן [ש"ך ס"ט סק"ו]. וז"ל דשך מוגלל אינו פוסל רק כשהוא בלובן [פ"ח ס"ט]. מיהו כשיש מוגלל בחיך בשר הכוליה. ולא נתגלה לרוץ וגם לא לחריץ. כשר מהר"ל * ע"י חוס' ד"ג ע"ל א"ר והמניח דלח חתו הכי. (אכתא חיתן).

וכ"ש אם בועת קטנה בפנים עז החריץ. מדמע בחריץ לא מחבב חסרון מצפנים וטריפה. אבל צלוקה בחיט זכ"ס ומחוקס. אפילו הלקוחא הוא ג"כ בלובן. כשר. רק לרין שיחל קת מהלובן קיים [רע"ז מ"ו סק"ו וס"ק ח']. וז"ל א"ף בנתמסם הכשר א"ף שניע לעלן [ש"ך ס"ט סק"ו]. וז"ל דשך מוגלל אינו פוסל רק כשהוא בלובן [פ"ח ס"ט]. מיהו כשיש מוגלל בחיך בשר הכוליה. ולא נתגלה לרוץ וגם לא לחריץ. כשר מהר"ל * ע"י חוס' ד"ג ע"ל א"ר והמניח דלח חתו הכי. (אכתא חיתן).

הגורו קטנה ונדחק ליכך קח מפולם ועדחק ליכך קח טעמו ע"פ וחתי להיה עפר כפות רגליו הקדוים אמיאל אלה ליכך דהין ספק דשפ' ליכך סברה להכריזי בשלבו מפולם כיון שדופן הציבור חרוק עליו וסותמו מה החמר דסרי"ל דלא מקרי סתיה מעליה א כיון ששני חלה קיום דק הוא לה מפולם ומחזרו כשמש עליו כ"ז לפ"ל כחצו ג' ז"ג להחיר טב באופן שכלבו מפולם יש יותר מי להחיר ממה נסך ומגלל כהשברא יפקת כן יש להוכיח כך מ"ל ה"ו סביבא הו"ש דג"ה יקב הלל וכ"ו דחישתימיהו הפס"ה ככתב דלחי"ר דמתי' דלקמן להכשיר בחסם וכו' דסרי"ל דבינק מפולם חפי' בנקום חבוין טריפה קמ"ל כרי צינהא דשפי הוס כשרא להטריך בהפולם מהלובן מפולם מהלובן למיין ד"ל כ"ש ד"ק שפיר כח"ס חפי' הנקב פולס וכן הוא ג"כ לשון הטור שדן קושית החו"ט על כ"כ' לפי מה שזוה"ל ז"ל ה"ן בו אלימחא היא וגייה לע"ז כוונה רי"ג כדכתיב וט"ם הפ"ח הנקבו מהלל להלל לא אינטיך כ"כ' לללשונות דנגקבו שלימה ביה בלוב' כחמתין דלקמן יא' בחיך נמי פי רי"ג כן בדפנות הגרגרת כ"ג אלא נקב לארכה כ"ג אלא נקב לארכה דכ"ר וכו' וכן כנבד דכשר כשחמיר כות וכו' וכו' ג"כ משה שלימה וא"כ כהנס הר"ג ז"ל וכתב כשהדורא כשרא אינה ע' לדי ספר פי' חל שדפס

וכ"ש אם בועת קטנה בפנים עז החריץ. מדמע בחריץ לא מחבב חסרון מצפנים וטריפה. אבל צלוקה בחיט זכ"ס ומחוקס. אפילו הלקוחא הוא ג"כ בלובן. כשר. רק לרין שיחל קת מהלובן קיים [רע"ז מ"ו סק"ו וס"ק ח']. וז"ל א"ף בנתמסם הכשר א"ף שניע לעלן [ש"ך ס"ט סק"ו]. וז"ל דשך מוגלל אינו פוסל רק כשהוא בלובן [פ"ח ס"ט]. מיהו כשיש מוגלל בחיך בשר הכוליה. ולא נתגלה לרוץ וגם לא לחריץ. כשר מהר"ל * ע"י חוס' ד"ג ע"ל א"ר והמניח דלח חתו הכי. (אכתא חיתן).

וכ"ש אם בועת קטנה בפנים עז החריץ. מדמע בחריץ לא מחבב חסרון מצפנים וטריפה. אבל צלוקה בחיט זכ"ס ומחוקס. אפילו הלקוחא הוא ג"כ בלובן. כשר. רק לרין שיחל קת מהלובן קיים [רע"ז מ"ו סק"ו וס"ק ח']. וז"ל א"ף בנתמסם הכשר א"ף שניע לעלן [ש"ך ס"ט סק"ו]. וז"ל דשך מוגלל אינו פוסל רק כשהוא בלובן [פ"ח ס"ט]. מיהו כשיש מוגלל בחיך בשר הכוליה. ולא נתגלה לרוץ וגם לא לחריץ. כשר מהר"ל * ע"י חוס' ד"ג ע"ל א"ר והמניח דלח חתו הכי. (אכתא חיתן).

וכ"ש אם בועת קטנה בפנים עז החריץ. מדמע בחריץ לא מחבב חסרון מצפנים וטריפה. אבל צלוקה בחיט זכ"ס ומחוקס. אפילו הלקוחא הוא ג"כ בלובן. כשר. רק לרין שיחל קת מהלובן קיים [רע"ז מ"ו סק"ו וס"ק ח']. וז"ל א"ף בנתמסם הכשר א"ף שניע לעלן [ש"ך ס"ט סק"ו]. וז"ל דשך מוגלל אינו פוסל רק כשהוא בלובן [פ"ח ס"ט]. מיהו כשיש מוגלל בחיך בשר הכוליה. ולא נתגלה לרוץ וגם לא לחריץ. כשר מהר"ל * ע"י חוס' ד"ג ע"ל א"ר והמניח דלח חתו הכי. (אכתא חיתן).

אלו טרפות פרק ג חולין

אם ירוק פסולין. נקט
 כ"ט כ"ח: דרסה וטרפה
 בכותל: ג"ל י"ד ע"ל מ"י
 פ"ט ע"ט ה"כ פ"ט ע"ט
 פ"ט ע"ט ה"כ פ"ט ע"ט
 ד' ואלו כשרות בעוף. י"ז
 פ"ט: נקב חזק. מ"י פ"ז
 פ"ט: שחפה ה"ז כ"ט ע"ט
 פ"ט: מ"ט י"ד מ"ט י"ט
 פ"ט: י"ט

שנויי נוסחאות
 ונחברו. נ"ט ע"ט נטעט
 ונחברו. פ"ט ע"ט (א)
 ארומים בשמים. נ"ט
 ונ"ט ע"ט ונ"ט ע"ט
 ואם ארומים בשמה וכו'
 כ"ט (א) וכו' וכו'
 כ"ט ג' כ"ט ה' ליתא.
 וטרפה בכותל או
 שריצתה בחמה. נ"ט.
 לכותל. וכו' נ"ט (א)
 וטרפה (א) בהמה וכו'
 כ"ט ד"ק (א). בהמה
 אחרת. ומפרכסת.
 נ"ט ע"ט ונ"ט ע"ט ד"ק
 והיא מפרכסת. כ"ט
 ועדיין היא מפרכסת
 וע"י ר"י. ושרתה
 מעל"ע (ושחמה) כשרה.
 כ"ט א' אם שחמה.
 וכו' נ"ט ע"ט ד"ק
 (א). שדה וליה; וכו'
 כ"ט ואם שחמה. וכו'
 כ"ט. ד' וא"ל. נ"ט
 ונ"ט ע"ט ונ"ט ע"ט א"ל.
 (ע"ל ראשה) מקום
 שאינו. כ"ט ע"ט
 נטעט (אם שאינה וכו'
 כ"ט). (אחרת) טרפה.
 כ"ט ע"ט

זכבים שבתו וכו' אבל קורקבן שיקב וכ"ס שלו קיים כו'
 כשרה ומיזו דוקא שיקב מעלמו מחמת חולי. דלי מחמת קוז
 וכו'ל' צו ודלי טרפה היא דה"ל קוז מהיכא אחא לי דרך מוז
 הרי יקבה לחלל וטרפה. דחיישין שמא יקבה א' מן האזרים
 הפנימיים שנקיבתו במשהו ולי דרך
 וטת אחא. על כרחין כיון דקרקבן
 מבחוץ אינקב. כ"ס שלו נמי ש"ל
 פנימי אינקב חלל דלא מינכר. ח"ג
 קרום עלה צו וחייט קרום ככל
 הנקובים קרום שעלה בהן מחמת
 מכה חייט קרום חלל ודלי ע"י חולי
 קאמר. הר"ן. ומ"ס הר"ב זה שלל
 כנגד זה. גמ' דף מ"ג ופי' רס"י
 כנון זה למעלה וזה למטה:
ד' רבי אומר אפילו ניטל. פירשו
 צו דלאו ניטל לגמרי קאמר שא"כ המאכל יורד לחלל הגוף ואין
 לו תקנה חלל דמבוס דת"ק נקט יקב קאמר איהו אפי' ניטל.
 מיהו צעינן שישחיר צו כדי שיוכל המאכל לעבור מן הושט אל
 הקורקבן דרך הזפק. הר"ן. והא דלא תק ניטל הזפק באלו
 טרפות
 הגרגרת או שנסדקה. נקובת הגרגרת וסדיקתה צעוף.
 נקבה נקב שיש צה הסרון אם הסרון הוי כשעור רוב חלל הקנה של
 אותו העוף טרפה ואם לאו כשרה: הזפק. הוא סמוך לושט.
 וכל הנמשך פס הושט כשהעוף מושך לוארו. דיתו כושט ונקובתו
 לוארו. רבי אומר אפילו ניטל. או

כנגד זה. כשרה: ונחמרו בני מעיה. כוולו מחמת האור
 ונפכו מראיתן לשון מטי חמרמו: ירוקים פכולים. הכי
 קאמר אזרים שדרכן להיות ארומים. כנון הלכ והכבד והקרקבן
 שדרכן להיות ארומים באוזן ותרנגולים וחרים וכו' יונה וכו'ל'
 צן. אם נשחט ונעשו ירוקים מחמת
 האור פכולים. ואם נשאר ארומים.
 כמו שהיו. כשרים. וה"ה הדקיס
 שדרכן להיות ירוקים. אם נשחטו
 מצרייתן ונפכו ארומים פכולים.
 וכן עופות המים שהלכ והכבד
 והקורקבן שלהם ירוקים. אם נפלו
 לאור והאדומים פכולים. שכל שנשחטו
 מראיתן מחמת האור פכולים ושיעור
 שינוי המראה במשהו כמו שהנקב
 במשהו: דרסה. ח"ס דרגליו: או
 שטרפה בכותל. שהכה צה בכותל: או שריצתה בהמה.
 לחיכא למיחש להני חלחא משיס רסוק איזרים ועדיין מפרכסת:
 אם שחמה מעת לעת ושחמה בשרה. ובעיני דיקה כדכתיבין
 לעיל גבי צהמה. שכל טרפות. שמתו חמשים צהמה כנגדן
 צעוף. יחד עליהן העוף. חלו הצנין במשנה: ד' ניקבה
 כנקובת הגרגרת וסדיקתה צהמה. וכבר פירשנו לעיל. ואם
 נקבה נקב שיש צה הסרון חלל הקנה של אותו העוף טרפה ואם
 לאו כשרה: הזפק. הוא סמוך לושט.
 וכל הנמשך פס הושט כשהעוף מושך לוארו. דיתו כושט ונקובתו
 לוארו. רבי אומר אפילו ניטל. ואין

י כ י תפארת ישראל יבין

תוספות ר"ע
 [אות יד] הר"ב ד' י'
 ירוקים פסולין. כמו
 שהיו בשמים. ואפילו
 היסוף באדמיטות:

אור גדול
 ג בפסנה ושחמה
 מית לעת ושחמה
 כשרה. כפי הנראה
 כפסמות לשון המשנה
 משפט דרוקא שחמה
 בדיקב כשרה ע"י
 בדיקה אבל לכתחילה
 אין לו לשחוף ולסמוך
 על הבדיקה רק יסחין
 עד שחלק כבדי שלא
 יצטרך בדיקה. וב"ב
 ב ת ש ו ב ת מהר"ם
 סולובין: כ"ט ע"ט על
 לשון הרמב"ם פ"ט
 שחמה יעו"ש. אסמ'
 באמת כדברי המהר"ל
 ה"ל תמוהן פסולין
 הרמב"ם פ"ט שחמה
 ה"ל י"ט וב' דסבאר
 דאף לכתחילה מותר
 לשחוף ולסמוך על
 הבדיקה וע"כ הא
 דקתני במתני' ושחמה
 לשון דיעבד לאו דוקא
 זאמ"ל דס"ה נקט לשון
 דיעבד דיעקב כוונת
 המשנה לדיקא דבתוך
 מעת לעת אף בדיעבד
 שריפת

[כ"ט ס"מ]. מיהו כנמלא מחס תוך חלול הדקין של עוף
 בתחוב במקל טריפה. וכלל תחוב ואין רושם מבחוץ מותר בהפ"מ
 [מ"ו ש"ך סק"א]. [ובר אף כטעות נמשו. יש לדקו בפנים.
 ששחמוליס טעמים נ"ל הטעות טריפה: נ"ד] נתיחמו. וי"ל דר"ל
 נתיחמו: נ"ה] מתיחמי מיירי בהאזרים בארומים צעצע. כנון לז
 וקורקבן וכבד [וה"ה טחול כסימנה]. להכי דוקא כשרתה שס
 משהו ירוק. טריפה. אפילו אין הירקות מעבר לעבר. מיהו ה"ה
 האזרים שהן ירוקים צעצע. כשהמעיין ומרה. כשהאדים שס משהו
 טריפה אפילו אין הארומיות מעבר לעבר [ונ"ל ל"מ דמתיחמו מפורש
 צה דניוקה מיירי דמלת נחמרו פירוש תחלמו. כמו יין חמר (תהלים
 פ"ה) שפירשו יין חמוס איכ אין כאן חסרון כלל בשלל המשנה. עוד נראה
 לי לפי דעת רבותינו דמתיחמו רק בארומים צעצע מיירי. הא דנקטה
 מתיחמו רק מלוחות שהן ארומים צעצע כ"ס דארומים צעצע אין רק לג
 קורקבן וכבד וסד"ל דמתיחמו תחת עלם החוץ. אין שני מראה פוכלת
 כנון. כמו דלא מתיחמו כריאה של נפלה לאור מה"ע דמתיחמו תחת. הלשונת
 [כ"ט ד"ל א']. קמ"ל דה"ה דוקא כריאה דעמונה שס מג' אדום. משא"כ
 לג וכו' דאין עלם. החוץ מגין עליהן רק חמד א']. כיהו ככשנתנו מראיתן
 ובלקן [היינו אפילו ביטול מרובה כרתו"ע תרומות פ"י מ"י וי"ל]. וחזרו
 למראיתן כשר [ובשפתוי דעת ג"כ סק"ע כתב דאין לא בקליין בשליקא.
 ולא ידענא אחמי. הן אמת שכן כתב הש"ך (ס"י) פ"ג סק"ת]. אבל זה אינו
 רק החס דהשליקא היא תומרה. אבל הכא דהשליקא היא קולא. דאם חזרו
 למראיתן גס ע"י ביטול מרובה כרי. א"כ לו יהא שאין אנו בקליין ונתבשרה
 רק ביטול מועט. כיון שחורס ע"י ביטול מועט כ"ס בתחור פ"י ביטול מרובה].
 ובבל שנפלה לגור אין אנו בקליין בצדיקה [ש"ך סוף ס"י ג"כ].
 ולרע"ז והב"ש גס אנו בקליין [שפתוי דעת כ"ס]. וגם צהמה יש
 דין נפלה לאור. רק נקט עוף. מדמתי כן. ולרמב"ם צהמה מותר
 דעורה מגין עליה [ע"י רש"י]. ואין להחזיר רק בהפ"מ [ש"ך ג"כ
 סק"ן]. אבל אם ודלי נחמרו צמ"ע. יש להחזיר גס צהמה
 אפילו בהפ"מ. דהרי רפ"ח והב"ש מתמרי גס צהמה לצדוק אם
 נחמרו. אבגם כנמלא שני מראה בהברי עוף ואינו דוע שנפל לאור.
 לרי"ף אסור. לפי כן לדין דוקא בהפ"מ כשר. [ש"ך ורפ"ח ג"כ].
 ולבאורה ג"ל רח"ס לתימר מדקאמר ר"ג [דנ"ו ב'] ארומין שלא כויקו.
 ובלקן והויקו טריפה. ואי נימא דגס כנמלא נפלה לאור מתיחמו. וי"ל בקיטר

ארומין ששלקן והויקו טריפה. אפי"כ דרוקא כנפלו לאור מתיחמו. וקאמר
 שפיר ארומין שלא הויקו ע"י נפילתן לאש. מיהו י"ל דלעולם כנמלא נפלה
 לאור מיירי. וה"ק לא מנשיא כנמלא רחא איתן קודם צעצע. ודלי מתיחמו
 שמא מקמי ביטול יוקוין היו חלל אפילו כנמלא איתן קודם ביטול שלל
 הויקו. דודאי כויקו מחמת ביטול. אפי"ה אסור: נ"ו] ח"ס דרגלו:
 נ"ו] ר"ל לו בדחה אותה צכה חל כהול: נ"ה] כהמה אותה צהמה
 ע"י דחיפה והפילתה. ונ"ל דנקט הני ג' דקמ"ז צנין שהסכאה היה
 ש"כ ש"כ דבר קשה עליה נ"ה] כדריית אדם. לו שנדחקה
 צכה חל דבר קשה שמו ח"ד. כטרפה בכותל. לו שנפלה על דבר
 קשה. כדחופת צהמה. ככולהו מתיחמו לריסוק אברים. וה"ה צנפלה
 ממקום גבוה. מיהו בשקפלה מעלמה בלי סודפה אדם. אפילו
 גבוה מחד רפ"ה אין חושבין לה. והפילו אינה יכולה לילך אח"כ
 [נ"ח: נ"ה] ג"ל דר"ל חף שמוענעה א"ע וזוהלת ממקומה. חבל
 אינה יכולה לילך הלך יפה: ס] מיהו לריכא צדיקה. ואין לא בקליין
 בצדיקה. אבל בהלכה אח"כ הילוך יפה ד' אמות. חף כנמלא
 שני בהאזרים דבר שלל מטרפה צה בל"ה. כשרה. וא"ל צדיקה
 [נ"ח: נ"ה] ונ"ל דמה"ע נקט הכא ושהט"ה. והרי פשיטא דבשחמה
 מיירי. וגם מ"ס הכא מכוול מ"ד דלא נקט החס ושהט"ה. י"ל דה"ע
 מבוס דלי לא הגא ושהט"ה סד"ל דגס קודם ששחטה כיון ששחטה
 נחזיקה כשרה. ויהיה חלפה מותר. והרי זה ליתא. דהרי לריכא
 צדיקה להכי קאמר ושהט"ה כשרה. ר"ל אפשר שהיה אז כשרה
 כשיצדקנה. וענ"ל דלא הקשי דלא נקט הכא אם לא שחטה טריפה.
 דהרי צללו טריפות צעוף מיירי כולה משנתנו. ה"ע משום דלא
 פסיקה ליה דהרי גס בלא שחטה חס רק עמדה. כשרה צדיקה.
 והא דלא חיי לה הכי צמתיתין. [ה"ע דמק"ז שמעיין לה משחמה]:
 כא] דינה ככהמה (ע"ל ס"י ל"א ל"ב: סב) שהכה דרגליה או
 בשניה. דכל שלל כנגד המוח ח"צ צדיקה [ונ"ל דקמ"ז דלא גזרין
 הכהה כנגד אשו יוד]. וה"ה צנקה הגולגולת ולא הקרום. מיהו
 לדין כל שף שיקב עלם הגולגולת. טריפה מספק שמא יקב
 הקרום. וצתרגולת מהכי כשהכה מלהניח צליס כ"א יוס. ותחור
 להניח צליס. אבל צעוף המוים לא מהני שהיו צניקב הגולגולת לז'
 דער פה ודלית היא. וה"ה צעוף היבשה שיקב עלם הגולגולת כפי
 שער סלע צהמה. לא מהני שהי [שפתוי דעת כ"ס]: כג] קראפף
 מי

ואין הלכה כרבי: יצאו בני מעיה. לא שט. אלא שזעפה שהניסן לתוכו לא הפך עליונו לתחתו או עגולה זו למעלה מכוחות [שהיטה. שהחליף] זו למעלה וזו למטה. אבל הפך כהן טרפה שזינן שהפך אחד מהם אינו יכול לחיות: נשתברו גפיה. עלמות הכנפים. ודוקא נשתברו. אבל

טרפות. כל משום דבפלוסא לא קא מיירי ואף ע"ג דבאלו טרפות דבהמות איכא פלוסא: יצאו בני מעיה ולא נקבו. כתב הר"ב לא שט וכו' אבל הפך כהן טרפה. בכלל נקובו דמתני' היא דעמא משום דסופו לינקב ולירקב. תוספות. והפוסקים נתבו דין זה להיפוך בני מעיה דבהמה ג"כ. וז"ל ב"י סי' מ"ו. ובהמה ושוף שזין בדין זה. אלא שכלו הסתא צעוף. לפי שמלוי יוחר ללאת בני מעיו: רבי יהודה תומר אס נעלה הטלה פסולה. כתב הר"ב ואין הלכה כרבי יהודה דלע"ג דרזקן לא פליגי בהדיא בגולה. כיון דנקטה גזי אלו כשרות. משמע דרזקן מכשרי דאי כולו מודו בה דפסולה. גזי אלו טרפות הו"ל למתמיה. הר"ן: פסולה. [ז"ל צעוף משנה א'] וכן בפרק דלקמן משנה ו': דאחות הדם כו'. השתא חקן לחיים שארעו בכל הגוף:

ניטל (סד). יצאו בני מעיה ולא נקבו (סו). נשתברו גפיה (סו). נשתברו גפיה (סו). נמרטו כנפיה (סו). רבי יהודה אומר אם נמלה הנוצה פסולה (סו). והמצוננת (ע). ושאלה הרדופניע: ושאלה צואת תרנגולים (סו). או ששחת מים הרעים (סו) כשרה (סו). אבל אם המות (סו) או שהבישה נחשה (סו). מותרת משום טרפה. ואסורה משום סכנת נפשות (ג): ן סימני בהמה וחיה נאמרו מן התורה (ס). וסימני העוף לא נאמרו. אבל אמרו חכמים

שמוטת גף צעוף טרפה. חיישין שמא יקבד הריוח. לפי שהריוח נחבאת בין הללו וקרוב הכשר כך ודק בין ללע לללע וכשמוטת גפה מתחכת הריוח עם הגוף: נשתברו רגליה. מן הארבעה ולמטה או אפילו למעלה ולא יאל העלם לחוף. אבל יאל לחוף חקן בבהמה המקשה דהוי טרפה. ושם נפרט: נמרטו כנפיה. היינו גולה גדולה שעל כל גופה: נוצה. היא הדקה שעל הכשר שאין בה קנים. דחשיב לה כגלוד. ואין הלכה כרבי יהודה: דאחות הדם. שאחיה דס וחלפה: והמעושנת.

שכנס עשן בגופה: והמצוננת. מולי מחמת לינה. ורמב"ם פירש אחות הדם שנכר עליו הדם. והמעושנת שנכרה עליו הליחה השחורה. והמצוננת שנכרה עליו הליחה הלבנה. ולא הזכיר הליחה הרביעית שהיא האדומה. לפי שאינה מזויה כל כך בבהמות: הרדופני. סס המות דבהמה. וכן לואת התרנגולים בבהמים האוכלות ממנה ממות: המים הרעים. מים מגולים:

ן סימני בהמה וחיה נאמרו מן התורה כדכתיב זאת החיה וגו' והיינו מעלת גרה ומפרסת פרסה ושוספת שסע פרכות. הר"ן. ואע"ג דחיה כתיב. בהמה בכלל חיה כדדרשינן בפרק דלקמן דף ע"א. אבל בסימנים שנבדלת בהם הבהמה מהחיה ולהכירה סם המות. דבר שהוא סם המות לאדם ואינו סם המות לבהמה

לבהמה

יבין

תפארת ישראל

בויעו

מיהו גנו של זפק. דהיינו כל מה שמשפט ממנו כשמוך האונס. דיתו טופט. ונקיבותו צמטו [ג' י"ח]: (סד) וקיי"ל כחכמים דאסור אפילו נשתייר ממנו כשיעור שיעבור ממנו המאלל לקורקבן [סס"ג]. והא דלא נקט ניטל ברישא גזי טריפות צעוף. רק הכא בסיפא שמעינן לה מכה דיוקא דתיקבה. ה"ט מדבעי לאשמעינן רבותא לרבי. דאפילו ניטל מכשיר: (סו) אף שלא הוזכרו עדיין. מיהו בהומרו. דוקא ביועז ודאי שלא נהפסו. דכשנתהפסו סופן להירקב ולהקב. וה"ה בלא יליו ואלין צעוף מתאפסין טריפה [פסחי דעת מ"ו ט']. ובל זה ה"ה בבהמה. רק נקט עוף מדרגיל סילאו מעיו. ובפרט כשאמת ביצים: (סו) אפילו נכשר סמוך לגוף כל שאין עוקץ בצבירה צעלם החיון נגד הגוף שניחם נקב העוקץ את הריוח. ודוקא שהצוננת קיים. דל"ל הו"ל כשמוטת גף וטריפה. דשמא נאקבה הריוח כשמשפט הגוף. דסם מונחת הריוח. ביהו חקן נוהגין לאסור כש"ן מהגוף לתחלת הצבירה כרוחב אגודל. דהיינו צ' שעורות בלורך מלבד מה שהחוב מהבוכיא צבור שבעלם צעוף. ואפילו אגודל מלונגם סו. אבל כשנכר חקן שיעור הג"ל סמוך שבר אל שבר יחדיו הטב. טריפה. ולעת הלורך יש להקל בג"ל סמוך בללעות [ש"ך ג"ג סק"ו ומנה יפקי כלל ס"ז אות ל"ח]. [גס כתיב הכשר עכ"פ בה"מ אמנם בפסחי דעת סו' ל"ו סק"ב כתב שאין המנהג להקל גוס]. ובגשבר הגף רחוק מהגוף כשיעור הג"ל. ויש עוקץ בצבירה. יבדק אם נלרר הדם בללעות צפנים. טריפה. דשמא יקבד הריוח [שפחי דעת ג"ג ט']. (סו) מן הארבעה ולמטה [ע"י מ"ש לקח פ"ד מ"ו]: (סו) הם הנוזות הגדולות בעל כל גופה: (סו) הם הנוזות הדקות שנקראין פלאם פערערען. והא דלא חשיב לה לעיל באלו טריפות צעוף. [בצ"ג] היינו משום דהוי הגוף פליג אר"י. וקיי"ל דגם כה"ל כשר. ואפ"ה נהו להצניר כה"ל. אם לא שזרעו שומנו [ע"י]: (ע) שנתרבה דמה פתואם. ועד השתא איה נקט כה"ל בחולי שבצבירים: והשתא חקן חולי של כל גופה: (עב) שנלעגה: (עג) מין עשב והוא סם המות לבהמה: (עד) שהבהמות מתות שתיכלוה: (עה) מים מגולים. דאפשר ששתה מהן כחם. וה"ה שאר חולי שהולעה כל גופה על ידו. רק נקט הנהו שמשכנת בהן ציור: (עו) ודיעה כשאר מסוכנת [לעיל פ"ב מ"ו]: (עז) ר"ל דבר שהוא סם המות לאדם ולא לבהמה: (עח) שהאכל מנשרה מסתכן: (פ) דכשהיא מעלת גרה ומפרסת פרסה. טהורה:

(עא) ורומה דמדעכ"פ אסורה משום סכנה. מה ל"מ דמותרת משום טריפה. ואי"ל דל"מ דבאלו ממנה כה"ל אלא הסתכו. דמשום ספק סכנה מותרת. דמדלא מרו מוכה שלא הפעיל הארס ולא נבלע בגופה. אבל משום ספק חיבור היה אסורה. ליהא, דהרי אמרי' (בע"ז ד"ל ע"א) דאפילו אכלו הרבה ממנה ולא מרו אסור משום סכנה. ודוקא לומר דל"מ למלקח. דהרי הוצא דין זה ב"ד (כו"ט ס"ב) ומה ל"מ בה לדיקן. ונ"ל דל"מ לחומרא ולקולא. דספק ספקא בציבור לקולא. ובכנה מחמירין (כיומא דפ"ג א'). וב"ב לענין ציבור כס'. בציבורא לקולא. אבל בכנה. לרפ"ו [י"ד קט"ו סק"ב] לא מהני ציבור. ואפ"י לרפ"ח (סס). ולהשתא חו"י [ס"ד] דגם בכנה צול כס'. ל"ל דעכ"פ מודו דלא כול ברוב בינא בינא. משא"כ בציבור כול ברוב בינא בינא. אמנם יש עוד ל"מ לקולא. דבבליעת כלים. בציבורא טעם כעיקר דאורייתא. אבל בכנה מקלין כה"ל [כ"ד] ד"ה רפ"ו סק"ג). וכ"כ בנמלחו יחד בציבורא אסור. ובכנה שרי כה"ל כלל ל"מ דין ט"ו). מירדו בהק דהרי יש לחלק. דל"ל דוקא בתיורה בלע. כדגים בנשר. מקלין בבלועת כלים ובמליחה. משא"כ הכא לציבורא בלע:

הו"ל כשמוטת גף. והפילו בחרו והדבקו העצמות שבצבירה. כשדבקו הטב והצוננת קיים. ואין עוקץ בצבירה. ואין ריעותא

אור גדול

טריפה רחא באלו טריפות דעוף מתני' ולמאי דתני בשרה הו"ל לפותני באיירך מתני' דאלו כשרות בשוף וע"ב דבונהו לריוקא כני"ל. ומש"ח נמי לא חני דבעי בריקה דעיקר הכוונה הוא הדיוק כני"ל:

ראשון לציון

ד תו"ם ס"ח רבי יהודה אומר כו' גזי אלו טרפות הו"ל לשתני: הר"ן. נ"ש שלא הביא הר"ן כח"ס גדולה מוז מה דליחא כה"ל ל"ו ע"ב דר"ש בן הלפתא ע"פ פסיון להנזיל מלנו של רבי יהודה חקיר למעשה וסתמא דר"ש ג"כ הכיסי לזו דא"כ במדי דמיטרפא ביה כו' ע"ש. אחר כהני זאת מלאתי כי כוונתי ביה לדעת הגדול בעל ס"ח שהוסתס מהכח"ס שכתבי דאין נלכה ככ"י הכילו בת יוסף סי' נ"ע:

הה"ה כה"ל רבי יהודה אומר כו' גזי אלו טרפות הו"ל לשתני: הר"ן. נ"ש שלא הביא הר"ן כח"ס גדולה מוז מה דליחא כה"ל ל"ו ע"ב דר"ש בן הלפתא ע"פ פסיון להנזיל מלנו של רבי יהודה חקיר למעשה וסתמא דר"ש ג"כ הכיסי לזו דא"כ במדי דמיטרפא ביה כו' ע"ש. אחר כהני זאת מלאתי כי כוונתי ביה לדעת הגדול בעל ס"ח שהוסתס מהכח"ס שכתבי דאין נלכה ככ"י הכילו בת יוסף סי' נ"ע:

פרק ד א בהמה המקשה. מותר באכילה. העובר כולו ואפילו מקום החך של אבר. דאם הוגיא ידו ולא החזירה לריך להניח ממה שבפנים ללד החיוון ולחצו. שמקום החך הבדלת החיוון והפנימי אסור. מפני שהוא עומד על שפת הרחם. אבל החזירה חין לריך לחסוך ללד פנים. אלא מלמס וחופך. ומקום חך מותר. דמאי טעמא נאכר נאכר כשיאל לחוך. משום ובער בשדה טרפה בשר שיאל חוך למחילתו שהוא לו שדה. טרפה. מה טרפה כיון כנטרפה שוב חין לה היצר. אף בשר כיון שיאל חוך למחילתו שוב חין לו היצר. ומקום חך לא יאל חוך למחילתו. הלכך מותר כשהחזירה קודם שיטה דקרינן ביה בהמה בבהמה האכלו:

פרק ד א בהמה המקשה לילד. והוציא העובר את ידו (א) והחזירו (ב). מותר באכילה (ג). הוציא את ראשו (ד) אף על פי שהחזירו. הרי זה כילוד (ה). חותך מעובר שבמעייה (ו). מותר באכילה (ז). מן השחול ומן הכליות (ח). אסור באכילה (ט). זה הכלל דבר שגופה אסור. שאינו גופה מותר (י): ב המבכרת המקשה לילד. מחתך אבר אבר. ימשליך דקרינן ביה בהמה בבהמה האכלו:

הרי הוא כילוד. ומו לא מצינן ליה שחיטתו כמו וזריך שחיטה לעלמו אם נמלא חו. ואם נמלא מוח הרי הוא כבבלי: הותרך מעובר שבמעייה. והניח החתיכה בתוכה מותר בשחיטת בהמה ולא נאכר משום אבר מן החי: מן השחול ומן הכליות. של בהמה עומה. אסור באכילה. ואע"פ שהניחו בבהמה לא הותר בשחיטתה ולהכי נקט טחול וכליות. משום דמידי דלא מיטרפא ביה הוא: ב המבכרת המקשה לילד. בפטר רחם שלה. מותר לחתך אבר אבר כשהוא יולד ראשון ראשון. ומשליך לכלבים

דהכא דקחני אסור באכילה הא בהמה גופה שריא. ומשני ה"ה דאפי' בהמה נמי אסורה דסיפא אפי' תנא אסורה דסיפא נמי בחתיכה. הא קמן דליתא להא דכתבו הר"ב ורש"י אלא כ"ל שכן הדרך להסוך מטחול וכליות. ואורחא דמלתא נקטה מחני': זה הכלל כו'. לחתוי קלוט במצי פרה לר"ס דאע"ג דא:

פרק ד א בהמה המקשה לילד. והוציא העובר את ידו (א) והחזירו (ב). מותר באכילה (ג). הוציא את ראשו (ד) אף על פי שהחזירו. הרי זה כילוד (ה). חותך מעובר שבמעייה (ו). מותר באכילה (ז). מן השחול ומן הכליות (ח). אסור באכילה (ט). זה הכלל דבר שגופה אסור. שאינו גופה מותר (י): ב המבכרת המקשה לילד. מחתך אבר אבר. ימשליך דקרינן ביה בהמה בבהמה האכלו:

פרק ד א בהמה המקשה לילד. והוציא העובר את ידו (א) והחזירו (ב). מותר באכילה (ג). הוציא את ראשו (ד) אף על פי שהחזירו. הרי זה כילוד (ה). חותך מעובר שבמעייה (ו). מותר באכילה (ז). מן השחול ומן הכליות (ח). אסור באכילה (ט). זה הכלל דבר שגופה אסור. שאינו גופה מותר (י): ב המבכרת המקשה לילד. מחתך אבר אבר. ימשליך דקרינן ביה בהמה בבהמה האכלו:

הרי הוא כילוד. ומו לא מצינן ליה שחיטתו כמו וזריך שחיטה לעלמו אם נמלא חו. ואם נמלא מוח הרי הוא כבבלי: הותרך מעובר שבמעייה. והניח החתיכה בתוכה מותר בשחיטת בהמה ולא נאכר משום אבר מן החי: מן השחול ומן הכליות. של בהמה עומה. אסור באכילה. ואע"פ שהניחו בבהמה לא הותר בשחיטתה ולהכי נקט טחול וכליות. משום דמידי דלא מיטרפא ביה הוא: ב המבכרת המקשה לילד. בפטר רחם שלה. מותר לחתך אבר אבר כשהוא יולד ראשון ראשון. ומשליך לכלבים

דהכא דקחני אסור באכילה הא בהמה גופה שריא. ומשני ה"ה דאפי' בהמה נמי אסורה דסיפא אפי' תנא אסורה דסיפא נמי בחתיכה. הא קמן דליתא להא דכתבו הר"ב ורש"י אלא כ"ל שכן הדרך להסוך מטחול וכליות. ואורחא דמלתא נקטה מחני': זה הכלל כו'. לחתוי קלוט במצי פרה לר"ס דאע"ג דא:

תפארת ישראל יבין

פרק ד א אורחא דמלתא נקט. דכשמוציא העובר ידו דרך גבולו להקשה לילד. ומדאין יכולה לילד בדרך זה רגילין לשחטה קודם לידתה: (ב) ושחט האם קודם שילדתו: (ג) ר"ל כל הישרא מבעובר בפנים. וגם מקום חך עליו כשהחך יולד לחין. מותרים ע"י שחיטתו אמו. ומה שיאל מהאבר לחין אסור אפילו החזירו. אבל בלא החזיר האבר. או אסור מקום החך. מיהו דוקא בלא ילדתו קודם ששחטו האם. אבל בילדתו ושחט הולד. גם האבר שיאל מותר. (ד) רוב פרחו: (ה) ואינו ניטר או בשחיטת אמו. ולפיכך בין שאלאו בהבטן מה אפילו היה בן ט'. או שיהיה בן ח' אפילו חי. טולו אסור. רק כשיש ב' לביבותא שמאלו בן ט'. או ניטר כולו בשחיטת אמו עליו אפילו אמו טריפה (ס): (ו) ולא הוציא האבר שחך. ושחט האם ונקט לטון חיתך. דאפילו לתחילה מותר. דכשיש לו שום לורך כדכר חין כאן משום פטר בע"י והכא הכי שושב כן להקל ויאתו ולפיל האם [כא"ע סוף סו' ה']:

ראשון לציון

פרק ד א תי"ט סו"ה מן הטחול כו' הא קמן דליתא להא דכתבו הר"ב ורש"י אלא כ"ל כו' והרשב"א חתך על קושי' זו דרי"ס ס"ל כלישנא בתרא דרף נ"ה ע"ל דניקט לחוד ונתחך לחוד וע"י נלמס המזרות דמתלק שם כין קולפיה לנחמיה ע"ש וזריך עכ"ס יסוב ללישנא קמא למה קיטע במחיתון טחול וכליות דוקא. ואם א"כ נלמס דאין דיוק משום דמח' מכלוכו קיטע יקשה מי הכניח רש"י וגם הר"ב לפנים משום דמידי כו' בלא נ"ל ללישנא בתרא וכל נזכר קו. ועוד נ"ע לפי רש"י והר"ב למה לא הני גם כדכר דחוקך

דרכ מירוש יצא רובו כאחד. כאילו בא ליטר ריצא רובו היינו דיקא בא' צ"ע דהא לספקא אף אם אינו כאחד אלא דחתך והניח ג"כ יקבר:

פרק ד א בהמה המקשה לילד. והוציא העובר את ידו (א) והחזירו (ב). מותר באכילה (ג). הוציא את ראשו (ד) אף על פי שהחזירו. הרי זה כילוד (ה). חותך מעובר שבמעייה (ו). מותר באכילה (ז). מן השחול ומן הכליות (ח). אסור באכילה (ט). זה הכלל דבר שגופה אסור. שאינו גופה מותר (י): ב המבכרת המקשה לילד. מחתך אבר אבר. ימשליך דקרינן ביה בהמה בבהמה האכלו:

שנוני נוסחאות

פרק ד א בהמה המקשה לילד. והוציא העובר את ידו (א) והחזירו (ב). מותר באכילה (ג). הוציא את ראשו (ד) אף על פי שהחזירו. הרי זה כילוד (ה). חותך מעובר שבמעייה (ו). מותר באכילה (ז). מן השחול ומן הכליות (ח). אסור באכילה (ט). זה הכלל דבר שגופה אסור. שאינו גופה מותר (י): ב המבכרת המקשה לילד. מחתך אבר אבר. ימשליך דקרינן ביה בהמה בבהמה האכלו:

תוספת חרשים

פרק ד א בתוי"ט סו"ה מן הטחול כו' הא קמן כו'. ולא ידענא מלי קמא ליה הא (א) איהא כהא ולכ"ל קטק

(*) לפני כתוב"ט לא היה חול"ט נגמלא כו' ע"י שם גד"ס ונגמ' כשנתה הגר"י כשם הכ"י בעלמו שם

בהמה המקשה פרק ד חולין

בן שמונה חיי טייל ע"ש :
 ה' השתם את הבהמה.
 י"ד מ"א מ"ה מ"ה מהלכות
 המכונות אסורות כ"ה כ"ה
 לאון ק"י ט"ש י"ד סימן
 י"ב סי' ב' מצא בן ט'
 חי טעון שחיטה י"ב ק"ו
 מ"ג : והכ"א שחיטת אבן
 מסתרחו. מ"י וס"ג ע"ש
 מ"ש י"ד ע"ש : ר"ש שזורי
 אומר אפילו בן חמישים כ"ה
 קרעה ומצא בן ט' חי :
 קרעה ומצא בן ט' חי :
 י"ד ע"ש מ"ש ע"ש מ"ה
 ב' בהמה שנחתכו רגליה
 כ"ה מ"א (מ"ל מ"כ מ"כ
 כ"ז מ"ב מ"י מ"ה מ"ה מ"ה
 מ"ה מ"ה ע"ש מ"ה מ"ה
 י"ד סימן י"א מ"ה :

מטהרתו : ה' מצא בן ט' חי . עמ"ש צמ"ג פרק ט' דלדה :
 רבי שמעון זאורי אומר כו' . כתב הר"ב אפי' לאחר שהפריס.
 עמד על פריסותיו . רש"י : [קרעה ומלא בה בן ט' חי טעון
 שחיטה . ור"ח וי' למסרוך ז"ל בדרישה לקו"ד סי' י"ד (ל"ג י"ג)]

סעיף י"א להקשה פשיטא . ודוחק
 לומר דמקום עומאה קשה ע"ש
 עכ"ל . ולי נראה דמשנה לריכא היא
 מדבבמה חאלכו לא כתיב אלל
 וציתה . רק בצרעה המפרסת בליו
 בהמה עמאה . וליו אסורה . הלכך
 הא דהתורה [ג"ל ז"ל המפרסת איו
 בהמה עמאה וליו טהורה הלכך
 ה"א דהתורה] מתרת מה שבבהמה
 בלא שחיטה . והרי דגים והגזים
 אינם טעונים שחיטה הלכך אינן מותרין
 למתני קרעה כו' . ואין להקשות הא
 כבר נכנה בריכא והכ"א שחיטת אמו
 מטהרתו . ד"ל דמההיא ליכא למשמע
 דליכא למימר לדברי ר"מ קא
 מהדרי . ודע דהא הכא בסופא מסיים

שנוי נוסחאות
 בן שמונה חיי טעון
 כ"י פטורג אכל בן .
 ה' חי (או מת) . ב"מ
 חי . ומה ; וכן נכ"י
 פטורג ומה וכן נכ"י
 ב"מ ד"ק וכן נכ"י
 חי . והנה גליון
 בן הששה מת . כ"ה
 וכ"י ג' . . . ומת .
 (את) רב . כ"י נכ"י
 מצא בן ט' חי . נ"ל
 וכ"י וכ"י וכ"י
 וכ"י פטורג מצא בה .
 וכ"י כ"י (וכ"י נכ"י)
 וכ"י . . . באורו ואת
 בנו . כ"י וכ"י וכ"י
 משום אהו . . שזורי .
 כ"י שזורי ; כ"י
 השוירי . אפילו בן
 שמונה . כ"י פטורג
 אפי' הוא בן חמש
 ונ"ה בן חמש ג"כ נ"י
 ודפ"י וכ"י וכ"י
 ודפ"י שחיטה . נ"י
 וכ"י וכ"י וכ"י
 ד"ק והוא חורש .
 דפ"י שלא נשחט אמו .
 כ"י . אמו ואין בו
 משום אהו וא"כ וכ"י
 מתקן וכן נכ"י מה
 שכתב בזה על הרמ"ז .
 ו שנחתכו . כ"י
 וכ"י שנחתכו .
 מן הארכובה ולמטה .
 כ"י כ' מארכובה . .
 וכן בסמוך ; כ"י .
 ולפשוט וכן בסמוך ולפשוט .

לפי שלא נשחט אמו . ולמאי אלטרך . אלא לומר דאף חכמים
 דלעיל מזכירים שחיטה . ולא לדברי ר"מ בלמוד הוא דקא אמרינן :
 ב' בהמה שנחתכו כו' . נזכר זה הדין צפ' הוא מהמת מ"ש
 שחיטתו מטהרתו לאורו האבר כמו שאלמר בעור שחיטת אמו
 מטהרתו . הרמב"ם : הארכובה . מן הברכים מתורגס רכובין
 צפ' כי תבא [צמ"ג פ"ו דסנהדרין כתבתי שהיא הפרק האמלעי
 שבין הרגל והירך . וכן לפני הפירושים כתב הר"ב הפרק העלמי
 האמלעי ארכובה . ועיין צמ"ג תמיד פ"ד מ"ג . אבל יש לדקדק
 בפירוש הראשון שכתב מן הארכובה ולמטה היינו מתחלת
 הארכובה הנמכרת עם הראש ומן הארכובה ולמעלה דהיינו
 מסוף העלם האמלעי . והרי יש ביניהם עלם קמן המחבר השני
 הארכובה ונקרא במדינות האלו טשי"ך . ובמדינות אשכנז
 נקראת דע"י . ולמאן תרמייה לעלם הזה . דמריכא תידוק
 דתרמייה למעלה . ומסיפא תידוק דתרמייה למטה . וכן הקשה
 הרא"ש ז"ל וכתב דלזילין לחומר . ומסיק עוד דבין רישא ובין
 סיפא תרמייה בארכובה הנמכרת עם הראש מיירי והשתא לא
 קשיין דיוקו אהדדי . דבין מרישא בין מסיפא שמשפין דעלם
 כמי שם ארכובה עליה . אלא דלפירוש שטיהו מתי' לא נקטה
 בתשובתיו כלל ק' סי' ט"ז השיב לבנו הר"ר יוחאל ז"ל שאין
 (ה' ע"י במל"ג שכתב ע"ז כל זה הלשון אינו יודע מה מלמדו ויחזר לבן

ראשון לציון
 ה' במשנה אפי' בן ט'
 כמ"ס כו' . עיין יס"ג :
 הר"ב ד"ה וברצ"א לז'
 דמו דמלכו בלבד הוא
 דגרי כו' . עיין יס"ג :

הוספות רע"ק
 להקשות דמכוח משנת'
 דלא אמרי' ד' סימנים
 אפשר רחמנא וכל
 דנולד היינו לידה משם
 כזה חקשי' הא בילדה
 ע"כ בשעת העיבור לא
 היתה אב מריפה וא"כ
 עינין הוה שעת"כ ע"י
 שחיטה אמה ד"ל בן
 ח' חי יוכיח ד"כ היה
 לו שעת"כ ע"י אמו ואעפ"כ
 ליה קרא לבן ח' דאין שחיטתו מטהרתו . וקשה לי הא אף דאין במינו א"א למילף מסמאה דהא מסאה לא היתה לה שעת"כ אבל בן ח' היה לו שעת"כ אילו נשחטה אמו דאף
 דלענין מיני שחיטה לא היה שפי' אמו אבל מ"מ היה לולד זה בושר לאבילה . וצ"ג . (ואפשר לומר דבמו רחמנא דידן לא חשיב מינא דאימיה בן לא חשיב בושר דאימיה) :
 ה' [את כ"א] במשנה קרעה ומצא בה בן תשעה חי . ואפי' נשחטה ונסצאת פריפה יש היתר להולד בשחיטה דר' סימנים אפשר בית רחמנא . נמרא דף ע"ה ע"א :

לנו צמח לטהר . אפילו נשחט . לפי שאינו בכלל צבך ולאין
 והלכה כחכמים : א) בן שמונה חי . אם נולד ושחטו אין שחיטתו
 מטהרתו מידי נבלה . שאין שחיטתו מועלת צבן שמנה . אלא
 כשהוא צמעי אמו יותר בשחיטת אמו : ה' ומוציא את דבור .
 דחלכו בלבד הוא דברי כדתיבא בת"כ
 כשהוא אומר חלכו ושחי כליות בלשם
 שאין לריך לומר . דמקל וחומר הוה
 ילפינן לה ומה שלמים שאין כל מיין
 טעון אליה הרי הן טעונים חלכו ושחי
 כליות . אשם שכל מינו טעון אליה .
 אינו דין שיטעט חלכו ושחי כליות .
 ומה ח"ל אלא לומר לך מה חלכו
 ושחי כליות האומר בלשם מולא
 מכלל שליל . שאיך יכול לומר חלכו
 שליל הנמלא בלשם יקריב . שהרי
 אין אשם בל נקבה . אף כל אפילו
 בקרבנות הבאים נקבה . חלכו האומר
 בה' מולא מכלל שליל וכוון דליו חלכו
 שליל קרב בכל הקרבנות . שרי באבילה .
 אבל דמו לא גרע מדי האזכרים

ב' שמונה חי א) אין שחיטתו מטהרתו (ב) .
 לפי שאין במינו שחיטה (ג) : ה' השוחט
 את הבהמה . ומצא בה בן שמונה חי או
 מת . או בן השעה מת . קורעו (ד) ומוציא
 את דמו (ה) . מצא בן תשעה חי טעון
 שחיטה (ו) . והייב באותו ואת בנו (ז) . דברי
 רבי מאיר . וחכמים אומרים שחיטת אמו
 מטהרתו (ח) . רבי שמעון שזורי אומר .
 אפילו בן שמונה שנים וחורש בשדה .
 שחיטת אמו מטהרתו . קרעה (ט) ומצא בה
 בן השעה חי טעון שחיטה . לפי שלא
 נשחטה אמו (י) : ה' בהמה שנחתכו רגליה (יא)
 מן הארכובה ולמטה . כשרה (יב) . מן

קדו"ל צמ"ג כריתות דס' האזכרים עובר בלא תעשה : טעון
 שחיטה . לדחשים גרמי לבויה בהמה בלנפי נפשה . ולא אהרבי
 מכל בהמה חאלכו : וחייב באותו ואת בנו . שלא ינחטו ביום
 ששחט את אמו : וחכ"א שחיטת אמו מטהרתו . דמדחשים
 ולדה גרמי : ר"ש שזורי כו' . לדברי חכמים כיון שהלך על גב
 קרקע טעון שחיטה מדרבנן . דהתי לחלופי לאכול בהמה בלא
 שחיטה . ור"ש שזורי מחיר אפילו לאחר שהפריס ע"ג קרקע .
 והלכה כחכמים : קרעה . לבהמה בלא שחיטה : ה' בהמה שנחתכו
 רגליה . האחרונים : מן הארכובה ולמטה . ג' עלמות בירך .
 הסחתון הוא עלם הנמחק עם הפרכות כמפשיטין הבהמה
 ואותה רכובה נקראת רכובה הנמכרת עם הראש . ובלשון
 לפ"י קורים אותו פרק (" יינקל" . ובערבי דוקב"א . ולמעלה
 הימנה עלם האמלעי ונמות הגידים בהחיתו סמוך לפרק
 ארכובה הנמכרת עם הראש . והעליון היא קולית החמוצה
 באליה . והפרק שבין סוף הקולית לראש העלם האמלעי ניכר
 (" קנטעל .

הואו דיעו ככל מעלה ממנה . ומ"מ אף לפי זה העלם האמלעי
 לאורו העלם האמלעי . כך נראה מפסקו של הרא"ש ז"ל . אבל
 נקרא רכובה במשנתו . לא זה שמחובר לפרסות הרגל . ולא
 אלו רואה אפי' בלמך שפוסם במשנה דכסמון . ע"כ .
 האמלעי

י כ"ן תפארת ישראל
 אינו פוסל צו [י"ג צ'] : (א) להאם . או שנתבלה אמו או נטרפה :
 (ב) ואם הוא בן ט' מת או בן ח' חי . אסור . ומטעם זה לדין
 כל ולד שימלא אפילו בן ט' חי בבהמה . אם נטרפה אמו או
 נהבילה . אסור . דשמא לא גמרו חדשיו [י"ג ג'] : (ג) האחרונים .
 והא דפסיק ורמי ק' מתיחין שהו מענייני טריפות הרגל בין
 דיני דברים הנמלאים תוך הבהמה אחר שחיטה . וטפי הו"ל למנקט
 לעיל רפ"ג . כ"ל דה"ע מדנקט לעיל דיני הוליא הולד ידו וחטכו
 דמה שצפנים מותר . דסתמא משמע אף שחתך הרגל במקום שבו
 חותה טריפה . מדליו דין טריפות צוולד . להכי נקט סמיון ליה .
 הא בבהמה נופס יש חילוק : (ד) ג' פריקים יש ברגלים האחרונים .
 הפרק הסחתון הוא ארכובה הנמכרת עם הראש .
 למעלה

טריפה . א"ל נמי קרא לטהרה . ובכל דבר רק לחומרך לריך קרא
 ולא לקולא : (א) שנולד חי ושחטו : (ב) מטומאת נבילות : (ג) דרך
 כשהוא צמעי אמו שחיטת אמו מטהרתו . מדועבר ירך אמו :
 (ד) ר"ל ח"ל שחיטה : (ה) אבל חלכו וגידו מותרים . מדה עומדין
 לעלמן . מושא"כ דמו מתערב בדם הבהמה . ולא גרע מדם איברים
 של אדם ששפירש הוא בללו . ויש אומרים גם חלכו וגידו אש מלאו
 בן ט' חי והכי קי"ל [ס"ד ע"ד ד'] : (ו) דס"ל דהשלמת חדשיו
 נרמה ליה לשווי' בהמה לנפשה . שלא תותר בשחיטת אמו :
 (ז) שלא ישחטנו עם אמו ביום א' : (ח) דס"ל חדשיו ולדה נרמו
 שיטה בהמה לעלמו . מיהו בהפריס ע"ג קרקע . טעון שחיטה
 מדרבנן . דהתי לחלופי בשר בהמות דעלמא . אבל שחר טריפות

בהמה המקשה פרק ד חולין

ונראה בגמל כשהוא רובץ יותר מבשאר בעלי חיים. ומן הארבעה ולמטה דקתני במחניטין שהיא כשרה. היינו מהחלת הארבעה הנמכרת עם הראש ולמטה. ומן הארבעה ולמעלה דהיינו מסוף העלם האלמעי. שהוא מקום לומת הגידים. בכל מקום שנחתך הרגל משם ולמעלה טרפה. וכן שניטל לומת הגידים. אפי' לא נחתך הרגל שלא נצטר העלם אלא שניטל לומת הגידים טרפה כך פירשו קלח אמוראים משנה זו בגמרא. ופי' וזו

האלמעי אלא עלמות קטנות יש (בהן) [נין] עלם התחתון לאלמעי. והיא רכובה התחתונה. ועלמות קטנות שבין האלמעי לשלישי נקראים רכובה העליונה. שכל דבר הנכסף ונצרך קרוי צרך וארבעה. כמו ויצרך הגמלים (בראשית כ"ה) וארבעה לא לרא נקטן (דניאל ה'). וכן נקרא בשמנה המצריך הנפץ וארבעה שבגפן. ובהדיא שניטל בספ"ק דהלות כשמוכה רמ"ח אברים עשרה שבקורסל [ב'] צוק ה' בארבעה א' בירך ג'

תפכו רבותי עיקר והורו שכל מקום (א) שחתך הרגל למעלה מרכובה התחתונה שקורין בלע"ז יוקל"ו בין במקום לומת הגידין בין למעלה מלומת הגידין טרפה. אבל רמב"ם ורב אלפס רבו. תפכו עיקר הפירוש האחר שמפרש מן הארבעה ולמעלה מן הארבעה ולמעלה פסולה. דה"ק למטה מארבעה העליונה. שהיא הקולית התחתונה באלים ולא למטה מיד הכמוך לו. אלא למטה משם האלמעי כולו דהיינו צלעם התחתון. ודאי כשרה. למעלה מן הארבעה דהיינו בקולית ודאי טרפה כל מקום שיחתך. וכן שניטל לומת הגידין כלומר ובעלם האלמעי יש מקום טרפה. כגון בלומת הגידין. ויש מקום שהיא כשרה. כגון למעלה מן הלומת. ואל תתמה היאך אי פסוק לה למעלה מן הלומת בעלם האלמעי כשרה ושמשפיל לחותכה בלומת טרפה שאין אומרים בערפות זו דומה לזו שהרי חותכה מכאן ומתה חותכה מכאן וחיתה. ולא נאסרה בהמה זו. מפני שהיא חותכה רגל ממקום זה אלא מפני שנחתכו הגידין שהתיבתן היא מכלל הטרפיות. ומקום לומת הגידין הוא מחיל מן המקום שהן נראים קשין ולבנים. עד המקום שיתחילו להסתרך ולהתאדם. ולומת הגידים. הם ג' חושים לבנים צבהמה למוהים וממוכרים יחד אחד עבה ושנים דקים. ואם יטול האחד העבה לבדו. אין זה ניטל לומת הגידים. שהרי נשאר שנים ואם נטלו שנים הדקים (ב) ממקומם מותרת. שהרי האי העבה גדול מביניהם והרי לא נטל כל הלומת אלא מיטעוס. והם נחתך רובו של כל אחד מהן. טרפה. ואין ל"ל אם נחתכו כולן או ניטלו כולן. ובעוף הם ששה עבר חושים לבנים. אפילו לא

צקטילת. עכ"ד בתשובה הנזכרת. גם בשאלה של בנו הר"ר יחיאל ז"ל מוזכר שהראש"ה כתב בספרו וז"ל. בין פרק הקטן לאלמעי יש עלם קטן המחברת ונקרא קצת התחתון ובלשון המשנה בצבורות [פ"ו מ"א] [ערכוק] והיינו ארבעה ובין אלמעי לשלישי בחבורו גם שם יש עלם קטן היינו ארבעה עליונה. ועליו אמרו חז"ל כנגדו בגמל יכר ובלע"ז. ע"כ. ועיין בספ"ק דהלות. ומ"ש בשם הראש"ה דמשמע מינה דערקוב שבצבורות הוא התחתון והר"ב מפרש שם [פ"ו מ"א] העליון. וכדבריו יש שם בכוניא [דף מ"א]. ולכן ל"ל שאין הראש"ה מציא רחיה. אלא על השם של ערקוב. ולא על מקומו [אין]: פסולתה. וכן צ"ל לעיל מ"ל וד' [וכן שניטל לומת הגידין. כתב הר"ב בשיטתו הר"י ו' והרמב"ם כלומר ובעלם האלמעי יש מקום וכו' ולא תתמה וכו'] שהרי חותכה וכו'. ולא נאסרה כו' אלא מפני שנחתכו הגידין. וכתב הר"ב ב"פ מה"ש נראה שזו טענה אחרת. לומר לאין טרפות אלו ממין א' עד שיקנה לך היאך אפשר שאל תחתך למעלה מותרת. ואם תחתך למטה אסורה שזו לא נאסרה מפני שהיא חותכה רגל ממקום זה. אלא מפני שנחתכו הגידים עכ"ל. אבל מלשון הרמב"ם צ"פ המשנה נראה שהכל טענה אחת. של' ולא תתמה כו' לפי שהתיבת התיבת חתכה העלל שזו ממיחה וזו אינה ממיחה. והוא מה שאמר אין אומרים בערפיות זו דומה לזו שהרי חותכה מכאן ומתה. והוא רוב עביו ורוב הקפו של עבר דומיין דמסתחת לה כו' שאין העלם עגול. אלא רחב

מן הארבעה במקום שאין עושה אותה טרפה: אם רוב הבשר שצר. דומיין דמסתחת ליה זה בלא זה כגון שמרתיב מלד אחד שחיטתו מותרת. לאבר המדולדל. ומותר אפילו באכילה: (א) כד"י שחתך. (ב) כד"ב ד"ר ל"א פלג ממקום.

מלד מן הארבעה במקום שאין עושה אותה טרפה: אם רוב הבשר שצר. דומיין דמסתחת ליה זה בלא זה כגון שמרתיב מלד אחד שחיטתו מותרת. לאבר המדולדל. ומותר אפילו באכילה: (א) כד"י שחתך. (ב) כד"ב ד"ר ל"א פלג ממקום.

וכן שניטל ציבת הגידין מ"י. שם ה"ו ופי' ציבת גמלים. שם ה"ו. שם ט"ז. שם ט"ז. שם ט"ז. כ"ו כ"ה:

שנויי נוסחתות
פסולתה. כפי"ה ובכ"י. ה' ובכ"י ד"ק טרפה. וכן שניטל. כפי"ה. שניטל. שחיטתו. כד"ל ובכ"י וכו'. שחיטתו וכן כשמוך. כפי"ה נ' שחיטה.

לקושים
ה תוי"ט ד"ה קרעה וכו' בלא שחיטה וכו' כתב הרמ"ז ז"ל האי בוכא הוא דמלא ליה הכא לי אפיסה לעובר זה כאפיסה דגני' ואני אומר פלאו צריך להניא אפיסה לעובר זה דמקום אפיסה דגני' הריא לו הוי"ט לעובר זה צבהמה צבהמה זה ספ"ק ומ"ש עוד הרמ"ז ז"ל וז"ל לברך ד"מ לעיני דמוהר לבוחשו בו גוים וכמו שפסק הש"ע י"ד סימן ט"ז והיינו יתרא דמתני' לפי שלא נאסרה המו כלומר דזוקא שמחיתה הוא דאם טעון שחיטה אסור משום אותו וא"ל ננו ומכריז ה"ר"ף ז"ל למדתינו שכל הגרסא' בלשוננו כתוב לפי שלא נאסרה אלו ואין בו מבוס אותו ואת ננו שאין גימטא זו בשום מקום ובהא אפי' כ"מ מודה וכו' עכ"ל ה"ה ודאי בוכא היא דמ"ג כש"ע כסימן ט"ז היא משנה שלמה בפי דלקמן תתן הומר והמקרא פסור משום אותו אזהר ננו ומינה מוכח מני דה"א דה"ר"ף ז"ל כתב על פשוטו ואין בו משום אותו ולא נע' אלא מלאה תלמיד עושה שבת כן בגליון הוא והמדייטס הכיכור אותו כפיט כמו שעשו בו בשאר מקומות ושזו רחמי בספרי ה"ר"ף שדפסו מהד"ס פ"ה אמרשירס שכתב בגליון דה"ר בעל דרך תבוס מוחקו מן הספרים והנא"י. (פ"ד): ו הר"ב ד"ה בין הארבעה וכו' שהרי חותכה מכאן וכו' כתבו החוספות כ"כ דף ק"ל דאין לפרש חותכה מכאן ומת דהיינו למעלה מלומת הגידין דהא כפי' אלו ערפיה אלוות הגידין גושה קלמר מדע שהרי חותכה מכאן ומתה וכו' אלא יש לפרש כגון צטמול דק"י י"ק בהומוס טרפה בקולית שבה ע"כ וק"ל לישא וחתכה יש לומר דס"ל להוספות דהיא חותכה כשומייה כמו טקס צומוסיה ולישא קמא דגמרא דף כ"ה והלא כמין דלמך הית דמתך לחוד ויקד לחוד. (שם):

י כ"י
להחמיר כ"ב הדיעות. וכל שניטל רוב אחד מהן אפילו צבהמה [ש"ך נ"ו סק"ו] ואפילו לא ניטל לגמרי. רק שנעקר ונקפל מן העלם כל ארכו [כ"מ וע"ז וש"ך וע"מ כסימן נ"ו ודלא ככ"י ולט"ס]. או אפילו בנפסק רוב אחד מהן באלמעי. טריפה. ובהפ"מ יש להכשיר צבהמה בנפסק גיד אחד העב. מדנשאר רוב מניין. דהיינו צ' גידין הדקין. או בנפסקו צ' גידין הדקין. מדנשאר רוב בניין. דהיינו גיד אחד העב. אבל בעוף. אפילו נפסק רק אחד מהט"ו גידין. טריפה. אפילו בהפ"מ [שם]. ובשייש נפוח ורקבון במקום הגידין. צבהמה בקליין לבדוק הגידין. וה"ה באוזנה ובענגלישען האהן. בקליין לבדוק כשיס הפסד קליה. אבל בעוף הדק. כל שהרקבון גדול במקום אה"ל עד שכמעט אין הגידין ניכרין מרוב דם ורקביות. אין לו בדיקה וטרפיה [שם: מה] של בע"ח במקום שאינו ניטף כשנשבר שם: (כו) ר"ל שער וצמר מכסין רוב עובי חללו ורוב הקיפו של שצר. כגון שהעלם רחב מלד אחד ומתקלר מלד אחר. שעיגול העלם מחודד מלד א' כזה שחלק העליון הוא רוב עובי חללו. אבל לא רוב עובי הקיפו. וצחקק התחתון הוא רוב עובי הקיפו אבל לא רוב עובי חללו. להכי מלריבין תרתי [תוס':] (כו) להאבר

י כ"י
למעלה ממנו פרק צ' שנקרא ט"ק. ולומת הגידין צחתהיה. למעלה ממנו פרק ג'. הוא הנקרא קו"ל"ת. והוא האבר החשוב כמו בוכא ומכשם צבור עגול שבעלם שבגוף. והחור הוא נקרא א"ס"ת. א. ובהא מייירי שחתך או נצטר העלם התחתון שהוא מן סוף הברכיים ולמטה: (ג) ואפילו אם נשאר לומת הגידין שלמין: (ד) מלת ציבת הגידין ר"ל קליעת הגידין. כמו גלי למתך [ישעיה מ"ז] ר"ל כהרי קליעת שערותיך. כי כך היה דרך אבילות כשיס המזרחיות [כיבומות דקט"ז ב'. דקלמר כהרי מויד]. והכא ר"ל שנטלו הגידין במקום שהן קלועין יחד. והוא בגללים האחרונים. ומתחילין מהעלמות הקטנים שמוחקין בין ארבעה התחתונה לשוק ונקראין שטיק. ומשם מארכיין הגידין ועליון בעלם השוק. צבהמה נסה באורך ט"ז גודליו וי"ד גודליו אחר הבוכא התחתון של השוק: וצדקה כל עוד שהן לבנים ממש וקשים. ובעוף הגם באורך צ' גודליו מהבוכא הג"ל. ובעוף הדק אגודל א' וכולן מלבד הבוכא. ובין צבהמה או בעוף אין לומת הגידין לבסול. מהמלעיות עלם השוק ולמעלה. אבל כשחלי אורך העלם פחות משיעורים הג"ל. אין דין לומת הגידין רק בחלי התחתון של אורך עלם השוק. ומניין הגידין הג"ל. הן ג' צבהמה וע"ז בעוף. וצבהמה ובעוף כולן כלפי הוה. וי"ל כלפי פנים. ויש

המדולדל

והבני משום לאו דלוחו ואת בנו: חולין בפנים שניהם פסולין. משום חולין שנשחטו בעזרה: והשני סופג. משום לוחו ואת בנו. אבל משום חולין בעזרה אזהרת עשה היא (דברים י"ג) כי ירחק ממך המקום. וזבחה.

ואי אהת זבחה בקירוב מקום: קדשים בפנים. השני סופג. משום לוחו ואת בנו. ופסול משום מחוסר זמן: ב חולין וקדשים בחוץ. דוקא נקט הראשון חולין והשני קדשים. וכן כל השנוין במשנה דוקא נקט להו: והשני סופג. משום לוחו ואת בנו: קדשים. בתחלה. ואח"כ חולין בחוץ: השני כשר. באכילה. ואיילו דתנא פסול הנא כשר: ושניהם סופגים. ראשון משום שחט חוץ. ושני משום לוחו ואת בנו: חולין וקדשים בפנים שניהם פסולים. ראשון משום חולין שנשחטו בעזרה ושני משום מחוסר זמן: והשני סופג. משום לוחו ואת בנו: חולין בחוץ ובפנים. הראשון בחוץ והשני בפנים: קדשים בחוץ ובפנים הראשון בכרת. משום שחט בחוץ: ושניהם פסולים. ראשון משום שחט בחוץ. ושני משום מחוסר זמן: ושניהם סופגים. ראשון משום שחט חוץ. ושני משום לוחו ואת בנו: קדשים בפנים ובחוץ. השני סופג. משום לוחו ואת בנו. ומשום שחט חוץ לא לוי. למחוסר זמן הוא ואינו מתקבל בפנים: ב פרת חטאת. פרה חלומה דלאו לאכילה היא: ושור הנסקל. לאחר שנגמר דינו דק"ל דלחור בהנאה אפילו שחטו: ועגלה ערופה.

דס"ל דלחוריה מחייב ואפילו שחטה הכורה וזבגמרה מכור דפרת חטאת ועגלה ערופה אינה משנה. דשנייה היא שחטתן שחטה ראיה וליך להסירין מן המשנה דלא פטר בהו ר"ט: והכמים שחייבין. היא למחייב חכמים בטרם לע"ז לא שנו אלא שחט ראשון לע"ז. וזא ב' ובחט לשלחו לאכול. אבל ראשון לשלחו ושני לע"ז. דבך שחטה בתרייתא למחייב עלה משום

תעלה וטע חטטה מה מעלה לא טעס אח"כ הזכיר. אף שחט לא טעס אח"כ הזכיר: חולין בפנים שניהם פסולין. כדתנן במ"ט פ"ב דקדושין: והשני סופג. כתב הר"ב משום לוחו ואת בנו אבל משום חולין בעזרה אזהרת עשה כו'. בריחוק מקום ט' ולא הכא מכלל עשה עשה:

ב חולין וקדשים בחוץ כו'. ועוד הוא מני למחייב חולין וקדשים בחוץ ובפנים וכן קדשים וחולין. וחולין וקדשים בפנים ובהוץ וכן קדשים וחולין. ואי בכל הני דתני יש חדות לכתא למימר דלא תני להני משום דליכא בהו שום חדות. ואי ליכא חדות בכל הני דתני. לריך לומר תני ושייר. חוס': ב רבי שמעון פומר. דשחטה שאינה ראויה לא שמה שחטה דגמר מטבח עבה. מה להני שחטה ראויה דכתיב (בראשית מ"ג) כי רחמי יאלנו. אף כן שחטה ראויה. גמרא פרק דלקמן דף פ"ה. ומחייב דלעיל דלא כותיה דמכדי כי שחט קדשים בחוץ לאו שחטה היא. קמא מקטיל קטילה. שני מתקבל בפנים הוא. כרת כמו לחייב. דלענין שחטו חוץ גזירת הכתוב (הוא) דלויא שחטה (ולריכא דרדבה ילפינן משחטו חוץ כדליתא בגמ' פרק דלקמן) חולין בפנים [קמא] מקטיל קטילה. שני אמרי סופג הארבעים. קדשים בפנים כמה דלא זריק דם לא משחטו [בשן] שני אמרי סופג את הארבעים. גמ' דף פ': והכמים מחייבים. כתב הר"ב פעמים שאפילו שחט ראשון לשלחו

תוספות רע"ק (אית כד) הרע"ב ד"ח ועגלה ערופה. ובגמרא מסיק כו' אינה משנה. דשנייה היא שחטה ראיה דפרה יכול לפדות אפילו ע"ג מעריכתא ובעגלה ערופה אם נמצא ההורג תצא ותרעה בעדר. גמ': (אות כה) תוי"ט ד"ח רבי שמעון פומר. קדשים בפנים כמה דלא זריק דם. פסקנא לא קיימא כיון דמ"ט כיון דורק מקרי שחיטה ראיה כיון דאילו נחר וורק לא מחייב א"כ שחיטה היא דמחרת (ובתום) נקטו משום דכל העומר לזרוק כדורק דם) אלא דמה"ט לא אמאי הך מלתא כר"ש דעל השני לא לחייב מלקות דהוי התירא ספק שמא לא יורוק (ואף דר"ש ה"ל כל העומר לזרוק. הכא דאין ה"ב) עומר לזרוק כיון דהוי מחוסרה זמן ל"א כדורק דמי. תוס')

השוחט והכמים בחייבין כו'. השוחט

ואהו

קדשים בחוץ ובפנים. (ו) חולין בפנים ובחוץ. או קדשים בפנים ובחוץ. ומדקט לעיל דלוחו ואת בנו טעם בחולין ובחוקדשין. נקט הכי דכלל גזוהי חייב. ולאפוקי מדר ש דס"ל שחטה שאינה ראויה לא שמה שחטה. וכדקאמר בש"ס. מירחו תני ושייר עוד ב' בני. (ה) חולין בחוץ וקדשים בפנים. או קדשים בחוץ וחולין בפנים. (ב) חולין בפנים וקדשים בחוץ. או קדשים בפנים וחולין בחוץ: (בב) בהמה ראשונה של לוחו ואת בנו: (ג) פרה חלומה: (ד) לאחר שנגמר דינו דלחור בהנאה אפילו שחטו: (ה) דג"כ נאסר בהנאה משיחיה לנחל ח"תן [והכי קיי"ל כרמב"ם פרק י' מרואה] אפילו לא נערפה עדיין. מיהו צ"ס מסיק דפרה נפדת אפילו שחטה ומוחת ע"ג מעריכתה. ועגלה ערופה עכ"פ מחייב מותרת. ולפיכך לא פטר בהו ר"ט. ואיך נמכר: (ו) דס"ל שחטה שאינה ראויה לא שמה שחטה: (ז) וקיי"ל כחכמים [י"ד ס' ע"י]. מיהו בע"ז דוקא שחט אדם אחר ראשון לע"ז

אור גדול פ"ה ב משנה ועגלה ערופה. כנ"ה מסיק דאינה משנה דעגלה ערופה אינה נאסרת מחייב ושחיטה ראיה היא. ובתום הקשו אמאי לא קאמר רשוחם דמתני' היינו עורף ועריפתה זו היא שחיטה כדאמרין זכחים (ע"ב) דעריפתה משהרחה מידי נבילה. וכן הקשו ביבוא (פ"ד א'). ובתום' ישנים שם תרצו דלרש' דס"ל שחיטה שאינה ראיה לא שמה שחיטה לא אמרינן עריפתה זו היא שחיטה. ובתבוי זה בלא מעט. ולדעתנו ה"י אפ"ל הסבר אחר דאימת אמרינן עריפתה זו היא שחיטה היכא דהעריפה איננו מנרע לה כלל משא"כ אם נימא דמחייב לא מתסרא בהנאה רק לאחר עריפה א"כ השתא גרידו מנרע לה לטמור בהנאה כ"ש דלא אהני לה למחר. הכי מ"ל להגמ' לטמור פשומה. ובדבריה התום' ישנים הנ"ל תישיבו דברי רש"י בכבורות (ט"א א') גבי הא דתניא עטרלה וכלאי הכרם ושור חטקל ועגלה ערופה כו' כולן סמאין פוטא אובלין ר"ש אומר כולן אין סמאין פוטא אובלין. וירש"י עגלה ערופה ששחטה עי"ש. וכונתו דאי נערפה בלא"ה היא נבילה. והבנה

י כין תפארת ישראל י כין

יב) הראשון לוקה כשהתרו בו למלקות של שחטו חוץ. והב' לוקה משום לוחו ואת בנו: יג) משום חולין שנשחטו בעזרה: יד) משום לוחו ואת בנו. אבל משום חולין בעזרה פטור. דרק לוחו הכא מכלל עשה הוא. ולא לוקי עליה: טו) מדהוה מחוסר זמן: טז) דוקא נקט שחט ראשון חולין ושני קדשים. ושנייה בחוץ. וכן כל השנוין במשנתנו דוקא נקט להו: יז) משום לוחו ואת בנו. אבל משום חולין בעזרה בחוץ פטור. מדרהו חוי לפנים: יח) הראשון משום חולין בעזרה. והשני משום מחוסר זמן: יט) והשני מדהוה מחוסר זמן: כ) הראשון מדהוה קדשים בחוץ. והשני מדהוה מחוסר זמן: כא) מדהשחטו קדשים בחוץ. [ונקט מה ס"ל ר"י ע"י (א) עיטין חולין בחוץ. או שנייה קדשים בחוץ. (ב) עיטין חולין בפנים או שנייה קדשים בפנים. (ג) חולין וקדשים בחוץ. או קדשים וחולין בחוץ. (ד) חולין וקדשים בפנים. או קדשים וחולין בפנים. (ה) חולין בחוץ ובפנים. או

הקשו אמאי לא קאמר רשוחם דמתני' היינו עורף ועריפתה זו היא שחיטה כדאמרין זכחים (ע"ב) דעריפתה משהרחה מידי נבילה. וכן הקשו ביבוא (פ"ד א'). ובתום' ישנים שם תרצו דלרש' דס"ל שחיטה שאינה ראיה לא שמה שחיטה לא אמרינן עריפתה זו היא שחיטה. ובתבוי זה בלא מעט. ולדעתנו ה"י אפ"ל הסבר אחר דאימת אמרינן עריפתה זו היא שחיטה היכא דהעריפה איננו מנרע לה כלל משא"כ אם נימא דמחייב לא מתסרא בהנאה רק לאחר עריפה א"כ השתא גרידו מנרע לה לטמור בהנאה כ"ש דלא אהני לה למחר. הכי מ"ל להגמ' לטמור פשומה. ובדבריה התום' ישנים הנ"ל תישיבו דברי רש"י בכבורות (ט"א א') גבי הא דתניא עטרלה וכלאי הכרם ושור חטקל ועגלה ערופה כו' כולן סמאין פוטא אובלין ר"ש אומר כולן אין סמאין פוטא אובלין. וירש"י עגלה ערופה ששחטה עי"ש. וכונתו דאי נערפה בלא"ה היא נבילה. והבנה

אותו ואת בנו פרק ה חולין

דס"ל לסומסום דמחייב בהתראה אחת ובלאו אחד צ' מלקיות וה"ה לרישא דקתני שחט שני בניה. ואח"כ שחטה בופג מ'.

מאיר סופג שמונים י"ח. בארבעה פרקים בשנה הללו. וסוהם הלוקח בהמה אינו לוקח חלה לשחטה מיד.

מכוס חמו [ובנו] ובנו [ואוחז] ואעפ"כ אני אומר שהמניח קן בלשון רש"י ובלשון הר"ב שלא הפסיד: בערב יו"ט האחרון של חג.

דברי רש"י. דבערב פסח טרידי עלמא. ולדבריו לריכין לומר דבערב סוכות לא טרידי כמ"ס שם בס"ד.

דברי רש"י. דבערב פסח טרידי עלמא. ולדבריו לריכין לומר דבערב סוכות לא טרידי כמ"ס שם בס"ד.

יפה כדאמר במס' הוריות [דף י"ב] וכריחות [דף י"ג]. ע"כ: [אמר רבי יהודה ח'מיה בזמן שלין לו ריוח וכו'.

יפה כדאמר במס' הוריות [דף י"ב] וכריחות [דף י"ג]. ע"כ: [אמר רבי יהודה ח'מיה בזמן שלין לו ריוח וכו'.

תוספות חדשים

פרק ה ג בתוי"ט ד"ה אמר ר"י כ"ה וקאטע עליו כו' ובס' כ"ה סימן י"ז ס"ק א' ה"י דלהבדלה ע"כ יום טוב ללא דוקא ללא יום או יומים קודם:

תוספות רע"ק [אות כו] בספנה בארביעה פרקים בשנה המוכר את הארץ לאמוקו דל"ה תנא ושייר יו"ט א' של חג ויו"ט אחרון של פסח דסר"א דקאטע חר בכל יו"ט קמ"ל. ש"ל:

מכלל דגם ל"ש הכי. ואשה"ס. והא דלא אפרוין בשור הנסקל שקילתו זו היא שחיטתו כראשרינן ביוטא (שם) וזבחים (שם) עריפתה זו היא שחיטתה. אפשר דלא אפרוין כן רק במצוה לתור ולא הזבא דהוא בנדר ע"ש

י כ"ן תפארת ישראל

לח) מנחתו החיוב מתוך צ' גופים. וה"ה צרישא בשחט צ' ול"ה. ואח"כ שחט האש נמי פליג. רק נקט פלוגתייהו בסיפא לרבותא דרבנן. דאע"ג דהו"ל צ' שמות. אוהו ואת בנו. ובנו ואוחזו. חפ"ה לא לקי רק מ' (ש' ללוקח: ב) מדודק ישראל להרציה או בשעודה. וכל הלוקח או. ודאי שחטה מיד. ושמה כבר שרעה. אבל בשאר ימים. אפילו בהמה דקה דליכא לסטוקי בחרישה. עכ"פ איכא ס"ס. ספק שלא ישחוט זה או שלא ישחוט זה היום. לפיכך ח"ס להודיעו. [מיהו דוקא המוכר שודע ודאי שלקחו שניסס: לריך לומר שלא יכשיל להקום. אבל הלוקח אי' לשאל. דלולין במר רובא שאין א"ר. ח) ולא מחוקין אסורא:] (מא) של סוכות. דשמעי (ה) ע"י ש"ך יו"ד סימן ט"ו ס"ק ז' בשם הר"ן.

אמרין עריפתה זו היא שחיטתה. ולפי"ז שפיר כתבו כרמובא בוכה"ם. דיכונתה דמוכח מהתם דאף לר"ש אמרין הכי וכונתה נראה מהא דפריק שם כברייתא דאכל לא תאכלוהו ואמאי לא משני דהתא כר ש [סדר קרשים ח"א] בב

אותו ואת בנו פרק ה חולין

ה יום אחר האמר
בשרו ואת בנו פ"ב
על מ"ב כשה אמר
רק ח כל המנה מ"ב
מ"ב חס"ה מ"ב מ"ב לחין
קמ"ב ש"ע י"ד פ"ב
י"ז מ"ב :

הבשר לפי שבדבר תורה מעות קטות ומעת שקבל המוכר הדינר קנה הלוקח הבשר . ולא תקט חכמים שמשיכה קונה ולא מעות אלא גזירה שמה יאמר לו מוכר לקונה גשרו חטיך בעליה. דאי מוקמה לכו לפירי באחריות הלוקח משנתן המעות . אי מתרמי דליקה צבית המוכר שהפירות הם לא ערה לאזולתו. אבל לאחר שמך מסתמא ממני לכו לצייתיה. ובארבעה פרקים אלו העמידו חכמים דבריהם על דין תורה שהמעות קטות: לפיכך אם מת מת ללוקח . ומפסיד לדינר שהרי צרכו מח: אינו כן. דצעינן משיכה וכל זמן שלא מתך חוזר צו הטבח: ה יום אחד האמור באותו ואת בנו כו' . לפי שפרשט אותו ואת צנו המוכר לפי שפרשט אותו ואת צנו המוכר לקדשים דמטיב ירצה לקרבן אשה וסמך ליה אותו ואת צנו. ובקדשים לילה הלך אחר היום. דמטיב (ויקרא ו) ציוס קרבנו יחבל לא יניח ממנו עד בקר . אלא לילה בלאחריו קרוי יום קרבנו עד הבוקר. יכול אף זה כן נאמר במעשה בראשית יום אחד וכו' :

שנויי נוסחאות
בשאר ימות . כתיב
ובט"ו ני . כל ימות .
ה היום חולך . כתיב .
יום . וכן בספון והלחון
כלפניו . שמעון ב"ז .
ד"ר ובמסכ"ב וברי"ף
ד"ק ר' שמעון .

עיינ במ"ב פ"ד דב"מ ומ"ב סס .
ומ"ב הר"ב אבל לאחר שמך מסתמא
ממני לכו לצייתיה . והייט טעמא
דנקט משיכה אף על גב דליכא נמי
דרכים אחרים שקוטין בסן . וכבר
כתבתי זה במשנה ה' פ"ק דקדושין :
ה מעשה בראשית . ויהי ערב
ויהי בקר צריכה ערב והדר
בקר . רש"י :

כופין אורו לשחוט. לפיכך אם מת . מת
ללוקח (ס) . אבל בשאר ימות השנה אינו
כן (י) . לפיכך אם מת . מת למוכר : ה יום
אחד האמור באותו ואת בנו הולך
אחר הלילה (א) . את זו דרש שמעון בן
זוטא . נאמר במעשה בראשית (בראשית א)
יום אחד . ונאמר באותו ואת בנו (ויקרא כב)
יום אחד . מה יום אחד האמור במעשה
בראשית היום הולך אחר הלילה (ב) . אף
יום אחד האמור באותו ואת בנו הולך אחר הלילה :

ראשון לציון
ה במשנה יום אחד כו'
אף זו דרש שמעון בן זוטא
עיינ יס"מ

אור גדול
עונש [אב"ה] לעז"ר
לא אשירין בן רק
בבאין לכפר דעקר
הלימוד הוא במליקה
קדשים בפנים דאינן
מסמאין וה"ה בכל
הבאין לכפר ועיינ
בנבחים (שם) בעלה
ערומה דאמרו כפרה
בתיב בה בקדשים
עיינ[ש] :

י כ י תפארת ישראל יבין

יכריחונו לשחוט אחיוס ונריך להודיע להלוקח השני : (בט) אבל
מפסיד רק המעות שבכר נתן : (ג) דלא קודם שמך יכול
לחזור צו זה וזה : (נא) כלומר הליכת היום הוא אחר הלילה
שקדמה להיום . וכמו כן בכל דבר . חוץ מאילנות קדשים . שבהם
הלילה הולך אחר היום שקדם לה : (גב) דמטיב ויהי ערב ויהי
בוקר יום אחד :

להקבל דינר על בשר בהמה שיש כבר צד הקבל . מכריחו
שימטנה . אף שאין להטבח קונים לשאר הבשר . והעצם דמנן
התורה מעות קטות . ורק חכמים תקנו שרק משיכה קונה
[כפ"ב דב"מ מ"ב] . והכא משום נורך יו"ט אקמה אדאורייתא
[ח"מ קל"ט ג'] . ונקט להך דינא הכא אף דלא שייך רק בבשר
מיקין . אלא דקמל"ן במכר להטבח צד"י פרקים אלו . ודאי

ציונים תוספת יו"ט כיסוי הדם פרק ו חולין ר"ע מברטנורה

פרק ו א אב"ר לא במוקדשין . ולאמר קרא חיה או עוף .
מה חיה חיה קדש . אף עוף חיה קדש
אי מה חיה שאין במינן קדש . אף עוף שאין במינן קדש אוליף
תורין ובני יונה שיש במינן קדש . לא
כחיה . מה חיה לא חלקת בה אף
עוף לא חלוק צו . גמ' : ונוהג
בחיה ובעוף . כהצ הר"ב למעוטי
בהמה . ללא חימא בכלל חיה .
הוספות . ובספ"ג כתבתי מנלן דבהמה
כלל חיה : במזומן ובשחיט מזומן .
ד"ר אשר יגוד חין לי אלא אשר
יגוד

פרק ו א כיסוי הדם . נוהג בארץ
ובחוצה לארץ . בפני
הבית ושלא בפני הבית (א) . בחולין אבל
לא במוקדשין (ב) . ונוהג בחיה ובעוף (ג) .
במזומן (ד) . ובשחיט מזומן . ונוהג בכוי (ה)
כפני שהוא ספק (ו) . ואין שוחטין אותו ביום
כיסוי . אם בהמה וחיה טעונה כיסוי : ואין שוחטים אותו ביו"ט . מכוס דלמא (ז) צעי כיסוי . *ומספיקא לא ממלעין יום טוב :
(*) כיס כ"ב ד"ב וד"ס וד"ק . וז"ה כרש"י וד"ה הניהו לא צעי כו' ועיי' תו"ח .

פ"ו א כסוי הדם נוהג
בארץ . פ"ב מ"ב :
בחולין אבל לא במוקדשין .
חיה חיה חיה שחיה חיה
סמ"ג עיינ מ"ד : ונוהג
בחיה ובעוף . מ"ו ע"ה
סמ"ג ע"ה חיה חיה חיה
כ"ח חיה : ונוהג בכוי .
מ"ו ע"ה חיה חיה חיה חיה
ואין שוחטין אותו ביום
פ"ב חיה חיה חיה חיה חיה
פ"ב חיה חיה חיה חיה חיה
י"ט חיה חיה חיה חיה חיה
אין חיה חיה חיה חיה חיה :

שנויי נוסחאות
פ"ו א ונוהג בחיה .
כתיב נוהג .
ונוהג בכוי . כתיב נוהג .
וכתיב ונוהג בניו גס'
ולחי יודע כוונה .
כפני שהוא ספק ואין
שוחטין אותו ביו"ט .
כתיב . . אין שוחטין .
כתיב כי סוגה אין
שוחטין אותו ביו"ט
כפני שהוא ספק .

י כ י תפארת ישראל יבין

פרק ו א (א) מדבעי למתני שאינו טוב במוקדשין . מני אנבייהו
גס חיי : (ב) כחטאת עוף ועולות עוף או בקדשי צדק
הבית שעבר ושחטן ח"ל ככוי : (ג) קמ"ל דחבל בהמה לא . ולא
חימא דח"ע דקרא נקט חיה בהמה בכלל חיה [כחולין ד"ע ע"ב] :
(ד) עוף הגדל צבית : (ה) יש אומרים שהוא הביטול . וכך כ"ל דאי
נימא דהיינו (ו) הבא מעז ולביה . ח"כ ע"כ משום דספיקא הוא אי
ניחש נמי לזרע חס . וח"כ ק' למה לא נקט לה נמי לעיל צפ'
(*) ח"ל ממני ומייהא ח"כ כו' לזרע חס . וח"כ כו' .

תוספות חדשים
פרק ו א ברע"ב ד"ה
ואין שוחטין
כו' דלמא לא צעי כו'
וכס"ה הגיב"ה דלמא צעי
כסוי . פירוש חין לומר
ישחוט לכתלה ולא יכסה
דלמא צעי כיסוי וכ"ה
יכסה מספק (כן קאמר
ומספיקא לא ממלעין יו"ט :

חוספות רעיק
סחבר אלא מדרבנן . וקי' לי הא אפילו בליכא אימור כלל אין מסכין
בדמסקינן בביצה משום החרת הלב וצ"ע : [אות ברה] חוליה ד"ה
אב"ר . דא"כ חיה או עוף . אף דמינה ליכא למעוטי קדשי ב"ח
דחא והו שייך גם בחיה אפילו הכי בתב הרע"ב בין בבדי' דהוי
שהיפת

פרק ו א [אות בן] הרע"ב ד"ה אין שוחטין . ובספיקא לא מחללינן
יו"ט . הלשון מנומנם דהא אף היכא דלא היה חילול יו"ט כיון
שיש לו עפר מוכן לא יהא רשאי לכסות וכס"ה הרע"ב אח"כ משום חשש
החרת חלבו . והר"ן כו' ואם שחט אין מסכין את דמו אפילו במידי דלא

ואם שחטו ביו"ט אין מכסים את דמו. ואפילו היה לו עפר מעין. או אפר. שמה יאמר הרוח. מה ודלית היא ולפיכך כסה דמו ביו"ט. ויבא להחיר חלבו: ב רבי מאיר פחייב. דכבר שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה: וחכמים פוטרים.

דכברי לאו שמה שחיטה והל' כחכמים: ג ואחריהם רואין אותם. דכסה"ג שחיטתן כשרה: חייבים לבסות. לוחן אחריהם שרואים חייבים לבסות כדקתן לקמן. שחט ולא כסה וראוהו אחר. חייב לבסות: פטור מלבסות. ר"מ קאמר לה דכבר שחיטה חש"ן צינן לבין עלמן נבלה גמורה היא וההיל' מרוב מעשיהן מקולקלים. ורצנן פליגי עליה דר"מ בין אריסא בין הסיפא. אלא דנערי ליה עד דאסיק למתיה והדר פליגי עליה. וסברי רבנן דספק נבלה הוא. לא נבלה ודלית. הלכך לענין כיצו חייבים לכסות

שוב י. ואם שחטו אין מכסין את דמו ח: ב השוחט ונמצא טרפה. והשוחט לעזי. והשוחט חולין בפנים ט. וקדשים בחוץ י. היה ועוף הנסקלים י. רבי מאיר מהייביב: וחכמים פוטרין י. השוחט ונתנבלה בידו. הנוהר והמעקר י. פטור מלבסות: ג חרש שוטה וקטן ט. ששחטו ואחרים רואין אותם חייב לבסות ט. בין לבין עצמם. פטור מלבסות י. וכן לענין אותו אסור בנו ששחטו. ואחרים רואין אותו. רבי מאיר מתיר לשוחט אחרים. בין לבין עצמן. רבי מאיר מתיר לשוחט אחרים י.

ילוד. כלודין ועומדין מחליקין מנין כגון חוויין ותרגולין ח"ל ליד מ"מ. ח"כ מה ח"ל אשר ילוד למדה תורה דרך הרץ שלא יאכל אדם בשר חלא בהזמנה הזאת. פירש"י כלילו הוא לך שאינה מזומנת לו כלומר לא יאכל בשר תדיר שלא יעני: [ואם שחטו אין מכסין בו. ואף על גב דעוקר דח. עיין ברפ"י דיבמות ב"ה חלא כו]: ב רבי מאיר מחייב. דכבר שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה דגמר שפיקה שפיקה משחטין חוץ ומכמים היינו ר"ש דמתני' ג' פרק דלעיל אשר יאכל כתיב. ור"מ ההוא למעוטי עוף טמא הוא דלחא ור"ש עוף טמא מ"ט לזהו בר אבילה הוא טריפה נמי לאו בר אבילה הוא. והיינו דראה רבי דבריו של ר"ש בכיסוי הדם ושלאו בלשון חכמים ובפרק דלעיל ראה דבריו של ר"מ ובגמ' בלשון חכמים דלחיה גמר שחיטה מכחישה. ור"ש דנין

חולין מחולין ולא חולין מקדשים ור"מ אטו לחיה ואת בנו בקדשים מי לא נהיג והיינו דראה רבי כו' גמ': [השוחט ונתנבלה בידו הנוהר והמעקר. עיין בפרק דלעיל מה"ג בפירוש הר"ב ומ"ש טס בס"ד: ג פטור מלבסות. כהן הר"ב ר"מ קא"ל דכבר שחיטה חש"ן כו' נבלה גמורה היא וההיל' מרוב מעשיהן מקולקלין ורצנן מספקא להו. אי רוב מעשיהן מקולקלין אי רוב מעשיהן מחוקקים. תוספות. ומ"ש הר"ב והלכה כר"מ. גמ'. ובזה הר"ן דלא חייסין לחמוריו כלל משום דרוב מעשיהם כו' ובהמה בחוקת איסור עומדת. עד שיועד

שנויי נוסחאות

ב השוחט ונמצא טרפה. וכלל השוחט את הטרפה וכן השוחט ונמצאת טרפה וכלל השוחט ונמצאת... ור"מ קאמר לה דכבר שחיטה חש"ן צינן לבין עלמן נבלה גמורה היא וההיל' מרוב מעשיהן מקולקלים. ורצנן פליגי עליה דר"מ בין אריסא בין הסיפא. אלא דנערי ליה עד דאסיק למתיה והדר פליגי עליה. וסברי רבנן דספק נבלה הוא. לא נבלה ודלית. הלכך לענין כיצו חייבים לכסות

לקוטים

ג תי"ט ד"ה פטור וכו' ובהמה בחוקת וכו' לזה בזה כי היכי דלא תיקצי דמס' כבד דרוב מעשיהן מקולקלים מרוב צינן דלחיה מעושה דמחוקקים הכי ר"מ חייב למעוטה והיינו שרי ר"מ לגמרי לשחוט אחרים ומש"ל קאמר דכיון דלחיה נמי חוקת דאיסור סמוך חוקת לרוב מקולקלין וההיל' מעוטה דמחוקקים מעוטה דמטוטה דלא חייב ר"מ וכו' ה"ה ה"ה כדל"ה בלחיה דכור שבה החי"ט ז"ל בסמוך וק"ל קמ"ט עליו דכיון שהסחיל להעסיק דכרי החוס' בזה נמי כו"ל לסיים דבריהם ליה למטרת לחאוני נמי שכלתו דכור עלמן ולמה דכרי הר"ן מאחר שנתוס' עלמס נל דכרי מנואר ט"פ (ש"ל): הר"ב ס"ה פטור וכו' והלכה כר"מ הכי אמרינן גמ' דכורה ר' כ"מ אלא תיקני דא"כ אמאי במתני' סמס ר' דלא כחז"ל דתכמים חייב כמו שהמא דלא אמרי כה"מ דמעיקרה הוה כה"מ ולכנסו מר בו וכו' כ"מ וא"כ ז"ל דמעיקרין נשמע קודם מזה ומשם ראשונה לא זיה מקומה. (סס)

יבין

מזלוחיחא. וכל הפטור מדכר אינו מוליד אחר יד"ה [ברכות ד"ב ע"ב]. כה"ל שאני. דלע"ז דרמי חיובא על הכוה"ה. היינו כשלין השוחט מכסה. אבל הכא עיקר חיובא על השוחט דמי [במולין פ"ו א']. אבל כששחט הגדול. אינו ראוי לתקן בקטן כהכסוי. משום דחיובא על השוחט רמיא ואיך יעטרנו הקטן והד"ק: יו דרוב מעשיהן מקולקלין. ומת"כ אסור לבסות. דהרואה שטורה לבסות. והוא יחשוב ששחיטתן מותרת [ש"ך טס סק"ד. ועי' מ"ש לעיל סי' ח'. ואילח"ק מ"ש מניו דכחול יכסה. ולא חייסין שהרואה שטורה לבסות יאמר חלבו מותר. ב"ל ט"ס מה ששקטו דעמ"ס [דס"ו א' ד"ה מאי] אמאי דקאמר ש"ס דלר"מ כאלל משחיטת קטן לוקה משום נבילה. ואמאי הכי ר"מ חייב למעוטי. ושמי שחטו יפה. ותרלו דכיון דלכ"ל סמוך רוב מעשיהן מקולקלין לחוקת אמה"ה. וכו"ל מעוטה ששחטין יפה כמעוטה דמעוטה. דגם ר"מ לא חייב לה [כע"ז ליד ב']. א"כ י"ל דוקא כיון בחול. אמרינן שיחשוב הוה"ה דמסוס ספק טרה ומכסה [כגילה ד"ח ב']. משא"כ כה"ל. אי נמי יחשוב הוה"ה כן. אחא לדי קלוקל. דזכר עמלו קלוקל. שהרואה יחשוב שאסור רק מספק. ויבא להקל כה"ס. והכי באמת לר"מ הוא אסור כוודאי מולידא כוודא וק"ל עליה: ית) כסוי וחומר וא"כ שניהן לרבותא דר"מ נקט. קתני כסוי. לרבותא אע"ג דעי"ז מתבטל ממנוה. אפ"ה לא יכסה. וקתני א"כ

הפארת ישראל

דכרס [י"ד סי' כ"ח ועי' חוס' יומא דע"ד פ"ג ד' ד' כו' שיש כו' שאינו לא מה ולא נהמה: ז) דשמא בהמה הוא ואל"ל כסוי. ואפילו יס לו עפר מוכן דלא ח"ל לעשות מלאכה כשיכסה. אפ"ה מדרגה ביו"ט לבסותו. יחשוב הרואה שוודאי חיה הוא ויצוה עי"ז להחיר חלבו שיהא ספק כרה: ח) ביו"ט. דיכולין חכמים לעקר דבר מהתורה כשב ואל העשה [ביבמות פ"ט ב'] וכשיטתו במו"ט יכסה. מיהו אף שלא יכסה. מותר גם השוחט בעלמו לאכול ממנה. [ולא דמי לפ"ה סי' א']. דהכא כסוי מזה בלתי נפסה. ותו דלא עבר הכא רק כשב ולא חשפה. א"מנס כשפרו"ס צד ציורא אסור השחיטה להחיות [ש"ך כ"ה ב']. ט) בעזרה: י) חוץ לעזרה: יא) סכבר נגמר דיון לסקילה. מדרגתו אדם או מדרגתו מדרס [סנהדרין ד"ד ב']: יב) דס"ל שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה: יג) וקו"ל בכסוי דס' כחכמים דל"ש שחיטה. מדכתיב אשר יאכל. ובאיתו ואת בנו לעיל [פ"ה מ"ג] ג"כ קו"ל כחכמים דשמה שחיטה. ובספק טריפה יכסה בלא צרכה [כ"ח כ']. יד) עי' מ"ש פ"ה מ"ג: טו) שהיו מומחין בשחיטה: טז) דוקא כה"ג שחיטתן כשרה. להכי חייב גדול הרואה לבסות. [וכ"ל דוקא כשרה אהו מקטן או מכה. אכל מותר להיט לקטן לבסות. דלע"ז דכלל המלות אין הקטן פטור את הגדול. דקטן פטור

יבין

שחיטה שא"ר. לצי דתתם מתני' ב' דבכסוי כר"ש דשחיטה שא"ר ל"ש שחיטה ולפי מה דקו"ל דקדשי ב"ה כתי העשרה והערכה. דר"א דמשיני מה היה שאינה קודש היינו לאוקמי מתני' אף במובח דהוי ראוי. או דרתיקא ליה לומר מה דאמרי' בל"ק דלענין שחיטה שא"ר אחיא כר"ש ולענין העשרה והערכה דלא כר"ש דס"ל דקדשי ב"ה לא היו בכלל העשרה והערכה. אבל לדינא ב"ה פטור מכסוי' ב' [אות ב'] רבי מאיר פחייב. ואף דרוש"י עוף דוסיא דהיה מה היה שאינה קודש אף עוף שאינה קודש כ"ש החי"ט ב"ה פירשין. היינו דדרשי מה היה שאינה קודש בפנים. תוס' דף פ"ד ע"א ד"ה מה היה: [אות ג'] במשנה הנזכרת והמעקר אף דבכסוי לא כתיב שחיטה רק שפיקה [ור' דפ"ט במיפיה היינו דאמר יאכל כתיב כדכארינן בסוגיא. אבל ר"מ דמתייב טריפה ואשר יאכל למעט עוף טמא א"כ גם נוהר חייב. היינו דילפינן שפיקה שפיקה משחטין חוץ דכתיב דם שפך מה התם בעי שחיטה ולא נחירה ה"ג בכיסוי. רש"י לעיל ד' י"ז ע"א וקשה לי דא"כ מאי צריך למעט עוף טמא הא במסא כל שחיטה הוי נחירה. וצ"ע. וי' ויזין בתנאי ר"ד קרושין דף ג"ו ע"ב שכתבו ויש מקשינן מתיבין מעשיהן עוף טמא ולד"ש שמעשיהן גם טריפה ניסא דאשר אבל היינו הנאה בדרושין לא יאכל א' איסור הנאה במשמע ונבחה עוף

תוספות

סמא וכו' ומתוך ר"ב לשחוק קרא טיגיה ולכתוב היה ועוף חתם והכל במשעט ע"ש. והמזה דניסא דקרא סמטע לחיה ועוף הנסקלין ושהחן לאחר שננסר. דינן דפטור מביצוי דאשר יאכל היינו דבר המותר בהנאה. וצ"ע: ג [אות ב'] בהרע"ב ר"ה פטור מלבסות. רוב מעשיהן מקולקלין. אפי"ן דר"מ חייב למיעוטא מ"ס חוי חוקת איסור דמשיע להרויב והוי טיעוטא דמיעוטא תוס'. אבל אי היה סוכר ר"מ רוב מעשיהן מחוקקים היה אסור מספק. אפי"ן דר"מ ס"ל בהטרות פ"ג ס"ח דסמוך מעוטא לחוקת. היינו דהוי פלגא ומלאו והוי ספק טמאה ברה"ר ואף ברה"י מ"ס כיון דאין בו דעת לשאול פטור. גמ' ע"פ סי' תוס'. והא דלא אמרי' דמחצה מחוקקים ונחצה מקולקלין ואוקמי בחוקת איסור. היינו דעיקר פלגא דחוקת דאמרי' סמוך פלגא לחוקת והוי רובא ולר"מ דרוב לא מהני גם חוקת לא מהני ובעינן דוקא חוקת דמשיע לרובא. מהרש"א: [אות ב'] תי"ט ד"ה פטור. ורבנן מספקא להו. דאליב אלא דהכמים ס"ל דהש"ן מחצה מחוקקים ונחצה מקולקלים נילב בחר חוקת איסור דבהמה ויהיה ודאי נבלה: [אות ג'] בא"ד ובהרבה בחוקת איסור עומדת. והו צריך לר"מ דחייש למיעוטא. והכא דאליב רובא וחוקת הוי המיעוט כמו מיעוטא דמיעוטא. אבל לירידן דקו"ל דלא חייסין למיעוטא א"כ

אינו סופג אלא ארבעים. דכבר ר' יהודה לינו טהב אלא בטל
 ימין דדריש היך המיומנת שביד. ואין הלכה כרבי יהודה:
ד' כבשר בלפת. רואין כאילו היך לפחות. והגיד כשר.
 ואילו היה טהב טעם כשר כשיעור הניד. בלפתות. [כשיעור]

היך. אסור. דשיעורים הלכה למשה
 מסיני. וגמירי דבהי משערי אף
 על פי שאלו היה כרוב. או קפלוט.
 היה לריד פחות. או יותר. והא
 מחתימין אחיח לה ואינה הלכה
 דק"ל אין בנידין בטוחן טעם דבין
 נכבשל ובין נמלא ובין גללה. משליכו
 ומוהר. ודוקא בו אכל טהמו יש
 בו בטוחן טעם. ואם לא נטל טהמו
 אסור. וטוחן טעם האמור זמין
 במינו שאין אדם יכול להבחיט
 משערין אותו צבטנים: **ה' גיד הנשה**
שנתבשל עם הגידים. של היתר:
 בזמן שמכירו. משליכו לחץ ואין כאן

אומר אינו סופג אלא ארבעים יח):
ד' ריך שנתבשל בה גיד הנשה. אם יש
 בה בטוחן טעם יח). הרי זו אסורה. כיצד
 משערין אותה. כבשר בלפת (א): **ה' גיד**
הנשה שנתבשל עם הגידים (ב). בזמן
 שמכירו בטוחן טעם (ב). ואם לאו כולן
 אסורין (ב). והרוטב בטהו טעם (ב). וכן
 חתיכה של גבלה. וכן חתיכה של דג
 טמא. שנתבשלו עם החתיכות (ב). בזמן
 שמכירו בטוחן טעם (ב). ואם לאו כולן
 אסורות (ב). והרוטב בטהו טעם (ב):

דף ז"א. ועיין סוף פרק י': ה' [בנותן טעם. וכבר כתב
 הר"ב במתיבתא דלעיל. שאין קן הלכה]: * [בולן אכורות.
 כתב הר"ב האילו ראויה להכבד. כו'] ופליגא המתני'
 ט' פ"ה דעבודה זרה: והרוטב בטוחן טעם. כתב הר"ב והלכה
 למעשה כו' בזהו ט' כ"כ

הר"ב למקנת מאלו פסקי הלכות.
 ומ"ט הר"ב כחל שנתבשל עם כשר
 כו' וכחל מן המנין. מפני שאכורו
 מד"ט. כ"כ הרמב"ם בפרק ט"ו
 מהמ"א. והרשב"א דחה טעם זה
 שהרי איסורי כופרים לריכס ששים.
 ואינה דחיה דאיכא למימר דכבר
 הרמב"ם דבאיסורי כופרים החיבורים
 מן המנין דלפינן מכלל כ"מ. ובד"ו
 סי' ז' כהב. ואף על פי שטוחן
 הגיד צבטנים [וכמ"ט הר"ב במשנה
 דלעיל] ואף על פי שהיא מדצרכיה
 [כמ"ט בריש פירקין] הואיל וג"ס

אלא פליטתו: בנותן טעם. אם יש בגיד של איסור בטוחן טעם
 בכל אלו. כולן אסורים: ואם לאו. שאינם מכירו כולן אסורים.
 דכח אחד י"ש לומר זה הוא. ולא בטול ברובא דכצריה הוא
 חבוב וצריה לא בטלה: בזמן שמכירו. לחתיכות האיסור משערין
 בטוחן טעם ואין צורך כתיבה טעם בטל היתר. הרי השאר
 מותרות: ואם אין מכירו. כל החתיכות אסורות לכל אחת
 יש לחוש ולומר טמא זו היא. ואינה בטלה ברוב הואיל וראייה
 להכבד בה לפני האחרים: והרוטב מותר. אם אין בחתיכות
 האיסור כדי לתת טעם ברובם ובקופה ובחתיכות. והלכה למעשה
 באיסור שנתערב צבטנים מן צבטניו מינו דאיכא למיקם אטעמא
 אם תרומה היא שנתערבה בחולין יטעמה כהן. ואם דבר
 טעם התרומה או טעם האיסור. הכל מותר. והימנוהו רבנן
 ואם נתרב מין צבטניו דליכא למיקם אטעמא או מין צבטניו
 הוא מהלב ודס נבלות וטרפות שקלים ורמשים ובהמה ועופות ודגים טמאין וכיוצא בהם. משערים אותו צבטנים. אם יש ששים
 של היתר כנגד האיסור הכל מותר. ואם לאו. הכל אסור. וכן טוחן של גיד הנשה. משערים אותו כנגד ס' של היתר.
 אבל כחל שנתבשל עם כשר משערים אותו צבטנים וכחל מן המנין. מפני שאכורו מדברי כופרים. וזינה שיש בה אפרוח
 שנתבשל עם שאר צבטנים של היתר לריכס ששים ואחת כנגדה. ואם האיסור הוא תרומה ומלא ובכורים. אם הוא מין צבטניו.
 או מין צבטניו מינו. ואין שם כח * או ככרי שיטעמו. משערין אותו צבטנים וכלאו וכלאי הכרם משערין אותן צבטנים
 וכל השיעורים הללו משערים בכל מה שבקדרה ברובם ובחתיכות ובחולין ובקופה. והוא הדק דק שבשולי הקדרה. וכמו שהוא
 * ל"ה דריב בטל הדפי' ודל' טעמו ט' מלח אל.

צריה צבטניו החמירו בו כאכורו תירה. ע"כ ומ"ט הר"ב.
 וזינה שיש בה אפרוח כו' לריכס ס"ה כנגדה. ובפרק הנזכר
 מפרש הרמב"ם טעם הדבר. מפני שהיא צריה צבטני עלמה
 עשו היכר בה והאיסורו צבטניה. ופירש הספק משנה דהיינו
 לומר שיש בה אפרוח שהיא צריה צבטני עלמה. ולפיכך כתב
 דבינה שוף טמא או של טרפה. אינם לריכס ס"ה. והרשב"א
 כתב על טעמו של הרמב"ם שאינו מהורר צבטניו כי לא צבטניו
 כאן לבטל הבינה בעלמה. אלא פליטתה. ולי נראה שטעם
 הרמב"ם שטעם בה היכר. כדי שלא יבואו לבטל אותה עלמה.
 שכבר אר"ה

ד' ריך שנתבשל בה גיד
 הנשה. וראייה
 מהמנין אכורות י"ט
 האין קליט קליט טהב
 י"ט מינו קליט טהב
 ד' ריך הנשה שנתבשל
 עם הגידים. ל"ה ע"כ מיני'
 ט"ה מה' מחלוקת אכורות
 י"ה ט"ה האין קליט קליט
 טו"ה י"ה עינין ק"י כ"ה :

שנויי נוסחאות
 ד' אם יש בה בינה.
 כד"ל. בו. וכחל הוא
 דלגיד קליט טהב
 סימן תנ"י אכורות דברים
 נז"ה (ד"ט). הרי זו
 אסורה. כד"ל הרי זה
 אסור ונחתמו עדיפה.
 כבשר בלפת. כד"ל.
 ובבלפת. ה' ואם לאו
 כולן אסורין. כד"ל
 וכד"ל וכד"ל כ' אם אין
 סבירו... ולפי דג"ל (וכס
 ואם איע). וכי"ה כד"ק
 (וכס אע). מכירו כולם
 אסורות. (וב' חתיכה
 של דג. כד"ל וכו'
 וכד"ל וכד"ל כ' יתבא;
 כד"ל וכד"ל גס למי
 חתיכה. שנתבשרו
 עם החתיכות. כמנכ"ה
 שנתבשלו... כד"ק
 וכד"ל וכד"ל ט'
 החתיכות. שמכירו.
 כד"ל וכד"ל ק' שחיות מכירו.
 ואם לאו כולן. כד"ל
 אין מכירו. וכלי"ה אם
 אינו מכירו. וכלי"ה כד"ל
 (וכס ואם... כד"ל
 וכד"ל כ' בופן שאין
 מכירו...

תוספות חדשים
 לע"ד דאיך חסם כצדק
 ד' ל"ה ע"כ דל"ה בגולני
 לא ס"ל כצדקתה נזלה
 הוציא הלכה וזינה יליף
 גיד מותר כהלא מק"ל
 מחלוק דענוט כתי כו'
 ור"ל לא יבול נאסור הלי
 ק"ל ט"ז ח"ב ספק
 הרמב"ם שפיר ודוק כי נאון
 הוא ופסק שיש כיה כונה
 הרמב"ם (ממילא וכו') זכ"ל;
 ה' במשנה וב' חתיכה
 כו' וזינה דל' אשטעי'
 גיד מבוט דבניה הוא
 אכל חתיכה לא. ולי
 השמעין חתיכה משום
 דראוי להכבד כו' (ש"ס):
 ברע"ב בריה והרוטב
 כו' וכללו הכרם משערים
 אותן במאכוס וכל כו'
 ומינה.

לקוטים
 ד' הר"ב ד"ה בבשר
 וכו' הלכה למשה וכו' לאו
 למילתא דהליג' גמירי
 דק'
 * כהני' ד"ט וד"ק
 מהחיל דהבזר כל החתיכות
 אסורות כמו שהוא בני
 ה"ב וכו' כו' ה' ירכיס
 צבטנים ודל"ה חקו כולן
 אסורות החתיכות ולאנו
 השמעין מל' החתיכות
 שאין בה טוהר ל"ה שפליט

יבין
 ס' ונס כתי נטילה [ש"ך ק"ה סק"ו]: [כא] המותרים: [כב] דבלא
 נתן טעם. דהיינו שיש ס' כנגדו. משליכו והאחרים מותרים:
 (כג) ולא בטל ברוב. מדהוה צריה. וכלעיל סי' ט"ו [ח]:
 (כד) דאף ע"כ כלל ההערבות אסור מדאיתו מכיר האיסור.
 אפ"ה צבטנים בהרוטב עם החתיכות ס' נגד האיסור. מותר הרוטב:
 (כה) קמ"ל דלא מציעין גיד דרוב"ל אבר שלם. מהשכ' צרי' ולא בטל.
 אלא גם חתיכה אפ"ה שלא התבטל. כגון דהו"ל חתיכה הראויה
 להכבד [כש"ס ד"ק ע"א]: [כו] ואין חתיכה האיסור בטל ברוב.
 דחתיכה הראויה להכבד לא בטל [ק"ה]: [כו] אף שהערבות
 אסור מדאיתו מכיר האיסור. אפ"ה הרוטב מיכר שאין בו איסור
 ומד"ט

אור גדול
פרק ז' ה' בהר"ב ד"ה והרוטב מותר כו' עד ואם ערלה וכו"כ משערין
 אותן במאכוס. עיין בתוספות חדשים בשם מהורש"ל. ועיין
 ערלה (ד"ב ס"א) מה שכתבה שם דלק"ם

תפארת ישראל
 ס' ונס כתי נטילה [ש"ך ק"ה סק"ו]: [כא] המותרים: [כב] דבלא
 נתן טעם. דהיינו שיש ס' כנגדו. משליכו והאחרים מותרים:
 (כג) ולא בטל ברוב. מדהוה צריה. וכלעיל סי' ט"ו [ח]:
 (כד) דאף ע"כ כלל ההערבות אסור מדאיתו מכיר האיסור.
 אפ"ה צבטנים בהרוטב עם החתיכות ס' נגד האיסור. מותר הרוטב:
 (כה) קמ"ל דלא מציעין גיד דרוב"ל אבר שלם. מהשכ' צרי' ולא בטל.
 אלא גם חתיכה אפ"ה שלא התבטל. כגון דהו"ל חתיכה הראויה
 להכבד [כש"ס ד"ק ע"א]: [כו] ואין חתיכה האיסור בטל ברוב.
 דחתיכה הראויה להכבד לא בטל [ק"ה]: [כו] אף שהערבות
 אסור מדאיתו מכיר האיסור. אפ"ה הרוטב מיכר שאין בו איסור
 ומד"ט

ראשון לציון
פרק ז' ה' הר"ב ד"ה והרוטב מותר כו' והלכה למעשה וכו' או מין
 צבטניו מינו ואין כאן כיהן כו' [כנה המלה דבין דל' כש"י ס'
 בסוגיא נראה דס"ל כדעת רוב' שהשינו על זה. אמנם מאן דסיים דבתרומה
 מין צבטניו בנא"ה הוא נגד משנה דערלה דמיימי אבני לקמן חולק. י"ט ע"ה
 נפקל וזהאמרי כו' דשיטת התרומה כוה לשאר איסורין במין צבטניו. אטע"כ הלממי'ם
 צבטניה וס"ל צוה כרש"י ס' ד"ה אין צבט. ואם כדעני גס הרב המושלל מו"ס מובאל בלא"ה י"י. או י"ל ע"פ דס"ל להר"ב לפוס מסקנא ס' י"ט ע"כ
 וילמא שאני שאור וכו' ע"ה. איכא למימר דמשקלא כתי רב דימי למימר דכס כשה"מ בנא"ה וריבא במין ומיניו היינו בנא"ה ואחד. וז"ש טוהר. עיין יל"מ:

ו נהג בטהרה ואינו נהג בטמאה... פ"ט הלכה ט' פ"ג (לפי פ"ט הלכה ט' פ"ג)

שנויי נוסחאות ו נהג בטהרה... מברשונה... פ"ט הלכה ט' פ"ג

תוספות חדשים וקמה דבמין בשלש מיני... פ"ט הלכה ט' פ"ג

כל לפנינו מצטרפין ליה. ולא מצטרפין במאי דבלע קדמה מן היתיר. לפי שאף מן האיסור נבלע ונחמטט מכמות שהיה. לאסו דהיתיר בלע דאיסורא לא בלע: ו ואינו נהג בטמאה. שהם אכל גיד הנשה של טמאה. למאן דאמר יש צנידים בעתן טעם לוקה משום טמאה ולא משום גיד. ולמאן דאמר אין צנידים טעם. פטור מכלום. לבטורה עין הוא והתורה חייבה עליו. אבל בטמאה אינו נהג:

תוספות יום טוב טעמיהא סיני זה צביטול פליטתה. כדע שהיא עלמה אינה מחבטלת כלל מפני שהיא צריה. עכ"ל. ומ"ש הר"ב ובקיפה והוא דק דק וכו'. וזכרם פ"ט מפרש חזקין. וכן עיקר:

וכן המקרא הזה על המעשה על כן הוזהרו בני ישראל אחרי כן שלא יאכלו גיד הנשה (ליוע מאיזה טעם נאסר להם) ואין הלכה כרבי יהודה:

יבין תפארת ישראל יבין

ומד"ס סי' נגד חתיכת האיסור מותרת. ופסק הלכה בזה עי' בסוף פרקו: (כה) שכאלל גיד הנשה של בהמה טמאה. פטור מכלום. למאי דקו"ל הון צנידין צנ"ט. ולמ"ד יש צנידין צנידין טעם. לוקה משום טמאה לבר ולא משום גיד: (כז) מדלא ניתנה התורה עדיין: (ל) אהו פסוק שמהיר עליו מלאכלו: (לא) דכשתהנה תורה. נכבד במקום המעשה. למה נאסר אחר מתן תורה. וקו"ל כחכמים. [אמר המפרש מחלף שראיתי שרבינו הר"ב ז"ל החל הכיח לשל כשתהנה ה' כללי איסור והיתר וכוונן. לכן אמרתי ליתר בעקבותיו גם אני. אולם לאסר הכיח הכל בקצירת האומר מחד. וגם כמה דברים לא הזכירם כלל. ובל"ז (בכמה) [בשני] דברים אחמ"כ אין אליבא דהלכתא. לכן אמרתי. אפתח אנה פתחא לנפשי בס"ד. לסדר כל הפנינים כדלוי בלר הטיב. וד' יהיה לי לתשובה לצאר כל הפתעות עניינים אלה בקיור מדוייק. וכאשר מורין בני מדרשא כוונן. ורק לגלי להפסיק בין הדברים שם בהתנה כוונ. לכן הכתיבם אהו בסוף הפרק. ונאמר כי ביאור זה נחלק לג' חלקים. (א) לריך לצאר איזה דבר בטל כצד ואיזה שנבל בעטם. (ב) באיזה אופן יתבטל הטעם. (ג) איזה דברים הם שאין צנידין כלל. ומהל כשתהנה. (א) [דברים שבטלים ברוב או בשעם]. יש צנידין זה ד' אופנים. (א) יבש ביבש שנתערבו מין במינו. (ב) מין מין. (ג) מין מין. (ד) מין מין. (א) ופילו מדרבנן בני דבני. ומלא יכול לבוא ע"י ביטול לנ"ט [ק"ט ח']. ופילו חד בתרי א"י. רק בני-משוה יתיר דהיתר מזה האיסור [ש"ך ק"ט סק"ז ופ"ח ט"ס. וכ"מ במג"א תני"ה סק"ז]. ומשכחה לה בב' חתיכות גדולות וא' קטנה. או אחד גדולה וב' קטנות. והב' הקטנות הם יחד יותר מהגדולה. או כשהיו יודע איזה מהג' חתיכות הוא האיסור במלה ברוב [וי"ת]. ומותר אדם א' לאכול טעם זא"ז. רק שלא יאכל כל הג' חתיכות צבת א'. דלוי צולע וודאי איסור. וראוי להחמיר שלא יאכל אדם א' הפילו זא"ז. רק יאכלם כצ"ב. וז"ל. ואם שולק א' או נתנו לטעם. עדיף עפי. ודוקא כשאלקן כך מבלי שיבטלם. אבל אסור לטעם יחד עם שויסף עד ס' נגד חתיכת האיסור. (א) וה"ה ברובה לבטל כל א' מהן לכה. ויוסף עד ס' נגד כל חתיכה. כדי שלא תקו טעם צמים ובקצירה). מיהו בדיעבד אם ביטל כל התערובות בקצירה א' אף אחר שנתבטלו ביבש ברוב. ואין סי' נגד חתיכת האיסור. אסור. והרי יש כאן וודאי טעם איסור. אבל אם ביטל התערובות בב' קצירות. מותר אף טעם א' נגד החתיכה שבקצירה. מדכבר נתבטלו. וז"ל א"ש הפילו צביטל כל התערובות בקצירה א' אחר שידוע התערובות ונתבטלה ברוב. מותר הפילו אין סי'. מדכבר נתבטלה אין. כאן איסור. והכי קו"ל במקום הפסד [ס"ס]. (ב) יבש ביבש שנתערבו מין במינו [ומשכחה ימי בשאיתו יודע איזה מין הוא איסור]. מדאורייתא גם זה בטל ברוב אבל מדרבנן לריך ס'. נצורה שמה יבטלם ויתן טעם [ק"ט ח']. מיהו בלאיסור דרבנן בלוינו מינו יבש צביטל. בטל ברוב [ק"ט ח' ס"ך ס"ך]. וי"ל דעכ"פ ככה"כ לריך ס' מדרבנן [מנחה יעקב כלל ל"ט סק"ז]. (ג) לח בלח מין במינו שנתערבו. מדאורייתא ברובא בטל. ומדרבנן לריך ס' הפילו לא נתבטלו יחד. דב"כ מדרבנן יפה. הרי יחב טעמא. וגזרינן אהו אינו מינו (דברים אלו תמוהין ו"פ.

דלוי טעם כעיקר דאורייתא. ואפילו למ"ד לאו דאורייתא. גזרינן אהו בנתערב בלוי מינו כזית כזית כזית אכלת פסח דהוי לכ"ע דאורייתא. [ופסח הוא לרמב"ם "פי"ד ממ"ח] ג' צי"ס. ולג"ה [כרימות דייב ב' ד' צי"ס. וכזית הוא מעט פחות מחתי בילה] [רמב"א תפ"ו]. אבל יבש צביטל מין במינו לא גזרינן אהו אינו מינו ואהו יבטלם. מדלוי גזירה לגזירה [שפתי דעת ק"ט]. ואפילו לח בלח במין במינו בלאיסור דרבנן. נמי לריך ס' מדרבנן [ס"ס]. (ד) לח בלח שנתערבו מין במינו. מדאורייתא לריך ס' הפילו לא נתבטל יחד. דשעם כעיקר דאורייתא בכל איסורין. ולר"ש ורמב"ם [פ"ט ממ"ח] רק צב"ח הוא טעם דאורייתא אבל בטל דאורייתא אסור רק מדרבנן. ולא קו"ל כן [י"ד ל"ח]. (ב) באיזה אופן יתבטל הטעם. (ה) זה אפשר ע"י ג' אופנים. (א) ע"י שהאיסור נבטל דהיתר [י"ד ק"ט]. (ב) ע"י עשיית קפילה עכומ"ז [ר"ל נבטל עכומ"ז הבקי לכהניס הטעם]. (ג) ע"י ביטול בס' [ויסומן קנס]. שך שיערו חז"ל שרוב מאכלים שנתבטלו בס' שוב הוא מותר. אבל אין לא סומכין על טעמיה קפילה. ואפילו אהו נ"כ מסיח לפי תומו. וגם כשים צו גם חזקה אומן לא מרעי אומניה. אפ"ה לא סומכין עליה [ל"ח ח' ז']. מיהו על ישראל סומכין. הפילו אינו קפילה. ואפילו בפחות מס' ואומר שאינו מרגיש טעם האיסור. מותר. וכגון דבר כגון ממנו אדם. שנטל לתוך התבטל [ל"ח ור"ט צ"ך סק"ז]. או בחתך לטן צביטל סל בש"ך [ל"ח סק"ה]. טועמו הישראל. וכשאינו מרגיש טעם איסור צו. שרי. וזמרגיש טעם האיסור. הפילו נתבטל כבר בס' אסור [ל"ח ח']. (ו) בטול בששים שייך בכל האיסורים שבתורה. מיהו גם איסור דרבנן לריך ששים. מלבד בחל שנתבטל עם שאר צב"ח. בני בהטעם וחמישים. ויש כמה טעמים צב"ח [ס"ו ל' ו"ח ח']. ומלבד בי צ"ה שיש בה הפרוח או שנמלא בה קורט דם. ונתבטלה עם שאר צביטל לריך ס"ח. מהם צי"ס גדולים וקטנים. אבל בנתבטלה עם שאר הצביל. צביטל בס' [פ"ז ה' ו"ח ז']. ודוקא כשידוע שהיה הקורט דם שצבילה על קשר החלמון וגם על החלבון. דל"כ. הפילו ימא דם צי"ס אסור מדאורייתא. וא"כ אם היה הדם במקום שאסר. מדרבי הכלל בטלה. מהשנה כולה כדס. אפ"ה גם בנתערב בחד בחד עם צילה אחרת. ונטרפו יחד. גם בלא נתבטלו בטל. מדיס כאן ספק ספיקא. דשמאל לא היה הדם במקום שאסרה כל הצילה. ושמאל הצילה האחרת רבה עליה. וה"ל ספק ספיקא נגד איסור תורה. ואף דעכ"פ אף שיש רוב אסור מדרבנן. כיון דליכא סי' נגד הביטה האסורה. אפ"ה אינו רק ספק דרבנן. דשמאל לא היה הדם במקום שאסרה כל הצילה. וטפה הדם כבר נתבטלה. אולם בנתערב הביטה עם אינו מינו. כגון עם קמח. או הו"ל ספק דאורייתא. ולריך ס' נגד הביטה [ש"ך ס"ו סק"ו]. אבנם צילה שמכוסף בה אם היה הדם במקום שאסרה. שנתערבה עם צי"ס אחרים וקמח. אמרינן שולק אח הקמח שהוא אינו מינו. כמיו שאינו. ושאר הציליטן שהן מינה רבין עליו ומבטלו. וא"כ ליכא איסור תורה. ושמאל לא היה הדם במקום שאסרה הביטה. והו"ל ספק דרבנן ולקולא [הט"ו ס"ו סק"ה]. ובכ"כ בנתערבו חלה הביטים לרש. ואח"כ שמו התערובות בקמח

לקומים לריך כנתבטל גזירה שיעורם ככר נפסח דהו אינו דליכא הכי פסיק חל"כ דמתי' אידמיה טהלבט וזה כל"מ הוא והכי מלין למחיה אלה ר"ל דה"ל גמירי דבהכו מיל דק"ל ששוין נהגו טעם הפטרי' ל"ג דידכו ככר נפסח ואל"כ אפ"ה דכר כ"כ נח"ב דמתי' אפ"ה אהמי' לה לא מתי' זה אדחיה סהלכה דמהוקמא כלל

בקמה. אף דליכא רק רוב קמה נגד הביצה האסורה. שרי. מדקבר נחבטל [מחבטות סם]. וכל זה בטורע הערבות קודם שנתבטלה הביצה. אבל בלא נודע שנתערב האיסור רק אחר שנתבטלה התערבות יחד. אפילו לא נתערב הביצה האסורה רק עם אינו מינו. דהיינו בקמה לבד. אפ"ה במל ברוב. דהרי אף אם היה הדם במקום שאסורה. ושדי תיכלא בכולה. ומחשב עי"ז כאילו כל הביצה כולה דם. עכ"פ הרי דם שבשלו אסור רק מדרבנן ומדין ספק שמא לא היה הדם במקום שאסורה הביצה. הדר הו"ל ספק דרבנן אפילו למ"ד דם צינים דחורייתא. דרק בשלא נתערב האסורה מלד המנהג [שפתי דעה ס"ו סק"ג]. (ו) כל האיסורין שמשערין בס'. משערין בכל מה שבקדירה. דאם הכל ס' נגד האיסור. מותר. ולעולם משערים היחיד והאיסור כמו שבאין לפנינו. אף שהמעטו צבישול [ג"ט ר']. מיהו אסורי הנאה שנהנו טעם בקדירה. אף שאין ס' נגד האיסור ואסור באכילה. אע"פ מותר בהנאה. דאין הענומ"ו נוהן יותר עקב הטעם [משבטות ס"ו סק"ג]. מיהו פשוט צב"ה שנתערבו. אף שאין הענומ"ו נוהן יותר עבור מעט החלב שנתערב בהבשר. או בעובר שהגיסו בהבשר כקף חולבת. על כ"פ מדאין ס'. הבשר בעלמא נאסר בהנאה. (ח) סוגר הדברים מהעניינים שדברנו. הוא שכל האיסורים בטלים מדאורייתא ברוב. חוץ מלה בלח באינו מינו. ומדאורייתא לריב ס'. וכל האיסורים לריבין מדרבנן שמים חוץ ממין צמינו שנתערב יבש ציבש. שנס מדרבנן בטל ברוב. אבל יש שאמרו רבנן שאינן בטלין כלל. וכמו שבארנו בחלק ג'. אבל כל זה מדרבנן. ומדאורייתא כל האיסורים שבעולם בטלין ברוב או בס'. וכלעיל [וכפרי חדש ק' סק"ג]. (ג) דברים שאינן מותרין אף שנתבטל הטעם. (ט) יש דברים שהליכו חכמים בהן לבטולין יותר מס' בין בלח בין ציבש. כשנתערבו צמינן. וזה נוסוס דחמירי איסורין. ואלו הן. התרומה. והחלה. והבכורים בטלין צמינן. בק"א [ערלה פ"ב מ"א. וי"ד שכ"ג א']. ערלה וכלאי כרם בטלין צמינן ברי"א [סם]. אבל בשאינן מין דין כל הלו כשאר אסורין. ובטלין בס' [רמב"ם פ"ג מתרומות ה"ב. וי"ד שכ"ג]. (י) יש דברים שצמינן אינן בטלין מדרבנן ואפילו בחלק. ושלא צמינן בטלין בס'. ואלו הן. השביעית [רמב"ם פט"ו ממאכלות ה"ח]. שבל וי"ז [ע"ז דע"ג ב']. אבל כרם יינן בטל בס' אף צמינן. ובלבד שיוליך הנאה לים המלח [ס"ד קל"ד סק"ו]. אמנם יין אף דלפי מה שאמרנו דשנתערב באינו מינו בטל בס' [וכש"ך קל"ד סק"א]. עכ"פ שנתערב יין במים בטל בשהם חלקים [סם]. וי"א דאף שנתערב בשאר משקין. כל שנפסד טעם היין

בהתערבות. בטל בו' חלקים [י"ד קי"ד ה"ט"ז סם סק"ד. וכן כ"י רמנ"א ס' ר"ב סק"ג. ור"ד סקט"ז]. דבר שיש לו מתירין. ג"כ רק צמינו בחלק לא בטל. אבל באינו מינו בטל בס' [ק"ב]. (יא) מיהו כל איסורין שאסורים ע"י טעמן. ר"ל שמתבטלין בס' בכל גוונא. כמו שצאנו בחלק ב'. באלו חליטין צמינן צמינו שלהן בחר טעמא. דכל השוה להאיסור בטעם נקרא מינו. אבל אותן האיסורין שריבין לבטולין מדרבנן יותר מס'. ככל האיסורין שזכרנו בזה החלק. כתרומה וכו'. עד דשיל"מ. בכולן חליטין בהר שפא. דרק השוין בשמא נקרא מינו [ס"ד ל"ח ורפ"ח סם. וק"ב ס"ד סק"ג]. (יב) יש איסורין שהחמירו בהם חז"ל ואמרו שאין מהתבטלין אפילו בחלק. בין שנתערבו צמינן או שלא צמינן. בין בלח או ציבש. והן עשרה דברים. ואלו הן (א) דבר חשוב [ק"י ס"ד סק"א]. (ב) בעלי חיים. אפילו קטן וכחוס [שפתי דעה ק"י סק"ג]. (ג) בריה [תנאים מבורחים בס' ק']. (ד) התיבה הראויה להחביר [ע"י תנאים בס' ק']. (ה) דבר המעביר. כשאר אסור מלד עמו [פ"ז ס"ד סק"ג ול"ה. אמנם לרמנ"א [א"ה המ"ב סקט"ז] מעמיד מדאורייתא לא בטל. דהו"ל כאילו הוה האיסור צמינן. ולחך יעקב נס זה רק מדרבנן לא בטל. מיהו בזה וזה גורם. נס דבר המעמיד בטל [רמנ"א סם]. וי"א דכל האיסורין שאסורין במסו. אם העמידו בצירוף היתר. אף שנסתלק אח"כ האיסור והו"ל רק זוז"ג. אפ"ה אסור [א"ה המ"ה רמנ"א סק"ה וסק"ו]. (ו) כל דעביר לשעבא לא בטל. אם הוא אסור מעלמו וחריף. [ג"ח ה"ט"ז סק"א]. אמנם לפ"ח ולכר"פ [סם סקט"ז]. כל דלעמא עביר מדאורייתא לא בטל. אבל לש"ך [ג"ח סקט"ז]. נס הוא רק מדרבנן. (ז) חוותא [י"ז ס' ק"ב א']. וא"ה [ק"יג] [ה"ג ג']. ולפ"ה [סם סק"ה]. אין חוותא אסור עד שיהא עשוי לחוותא. ונהנו למאכל דעשה דחווה. ולמנחת יעקב [כלל ע"ד-ה'] חוותא אינו אסור במאכל. ורק בבגד אסור הכבש שנלכד באיסור. ובמשבטות [בי"ד ק' א'] קיהה בדבריו. ובאיסור דרבנן אינו אסור חוותא [גדה ד"ט] [ג"ח ב' ז"ב דק"א] ורק צנול שחמורו כמדאורייתא. (ח) חמיץ בפסח [א"ה המ"ז]. (ט) ע"ז או תקרובת שלה [י"ד ק"מ]. (י) הקדש ר"ל נתחי הקרבנות [וע"י יבמות דפ"א ב' ורש"י סם. וע"י רמנ"ם ס' מפסוהמ"ק]. [ונ"ל הטעם משום חשיבות. וע"י תוס' חולין ד"ק פ"א ד"ה ושאינן]. אבל אי"ל משום דאסור למתעל עלה לא בטל [תוס' כריתות י"ג ב' ד"ה ארבע] ואף אחר שגורק דמן יסון כשאלה [כרין נדרים דע"ה א' ד"ה לומר]. דא"כ תרומה נמי יבנה כשאלה. אע"פ דע"פ לא מאוס לאתשולי עלה [כנדרים דנ"ט א']. א"כ מי גרישי קדשים מתרומה. וכמ"ס הרין סם]:

בכל דבר שנתערב מין בשאינו חוץ מגיד ששערין כ"ט דמשערין כה"ג כבשר בלפת דהיינו צמינן כמ"ס תוס' דף י"ז ע"ב ד"ה כל איסורין שנתורה וכו' דהיינו חליטא דרבא ודלא כ"י דמשערין כבול וקפוט ע"ש ותדע שויה כוונת הכ"ב דהא דכרוי אלה דכל"מ גמירי וכו' העתיקס כ"י"ב מסיורו רש"י והרי כ"י"ב ס"ל דכל האיסורין שנתערב הטעם לובד מדאורייתא בטל ברובא דע"ל דעמו ולא ממנו מדרבנן וכמ"ס כה"ג כוונתו דף י"ח ע"ב א"ה"א וקאמר רבא ל"ז אלא לטעם כעיקר וכו' היכי קאמר דבגיד גמירי כ"י"ב מסיורו כבשר בלפת אטו מסיורו ע"ן כשנלח ואין בו טעם עדיף משאר מילי דאיסורו ה"ל"מ א"ו היק רש"י דכל"מ גמירי דבמלא דאית לבטורי כ"י"ב משערין כבשר בלפת ולא משבטת לה לבטורי כ"ה"א ה"ל"מ שייך בו אלא במקדשין בלבד דכ"ה טעם כעיקר דאורייתא אלא דמסיור ילפון לכל מילי דשערין כ"י"ב מדרבנן דמשערין נמי כה"ג כבשר בלפת וכל זה ברוב. (ט"ז):

ר"ע מברטנורה כל הבשר פרק ח חולין תוספת יו"ט ציונים

פרק ח א כל הבשר אסור לבשל בחלב. יש מהן מדברי תורה כגון בשר בהמה. ויש מהן מדברי סופרים. כגון בשר עוף: חוץ מבשר דגים וחנבים. שאין לא מדברי תורה ולא מדברי סופרים: פרק ח א כל הבשר אסור לבשל בחלב. חוץ מבשר דגים ומשום מוקדשין דאילטרין ליה הני לכולהו דקמ"ל דאיסור בשר בחלב חייב האיסור מוקדשין. איכא למימר דהא תנא ליה דכיון דחנן כל הבשר הו לא אילטריך למיחתי עהג בחולין ובמוקדשין. דבכלל כל הבשר אינהו נמי למוקדשין. וכי תימא אחתי אחתי לא נקט ליבגא דחינך פירקא דלימא בשר בהלב עהג וכו'. בחולין ובמוקדשין. כי היכי דקתני. גיד הנשה עהג. כסוי הדם עהג. אורו ואתו עהג. וכו'. איכא למימר דהנהו איסורייהו ידעו. ומש"ם תני במאי נהיגי אבל הכא לפרושי גופא דאיסורא אילטריך לומר שביטולו בלבד ואפילו לא אכלו. שלא תאמר ציטול שאסר הכחוש. היינו דוקא כשאלו. קמ"ל דאפילו לא אכלו מזהר על ציטולו. הר"ן: כל הבשר אסור כו'. כחכ הר"ב. יש מהן מד"ס כגון בשר בהמה. ויש מהן מד"ס כגון בשר עוף. אבל בשר חיה פלוגתא דתנאי במ"ד: ואסור

יב"ן תפארת ישראל פרק ח א של בהמה חיה ועוף: ב) ליבגא דקרא נקט. דתיבג לא תבשל גדי בחלב אמו. ור"ל הכא. דאסור לאכלו כשהוא מבושל בחלב. אבל בשר בהמה אסור מדאורייתא. ובשר [סדר קדשים ח"א] ב

פרק ט א העור והרוטב. משום דתמן כפ' בהמה המקשה [ק"ז ע"ז] גבי שליח. ואינה מטמאה טומאת אובלים ולא טומאת נבלות. הנח העור והרוטב. והאי דאפסקיה מכוס דתנא כפ' בהמה המקשה מלא בה בן ס' חו טעון שחיטה וחייב בלוחו ואלו בכו הנח לח"כ אורו ואלו בכו. ואידי דליירי ביה בשחיטה שאינה ראיה הני בשריה ככויה דם. ואידי דתנא בככוי הדם ונוהג בחיה ועוף תנא תנא גיד הנסה דטהר בחיה ולא בעוף. ואידי דליירי ביה זירך שנחשבל בה גה"ג [בצליעת איסור] הנח כל הבשר. ובשריה הדר לענינא קמייתא דשליח. אוריה מטמאה טומאת אובלים: העור והרוטב. העור של בהמה שחטה כגון פחות מכזביה בשר ועורה מחובר בה מנטרף משני שהיא שומר לבשר והסומרים מנטרפים לטומאה קלה שהיא טומאת אובלים. דתיב זה (ס"ה) על כל זרע זרוע אשר יזרע. כדרך שבני אדם מוליאים לזריעה חטה בקליפתה וכעורה בקליפתה ועדשין בקליפתן; והע"ג דבהואו קרא סהור הוא כתיב ביה. טעמא משום דלא הובשר. דסמיך ליה ופי' יותן מים על זרע דהובשר. טעם הוא: והרוטב. כשהיא קרושה דרך לחלה עם הבשר ומלטרפה להשלים שיעור כזביה. אבל אינה אוכל לקבל טומאה בפני עומה: והקיפה. תבלין והן עלמן לאו אובלים חשיבי. אבל להטרופי מנטרפין: והאלל. גיד ההשרה והלוהר והוא רחב ולבן וקשה וקורין לו בלע"ז קפיל"ו ודוגמתו בחיוב [יו"ט] רופאי הליל כלסם. משנכנסין אין לו רפואה להחבר עור. כך אחס דבר שאין בו רפואה האם אומרים לרפאות. אי נמי קרי תנא אלל לבשר שפלטתו כתיב כשהשטעין את הבהמה פעמים שסכסין פולטו מן הבשר אלל הבשר והתלפים. כל שחיתו: ויואל מהם דס אלל עקרן מלמטה שהן רבים. ומיהו באנפי נפשיהו לאו אובלים עניהו: מצטרפין. משום שומר: לטמא טומאת אובליו. והין מנטרפין לכות להשלים שיעור כזביה. ואין מנטרפין לכות להשלים שיעור כזביה. אבל לא טומאת נבלות. אם מנבלה הן אין מטמאין. ואין מנטרפין לכות להשלים שיעור כזביה. אלא בשר הן. והאלל וגידים לאו בשר הן. אבל אוכלים בעלמא הוו כזביה בשר: כיוצא בו. [יש] שאר מטמא טומאת אובלים. להיות מקבל טומאה מן הבשר ומטמא אוכלים אחרים. ואינו מטמא מחליו טומאה נבלת לטמא אחרים: השוחט בהמה טמאה לנכרי. השראל ששחט בהמה טמאה לעורך נכרי ועודה מפרכסת אע"ג דלא חיאל לנכרי דלא שריא שחיטה לבני נח עד שמות. אש"ה הואיל ושראל שחט שחיטה מעלייתא היא. והואיל דהשחטה שריא לבני ישראל בהמה טמאה. משיח ליה מחשבתו אוכלת

פרק ט א [העור והרוטב כו'. כתב הר"ב ומשום לתקן וכו' תנא ביה שחיטה שאינה ראיה]: והרוטב. לטון הר"ב כשהיא קרושה כו'. ובגמרא חלב דקריש פירש רש"י לחה יתולאה מן הבשר שקורין (ה) גלי"רא [ועי' ברפ"ג דטהרות]: והקיפה. פי' הר"ב תבלין. גמרא. ופירש"י תבלין באנפי נפשיהו לא חלילי לנו אינשי ועמ"ש במו"ה פ"ט דשבת ולעיל פ"ז מ"ה פירש דק דק וכן בזה"ש פ"ג וכס הארכתי [גמ"ד]: והעצמות. שיש בן מוח והוא אוכל והעצם שומר לו לפיכך מנטרף עמו. רש"י: והגידין. שם נזכר על הגידים הדופקים. ועל שאין דופקים ועל הקשרים ועל הקרומים והמיתרים והעצבים. הרמב"ם: מצטרפין. כתב הר"ב. דתיב על כל זרע וגו' כדרך שאדם זורע כו'. דאשר יזרע לא ינטרף כמ"ש בריש עוקיי"ג והע"ג דלא שייכל אלא בזרעים. מהקינן בגמרא דתנא קראי כתיבי [פרש"י זרע זרוע יזרע] חד לשומר דזרעים. וחד לשומר דתוליות כלומר פירות האילנות. וחד לשומר בשר בזלים דרג"ס כו' [ועי' מ"ש במגנה ט' פרק ב' דעוקיי"ג] ומ"ש הר"ב [להכליל כו' שאין אובלים טמאים מטמאים בפחות מכזביה. ומשום דאילו לקבל טומאה מחתמאים אף בפחות מכזביה. ולא פירש כן ברפ"ה דטהרות. ועמ"ש שם ועוד ברפ"ג דטהרות: השוחט בהמה טמאה לנכרי. פירש הר"ב ושראל ששחט כו' עד דלא אשכחן שחיטה לגביה. כל זה לבן רש"י. ומכאן ובטהורה לישראל לא ינטרף למתני דכ"ס דהויא אוכלת מיד דהשחטה:

פ"ט א העור והרוטב כו'. קי"ז ע"ז פרטו פ"ה מ"ה לשחט טומאת אובליו חיי' ט"ד פ"ה טומאת אובליו חיי' אבל לא טומאת נבלות. חיי' פ"ה מ"ה טעם לזנות הטומאה חיי': כיוצא ב' השוחט בהמה טמאה ט"ז. ועל ז' פ"ה ופ"ה פ"ה: ד"ה וטמן פלוטו פ"ה פ"ד:

שנויי נוכחות פ"ט א הקיפה. ג"ז ונתי' והקיפה. אובלים. כד"ג ונתי' אכלים וכן נסמוך

הוספות רע"ק פרק ט א [אוח כא] ה'ע"ב ד"ה והא"ר. גיד השררה. ואי תני גידין ולא מרסקא דה"א דמרסקא שהיא קשה לא מטרף. ואי תני מרסקא ה"א שאר גידין סמאין אינן טומאת נבילות בצירוף פב"ל. חו"ט. וקשה לי אפאי לא כתב בפשיטות דה"א שאר נבילות כמסאין בין אובלים בין נבילות אפי' בלא צירוף ולמה נקיים נבילות בצירוף דוקא: [אוח טב] במשנה השוחט בהמה טמאה לנכרי וכן נכרי בשחורה אבל בפסחה לא: [אוח טג] הרע"ב ד"ה השוחט בהמה טמאה. ישראל ששחט ורואה בשחיטה פעליא כשהורה ובריקתו כתיב ובלא שחיה ודרכה וברומה דכל"ה לאו שם שחיטה עלה והוי כשהירה ולא הוי אוכל בספרכת. גמרא

בן מוח והוא אוכל והעצם שומר לו לפיכך מנטרף עמו. רש"י: והגידין. שם נזכר על הגידים הדופקים. ועל שאין דופקים ועל הקשרים ועל הקרומים והמיתרים והעצבים. הרמב"ם: מצטרפין. כתב הר"ב. דתיב על כל זרע וגו' כדרך שאדם זורע כו'. דאשר יזרע לא ינטרף כמ"ש בריש עוקיי"ג והע"ג דלא שייכל אלא בזרעים. מהקינן בגמרא דתנא קראי כתיבי [פרש"י זרע זרוע יזרע] חד לשומר דזרעים. וחד לשומר דתוליות כלומר פירות האילנות. וחד לשומר בשר בזלים דרג"ס כו' [ועי' מ"ש במגנה ט' פרק ב' דעוקיי"ג] ומ"ש הר"ב [להכליל כו' שאין אובלים טמאים מטמאים בפחות מכזביה. ומשום דאילו לקבל טומאה מחתמאים אף בפחות מכזביה. ולא פירש כן ברפ"ה דטהרות. ועמ"ש שם ועוד ברפ"ג דטהרות: השוחט בהמה טמאה לנכרי. פירש הר"ב ושראל ששחט כו' עד דלא אשכחן שחיטה לגביה. כל זה לבן רש"י. ומכאן ובטהורה לישראל לא ינטרף למתני דכ"ס דהויא אוכלת מיד דהשחטה: (א) שלישייתו פליס כתיב. או

יבין תפארת ישראל יבין

פרק ט אידי דתנא סוף בהמה המקשה גבי שליח שוטמאה טומאת אוכלין ולא טומאת נבילות. חיי נמי הכא דהשור והרוטב וכו' גבי שליח. חיי נמי הכא דהשור והרוטב ככויה דם. ואידי דתנא בככוי הדם ונוהג בחיה ועוף תנא תנא גיד הנסה דטהר בחיה ולא בעוף. ואידי דליירי ביה זירך שנחשבל בה גה"ג [בצליעת איסור] הנח כל הבשר. ובשריה הדר לענינא קמייתא דשליח. אוריה מטמאה טומאת אובלים: העור והרוטב. העור של בהמה שחטה כגון פחות מכזביה בשר ועורה מחובר בה מנטרף משני שהיא שומר לבשר והסומרים מנטרפים לטומאה קלה שהיא טומאת אובלים. דתיב זה (ס"ה) על כל זרע זרוע אשר יזרע. כדרך שבני אדם מוליאים לזריעה חטה בקליפתה וכעורה בקליפתה ועדשין בקליפתן; והע"ג דבהואו קרא סהור הוא כתיב ביה. טעמא משום דלא הובשר. דסמיך ליה ופי' יותן מים על זרע דהובשר. טעם הוא: והרוטב. כשהיא קרושה דרך לחלה עם הבשר ומלטרפה להשלים שיעור כזביה. אבל אינה אוכל לקבל טומאה בפני עומה: והקיפה. תבלין והן עלמן לאו אובלים חשיבי. אבל להטרופי מנטרפין: והאלל. גיד ההשרה והלוהר והוא רחב ולבן וקשה וקורין לו בלע"ז קפיל"ו ודוגמתו בחיוב [יו"ט] רופאי הליל כלסם. משנכנסין אין לו רפואה להחבר עור. כך אחס דבר שאין בו רפואה האם אומרים לרפאות. אי נמי קרי תנא אלל לבשר שפלטתו כתיב כשהשטעין את הבהמה פעמים שסכסין פולטו מן הבשר אלל הבשר והתלפים. כל שחיתו: ויואל מהם דס אלל עקרן מלמטה שהן רבים. ומיהו באנפי נפשיהו לאו אובלים עניהו: מצטרפין. משום שומר: לטמא טומאת אובליו. והין מנטרפין לכות להשלים שיעור כזביה. ואין מנטרפין לכות להשלים שיעור כזביה. אבל לא טומאת נבלות. אם מנבלה הן אין מטמאין. ואין מנטרפין לכות להשלים שיעור כזביה. אלא בשר הן. והאלל וגידים לאו בשר הן. אבל אוכלים בעלמא הוו כזביה בשר: כיוצא בו. [יש] שאר מטמא טומאת אובלים. להיות מקבל טומאה מן הבשר ומטמא אוכלים אחרים. ואינו מטמא מחליו טומאה נבלת לטמא אחרים: השוחט בהמה טמאה לנכרי. השראל ששחט בהמה טמאה לעורך נכרי ועודה מפרכסת אע"ג דלא חיאל לנכרי דלא שריא שחיטה לבני נח עד שמות. אש"ה הואיל ושראל שחט שחיטה מעלייתא היא. והואיל דהשחטה שריא לבני ישראל בהמה טמאה. משיח ליה מחשבתו אוכלת

ד עור שיש עליו כח
בשר. ק"ד ה"ה נגיל ק"מ
ע"פ מ"ה פ"ה מה של חנוט
קטורה ה"ה: לא בסע
ולא בשא ומדרי ר"ע
ט"ו. ט"ו. ט"ו. ט"ו.
ה קולות המת וקולות
המוקדשים. ק"ה פ"ה ט"ו
פ"ה מה חנוט קטורה ה"ה:

שנויי נוסחאות
(ליטמא ולטמא)
בכ"י ה' ל"ה.
עור (שעל) בכ"י ה'
ל"ה. אינו חבור
והב"א חבור. בכ"י ה'
ל"ה. חבור והב"א אינו
חבור וט"ס ה'.
ד בציב. בכ"י פ"ה חבור
וככ"י כ"ו חבור.
היוצא מעו. ד"ג
וכיוצא. בכ"י ובידעא.
היו עליו. ד"ג ובידעא
היה. בכ"י חצאי.
בשפ"ב כל הכ"י שני.
ומ"ס נגמ' (ק"ד ע"ב).
מטמא בטמא ולא
בטמא אכל לא בטמא
וט"ו נגמ' על ט"ו ובידעא
וככ"י נגמ' על ובידעא
(וכס נעוה. בטמא
אכל לא בטמא).
דברי רבי ישמעאל.
נגמ' רבי שמעון.
ומדרי. בכ"י מודה.
בשני חצאי. ד"ג
וככ"י בכשני. שתחבין.
ד"ג ובידעא ובידעא ובידעא
פ"ה חבור. שחבורין.
וככ"י חבור. ט"ו ובידעא
ה וקולות המוקדשים.
ד"ג קולות.

בפירושה דכולו חבור: ד שתחבין בקיסם והסיון. וה"ה בלא
חמוצים ונגע זבן דטמא. דאלת"ה אפילו במשא לא ליטמו
דלח שבא לכלל מנגע זבא לכלל משא [דכדקן לקמן] לר"ע [כלומר
דלר' ישמעאל חציה לן בגמרא] וקסבר יש טעם וחזר ונגע
[כרבנן דרפ"ג דאהלות ורפ"ג
דעויות] אלא משום דפליג ר"ע ארבי
ישמעאל בעור שיש עליו שחי חלחי
זיתים. קלמך דבקיסם כה"ג מודי ליה
חוספות. ושיטת הרמב"ם בהיפך
דדוקא חמוצים ודוקא בהיסב אכל
בנגיעה לא מלטרף. ויחזי טעמא
שאין חבורי אדם חבור. דהכי חנן
לענין שני חלחי זיתים דמת. במ"ד
פרק ג' דאהלות. וכתב הכ"מ
כפ"ה מהלכות אבות הטומאה דהא
[דחנן] לא זבא לכלל מנגע לא זבא
לכלל משא. לא אמרו אלא בדבוקין
בעור דוקא ע"כ. כלומר וכל דכוותה
שהוא חבור טבעי. כל' הרמב"ם
בפירושו כפ"ג דאהלות. דאלת"ה

לפומאדה (ס). ליטמא ולטמא (ס). עור שעל
הצואר. ר' יוחנן בן גוריון אומר אינו חבור (ס).
וחכמים אומרים חבור. עד שיפשיט את
כולו: ד עור שיש עליו כזית בשר (ס).
הנוגע בציב היוצא ממנו (ס) ובשערה
שכנגדו (ס). טמא (ס). היו עליו (ב) כשני
חצאי זיתים מטמא במשא (ט) ולא במגע (ט).
דברי רבי ישמעאל. רבי עקיבא אומר.
לא במגע ולא במשא. ומורה רבי עקיבא.
בשני חצאי זיתים שתחבין בקיסם (ט)
והסיון (ט). שהוא טמא (ט). ומפני מה רבי
עקיבא מטהר בעור. מפני שהעור
מבטל (ט): ה קולות המת (ט) וקולות

כנוגע בכזב בין ליטמא בין לטמא: עור שעל הצואר. מעלמו
נפשו לפיכך אינו חבור לעשות המופשט הראשון חבור כדרך
שהחיה עושה: וחכ"א וכו'. והלכה כחכמים: ד עור שיש
עליו כזית בשר. במקום ח': הנוגע בציב היוצא ממנו.
לנועה ותלחול היוצא מאותו בשר
ותלוי ודבוק במקלת. וצלוהו ליב
ליכא כזית. אבל מעורה הוא לכזית:
ובשערה. כבעור כנגד אוחו זכר:
טמא. דשערה אי שומר: טמא
במשא. שהרי נשא כזית נבלה: ולא
במגע. דחי אפשר ליגע (ט) ביחד
וכפי נגיעות אינן מלטרפות: לא
במגע ולא במשא. כדמפרש טעמא
כסיפא שהעור מטמא: ומורה ר"ע.
לחצ"ג דלא הוה כזית מעורה במקום
אחר. ככה"ג כגון שהחב שני חלחי
זיתים בקיסם. כלומר עין דק.
והסיון שהוא טמא. והלכה
כר"ע: ה קולות. כל עלם שיש
בו מוח קרוי קולות. וקולות המת

הנוגע בה בין כחומה בין נקובה עמא. דהא עלם כשעורה
במת מטמא במגע ובמשא בדלתיב (במדבר י"ט) או בעלם אדם:
וקולות המוקדשים. שהפגול והטמא מטמאין (ג) יודים דגזרו
(אבכש"ט פ"ה ט"ו הנה כזית ביחד. ב' ג"כ ד"כ אה יודים. זכו

הקשה מתניתין לקמן: ה וקולות המוקדשין. כתב הר"ב
שהפגול והטמא מטמאין את היודים. לא מ"ה דבר. דהיה
בסתם יודים. כמ"ס שם הר"ב כפ"ק דשבת. וזו זידים שכן
מאורים בודאי סמוך לנטילתן ולא אכח דעתיה וכמ"ס ברפ"ג
יודים. ומ"ס הר"ב משום חשוי כהונה. קאי הפגול שלא יפגלוהו

יבין תפארת ישראל בועז

ראשון לציון

ד הר"ב ר"ה הנוגע
בציב היוצא ממנו לנוע:
כל עיני יס סדר לנפשה:

לחמת. אכל אינו מתחיל להפשיט מהאחר רק מהרגלים. ומפשיטין ג"כ
כציב בעגול. והח"כ מהבזב לזר האור: מהו משום דהמרגיל מפשיט
החיה לבסוף. לפיכך הוה חבור עד שפשיט כולו. [כך כ' רש"י וכו'.
ותמני דל"כ מרגיל נמי שעורו כחיה. ולמס חקיקתו חל ל' בני. ול"כ
ג"ל דהמרגיל שמוציא העור כולו דרך מרגלות הכהמה [כר"ב]. לפיכך אפילו
כבר הפשיט החיה. עדיין קשה הפשיטו עד שהפשיט כולו והפריד העור
מהכמה. וכן משמע מרמב"ם (ס): עדיין קשה הפשיטו כולו והפריד העור
הכ"ל הם ליטמא ולטמא. והשתא פליגי ר' יוחנן ורבנן בפירוש מלת
כזית ח צור: (בה) כזית כזילה במקום אחר. [וג"ל דגם מירי בשבתיים
מכונס במקום אחד ואינו מרודד. דל"כ היינו אלל דמשא ח' דלמ"ט כלל.
או נמי דהכא לא מירי שפלט הכזית מהסיון כשהפשיט. רק שפך. כלכ
הכזית בשר מהכמה. וכשהפשיט את"כ נשאר הכזית מדולדל כהעור. וד"ק:
(ב) ר"ל אדם או כלי הנוגע בציב: וליב היינו כמין חוט והלתול
בשר היוצא מאותו בשר שצדוקב בהעור. והליב אינו כזית כפ"ע.
אבל מעורה להכזית: (ג) ר"ל או שנגע בעור כשהעור בחון כנגד
אותו בשר: (א) לזיב ודאי כבשר. וגם שער עכ"פ הו"ל שומר
לכשר. דעיר הלחלי מתחלה [כחולין ק"ט ב'] (ג) על העור:
(ג) דהרי נשא כזית: (ד) דב' נגיעות אינן מלטרפות (נה) שפעכטין:
(ו) נגעטין. דהיינו משא: (ז) וה"ה באינן תחובין יחד. ונגע זבן
דטמא. דס"ל ב' נגיעות מלטרפות. דא"ל דס"ל דב' נגיעות אה"כ.
רק בתחובים יחד בקיסם דא"כ במשא נמי לא לנוע. דכל שלא זבא
לכלל מנגע לא זבא לכלל משא [במשא ס"ל] (ח) להכי בין במגע
ובין במשא טמא: (ט) כל עלם חלול שיש בו מוח. קרוי קולות:

לפומאדה (ס). ליטמא ולטמא (ס). עור שעל
הצואר. ר' יוחנן בן גוריון אומר אינו חבור (ס).
וחכמים אומרים חבור. עד שיפשיט את
כולו: ד עור שיש עליו כזית בשר (ס).
הנוגע בציב היוצא ממנו (ס) ובשערה
שכנגדו (ס). טמא (ס). היו עליו (ב) כשני
חצאי זיתים מטמא במשא (ט) ולא במגע (ט).
דברי רבי ישמעאל. רבי עקיבא אומר.
לא במגע ולא במשא. ומורה רבי עקיבא.
בשני חצאי זיתים שתחבין בקיסם (ט)
והסיון (ט). שהוא טמא (ט). ומפני מה רבי
עקיבא מטהר בעור. מפני שהעור
מבטל (ט): ה קולות המת (ט) וקולות

כנוגע בכזב בין ליטמא בין לטמא: עור שעל הצואר. מעלמו
נפשו לפיכך אינו חבור לעשות המופשט הראשון חבור כדרך
שהחיה עושה: וחכ"א וכו'. והלכה כחכמים: ד עור שיש
עליו כזית בשר. במקום ח': הנוגע בציב היוצא ממנו.
לנועה ותלחול היוצא מאותו בשר
ותלוי ודבוק במקלת. וצלוהו ליב
ליכא כזית. אבל מעורה הוא לכזית:
ובשערה. כבעור כנגד אוחו זכר:
טמא. דשערה אי שומר: טמא
במשא. שהרי נשא כזית נבלה: ולא
במגע. דחי אפשר ליגע (ט) ביחד
וכפי נגיעות אינן מלטרפות: לא
במגע ולא במשא. כדמפרש טעמא
כסיפא שהעור מטמא: ומורה ר"ע.
לחצ"ג דלא הוה כזית מעורה במקום
אחר. ככה"ג כגון שהחב שני חלחי
זיתים בקיסם. כלומר עין דק.
והסיון שהוא טמא. והלכה
כר"ע: ה קולות. כל עלם שיש
בו מוח קרוי קולות. וקולות המת

הכי. דהרי פסק [בפ"ג מטו"מ ה"ד] שטמאין צוה"ל ובמשא. משמע
שאין דק כאבן. אב"ט מעט ומגע אה"כ. וקי' הכי הוא עלמו פסק [בפ"ד
והו"ק דהרי הרמב"ם פסק בזה כר"ע מחבירו. והרי בש"ס כאן [ק"ד ב'] אמרין בפירוש לר"ע כרבנן דר' דוסא ס"ל דב'
נגעות מלטרפות. וז"ע. אבל איל"ק לרמב"ם שם דפתח ותנא דלהכי ב' חלחי זיתים שבדבוקים בעור אמ"ט. משום שהעור מטמאן, וא"כ למה
צריך הרמב"ם הו לומר טעמא דכל שאז"ע נגעטין אמ"ט במשא. הרי גל"י כפי טעמא דהעור מטמאן. ואף דבש"ס [ק"ד ב'] נמי אמרין
הכי לר"ע דס"ל עור מטמאן, וא"כ נקט נמי ה"ס דכל שאז"ע נגעטין אמ"ט במשא. כנר כ' רש"י שם [בד"ה לא זבא] דק' לר' ישמעאל לטמאיה
מהדר ר"ע. אבל לרמב"ם דפסק בזה כר"ע דשור מטמאן. הו לא

ישמעאל

גשמה הבהמה כי
מזה הבהמה לפני פ"ג
פ"ג פ"ג פ"ג פ"ג פ"ג

שנינו נוסחאות
ז (במקומן) ככ"ד א'
ליה וצריבין הכשר
כ"ק כטות ואינם
צריבים נשחטה
בהמה גד"ג וכו' ו'
וכוונתו הכהמה הולס
נשחט"ג דמי' בהמה
הוכשרו בהמה
גד"ג וז"ל תוכשרה...
גד"ג וכו' דמיה
ורבי שמעון נמשכ"ב
ר' שמעון גד"ג וכו' ו'
ר' ישמעאל לא
הוכשרו גד"ג וז"ל לא
הוכשרה"ג לא הוכשרו
דמיה (הבשר) צריך
הכשר ככ"ד ליה
האבר פסמא כ"ד
א' והאבר... משום
אבר נבלה גד"ג וכו' ו'
וכו"ג א' מן הנבלה
ורבי שמעון כ"ק
וכ"ד א' ר' שמעון

בזום פליס. הרמב"ם: מטמאין טומאת חולין במקומן.
פירש הר"ב אס חיבב עליהן להאכילן לנכרי. וכן לשון רש"י.
לנכריים מחשבה כדעתן במשנה ב' פ"ג דעוקלים. והא דפירשו
לנכרי ה"ל ישראל. ולנכרי חסור אכר מן החי כמו לישראל:
אלא דלת"ק א"ל אוכל שחטה יכול
כו'. ולא פירשו לנכרי. אלא
דנכרי רשעי איכא זאלי. אבל
בישראל רשעי לא עסקין ללא
שתיי. ומ"ל הר"ב דטומאת עלמן
אין צהן עד שחלקו כולן. גמרא
דרחמנא אמר כי יפול עד שיפול.
ו' ה' תוספות דהי שמעיין ליה
מינה לענין אכר מדולדל. מדורשין
מינה מינה עובה ניפול כדלקמן
[א"כ]. ממילא שמעיין קודם מינה

המדולדלין (ע) בבהמה (ע) מטמאין טומאת
אוכלין במקומן (ע). וצריבין הבשר (ע).
נשחטה בהמה (ע) הוכשרו בדמיה (ע).
דברי רבי מאיר. ורבי שמעון אומר לא
הוכשרו (ע). מתה הבהמה. הבשר צריך
הכשר (ע). האבר מטמא משום אבר מן
החי. ואינו מטמא משום אבר נבלה (ע).
דברי רבי מאיר. ורבי שמעון מטהר (ע):

עולה החיה: מטמאין טומאת אוכלין. אס חבב עליהן
להאכילן לנכרי. הו אוכל לקבל טומאה ולטמא אחרים.
דטומאת עלמן אין צהן עד שחלקו כולן. אבל מקבלין טומאה
מן השרץ ומטמאין בה את אחרים: וצריבים הכשר. לבל
במים לאחר שגדלדלו. ואחר כך
מקבליים טומאה לעולם: נשחטה
הבהמה. נטרוו מלטמא עוד
משום נבלה. ואף על פי שאסורים
צאטילה משום וצטר צדה טריפה
ידי נבלה טהרו. דאין שמטה עושה
ניפול: הוכשרו בדמיה. לקבל
טומאה בלא הכשר אחר. כדון בהמה
נשחטה וילא ממנה דס טהורשך
צרה צאחו דס: מתה הבהמה.
הצטר. גדלדל. לריך הכשר. לקבל

אינה עושה ניפול. ע"כ. ובמשנה ח' פ"ג דצריבות יליף לה
מק"ל. ועמ"ש סס, והע"ג דהיא קרא צטרטס כחיצוהא מוקמיין
לה צבהמה כדלקמן: וצריבים הכשר. וליכא למימר צהאי
אכר שכונו לטמא טומאה חמורה [ותן במשנה ג' פ"ג דעוקלים
שה א"ל הכשר] דאינו מטמא טומאת אכר מן החי עד שימת
ושמא לא יכל לירי טומאה חמורה. דשמא יבטחה. ואין שחטה
עושה ניפול. רש"י: נשחטה הבהמה. כתב הר"ב. דאסורים
צאטילה משום וצטר צדה טריפה. ועי' בפירש הר"ב רפ"ד.
ומ"ל ידי נבלה טהרו. וכן לשון רש"י כלומר ידי אכר מן החי
דמטמא טומאת נבלה. טהרו. הוכשרו בדמיה. ע' במ"ב
פ"ג דעוקלין: מתה הבהמה הצטר לריך הכשר. כתב הר"ב
דטומאת נבלה אין צו דמיתה עושה ניפול דכתיב (ויקרא י"א)
וכל אשר יפול עליו מהם צמוחם יטמא למעוטי מצי אילימא
למעוטי צחייסם מנבלתם נפקא. אלא ש"מ מיתה עושה ניפול
דה"ק כל אשר יפול מהם צמוחם על ידי מיתה הויא נפילה
מהם אכרים המדולדלים צהם] ואין שחטה עושה ניפול [לדכחוב
וכי יפול *למימרא דשחטה עושה ניפול] ולא צבי צמוחם אלא
על כרחך למעוטי שחטה] והאי קרא צטרטס כחיצוהא אס אינו
ענין לצטרטס דלאו צבי שחטה נינהו [דאשילו שחטתם מיתה
היא] חכה ענין לבהמה. גמרא פ"ד דף ע"ז: [ור"ש מטהר.
מסיק הר"ב דארישא קאי ומטהר האכר כל זמן וכו'. וה"ה
לצטר כל זמן וכו' וכדמסיים לאפוקי האכר והצטר וכו'. ומ"ל הר"ב
צתיקו הלכה כמאן. כמ"ל צס"פ. הלכך פסקין כר"מ דחמור. ועוד
דבגמרא צבי' אליבא דכו' הכ"מ צפ"ב מהט"מ וצפ"ב
מה' אבות הטומאות כתב כן צגס הר"י קורקוס. ושם כתב עוד דצפ'
צהמה המקשה מוכח צגמרא דהלכה כמותו]:

טומאה מן השרץ אס לא הוכשר מדולדל דטומאת נבלה אין
צו. דמיתה עובה ניפול ונחשב כאילו נפל אותו האכר א'
אוחו הצטר המדולדל ואינו נעשה נבלה עמה צמיתהה אלא
כאילו פירש מחיים הוא. וצטר הפורש מן החי טהור: האבר
צצמא משום אבר מן החי. דמיתה עובה ניפול דפרישנא
ואינו נעשה נבלה עמה. הלכך אינו מטמא משום נבלה.
ואיכא צין אכר מן החי לאכר מן הנבלה דצטר הפורש מאכר
מן החי לא מטמא טהרי אפי' צטר הפורש מן החי לא מטמא
כל שכן צטר הפורש מאכר מן החי ואילו צטר הפורש מאכר
מן הנבלה מטמא כצטר הפורש מן הנבלה עלמה: ורבי
שמעון כטהר. *א"ל לאוקמי מילתיה דר"ש אהך דסיפא.
דממה נפסק אי מיתה עושה ניפול לטמא משום אכר מן החי.
[וא] אינה עושה ניפול לטמא משום אכר מן נבלה. הלכך על
כרחך ר"ש אריבא קאי האכר והצטר המדולדלים צבהמה
מטמאין טומאת אוכלין במקומן. ור"ש מטהר האכר כל זמן
שמעוטה צבעלי חיים צאינו מטמא טומאת אוכלין. וטמא
דר"ש דאמר קרא (ויקרא י"א) מכל האוכל אשר יאכל אוכל שחטה
יכול להאכילו לנכרים צהיתר קרוי אוכל ומטמא טומאת אוכלים.
לאפוקי האכר והצטר המדולדלים שאסורים לנכרים משום אכר
מן החי וצטר מן החי. שאין קריין אוכל ואין מטמאין
טומאת

עולה החיה: מטמאין טומאת אוכלין. אס חבב עליהן
להאכילן לנכרי. הו אוכל לקבל טומאה ולטמא אחרים.
דטומאת עלמן אין צהן עד שחלקו כולן. אבל מקבלין טומאה
מן השרץ ומטמאין בה את אחרים: וצריבים הכשר. לבל
במים לאחר שגדלדלו. ואחר כך
מקבליים טומאה לעולם: נשחטה
הבהמה. נטרוו מלטמא עוד
משום נבלה. ואף על פי שאסורים
צאטילה משום וצטר צדה טריפה
ידי נבלה טהרו. דאין שמטה עושה
ניפול: הוכשרו בדמיה. לקבל
טומאה בלא הכשר אחר. כדון בהמה
נשחטה וילא ממנה דס טהורשך
צרה צאחו דס: מתה הבהמה.
הצטר. גדלדל. לריך הכשר. לקבל

תוספות רע"ק
במסכתין דף ק"ט פ"א
וברש"י שם. ואף היבא
דא א לבא לירי מע
לא פסמא משום שומר
כמו הבא קולית נבילה
סתומה צ"ל דתתם מקרי
אמיא לכלל מעג דאילו
סאהיל על העצם שנדר
הבוח סמא משום
סומאה בוקעת ועולה
והוי כמעט ועיין
מהרש"א דף קכ"א ע"ב
בתר"ה נגע אינו [את
בין] במשנה נשחטה
גד"ג הוכשרו בדמיה.
דבהמה נעשה יד לאכר.
כ"ב הרמב"ם והיינו
כדאוקיימא דר"ב ה
בסוגיא: [אות מ"ג]
הר"ב ד"ה ור"י מטהר.
א"ל לאוקמי סילת
דר"ש לחמני הא פסק'
כסוגיא דקאי אסיפא
ואהא דקתני הבשר
צריך הכשר ור"ש
מטהר לצמרי משום
דאי' להאכיל לאחרים
לא אובל. וצ"ג:

י כ"ן תפארת ישראל י כ"ן לקוטים

לקוטים
הר"ב ד"ה ור"ש וכו'
לי אכר וכו' פ"ג א'
לפרט כפוטו אסיפא
דפסק דברי ר"ש משמע
דאי' אחריותו אכר וצטר
והי אסיפא א"ל לאוקמי
אלא אכר כדלמני צבי'
זכיון סקן יחא לן לפרטי
אסיפא ולא כדדמי' נגמרא
אסיפא דעולם אסיפא קאי
אכר. וצ"ג דנגמ' כי
הא לפרט ארישא חקטי'
דמיה ליה קרא להכי
דילמא עומא דר"ס הכס
הואל ומעוטה צבעל חי
שאין צו עומאה מעוטה.
דתיחא יחור של חלה
נשפחה ומעוטה קליפה ר'
סוד

(ע) תלוין: (עד) שחלקו מצעל חי. ועדיין מעורין במקלת.
צאופן א"ל סיחור להתדבק יחד ויתפח. והרי אמה"ח
מטמא אדם וכלים נבילה. וצטר שחלקו מהחי טהור לגמרי:
(עד) ר"ל אף שרדיין מעורין במקומן צבעל חי. אפי"ה אס חשב
להאכילן לאדם. מהצבו אוכל לק"ט כנגעו צטומאה. וגם חוזרים
ומטמאין מהכלים אחרים. אבל טומאת אמה"ח עלמן אין צהאכר עד
שחלקו לגמרי: (עו) ר"ל אין מקבלין טומאה עד אחר שחלקו עליהם
מיום אחר שגדלדלו. ככל מאכל שצריך הכשר: (עז) דאף שגשגרו
צאסור אכילה משום אמה"ח. עכ"פ טהרו ע"י שחטה מטומאת
אמה"ח. דאין שחטה עושה ניפול. והו"ל צמוחובין אז: (עד) דאשילו
לא צחו צמים אחר שגדלדלו. מקבליים טומאה. ככל צהמה שוכשר
צברה לקבל טומאה ע"י דס שילא ממנה כשנשחטה: (עפ) ר"מ ס"ל
דס מכשר. אבל ר"ש לעעמיה [פ"ב מ"ה]. דס"ל רק שחטה מכשרת
דמשיח ליה אוכל. והכא הרי אין השחטה מצטרפה לאכילה. [כך
מסיק הש"ס הכא. וב"ל דאע"ג דמורה דוס משקה הוא. וכיון שכן

למה לא יכשר. אבל ס"ל דזו דוקא דס חלל אדם. והוא לבד
נקרא משקה וכמ"ל דוס חללים יטהר. והיקרא דעל הארץ שפכנו
במים לא קבל מרבו: (פ) ר"ל הצטר של אכר המדולדל. דאין צו
טומאת נבלה. דמיתה עושה ניפול. וזו"ל כאילו נכרד כצר מהבהמה
צחיים. שלא נעשה עמה נבלה כשמהה. וצטר הפורש מבהמה
צחיים. טהור. אבל מקבל טומאה לאחר שוכשר צמים: (פא) דמיתה
עושה ניפול. והו"ל כנפל ממנה האכר קודם מיתהה. וכו"ל דצטר
הפורש ממה"ח. טהור. וכזיה צטר הפורש מאכר נבלה. טמא:
(פב) אסיפא פליג. דקאמר ר"מ דשחטה הבהמה. הצטר מקט"ו
כשוכשר. ועל זה קאמר ור"ש נטיר. אפילו הוכשר אינו מקט"ו.
דס"ל מיתה עושה ניפול. ואסור (ענו"ס משום אמה"ח. וא"ל מדלא
חי לאכילה לשום אדם. לא מחשב אוכל לקט"ו. וכ"ל דפליג צרישא
בעוד הבהמה חיה. מדאכור האכר לנכרי משום אמה"ח. מכ"ש
דמה"ל לא נחשב הצטר אוכל לקט"ו. דכל המעורה צמוחובר צמוחובר
דמי [בעוקלין פ"ג מ"ה. כן מסקת הש"ס. ומיתה על הר"ב דפי' דלא
במסקת

למה לא יכשר. אבל ס"ל דזו דוקא דס חלל אדם. והוא לבד
נקרא משקה וכמ"ל דוס חללים יטהר. והיקרא דעל הארץ שפכנו
במים לא קבל מרבו: (פ) ר"ל הצטר של אכר המדולדל. דאין צו
טומאת נבלה. דמיתה עושה ניפול. וזו"ל כאילו נכרד כצר מהבהמה
צחיים. שלא נעשה עמה נבלה כשמהה. וצטר הפורש מבהמה
צחיים. טהור. אבל מקבל טומאה לאחר שוכשר צמים: (פא) דמיתה
עושה ניפול. והו"ל כנפל ממנה האכר קודם מיתהה. וכו"ל דצטר
הפורש ממה"ח. טהור. וכזיה צטר הפורש מאכר נבלה. טמא:
(פב) אסיפא פליג. דקאמר ר"מ דשחטה הבהמה. הצטר מקט"ו
כשוכשר. ועל זה קאמר ור"ש נטיר. אפילו הוכשר אינו מקט"ו.
דס"ל מיתה עושה ניפול. ואסור (ענו"ס משום אמה"ח. וא"ל מדלא
חי לאכילה לשום אדם. לא מחשב אוכל לקט"ו. וכ"ל דפליג צרישא
בעוד הבהמה חיה. מדאכור האכר לנכרי משום אמה"ח. מכ"ש
דמה"ל לא נחשב הצטר אוכל לקט"ו. דכל המעורה צמוחובר צמוחובר
דמי [בעוקלין פ"ג מ"ה. כן מסקת הש"ס. ומיתה על הר"ב דפי' דלא
במסקת

העור והרוטב פרק ט חולין

חאבר והבשר המדולדלין באדם... ק"ט פ"ג מ"י פ"ג

שנויי נוסחאות ח המדולדלין... נד"ג ח המדולדלין האבר המפטר... כ"י"ו והאבר... רבי שמעון... כ"י"ג ר'...

לקומים

יורה מטרה ומ"א חס יכול למות טהור ו... לאו טעם ואמרו מ"ט ד"י הו"ל ומעורה מעורה ט"ב... י"ל וס"ל לה"ב דלא קט"י לך דמיה דבדוק דלמ"א דה"א א"י"ג ד"י ח"ט ליה הן סכנה מ"מ כחמ"ס צ"פ פלוגמיה ד"י פלוגי עליה הם וס"ל דלא אמרי' הו"ל ומעורה מעורה וה"י ר"ג מ"י מסתמא הוא בכלל כחמ"ס בר פלוגמיה דר"י ו"י"ג כי"י נ"מא ל"ג הו"ל ומעורה מעורה אלא לעולם ל"י האמת ארישא מ"י י"ד ק"א ל"ג וסך דננמ' דמיה בעלמא שדודה דומה נקט וכו' מתוך כל מה שהקשה עליו כחמ"ו י"ל ע"ש ואין להקשות דא"כ דר"ג ק"י ארישא א"זאי נטר עד הכא דמ"מ י"ן ש"פ האמת הוא מטרה ג"כ בק" דוס"א כב"ב מ"א ח"ט נטר עד לבסוף דק"י א"ר"י ו"י להודיע דק"י נ"י ארישא ה"י ס"א ו"ג מטרה ולא הוכיח נטר דהש"פ ע"כ י"ד נטר ארישא י"ן ש"פ נטר ג"כ האבר... (ש"פ)

ח האבר והבשר המדולדלים באדם ולחיות. הרמב"ם בפ"ג מה' טומאת מת: טהורים. כתב הר"ב דאדם כי ימות כתיב. וכ"כ רש"י ותמיהה לי דכיון דבסמוך מפרטים דמה האדם הבשר טהור דמיה עושה ניפול. ח"כ ממילא שמתין לאבר וזכר וזכר המדולדלים טהורים כדכתבתי לעיל בשם החוספ' וי"ל דלי לאו כי ימות לית לן דמיה עושה ניפול באדם: מיהוד: כתב הר"ב דמיה עושה ניפול וזכר הפורש מן האדם החי טהור. וכן לשון רש"י ומחלקי מן הספר מה שמתין לאבר וזכר. והא דבשר הפורש מהאדם החי טהור ה"ן בפ"ד ע"ד דר"י: כחמ"א משום אבר מן החי. ואינו כחמ"א משום אבר מן המת (ט). דברי רבי מאיר. ורבי שמעון מטהר (ט):

ח האבר והבשר המדולדלין באדם. טהורין (ט). מת האדם. הבשר (ט) טהור (ט). האבר משום אבר מן החי. ואינו כחמ"א משום אבר מן המת (ט). דברי רבי מאיר. ורבי שמעון מטהר (ט):

שהיה כתוב עוד בפירוש הר"ב. והא דבשר הפורש מהאדם החי טהור ה"ן בפ"ד ע"ד דר"י: כחמ"א משום אבר מן החי. וכחמ"א משום אבר מן המת (ט). דברי רבי מאיר. ורבי שמעון מטהר (ט):

טומאת אובלים. והל' כר"מ בשתיק: ח המדולדלים באדם טהורים. דאדם כי ימות כתיב (במדבר י"ט): מת האדם הבשר טהור. דמיה עושה ניפול (ט) וזכר שפירש מן האדם החי טהור: האבר משום אבר מן החי. ודין האבר שפירש מן האדם החי. שהוא מטמא כ"ז כהוא אבר שלם משום אבר מן החי. אבל כוית צער שפירש ממנו או עלם כשעורה שפירש ממנו טהור. ואבר שפירש מן המת וזכר ופירש מאותו אבר כוית צער או עלם כשעורה. טמא: ור"ש

במאיר. באבר מן המת נמי כמו באבר מן החי. דכבר כ"ס שחבר מן החי צער הפורש ממנו. או עלם כשעורה הפורש ממנו טהור. הכי נמי באבר מן המת. ואין הלכה כר"ם: (* בר"כ ד"י וכל"ל נ"ל ופ"ט הכ"ז מן הכהמ"ס (י"ל האדם) ק"ד טמא (י"ל טמא).

המת נמי כו'. וכ"כ הרמב"ם. ואל תהמה גדולה מוז מ"יגו לר"א שחמר שלא א"יכו על אבר דמטמא. אלא אבר מן החי כדחתן בפ"ו דע"ד מ"ב. ונ"מ רש"י ותוספות לא פירשו כן אלא דל"ק באבר מן החי ס' ל דח"א הפורש ממנו טהור. או עלם טהור אבל צער הפירש טמא וכו' א. או צער הפורש טהור. ועלם טמא. כה' נחויא דמתניתין ג' פ"ו דע"ד. ור"ש מטהר בין בעלם בין בצער הפורש ממנו. דכבר כר"י יהושע דהתם דמטהר בצנייה. וזו"ל דעת הרמב"ם והר"ב נ"מא ל"ו לפד"ש ר' מאיר אליבא דהלכתא. מבום דר"מ מר"א דמתניתין ט"י מר"ש דהא כולו סתמי אליבא. מיהו בפ"ד דע"ד ר"י מ"ו [י"ז] איבטי' ל"ו ר"מ ור"ש מ"י [כלומר הלכה כמאן] תיקו. והלכך מהבשר כפירש"י והתוספות דלא להפליג במחלוקת. ואיח"א ר"ש אליבא דהלכתא דהא ל"ו מ"כרעה ההלכה בין ר"מ לר"ש:

י בין תפארת ישראל י בין

הפורש מהאמת טהור. והפורש מאבר ממת טמא. אבל צער הפורש מהאמת ס"ל דטמא רק בצער הפורש מהחי ס"ל ברישא וטהור. ולא בפירש מהאמת (ט) (ט) בכל נו"מא. בין בצער ובין בעלם הפורש מהחי. בשניהן מטהר ר"ש. [כך מסקנת פ"ג. ודלא כר"ב. וכן פירשתי לפי רש"י ותוס' שס' אבמ"ס ל"מ הא דקאמר בש"ס במסקנא כוית צער ועלם כשעורה איבא בנייהו. כ"ל דל"ק רק צער הפורש מהאמת ח טהור כמו צער הפורש מהחי ברישא. אבל עלם כשעורה הפורש מהאמת טמא. כה' נחויא בש"ס. ור"ש ס"ל דגין בצער ובין בעלם הפורש מהאמת טהור:

כמסקנא. ועל רמ"ט דמ"ט ליה: (פג) אף שאין יכולין לחזור להדבק ולהתפאח: (פד) שפירש ח"כ מאבר המדולדל: (פה) דמיה עושה ניפול. וכאילו פירש מחיים דמי. והרי צער הפורש מהי טהור: (פז) אף דמיה עושה ניפול. ולא פ"י ת"ק בדבריו מ"י כ"ז א"י נחשב להאי אבר כאמת"ח או כאבר ממת. ד"ל דה"מ לעניין צער כוית הפורש מהאמת"ח וס"ל כמ"ד בש"ס דבשר הפורש מהאמת"ח טהור. והפורש מאבר המת טמא. או דה"מ הוא לעניין עלם כשעורה הפורש מהאבר. וס"ל כאידך מ"ד בש"ס דעלם כשעורה

ציונים

פ"י א הזרוע והלחיים והקצבת. ק"ט פ"ג מ"י פ"ג

שנויי נוסחאות פ"י א בארץ ובחול. כ"י"ג ובכ"י' לו בין בארץ בין בחול. ומה (א) ח חולין. כ"י"ג טח א"י. כ"י"ג ל"א. שא"ן. כ"י"ג ח' ובכ"י"ג שא"ן. קדשים שתייבין כו' אינו דין שתייבין כ"י"ג ש"ן חייבין. ש"ה"ו חייבין וכ"ס כ"י"ג (וכ"ס שיהוא חייבין). כ"י"ג דאחרין (חבתן). כ"י"ג ל"א ח' כ"י"ג

חוספת הזרוע והלחיים פרק י חולין יום טוב ציונים

פרק י א ובחוצה לארץ. [פירש הר"ב. משום דנבי למיתני בחולין אבל לא במקדשין כו' וכן פירש"י] ועין בפירוש הר"ב דר"פ דלקמן [ומ"ש שם בש"ד]: שהיה בדין ומה אם החולין שאין חייבין כו'. בגמ' פריך מה לחולין שכן חייבין בצרכיה כו'. ואי מוכרים שכן חייבים בראשית הגז. ואי מחיבים שכן נכנסין לידר להטעמך. ומכאן מלקח ויהוה ד' פטורים ממעשר:

ר"ע מברטנורה פ"י א הזרוע והלחיים. בארץ ובח"ל. מכוס דנבי למיתני בחולין אבל לא במקדשים חיי לכולהו: בפני הבית. בזמן שזית המקדש קיים: ואתן אותם. חייבין במתנות (ד). קדשים שחייבין בחוה ושוק. אינו דין שחייבין במתנות. [תלמוד לו"מ ח] (ויקרא ד) ואתן אותם לאהרן הכהן ולבניו

י בין תפארת ישראל י בין

פרק י א שמתן לכהן מכל בהמה ששחטה: (ב) וק"י"ל דאין טהור בח"ל [י"ד ס"א]: (ג) בזמן שהמקדש קיים: (ד) זרוע ולחיים וקצבת: (ה) בחוה וכו'

הוספות רע"ק לנמינה מאבראי לפני ה' כתיב ולעיל בנואי הא טעיל חולין בעורה. נסרא: [אות נא] תי"ם ס"ד"ה שררה בדין. דפטורים ממעשר. חו"ל נמי תימי מכלאים וטריפה דתנן בפ' מעשר בהמה שאין נכנסים לידר להטעמך

שנויי נוסחאות פ"י א בארץ ובחול. כ"י"ג ובכ"י' לו בין בארץ בין בחול. ומה (א) ח חולין. כ"י"ג טח א"י. כ"י"ג ל"א. שא"ן. כ"י"ג ח' ובכ"י"ג שא"ן. קדשים שתייבין כו' אינו דין שתייבין כ"י"ג ש"ן חייבין. ש"ה"ו חייבין וכ"ס כ"י"ג (וכ"ס שיהוא חייבין). כ"י"ג דאחרין (חבתן). כ"י"ג ל"א ח' כ"י"ג

שור אט קס: בנה בנה ופרס. כל אחת מנה וחצי וצ"ע מהפי לא חטיב גז שזו פחות שבגיוות: בכל שהן. לאו דוקא דבפחות מששים סלעים לא מהייב בראשית הגז. אלא משום דרבי דוקא יהיב שיעורא רבה. קרי טנא לשיעורא זוטא דרבינן. כל שהן.

והסלק במשקל כ"ד מעים ומשקל כל מעה ששה עשר גרעני שיעורא: במה הוא נותן לו. הבא לחלק ראשית הגז שבידו לא יפחות לכל כסן ממשקל חמש סלעים אמר מלובן. ולא שיהיה הייב ישראל ללבונו. אלא שיהן לו שיעור מן המזר הזואי. דהיינו שאינו מלובן עד שכלילבנו הכהן יעמוד על משקל חמש סלעים למר מלובן. כדי שיוכל לעשות ממנו בנד קטן הרואי לשידור. ומאי ניהו אבנט. מרמז קרא אחר ראשית הגז מיד. כי בו בחר ה' אלהיך מכל שבטיך לעמוד לשרת. שמשינן מינה דהכי קאמר קן לו מראשית גז לאקד. כדי שיוכל לעשות בנד לעמוד לשרת. והקטן שבבגדים הרואי לשידור הוא אבנט. והוא נעשה מחמש סלעים למר מלובן. וראשית הגז אינן לו שיעור מן הסורה. ומדברי סופרים שלא יפרות מאחד מששים. ואין

הייב בראשית הגז עד שיגזו חמש אלא. והיה גיזת כל אחת ממשתכן אין פחות מי"ג סלע. שאם היה גיזת אחת מהן פחות מי"ג סלע. אע"פ שמשתכן גוזות יותר מה' סלעים הרי זה פטור: עד שצבעו. בעלו קודם שנתנו. פטור. מלינתו עור. דקנייה בשינוי. והוא ל' כמזיק מחטת כהונה או שאכלן. דפטור: ולא צבעו. אין זה שינוי ואכתי בעיניה הוא: הלוקח גז צאנו של נכרי. כשהוא מחובר לללן פטור דגז לאקד כהיב. והוא לאן לאו ידידי הוא ולאין קפיד רחמנא. ולאו אהיזון ידידיה: אם ששיר הטובר.

המוכר חייב. דא"ל לוקח מהנה דכסן גבך היא: ואם לאו הלוקח חייב. דא"ל מוכר מהנה דכסן לא זכתי נך: שחזופות. לא שכרות ולא לבנות: זה נותן לעצמו. הלוקח טותן לעלמו. על מה שלקח והמוכר טותן לעלמו על מה ששיר אללו דגיוזת הלכות טובה משל שחזופות. וכן זכרים ונקבות גיזת הזכרים קשה והיא דנקבות רכיך:

דכתיב ציה לאן דמשמע מרובה. ללאן שס המין הוא: בכל כסן. כהב הר"ב לאו דוקא כו'. אלא משום דר' דוקא יהיב שיעורא רבה שהמנה מאה זוז כ"ה סלעים. הרי מנה ופרס ל"ז וחצי והמשה פעמים ל"ז וחצי. קפ"ז וחצי: ובמה נוהגים כו'. מפרשינן בגמרא דלאו ארישא קאי אדקחני בכל שהן. אלא מלתא באנפי נפשה היא בישראל שיש לו גיוזן הרבה לחלק ששים שבסן יש בו כדי לחלק לכהנים הרבה: לא הספיק ליתנו עד שצבעו פטור. פירש הר"ב דקנייה בשינוי. וה"ל כמזיק מחטת כהונה כו' [פירשי' קודם שנותן לכהן] דפטור. ואע"פ דקנייה בשינוי לא קשה אלא לענין שאין מחזיר גוף הגזילה אבל מ"מ לריך להחזיר לו דמיס [כדתנן בהגוזל קמא]. הכא פטור מאי טעמא אכ"א דלכתיב זה

[דמשמע בעודן קיימות חייב ליתן אבל אינן קיימות לא חייב הכתוב כסן השלומין]. ואכ"א משום דה"ל ממין שאין לו תובעין. גמ' פרק דלעיל דף ק"ל ע"ב: המוכר חייב. כהב הר"ב. דא"ל לוקח. נוסחה דכסן גבך היא דמסתמא לא זבין המחטות. כדחן משנה ג' פרק דלעיל. לקח ממנו במשקל טותן לכהן ומנכה לו מן הסמים גמרא: זה טותן לעלמו וזה טותן לעלמו. כהב הר"ב דגיוזת הלכות טובה כו'. ועלמ טובה קמ"ל דיקנה מן הלוקח כשיעור השחופין או הזכרים ויתן לכהן. גמרא דף קל"ז. ואיתא התם דלרבי אלמאי דגמר נתינה נתינה מתרומה כדפירש הר"ב ריש פירקין. דינא הוא דלא יתן משחופות על לבנות. כמו דאין תורמין ממין על שאינו מינו. והר"ן האריך בזה:

לוקח ממנו במשקל טותן לכהן ומנכה לו מן הסמים. גמרא: זה טותן לעלמו וזה טותן לעלמו. כהב הר"ב דגיוזת הלכות טובה כו'. ועלמ טובה קמ"ל דיקנה מן הלוקח כשיעור השחופין או הזכרים ויתן לכהן. גמרא דף קל"ז. ואיתא התם דלרבי אלמאי דגמר נתינה נתינה מתרומה כדפירש הר"ב ריש פירקין. דינא הוא דלא יתן משחופות על לבנות. כמו דאין תורמין ממין על שאינו מינו. והר"ן האריך בזה:

לא חסא מוכר מהנה דכסן לא זכתי נך: שחזופות. לא שכרות ולא לבנות: זה נותן לעצמו. הלוקח טותן לעלמו על מה שלקח והמוכר טותן לעלמו על מה ששיר אללו דגיוזת הלכות טובה משל שחזופות. וכן זכרים ונקבות גיזת הזכרים קשה והיא דנקבות רכיך:

יבין תפארת ישראל יבין

ומשמים ימדו. אך לא יהיה משקלו יותר מה' אטע. ואפשר דנדיענד סגי בלרנו פחות מל"ג אמה. וכן משמע מהוס' [ערכין דע"ו ב' ד"ה אבנט] שכתבו שמקישו ב' פעמים סביבו. משמע לכאורה דכן אורכין: (יז) אבל השיעור מה יתן מכל גיתתו. איש קבוע מדלורייתא. ורק מדרכין שיעורו אחד מה' [של"ג]: (יח) דקניו' בשינוי. וה"ל כמזיק מחטות כהונה. או שאכלן דפטור מדיני אדם. מדהו"ל ממין שאין לו חובעים: (יט) דהרי בעינא הוא כדוכס: (כ) מהנייה עלמה לעלמו: (כא) דא"ל לוקח למוכר. ראשית של הכסן גבך הוא. דמסתמא לא זבין המחטות [כלעיל פי"ג מ"ג]: (כב) דא"ל מוכר ללוקח ראשית של הכסן לא מכרתו לך. מדלח לקחת במשקל: (כג) גרויע: (כד) דלכות טבות משחופות. ואל נקיבות רך וטוב יותר משל זכרים. גם אכור להפרים מרע על יפה. ששטיקין שלו [של"ג סי"ב]:

יבין תפארת ישראל יבין

ומשמים ימדו. אך לא יהיה משקלו יותר מה' אטע. ואפשר דנדיענד סגי בלרנו פחות מל"ג אמה. וכן משמע מהוס' [ערכין דע"ו ב' ד"ה אבנט] שכתבו שמקישו ב' פעמים סביבו. משמע לכאורה דכן אורכין: (יז) אבל השיעור מה יתן מכל גיתתו. איש קבוע מדלורייתא. ורק מדרכין שיעורו אחד מה' [של"ג]: (יח) דקניו' בשינוי. וה"ל כמזיק מחטות כהונה. או שאכלן דפטור מדיני אדם. מדהו"ל ממין שאין לו חובעים: (יט) דהרי בעינא הוא כדוכס: (כ) מהנייה עלמה לעלמו: (כא) דא"ל לוקח למוכר. ראשית של הכסן גבך הוא. דמסתמא לא זבין המחטות [כלעיל פי"ג מ"ג]: (כב) דא"ל מוכר ללוקח ראשית של הכסן לא מכרתו לך. מדלח לקחת במשקל: (כג) גרויע: (כד) דלכות טבות משחופות. ואל נקיבות רך וטוב יותר משל זכרים. גם אכור להפרים מרע על יפה. ששטיקין שלו [של"ג סי"ב]:

וכן כסמין וכ"ה צטון וע"ש. (אב"ז) לא נקבות.

חמש רחלות נוזות. מליון פי"ג מי"ג נ"ב ק"ב ט"ה וע"י טיב"ט טותן"ט ד"ה מנה ופוס: ובמה נותנין לה. כפיני שס: משקל חמש סלעים. מ"י שס ה"י סופ"ט שס ספ"ח ג"ג לא הספיק לתנו לו. ונ"ב ס"י ט"ה נ"ב ס"ב ז"י ט"ה מ"י ט"ה ט"ש"ט שס ס"ט ע"ד שבבעי פטור. ט"י מוס' לקמן קל"ז ט"ב ד"ה ט"ה דע"ש: הלוקח גז צאנו של נכרי. מ"י שס ה"ס מוס' ט"ג שס פ"ו: הלוקח גז צאנו של הבדוי. ויזמני ט"ז פ"ג ה"ס ספ"ו שס מ"י שס ה"י מוס' ט"ג שס ה"י ור"י ש"ב בינים. מ"י שס ה"ה מוס' ט"ג שס:

ראשון לציון פרק יא במשנה חמש רחלות נוזות מנה מנה ופרס ג"י טע"ד נוזות מנה ופרס פ"ט כפ"ר כ"ס:

שנויי נוסחאות

רבי דוסא בן הרכינס אומר חמש רחלות נוזות מנה מנה ופרס כו' בראשית הגז וחכ"א. דר"י ובטייק ובכ"מ ובכ"י ובע"מ פ"ג מ"ג חמש רחלות נוזות כו' בראשית הגז בדברי ר' דוסא וחכ"א: כמשתו ד' ריזות ליתא וע"י צטון. (נוזות) כל שהן. בעדות שס. ליתא. ובמה נותנין לו. ככ"מ ובכ"י. נותן לו וכה' דר"י (וסס וסס הו"א). ולס כטייק (וסס סה הו"א). חמש סלעים ביהודה. ככ"מ. שתי ביהודה ע"י כטאות פ"ה מ"ע. (סלעים) בגליל ככ"מ ובכ"י ליתא. מלובן ולא צואי. דל"ס לא צואי; כטייק. לא צוי: ככ"מ מלובן צואי ולא צבוע ופיזו וע"י כטאות כ"ט ע"ב. שיהא בו כדי סתחה. ככ"מ שיהא לו פרי נתינה דר"י כרבי שיהא בו בתנה. ק"א הספיק ליהנו. ככ"ר א' גזו ולא הספיק ליתן. (הלוקח גז צאנו של נכרי פטור מרה"ג). כטייק ליתא: דר"י הלוקח צאנו של אצמו. הלוקח ג"צ של חברו. דר"ל ובכ"מ ובכ"י לקח. המוכר חייב. כמ"ס ליתא. לא ששיר. דר"י ובכ"י ובכ"מ ולא. הלוקח חייב. כמ"ס לקח. שחזופות ולבנות. ככ"מ ובכ"י ס' מחזופות ו"י. וכן כסמין; דר"י ובכ"י א' מחזופות: ככ"ר כ' ולא נקבות:

שלוש הקן פרק יב חולין

למקור את. גדל וכתיב
 וכל בני ישראל יחד
 נתייף בהן. ומה (אם)
 מצוה קלה שהיא
 באיור. כפי פירוש
 ליהא; כתיב מה אם.
 באיור וכי גדל (אם)
 כ א ס ר; כתיב...
 באיור; כתיב בבאיור.
 אמרה תורה. כתיב...
 התורה. ק"ו (על)
 מצוה חמורה שבחמורה.
 גדל וכתיב ליהא; כתיב
 פטור... למצוה...
 כתיב ב'... החמורה
 בתורה. סליק

קודם שגזל דאם לא גזל מה ישיב. גמרא: ה אפילו לטהר את המטורע. נפקא לן לעיל בגמרא. מדכתיב תשלח מ"מ. ואי
 לאו קרא סד"א. הואיל ואמר מר גדול שלום שבין איש לאשתו שהרי אמרה הורה כמו של הקב"ה שנכתב בקדושה ימחה
 על המים. והאי מטורע כיון דכמה דלא מיטער אסור בתשמיש המטה דכתיב (ויקרא י"ד) וישב מחוץ לאהליו שבעת ימים.
 אהלו זו אשתו. מאכן שאסור בתשמיש המטה. מהו דתימא לית עשה ידיה וידמה עשה לשלוה הקן. קמ"ל:
 קל וחומר על מצוה חמורות.
 עמ"ש צוה צרפ"צ לחבות: אדם אם על בניו. אפילו לטהר את
 סליקא לה מסכת חולין המצורע (א). ומה אם מצוה קלה שהיא
 באיסור (ב) אמרה תורה (דברים כ"ב) למען ייטב
 לך והארכת ימים. קל וחומר על מצוה חמורות שבתורה:
 נשלמה מסכת חולין

תוספות רע"ק
 אליבא דכולי עלמא:
 (עיי רש"י שם דל"א)
 ניהא: ה (אות נט)
 תו"ם ד"ח אפילו. מהו
 דתימא ליתיה עשה.
 והיינו היבא דליבא אלא
 עשה כגון דנפל ע"פ
 לשלחה. דלאו ליבא
 ולנבי העשה ס"ד ר"ג
 ניבא ביח מאי אולמיה
 היא עשה מ"א עשה
 רבין דגדול השלום.
 גמרא. (דף קמ"א ע"א).

י כ י נ תפארת ישראל בועז
 עיי ר"ן סוף מילתין. ובכ"מ פ"ז מסנהדרין: (כא) ולא נקט אפילו
 לטהר היולדת ממנו עפי ממטרע. רבותא קמ"ל. דלא מבטי
 ביולדת בכסיקריב העוף יבטל העשה מדלוי אכשר לשלחה אח"כ.
 וא"כ איך ידמה עשה דיולדת העשה ול"ת דשילוח. אלא אפילו
 לקחה לטהר מטורע דאמר שיעבול אותה במים חיים ושלחה על כפי
 השדה כיון בשילוח הקן. רק דביני ביני עבר אעשה. סד"א
 דהבוא עשה דעשרת מטורע דחמיר. גדול השלום. שהרי ע"י
 שיתטער יהיה מותר בפריה ורביה שאכשר בה חמלה. ולהכי הו"ל
 לדהתי לעשה דשלוה. קמ"ל דמדכתיב תשלח משמע מכל מקום
 י"ל דכבר כתבו פסקי תוס' [זכחים ס"ו ט"ז] דהיבא דלא דלא לדמי. הרי גליז לא דמי. דלא כוה בעידנא. דבשעה שמנעל (הלאו) [העשה] לא מקיים העשה.
 דחמיר וכדאמרי. אפשר דמי לעשה אפילו אינו בעידנא [כתום' פסחים ל"ט א']. ואילוה"ק עכ"פ אכתי ל"ל קרא דלא לדמי הרי באכשר לקיים שיהיה אפילו
 ל"ת לא נדחה מקמי עשה [שבת קל"ג א']. והרי הכא אפשר שימחין עד שיזמן לו עוף אחר. י"ל דשהויי מלוא לא משהיני. דנמי מקרי דחוי [כתום'
 שנועות ד"ג א']: (כב) הוא חלק כ"ד מדייר. שאפשר שיזליאנו בעד לפור קטן לטהרו. ע"י שיקיים מצוה שלוח הקן: נשלמה מסכת חולין

תוספות רע"ק
 אליבא דכולי עלמא:
 (עיי רש"י שם דל"א)
 ניהא: ה (אות נט)
 תו"ם ד"ח אפילו. מהו
 דתימא ליתיה עשה.
 והיינו היבא דליבא אלא
 עשה כגון דנפל ע"פ
 לשלחה. דלאו ליבא
 ולנבי העשה ס"ד ר"ג
 ניבא ביח מאי אולמיה
 היא עשה מ"א עשה
 רבין דגדול השלום.
 גמרא. (דף קמ"א ע"א).

ציונים

פרק א הלוקח עובר חמורו פרק א בכורות

אחר חולין סידר בכורות על הסדר הכתוב כמו כן. כי אהר שאמר רק בכל אות נפשך. אמר לא
 תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך תירשך ויצהרך ובכורות בקרך וצאנך. הרמב"ם:

פ"א א הלוקח עובר
 רמורו של נכרי.
 כי פ"א יושלמי פסחים ס"ז
 כ"ג עמוד זכר פ"א ס"ז
 הנילחא פתח נח עשה י"ח
 החומש נח סוף י"ב סוף
 פ"ד מה' נטיות ה"ב פ"ג
 סוף קמ"א קמ"ו:

פרק א א הלוקח עובר חמורו פרק א בכורות
 לקדושה [פירשו החובשות קדושה צורה] אבל מוכר דקא מפקע לה מקדושה אימא לקנסיה קמ"ל
 [כלומר דלא נימא נתייבזה בצבורה משום קנס. כ"מ פ"ב מה' צבורים] וכחצו החובשות דהמ"ל אי תנא לוקח. משום דלא עבד
 איסורא. אבל מוכר דעבד איסורא כדקתני אע"פ שאינו רשאי אימא לקנסיה [ומיחו] חד מתרי טעמי נקט. פ"ב. והמשתתף לו
 ר"ע מברשנורה

תוספות רע"ק
 פרק א א (אות א)
 תו"ם ד"ח
 הלוקח. צריכי דאי
 תנא לוקח. דאי משום
 דאשטמ"ל בין דהאם
 דנכרי והעובר דישראל
 ובין דהאם דישראל
 והעובר דנכרי דפטר.
 להתי הלוקח עובר או
 לוקח האם. תוס' [אות
 ב] שם בא"ר פ"י החו"ם
 קדושת בכורות. דפעמים
 שהעובר נקיבה ומייתי
 לה לקדושת בכורה
 וכלא טעם דמייתי
 לקדושה מצי לסימר
 כיון דלא טעם
 מקדושתיה ליש לקנסיה
 אלא ניחא ליה לסימר
 אפי' הבאת קדושה
 איכא. תוס':

מסכת בכורות
 פרק א א הלוקח עובר חמורו (א) של
 נכרי (ב). והמוכר לו אף
 חמור בלבד ואידי דזוטרין מיליה דפטר חמור. פסיק ושרי
 ליה. וכל הנך פריקי אחריו מיירי. בצבור צהמה טהורה: אף
 על
 ואיתנהו נמי בטמאה כגון המקבל לזן ברזל כו'. וז"ל הטור ס' שכ"א וכל דיני שופות הנכרי צהורה קן דינו בטמאה וכו': אף
 ע"פ שאינו רשאי. ל' הר"ב מפני שגששית בה מלאכה בשבת. וכן לשון רש"י. ולפום ריהטא נקט רש"י. כמו שפרש בפ"ק דע"ז
 מ"ו והתם יחא. משום דבגמרא ס"ד דטעמא דמתהיני הכי הוא. ופריך ליה ועבד כיון דזבנה קנייה. ומסקינן גזירה אטו
 שטרות ושאלה. וכדפירש הר"ב שם ובמ"ב פ"ד דפסחים. והכא דלא איתמר עלה בגמרא כלום. ה"ל לרש"י לפרש כפי האמת
 שפא

י כ י נ תפארת ישראל יכין
 פרק א א אף דבמורה דיני צבור טהורס נזכרים קודם כטר
 חמור. אפ"ה נקט כתנא דיני פטר חמור החלה.
 מזוטר מילייא פסק ושדי להו. והדר מלריך בזיני צבור טהורה.
 אפנס כמה דיני צבור טהורות שהגין גם בעמאה. כלאן ברזל

י כ י נ תפארת ישראל יכין
 [פ"ב מ"ד] ועוד הרבה. ואפ"ה לא נקט להו. מדלויק מלחין
 בחמור: (ב) והעובר צבור במטי אמו. ונקט סתמא. משום דאפי'
 רק מסופק אם צברה. כשלא היה יד נכרי בחלנע חייב להפריש
 טלה ומקיימו לעלמו. ואין העבומ"ז נאמן במסל"ה בדאורייתא.
 או

מן הכבשים ומן העיזים...
גיר פסח: כי מוקדן יום: וסודרה
בו עשיתם הרבה. (בגל ל'
פסח: לא יאן פדיון לא בעגל
ולא בהמה יתן, וי' י' י' י'
ועל כס' ט"ז י' י' י' י' י'
פסח פסח: פסח פסח: פסח
פסח פסח: פסח פסח: פסח
פסח פסח: פסח פסח: פסח

שנינו נוסחאות

ד' וילדו ב' זכרים.
במשכב' וילדה .
וכונה בנטי' כלפיו .
מלה אחר לעצמו .
במכני' . והוא לעצמו .
וסודרה בו פעמים הרבה
גכום . במשכב' פורה
בו: ; בנטי' . פעמים
רבות: ; במכני' . וכונה
ע"י רמב"ם בפי המשנה
שפי' פעמים הרבה נכנס
לדיר להעשר ע"פ זרחה
שלא היה גורם ופסח בו
ז"ל כ"א פודה בו (כמו
שהוא במשכב') והלעיל
קאי כמ"ס בב"י על ס"א
(והוא) הוא על הו"ט
שלא הביא קן מפי' המכני'
וע"י גמרא"ם סוף הל'
בכורים שמה ג"כ להביא
אל הכ"י שפי' בדבריו וע"י
שהעיר מהל' דעשרה ט"ן
שדף י"א ע"א ט"ס נחום'
וכן העיר בב"י כ"ל והח"י
הקטן מ"ט (ד' ע"ב)
ה"ר ח' אן מני תינה
כ"י וכתב שאפשר שרמב"ם
ל"ג כלל הא דליר כ"י
וכן לוחי במ"ה כ"ל
שקט' לא ובס' מנחת
חזק' (הגרמ"ש ג"ליו
המשיח' של) . והנה
בו . כ"י ג' נהנה בו .
ד' ולא בשחוחה כ"י
ולא בכלאים (ולא בב"י)
כ"י לא . לא בכלאים .
וכ"י לא בשחוחה ג'ס
במשכב' ; בנטי' י' י' י'
רבי אלעזר ; כ"י י' י' י'
אלעזר וי"א במשכב'
(וס' ור"א) .

אע"ג דחרי ספיקי הוא . אבל צב' נקבות זכר . או צ' זכרים
וב' נקבות . כיון דא"ל לעשות מעשה ליתן שום פלה לכן .
לא חמירין שפירוש טלה לעלמו מאחר דחרי ספיקי הוא . ע"כ .
ומ"ש משום דליכא בכל חד מהנך ספיקי עובא כו' . השינו
הר"ח ז"ל [ספ"ג מה' בכורים] שהכל
נכנס בספק א' שהוא שמה הזכר י"א
אחר הנקבה: ד' וילדו שני זכרים .
ונתערבו . הרמב"ם סוף הלכות
בכורים: שנאמר ופטר חמור וגו' .
ארישא קאי . כלומר מנלן דפדיון פטר
חמור צ"ה . שנאמר ופטר חמור וגו'
רש"י: זכר ונקבה (כו) . גדול וקטן .
בין נקבה . רש"י: גדול וקטן תמים
ובעל מוס' . הפדה חמור ריבה אי
הפדה חמור ריבה אפילו כל הני
[עגל חיה כו' דממטיין במתניתין
דלקמן] נמי . א"כ שה שה *כלומר
ג"ש דלקמן] מאי אהני ליה . גמרא

ביכרה וילדו שני זכרים (כ) נותן מלה
אחד לכהן . זכר ונקבה . מפריש מלה
אחד לעצמו (כ) . שנאמר (שמות ל"ד) ופטר
חמור חפדה בשה (י) . מן הכבשים ומן
העזים (כו) . זכר ונקבה (כו) . גדול וקטן .
תמים ובעל מוס' . ופודה בו פעמים הרבה (כ) .
נכנס לדיר להתעשר (כ) . ואם מת נהנים
בו (ל) : ה' אין פודים . לא בעגל . ולא
בחיה (א) . ולא בשחוחה (ב) ולא במריפה (ג) .
ולא בכלאים (ד) . ולא בכ"י (ה) . רבי אלעזר
מתיר בכלאים מפני שהוא שמה . ואמר

מחיים . דמעידנא דאפרטיה בראשית דקטן קאי : ה' ולא
בחיה . לבי ואל: ולא בשחוחה . צ"ה שחוט: ולא
בטרפה . כגון שנחטו רגליה מן הארנובה
ולמעלה: כלאים . ח"ס שצ"ח על רחל: מפני שהוא שמה .
דבין רחל בין עז קרויין שמה . ואין הלכה כרבי אלעזר:
כו

שני זכרים כדתן במתניתין דלעיל . אבל ההוספות לעיל שם
כו' . והנחא אפי' כשהוא עדיין ציד ישראל: נכנס לדיר כו' .
היה לו כו' והא דפירש מחלה בעשרה היינו טעמא דהכי
תנו רבנן [דף י"א] ש"ל אמרו נכנס לדיר כו' בשראל שהיה לו עשרה כו' . וה"ה שאם
עשרה לרבוא . אע"ג שכולן פטר חמור כולם נכנסים לדיר להעשר: ה' אין פודין לא בעגל כו' . גמרא כ"ל שמה .
וגמרא להלן [בפסח] שמה . מה להלן פטר לכל השמות הללו . אף כ"ל פטר לכל השמות הללו . גמרא: ולא צמיה . לשון
הר"ב לבי ואל: בקמן י"ד א"ל שכן הוא בכחוב כלבי וכלאי . וכן א"ל ולבי ויחמור קמון . אבל א"ל שהוא מין בהמה כולם
היו"ד חרוקה *א"ס לא בהתנח . או בצוף פסוק: ולא בטרפה . פירש הר"ב כגון שנחטו כו' . וכפירש"י . ופשיטא לי מלהא
דנקטו הכי לפי שהוא טריפות הארחה ויכר . אבל ודאי אי הוה טריפות אחרת נמי הפדיה שפדה בו אינו כלום . והטור
השמיט . ולא ידעתי למה . שהרי גם הוא כן בנ"ה הר"א"ש אביו ז"ל]: כו' . לכן הר"ב צ"ה בפני עלמה היא ספק
מיה ספק בהמה כלומר ולא הכריעו בו חכמים א"ס הוא חיה או בהמה . כמ"ס הר"ב [ב"מ"ח פ"ב דבכורים] וע"י ספ"ה דגזר
ומ"ס

אם חזר כהן ונחטו לו: נכנס לדיר
להתעשר . כגון ישראל שהיו לו עשרה
ספק פטרי חמורים . והפריש עליהן
עשרה ט"ן . והן שלו . הרי אלו נכנסים
לדיר למקום שנכנסים שם בהמות
להעשר . ומעשרן כדרך שמעבדים
שאר בהמות . וה"ה שאם היה לו
ספק פטר חמור אחד או שנים
[והפריש עליהם שמה אחד או שנים]
שנכנס לדיר עם שאר כבשיו להעשר:
ואם מת נהנים בו . שה שהפרישו
לפדיון פטר חמור . א"ס מת ציד
בעלים קודם שיצא ליד כהן נגעה
בו הכהן . אף על פי שלא הגיע לידו

תוספות חדשים

ה תי"ט ר"ה ור"א צמיה
כו' . א"ס לא בהתנח
כו' . ובת"כ: זה אינו
דמיו"ד רק נכתבה בשם
הקרא ל"ה הא"ף ואלו
איוה הלמוד טעם כהן זה:

ראשון לציון

פ"א ה' בטשנה ר"א
מתיר . במשכב'
איהא אלעזר וכתבו ח"ס
רבי אלעזר ב"ל י"ה
נכסין ע"ה: תי"ט ס"ה
ר"א צמיה כו' א"ס לא
בהתנח או כסף סקון .
ע"ן יש סדר לעשה :

לקוטים

פ"א ג תי"ט ר"ה
ויילדו וכ"י י"ל
וכ"י כתב רמ"א ו"ל ק"י
מיוצי טלנות דר"ג ימ"ה
האי טעמא דקמ"ל דלא
תלין וכו' וכתב ו"ל לטב
ל"ה

י כ"י

בכל אחד ב' ספיקות לקולא . שמה ילדה נקיבה תחלה . או שמה ילדה ב'
נקיבות . ובני ספיקות אלו בעל הספק הג' שמה ילדה זכר ואח"כ נקיבה .
משאיכ בבני דרישא יש ספק להומרא כמו לקולא]: (כב) וזולדו בהערובות:
(ג) דשמה אחת שלא בצרה ילדה נקיבה: (כד) ארישא קאי .
דמנלן דפדיון פטר חמור בעלה . שנאמר וכו': (כה) ויש במשמעו
"מכבשים או עזים וכו' גדול וכו': (כו) דגם פלה דהיינו כבש נקרא
שה: (כו) ר"ל בין שה זכר או נקיבה: (כז) כשהחזירו לו הכהן .
ואם יש לו כמה ספיקות פטר חמור . שמפריש פדיון והן שלו .
אז מותר לפדות כולן בעלה א' אף שלא החזירו לו הכהן אחר
שפדה בו [סס]: (כט) דאם יש לו כמה ספיקות פטרי חמורים

תפארת ישראל

והפריש עליהן כמה טלאים [ובגון שלא פדאן כולן בצעם א"ל] . והן
שלו . אז מכניס כל הטלאים שפדה בהן בין שאר הלאן . כדי לעשרן
כשאר הצממות: (ל) ר"ל א"ס מת הוודאי פדיון פטר חמור ציד
בעלים קודם שצ"ח ליד כהן . נגעה בו הכהן . ופיקב כשהפרישו .
עומד בצרות הכהן [כמכנה ו'] : (לא) לבי וכדומה: (לב) שה שחוט:
(לג) טריפה מחיים: (לד) ח"ס שצ"ח על רחל: (לה) צמיה בפני
עלמו הוא ספק חיה או בהמה . מיהו כל זה בפודה גוף בצוף דיכול
לפדות חמור שמה י' צמיה שמה פרוטה . אז אר"ך שלא יהיה הפדיון
א' מאלו . אבל בפודה בשחוח . או פודה בכל דבר . ואפילו
בהבשיל [שכ"א]:

י כ"י

הכ"י שכל אחת יודעת בעצמה מה שילדה כו' . לא ידעתי מהיכן משימא
להו שהאשה נאמנת לחייב הבקע חמש סלעים . וע"ן . [אב"ה לענ"ד
פשיטא להו סהא דנאמנת האשה לומר שהיא ילדה לעיני שנחשוב את הולד
לכנה ובסבואר בקידושין (ע"ג ב' וע"ד א') אף דנפ"מ לענין הרבה
דברים . וע"ן במאבה"ס (ס"ד ד') ובהנחות וחדושי תי"ט שם]:
ד' במשנה ואם מת נהנים בו . ע"ן ברע"ב . ולפיכך מיר
כשפרישו סכרן אקב"ו על פדיון פטר חמור . תוס' (י"א א') ד"ה
נדהק על הא דאין מברכין על נתינת בכור בהמה מהורה לכהן כמו
ונתינה ב' צמיות הן וכמ"ס הרמ"ן ב"ס המצות (שורש י"ב) . ולעולם
דמשלו נותנין לו . וא"כ בבכור בהמה מהורה דליכא הפרשה רק נתינה
להכי

אור גדול

הכ"י שכל אחת יודעת בעצמה מה שילדה כו' . לא ידעתי מהיכן משימא
להו שהאשה נאמנת לחייב הבקע חמש סלעים . וע"ן . [אב"ה לענ"ד
פשיטא להו סהא דנאמנת האשה לומר שהיא ילדה לעיני שנחשוב את הולד
לכנה ובסבואר בקידושין (ע"ג ב' וע"ד א') אף דנפ"מ לענין הרבה
דברים . וע"ן במאבה"ס (ס"ד ד') ובהנחות וחדושי תי"ט שם]:
ד' במשנה ואם מת נהנים בו . ע"ן ברע"ב . ולפיכך מיר
כשפרישו סכרן אקב"ו על פדיון פטר חמור . תוס' (י"א א') ד"ה
נדהק על הא דאין מברכין על נתינת בכור בהמה מהורה לכהן כמו
ונתינה ב' צמיות הן וכמ"ס הרמ"ן ב"ס המצות (שורש י"ב) . ולעולם
דמשלו נותנין לו . וא"כ בבכור בהמה מהורה דליכא הפרשה רק נתינה
להכי

י כ"י

הכ"י שכל אחת יודעת בעצמה מה שילדה כו' . לא ידעתי מהיכן משימא
להו שהאשה נאמנת לחייב הבקע חמש סלעים . וע"ן . [אב"ה לענ"ד
פשיטא להו סהא דנאמנת האשה לומר שהיא ילדה לעיני שנחשוב את הולד
לכנה ובסבואר בקידושין (ע"ג ב' וע"ד א') אף דנפ"מ לענין הרבה
דברים . וע"ן במאבה"ס (ס"ד ד') ובהנחות וחדושי תי"ט שם]:
ד' במשנה ואם מת נהנים בו . ע"ן ברע"ב . ולפיכך מיר
כשפרישו סכרן אקב"ו על פדיון פטר חמור . תוס' (י"א א') ד"ה
נדהק על הא דאין מברכין על נתינת בכור בהמה מהורה לכהן כמו
ונתינה ב' צמיות הן וכמ"ס הרמ"ן ב"ס המצות (שורש י"ב) . ולעולם
דמשלו נותנין לו . וא"כ בבכור בהמה מהורה דליכא הפרשה רק נתינה
להכי

רע מברשנורה הלוקח עובר פרתו פרק ב בכורות חוספת יום טוב קג

ציונים

פרק ב א הלוקח עובר פרתו. אע"פ שאינו רשאי למכור לו בהמה גסה: **ב ג כל הקדשים שקדם מום קבוע להקדשן כו'.** וכל שקדם הקדשן את מומן. הגך תרתי צבי פירשנו לעיל במסכת חולין: **ד המקבל צאן ברזל מן הנכרי.** ששם לו הנכרי בהמתו צדמים קאיצים ולתת לו אותן דמים עד עשר בניס בין ממו בין הולו. ואתן ולדות שיהיו להן עד אותו זמן יהיו בניסן: ולדות פטורין. מן הבכורה. ולדותיהן של אותן לאן כשיגדלו ויבכרו יפטרו מן הבכורה. דאי לא יהיב וזי לנכרי תפיס בהמה. וזי לא משכח בהמה תפיס ולדות. אבטחא דשייכא יד נכרי בולדות. הלכך ולדות בכורות שיהיו לאותן ולדות פטורין מן הבכורה. דכל דשייכא יד נכרי בהמו. הוא פטור מן הבכורה. אבל מה שיבכרו ולדי ולדות. דהיינו רביעי ללאן ברזל ינתנו לכהן. דכולי האי. לא שייכא יד נכרי למתסם ולדי ולדות: ה"ט

פרק ב א הלוקח עובר פרתו של נכריא. והמוכר לו: **אף על ממנוה והנותן לו בקבלהו.** פטור מן הבכורה. שנאמר בישאל. אבל לא באחרים. כהנים ולוים חייבים. לא נפטרו מבכור בהמה טהורה. ולא נפטרו אלא מפדיון הבן. ומפטר המור: **ב כל הקדשים ה שקדם מום קבוע להקדשן.** ונפרו חייבים בבכורה ובמתנותיה. ויוצאין לחולין ליגזו ולהעבד יב. וולדן וחלבן כותר לאתר פדיונן י. והשוחטין ברוח פטוריה. ואין עושים חמורהיה. ואם מתו יפרו י. חוץ מן הבכור ומן המעשר י: **ג כל שקדם הקדשן את מומן.** או מום עובר להקדשן י. ולאחר מכאן נולד להם מום קבוע ונפרו פטורין מן הבכורה ומן המתנותיה. ואין יוצאין לחולין ליגזו ולהעבד. וולדן וחלבן אסור י. לאחר פדיונן י. והשוחטין בחוץ יא חייב יב. ועושיין חמורה יב. ואם מתו יב. יקברויה: **ד המקבל צאן ברזל מן הנכרי כו' ולדות פטורין כו'.**

א הלוקח עובר פרתו של נכרי. אע"פ שאינו רשאי למכור לו בהמה גסה: **ב ג כל הקדשים שקדם מום קבוע להקדשן כו'.** וכל שקדם הקדשן את מומן. הגך תרתי צבי פירשנו לעיל במסכת חולין: **ד המקבל צאן ברזל מן הנכרי.** ששם לו הנכרי בהמתו צדמים קאיצים ולתת לו אותן דמים עד עשר בניס בין ממו בין הולו. ואתן ולדות שיהיו להן עד אותו זמן יהיו בניסן: ולדות פטורין. מן הבכורה. ולדותיהן של אותן לאן כשיגדלו ויבכרו יפטרו מן הבכורה. דאי לא יהיב וזי לנכרי תפיס בהמה. וזי לא משכח בהמה תפיס ולדות. אבטחא דשייכא יד נכרי בולדות. הלכך ולדות בכורות שיהיו לאותן ולדות פטורין מן הבכורה. דכל דשייכא יד נכרי בהמו. הוא פטור מן הבכורה. אבל מה שיבכרו ולדי ולדות. דהיינו רביעי ללאן ברזל ינתנו לכהן. דכולי האי. לא שייכא יד נכרי למתסם ולדי ולדות: ה"ט

י כ"ן תפארת ישראל בועז

פרק ב א (א) שלקח העובר צמתי אמו. [והוא דלא נקט עובר כהמתו כדי למכלל נמי עו ורחל. ה"ט מדכתיב למתו אע"פ שאינו רשאי. דלא שייך רק ננסא: (ב) עובר צמתי פרה: (ג) למכור נסה לנכרי (כפ"א כ"ו ג'): (ד) שמשתתף עם הנכרי בבהמה (כפ"א ס' ד'): (ה) שקבלה ישראל להטפל בה ולחלוק בולדות: (ו) שקבלה הנכרי מישראל בלופן הנ"ל: (ז) אף שמעט יאכל צמר הבכור. אפ"ה חייב להקריבו ולהקטיר האומות: (ח) קדשי מוצה. והך מהניתיין כבר בכורות: (ט) דלא הו"ל במקדשים עטים ואבנים לדמיהן למוצה שאין בהן קדושת הגוף: (י) אם ילדו אחר שנפדו. אף דנתעברו קודם פדיון. אבל יגדלו קודם פדיון. קדושת דמים שבהן פוטרה מבכורה: (יא) זרוע ולחיים וקובה: (יב) אחר שנפדו: (יג) אטוליה קאי. אבל קודם פדיון. נצויין קדושת דמים אטו קדושת הגוף. והרי אטיליה קדשי בדק הבית שלא שייך בהו פסול מום. אטוריה בגיזה ועבודה ע"פ מדרבנן: (יד) אף קודם שנפדו. ואטיליה צמוס קל כדוק שבטין. דכפ"ג בהוקדשו תמימים והוממו לח"ט חייב בחוץ. הכא שקדשין צמוס כזה פטור: (טו) דא"ל העמדה והערכה: (טז) אף דקדם מומן להקדיש. עכ"פ צבור בפטר רחם תליא. אטילו טול צמומו קדיש. וצמטער נמי קדיש. דכתיב לך יבקר בין טוב לרע: (יז) והרי מום עובר כליהא דמי: (יח) משנה זו כבר שנויה בחולין פ"א מ"ב. ונקט לה הכא משום מתנות. והדר נקט לה הכא משום צטרב: (יט) צמטער הקרבן קודם שנפדה: (כ) האי לאחר פדיון אצויה ועבודה נמי קאי: (כא) קודם פדיון: (כב) וזוקא צמוס צדוק שבטין. דכפ"ג בפנים אם עלו לא ירדו. אבל בשאר מומין דלא חזי כלל לפנים. פטור בשחטן צדוק: (כג) קודם שנפדו: (כד) מעלמן: (כה) דהרי צמו עמו העמדה והערכה. וגם אין פדיון קדשים להאלין לכלבים: (כו) לעיל במשנה א' נקט שמקבל בהמת נכרי דין הולד שילדה האם. וצוה אין חילוק בין קיבל ישראל אחריות או לא. כיון דבשעת לידת הולד יש ספק במה יגיע לחלקו של נכרי. הו"ל יד נכרי בלמלע. והיני יתתנו לכהן. אבל הכא נקט דין הבכור שגולד שגניע לחלק של ישראל. אחר שחלקו הוולדות. ופדיון משותפין הישראל והנכרי בהשמהות הראשונות יחד. ולהכי דוקא שחירות האמהות על ישראל. כגון שהעטמין מוכר לאמו לישראל. והנהנה עמו שיהיו לו דמי המקח לאחר איזה שנים. ואם ימותו או יזולו האמהות חוץ זמן זה. יהיה ההפסד לישראל לבד. אבל בגיזה והוולדות שיהיו חוץ זמן זה. יחלקו בהם שניסן צטרב. וכפ"ג אע"פ שהאמהות הראשונות של ישראל. וגם צטרב הם ברותו. אפ"ה כל משך ימי שותפתו. אטילו בכורות שילדו הולדות שהניעו כבר לחלקו של ישראל. א"ל ליהאן לכהן יא: (כו) ר"ל בכורות שגולדו מהולדות במשך זמן השותפות

פרק ב א (א) זהו אופן אי של צאן ברזל המוכר צ"ס וצ"ס ככא וכ"כ ברמב"ם בפ"ד מבכורות. ונ"ל דכ"ס אופן הכ' של לאן ברזל דהיינו שהנכרי שם בהמתו צמתי. וישראל יטפל בהם איזה שנים כמו שהתנו. והח"כ וחזירס לו. רק שהתנו שצ"ס ימותו או יזולו חוץ זמן זה יהיה ההפסד לישראל. אבל בגיזה והוולדות שיהיו חוץ זמן זה יהיו לחזין. וזהו אופן של לאן ברזל דנקט הרמב"ם (בש"ח מה"ט מ"ה)

פרק ב א (א) זהו אופן אי של צאן ברזל המוכר צ"ס וצ"ס ככא וכ"כ ברמב"ם בפ"ד מבכורות. ונ"ל דכ"ס אופן הכ' של לאן ברזל דהיינו שהנכרי שם בהמתו צמתי. וישראל יטפל בהם איזה שנים כמו שהתנו. והח"כ וחזירס לו. רק שהתנו שצ"ס ימותו או יזולו חוץ זמן זה יהיה ההפסד לישראל. אבל בגיזה והוולדות שיהיו חוץ זמן זה יהיו לחזין. וזהו אופן של לאן ברזל דנקט הרמב"ם (בש"ח מה"ט מ"ה)

פרק ב א במשנה המשתתף לו כו' וספקי בתום (ג' ב') דכוסן הזה מצוח להשתתף עם העכו"ם קודם שיצא לאויר חטולם כדי לפוטרו מן הבכורה. וברא"ש (פ"א ס' ב') כתב דבעינן תרנויותו כסף ומשיכה מספיקא והטהור שבכולן שיקנה בפרומה המקום שעומדת בההמה יעו"ש. ולבאורה אינו מובן אמאי יהו הטהור. וראיתו בפרש"ה (י"ד ס' ש"ד) שנדחק בו. והיה נראה לבאורה מה שיש לדקדק דכיון דכל א' וא' ספק איך מהני תרנויותו ביחד הא ביבסות מ' החולין ל"ו כ') אמרינן דלא אמרינן סמ"נ. אמנם באמת לק"מ לכל השי' דלהתה"ד בעינן נפקס הדין וכמ"ש תר"א (ס' ד"ח) וזה"ש שם בעינן סתרי גברי יעו"ש. להקדישן. ועי' בגליון הגמ'. ליגזו ולהעבד. צ"ק לחגוני. נמשכ"ג וליעבד. ד' ולדות פטורין וולדי ולדות. נכ"ק. ולדי ולדות; נמשכ"ג ולדותיהן

אור גדול
וחכא דלא נפקס הדין וגם חד נברא לכ"ס אמרינן סמ"נ. עכ"פ אם נרביב ב' השימות ביחד דלא בעינן נפקס הדין וגם לא בעינן תרי גברי לא דיה מועיל ב' הקנינים מספק רק אם הם בב"א ולא בוא"ו. גם יש לפקפק קצת דבקנין בעינן כוונה לקנות. וכיון דמספק אינו קונה שוב בודאי אינו קנין אף אם מדינא קנה. וא"כ ג"כ אינו מועיל בוא"ו רק בב"א או כיון דמתחלה רעוה לעשות שניהם לעולם הוי כמו בב"א אף אם עושה בוא"ו. עכ"פ נראה ריש קצת לפקפק אף אם עושה שניהם דלא ליהני מדינא רק אנו לא מסקינן כן וכו"ל. ולכך כתבו דהטהור להקנות המקום דבוח רק כאן מקום פקטוק כלל:

אור גדול
וחכא דלא נפקס הדין וגם חד נברא לכ"ס אמרינן סמ"נ. עכ"פ אם נרביב ב' השימות ביחד דלא בעינן נפקס הדין וגם לא בעינן תרי גברי לא דיה מועיל ב' הקנינים מספק רק אם הם בב"א ולא בוא"ו. גם יש לפקפק קצת דבקנין בעינן כוונה לקנות. וכיון דמספק אינו קונה שוב בודאי אינו קנין אף אם מדינא קנה. וא"כ ג"כ אינו מועיל בוא"ו רק בב"א או כיון דמתחלה רעוה לעשות שניהם לעולם הוי כמו בב"א אף אם עושה בוא"ו. עכ"פ נראה ריש קצת לפקפק אף אם עושה שניהם דלא ליהני מדינא רק אנו לא מסקינן כן וכו"ל. ולכך כתבו דהטהור להקנות המקום דבוח רק כאן מקום פקטוק כלל:

ר"ע מברטנורה הלוקה עובר פרתו פרק ב בכורות תוספת יום טוב קד

בחלוקתן אלא השומן. שהישראל נוטל השומן ומניח הכחוש לכהן. שהמוציא מחבורו עליו הראיה. והלכה כרבי עקיבא: (א) והשני שנשאר לישראל ירעה עד שיפול בו מוס. ואח"כ (ג) [ואכל] דכפק בכור הוא. הלכך אינו נשחט תמים ובאורו של כהן לא

לר"ך למימר דודאי אינו שוחטו עד שהיה בו מוס. לדבון הזה קמייירי: וחייב במתנות. הישראל כשישחטנו יתן לכהן הזרוע והלחיים והקבה. ממ"ג או בכור הוא כלו לכהן. או לאו בכור הוא חייב במתנות: ורבי יוסי פוטר. דהוי כאלו זכה בו כהן והגיע לידו וכשנפל בו מוס נחט לישראל וגמלא שהוא פטור מן המתנות. הואיל וחשיבין ליה כאלו זכה מיד כהן לישראל. והלכה כרבי יוסי: רבי טרפון אומר יחלוק. דהדר ביה רבי טרפון ממאי דאמר לעיל דכהן בורר לו את היפה וסבר דמחיים נמי שמין את שניהם דמיום וחולקים את הדמים. ולשטיקן יש חלק בשניהם. הלכך מת אחד מהם יהלוק את החי: רבי עקיבא אומר המוציא מחבורו עליו הראיה. והלכה כר"ע: זכר ונקבה אין לכהן כלום. רבי יוסי פוטר (א). רבי יוסי פוטר (ב). רבי טרפון אומר יחלוק (ג). רבי עקיבא אומר מחברו עליו זכרים ונקבות און כאן לכהן כלום (ד). רבי יוסי פוטר (ה). רבי יוסי פוטר (ו). רבי יוסי פוטר (ז). רבי יוסי פוטר (ח). רבי יוסי פוטר (ט). רבי יוסי פוטר (י). רבי יוסי פוטר (יא). רבי יוסי פוטר (יב). רבי יוסי פוטר (יג). רבי יוסי פוטר (יד). רבי יוסי פוטר (טו). רבי יוסי פוטר (טז). רבי יוסי פוטר (יז). רבי יוסי פוטר (יח). רבי יוסי פוטר (יט). רבי יוסי פוטר (כ).

פירש הר"ב הטומן כו' ועיין מ"ט בספ"ו דב"ב: והשני ירעה עד שיטהאב. פירש הר"ב. והשני שנשאר לישראל וכו'. ובאורו של כהן לא לר"ך למימר כו' דבזמן הזה קמייירי. א"כ בזמן הבית מייירי ודכהן לא חי להקדשה והספק בכור הוא ואיכא (למימר) [למימח]

בזמן חולין צעורה לפיכך [ואכל] נמי צמומו. והלוי דקטע של ישראל ירעה עד שיטהאב משום דבעי למימר ומייב במתנה גבי ישראל. דחילו כהן פטור מן המתנות לגמרי. כדמפרש בשמיטת חולין צפרק הזרוע והלחיים [דף ק"ג]. הלכך תנא כולה מתנתין בישראל. מיהו דכהן נמי ירעה עד שיטהאב ויאכלנו צמומו. רש"י: וחייב במתנות. סתם מנכה היה זו. רש"י. ואע"ג דהשני ירעה וכו'. דכרי ר"ע הן. מפרש רש"י לעיל במשום וחייב במתנות נכיש לה כדירשאל. ר"ל דכרי סדר המטות נכיש דכרי צד"ע והשני כו'. משום דבעי למתני דהר הכי וחייב במתנות. ועיין משנה ח': רבי יוסי פוטר. כתב הר"ב דהוי כאלו זכה כהן כו' שאע"פ שלא זכה עמו שאינו זכה בזוכה. כחכמים בפ"ה דפאה משנה ב'. והיינו טעמא דפסק הר"ב כר"י. וכן פסק הרמב"ם בפירושו גם בחבורו פ"ט מה' בכורים פסק כך בהדא. ואשתמיטתיה להב"י שביטמן ש"ח כתב שמדברי הרמב"ם בפ"ה מה' בכורות מדברי הרמב"ם. שום דבר מענין זה. וא"ל שיש ט"ס בדבריו ושל"פ פ"ט מה' בכורים דהא תהם צדדיה כתב הרמב"ם קן. ולא ה"ל לכתוב שגריה כו'. ובטעם פסק הלכה כר' יוסי. כתב הב"י משום דמתנה ח' אפליגו ר"מ ור' יוסי במלתא. וק"ל ר"מ ור' יוסי הלכה כר"י. ואע"ג דצריכה סתם לן הלא כר"מ ה"ל סתם ואח"כ מחלוקת ע"כ. אבל בכ"מ פ"ט מהלכות בכורים. כתב דטעמא משום דבפ"ק דמליעא [דף י"ב] פסק שמואל כרבי יוסי דאמר עשו שאינו זוכה וכו' ע"כ. וזה כמ"ס: *רבי טרפון אומר יהלוק. פי' הר"ב דהדר ביה ר"ט כו' ולשניהם יש חלק בשניהם. דמסקינן בסוגיא. דתחלקו בכגון שבכור חי עומד בחצר ב"ב וכהן רועה כל בהמותיו של בה"ב. ר"ט סבר אקטו אקטו ליה בה"ב לכהן מקום בחצרו כדי שיזכה הכהן בכורות שיוולדו מיד דהקטו ליה חצרו דניחא ליה לאינש דהעביד מזה בממוניה שיגדלו בכורותיו של כהן בחצרו וס"ל חצר של שניהם הלכך חולקים דברשות שניהם עומד. ור"ע סבר כיון דאית ליה פידא היכא דאיכא ספקא. דמפסיד בעל הבית חי קיימא חצר ברשות כהן. לא מקני ליה מדעס: זכר ונקבה אין כאן לכהן כלום. כתב הר"ב והכא אפילו ר"ט מודה ס'. כ"כ רש"י. והתוס' כתבו דאף ר"י הגלילי מודה. ואפילו ילאו שני ראשים כאחד קאי דכיון דנקבה יאלה עמו בטלה בכורתו לגמרי וכו': ז' וילדו שני זכרים שניהם לכהן. עיין מ"ט בשם ה"רם' בפ"ק משנה ג': רבי טרפון אומר הכהן בורר לו את היפה. דמסתמא דילידא חדא שביח טפי. וזכרי עביד לריבויא

והייב בסתנות. י"ג פ"ג ט"ז
פ"ט מה' בכורים כ"ג: רע"א
המוציא מחבורו עליו הראיה.
מ"י פ"ה מה' בכורות ה"א
מוציא ירעה מ"ה ט"ז א"ז
זכר ונקבה כו' מ"י ט"ט
פ"ט ט"ז: ז' שתי הרלות
שלא בכור כ"י
ביניהן כ"י הבעיה. מ"י
פ"ה מה' בכורות ה"ג כ"ג
שני ד"ט ט"ז: י"ד מ"ט
זכר. מ"י ט"ט שתי נקבות
ק"י ט"ט שתי נקבות
ק"י ט"ט שתי נקבות
ק"י ט"ט שתי נקבות

שנוי נוסחאות
והשני. ג"ל ובי"ק
השני. רבי יוסי פוטר.
כמש"כ דר"י. (זכר ונקבה
אין כאן לכהן כלום.)
דכ"ל ליהא וכן לא הביא זה
הרמב"ן בהלכותיו גם כן
גם בשמיות הסמות.
וע' הוי"ט. ז' שתי
הרלות. ככ"ק ונמש"כ.
הלוי. (נותר.) שניהם
לכהן. כמש"כ ונמש"כ
ליה. הבהן בורר.
ג"ק כהן. והשני.
דכ"ל השני. עד שיטהאב.
כני"ק נטות עד שיטהאב.
ויסבר.

תוספות חדשים
ז' חו"ט ס"ה רבי יוסי
כו' זכר כמ"ס. ואינו יל
דביעין לי מוקי מתניתין
כר"י והרמב"ם בפ"ט מה'מ
לא פסק קן גם הר"ב שם
כפי' ויל' כמ"ס הש"ך
בזרה דעס סימן רל"ו
ס"ף קטן י"ג דל'
כרובות ורבי'א דלא
כללא הוא בכל מקום שיהי
הלכה קן וא"כ מ"ל כהן
ול"כ תהום' כב"מ דף י"ג
דשמואל מדמי קך דהכא
למ"ס בניטין דכ"ל בשניהם
ל"ה הלכה כר"י ע"כ
לכן ר"ל כמ"ס הכ"מ משום
דהני נשחט ר"מ כ"ל
ואע"ג דמוס' שם דמי
זכ' להרמב"ם לא ס"ל
סוסיכו כזה.
(ממהרש"ח ז"ל):

(א) כר"ב ד"י נרשם כהן
כ"י ז' וקודם ד"ה זכר
ונקבה כו' נרשם ס' ח'
ובה"ט הדיס כלפניו.
(ב) כר"ב ד"ר יאכלנו וחקן
הק"ט כלפניו ולא ידעתי
למה לא חקן יאכלנו.

זכרים ונקבות אין כאן לכהן כלום (א);
רבי יוסי פוטר (ב);
רבי יוסי פוטר (ג);
רבי יוסי פוטר (ד);
רבי יוסי פוטר (ה);
רבי יוסי פוטר (ו);
רבי יוסי פוטר (ז);
רבי יוסי פוטר (ח);
רבי יוסי פוטר (ט);
רבי יוסי פוטר (י);
רבי יוסי פוטר (יא);
רבי יוסי פוטר (יב);
רבי יוסי פוטר (יג);
רבי יוסי פוטר (יד);
רבי יוסי פוטר (טו);
רבי יוסי פוטר (טז);
רבי יוסי פוטר (יז);
רבי יוסי פוטר (יח);
רבי יוסי פוטר (יט);
רבי יוסי פוטר (כ).

י כ י נ ת פ א ר ת י ש ר א ל י כ י נ

מד' והכי קו"ל [שי"ח]: (טה) דשמא הנקיבה יאלה תחלה. וזכה כ"ע מודו. דדוקא לעיל שיש בהתערבות א' ששויך ודאי לכהן פלגי אבל הכא שמא אין כאן לכהן כלום. מיהו ירעה עד שיטהאב. ויאכלנו ישראל צמומו. דפסק בכור הוא: (טו) ואילה"ק דנימא ספק הוא. שמא אחת נימא ונימק הולד שבמטיה וענפה. או שמא שניהם טינפו ואח"כ ילדו הזכרים. והרי טינוף פטור צבחה דקה [כפ"ג מ"ח]. ואי"ל משום דרוב צבחות ולד מעילא ילדו. וטינוף הוא מיעוטא ולא חיישינן לה. ליתא. דהרי חיישינן לטינוף [סס]. ג"ל דדוקא ההס קודם צבחות ללידה וכבר ראוינו להתעבר חיישינן לטינוף. משא"כ הכא שבכר ראוייה ללידה. הוא טינוף מלתא דלא שכיחא [ועי' מוס' ד"כ פ"ה ד"ה ר' יהושע]: (כו) קמ"ל דלא נימא דוקא צרישא שאין ודאי חלק לישראל צהן. משא"כ הכא דיש לישראל ודאי חלק צהן. דהרי א' ודאי פטור. אימא שמא הנקיבה יולדת קודם הזכר והאחרת טנפה. קמ"ל: (טז) ופלגי ר"ע ור"ע איזה יתן לו: (כט) דשמא אין לכהן כלום דכל א' בכרה הנקיבה

לפדומו בשם כחוש (כפ"א מ"ד). ולי כפודו בדבר אחר. דלוי לר"ך לפדומו בשויה (כפ"א ס' ל"ה). הא מלתא דלא שכיחא היא דמס"ת יפסיד לעומן: (לח) אותו שנשאר לישראל. וכתם מהניין היא. ולא רק דברי ר"ע: (לט) שיהווה בו מוס. מדהוא ספק בכור. וגאלל צמומו לצעלים. וה"ה אותו שנתן לכהן. ירעה עד שיטהאב. ויאכלנו כהן צמומו. דהרי א"ל להקריבו. דשמא אינו בכור ומכניס חולין בעזרה. ואפ"ה נקט והשני. מדבעי למתני וחייב במתנה. והרי צבחה כהן פטור ממתנות [כחולין קל"ג]: (מ) דא"ל כהן. אם בכור הוא כולו שלו. ואם לאו תן לי המתנות זרוע ולחיים וקובה: (מא) כדמפרש ואילן צבוק הג' פלוגות [במשנה ח']. דמדחליפו: ביד כהן: הו"ל כאלו כבר צאו ליד כהן קודם שהומס. ולאחר שנפל בו מוס הו"ל כאלו חזר ונתנו לישראל. דפטור ממתנות. והכי קו"ל [ש"ך ש"ח סק"ב]. וי"א דקו"ל דחייב [כר"י סס]: (מב) קודם שנתן לכהן: (כג) דהדר ביה ר"ע מהא דאמר לעיל דמסתמא היפה יאל ראשון. רק ס"ל דשטיקן יש ספק בזה:

הלוקח עובר פרתו פרק ב בכורות

הלך יפה כמו להלך בטוה. אבל הכא הורע כמו דשמי לא שייכא בכורה כלל. ומיהו ירעה עד שיסתאב. ואח"כ יאכלנו. דספק הוא: **מ** יוצא דופן. שנקרעה אמו והולידו העובר דרך דפנותיה: והבא אחריו. הגולד אחריו דרך הרחם: ירעו עד שיסתאבו. דמספקא ליה לר"ט אי צבור לולדות קדיש. אף על פי שאינו צבור לרחמים. כגון יולא דופן שהוא הראשון בעולד אף על פי שלא פטר הוא את הרחם. אי צבור לרחמים קדיש אף על פי שאינו צבור לולדות כגון הבא אחר יולא דופן שהוא הראשון שפטר את הרחם אבל אינו צבור לולדות שהרי יולא דופן קדמו. ומספקא שניהם ירעו עד שיסתאבו ויאכלנו בזמון לבעלים. דשמיא הריהו בעיני צבור לולדות ולרחמים. ואין שום אחד מהן קדום והמזינא מחברו עליו הריהו. ור"ע פשיטא ליה דתרווייהו בעיני ואין שום אחד מהן קדום. והלכה כר"ע:

ה אחת בכרה ואחת שלא בכרה וילדו שני זכרים אחד לו ואחד לכהן. רבי מרפון אומר הכהן בורר לו את היפה. רבי עקיבא אומר משמנין ביניהן. והשני ירעה עד שיסתאב. והייב במתנות. רבי יוסי פומר. שהיה רבי יוסי אומר. כל שחליפיו ביד כהן. פטור מן המתנות. רבי מאיר מחייב. מת אחד מהן. רבי מרפון אומר יהלוקו. רבי עקיבא אומר המוציא מחברו עליו הראיה. זכר ונקבה. אין כאן לכהן כלוביה: **מ** יוצא דופן. והבא אחריו. רבי מרפון אומר שניהם ירעו עד שיסתאבו. ויאכלנו בזמון לבעליהם. רבי עקיבא אומר שניהן אינן בכור. הראשון משום שאינו פטר רחם. והשני משום שקדמו אחר:

אחת בכרה ואחת לא בכרה. יפה פ"ט מ"ו פ"ט ב"ה. ונכונה הלכה זו שפ"ט י"ג מ"ט ש"ה מ"ד מ"ד. והיה ר"י יוסי אומר כל שחליפיו ביד כהן. נקמן ליה טעם ינדלגו פ"ה. הל"ט ג"ט פ"ט מ"ט. ה"ב"ה זכר ונקבה פ"ט. מ"ו ט"ט פ"ט מ"ט. מ"ו י"ג פ"ט. י"ג פ"ט. שניהם אינן בכור. מ"ו. פ"ט מ"ה נכונה פ"ט מ"ט. י"ד מ"ט פ"ט מ"ט.

שנויי נוסחאות
ח וארת שלא בכרה. כמסניב ונכ"נ ואחת לא. ויחדו כמסניב וילדה. הבהן בורר (לו) את. כמ"ק כהן. כמסניב ליתא. והשני. כ"ז השני. שהיה ר' יוסי אומר. כמ"ק וכמסניב שר' יוסי אומר. מהו' חולק (ק"כ ע"ה) ד"ה א"ה' משמע שדבור שהיה ר"י כו' ר"מ מחייב לא היה לפניהם כמסניב וע"י גמ' י"ה סוף ע"ה וע"י כתי' מהכ"ט אל"ו. **ב** הראשון משום כו' והשני משום. כמסניב הראשון מסני. והשני מסני. וז"ל השני מסני גם כמ"ק.

תוספות חדשים
ח במשנה ר"מ מחייב כו' דקשה דה"ל דהיינו פ"ק ותירן שני תירונים חדל עולה רק לס"ד

א חתם ד"ה א' דה"ק ר"מ הוא: (גא) שנקרעה אמו בשעת לידה והולידו העובר דרך דופן: (גב) הגולד אחריו דרך הרחם: (גג) דמספקא ליה לר"ט אי צבור ללידה קדיש אף שאינו צבור לרחם. כגון יולא דופן. או צבור לרחם קדיש אף שאינו צבור ללידה. כגון הגולד דרך הרחם אחר יולא דופן: (גד) אט"ז רבכל מת א' מהן דלעיל. אמר ר"ט ככל ספיקא דיהלוקו. ההא שאני שהיה להכהן ודלוי חלק בהתערוכות. אבל הכא שמיא אין להכסן חלק כלל בהתערוכות. דשמיא תרתי בעיני. שיהא צבור לרחם וללידה. להכי כממע"ס:

יבין תפארת ישראל יבין

הנקיבה: (ג) ה"ק נמי ר"מ היא. מיהו אי מרישא הוא"ו דטעמיה דחייב במהות כדי שלא יסתכח הורה מתנות וא"כ בהמת ספק מעבר נמי חייב במהות מה"ט. להכי קמ"ל הכא לזכר דקאמר ר' יוסי טעמא דפטור מדחליפיו ביד כהן. קאמר ר"מ מחייב. לאכמעינן דדוקא בצבור שנתערב שבה חליפיו ביד כהן. ולא כאל גבי' ממ"ט אי צבור הוא כולו לכהן. ואי לא צבור הוא מן לי המתנה. אבל בספק מעשר. שלא בה חליפיו ביד כהן. ולא בה ככהן עליו מנ' לרדים. דהרי אי מעשר הוא. יקרב האומרים והשאר כולו לבעלים. ככה"ז נס ר"מ מודה דפטור. [כן מסקינן דתלמודא ועוד תירן דה"ל דאיכא בנייהו דה"ק ור"מ ספק מעשרין ע"ס:

ר"ע מברטנורה הלוקח בהמה פרק ג בכורות תוספת י"ט ציונים

פרק ג א מכאן ואילך ספק. ובגמרא [אמאי ספק] הלך אחר רוב בהמות ורוב בהמות מתעברות ויולדות בחור שנתן והא ודאי מילד לוליד. ומסוק רבינא כי חזינן בחור רובא. ברובא דלא תלי במעשה. אבל רובא דתלי במעשה. כגון עובר הבהמה דתלי בהרבעה. ואיכא למיחש שמיא לא [עלה] עליה זכר **פרק ג א** עז שילדה תוך שנתה. (א) עז בת שנתה. שילדה בחור שנתה: ודאי. אותו הולד לכהן דקודם לכן לא ילדה: ספק. ירעה פד שיפול זו מוס ויאכל בזמון לבעלים. ואם ספק פטר חמור הוא מפריש טלה והוא שלו: טנוף. אכעצובות של דם שפולטת הבהמה. ומראים אותן לרועה חכם. ומכיר בהן אם הם ממתה הריון שהפילה ובמא טנפה בחור שנתה. דהוי ספק ולד ונפטר מן הצבורה. הלך אפילו עז בת שנתה **פרק ג א** עז שילדה תוך שנתה. (ב) ר"ל ולד שלה וודאי צבור הוא. דקודם לכן לא ילדה: (ג) ולא חזינן בחור רוב בהמות שילדות תוך שנתן. דעכ"פ אין הולכין בחור רוב התלוי במעשה כי הכא תלוי בעליית הזכר עליה. להכי ירעה עד שיסתאב ויאכל בזמון לבעלים. ואם ספק פטר חמור הוא. מפריש עליו שה והוא שלו: (ד) ואף דזמנינו פרה יולדת תוך זמן זה. השתא נשתנה הטבע בהמה עינינו. [וכן אמיתא דזורדא שמיא

שנויי נוסחאות
פ"ג א ואין יודע. כמסניב ואינו יודע. ואם לא. כמסניב אמ. מכאן ואילך. כמ"ק סימן והלך וכן כמסניב כ"ס. דה"ל בת שנים. כמסניב. בת שתי שנים. בנות שלש. גז"ל וכמ"ק בני. בהמה נפטרה. כמ"ק וכמסניב. וז"ל כמסניב ויהיה. כמסניב ליתא והוה כמסניב וכמסניב. סימן הולד. כפי' רגמ"ה וכמסניב. ולי.

יבין תפארת ישראל יבין

השתא ככל בהמות משא"כ בזמן הש"ס [כחולין מ"ו ז']. וב"כ יולדת לתשעה יולדת היום למקוטעין. משא"כ בזמן הש"ס [כאה"ע ק"ו ס"ד]. וע"י כמנ"א [קע"ג ס"ה]. וע"י עוד שם [ספקע"ט]. ובמ"ה [ג"ה ס"ט]. וע"י עוד חוס' פ"ו דכ"ד ז' ד"ה פרה וכן עוד הרה. [אב"ו ע"י חוס' מ"ק ד"ה א' ד"ה כוורא. וע"י רכ"מ פ"ד מה"ל דיעות ד"ה ולא יקוין]: (ה) דכורך שנתה וודאי לכהן: (ו) הוא המלוי דם שיואל מהרחם. שכמסניב רועה הבקי בעיניו שהוא מולד שנתה. פטור מצבורה. ושמיא עז טנפה

הלוקח בהמה פרק ג בכורות

תוספת יום טוב קה

ציונים

ובאשה שפיר (ה) ושליה.
 מ"ה פ"ג ו' אומר ביה
 ה"ל: אם ספק יאכל
 במכור לבעלים, פ"ה פ"ה
 מה נזכרות פ"ג ט"ט ו' יד
 סימן פ"ג פ"ה ו'
 ראביא אומר בהמה נמה
 כ"ו. כ"ה פ"ג כ"ה כ"ז
 ק"ג יובלמי נכס פ"ג כ"ז
 מ"י פ"ה מה נזכרות כ"ג
 פ"ג פ"ג ו"ה ט"ט ו' יד
 סימן פ"ג פ"ג ו'
 וליקח בהמה פ"ה ו'
 פ"ג: היה נכנס לתוך עדרו
 מ"י פ"ה מה נזכרות כ"ז
 פ"ה ו' יד פ"ה ט"ט ו' יד
 ג ריב"ב אומר השהט
 את הבכור, כ"ד פ"ג
 יובלמי נכס פ"ג כ"ז מ"י
 פ"ה מה נזכרות כ"ג פ"ג
 פ"ג ק"ג ט"ט ו' יד סימן
 פ"ה ו' יד פ"ה ו' יד סימן
 פ"ה ו' יד פ"ה ו' יד סימן

זכר: לא: זה הכלל כו'. *לא לאחויי אלא נקוטו האי כללא קאמר.
 וכדאמרין בגמרא פ"ג דמגילה אמתני' ב' כמו שכתבתי שם:
 ששפעה חררת דם הרי זו תקבר. ונפטרה מן הבכורה שחוקקה
 שהולד בחוכה ורבה ג' עליו דם. והפסידו וצטל. רמז"ס פ"ד
 מהלכות בכורות ואפרשיהו במ"ד פ"ג

דג: ה: הרי זו תקבר פי' הר"ב. להודיע
 שנפטרה כו'. דמזוס עלמה אין צה
 קדושה. דסמוך מיעוטא דנדמה.
 למחלה דנקיבות כמ"ס הר"ב סוף
 פרק ד' דחולין במזכרת שהפילה
 שלא דיפליחיה לכלבים. אלא הכא
 היינו טעמא דקדושה כדי לפרסם
 לפי שאין הדבר ידוע שהיא חררה
 פטורה. אבל שלא ח"ל פרסום.
 דכיון שאין שלא בלא וולד הכל יודעים
 שנפטרה מן הבכורה. הר"ן שם וכ"כ
 התוס': ב אין חוששין שמא צנה
 של אחרת היא. פי' הר"ב ליתמא
 קך בהמה לא ילדה מעולם כו'. והי
 מזכוס דלית לה הלכ האויכא מיעוטא
 דחולבות. וכן לשון רש"י. ומשמע דלויכא למיחש למיעוטא אלא
 הכא לא אמרינן שהבהנה כו'. וקשיא ללא ק"ל כר"מ. דתיים
 למעוטא כדליתא במ"ד פ"ג דפ"ז ושם רפ"ג והכא פסקינן
 כ' וכן כתב הרא"ש. דהכא שראינוה חולבת קורם לידה דורתי
 הוסיף

נכתה ספק הוא: שליא. כמין ככוי על העובר שהעובר מינה
 בה: שפיר. למעלה מן השליא קרום שיש בו דם נקדש והוא
 קרוי שפיר. ורבותי פירשו החיכה של צמר שיש בה לורת חרס.
 וי"א לפיכך נקראת שפיר. לפי שבעויה כשפורה: ששפעה
 חררת דם. שהפילה החיכה דם:

שליה (ו). ובאשה שפיר (ה) ושליה. זה
 הכלל כל שידוע שבכרה אין באן לכהן
 כלום. וכל שלא בכרה הרי זה לכהן. אם
 ספק. יאכל במומו לבעלים. רבי אליעזר
 בן יעקב אומר בהמה גסה ששפעה חררת
 דם. הרי זו תקבר. ונפטרה מן הבכורה:
 ב רבן שמעון בן גמליאל אומר הלוקח
 בהמה מניקה מן הנכרי (י). אינו חושש
 שמא בנה של אחרת היה (י). נכנס לתוך
 עדרו וראה את המבכירות מניקות. ואת
 שאינו מבכירות מניקות. אינו חושש שמא
 בנה של זו בא לו אצל זו. או שמא בנה
 של זו בא לו אצל זו (י): ג רבי יוסי בן

[לכולהו]. בספק בכורות. אלא ודאי אותן הכרוכים אחר המבכירות
 הן בכורות ודאין והכרוכין אחר שאין מבכירות [הן] פשוטין
 * כ"ה כד' ולשון רש"י לפנינו שהבהנה זה חל. ודאין
 כרשב"ג. אלא כדמסקי התוס' שם צ"ז דף מ' ע"ב. וכלן ד'

שנויי נוסחאות
 ש"ל ו' יד פ"ה ו' יד סימן
 שיליא ז' ו' נכסין
 אם ספק. נכסין ו' יד פ"ה
 דררת דם. סימן חררת.
 ונפטרה מן הבכורה
 כד"ל ונפטרה מן הבכורה
 ונכסין ופמורה .
 ב אינו חושש. נכסין
 אין חוששין. אחרת
 היה נכנס. כנ"ל ד'
 רש"י. הוא היה. ונכ"ל
 ד' פ"ה. היה. הית'
 את המבכירות. כד"ל.
 המבכירות. ואת שאינו
 מבכירות. מניקות.
 כנכסין ושאינו .
 כד"ל ונכ"ל ליתא .
 אינו חושש. נכסין
 אין חוששין. או שמא
 בנה. כנ"ל ונכסין
 ושם בנה. נכסין
 ובנה וליתא. ג' ר"ז ב' ו'
 משולם. נכסין .
 המשולם .

תוספות רע"ק
 פ"ג א אות ב' תוי"ט
 ד"ה זה הכלל .
 לא לאחויי. י"ל דזה
 הכלל רע"ק קאמר לה
 והיינו דתחלה אבר
 דמינוף סימן ו' יד ופסילא
 הבא אחריו אפי' ספק
 לא הוי אבל באפי' אם
 מנפה הוי ספק ובאי' אם
 כזה הכלל רכל ספק
 דהיינו אף בהולבת
 ספקי רכל דהיישנת
 למיעוטא דחלבת אע"פ
 באינוא ודאי: ב אות
 ל' הר"ב ד"ה אין
 חוששין ודאי ל"א אלא
 בנה הוא. כנ"ל
 איבעיא דלא אפשימא
 אם אמרינן דוראי בנה
 ולוקח משום אוראי וכן
 אם הוא חיר או נפל
 מותר באכילה דולד
 פתור. או דאמרינן
 דאסילדה סבכר דאמרינן
 ג"כ על אחר ובכבורה
 הוא דפטור דמ"ס טובה
 דכבר ילדה. ובסימא
 דאינו חושש שמא בנה
 של זו בא לו אצל זו
 היינו דבספק דידה לא
 מרחסא על אחר:

י כ"ן תפארת ישראל בועז

פרק ג (א) ובעדות עכו"ם י' חלוקים (א) אין עכו"ם נאמן
 אפילו במסל"ת. ואפילו אין לו הנאה בעדותו. ב' ח' ס' ו'
 ד' אור"י ה' . ואפילו להחמיר [י"ד ק"ה ש"ך סקל"ת. וס' ק"ז
 ש"ך סק"ב וספי' רנ"ד]. ואפילו יש אומדנא להחמיר כדכדכין כן הוא .
 אפי' אינו נאמן [ק"ל ס"ה]. ורק בהטלת מום צ' ב' ו' ר' נאמן להחמיר
 כשם אומדנא כדכדכין . מהם דנ"ל בהטלת מום צכור אולוין בתר
 אומדנא [י"ד ש"ך סק"ד]. (ב) וב"ש שאינו נאמן להקל בחיבור
 דאורייתא. אפילו לא אחזק חיסורא [י"ד ש"ך סימן ג"ח סק"ב. וק"ל ש"ך
 סק"כ]. (ג) אמנם צ' מהימן ליה. או אפילו אינו מסל"ת נאמן
 להחמיר [ש"ך ס"י ז"ל סק"ד]. (ד) וב"ב דבדבר שמקחו ב' ד' ו'
 נאמן להחמיר. מדלית ליה מנו ללא כוס מזון ליה. [ע"י לקמן ס"י ח'
 מהיו ב"ל שמתכוון להשביח מקחו. גם באית ליה הך מנו אינו נאמן
 אפילו להחמיר [השו"ב ט"ז ק"ח]. (ה) מותר צ' ע' ד' א' א' ח' נאמן
 במסל"ת אפילו לקולא. וכל מסל"ת היינו שלא שאלו לו. אלא שמעמט
 אמר כך [ב"ק ק"ד ב' ו' אפי' ס"י ו"ז ס"ג. וקנ"ה ס"ג. וע"י כ"ד
 סס' ס"ו]. (ו) וב"ב באית ליה לעכו"ם מ' ג' ו' נאמן ג"כ להקל בכל
 איסור דאורייתא במסל"ת. כמ"ל [הט"ז סס"ו סק"ד. וע"י ש"ך סס'
 סק"ב]. (ז) וב"ב באיכא למיקם עליה דמלתא. נאמן ג"כ להקל
 במסל"ת בכל איסור דאורייתא [ש"ך ס"י ז"ל סק"ג]. (ח) אולם באיסור
 דרבנן כג' א' ח' ח' ז' ק' איסורא כגון שהביא לישראל בינים ביו"ט
 ואומר מסל"ת שטלדו אהמול. אם לא ידע מהני ישראל נאמן להקל. ורק
 בידע מהני ישראל. אינו נאמן להקל דאמרינן להשביח מקחו אמר כן
 [ח"ת תקי"ג. מנ"ח סק"א]. וכ"כ ביו"ט שאחר שבת. ואומר שטלדו
 קודם שבת. אפילו לא ידע דטולד משבת ליו"ט אסור לישראל. לינו נאמן
 מדליל איסור דאורייתא [ח"ת]. (ט) וב"ב אפילו אחזק איסורא.
 והוא איסור דרבנן. כגון בשר שנתכסל. ואינו ידוע אם הדיחוה אחר
 מליחה. ועומ"ל מעיד שהדיחוהו. נאמן במסל"ת. אם מסתבר
 כ' ד' ר' ו'. כגון חסד דעכו"ם אמניקותא קפדי ליה הדיה הכשר המהלח
 שעליו. אבל בניכא סברה כדכדכין. כגון שמעיד מסל"ת שבכסיר כלי.
 אע"פ שהוא רק איסור דרבנן. כיון דאחזק איסורא אינו נאמן מסל"ת
 [י"ד ק"ל ש"ך סק"ט]. (י) ואם בישראל אפילו קפן יולא ונגנס.
 או ל"ל מסל"ת שלו. דאסתחא הדיה מדיו"ט דישאל עושין כך. מרתח
 משטות [ס"י ס"ט ס"ו]. ואפילו באיסור דאורייתא צכ"ל לא חיישינן
 שיביעו כך. כגון בשר וחלב שטמאין ב' קדוה אלל האם לא חיישינן
 [ח"א]. ועיין מ"ס בקופת הרוכלין כנלנו הכנה כסימן ג' מ"ש כ"ד:

כך חוק שנתה דזה אפשר שיהיה גם קודם שיגיע לה זמן הראוי
 ללידה: ז) כמין כים שהעובר מונח בחוכה וילדתו ריקן: ח) י"א
 החיכת צמר כעין לורת בעל חי. וי"א שהוא שפופרת מלא דם:
 ט) ואף שטהי משה לסי הומו שכבר ילדה. אין מביח לפי הומו
 נאמן רק בדברין ולא בדאורייתא. וחו דהכא להשביח מקחו חוקר
 כן. דהסא מבכרה מסתכנת בלידה. וגם אין חלכה טוב כח"ב
 שמבמה שכבר ילדה. והרי במסכתו דמשקר לטובתו. גם באיסור
 דרבנן אינו נאמן [ס"ז ש"ך סק"ב]. מיהו אם היה הישראל אומר
 לטיה שמקפיד והפך צפרה שהיא ילדה ביותר. והשיב לו העכו"ם
 שהיא צת ג' ו' שנים. נאמן. ולא משום מביח לפי הומו. רק
 בגמו. מדמוכח דלא משקר. מדהיה יכול לומר שהיא צת ג' ויהיה
 מקחו מושבח מכל ג' . שהיה ילדה ביותר כמו שחפץ הישראל.
 וגם לא חסתק עור בלידה מדכר ילדה. אלא ש"מ דקוסטא
 קאמר. ומתינה צכ"ג אפילו באיסור דאורייתא [כט"ז סס'
 סק"ד] (א): י) שהפילה החיכת דם עשוי כעונה. זהו וולד שנמוח:
 יא) קוברין החררה. להודיע שנפטרה צזה מהבכורה [דחררה עלמה
 אין בה קדושה. דסמוך מיעוטא דנדמה למחש דנקיבות והו"ל רוב שאינו
 קדוש]. אבל בספילה שלא ח"ל לקברה. ידוע לכל דאין שלא בלא
 וולד. וקו"ל כר"ע וכר"ב [ט"ז ז':] יב) אף שראינוה שהחליבה
 אף שלא ילדה עדיין: ובההא רוחה שהיא מניקה ולד: יג) והיא
 לא בכרה עדיין. ויהיה הולד סת"ד ספק צכור. זה לא אמרינן.
 ואפילו היה זה הולד שמתקה כמין עמא. דאז חסור מספק שמא
 אינו צנה [כ"י ע"ט ס"ב]. אפי' אמרינן לולא שהולדה כבר לא
 היה מניקה ליה [ט"ז ש"ך סק"ה וז']. מיהו בלא ראינוה חולבת
 קודם שצברה. או אם רק ראינוה השתא חולבת. כני לפוטרה
 להכא מבכרה אפילו אין הולד כרוך אחריה. וקו"ל דחולבת לא
 מהני רק במשיע סברה דעכו"ם מסל"ת סבכר בכרה. אבל
 צעזים שרנילות להחליב קודם שמבכירות. לא מהני חלב כלל
 לפטריה מבכרה [ס"ז ג' יד] וסד"ל מדיס וודאי צכור יאסרו כל
 הוולדות

עשה גם מערות כשישראל יולא ונגנס. אפילו קפן. מדמרתח [ק"ח
 סדר רשעים ח"א] כז

ד' שי שאינו מומחה על
 וישלם מביתו. כ"ח פ"ב
 מ"י פ"ב ספלות נכונות
 ה"ז פ"ב ענין יח"ל פ"ב
 י"ד כ"י פ"ב ענין י"ז
 ק"א את הד"ק. כ"ח פ"ב י"ז
 ק"ב פ"ב ק"י פ"ב מנהגיו ו'
 ק"ג פ"ב י"ז י"ז י"ז פ"ב י"ז
 ק"ד פ"ב י"ז י"ז פ"ב י"ז
 מ"י פ"ב פ"ב פ"ב י"ז
 ט"ז פ"ב ח"ב פ"ב פ"ב י"ז
 ט"ח פ"ב את הפסוק. פ"ב
 י"ח פ"ב י"ז פ"ב פ"ב י"ז
 ופ"ב פ"ב פ"ב פ"ב י"ז

פ"ה דעירובין: ד' מי שאינו מומחה כו'. פי' הר"ב מומחה הוא
 שנטל רשות מן הנשיא הוא הראש שבא: הרי זה יקבר. גמ' לימא
 חנן סתמא כר"מ דאמר לעיל אפילו מחזי קבוע ומשני דלמא
 דזוקין שבעין ודברי הכל: וישלם מביתו. כתב הר"ב וכשהוא
 משלם כו' וממון המוטל בספק חולקין

מיתה שמשני לער מיתה הפין משתנה והע"ג להשחא מחזי
 מום קבוע אזי הוי חזי ליה מהיים הוי מחזי עובר ולא
 שרי אלא בזמון שבנוף שאינו משתנים. ורבי מאיר סבר
 גזרינן זמון שבנוף שאין משתנים אלו זמון שבעין שהן
 משתנים והלכה כרבי מאיר:

ד' מי שאינו מומחה: וראה את הבכוריא) ונשחט על פיו. הרי זה יקבר וישלם
 מביתו י. דן את הדין. ויכה את החייב.
 חייב את הזכאי. טמא את המהור. ומהר
 את הטמא. *מה שעשה עשויוי) וישלם
 מביתו י. ואם היה מומחה לבית דין י.)

ד' מי שאינו מומחה: וראה את הבכוריא) ונשחט על פיו. הרי זה יקבר וישלם
 מביתו י. דן את הדין. ויכה את החייב.
 חייב את הזכאי. טמא את המהור. ומהר
 את הטמא. *מה שעשה עשויוי) וישלם
 מביתו י. ואם היה מומחה לבית דין י.)

[למס] ואי הוה מיירי דזוקין שבעין דוקא *הוה יחא טפי ע"כ.
 ומ"ש הר"ב דרמב"ם פירשה בענין אחר קאי ארביע דבהמה
 דקה דמשרש טעמא כדי להחמיר על צבל הבהמה. לפי שגדל
 בהמה דקה צ"ל שהוא אסור כדמין במשנה ז' פ"י דב"ק עכ"ל.
 וכן פרש"י בלשון אחר וכן מסיק הרא"ש ודלא כהר"ב: מה
 שעשה פשוט וישלם מביתו. כתב הר"ב למאן דדאין דינא דגרמי.

דורו הוא מומחה לרבים. והוא יכול לדון יחידו. ואף על גב
 דלא נקט רשותא מראש גולה. לענין היתר בכורות אינו קרוי
 מומחה. ואינו יכול להחיר בכורות אלא אחר שיטול רשות מבית
 דין הסמוכים בארץ ישראל ואין רשות ראש הגולה מועיל בזה:
 וישלם מביתו. וכשהוא משלם לכהן נטון רביע דמיו אם היא
 בהמה דקה. וחזי דמיו אם היא נסה ומש"ה משלם מחנה
 דממון המוטל בספק חולקים. דאיכא למימר אפסדיה. דאי לא
 הוה שרי ליה האי. הוי אחי מומחה גמור וכרי ליה והוה אחיל
 ליה. והשתא צפי קבורה. ואיכא למימר לא מידי אפסדיה. דלמא
 לא הוה ביה מומא. ומומחה גמור לא הוה שרי ליה. ושמא לא
 הוה נפיל ביה מום קבוע לעולם עד שימות. והאי דלא משלם
 פלגא לדקה כמו לגסה. מפני שיש טורח גדול לגדל בהמה [דקה]
 וזה שהחיר בכור הנילו לכהן מן הטורח הגדול שהיה לו להטפל
 בה דשמא אם הראהו לאחר לא היה מותרו והיה לו בו טעול

מרבזה עד שיטול בו מום להכי נגעו בה דלא משלם אלא רביע.
 וישלם מביתו. למאן דדאין דינא דגרמי חייב לשלם אלא רביע.
 מחני' דוקא שמשא ונתן ציד. וויכה את החייב משכחת לה כגון שהיה
 לו משכון למלוה וזה פטר את הלוה ונטל את המשכון
 צידו מיד המלוה והחזירו ללוה. וטמא את הטהור. נמי משכחת לה שמשא
 ונתן ציד. כגון שהצילו לפשו טהור לישאל פליהן
 ואמר טמאות הן ונטל שרץ אחד והגיטו בהן כדי שלא יהא בהן
 עוד שפק ויעמדו דבריו. וטהר את הטמא. כגון שלקח פירות
 טהורות ועירבן עם פירות אלו שטהר הוא שלא כדון וטמאן:

מרבזה עד שיטול בו מום להכי נגעו בה דלא משלם אלא רביע.
 וישלם מביתו. למאן דדאין דינא דגרמי חייב לשלם אלא רביע.
 מחני' דוקא שמשא ונתן ציד. וויכה את החייב משכחת לה כגון שהיה
 לו משכון למלוה וזה פטר את הלוה ונטל את המשכון
 צידו מיד המלוה והחזירו ללוה. וטמא את הטהור. נמי משכחת לה שמשא
 ונתן ציד. כגון שהצילו לפשו טהור לישאל פליהן
 ואמר טמאות הן ונטל שרץ אחד והגיטו בהן כדי שלא יהא בהן
 עוד שפק ויעמדו דבריו. וטהר את הטמא. כגון שלקח פירות
 טהורות ועירבן עם פירות אלו שטהר הוא שלא כדון וטמאן:

פ"ד ד בשבט: וישלם
 ויכא כ"ח פ"ב
 עשוי וישלם מביתו.
 כשיהר את הטמא שירי
 ע"כ בעירבם עם
 פירותיו ובמלי כרוב
 ובכ"ג ל"ש י"ש
 סביתו אלא לדברין
 קתני אם ערבן כרוב
 היתר פה משתה עשוי.
 ואם עירבן בהוד שיטת
 פירות ישלם סביתו.
 ולר"ם דדאין דר"ג
 פירות כשעירבן חבילים
 ולרבנן מיירי שערבן
 החכם. תוס' מהר"רין
 דל"ג ע"א ובב"ב ד"ק
 ע"א: [אות יב] תי"ט
 ד"ה וישלם סביתו.
 הוה יחא שפי. דלא הוי
 מיק ודאי דלמא פה
 שראים עתה הפום
 נשתנה סתמא פיתח.
 ואם לא היה נשחט לא
 היה יתיר: [אות יג]
 תי"ט ד"ה מה ששחט
 עשוי. אע"פ שלא נשא
 ונתן ביד. ולמא
 דמוקמינן סתמי' כרבנן
 ובנשא ונתן ביד צ"ל
 דהבא הוי כמו מיד
 דלמא הוי לו לספא
 אותה ביד לחהויק
 דבריו תוס' בנישין שם.
 ובב"ב ד"ק כתבו דכמו
 דמחייבין החם בנישין
 בסיד

מרבזה עד שיטול בו מום להכי נגעו בה דלא משלם אלא רביע.
 וישלם מביתו. למאן דדאין דינא דגרמי חייב לשלם אלא רביע.
 מחני' דוקא שמשא ונתן ציד. וויכה את החייב משכחת לה כגון שהיה
 לו משכון למלוה וזה פטר את הלוה ונטל את המשכון
 צידו מיד המלוה והחזירו ללוה. וטמא את הטהור. נמי משכחת לה שמשא
 ונתן ציד. כגון שהצילו לפשו טהור לישאל פליהן
 ואמר טמאות הן ונטל שרץ אחד והגיטו בהן כדי שלא יהא בהן
 עוד שפק ויעמדו דבריו. וטהר את הטמא. כגון שלקח פירות
 טהורות ועירבן עם פירות אלו שטהר הוא שלא כדון וטמאן:

תוספות הרש"ם

תוספות ר"ע"ק

תוספות ר"ע"ק

תוספות ר"ע"ק

תוספות ר"ע"ק

תוספות ר"ע"ק

תוספות ר"ע"ק

תוספות ר"ע"ק

תוספות ר"ע"ק

תוספות ר"ע"ק

תוספות ר"ע"ק

תוספות ר"ע"ק

תוספות ר"ע"ק

תוספות ר"ע"ק

תוספות ר"ע"ק

תוספות ר"ע"ק

תוספות ר"ע"ק

תוספות ר"ע"ק

תוספות ר"ע"ק

תוספות ר"ע"ק

תוספות ר"ע"ק

תוספות ר"ע"ק

עד כמה פרקד בכורות

פיעשה בפרה... פתח כל הכהן ועי' פתח... אין פרה וחבורה יוצאה...

שנויי גוססות

מעשה בפרה כו'. במשנה ומעשה... יחא נטעות מבין ועו סוף...

ר' מנחם... האם שלא... פ'ה דגטיין... תוספות שס: פטור... שאתה מומחה לכ"ד... פירש הר"ב...

בין גרמא לגרמי... ושאר הפוסקים מהר"ו כהן ז"ל בפירושו... דלא דאין דינה דגרמי מפרש מתני'...

אילו ר' הוא דלפסיד אנפשיה... רש"י... משמע מדברי הר"ב דלפילו נשא ונתן ביד פטור... הטעם... ומ"ס הר"ב ח"ג בשקול הדעת כו'...

פמור מלשלם... מעשה בפרה שנמלה האם שלה י... והאבילה רבי טרפון לכלבים י... ובא מעשה לפני חכמים והתירוה... אמר תודוס הרופא... אין פרה והזירה יוצאה מאלכסנדריא... עד שהם החביין את האם שלה... בשביל שלא תלד י... אמר רבי טרפון הלכה חמורדך טרפון י... אמר לו רבי עקיבא... רבי טרפון פטור אתה... שאתה מומחה לבית דין... וכל המומחה לבית דין פטור מלשלם כו'... ה הנוטל שכרו להיות רואה בכורות... אין שוחטין על פיו כו'... אלא אם כן היה מומחה... כאילא ביבנה כו'... שהתירו לו חכמים להיות נוטל ארבעה איסרות כו'... בבהמה דקה... ושישה בגסה י... בין תמים

אין שוחטין על פיו... דלמלא משום אגרא קא שרי ליה... באילא... שס חכס הרר ביבנה... וחסיד הוא ולא נחמד בכך... ובין אמר להו תמים ובין אמר להו בעל מוס היה נוטל כל שכרו... ארבע איסרות בבהמה דקה ובגסה ששה... גסה נפיש טרחא להשליטו לארץ ולכפוהו ולבדוק מומו הלך שכרה מרובה... בין תמים בין בעל בום... ואע"ג דכי אמר ליה סס הוא לא אהני ליה כו'... שקיל אגרא אהו למחשידה כי אמר בעל מוס הוא... ומאן דן הרמז"ס על הכותשים לרבים שראוי להם... או שלא יעלו שכר כלל

מזי למימר ליה אחאי דיינת ליה... הואיל ולא בקיאת צדיי: האם שלה... רחם שלה: והאבילה רבי טרפון לכלבים... ששאלו לו עליה ואמר טריפה והאבילה לכלבים: שלא תלד... מפני שפרות וחזירות שלהן מעולין מאד ומזכרים אותן בזיקר ורועים שלא ילדו במלכות אחרת כדי שיהיו לריכים להם... וחזותים האם שלה והינה מזה הלך לאו טרפה היא: הלכה חמורדך טרפון... הפסדה חמורדך שאתה לריך למכרו... כדי לשלם דמי הפרה לבעליה: שבומוחה אתה... חדר ועוד קאמר ליה... חדר דעוטה בדבר משנה הוא... דמתני' הוא בחלו טרפות נעלה האם שלה כשרה... וקיימא לן דעוטה בדבר משנה חוזר הדין ודין אחוה כרואי ואינו משלם ועוד ח"ג בשקול הדעת טעית דלסורד אסור ולא מצינת למהדר וגמלא שאתה הפסדתו... אפי' הכי פטור אתה... לפי שאתה מומחה... ושקול הדעת היינו כגון תרי תנאי... או תרי אמוראי דפליגי... ולא אחרת הלכתא לא כמר ולא כמר... וסוגיין דעלמא כחד מינייהו ואזל הוא ועבד כאידך... מה שיעשה עשוי ומשלם מביטו: ה' אין שוחטין על פיו... דלמלא משום אגרא קא שרי ליה... באילא... שס חכס הרר ביבנה... וחסיד הוא ולא נחמד בכך... ובין אמר להו תמים ובין אמר להו בעל מוס היה נוטל כל שכרו... ארבע איסרות בבהמה דקה ובגסה ששה... גסה נפיש טרחא להשליטו לארץ ולכפוהו ולבדוק מומו הלך שכרה מרובה... בין תמים בין בעל בום... ואע"ג דכי אמר ליה סס הוא לא אהני ליה כו'... שקיל אגרא אהו למחשידה כי אמר בעל מוס הוא... ומאן דן הרמז"ס על הכותשים לרבים שראוי להם... או שלא יעלו שכר כלל

אילו ר' הוא דלפסיד אנפשיה... רש"י... משמע מדברי הר"ב דלפילו נשא ונתן ביד פטור... הטעם... ומ"ס הר"ב ח"ג בשקול הדעת כו'... תנאי כו'... מפרש יפה רפ"ג דכנהרין: ה' בין תמים בין בעל מוס... כתב הר"ב ואע"ג דכי ח"ג סס הוא לא אהני ליה כו'... אהו למחשידה... ופריכין בגמ' ח"ה כי אמר סס ושקיל אגרא גמי אהו למחשידה דבעל מוס הוא והאי דלא קשרי ליה כמר כי היכי דלשקול אגריה זימנא אחריתא... ואמרין דלא תקנו לו עוד שכר אלא כי מייתי ליה בחד הכי כמה זימני לא שקיל מידי... וכחכו תחום' וא"ת אכתי אמרי האי סס הוא והאי דשרי ליה... לפי שאנו רוצה [לנרות] פעם אחרת [ו"ל שלא חיבובו

י ב י תפארת ישראל י ב י

ה שברו להיות רואה בכורות כמש"ס שכר... את הבכורות וכלי נדבבין [ועס בבכורות] וכלי נכל"ס [ועס את הבכור]... ע"פ פיו נמשכות ד' רואה עליו מומחה באילא... כתיב משה באילת וליה באילת גס כד"י... שדחירו לו חכמים כמעשה שהתירו לו ביבנה... ומתק נבט"מ... ארבע ה אסרות בבהמה כו' בנפש נמשכ"ג ארבע... לכהמה... לנטח וכלי נלמד"ן גס כח"ס.

אילו ר' הוא דלפסיד אנפשיה... רש"י... משמע מדברי הר"ב דלפילו נשא ונתן ביד פטור... הטעם... ומ"ס הר"ב ח"ג בשקול הדעת כו'... תנאי כו'... מפרש יפה רפ"ג דכנהרין: ה' בין תמים בין בעל מוס... כתב הר"ב ואע"ג דכי ח"ג סס הוא לא אהני ליה כו'... אהו למחשידה... ופריכין בגמ' ח"ה כי אמר סס ושקיל אגרא גמי אהו למחשידה דבעל מוס הוא והאי דלא קשרי ליה כמר כי היכי דלשקול אגריה זימנא אחריתא... ואמרין דלא תקנו לו עוד שכר אלא כי מייתי ליה בחד הכי כמה זימני לא שקיל מידי... וכחכו תחום' וא"ת אכתי אמרי האי סס הוא והאי דשרי ליה... לפי שאנו רוצה [לנרות] פעם אחרת [ו"ל שלא חיבובו

אילו ר' הוא דלפסיד אנפשיה... רש"י... משמע מדברי הר"ב דלפילו נשא ונתן ביד פטור... הטעם... ומ"ס הר"ב ח"ג בשקול הדעת כו'... תנאי כו'... מפרש יפה רפ"ג דכנהרין: ה' בין תמים בין בעל מוס... כתב הר"ב ואע"ג דכי ח"ג סס הוא לא אהני ליה כו'... אהו למחשידה... ופריכין בגמ' ח"ה כי אמר סס ושקיל אגרא גמי אהו למחשידה דבעל מוס הוא והאי דלא קשרי ליה כמר כי היכי דלשקול אגריה זימנא אחריתא... ואמרין דלא תקנו לו עוד שכר אלא כי מייתי ליה בחד הכי כמה זימני לא שקיל מידי... וכחכו תחום' וא"ת אכתי אמרי האי סס הוא והאי דשרי ליה... לפי שאנו רוצה [לנרות] פעם אחרת [ו"ל שלא חיבובו

אילו ר' הוא דלפסיד אנפשיה... רש"י... משמע מדברי הר"ב דלפילו נשא ונתן ביד פטור... הטעם... ומ"ס הר"ב ח"ג בשקול הדעת כו'... תנאי כו'... מפרש יפה רפ"ג דכנהרין: ה' בין תמים בין בעל מוס... כתב הר"ב ואע"ג דכי ח"ג סס הוא לא אהני ליה כו'... אהו למחשידה... ופריכין בגמ' ח"ה כי אמר סס ושקיל אגרא גמי אהו למחשידה דבעל מוס הוא והאי דלא קשרי ליה כמר כי היכי דלשקול אגריה זימנא אחריתא... ואמרין דלא תקנו לו עוד שכר אלא כי מייתי ליה בחד הכי כמה זימני לא שקיל מידי... וכחכו תחום' וא"ת אכתי אמרי האי סס הוא והאי דשרי ליה... לפי שאנו רוצה [לנרות] פעם אחרת [ו"ל שלא חיבובו

תוספות רע"ק

בשור כדו שלא יהא כל אי"א חולך ומטמא טהרות חכירו ח"ג הבא הייבוהו חכמים כדו שירקד כרין יפה... ולפ"ז מ"ש התו"ם דהבא סתם כר"ם דקטנין שונג אמו מיד ובגטין סתם כר"ם... אינו הכרח דהא הבא בכלל מיד... ואף אי מוקים הבא כר"ם דדיין דר"ג מ"ש יש לקיים הסברא דהוי בכלל מיד אלא דתוס' בגטין בקדוש' נקמו דאי מוקמי כר"ם ניהו דקטנו שונג אמו מיד אבל לפי חירוצם דהוי חירוצם בכל ענין י"ל כן וסתמא דהבא כסתמא דגטין... שוב ראיתי דלמי חירוצא דתוס' דגטין היל נכונים דברי התו"ם דחירוצא דלמא היה לו לטמאותם כדו לחזיק דבריו... והו שייך בטימא בידים... ונגע בו שרץ... אבל לפה דרמקמינן כר"ם

אילו ר' הוא דלפסיד אנפשיה... רש"י... משמע מדברי הר"ב דלפילו נשא ונתן ביד פטור... הטעם... ומ"ס הר"ב ח"ג בשקול הדעת כו'... תנאי כו'... מפרש יפה רפ"ג דכנהרין: ה' בין תמים בין בעל מוס... כתב הר"ב ואע"ג דכי ח"ג סס הוא לא אהני ליה כו'... אהו למחשידה... ופריכין בגמ' ח"ה כי אמר סס ושקיל אגרא גמי אהו למחשידה דבעל מוס הוא והאי דלא קשרי ליה כמר כי היכי דלשקול אגריה זימנא אחריתא... ואמרין דלא תקנו לו עוד שכר אלא כי מייתי ליה בחד הכי כמה זימני לא שקיל מידי... וכחכו תחום' וא"ת אכתי אמרי האי סס הוא והאי דשרי ליה... לפי שאנו רוצה [לנרות] פעם אחרת [ו"ל שלא חיבובו

אילו ר' הוא דלפסיד אנפשיה... רש"י... משמע מדברי הר"ב דלפילו נשא ונתן ביד פטור... הטעם... ומ"ס הר"ב ח"ג בשקול הדעת כו'... תנאי כו'... מפרש יפה רפ"ג דכנהרין: ה' בין תמים בין בעל מוס... כתב הר"ב ואע"ג דכי ח"ג סס הוא לא אהני ליה כו'... אהו למחשידה... ופריכין בגמ' ח"ה כי אמר סס ושקיל אגרא גמי אהו למחשידה דבעל מוס הוא והאי דלא קשרי ליה כמר כי היכי דלשקול אגריה זימנא אחריתא... ואמרין דלא תקנו לו עוד שכר אלא כי מייתי ליה בחד הכי כמה זימני לא שקיל מידי... וכחכו תחום' וא"ת אכתי אמרי האי סס הוא והאי דשרי ליה... לפי שאנו רוצה [לנרות] פעם אחרת [ו"ל שלא חיבובו

אילו ר' הוא דלפסיד אנפשיה... רש"י... משמע מדברי הר"ב דלפילו נשא ונתן ביד פטור... הטעם... ומ"ס הר"ב ח"ג בשקול הדעת כו'... תנאי כו'... מפרש יפה רפ"ג דכנהרין: ה' בין תמים בין בעל מוס... כתב הר"ב ואע"ג דכי ח"ג סס הוא לא אהני ליה כו'... אהו למחשידה... ופריכין בגמ' ח"ה כי אמר סס ושקיל אגרא גמי אהו למחשידה דבעל מוס הוא והאי דלא קשרי ליה כמר כי היכי דלשקול אגריה זימנא אחריתא... ואמרין דלא תקנו לו עוד שכר אלא כי מייתי ליה בחד הכי כמה זימני לא שקיל מידי... וכחכו תחום' וא"ת אכתי אמרי האי סס הוא והאי דשרי ליה... לפי שאנו רוצה [לנרות] פעם אחרת [ו"ל שלא חיבובו

עד כמה פרק ד בכורות

החשוד על הבכורות... כ"ג פ"ג מ"ג מ"ג מהלכות... נ"ח ח"ט פ"ג מ"ג מ"ג מ"ג מ"ג

שנויי נוסחאות

ומבארו... ב"מ פ"ג מ"ג מ"ג מ"ג מ"ג... ב"מ פ"ג מ"ג מ"ג מ"ג מ"ג... ב"מ פ"ג מ"ג מ"ג מ"ג מ"ג

תוספות חדשים

ז הר"ב ר"ה החשוד... כ"ג פ"ג מ"ג מ"ג מ"ג מ"ג... כ"ג פ"ג מ"ג מ"ג מ"ג מ"ג

דומה לה"ם לא המור... מה וכו' מ"מ מ"מ מ"מ מ"מ... כ"ג פ"ג מ"ג מ"ג מ"ג מ"ג

ש"י. כדפי' ספ"ב דקדושין: מי מערה... א"ל מן המים חיים... מערה. הרמב"ם: ומבארו. גמרא.

מי מערה (ב). ואפרו אפר מקלה (ג). אם היה כהן ומבארו מתרומתו (ד). ומשקו וסכו. ואם היה זקן (ה). מרכיבו על החמור. ונותן לו שכרו כפועליו: ה החשוד על הבכורות (ו). אין לוקחין ממנו בשר צבאים (ז). ולא עורות שאינן עבודין (ח). רבי אליעזר אומר לוקחים ממנו עורות של נקבה (ט). ואין לוקחים ממנו צמר מלובן וצואי (י). אבל לוקחין ממנו טווי ובגדים (יא): ה החשוד על השביעית (יב).

הסור. ושם העתיק הר"ב כפועל בטל. דכ"ה טע"ה חס"ג נגמ' וכן כאלן אמר אביי כפועל בטל של אותה מלאכה. ומה שדקדק הר"ב לכתוב כמה אדם כזה לא כתב כן הפ"ב דכ"ה לענין שכן השבח ארדה: ה ולא עורות שאינן עבודים. כתב הר"ב אצל עבודים זכנין כו' ככר שמעו כי רבין ומפסדי ליה מינאי. גמ'. וז"ל הרמב"ם פ"ג מה"ב ויקנסהו כפי רששו. וש"ן לקמן ספ"ה: עורות של נקבה. כתב הר"ב ו"ת"ק ככר כו'. ופי' ש"ילה ליה מה חתוך כו'. לפי שהחתוך עכר. ואינו דומה ממש לנקבות. ובגמרא ואיך בי עכברי' מירע ידע: ובגדים. וכן העתיק הר"ב. והכי חיפה בגמרא ו"ל ואריג וכן העתיק הרמב"ם ופירש ר"ל באריג דבר מחובר דומה לאריג ר"ל הלבדים:

רבין ומפסדי ליה מינאי דיון טרחה וז"ל הוא טרחה ומלבן ליה ולא קפיד עליה: אבל לוקחין ממנו טווי ובגדים. דאי דכור הוא כולי האי לא טרח בהו. דקפיד אטרחיה. דלמא מפסדי ליה מיניה: טווי ובגדים. לאו בגדים ממש קאמר דהשחא טווי גירדה לוקחין ממנו. בגדים ארוגים מיבעיא אלא בגדים היינו

לערב אפר מקלה צמים חיים אל כלי: אפר מקלה. אפר כירה קרויה אפר מקלה. כלומר אפר בעלמא שאין בה קדושה: אבל אם היה זה רואה הבכורות. או זה הדיין או העד או המקדש כהן. והעבירו המוליכו עמו במקום טומאה וטמאהו מתרומתו ומפסדו. שר"ך לקטת מוליך ולאכול ודמי מוליך יקרים מדמי תרומ' שהמוליך ראוין לכל ותרומה אינה ראיה אלא לכהנים טהורים: מאבילו. זה המוליכו ומשקו וסכו: ונותן לו שכרו כפועל. אם היה רגיל במלאכה כדה וקשה ומרויה בה הרבה. אומדים כמה אדם כזה רואה ליתול פחות ממה שהיה מרויח במלאכה כדה ולהעבך במלאכה וז' שהיא קלה וכך עתן לו. וכן מותר לכל דין ליתול שכר בטלה כשהבטלה ניכרת ומפורסמת. ולוקח משני בעלי הדין צבוא. ויותר מזה

חסור: ה החשוד על הבכורות. כהן החשוד להטיל מום בבכור: בשר צבאים. שאדם הוא ומחליף בבשר עגל וזמין דמוזן בכור עגל תמים ואומר ששכר לצי הוא. דאין לחוש לבכורה: ולא עורות שאינן עבודים. אצל עבודים זכנין מיניה דאי איתא דכור הוא לא הוה טרחה ביה ככר שמעו כי רבין ומפסדי ליה מינאי: לוקחים ממנו עורות של נקבה. דמידע ידעי. והנא קמא דאסר סבר דלמא חתין לזכרותיה ועבדי ביה כמין נקבות וכי משילי ליה מה חתוך זה שבמקום נקבות. אומר עכברים אכלוהו. ואין הלכה כר"ל: מלובן וצואי. פירשו בגמ' דמלובן מלובן קאמר. כלומר שיוחך מלואהו. ולא אמרינן אי דכור הוה. לא מפסדי טרחהו ולא מלבן ליה דככר שמעו

א"ל קפיד עליה: אבל לוקחין ממנו טווי ובגדים. דאי דכור הוא כולי האי לא טרח בהו. דקפיד אטרחיה. דלמא מפסדי ליה מיניה: טווי ובגדים. לאו בגדים ממש קאמר דהשחא טווי לבדים עשויים מלמא שאין טוויין: ה החשוד על השביעית. לירוש

יבין תפארת ישראל בוועז

[ב"מ פ"ג]. ובי"ש שהגדים מותרים ליתול שכר. דהרי אוקרינן א"ע לישא הגרושה. ואפילו הם כהנים. עכ"פ מדמהנין עמהם כשאינן קולטו הטע בחתימתן ושלמוהו בעצור זה מותרים ליתול שכר [ב"מ פ"ג]. ורח"ו"ש כתב ג"כ בשם תשובת הרשב"א. דדוקא כגועל שכר להעיד עדות שראה כבר. אבל ליתול ולראות מעשה נס וקידושין וחליה מי יכריהו לעשות זה בתום ורור דגם בדיון. דוקא בלא הוקבע לכך לעולם. י"ע דאסור ליתול שכר בעד דעיו. אבל מי יכריחו להטות להיות קבוע בדבר זה לעולם. בתום. ודאי כה"ג ראשי להטות בתחלה סביבה לו בעד דגם וחליהו כך וכן. דזה לא שכר הדין הוא. רק שכר בעצור שהתראה להיות קבוע לדבר זה לעולם. ועת לעשות לה' הפרו תורהיך. דל"ג לא ימלא מי שיתראה להיות קבוע לענין זה בכל שעה. אמנם לפע"ד עכ"פ אין מן ראוי להכניד על הבכורות יותר מדאי בכל עניני קיום התורה והמטה. שהוא חלילה כל הכריחה [כע"ז ד"ג א']:

הפרה שלו צמים חיים. ונקט הו"א קודם קידוש. דלא וז' חף וז' קתני דחף דבקידוש חיכה טרחא טפי מבהמה. כשהשולות האפר. וזכרות צמיה דיני קידוש שרבים מדיני הו"א. אפ"ה אסור ליתול שכר: (ב) ולא מים חיים כדיו. וזה קאי אנטל שכר בעד הזאת מימיו: (ג) כלומר רק ככפר בעלמא. ולא אפר הטאה. וזה קאי אנטל שכר בעד אפרו לקדש בו. ובשניה ר"ל שלא עשה כלום: (ד) ר"ל אם זה הרוחה בכורות. י"ו זה הדין או המזה והמקדש. היה כהן. וע"י שטעה להבעלים דבר זה. הוכרח בדרך לכתו להטמא א"ע בזבילה וסרן. והשחא יאסר מלאכול ולהטות ולסודו תרומה שהיא צבול יותר מחולין שיטעך לקנות לחילתו. או זה הבעלים מחילתו וכו': (ה) העושה פעולות הנ"ל (ו) לאו אוקן לחודא קאי. רק אכלהו. דאם העושה פעולות הנ"ל מתבטל ע"י ומלאכתו. וחתן לו שכרו כפועל. דהיינו אם מלאכתו עלתו

כבירה ומרויח בה הרבה. אומדן כמה יבחר ליקח מעט מזה להעבך בפעולה קלה ממנה. כגון לרין ולכזות וכו'. וכסך זה מותר ליתן לו. שהיה לרין דין מותר ליקח או מב' בעלי הדין שכר זה מבין שניהן בשום [ח"מ ט'] (ז) החשוד למכור בכור בחקות חולין: (ח) אע"י דבצי ליהא בכור. אסור. וכ"ס בש"ר עגל ממש דאסור. דבשר לצי חרום ודומה לבשר עגל. מדרגיל לשחוט הבכור בעודו רק דירח להשהותו. ולהכי שאר בהמה חוץ מעגלים מותר לקנות ממנו: (ט) אבל בעודין מותר ליקח ממנו. דהשחוט מותר למכרן קודם עבוד. עד שלא ישמעו ב"ד ויכריחוהו לקברו. ויפסיד גם כן ערחתו (י) דהיכרין הן. ולת"ק חיישין שמא יסתוך וזכרותו של עור בכור סביבה חומה לנקובה. ואף שהיה ניכר בעוד שנחתך סם בשפתו. יתגלל לומר שהעכברים אכלו סם. וכך הלכה [י"ד ט"ח]: (יא) מלובן מלואה. ור"ל אע"י שהוא מלובן לא אמרינן אי דכור הוא היה מותר למכרו קודם שילבינו. דלבינו טרחא קלה היא. ובשעה מועטה נעשית. ונ"ל דאפ"ה נקט וזאי. דקמ"ל דדוקא במלובן שיש בו עדיין קצת זאי ולגוף. שלא מלבן נחתך. דק נעשה ע"י חילוף בשעה מועטה. אבל במלובן בתום או בלצע לכן. מותר לקנות ממנו. לזה לרין שהיו רב': (יב) דאי מבכר הוה. לא הוה משהיה ליה כל כך בגדים [ב"מ]. ובגדים דקתני היינו לבדין ששויין מלמא סרוק. פליש בל"א. [ואריג ל"ג הכא. דאי באריג ממש. הוה כ"ש משוין. ואי באריג כלקמן כ"י מ"ו. איט מורגל לעשותו כך מלמא רב משתין: (יג) לרועי שבביעית. או לסחור

לירוש... דומה לה"ם לא המור... מה וכו' מ"מ מ"מ מ"מ מ"מ... כ"ג פ"ג מ"ג מ"ג מ"ג מ"ג

דומה לה"ם לא המור... מה וכו' מ"מ מ"מ מ"מ מ"מ... כ"ג פ"ג מ"ג מ"ג מ"ג מ"ג

דומה לה"ם לא המור... מה וכו' מ"מ מ"מ מ"מ מ"מ... כ"ג פ"ג מ"ג מ"ג מ"ג מ"ג

לזרוע או לעבות כחורה כספית צביעים: סרק. מחוקן צמחק
 דמין דטרחיה זוטא לא קפיד: אריג. לאו אריג זמא דהשתא
 טווי שרי אריג מיצביע. הרי בא לכלל טווי קודם לכן. אלא אריג
 היינו כעין שרשרות שעושין מפשתן שלא נעוה מעולם: **מ** אפילו
 מים ומלח. מבוס קנס: כל שיש
 בו זיקת תרומות. כל דבר שתרומה
 טוגנת בו. וכל לאחוי קרבי דגיס
 שמעבדין בהן שמן יח שיש בו זיקת
 הרומה. והלכה כר"ם: **י** אין חשוד
 על המעשרות. ולוקחים ממנו הבזאה
 בשאר בני השבוע. ואין מעשרין מהן
 ודאי אלא דמאי. וטעמא דחשוד על
 השביעית אין חשוד על המעשרות
 וחשוד על המעשרות אין חשוד על
 השביעית. לפי שיש בכל אחד מהן
 חומר שאינו בחזרו. שביעית אינה
 לריכה להאכל לפניו מחמת ירושלים.

אין לוקחין ממנו פשתן. ואפילו סרקיה.
 אבל לוקחין ממנו טווי ואריג **טו**:
מ החשוד להיות מוכר תרומה לשם
 הולין. אין לוקחין ממנו אפילו מים או
 מלח **טז**. דברי רבי יהודה. רבי שמעון
 אומר כל שיש בו זיקת תרומות
 ומעשרותיה. אין לוקחין ממנו: **י** החשוד
 על השביעית. אינו חשוד על המעשרות.
 החשוד על המעשרות. אינו חשוד על
 השביעית **יא**. החשוד על זה ועל זה **יב**.

ה אין לוקחין ממנו פשתן. ירושלמי סוף מעשרות ופשתן לאו
 קסמין הוא. ארי חנינא מפני זרעה. כ"מ פ"ח מהלכות שמטה:
 ואריג. וכן העתיק הר"ב והרי איתא בגמרא וליא ובגדים. וכן
 העתיק הרמב"ם. ופירש ובגדים אלו שבכאן: ר"ל כעין בגדים
 כגון הגדילים שהן מעשה עבות מן
 הפשתים עלמו: **מ** רבי שמעון
 אומר כל שיש בו זיקת כו'. טעמיה
 דרבי שמעון נמי משום קנס הוא דהא
 רבא דעבד עבדא כותיה ומשום הכי
 פסקו הר"ב והרמב"ם הלכה כר"ם
 וקאמר טעמא בעובדא דעבד.
 באיסורא דגופיה קנסינן ליה. והוה
 ליה לכ"מ להביא ראייה מזה כענדהק
 צפי"ב מה"מ צפי' הירושלמי דאמר
 דר"י קנס: זיקת. שייכות וכבר
 ביארנו אותו ביבמות. הרמב"ם:
 תרומות ומעשרות. והרמב"ם צפי"ב

ומעשר בני אינו נאכל אלא לפניו מן החומה.
 ליה טוגס מעשר מטוגס שביעית. ומעשר אית ליה פדיון.
 ושביעית כיון שבהמה אין לה פדיון. הלכך איכא דהמיר עליה
 שביעית ממעשר: החשוד על זה ועל זה. כיון דחשוד
 דלאורייתא. כל שכן דחשוד על הטהרות. דמדרכין הוא שיהא
 אדם

ההלכות מעשר העתיק תרומה ומעשר. וכחז וכן החשוד למעשר
 שני וכו'. ופי' הכ"מ דהכי משמע מדקחתי ר"ם [אומר] כל שיש בו
 זיקת תרומה ומעשרות אין לוקחין ממנו דאבני מעשרות קאי
 ע"כ. וכן במשנה שבגמרא הגירסא תרומה ומעשרות. אבל
 קשיא לי דהא קי"ל דלא כר"מ דאוכר מעשר לזרים. כמ"ס
 הר"ב במשנה ד' פרק ס' דיבמות. ואע"פ שאפשר דר"ם כוותיה

המכור מעשר תרומה ומעשר. וכחז וכן החשוד למעשר
 שני וכו'. ופי' הכ"מ דהכי משמע מדקחתי ר"ם [אומר] כל שיש בו
 זיקת תרומה ומעשרות אין לוקחין ממנו דאבני מעשרות קאי
 ע"כ. וכן במשנה שבגמרא הגירסא תרומה ומעשרות. אבל
 קשיא לי דהא קי"ל דלא כר"מ דאוכר מעשר לזרים. כמ"ס
 הר"ב במשנה ד' פרק ס' דיבמות. ואע"פ שאפשר דר"ם כוותיה

דר"מ ס"ל ומ"ה נקט מעשרות מ"מ הרמב"ם לא ה"ל לכתוב חשוד.
 הולין. ולומר שלאשה שניסה * צע"א דחבורה במעשר כדחקן ברפ"י דיבמות. וכחכתי שם
 קנסוה. ולהרמב"ם מפשט פשיטה ליה בריש ה' מעשר. ואיכא השדא שימכור לה. אי משום
 דמתכרא ליתא אלא קנסא ומינא שריא. ועוד מלחא דלא שכיחא הוא. לכך נראה לי
 דלהרמב"ם כחכא אכור ליקח דבר שיש בו זיקת תרומה ומעשר. אפילו קרבי דגיס כו'.
 החשוד למעשר בני וכו'. אלא שהעתיק דברי ר"ם ואח"כ מפרשו דמעשר היינו מעשר בני.
 מי שהוא חשוד למכור תרומה לשם חולין. אכור ליקח כו'. ואי איתא דהא דכחז זיקת
 הרומה ומעשר בני. אלא שהעתיק דברי ר"ם ואח"כ מפרשו דמעשר היינו מעשר בני.
 הר"ל להזכיר ג"כ בחללה. חשוד למכור תרומה ומעשר בני. ופדע שכן הוא. שהרי החמיל
 חולין. וקאמר עלה ר"ם כל שיש בו זיקת תרומה ומעשרות. והעתיק דבריו. וחדר ופירש.
 דהיינו זיקת מעשר שהפיר בחללה דבריו. ובמחני' דלקמן תקן נמי מעשרות. וא"ל לפרש
 ליתא במעשר ראשון. וא"ל דהא נקטינן. ומיאו מעשר ראשון נמי איכא חומרא דאכור לזרים
 נמי חומה. אלא לא איירי אלא בדבר הכוה לשביעית שמוחר לזרים והיינו מעשר בני.
 שמשנה. מעשרות. ומסיק בה מעשר טעון הבאת מקום. ויראה דמעשרות כלומר דגן תירוש
 הספר תרומות נמי יחא. דאיכא לפרושי הכי. ואחר שכתבתי זה נזכרתי בזמנא ג'
 מעשרות דמשמע ראשון ושני והוקשה לו מה שהוקשה לו. כמ"ס שם. והשתא דאמרן
 יחא נמי הכס. ול"ק ולא מדי: **י** החשוד על השביעית אינו חשוד על המעשרות. גמ' זו
 דברי ר"ע. אבל ר"י אומר.

המכור מעשר תרומה ומעשר. וכחז וכן החשוד למעשר
 שני וכו'. ופי' הכ"מ דהכי משמע מדקחתי ר"ם [אומר] כל שיש בו
 זיקת תרומה ומעשרות אין לוקחין ממנו דאבני מעשרות קאי
 ע"כ. וכן במשנה שבגמרא הגירסא תרומה ומעשרות. אבל
 קשיא לי דהא קי"ל דלא כר"מ דאוכר מעשר לזרים. כמ"ס
 הר"ב במשנה ד' פרק ס' דיבמות. ואע"פ שאפשר דר"ם כוותיה

המכור מעשר תרומה ומעשר. וכחז וכן החשוד למעשר
 שני וכו'. ופי' הכ"מ דהכי משמע מדקחתי ר"ם [אומר] כל שיש בו
 זיקת תרומה ומעשרות אין לוקחין ממנו דאבני מעשרות קאי
 ע"כ. וכן במשנה שבגמרא הגירסא תרומה ומעשרות. אבל
 קשיא לי דהא קי"ל דלא כר"מ דאוכר מעשר לזרים. כמ"ס
 הר"ב במשנה ד' פרק ס' דיבמות. ואע"פ שאפשר דר"ם כוותיה

למכור צבירות שביעית וכדומה: **ב** דברי זרע פשתן ראוי לאכילה וקודם
 מה"ט בקדושת שביעית. וכ"ס שאר גדולי קרקע: מה ר"ל דאפילו
 הפשתן כבר סרוק עכ"פ מדטרחמיה זוטא. לא קפיד: **ב** מן דאי
 משביעית הוה לא הוה משעה לכו כל כך. והאי אריג לאו אריג
 ממש. דכ"ס הוא מטווי. רק היינו כעין שרשרות שעושין מפשתן
 מנופץ וסרוק. [ובגדים ל"ג הכא. דאי נגדים ממש הוה כ"ס מטווי.
 ואי כללי סו' מ"ב. אינו מורגל לעשות כך מפשתן רק מאלר]: **ב** משום
 קנחא. דמדמטוי טפי מצבור. קנסיהו טפי. א"כ דבמילי דמאכל
 המורגלים אלים יאריה טפי ונזרינן: **ב** ח"ל שייכות תרומה
 ומעשרות: **ב** ומלח כל לאחוי קרבי דגיס שרגילין לערבן עם
 שמן זית. להכי מחכב נמי זיקת תרומה. ואכור: **ג** מעשר שני.
 דאכור לאכלו חוץ לירושלים. [וב"ל דכ"ג דאינו חשוד על תרומה ומעשר
 ראשון ועני. מדי כטול ג"כ גול שלא נחמד עליו. וכ"ס תרומה שהוא
 לזרים במיתה. ועי' רח"ע]. ולהכי מוהר ליקח מהחשוד הבזאה
 בשאר בני שבוע. ומעשרו דמאי. כקונה מכל פ"ה. ולא ודאי:
נא דכל אי יש בו חומר. דמעשר שני נאכל רק בירושלים. שביעית
 [סדר קדשים ח"א] **כח**

המכור מעשר תרומה ומעשר. וכחז וכן החשוד למעשר
 שני וכו'. ופי' הכ"מ דהכי משמע מדקחתי ר"ם [אומר] כל שיש בו
 זיקת תרומה ומעשרות אין לוקחין ממנו דאבני מעשרות קאי
 ע"כ. וכן במשנה שבגמרא הגירסא תרומה ומעשרות. אבל
 קשיא לי דהא קי"ל דלא כר"מ דאוכר מעשר לזרים. כמ"ס
 הר"ב במשנה ד' פרק ס' דיבמות. ואע"פ שאפשר דר"ם כוותיה

המכור מעשר תרומה ומעשר. וכחז וכן החשוד למעשר
 שני וכו'. ופי' הכ"מ דהכי משמע מדקחתי ר"ם [אומר] כל שיש בו
 זיקת תרומה ומעשרות אין לוקחין ממנו דאבני מעשרות קאי
 ע"כ. וכן במשנה שבגמרא הגירסא תרומה ומעשרות. אבל
 קשיא לי דהא קי"ל דלא כר"מ דאוכר מעשר לזרים. כמ"ס
 הר"ב במשנה ד' פרק ס' דיבמות. ואע"פ שאפשר דר"ם כוותיה

החשוד להיות מוכר
 תרומה. כל שיש בו זיקת
 מעשרות. כ"מ פ"ח מהלכות שמטה:
 שיש בו פ"ח אין לוקחין
 ממנו. כ"מ פ"ח מהלכות שמטה:
 הלכה י"ח: **י** החשוד על
 השביעית. ל"י פ"ח מהלכות שמטה:
 פ"ח דשביעית מ"י פ"ח מהלכות שמטה:
 ש"ס ויגל הלכה פ"ח:

שנויי נוסהאות
ה ואפילו סרק.
 כ"מ פ"ח מהלכות שמטה:
 ואריג. כמ"ס פ"ח מהלכות שמטה:
 וכל שיש בו זיקת
 מעשרות. כ"מ פ"ח מהלכות שמטה:
 ובגדים וכו' סכא כ"מ פ"ח מהלכות שמטה:
מ רש"א. כמ"ס פ"ח מהלכות שמטה:
 ורש"א. תרומות. כ"מ פ"ח מהלכות שמטה:
 וכמ"ס פ"ח מהלכות שמטה:

תוספות חדשים
ט בפסגה אין לוקחין כו'
 דוקא ממה שיש לפניו הכל
 א"כ כן צ"ל וז"ל מותר ליקח
 דמכור למכור תרומה
 בלולו שמה יודע דכ"כ
 לתכניס ויפסידו דע"ז כן
 מנולא כ"מ פ"ח מהלכות שמטה:
 ל"י וז"ל הרמב"ם פ"ח מהלכות שמטה:
 י"ב מה"מ פ"ח מהלכות שמטה:

תוספות רע"ק
י אות טו' הרע"ב ד"ה
 אין חשוד ואין מעשרים
 סוף ודאי. וכן הוא
 לשון רש"י. ולא ידעתי
 אף בחשוד על המעשר
 אין מעשר מהן ודאי
 הוא מ"ס הוא ספק אם
 עישר או (ואפשר
 דבחשוד הוי בסו ודאי
 דבוה לא אמרינן דוב
 ע"ה מעשרים הן ובפי
 ברכה. ע"י שבת דף כ"ג
 ע"א. ובדברי רבנו
 בדמאי (אות ל"ג)
 ובשביעית (אות כו):

לקוטים
 לכ"ס וז"ל דלא תק ליה
 כיישא אלא הסמיכו לוקח
 לנמו דבי היכי דמריכו
 על התמור לוקח הוא דבר
 דמוכח שכל כדאיתו מוכר
 שהוא וקן ואינו יכול להקי
 כנגליו ה"ל הא רש"י
 ליהן שבו כפועל וכו'
 דוקא בשכר בטלה דמוכח
 וכ"ס החוס' ע"ט. (ס):

הוא ר"ה בעד ח"ד
 ובדפוסים שלאחריהם
 פירשתי בעובד אלנים
 וזוהי י"א להם לכרי וד'
 וז"ל רש"י הכי המגיה
 ד"ל לאר ע"ס ע"א
 ולא הנין מקור כטעות
 ולא מלאו לנו להגיה

הכי החשוד לזה אינו חשוד לזה (ב) (ג) או : כעשומר

יש שהוא חשוד על
הפרות. מ"ג ע"ג ט"ו:
זה הכלל כל החשוד על
הדבר לא דנו ולא מעידו.
לקמן לה פ"א יומא פ"א
פ"א יומא דמלו פ"ד כ"ב
יבמות פ"ב ה"א פ"ג כ"ב
פ"א ה"א ע"ג ט"ו וס"ג
י"ג פלוגתא מנסי ה"י:

שנויי נוסחאות
י (כ"ד) החשוד על
(ה) דבר. כתיב וצמח
לי"א וכן לי"א לל"א כל
נס כמל"ן (וסה חשוד).

החשוד על השביעית. חשוד על המעשרות דבאתריה דר"י שביעית חמורה להו. כדתן ספ"ג דמלוי: חשוד על המעשרות. פי' הר"ב דמדרבנן הוא שהיה אדם אוכל חולין בטהרה וכן פרש"י. ולי' הרמב"ם כגון טומאה אוכלים וטומאת ידים. וכיוצא בהן. וז"ל בפ"ח מהל' שמיטה. שהאולל הטמא הזה שמכרו בחזקת טהור. אינו מטמא אחרים. אלא מד"ס ע"כ. וע' במ"ו פ"ק דכסחים: ויש שהוא חשוד על הטהרות כו'. לפי שהחשוד במילי דרבנן אין ראוי לחשוד אותו במילי דאורייתא. אבל אם נחמד על טומאה דאורייתא הרי הוא ג"כ חשוד על השביעית ומעשרות [ולפיכך]. אמר יש שהוא חשוד על הטהרות [ולא אמר החשוד על הטהרות] הרמב"ם: זה הכלל כל החשוד כו'. קצת קשה לבן זה הכלל כיון שאינו סולל הדינין השעוין כבר אלא מלתא אחריתא ק"ל פסיק והי. ובפירוש הרמב"ם ומה שאמר זה הכלל ענינו מה שזכרנו לך שהחשוד על שום דבר בין מדאורייתא הרי הוא חשוד ג"כ על איסור אחר שהוא כמנוחו באיסורו או פחות ממנו אבל לא על איסור שהוא חמור ממנו כגון ל"ד מן הנדרים כמו שכתבנו במעשר ובשביעית ע"כ. אבל אינו במכאנא הלשון. וכן בטוסח שבה ל"ד מ"א נמחק: לא דנו ולא מעידו. ע' מה שכתבנו בזה בס"ד בפרק דלקמן מ"ד:

החשוד על הטהרות (ג). ויש שהוא חשוד על המעשרות. ואינו חשוד לא על זה ולא על זה (ד). זה הכלל. כל החשוד על הדבר לא דנו ולא מעידו (ה):

החשוד על הטהרות (ג). ויש שהוא חשוד על המעשרות. ואינו חשוד לא על זה ולא על זה (ד). זה הכלל. כל החשוד על הדבר לא דנו ולא מעידו (ה):

יבין תפארת ישראל יבין

(ג) דכשזכר מימי מאלל ואומר שהן טהורים אינו נאמן. דאלו נטמא בטומאה דרבנן. ואם חשוד על הן מדאורייתא. כ"ס דחשוד דרבנן: (ד) דהחשוד לבלי לזכר בטומאה דרבנן. (כ"ס) (ל"א) דחשוד בהקדש

יבין תפארת ישראל יבין

פרק ה א נמכרין באטליו כו'. פסולי המוקדשין הנייתן להקדש [פי' ה"י] הר"ב דמחוק שטולים למכרו ביוקר וכו' [בגמ' אימת חילומא לאחר פדיונו הנאתן להקדש הנאתן לבעלים הוא. אלא לפני פדיונו נשחטים הא בעי העמדה והערכה [כדתן במ"ג פ' בתרא דתמורה] לעולם לאחר פדיון ומ"ז הנאתן להקדש אדמשיקרא דיון דפי' להו מר נמכרין באטליו ובשחטין באטליו ושקלים בליטרא טפי ופריק מעיקרא: הוין מן הכבוד ומן המעשר שהנייתן לבעלים. פי' הר"ב לכהנים קרי בעלים של כבוד. מסיים רש"י. ומעשר הניית מחרתו ביוקר לבעלים ישראל הוא. ומשום הנאת הדיוטות כו': ומן המעשר. ופריקין בגמ' דמעשר בציטתה מי מודרן והציטתו אינו נמכר לא חי ולא שחוט כו'. כמ"ס הר"ב לקמן. ומצינו במעשר בהמה של יתומים עסקינן ומשום שהש אצדה [שאיך יכולים לאכלו כולו ויסרית] נעשו זה ואוקומה דאורייתא [ויקרא כ"ו] והיה הוא ותמורתו יהיה קדש לא יגאל אימתי עושה חמורה מחיים אימתי אינו נגאל מחיים. הא לאחר שחיפה נגאל ורבנן הוא דגורו: ושוקלין מנה כנגד מנה. לשון הרמב"ם ספ"א מהל' בכורות. וכהנים שנמנו על הכבוד מותרין לשקול מנה

פרק ה א כ"ה פסולי המוקדשין. קדשים שנפל בהם מום אם מוכרין אותן ביוקר טובה הנאה להקדש הוא הלכך נמכרים באטליו. דהיינו שוק שמוכרים בו שאר דבר חולין. ושם נמכר ביוקר: ושוקלין בליטרא. להמכר כדרך שהקצבים מוכרים בשר חולין. דמחוק שיכולים למכרו ביוקר מוסיפים בדמים כשפודים אותם מן ההקדש: חוין מן הכבוד וטן המעשר. שאם נמכרים ביוקר הנאתן לבעלים כבוד הנאתו להן. דבשר כבוד נאכל לכל אדם והכבוד מוכרו ונוטל דמיו ולכפן קרי בעלים של כבוד ומשום הנאת הדיוט לא מולאזין בקדשים לנהוג בהן מנהג חולין למכרן באטליו. אלא בציטתו. ואע"פ שלא יקצו עליהם בני אדם כל כך. ואין נשקלים בליטרא אלא בחומה. ואם יפסידו לית לן בה: ושוקלין מנה כנגד מנה בכבוד. שאם יס

יבין תפארת ישראל יבין

פרק ה א קדשים שהומנו ונפדו: (ב) ר"ל שהפודן מהגזבר רשאי למכרן כשהל הולין בהסוק שמוכרין שם בהמות חולין: (ג) הוא מין משקל כמו מנורה נת' לענין יש לי גידך (שנעות מ"ג א"ל. אמנם יש ג"כ ליערף שהוא מין מדס. דהיינו חזי לוג (כירובל) תרומות פי' מ"ח. ומדומה שיש ע"ס נרש' (שירובן דל"ט א') שכתב

לעירא [ואו לוג]. ור"ל שמוכר למכרו במשקל כדרך שהקצבים מוכרין בשר חולין. ולא הייטבין בו לצווי קדשים: (ד) דבשר ומעשר שהומנו. כשנמכרין ביוקר יהיה הרווח של בעלים. להכי אין מצוין אותן כחולין. אלא נמכרין רק בציטתו ובלי משקל. אבל פסולי וכו': (ה) דאם ימכרו באטליו ובליטרא. עייז נמכרין יותר ביוקר. ועייז יוספו

ובמכרין במקולין ובשוקלין בליטרא ושמו של גיד דינו כבשר כיון שהוא חומר מן התורה. כ"ה בשנ"ע י"ד (ס' ש"ו). והנה הדין דשמו של גיד הוא מהחוט (ל"א ב') ד"ה מבליטו שכתבו דלפני דאטר להמנות עכו"ם על הכבוד חלבו שרי מיהו שמו של גיד דלא אסור סראורייתא אפשר דאסור. אמנם נראה דהחוט לא כתבו כן רק לענין להמנות עכו"ם דל"ל לסמן דאטר דמן התורה אסור לדודיה וכן לענין לכבוד במקולין אם נימא במ"ש החוט' כאן ד"ה חוין דהוא מן התורה. אבל להרמב"ן שכתב דאינו אלא מעלה דרבנן איב' נראה שפיר כיון דמדרבנן אסור לא שייך מעלה. וכן לכה"ג דס"ל לזכרו מדרבנן. ובראש י"ל ג"כ שהביא דברי ר"י בהווייתו. וכות המנה לי דברי המור הנ"ל שפסק בן לענין מקולין וליטרא כיון דהראש סובר שאינו אלא דרבנן כמו שהביא מהרמב"ן וע"ע. וע"ל דמשמע ליה מהראש דהביא לחלכה משום דני"ס מקולין. ואכתו צ"ע דאינו מוכר וכן הוא נגד הכבוד וע"ע: שם בבשנה וכן המעשר. עיין בחו"ש. וברמב"ם (פ"ו בכורות הל' ה' ו') נראה דס"ל דמדאורייתא דוקא תמים חי אסור לכבוד אבל בעל סום חי אינו אלא מדרבנן. וע"ע דהא אף בעל סום עושה חמורה עיין בכורות דף י"ד) וחולין (דף ק"ל) וא"כ אף בעל סום חי ליחס מן התורה:

ח נאמן הכהן כו' ל"ז פ"ה
מ"ו פ"ז מה' כבודו ה"ה
מ"ט פ"ח מה' ש"ד סוף ז'
הכל נאמן על מוצי'
מעשר. ל"ז ס"ג פ"י ע"ט
פ"ו פ"ט :

תוספות חדשים
ה ה"ב ד"ה הראיתי
כו' עדים ע"כ ל"ז דוקא
עדים אלא אפי' עד אחד
דלעיל וכו' וה"ל הכוננים
כ"ג מה"כ :

ראשון לציון
פ"ה ד הוי"ט ד"ה
ל"א דט' כו' פ"ק
א"ת ל"ה דר"י בן קפחא
דלמך כו' פ"ין ויל"מ :

תוספות ר"ע"ק
ישראל ורועה כהנים
א"נ הוינו על רבם מי
שהיה הוא ברבוב כהן
יהיה נאמן דל"ש דאמר
לא שביק ליה רביה
דלא רבו כהן יחזיקו
לעצמו וללגיטא הא לא
חיישין. א"ע"כ דהמעט
דחיישי' לגומלים ומטילא
ד"ה הכהן אחר. או
דבאסת רק לרבו כיון
דרועה קאי נביה וכו' ש
רש"י בסוף הגמרא במה
דאמרין סאי דאיבא
בין לרי' מאיר ולרבין
ובמ"ש בתוי"ט בסוף
ד"ה לא דט' ונכ"ן
בנוה"י : גם קשה לי
אפאי נקט רש"י הכהן
אחר ולקט דרועה
כהן א"נ לרועה כהן
אחר דנוטלין זה לזה
שרבו יהו' לי הכבוד :

אור גדול
ג"ל דפ"ט ב"ין דצריך
עדות שנפל מעצמו ואין
מתירין בכתבם עד
דשיליין ליה ממילא
דאינו נאמן לרי"מ ועי'
[אב"ה]. לענין אין
הכרח מהא דמסקינן
כ"ב נתמן בספק כבוד
אצל ישראל משום
דבספק כבוד לאחר
אמירת הישראל בעשה
ספק ספקא ומש"ה
נאמן בעצמו משא"כ
בכבוד דרמי. והא
דקאמר כמ"י ארינא
דרב' נתמן כהנים הוא
דחשידי אמוסי ישראל
לא חשידי אמוסי חיינו
דלא חשידי כולי האי
במו כהנים ומש"ה דוקא
בישראל ספקינן על
עדות הכהנים בספק
משא"כ ככהנים אפילו
בספק לא סמכינן
עלייהו :

כתב הר"ב ואיכא בין ר"מ לח"ק דלר"מ כבוד כהן כפול
בו מוס לר"ך שנים מן השוק להעיד עליו ועד אחד אפי' שאין
כהן אין מועיל בו. ותמיהה דהא לא אמר ר"מ אלא החשוד ובגמ'
איכא ציטויה דר' יהושע בן קפחאי דהניח ריב"ק לומר כבוד ביד

כהן לר"ך שנים מן השוק להעיד
עליו. ופירש"י לר"ך שנים מן השוק
שנים כל שהן ואפי' כהנים. אבל
כהנים שבציתו לא. ה"ק א"ת ל'י

דריב"ק דלמך ת"ק (רועי) כהנים דעלמא נאמנים. ואפי' אבכורות
דכהנים ולא חיישינן לגומלים אלא ברועה דקאי גביה וסבר
העיד את רבי. והא יעידני כשיתן לי ישראל בעלמא כבוד.
ור"מ ית ל' לר"י [ג"ק] לגמרי דכיון שנהשו כהנים על הכבוד
לא דן ולא מעיד אפי' כהן דשוק ואפי' כבוד ביד ישראל.
ע"כ. וכו' ה"ה סבר כר"י [ג"ק] ושנים מן השוק דקאמר
ר"י [ג"ק] ככהנים איירי דישאל אפי' חד נוהימן ולר"מ כל היכא
(דלמך) [דלמך] אפילו שנים אין נאמנים. ע"כ. ומ"ש הר"ב ולת"ק
דוקא כהן אין נאמן וכו' ולעיל כתב כהן רועה. וגם הארבעת.
ומ"ש הר"ב והלכה כרשב"ג. נמרה. וא"כ בס"פ דלעיל דהתם
לן כל החשוד על הדבר לא דנו ולא מעידו הינה הלכה. וכן
מולתאי שם בגמ' בפ"י הרמב"ם שכתב עליו דהוא דעת ר"מ.

והוא דחוי כי העיקר הוא אין אדם חושא ולא לו. ולפיכך החשוד על דבר דנו ומעידו. ע"כ. וכן בחבורו פסק דכל דבר
החשוד מעיד. כמ"ש בפ"ג מהלכות מעשר וכו' מה' משבז ומשבז וכו' מה' מהלכות עדות. אבל יראה לי שהר"ב
שלא דחאה מהלכה לא משני שנמשך אחר הטוב שבידיו מפירוש הרמב"ם שלא נזכר בה כלום ונמשך הוא אחריו והניח הדבר
הטוב וכמך אדחאה. אלא ל"ל שכובר שהיא הלכה פסוקה. ולא פסק בכאן כרשב"ג. שהיא כן ההלכה בכל מקום. אלא דוקא הא
בכבוד. וכדעת הראשון בהשנותיו ספ"ג מהלכות מעשר שכתב ואם קצעו הלכה כרשב"ג לענין מועיל מוס בכבוד שהוא קנס
כלומר מה שאינו נאכל עליו כדלעיל מ"ג] אבל לשאר חיבורין חשוד אין מעיד וסחה לן הנה בצבורות [ספ"ד] כר"מ. וה"ל במשנה ו'
פ"ד דמאי לא האמינו לומר איש פלוני נאמן אלא משום קל שהקילו באכסניא. ע"כ. וכ"כ הר"ב שם קל הוא כו' שמעינן
מינה דאל"ה אין החשוד מעיד על אחר. וה"ל מוכח שם בראש הפרק דבשבת אורגל על פיו והסכה מולאי שבה לא יאכל עד
שיעשר. וה"ל בתי"ד סימן קי"ט מוקשה מהני' זו דחשכה מ"ש לא יאכל. והא החשוד נאמן על של אחרים [כלומר להרמב"ם
בפוסק כרשב"ג בכל דבר] ואין לומר דהיה מהני' אפי' כר"מ ולא קי"ל כותיה. שהרי הרמב"ם ע"גו פסקה בריש פ"ב
מהלכות מעשר. ע"כ: אבל מהיה מ"ו דלמרו טעמא דלא האמינו לומר איש פלוני נאמן. אלא משום קל הוא כו' לא קשיא
שכבר תי' זה בכ"מ משום דבעינן לאוקמי למתני' אפי' כר"מ. דהא סתמא מהניא ע"כ. וז"ל הרמב"ם [ס] בפירושה העיקר
אלנינו אין אדם חושא ולא לו. ולפיכך [וגמ'] לא ישלחו לאיש שאינו נאמן. מפני שאין לו הכאה בזה הגלגל קרובה מיד. וכל
זה כדי להקל עליו. מפני שהוא גר ואינו מכיר אנשי המדינה. ע"כ. הנה סמכה על העיקר הזה שאין אדם חושא ולא לו.
שהוא דלא כר"מ כמ"ש בשמ"ה ומש"ה דחוק ה"ל דמסיים בו וכל זה כדי להקל בו. ואינו כובל לומר בה מה שמיישב הס"מ בגמ'
שאחרו הטעם כדי לאוקמה אף לר"מ : **ה נאמן** הכהן לומר הרחיבי כבוד זה כו'. כתב הר"ב ובלבד שיסו לו עדים כו'
שהכונים חשודים להטיל מוס כו'. אבל אין חשודים לאכול קדשים חמימים בחוץ. מכיים הרמב"ם ספ"ג מה"ב מפני שהוא עון
כרת. ע"כ. כלומר והחשוד לדבר קל אינו חשוד לדבר המור ממנו. דתתן ספ"ד. ומ"ש הר"ב וכן נאמן הכהן לומר כבוד זה נתן

כבוד כהן כפול בו מוס לר"ך שנים מן השוק להעיד עליו.
ועד אחד אפילו שאינו כהן אין מועיל בו. ולת"ק דוקא כהן
אינו נאמן להעיד על כבודו של כהן. דחיישינן לגומלים. אבל
שאינו כהן אפי' אחד מעיד נאמן להסירו. ורשב"ג לומר אפילו
בזו וצני ציתו של כהן נאמנים.

ה נאמן הכהן לומר הראיתי בכור זה ל'י
דדוקא הינה גופיה על של עלמו
אינו נאמן. [ואסתו] כמי אינה נאמנת
מפני שהיא כגופו. והלכה כרשב"ג :

ה הראיתי בכור זה. להכס ואמר לי. שמוס קצעו
הוא ושחטו. ובלבד שיסו לו עדים שלא הטילו בו. שהכהנים
חשודים להטיל מוס בכבוד כדי למוכרו ולהאכילו כחילין. אבל
אין חשודין לאכול קדשים חמימים בחוץ ולומר על מוס עובר
שהוא קצעו. וכהן שהוא מומחה נאמן לדון על מוס הכבוד שהוא
קצעו ולהסירו. וכן נאמן הכהן לומר כבוד זה נתן לי ישראל
במומו שהוא עשוי להגלות אם נתנו לו ישראל במומו אם לאו.
ומלתא דעבידא לאגלוי לא משקרי בה אגשי : הכל נאבונים
על בומי המעשר. הכהנים חייבים להפריש מעשר בהמה
כישראל. והכל נאמנים לומר על מוס שנעשה בבהמה מעשר
דשלא בכונה היה ואפילו הבעלים. מגו דר"י צעי שדי ביה מומא
בזוליה

והוא דחוי כי העיקר הוא אין אדם חושא ולא לו. ולפיכך החשוד על דבר דנו ומעידו. ע"כ. וכן בחבורו פסק דכל דבר
החשוד מעיד. כמ"ש בפ"ג מהלכות מעשר וכו' מה' משבז ומשבז וכו' מה' מהלכות עדות. אבל יראה לי שהר"ב
שלא דחאה מהלכה לא משני שנמשך אחר הטוב שבידיו מפירוש הרמב"ם שלא נזכר בה כלום ונמשך הוא אחריו והניח הדבר
הטוב וכמך אדחאה. אלא ל"ל שכובר שהיא הלכה פסוקה. ולא פסק בכאן כרשב"ג. שהיא כן ההלכה בכל מקום. אלא דוקא הא
בכבוד. וכדעת הראשון בהשנותיו ספ"ג מהלכות מעשר שכתב ואם קצעו הלכה כרשב"ג לענין מועיל מוס בכבוד שהוא קנס
כלומר מה שאינו נאכל עליו כדלעיל מ"ג] אבל לשאר חיבורין חשוד אין מעיד וסחה לן הנה בצבורות [ספ"ד] כר"מ. וה"ל במשנה ו'
פ"ד דמאי לא האמינו לומר איש פלוני נאמן אלא משום קל שהקילו באכסניא. ע"כ. וכ"כ הר"ב שם קל הוא כו' שמעינן
מינה דאל"ה אין החשוד מעיד על אחר. וה"ל מוכח שם בראש הפרק דבשבת אורגל על פיו והסכה מולאי שבה לא יאכל עד
שיעשר. וה"ל בתי"ד סימן קי"ט מוקשה מהני' זו דחשכה מ"ש לא יאכל. והא החשוד נאמן על של אחרים [כלומר להרמב"ם
בפוסק כרשב"ג בכל דבר] ואין לומר דהיה מהני' אפי' כר"מ ולא קי"ל כותיה. שהרי הרמב"ם ע"גו פסקה בריש פ"ב
מהלכות מעשר. ע"כ: אבל מהיה מ"ו דלמרו טעמא דלא האמינו לומר איש פלוני נאמן. אלא משום קל הוא כו' לא קשיא
שכבר תי' זה בכ"מ משום דבעינן לאוקמי למתני' אפי' כר"מ. דהא סתמא מהניא ע"כ. וז"ל הרמב"ם [ס] בפירושה העיקר
אלנינו אין אדם חושא ולא לו. ולפיכך [וגמ'] לא ישלחו לאיש שאינו נאמן. מפני שאין לו הכאה בזה הגלגל קרובה מיד. וכל
זה כדי להקל עליו. מפני שהוא גר ואינו מכיר אנשי המדינה. ע"כ. הנה סמכה על העיקר הזה שאין אדם חושא ולא לו.
שהוא דלא כר"מ כמ"ש בשמ"ה ומש"ה דחוק ה"ל דמסיים בו וכל זה כדי להקל בו. ואינו כובל לומר בה מה שמיישב הס"מ בגמ'
שאחרו הטעם כדי לאוקמה אף לר"מ : **ה נאמן** הכהן לומר הרחיבי כבוד זה כו'. כתב הר"ב ובלבד שיסו לו עדים כו'
שהכונים חשודים להטיל מוס כו'. אבל אין חשודים לאכול קדשים חמימים בחוץ. מכיים הרמב"ם ספ"ג מה"ב מפני שהוא עון
כרת. ע"כ. כלומר והחשוד לדבר קל אינו חשוד לדבר המור ממנו. דתתן ספ"ד. ומ"ש הר"ב וכן נאמן הכהן לומר כבוד זה נתן

י כ"ן תפארת ישראל בועז

פרק ה (א) ותמהני א"כ בתולה מפורתה שלא נזכרה באיסור
נדה איך תהיה כשרה להנשא. והאיך נאמניה על
איסור נדה שחאודה עליה. והרי הכל הוא כדבר של ע"מה. דקיי"ל
דחשוד דבכר חשוד נמי בשלו להכשיל אחרים. וכ"ש דק' שהיה לנו
ע"כ"פ למנוע שלא תכשא להמפתח בעלמו מדחשודים שניהם. והרי אדרבה
טרחינן עמו שיעשה מזה לכונסה [כאה"ע קע"ו]. ואת"ל איג"ש דנאמנת
אין חילוק באיסור נדה בין פנויה לנשואה. דככולם הבעל נדה חייב
כרת [כ"ד קפ"ו וריב"ש תכ"ה. ועיין מגנת יעקב כ"ד סס]. על כל
פנים לא משמע להו לאינשי שיהיה המור כל כן. ולפיכך לא מקרי חשוד
לאורו דבר. יתח. דהרי אפילו כשה"ג בחשוד דבכר דלא משמע לאיש
שהוא עבירה. אינו נאמן עליו בשל עלמו רק בשבועה [כש"ך י"ד קי"ט
סקי"ט]. וא"כ ה"ג ע"כ"פ הו"ל להשבעה שלא תכשיל בעלה באיסור
נדות. ואת"ל דמשו"ה אינה חשודה לאורו דבר. דדוקא קודם שזאין
עברה. מולין מורגלין הבחולות לטובל פן תזנה [כתשו' ריב"ש תכ"ה]
ולפיכך מלגל היה היתר לאסורה. כ"ז. להטות לעבור. משא"כ אחר
מישואין מדמתרת לבעלה לאחר זמן. לא שבתק היהירא [כ"ד ס' ב'
ליתא דל"ה ה' דקיי"ל] כל החשוד על
לדבר אינו נאמן להעיד על של עמו. אפילו להאכיל משל לאחרים [כ"ד
למרים

סק"כ וקו"ט סקי"ח]. וכל זה להקל. אבל להחמיר בשל אחרים.
אפילו אינו מומר רק חשוד. אפי' אינו נאמן. דמדלא מהני עדותו
רק מכה שתיקת הבעלים לדבריו דעיי' נראה שסומך על דבריו.
והרי בחשוד ודאי אינו סומך על דבריו [ש"ך קפ"ו סקי"כ] (N).
מיהו כל זה לענין להאמין החשוד בעדותו באיסורים. אבל לענין
עדות ממון. כל החשוד לעבירה שחיבין עליה מלקות וכ"ש מיתה.
סול לעדות ממון מדאורייתא. ובאין בו מלקות או שעבר על
איסור דרבנן. סול מדרבנן. וי"א דבעבר עבירה מדרבנן לר"ך
שהיה בהתעב חמור ממון [ת"מ ל"ד א' ב' ג'. ועי' מ"ש בפירושו
סנהדרין פ"ג ס' כ"ח] : לב) לחכס. ואמר לי וכו' : לב) ובלבד
שהיה כהן עדים שלא הטיל בו הוא המוס. או נאמן. דלא חשידי
כהנים רק להטיל מוס בכבוד. שהוא חיוב מלקות. אבל לא חשידי
להאכיל קדשים חמימים בחוץ שהוא ברת. ונ"ל לכאורה דלר"ך
שנדע
ס"ד]. והרי מש"ס שרינן נמי לבעל להחידה עם אשתו בנדחה. מדמתרת
הדבר אינו נאמן להעיד על של עמו. אפילו להאכיל משל לאחרים [כ"ד

אילו מוס. וכן הלכה: י יבלת (א) פורו' ש' בלע' ז. ואפילו היא בלובן שבטעין. ויש בה שער. הרי זה מוס: ושנפנס עצם ידו. כזכר המוס. ולפיל איירי כשנכבד: ושנפסק עצמו שבפיו. שהטיט קבועות בו. ולמעלה מן החוטין קח מיירי דלי חוטין

ל ר"ח ב"א אומר. מי פ"ג מ"י פ"ו מה' נילס מקד' ט"ז פור' י"ד קימן ט"ז: ע"י אהרן גדולה. לפי ג' ט"ז מ"י ט"ז פ"ה מ"י: אונז אהרן גדולה. מ"י ט"ז הלכה ג' פ"ה ט"ז: ואל זבד העגל. מ"י ט"ז: על אלו חוטין. מ"י ט"ז:

שנויי נוסחאות

רבי חנינא בן אנטיגנוס. כתיב ר' הנניח בן אנטיגנוס. את שיבלת בעינו. גדל' וכי"ק את שיבלת . . . וזכרון הוא ויבלת הוא

חולר לנפשה בעלת יסודות; כמסכ"ב. בעיניו וזונה בשט"מ. ושנפנס עצם ידו ועצם רגלו ושנפסק עצמו שבפיו. כתיב ושנפנס. רגלו ושנפנס עצם שבפיו; גדל' . . . ושנפנס עצמו שבפיו; כמסכ"ב. ידו ורגלו ושנפסק (ס"א) ושנפסק עצמו של פיו וזונה בשט"מ. ועצם רגלו ושנפנסה עצמו של פיו ט"ז. ואר"ת קטנה כתיב ועינו אחת.

אחתי גדולה כשמים שבה בירחא וזונה רמזין. ר"א שאינה סמעה כתיב שהוא דוחס (?). העגלים כתיב ונמשכין ונמשכין ונמשכין עגלים. שהן מגדלין. כתיב והנה כשמי' מגדלין. לאיזה ערקוב אמרו. כתיב ואיזה ערקוב שאמרו וכי' כמסכ"ב (ושם איתורו. וזונה בשט"מ באיזה ערקוב אמרו וכמו שהיא כתיב; כמסכ"ב ונמשכין ונמשכין רבי חנינא בן אנטיגנוס. כתיב ר' חנינא. וכי' כתיב (ושם אנטיגנוס). לערקוב שבאמצע. כתיב ונמשכין ונמשכין ונמשכין ברשקוב . . .

ראשון לציון

יא חו"מ ד"ה ע"פ אלו מומין כו' משום דכתיב דכ"ד שלא חסידן אמרו שכן מומין כו' ע"י ס"מ:

אור גדול

ו בתורה'ק את ב"ו וכן נראה מלשון רש"י כו' וכן הוא בלשון רש"י פ"ה ס"ד (ל"ה א') גבי רועי בהנים:

הר"ב וכן הלכה. וכ"כ הרמב"ם. וטעמה משום דבגמרא מפרשין למלחיה. ושד עיין במשנה י"א: י את שיבלת בעינו. פ"ה הר"ב בלובן שבטעין. ויש בו שער. דהל"ה הא חני במשנה ב' שאין מומין בלובן. גמ'. ועיין משנה י"ב: ושנפנס עצם ידו כו'. כל עלם שבגלוי שמרחץ בו

מרחץ הרי זה מוס. והוא בכלל מרחץ האמורה בחורה. הרמב"ם ספ"ו מהב"מ: ושנפסק. עיין בדבור דלקמן: עינו אחת גדולה. ואחת קטנה. אבל שתיים גדולות או שתיים קטנות לא היו מוס דמחמת בריאותא יתירתא. או כחיותא יתירתא הוא דהוי. האכל אחת גדולה ואחת קטנה. או מחמת בריאותא הוא. תרתייהו מיבדח. ואי מחמת כחיותא. תרתייהו בשו מיכחש. הכי אסיקא בגמ' פ"ק דף ג' ועיין פירקא דלקמן משנה ד'. ופסקא דמחמי' דלולאו דכרי ר"ח בן אנטיגנוס הן וחפ"ה הלכה כמותו. שהרי הר"ב פ"ו ולא הוה לו חכמים לרבי יסודה והלכה כחכמים. וה"ל ודאי משמע דלא קיימי אלא אר"י.

ש"מ דחילו לר"ח לא מצינו שלא הוה. ועוד דבגמרא מפרש למלחיה. ועוד בה שלישיה מהטעם שהכתוב במשנה דלקמן. ואין נראה צעניו מ"ש הכ"מ בפ"ב מהלכות איסורי מוצה. דעינו גדולה כו'. רבנן קאמרי לה. והכי משמע דריש בכורות קמיפלגי רבנן ומגדלין אפי' קטנה כפול. כמ"ש בפירוטו. ועוד שהרי הרמב"ם פוסק לשאר' דר"ח הא דיבלת בפרק הנוכח. והא דפנימא ופסיקתא עלם כלליהו בפ"ו מהלכות ביהא מקדש. במ"ש כל עלם שבגלוי שמרחץ בו חרץ. הרי זה מוס כו'. ואע"פ שהכ"מ לא הזכיר אלא פנימה ולא פסיקה. וראיתי ג"כ מוגס במשנת א"י ושנפנס עצמו שבפיו. אבל בלחזו לא פסק כמותו משום דס"ל דחכמים פליגי עליה בצרייתא שהעתיק בסוף המשנה. הלך הנהן מ"ש דדברי ר"ח הן והלכה כמותו הכי דלא פליגי רבנן בהדיא. והואיל וכן. הא דתחז הכ"מ דבריש בכורות מבמע דרבנן קאמרי לה לאו מילתא היא דמשום דפרשינן לה מיינה מבמע ליה דרבנן היא אבל כיון דהלכה כר' חנינא לא מבמע כלל דרבנן קאמרי לה: ולא הוה לו חכמים. גמרא ועד כמה [היא חברה קטנה דמכרי רש"י] הנה' אחרים אומרים אפילו אינה כענייה אלא כפול כשרה. וזו היא הצרייתא דהרמב"ם מפרשה דקאי לחזו כו' כמו שכתבתי לעיל [ור"ל משא"כ רש"י מפרש דקאי אצליס]: יא כל מרבית העגלים קן. לשון הר"ב כל תרבות כו' מגיע לערקוב הלכך צליר מהסי הוי מומא וכשהן גדלות כו'. כך הגהתי מפרש"י שאין לפרש שדעתו בהרמב"ם שכתב כל מרבית עגלים קן ואינו מוס לפי שגדלים לאחר מלאן דא"כ לא ה"ל להר"ב לכתוב כמ' דמות עד למטה דהייט למטה מן הערקוב: על אלו מומין שוחטין הבטור. כתב הר"ב אע"ג דתנן בר"פ על אלו מומין שוחטין את הבטור. ואי מבוס סיפא פסולי המוקדשין נפדין עליהם. הא נמי פשיטא מחש' שחטיין מיפרק פריקין מצביא. גמרא. ומ"ש הר"ב הדר תנייה הכה משום דתנן שלשה הוסיף כו'. וכ"כ הרמב"ם. ול"ל דליח לן למימר דכליל טפי מהני משום דכתיב דכ"ד של אחריקן אמרו שהן מומין. אבל גירסתינו בגמרא. אידי דתנן שלשה הוסיף וא"ל לא שמענו את אלו וקתני ואתי דיחידאי [כגון ר"ח בן אנטיגנוס ור"ח בן גמליאל וס"ד פליגי רבנן עליהו] קא חסידם בצולאו על אלו מומין שוחטין וכו' וכן גי' הרא"ש:

ונשל

רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר את שיבלת (ע) בעינו (ע). ושנפנס עצם ידו ועצם רגלו (ע). ושנפסק עצמו שבפיו (ע). עינו אחת גדולה (ע) ואחת קטנה (ע). אונז אחת גדולה ואחת קטנה. במראה (ע) אבל לא במדה (ע). רבי יהודה אומר. אחד מביציו גדולה כשתים בחברתה (ע) ולא הוה לו חכמים: יא זבד העגל שאינה כוגעת לערקוב (ע). אמרו חכמים כל מרבית העגלים כן (ע). כל זמן שהן מגדלין הם נמחחות (ע). לאיזה ערקוב אמרו (ע). רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר לערקוב שבאמצע הירך (ע). על אלו מומין שוחטין את הבטור (ע). ופסולי המוקדשין נפדין

ש"מ דחילו לר"ח לא מצינו שלא הוה. ועוד דבגמרא מפרש למלחיה. ועוד בה שלישיה מהטעם שהכתוב במשנה דלקמן. ואין נראה צעניו מ"ש הכ"מ בפ"ב מהלכות איסורי מוצה. דעינו גדולה כו'. רבנן קאמרי לה. והכי משמע דריש בכורות קמיפלגי רבנן ומגדלין אפי' קטנה כפול. כמ"ש בפירוטו. ועוד שהרי הרמב"ם פוסק לשאר' דר"ח הא דיבלת בפרק הנוכח. והא דפנימא ופסיקתא עלם כלליהו בפ"ו מהלכות ביהא מקדש. במ"ש כל עלם שבגלוי שמרחץ בו חרץ. הרי זה מוס כו'. ואע"פ שהכ"מ לא הזכיר אלא פנימה ולא פסיקה. וראיתי ג"כ מוגס במשנת א"י ושנפנס עצמו שבפיו. אבל בלחזו לא פסק כמותו משום דס"ל דחכמים פליגי עליה בצרייתא שהעתיק בסוף המשנה. הלך הנהן מ"ש דדברי ר"ח הן והלכה כמותו הכי דלא פליגי רבנן בהדיא. והואיל וכן. הא דתחז הכ"מ דבריש בכורות מבמע דרבנן קאמרי לה לאו מילתא היא דמשום דפרשינן לה מיינה מבמע ליה דרבנן היא אבל כיון דהלכה כר' חנינא לא מבמע כלל דרבנן קאמרי לה: ולא הוה לו חכמים. גמרא ועד כמה [היא חברה קטנה דמכרי רש"י] הנה' אחרים אומרים אפילו אינה כענייה אלא כפול כשרה. וזו היא הצרייתא דהרמב"ם מפרשה דקאי לחזו כו' כמו שכתבתי לעיל [ור"ל משא"כ רש"י מפרש דקאי אצליס]: יא כל מרבית העגלים קן. לשון הר"ב כל תרבות כו' מגיע לערקוב הלכך צליר מהסי הוי מומא וכשהן גדלות כו'. כך הגהתי מפרש"י שאין לפרש שדעתו בהרמב"ם שכתב כל מרבית עגלים קן ואינו מוס לפי שגדלים לאחר מלאן דא"כ לא ה"ל להר"ב לכתוב כמ' דמות עד למטה דהייט למטה מן הערקוב: על אלו מומין שוחטין הבטור. כתב הר"ב אע"ג דתנן בר"פ על אלו מומין שוחטין את הבטור. ואי מבוס סיפא פסולי המוקדשין נפדין עליהם. הא נמי פשיטא מחש' שחטיין מיפרק פריקין מצביא. גמרא. ומ"ש הר"ב הדר תנייה הכה משום דתנן שלשה הוסיף כו'. וכ"כ הרמב"ם. ול"ל דליח לן למימר דכליל טפי מהני משום דכתיב דכ"ד של אחריקן אמרו שהן מומין. אבל גירסתינו בגמרא. אידי דתנן שלשה הוסיף וא"ל לא שמענו את אלו וקתני ואתי דיחידאי [כגון ר"ח בן אנטיגנוס ור"ח בן גמליאל וס"ד פליגי רבנן עליהו] קא חסידם בצולאו על אלו מומין שוחטין וכו' וכן גי' הרא"ש:

ש"מ דחילו לר"ח לא מצינו שלא הוה. ועוד דבגמרא מפרש למלחיה. ועוד בה שלישיה מהטעם שהכתוב במשנה דלקמן. ואין נראה צעניו מ"ש הכ"מ בפ"ב מהלכות איסורי מוצה. דעינו גדולה כו'. רבנן קאמרי לה. והכי משמע דריש בכורות קמיפלגי רבנן ומגדלין אפי' קטנה כפול. כמ"ש בפירוטו. ועוד שהרי הרמב"ם פוסק לשאר' דר"ח הא דיבלת בפרק הנוכח. והא דפנימא ופסיקתא עלם כלליהו בפ"ו מהלכות ביהא מקדש. במ"ש כל עלם שבגלוי שמרחץ בו חרץ. הרי זה מוס כו'. ואע"פ שהכ"מ לא הזכיר אלא פנימה ולא פסיקה. וראיתי ג"כ מוגס במשנת א"י ושנפנס עצמו שבפיו. אבל בלחזו לא פסק כמותו משום דס"ל דחכמים פליגי עליה בצרייתא שהעתיק בסוף המשנה. הלך הנהן מ"ש דדברי ר"ח הן והלכה כמותו הכי דלא פליגי רבנן בהדיא. והואיל וכן. הא דתחז הכ"מ דבריש בכורות מבמע דרבנן קאמרי לה לאו מילתא היא דמשום דפרשינן לה מיינה מבמע ליה דרבנן היא אבל כיון דהלכה כר' חנינא לא מבמע כלל דרבנן קאמרי לה: ולא הוה לו חכמים. גמרא ועד כמה [היא חברה קטנה דמכרי רש"י] הנה' אחרים אומרים אפילו אינה כענייה אלא כפול כשרה. וזו היא הצרייתא דהרמב"ם מפרשה דקאי לחזו כו' כמו שכתבתי לעיל [ור"ל משא"כ רש"י מפרש דקאי אצליס]: יא כל מרבית העגלים קן. לשון הר"ב כל תרבות כו' מגיע לערקוב הלכך צליר מהסי הוי מומא וכשהן גדלות כו'. כך הגהתי מפרש"י שאין לפרש שדעתו בהרמב"ם שכתב כל מרבית עגלים קן ואינו מוס לפי שגדלים לאחר מלאן דא"כ לא ה"ל להר"ב לכתוב כמ' דמות עד למטה דהייט למטה מן הערקוב: על אלו מומין שוחטין הבטור. כתב הר"ב אע"ג דתנן בר"פ על אלו מומין שוחטין את הבטור. ואי מבוס סיפא פסולי המוקדשין נפדין עליהם. הא נמי פשיטא מחש' שחטיין מיפרק פריקין מצביא. גמרא. ומ"ש הר"ב הדר תנייה הכה משום דתנן שלשה הוסיף כו'. וכ"כ הרמב"ם. ול"ל דליח לן למימר דכליל טפי מהני משום דכתיב דכ"ד של אחריקן אמרו שהן מומין. אבל גירסתינו בגמרא. אידי דתנן שלשה הוסיף וא"ל לא שמענו את אלו וקתני ואתי דיחידאי [כגון ר"ח בן אנטיגנוס ור"ח בן גמליאל וס"ד פליגי רבנן עליהו] קא חסידם בצולאו על אלו מומין שוחטין וכו' וכן גי' הרא"ש:

יבין תפארת ישראל יבין

אילו מוס. א' הוה מוס: עב) ווארצע: עג) בלובן שבטעין. והוא שיש בו שער: עד) שזכר שחכר קלת מרוחב העלם. אבל לא שער: עה) שנפסק בלחמט אורו עלם שהטיט קבועין בו. ומיירי למעלה מן החוטין. שאין פנימא שנייט פוסל טס. אפ"ה בנפסק העלם הזה הוה מוס: עו) כעגל. והאחר דרכו: עז) כחזו. והאחר כרכו. מיירי בשטיין שוין כעגל או כחזו כשרים: עח) שררה לכל שז גדולה מזו: עט) דבלא ניכר רק כשימדודוס. אילו מוס:

תוספות רעיק

ואת גדולה כשל עגל או אחת קטנה כשל אורו. ואולם מלשון הרמב"ם בפירושו. ובכבורו. ובסור שהיא עינו א' גדולה כשל על והשנייה קטנה כשל איוו. כמבואר דס"ל דמתני' לאו או או קתני אלא דדוקא בשנינו בשתייהן שהאחת גדולה והאחרת קטנה:

אילו מוס. וכן הלכה: י יבלת (א) פורו' ש' בלע' ז. ואפילו היא בלובן שבטעין. ויש בה שער. הרי זה מוס: ושנפנס עצם ידו. כזכר המוס. ולפיל איירי כשנכבד: ושנפסק עצמו שבפיו. שהטיט קבועות בו. ולמעלה מן החוטין קח מיירי דלי חוטין נופייהו. דהייט השיטם עלמן שבחמט הפה. הא תנן לעיל דאפילו נפגמו. או נגממו הוי מוס: עינו אחת גדולה. ככל עגל: יאחת קטנה. כשל חזו: במראה. שררה לכל שז גדולה מזו: אבל לא במדה. שאם אינו ניכר אלא במדה. אינו מוס: ולא הוה לו חכמים. לרבי יודה. והלכה כחכמים: יא לערקוב. לקשר העליון שהוא מקום חבור הירך עם הסוק וכגודו בגמל ניכר שיש לו כנגד ארבעה עלווה זו עלם בולט לחוץ: כל מרבית העגלים כן. כל תרבות עגלים ומנהן שיהא זכנן מגיע לערקוב [הלך צליר מהסי הוי מומא] וכשהן גדולות נמחחות עד למטה: שבאמצע הירך. הא הקפין העליון שפירשתי דכגודו בגמל ניכר: על

אלו מומין שוחטין את הבטור. את'ג דתנן בריש פירקין על אלו מומין שוחטין את הבטור הדר תנייה הכה. משום דתנן שלשה הוסיף וכו'. ואמרו לו לא שמענו את אלו. הדר וכלליהו (א) הרא"ש.

ולפיכך פסק הרמב"ם כן. ע"כ דהרי הרמב"ם ס"ל דחזו א' כו'. ובכבורו. וה"כ שהיא ריבא וכיפא רבי חנינא. ומנישתא רבנן. הנוכח. והא דפנימא ופסיקתא עלם כלליהו בפ"ו מהלכות ביהא מקדש. במ"ש כל עלם שבגלוי שמרחץ בו חרץ. הרי זה מוס כו'. ואע"פ שהכ"מ לא הזכיר אלא פנימה ולא פסיקה. וראיתי ג"כ מוגס במשנת א"י ושנפנס עצמו שבפיו. אבל בלחזו לא פסק כמותו משום דס"ל דחכמים פליגי עליה בצרייתא שהעתיק בסוף המשנה. הלך הנהן מ"ש דדברי ר"ח הן והלכה כמותו הכי דלא פליגי רבנן בהדיא. והואיל וכן. הא דתחז הכ"מ דבריש בכורות מבמע דרבנן קאמרי לה לאו מילתא היא דמשום דפרשינן לה מיינה מבמע ליה דרבנן היא אבל כיון דהלכה כר' חנינא לא מבמע כלל דרבנן קאמרי לה: ולא הוה לו חכמים. גמרא ועד כמה [היא חברה קטנה דמכרי רש"י] הנה' אחרים אומרים אפילו אינה כענייה אלא כפול כשרה. וזו היא הצרייתא דהרמב"ם מפרשה דקאי לחזו כו' כמו שכתבתי לעיל [ור"ל משא"כ רש"י מפרש דקאי אצליס]: יא כל מרבית העגלים קן. לשון הר"ב כל תרבות כו' מגיע לערקוב הלכך צליר מהסי הוי מומא וכשהן גדלות כו'. כך הגהתי מפרש"י שאין לפרש שדעתו בהרמב"ם שכתב כל מרבית עגלים קן ואינו מוס לפי שגדלים לאחר מלאן דא"כ לא ה"ל להר"ב לכתוב כמ' דמות עד למטה דהייט למטה מן הערקוב: על אלו מומין שוחטין הבטור. כתב הר"ב אע"ג דתנן בר"פ על אלו מומין שוחטין את הבטור. ואי מבוס סיפא פסולי המוקדשין נפדין עליהם. הא נמי פשיטא מחש' שחטיין מיפרק פריקין מצביא. גמרא. ומ"ש הר"ב הדר תנייה הכה משום דתנן שלשה הוסיף כו'. וכ"כ הרמב"ם. ול"ל דליח לן למימר דכליל טפי מהני משום דכתיב דכ"ד של אחריקן אמרו שהן מומין. אבל גירסתינו בגמרא. אידי דתנן שלשה הוסיף וא"ל לא שמענו את אלו וקתני ואתי דיחידאי [כגון ר"ח בן אנטיגנוס ור"ח בן גמליאל וס"ד פליגי רבנן עליהו] קא חסידם בצולאו על אלו מומין שוחטין וכו' וכן גי' הרא"ש:

ונשל

על אלו מומין פרקו בכורות

יב ובעל גרב. כתב הר"ב וגרס האמור בכורה וכו' שחין יבש בין כפנים בין מבחוץ. נמ': ובעל חזית. כתב הר"ב חזית המלרית היא ילפת הכתובה בתורה. שהוא לח מבחוץ ויבש מבפנים. וכן לבון רש"י. וכתב וכוין דיבש מבפנים לא מחבו ע"כ. ועמוק עמו שהרי יבש בין מבפנים בין מבחוץ נמי מוסק קבוע הוא כדלעיל ש"מ דיבשות לא יוכל להרפא. ונ"מ גירסתו בגמ'. דמלרית לח מבפנים ויבש מבחוץ. וכן העתיק רש"י עלמו כפי' הומוס פ' תבא: וזקן וחולה ומזוהם. דח"ר מן האלון מן הכבשים מן העצים כרע לזקן וחולה ומזוהם. ולריכא דחי כתב למעוטי זקן ללא הרר בריא. אבל הולא דהדר בריא אימא לא. ואי כתב למעוטי הולא דלאו אורחיה אבל זקן אורחיה כו'. ואי כתב רחמנא הרי למעוטי הני דכתיב אבל מזוהם דלא כתיב. וא"כ למעוטי מזוהם מכוס דמלוים.

שנויי נוסחאות
יב אלו. ככ"מ ובמבב"ב ואלו: חרוד. כד"ל חרוד: ככ"ק חרוד: כמבב"ב חורוד. וחזיו הפנימיות. ככ"ק חזיו: כד"ל וחזיו: כמבב"ב וחזיו: (אבל לא שנעקרו): כד"ל שנעקרו ושנעקרו וליה וכן ליה ככ"מ (וכס שנעבדו ושנעבדו) וכן ליה ככ"ק (וכס ש"ל כו' ככ"מ). ובע"ז גרב ובעל יבלת כו'. כד"ל ונכ"ק. ויבלת ופי' יבלי: ככ"מ. ובעלי יבלת וליה ובעל חזיות ופי' יע"ב. וזקן כמבב"ב זקן. ושנעבדה בה. ככ"ק ושנעבדה בו וכהו גס כמבב"ב והיה שון בה וליי יודע למה. (את) האדם. כמבב"ב ליה. (ע"פ) ע"א או ע"מ הבעלים. כד"ל וכד"ל ונכ"ק ליהו"ט הוי"ט ונגמ'. רבי ישמעאל. כמבב"ב ונכ"ק רי' שפעון. אין מוס. ככ"מ ובמבב"ב אין לך מוס. (ונעבר). ככ"מ ליה נטעות.

תוספות חדשים
יב חזיו כו' וכן העתיק רש"י כו' אבל מזה"כ שם סתיו ח' כש"י נהפך לח מבחוץ כו'. ועיין (כס"ג) שזכות שזכות קד"ל קשה מדינה ארדיה כו' ע"כ מלרית:

לומר שאף על אלו מומין כוהמים: **יב** לא במקדש. לפי שאין ראויין שאין מקריבין במקדש. אלא מן המובחר: ולא במדינה. שאין מומין קבועים להפקיע קדושתן אלא מניחין אותו עד שיפול בהן מוס אחר קבוע ויהיו נשחטים עליו: גרב. מין שחין לח מבחוץ ומבפנים. וגרס האמור בכורה דהוי מוס. הוא שחין יבש: יבלת. צלובן העין. ואין זה שער. ולעיל דחשיב לה בזממין שבושחין עליו מיירי דיש בה שער: ובעל חזיות. תדי גווי חזיות הוו. חזיות המלרית היא ילפת הכתובה בכורה שהוא לח מבחוץ ויבש מבפנים. והוי מומא דלא דהר בריא דלמר מר למה נקרא כמה ילפת שלפפת והולכת עד יום המיתה. וחזיות השמיה כאן היא מן שחין שיש לה רפואה: ומזוהם. שיואל ממנו ריח רע: ושנעבדה כו עבירה. שרבע את האשה או שהמית את האדם ע"פ עד אחד. שאין לו אלא עד אחד לא ברביעה ולא בגניחה: או על פי עצמו. שאין שם עד אלא הבעלים אמרו ראינוהו שרבע. או שהמית. ואינו נסקל על פיהם ואי הוו שנים עדים כשרים מעידים בדבר הוי השור בסקילה. ואפילו בהנאה מחסר: וטומטום ואנדרוניוס. דספק זכר הם וקדשי. ספק נקבה ולא קדשי: אין לך מוס גדול מזה. האנדרוניוס קאי ("דמקום נקבות הוי כמוס והוי ככור בעל מוס. ונכהט במדינה ואסור בגיזה ועבודה: והכמים אומרים אינו נגזו דבריה כפ"ע הוא. ונגזו ועבד. והלכה כחכמים:

וא"כ למעוטי מזוהם מכוס דמלוים. אבל הני דלא מאיס אימא לא. לריכא. ואיזה זקן מפורש כפ"ק דפרה [משנה ג']: ושנעבדה בה עבירה וכו'. דח"ר מן הבהמה להוליא רובע ונרבע ומן האלון להוליא את הטוגה ["והר"ב לא דקדק לשונו. שמתחלה כתב שרבע את האשה ואח"כ כתב שרבע: על פי עד אחד וכו'. קן הוא כס"א. וכך גי' רש"י אלא דמקום הבעלים גורס עלמו. וכל זה נראה. שגס הוא גירסת הר"ב אבל כפי' הרמב"ם הוא כגי' הספר דל"ג לכל זה]: אין מוס גדול מזה. כתב הר"ב האנדרוניוס קאי וכן רבין נמי לא קיימו אלא האנדרוניוס אבל טומטום [דהמה שחין זכרוו ונקבותו במקום אחד כריש לקיש בגמ' אע"ג דמקלח דבריו נדחין. כ"ל] מטיל מים במקום זכרות זכר ובעי למתביה כבעל מוס לפי שאין לו זכרות. רש"י כפי' דברי ריש לקיש] ומטיל מים במקום נקבות [שהיה מים במקום אחר כהכ"ה] ואלע"ג דמיטע הוא הכא כיון דאשחתי לענין טומטום אשחתי דהפכה זכרותו לנקבותו. ["וחיטיעין]. הני מסיק הר"ב: והכמים אומרים אינו בכור. כתב הר"ב דבריה כפ"ע הוא. והלכה כחכמים. ועיין מה שכתבתי בפרק בתרא משנה ד':

פ"ט צפירוטיו סי' ל"ד]: קא) נ"ל דלתי כפל ושנה תנא לא במקדש וכו' והרי כבר נשנה בראש המשנה. אלא דסד"א דטומטום ואנדרוניוס לא נכללו בהם דרישא דחין כשהעין לא במקדש ולא במדינה. אלא רק דברי ר' ישמעאל הוא. דקלאמר דטומטום ואנדרוניוס חין לך מוס גדול מזה. ונשתע עליו במדינה. ולא פליג ת"ק על זה. להכי דהר קמ"ל דגס בטומטום ואנדרוניוס ס"ל לת"ק דחין מוס גמור: קב) האנדרוניוס לחוד קאי. דס"ל דינו ככור בעל מוס. וכן רבין ס"ל רק באנדרוניוס דחיו ככור כלל. אבל בטומטום צבחה. שאין זכרות ונקבות שלה במקום א'. ס"ל לתרומיהו דאם מטיל מים במקום זכרות הוה זכר ליתנו לכהן. ואפ"ס אכור להקדשה. דנראה כחין לו בי"ס. ובמטיל מים במקום נקבות. נקיפה הוה [ועי' תמורה פ"ה מ"ב]: קב) דבריה כפ"ע עלמו הוא. והלכה כחכמים:

יב יין מומין אלו. פודין אותן וילאו לחולין: פח) מדחין ראויין להקדשה. דחין הממונבה: פט) דע"כ לא מחסבו כמוס קבוע להפקיע קדושתן. רק מניחין אותן עד שיפול בהם מוס קבוע אחר. ולא כשהעין: צ) אחר ר נמי קאי: צא) שחין לח מבפנים ובחוץ: צב) ווארצע צלובן שבעין ואין בה שער: צג) מין שחין שיש לו רפואה. ואינו חזית כבתורה. שהוא לח מבחוץ ויבש מבפנים. ואינו מהרפא: צד) שרותת מחמת זקנה: צה) חף שאינו מחוק. כל שרותת מחמת חליו: צו) שרות רע יולא ממנו: צז) שרבע או שרבע: צח) ומיירי שאין ברביעה או בגניחה רק ע"א. או שהבעלים העידו כך. דאי בשיש ב' עדים. הבהמה בת סקילה היא: צט) שער מכסה ב' מקומות הערה שצבחה. ואינו ניכר אם זכר או נקבה הוא: ק) בלשון יין נקרא אש אגרו. ואשה גיטוס. ור"ל הכא שיש לו זכרות וגם נקבות [ועי' מ"ט] שבת

ישראל תפארת יבין
 פ"ט צפירוטיו סי' ל"ד]: קא) נ"ל דלתי כפל ושנה תנא לא במקדש וכו' והרי כבר נשנה בראש המשנה. אלא דסד"א דטומטום ואנדרוניוס לא נכללו בהם דרישא דחין כשהעין לא במקדש ולא במדינה. אלא רק דברי ר' ישמעאל הוא. דקלאמר דטומטום ואנדרוניוס חין לך מוס גדול מזה. ונשתע עליו במדינה. ולא פליג ת"ק על זה. להכי דהר קמ"ל דגס בטומטום ואנדרוניוס ס"ל לת"ק דחין מוס גמור: קב) האנדרוניוס לחוד קאי. דס"ל דינו ככור בעל מוס. וכן רבין ס"ל רק באנדרוניוס דחיו ככור כלל. אבל בטומטום צבחה. שאין זכרות ונקבות שלה במקום א'. ס"ל לתרומיהו דאם מטיל מים במקום זכרות הוה זכר ליתנו לכהן. ואפ"ס אכור להקדשה. דנראה כחין לו בי"ס. ובמטיל מים במקום נקבות. נקיפה הוה [ועי' תמורה פ"ה מ"ב]: קב) דבריה כפ"ע עלמו הוא. והלכה כחכמים:

תוספות רע"ק
 דיינו אפי' לפסול ומ"ב אין יתורן זה כמה דמשני הש"ם אידי ואידי בלבן הא דלית בה שיער והיינו מחנ' דהבא לפי' הרע"ב. הא הורא קושיא לדוכתיה ראיין מוטין בלבן. אחר כך ראיתי שתסה בן הלח"ם על הרמב"ם בפסקים כפ"ב מהלכות איסורי מובה שהם גם כן כשיטת הרע"ב:

תוספות רע"ק
 יב (אות כז) בהרע"ב ד"ה יבלת. בלובן העין. זהו דלא בפירוש' בסוגיא דף ס' ע"ב דמפורש דהכא בלובן ויש בה שיער אבל אין בה שיער שוחטין עליה במקדש דאין מוס בלבן אפי' לפסול. ומחנ' דלעיל דחשיב מומין לשחוט עליו במדינה מיירי בשחור. ובאמת לפירוש הרע"ב לכאורה חמת דהא כסה דפריך הש"ם והא אין מומין בלבן מוכח דפשיטא ליה להש"ם

יב ובעל גרב. כתב הר"ב וגרס האמור בכורה וכו' שחין יבש בין כפנים בין מבחוץ. נמ': ובעל חזית. כתב הר"ב חזית המלרית היא ילפת הכתובה בתורה. שהוא לח מבחוץ ויבש מבפנים. וכן לבון רש"י. וכתב וכוין דיבש מבפנים לא מחבו ע"כ. ועמוק עמו שהרי יבש בין מבפנים בין מבחוץ נמי מוסק קבוע הוא כדלעיל ש"מ דיבשות לא יוכל להרפא. ונ"מ גירסתו בגמ'. דמלרית לח מבפנים ויבש מבחוץ. וכן העתיק רש"י עלמו כפי' הומוס פ' תבא: וזקן וחולה ומזוהם. דח"ר מן האלון מן הכבשים מן העצים כרע לזקן וחולה ומזוהם. ולריכא דחי כתב למעוטי זקן ללא הרר בריא. אבל הולא דהדר בריא אימא לא. ואי כתב למעוטי הולא דלאו אורחיה אבל זקן אורחיה כו'. ואי כתב רחמנא הרי למעוטי הני דכתיב אבל מזוהם דלא כתיב. וא"כ למעוטי מזוהם מכוס דמלוים.

לומר שאף על אלו מומין כוהמים: **יב** לא במקדש. לפי שאין ראויין שאין מקריבין במקדש. אלא מן המובחר: ולא במדינה. שאין מומין קבועים להפקיע קדושתן אלא מניחין אותו עד שיפול בהן מוס אחר קבוע ויהיו נשחטים עליו: גרב. מין שחין לח מבחוץ ומבפנים. וגרס האמור בכורה דהוי מוס. הוא שחין יבש: יבלת. צלובן העין. ואין זה שער. ולעיל דחשיב לה בזממין שבושחין עליו מיירי דיש בה שער: ובעל חזיות. תדי גווי חזיות הוו. חזיות המלרית היא ילפת הכתובה בכורה שהוא לח מבחוץ ויבש מבפנים. והוי מומא דלא דהר בריא דלמר מר למה נקרא כמה ילפת שלפפת והולכת עד יום המיתה. וחזיות השמיה כאן היא מן שחין שיש לה רפואה: ומזוהם. שיואל ממנו ריח רע: ושנעבדה כו עבירה. שרבע את האשה או שהמית את האדם ע"פ עד אחד או על פי הבעלים. וטומטום (א) ואנדרוניוס (ב) לא במקדש ולא במדינה (א). רבי ישמעאל אומר אין מוס גדול מזה (ב). והכמים אומרים אינו בכור. אלא נגזו ונעבר (ג):

יב ובעל גרב. כתב הר"ב וגרס האמור בכורה וכו' שחין יבש בין כפנים בין מבחוץ. נמ': ובעל חזית. כתב הר"ב חזית המלרית היא ילפת הכתובה בתורה. שהוא לח מבחוץ ויבש מבפנים. וכן לבון רש"י. וכתב וכוין דיבש מבפנים לא מחבו ע"כ. ועמוק עמו שהרי יבש בין מבפנים בין מבחוץ נמי מוסק קבוע הוא כדלעיל ש"מ דיבשות לא יוכל להרפא. ונ"מ גירסתו בגמ'. דמלרית לח מבפנים ויבש מבחוץ. וכן העתיק רש"י עלמו כפי' הומוס פ' תבא: וזקן וחולה ומזוהם. דח"ר מן האלון מן הכבשים מן העצים כרע לזקן וחולה ומזוהם. ולריכא דחי כתב למעוטי זקן ללא הרר בריא. אבל הולא דהדר בריא אימא לא. ואי כתב למעוטי הולא דלאו אורחיה אבל זקן אורחיה כו'. ואי כתב רחמנא הרי למעוטי הני דכתיב אבל מזוהם דלא כתיב. וא"כ למעוטי מזוהם מכוס דמלוים.

פרק ז א מומין אלו. הפוסלין בצבור פוסלים ככהן לעבודה בין קבועים בין עוזרים כל זמן שהן עליו:

הכילון. שראשו חד מלמעלה ורחב למטה ודומה לכסוי של חצית שקריו אכלה. לפיכך נקרא כילון: והלפתין. שראשו דומה ללפת. שרחבה מלמעלה והילכת

וכלה מלמטה: מ. מקבן. שדומה ראשו למקבץ שבוטט הפדחת לחון וכן ערפו מחוריו. ולגדעו שיה שיה ראשו ודומה לפטים דהיינו מקבץ שיה מלפניו ומחוריו: וראשו (*). שקוט. גרסין. יש מפרשים שראשו בולט הרבה. ויזל לחון כלפי פניו. ויש מפרשים שאינו בולט כלל לפניו. כעין שקיפס מחוריו שאין ראשו בולט מחוריו כלל. והוא מחובר שדומה כמו שנתקד ממנו חתיכה מחוריו. ולשון שקיפס שקול פיסא [מסנהדרין ס"ד ע"ג] שניטלה ממנו חתיכה ובהוכפחה מונה ג"כ לומר שקוט. שראשו מוטל בין כחפו ודומה כמו שאין לו לומר: ובעלי החשוטרת ר' יהודה מבשיר. כשיש עלם בחשוטרת כ"ע לא פליגי דהוה מוס. כי פליגי כשאין בה עלם.

ר' יהודה סבר חתיכה צמר בעלמא היא. ורבען סברי אמר קרא (ויקרא כ"ג) איש אשר צו מוס מורע אהרן השוה צורעו של אהרן יעבור. ושאינו שוה צורעו של אהרן לא יעבור. והלכה כחכמים: ב ואם יש לו הרי זה כשר. והוא שתייה שעת השער המקבץ מאזן לאזן מחוריו ולא לפניו. דעפי הוי עיי כשיש לו לחוריו ולא לפניו. יותר מכשיש לו סביב כל הראש ובהלמט קרח. וכ"ע דיש לו לפניו ולא לחוריו דפסול: גבינים. גבות העין: שנבנינו שוכבים. ששערות גבינו ארוכים ומוטלים על עיניו: מי שיש לו שני גבים ושתי שדראות. לא ייש לו שני גבים ממנו דההוא לא חי. אלא כגון שדברו עקומה ומיחו כגבין ושדראות הרבה וכולי עלמא מודו דכל הני מומי דחשיבי הני הנאי הוי מוס ומכששת דורשים בצמד איכה בינייהו. דכל חד סבר שהמוס שהוא מונה הוא גבן האמר בחורה: ג כוחל שרתי עיניו באחת. שרועמו שבין עיניו שקוט. ולוית בולט כלל עד שכסוהו בא להעביר מכהול בעיניו. וכול למשוך המחיל בין עין לעין. ואין החוטם מעכבו: שתי עיניו למעלה. בגובה המלח שלא כשאר בני

פרק ז א מומין אלו בין קבועים בין עוזרים פוסלין בהלם. יליף לה בח"כ. כמ"ס ברפי"ב

דוחסים. ומ"ס הר"ב. כל זמן שהם עליו יליף צת"כ פרט לשעבר מומו: יותר עליהן באלם הכילון וכו'. גמרא דאמר קרא.

פרק ז א מומין אלו (*). בין קבועין בין עוברין פוסלין באדם. יותר עליהן באדם. הכילון ה. והלפתין ה. המקבן י. ושראשו שקוע י. ושקיפס ה. ובעלי החשוטרת ט. רבי יהודה מבשיר י. וחכמים פוסלין י: ב הקרח פסול. איהו קרח. כל שאין לו שמה של שער מקפת כאזן לאזן. ואם יש לו הרי זה כשר יב. אין לו גבינים יג. אין לו אלא גבין אחד יד. הוא גבן האמור בחורה. רבי דוסא אומר כל שנבנינו שוכבין יו. רבי הנינה בן אנטיגנוס אומר. מי שיש לו שני גבים. ושתי שדראות יט. ה חרום פסול. איהו חרום. הבוחל שתי עיניו באחת יי. שתי עיניו למעלה יי. ושתי עיניו למטה יי.

פ"ז א מומין אלו בין קבועין בין עוברין פוסלין בהלם. יליף לה בח"כ. כמ"ס ברפי"ב

דוחסים. ומ"ס הר"ב. כל זמן שהם עליו יליף צת"כ פרט לשעבר מומו: יותר עליהן באלם הכילון וכו'. גמרא דאמר קרא.

כל איש אשר צו מוס מורע אהרן השוה צורעו של אהרן. פירש"י. איש השוה צורעו של אהרן הוא דבשי מומא. הא אין שוה צורעו של אהרן. בלא מומו כמו מפסל. ובפ"ק דף ג' כתב שוה צורעו. שדומה לבני אדם: ושראשו שקוט. וכן גורם הרמב"ם ומפרש בסייה דמוס ראשו כמו שנתקדו על גובה ראשו ונחפסט עד שבלטו לדדיו. ומי שראשו כדמות זה קורין אותו בני אדם [בערבין] קובי. וכו'. ובחבורו רפ"ח מה' ב"מ. כתב מי שאלמט קדקדו שקוט למטה כמו שנתקדו בידו: ובעלי החשוטרת ר"י מעביר כו'. כתב הר"ב כי פליגי כשאין בו עלם. ר"י סבר כו' ורבען סברי אמר קרא. איש אשר צו מוס וגו'.

ושאינו שוה כו'. לא דר"י לא ס"ל הך דרבא דא"כ לפלוג בצלוהו. אלא דס"ל דחתיכה צמר בעלמא היא. ולוית בכלל שאינו שוה. ובגמ' מר סבר הא אינו שוה צורעו של אהרן. ומר סבר קרקורא [חתיכה] דכשרא בעלמא הוא: ב כל שאין [לו] שמה של שער כו'. פי' הר"ב מחוריו כו' מכשיש לו סביב כל הראש ובהלמט קרח. שהוא פסול. כדאיכה בגמרא: גבינים. פי' הר"ב גבות פניו. מלבן גב המוצח על גבי [מרחן] חורשים. הרמב"ן פי' החומש: שנבנינו שוכבים. כתב הר"ב ומוטלים על עיניו. וכן ל' רש"י ול' הרמב"ם על עפעפי עיניו: ג איהו חרום הסוחל שתי עיניו כו'. ול' חרום מל' כל חרם אשר יחרם. וההרמתי [אח] עריהם ענין חרבן. ויקרא חרום כי החוטם הדרת פנים. כמו באמר אין מעידין אלא על סרוף פנים עם החוטם [מכה ג' פ' ב' בתרא דבימות] ואשר אין חוטמו כחומר בני אדם נורחו חרבה. הרמב"ן בס': שתי עיניו למעלה וכו'. דת"ר צעניו [הצלול בעיט דה"ל למתב דק חבלול. ולא ידענא דלא

אדם: ושתי עיניו למטה. מן המקום שנוהגים להיות: עני

תוספות הדינים פרק ז א הרע"ב ד"ה מומין כו' פוסלין כו' ע"ל. דלישין כ"ס דגרבי גרבי ילפי ילפי ליקון את האמור של זה כו': שם ד"ה מקבן כו' שטולט כו' עכ"ל ורש"י פירש דומה לקרום שראשו עגול וקרי כרום ולהרמב"ם פי' אתה צל אלו עיני כסוישו ובהגונו פק ח' מה"ב:

פ"ז א מומין אלו בין קבועין בין עוברין פוסלין בהלם. יליף לה בח"כ. כמ"ס ברפי"ב

דוחסים. ומ"ס הר"ב. כל זמן שהם עליו יליף צת"כ פרט לשעבר מומו: יותר עליהן באלם הכילון וכו'. גמרא דאמר קרא. כל איש אשר צו מוס מורע אהרן השוה צורעו של אהרן. פירש"י. איש השוה צורעו של אהרן הוא דבשי מומא. הא אין שוה צורעו של אהרן. בלא מומו כמו מפסל. ובפ"ק דף ג' כתב שוה צורעו. שדומה לבני אדם: ושראשו שקוט. וכן גורם הרמב"ם ומפרש בסייה דמוס ראשו כמו שנתקדו על גובה ראשו ונחפסט עד שבלטו לדדיו. ומי שראשו כדמות זה קורין אותו בני אדם [בערבין] קובי. וכו'. ובחבורו רפ"ח מה' ב"מ. כתב מי שאלמט קדקדו שקוט למטה כמו שנתקדו בידו: ובעלי החשוטרת ר"י מעביר כו'. כתב הר"ב כי פליגי כשאין בו עלם. ר"י סבר כו' ורבען סברי אמר קרא. איש אשר צו מוס וגו'.

ושאינו שוה כו'. לא דר"י לא ס"ל הך דרבא דא"כ לפלוג בצלוהו. אלא דס"ל דחתיכה צמר בעלמא היא. ולוית בכלל שאינו שוה. ובגמ' מר סבר הא אינו שוה צורעו של אהרן. ומר סבר קרקורא [חתיכה] דכשרא בעלמא הוא: ב כל שאין [לו] שמה של שער כו'. פי' הר"ב מחוריו כו' מכשיש לו סביב כל הראש ובהלמט קרח. שהוא פסול. כדאיכה בגמרא: גבינים. פי' הר"ב גבות פניו. מלבן גב המוצח על גבי [מרחן] חורשים. הרמב"ן פי' החומש: שנבנינו שוכבים. כתב הר"ב ומוטלים על עיניו. וכן ל' רש"י ול' הרמב"ם על עפעפי עיניו: ג איהו חרום הסוחל שתי עיניו כו'. ול' חרום מל' כל חרם אשר יחרם. וההרמתי [אח] עריהם ענין חרבן. ויקרא חרום כי החוטם הדרת פנים. כמו באמר אין מעידין אלא על סרוף פנים עם החוטם [מכה ג' פ' ב' בתרא דבימות] ואשר אין חוטמו כחומר בני אדם נורחו חרבה. הרמב"ן בס': שתי עיניו למעלה וכו'. דת"ר צעניו [הצלול בעיט דה"ל למתב דק חבלול. ולא ידענא דלא

י כ"ן תפארת ישראל י כ"ן

פרק ז א) שזכרו בפרקו דענין שפוסלין צבהמה: ב) דכהן שהן בו. פסול לעבודה: ג) דרובן אינן שייכין כלל צבהמה: ד) שפויצקאפף. ור"ל שראשו עגול ככילון. והוא כסוי חצית שהוא חד מלמעלה ורחב למטה: ה) שראשו דומה לראש לפת. שרחבה למעלה והולכת ומתחדדת למטה: ו) שראשו דומה למקבץ שפדחתו בולט לפניו וכן ערפו בולט צורתו לחוריו [ע"ל לקמן סי' ה]. כמקבץ שבוטט מכהן ומכהן לרבות יד: ז) שיש בהלמט קדקדו שקוט: ח) שאין בראשו בליטה מחוריו כלל. ושקיפס. הוא טעריקון שקול פיסא. ור"ל שראשו דומה כאלו ניטל מחוריו גוש מקדקדו: ט) בוקקעל: י) ויקא צילין צו עלם רק לדול צמר. אבל צים צו עלם לכ"ע פסול: יא) וקיי"ל כחכמים: יב) מיהו בקרח בהלמט ראשו. והסער מקיף הקרחה. או שהקרחה מחוריו. ונגד הפדחת יש לו שער מאתן לאתן. זא גבן שאמור בחורה.

*) כ"ס ברפי"ב ד"י וע"ל בערוך הפלג ע"י שקוט.

מומין אלו פרק ז בכורות

תר בדין ובתנאי... שם יחיה: הבוש והניחור והלבקן והקפח והגנס... מ"ה ע"ג כדעת מ"ה פ"ג תוספתא בכות מ"ה מ"ה פ"ג מ"ה תלמוד גילה תפדה מ"ה פ"ג אף כשרים באדם מ"ה פ"ג

שנויי נוסחאות

או קלושות עד הפרק... נתיק או קלושות... נמשכ' או קלושות לשעלה עד... היתה בו יתרה... נמשכ' וכו'... יתרה... נמשכ' וכו'... היתה בה... נמשכ' וכו'... (וס' יתרה)... אפי' יש בה עצם... נ"ל... בו... והניחור... נמשכ' הגיהור... נ"ל ונתיק והניחור והקפח... נתיק והקפח... נ"ל ונתיק ונשמי' כש ס"א והבישה והחרש... נתיק החרש... רשב"ז אומר שומה בבמה כו' מכלן עד סוף המעשה ליהא כתיב: נמשכ'... מן הבהמה... רבי אליעזר... נתיק ונמשכ'... אלעזר... נ"ל... כש ס"א רב"ז וכו'... תו"ט... דרדורין... נתיק ונמשכ'... הדלדולין... נשמי' כוונת התלמודין... אלו... כתיב ואלו

כרש"י צירוף המכנה הרכיב שני הפירושים צידד [*ונ"ל ליישב שז"ס ואין ס' ר"ל או אין כו'] : אצבעותיו כו'. העתיק הרמב"ם בדין וברגליו : עד הפרק. בלוי פרק אמרו צפרק ראשון הסמוך לכף היד. הרמב"ם בחבורו : [*וחתבה אם יש בה עלם פסול. פי' הר"ב דהואיל והתכה כו' וכ"כ רש"י. ותימה דלקמן מפרש הר"ב כ"ס אם היה בידו אחת מפרש ובידו אחת שש דהוי מוס כו'. והיאך תלי טעמא הכא בהואיל והתכה כו'. והרמב"ם בפ"ח מה' ב"מ אם חתך אח' היתירה כשר. ואם היה בה עלם אפילו חתכה פסול ע"כ ולדבריו פי' והתכה כלומר אפי' אם חתכה] : שש ושש עשרים וארבע. ליטבא דקרא נקט רש"י. ובגמ' עבד לרכוסא אקרא : רבי יהודה מכביר וחכמים פוסלים. וכניהם מקרא אחד דרשו ופיה עוד מלחמה (שמואל ב' כ"ג) וכתוב (שם) ויהי איש מדון ולאצבעות ידיו ולאצבעות רגליו שש ושש מר סדר בגטותיה משהו ומר סדר בשבתייה משתעי גמ' : הבושי. א] [והא' דבמחנה דלעיל קאמר ר"ח בן אבטיגוס כל שמרחיו חכוסים ופי' הר"ב שהוא שחור. ואע"פ שאינו שחור

ככוסו. גם ל' הרמב"ם נראה כן. שפסח ואע"פ שאינו שחור בתכלית ע"כ וכחצו גם שניהם נלחו נחלקו עליו לענין הדין וה"כ למאי אליטריך למתני חו כושי ול' רש"י לעיל שהוא שחור ככוסו. ע"כ ב]. [הא' מסקינן בכוגיא. דר"ח בן אבטיגוס לא חני כושי] : הברשי והגיהור והלבקן וכו'. פי' הר"ב שחור אדום ולבן וכו' והשומר שמה תעלה דעתך שאלו השמות נאמרו על הגוונים. לפי שאין אלא שמות לבני אדם שיש בהן אלו הגוונים. הרמב"ם. ובת"כ מרבה להו לכל הני מאיש איש ואליטריך קרא לרבינו דלא תליך מבהמה דפסל אותו ואת בנו. וכולה דמתני' דלקמן והכשיר בה הכושי וגיהור כו' אדם שהכשיר בו אותו ואת בנו כו' אינו דין ששכשיר בו את הכושי כו' ת"ל איש איש ריבה. ונ"ל דהיינו טעמא דתנא דידן דחני פסולים באדם וכשרים בבהמה ולמאי כ"מ אליטריך למתני דהא תנן בר"פ יתיר עליהן באדם כו' וכה"ג פריטין צפ' דלעיל מ"א כמ"ס עם הר"ב אלא לומר שאע"פ שכשרים בבהמה לא תליף באדם. ועיין במשנה דלקמן : והשבור. כתב הר"ב שאם עבד לוקה. עמ"ס בזה צמ"ג : רבי אליעזר אומר אף בעלי דלדולין. פי' הר"ב כמין חסידות כשר כו'. בלוייה מקום שיהיה בכל הגוף. הרמב"ם בחבורו. וכתב הר"ב והל' כר"א בן יעקב וכ"כ הרמב"ם בפירושו. וגם בחבורו העתיק דבריו. ונ"ל דרך גירסתם ולפיכך פסקו כמותו דמשנתו קב ונקי ובגמ' מלאהי נמחק בן יעקב מפירוש הרמב"ם. ולי נראה מ"ס : ז' אלו כשרים באדם ופסולים בבהמה. אותו ואת בנו כו'. בת"כ ממעט מאשר בו מוס פרט לאותו ואת בנו כו'. והלא דין הוא. ומה אם בהמה שהכשיר בה הכושי וכו' פסל בה אותו ואת בנו וכו' : אותו ואת בנו. [פסול לקרבן] דמחוסר זמן הוא. רש"י. ובגמ' מאי אותו ואת בנו אלימא אהרן ובניו דכוותה קיים ובנו מי נהיג והתניא אותו ואת בנו טהב צנקהבות. ולא צנקהבות [כמ"ס הר"ב דחולין] אלא תישה וצנה דכוותה הכא כהנה וצנה כהנה בת עבודה

ואין ארכן יותר על רחמן : קלושות. מדוכקות זו צו : עד הפרק. האלמעי של אלצעות : למטה מן הפרק. דהיינו לדר הלפורן שמחבורים כולן : וחתכן. שהיו מחולקים כשר : היתה בו יתרה. אלצע יתירה : אם יש בה עצם פסול. דהואיל וחתכה. הרי הוא מחוסר אבר שנמלא בה : שש ושש עשרים וארבע. כלומר אפי' היו אלצעות ידיו ואלצעות רגליו שזין שבכל יד ובכל רגל יש שש ושש. אפי' חכמים פוסלים וכ"כ אם היה בידו אחת חמש ובידו אחת שש דהוי מוס טפי. והלכה כחכמים : השולט בשתי ידיו רבי פוסל. דכבר כתיבתיא חסידותא חסידותא ביה צימין : והכמים מבשירין. סבדי צריאותא היא דחילודא ליה בשמאל. והלכה כחכמים : הכושי. שחור : הגיהור. אדום כהרגמן : הלבקן. לבן צימתי : והקפח. ארוך ודק. שאינו עב לפי ארכו. והוא מכושר ומגונה : והשבור. ולא מין הוא דכתיב כבעל מוס מן המומים היתירים באדם. שאם עבד לוקה ואין עבודתו מחוללת. אבל השכור מין ושכר אם עבד חלל דבפרשת שהיו יין כתיב (ויקרא י') ולהבדיל בין הקדש ובין החול. ושכור דמתני' אינו אלא שבתה חלב הרבה. או רוב דבש. או אכל דבילה קפילית ונתבלבלה דעתו שאלו חבובים כבעלי מומים. ואין מחללים עבודה : ובעלי נגעים טהורים. כגון בוסק וכולו הפך לבן. דאי מנגעים טמאים לא לריך למימר דאפילו אכתיפת עזרה חייב כרת : תלתולין. כמין חסידות כשר יונאות חליות בהן. והלכה כר"א בן יעקב : ז' אותו ואת בנו. אב ובנו כהן עובדים עבודה ביום אחד ובזמן אחד. ואין לוטו * נר"ב ד"י פסול.

ראשון לציון

דמסל לא נחלקו על ר"ח בן אבטיגוס וא"כ קפיה אכולהו וסיים רחמיא לא תני כושי. ובלעדי אלה הכה נעלם ממני סגן הסוגיא דקפיה היינו כושי אפי' מוס דחני במתני' כושי ה"ל להתיבא לפרט לעור כפי הכתוב מרות אש. ואם כה יאמר דק"ל ל"ל למתני כושי כסמוך הא אליטריך למתני דאף סק דלעיל על רחמיא כפי הכתוב מודו דכתיב פסול. ואף אי יניחא דסגן נלמתי הני ליה להכוונה מהלוקה ואחיה ס"ס. גם התיבין הן לו כהנה רחמיא לא חני כושי מה יוסף ומה יגיד לנהל המחודק כמות אס רבי המחודק כמות סדרה כמשה אב לא. ואחיי אפי' נקדק עוד על רחמיא שמיאן דרעת החולקים משום דר"ח אב מביעה ליה גם עליו יקשה מלאו חתך מיכיל ליה. לכן נלמד דעת סוגיא זו מה

ככוסו. גם ל' הרמב"ם נראה כן. שפסח ואע"פ שאינו שחור בתכלית ע"כ וכחצו גם שניהם נלחו נחלקו עליו לענין הדין וה"כ למאי אליטריך למתני חו כושי ול' רש"י לעיל שהוא שחור ככוסו. ע"כ ב]. [הא' מסקינן בכוגיא. דר"ח בן אבטיגוס לא חני כושי] : הברשי והגיהור והלבקן וכו'. פי' הר"ב שחור אדום ולבן וכו' והשומר שמה תעלה דעתך שאלו השמות נאמרו על הגוונים. לפי שאין אלא שמות לבני אדם שיש בהן אלו הגוונים. הרמב"ם. ובת"כ מרבה להו לכל הני מאיש איש ואליטריך קרא לרבינו דלא תליך מבהמה דפסל אותו ואת בנו. וכולה דמתני' דלקמן והכשיר בה הכושי וגיהור כו' אדם שהכשיר בו אותו ואת בנו כו' אינו דין ששכשיר בו את הכושי כו' ת"ל איש איש ריבה. ונ"ל דהיינו טעמא דתנא דידן דחני פסולים באדם וכשרים בבהמה ולמאי כ"מ אליטריך למתני דהא תנן בר"פ יתיר עליהן באדם כו' וכה"ג פריטין צפ' דלעיל מ"א כמ"ס עם הר"ב אלא לומר שאע"פ שכשרים בבהמה לא תליף באדם. ועיין במשנה דלקמן : והשבור. כתב הר"ב שאם עבד לוקה. עמ"ס בזה צמ"ג : רבי אליעזר אומר אף בעלי דלדולין. פי' הר"ב כמין חסידות כשר כו'. בלוייה מקום שיהיה בכל הגוף. הרמב"ם בחבורו. וכתב הר"ב והל' כר"א בן יעקב וכ"כ הרמב"ם בפירושו. וגם בחבורו העתיק דבריו. ונ"ל דרך גירסתם ולפיכך פסקו כמותו דמשנתו קב ונקי ובגמ' מלאהי נמחק בן יעקב מפירוש הרמב"ם. ולי נראה מ"ס : ז' אלו כשרים באדם ופסולים בבהמה. אותו ואת בנו כו'. בת"כ ממעט מאשר בו מוס פרט לאותו ואת בנו כו'. והלא דין הוא. ומה אם בהמה שהכשיר בה הכושי וכו' פסל בה אותו ואת בנו וכו' : אותו ואת בנו. [פסול לקרבן] דמחוסר זמן הוא. רש"י. ובגמ' מאי אותו ואת בנו אלימא אהרן ובניו דכוותה קיים ובנו מי נהיג והתניא אותו ואת בנו טהב צנקהבות. ולא צנקהבות [כמ"ס הר"ב דחולין] אלא תישה וצנה דכוותה הכא כהנה וצנה כהנה בת עבודה

ככוסו. גם ל' הרמב"ם נראה כן. שפסח ואע"פ שאינו שחור בתכלית ע"כ וכחצו גם שניהם נלחו נחלקו עליו לענין הדין וה"כ למאי אליטריך למתני חו כושי ול' רש"י לעיל שהוא שחור ככוסו. ע"כ ב]. [הא' מסקינן בכוגיא. דר"ח בן אבטיגוס לא חני כושי] : הברשי והגיהור והלבקן וכו'. פי' הר"ב שחור אדום ולבן וכו' והשומר שמה תעלה דעתך שאלו השמות נאמרו על הגוונים. לפי שאין אלא שמות לבני אדם שיש בהן אלו הגוונים. הרמב"ם. ובת"כ מרבה להו לכל הני מאיש איש ואליטריך קרא לרבינו דלא תליך מבהמה דפסל אותו ואת בנו. וכולה דמתני' דלקמן והכשיר בה הכושי וגיהור כו' אדם שהכשיר בו אותו ואת בנו כו' אינו דין ששכשיר בו את הכושי כו' ת"ל איש איש ריבה. ונ"ל דהיינו טעמא דתנא דידן דחני פסולים באדם וכשרים בבהמה ולמאי כ"מ אליטריך למתני דהא תנן בר"פ יתיר עליהן באדם כו' וכה"ג פריטין צפ' דלעיל מ"א כמ"ס עם הר"ב אלא לומר שאע"פ שכשרים בבהמה לא תליף באדם. ועיין במשנה דלקמן : והשבור. כתב הר"ב שאם עבד לוקה. עמ"ס בזה צמ"ג : רבי אליעזר אומר אף בעלי דלדולין. פי' הר"ב כמין חסידות כשר כו'. בלוייה מקום שיהיה בכל הגוף. הרמב"ם בחבורו. וכתב הר"ב והל' כר"א בן יעקב וכ"כ הרמב"ם בפירושו. וגם בחבורו העתיק דבריו. ונ"ל דרך גירסתם ולפיכך פסקו כמותו דמשנתו קב ונקי ובגמ' מלאהי נמחק בן יעקב מפירוש הרמב"ם. ולי נראה מ"ס : ז' אלו כשרים באדם ופסולים בבהמה. אותו ואת בנו כו'. בת"כ ממעט מאשר בו מוס פרט לאותו ואת בנו כו'. והלא דין הוא. ומה אם בהמה שהכשיר בה הכושי וכו' פסל בה אותו ואת בנו וכו' : אותו ואת בנו. [פסול לקרבן] דמחוסר זמן הוא. רש"י. ובגמ' מאי אותו ואת בנו אלימא אהרן ובניו דכוותה קיים ובנו מי נהיג והתניא אותו ואת בנו טהב צנקהבות. ולא צנקהבות [כמ"ס הר"ב דחולין] אלא תישה וצנה דכוותה הכא כהנה וצנה כהנה בת עבודה

ואין ארכן יותר על רחמן : קלושות. מדוכקות זו צו : עד הפרק. האלמעי של אלצעות : למטה מן הפרק. דהיינו לדר הלפורן שמחבורים כולן : וחתכן. שהיו מחולקים כשר : היתה בו יתרה. אלצע יתירה : אם יש בה עצם פסול. דהואיל וחתכה. הרי הוא מחוסר אבר שנמלא בה : שש ושש עשרים וארבע. כלומר אפי' היו אלצעות ידיו ואלצעות רגליו שזין שבכל יד ובכל רגל יש שש ושש. אפי' חכמים פוסלים וכ"כ אם היה בידו אחת חמש ובידו אחת שש דהוי מוס טפי. והלכה כחכמים : השולט בשתי ידיו רבי פוסל. דכבר כתיבתיא חסידותא חסידותא ביה צימין : והכמים מבשירין. סבדי צריאותא היא דחילודא ליה בשמאל. והלכה כחכמים : הכושי. שחור : הגיהור. אדום כהרגמן : הלבקן. לבן צימתי : והקפח. ארוך ודק. שאינו עב לפי ארכו. והוא מכושר ומגונה : והשבור. ולא מין הוא דכתיב כבעל מוס מן המומים היתירים באדם. שאם עבד לוקה ואין עבודתו מחוללת. אבל השכור מין ושכר אם עבד חלל דבפרשת שהיו יין כתיב (ויקרא י') ולהבדיל בין הקדש ובין החול. ושכור דמתני' אינו אלא שבתה חלב הרבה. או רוב דבש. או אכל דבילה קפילית ונתבלבלה דעתו שאלו חבובים כבעלי מומים. ואין מחללים עבודה : ובעלי נגעים טהורים. כגון בוסק וכולו הפך לבן. דאי מנגעים טמאים לא לריך למימר דאפילו אכתיפת עזרה חייב כרת : תלתולין. כמין חסידות כשר יונאות חליות בהן. והלכה כר"א בן יעקב : ז' אותו ואת בנו. אב ובנו כהן עובדים עבודה ביום אחד ובזמן אחד. ואין לוטו * נר"ב ד"י פסול.

תוספות ר"ע

[אות ז'] במשנה והררש וחסומה בשויה גרש ביהודה חלק אה"ע סי' ג' סמח"ק אם חרש היינו רוקא אינו שוש ואינו מרבר או דאף באינו שושם לחדר הוי מוס :

באלצע הפרסה. הני פרסה בולט לפניו והיה לאחוריו : פ"ג ר"ל שהפרסה קלושה ועגולה שאין ארכה יותר על רחבה : ג' בידו או ברגלו : נ"א מדוכקות ב' יחד : נ"ב ר"ל עד פרק האלמעי של אלצע : ג' שמדוכקות למעלה לדר הליפורין : ג' הפרידן כדי שיהיו מחולקין זע"ז : ג' אלצע יתירה : ג' וה"ה בלא חתכה. ורק משום שאין בה עלם נקט והתכה. דבפ"ג דיקא בחתכה כשרה : ג' אלצעות : ג' הואיל וכל מנין אלצעותיו שזין : ג' דס"ל חסידות החילד ליה צימין : ס' דס"ל צריאות חזוק החילד ליה בשמאל. מיחו באיעזר לפ"ו לכ"ע פסול : ס' שגורו שחור : ס' אדום כהרגמן : ב' לבן כסג. וכל אלו שמות אומות הן

באלצע הפרסה. הני פרסה בולט לפניו והיה לאחוריו : פ"ג ר"ל שהפרסה קלושה ועגולה שאין ארכה יותר על רחבה : ג' בידו או ברגלו : נ"א מדוכקות ב' יחד : נ"ב ר"ל עד פרק האלמעי של אלצע : ג' שמדוכקות למעלה לדר הליפורין : ג' הפרידן כדי שיהיו מחולקין זע"ז : ג' אלצע יתירה : ג' וה"ה בלא חתכה. ורק משום שאין בה עלם נקט והתכה. דבפ"ג דיקא בחתכה כשרה : ג' אלצעות : ג' הואיל וכל מנין אלצעותיו שזין : ג' דס"ל חסידות החילד ליה צימין : ס' דס"ל צריאות חזוק החילד ליה בשמאל. מיחו באיעזר לפ"ו לכ"ע פסול : ס' שגורו שחור : ס' אדום כהרגמן : ב' לבן כסג. וכל אלו שמות אומות הן

באלצע הפרסה. הני פרסה בולט לפניו והיה לאחוריו : פ"ג ר"ל שהפרסה קלושה ועגולה שאין ארכה יותר על רחבה : ג' בידו או ברגלו : נ"א מדוכקות ב' יחד : נ"ב ר"ל עד פרק האלמעי של אלצע : ג' שמדוכקות למעלה לדר הליפורין : ג' הפרידן כדי שיהיו מחולקין זע"ז : ג' אלצע יתירה : ג' וה"ה בלא חתכה. ורק משום שאין בה עלם נקט והתכה. דבפ"ג דיקא בחתכה כשרה : ג' אלצעות : ג' הואיל וכל מנין אלצעותיו שזין : ג' דס"ל חסידות החילד ליה צימין : ס' דס"ל צריאות חזוק החילד ליה בשמאל. מיחו באיעזר לפ"ו לכ"ע פסול : ס' שגורו שחור : ס' אדום כהרגמן : ב' לבן כסג. וכל אלו שמות אומות הן

שונים

מלוא הכתובה בתורה לאו ככתובה בשטר דמיה. ואי יהיב בני חורי בשביל בניו הו לא מפריק איהו דכהן לא מלי מריק לקוחות הלך מלוא דידה עדיף. והלכה כחכמים: ז' חמש סלעים של בן. הסלע האמור במשנה הוא השקל האמור בתורה בכל מקום ופעמים נקרא בתורה כסף.

בנו עליונים: ז' חמש סלעים של בן. במנה צוריהם. שלשים של עברום. וחמישים של אונם ושל מפחהם. ומאה של מוציא שם רע. כולם בשקל הקדש במנה צורי סה. וכולם נפרין סה בשקל ובשוה כסף. תיין מן השקליהם: ז' אין פדייןא לא בעברום

נכסים שקנה הוא. וכ"כ צ"ל דקדושין דף כ"ט. ומסימני וכן משמע מלשון דקתני שזה מלואו על אביו. פ"כ. ומ"ט הר"ב דשמח שעבוד הלוקוחים קודם. וכן לשון רש"י. אבל צקדושין העתיקו החום' ל' הקונטרס דמייירי שנשתבדו קודם וכו': ז' חמש סלעים של בן סו. אלסם]

בכסף שקלים. וערכין. לא אלטרין ליה לתנא למחני [דבאסם] כתיב בהדיא בשקל הקדש וערכין גמי פשיטא דבשקל הקדש הוי. כיון דכתיב (ויקרא כ"ו) וכל ערךך יהיה בשקל הקדש. חום': סלעים. כתב הר"ב הסלע האמור במשנה

הוא השקל האמור בתורה. עיין מ"ט בשם הרמב"ן במשנה ו' פ"ק דשקלים [וחבובו של הר"ב לה' סלעים משקל אלף התק"ך שעורות כו'. נקל לעמוד עליו. שהרי צרפ"ק דקדושין. כתב

שהכרומה משקל חלי שעורה. וכס בסוגיא דף י"ב שקל"ב פרושות דדינר וכל סלע הוא ד' דינרין מטתה לא וחבוב: במנה לורי. כתב הר"ב וכל כסף של תורה. כגון חמשה סלעים כו'. שהן קלובין. גמ'. ומ"ט וכל כסף שהוא מדבריהם. עיין בזה מ"ט במשנה ה' פ"ז דכתובות ופ"ה משנה ז'. ומ"ט הר"ב וכתובות אשה לדברי רמב"ם כו'. עמ"ט במשנה ז' פ"ק דכתובות: כולם בשקל הקדש. אע"ג דכבר תני במנה לורי. אלטריתא למחני הו משום חוםס ומוליא סה רע. דלא כתיב בכו שקל וסד"ל דהא דתנא רישא במנה לורי וכו' חד וחד כי דיניה קאמר דהיכא דכתיב שקלים. יהיב שקלים לורי והיכא דלא כתיב שקלים יהיב זוזי בעלמא קמ"ל דמילף ילפי' מהדדי בכסף קלוב מכסף קלוב. גמ': חוץ מן השקלים. כתב הר"ב ומעשר שני גמי כו' ושייר גמי רליון דתנן בריש חגיגה ל"ב ז' כסף ול"ב ז' מעה כסף ותני רב יוסף שלא יביא סוגה לעורה. ופירשו סוגים שלא ישהו שתי מטות כסף ולא ימכרו לו [לעולה] [עולת]

ז' אין פודין לא בעבדים ולא בשטרות כו'. גמ'. דכתיב פרט (פדה) תפדה חור וכלל כלל ופרט וכלל אי אהה דן אלא ענין

ביטויים של כסף מוזקק: במנה צורי. הולא במדינת אור. וכל כסף של תורה כגון חמשה סלעים של בן. ושלשים של עבר. וחמשים של אונם ומפחה. ומאה של מוציא שם רע. כולם במנה לורי שהוא כסף מוזקק. וכל כסף שהוא מדבריהם כגון הקנסות וכתובה אשה לדברי רמב"ם כולם כסף מדינה שחמד משמונה הלוקים שבהם כסף וז' חלקים נחשת. אבל רבותי הורו שכתובות בתולה יש לה דין כסף של תורה. שכן כתוב כמוהר הבתולות ומאמין זוזי הן של כסף נקי. ומשקל כל זוזי ("ל"ו) שעורות: וכולן נפרין. ס"ק וכל הנפרים נפרין בכסף ובשוה כסף. חוץ מן השקלים. כל הנפרין כגון בכור אדם והקדשות נפרין בין בכסף בין בשוה כסף חוץ מן השקלים שהיא לשקל מחנית השקל לריך שיקן אורו מכסף נקי מטבע מלייר ולא שוה כסף. ומעשר שני גמי אין נפרה אלא במטבע של כסף שיש עליו לורה. ולא בשוה כסף. דכתיב (דברים י"ד) ולרת הכסף בידך כסף שיש עליו לורה: ז' אין פודין. בכור אדם: לא בעבדים. אע"ג דאמרן לעיל בכסף ובשוה כסף.

התום'. דאם היה מביא שוה כסף זמנין דמיייתי נכסא [וכסף] רחיה טובה באתה סוגה כאילו היה מביא כסף טבועה. ע"כ: ז' אין פודין. כסף מוזקק

התום'. דאם היה מביא שוה כסף זמנין דמיייתי נכסא [וכסף] רחיה טובה באתה סוגה כאילו היה מביא כסף טבועה. ע"כ: ז' אין פודין. כסף מוזקק

התום'. דאם היה מביא שוה כסף זמנין דמיייתי נכסא [וכסף] רחיה טובה באתה סוגה כאילו היה מביא כסף טבועה. ע"כ: ז' אין פודין. כסף מוזקק

י ב י תוספת יום טוב

התורה ופעמים בשם כסף. ולפעמים בשם שקל. היה שערן בימי משנה. כסף נקי כמשקל ש"ך שעורות בינונית [גראן ל"א]. ונכית שני הוסיפו על המשקל ההוא שעות ולכר. והעלו הסלע שיהיה משקלו שפ"ד שעורות. וכן היה משקל הסלע בזמן המשנה צלור [כרמב"ם פ"א משקלים. וכך משערין גמי שהתא ה' סלעים של פדיון הנו. שיטיה כסף נקי כמשקל ה' פעמים שפ"ד שעורות. שהן יחד 1920 גרעמיין. ולפי רע"ו [ש"ה סק"א] משקלן יחד הן חמשה לאשה וקווינוט א' כסף נקי. ולש"ך סה ולדברי תמדות כאלן סגי לפדיון הנו בזמנינו סך ג' ר"ע. ולרבינו הגאון מהור"ר אליהו מוילנא זוק"ל לריך לפדיון הנו ה' ר"ט שלט. ועי' מ"ט בפירושו שערות פ"ו ס"ו ז' וסם האכתיב: [סו] כנגדו סור ומת: [סו] שרריך ליתן לאכיה: [סו] הדר והני שיטלמו במנה לורי. משום אונם ומוליא סה רע. דאף דלא כתיב נבייהו שקל אפ"ה לריך שיטלמו במנה לורי. מיהו כל כסף שחייב מדבריהן. כגון ק' ור' של כתיבה. וקנסות שקנסו. נגבין בכסף מדינה ככל דינר שבו הוא שמונית שבדינר לורי. וי"א דאף דכתובה מדרבנן. אפ"ה נגבית בכסף לורי [וכן נהנין כמה שעותין ככתובה דחוי ליה מלאויתא. ר"ל שנגבה אותה נעטעט דלאויתא [אה"ט כו' ס"ו]. ולפ"ז שער ר' זוזי דלאויתא שנתנין לנתולה שהן ג' סלעים. לפי משנן ש"ך ה"ל הוא סך ג' ר"ט. והגרא"ז זוק"ל סה ג' ר"ט: [סו] וכל הנפרין. כגון בכור אדם והקדשות. נפרין וכו': ע' ר"ל מחלית השקל שחייב כל אי מישראל ליתן למקדש. חייב לתנו במטבע כסף שיש בו לורה. והא דלא נקט גמי מעשר שני. דנמי לריך מטבע עם לורה. ה"ט מדא"ל ליתן בפדיונו דק מעטעות נחושת: ע'א) בכור אדם: סכאיש

י ב י תוספת יום טוב

עד שיאמרו לו להבן שוה אביו בשעת מיתתו לומר להבן שלא נפדה. וח"ל עדות גמורה על זה: [סו] אי ליכא רב ה' סלעים. כיש מורו דהוא קודם לזט. כי פליגי בהניא אביו של אב קרקעות שבוים ה' סלעים שמכרן הזקן. ועוד יש כאלן בעד ה' סלעים בני חורין ששייכו לבן של הזקן. ר"י סבר מלוא שבהורה ככתובה בשטר דמי. ולהכי ה' סלעים שחייב הזקן בפדיון של האב. נובה אותן ככהן מהקרקעות: שיטרפס מהלקוחות. ואף דאין גובין ממשעבדי במקום שיש נכסים בני חורין. עכ"פ הכא חיוב פדיותה של האב. היה על הזקן. והוא מכר הקרקעות. ואף יצבה הכהן מהבני חורין של בני של זקן. ולהכי פודה האב בני עם הה' בני חרי. דאם יפדה ח"ע צהבני חרי. לא יוכל לפדות בני מהקרקעית. דהרי הלקוחות קנו מהזקן קודם שגולד הכנר ואחר שגולד האב [כך פירשתי על דעת הר"ב. ולפענ"ל דלפי מ"ט חום' דמייירי כהל שזקן מכר הקרקעות. ולא שמכרן האב. א"כ א"ל לאוקמא שמכרן הזקן קודם שגולד הכנר. דהרי אפילו מהן אה"כ לא מלי כהן טריף להו בשביל פדיון הבכר. דהרי זקן שמכרן לא היה משועבד לפדיון הבכר. ורבנן ס"ל מלוא שבהורה רק כמלוא על פה דמי. ואי יחבו הבני חורין בפדיון בניו. הו לא מפריק איהו גופיה. דהרי הכהן לא יערוף מהלקוחות. הלכך מלוא דידה עדיף. והלכה כחכמים: [סו] מלת מנה שזכרה משנה כהן. אינו ר"ל ק' זוז כבכל מקום. רק ר"ל אופן מניין המטבע [לעהלארט בל"א]. דהיינו כהמטבע שמונין בה צעיר אור. שהדינרין וסלעים שצור היו שוים להדינרין וסלעים שחייבתן תורה בפדיון הנו. [וכל סלע האמור במשנה. שקרא

התורה ופעמים בשם כסף. ולפעמים בשם שקל. היה שערן בימי משנה. כסף נקי כמשקל ש"ך שעורות בינונית [גראן ל"א]. ונכית שני הוסיפו על המשקל ההוא שעות ולכר. והעלו הסלע שיהיה משקלו שפ"ד שעורות. וכן היה משקל הסלע בזמן המשנה צלור [כרמב"ם פ"א משקלים. וכך משערין גמי שהתא ה' סלעים של פדיון הנו. שיטיה כסף נקי כמשקל ה' פעמים שפ"ד שעורות. שהן יחד 1920 גרעמיין. ולפי רע"ו [ש"ה סק"א] משקלן יחד הן חמשה לאשה וקווינוט א' כסף נקי. ולש"ך סה ולדברי תמדות כאלן סגי לפדיון הנו בזמנינו סך ג' ר"ע. ולרבינו הגאון מהור"ר אליהו מוילנא זוק"ל לריך לפדיון הנו ה' ר"ט שלט. ועי' מ"ט בפירושו שערות פ"ו ס"ו ז' וסם האכתיב: [סו] כנגדו סור ומת: [סו] שרריך ליתן לאכיה: [סו] הדר והני שיטלמו במנה לורי. משום אונם ומוליא סה רע. דאף דלא כתיב נבייהו שקל אפ"ה לריך שיטלמו במנה לורי. מיהו כל כסף שחייב מדבריהן. כגון ק' ור' של כתיבה. וקנסות שקנסו. נגבין בכסף מדינה ככל דינר שבו הוא שמונית שבדינר לורי. וי"א דאף דכתובה מדרבנן. אפ"ה נגבית בכסף לורי [וכן נהנין כמה שעותין ככתובה דחוי ליה מלאויתא. ר"ל שנגבה אותה נעטעט דלאויתא [אה"ט כו' ס"ו]. ולפ"ז שער ר' זוזי דלאויתא שנתנין לנתולה שהן ג' סלעים. לפי משנן ש"ך ה"ל הוא סך ג' ר"ט. והגרא"ז זוק"ל סה ג' ר"ט: [סו] וכל הנפרין. כגון בכור אדם והקדשות. נפרין וכו': ע' ר"ל מחלית השקל שחייב כל אי מישראל ליתן למקדש. חייב לתנו במטבע כסף שיש בו לורה. והא דלא נקט גמי מעשר שני. דנמי לריך מטבע עם לורה. ה"ט מדא"ל ליתן בפדיונו דק מעטעות נחושת: ע'א) בכור אדם: סכאיש

[סו] קדשים ח"א] למד

עד שיאמרו לו להבן שוה אביו בשעת מיתתו לומר להבן שלא נפדה. וח"ל עדות גמורה על זה: [סו] אי ליכא רב ה' סלעים. כיש מורו דהוא קודם לזט. כי פליגי בהניא אביו של אב קרקעות שבוים ה' סלעים שמכרן הזקן. ועוד יש כאלן בעד ה' סלעים בני חורין ששייכו לבן של הזקן. ר"י סבר מלוא שבהורה ככתובה בשטר דמי. ולהכי ה' סלעים שחייב הזקן בפדיון של האב. נובה אותן ככהן מהקרקעות: שיטרפס מהלקוחות. ואף דאין גובין ממשעבדי במקום שיש נכסים בני חורין. עכ"פ הכא חיוב פדיותה של האב. היה על הזקן. והוא מכר הקרקעות. ואף יצבה הכהן מהבני חורין של בני של זקן. ולהכי פודה האב בני עם הה' בני חרי. דאם יפדה ח"ע צהבני חרי. לא יוכל לפדות בני מהקרקעית. דהרי הלקוחות קנו מהזקן קודם שגולד הכנר ואחר שגולד האב [כך פירשתי על דעת הר"ב. ולפענ"ל דלפי מ"ט חום' דמייירי כהל שזקן מכר הקרקעות. ולא שמכרן האב. א"כ א"ל לאוקמא שמכרן הזקן קודם שגולד הכנר. דהרי אפילו מהן אה"כ לא מלי כהן טריף להו בשביל פדיון הבכר. דהרי זקן שמכרן לא היה משועבד לפדיון הבכר. ורבנן ס"ל מלוא שבהורה רק כמלוא על פה דמי. ואי יחבו הבני חורין בפדיון בניו. הו לא מפריק איהו גופיה. דהרי הכהן לא יערוף מהלקוחות. הלכך מלוא דידה עדיף. והלכה כחכמים: [סו] מלת מנה שזכרה משנה כהן. אינו ר"ל ק' זוז כבכל מקום. רק ר"ל אופן מניין המטבע [לעהלארט בל"א]. דהיינו כהמטבע שמונין בה צעיר אור. שהדינרין וסלעים שצור היו שוים להדינרין וסלעים שחייבתן תורה בפדיון הנו. [וכל סלע האמור במשנה. שקרא

עד שיאמרו לו להבן שוה אביו בשעת מיתתו לומר להבן שלא נפדה. וח"ל עדות גמורה על זה: [סו] אי ליכא רב ה' סלעים. כיש מורו דהוא קודם לזט. כי פליגי בהניא אביו של אב קרקעות שבוים ה' סלעים שמכרן הזקן. ועוד יש כאלן בעד ה' סלעים בני חורין ששייכו לבן של הזקן. ר"י סבר מלוא שבהורה ככתובה בשטר דמי. ולהכי ה' סלעים שחייב הזקן בפדיון של האב. נובה אותן ככהן מהקרקעות: שיטרפס מהלקוחות. ואף דאין גובין ממשעבדי במקום שיש נכסים בני חורין. עכ"פ הכא חיוב פדיותה של האב. היה על הזקן. והוא מכר הקרקעות. ואף יצבה הכהן מהבני חורין של בני של זקן. ולהכי פודה האב בני עם הה' בני חרי. דאם יפדה ח"ע צהבני חרי. לא יוכל לפדות בני מהקרקעית. דהרי הלקוחות קנו מהזקן קודם שגולד הכנר ואחר שגולד האב [כך פירשתי על דעת הר"ב. ולפענ"ל דלפי מ"ט חום' דמייירי כהל שזקן מכר הקרקעות. ולא שמכרן האב. א"כ א"ל לאוקמא שמכרן הזקן קודם שגולד הכנר. דהרי אפילו מהן אה"כ לא מלי כהן טריף להו בשביל פדיון הבכר. דהרי זקן שמכרן לא היה משועבד לפדיון הבכר. ורבנן ס"ל מלוא שבהורה רק כמלוא על פה דמי. ואי יחבו הבני חורין בפדיון בניו. הו לא מפריק איהו גופיה. דהרי הכהן לא יערוף מהלקוחות. הלכך מלוא דידה עדיף. והלכה כחכמים: [סו] מלת מנה שזכרה משנה כהן. אינו ר"ל ק' זוז כבכל מקום. רק ר"ל אופן מניין המטבע [לעהלארט בל"א]. דהיינו כהמטבע שמונין בה צעיר אור. שהדינרין וסלעים שצור היו שוים להדינרין וסלעים שחייבתן תורה בפדיון הנו. [וכל סלע האמור במשנה. שקרא

[סו] קדשים ח"א] למד

תב לבחן נה ריב ליתן לו...
במנוע ק"מ מ"ל מ"ח ע"ס כ"ז
מ"ט ע"ס כ"ז: והפריש
פדיון בנו ואבד: מ"ט ע"ס
כ"ז: כ"ז ע"ס כ"ז:

שנוי נוסחאות

ח ולא בקרקעות ולא
בהקדשות: כפי"ק לא...
ברמ"ל: ובהקדשות:
שהוא חייב לו: נמשכ"כ
שהוא חייב ליתן והנה
נשט"מ ונכ"ל כלמנו:
מתנה: נמשכ"כ במתנה:

תוספת חדשים

ח חייב ר"ה אין פדיון
כו' ואפשר דלית ליה
להלך כו' וקשה מ"ל
לכחמ"ס לרוב מיעוטה
מקלה מה שלא מוטו
בגמרא אלא כ"ל משום
הדמיון שני כללים סמוכים
ומש"ס קאמר בגמ' דרבי
א"ע"ג דבעלמא לא דרש
רובו ומיעוטי הכא דרש
ורבנן ס"ל דתנא דני
מעבדא דמי כללות
סמוכים דרשינן בכלל
ופרט וכלל וא"כ י"ל דרשנן
בכל התורה כולל דרש
רובו ומיעוטי הון משני
כללות סמוכים: רק
שה"מ וכו' פירשו בגמ' דרש
הרמב"ם סוף המ"א ד"ט"ז
הכלל דני ר"י כו' אגלי"ט
לפני כ"מ"ט ט"ז דני
ס"י פ"ד גיורא דע"ה דני"ט
הרמב"ם ס"ל כ"ל ע"ס:
(מהמור"ש ו"ל):

טעין הפרט מה הפרט מפורש דבר המוטלטל וגופו ממון חף
כל דבר המוטלטל וגופו ממון: ילאו קרקעות שאינן מוטלטלין
יאלו עבדים שהקוס לקרקעות: ילאו שטרות שאף על פי שהן
מוטלטלין אין גופן ממון: ואמרין גמי דלמאן דדריש ריבוי ומיעוטי
לא ממטטינן אלא שטרות: ולפיכך ח"י
תמה דכדיהא כהב הר"ב במשנה ה'
פ"ג דשבוטות: דהלכה כר"ע דדריש
כל התורה כולה ברובי ומיעוטי: וכ"כ
שם הרמב"ם: וא"כ בכאן ה"ל לדמות
המשנה מהלכה: אבל הרמב"ם פסקה
בחבורו פ"א מהלכות זכוים: וכן
הטור ס' ש"ה: ואפשר דלית ליה לחנא

דין מיעוטה אחרינה למטט קרקעות ועבדים וכמ"ס במשנה ט'
פ"ד דב"מ לענין כפל: דא"ע"ג דדרשינן ברובי ומיעוטי ורובי: ולא
מוטטינן אלא שטרות מיהא איכא מיעוטי אחרינה: וה"ל אפשר
דליתנהו מיעוטי: וכילול בזה כתבו החוס' בפ"ק דב"מ דף ד'
לר' עקיבא ולר"מ: ע"ש בדבור אין נשצטין על כפירת וכו'.
ומיהו לר' דאמרין הכא בגמ' דרשינן הכא ברובי ומיעוטי ורובי
ולא ממטטינן אלא שטרות: ודאי דלית ליה מיעוטי אחריני: לא
פ"ד דב"מ: ולא בהקדשות: וההא נפקא לן מקראי בת"כ בפרשת ערכין: רש"י: והכי איחא החס' בשקל הקדש וכל ערקך
יהיה בשקל הקדש מה ת"ל לפי שנאמר ופדה יכול בעבדים ובשטרות ובקרקעות ת"ל בשקל הקדש הון לי אלא סלעים של
קדש: מנין לרבות דבר המוטלטל ה"ל ופדה לרבות דבר המוטלטל וא"כ למה נאמר בשקל הקדש: פרט לעבדים ולשטרות ולקרקעות:
ויראה לי דילף מפדיון הבן: ובזב מלאחי בספר קרבן אהרן שכתב לפי שנאמר ופדה וגומר בילקוט גרים: לפי שנא' ופדיון
מזבן חדש הפדה: והכי דרש ליה בגמ': דמדהכא משמע חפדה בכל דבר: שהיה: ולזה יכול ח"י לומר חף בעבדים וכו' ת"ל
בשקל הקדש: דמשמע שלא יהיה אלא בכסף: ת"ל חפדה חף פדה חפדה דה"ל כלל חמר: ודרשינן ליה במדת כלל ופרט
וכלל כו'. מה הפרט דבר המוטלטל וכו' ע"כ: [ועמ"ס לעיל בדבור דאין פדיון כו']: הבפריש פדיון בנו כו': לרי"ך לי עינן
פ"ג

אין פדיון לא בעבדים: ולא בשטרות: שאם יש לו שטר על
חברו בחמש סלעים ונחטו לכהן שיגבה אותו חוב בפדיון בנו
אין בנו פדוי: ולא בהקדשות: כלומר ולא בהקדשות גמי אין
פדיון אותו לא בעבדים ולא בשטרות ולא בקרקעות: כתב
לכהן שהוא חייב לו ה' סלעים:
משום פדיון בנו: חייב ליתן לו
ובנו אינו פדוי: דבר תורה בנו
פדוי לכשיהיו ומה טעם אמרו יתן
ובנו אינו פדוי: גזירה שמא יאמרו
פדיון בשטרות: לפיכך: דאמרין
שחייב ליתן לו ה' סלעים אמרו לפדיון
בנו: אם רצה הכהן להחזירם ולהחנם

לו במתנה רשאי: אבל תקנה אחרת ליתא: וא"ע"פ שהכהן רשאי
להחזיר וליתן החמש סלעים במתנה לאבי הבכור: אם דעת אבי
הבן סומכת בוודאי שיחזיר לו הכהן החמש סלעים אין הבן פדוי:
בין החזירם הכהן בין לא החזירם: כך גרסא מן הגמרא: שנאמר
יהיה לך ופדה תפדה: כשיהיה לך הפדיון אז בנו פדוי והאי
קרא
ולא בעבדים ולא בשטרות ולא בקרקעות: עמ"ס בסידורן במ"ט
פ"ד דב"מ: ולא בהקדשות: וההא נפקא לן מקראי בת"כ בפרשת ערכין: רש"י: והכי איחא החס' בשקל הקדש וכל ערקך
יהיה בשקל הקדש מה ת"ל לפי שנאמר ופדה יכול בעבדים ובשטרות ובקרקעות ת"ל בשקל הקדש הון לי אלא סלעים של
קדש: מנין לרבות דבר המוטלטל ה"ל ופדה לרבות דבר המוטלטל וא"כ למה נאמר בשקל הקדש: פרט לעבדים ולשטרות ולקרקעות:
ויראה לי דילף מפדיון הבן: ובזב מלאחי בספר קרבן אהרן שכתב לפי שנאמר ופדה וגומר בילקוט גרים: לפי שנא' ופדיון
מזבן חדש הפדה: והכי דרש ליה בגמ': דמדהכא משמע חפדה בכל דבר: שהיה: ולזה יכול ח"י לומר חף בעבדים וכו' ת"ל
בשקל הקדש: דמשמע שלא יהיה אלא בכסף: ת"ל חפדה חף פדה חפדה דה"ל כלל חמר: ודרשינן ליה במדת כלל ופרט
וכלל כו'. מה הפרט דבר המוטלטל וכו' ע"כ: [ועמ"ס לעיל בדבור דאין פדיון כו']: הבפריש פדיון בנו כו': לרי"ך לי עינן
פ"ג

יבין תפארת ישראל

בועז

אור גדול

ח במשנה לפיכך אם
רצה הכהן כו': בגמ'
(נ"א ב') תנינא לאה
דח"ר נהו לפרשה
כהנים בבת אחת יצא
בוה אחר זה יצא אה
ומירש"י בבת אחת
שהיה הלפני כולל ה'
סלעים ופדה לו: ע"כ:
והבב"ט ענה דפריון הבן
דמי לפרשון: ועי'
בקצת"ח (ס"י) רמ"ג
טע"ז ס"ז ס"ק ד'
שהביא בשם הפר"ח
שיכול ליתן הפדיון
לכבוד בע"כ משום
דפרשון בע"כ שמי'
פרשון ועי' בתיבות שם
שדחה דבריו: והנה
מרש"י הג"ל נראה
טובאר בתקנות: וד"ק
אמנם יש ליתוח דהנה
בוה אחר זה מירש"י
בכהן אחר: וס"ל
דלעשרה כהנים בוה
אחר זה לא יצא: וכן
דקדקו הפרישה יוד'
(ס"י) שד"ה והב"ח שאם
ובדבריו המסודות באו
והנהיג בוה דרש"י
ביון ליישב ק"י חוס'
(מ"ה) ר"ה חרבי
מאיר דב"ל חמש ולא
חצי חמש והכא מהני
לעשרה כהנים בוה אחר
זו: ולפיכך ס"ל לרש"י
שנמר לנפרי וכיון דבידו לפרותו עכשו מחגי לכ"ט אפי' תאבולו עי' (מ"ב א'). וא"כ כ"ז אינו שייך רק בכהן אחד דאם לא יחרצה בעת ההשלמה לפדיון יצטרך להחזיר
פסא"כ

(עב) שכשיש לו שטר על חברו: והגמו להכהן שיגבו בפדיון בנו:
אין פדוי: (עג) ר"ל גם בהקדשות הדין כך שאין פדיון באלו הנ"ל:
(עד) דכיון דמדאורייתא בנו פדוי בשטר כזה: להכי כבר השתעבד
לו וחיוב ליתן לו: ואפ"ה מדרבנן לרי"ך לפדות בנו פטע אחרת:
גזירה שמא יאמרו פדיון בשטרות (ב): (עה) ר"ל לפי מה שאמרנו
שחייב ליתן להכהן ה' סלעים אחרים: לפיכך אם ירצה להחזיר
להאב במתנה את השט"ח שנהן לו: רשאי בכל גוונא אפילו היה
בתחלה דעת האב שיחזירו לו הכהן: אינו מויק: מדב"ל פודה:
אבל כה' סלעים שהן באמת פדיון: דוקא באמר להכהן הילך
הפדיון ע"מ שתחזירו לי: בנו פדוי: אבל בלא פירש האב כן
בדבריו: רק שהיה בלבו כך: והכהן היה סבור שנותן לו לתלוטין
בהפדיון: אין בנו פדוי: וה"ה באמר האב הילך המעוה בעד
פדיון בני ותחזיר לי המעות: ולא אמר על מנת: אמרינן שחזר
בו האב קודם הפדיון מדבריו הראשונים שאמר שיחזיר לפדיון: ואין
בנו

(ב) אמר המפרש: להאורה מכוונת דש"ס [כתובות ק"ב א'] משמע
דכירושא דמתניתין אינו עולה בקנה א' עם פירושינו הג"ל: דלרי לפי
מאי דקיי"ל כרבי יוחנן שם להכותב לחזירו בשטר חייב אינו לך מנה:
חייב לשלם לו חף שלא ליה ממנו מעולם: [ח"מ מ']. ואפילו לא חסם
שמו תחת הכתב: וגם לא הוכיר שמו בכתבו: רק כתב בכתב ידו אינו
חייב לפדונו מנה: חייב לשלם: [ב"ח"מ ס"ט א']. א"כ מה"ס שככתב
להכהן שחייב לו ה' סלעים: חייב לשלם לו: ולא מטעם שכבר השתעבד
לו מדאורייתא כמ"ס לעיל: ורק לר"ל אפסריך הש"ס לאוקמה כתי: והכי
לא קיי"ל כוונתו: אמנם אפשר אי אפשר לפרש כן: דהרי מתמיהין
דין סתמא קתני: דמשמע אפילו כתב להכהן בהשטר או שאמר להכהן
בשעה שהיה לו השטר שמתחייב לו ה' סלעים בעבור פדיון בנו [וכן כתב
בפירוט ב"ד ס' ש"ה]: ונכ"כ ודאי ס"ל לרבי יוחנן הג"ל: דשכ"פ
מדפירש דרק בעבור הפדיון מתחייב: א"כ ככשתו אינו פדוי: אמאי
יחייב ליתן להכהן: ואת"ל חף בדפירש כן: ע"כ"ס ח"י דמדברנן אין
בנו פדוי אולי כמתנה על מ"ס בתורה: לחכמים ע"ז: חזוק לדבריהם
יותר משל תורה [כתובות ד"ו א']. ונכ"כ"ג תנאי בטל ומעשה קיים
[כ"ה"ט י"ח]: ליתא: דכבר הוכחנו במקום אחר דכל שלא אמר באם
מעשים בכל יום דאמרין הרי את מקודשת לי בעצמת זו וכו': ואי נמיח
דכל כי האי ליטא הוא תנאי: והוא"ל כאילו אמר לה הרי את מקודשת לי על מנת שאין לך טענת זו: וא"כ הוא"ל כמעשה קודם לתנאי דנ"כ
תנאי בטל ומעשה קיים: אלא כל כה"ג מללא אמר אם או ע"מ לא מחשב תנאי כלל רק פירש הדברים שאמר תחלה: וכשלא קשר ב' העניינים
יחד במלת ששיל או באות ב' [כמו בפענית]: אם דלא המקבל מקיים עני' א' ומבטל השני: כהאי דאמר הבו ליה ת' זו לפליא ולגסיב דבריו:
דאמרין ת' זו שקול: וברתי אי בעי לא גסיב [כבינה ד"ב ע"א]: ועי' מ"ס בפירושינו סוף פ"ו דפירא מ"ל בהדושים [בועז א' ו']. ורבו הרי אפילו בכל
אומדנא דמוכה מסקינן ממונה ע"י דין מומחה [כ"ח"מ ט"ז ד']. וכ"כ בזבן ארעא ארעא למיסק לארעא דישראל ולא סליק [כ"ח"מ ר"ז ג']
דאמרין גם לדין כשלא נתקיים גמר דבריו בטל כל הענין: וא"כ מה"ס הכל דאין כאן אומדנא רק דברים דברים שלא נתן להכהן השט"ח רק
בעבור הפדיון: ואי"ל דהך דהכא דמיא לפלוגתא דרב ושמאל [קדושין מ"ז ב'] כמקדש החתום: דקיי"ל כשמואל דמעות מתנה [אה"ע כ' א'] ב"ז:
ליתא: דזה דוקא באחריו: דלעתוי קרובם נגסה: ולא בנכרעה [כ"ח"ס ה"ל"ט] ע"כ: ורבו הנהו דמעות מתנה [אה"ע כ' א'] ב"ז:
תוספין באחריו: משא"כ הכא וכו' ס"ד שאדם יודע דלא מהני פדיון שעי' שטר כזה: והכי מדאורייתא מהני פדיון כזה לעולא בש"ס: אע"כ דלעפירש
בדבריו או בכתב שנותן לו השטר רק בעבור הפדיון: גם לר' יוחנן לא התחייב לתת לו ה' סלעים ורק לפלקא דעתיה דש"ס החס' בכתובות הוא
נ"ץ ליה לר' יוחנן בנהן לו השטר סה"ס: ולהכי חף שבו אינו פדוי: אש"ה כבר התחייב ליתן לו: לדברים שבלב אינן דברים: אבל במסקנא דל"ל
משו"ס חייב ליתן לו משום שכתב פדוי מדאורייתא: א"כ גם לר' יוחנן מתקמי הכי: ואפילו פירש בדבריו שנתנו בעבור פדיון בנו: חייב ליתן
לו כפי שהתחייב: משום דמדאורייתא בנו פדוי: וכה"ג משני לרב [ב"ז] בתורם קצות ומנה מרה [ש"ס] ועי' מ"ס חוס' כתובות
ק"ב א' ד"ה ת"ש וד"ה אמאי:

ע"ה
פסא"כ

יש בכור פרק ה בכורות

הבכורה מיה פ"א פלגת
שמים: ויגל ה"ב מין כ"ב:
והיורש את אשתו. מ"ח ע"ג
כ"א: והימים את אשת
אחיו. מ"ח ע"ג כ"ב כ"ג:
והמתנה. ויגלתי משפחה
פ"ג ה"א פ"ג ע"ג פ"א ה"א
פ"ד ה"ג: מתנה בכבר.
מ"ח ע"ג ה"ג: ר"ב פ"ב א"ב
היורש את אשתו.
טעמים פ"ד ה"א:

טור א"ה כ"י קס"ג וכן דקוק המגיד שם מדברי הרמב"ם:
והיורש את אשתו. כתב הר"ב דהאי תנא סבר דאורייתא
היא לשאר הקרוב אליו כו'. מפורש ברפ"ח דב"ב: רבי יוחנן
בן ברוקה אומר הורש את אשתו יחזיר לבני משפחה. כתב
הר"ב ס"ל ירושת הבעל דאורייתא הוא
וכו' והלכה כחכמים דמתנה כמכר.
וכר"י בן ברוקה דבעל שהורישתו אשתו
בית הקברות כו'. וכ"כ הרמב"ם
בפירושו ולא דהלכה כר"י בן ברוקה
מטעמים. ירושת בעל דאורייתא.
ד"כ תקפה הלכתא אהלכתא. דברפ"ט
דכתובות פסקו הר"ב והרמב"ם
ירושפת הבעל אינה אלא מדרבנן. אלא
הלכה כר"י ב"ב כדמסקינן נמי ה"ס

שנויי נוסחאות
הבכורה. כ"ג ויגלתי
הבכורה והשנה. כ"ג
וסתה. מתנה כמכר.
כ"ג ונמסרתי המתנה.
היורש את אשתו.
כ"ג וכ"כ ונמסרתי
את היורש. ויגלה להם
מן הרמים. כ"ג
ונמסרתי. מהם את
הרמים והג"ח הגיה
כלטונו.

אור גדרול
בע"כ. הכהן בוראי
אינו זוכה בהפדיון.
בפדיון המן אמר קרא
ה"י לך ופרת חפדה.
דהיינו כשה"י לך
הפדיון או בנו מדין.
ועיין ברע"ב כאן וכו'
ברש"י. וכמו דבהפרשה
לבר אין בנו מדין
פקרא ריה"י לך. כן
גם בנתינה בע"כ נלמד
בוראי אין בנו מדין
פקרא ריה"י לך כיון
דהכהן אינו זוכה
בהפדיון.]

זרע: י הבכורה. אינה חוזרת ציובל דכתיב (דברים כ"א) פי
טעם. מקום שני חלקיו זה לזה. מה חלק פשיטתו אינו חוזר
ציובל דירושא היא כדכתיב (ש) ואיה ציוס הנחילו את בניו.
אף חלק בכורתו ירושה: והיורש את אשתו. דהאי תנא סבר
דאורייתא היא לשאר הקרוב אליו
ממשפחתו וירש אותה (נמדנר כ"ז)
מכאן שהבעל יורש את אשתו: והמיבם
את אשת אחיו. וגל חלק אחיו
ירושא גמורה היא ואינו מחזירה לשאר
אחיו ציובל דכזכור קרייה רחמנא ואיה
הכזכור והכזכור אינה חוזרת ציובל
כדילפינן: והמתנה בדבריו ר' מאיר.
דמכר הוא דאמר רחמנא ליהדר ציובל
ירושא ומתנה לא: וחכמים אומרים

מתנה כמכר. דכתיב (ויקרא כ"א) שנת הויבל הזאת הוצבו איש אל
אחוזתו וקרא יחירא הוא דהא כבר נאמר (ש) וצבתם איש אל
אחוזתו אלא לרבות את המתנה הוא דתתא: רבי אליעזר אומר
בולן הוררים ביובל. סבר לה דרבנן דאמרי תבוצו לרבות את
המתנה והני כוליה מתנה ינהו. כזכור לתת לו פי שנים מתנה
קרייה רחמנא. והיורש את אשתו ירושה הבעל דרבנן. והמיבם
את אשת אחיו כזכור קרייה רחמנא מה כזכור חוזרת אף יבם
חוזר: היורש את אשתו יחזיר לבני משפחה. ר"י בן ברוקה
ס"ל ירושת הבעל את אשתו דאורייתא היא והכא במאי עסקינן
כגון שהורישתו אשתו בית הקברות ומכוס פגם משפחה אמרו
רבנן לנקול דמי ולהדר הקברות לבני משפחה: ויגלה להם מן
הרמים. דמי קבר אשתו דהוא מיהת חייב בקבורתה. והלכה
כחכמים דמתנה כמכר וכר' יוחנן בן ברוקה דבעל שהורישתו
אשתו בה"ק שקול דמי ומהדר בית הקברות לבני משפחה.
ומנכה להם מן הדמים דמי קבר אשתו:

[ס"ל ירושת הבעל את אשתו דאורייתא והב"ע] כגון שהורישתו אשתו בית הקברות. ומכוס פגם משפחה אומר רבנן לנקול דמי
כו'. הימה לרשב"א ד"כ מ"ו איריא ציובל. אפי' בלא יובל נמי. דעל כרחק ציובל חיי. דאי בלא יובל קאמר דמחזיר
א"כ אמאי אילטרך למימר דס"ל דירושפת הבעל דאורייתא. ה"ל למימר דרבנן. ועוד דאיובל מחטא. וס"ל דליכא פגם משפחה
עד היובל. שאז כל הירושות חוזרות וזו אינה חוזרת. ויכר שהם קבורים בשל אחרים. תוס' פ"ט דכתובות דף פ"ד. ודברי הימה
מה שכתבו כל הירושות חוזרות שאין לך ירושה החוזרת אלא בשל אשתו לר"א אבל לר"י בן ברוקה אינה חוזרת אלא דבית
הקברות וס"ל שכל הכות:

י כ"ן תפארת ישראל י כ"ן

זכל השנים ליכא פגם משפחה. דיוכל הבעל לומר להם שיקברו מסיחין
שם וישלמו לו דמי קבר. אבל ציובל כשכל השדות חוזרות חו לא
תחזור ויהיה פגם משפחה. כיחטבו הכל שגזולה יהיה צידם ונעלה מהם
הנגזל. להכי אמרו רבנן שיהנו להבעל דמי השדה ויחזירה למשפחה:

פרד) דס"ל ירושת הבעל דאורייתא. והכי קיי"ל לראב"ד ורשב"א.
ולרמב"ם קיי"ל שהוא מדרבנן [פ"א מנחלה]: מה כל הנזכרין
לעיל במסנה: (פ) דס"ל נמי דירושפת הבעל דאורייתא. ואש"ה ס"ל
הכא דיהזיר. דמייירי שירש מאשתו בית הקברות ששיך למשפחה.

ציונים תוספת יום ט"ב מעשר בהמה פרק ט בכורות ר"ע מברשורה

פ"א א מעשר בהמה
גודה בארץ ובחוצה
לארץ. י"ג פ"א ב"ח פ"ו
פ"א כטות מ"ג ספ"ג ע"ן
כ"ג:

פרק ט א מעשר בהמה כו'. בכל מקום רגיל להזכיר
בכור ומעשר ופסח שבין במטהיהן
[כדתנן ספ"ה דזבחים] להכי תני מעשר אגב בכור. ופסח
דנפשי מיליה תנא בפסחים. תוס':
נוהג בלרץ ובח"ל. כתבו תוס'
הכא ללורך הוא. ולא פירכו למה
ונראה

פרק ט א מעשר בהמה. כל אשר יעבור תחת השבט
העשירי יהיה קדש. ומקריבים חלבו
ודמו. ואשר הבשר נאכל לבעלים טהורים צירובלים כדן שלמים. ואם
בעל מוס הוא לזכלים אוחו בעומאה
בכל מקום: בפני הבית ושלא
בפני הבית. והאי דנא אמור רבנן.
דלא

תוספות חדשים
פרק ט א תו"ש ד"ח
מעשר כו'
בכל מקום רגיל כו' ולי'
מכוס דכמה דמים הנאמרים
בכזכור שדיק למעשר
כדליתא במ"ג ואילטרך
למתי שלא טעם דקלי
הכפר

י כ"ן תפארת ישראל י כ"ן

פרק ט א) שחייב כל אדם לעשר הבהמות שגולו בעדרו. ומקריב מהעשירי חלבו ודמו. והשאר נאכל כולו
לבעלים

ללא לפרשו מעשר בהמה משום הקלה. לחין לנו בית להקריבה. ונריך לשהוי עד שתפול בה מום. ואחי זה לירי תקלה דגויה ועבודה. או שמא ישחטנה בלא מום: אבל לא במוקדשין. כגון קדשים קלים. דליכא למחן דלחמך ממון בעלים יגנוס סד"ח לישבר. קמ"ל והיה קדש חמור דהנחמא ולא טכר קדוש: בכבשים ועזים. כלומר ונוהג בכבשים ועזים: וכן מעשרין מזה על זה. מדרבי רחמנ' ולאן דלקמן דמשמע כל לאן מין אחד כתיב ליה לטעין מעשר: בחדש. שגולדו לחמך ראש חודש אלול. שהוא ר"ה למעשר בהמה: ובישן. שגולדו קודם אלול: ואין מתעשרין מזה על זה. מן החדש על היסן. ומן היסן על החדש דכתיב (דברים י"ד) עבר מעשר בכתי מעשרו הכתוב מדבר ח' מעשר בהמה וחמך מעשר דגן מה מעשר דגן מחדש על היסן לא. דהא כתיב ככה שנה. דמשמע ולא משנה זו על שנה אחרת. אף מעשר בהמה מחדש על היסן לא: ב' כמלא רגל בהמה רועה. כמו שכולות להסתמר ברועה אחד כשהבהמות רועות ומתרחקות זו מזו. והיינו שש עברה מיל דבהכי שלטא עינא דרועה ואם יש וחמש בכפר אחר רחוק זה מזה שש עברה מיל מביאן לחוך דיר אחר ומעשרין. ואם רחוקות יותר פטורות. דלחמך קרא (ירמיה ל"ג) תעבורנה האלן ע"י מונה משמע אם יכולות להמנות ברועה אחד. מקרי לאן ותעבורנה תחת השבט להעבר. ולי לא. לא: שלשים ושנים מיל אינן מצטרפין. משום דכתיב למחני כהמך. שאם היה לו עדר באמלל אוחן האמלעות מלטרפות את הגלדים. להכי חגי שאם הגלדים רחוקות זו מזו שלשים ושנים מיל. אין האמלעי מלרפן: מביא ומעשרין באמצע. לאו [מביא] באמצע ממש קאמר: הירדן מפסיק. שאם היו לו חמש בהמות מבאן וחמש בהמות מבאן וירדן באמצע. אין

הבית ושללא בפני הבית (א). בחולין אבל לא במוקדשין (א). ונוהג בבקר ובצאן. ואינן מתעשרים מזה על זה. בכבשים ובעזים. ומתעשרין מזה על זה (א). בחדש (א) ובישן (א). ואינן מתעשרין מזה על זה (א). שהיה ברין. מה אם החדש והישן שאינן בלאים זה בזה. אין מתעשרין מזה על זה. הכבשים והעזים שהם בלאים זה בזה. אינו דין שלא יתעשרו מזה על זה. תלמוד לומר (ויקרא כ"ו) וצאן. משמע כל צאן אחד (א). במה מצטרף כמלא רגל בהמה רועה (א). ובמה היא רגל בהמה רועה. ששה עשר מיל (א). היה בין אלו לאלו שלשים ושנים מיל (א). אינן מצטרפין (א). היה לו באמצע כביא ומעשרן באמצע (א). רבי מאיר אומר. הירדן מפסיק למעשר בהמה (א):

ב מעשר בהמה מצטרף כ"י. י"ד פ"ג פ"ה פ"ז פ"ט כ"טותם הכ"ט פ"ג פ"ה פ"ז פ"ט

שנויי גוטחאות פ"ט א ונורה. בבקר ובצאן. כ"י"ק. נוהג בצאן ובבקר. ואינן מתעשרים. כמכ"ט ואין. מה אם. כמכ"ט וכן. בזה אין מתעשרין. כ"י"ק וכמכ"ט אין. ה' בשים והקום כ"י"ק וכמכ"ט כבשים ועזים. שלא יתעשרו. נכ"ט ש"ל יהו מתעשרין. (ה"ל וצאן משמע כל צאן אחד). כ"י"מ ליתא כ"י. כ"ד וכ"ט. וצאן כל משמע צאן אחד וכן הג"ס כמ"ט וכן פ"י רמ"ה (כ"ג ע"ג) וע"י מלכ"ט. ב וכמה היא. כ"ד כ"ו ואלג. י"א. ה"ה בין. כמכ"ט. ה"ו. וכן כמכ"ט.

תוספות חדשים נכנסו לך מה כל דפי מעשר נני בכור: (ממכרש"ם ז"ל):

תוספות רע"ק פ"ט א (אות לו) במשנה משמע כל צאן אחד. היינו דלא לכתוב בקר וצאן ולכתוב וכל מעשר בהמה והוי ירעיני מה על זה מק"ו החדש וישן. אפ"כ דבא לרבות דכל צאן אחד. והא דאין מעשרין בבקר על צאן וכל אמרי' בקר וצאן דבא לרבות ולעקר דהכל אחד (ואי מק"ו החדש וישן נפא דכבשים ועזים ויכתיבו דלענין זה ילפינן מהקישא דמעשר דגן. דאין מעשרין מה על זה. נפרא: (אות ט"ח) תו"ס ד"ח ואין מעשרין. ובסי' מק"ו. דהא יש ללמוד בק"ו מה כבשים ועזים הווי בלאים זה בזה מעשרין מזה על זה חדש וישן דאין כל א"י לא כ"ש דמעשרין מזה על זה

וגראה משום דגמ' לימא דל"ה כר"ע דתימא ר"ע אומר יכול יעלה אדם מעשר בהמה מח"ל ויקריבו ת"ל (דברים י"ג) והבאתם שמה וגו' ואת מעשרותיכם בשתי מעשרות הכתוב מדבר כו' אפי' תימא ר"ע. כאן ליקרב ללא. כאן לקרב ולאכול במומו לבשנים. דיקא נמי דקא נכיב לה תלמודא. והבאתם שמה [דהיינו הקרבה] ש"מ והשתא אי דל"ה כר"ע אלטרין. ולי כר' עקיבא נמי אלטרין דקדוש מיהא [לאכול במומו]. והרמב"ם בפ"ו מהלכות בכורות. שהחיק המשנה כלשונה ויראה דס"ל דלא כר"ע: ושללא בפני הבית. כתב הר"ב והאידנא חמור רבנן דלא לפרשו מעשר בהמה משום תקלה כו' דכ"ט ואל העשה מלי למיעקר ד"ח כמ"ס ברפ"י דיבמות ועוד לחין איסור חילתה קודם עיבור. אלא חמייס קבצו זמן. כדלקמן משנה ו'. ועיין לטון רש"י שהעסקתי ברפ"ג דשקלים. ובגמרא בכור נמי לקנינה לאודתייהו לנכרי דלא ליקרב מעיקרא. ומסקי החוס' בפ"ק דף ג' דלח"ג דלדין מלוא להסתפק עם הנכרי כו' קודם שילא לחיר העולם. כדי לפטרו מן הבכורה וכדמסיק בעור סו"ט: ומתעשרין מזה על זה. כתב הר"ב מדרבי רחמנא ולאן דמשמע כל לאן מין אחד. ששניהם נקראים שם. הרמב"ם פ"ו מה"ב. וכדכתב הר"ב בפ"ק משנה ר': [בחדש. פי' הר"ב שגולדו אחר ר"ח אלול. שהוא ר"ה למעשר בהמה עיין במשנה ה': ואין מתעשרין כו'. כתב הר"ב מה מעשר דגן כו' דהא כתיב שנה שנה שכן נאמר (שם י"ד) תבואת זרעך היולא השדה שנה שנה. וכן הוא בכוננו [דף ל"ג ע"ב] ועיל ברפ"ק דר"ה לא דקרק הר"ב בזה. וכתבו החוס' [דף ל"ג]. דהא אחי הקרבא 'ומפיק מק"ו ועיל בפ"ה מ"ב אמרינן אפכא. דהא לא מהוקס הקיבא דהע"ג דלר"י בר"י בפרקין משנה ז'. מהוקס בניטל בלחמך כו'. עיקר הקיבא דכנה לא מהוקמא: ב' שלשים ושנים מיל. פי' הר"ב שאם הגלדים רחוקות כו'. עלמו. או כליו של רועה. אין מלרפן. שאין מלרף אלא עדר. הר"ב אוחן האמלעות לאו דוקא שיהו דוקא הרבס באמצע. כיון שהאמצע עם כל אחד מהגלדין רחוק למנין י' כדליתא בגמ': הירדן מפסיק. גמרא [דף ל"ה] דלחמך קרא (יהושע י"ח) והירדן יגבול אוחיו לפאת קדמה הכתוב עשאו גבול בפני עלמו אלא מעתה ותאר הגבול ועלה הגבול (שם) ה"ג הכתוב עשאו גבול בפני עלמו אלא הארץ לגבולותיה סביב כולם א"י גבול א' היא. א"ה ירדן נמי: ארץ ולא ירדן. פירש"י ארץ כתיב בקרא זאת תהיה לכם הארץ

מן הבכורה וכדמסיק בעור סו"ט: ומתעשרין מזה על זה. כתב הר"ב מדרבי רחמנא ולאן דמשמע כל לאן מין אחד. ששניהם נקראים שם. הרמב"ם פ"ו מה"ב. וכדכתב הר"ב בפ"ק משנה ר': [בחדש. פי' הר"ב שגולדו אחר ר"ח אלול. שהוא ר"ה למעשר בהמה עיין במשנה ה': ואין מתעשרין כו'. כתב הר"ב מה מעשר דגן כו' דהא כתיב שנה שנה שכן נאמר (שם י"ד) תבואת זרעך היולא השדה שנה שנה. וכן הוא בכוננו [דף ל"ג ע"ב] ועיל ברפ"ק דר"ה לא דקרק הר"ב בזה. וכתבו החוס' [דף ל"ג]. דהא אחי הקרבא 'ומפיק מק"ו ועיל בפ"ה מ"ב אמרינן אפכא. דהא לא מהוקס הקיבא דהע"ג דלר"י בר"י בפרקין משנה ז'. מהוקס בניטל בלחמך כו'. עיקר הקיבא דכנה לא מהוקמא: ב' שלשים ושנים מיל. פי' הר"ב שאם הגלדים רחוקות כו'. עלמו. או כליו של רועה. אין מלרפן. שאין מלרף אלא עדר. הר"ב אוחן האמלעות לאו דוקא שיהו דוקא הרבס באמצע. כיון שהאמצע עם כל אחד מהגלדין רחוק למנין י' כדליתא בגמ': הירדן מפסיק. גמרא [דף ל"ה] דלחמך קרא (יהושע י"ח) והירדן יגבול אוחיו לפאת קדמה הכתוב עשאו גבול בפני עלמו אלא מעתה ותאר הגבול ועלה הגבול (שם) ה"ג הכתוב עשאו גבול בפני עלמו אלא הארץ לגבולותיה סביב כולם א"י גבול א' היא. א"ה ירדן נמי: ארץ ולא ירדן. פירש"י ארץ כתיב בקרא זאת תהיה לכם הארץ

לבעלים בירושלים. ואם המעשר בעל מום. נאכל בטומאה בכל מקום: (ב) וקו"ל דאינו טהב בזה"ז. כדי שלא יכשל בו בגזירה ועבודה. או שיאכלנו קודם שיומם: (ג) אפילו בשלמים דממון בעלים הוא. אין הל סם מעשר עליו. מדבר קדוש: (ד) מכבשים על עזים או איפכא: (ה) שגולדו מראש חודש אלול ואילך: (ו) שגולדו קודם ר"ח אלול: (ז) מהדוקס למעשר דגן שאינו מהעשר משנה על חברה: (ח) וא"ל למר ק"ו איפכא מכבשים ועזים על חדש וישן. מדכתיב עשר מעשר דהיינו צ' מעשרות. של דגן ושל בהמה דהוקסו אהדי. מה מעשר דגן אינו מחדש איסן. מדכתיב גביה שנה בשנה. אף מעשר בהמה כן. והא דלא מייתי תנא דך ק"ו והך יפסחא. היינו מדבתי לאשמעינן קולא דוד"ק. א"נ משום

יבין תפארת ישראל יבין

דילפוחא דכל לאן אחד אינו פשוט כל כך כילפוחא דהיקס דעשר העשר: (ט) כדי מרחק שיהיו הבהמות כשהולכים ורועים יכולים להסתמר כולם מרועה א': (י) דעד הכא שלטה עין הרועה כשהוא עומד באמצע הט"ו יוכל להשגיח לכלן ולכלן ברחן מיסור. ולכתי כשים לו ה' בהמות כאן וכו' בהמות ככפר רחוק מבאן ט"ו מיל מלטרפי. ומביאן יחד ומעברין. ובדחוקות יותר פטורות מלהעשר: (יא) והרי אפילו בט"ו מיל ופריכה אין מלטרפין. ואפ"כ נקט ל"ב מיל משום סיפא. דלפ"ה האמלעי מלרפן: (יב) אפילו טו מבאן וט' מבאן וט' באמצע. מלטרפין. וכונסן כולן לדיד ומעבר א'. ומניח הט' הנסתרים לגזרן האחר להלטרף עם אוחן שגולדו א"כ. אבל רועה וכלו באמצע אין מלרפן: (יג) אף דלפי טהבי האריות רהבו היותה

לבעלים בירושלים. ואם המעשר בעל מום. נאכל בטומאה בכל מקום: (ב) וקו"ל דאינו טהב בזה"ז. כדי שלא יכשל בו בגזירה ועבודה. או שיאכלנו קודם שיומם: (ג) אפילו בשלמים דממון בעלים הוא. אין הל סם מעשר עליו. מדבר קדוש: (ד) מכבשים על עזים או איפכא: (ה) שגולדו מראש חודש אלול ואילך: (ו) שגולדו קודם ר"ח אלול: (ז) מהדוקס למעשר דגן שאינו מהעשר משנה על חברה: (ח) וא"ל למר ק"ו איפכא מכבשים ועזים על חדש וישן. מדכתיב עשר מעשר דהיינו צ' מעשרות. של דגן ושל בהמה דהוקסו אהדי. מה מעשר דגן אינו מחדש איסן. מדכתיב גביה שנה בשנה. אף מעשר בהמה כן. והא דלא מייתי תנא דך ק"ו והך יפסחא. היינו מדבתי לאשמעינן קולא דוד"ק. א"נ משום

יזום כל שמתה אמו או שנתחמה... שמי פ"ג מה

שנויי נוסחאות דר"ר... נתיק לדר... הכלאים (והפרשה)...

תוספות רע"ק ד (אוח' ע"ג) חרע"ב ד"ה חב"ב נכנס...

לקושים נפש דהא מסיים בהר בני חלקו ומורו וכו' ולא נראה...

ערוה ועבודה זרה פוסלין בו. וכל שאין המוס פוסל בו. אין דבר ערוה ועבודה זרה פוסלין בו (דהא חקינוהו רחמנא...

בשם החסום ברפ"ב דרז"ס. דה"כ אמר' [חנן בספ"ו שהוא] נגזו ונעבד. אלא ודאי ברז"ס ממש ס"ל לחכמים. ואפשר...

להתעשר. הכל לאתויי רובע ונרבע ומוקפה שהפרישו להקריבו לעבודה זרה. ונעבד שעבדו הבהמה עלמה ואתחן זונה...

לדיר להתעשר (יר). חוץ מן הכלאים (יה). והזריפה. ויוצא דופן. ומחוסר זמן (י). ויתום. איזהו יתום כל שמתה אמו. או שנשחטה (יז). רבי יהושע אומר. אפילו נשחטה אמו והשליח קיי (יח) אין זה יתום (כ)...

יבין תפארת ישראל לומר ק'. דהא תיבנה נשחטה אבל מהה חמו לדרך הולד שהיטה [כחולין פ"ד מ"ה]. ואש"י פסול להקריבה עכ"פ משום דהוא יתום הו"ל למנקטיה נמי נבי קדשים. ואש"י י"ל דבקדשים מדא"ל למתני שחטה לא הני נמי מתה. אלא נקט תרתייהו גבי מעשר וב"ש בקדשים: (בא) שעור חמו קיים [שעור מיד אחר שנפשת נקרא שח' [כר"ב מכשירין פ"א]. וי"א דעור שיש עליו השער והלא עדיין נקרא שח' כמו טומאין בשלחין [שבת פ"ד]: (בא) שוקחין העור וטורקין בו הולד. ועי"ו מתחוק הולד מריח העור הכוא. כאלו חמו חי אללו (ל) מלת גורן עוקר פירושו הוא לבין חסיפת תבואה שנמרה. שאלו מתחייבת צמטער. כדנהא חיות נרקן למעשרות [מעשרות פ"א מ"ה]. וי"א קרי נמי למן חסיפת הבהמות בשם גורן. משום שהבהמות הנוטרות בכל שנה דומות לנמ"ז השדה. וגם דין כלמתי שרה. דקודם שהוקבעו התבואה צנורן מותר לאכל ממנה חרעו וכו' לעשר. וי"א חסור. וכ"כ בבהמות קודם הפרק של חיוב מעשר שלחן. מותר למכור ולשחוט מהן צלי מעשר. ונשניע

ע"א) : ד (אוח' ע"ג) חרע"ב ד"ה חב"ב נכנס... ונראה ונשכחה לה שנתן לה כשתוא עובר במעי אמו דבכח"ל לא מספר שנים לקות. ואילו לקח עשרה עוברים במעי אמו כולן נכנסים לדיר להתעשר (גמרא דף ג"ז ע"א) :

ואי אפשר לעשר ביום.
 מי ש"ד מה' יום הכיפורים.
 רבי'א באחד באלול ט"ו.
 האלוהין בהעשרין בפ"ט.
 ר"ה ב' פ"ה יתעלה שנים
 פ"ג י"א ר"ה פ"ה ח"א כל
 פסגה: ו כל הולדים
 כאחד בתשרי. ל"ז ע"ג
 פ"י פ"ז מה' נטומם ס"ו:

שנויי נוסחאות

באחד בסיון. כתי"ק
 וכתי"מ באחד בסיון (ג).
 כתי"מ באב. כתי"מ
 כתי"מ באלול. רבי
 אישעזר. ד"ג וכתי"ק
 וז"ל. וכתי"מ ר'
 אלעזר. (באחד בסיון)
 כתי"מ באלול. כתי"ק
 ובאחד. ובכ"ט: כתי"מ
 ליתא. ראש השנה.
 כתי"ק ראש שנה.
 האלוהין. כתי"ק
 והכתי"ב האלוהים.
 ו מארד בתשרי.
 כתי"ק באחד ..

ראשון לציון

פרק ט ה במסנה
 בפרום החג
 נמשכ"ג איחא עוד (ה)
 גרנות של מעשר בהמה
 למנס עיקר הנוסחה
 כדכתיב:

לקווים

בספ"ק דהארזיגוים מדי
 ע"כ. ולק"מ דבשלמה
 ח"ס היה כותב הרמב"ם י"ל
 כינה טלמים שנתערב בהם
 יהיה וכו' או כיה משמע
 ודאי דלא נחת אלא לפר
 סיקא ומי לא אלא
 הכתי"ב כ"ל תהלה על
 מדי. דספ"ק וכו' וכו'
 דהארזיגוים נמי כ"ל
 וכתב הכי כתיב ששעקר
 זה למד ד"ק דין הטלמים
 כתי"מ וכו' ו"ו לפיך
 ופ"ט. (ש): ד"ה
 יתום וכו' והשחיט
 למתה וכו' איברא דהס
 כתי"מ לא הוציר הרמב"ם
 ז"ל אלא שגיד אחר
 שכתבתי א"ו א"ל כ"ו ו'
 דכדורית כתיב וכן היווס
 שמה א"ו או ששטה עם
 ליתו וכו' ושכ כתי"מ
 דהא מיניחו כ"פ ולירך
 אחיה כתי"מ דס"ק כל
 שגיד אחר ששטה א"ג
 דכתיב חיה היא כיון
 דנשחטה השירה שמה
 וכ"כ מהה לגמרי א"ה
 דק"ל על מהיזין דתי ר'
 יכושע רסילו בשחטה א"ו
 והשח וכו' ולירייה וק'
 ידעו ליתב דהא א"ה
 ששחטה דע"פ הול"ל מתה
 דהיא רבוחה לירייה.
 (ש)

מן הבהמות ולא מוכרים מהן עד שיטעמו אותן: פרוש הפסח. ט"ו יום קודם הפסח דהיינו יום אחרון של אדר. ולשון פרוש. פלגא. חלי הזמן שזולתו בהלכות הפסח. דתע"א שזולתו בהלכות הפסח. קודם לפסח ל' יום. וכן פרוש עלתה ט"ו יום קודם. וכן פרוש החג. דהיינו יום אחרון של אלול. וקבעו הנך תלחא זמני שיהיו קובעות למעשר בהמה כדי שיהיו בהמות מנויות לעולי רגלים. דלע"ג דתנן במהני' שעד שלא הגיע זמן הגורן מותר למכור ולקנותו דגורן הוא הקובע למעשר. אפילו הכי לא שחיי להו איכתי עד דמעטכר דמיחא ליה לאיכתי לקיומי מלוה בממוניה בדבר שאין חכר בו כלום. כגון מעשר בהמה שהוא עגמו מקריב מעשר ואוכלו שלמים. והא לא היו מעשרים בנ' פקדים הללו היו הרבה נמנעים למכור. לפי שלא עשרו. ולא היו בהמות מנויות לעולי רגלים: בן עזאי אומר בתשעה ועשרים באדר. דהיינו ט"ו ימים קודם הפסח. אלא דר"ע סבר אדר הסמוך לניסן. פעמים חסר. פעמים מלא. וט"ו יום קודם הפסח. פעמים מחולס בהשטה ועשרים באדר. פעמים בנ' באדר. הלכך לא קבע ליה זמן. וכן עזאי סבר אדר הסמוך לניסן לעולם חסר. וזמלת פרוש הפסח אי לעולם כתי"מ באדר: באחד בסיון. מתוך שמיטת בהמות יולדות מיטן ועד עלתה. אי מקדים ומעשר להו ט"ו יום קודם עלתה כולן יהיו נחלקין

הפסח י"א. בפרם העצרת י"ב. בפרם החג י"ג. דברי רבי עקיבא. בן עזאי אומר בעשרים ותשעה באדר י"ג. בסיון י"ד. בעשרים ותשעה באב י"ה. רבי אליעזר ורבי שמעון אומרים באחד בניסן י"ה באחד בסיון י"ה. בעשרים ותשעה באלול. ולמה אמרו בעשרים ותשעה באלול. ולא אמרו באחד בתשרי י"ג. מפני שהוא יום טוב. ואי אפשר לעשר ביום טוב. לפיכך הקדימוהו בעשרים ותשעה באלול. רבי מאיר אומר באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה. בן עזאי אומר האלוהין מתעשרין בפני עצמן י"א: ו כל הנולדים מאחד בתשרי עד עשרים ותשעה באלול הרי אלו מצטרפין י"ב. ראש השנה לפני ראש השנה ואינן מצטרפין. המישה לפני

ולא אמרו ב' בתשרי. כתב הר"ב דהוא ר"ה למעשר בהמה. וטעמא כתב הר"ב ברפ"ק דר"ה: ואי אפשר לעשר ביו"ט. פי' הר"ב משום שקרמא וכו'. כתבו שהו' ותיפוק ליה דאין מקדישין ביו"ט [כדתנן במסנה ב' פ"ה דבילה] ומסקינן כיון דעשירי קודם. אפי' לא קרא עשירי [כדלקמן בסוף פרקין] לא מתער [משום] הקדש ביו"ט: רמ"א כ"ה באלול. וטעמיה כתב הר"ב ברפ"ק דר"ה ויראה לדלידיה נמי ככ"ט כתיב מעשרין דהא בעינן היכרא. כדכתב הר"ב בדברי ר' אלעזר ור"ש. וזו סברא קיימת היא דמ"ה אמרינן בגמ' דחלא ועוד קאמר והא דמפרש בנן עזאי דטעמיה דכ"ט מעשרין מכוס דמספקא ליה. האמת מפרש מדאמר האלוהין

קודם עלתה ולא תהא בהמה מנויה לעולי רגלים: בתשעה ועשרים באב. בן עזאי לטעמיה. דאמר לקמן. האלוהין מתעשרות בפ"ט. ואין מצטרפין עם אותן טעמו קודם אלול. דשמא באחד באלול ר"ה למעשר בהמה והו' להו חדש וישן ומספקא ליה אימתהו ר"ה או אלול או תשרי הלכך לא קבע זמן גרמן של קיימי ככ"ט באלול דלא ליתו לרופי הנולדים באלול כדדייהו: באחד בניסן. סברי כרשב"ג דאמר שוליים בהלכות הפסח קודם לפסח ב' שבתות. והיינו נמי בהלכות הפסח דמעשרין לבהמות כי היכי דליחזו כרגל: באחד בסיון. כדאמרן טעמא דבן עזאי. לפי שמיטת בהמות יולדת מיטן ועד עלתה: ולא אמרו באחד בתשרי. והע"ג דהוא יום ב' שבתות: מפני שהוא י"ט. חלא ועוד קאמר. חלא משום דבעינן הכירא כדשן וישן דאחד בתשרי הוא ר"ה למעשר בהמה והע"ג דלא אתי לרופי דתשרי כדדייהו דהא אכתי לא נולד כוס טלה היום. ואי נולד מחוכר זמן הוא. אפי"ה לא מעשרינן ההוא יומא מכוס דבעינן למעבד הכירא בין חדש לישן. דלידעו איכתי דלא לנטרפו החדש עם הישן. ועוד מפני שהוא י"ט. משום שקרמא לבע דאדום שזובע בו העשירי כדי שיהא ניכר ואסור לזבוע ביו"ט: האלוהין מתעשרין בפני עצמן. כדפרישנא לפיל דמספקא ליה אי הו' ר"ה למעשר בהמה אחד באלול או א' בתשרי. הילכך אין מתעשרין האלוהין עם הנולדים מתשרי ואילך. משום דלא לינטרפו ישן כדשן: ו כל הנולדים. הן סתמא ככ' אלעזר ור"ש: חמש לפני ר"ה.

בפ"ט. ואין מצטרפין עם אותן טעמו קודם אלול. דשמא באחד באלול ר"ה למעשר בהמה והו' להו חדש וישן ומספקא ליה אימתהו ר"ה או אלול או תשרי הלכך לא קבע זמן גרמן של קיימי ככ"ט באלול דלא ליתו לרופי הנולדים באלול כדדייהו: באחד בניסן. סברי כרשב"ג דאמר שוליים בהלכות הפסח קודם לפסח ב' שבתות. והיינו נמי בהלכות הפסח דמעשרין לבהמות כי היכי דליחזו כרגל: באחד בסיון. כדאמרן טעמא דבן עזאי. לפי שמיטת בהמות יולדת מיטן ועד עלתה: ולא אמרו באחד בתשרי. והע"ג דהוא יום ב' שבתות: מפני שהוא י"ט. חלא ועוד קאמר. חלא משום דבעינן הכירא כדשן וישן דאחד בתשרי הוא ר"ה למעשר בהמה והע"ג דלא אתי לרופי דתשרי כדדייהו דהא אכתי לא נולד כוס טלה היום. ואי נולד מחוכר זמן הוא. אפי"ה לא מעשרינן ההוא יומא מכוס דבעינן למעבד הכירא בין חדש לישן. דלידעו איכתי דלא לנטרפו החדש עם הישן. ועוד מפני שהוא י"ט. משום שקרמא לבע דאדום שזובע בו העשירי כדי שיהא ניכר ואסור לזבוע ביו"ט: האלוהין מתעשרין בפני עצמן. כדפרישנא לפיל דמספקא ליה אי הו' ר"ה למעשר בהמה אחד באלול או א' בתשרי. הילכך אין מתעשרין האלוהין עם הנולדים מתשרי ואילך. משום דלא לינטרפו ישן כדשן: ו כל הנולדים. הן סתמא ככ' אלעזר ור"ש: חמש לפני ר"ה.

בפ"ט. ואין מצטרפין עם אותן טעמו קודם אלול. דשמא באחד באלול ר"ה למעשר בהמה והו' להו חדש וישן ומספקא ליה אימתהו ר"ה או אלול או תשרי הלכך לא קבע זמן גרמן של קיימי ככ"ט באלול דלא ליתו לרופי הנולדים באלול כדדייהו: באחד בניסן. סברי כרשב"ג דאמר שוליים בהלכות הפסח קודם לפסח ב' שבתות. והיינו נמי בהלכות הפסח דמעשרין לבהמות כי היכי דליחזו כרגל: באחד בסיון. כדאמרן טעמא דבן עזאי. לפי שמיטת בהמות יולדת מיטן ועד עלתה: ולא אמרו באחד בתשרי. והע"ג דהוא יום ב' שבתות: מפני שהוא י"ט. חלא ועוד קאמר. חלא משום דבעינן הכירא כדשן וישן דאחד בתשרי הוא ר"ה למעשר בהמה והע"ג דלא אתי לרופי דתשרי כדדייהו דהא אכתי לא נולד כוס טלה היום. ואי נולד מחוכר זמן הוא. אפי"ה לא מעשרינן ההוא יומא מכוס דבעינן למעבד הכירא בין חדש לישן. דלידעו איכתי דלא לנטרפו החדש עם הישן. ועוד מפני שהוא י"ט. משום שקרמא לבע דאדום שזובע בו העשירי כדי שיהא ניכר ואסור לזבוע ביו"ט: האלוהין מתעשרין בפני עצמן. כדפרישנא לפיל דמספקא ליה אי הו' ר"ה למעשר בהמה אחד באלול או א' בתשרי. הילכך אין מתעשרין האלוהין עם הנולדים מתשרי ואילך. משום דלא לינטרפו ישן כדשן: ו כל הנולדים. הן סתמא ככ' אלעזר ור"ש: חמש לפני ר"ה.

יבין תפארת ישראל

מכאן הרבה אחר שיטערו. ולא יהיו בהמות מנויות לעולי רגלים. והע"ג דגם כשלא יעשרן מותר לחלקן קודם זמן הגורן [כלעיל סי' ל']. אפי"ה אינו רגיל לעשות כן מדבעי למעבד מלוה דמעשר כולו לבעלים ואין לכהן בו כלום: (לו) לטעמיה חז"ל. דס"ל דהלוהין מתעשרין בפני עגמו. משום דמספקא ליה אי ב' באלול ר"ה למעשר בהמה. או שמא ר"ה של תשרי ר"ה למעשר בהמה. להכי הנולדים באלול הן מצטרפין עם הנולדים מקודם. דשמא ר"ה שלהן אלול. והו"ל חדש ויבין: (לו) ס"ל כרשב"ג דאמר שולתין בהלכות פסח ב' שבתות קודם פסח. והא שיטערו הבהמות הוא נמי מהלכות פסח כדי דלחזו כרגל כדכתיב בקרבן כרגל: (לח) ס"ל כתיב עזאי סי' ליה: (לח) דלכתיב בסיומן ל"ז. ב' שבתות בני: (מ) חלא ועוד קאמר. חלא כדי שיכירו דא' בתשרי ר"ה למעשר בהמה. דהע"ג דלא אתי להעטרופי הנך דא' בתשרי כדדייהו. דהרי הטלדים היום מחוכרי זמן יבנה. עכ"פ שמא יארע לו איכתי מעשר עד זמן שטלדים בתשרי לא יהיו עוד מחוכרי זמן. ועיי' יבואו לנרף חדש וישן. ועוד מפני שהוא י"ט. ואי אפשר לעשר ביו"ט. מדלבעי היולא עשירי כתיקרא. והני אסור לזבוע ביו"ט: (מ) דמספקא ליה אימתהו ר"ה למעשר. כלעיל סי' ל"ז: (מב) סתמא כר"א ור"ש לעיל:

וכשיגיע הפרק הוטבל למעשר ואסור לשחטן או למכרן עד שיטערו: (א) פרוש בלשון יון ר"ל קודם. וה"ל הכל ט"ו יום קודם פסח. (ב) שח"ל תנו טעם למה קבלו המלה ללבונו. כמו ששבו במלה אפתיקא ודייחיקא וכדומה הרבה. וה"ל פירשו מלה פרם לשון פרוש. דהיינו חלי הזמן שדורשין בו דיני פסח. דהיינו ל' יום קודם פסח. דמליה היינו ט"ו יום. ועמ"ש רפ"ג דשקלים: (ב) ט"ו יום קודם עלתה: (ג) ט"ו יום קודם סוכות. דהיינו כ"ט אלול. וקאנו ב' זמנים הללו. דהע"ג דמותר למכור ולשחוט קודם שיטערו. ולכלעיל. אפי"ה ישראל קדושים הם. ואין מוכרין ואין אוכלין מהם עד שיטערו. כדי לקיים מלוה שאין חכר בו כלום. סהרי אינו מקריב ממעשר רק הלבו ודמו. והשאר אוכלו כולו. להכי תקנו שיטערו בזמנים הללו. כדי שלא יאטרך להמתין עד סוף שנה לעשר על כולן יחד. ותקנו זמני המעשר סמוך לרגלים. כדי שיהיו בהמות מנויות לעולי רגלים: (ד) היינו נמי ט"ו יום קודם פסח. רק דריע ס"ל אדר הסמוך לניסן פעמים שהוא מלא פעמים חסר. וכשהוא מלא אז יום ט"ו שקודם פסח הוא ל' של אדר. ובן עזאי ס"ל דאדר הסמוך לניסן לעולם חסר. וא"כ פרוש הפסח הוא לעולם ככ"ט אדר: (ה) דמדראי אפשר לעשר בסיון רק הנולדים בין פסח לעלתה. והרי הנולדים בזמן מוטט כזה מעטים הם. ואם ישירו ט"ו יום קודם. ויכלו

מכאן הרבה אחר שיטערו. ולא יהיו בהמות מנויות לעולי רגלים. והע"ג דגם כשלא יעשרן מותר לחלקן קודם זמן הגורן [כלעיל סי' ל']. אפי"ה אינו רגיל לעשות כן מדבעי למעבד מלוה דמעשר כולו לבעלים ואין לכהן בו כלום: (לו) לטעמיה חז"ל. דס"ל דהלוהין מתעשרין בפני עגמו. משום דמספקא ליה אי ב' באלול ר"ה למעשר בהמה. או שמא ר"ה של תשרי ר"ה למעשר בהמה. להכי הנולדים באלול הן מצטרפין עם הנולדים מקודם. דשמא ר"ה שלהן אלול. והו"ל חדש ויבין: (לו) ס"ל כרשב"ג דאמר שולתין בהלכות פסח ב' שבתות קודם פסח. והא שיטערו הבהמות הוא נמי מהלכות פסח כדי דלחזו כרגל כדכתיב בקרבן כרגל: (לח) ס"ל כתיב עזאי סי' ליה: (לח) דלכתיב בסיומן ל"ז. ב' שבתות בני: (מ) חלא ועוד קאמר. חלא כדי שיכירו דא' בתשרי ר"ה למעשר בהמה. דהע"ג דלא אתי להעטרופי הנך דא' בתשרי כדדייהו. דהרי הטלדים היום מחוכרי זמן יבנה. עכ"פ שמא יארע לו איכתי מעשר עד זמן שטלדים בתשרי לא יהיו עוד מחוכרי זמן. ועיי' יבואו לנרף חדש וישן. ועוד מפני שהוא י"ט. ואי אפשר לעשר ביו"ט. מדלבעי היולא עשירי כתיקרא. והני אסור לזבוע ביו"ט: (מ) דמספקא ליה אימתהו ר"ה למעשר. כלעיל סי' ל"ז: (מב) סתמא כר"א ור"ש לעיל:

וכשיגיע הפרק הוטבל למעשר ואסור לשחטן או למכרן עד שיטערו: (א) פרוש בלשון יון ר"ל קודם. וה"ל הכל ט"ו יום קודם פסח. (ב) שח"ל תנו טעם למה קבלו המלה ללבונו. כמו ששבו במלה אפתיקא ודייחיקא וכדומה הרבה. וה"ל פירשו מלה פרם לשון פרוש. דהיינו חלי הזמן שדורשין בו דיני פסח. דהיינו ל' יום קודם פסח. דמליה היינו ט"ו יום. ועמ"ש רפ"ג דשקלים: (ב) ט"ו יום קודם עלתה: (ג) ט"ו יום קודם סוכות. דהיינו כ"ט אלול. וקאנו ב' זמנים הללו. דהע"ג דמותר למכור ולשחוט קודם שיטערו. ולכלעיל. אפי"ה ישראל קדושים הם. ואין מוכרין ואין אוכלין מהם עד שיטערו. כדי לקיים מלוה שאין חכר בו כלום. סהרי אינו מקריב ממעשר רק הלבו ודמו. והשאר אוכלו כולו. להכי תקנו שיטערו בזמנים הללו. כדי שלא יאטרך להמתין עד סוף שנה לעשר על כולן יחד. ותקנו זמני המעשר סמוך לרגלים. כדי שיהיו בהמות מנויות לעולי רגלים: (ד) היינו נמי ט"ו יום קודם פסח. רק דריע ס"ל אדר הסמוך לניסן פעמים שהוא מלא פעמים חסר. וכשהוא מלא אז יום ט"ו שקודם פסח הוא ל' של אדר. ובן עזאי ס"ל דאדר הסמוך לניסן לעולם חסר. וא"כ פרוש הפסח הוא לעולם ככ"ט אדר: (ה) דמדראי אפשר לעשר בסיון רק הנולדים בין פסח לעלתה. והרי הנולדים בזמן מוטט כזה מעטים הם. ואם ישירו ט"ו יום קודם. ויכלו

אנב דבני למתני חמש לפני הגורן והמש לאחר הגורן מטטרפין. תנא גמי האי: לא ישהו. שהגורן קבעו למעשר מדרבנן: ואם שהתו פטור. ובהמה שריא באכילה. דלא אשכחן בטבל דמעשר בהמה. לא לאו. ולא מיסת: וְ לִדְרִי. מִקֹּס מוֹקֵף אֲכִיזִים. או קטיס. שמכניסו בו הלאן: היה לו מאה ונמל עשרה. בלא כוס מנין: או עשרה ונמל אחד. בלא מנין: אין זה מעשר. דכתיב (ויקרא כ"ז) העשירי יהיה קדש ואין זה עשירי: רבי יוסי בר' יהודה אומר הרי זה מעשר. דסבר רבי יוסי כסס שהרומה גדולה והרומה מעשר ניטלים בלמוד ובמחשבה דכתיב (במדבר י"ח) ונתת לכל תרומתכם במחשבה היא תרומה כך מעשר ניטל בלמוד ובמחשבה דמעשר תרומה קרייה רחמנא דכתיב (ספ) כי את מעשר בני ישראל אשר יימו (לה') תרומה. ואתקם מעשר בהמה למעשר דגן. מה מעשר דגן ניטל במחשבה אף מעשר בהמה ניטל במחשבה. ואין הלכה כר"י: קפ"ג אחד מן המנויין. שמנה עשרה שילאו מן הפתח ונטל העשירי ונפטרו התשעה וקפ"ג אחד מן התשעה לתוך הדיר. כל אותן שדיר פטורים. אם אינו ניכר אחת הוא לשמאל זה יאל עשירי והוא אינו ראו לך. כעבר נפטר. אי נמי כל אחד מהן ספק אם הוא מניו כבר ונפטר. וכל ספיקא לאו בר עשירי הוא: מן המעשרים. מן העשיריים שכבר קדמו קפ"ג אחד לתוך הדיר הוא כולו ספק מעשר וירטו עד שיסתאבו דכל זמן שהן תמימים חסור לשווען בחון. ולאחר שיסתאבו

שכתב עוד לי אחר. לזה הסכימו החוס'. וגם רש"י עלמו בפ"ג דגיטין דף ל"א. ובפ"ה דמנחות דף ל"ה. לא כתב אלא זה הפי' ותדווישו בלמוד ובמחשבה נפקא לן מונחב. ובגיטין מסיים והאי דליף תרומת מעשר מתרומה גדולה. לענין לומר הוא ואחשק מעשר בהמה למעשר דגן. כדפי' הר"ב ברית פירקין. והקשו החוס' אמאי אילטרין לומר דכ"ס כו' דניטל בלמוד ובמחשבה כו' לא ה"ל לומר אלא אחשק מעשר דגן. מה מעשר דגן ניטל במחשבה כו' וי"ל דמכמע ליה דלרבי יוסי בר' יהודה בטל ח' מ' הוא מעשר חפי' איגס שוים כמו במכניס לדיר להעשר דמסתמא אין דרכן להיות שוים. הלכך נריך לאוקמא כהבא אלעזר דכרי מלמוד. דאי לאו דאבא אלעזר ה"ל דבנטל ח' מ' בעינן בזין כמו במעשר חפי' דבמכניס לא בעינן שוין. ע"כ: הרי אלו פטורין. וכן העתיק הרמב"ם. ומדברי הר"ב נראה דגרס כולן פטורין והוי דומיא דסיפא כולן ירטו ובפ"ק דב"מ דף ו' מייטי לה וגרס כולן פטורין: פטורין. כתב הר"ב דשמא זה יאל עשירי כו'. ובחוס' דב"מ דף ו' תמיה דלהקל לא ה"ל לומר דלא בטלי ברובא ע"ש. ומ"ש הר"ב ח"ג כל אחד מהן ספק כו' וכל ספיקא לאו בר עשירי הוא. עשירי והאי אמר רחמנא ולא עשירי ספק. גמרא דלעיל ממתי'. ומכוס דיש לו ספק אלתריך קרא למשטי. וליכא לאקשו' דספיקא קמי

הגורן וחמשה לאחר הגורן. הרי אלו מצטרפין. אם כן למה נאמר שלש גרנות למעשר בהמה (ס) שעד שלא הגיע הגורן מותר למכור ולשחוט. הגיע הגורן לא ישחוט (ט). ואם שחט פטור (ס): וְ כִּי־צֵד מעשרך כונסן לדיר (ט) ועושה להן פתח קפ"ג. כדי שלא יהיו שנים יכולין לצאת כאחת. ומונה בשבת. אחד שנים שלשה ארבע חמשה ששה שבעה שמונה תשעה והיוצא עשירי סוקרו בסקרא (ט). ואומר הרי זה מעשר (ס). לא סקרו בסקרא. ולא מנאם בשבת. או שמנאם רבוצים או עובדים. הרי אלו מעושרים. היה לו מאה ונמל עשרה (ס). עשרה ונמל אחד (ס). אין זה מעשר. רבי יוסי ברבי יהודה אומר הרי זה מעשר (ט). קפ"ג אחד מן המנויין לתוכן (ט) הרי אלו פטורים (ט). מן המעושרים

האלוין מתעשרין בפני עלמן: וְ וְאם שחט פטור. כתב הר"ב ובהמה שריא באכילה כו'. ולא תחשב שחלה עליו קדושה ואינו מותר לשחטו. ואם שחטו התא שחיטתו פטולה. לפיכך דבר בשחיטה. ולא דבר במכירה. ואילו והוא דבר מזוחר שהוא פטור. הרמב"ם: וְ סִקְרָא. לִבְט חלום. כדפירש הר"ב בסוף משנה ה': לא מנאם בשבת כו'. דה"ל תחת השבת מונה למטותן בשבת לא מנאן בשבת או כמנאן רבובין או עומדים מנין ח"ל עשירי קודם מ"מ: ר"י בר' יהודה אומר ה"ל מעשר. לכוון הר"ב דסבר ר"י כסס שהרומה גדולה והרומה מעשר ניטלים בלמוד ומחשבה דכתיב ונתת לכל תרומתכם. דהיא אבא אלעזר בן גומל לומר ונתת לכל תרומתכם בשתי תרומות הכתוב מדבר. אחת תרומה גדולה. ואחת תרומת מעשר. כסס שהתרומה גדולה ניטלת בלמוד ובמחשבה. אף תרומת מעשר ניטלת בלמוד ובמחשבה. ופירוש רש"י בשתי תרומות. ואפ"ג דלא כתיב האי קרא תרומתכם אלא בתרומת מעשר. נפקא לן דמייירי בתרומה גדולה. מדכתיב (במדבר י"ח)

וְ כִּי־צֵד מעשרך כונסן לדיר (ט) ועושה להן פתח קפ"ג. כדי שלא יהיו שנים יכולין לצאת כאחת. ומונה בשבת. אחד שנים שלשה ארבע חמשה ששה שבעה שמונה תשעה והיוצא עשירי סוקרו בסקרא (ט). ואומר הרי זה מעשר (ס). לא סקרו בסקרא. ולא מנאם בשבת. או שמנאם רבוצים או עובדים. הרי אלו מעושרים. היה לו מאה ונמל עשרה (ס). עשרה ונמל אחד (ס). אין זה מעשר. רבי יוסי ברבי יהודה אומר הרי זה מעשר (ט). קפ"ג אחד מן המנויין לתוכן (ט) הרי אלו פטורים (ט). מן המעושרים

שנויי נוסחאות
למה נאמר. במשכ"ס.
נאמרו והנה בשכ"ס.
אפרו. וְ כִּי־צֵד. במשכ"ס.
באי זה צד והנה בשכ"ס.
דדיר. כתיב לדרה שלא
יהיו. כתיב והשכ"ס.
יהו. ובמנה (בשכ"ס).
דל"ג וכל"ג. ומונס. ו;
במשכ"ס. ומונין ולתא
וכנס. כש"ס. ומונין
בשכ"ס. סוקרו בסקרא.
דל"ג. בסקרה וכן כס ו;
במשכ"ס. סוקר. ו;
סקרו. כתיב. סקרן.
ולא מנאם דל"ג. מן
וכן כש"ס. שנים כתיב.
מניין וכן כש"ס. כתיב.
הרי אלו מעושרים.
במשכ"ס. מתעשרין.
הרי זה מעשר.
כתיב ובמשכ"ס. ליה.
אחד) מן המנויין.
דל"ג וכל"ג. ליה ועי'
כתיב. הרי אלו פטורין.
כש"ס. כולן פטורין.

ראשון לציון
בבשנה כיצד מעשר
במשכ"ס ליהא כתיב
מעשרין ע' יסל"מ:

לקושים

ו בפסחה פ"ב נחמ
ל' הרמ"ז פכ"ז למאי לימ
וקי דמאי בעי והא אכרי
לעיל מיה דקבעו כו' ג'
וימי שכיזו בהיה מנויין
לעולי רגלים ל"ל דכתי
אמאי קראום בלי גינות
ולא אמרו ג' ספק ע"כ
ולא ידעתי לפרק דעזר
דהדתיב ומקם על מהני
היקמי ליה למרא לעיל
דכס הוצרך לומר מה
שאר כולן התא כהדא
והו דל"ג אמאי כתי ההס
כתי ואמאי קרי ליה
גרסת כיון דהיא גוסה
כונת כפלא ושיימי
כפירש"י שפנינו ולא
מאלי הנוסח כתיב
מוכרמיז הלא למאי כלתא
וכתב דה"ק איברא דכר
אמרי הטעם דכללו המניס
דוקא הם הגרנות מניס
שיזיו בהמות לעולי רגלים
אבל מ"מ הכא הכי כתי
למאי הלקתה קבעו
מתיקוח ג' זמיה והוא
דיו יולא מזה כיון
דמטרפין זע"ז ומכתי
שהדיו הוא דאסור לשחוט
וכו'. (פ"ל):

כדגן מן הגורן. כלומר כתרומה גדולה שנטל ישראל מגורט. והבא חשק תרומת מעשר לתרומה גדולה להאי מלתא דמה תרומה גדולה כו' פ"ב. וכתבו החוס' דלית לי' לאלעזר בן גומל המרבה במעשרות מעשרותיו מקולקלין [עיין במשנה ט"ו פ"ק דאבות]. ובאומר ובמחשבה דאמרן פירש"י בלמוד שחמא דעתו. כך וכך יש בכרי הזה. ולפי אימדתו טול תרומה במחשבה. כמו טול עיניו בלד זה ואוכל בלד אחר [ואע"פ] ובפ"ה דמנחות דף ל"ה. לא כתב אלא זה הפי' דליף תרומת מעשר מתרומה גדולה. לענין לומר הוא ח' מעשר חפי' וספייה דקרא נחתי ללוים לנחלה. ומ"ש הר"ב והקשו החוס' אמאי אילטרין לומר דכ"ס כו' דניטל בלמוד ובמחשבה כו' לא ה"ל לומר אלא אחשק מעשר דגן. מה מעשר דגן ניטל במחשבה כו' וי"ל דמכמע ליה דלרבי יוסי בר' יהודה בטל ח' מ' הוא מעשר חפי' איגס שוים כמו במכניס לדיר להעשר דמסתמא אין דרכן להיות שוים. הלכך נריך לאוקמא כהבא אלעזר דכרי מלמוד. דאי לאו דאבא אלעזר ה"ל דבנטל ח' מ' בעינן בזין כמו במעשר חפי' דבמכניס לא בעינן שוין. ע"כ: הרי אלו פטורין. וכן העתיק הרמב"ם. ומדברי הר"ב נראה דגרס כולן פטורין והוי דומיא דסיפא כולן ירטו ובפ"ק דב"מ דף ו' מייטי לה וגרס כולן פטורין: פטורין. כתב הר"ב דשמא זה יאל עשירי כו'. ובחוס' דב"מ דף ו' תמיה דלהקל לא ה"ל לומר דלא בטלי ברובא ע"ש. ומ"ש הר"ב ח"ג כל אחד מהן ספק כו' וכל ספיקא לאו בר עשירי הוא. עשירי והאי אמר רחמנא ולא עשירי ספק. גמרא דלעיל ממתי'. ומכוס דיש לו ספק אלתריך קרא למשטי. וליכא לאקשו' דספיקא קמי

דגשים

ב) וא"ת מ"ש מטבל שנתערב בחולין ישער ממק"ל לפי חשבון [כחלה פ"ג מ"ט]. וה"ל הכי דל"א ליקח מייביס מהאוק דהרי לקוח פטור ממעשר [במ"ג] ע"פ אס יש לו הייבוס. למה לא ישער מהס. וי"ל דכיון דכל התערובות פטור דעשירי ודאי אמר רחמנא. א"כ במפרס ממק"ל הו"ל מפרס מחיוב על הפטור ומייטי חולין לעורה. ותמיה רבנן [ב"מ ד"ו ב'] לנכס הקופץ ברובא. והיחוס בל"ע. ונ"ל כוונתם דמדתבטל ברובא הו"ל כאין הקופץ כלל בהתערובות. ולחייבו נלוה

דמה כ"מ והרי סלן מטטרפין: (מד) שזמן הגורן קובע מדרבנן לעשר: (מה) מעונש. דרק מדרבנן חסור לכתחילה. ובדיעבד גם הבהמה מותרת: (מו) מקום מוקף גדר: (מז) רעשהפל: (מח) ופסוט שקודם סקרו מבדק שטנו להפרים מעשר: (מט) מצלי שימנה אי' לא': (נ) וקיי"ל כה"ק: (נא) ר"ל אם אחר שמנה י' והפרים העשירי. קפ"ג מהט' שכבר נפטרו. ממעל להגדר לתוך אותן שלא נמנו עדיין. ולא ניכר אחיזה: (נב) דשמא יאל לעשירי אחו שכבר נפטר. והרי פרים מהפטור על החיוב ויכניס חולין דהתם אף דלא היו להקדשה עכ"פ חל עליו קדושה ששניא בשערי ירעה עד שיסתאב. משא"כ הכא. ועוד הפילו יהיה העשירי מהמחייבים עכ"פ שמא היה בין כה' אחו סקפן. והו"ל העשירי רק ספק מעשר. ועשירי ודאי אמר רחמנא ולא עשירי ספק (ב): [סדר קדשים ח"א]

מהרב הגאון החסיד המקובל נבדד שמו ט"ה יצחק חיות זצ"ל.

מסכת זבחים

פרק א מ"ג (הפסח כו' בן בתירא פוסל כאלו נשחטו בין ה'רבי') ונגמ' והא כתיב בין הערבים אמר עולא בר' דר"ע בין שני ערבים כו' נרות דכתיב בין הערבים ה"ל דבול' יומא כשר ושיי התם דכתיב מערב עד בקר וחגיג מערב עד בקר תן לה מדהם שההא דולקת והולכת מערב עד בקר ד"ל אין לך עבודה ששרה מערב ועד בקר אלא זו בבלר ע"כ. ויש להקשות ממנה דלמרי' נגמ' דספסוף דף ג"ח פ"ב וז"ל ה"ר תמיד קודם לפסח פסח קודם לנ"ט ר"ת וקמורה קודם לנרות ומפרט תמיד קודם לפסח יאחר דבר שנה' בו צער' וב"ע זה פסח לתמיד שלא נא. ר' ב' אלא ב"ע א"ל קמורה ונרות ממי נקדמו לפסח יאחר דבר שנה' בו צער' וב"ע כו' שאני התם דמיטע רחמנא אותו דהניא מערב עד בקר תן לה מדהם שההא דולקת מערב ועד בקר ד"ל אין לך עבודה ששכירה מערב ועד בקר אלא זו בבלר מאי עמנא א"ק יערוך אותו אהרן ובניו כו' אותו מערב ועד בקר ואין ד"ל מערב ועד בקר כו' עכ"ל. וא"כ למה לא מביא כאן זבחים האי מ"ט כו' דכתי' אותו כו' אלא ע"כ דהלימוד מערב ועד בקר הוא ילפוחא בלי האי לימוד דליתו וכו' ופסחיהם לאחויי רק האי ילפוחא ועד בקר הוא מ"ט כו' וז"ל דהתו' דה' יאחר כו' כהני אע"כ דהמיד תדיר אלמערך למכהב דה"ל שהפסח יקדים משום עליה השלם עכ"ל. ופ"ו יז"ד מאי הירץ שאני התם דמיטע רחמנא אותו דלמא אותו קאי על כל השנה למעט קמורה שיהיה קודם לנרות אלא פסח יאחר מכה הלימוד דליתו דבר שני' כו' כנה דלמתיין אלא תמיד דענ' השלם קאי אכל הקרבנות בכל השנה ולא הפסח מכה יאחר כו' ה"ל ימא הכי דליתו בל' למעט קמרת בכל השנה שיהי' קודם נרות אלא הוא אחר נרות מכה יאחר. ותו איכא לבידק לפסח שהתוספות למה פריך אי הכי יאחר פסח לנרות כו' מכה יאחר כו' ולא הקשו דילוחר פסח לנרות מכה תדיר כקושי' התוספות והכא לא שייך תירוצ' החוס'. ה"ל ד"ל דה"פ בגמרא דודאי הלימוד מערב ע"כ הוא לימוד טוב בלא לימוד אותו ולהכי לא מייתי ל'י בזבחי' בלימוד דליתו וכן זימא דף ט"ו וכן בגמרות דף פ"ט רק כתיב בפסחים דמייתי הלימוד דליתו הוא משום לירץ לנתיי הילפותות דמפסוק אחד נמטע רק קמרת שיהי' קודם לנרות אלא פסח לא נמטע שיהא קודם משום דכתיב ב' צער' וב"ע כתיב לכן אלמערך מיעוט שני אותו למעט נס פסח שיהיה קודם לנרות והמכר הנמרה כן הוא. שאני התם דמיטע רחמנא אותו ר"ל דהאי אותו דקאמר נגמ' לאו נשכח דקרא מייתי אלא לכוון הנמרה הוא דמיטע רחמנא אותו ר"ל לפסח ומביא הילפות' מערב ע"כ והוא לימוד טוב. ופ"ו הקשה מ"ט ר"ל מאי עמא קא ממטע לפסח כיון דכתיב ב' צער' וב"ע יאחר כו' דלמא המיעוט רק אקמורה ככ"ל לכן אמר א"ק יערוך וכו' אותו וכו' ר"ל דיש עוד מיעוט וקאי מיעוט השני לפסח. וביה ניהא קושי' ה"ל דלמא לא הקשה אי הכי קמרת ונרות ממי מכה תדיר כמ"ט תוספות על תמיד דלא ר"ה להקשות מכה תדיר לידע היתירין דיש מיעוט אחד מערב ע"כ דסותר סותר תדיר לכן הקשה מכה יאחר דבר שהוא פסוק ג"כ ויש לנו לקיים שני הפסוקים דמיטע מערב ע"כ קאי אקמורת אלא פסח יאחר מכה יאחר דבר כו' ונא התירין ואמר ש' שני מיעוטים מערב ע"כ וגם אותו. כן העליתי בלימוד היכיבה לחדר הבחורים :

פרק ב מ"א (כל הובחים שקבלו רבין זר וכו') ונגמ' יליף רב משרשי' ק"ו מיושב שאוכל אם עבד חילן זר שאינו אוכל ק"ו חמיל' מה ליושב שפסול לעדות מיושב ת"ח כו' מקשים דאי' לכוון דף י"ט כו"ד מקדש מניח ב' ידים על ב' רגלים כו' וליתיב מיתבי והי' לעמוד ולשרת דוקא מעומד ובהו' וליתיב מיתבי לאו ישיבה ממש קאמר דהא אין ישיבה בעורה אלא פסחיה קאמר וע"ז תירץ לעמוד כתיב משמע אפילו ע"י סמיכה אסור בעבודה ובעדות קי"ל בסי' כ"ח בסת"מ דע"י סמיכה כשר לעדות וא"כ ה"ל ק"ו מיושב ע"י סמיכה דליכא למפרך מה ליושב שפסול לעדות הא ע"י סמיכה כשר להעיד. ול"ק מידי דמלינו דיושב ע"י סמיכה פסול גם כן לעדות כשהדיינים יושבי' ע"י סמיכה גם כן וכדליתא בסת"מ ע"כ :

פרק ד מ"א (ובחפאת שתי בחנות) כו' כתב הר"ב עמנא דב"ט משום יש אם למקרא כו' וז' היתירות מעבד וב"ה אחני קרא ואחני מסורת והיו חתמה הוי הודא לעכב ע"כ. ובגמרא איתא עוד דבהא פליגי בית שמאי סוברי' דיש אם למקרא והיו ששה קרנות ד' למאה ושנים לעיכובא וב"ה סברי' דיש אם למסורת וד' קרנות כתיב ושלם למאה וחד לעיכוב. והקשה בגמרא לבית הלל דלמא כל הד' למאה ומשי כפרה בכדי לא אשכחן וכתו' דסנהדרין דף ד' מקשי' דה"ל לבית שמאי ג' לעכב דאי לא הוי כתיב אלא ד' הוי גמי אחד לעכב דכפרה בכדי לא אשכחן ואייתר חרי לנרות עוד שנים ולהוי ג' לעיכובא ותיירו-דבית שמאי לית להו האי סברא עכ"ל. וז"ל דנשאלת לבית הלל דמקשים דלמא כולוה למאה תי' ספיר כפרה בכדי לא אשכחן אלא לב"ט אחרינן ספיר כולוה ד' למאה ולא הוי כפרה בכדי כיון שיש עוד ג' קרנות לעיכובא אלא איכא למידק לבית שמאי דסובר ג' לעכב למקרא והוי שש קרנות ול"ל הוי' אלא קרנות ה' לנרות ששים כיון דיש אם למקרא הוי ששים גלא הוי' ויש ליושב : מ"ו (לשם ששה דברים הובח נזבח כו' לשם אישים)

כתב הר"ב לאפוקי אם שחטו ע"מ לנלוהו נחלים. ולי נראה עוד כמ"ה אם קרבני לחמי לאשי ויראה דהפסוק מלמדינו שלא תאמר כדעוהו החינוכים דלאכילה הוא נרץ כמ"ט במדרש כמה ראיות סיך דעתם ולזה קאמר את קרבני לחמי שהו רק לאשי ולזה נרץ המקריב לבין שהוא רק לאשי ולא לאכילה. ולכן יש לומר דהי' המנו- תרומת הדשן אלא המזבח בכל יום כמ"ט ב"ט לו כדי להורות שנטעשה רק דשן מהקרבן ולא שעל' הקרבן בשלש למעלה הלילה כדעת הזרם וק"ל :

פרק ה מ"ב (פרים הנשרפים כו' ועל מזבח הזהב) ואף על גב דכתיב בפ' תורה אלא מזבח הזהב וכיפר עליו אחת בשנה זה יו"כ וז"ל דהוה צבורת חיוב אכל פרים הכשרים אינם צבויי רק אם ישתאו וק"ל : מ"ג (לקרן דרומית מוצרות) כתב הר"ב דכל פיעות שאתה טוה דרך ימין ונלבוט ח"ח הקשה אמנא שלנו בנעמטע הלובב שהולכין מוצר דרום מערב לטון וכאן הוא להיפך מוצר לטון מערב דרום ע"ש. ול"ק מידי דכתיב שהוא עומד חוץ למזבח ומלא כשעולה בכבש נא ימינו לקרן דרומית מוצרות לכן מזה שם ואחר כך ימינו לנפון הו"ך לנפון ואחר כך למערב כו' אכל בלובב שטומד חוץ בית הכנסת ופניו למזרח אם כן ימינו לדרום ולכן נמנע לדרום ואח"כ ימינו למערב הו"ך למערב וכו' ולכן בל"ח סימן תרע"ו סתף ה' גבי נרות הנוכה כתב שכלל א' יחיל להלליק נצר היותר ימיני והוא הרחוק מפסח ולכלל ב' יחיל מהטופף ופסח ימין דלא כלבוט ומה שביא ראה במה שחזו בוצינן מימין לשמאל אינו דהא כשכותבים כל אוח כפ"ע נכתב מימין לשמאל וכל פיעות כו' וק"ל :

שם (לדברי בהונה עד חצות) פי' הר"ב סיג עשו חכמים להורה להרחיק מעבירה עכ"ל. קת קשה הלא קיימת לן דכתיב וזיזים הם כדליתא בשבת פירק א' משנה ס' ומחזינן את האור כו' דכתיב וזיזים הם ואם כן למה נזרו כ"ן. ויש לומר משום דאיכא עוד קדשים שגאכלים ליום ולילה אחר וגאכלים לכל אדם כגון תודה ואיל תיר שגאכלים בכל העיר ולכל אדם ועם איכא למגור כל גזרו בגולה דלא פלוג וק"ל :

וא"ת למה לא נזרו בהקטר הגבים וזיזורים וז"ל דגזרו א"ינה משום אכילה אלא הקטר אפו אכילה לא נזרו וכתיב וזיזים הם וק"ל. ועיין במסכת נרכות ס"א מ"א :

מ"ד (העולה קדשי קדשים ערישטה בצפון וקיבול דמה כו') והא דחני לטון נקבה כמו שחטתה דמה אף דעולה הוא זכר וגם נפסוק פרתא פיהם עולה שבת בצבתו על עולה התמיד ונסכה וגבי עולה שבת אמר ונסכו. והעטס ל"ל דכל העולמות והאלמים ששריים בהם כמיניהם בלשון זכר ונקיבה וכשמכתיבין למשה נקראין בלשון זכר וכשמקבלין השפע מלמעל' נקראין בלשון נקבה וק"ל נער ועברה צבורת וכמ"ט צובר ס' פסוק אים וביהו חו' ולכן יחיל דבשבת על המיד דחול אמר ונסכה לטון נקבה דעולה שבתק"ו ע"י עולה מוסף הוא זכר לגבי עולה שבתק"ו ע"י עולה תמיד דחול כידוע ולזה אמר גבי עולה מוסף ונסכו. ולכן כתיב במשנה אמר לטון נקבה בעולה דמיירי מכוון דרומו עולה חול ישיבה נגד עולה שבת וישיבה אותו בלשון נקיבה וק"ל : מ"ה (אשכות כו' שחיטתה בצפון) מדכתי' ב"ט לו ובמקום אשר ישתחו את העולה ישתחו את האשם ובגמרא דף מ"ט ב' אמר ר' יוחנן בכלל הותרה כולה למדין למד מן הלמד ח"ן מן הקדש ה"טין למדין למד מן הלמד : מ"ו (בבל במאכל) כתב בתוספות אם עוב בשם רש"י לא נרשין לכל אדם דהא קמי' סבור ונאכל לכהני עכ"ל. ואע"כ דבכורדעל מוס נאכל לכל אדם אלבי' דב"ט כדליתא בבכורות פ"ה מ"ב מ"מ הכא מיירי בבכור הם מדקתני ודמן פטון מתנה אחת ש"מ דמיירי בהם וק"ל :

פרק ז מ"א (כמעשה השאת לשם השאת בשורה) כתב הר"ב אע"פ שזינה בסדר מליקה כגון שמלק והכדיל וכו' ועיין בתוספות יום טוב דל"ל דמהני' ראב"ט היא דא' שמעתי כו' וז"ל בגמרא דס"ה אומר היה ראב"ט שמעתי בחנותא עין שמנדילין ומאי לא יבדיל אין נרץ להכדיל א"ל רב אחא בריה לרב אשי אלא מעשה גבי צור דכתיב וז' יכסו הי' דא"ל לבסות הכי השתא התם כיון דכתב בעל הכור ישלם עליו' הוא דרמי לכסוי כו' בתוספות ד"ה אלא מעשה גבי צור כו' מכל לאיין שבתורה כגון לא התסום כו' לא קשי' ליה דלמאי כתיבין אם לא ללאו אכל הא דמסבירא ה"ל דמבדיל לפי שצריך לקם להכי כתיב לא יבדיל דא"ל להכדיל כו' ע"ש. ויש מקשים מהא דילפי' בחולין דף י"א דלזינן בתר רובא מדכתיב בפסח ועלם לא תשברו זו ויחוש דלמא יתב קרום של מוח דעו"ק למא ועלם לא תשברו הינו דא"ל לשבור דה"ל דנרץ לשבור כדי לבדוק קרום של מוח קמ"ל דלזינן בתר רובא ל"ל לשבור ובגמרא אמרו דהסובר עם בפסח לוקה ארבעים. ול"ק מידי דאם כן דלא נא למדמי רק דלזינן בתר רובא למה כהנה רחמנא אלא פסח דה"ל לכתבו גבי חולין דהלא נס בחולין אם יתב קרום של מוח טריפה אלא דלתי ללאו וק"ל. ובני המושג מוהר"ר וואלף כר"ל תירץ משום דלמרי' בגמרא זו בכשר ולא בפסול וא"כ ע"כ דלתי ללאו דדוקא בכשר הוא בלאו ולא בפסול דאי אמרי' לרשות ל"ל בו דהא כש"כ בפסול לרשות וק"ל : שד חירץ גבי ה"ל דאי לרשות אחי קשה לככות ועלם תשברו זו ואחא ידענא לרשות אחי דאי לכות שישבר שישבר דבית דמחן תקשי ל"ל כלל הקרא דמסבירא ידענא דנדקין אע"כ דלתי לרשות ול"ל חיות לא אע"כ דלתי ללאו אלא בלא יבדיל ל"ק מידי דלכתבו יבדיל וימא ממי לרשות אחי דאי לכות לשחוק כולה

הדושים מלוקטים מספר זרע יצחק

כ"ל דמסכת חולין ד"כ בחוספות ד"ה ואינו מצדיל וזמנסת זכחים דק"ה בחוספות
 כתבו בשם ר"ת ו"ל ור"ת פירש הא דקאמר ר"ש לא יבדיל א"ל להבדיל היינו בשעת
 מטי דלגם הוא נרד ור"ת ור"ל דמסכת חולין ד"ה ובעת הזאת דוקא קאמר קרא לא יבדיל
 כלל אבל בשעת מטי קאמר קרא לא יבדיל א"ל להבדיל ושבקי' לקרא דליתו דחוק
 ומוקי אנפשיה ותרומייהו משתמע מיני' דמלאפקי' בלשון לא קדשים דבשעת הזאת לא
 יבדיל ע"ש וא"ל אינערך שם למכתב לא יבדיל אבל גבי פסח לא שייך זו וחזית לא
 מיותר אלא להורות אלא וק"ל :

פרק י מ"א (כל התדיר בו התמידין קורמים למוספין בו שנאמר מלבד
 וגו') בחוספות ד"ה כל התדיר בו תימא דבפרק המיד נשחט אמרינן מיין
 שלא יהא דבר קודם לחמיר שנאמר העולה עולה ראשונה למה לי תיסק לי' מהכא
 דהיא לנדריס ונדטת והאי למוספין דמוספין קבועה להם זמן וזדריס ונדטת אפטר
 בכל יום ותדיר בו' וזכוספות בנמרא לפסחים ד"ה ע"ב ד"ה העולה תימא דזכוסחים
 פרק כל התדיר מפקינן מקרא אהרינא . דהנן התמידין קודמין למוספין שנאמר מלבד
 עולת הבקר אשר לעולת התמיד וליכא למימר דהתם אינערך לזיבור שאין להם התמידין
 ומוספין אלא כדי אחד מהם דהא קהני התם דם חטאת קודם לדם עולה ודומיא דזה
 הוי התמידין ומוספין . וליכא למימר נמי דאינערך קרא תימא לעבד דזהתכלת אמרינן
 כהדיא דליכא טעמא ויש למר דהתם דאינערך למוספין ולא קמיני והכא לנדריס
 ונדטת ונדריס דשחט מוספי' תימא שכן קרבי' נזור או שמא נדריס ונדטת תימא
 שרגילים ומזויי' יותר עכ"ל ע"ש . וז"ע לתירוץ החוספות ד"ל דמוספין תימא בהן
 קרבי' נזור אכתי קשה מ"ל דמוספין אחר תמיד דלמא הם קודמין ומהעולה דמוספין
 נדריס ונדטת ליכא למיך דלמא מוספין תימא שם קר"ל והא דכתיב אלא מוסף
 מלבד וגו' אחי לזבור שאין להם רק לתמידין או למוספין שיקנה התמיד כמ"ס החוספין
 דקדושיהם וליכא למימר בו' רק דהחוספות כתבו זה שליכא למימר היפוטש בתמיני'
 דאינערך הפסוק לקי' מכה הסופא דם חטאת קודם לעולה אבל קמי' גם על
 המתמיהין מ"ל דתמיד קודם להקרבה מכה הפסוק מלבד דלמא אחי למימר
 זה שיהא קודם לקי' וק"ל :

מסכת מנחות

פרק ג מ"ז (שתי פרשיות שבמוזה מעבכין זה את זה ואפי' כתב א' ד'
 פרשיות שבתפולין בו') כתב הר"ב אפילו אוח אחת שהיא דבוקה
 לחברתה בו' פוקל במוזה ובתפולין ובכ"ת עכ"ל ר"ל אם חסר או יתיר או חלוק .
 ואגב דלתי לדי אימא מלמא מה ש"ל פירוש הנמרא דכרכות דף ל"ו דאמר בר הדיא לרבא
 פטר חמור נהיס בתפולין אמ"ל לדידי חיוא ואחא אמ"ל ו' דפטר חמור נהיס בתפולין
 ופרסי' דפרשה ויהי כי יניאך וכל פטר חמור חפרה בשם והוא חסר וי"ו ובתפולין
 דרבא היה כתוב הסופר חמור מלא וי"ו ואח"כ מחקו והיינו גהיס מחוק . ודברי רש"י
 ז"ל אינם מובנים דהאיך עשה הסופר לכתוב ו' יתיר ואף דשניאית מי זיבין מ"ת אחד
 כך כשמחקו האיך הניח בריות הוא פסול וביהר רבא האיך לא הרגיש בזה . ולולי דברי
 היה נראה דה"פ ע"פ מה דליתא [במוסריה] [ברמב"ן ז"ל] בפרשה ויהי כי יבאך דגורס ככתב
 ויהי כי יבאך והקרי הוא יבאך דלא כגורסין ככתב יבאך וזהו י"ל דמאי דקאמר
 וי"ו של פטר חמור ר"ל בפרשת פטר חמור וקאי על וי"ו דובאך שהיה כתוב יבאך
 כגורס שלט והוא היה מרמז לו כגי' הרמב"ן ז"ל ונהיב הוא לשון חסר ואם כן
 הסופר וגם רבא דלא הרגיש בזה דהוי סוכרים כגורס' שלט וק"ל : שם (ארבע
 ציצית מעבכין זא"ו שארבעתן מצוה אחת היא רבי ישמעאל בו') איכא
 לנידוק לר"י דס"ל שם ארבע מנות אלא כן ה"ל עפי מתרי"ג מנות ואי תימא דם
 אלו ה"ד הם תרי"ג אש כן קשה לאידך ליהיה פחות מתרי"ג ויתיי ס"ה ויזנומי .
 וי"ל דאי בסופה דף ג' פלוגתא בין ר"ע לרבי ישמעאל בשלשה דברים . וקאי את
 אשתו רי"א רשות ורע"א אומר חובה לה יטמא רי"א רשות ורע"א חובה . לעולם
 בהם חשבדור רי"א רשות ורע"א חובה . והקשו החוספות תימא לר"י אש כן
 כגרי להו מתרי"ג מנות ור"ע עפי להו וע"ש שהי' בדוקה . אבל לי נראה דר"ע
 ורבי ישמעאל אזלי לשתתה דר"י סוגר באלו הג' דברים שהם רשות סוגר כשיטתו
 בצינית שהם ד' מנות ואש כן גנד אלו ג' דברים יש ג' זינות יותר נחשב לג' מנות
 ולר"ע דסוגר באלו ג' דג' מנות הם סוגר כתיב שמלוה אחת הם ודוק . טוב שמעתי
 דבר זה בשם איזה גדול ונהייתו . ולכאורה עוד יש לומר ע"פ דשליני במסכת סוכה פ"ג
 רי"א ג' הדיקס ושהי ערבות גולג א' ואחרונ א' ורע"א כשם שלולג א' ואחרונ אחד
 כך הדם אחד וערכה אחת נמאל לר"י בחוספו עוד ג' מנות דהיינו שני הדיקס וערכה
 אחת ואפיק הן ועייל הטי אבל זה אינו דמ"מ מזה אחת היא כיון דליקס מעבכין
 זא"ו וק"ל :

פרק ד מ"ד (לא הקריבו כבש בבוקר בו') כתב הר"ב דמתי' חסורי מחסרה
 בו' לא הקריבו תמיד שחרית לא יקריבו בין ערבים שנאמר את הכבש
 שאחד תעשה בבקר בו' אש עשית בבקר תעשה בין הערבים ואש לא יעשה בד"א
 ולא נחתך המזבח אבל אש נחתך המזבח יקריבו בין ערבים ופרש"י דהאי קרא את
 הכבש האחד ג"כ בחינתו כתיב בואחה הוזה אבל נחתך בו' דכתיב בפרשת פנחס

ואת הכבש השני תעשה בין ערבים כמנחת הבקר גו' ולא כתיב בהאי קרא את הכבש
 אחד תעשה בבקר בו' ותניא בספרי בו' והקשה בחוספות יוס טוב ואף על גב דדרשא
 זו בעתה איכא למדרשה בואחה הוזה שכן נאמרו שם גם אלו הב' כתיבין כמו שהם
 אמורים בפרשת פנחס ע"ס תירונו . ולי נראה דבפרשת תוזה נר"ך האי פסוקא
 לאשמועינן דנס תמיד של בין ערבים יעשה כמנחת הבקר וכנסבו לעיל כהוב סתם
 וכך רביעית הדין יין לכבש האחד ואיכא למימר דקאי אשנייה ר"ע לכל אחד
 מהכבשים יעשה כך זה והי"ל דקאי רק אמנחת הבקר נר"ך לעשות כן דעני' קאי
 כדליתא בזימא דף ל"ו ולא אמנחת ערב נר"ך למכתב ואת הכבש השני תעשה בין
 ערבים כמנחת הבקר ללמד שיתן ג"כ נכסים כמו בבקר . אבל הא' בפרשת פנחס לא
 נר"ך זה הקרא כיון דכתיב לעיל מיניה ונסבו רביעית הדין לכבש הא' ואיכא למימר
 דקאי אשנייה ור"ל לכל א' וא' ואש כן ללמוד סתום מן המפורש מפ' הוזה מה להלן
 לכל א' וא' אף כאן לכל א' וא' ואש כן למה לי הפסוק ואת הכבש השני וגו' אלא
 ללמד שיקריבו בין ערבים אף שלא הקריבו של שחרית מאחר שנחתך ודוק :
 ועוד י"ל דלא נר"ך כן ללמד שיהא תמיד של בין ערבים ג"כ נכסים כיון דכתיב
 עולת תמיד העשוייה נהר סיני ופרש"י שיהא תמיד זה כתיב העשוייה נהר סיני נימי
 עולותיה אש כן מוכח ויקריבו נכסים כשנייה ואש כן מיותר האי קרא להאי דרשא

פרק ז מ"א (מחצה בבקר ומחצה בין הערבים בין הכז הר"ב מביא מניחו
 עשרון שלם דוקא וחוליהו בבית המקדש ועושה מכל חצי עשרון שש חלות
 שהם לשני חלוי עשרון י"ב חלות ואופה כולם ביחד ואחר כך מחלק כל חלה לשנים
 ומקריב שנים עשר תולין וי"ב חלואין בין ערבים . ונראה ליתן טעם למה מקריב דוקא
 לתולין ע"פ מ"ס שתי' בכתבים הובא בש"ס טעם על הארון שכל אמותיו היה שגורים
 אמתים ותמי ארכו ואמה ותמי רחבו ואמה ותמי קומתו רמו לזעלי תורה שיאחו בזמל
 עוה ויהיה לזו נסגר בקרבו דלא יתגאה ה"ו . ולזה נראה ג"כ כה"ל דהיה גדול
 מאחיו בחכמה בניו ובעשר ונכנס לפני ולפנים וכדי שלא יתגאה ח"ו לכן היה עשורו נקרב
 לתולין וק"ל : מ"ד (לא היו נסכיו בפולין) בחוספות יו"ט בד"ה לא וכו' ושמעין נמי
 מהכא דשמן נמי איקרי בלשון נסך בתורה בו' וכן במוספת התפלה אלו אומרים ומנחתם
 ובסביהם והדר אמרינן ויין כנסכו ש"מ דוסכיהם על השמן הוא אומר ואי תמה על
 פה קדוש מהרש"ל בו' ע"ש . ואני אומר ראה לדברי החוספות יוס טוב ממה דליתא
 בגמרא דיומא דף ל"ד תו רבנן וגסכו רביעית הדין לכבש האחד ילמד של שחרית
 משל ערביה רבי אומר ערביה משל שחרית בשלמא לרבנן הוזה תמיד של בין ערבים כתיב
 אלא רבי מאי טעמא אמר רבא דלא בר עולא ח"ק לכבש האחד איזהו כבש שנאמר זו אחד
 הוי אומר זה תמיד של שחר ורבנן מאי א' מיוחד בו' ולכאורה תמוה האיך קאמרי
 רבנן דקאי אערביה וכן רבני אי לאו דכתיב האחד ה"י ה"א דקאי אערביה הא להלן
 כתיב ואת הכבש השני תעשה בין ערבים כמנחת הבקר וכנסכו ש"מ דנסכו קאי
 אשחרית . אמנם לפי' החוספת יוס טוב יחא דהאי וכנסכו י"ל דקאי אכוכי שמן שעוין
 במנהגה אבל ונסכו דיון קאי אערביה לרבנן ילמד שחרית מערביה ודוק : אבל
 קשה לערביה ואת הכבש השני תעשה בין הערבים כמנחת הבקר ש"מ דועשירית האופה
 קאי אשחרית הא לרבנן קאי וכסכו אערביה למאי דסליק וכס"ל כתיב שנאמר זו אחד
 קודם ונסכו שיהא קאי אערביה למאי דסליק וכן רבי אי לאו דכתיב לכבש האחד היה
 קאי אערביה ש"מ דועשירית האופה דלא כתיב ביה אחד קאי על ערביה ול"ל הכסוק
 ואת הכבש וגו' תעשה בין הערבים כמנחת הבקר ול"ל דפסוק זה נצמית מיותר ואנערך
 לדרשא כדליתא בספרי ובזו"ה הר"ב במסכת זו פרק ד' משנה ד' וי"ל תימא בספרי הא
 קרא למה נאמר והלא נאמר למעלה ואת הכבש השני תעשה בין הערבים לפי שנאמר
 את הכבש הא' תעשה בבקר הרי שלא הקריבו בבקר לא יקריבו בין הערבים ח"ל קרא
 בתרא ואת הכבש השני תעשה בין הערבים כו' ודוק :

פרק יא מ"ג (כלל א' ר"ע) כתב החו"ס וסנה בפי' דפסחי' ומשולם בפי"ס
 דשבת ולא בניו לריבוחא דאשמועינן בכל דוכתא מאי קדחי שבת ע"ש ובגמ'
 דשבת דקל"ג עזיב לריבוחא וי"ל דאי תני גבי מילה התם הוא דמכשירין שאפשר
 לעשותן מע"ש אינו ד"ש דליכא כרה אבל פסח דליכא כרת אימא ליתיה שבת וא"א
 פסח ה"א משום דלא נכרתו עליה י"ג ברייתא אבל מילה שנכרתו עליה י"ג ברייתא
 אימא ליתיה קמ"ל ע"כ : וכחו שם התו' דהאי וריבא אדרב יהודה קאי דקא פסיק
 בשני מקומות כר"ע בשבת ופסח דאי אדר"ע למה לא עשה לריבוחא גם במנחות עכ"ל .
 ולכאורה קשה מאי הקשה וריבא אר"י דלמא מש"ה אמר ב"ס הלכה כר"ע דהאי למעוטי
 במקום השלישי דהיינו במנחות אין הלכה כר"ע ואי הוה אמר רק פעם אחד הלכה
 כר"ע ה"א דבכל מקום הלכה כר"ע לכ"א שני פעמים הלכה כר"ע למעוטי הג' . ולי
 נראה דלק"מ דהנמרא ר"ה לנסוק גם בפעם הג' כר"ע אף דלא אמר שם ר"ל הלכה
 כר"ע ללמד סתום מהנפוש וא"ת למה אמר ר"ל שני פעמים ה"ל לומר רק פעם אחד
 ילמד גם בשני סתום מן המפורש הלכה כר"ע לז"ל וריבא ר"ל דלאו הכי פעמים
 לא ילמדו זה מזה תמננת הקולא שיש בזה מאי שאין בזה לכן הולך לומר בשני מקומות
 אלו דהלכה כר"ע אבל במקום השלישי ללמד מנאי' דגם כן הלכה כר"ע ודוק : מ"ו
 (כל הכלים שהיה במקדש ארבין לרחבו של בית) כתב הר"ב חוץ מן הארון
 שאורכו לרוחבו של בית שהקדים שצדו ה"י בולטים בו' וכו' אי' בנמרא שארבע בני
 דאש

נפסק החוט אף טריפה לא היו דל"כ קשיא עדיין למה לא חשיב בשבירה השדרה ורוב
 בשר בלא חוט טריפה א"ו דכשרה ע"כ. ויש רזנים להקשות על ס"ז הא החוספה
 הקשו עוד על הגמרא דפריך וליחשב נמי ניסמרה ויטל היך ותי' נגלה מחיים לא
 קחשיב. וסקפו התוספות לנמא אחיה בזה הכלל שאין כמוה היה טריפה ותי'
 דלשון שאין כמוה ח' משמע אבל עכשו היה וקפוי הריטי רק אשריפות ולא אנכילות
 ע"כ. ואם כן מאי הוכיח הס"ז לומר טריפה בשבירה השדרה עמה בלא
 חוט לנמא טריפה אחי' בזה הכלל. ולא נקפי מידי דהגמרא פריך סם תינא למתני'
 דלא חיי מינא דאחי' בזה הכלל אבל לנתא דבי ר"י דאזר מגינא י"ח טריפות מאי
 איכא למימר ותרזו דכל יקובי חשיבי כחד וכן כל פסוקי ולא נשאר רק י"ח ו"כ ספיר
 הוכיח הס"ז לנתא דבי ר"י קשה לחשוב בשבירה השדרה בלא חוט א"ו דכשר וק"ל:
 מ"ב (ביטול הבחור) כתב הר"ב לא שנו אלא נטל אבל יקב בו' טריפה ע"כ. ובס"ז
 סי' מ"ג ס"ק ב' כתב שפעם אחת נמלא נקב מסולס בעמול בסומכ' רק סביב הקב
 במפנים עור מקוף ויכר שנברחא כך וכו' וכתב שהוא כשר ע"כ. ו"ל מהא דליתא
 ברשב"א הביאו ב"י סי' מ"ז ע"ג ו"ל כתב הרשב"א שנשאל על נקב שנמלא בדקן
 בו' ונראה מענינו שנברא כך בשעת יצירת הבמה בו' והשיב שהיא טריפה ע"כ. ויש
 לומר דשמי נבי בני משיח דהשעם הוא כדכתבו הפוסקים דהרעי הגגס לבני משיח
 יואל משם ונגסם לחלל הבמה ומהה נכך ואם כן מה לי שהיא כן ב"ש או בידי אדם
 דהלא כמה טריפות מניעו שהיא טריפה אף שהיא ב"ש כמו חסרה ועיין בס"ז סי' מ"ז
 משא"כ בני עמול הפעם הוא דיקב טריפה כמ"ס רש"י הביאו כאן בחוס' יום טוב
 משום ע"י הנקב הוא היך ומוסיף מכאוב והחילו רב גנפס וז"ל רק כשהוא בידי
 אדם משא"כ אם נברא כך לא נאב לה כלל לכן היא מותרת וק"ל: שם (והרותה
 ב"ש) כתב הר"ב ומוספות יום טוב אם ספק בדקין לה בו' ע"ש ואם נראה שהוא
 ב"ש כגון דרף אחריה ארי כשרה ו"ל דיקה וכן כתב הס"ז בי"ד סי' ל"ז ס"ק
 כ"א דלא ברשב"א דמריך דיקה והניא ראיא ממתי' תורה ב"ש בו' ואינו מלריך
 שום דיקה וכתב ור"ל הביא י"כ ראיא נכונה דאס"ד לזריכה דיקה יש בו נד
 לפריפות גם כן ואח"כ נראה התנא חרותה בין הכשירות כיון דלריך דיקה יש בו נד
 לפריפות גם כן ואח"כ לא נראה תחלה בין הכשירות ע"כ. ודבריו אינם מובנים לי
 דהרשב"א ס"ל בלמת דודאי ב"ש הוא כשר כתנא דמתני' ו"ל דיקה רק הרשב"א
 ההמיר מנד שאין אנו יודעין בודאי ש"ס הוא אפילו נראה שבא ב"ש אפ"ה דרשות'
 לפיטו חוששין לנמא מחמת כן לא נמקה רק מחמת שקודם לזה היה בידי אדם ונמקה
 אינן המתניין כתב דיקה דודאי ב"ש ובגון שלא זהו ידיו מומה ובנידור שלא היה
 לה שום פחד מן אדם וכו' הרשב"א מודה דא"ל דיקה. וחו דקושיית המהרש"ל
 עדיין עומדת דהא בידי אדם טריפה ואחתי ה"ל לנתא דמתני' לחשוב חרותה בין
 הטריפות תחלה ופריך עי' שוין:

פרק ה מ"א (אורו ואת בנו) כתב הר"ב אידי דבעי למתני בין בחולין בו'
 החוספות יום טוב ו"ל והחוספות כחבו נמי בשני הבית שהוא ג"כ לנורך
 כדפי' הר"ב ומ"ס חגא נמי בארץ בו' מסיימי החוספות כיון דאיכא דוכתא דהוי
 לנורך. כגון בראיית בנו ע"כ. ר"ל דקשה לחוספות דהיה לו להנמא להתחיל
 בבבא אחרונה שהיא העיקר ולא להתחיל בבא זו דלא נריכא רק משום אידי לזה
 חירלו כיון דאיכא דוכתא דהוי בבא זו לנורך ופריך להתחיל בה לכן מתחיל נמי
 כאן בבבא זו וק"ל:

פרק ח מ"א (וב"ה א' לא עולה) כתב הר"ב ואין זה סתם ואח"כ מחלוקת
 דב"ש במקו' ב"ה אינה משנה ועיין בתו"ט מ"ס ב"ש. ו"ל דאין זה
 סתם וא"כ מחלוקת דבמ"ל הדר סתם פ"ב דקתני דהמעלה את העוף עם הגבינה
 על השולחן אינו עובר בלא תעשה משמע הא מתחלה אסור לעלות כדבניו ב"ה וק"ל:
 מ"ג (המעלה את העוף בו') כתב הר"ב אינו יכול לנא לזי' ל"ת דקשה ליה למה
 תני עוף אינו עובר בהעלאתו הא גם בשר בהמה אינו עובר בהעלאתו לזה כתב דאינו
 יכול לנא לזי' ל"ת. ו"ל דאחי' לאשמועיך דאף עוף בדיעבד אינו עובר אבל לכתלה
 אסור להעלות וכ"כ בהמה וק"ל: מ"ד (ואסור בהנאה) בתו"ט דתלתא קראי
 [כתבין] אחד לבישול ואחד לאכילה ואחד להנאה ע"כ. ובטור י"ד בסיומ פ"ז
 אי' ומדלפקי' רחמנא לאיסור אכילה והנאה דרך בישול ש"מ דרך בישול אסרה
 תורה אכילה והנאה ע"כ. ואין להקשות לכתוב חד לא תני בפירוש דבשלמא באכילה
 חירץ ספיר להורות דוקא דרך בישול אסור דרך הנאה אף דכתבי' בפי' לא תני
 מ"מ ידעין מק"י מאכילה דאינו אסור לנא לזי' בישול ו"ל דאחי' ה"ל דאכילה
 אסור אף בלא דרך בישול והא דכתבו בפעם ב' לא תבשל ה"ל דלא קאי אכילה
 רק אלא תהני ולהורת להנאה אינו אסור רק דרך בישול משא"כ אכילה לכן
 הוכרח לכתוב כל ה' בלשון בישול וק"ל. ו"ל לפי מה דקיי"ל כ"מ שנאמר לא
 תאכל אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה במשמע א"כ מנ"ל כלל איסור
 הנאה בבשר בחלב לנמא הנאה מותר והא דכתבו פעם ב' לא תבשל כדי ללמד על
 אכילה שהוא דרך בישול והא דלפקי' רחמנא איסור אכילה בלשון בישול ולא
 כתיב לא תאכל משום דלא ה"ל דאף הנאה אסור דכ"מ שנאמר לא תאכל אחד איסור
 אכילה ואחד איסור הנאה במשמע לכן כתיב אכילה בלשון בישול להורות דהנאה מותר ואחתי
 לא נדע דדרך בישול אסרה תורה אכילה לזה כתב פעם ג' לא תבשל להורות על אכילה
 דהוא

אדם נושאין אותו כ"ו ע"כ. ק"ת קשה דלוחן שמיס ההולכין לפני הארון כ"י אחוריים
 לארון ולא אורה ארעה. ו"ל דהיו מהלכין חוץ לבדים ואיו נושאין על כשפיהם מזה
 וזהו אבל אורה שהיו מהלכים אחרי הארון היו מהלכין בין שני בדים ועל אלו אמר
 שני בני אדם מהלכים ביניהם וק"ל. וק"ת קשה מדוע לא היו הבדים לארבעה של ארון ולא
 יהיה כלל והלכים בין הבדים רק חוץ לבדים ו"ל מאחר שבארון ה' מנחה שני לוחות
 ושניהם היו שוין ועל שניהם ה' כהוב עשרת הדברות לכן היה הארון מהלך לרחבו
 שהיה הלוחות הולכים בשום זה נדד זה זה ה"ל שהיה הארון מונח ארכו לרחבו של בית
 משא"כ כל הכלים ו"ל טעמים איכא א"י כמ"ס הר"ב שיהי' בולטוס כמין דדי אשה לקיים
 בין שני יוק'. ב' כדי שיהי' הלוחות שבארון מינחים זא"ו ושניהם אל הבית. ג' כדי
 שיהיו שני הכרוכים פניהם אל הבית וכשיהיה פניהם איש אל אחיו יהיה ג"כ שניהם
 שוין לבית אבל אם יעמוד הארון לאורך המשכן יהיה כרוכ א' אחוריו אל הבית שאינו
 דרך כבוד ואפשר מטעם זה היו מהלכין עם הארון לרחבו כדי שיהי' כרוכ' הולכי'
 זה נדד זה ולא זה אחר זה וק"ל:

מסכת חולין

פרק א מ"ו (שהור בכלי ח"ש טבא בכל הכלים). ובתוכו יום
 טוב לפי שנאמר בכלי חרס תבוא בו' ובגמרא האריך בפלסוף והכלל
 דארבעה היכו כתיבי חד ליטמא מאוירו וחד לעמא מאוירו וילפי' ג"כ ליטמא מלעמא
 זה לטמא מאוירו אף בלא נגע אף בו' והתם מנ"ל כדרי' התורה העודה על כ"ח
 משמא אף בלא נגיעה אפילו מלא חרדל טמא מדכתיב כל אשר בוחכו יטמא וחד
 חוטו של זה ולא חוטו של אחר ר"ל כלים אחרים אינם מוקבלים טומאה רק בגניעה
 ולא מאוירו וחד חוטו ולא הוך חוטו ואפילו כלי שפך מגיל ע"כ. וכתבו התוספות ב"ק
 כ"ה ד"ה וחד לג"ס מופנה הוא דה"מ למכתב כל אשר יסול מזהם בו ע"כ וכן בספ"א
 כל אשר בו יטמא ע"כ ונראה דלא לא היו מופנה איכא למפקך דמה לטמא אחרים
 מאוירו שכן מרובה טומאתו כמ"ס התוספת בד"ה וגבו עהור בו' מרובה מידה לטמא
 מליטמא לטמא אחרים מטמא מגבו וליטמא אינו מטמא מגבו ואם כן י"ל דליטמא
 אינו מקבל מאוירו לכן כתבו התוספות דג"ס מיטמא הוא ולמדן ואין מתיבין וק"ל:
 ובוה יחא קושיא עטמה למה לי כל אשר בתוכו לטמא אחרים מאוירו כיון שכתב
 ולא תוך חוטו ש"מ דמשמא אחרים מאוירו ולא היה ה"ל דאף תוך חוטו טמא כיון
 שמונה באויר ההיזן קמ"ל דטהור אבל אם לא היה משמא גם כלי ראשון את האוכלים
 אלא דוקא בגניעה למה לי למשע תוך חוטו דהא קל ותומר הוא מה באויר הכלי
 ראשון אינו מטמא כ"כ כשהוא מונח בכלי שני דטהור מאחר שאינו נוגע בכלי ראשון
 דמה שנגע בכלי ב' אינו ניקרי גניעה מאחר שאין הכלי האמצעי טמא ואם כן למ"ל
 כל אשר נו' לרבות שטמא מאוירו עיין בתהרש"א. ולפי מ"ס לעיל דלריך הג"ס להיות
 מופנה משני לבדים ואם כן תוכו הסמיך אינו מופנה לריך לגופיה א' מטמא אחרים
 מאוירו ו' ולא תוך חוטו לכן כל אשר בתוכו לנגד שטמא אחרים מאוירו ואם כן
 חד חוטו מותר בספ"א אלא לג"ס וק"ל:

פרק ג ס"א (נפיה כן דוג) כתב הר"ב דהיישין שמה נהרסקו איבריה
 ובסי"ד סי' ג"ח אי' נפולה אסורה כינר בהמה שנפלה מדבר גבוה או
 שנפלה לצור אף יש מכריסה עד המקום שנפלה שם עשרה טפחים חוששין
 שמה נהרסקו אבריה בו' וכן בלשון בסי' ה"ל ובג"ל ס"ק א' ו"ל. מדנקט
 כריסה משמע דבהמה עומדת נופלת מיירי דלא מודדין הי"ט מכריסה דהיינו עד
 לארץ יש ד"ס ואם יש צבור ו"ט טריפה ע"כ. ולגוי דבריו לא היה נ"ל כך בהוכחה
 צדורה דהנה לריך להבין מה שלכאורה קשה ע"ז דלמרי' מכריסה עד לארץ ד"ס
 וקשה על הרמב"ם דכתב ששיעור אורך לוחת הידן הוא י"ו אצבעות ובויה כ"ע מודים
 שלעולם אין לה"ג למעלה ממאי ע"ס כמו שהביא הרמ"א בס' י"ו ס"ס בלי שום חולק
 ואם כן אף כתי' ע"ס האמצעי הוא י"ו אצבעות ושיעור י"ו אצבעות הוא לכל הפחות
 ג"ט הרי כאן ו"ט וגם העגם התחתון והקולני' יש כאן יותר מנכונה סתמים והאיך כתבו
 ד' טפחים והקושיא עזומה כפי כל. ולפענ"ד לק"מ דמקור הדין מנמרא ב"ק פ'
 הפרה דף ג' נבי הווא תורא דנפל לאריות דללאי שחטה מרי' וטרפה ר"י בו'
 ופסיק דאריחא דללאי הוי שיהא וברוך הא בעינן כדי להמית דהיינו עשרה טפחים
 וכאן לא הוי רק ו"ט ותי' דמכריסה דתורא הוא ד"ס ע"כ ואם כן יש לומר דלעולם
 לא בעינן דוקא שהיא צבור ו"ט דנפחות מכן נמי טריפה לפי שיעור מכריסה דתורא
 והתם בגמרא משנה שהיה כך הדין דנפל שאור ל"ט ש"ס וסריף ר"י ו"ל. הקשה לו הא לא
 הוי אלא ו"ט וחסר ד"ס ותריך דלוחן ד"ס וחסר כאן הוא מכריסה בו' ואף
 דמכריסה יש יותר מ"מ התרין לא נחית למינינא אלא לשנוי' דלוחן ד"ס החסרים
 תמלא מכריסה בו' ובאמת לא נמלא צדוב פוסקים שיהיו שיעור כמה יש מכריסה עד
 ארעה רק סתם כתבו אם יש מכריסה י"ט טריפה רק הס"ז נוהן שיעור זה כמשמע
 חלשנו כ"ל ובודאי דלכרי' ל"ע קושיא ה"ל ודו"ק: שם (זה הכלל כל שאין כבמה
 י"ו טריפה) כתב הר"ב זה הכלל לאחיו ו' מיל' טריפות בו' בתו' דף ל"ב הקשו
 ליתאבו נמי כבב' המפרקת הויב בשר עמוה נבלה ותי' דאינו נבלה א"כ נפסק גם
 חמוס והא תני לה נפסק חוט השדרה. ובס"ז סי' כ"ו כתב דמוכח מזה דאם לא

חדושים מלוקמים מספר זרע יצחק

דבא דרך ביטול ומנל דהגהה אסור. ולק"מ דליכא למימר דהגהה מותר כ"ל ואיכ"ל דהגהה אסור כילשהה דגמרא וסקיקא דאורייתא ולהומרא ילפינן וק"ל:
פרק יב מ"ב (עוף טמא פסור מלשלא) כתב הר"ב עוף משמע בין טהור בין טמא יסיר טהור ולא טמא. ובגמ' פריך ת"ש כל אפור טהור תאכלו מכלל דליכא טמא לא מכלל דליכא אבורה מאי היא טריפה בהדיא כתיבא כ"ו וא"ל למאי דמ"ד משיקרא דקאי למעט טמאות נמי קשה טמאות בהדיא כתיבא ד"ל דאטמאות לא קשה ד"ל דאחי להורות דטמאות נמי איקרי אפור ונ"מ לשלוח הקן אבל אטריעות הקשה שפיר וק"ל:

מסכת בבורות

פרק א ט"א (בהגים ולוים פטורין בק"ו) והקבו הו' וא"ת בלא ק"ו חיפוק ליה מחוך קוטרקוס הדר דמשי אוחן ג' מאות בכורים היו ואין בכור מפיקע בכור משום דדיו שפיקע את של עמנו ש"מ דשל עמנו מיהא מפיקע. י"ל אי לאו ק"ו מיזין לשנויי אוחן ג' מאות בכורים היו והולכין פדיון כו"ע ש. מקשים מאי הקשו הו' דחי לאו ק"ו ה"א דהייבום והא דלא נתנו ה"ש לויס פדיון דלמא לא היה כולם בכורים רק ק"ג בכורים וק"ג פשוטים ופטרו ק"ג כשזשים את הק"ן בכורים דיותר פשוט שיפטרו בכוני הלוים מבכורי ישראל לכן אינשרין הק"ו שפטורים. אבל לפי האמת

שפטורים מק"ו י"ל דכל ה"ש העודפים היו כולם בכורים. ויש שרונים להרץ דל"כ דק"ן לויס פשוטים היו פוטרים הק"ן בכורים א"כ אלו הק"ן שנקטרו נעשו פשוטים והיה להם לפדות ק"ג בכורי ישראל מאלו הרע"ג העודפים אבל לא תירצו כלום. דלכנראה זו א"ת קשה דלא הקשו חו' מדי דלמא אינם פטורים והא דלא נתנו ה"ש לויס פדיון משום דס' לויס פשוטים פטרום ואחר שנקטרו נעשים פשוטים ופטרו בכורי ישראל א"ו דל"ן זה סברא. ונ"ל דהא נריך להבין למה בזמן הבית וכן בזמן הזה מחויבין כל בכורי ישראל לפדיון ולמה גם עכשיו לא יהי' כן דיפטרו הלוים את הבכורים והעודפים יתנו את הפדיון. ונ"ל הפעם בשלמא במדבר דכל ישראל היה במקום א' וגם היה להם מנין וא"כ היה להם יכולים למנות את בכורי ישראל וגם כל שבט לוי לידע כמה העודף משא"כ בא"י דהי' ישראל כחול הים וככוכבי השמים אשר לא יספר מרוב וכס"כ בה"ל דמפוזרים בארבע כנסות הארץ א"ל לידע כמה העודף ומחמת זה כולם מחויבים לפדיון ונדלחי אלו היינו יודעים בזיכרון שהלוים כמה כמו בכורי ישראל ושזים הם באמת היו פטורים מפדיון אך נעלמה מאתנו הידיעה. אמנם בשבט לוי נוסף דבר ברור הוא ודאי שפשוטי לויס המה יותר ויותר על בכורי הלוים וא"כ דין הוא שיפטרו אלו את אלו ולפ"ו הקשו חוס' שפיר דמקרא מוכח דפטורי בזמן הזה דמאי אמרת דלמא ק"ג לויס פטרו את ק"ן בכורים לויס א"כ מכס"כ יפטרו גם עכשיו מאחר דנדלחי הוי יחירים לויס פשוטים על בכורי לויס. וא"ל להק"ו וד"ק:

לקוטים מספר אמתחת בנימין

מסכת חולין

פרק ז מ"ג המפשיט בבהמה ובחיה בטמאה. ופי' הר"ב בין שהיא טהורה שחטה והמפשיט טמא. בין שהיא נבלה טמאה והמפשיט טהור. וחמיהני מה שלא פי' כמסקנת הש"ס דדף קכ"ג אליבא דרב נחמן דמתני' מיירי בטמאה דרבנן. דהיינו טריפה שחטה. וכדלבויה דשואל דלמר טריפ' שחט' מטמאה במוקדשין (ופסק הרמב"ם כן בפ' ב' מהלכות אבות הטומאות הלכה ה') אבל נבילה טמאה אפי' יתר מכדי אחיזה מטמאה דגזרי' דלמא לא אחי למיעבד אלא כדי אחיזה. וקא מעשרינן ליה ונפרק כ"ג מהלכות כלי' בסופו פסק הרמב"ם כד"ל. ואף על גב שגם רש"י פיר' במתני' דמיירי בטמאה דאורייתא לא יקשה עליו ז"ל. כי כך דרכו בכל המקומות. לפרש המתניתין כפי מה שפירש על דעת המקשן. כי הוא ז"ל כתב פירושו על הגמרא וסמך על המעיין בגמרא שיראה לפי המסקנא שיבטח הפירוש במשנה. כאשר כתב הר"ב בעל תי"ט בכמה מקומות. אבל על הר"ב שסמך פירושו על המשל' היה לו לפרש על פי מסקנת הגמרא ואפשר שסמך הר"ב על דברי הרמב"ם ז"ל בפרק א' מהלכות אבות הטומאות הלכה יו"ד שכתב גם המפשיט נבילה בהמה או חיה בין טמאה בין טהורה בין נסה בין דקה כו' דמוכה שפירש גם הוא המטנה דמיירי בטמאה דאורייתא מכל מקום כיון שהרב מהרש"ל ז"ל בחידושו וגם הר"ב משנה למך הקשו עליו שהוא סותר למאי שכתב בסוף פ' כ"ג מה"כ לא היה לו להציא ראיה מדברי הרמב"ם. וכמו שאמרנו בנימין דף ע"ג אמר לוי' אין כיון דקסי' רישא חסיפא לא איתמר בי' מדרשא ומשכ שתא היא זיל בחר סברא. וכ"ל הכא דפסק' דגמרא משמע דמתני' מיירי בטמאה דרבנן אבל לאחר עיון היטב נראה לי שדברי הרמב"ם ז"ל אינם סותרים זה את זה. אלא שהוא ז"ל פסק כרב הונא משום

רבי שמעון בר' יוסי שאמר לא שנו אלא שלא שירר בה כדי מעפורת. אבל שירר בה כדי מעפורת חבור. ועיין בפרק ח' מהלכות מעשה קרבנות הלכה י"ע שכתב נמי כדי מעפורת וע"כ רב הונא פליגי אר"ג. דליכו אמר דגזרי' לקרוע כולה. אפילו לא שירר כדי מעפורת דגזרי' שמה לא יקרע רובה. ורב הונא סבר דל"ן נריך לקרוע כולה. דלא גזרינן שמה יקרע רובה אפילו אם הטלית אינו רוחב יותר משני פעמים כדי מעפורת בזימנא. כיון דקרע עד שלא נותר כדי מעפורת שלם והוא רוב בזימנא. אפילו מדרבנן טהור. דלא גזרו חכמים שמה לא יקרע רובה. אבל אם הטלית גדול הרבה וקרע רוב הגרסה לשינים מכל מקום אם נשאר כדי מעפורת. גזרו חכמים טומאה כיון דראוי לבגד. ואף על גב דפליגי רב הונא אר"ג במה שאמר דגזרו חכמים שיקרע כולה. אבל אם קרע רובה פתא דגזרינן שמה לא יקרע רובה. דכה מלינו דפליגי עליה. מכל מקום מורה רב הונא לרב נחמן היכא שהיא פלית טבולת יום וקרע בה רובה ושירר כדי מעפורת. מכל מקום טהורה מיד שזיון שלא חס עליה להשכיחא ק. לא יחוס לקרוע עד שלא ישאר בה כדי מעפורת. וזו היא כוונת הרמב"ם. ומעתה נדקו נמי דברי הר"ב דלא גזרינן שמה לא יקרע רובה. אלא דחכמים גזרו היכא שהוא כדי מעפורת דראוי לבגד ודוק: מ"ה קולית המת וקולית המוקדשים. הנוגע בהן בין סתומים ובין נקובי' טמא. ובפי' הר"ב קולית. כל עגם שיש בו מוח קרוי קולית. וקולית המת הנוגע בהן. בין סתומה ובין נקובה טמא. דהא עגם כשטורה נמת מטמא במוע ובמשא. כדכתיב או בעגם אדם. וחמיהני על הר"ב מה שלא פי' מתני' אליבא דהלכת' וכאוקימתה דר"י בגמ' דקאמר מאי טוע דקתני מאהיל. וכיון דהוא אסבר לן דקולית דקתני במתני' היינו שיש בו מוח. וא"כ אפילו באהל נמי ליטמא. דהא ר"י סבר דמוח שזכנים מעלה ארוכה מנחון. ופסק הרמב"ם כן בפ"ב מהלכות אבות הטומאות הלכה ה' ונ"ע:

ספר מלאכת שלמה

מהגים שלמה עדני זצ"ל חד מרבנן קשישאי בעה"ק חברון ת"ז תלמיד הג"מ בצלאל אשכנזי זצ"ל.

בעוה"י בורא קדושים. נתחיל סדר קדשים: ובעזרתו הוזכר בריה אחים. נתחיל מסכת זבחים: וראיתי להעתיק הנה הקרבת הרמב"ם ז"ל על סדר קדשים*) לרוב תועלתיה לכתחילין לעיני בענייני הקרבנות ואפילו לחכמים הנשאלים עיקר מעקריהן השכחה מצויה ביניהן ולכל הפחות בכעף א' יהנה וישמח ויגיל לכו בהן וזהו בעזר הקב"ה:

מסכת זבחים

פרק א כל הובחים וכו'. תוס' ר"פ המנדר. וכתבו שם האי אלא שלא עלו וכו' סיו כמו רק או כמו אכל ע"כ. ואיתה גמרא פ"ק דמנחות דף ד' וזכוס' פ' המנחת דף מ"ח. וכתבו הם ז"ל כל הובחים שזבחו וכו' עבודה קמייתא דק"ט וי"ט קבלה והולכה וזריקה נדקתני סיפא לקמן ושני קדש שייך בהך ד' עבודות כגון עולה לשם עמים אבל שני בעלים לא שייך אלא בזריקה כגון שוחט או מקבל או מוליד קרבן ראובן ע"מ לזרוק דמו לשם שמעון ע"כ. אמר המלקט נלע"ד דבבא דלמרינן דשני בעלים ליתיה אלא בשוחט ע"מ לזרוק או מקבל ע"מ לזרוק קדש קאה דנקט תנא כל הובחים שזבחו שלא לשמן ולא קחני לזרוק כדמוכה גמרא יתא קאה דנקט תנא כל הובחים שזבחו שלא לשמן ולא קחני שזבחן שלא לשמן וכו'. ועוד אפשר לומר דמשום דזבחן משמע דקאי אכהן שבנד משום הכי נקט שזבחו דקאי נמי אכל הפסולים ששהסו וכדחנן לקמן רפ"ג: אלא שאלו עלו לבעלים לשם הובחה. וזריך להביא אחר לחובתו או לנדנדו אבל נדנד אש שחט שלא לשמן אינו זריך להביא אחר דהא אפילו אם אכלה אינו חייב באחריות חוס' הרב רבינו פרץ ז"ל. ואות דנרסי שלא עלו לבעלים משום הובחה. ועיין במה שפירש ר"ע ז"ל במלת אלא ברפ"ק דמנחות. וביד פ"ד דהלכות מעשה הקרבנות סימן י' וברפ"ג דהלכות פסולי המוקדשין וברפס"ו. ואם היא הודרה או כבשי עזרה נכסחו שלא לשמן ס"ל לרבינו הקדוש בפ"ק דפסחים דף י"ג דלע"ז דההודרה או כבשי עזרה ככריס והאכלין לשם שלמים בעלמא מכל מקום הלחם אינו נאכל דקוין דכבשים אין שני עיניהם דלא לא עלו לשם חובה אלא שם שלמי נדבה עליהם מי יחירו: חוץ בן הפסח. דבפסח כתיב ועשית פסח עד שיהו כל עשיותיו לשם פסח ועוד כתיב ואתרהב זבח פסח הוא שחטה זבחה לשם פסח והכי חרי קראי חד לפסול אם נעשה שלא לשם פסח וחד לפסול אם נעשה שלא לשם בעלים עכ"ל ר"ע ז"ל. אמר המלקט מומלת הוא ילפינן לעכזא לפסול בין בשני קדש בין בשני בעלים דאי לאו הוא ה"א קראי איו למנוה מן המזבח והואיל ונלי קרא בזבחה ה"ה שאר עבודות ורב אפי' יליף לה דהיקשא דשלמים בקרא דזאת התורה דהחם נמי כתיב פסח כדתיבא דלמר קרא סמוך לקרא דזאת התורה להקריב את קרבניהם זה כבוד ומעשר ופסח דהקריבן הכתוב לשלמים מה שלמים בין שני קדש בין שני בעלים אף כל בין שני קדש בין שני בעלים ומהאי קרא לא ילפינן רק למנוה כמו שנכתוב בסמוך ומקרא דועשית פסח ילפינן לעכז בכל עשיותיו בשני קדש ומקרא דואמרתם זבח פסח לעכז בזבחה בשני בעלים וכוון דנלי קרא עכזא בזבחה ילפינן שאר עבודות לעיובא דקראי. למנוה הו' ילפינן כשלמים מה שלמים בין זבחה בין שאר עבודות לא חלקה בהם למנוה כדיליף רב אפי' נופיה מיתא היול יעשה זבח שלמים שחטה כל עשיותו דהיינו שחיטה וקבלה הולכה וזריקה לשם שלמים גלא שני שם בעלים. ושני קדש יליף לה מקרא דלחם זבח שלמים שחטה זבחה לשם שלמים וכן נמי כתיב המקריב את דם הכלמים שחטה קבלה לשם שלמים וזריקה כתיב הזורק את דם השלמים ובהולכה כתיב והקריב הכהן את הכל ואמר מר זו הולכת אברים לכבש אף פסח נמי לא החלוק בו בין זבחה לשאר עבודות לעכז. ומלת הוא דריש לה לנלווי על הוא דנבי אשם דלא ילפינן פסול מנייה כדאמר ליה ר' יהושע לר' אליעזר שהיה דורש אשם הוא לשמו כשר שלא: שמו פסול וקא מהדר ליה ר' יהושע פסח נאמר זו הוא בשחיטה לפיכך שלא לשמו פסול אלא אשם דלא נכתב בו הוא אלא לאחר הקטרת אימורין והוא עגמו שלא הוקטרו אימוריו כשר לא חשיב מיעוטא: וחמארת. דנחמארת נמי כתיבי חרי קראי כתיב וחסה אורה לחמארת שחטה שחיטה לשם הפסח עכ"ל ר"ע ז"ל. אמר המלקט ואפ"ן דהאי קרא נחמארת חלב כתיב חמארת דע"ז ילפא מינה שכן כרת כמותה וחמארת דשמיעת קול יבשוו ספחים וסומארת מקדש וקדושי אחיין במה הולך חמארת חלב וחמארת נידר ומלוער דכי פרכת מה לחמארת חלב שכן כרת חמארת נייר ומלוער יוכיחו מה לחמארת נדר ומלוער שכן יש עמדה למים אחרים חמארת חלב הוכיח הדר השוה שבהן שכן חמארת וזריבין לשמה בין בשני קדש בין בשני בעלים אף חשי חמארת חמארת דשמיעת קול וזבחי ספחים וסומארת מקדש וקדושי. ונבי חמארת נייר כתיב ועשה את

חמארתו ואת עולתו שיהו כל עשיותיו לשם חמארת ובמלוער נמי כתיב ועשה הכהן את החמארת שיהו כל עשיותיו לשם חמארת. עוד בלשון ר"ע ז"ל וכתבו ולקח הכהן מדם החמארת עד שחטה קבלת הדם וזריקתו לשם חמארת ע"כ. אמר המלקט בזריקה כתיב וכשר עליו הכהן מחמארתו שחטה כפרה דהיינו זריקה לשם חמארת והכי קראי לעכזא אבל למנוה ילפינן מהיקשא דזאת התורה משלמים כשאר כל הובחים ומשלמים לא חלקה למנוה אף חמארת לא החלוק לעכז וכו': הפסח בזבחו. אבל שלא בזבחו לא ואפילו שחטו לשם עולה. תוס' ז"ל: ור' אליעזר אומר אף האשם הפסח בזבחו והחמארת והאשם בכל זמן. נלע"ד דהא דלמר קחני במילתיה דר' אליעזר הכפסח בזבחו וכו' אפשר לומר דחמארת לרמוז לנו דלעמיה דר' אליעזר משום דיליף אשם מנבייית דפסח וחמארת דלע"ז ל"ל אשם לחמארת דהא חמארת דמס' למעלה ואשם דמו למטה הא פסח דלמו למטה ופסול וכי פרכת מה לפסח שכן ימנו קבוע חמארת חובתו ואיביעית אימא משום שנאמר באשם הוא כי חמארת וכי פרכת מה לחמארת שכן נאמר זה הוא בשחיטה אבל אשם לא נאמר בו הוא אלא לאחר הקטרת אימורין והוא עגמו וכו'. הכתיב חמארת כתיב ואין משיבין על הטיקס: דחמארת באה על חמארת והאשם בא על חמארת. ובגמרא רמי רבא חנן דגלא לשמן לא עלו לבעלים לשם חובה דמשמע דעוקר שמייהו כהדיא הא סהמא עלו נמי לבעלים לשם חובה דאי ס"ד סהמא פסול הכי קיימי צ"ד ומתנו תנאי מילתא דמפסול בה דחנן לקמן בפס"ד אלא ודאי סהמא עלו לבעלים לשם חובה. ורמיהי דתמן ברפ"ג דמסכת גיטין כל נט שנכתב שלא לשם אשם פסול וסמא נמי פסול דלחנן החם הכונה הופסי גיטין זריך שניה מקום האים ומקום האשם אבל אם כתבו הספר לשם אשם שיהא מוזמן לכבינוא ארס אלא ששמו כשם אשהו כן פסול. ושני רבא נופיה זבחים שחטה לשמן עומדים וכל כמה דלא עקר שמייהו כהדיא לשמן עומדן אשם נכחמא לאו לגירושין שו: דת ואפילו זבחה חמא בעלה מ"מ לאו להגרש נטס זה שומרה וגם אם לא ירלס לא יגרשה אלא שלא תשמטו הלך סהמא נמי פסול. ועיין במה שכתבתי שם רפ"ג דגיטין בשם רבינו פרץ ז"ל: ב יוסי בן חוני וכו'. יש להמיה אמאי לא הניא הגזבחין לשם פסח ולשם חמארת כדנקט ח"ק ברישא כל הובחים שזבחו וכו' ואמא דח"ק כיון דלייטריך למיתבי כל הובחים נקט נמי שזבחו אבל הכא חמ"ג דלייטריה דח"ק קאי לא חס ונקט לישנא דרוב המשניות ששניות בלשון שחיטה. ואיתה בס"פ אלו דברים בפסח. ובגמרא ח"ד יוחנן יוכי בין חוני ור' אליעזר אמרו דבר אחד דר' אליעזר נמי פסול באחרים הנחמין לשם פסח בזבחו ולשם חמארת בכל ימות השנה. ורבה אמר באחרים לשם חמארת פלגי יוסי בין חוני ור' אליעזר דלא פסול ר' אליעזר אלא באחרים לשם פסח אבל באחרים לשם חמארת נחמארת אמרו דבר אחד דר' יוחנן מחדא ברייתא. והוסי' כתבו בספר ר"ת ז"ל דרבה לא בא אלא לפרש דברי ר' יוחנן ור' יוחנן עגמו מודה דבאחרים לשם חמארת פלגי ולא אמרו דבר אחד אלא מאחרים לשם פסח. ור' יהושע פלגי עיני דר' אליעזר וס"ל דאף השוחט אחרים לשם פסח בזבחו כשר ולא מפסול אלא כשה לשם אחרים ועממיהו מפורש בגמרא בבבליהא ואיתה נמי בפ' המיד נשחט דף ס"ג והתם ס"פ אלו דברים מסקין דלע"ז דיוסי בן חוני ס"ל כר' אליעזר מ"מ אם שחט אחרים לשם פסח ביום השבת ס"ל כר' יהושע דפטר נחמיהו דהתם פ' אלו דברים: שבעין ארי עזריה. פ' היה נוסל דף כ"א. ובמדרש רבה פ' קדושים דף קכ"ג נרסין שמעון אחי עזריה אומר משמו והלא שמעון היה גדול מעריה אלא ע"י שהיה עוסק בפרקמיתא ונותן בפיו של שמעון לפיכך נקראת הלכה על שמו ע"כ: לשם גבוה כהן בשרין. ר' זירא צעי בגמרא אי כשרין ומרזין קאמר ונחמיה פלגי לשם גבוה מכשיר לנמרי ובגמרא פסול לנמרי ואילו רבנן בהריויהו כשרין ואין מרזין קאמרי או דילמא כשרין ואין מרזין כח"ק קאמר ולא פלגי אלא בגמרא דלמר פסולין לנמרי. ובעת אפי' נמימר דכשרין ואין מרזין קאמר מדערה תנא לאשמעינן בתרתו כבבי גבוה ומקד דכבוד לאו בר רזוי הוא אלא אחר לנלווי ארישא דכשרין ואין מרזין קאמר ואידיה ליה בגמרא דלילמא היא גופא אשמעינן דאפילו בקלים וקלים נמי איכא גבוה ובגמרא חמ"ג דהא תנא ליה ליתן בפ' כל החדיר הא עיקר והיה אברא דאחריה נכסה. ונלע"ד דהא דנקט

קדשים ח"א לב

מלאכת שלמה

רש"י ז"ל וכן רש"י ז"ל לפרושי בריש פירקין שזכרה טלה לשמן כגון עולה לשם שלמים נקט הכי להשמיטין ברוחא דלפילו קדשי קדשים דהיינו עולה ששחטה לשם קדשים קלים דהיינו שלמים כשרין ורלח כשמיטין אחי עוריה שאמר קדשי קדשים ששחטן לשם קדשים קלים פסולין לגמרי וכל שכן לת"ק שלמים ששחטן לשם צבור ולגם מעשר דקשרין דהא סוף סוף דהיינו מינו קדשים קלים הוו. עוד לנע"ד דנקט עולה לשם שלמים אש"י דה"ל לפרושי השחתת או אשם לשם שלמים דהוה נמי קדשי קדשים לשם קדשים קלים והוה נמי ברוחא טפי דהא עולה ושלמים שוו מיהא בהא מילתא דהיינו ז' ב'ין ב'נדר ונדרה משא"כ תעבא ודאשם משום לאסוקי נמי סברת שמעון בן עזרי לנסמך דקאמר טבל הפזים האגלין וכו' למעוטי עולה שאינה נאכלת דוק: ג' בן בתירא פוסל וכו'. תוס' פ"ק דמנחות דף ה'. ונגמרא א"ר יוחנן פוסל היה בן בתירא בפסח ששחטו ב"ד שחיתו בין לבטו בין שלא לשמו לשמו דבעינן בין הערבים שלא לשמו האיל ומקצתו ראו: לבעלים לישם חובה. כ"ל. ונגמרא קאמר רב כוהן דבן עזרי מקל וחומר יליף לה דהוה ליה ומסקי בנגמרא דבן עזרי נגמרא נמי לה מפי שבטים ותינו זקן והא דקאמר רב הווא ק"ו לא אמרה אלא לחדד זה תלמידו שיקשו לו תשובה עליו א"כ שיתנו לבס ליהויה היריפים לדרום קלים ומעורר מאלוהי בן עזרי. וז"ל פ"ו הלכות פסולי המוקדשין סי' י"א: ד' שהחובה וכו'. תוס' פ' השוחט דף ל"ט: בשחיטה ובקיבול בהילוך ובזריקה וכו' ר"ש מכשיר בהילוך שהיה אומר אי אפשר וכו'. כך הגיה ה"ד יהוסף ז"ל וכתב קן מלאחי בכל הספרים: ר"ש מבשיר בהילוך. ת"ק דרייה הוא ר"מ כדמוכח בת"כ פ' זו פרשה ה': אבל אפשר שלא בהילוך. כ"ל: ש"רש"י בצד המובח וזורק. בהולכה רבתי פליגי פירש בשוחט רחוק מן המזבח אבל בהולכה וזרתי פ"ו ב"ד המזבח כ"ע ל"ס דפסולא ופסולא משום לעבודה שתי אפשר לטענה היא: רבי אלעזר וכו'. וראה ד' אלעזר נרסין בלי יו"ד דהא אהא לאפוגי אר"כ והוא ר' אלעזר בן שטע. אכן תמתי שמא"ז בריש ז"ל כתיבה יד מונה בסוף פירקין וכמו שהוא מונה בספר בנין שלמה לרחבת בצלאל שחברתי ח"ל אין מחלוקת בין ר' אלעזר לת"ק צבור והכניסו אלא ר' אלעזר אר"כ אשה קאי ופליגי דר"ש קאמר דאין מחשבה פוסלת בהילוך כלל ע"כ. וע"כ בספר קרבן אהרן פ' זו פרשה ה': המחשבה פוסלת. מחשבה דקדשים היא דבור כמחשבה דלנוחית יד [הגה"ה שיון ב"ד] דיורה דשה ריש סימן רע"א דף ט"ז ע"ב על ז']. והביא ראיה לזה סמ"ג בגמ"ל סימן שני וכן ג"כ פירש רש"י ז"ל בפסחים פ' תמיד בשחט דף ס"ג ח"ל כל מחשבה דקדשים מוליא בפיו הוא. [הגה"ה נלע"ד אני הדיוט ולהכי קרא שמו פיגול ע"י מחשבה ודבור בפה נעשה פיגול והיינו פיגול טעריקין פי גיאל לכוון לשם מנואל. וזוה"כ יובן מה שדרשו רז"ל על פסוק שאמר יחוקלו ולא בא כפי צד פיגול שלא אכלתי מנחתם שהורם בה חכם כלומר לא אכלתי מנחתם שהיו האון הטע מליין צפיהם עליה שהיא ספק גיאל ויפור עד שהתקן החכם להורות בפיו שהיא מותרת ואינה גיאל כלל]. וכן כתב ג"כ ממליטין בפ' ב"מ דף מ"א ורש"י דמנחות וכן הוסיף תוס' ז"ל שם מההיא הוניה דהתם בפסחים וכן כתבו בשחט דוכתי ובריש פירקין ובפ"ה המפקיד ובפ"ה כל המנחות בלות מנה דף כ"ה והרא"ש ז"ל ג"כ בהלכות קטנות. ותמתי קאח על מנה שראיתי ברב המורחי פרשת סופרים בני פסוק לא תזבח לה' אלהיך כל דבר רע שפיטש רש"י ז"ל שהוא אוהבה לנפול בקדשים על ידי דבור רע כדאיתא בספרי כתב הוא ז"ל דהא דקאמר ע"י דבור רע לאו דוקא אלא אשילו ע"י מחשבה רעה כדנפקא לן מלל יחשב ע"כ. וז"ל שם בהלכות פסולי המוקדשין פ"ג סי' ג' ד' ט' :

בבגדים ובכריזתה יד ורנל כתיב והיתה להם חק עולם: שטא פסול. אמרו זקני דרוס לא שנו אלא ממה שרץ אכל סמא מת מתור שמרס צבור מרה נמי ביחיד. ונגמ' פרי' עלייו: יושב. דכתיב לעמוד לשרת עב"ל ר"ע ז"ל אמר המלקט בנגמ' בבגדיהא לעמוד לשרת מזהו כשהוא אומר העומדין שם שנה עליו הכתוב לעבד: ע"ג רגלי חברו פסול. יומא ס' הוילוי לו דף ל"ח. וכתב הרמב"ם ז"ל אקבל בשמאל פסל ח"ל והעבודה לא תהא אלא בימין ר"ל קבלת הדם וזיקתו והוא מה שאמרו כל מקום שנאמר בו יד אינו אלא ימין וזה בענייני העבודה בלבד הוא מה שאמרו כל מקום שהוא אומר יד פסח הוא ימין ור"ש אומר הוילוי ואינו אומר בקבלה יד אלא ולקח מדם הפר ולקחת מדם אש קבל בשמאל כשר ותכניס איהם למדין אלא מה האצבע לפי שנאמר בקבלה אצבע וזה ענין מה שאמר ולקח הכהן מדם ההשחת באצבעו והחן שלא תהא קבלה אלא בימין ע"כ: קבל בשמאל פסל וכו'. פ"ק דמנחות דף י': ור"ש מבשיר. סבר מקרא דרש: נאחריו ולא לפיו ור' אלעזר בריה סבר מקרא דרש לפיו ולא לפי פיו ולא נאחריו דליהו דריש אצבע אולקח דהיינו לפיו ולא אונתן דהיינו וכו' עד דכתיב בפר האולאים ולקחת מדם הפר ונתת על קרנות המזבח באצבעך ולא דריש להאי אצבעך דלמולאי אולקחת שהוא לפי פיו. ונגמ' תהא טהא אצ"ק דמנחות דף י'. זקן בשמאל פסל ור"ש מכשיר נמי צוריקה ופירש רש"י ז"ל בשאר כל הפזים דלא כתיב בהו אצבע אלא וירקן הכהנים אבל צוריקה תעבא מודה ר"ש כדאמרן לעיל באצבעו ונתן טלה ההא תנינה אלא בימין ע"כ ור"ש ז"ל נראה לו כדרך ראשון שהשיב לרבינו יעקב מאורלינגא דגרסי' בבגדיהא זו מלק בשמאל פסל ור"ש מכשיר. ואיזה בהוסי' ר"ש ויאל דווקא נשפך עד הרצפה. פ' הוילוי לו דף מ"ח ובפ"ק דמכילתין דף ט"ו: בפי' ר"ע ז"ל דהא כתיב וזה כל דם הפר ישפך. אמר המלקט ונגמרא פירך והא היא קרא בשפיכה ממה כתיב ולא בקבלה ומתיי' אלא מה ענין לשירים דהא ליהא לכוהני דם שצבר נתן. ממה על הקרובה הוסי' ענין בקבלה: שלא כנגד היסוד. תוס' פ' כל המנחות בלות מנה דף ל"ו: בפי' ר"ע ז"ל נלע"ד שרץ ליהויה קד כמו ע"כ הכנה שאינו מקום מתן דמים או כמזבח טלה כנגד היסוד וכו': בסוף לטונו ז"ל כיון שהגיע דם למזבח נחשבו הכעלים ע"כ. אמר המלקט אבל בשר פסול דלכפר כתיב לכפרה הקשתי כל מקומות המזבח ולא להטיר בשר צוריקה הוא דשריא ליה דכתיב וזה וצחק יסודן וכדכר והכשר תאכל: וכדכר בתו"ש ועיין במשנה ב' פירקין לנקמן דאסיפא הניין למסה וכו' היתהין בפנים וכו' נמי קאי כמו שפירש שם בס"ד ע"כ. ואין דבריו אשר הם מובנים. ואיזה בת"כ פרשה ה' דהיינו ז' דפ' אחרי נוח. ונגמרא פירך לשמאל דלוקי מתניתין דפ"ה ר"ע ז"ל וזוקי לה נמי כשנתן טלה במקומו בשחיקה מאי אין זו כרת פשיטא דכיון טלה חישב חוץ לזמנו דאין זו כרת ומתיי' דה"ק ואם נתן במחשבה דחוץ לזמנו פסול ואין זו כרת ואיזטרך לאשמיטין דאע"ל לענין כפרה במקומו דמי מחשבה פסול לא חייילא הוילוי ולא שרי בשר באכילה. ומה שכתבו בתו"ש שהרמב"ם ז"ל כתב דנגמרא מקאי' היא שכתבתי לא מלאחי בפי' הרמב"ם ז"ל שלפני: הגיהנתן בפנים. צבתי הקדשים או על מזבח הזהב: ה' השריח את הזבח לזרוק דמו בהוץ וכו'. רפ"ג דהכות פסולי המוקדשין: או בויה מבשרו למחר. או לאכול בויה שיעור האליה לחרור פגול קד' ז"ל ואיזה בת"כ פרשה זו פרשה י"ב וגם ת"כ פרשה ה' איכה תחיי עונה דילי מקראי טובא אוהבה למחשבה פגול: בפי' ר"ע ז"ל בויה מעורר האליה הא קמ"ל דעור האליה לאו כאליה דמי ע"כ. אמר המלקט דכתיב חלבו האליה חלב ולא עור: וכדכר בתו"ש ומ"ש הר"ב והוה מחשב דבר שדרבו לאכול דהכא כו' והכ"מ שהחיק לשון הרמב"ם וכו' פ' לטון הרמב"ם ז"ל שלש השחיקו כ"מ בלחן עור שחת האליה: עוד בסוף לטונו של ר"ע ז"ל להקטיר דבר שדרבו להקטיר פסול. אמר המלקט הא לאכול דבר שדרבו להקטיר דהיינו אליה כשר והלא כר' אלעזר דתני לקמן פ"ג לאכול דבר שאין דרכו לאכול ולהקטיר דבר שאין דרכו להקטיר כשר ר' אלעזר פוסל ואיכה נמי אוקמתו אחריני גמ' לשמאל ולרוב הסדף דשמאל מוקי לה כר' אלעזר דס"ל מחשבין מאכילת מזבח לאכילת הדם ומאכילת ארס לאכילת מזבח ועור האליה שפירא לכו לבני הישיבה דכאליה דמי ורב הקדש אוקי ליהני' כאליה שז נדי שאינה קריבה. ונגמרא מפ' מר מ"ס לא אמר כמר. ואיזה בהוסי' דר"ש קומץ רבה דף י"ה ולע"ד ז"ל שם צבור המחולל אלא לעולם דברי הכל: זה הבלל וכו'. בפירקין דף כ"ח. וז"ל כולה מתני' עד סוף סי' ה' רפ"ו דהלכות פסולי המוקדשין: ובלבד שיקרי' הבחיר במצותו. כך נקד סר"ר יהוסף ז"ל הק"ף בשב"א והר"ש בקמ"ץ וכתב קן מלאחי ע"כ: ד' והוה שלא קרב המתיר במצותו. כ"ל. וז"ל ספ"ד דהלכות פסולי המוקדשין: ה' לאכול בויה וכו'. פ' היום מקדש דף מ"י: בויה בחוץ ובויה למחר. מנערי ריש בתפוחו ור"ש בנו שנאמר לפני אביו אחי קלפס לוי על שלטונו והלא משהו ריש פ"ט: פ"ט: בניגמ' בנגמרא לכית וכית תק טו וכו' כיכא דלמחר כית למחר כית בחוץ בלי ווי דלוקי ר' יהודה דכתיב פרש' טפי אבל מיסב על וית א' לאכלו למחר חוץ למקומו כהא מודה ר' יהודה דהוא מחשבה שזכרה היא דאכילה גוסה דכתיב לאכול למחר חשיב בחוץ וכדא' אכילה היא ולא היא פיגול דלא קרב המתיר כמחזרו וזו היא שאלה לוי דרבי שרמון: א"ר יהודה זה הבלל וכו'. פרק קמא דמטילה דף ל': החבבים אומרים זה וזה פסול ואין בו ברת. קאיא לע"ד הנמים היינו ת"ק וז"ל לתרן בדוקא לתת לאשמיטין דאע"ל דר' יהודה אילן בשמיטת דר"מ דתפוס לשך ראבא דמזבח

פרק ב כל הזבחים שקבל וכו'. ירושלמי פ' כינז אילין. וז"ל רפ"ד דהלכות ביהא מקדש וכו' ד' ורש"י וכו' י"ז י"ח ורש"י ובפ"ה דהכות פסולי המוקדשין סי' כ"ה כ"ז ובפ' שם סי' י' וברש"י: זר ואונן. הא דלא תהא בעל מוס וחטויין ופרושי רש"י משום דכתיב בהן תליל בהדיא תוס' ז"ל: בפי' ר"ע ז"ל זר פסל דכתיב וימרו מוקדשי בני ישראל ולא יחללו. אמר המלקט פ' אש"י דהאי קרא כתיב גבי הכהנים דלזכרון להקריב בשמחה מדה"ל למחבת וימרו מן הקדשים וכתב בני ישראל ויתירא לדרשא דהורים נמי אף הם יזכרו כדי שלא יחללו לומד על זר שעבד שחלל את הקדשים ופסלם ככהן ממה שעבד: עוד בפי' ר"ע ז"ל אונן מי שמת לו וכו' עד ז"ל עבד הלל חוץ מר"ג שהוא מקריב אונן. אמר המלקט דכתיב בכ"ז לחבו ולאמו לא יטמא וסמך ליה ומן המוקדש לא יאל לוומר אף ביום שמת אנו ואמו אין צריך לטמא את המוקדש אלא עומד ומוקריב ולא יחלל שאין הקדשים מהחללן כשר הא דהיום טלה יאל ועבד חלל ואיכה מאן דיליף מהן הקריבו הני הקרבתי מכלל דהי אוננו שפיר אשחרו ותרויבו וזו ואין איכה נמי בנגמרא מתן דיליף לכו בקל וחומר: טבול יום. ואח"כ הני טמא וזו ואין צריך לומר ר' יהושע ומוסא דאיכה תרי קראי הני תרויבוו והא דלא תני טמא ברישא תיחא ליה למיתני טמא כהדי ערל כדאכתן צ"ה הערל וכתנינה ועור איכה תהא דגריבי ליה לפרל כי טמא אייכו טימא דמג' דלא כותיה וכו' תוס' ז"ל. ונגמרא תיאר ר' סימאי אומר רמו לפגול יום שאם עבד חילל מין ת"ל קדושים יהיו ולא יחללו אש אינו ענין לממא דנפקא לן מימרו והניו ענין לפגול יום: כחומר כבורים. דאמר קרא וכפר עליה הכהן וטהרה כפרה מכלל שהיא טמאה: ושלא רחוק ימים ורגלים. אחי חוקי חוקה ממוסר

בדמיונה גמורה אביבא דרב דמי דהכי ס"ל לר"מ נבי הרי זו תמורה עולה תמורה שלמים דכפ"ה דמסכת תמורה וסד"ה הוי ר' יוסי בר פלוס תמורה לר"מ ההם יחיד לגבי רבים ולית הלכה כותיה קמ"ל לחכמים דהיינו ת"ק דהוא ר' יוסי דהלכתא כותיה : זה הכלל מפי' גמורה לאחיו עבודה אחת דלמריין בה נמי הכסף לשון ראשון ודפירש ר"ע ז"ל : לאכול בחצוי זית ולהקטיר בחצוי זית. בירושלמי דפסחים פ' תמיד נשחט. וגמורה בני רבא חשב לאכול כזית בשני בני אדם מאו בחר מחצבה חליץ והא חיבא שיעורא או בחר אוכלין חליץ וליבא שיעורא ופסח ליה אביי מדיוקא דמהינתין דקמי לאכול כהני זית וזקטיר כהני זית כשר שאין אכילה והקטרה מנשרפין הא לאכול ולאכול דומיא דלאכול ולהקטיר והיכי דמי בשני בני אדם שאין זית אחד שלם לאכול אחד מנשרף ס"מ. ובגמרא לדיק חו עממא דלאכול ולהקטיר הא לאכול ולאכול דבר שאין דרכו לאכול מנשרף והא קתני רישא לאכול דבר שדרכו לאכול את שדרכו לאכול חין שאין דרכו לאכול לא ואוקי לה ר' ירמיה כר' אליעזר דס"ל מהשבין מאכילה אדם לאכילה מונח ומאכילה מונח לאכילה אדם דהני לקיין בפ"ג פסחים את שובח לאכול דבר שאין דרכו לאכול ולהקטיר דבר שאין דרכו להקטיר כשר ור' אליעזר סתם לאוני אמר אפילו תימא רבנן ולא תימא הא לאכול ולאכול דבר שאין דרכו לאכול אלא תימא הא לאכול ולאכול דבר שדרכו לאכול ולא לדיוקא אחא אלא עיקרו גופיה אחא לאשמעיין דלאכול ולהקטיר לא מנשרף אלא דבשר לאכול ואימורים להקטיר הוי מחשבה דהאי כי אורחיה ודאי כי אורחיה ופד"ה לנשרף קמ"ל. וביר ספ"ד דהלכות פסולי המוקדשין ובפס"ו סימן ב' :

נקרא מונח ומה שלמשה ממנו אינו נקרא מונח כיון שאינו כנגד היסוד אלא שקצת לפי זה מה ששניט בפ' אהירו מקומן בענין הכבוד והמשער ודמן עטון מהנה א' ובלבד שיהיו כנגד היסוד נראה שש"פ שיהיו ע"ג המונח ממש צריך כנגד היסוד וזה כפי' רש"י ז"ל וי"ל מ"ג ובלבד לתחילה ולא לעבודה והרמב"ם ז"ל בתנורו לא כתב לשון ובלבד נראה מדבריו דהיינו לתחילה ולא לעבד עכ"ל ז"ל : צורך לשון ר"ע ז"ל תימא לא זריבא אמר המלקט ובגמרא פריך ונפוי דחוי דהא פראה ונדחה הוא ואמאי לית ליה תקנתא בחורה ור' ירמיה אוקמה כתנן המזרי דלית ליה דמיוין דלכתבין בר"פ שני שעירי ורב אפי' אוקי לתמיתין אפילו כר' יודא דלית ליה דמיון דחוי דכתנן פ' שני דמיון ועד א"ר יודא נשכר הדם ימות המשתלח מת המשתלח ישכר הדם הא שמעיין ליה דלמך איהו גופיה כל שבידו לא הוי דחוי דהני בפ"ג דמסכת פסחים ר' יודא אומר כוס היה ממלא מדם התעורבת וזרקו זריקה אחת ע"ג המונח כנגד היסוד ומתמיתין נמי כל הכר צידו לתקן ולהחזיר אבל נבי שער המשתלח אין צידו דמי יומר דיבתי ליה ארמי : ג' השורש את הובת וכו'. פ' קבלה דף כ"ח וסוף אורו פקד : ר"א פוסל. שני במ"ג בפ"ג דלעיל. ובר"פ הקומץ רבה הניחו ר"ע ז"ל : לאכול בחצוי זית וכו'. שני במה שכתבתי בספר רש"י ז"ל ר"פ הקומץ רבה. וביר פ"ד דהלכות פסולי סו' י"ח : ד' השורש את הובת וכו'. עד סוף הכ"ה ביר ט"ז ובפ"ח סימן כ"ג. ומפי' רש"י ז"ל משמע דהוא גריס צבא דשחוטת את המוקדשין קודם האי צבא שכן הוא שם בפירושו ז"ל אפילו בתלמוד המונה ע"י הכר בללא אשכנו ז"ל : מן הקרבים וכן הפלפלים. כ"ל : הוי לרובנו או הוי לרובנו. את דלא גרסי ליה במה דלא גרסיין לה במתני' דלעיל וגם ה"ר יוסף ז"ל מקוין : ד' לאכול שילוי או שילויא בחוץ לא פיגל. ה"ה למחר תוס' ז"ל. וכן פ' ר"ע ז"ל וגם הרמב"ם ז"ל ופסחים הוא וצדא מדוקדק לע"ד דכנס בחוץ למקומו ולא בשלש פגול דהוי לשון דחוי לזמנו. ובגמרא לדיק רבא לפישי לר' אליעזר השוחט את המוקדשין לאכול שליל או שילוי בחוץ לא פיגל והדר הני ז"ל המוקדשין וצ"י תורין חין חייבין עליהם משום פגול הא שליל ושילוי חייבין אלא ודאי מהמת מחשבת וזה מתפלגין מהמת מחשבת עומן חין מתפלגין. וקדק ר"י יוסף ז"ל ג"ל המוקדשין היות בש"ל פה"ה והל"ל ביר"י : ד' שרשו ע"מ להביא את דמו או את אשוריו למחר או להוציאם לחוץ ר' יהודה פוסל וחכמים סבשירין. בפ' קבלה דף כ"ה. וביר בפ"ג דהלכות פסולי המוקדשין סי' ה'. וביר"פ הקומץ רבה איתא דר' יודא סבד דלהיית דמנו למחר דברי הכל פסול חין לרענן דין ור' אליעזר ר' אליעזר בן שמעון פליגי עליה ההם דלף בור ר"א פוסל והכמים מכשירין כי היכי דלעילי בלאכול דבר שאין דרכו לאכול ולהקטיר דבר שאין דרכו להקטיר ות"ק לידהו ס"ל דלהיית דברי הכל כשר ור"ע שם דיבור המתחיל אלא לעולם דברי הכל פסול : שלא כנגד היסוד. או על המונח שלא כנגד היסוד. ובגמרא פריך ונפולוג נמי ר' יודא ככולו הואיל ופעמיה מהאי סברא שפתיק ר"ע ז"ל ומשני בהי מימיהו נפולוג כשובר עלמות הפסח ולאכול ממונו או יבחה גופיה מי קא מפסלי אה היה שובר את העמות או אוכלו לא. שילבולו פמולא שיקריבו פמולא זבחה גופיה וכו' פירש דהאי יקריבוו באימורים קאמר דומיא דלאכולו כבשר וכן אה יאפלו עמאיה א' ערליש זבח שזרק דמו כהלכתו מי מפסיל הקרבן למפרע מלרעות ל"א כל כמייה פירש דלא שמשו לו המאוא או הערליש. וכן בלגריז דמו צדס פסולין לא פליגי דר' יודא לעמיה דלמך לקמן פ"ה וגם בפ' כסוי הים חין דס מבטל דס וכיון דשירוב לא פסול מחשבת שירוב נמי לא פסלה והדר פריך דפולוג בתינתן בחוץ שחב ליהנס בפניה דהאס ודאי א' הוי יחיב הפסלה החלוונה בפניה מופסלה דכתיב וכל תהלת אהר יובא מדמה וכו' ומשני דהנח דמנהי' ס"ל אליבא דר' יהודה דחשיב לחין החשבת בפניה לא פסלה דגורת הכתוב היא דמחשבת חוץ למקומו לא פסלה אלא במקום המשולש צדס ובבשר ובאימורים דהיינו חוץ לעורה מונח שבשעת היתר הכמות נשתלם בכל אלה דכתיב נבי מחשבת חוץ למקומו שלישי יתירה בפרישת קדושים לאשמעיין הא ולאפוקי היכל שאין בו הקטרת אימורין ולא אכילה בשר אלא זריקת דס בלבד והא דלא פליגי שחב ליהנו ע"ג הכבש או שלא כנגד היסוד לע"ד דמחרון במה שחרנו נמי על לחין את כתיבתן למעלה למטה ומהינתין למטה למעלה חשב דס' לר' יהודה שחבבו לריוק את הדם על המונח אפילו שלא במקומו כאלו חשב לזרוק במקומו וכו' כדפירש ר"ע ז"ל וודאי דלא גרע כבש ושלא כנגד היסוד מניחין למטה למעלה ולמעלה למטה כן לע"ד. ומיהו התינתן בפניה שחב ליתנס בחוץ שהוא מקום משולש קשה דלמאי כשר ובת"מ הניחו נ"ב צ"ע. ובגמ' אמר רבא ומודה ר' יהודה בחיטוב ע"מ להוציא לחין או להניח למחר שאם חזר וחיטב בעבודה שמייה ע"מ לאכול חוץ למונו שחזר וקובעו פסול ולא למתין קבד נפסל במחשבת היטח ולא קרב המתיר כמותו :

פרק ג כל הפסולים וכו'.

הוא' הוסי' פ"ק דקדושין דף ל"ו דפ' האיש מקדש דף כ"ג. ובגמרא רפ"ק. וביר פ"ט דהלכות ביהא מקדש סימן ו' וברפ"ה דהלכות מעשה הקרבנות וביר"ה דהלכות פסולי המוקדשין סימן ב' וסימן כ"ה : שהשחיטה בשדה וכו' בנשאים. בגמרא מונח דנשי שוחטות אפילו לתחילה כ"ה : דהא דתנן שחטו דיעבר משום דנשי למנהי עמאיהם דלכתולה לא ולא קאמר משום דנשי למנהי נשים דקמי ברישא ומתן השוכה למה שכתוב בהלכות ארץ ישראל דנשי לא יאמרו מפני שדעתן קלה ועוד כתוב צדן שחט ולא צידן ערסו שחטת שחיתתן פסולה ונראה שם תומרות בעלמא שחיה אומר מדעתו אותו חסס ככתב הלכות א"י חוס' ז"ל הכל וגם ברפ"ק חלוצין : ובעבריים ובטמאים נרפסין וכדמפרש ר"ע ז"ל. בפירוט ר"ע ז"ל ומתא שחטת בקדשים וכו' לא משחתי לה אלא בסתין ארוך וכו' שחיה עומד חוץ לעורה ע"כ. אמר המלקט ודלא כשמעון הפימני דלמך שחטן צריך שיהיו ידיו בחוץ העורה : לפיכך הם פוסלין. פ' קבלה דף כ"ז : וכולם שקבלו. שם דף כ"ו : אם יש דם הגופש עוד בבחה וכו'. לשון ר"ע ז"ל עד שאין מחשבתו של אלו פוסלתו בקבלה. אמר המלקט וה"ה לזרוק ומתמיתין דקתי שקבלו קמייתא דכלוה עבודות נקם לכוין דפסול אינו ראוי לה לא פסלה מחשבתו אבל אם שחטו פסול במחשבתו וכו' ליתא תקנתא דכוין דכל הפסולין כשרין לשתות פסלה מחשבתו והכי מתרין ר"ע ז"ל ומתא שחטת בקדשים וכו' פ' קבלה דברייתו פירקין דלעיל דף כ"ו : בפ"ג ר"ע ז"ל ובדבר הראוי לעבודה. אמר המלקט פירש אה מנחה היא מנחת חמים צריך להיות לאפוקי מנחת העומר שהיא של שעורים דלא חייב עליה פגול ליענש כרת על אכילתה. דדבר ההוא אסור הוא וכתוב ממקש ישראל. ומנחת פוטת אע"פ דשעורים היא דה"ל דבר שאינו ראוי לעבודה דלגבר עון קהיתא אפ"ה איתרבי בה מחשבה לפסול דהא כתיב בה היא דכתיב מנחת קנאות היא כמו במנחת חופא דרמנא קרייה הפאה וציד שם פ"ה דהלכות פסולי סו' י"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח וכו' שני סימן ו' ובפ"ד סימן ב' : קבל הבשר וכו'. פ' קבלה דברייתו דף י"ד ודף ס"ז וסוף פ' ז"ל ללב הגזול דף ל"ג : יחזיר. דלא מפסיל בכהי ובפ"ק מפ' לה גמאן דלית ליה הולכה שלא ברנל שמה הולכה כדלית ליה ולצורך כדלית ליה : קבל בבימינו וכו'. ירושלמי פ' הוציא לו דף מ"ב : נשפך מן הכלי. בצבלי פ' הוציא לו דף מ"ח ובפ"ק דמילתין דף פ"ו וסוף פ"ק דמעילה דף ז' ובירושלמי שם ר"פ הוציא לו דף מ"ב וסוף פ' קבלה דף כ"ה : נחמו ע"ג הבבש. פ' קבלה דף כ"ו. נחמו פסולי זה ע"ג הכבש או שלא כנגד היסוד וכו' יחזור הכשר ויקבל אי ס"ל דפסול עושה שירים אשמעיין היא הנח דשלא במקומו לאו במקומו דמי לפיכך לא עשאן שירים ואי ס"ל דשלא במקומו במקומו דמי והויא לה זריקה גמורה בחדס פסול אשמעיין דחין פסול עושה שירים רש"י ז"ל. וזה לשון הרמב"ם בפירושו הודיענו שמתאחר שהקבלה כשרה אינה צאה ליד פסול מן הפסולים אח"כ. עוד שב לענין אחר ואמר שזה הדם שקבל אותו הכשר ומתנו לפסול אם זרק אותו הפסול ויבנה מקומו שסקרבן אינו נפסל הואיל וזה ששינה בשני הוא אינו ראוי לזריקה וכמו שאין מחשבתו פוסלתו כמו שאמרנו הואיל ואינו ראוי לאותה עבודה גם נפשו אינו פוסלין אלא צדס נשאר מדם הפסל שחזר הכשר ויקבל וזריקו הדם במקומו פ"ב. וכתב החכם דר"ר סולמיתן אוחזה ז"ל נתנו ע"ג הכבש שלא כנגד היסוד פירש רש"י ז"ל דה"ל נתנו ע"ג הכבש או שלא כנגד היסוד אמנם הרמב"ם ז"ל בתנורו כתב לשון המסכה נראה מדבריו דחלה קתמי ע"ג הכבש שלא כנגד היסוד דא לא נתנו ע"ג הכבש כנגד היסוד כשר ופירות הענין שש"פ שררה דרומית שבה שכבש חין בה יסוד מ"מ כבד ניכר מקום היסוד שברי היסוד היה אוכל אמה אתה גדרום בקרן מערבית דרומית ואמה א' במזרח בקרן מזרחית נפסית וכנגד אותה אמה שאוכל גדרום דהא ניכר מקום היסוד על פני כולם וכל מה שנגדו צבכ

פרק ד בש"א כל הניתנין וכו'.

הוא' הוסי' פ' האיש מקדש דף כ"ג. ובגמ' דפסחים פ' תשעה דף פ"ט ובפ"ק דסנהדרין דף ד' ובת"מ פירשתי ז' שהיא ח' דפרשת אחרי מות מסיק לה מקרא דכתיב ואני נתתיו שאם נתנס מתנה אחת כשר. וכולה מתמיתין עד סוף סימן ב' ר"פ שני דהלכות פסולי המוקדשין. ועיין בפסח קרבן אהרן פרשת ויקרא פ"ה דלזבחה דתשואות : שאם נתנס. ל"א אה נתנס. ל"א שנתנס. בפירש ר"ע ז"ל שנתנס מתנה אחת דיעבר דכתיב וד' זבחיך יספק ע"כ אמר המלמד ודלא כההוא תנא דמסיק ליה לקרא ללמד על כל הדמים ששפירש מתן דס ליסוד

מלאכת שלמה

ליסוד וכן נמי ולא כדורך תנא דמפיק ליה לקרא לאמועין דיתנין בוריקס שנתים
 בשפיכה יא וכן נמי ולא כדורך תנא דר' ישמעאל דמפיק ליה להאי קרא ללמד על המשער
 ופסח ששענין מהן דמיס ואמורים לנבי מוצח בכבוד והיה דרשא דרשא דמתן דה ליסוד
 נשקא ליה לתנא דידן מקרא דהכשר דבס ימלא כרבי ונתינתו כזריקה שנתן
 בשפיכה סבר לה כר' עקיבא דלמר בשלמי פסחים לא זריקה בכלל משכבה ולא שפיכה
 בכלל זריקה ומקרא דלך כבוד סוד או כבוד כשב או כבוד עו וכולי' ליק תנא דידן
 דכבוד ומשער ופסח שעונין מהן דמיס ואמורים לנבי מוצח מדכתיב דמס חלום ולא
 כתיב דמו חלום והכי ליק לה כדביתא ר' יוסי הגלילי והכח תלחא תחיל דמפיק לקרא
 דודם זבוחין יספך להניו דרשות ס"ל כב"ש דחטאת שנתה מהנה אחת כפר כדילפי
 לה מאהני מקרא ואהי מסורת והדר ינפי כולו מהשאת. עוד גרסינן בגמרא תנא
 רבא' אומר כב"ש סתי תמנו שנתה אחת ופסח סבכל הזבחים מתירוח את האמורים
 להקטירה ואת הכשר ופגולות שאם חבב בשתי המהנות משכבה פיגול היו
 פיגול אבל באתה לא סני דלין מפגלין כתיב ומתיר ובה"ש אחת שנתה אחת שכל
 הזבחים מהרת ומפגולת ומתקף עליה רב אושעיא א"כ ליתנייה להא פגולתא בעדות
 גני קולי ב"ש וחומרי ב"ש והא נמי קולי דבש סוף דלכ"ה לא פיגול אל"כ חבב
 בשחיקן וב"ש פיגול באתה מהן ומשכי ליה רבא כי אחשיל מתנה אחת בניה האדרש
 חתלה ומתקף עליה ב"ש ובה' לפינן ביתר הכשר והאמורים נשאלה שטמא השואל
 ואל תמן מהנה א' שנתה הדם והכשר והאמורים או לא הותרו עמדו
 ב"ש ופסח עמדו ב"ש והכשרי דהו לכו לכו ב"ש להמירא ומיחו מינה גמריה דכיון
 דלינה מתרת לנדס חניה מפגולת. וכתבו תוס' ז"ל הר' יתח מלא בתוספתא כדכתיב
 א"כ אליעזר בן יעקב דבר זה מקולי ב"ש ומחומרי ב"ש שתי מחנות שנתה מחסירות
 ומפגולת כילד אחת שלא נזמנה ונשפך הדם פסול ואין בו כרת דברי ב"ש ובה"ש
 פגול ויש בו כרת ע"כ ועיין עוד שם: ב שאם חסר. ל"ה שחבר ל"ה אם חסר:
 לפיכך אם נתנם כולם בתקנם ואחת שלא בתקנה. בגמרא דיוק ר"ל הא
 אחת שלא בתקנה וכולה בתקנם פגול ומני אלימא רבנן הא אמרי נפ' שני דמנחות
 אין מפגלין כתיב מתייר אלא ר"מ ואו שמעאל דר"מ הכה משום דמפגלין בשתי מחיר
 אפילו כדקתי נמי אלא לאו ש"מ שמעאל דר"מ הכה נשום דקסבר כל העושה על
 דעת ראשונה הוא עושה אחר רב שמואל בר רב יוחנן לעולם רבנן סוף ומאי בתקנן
 בתקנן לפגול פ' הראשונה עשאה במחשבת דהוין לזמנו ואשמועינן דלא אמריק על דעת
 הראשונה עשה ושאלה בתקנה ר"ל במחשבת חוץ למקומו המוילא מדי פגול או במחשבת
 שלא לשמו דהא תנא הוה ומחשבת שלא לשמו כוסלת בה מוילא מדי פגול והה"ל
 דאח תמן בשתיקה לא פיגול דלא אמריק על דעת ראשונה הוא עושה וכל דקס סוף
 דהא כתיב בשתיקה לא פיגול דלא אמריק על דעת ראשונה הוא עושה וכל דקס סוף
 חוץ למקומו פגול וחייבין עליו כרת דלוקא נקט חוץ למקומו לאשמועינן רבותא דלא חזי
 מחשבת חוץ למקומו דלמיה ומפקא ליה מדי פגול משום דדוקבע פגול בראשונה שמתנה
 אחת מתרת ומפגולת בהם תנא נמי סיפא בפשימות דה"ל אחת מחשבה שניה ומפקא ליה
 מדי פגול. אש"ל דלא נתייר ליתנייה דהא בלתי הכי נמי לא הוה מיקבע' א' אלו דברים
 וכו'. פ' הקומץ וזש"ה דף י"ד והקפס שם דש"ל ז"ל למס לי בקומץ שטמא דלין לו מתירין
 אלא הוא עומד מתיר אחרים היסוק לו דנלוה הכי נמי פשיטא דקומץ לא מחייב עליה
 משום פגול דהא ל' אכלי מיניה פקע פגול ממנו שכי' לא קרבו המחיר כמנחתו ומירין
 דהכא מירי: כוון שהיה האור ברובו דחשיב כמאן דקריב המחיר כמנחתו כדאמרינן
 בקומץ רבה קומץ מאימתי מתיר שירים נאכליה משהוה האור ברובו והקפו תוס'
 ז"ל לשיבשו דלי הוה האור ברובו א"כ פקע פגול ממנו כדאמר כולה הכא בגמרא
 דא ירדו נמי יעלו והיה אפילו מאכילה כדשמע בכרחות פ' אמרו לו ומרס ר"ל
 דשמעאל דקומץ לאו משום דהוה מתיר אלא משום דלא שייך בו הרגאה דאי אכלו ולא
 בעיבו א"כ לא קרבו מתירין ואי העלה חזי נקע פגולו מתלו אפילו מההוא דלרעא
 בה דקאמר בגמרא מוילא חזי א"כ הקומץ כהני הנהו דלין לו מתירין ל"ל ליה זכרוב
 פסחים ליהיה א"כ כתיב ובה' ע"כ ועוד האריות הכא בגמרא ע"ש. ועיין בספר קרבן
 אהרן פ' או פי"ג. וזולה מהניתיך עד סוף סיון ד' פי"ח דהלכות פסולי המוקדשין
 פ' ז' ה'. וזוס' פ' הויא לו דף מ"ה: והלבונה. וא"ל והרי לזונה הקומץ
 מתיר וזש"פ סיבול להקטירה קודם הקומץ כדאמרינן בקומץ וזש"מ קודם הקומץ
 ודאי נראה דלין להקטירה ו"ל דמ"מ לא הוה לזונה דומיא דשלמים דלזונה היא גופה
 מתיר שמתרת כריים לאכילה ועיקר פגול השלמים ואש"ג דשייך פגול באמורים ואש"ג
 דמתיר הכשר דכל כמה דלא מקרי אמורים כהנים לא מני אכלי כשר מ"מ לא
 חשיב מתיר כיון דאם נשאלו או אכדו שרי כשר באכילה ועוד ז"ל דלזונה אין לה
 מחיר בעבודת הוצאה ולא הויה דומיא דשלמים שבעודת המזבח מחיריהם כוון זריקת
 הדם וא"ל אמאי לא חייב הכה פנים כי היכי דחשיב לזונה אש"ג ללא חייא לאכילה
 דאי הוה לכו מתירין סוף חייב עליהם משום פגול כמו שחייבים עליהם משום שומאה
 אבל אין להם מתירין וכן עמין מתירין ו"ל דלא שייך למיחתי עושה וכו' והעלו דשמא
 דאש"ג דחייבין על המתירין משום שומאה אין חייבין עליהם משום פגול דלאו קרבן גמור
 הן לרבנן לפיני עושה דברי ב"ש' הקומץ רבה דלא עושה מילתא דמכשרי קרבן סוף
 ולא קרבן פ"ג ופקע תוס' ז"ל כפרק הויא לו דף מ"ח ו"ל וא"ל דהכא דקרבן סוף
 דמחשבה פסלה כשפרת וזבחים פ' ב"ש חן אלו דברים שאין חייבין עליהם משום
 פגול הקטרה ו"ל דלוי חייבים דקתי בהם היינו להחייב כרת האוכלן מיהו מפסיל

ע"י מחשבת פגול ולהכי חשיב ג"ש דמלא מלא מנחת חוסא וכו"ל אמריק כפס"ל
 דזבחים ר"ש אומר כל שאינו על מזבח החיזון כשלמים אין חייבין עליו משום אכל
 ואש"ג קאמר מודה ר"ש ליפסל מק"ו דשלא לזמן עכ"ל ז"ל. ומנחת נכסים לא נרבינו
 עכ"ל ר"ע ז"ל. אמר המלקט כן כתב רש"י ז"ל אבל חוס' ז"ל יטו הנרסא דזבוח
 וסרמב"ם ז"ל נמי נרסא לה וחוסי' חיוניות לא נרסא לה. ועיין ג"כ במתניתיך דבסמוך.
 וביד פי"ג דהלכות פסולי המוקדשין סימן כ': וכל שיש לו סרירין. פ' הויאו
 לו דף ס' ד' רש"י' כל שאינו וכו'. מילתיה דר"ש ותיק דידיה שם בתי"כ פ'
 לו פי"ג ומייתי למילתיה דר"ש בפ"ק דשבעות דף ו' ובפ"ק דמילתין דף י"ד וכתבו
 שם חוס' ז"ל דר' יוסי כר"ש ס"ל כר"פ הקומץ וזש"ה דלין פגול אלא דבדר הנעשה על
 מזבח החיזון. ואיחה נמי בתוס' פ' הויאין דף כ"ד ובפ"ק קבלה דף כ"ג וזש בתי"כ
 פ' לו פי"ג פ' פ' ר' אלעזר משום ר' יוסי על ה"ק ועל ר"ה ואמר שיש עבודה
 ומחשבות כברים בהשריף ושפירוס הכישרין שבה פיגול ויש עבודות ומחשבות שבה
 לא פיגול והכא בגמרא מפרש עמיה: ד' קרשי גרים. תוס' ר"פ קבלה: אין
 חייבין עליהם משום פגול. בסוף לשון ר"ע ז"ל ואין הלכה כר"מ אמר המלקט
 נראה דר"ע ז"ל גרים ר"מ אבל אי מנחתי אפילו בתלמוד המונה מספרי התיבת יד
 על ידו פרז בללאל אשכמו ז"ל כתוב ר' שמעון. וכן מוכח דגרים מהר"ק ז"ל
 מפרשו ספי"ח דהלכות פסולי המוקדשין וכן מוכח בירושלמי להדמות דף מ"ב
 נס בירושלמי כתיבת יד וכמו שכתבתי שם: ר' יוסי כרחיב. דהס' פ' פרת חטאת
 דף ק"ו ובגמרא פריקין וכן ברפ"ק דתמורה מוכח בבבליה דהס' דר' יוסי קאי
 נמי אלן חייבין עליהם משום פגול מהר' וזש"ה ואיבו מחייב נמי משום פגול נותר
 ושמא וכדמפרש ההם בגמרא והס' נמי ה"ק דידיה הוא ר"ש אלא דבבבליה דהכא
 בפריקין כתב הרב בללאל אשכמו ז"ל דבספרי [כתב] יד לא נרסין דברי ר"ש אלא ההוא
 ושכן נראה פן התוס' ז"ל ודלא כר"ש ז"ל אבל גרים תמורה איחה בכל הספרים
 בהיה בבבליה דברי ר"ש עכ"ל ז"ל בקיבור: דברים שאין חייבין עליהם משום
 פגול חייבין עליהם משום נותר וששום שומא. מדכתיב גבי שומא ומיחו
 מקדשי בני ישראל ומדכתיב וינורו ולא יתללו ולא חייבו ולא חזו ש"מ כתיב הלולים
 הכתוב מדבר אחד פסול שומאה ואחד פסול נותר דאשכחן ביה חלול דכתיב כי את קדש
 ס' חלל ואתרויבו קאי אשר הם מקדישים למרבינן מיניה כל המוקדשים אפילו שאין להם
 מתירין לא לאדם ולא למוצה. ואיחה בתוס' פ' השומא והמעלה דף ק"ט: ר' שמעון
 כחייב. נומי ר' שמעון נרסין וכן שמעתי מפי מדרשו של רבינו יעקב סך פירסה
 רבינו משולם בר קלומים ז"ל הנאמן בשעת מיתתו נומי ר"ש כמו אמר ר"ש ובספרי
 סיה כתוב בהן ונומי רש"י ז"ל. ובס"פ בחרת למנחות כתבו תוס' ז"ל פ' להשה דברים
 הויה רבינו קלומים אביו של רבינו שמעאל בשעת פטירתו חו' אחד מהם: בראב"ר
 שדרבו להאכל אבל בגן העצים וכו'. בגמרא בלשון שני פלי אמוראי הכי
 דחד אמר מחלוקת בסומאת הגוף אבל בסומאת בשר דהיינו עושה ולבונה וקטרת דברי
 הכל לוקה דרביהו קרא והכשר לרבות עושה ולבונה וחד אמר כמחלוקת נז' כך
 מחלוקת נז' וקרא דוהכשר לפסולה בעלמא ומעלה דרבנן היא וקרא אשכחיה בעלמא.
 ור' ישמעאל ס"ל בתורה כהנים פרתה לו כפס"ו כר' שמעון ואפשר שם נפל טעות
 דגם שם נתיך לנורס ר' שמעון וע"כ בספר קרבן אהרן. וביד פ' שני דהלכות
 איסורי מצח פ' ח' ובסוף הלכות מעשה הקרבנות ובפ"ה דהלכות פסולי המוקדשין
 פ' י"ח ושם סוף הפרק פסק כר"ש ואפילו כמה שלא פירש ר"ש דבריו ז"ל ס' וכן
 הלבונה והקטרת והעושה אין חייבין עליהן כרת לא משום פגול ולא משום נותר ולא
 משום שומאה הגוף ע"כ והראב"ד ז"ל השינו שם וע"כ עוד כפ"מ: ד' לשם
 ששאה וכו'. רש' מילתין ואיחה בתי"כ פ' ויקרא פי"ו וכתבו תוס' ז"ל הוצח מוצח
 לא שחשב בשעת שהיטה לשם ששה דברים אלא כולמר הוצח נעשה לשם ששה דברים
 וכל אחת בשעתה ע"כ: כפי' ר"ע ז"ל לשם אשם לאסוקי אש שחטו ע"מ נשאוהו
 חתיכות ללוית בנהלים. אמר המלקט היינו כנשא דליהא גמ' רוח פירש רש"י ז"ל
 וכן פירש ג"כ הרמב"ן ז"ל בפ' ויקרא בפסוק עולה אש הוה יחוח וכתב שיש
 אחרים שפירשו שר' שיחטמו ע"מ להעלותו ע"כ אש נוערה במטריה לא להעלות
 על גבי גחלים אוממת שמתכנות והולכות וכתב שיש שנוסין לאסוקי נבנא גימל פ'
 שלא יחטבו להעלותו ע"כ אש של קס ושל נבנא אלא על גבי אש של עושה ע"כ
 בקיבור: והרשאתא דהאשם לשם חטא וכו'. כפכר יתן כתוב חטאת ואשם לשם
 תעאת ואשם א"כ יוסי שמעתי שאף וכו': שאין בהרשאתא דהולכת. ג"ל ואין
 המחשבה והרמב"ם ז"ל פי' שח"ק דמתני' הניך שההא כונת ענין הקרבן ללא
 השם דברים מוסף על השומע ע"כ מהשם שהוא הניך שאין המחשבה הולכת בדין
 וכן דברי ר' יוסי וכמו שכתבתי בפ' שני דחולין סימן ז'. ובגמ' מתניתיך דקתי ואין
 המחשבה הולכת אלא אחר העושה דלא כר' אלעזר ב"ר' יוסי דאמר שמעתי שהעושים
 מפגלין ושעמיה מדכתיב והקריב המקריב קרבנו לה' אלאמה בעלים נמי מקריב קרי
 לכו הלך הוה לכו בכלל המקריב לא יחשב. ור' אלעזר ב"ר' יוסי הא דלמך ס"ל זה
 מחשב זה עושה חטא מחשבה וכן נמי ר' אליעזר דתקן כפ' שני דמסכת חולין שהשם
 לנכרי שמעוה כשרה ור' אליעזר כשרה וכן נמי ר' שמעון בן אשמו דלמר כשהם פ'
 כלל גדול כל שאין כשר להניע ואין מניעין כמורו והוכשר לזו והניעו ובה אחר
 והניעו נחמייב זה במחשבתו של זה וכדכתבתי בס' וביד ספ"ד דהלכות מעשה
 הקרבנות ורפ"ד דהלכות פסולי המוקדשין:

שלוש בשרים ר"ע ז"ל וזבחי שלמי נזכר סמוך אותן הכתוב להטות וכו'. אמר המלקט
 זחוס' ז"ל הקטו וה"ל ביון דליחשק להטות א"כ יפסלו שלל לשמה כחמסא ולרבנן
 דדרשי ס"ק אחיה נחל אכל לר' אליעזר קשה ע"כ: אשם שזדה הרופה. כתוב
 באזכרה דנה נקרא אשם ודאי וקשה לע"ד דלוליה חמשה הראשונים נקראים
 אשם ודאי. נס כתוב שם לחמשה ראשונים סמוכים ולכן נקראו האף שב"ה
 פה"ח אכל הששי שהוא אשם הלוי האף נקודו בקמץ מפני שהוא שם דבר ע"כ.
 והשנים הראשונים שהיו אשם גזילות האשם העולה הם הנקראים אשם סחם בכל דוכא.
 וכזה הרמב"ן ז"ל בסוף פ' ויקרא ולא נתגבר מה פסע יסיה שם הקרבן הא' האלה
 וס' האחד אשם וכו' ויבואו על חטא ולא נזכר לומר נשטר שהטתה נקבה כי יש
 חמאת זכר שעירים וזכר ואין לומר שיהא מפני חומר החטא כי הנה המזרע מיצא
 שני קרבנות שם האחד החטא והשני אשם. והנראה בעיני כי שם אשם מורה על דבר
 גדול אשר העונש יתחייב להיות שם נאכזר בו מלאוץ האשמים אלהים ולאשמו נזכר
 מזכר אף האשם שומרון כי מרתה באלהיה וכן אשמים נעשים וחסלת מורה על דבר
 נסח בו מן הדרך מל' אל השערה ולא יחסיא והנה אשם גזילות ואשם סחמה חרופה
 בעגור שהם צאים אף על המזיד יקרא קרבנם אשם וכן אשם המזיד אכל אשם משילות
 אש"פ שהוא כעונג בעגור שהוא נקדשי ה' יקרא הקרבן אשם כי החטא הגדול יתחייב
 להיותו אשם בו כלאשר יקרא מעילה וענין המזרע בעגור שהמזרע חסוד כמה והנה
 הוא כבר שם בה ויקרא קרבנו הראשון אשם סימן עליו מן האשמה אשר הוא שם
 בה והשני חמאת שומרון וכפטר שגגותיו וטעם אשם חלוי מפני שבעליו סבור שהשם עליו
 עונש כי לא נודע שהשם ומפני זה החמיר עליו הכתוב בספקו יותר מודלו והזכירו
 אצל כספך שקלים ואילו נודע היה מביא חמאת בה דנקא וקראו אשם לאמר שהוא
 בשני קלטים כחמאת החמורים לרמוז לו שאם יהיה נקל בעיניו ולא יבוא כפרתו
 יהיה שם עשוי עכ"ל ז"ל. וביד רפ"ס דהלכות מעשה הקרבנות וכו' ג' ד' וכו'
 עשירי כ"י ג' ז' וכו' ד' הלכות שגגות: ה' התורה ואל"ה נזיר. נקודת נזיר
 האל"ף מפני שהוא סמוך. וביד פ"ה דהלכות מעשה הקרבנות סימן ב' וכו' עשירי
 סימן ד' ז': שריו חמאת שרון ארבע. מפני שכתוב בשלמים סביב כמו בשלם:
 ה' שחישתן בכל מקום בעזרה. שלם פרישות נאצרו וכו' לזון ר"ע ז"ל. אמר
 המלקט ודלא כר' אליעזר דלמר לא בא א' מן הכוזבים הללו אלא להכשיר שהיטת
 שלמים בנזון ובגמרא מפרש בגמלי פלני. ועיין באזכרה ז"ל: לשני ימים ויליה
 אחר. והנה כנראה יבואו נאכלין לאור שלישי ודין הוא זבחים נאכלין ליום
 אחד וזבחים נאכלין לשני ימים מן זבחים הנאכלין ליום אחד לילה אחריהם אף כן
 לילה אחריהם ח"ל עד יום אחר וזה אולי הוא חטא אולם כולל בלילה. וביד שם פ'
 עשירי סימן ד' ז'. ומלאוץ כתוב בספר חן טוב פ' קדושים דף ר"א דהיינו ז"ל עמוד
 ד' ז"ל ופי' הוצחו זכה וכו' הדע וכו' כמו חמי חסן בזה שלמים לא בחטאת ואשם יען
 לרונסם חזוהו לא על חטא ולכן נאכלין לני ימים ויליה אחד לרבות שהסן הקב"ה
 באכילה ולא יקרא נותר מעד ע"כ: ויליה אחר. ה"ז ועיין מ"ש במסכה ה' פ'
 שני דברכות: ה' החבור והמעשר והפסח וכו'. פ"ה דהלכות מעשה הקרבנות
 סימן י"ז וכו' ופי' סימן ז' וכו' ופי' סימן ז' וכו' ופי' סימן ז' וכו' ופי' סימן ז' וכו'
 בעון ברה"א אמת: דלא כתיב זה וכו' וז"ל אומר המלקט וכו' וז"ל ויבא הלוי
 הוא אכל לר' ישמעאל פסח בשביעה דמפק ליה מודם זבחיך יספק. ופסוח הוא כי
 כל מה שאמר נזה הפרק ודמן טעון ארבע מתנות על ארבע קרנות וזתי מתנות
 שכן ארבע וכו' למאור מן המזבח אכל אש נזון מתנה אחת בלבד לכל קרבן מהם
 נתקבר שזא"ר ודס זבחיך יספק דשפיכה אחת נתקבר וזבית הלל דריס פירקן דלעיל:
 החבור נאכל לכהנים והמעשר לכל אדם. פירוש שזין לכהנים חלק בעשר
 בהם אפילו אמת: ונאכלין בכל אדם. וילפנחא שביע ר"ש ז"ל: אמר המלקט וכו' וז"ל ויבא הלוי
 רש"י ז"ל אכל החום' ז"ל העלו דנפקא לן מן דמקטנין בגמ' להוה ושוק של שלמים
 לענין דנאכלין לשני ימים שה"ל לענין דנאכלין בכל העיר ותודה וז"ל נזיר ושלמים
 נפקא לן מקרא דחיה ושוק של שלמים ע"כ: אינו נאכל אלא עד הצורת. מתני'
 ר"א בן עזריה הוא דליף ליה מנ"ש כתיב בפסח ואכלו את הבשר בלילה הזה ונאמר
 להלן ועברת בארץ מזרים בלילה הזה מה להלן עד היות אף כאלן עד היות ודלא כר'
 עקיבא דליף מקרא דכתיב ואכלו את הבשר בלילה הזה ועד שעה חשון דהיינו עד אור
 הבקר כדכתיב ואח"כ לא תלואו אשם מפחה ביותו עד בקר ופירין בגמרא ודילמא ר'
 עקיבא היא ולהרחיק אדם מן העצירה כדחנן בזולתו עד חלות כפ"ק דברכות ומשמי
 א"כ מאי אלא עד חלות ליחיה ונאכל עד חלות כדחנן בזולתו כפירקין מאי אלא אלא
 ודאי ש"מ דסוי דאורייתא כמו לילה ומעוין וכו'. ובמכילתא ואכלו את הבשר ולא גזימ
 ועממות ולא קריתם ולא סלפים בלילה הזה שומע אי כל הלילה ח"ל לא תהיירו ממנו
 עד בקר ואי אקרא המהר ממנו בזה שחרומו עד בקר למה לאמר לא בא הכתוב
 אלא ליתן חחוס דלקביו כמו בקר ואינו ח"כ עמוד השחר מבין אמרו חכמים אכילת
 פסחים ואכילת זבחים מזאת עד שיעלה עמוד השחר ולמה אמרו חכמים עד חלות
 נדי להרחיק אדם מן העצירה ולעשות סיני לתורה ולקיים דברי אנשי כנסת הגדולה
 שהיו אמרים ג' דברים הוה מתושים בדין והעמידו תלמידים הרבה ושמו סיני לתורה
 ע"כ. וביד ס"ט דהלכות מעשה הקרבנות וכו' עשירי סימן ה' וכו' ופי"ה דהלכות
 קרבן פסח. וכוליה פירקין מפורש יפה באזכרה ז"ל וכתב שהקו לאמר בכל יום
 יותר ממשניות הארות מפני שבעליו אף מנר בו מחלוקת תנאים:

פרק ו קדשי קדשים ששחטן בראש המזבח. בגמרא א"ר יוחנן אמר
 היה ר' יוסי כוליה מוצח בלשון קאי ומאי כאלו מהו דמיא צעיק על ידך
 המוצח וליכא קמ"ל וה"ל ס"ל לר' יוסי כוליה אכל ר' יודא ס"ל כפ"ק דיומא דמזבח
 ל"ב אמהו מכוונות כנגד היכל וכוהויה דהלל הויכיל כ' אהה ושזי כותל נפוטו שס
 אמות וכן עובי כותל דרומי הם ל"ב אמות מכוונות וזיתו הויכיל כנגד וזית המזבח
 וכו' אליעזר בן יעקב אית ליה דלובי מוצח בדרום קאי לאמר לפוטו שהוא פנוי
 מכלום וכו' ש"ס דסוטה אמרין דר' אלעזר ס"ל נמי כר' יוסי כוליה דלוביה מוצח
 בלשון קאי והכי נמי אמרין בפירקין דף ס"ג. ועיין בספר קרבן אהרן כפ"ק ויקרא
 ס"פ שני פסוק המזבח לפניה וגם רפ"ו: ונאכלות לפניו מן הקלעים. גרסין
 דענחה לשון נקבה היא. וביד פ' עשירי דהלכות מעשה הקרבנות סי' ג' ז' וכו' ופי"ב
 סימן י"ב וכו' דלכות פסולי המוקדשין: ה' האטאת העוף היתה נעשית על
 קרבן דרובית מערבית וכו'. עד סוף סימן ד' פ"ה דהלכות מעשה הקרבנות סי' ו'
 עד סוף אורח פירק: גימין דהלכות פסחים. ג' כל העולין וכו'. פ' לולב
 וישירי הדם. של חמאת המזבח אכל שיריים הפימיים הוה נשמר בלא קרן.
 וזיתא למחי' ס"פ לולב וערבה דף מ"ח ושם כתבו חוס' ז"ל שזוהי ברייתא היא
 אע"פ שכולה משנה שלמה שנויה בלשון משנתו: ה' כל העולין וכו'. פ' לולב
 וערבה דף מ"ח. אלא שרש"ל הגיה שם תנו רבנן כדמוכח מן החום' אשר שם
 עמוד א': חוץ מן העולה. לשלשה דברים הנעשים בקרבן מערבית דרומית וכו' לזון ר"ע
 ז"ל. אמר המלקט ומאי דקשה אמת' מהיא דחנן שלמי חמיד נבי כ"ג בלא לו להביא
 וכו' כבר פירשו ר"ע ז"ל שם עיין עליו. גרסין בגמרא א"ר יוחנן בלא ורזה כמה
 גדול כהן של כהנים שאין לך קל בעופות יותר ממזרחא וטובה פמיים שהכין זורקן
 יותר משלמים אמה סי' רש"י ז"ל כשהיתה נעשית במזרח היה עומד בסביב לפי
 שבמזרח היה כשב קטן שפסע על כובד אכל כעמרב לא היה לו כשב לשמאל לפסוח
 בו לסובב וזריך לעלות לראש המזבח ולעמוד בדרומה של קרן והכי תנן במסכת סוכה
 גבי נסכים עלה ככבש ופיה לשמאל ולא תנן בזה ופניה לסובב וקשה על א"ר רש"י ז"ל
 דהא כפ"ק איהו מקומן אמרין עלה ככבש ופניה לסובב וכל לו לקרן וכו' מערבת
 דרומית וזירי הדם היה שופך על יסוד דרומי פ' יסוד דרומי מערבי ואש אין שם
 כשב כיצד ירד מן הכובד ליסוד דרומי מערבי ולאחור על עקבו אי אפשר כד' אמר
 במהמיתין אלא ודאי ש"מ כשב בסוף לקרן מערבי דרומי היה יורד מן הכובד ככבש
 קטן לכבש גדול ומן הגדול יורד ליסוד לשוך שירי הדם שהיה שופך על יסוד דרומי
 מערבי לכ"ל דאין הכי נמי ומאזחה דסוכה לא קשה מידי ד"ל דשתי יסוד ללא
 אפשר ליה לעשות עמודו על הכובד דמן הכובד כד רש"י הקרן שס"ה היו השיטין
 היה נזכר ד' אמות הלכך היה לזריך לעשות היסוד בראש המזבח אכל ודאי היה שם
 כשב לשאר עבודות שהיה לזריך לעשות שם מעל הכובד וגם נמי לא קשיא מה שהקשה
 רש"י ז"ל דלמה היה זורק כל רוחב הכבש בנזוהו ירד לסובב ויורוק למשה מן הכבש
 ולא יעלה לו כל הכבש וכוהיין מוכח דהוה יותר משלמים דשפיר מוכח שהיה זורק
 אלכסון של כ"ב על כ"ב ור"ל אש לא היה רואה לירד על הכובד או כגון פמיים
 שהיו כהנים אחרים שם כבובב והיה לזריך לעמוד בראש המזבח וה"ל אומר פמיים
 שהין זורקה וכו' אלא כש היה כד מערב שני כבשים חד לכבש וחד ליסוד
 ובמזרח היה אחד לסובב שהיה פונה שם להקף הרי ג' כבשים ולעיל לא חשיב אלא
 שני כבשים וי"ל דלא חשיב לעיל אלא כבשים לשתי רוחות אכל לעולם לכל רוח היו
 כבשים הרייין לו עכ"ל חוס' וה"ל פרץ ז"ל. ועיין במ"ש כפ"ק דברא דמדות סימן
 ב' בשם בית יוסף: ה' האטאת העוף כיצד היתה נעשית. ואית דגרסי הכא האטאת
 שוקף כיצד היתה נעשית עלה ככבש ופניה לסובב וכל לו לקרן דרומית מערבית היה מולק
 וכו'. אכן בתלמוד הריב בלללל אשכמי ז"ל שהיה כובד כדפוס מעיניו עליו קולמוסו
 ואין לזריך לומר שהספיקו כהכוב בן במקום מלת מערבית מזרחית בודאי שהוא
 שטוח נמור: כפ"ק ר"ע ז"ל וזו אחת מעבודות קשות שבמקדש ע"כ. אמר המלקט
 דליכא נמי קמייה וחיפסו שהם עבודות קשות. ובמה שפירש אורח שחי נפיה בשתי
 אנבעותיו זרת וקמייה של ידו השמאלית העתיק מפירוט ברמב"ם ז"ל ומס' רש"י ז"ל
 ומ"מ נראה שחם בו לשון וכן לזריך להיות שחי רגילה בין זרת לקמייה וזתי נפיה
 בין אמה לאנבע. ומה שכתב ר"ע ז"ל ומוחה זארוה הנרון על רוחב של שתי אנבעותיו
 אנבע ואמה ק"ד הם דברי בברייתא רמיה' בגמרא אכל בפירוש רבינו פרץ ז"ל בכהנית
 יד מלאתי כתוב ומותה על רוחב גדולו והעוף תחת ידו ומעקס זאור העוף על (נר'
 חחת ז"ל) תחת גדולו ונאחורו גדול עממו מולק כי כל עבודת היתה נעשית בימין ולק'
 היתה עבודה קשה עכ"ל ומה שכתב ומוחה על רוחב גדולו ק' הוא לשון מימרת רב
 בגמרא: ואינו סבדיל. הראש מן היגוף אלא חסר שדרה ומפרקת ורוב בשר שש
 עכ"ל ר"ע ז"ל. אמר המלקט נע"ל בלא רוב בשר לזריך להיות דאי רוב בשר הויה
 בלא ממש ונראה שחבר לשון בדפוס וכן חרד להיות חותך שדרה ומפרקת בלא רוב
 בשר עד שנגיע לזכס או לקנה חותך סימן חרד או רובו ורובו וכו' והכי תיה
 כדדיא בברייתא בגמרא הכא וכו' דחולין ופי' רש"י ז"ל בלא רוב בשר המקפת
 סביב כדאמרין בכלל שוחטין נעברה מפרקת ורוב בשר עמה נבלה ומשמחה ואפילו
 מפרקת הלכך אי הוה חתוך רוב בשר קודם סימן הויה לה משה ולא ממיני בה
 מליקא ובימיני הלכה למשה מסיני סם ע"כ. ומכיים בה נכהיה ברייתא ובעולה
 שנים או רוב שנים פי' שנים לרבנן רוב שנים לר"א בר"ה ודמפרש לה בגמ' כפ"ק

והוא בשלם לזכר ולמ"ד בר"ם שני דמשילת דמילי דחטאת העוף אינו מעכב מילת דקדמי הכא לא קאי אלא אשולת העוף דלית זיה הוואה אלא מיליין אבל חטאת העוף דאיכא מילי מאחר שלא פילג בהוואה לא מילי מפגל במילי דמילי אינו מעכב. ועיין במ"ש שם ראש הפרק. וז"ל פ"ג דהלכות פסולי המוקדשין סימן ה' ורפס"ו ורפס"ז: או שבלק חוץ לזבחו. ומצוה הדרם חוץ למקומו או שבלק ומצוה הדרם חוץ למקומו חטאת העוף וכו' ק"ל פ"ג:

פרק ז חטאת העוף וכו'. סוף פירקין דלעיל. וז"ל כולה מתני' עד סוף סימן ה' פ"ו דהלכות פסולי ומשמע מהוה לבטו שם שפסק דמליקתה בכל מקום כשרה. וכדתנין בפירקין דלעיל סימן ב' בכל מקום הייתה כשרה. וכדמוכח דמה שכתוב בסמוך בס"ד. והיתה גמי בס"ג דהלכות מעילה סימן ז': במעשה חטאת. בהואה ומילי עכ"ל ר"ע ז"ל. אמר המלקט לבן רש"י ז"ל כמעשה חטאת מליקתה כדמין אל' והוא ומוילי ע"כ: ולשם החטאת. אע"פ ששינה בסדר מליקה כגון שבלק והבדיל ובחטאת נאמר ולא יבדיל כשרה והוא ועשית למטה ובשאר עבודות הלכותה עכ"ל ר"ע ז"ל בהאי בבא קפייחא דחטאת העוף וכו' פירש בבבא גייתא גמי עולה כמעשה עולה אע"פ ששינה במליקתה שלא הבדיל וזמן הדין היה לו להבדיל אפ"ה כשרה ע"כ. אמר העני המלקט כן משמע לכאורה שפירש הרמב"ם ז"ל בחרתו בזניו וז"ל ומה שאמר בחטאת כמעשה חטאת כשרה ר"ל אפילו שינה בסדר מליקה. מה שאמר נ"ב כמעשה עולה לשם עולה כשרה ואפילו שינה בסדר מליקה ע"כ. והשתא קשה מה שכתב הרמב"ם ז"ל כפי מה שפירש דבריו ר"ע ז"ל הווי קלמר אפ"ה כשרה והא' בהדיא חק בפירקין דלעיל הבדיל בחטאת ולא הבדיל בעולה פסל הרמב"ם ז"ל עמו כן פסק בפ"ג שפי' ופס"ד דהלכות מעשה הקרבנות דפסול ונלחתי למזלו יסוב לדבר ועל דבר נ"ב נס בדעת אחרים לדחוק עצמנו ולומר דס"ל להרמב"ם ז"ל דמתני' ראב"ד"ש היא וכדרך שדרך בה הרב בעל תו"ש ולא איתוסק לן כי לא מיליין רגלים לדבר אפילו בהאי רישא כ"ס כפיכא והרב המכיר נר"ו נלחם בכך בין ברישא בין בספא והוא עומט ראה דבריו דלא יסירי ולא סגיירי ורבינו חזק. חק מורי החכם החסיד השלם המהר"ר שלמה הלוי נר"ו פירש לי בחשובה כי הרמב"ם ז"ל אין כונה דבריו כאשר פירשם רבינו עובדיה ז"ל דק כוונתו להשמיעו אע"פ ששינה ולא אחז שחי רגלים בין שחי אכנתותיו וכו' וכן כתב ביד ואם שינה ואחז בכל מקום כשרה ודייקא גמי שכתב בפירושו למחמתין ששינה בסדר מליקה ולא כתב ששינה במליקה עכ"ל נר"ו שפתיים יסק וכן ראייתו אחר זמן רב בגמטיות של החכם הר"ר פוליקאן אוחא ז"ל שקרוב לזה כתב נ"ב וזיזמנו לידו אחרי מוהו ז"ל כשתיים או שלש שנים. וכן מוכח גמי שיה ממה שפירש הרמב"ם ז"ל בפירקין בסוף פירושו לסימן ז' וז"ל ואין ראה לראייה וזלתי חטאת העוף ששאלה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת שיה כשרה ומותרת באכילה אע"פ ששינה במליקה ולא מלקה כגון שאמרנו בסדר מליקה של חטאת בפרק שלמי זה לפי שאותו הסדר למזוה ואם שינה לא הפסיד כלום עכ"ל ז"ל. ותוס' ז"ל נראה דס"ל דלא שינה ואחז בכל מקום פסולה שכל עטרתה היחה נעשית בימין כמו שכתבתי בפירקין דלעיל בשם רבינו פרץ ז"ל ומש"ה הוצרכו לפרש כמעשה חטאת לשם חטאת דהיינו מלואה ואנב אחריתי נקיים ע"כ. והרמב"ם ז"ל שכתב בהלכות מעשה הקרבנות פ"ו ואם שינה ואחז בכל מקום כשרה אילו לשיטתיה שפירש כאן דרישא דמתניתין אחיא לשאמטין אע"פ ששינה בסדר מליקה כשרה וזכאן קראה שאלו לו לסקוק שם ואם שינה ואחז בכל מקום כשרה דוק: כמעשה עולה לשם חטאת. תוס' ר"ם יואל דופן ובגמרא עיי' דשני במאי אחז דבר בחטאת עשה כמעשה עולה אילומא דשני במליקה שהבדיל ריחא דהא מתני' גמי אחיא דלא כר"ה בר"ם ומשני לא דשני בהואה שלא היה אלא מילתה שהמילי הוא עבודת העולה וה"ל מסחברא מדקתני סיפא ששאלה למטה כמעשה כולן פסולה ואפילו כמעשה חטאת לשם חטאת דשני במליקה הוה אלא אמר דהא חטאת בכל מקום כשרה כשרה אלא לאו דשני בהואה ומדסיפא דלחייבי בשניו למעלה בהואה לחייבי גמי כי לחייבי בשניו מעשה בהואה לחייבי והך מתניתין אחיא אפילו כר"ה בר"ם דחייב לה מידי לחייבי הא כדליתיה והא כדליתיה כל הדא וחדא דמידי דהוי גמינו לגבה מיירי רישא דמיירי בשניו מעשים איכא למימר דבמליקה גמי לחייבי סיפא דלמעלה במליקה לא הך שניו תיחוסק בהואה. וכדכחז בהוי"ט כמעשה עולה לשם עולה פסולה השתא בחדא כעולה פסולה בחרתי מבטיח אלא אנב אחריתי נקיים ע"כ. ואי אמר ש ואין צריך לומר זו קתני: ב כמעשה חטאת לשם עולה. בגמרא בני דשני במאי פירוש הני כמעשה חטאת דקתני במתניתין במאי שני אילומא דשני במליקה שלא הבדיל הא דקתני סיפא וכוון אין מסמאין בבית הבליעה ומועלין בהן והאי מועלין בהן קאי גמי אשולת ששאלה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת נימא דלא כר"י יהושע דלויא אמר במתני' דבסמוך דלין מועלין בהן ואי דשני במילי דבהא לא פליג ר' יהושע לחימא סיפא עולת העוף ששאלה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת ר' אליעזר אומר מועלין בה ר' יהושע אומר אין מועלין בה דשני במאי אילומא דשני אומר דלמר ר' יהושע דשני במליקה במילי מי אמר ובמפרשם עשייה רב דלא בגמרא דלמר אומר היה ר' יהושע עולת העוף ששאלה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת כשרה מופי שהשתא העוף הכשרה במימן אחד וכשמלק עולת העוף למטה לשם חטאת ומליקתה סימן אחד בעולה אין זו סיכר עולה כמעשה ובחטאת היו נמר עבודה מקודם שהל עליה שם פסול עולה משום עשיית משה הל עליה שם חטאת כשרה ומשמעת משם עולה

דחולין: ואינו מבריל. רש"י ז"ל הוא דמפרש ולא יבדיל שאין מולק אלא כדמין אל' ורבינו משה פ' לא זה שלא יבדיל הראש מן הגוף וסמ"ג במזות ל"ח סימן סכ"ו הביא ראה לדבריו וכו' הביא כל דברי הסמ"ג בפ"ו דהלכות מעשה הקרבנות. שר בפ"ו ר"ע ז"ל ומה נרץ לומר אלא בטור של עוף: היה מנוה. שמקרב בית מליקתו למזבח ודוחקו בקיר וכו' ומלת עוף הוא סוף הדבר: עוד בפירושו ז"ל אחיו קור שהסירים שלו נותמין ליסוד הוי אומר זה קור שהתחון דהיינו מן החוט ולמטה דאי קור העלינו וכו'. אמר המלקט ובגמרא פריך ועמיד הוואה למעלה והדין טוחן כדלמך ב"ל ומה בהמה שעולה למטה חטאתה למעלה עוף שעולה למעלה אינו דין שהשתא למעלה ואי משום קרא דכתוב והשאר בדם ימנה אל יסוד המזבח אחיו קור שהסירים וכו' יחזור ויב"ה מתחילי כדכתוב ומשני אמר רבא מי כתיב יב"ה כתיב דאמילא משמע ורש"י ז"ל גרים מי כתיב יב"ה יב"ה כתיב דאי הוה כתיב יב"ה הי"ד כשכ"ל והמ"ס בפת"ח הוה משמע שמוזכר את הכסן שיחזור ויב"ה אמר הוואה השתא דכתיב יב"ה הי"ד וקמ"ן משמע גמי לעיני הוואה שיה במקום דלמרי הוואה הדרם מהמלה על היסוד. ובספר נח טוב פ' ויקרא ע"ה כ"ד מלחתי כחוב מלחתי כתיב תמנה או יב"ה בפתח הי"ד ע"כ. ועיין בספר קרבן אהין פרשה ויקרא דבגורא דחטאות פ"ח: שיטרי הדרם היה סבבה. נ"ב מתמנה. ועיין במה שכתבתי ר"פ שני דמעילה מי מילי מעכב הכשרה אי לא: אין לזבוח אלא רמה. י"א אין למזבח בה אלא דמה: ה עולת העוף כיצד היתה נעשית וכו'. עד סוף פ"ו ו' פ' שני דהלכות מעשה הקרבנות סימן כ' עד סוף הפרק. ואיכא בפ' אחיו קומין דין נ"ב והשתא פריך אי איתא דקין דרומית מזרחית לא היה לה יסוד היכי קתיב הכא דבא לו לקרן דרומית מזרחית היה מולק וכו' אי אין לה יסוד נמלא כשהוא מולקת היא נמלקת והדס נוסל לארץ לא יסוד ואת נוסל על הסיבב שהרי למעלה היא נעשית הא קתני ההם כדרייתא עשאה למטה מרגליו אפילו אמר אחז כשרה דלא קפיד אלא אלמעלה מן החוט והחוט למטה מן הסובב אמר ואמאי כשרה הא יפול לארץ לא יסוד ומשני אימר קך התנו אימר דבימין קרקע דיהודה ופי' רש"י ז"ל ואיכא למימר למעלה משלשה דלאו קרקע הוא עשוי כמין בליטה קטנה כנגד אמת הקרן לבגל בה דם עולה העוף שלא יפול לארץ וקור מנחה מיקרי אבל יסוד לא מיקרי להכשיר הקרן למחן דמיס הריבין לינתן כנגד היסוד שאין יסוד אלא המיוסד בלחץ פ"כ. ואפשר דהיהיא דהשתא כדרייתא היא דלא קתני בה כדריש בא לו לקרן דרומית מזרחית. ואיכא ברייתא בפ' שני הלחם דף ל"א: ובסבבה. פירש רש"י ז"ל גרים מנחות הוואה אוחז בגוף העוף ומעלה ומוריד בכה והדס יתו מעימו. מילי סובב בין אכנתותיו ולקוח הדס הולך למרחק ע"כ: והקוף בית בליקתו למזבח. דשני למזבח כל דם עולת העוף דכתיב בה ומה גמא כולו משמע מלחתי כתיב הדס וכתבו תוס' ז"ל נראה דחטאת לא בעיא דמו כולו מלחתי קתני בה הקוף בית מליקתו למזבח ע"כ: והסיר את המזבח וכו'. גמ' פליגי כדרייתא חילי איכא מ"ד בנזותה ללמד שטובל את הנוה ואינו קודר את העור כדמין ליטול הספק כדרייתא וכו' בנזותה ללמד שטובל קרקענה עמה ומתה לכן פרש ודבר מאוס כמו כי גלו גם נעו ועוד תניא בנזותה בנזותה שלה קודר בסכין כמין ארובה כדי שלא יטול יחרר כמה שכנגד הזפק. ולפונתא יש בין המפרשים גמי מתני' עיין בהרמב"ן ז"ל פ' ויקרא שכתב דמתני' דלא כדמין ודלא כדאוגלוס המהרנס אלא ככאן י"ב ע"כ ונס בספר קרבן אהין ספ"ה דח"כ פ' ויקרא. ובתוך חמלה הסכנות שם רב ז"ל איהו מורתי ז"ל: שישע ולא הבריל וכו'. השסע הוא מנזב כעד כל השדרה ושאר מחובר מלפניו ובגמרא ת"ר ושסע אין שסע אלא ביד וכן הוא אומר ופסלוו כססע הנדי: שישע ולא הבריל. לבן הרמב"ם ז"ל שם ספ"ו ואינו נרץ ל. גדיל שאלה ולא יבדיל ואם הבדיל כשר ע"כ אבל בספר ירמיה סוף סימן שש"ו כחוב וכו' כ"ה גמי לזיון לא יבדיל בעוף כדמין ולא יבדיל בעולה כדמין כשסע ע"כ: סבבו בבלח. מקחו בבלח הנמזל בראש המזבח כדכתוב על כל קרבן הקריב מלח דבאלה מקומו המלח נהונה בלשכת המלח וע"כ ככנס ובראש המזבח. רש"י ז"ל: ה הבריל בחטאת ולא הבריל בעולה פסל. בחטאת יחא כדדרשין בת"כ הפתח הוא שם מליקה שלא למטה פסולה וה"ס דכל ששינה בה פסולה אבל בעולה קשה מלן ועוד דמהקפדה יפא מה הקפדה הראש בעלמו והגוף בעלמו. א"כ מה הקפדה אינה מעכבת אף הבדלה אינה מעכבת. וכן קשה במליקה עולה ששאלה למטה דכיון דמהקפדה יפא דין מיהה ומיהה וכו' היכי דלא הקפיד למעלה כשר לא מלק למעלה גמי כשר. תוס' ז"ל: ה הבריל בחטאת פסל. גמרא מתני' דקתני פסל כשהבדיל בחטאת העוף דלא כר' אלעזר בר"ה דחייא אמר ר"ה בר"ה שמשן שמעתי שם הבדיל בחטאת העוף לא פסל ואמר גמי ר"ם כן אליקים משום ר' אלעזר כן פתח משום ר' אלעזר כן שמעתי אומר היה ר"ה בר"ה שמשתי בחטאת העוף שמבדילין ומאי לא יבדיל אין נרץ להבדיל. אבל בפ"ק דחולין דף כ"ב מוכח דלר"ה בר"ה חטאת העוף אסור להבדיל וכבר האריכו תוס' ז"ל כאן גמ' על זה ומה מן התרומות שתרע הוא דהוי כשרה ר"ם כן אליקים בלבד הוא דלית זיה דלר' אלעזר בר"ה מילי לא יבדיל אין נרץ להבדיל וליה ליה איסור וסיבול בהבדלה כלל אפילו בהבדלה שקודם הוואה. ועיין בספר קרבן אהין פ' ויקרא דבגורא דחטאות פ"ח: ה אחד חטאת העוף וכו'. פ' שני דמעילה דף ס': אחד חטאת העוף. ואחד עולת העוף שבלקן ושמיצה דמן. לא מילי למיתני ושכחו דמן דלא קתני הכא עולה

עולה ונעשית תפלה העוף והאי עממא ליכא למימר אלא כדשני במליקא כדמפרש לה
 רב אשי מאוס דשולה לריבה שפי סימנין והפסא כשרה בסמיך א' ומליקת עולה העוף
 אינה למסא וזה שמולקת למסא ולמס תפלה בסמיך ראשון השלים בה כל מעשה תפלה
 לסיקך יצאה לה מוס עולה ונעשית תפלה והוא תפלה העוף שעשה למסא כמעשה
 תפלה למסא שאין בה מעילה אבל היכא דבמליקת לא שני ומליקת למעלה כמעשה
 עולה וזה למסא כדשני דמליקת לא שני ומליקת למעלה כמעשה עולה וזה למסא
 העוף והוא דשני במליקת רישא במליקת משום דשניין לאיקומה דלא כר"א בר"ש
 כדאיתוקמא סתמא דאידך פירקין דלעיל והך ס"פ פלוגתא דר' יהושע ע"כ במליקת
 ומליקתא גמתי משום דתחוקס כר' יהושע משום דר' אליעזר שמתי הוא בתמיה
 ומשני אין רישא ורישא במליקת ומליקתא גמתי: עשאה למסא כמעשה וכו'.

תוס' פ' איזוהי מקומן דף ק"ב וכתבו הם ו' למסא כמעשה כולם פולס. בסוף
 פירקין דלעיל פירשתי דלא ידעינן מנא ליה עיכובא בעולה ע"כ: [ו] וכולן אינם וכו'.
 בפ"ק דמעילה דף נ"ג: ד' עולת העוף כו' ר"א אומר מועלין בה. ר"י אומר
 אין מועלין בה. גמ' תניא ח"ל ר' אליעזר לר' יהושע אשם ששחטו לשם שלמים
 ויכיה ששינה את שמו ומועלין בו אף אחיה אל תחמה על העולה שאש"פ ששינה את
 שמה שימעלו בה ח"ל ר' יהושע לא אש אמרת בשלש שנים את שמו לא שיהיה את
 מקומו האמר בעולה ששינה את שמה ושינה את מקומו ח"ל ר' אליעזר אשם ששחטו
 בדרום לשם שלמים ויכיה ששינה את שמה ושינה את מקומו ומועלין בו אף אחיה אל
 תחמה על העולה שאש"פ ששינה את שמה ושינה את מקומו מועלין בה ח"ל ר' יהושע
 לא אש אמרת בשלש שנים את שמו ושינה את מקומו ולא שיהיה את משעו האמר
 בעולה ששינה את שמה ואת משעו ושינה את מקומו אומר רבא וימא ליה אשם
 ששחטו בדרום לשם שלמים בשני בעלים ששינה את שמו ושינה את מקומו ושינה את
 משעו ויכיה ופירש רש"י ו' שני בעלים כשני מעשה השיב ליה ע"כ ומדלא קאמר
 ליה הכי ש"מ נחתי ר' אליעזר לטעמיה דר' דאמר רב אדא בר אבהו האומר היה
 ר"י עולת העוף שעשה למסא כמעשה תפלה לשם תפלה כיון שמלך בה סומן אחד
 נמשכה ונעשית תפלה העוף נלמעהל בה ומ"מ לא עלתה לבעלים: ד' כל הפסולים
 ששלקו מליקתם פסולה ואינם משמאות בבית הבליעה. החלוקה הלזו היא
 ראש משנה וכן בתלמוד המונה ע"י הרב בללאל אשכנזי ו' וכן בפ' הרמז"ס ו' ו'
 דמפרש לפסולים מאן פיקוהו ברישא וכן מוכח מן הגמרא דקאמר תנא והדר מפ'
 וכמו שאכתוב בסמוך בעה"י אע"ג דכפי' רש"י ו' נחפרשו בפיסא. ואיזה להאי בבא
 בחוס' י' קבלה דף ק"ד דפ"ק דמנחות דף י': כל הפסולים. כנון דר' ואוקי וטבול
 יום ומחוסר כפורים וכל אותן השניין בר"פ שני עכ"ל ר"ע ו'. אמר הנימק ל'
 יוחנן הוא דאמרין בנמ' לאחוי זר ולרב דאמר זר משמא אביה הבליעה אמרינן
 גמרא לאחוי שמאל ולינה ואע"ג דכדדיא קתני להו' תנא והדר מפרש. וכתבו תוס'
 ו' דליכא למימר לאחוי חוץ לזמנו וחוזן למקומו ושלא לשמו דלא הני בנתיחין דהא
 מק"י אתו דמליקת לילה דלר' יהודה תרד ואינה משמאה כ"ס הך דלא ירדו לר'
 יהודה דלא משמא לילה ו' מלא בשמאלו או בלידה. כולם מחי' ר' יהודה הוא
 דאמר לקמן ע"כ שכל שפסולו בקדש לא עלה לא ירד דהא אמרינן בגמרא דלמ"ק
 המתיר את האיסור פירש דאש עלה לא ירד אינה משמאה בבית הבליעה ומליקת
 לילה לר' יהודה תרד כדאמר לקמן פ"ס פרט לשמחטה בלילה וכן לעיל דתנן וכו'
 אינם משמאות בבית הבליעה והיינו בשחיטת דרום דתיר לר' יהודה כדאמרין
 במשנה קמייתא דמעילה ח"ל מחי' ר"ש היא ותימא אי ר"ש היא הא אמר דמליקת
 שמאל מליקת גמורה היא למאי דגרים ר"ח לעיל פ' שני מלך בשמאל פסל ור"ש מכשיר
 ו' דסבר לה כותיש בחדא ופלגי עליה בחדא ח"ל מודה ר"י. צפוק דל' שפסולו
 בקדוש אש עלה לא ירד דהך תלמא מיעוסי דלקמן כדאמר חביבי. ומיהו ע"כ חסד
 מליייהו בעוף דלא תימא כל פסולי דעוף אש עלה לא ירד. תוס' ו'. ועיין במה
 שכתבו הם ו' בפ' קבלה דף כ"ד. ושם בגמ' תתנא דכ"מ שנאמר יד או אצבע
 או כהונה אינו אלא ימין אלא דכהונה בעיא עמה אצבע כדי שיהיה ימין ואצבע לא בעיא
 עמה כהונה ע"ס. ועיין במ"מ לקמן פ"ג דמנחות סימן ד': מלאך בסבין. תוס' פ"ק
 דחילין דף כ' ושם בגמ' ע"כ וכו' שהעוף דף כ"ח. וביד דהלכות מעשה הקרבנות
 ובפ"א דהלכות שאר אבות השוממות סימן ג' ובפ"א סימן י"ב: מלך חולין בפנימ'.
 וכן שנסמית עינה ונקטעה רגלה לקחי דמשמאה בבית הבליעה דלא כר"מ דאמר
 בסמוך דטרסה אינה משמאה בבית הבליעה רש"י ו': ושנסימית עינה. היינו
 שנחטפה דמחוסר אבר ממעטין בפ"ק דקדושין מדכתיב מן העוף ולא כל העוף פרט
 לשיבש נפש ולא כמו שפירש בקונטרס משום הקריבוהו נא לפתח. תוס' ו': ושנסימית עינה
 ידה ושנסימית רגלה. אמר המלקט יש שאין גורסין רק ונקטעה רגלה ומדלנן
 מלא יד ומלת ושנסימית וכן שמשע קתא מפסרע בני עולת העוף לקחי תמות חכרות
 בשממה ואין תמות וחכרות וכן יכול שיבש נפש ושנסמית עינה ושנקטעה רגלה ת"ל
 מן העוף ולא כל העוף ע"כ. וכן ביד רפ"ג דהלכות איסורי מנחה ובפ"ו דהלכות
 פסולי המוקדשין סימן ב'. ויש מי שהניח ונקטעה ידה ונמחקו מלות ושנסימית רגלה
 והשני"ס הראשונה עיקר וכן תניא ג"כ ה"ר יהוסף ו' וכתב בן מנחם וכן נרדף
 להיות דהא נפש דלעיל היינו ידה ע"כ: כל שהיה פסולה וכו'. פ"ק דמעילה דף ג'.
 ומפרש עממא דזה בכלל לאחוי שחיטת קדשים בבית דלא משמאה דמחתי' לא תנן
 לה ובלא היה פסולה בקדש משמאה בבית הבליעה לאחוי מליקת חולין כדאמר דמשמאה

פרק ח כל הובחים שנתערבו וכו'.

תוס' פ"ק דפסחים דף פ' דפ"ה הנשרפים
 דף ע"ט. וביד בפ"ג דהלכות איסורי מנחה סימן י"ב ובפ"ד סימן י"ב
 ובפ"ט שפי דהלכות פסולי המוקדשין וסימן ג' ג': אפילו אחד ברביא יפותו
 בולן. בגמרא פריך תניא חדא זימנא בר"ש ששי דמסכת תמורה של האיסורין לנבי
 מנחה אורסין לא שני ומשני לריבן דאי מהתם ה"א ה"א לנבואה אבל להדיד מנחין
 ברעיהו ופדייהו דלא אירי החם באיסורי הנאה אבל הני דלהדידו גמי לא היו בפדייה
 דהא באיסורי הנאה נחפרו אימא ניבטלו איסורי הנאה ברובא שלא ימותו אלא ירעו
 וימכרו דלא חמור דין הדיוט כולי האי קמ"ל ימותו ואי מהכא ה"א הני הוא דאיסורי
 הנאה ניבטו אבל הך דלאו איסורי הנאה ניבטו אימא קיל איסורייהו וניבטו ברובא
 ואפילו לנבואה קמ"ל ופריך דלאו איסורי הנאה גמי הא תנא ליה הכא ולמה ליה למיחד
 ולמיתייסו החם ומשני מי קתני במחתי' בני רובע ונרבע כהמה קיל איסורי' בחמור
 הוא דקתני אורסין ל"ס דאי מהמיתין אפילו בעלי במאה או במחתיס דאחד ברובא
 דקתני במתניתין לאו עלייהו קאי ופריך וינתני הא דתמורה ולא יחתי הא דבבחים
 ומשני תקנתא אינפריכא ליה דהתם אורסין ככ"ס חני ולא תקנתא והכא חני תקנתא
 ירעו עד שישחצו וכו' והדר פריך דהדידו גמי הא תנא בכמה דוכתי בגמ' ע"ל
 ואלו אורסין ואורסין בכל שהן יין נסך וע"ו וכו'. אשה בו אהת וכו'. דאיסורי
 הנאה לא בעלי ברובא ומחסידי להדידו ולמה ליה למיתייסו הכא בחטאות התמות וטור
 הנסקל ומשני לריבן דאי מהתם ה"א ה"א חולין אבל קדשים אימא לעיניד זהו
 חקנתא דליבטיל איסורא דהא דמחתייהא כל איסור ברובא וירעו כי היכי דלא
 נפסדיהו לנמרי ואי מהכא ה"א ה"א לנבואה דמאיים אבל להדידו אימא לא כלומר
 אבל מירי להדידו כנון חולין דקילי אימא ניבטלו ברובא קמ"ל ו' הסוגיא אשר שם
 ר"פ כל האסורין עם פירש רש"י ו' אשר שם אורסין כל שהן מאי קמ"ל דלא בעלי
 ברובא תנינא כל הזבחים וכו' אפילו אחד ברובא ימותו כולן ומשני אינפריך סד"ל
 החם הוא בני חטאות התמות וטור הנסקל דאיסורי הנאה מינה ומש"ל חביבי ולא
 בעלי אבל הני דמחתי' דהכא רובע ונרבע דמחתי' דבביתא להדידו דנהי עסיקין
 שרבע או נרבע על פי עד א' או על פי הבעלים אימא ליבטלו ברובא קמ"ל מחתי'
 דכל האסורין ללא. ובזבחים נרסין חו ואי אשמעינן הא דתמורה ה"א הכא הוא
 דלנבואה מאיסי ומש"ל לא בעלי וירעו עד שישחצו ויאלכס הסדידו אבל מילתא
 דלהדידו גמי אסורא אימא ליבטיל קמ"ל החם ימותו דאפילו לנבי דדיוט לא בעיל
 דלימא ירעו עד שישחצו ויפדו ויאלכס הדיוט. ופריכין ורובע ונרבע גמי תנינא החם
 בזבחים דירעו עד שישחצו ויבטו וכו' ומשני דהא בחולין וחדא בקדשים מחתי' דכל
 דכל האסורים מיירי בניתערבו כשהן חולין ואח"כ קדשין והביא דזבחים מיירי
 בניתערבו כשהן קדושים דהתם קתני כל הזבחים ולריבן דאי אשמעינן גבי קדשים
 משום דמאיים אבל גבי חולין דלא מאיים בשעת תערובת דלא שייך בהו חלק נבואה
 אימא ליבטלו וכו' מקדש לכו קדשי שפיר דהא ככר אינטייל ליה איסור וליקרב קמ"ל
 ופריכין ובחולין גמי תימא דאכילו בחולין ממש לא בעלו ברובא בעלי חיים וכל הך
 דחביבי וכדתנן בפ' בתרא דט"ו ואלו אסורין ואורסין כ"ס יין נסך וע"ו וכו' ומשני
 יריב דאי אשמעינן החם ה"א משום דאיסורי הנאה הוא דלא בעלי אבל הכא דלא
 איסורי

ואסוריה הגאה ה"א דלעטלו ואי אשמעי' ה"א משום דלנבזה דמאלי' אכל להדיוט
 אימא אפילו אסורי הנאה ליבטלו ברובא קמ"ל ודריקין החס בגמרות כתיבת יד ומ"ס
 לעין תערוכת קדשים במתני' דכל הזבחים דקתני איסורי הנאה ואיסורי אכילה כהדי
 פדי איסורי הנאה כגון תפלות המתות וטור הנסקל ואיסורי אכילה כגון פטרות
 וכרעונות חולין במסכת ע"ו אפסיק ותני איסורי הנאה לחוד וז"ל בפרק במתניתין
 דחולין אסורין ואסורין בכל שהן יין נכר וכו' ואיסורי אכילה הני לחוד סם בפי' שני
 ואלו שאין איסורין איסור הנאה חלב שחלבו ע"ג וכו' ומשני משום דהתם בפי' בתרא
 דע"ו קאי בני יין נכר ובעי לפרושי איסוריה דין נכר פריס נמי כל איסורי הנאה
 דלמין ליה לחוד והכא נמי בני זבחים משום דבעי לפרושי האסורין לגבוה תגל כל
 דאסורין לגבוה לבני מידה דלמו ליה דבין איסורי הנאה בין איסורי אכילה אסורין
 לגבוה ע"כ והדר פריך כהא בגמרא ויבטלו ברובא דהא כהני אחרי רבים לטעות
 ומסיק רב אחי בעלי חיים חשיבו ולא בעלי וכתב הר"ן ז"ל בפי' גיד הכשה דהא
 תשי"ד אכל משום בריה לא כיון שאין אסור מעצמו מתחלה בריותו כיון גיד הכשה
 וכיוצא בו ע"כ והדר פריך בגמרא ויבטלו דלמיהו יכופו אוחס שיעודו ללא להוי
 קבוע ומשני גרסה משום קבוע דילמא אחי לממשך ולמנכסביהו הד חד כי לא ניירי
 דה"ל קבוע ומתחלה כל מחלה וליכא לייסמך ולמימר מדרובא פריס. ואמר רבא
 אפילו בדיעבד אי אקריב לא הורגה ואפ"ג דבני עירוב קיים חק כרפ"ג דמסכת
 קים בדבכסן שאינו נגנז מהנה כהן ומתחלה פסול אפי' דבנמלך אמרינן התם בפי' ד
 דכין וייתרו הוה כה"ל א"כ אורס דתרו ותנא דמתניתין אליה לרבא דהא ר' יבנה
 דס"ל בעלמא ב"ה נדחין. הו משמע בגמ' לרוב דלמר בני סענה של ע"ו שנתערבה
 בק' פטעות אס נפלה אחת מהם לים הגדול וההרו כולן דחלינן לומר דה"ל דע"ו הוא
 דנפל ה"ל דמתניתין כיון דמת א' מהם הותרו כולן דלמרינן דליסורא מית כיון
 דמדארייחא כל מיני ברובא בעלי ונבלד שיקריב אלו הוההים שנים שנים ובמו
 שפירש ר"ע ז"ל בסמוך בסיומן ה' וביד פ"ו דהלכות מאכלות אסורות סיומן ז'
 ובסוד י"ר סיומן ק"י. ועיין בה"ל ז"ל פ' גיד הכשה דף תשי"א ע"א והוסיף לקח
 טוב: ושבועה ב"ו. בדל"ת והיא דנרטי לה אכל ודאי עבירה ברי"ש אכל
 הזס בפי' עגלה ערופה כברייתא דף מ' ודאי שנתגדה בהן עבודה נרטינן בדל"ת
 תרויהו כדמוכח התם בגמרא וכדפירש סם רש"י ז"ל וכדפי' ג"כ בספר קרבן אהרן
 רפ"ד דפ' אמור והיא בפי' האומר דקדושין דף ס"ו: או שהמית. אית דלא נרטי
 מלה או וכן מוכרח מפי"ש רש"י ז"ל ששהתק כבר ר"ע ז"ל דמפירש ואילו מתי היא
 כגון וכו': או על פי הבעלים. בפי' ר"ע ז"ל דקו"ל מן האלן להויתא אח הנוגח
 פ"ג אמר המלקט פירש יין דומן האלן להויתא וכו' וביד פ"ג דהלכות איסורי מונח
 סיומן ו' ובבב"ב. בגמרא נמי הוי סרפה ה"ד א' דידע לה לתי ולישקלא ולי לא
 ידע לה מנא ידע דליערב וכו' וימיה כגון דליערב בולד סרפה בולד היא דלמר
 בפי' שני דתמורה ולד סרפה לא יקרב ע"ג המונח. ואיכא הו הרי שני אסרי
 דדבי ר' ינאי אמרי כגון דליערב נקובת הקן שהיא כשרה ומוס נמי לא הוי דהדר
 גרי בדרוסה סולב ור"ל אמר דליערב כגמולה וקסבר ר"ל לית לה בדיקה דלפילו
 אס עמדה זריכה מע"ל ואכילו אס הלכה זריכה בדיקה לאחר שחיסה שאין זו בדיקה.
 וכתבו חוס' ז"ל בפי' דף כ"ט והא דלמרינן בפי' התערוכות נאעטרו כשור
 שנתגדה בו עבירה וכו' כנלתיס וסרפה ורשו עד שיסתאבו וימכרו ויסתא ע"כ ימכרו
 לכלבים דלישראל סרפה וכו' וימיה כגון דליערב בולד סרפה בולד היא דלמר
 לכלבים דהא דאין סודין היינו היכא דלא חוי לאכילה אכל הכל חוי לאדם אס היו
 ככרין דהא ר' עקיבא טרי בכרורות זמן ע"ג על הככור ובזבחים פ' טבול יום מוכח
 שר"ע אומר ככור סרפה ז"מ להאכילו לכלבים שפילו השור אסור כשמתא סרפה
 קודם הפשט והיכא דשרי לישראל איתקל לבני ואלו ע"כ וככתבו ג"כ לקמן פ' פ"י
 סיומן ד': ויביא ברמי היפה שבהן. בידי פ' שני דהלכות איסורי מונח סיומן י'
 ב' קדשים בקדשים בין בביתו וכו'. עד סוף סיומן ה' פ' שני דהלכות פסולי
 ה' קדושין סיומן ד' ה' ו' י"ד ס"ו ס"ו כ"ב כ"ב. ואיכא בתוס' פ' כל הטע דף
 כ"ט ובפי' כל הממוח בלות מנה דף ס"ב: בפירש ר"ע ז"ל מין בנימו חטאת כהנא
 עולה בשלה וכו'. כתב עליו ה"ר יהוסף ז"ל פירש זה אינו נראה דל"כ לא הל"ל לטס
 מה שהוה על כן נראה דרובא לומר כגון תורה ואלו מיר טס לכה דין אחד או זחי
 שלמי לבור ואשמות ודו"ק ע"כ: לשום מי שזוא וזה יקרב לשום מי שהוא כ"ל
 ופירשו חוס' ז"ל לטס מי שהוא היינו סתמא דסתמא נמי כלשמו דמי ע"כ. משמע
 דלפילו מלות לטס מי שהוא לא יאמר ולפי מה שכתבתי בסמוך בפי' ה"ר יהוסף ז"ל
 משמע דלא נרים מי אלא מה: כון בשאינו סיני ירעו עד שיסתאבו וימכרו
 ויביא ברמי היפה שבהן. כתב רש"י ז"ל וז"ל דלא נרטינן וימכרו אלא ירעו
 עד שיסתאבו ויביא בדמי היפה וכו' ובתחלה חולין יאמר כל מקום שהיא עולה היא
 מתחלה על אלו וכל מקום שהן שלמים יהיו מחולקין על אלו ויביא מאלט עולה ומאלו
 שלמים ותדע דלא נרטינן ליה דהא תעטרו ככור ובמשך דקתני נמי וימכרו אי
 אשך דהא הני כשמשך לאמר לא יגאל ואינו נמכר לא חי ולא שחוט לא חס ולא
 בעל מוס וליפנין לה בכרורות דהיא לא יגאל לא ימכר הוא אלא ה"ס ירעו עד
 שיסתאבו ויחל ככור וכמשך ע"כ: חוקין בין החטאות עם האיש. נרטינן.
 בגמרא פריך מ"ס חטאת ואשם דהאי זכר והאי נקבה חטאת ועילה נמי ופריקין
 איכא שער דהוא חטאת והוא זכר ומיערב בעולה ומתקין חטאת ואשם נמי מ"ס לא

מיטערי דהא איכא שער נשיא ופריקין משום דהאי שער והאי אמר. ומקסינן פסא ואשם
 נמי לא מיטערי דפסח הוא כן שנה דלכתיב שם תמים זכר כן שנה וזיל הוא כן שני
 שנים והיכי קאמר במתניתין דיולינן להעשרב דהא לא מסיק אלא חטאת ואשם ופריקין
 איכא אשם נזיר ואשם מלרע דלכתיב כהו ככש וכחם ככש כן שנה הוא ואיכתיב אימא
 איכא כן שנה דמיחוי ככן שתי שנים ואיכא כן שנים דמיחוי ככן שנה: ג' אשם
 שנתערב וכו'. ס"פ מי שהיה עמא ובידו שלמי פ' שני נזירים: ירעו עד שיסתאבו.
 אית דל"ג ליה וכן הוא סם ס"פ מי שהיה עמא וכן משמע ג"כ מפירוש רש"י ז"ל
 ורמזו ר"ע ז"ל שכתב אלא ירעו ויסתאבו וימכרו כדלמרון בני קדשים בקדשים מין
 בשאינו מינו ע"כ וכן הוא שתי בפירוש ב"ב פ' ט' פרשה ד' במלתיה דה"ק וע"כ בספר
 קרבן אהרן. וגם בתו"ס כתב דכן נראה דל"ג ליה מדלא קתני נמי וימכרו ויביא
 דמי היספ שבהן וכו' ע"כ: ר"ש אומר וכו' ויחלבו בחטור שבהן אכרו לו
 אין מביאין קדשים לבית הפסול. נראה דר"ש לא חייס לעטמא דאין מביאין
 קדשים לבית הפסול וכן לקמן בפי' שעירי לא חייס וכן בכמה דוכתי לא חייס ובמו
 שכתבתי בפ"א דשביעית סיומן ז' והכי מוכרחן הגמרא דלפילו לכהחילה אית ליה מביאין
 קדשים לבית הפסול דס"ל מוטב להביא קדשים לבית הפסול ולמשם באכילתן מלמקן
 לרעייה: דתיבות בהתיבות. אס נשעריב התיבות קדשי קדשים בחתיבה של קדשים
 קלים עכ"ל רע"ז אמר המלקט וזמן האכילתן שיה כגון תורה כהנא ואשם דשתיס
 ליום ולילה או התיבה וכו' יחלו כממור שבהן ובתל רבנן מוודו לויכא תקתא דהא
 חתיבות סם: ד' אברוי חטאת וכו'. פרק חטאת דף מ"ח: ה' אברין באברוי
 בעלי מומין ר' אליעזר אומר וכו'. בפריקין דף ע"ד ומשמע התם דס"ל כחוק המזני
 דס"ל דלפילו שחוסין אינן נדחין. ואיכא בתוס' פ' כל מערבין דף ל"א ובפי' שני
 שעירי דף ס"ד ובפי' היסין דף כ"ד ובפי' גיד הכשה: ברעיס של אחר מהם.
 אית דנרטי כרעו של אחד מהם. ובגמרא רישא דמתניתין דקתני דבכשר חטאת פליגי
 רבנן וקתני נמי אברין באברוי בעלי מומין לר' אליעזר לא יקרב אא"כ קרב א' מהם
 קודם שמתלך דלא כי האי תנא דתנינן לר' יהודה אומר לא נחלקו ר' אליעזר וחכמים
 על אברוי חטאת שנתערבו באברוי עולה שיקרבו ברובע ונרבע שלא יקרבו על מה
 נחלקו על אברוי עולה המימה שנתערב באברוי בעלת מוס שר"א אומר יקרבו ורואה
 אמי אברוי בעלת מוס למעלה כאלו הן עמים וחכמים אומרים לא יקרבו ובעי בגמרא
 מ"ס רובע ונרבע דלא חוי בעלת מוס נמי לא חוי ומסיק אלא סעמיה דר' אליעזר
 מוס כס דמשמע כהן כהני עמלן הוא דלא ירעו ה"א ע"ו תערוכת ירעו ורבנן מוס
 כס הוא דלא ירעו ה"א עבר מומין ירעו ור' אליעזר מנס כהס ורבנן כס כהס לא דרטי
 ופריקין אי הכי רואה אני הא דהמתא לכשריה ומשני דבכריתס קאמר לכו לדידי
 רחמנא לכשריה לדידכו אודו לי מיהת כשר בעלי מוס כעלוי דמי מירי דהוה אכשר
 חטאת לאודותי לוי כה גרישא דיקרב לטס עמים ורבנן הכא מאיסי החס לא מאיסי:
 ן דם שנתערב במים. פ' הקומץ רבא דף כ"ב ובפי' כסוי הדס דף פ"ו והוס'
 פ' הנוזל קנא דף ק'. וביד כולה מתניתין עד סוף סיומן ח' פ' שני דהלכות פסולי
 המוקדשין סיומן כ"ב כ"ב: אם יש בו מראה דם בשור. וה"ל כשפילו המים לרוך
 דם של קדשים אכל אס נפל דם של קדשים לחוק מים אמרינן קמא קמא כפיל עכ"ל
 ר"ע ז"ל אמר המלקט ולענין כסוי הדס איתו כן דאין ליהוי אלא מלות אלא דבכר
 קדושה כדכתבין בפ' כל כסוי הדס כ"ב: נתערב בדם ברמה או בדם הרדיה.
 חיה ממש וז"מ חיה כהמה כהייה שזאל ממנה דם הקזה תוספת חילומות. וז"ל חוס'
 אחרות נערבב דם וז"ל כ"ס דם החיה וז"ל דלחודיך כהו דר' יהודה תנייה ע"כ
 גליון: נתערב בדם בהמה או בדם החיה רואין אותו כאילו הוא מים.
 והא דלמר רבא בגמרא אמור רבנן מין בנימו ברובא כתבו חוס' ז"ל דהיינו דלא כתבא
 דמתניתין דאית ליה רואין אפילו דם כדס. עוד הקשו חוס' ז"ל וז"ל דם כהמה
 ומה היכי זריק ליה למזבח כהי דלמרינן רואין אותו כאלו הוא מים ולא מבטל דם
 אחר מ"מ מים גמורין לא הוו ולא בטל ממנו שם חולין והעלו דלמאן דלמר חולין
 שכהסו בערה לאו דלורייתא גס העלאתן לאו דלורייתא ושרי להעלותן והוכיחו זה
 מפרק ואי: ר' יהודה אומר אין דם וכו'. פ' כל הפסולין דף ל"ה ודף ל"ז
 ובפי' הנוקות דף ע"א. ובגמ' כברייתא אמרה ר' יהודה משום ר"ב דאין דם מבטל
 דם לענין זריקה וכסוי הדס ואין רוק סבור מבטל רוק הוי. ואין מי נגלים סבורים
 מבטלין מי נגלים של זב. וכתבו חוס' ז"ל ויש דשעמיס רואין מן המבטל כגון
 במתניתין שנתערב דם בהמה. נאעטרו בנין ופעמיס מן המבטל בני הויא כברייתא
 דקתני דלי עמא שהוא מלא יין לכן חלבו והפילו רואין אותו כאלו הוא יין ארום
 ופעמיס דלמרינן רואין להחמיר כי הויא דדלי ופעמיס להקל כגון במתניתין דמכשירין
 ליה לזריקה וז"ל דהכל תלוי כבטל דכבטל המיעוט שלא יבטל רואין המיעוט או הרוב
 בין להקל בין להחמיר ע"כ: ן נתערב בדם פסולין. תוס' פ' המזבח מקדש דף
 פ"ו: בדם פסולין. כגון ברובע ונרבע או בנשחח חוץ למקומו או חוץ לזמני:
 ישפך לאשה. דנורינן דילמא אחי לאכשורי דם פסילין כענייניהו וכן דם התמיתא לא
 והאי דלא נזרינן הכי ננתערב כדס כהמה או כדס החיה משום דחולין בעורה לא
 שכיחי אכל פסולין כענייניהו וכדס התמיתא ת"ק סבר דפעמיס שכיחי לביות רבים על
 דם הכהס: בדם התמצית. חוס' פ' כל הפסולין דף ל"ד ודפ' החכלת דף מ"ח:
 ר' אליעזר. ביוד: ן דם תמימין בדם בעלי מומין. אית דל"ג מלת תמימין
 דודאי כהפי מיירי. וגם ה"ר יהוסף ז"ל מקשה וקמץ כן מלאחי וכן כ"ל כגון דהא
 כולל

כולה מחמתיו אידי נתימנים וכן נרסין נמי לעיל אכרין באברי בעלי מומין וכו' נס' דהא דקאמר דס דס ולא קאמר סהס דסס הוא משום דבעי לתימר כוס בנכוסות ע"כ: ישפך לאמה. דמולתא דשיחא הוא וספך לאמה גורם שמה ירבה עליו וישריה: ר' אליעזר אומר אם קרב וכו'. כ"ל. ולא הכשיר ר' אליעזר אלא שני כוסות אבל אחד אחד לא ומאי חוץ מלחד מהס לאמרי רבן זוג אחד וכמו שפירש ר"ע ז"ל במחלוקתא באברים נכסף סי' ר"ע ז"ל אימא לא נריחא. אמר המלקט ואי אחרת בזה בזה קאמרי רבן אבל בזה אימא מורו ליה לר"א נריחא. וביד כולה מחמתיו עד סוף סימן י"א פ' שני דהלכות פסולי המוקדשין סי' י"א י"ב י"ג: ה' היתנין למטה וכו'. חוס' פ' קבלה דף כ"ו: ורואה אני את הנהיגין למעלה. ס"א את החתונים למעלה: ואם לא במלך ונתן בשר. דהא ניהו מינו למעלה עכ"ל ר"ע ז"ל אמר המלקט דכדרי יש גילה ויחזור ויהן למטה ור' אליעזר נמי לר"ל ולרבא ס"ל דיש גילה אבל לרב אבי ס"ל דאין גילה והא דמכשר ר' אליעזר אפילו לכתילה יתן למעלה ולחור יתן למטה לאו משום דלא גילה דלאו בגללו כגון אחד פליגי אלא כשתערב חוץ של עולה כגון של ר"א וקאמר ר' אליעזר יתן משני הכוסות למעלה ומשני הכוסות יחזור ויהן למטה ורואין את דס הכוס של העולה היתן למעלה כחילו הוא גוים ורבן לית להו רואין ומ"מ מחמתיו דלא כר' יהודה דהניא א"ר יהודה לא נהלו ר"א ותמיים על דס הטאת שתערב בדם עולה שיקרב לר"א דאפילו רבן איה להו רואין ברובע וברבע שלא יקרבו על מה נחלקו על דס תמימים שתערב בדם בעל מום שר"א אומר יקרב דהא כתיב מום בם ודרשני מום בם כלומר בעימה הוא דלא ירע ר"א דע"י תערובת ירע ורואה איה את דס בעל מום על המזבח כחילו הוא מים ורבן ר"א דע"י תערובת ירע ומום ירע ור' אליעזר מכס בזה ורבן בם כהם לא דרשי. תו גרסינן בגמרא אמר ר"ל לא סו דפליגי רבן עליה דר' אליעזר ואמרי ישפך לאמה אלא שתערבו דס הטאת בדם העולה לפני מתן דמים דבהיחא פליגי רבן לית להו רואין והסור לשמה את מקומן לתת את העולה למעלה מן החוט מפני הכבוד הטאת אבל סוף הטאת שתערבה בתלת עולה פירוש שתערבו שירי הטאת בתחלת עולה אין כלי מחלוקת ויתנם למטה מן החוט למקום החלת מתן דם עולה כשר לשיירי הטאת וירקס לקור המזבח ומחליהם בזהוין ליסוד ואין כאן שני מקום ור' יוחנן ואי תימא ר' אליעזר אמר עיני היא מחלוקת אף בכוף הטאת ומחלת עולה דלאו חד מקום הוא דשיריים לריכין אישטבא שיספכס ע"ל היסוד ממש העשוי כלישטבא ולא יורקס לקור הכוף כמשפט העולה הלכך אף בכוף הטאת ועולה ס"ל לרבן דישפך לאמה ור' אליעזר דמיא ליה רואין כשר: ר' היתנין בתורה אחת וכו'. פ' המולת השילין דף ק'. וכו' ראוהו ב"ד דף ק"ד. ויגירושמי ס"פ המולת השילין וכו' אלו עוברין: ביצה כגון במורה ארת. היינו שנים שכן ר' כגון עולה או שלמים דלמטה דאי ד' ממש כגון הטאת אחי יתן ממנה אחת ל' יבוע הא רבן סברי ישפך לאמה לפי שזה למטה חוה למעלה. חוס' ז"ל. אלא כשהוא עצמו. אבל עכשיו דלגז זריקת הדם של מתן ד' הוא זרקו הוי גסם מים וליכא משום כל תוסף: לא נאמר בל הרגע אלא כשהוא עצמו. אבל כשהוא מעורב לא: א"ל ר"א כו'. ורואיני שמחא ה"ר יהוסף ז"ל שלג מלת זו הפטיות במתנה אמר לו ר' אליעזר אמר לו ר' יהושע אמר לו ר' אליעזר על פי רוב הספרים אמנם אמר לו ר' יהושע האחרון לא מתקן וכתב כן מלתי בכל הספרים דגרסינן הכה לו ע"כ: ר' יגא הנהיגין בפנים וכו' ישפך לאמה. דלא אמרינן רואין וכו' לטון ר"ע ז"ל עד כיון דליכא הטאת והאם שאם תתערב וכו'. אמר המלקט כן מלתי הלשון כיון דליכא הטאת והאם שאם נכנס דמן לפני פסולין לר' אליעזר כדקתי סיפא דמתניתין אם תתערב דמים בדם הפנימיים וכו'. בתרן בהיחזור ונתן בפנים בשר. ובגון דהיינו דמים הפנימיים בחוץ לשם מים דלי לאו הכי היאך חזר ונתן בפנים והלא כבר נחכר לשנואל לפי מה שפירשתי בגמרא לעיל פ' שני דמוצה חילין דמים הפנימיים במקומו דמי וכו' ה"ג מיירי סיפא בפנים חזר ונתן בחוץ שהכניס דמים הפנימיים לשם מים וקלת קשה אגלי פסול כשמכניס לשם מים ולכשר כתיב ר"ל דכיון דליתערב בדם הפנימיים וליגיהו אחו לכפר הבאה לכפר איכא ואמר יונא לכפר קרינן ביה חוס' אריב"א ז"ל: שהיה ר' עקיבא אומר כל הדמים וכו'.

אבל פסול דחזונה שנתנס דמה לפניו מהן לא טובא אח דמה נפקא ליה והאם כוליה משמע. ועיין בספר קרבן אהרן פ' טו כ"ו: מקום שהמזבחה פוסלת בחוץ לא עשה את המזבחה כיוצא במקום וכו' כ' ז"ל: נכנס לכפר אע"פ שלא כפר פסול דבריו ר' אליעזר. נראה דר' אליעזר גרסינן בלי יו"ד. וכן הוא גם בינומלי. ובגמרא דברייתא יתיב עממא דר' אליעזר יתיב לכפר דאשר יונא מדמה מלכפר דולך אדם לא יהיה בזהל מועד בבלו לכפר ומוסרי שפורשין מן הסיני בשעת הקשרת מה להן בבלו לכפר משמע מחלת בי"א המכפר הוה"ו חכריו לפרוש הלכך לעבר ועדיין לא כיפר משמע אף כהן אשר יונא מדמה לכפר מחלת הבאה ע"מ לכפר משמע שנסכל הלכך אע"פ שלא כפר ור"ש יתיב מהכא נאמר כהן לכפר ונאמר להן ואת פר החטאת ואת שער החטאת אשר הוציא את דמם לכפר וכו' מה להן בשכפר הכתוב מדבר דהא שריפה בחר כפרה היא אף כהן כשכפר ובהא פליגי דר' אליעזר סבר דנין חוץ מחוץ פירש דס הטאת החיטוב שהכתוב מלמדך שהעמוד בחוץ ולא יכניסו לפניו מלמס זה שהכתוב מזהירו שיעמוד בחוץ ואין דמי חוץ מפני פירש מפר יום הכפורים שהבאתו מזוה לפנים ור"ש סבר דנין בהמה מבהמה פירש הטאת החיטוב מחטאת פנימית ואין דנין בהמה מלמס: ר' יהודה אומר וכו'. פ' כל הפסולין דף ל"ו: אם נכנס שוגג בשר. בגמרא דייק הא מויד פסול כשכפר וכו' או אפילו בשלל כפר וכו' אליעזר ושעיר כשכפר וכו' סבירא ליה דליף מלכפר דכפר החטאת. וע"פ בספר קרבן אהרן: שהציץ מצרעה על השבט ואינו מצרעה על היוצא. כ"פ כל טעם דף ל"ד כתבו חוס' ז"ל דר' יהושע ס"ל דזריקה מועלת ליונא כר' עקיבא דריש מעילה דאמר זריקה מועלת להולאת בשר מידי מעילה וכו' לבראש דהא וכו' ע"כ:

פרק ט המזבח מקדש וכו'. פ' אחד דיני ממונות דף ל"ד וכו' קבלה דף כ"ז אמר ר' אליעזר מזבח פנימי מקדש פסולין ועדיף מזבח פנימי ממוצה החיטוב שאין החיטוב מקדש אלא כדאורי לו לאמרו קתניש שלא קדשו בכלו והפנימי מקדש בין ראוי לו בין שאין ראוי לו מ"מ הוי רפסא כלומר בין אכניס שלא מנחה לפיכך אין קדושתו חמורה כפנימי שהוא כלי שרת הנישעלה ונמשח עם המשכן ועדיף פנימי נמי משאר כלי שרת דלא מקדשי פסולין ליקרב ומוצה מקדש: את הראוי לו. ופליגי תנאי בפירושא דמתניתין מאי כיור הראוי לו וכו' בחוקת שבחים דר' ישמעאל ור' עקיבא קא מפרשי בסיפא חוקה דרישא וכו' כ"ג דן גבי לא ירבה לו נשים חוס' ז"ל וביד ס"ל דהלכות פסולי המוקדשין סימן ג' י"ד: שנאמר היא העולה על בוקרה. בה העולה וכו'. כ' ז"ל: ר"ש אומר הובח בשר והנסכים פסולין. ר"ש ס"ל וכו' לטון ר"ע ז"ל עד יאלו נכסיס הבאים בגלל הזבח. אמר המלקט וכו' עקיבא ור' יוסי הגלילי דרשי לקרא בגוואל אהרינא ובגמרא מפרש רב פסא מאי תנאי בין תנאי דיון לתנאי דיון לתנאי דיון ר"ג ור' יהושע ס"ל דקמתי שקדשו בכלי לא ירדו דהא גמרי לה ממוקדש וממוצה. והכי בני מוקד ומוצה טיבהו עד שלא נפסלו וכו' יוסי הגלילי ור"ע דהיינו תנאי דמתניתין ירדו לעולה עינין אבל מנחה תרד. אמר ר"ל מנחה הבאה בפני עומה כליל כגון המתנדב מנחה נכסיס בלא זבח לדברי ר"ע ור' יהושע דמתניתין למרבי כל הראוי לאשים ולר"ש נמי למרבי כל הבא בגלל עומה אם נפסלה ועולה לא תרד וכו' פליגי ר"ש בזהל זבח אבל לדברי ר' יוסי הגלילי ור' עקיבא תרד דהא מרבו אלא עולה ודוגמתה מין כהמה ע"ל חרד ולא מנחה. והא מנחה הבאה עם הזבח נפסלה ועולה לדברי ר"ע ור' יהושע לא תרד דהא נת מוקדש ומוצה היא לדברי ר' יוסי הגלילי ור' עקיבא ור"ש תרד. נכסיס הבאים בפני עומה כגון המתנדב יין בלא זבח לדברי ר' יוסי הגלילי ור' עקיבא ור' יהושע ירדו לדברי ר"ע ור"ש לא ירדו. נכסיס הבאים עם הזבח לדברי כגון ירדו לדברי ר"ע לתודיה לא ירדו: הנסכים כשירים והזבח פסול. ע"י תנו"ס וריב"א ז"ל חירן דלמ"מ כשרים קרי להו כיון דלפשר להיות זבח פסול והנסכים כשרים כגון שיש זבח בזהוה טעם דלם יש זבח יקרבו עמו כדליתא בהלכות משום דלג ב"ד מחנה עליהם ע"כ. וטו"ס פלוגתא דטלוה הוי תנאי בת"כ ריש פ' ז': ב ואלו אם עלו לא ירדו. פ' ב"ש דף מ"ג והוס' פ"ק דמנחות דף ז' ודפ' התודה דף ע"ט. ובגמרא ר"ס יולא דופן ברייתא. וכתבו שם חוס' ז"ל היינו לן דלם והגומר היינו לן דלמזריים דלילו בשר אפילו אינו עוהר ירד דכל שממנו לאשים הרי הוא בכל תקטרו ע"כ. וביד שם פ"ג דהלכות פסולי המוקדשין סי' ז' ו' ח': ושנשחש חוץ לזבנו וחויין למקומו. כ"ל: ושקבלו פסולין וזרקו את דמו. גמ' דברייתא מוסף והיתנים למטה שנתנס למעלה ולמעלה שנתנס למטה והתנים בחוץ שנתנס והיתנים בפנים שנתנס בחוץ וכפא וטאת ששחן שלא לנשחשם עלו אכרינן למוצה החיטוב לא ירדו ומרבי לכולהו מקרא דכתיב חודת העולה ריבה חודת אחת לכל העולין שאם עלו לא ירדו וכתבו חוס' ז"ל אש"ע דמי במתניתין [אלו תנא ושייר] הך דחשיב דברייתא ושחא משום דמתיי דהכא שמשחן להו דכ"ס בהו ובברייתא נמי בסקר דירדו לא חשיב זקן וחולה ומזוהם ועדמה ומזוהם והאדרגוטיים ושחא הו בכלל הנסו דחשיב ע"כ. עוד כתבו ז"ל ושקבלו פסולין וזרקו את דמו בגמרא פליגי ר' יוחנן ור"ל אי מיירי דקבלו חרקה וחרתיהו נששו בפסולין וכמו כן מוקדק בריש מעילה ע"כ. ועיין בתוס' דבר"ש יולא דופן: ר' יהודה א"ר ששחשפהו בלילה וכו' אם עלתה תרד. דכתיב ואת חודת העולה היא העולה ואת היא העולה הרי כאן פסולת מיטעוין

ויפסין למעוטי וכו'. וכתבו חוס' ז"ל הא דהעולה שנייה אבל העולה קמא אחא
 להעולה עולה ראשונה שזבחה כדקאמר רבא כפ' תמיד נשחט ודורה היו רבוי לרי'
 יחודה לאיך פסולין דאם עלו לא ירדו כר"ם דלא ממעט אלא הך גלגלה פ"כ. שד
 כהנו ז"ל וכו' והא ר' יבונה אית ליה כפ"ק דמכילתין דרנאסא מקדשת כמזבח וא"כ
 כולם עלו והיו משכחת פסול בכל הנהו לנד מהני חלה כיון דאם עלו לא ירדו וז"ל
 כנון שיש הפסק בין הנהמה לרנאסא העורה ע"כ. ואיתא להא בגדה ר"ם יונה דופן.
 עוד הקטו ז"ל דקדשי קדשים ששחטן בדרום דאמרין בריש מעילה דלגיבא דר' יבונה
 דכ"ע ז"ל דחרד אחאי והא לנכא מיטעא רביעי וז"ל דשחיטה בדרום הוי כעין
 שחיטת חוץ וכמו דחנקיניה דמו כדקאמר התם לר"ם ע"כ: כל שפסולו בקדשו.
 פ"ק דמעילה דף ג' ועיין תוס' כפ' חטאת העוף דף ס"ה. ולגוגחא דר' יבונה ור"ם
 שניה בת"כ ריש פרשת זו: ג' אלו שלא היה פסולין וכו' ובעלי בומין. פרק כל
 הפסולין דף ל"ה. ותוס' פ'. התערבות דף ע"ו: רבי עקיבא מבשיר בבעלי
 כובסין. גדוקים שבעין דוקים פי' רש"י ז"ל דהיינו טיול בנע"ו כמו האוסה כדוק
 שמים ולכתי לא ירדו לחוץ מומן כיכר כ"כ לנכא אחרינא דוקים שיש לו מום בעפעפים
 ולכתי קרי לעפעפים דוק שבו על כ"כ לנכא אחרינא דוקים ר' אבהו דרבי יבונה
 לעולם קמן העפעפים כנגד הרקיע והתחתון כנגד הארץ והלגן שמקוף את העין כנגד
 ים אוקיינוס שסובב את העולם והשחר שבו שהוא עגול דומה לגלגל חמה ע"כ: רבי
 דנינא סגן הכהנים אומר דורה היה וכו'. גמרא מאי קמ"ל אינטיא אומא מעשה
 קמ"ל ואנ"ל מאי דוחה כללחר יד ולהאי שנייה בחרא פלוג ר' חנינא אח"ק. בפירוש
 ר"ע ז"ל דרין להיות הלכה כר' חנינא סגן הכהנים. וגם זו שניה בת"כ: ד' בשם
 שאר עליו וכו'. פ' ב"ש דף מ"ג. ובגמ' אמר עולא לא שבו אלא שאל משנה בן
 האור אבל משנה בן כל דרו יעלו דנעשו להמו של מוצא אריבא שאל דתייב להא
 דעולא אסיפא דקדמי העלמות והנידום והקדמים והטלפים בזמן שכן מחוברין יעלו
 פירשו פירש שחלוט מן הכשר לפני העלאתם לא יעלו והס"ג דאם עלו ירדו כדאמרין
 לקמן בדרייחא אגיבא דרבי ומוקמינן מתניתין אגיבא אמר עולא ז"ל אלא שלא משנה
 בן האור אבל משנה בן האור יעלו מאן דתייב אסיפא כ"ש אריבא דבשר עולה או
 אימורים בני הקטרה ניטבו אם לא נפסלו והני כיון דמשנה בן האור קדשיניה כמות
 שכן פסולין אבל עומות ונידים לאו בני הקטרה ניטבו דמיב ועשית עולותיך כבשר
 והלם הלך לא עייבא כו' ממעלת האור לקדשיניה ומאן דמתייב אריבא אבל אסיפא
 לאו בני הקטרה ניטבו: וכולן שעלו חיים לראש הזבחה. לאו אפסולין דתנא
 ברישא קאי דלא שייך ביה חיים דכלל הפסולים הנוכרים באם עלו לא ירדו אין בהם
 פסול מחיים אלא ר' עקיבא קאמר לה כמו שפירש ר"ע ז"ל ואשמועינן עלו חיים ירדו
 הא שחטין לא ירדו: עולה שעלתה חיה לראש הזבחה תרד. בעולה כשרה
 מיירי לדכתי הכל עכ"ל ר"ע ז"ל. אמר הונקס למ"ד אין הפסק וניתוח בראש המזבח
 מוקי לה בגמ' כנון שעלתה כשרה לראש המזבח ומשחטה. בראש המזבח וזרק דמה
 נפסלה הלך יפשיט ויחטא במקומה דאי נחת לה תו לא סלקא ודקשיא לך פסולה
 לאו בת הפסק היא כיון דהיתה לה שעת הכושר להפשיט קודם פסולה בת הפסק
 וניתוח היא ואפילו היא למטה והכשר פסול וזרף דר"א בר"ם היא דאמר בדרייחא
 צנמרא פ' פסול יום כיון שמרק דמה והורלה בשר שעה אחת להקטיר ונפסלה ופשיטניה
 ועורה לכשיי ואין עורה כשרף עמה הלך השתא נמי כי איתה בראש המזבח ונקטרה
 בעיה הפסק וניתוח. וזיד שם כפ"ד דהלכות פסולי המוקדשין סימן ב' ד' ח' פ':
 ד' אלו אם עלו ירדו וכו'. הצמר שבראשי כבשים וכו' עד סוף הפרק פ'
 שני דהלכות מעשה הקרבנות סימן ב' ג' ובפ"ג דהלכות פסולי המוקדשין סי' ס"ה י"ח
 י"ט כ' ובפ"ג שני דהלכות מעשה סימן י"ב י"ג: פורשו לא יעלו. בדרייחא קתיי
 רבי פירשו אפילו הן בראש המזבח ירדו ופירש רש"י ז"ל דמתניתין אגיבא אחיא
 ור"י פי' כרבנן דוקא אחיא דמקדמי לא יעלו משמע דאם עלו לא ירדו וריב"א ז"ל
 פירש בכחיבה יד איני ז"ל דמתני' רבי והא דקאמר לא יעלו ה"ק דאם עלו
 ירדו אלא אגב דנקס מחוברין יעלו נקס נמי בפירשו לא יעלו. ואיתא בדרייחא
 בריש פרק גיד הנשה. וילע"ו דנרסיקן פ'רשו לא יעלו הפא בנקודת קמן כדא' כל
 דפריש מרבנא פריש. [הגה"ה חזירי ב'. לומר דעיקר הגירסא פירש בנקודה אירי כפ"ב
 ואין להביא ראיה מכל דפריש וכו' שאלחו הוא לטון תרנוס:] וכולם שפסקו וכו'.
 פ' שני דמעילה דף ס'. והתם בלישנא בחרא דייק וכן נחלת שפקטה מע"ג המזבח
 לא יחזיר מעל בני המזבח הוא דלא יחזיר הא ע"ג המזבח מלד זה לנד זה יחזיר
 ופעמא נחלת משום דלית ביה נומשא מע"ג חשיבא להחזירה ומועלין בה אפילו לאחר
 תרומת הרטון הא אפר דלית ביה ממשא אפילו ע"ג המזבח לאחר תרומת הרטון אין
 בו מעילה ואין נרין להחזיר וקטיף לר' יוחנן דאמר התם הנהגה מלפני חסות דהיינו
 לאחר תרומת הרטון מועלין בו ומשי אפר לר' ר' יוחנן וה"ה אפילו אפר שפקט ע"ג
 המזבח מלד זה לנד אחר כמזבח לאחר תרומת הרטון יחזיר דמועלין בו והיינו פעמא
 דקתיי נחלת ולא דטן לאשמועינן דאפילו נחלת דחשיבא כי פקטה מע"ג המזבח לארץ
 לא יחזיר. ונחלת היינו דעמיס דלא הוי נחלת דאימורים הא קתיי להו כשיבא מה
 דינס: איבריה שפקטו. פ"ק דיומא דף כ': קודם הצלות. הכא מיירי דוקא באזרי
 תמיד (הגה"ה ואכרי תמיד של שחר וכן אכרי של שחר קרבנות הנקרבין ביום לא
 מלאתי מי שדבר בהם ונלטיד שכולן ומן אחד יש להם ולטון הרמנ"ס ז"ל שם בפרק
 עשירי להלכות מעשה הקרבנות אכריה שפקטו וכו' ושם פרק שני דהלכות מעילה ז"ל

עומות העולה וכו' ובשני המקומות מזכיר קודם חלות לילה ואחר חלות לילה עיין עליו).
 של בין הערבים שזמן הקטרה אכריה כתיב צקרא כל הלילה עד הבקר והאי עד הבקר
 קרא יחירה וקאי אוהרים דתייב בתייה וה"ק קרא לפני הבקר דהיינו עמוד השחר
 אכריה תרומת המזבח ולפני דהיינו חלות דכיון שהגיע חלות לילה הגיע זמן תרומת
 הרטון כיון שלא פירש הכתוב כמה יתן צקר לבקר ע"כ הוא חלות לילה ושמינין מיניה
 דצננות לילה תלוי זמן אכריה קשים שפקטו והנהגה מן קודם חלות מעל דלכתי לא
 חביבי עיכול בדין אבל אם פקטו אחר חלות הנהגה מהם לא מעל ואפילו החזירו דהא
 לא היה צריך להחזירן ובדין מעוכל דלית ביה נומשא כלל אפילו מתחלת הלילה יכול
 להרים ממנו תרומת המזבח ודלתין ספ"ק דיומא ובירגלים מלשמורת הראשונה וכתבו
 תוס' ז"ל וז"ל צננות פ"ס שני דקאמר כל הלילה כשר להקטרה אחאי לא קאמר נמי
 להרמה ע"כ. ובפ' השוחט והמעלה דף ק"ח איכא מ"ד דר' יוסי פלוג אחאי' וכו' ז"ל
 דאין מחזירין פוקעין למזבח מדקאמר התם העלה וחזר והעלה וחזר והעלה אינו הייב
 אלא אחא וחי ס"ל דמחזירין פוקעין א"כ גם בחוץ ליחזיב צמוקפרי פנים שחסרו
 והעין בחוץ כיון דכפטים בני הקטרה ניטבו והעלה וחזר והעלה וחזר והעלה כל הפלגה
 והעולה הקטרה היא וכמו שכתבתי שם בפ' שחיטת הכהן וכו' ג' אלא ודאי ש"מ
 דס"ל דאין מחזירין פוקעין למזבח והקטו תוס' ז"ל התם וזממה אי פלוג ר' יוסי אכולו
 קראי דמייחי בגמ' צפירקין דשמינין מיייהו דשדדריין פוקעין: ד' בשם שהמזבח
 והכבש בקדשיו. בגמרא צב אורי מזבח כמזבח דמי ואם תלה אכריה פסולין
 בלוי לא ירדו או לאו כמזבח דמי וירדו ולא אשמיטא: בלי' הלח. פ"ק דמנחות דף
 ח' ובפ' הקומץ רבא דף י"ט: אין כלי הלח בקדשיו את היבש. גמרא מההרנס
 לא מדות הלח דהיי אומר שמואל גמרא לא שנו דאין כלי הלח מקדשין את היבש
 אלא ז' מדות הלח שבו שם הין וחי' הין אשמיטא הכהן וכו' הלח נקטן לכו בפרק ט'
 דמסכת מנחות דכיון דהך לא חזו ליבש למידי למדוד וכן לא נמשחו אלא למדידה
 לפיכך אין מקדשין אלא ע"י מדידה אבל מורקות אע"ז דכלי הלח ניטבו מקדשין יבש
 דכי היכי דחזו ללח חזו ללכלת למידי דמדידה דהיינו לפלגה שהוא יבש שאלמר גבי
 מורקות שייבש מלאים כלה ומנחה אע"ז דבולגה בשמן היא לגבי דם כיבש דמיוא:
 כלי הלח וכו' פירש ר"ת ז"ל דלכתי קרי ליה הגא ליבש מדה ולא כלי לפי שיבש
 יכולין למדוד מחוק או גדוש בכל ענין שירלה אבל דבר לא לא שייך מדה גבוהה שהרי
 מדה לא אינה שום דבר לא אינו יכול להיות גדוש ופעמים שמדת לא זה יחירה מו
 כמו מדה אין יחירה ממדה מים לפי שהיין עב ויחר וכן שמן מייין להכי לא קרי ליה
 מדה ע"כ. (הגה"ה עיין בת"ס פיג דכלים מ"ב ובפ"ג דמסכין מ"ב). ועל רש"י
 ז"ל שפירש דלכתי נקט גבי יבש מדות משום דאין כלים מיוחדים ליבש אלא אלו דכלי
 שמהנין בו מנחה כלי לא הוא שמורקות וקערות לאיין לך הקטו עליו ההוא' ז"ל
 דהא איכא ביבא כפ' הקומץ רבא. והאיכא מההה לקטרת. והאיכא כף. והאיכא
 מכשת ביבא ושלטן. ובגמרא אמר רב ואיחזימא רב אחי אין מקדשין יקרב אבל
 מקדשין כלי הלח את היבש ויפסל שאם יאח חוץ לקטרת לא נגע בו פסול יום כפ"ג
 דאחי ליה כלי להכשירו ליפסל כדתנין כהנאות מועלין בן משוקדשו קדשו ככלי
 הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים. וגם זו שניה היא שם בת"כ ריש ס' ז'.

ופירוש וכן אין מקדשין אלא בקדש צעורה:

פרק י כל התדיר בחברו וכו'. פ"ס דה"ה המידין ומוספין סי' ב': שנאמר מלמד
 עולת הבקר אשר לעולת החמיר תעשו את אלה כן ז"ל. ואיתא
 בתוס' פ' שני דעני דף ק"ז: וכל המקודש מחברו. ניד שם פ"ס סי' ה' ה'.
 ובתוס' שם. ובגמרא צבי מנה ה"מ לכל המקודש מחברו הוא קודם דל"ח בת"כ פ'
 ויקרא פ"ג דדיבורא דהשואות רבי אומר ופר שני בן בקר הקח להשחא אכ צא ללמד
 שהם ב' הרי כבר נאמר ועשה את האחד השאלת ואת האחד עולה ומה ת"ל ופר שני
 ונ' שיכול שהתא השאלת קודמת לכל מעשה עולה ת"ל ופר שני בן בקר וכו' אי פר
 שני יכול התא עולה קודמת להשאלת לכל מעשים ת"ל ועשה את האחד השאלת ואת האחד
 עולה הא כיצד דם השאלת קודם לדם עולה מפני שמרצה אכרי עולה וכו' דהא כתיב
 ועשה את האחד השאלת ועשייה דם משמע והאי דנקס פעמא דמפני שמרצה משום
 דצבי לגזיין האקר מקודשין דמתניתין כמו שדם השאלת קודם משמע שהוא מקודש
 ומרצה זהו פירוש הסוגיא לדעת הרב רבינו פרץ ז"ל ופרץ בגמרא ואחאי מתנה קמייחא
 דמכפרה ושלמה כפרה בדידה כדאמרן כפר אע"פ שלא נתן אלא אחת היא לחוד
 תיקודם והך לא ומסיק במערכת אמרי הוואלי והתחיל צמתות נומר: דם השאלת
 קודם לדם עולה. מפני שהוא מרצה הא דלא קאמר פעמא משום שדמה יתן על
 ד' קרנות כדאמר גבי אשם משום דכיון דדם עולה אחי מכה כליל כדקאמר בגמרא
 לא כני בעטנא דד' קרנות חוס' ז"ל. ועיין בפרק קרנן אהרן ספ"ג דפ' מנורת
 שכתב דר"ם ס' ש' שהשאלת קודמת לכל דבר עולה אפילו לאכריה שכן אמר שם ר"ם
 חטאת דמה לפרקליט שכתב לרבות ריהה הפרקליט ויכנס הדורין דהיינו העולה:
 חטאת קודמת לאשם. בגמ' צבי דם עולה ודס אשם איזה מהם קודם דם עולה
 קודם דקאחי מכה כליל או דילמא דם אשם קודם דקאחי מכה מנפר ומסיק ת"ס
 חטאת קודמת לאשם השאלת הוא דקדמה לאשם אבל עולה לא מאי לאו דם לא אחזירין.
 דייקא נמי דקתיי מפני שדמה ניתן אלמא צאימירין קאי דאי בדם קאי שיהי ניתוח
 מיצעי ליה למיחיי ט"מ: בשני שדמה ניתן על ד' קרנות ועל היסוד. תימנה
 אחאי לא קאמר חטאת קודמת לאשם שכן מרצה כדקאמר גבי עולה ז"ל דאשם נמי

והיא למתא החינוכה אלא בתרתי דהיינו חוץ כמותה ואכילה כמותה: ב החמא
 פסולת וכו'. פ"ק למעלה דף ס': בין שהיה לה שעת הברשר. מתיחין ר"ע
 גיאל אל ר' יעקב [הגה"ה המקום שימלא בו כחוד ר' עקיבא טעות הוא ונס נח"כ
 ס' לו נפל טעות ברפ"ו והעיקר כמו שהוא שם פ"ו ר' יעקב]. פליג עליה בצרייתא
 וס"ל דלא היתה לה שעת הכוסר דמה טעון כנסו ואמרינן גמרא דרבי ס"ל נמי
 כר' יעקב: שלמה שנתמארה ושיצאה. גרסינן אמנם נעשאת בתיו אחי לחלוטי
 צמלת גיפאף לנקבה לזוכה אע"פ שהענין מוכיח או הוי לנקבה כסתרת או לנקבה
 נלכה ותבחר לשון ערומה: ושקבלו פסולין. גרסינן וז"ל וזרקו עכ"ל ר"ע ז"ל
 אמר המלקט וצ"ק למעלה מוכח דגרסינן ליה וגם רש"י ז"ל שכתובתה יד גרים לה
 הכל וגם שם נמעינה רש"י ז"ל עמנו גרים וזרקו אף במתיחין דהכל וז"ל רש"י ז"ל
 שמואל בקת סכרי יד ושקבלו פסולין את דמה או זרקו את דמה ואיטריך לאשמועינן
 פסולין ורש"י דהא אפילו כשרין עמיה דמן לאחר זריקה על הגג אין טעון כנסו
 גדלמירין לקמן בגמרא פירט ליה שכבר הוה איטריך לאשמועינן פסולין וזמיר דה
 דהוי הוא זמיר הותר במזרק כשר לזריקה ולא תימא יתור הכשר ויזרוק ואשמועינן
 דכסול עושה סריס ע"כ והיא נוסחת תוספת ז"ל הרב רבינו פרץ ז"ל ושקבלו
 פסולין וזמיר דוקא עמא דחיי לקרבן צבור אבל שאר פסולין לא כדמכות בפ"ק המעילה
 מיהו מה ספירש בקונטרס דלאו או קמתי לא נהירא שם קבלו כשרים וזרקו פסולין
 לא הוי קרי ליה לא היתה לו שעת הכוסר אלא נראה דקבלו וגם זרקו הפסולין
 ואע"פ דבקבלה לחוד מפסול מ"מ מה שצ"א בהכמה עדיין דלאו הוא שם קבלו
 כשר וזוהו ממנו טעון כנסו אבל כשרין אפילו אוחו שצ"א בהכמה אינו ראוי
 שכבר נעשה סריס ואשמועינן דכסול עושה סריס וכדפרישית עכ"ל ז"ל: ג ניהו
 כן הצואר וכו'. במלתי ס' ב"ש דף ל"ח. והכא מסיק מן הקרן מן הקרן ממש
 הא מן הקרן לקרן עמא דחיי מתנה רשונה של חמא: אס ניתו מן חמא דמעינה
 קודם שנתן השלש מתנות אחרות טעון כנסו והא דתנן ומן היסוד לאו מן היסוד
 ממש הדיקוק מניה הא מן הראוי ליסוד טעון כנסו אלא מן הראוי ליסוד קאמר
 ואשמועינן דמכלתה זריקה אין השירים פעונים כנסו דאלו מן היסוד ממש לא
 אינטיבא ליה דהשתא מן הקרן אמרה לא מן היסוד מינעיה. ועיין בספר קרבן
 אהרן פ' לו פרק ששי. וכתבו תוספת ז"ל ניתו מן האזר על הגג אינו טעון כנסו
 מרישא לא שמשין דה"ל הכא פליגי משום דבנת אחת ע"כ וז"ל רבינו פרץ ז"ל
 וא"ל מרישא שעתה לה דקבלו פסולין דהא נמי נתקבל כפסול לא נתקבל כגון וז"ל
 דאיטריך משום דפסולו והואתו באין כחמה ומ"מ לא מצינן למיסעם עינא דלעיל
 דרמי נר חמא דשאי התם דנתקבל כהכשר ע"כ: נשפך על הרצפה ואספו
 אינו טעון כבוס ואינו טעון כבוס אלא הרם וכו' כ"ל. והקשו תוס' ז"ל ותימה
 נשפך על הרצפה למה לי הא שמשין לה מניה (על) [מן] האזר דנגמרא משמע
 דלא קיי ליה הא חו למה לי הלא אלפי שאין טעון כנסו וכו' דמינא מה שעת קאמר
 וכו': ר' אלעזר אומר אלא ששהופשט וכו'. ר' אלעזר גרסינן בלי וי"ל. ומשמע
 מהוספת ז"ל דנגמרא דאיה דלא גרסי מלת אף במילתיס דר' אלעזר ע"כ: אינו
 טעון כבוס ואינו טעון כבוס אלא מקום הרם וכו' כ"ל: ד' אחד הבגד ואחד
 השק ואחד העור טעונים כבוס. נגמרא פריך למימרא דעור נר כנסו הוא
 ודמיניה דתנן בפ' כ"א למסכת שבת היתה עליו לשלש מקומה כממרטוס היתה על
 של עור ונתנין עליה עור עד שתגלה ותירץ אביו הא רבנן הא אחרים דתניא הגג
 והסק מכנסו הכלי והעור מנדרד אחרים אומרים בגג והסק העור מכנסו הכלי
 מנדרד והקשר רמא וכו' איכא דעור לאו נר כנסו הוא והכתיב והגדל והכלי
 א' הערז או כל כלי הערז אשר תכנס ומתק רבא נופיה דשאי עור דיקרא דמיירי
 בנגמס וכיון דלרעת מגופיה קא פרחא מלחלחא ליה ומשויא ליה דך הלך קרא אפילו
 נקטין דסתמא כתיב ומתיחין דהכל דוקא בריס וכי פליגי אחרים ורבנן בקשים ונבי
 שבת דקמתי עותן עליה מים עד שתכלה לשנועת מניה אין כנסו בעור אע"פ דמיירי
 בכרים וכסותה דסתמא רכינ ענדי להו לשבט עליהם היינו טעמא משום דעור שריותו
 לא וזו כנסו אבל כנסו [ממש] דהיינו לכסס ולשפסף יזיד זה על לזו זה כדרך
 מכסי הבגדים אסור בעורות רכינ: והכבוס במקום קדוש כ"ל: מריקה ושפיפה
 בכלי בחורשת. וראיתי שמתק היר יחוסף ז"ל מלות ומריקה ושפיפה בכלי תחת
 נמקוס קדוש וכחכ כל הספרים לא מלאחי זה: זה חובר בחשאת במקדשי
 קדשים. נגמרא פריך ותו ליכא והאיכא חומרא אחרינא שנגמס דמה לפני לפנים מה
 שאין כן בשאר קדשים ומשני בחשאת החינוכות מיירי ופרישין בחשאת החינוכות נמי
 איכא שם נגמס דמה לפני לפנים כפסולה ומשני כר' עקיבא ס"ל לתנא דידן דלמר
 כל דמיס כנגמסו לכפר בכליל פסולין ופריך והאיכא חומרא שכן מכפרין על חייבי
 ברות ומשני בחשאת דשמעת קול מיירי וכדר פריך והאיכא חומרא שכן טעונה ד'
 ונתות מכוסקות ושאר קדשים שמים שהן ד' בני פסוק ומשני כר' ימעאל ס"ל לתנא
 דידן דלמר כל דמיס טעונין ד' ופרישין לר' ימעאל נמי איכא חומר בחשאת שהוא
 עטון על ד' קבוצות ומסדר ליה וליתעמך טובא איכא סהרי חשאת טעונה קרן
 ושאר דמיס ניתנין למסא מן החוס ואיכא נמי שטעונה אצבע ושאר דמיס כותקין מן
 הכלי מרחוק למזבח ואיכא נמי שטעונה חודה של קרן מה שא"כ בשאר דמיס אלא חד
 מחרי לתנא חומרי קקע וז"ל הקשו תימא מ"מ קשה זה חומר למשמע זה חומר
 ח' לא. נגמרא תניא חומר נשואה ממריקה ושפיפה וחומר במריקה ושפיפה מנכוסה
 (א) לפיני פ"ח הוא משום א' עם נגד. ולפינ מ"ו נרמס. אלא בלי נחת.

חומר נשואה שהחזקה יונה בחשאת החינוכות ונחשאת הפנימיות שצמיחה ד'
 האזר שנית על הגג טעון כנסו וישנה לפני זריקה מה שא"כ במריקה ושפיפה
 חומר במריקה ושפיפה שהמריקה ושפיפה מוכחת בין בקדשי קדשים בין בקדשים קלים ביטל
 במקלח הכלי טעון מריקה ושפיפה כל הכלי מה שאין כן בנשואה. וזה פי' התי"ס.
 זה חומר לשון הר"ב אכינוס קאי כו' עד ספ"ו וגם החכם הר"ר סולמאן ז"ל כתב
 וז"ל אכינוס קאי תימא דלפ"ו דקתני מהני לקמן אחד קדשי קדשים וא' קדשים
 קלים פשוטין מריקה ושפיפה מ"מ לא בעינן נמקוס קדוש אלא בחשאת ולפיכך נראה דאכנוסו
 קאי וכ"כ בדה"ב הרמב"ם ז"ל נחטרו עכ"ל ז"ל: ד' בגד שיצא וכו' קודעו.
 שנים היא בת"כ פ"ו ספ"ו. נגמרא מתנה קודעו רחמנא אצב נגד שיהא שם
 נגד עליו בשעת כנסו והאי כיון שקרעו חו לא מיקרי נגד ומשני דמיירי בו כד'
 מעפרות וכו' כדפירש ר"ע ז"ל. (א) ד' בסיור ר"ע ז"ל דנקיב ליה כשיעור שו"ס
 קמן אמר המלקט אית דנרכי בנוסחת התלמוד דמקיב ליה כמילא משקה אלא דלא
 משמע קן מן החוספות. וע"כ בספר קרבן אהרן: ז' אחד שבעל בו וכו'. ירושלמי
 דפ' כירה עלה דמתיתין דהאלכס והקדרה שהענין מרותחין צבי למילף ממהתיחין
 דאסור ליתן תבלין בשבת בקטרה ולערות עליהם חמין מלמעלה דהוי דהכל בכלי חרס
 שקל לבלוע אבל תבלין אין מחשלין וא"כ יוסה צר בון דהא הניא נמי בכלי נחשת ג"כ
 אית לך למימר כלי נחשת טלע ע"כ. והביא הר"ן ז"ל הירושלמי הוה בס' נחרא דע"י סוף
 דף ספ"ו בשם ר"ת ז"ל: ואחד שצרה נקודת זרי חחה העין מלאחי: קדשים
 קלים אינם טעונים מריקה ושפיפה. לשון רבינו עובדיא ז"ל. ויש מי
 שאומר מריקה ושפיפה שתיבן צלון לבתר העלה כדחן לקמן בסמוך ע"כ. אמר
 המלקט וסמך מתיתין רבי היא הוא מחמיר והכמים פליגי עליה בצרייתא נגמרא
 וס"ל דמי. במריקה בחמין ושפיפה צלון אחר הכנעה דהיינו המריקה. ואיהו
 למילתיס דר' סרפון ארין מחשלין וא"כ יוסה צר בון דהא הניא נמי בכלי דיומא דף ג'
 ודפ' לו נלב וערבה דף מ"ו ודפ"ק דר"ה דף ה' ודמניס פ' אין דורשין דף י"ג.
 ופי' שם בספר קרבן אהרן דרנל דנקט ר' סרפון לאו דוקא דה"ל שאר כל ימות
 השנה אלא דנקט רנל משום דלא שכיחי נדנחו ונדרים ע"כ והוא פירש הרמב"ד ז"ל
 ופסוק הוא ועיין עוד שם: כמריקה במריקת הבוס ושפיפה בשפיפת הבוס. כר"ן
 ז"ל בפסחים פ' כל שעה דף רנ"ג כתב ונכנס איסור קאמר דומיא דכלי אסור דמיירי
 בנזוה ע"כ וכן כתב ג"כ בשם הרמב"ד ז"ל בנזוה פ' חרף דע"י: מריקה ושפיפה
 בצלון. דף ז' לפי מה שכתבתי ולפי משמעות חום ז"ל בנזוה המתחיל
 השפוד אבל מפירוט הרמב"ם ז"ל נראה כמו שהוא כתוב בדפוס מריקה בחמין
 ושפיפה צלון וכן פסק ג"כ בפ"ה הלכות מעשה הקרבנות סימן י"ג וכתב שם
 מהרי"ק ז"ל ופסק כחכמים וכסמך מחמירין ע"כ ולע"ד פסק כחכמים נחא אלא
 כסמך מחמירין לא משמע הכי פכס הנמרא לפי הנרמא ושהעיקר ר"ע ז"ל. ואיהו
 למילתייהו דרנן בחוספות ס"פ נחרא דע"י. וכתב הרמב"ם ז"ל בפס"ה הלכות חזן
 ומזה שאחר שהענין הכללי שותף אוחס וכחכ שם הרב המניד וכו' לפי דעת קלח
 מפרשים ממה שאמרו בס' דם חשאת מריקה בחמין ושפיפה צלון ע"כ: [הגה"ה
 מ"ו: צלון יזיד בין השני נוטין ובנקודת חירק ככל מקום שהוא מוזכר]. מריקה
 במריקת הבוס ושפיפה בשפיפת הבוס. ר"ל שאינו חייב להפליג עד שסיר כל
 הרגום הרמב"ם ז"ל וכתבתי על שולחתי מניה משנה בשם החכם הר"ר יחוסף אשכנזי
 ז"ל וחכמים אומרים עד זמן אכילה והשפוד והאסכלא מנעילם ועל כל השאר העבירו
 הקולומס: השפוד והאסכלא פגעילן בחמין. אמר המלקט קאח דלא גרסי מלת
 בחמין והוכיחו חוס' ז"ל דשפיר גרסינן ליה. ורבינו עובדיא ז"ל קאח נראה ללא גרים
 ליה ומאי דקשה אמתיתין מהיחא דשלי מוסכת ע"ו כתבתי שם בס"ד. וע"כ בספר
 קרבן אהרן: ח' ואינם פוסלים במצע. אם היה החומר שנתבשל עם הקלים
 פסול הואיל ומועם ואין בו כניס בקלים לא נעשו הקלים כמיהו לפסול את הנועם
 בהם שהרי אף הם לא נפסלו והידי דרישא דלמירין דהכרה לה נקטא פסולין נקט
 סופא אין פסולין רש"י ז"ל שדפוס וע"כ בספר קרבן אהרן. ויש קושי לע"ד שראיתי
 שם בת"כ שניה מתיתין פעמים והשנית נראית בטעות לשון ולא ראיתי שדבר על
 זה המפרש מאומה אה"כ חשתי ומלאחי שרבינו הלל גרים לה החס ברישא וסרמב"ד
 ז"ל גרים לה כפיפא לנד ובלשון הנון: ריקין. כסול שנגע בקרקע כשר ובלע הכשר
 מן הפסול עכ"ל ר"ע ז"ל. אמר המלקט דאי לא בלע לא נאסר כלל דכתיב כל אשר
 יגע בצורה עד שיבלע בצורה ומלכתיבי יגע דרשינן בצרייתא נגמרא דדוקא מה שנגע
 פסול והשאר כשר. וכתוב בחשבות הרשב"א ז"ל סימן רס"ו ז"ל בקיור ואני אומר
 דאפשר בדכתיב מר דהיחא דשמואל דנפ' כינר זלנין דף ס"ו בשום על גבי זה וזה
 דריקן בשום צד זה אלא שאני חמה מאי שנה זה ע"כ זה ומ"ס זה בנד זה וכו' עד
 ולי נראה דהיחא דדם חשאת חתיכה דומיא דרישא דמריקה חתיכה שאין בה שומן דכל שאינו
 שמן אפילו בללי אינו מופטע וכדלמרינן דף ג' השם הוא כחוש הוא ולפיכך
 קולף ואוכל עד שמיניע לניד ע"כ:

פרק יב טבול יום וכו' עיין בספר קרבן אהרן פרשת לו פרשה ג': אונן נוגע
 ואינו בקריב. ירושלמי פרק חומר בקדש. ונפ"פ הנוזל קמא ברייתא
 כהן גדול מקריב אונן ואינו אוכל ואינו חולק לאכול לפרס. ונגמרא פריך אונן טעם
 ודמיניה דתנן בפ' חומר בקדש. אונן ומחוכר כפורים לריכין פבילה לקדש ומשני ר"י
 לא קשיא מתיתין כשפסול וכך פבילה לא נעשה טעם דמעלה דרנן בעלמא

הוא וכלפירם ר"ע ז"ל. ורמ"י ז"ל פירש דהכי הוה מסקנא דשנייה דההיא דקתי
ההם זריבין טבילה לאכילה אבל נוגע אין זריב לטבול וכן פירוש ר"ע ז"ל שם פ' מומר
בקדש. וז"ל פ' שני דהלכות כלי המקדש סימן ה' ופ"ס שם: וכל שאינו ראוי
לעבודה. נגמרה שנין בתירוח שני דלאו לטבול ראו לאכילה קאמר ואפילו את"ל
ראוי לטבול כפסוק ליבא למסרך הרי טמא בקרבנות צבור שיכול לעבוד ואינו חולק
דמתחין לאו דליקא אחא אלא הוא טמא אשמעינן דלאו לטבול ראו לעבודה אלו חולק
ולא תירוק את ראו לעבודה חולק דמתחין לך טמא: אפילו טמא בשעת זריקת
דמים ושהיר בשעת הקטר הלבנים. נגמרה דייק הא טמא בשעת זריקת דמים
וטמא בשעת הקטר חזנים חולק מתחין לך ללא כבא שאל דתניא אבא שאל אומר
לשולם אינו חולק (דגמ"ה) כך הוא בתלמוד אפילו המונה ע"י הכהן נללאל אשכנזי ז"ל
אבל בחי"כ פט"ו דפרשת זו נרסין חולק). עד שיהא טמא משעת זריקת דמים עד
שעת הקטר חזנים דלמר קרא המקריב את דם השלמים ואת החלב דלפילו הקטר
חזנים ממי נעבי ראו להקטיר ות"כ סבר לו הויה טמא חולק למה אהמקריב
את דם השלמים קאי כדלמכת קרא חזנים לטבול לטבול חולק את דם השלמים לו יהיה
ולא כתיב המקריב חזנים והכל דלמכת ואת החלב לאו לראוי אחא אלא למודה
בעבודות כדדריש ליה בשמיסת חולין רמ"א כל כהן שאינו מודה בעבודה אש חולק
בכהונתו שגמרה המקריב את דם השלמים חין לו אלא זריקת מנין לרבות הקטר חזנים
ת"ל ואת החלב מנין לרבות שחר כל עבודות ת"ל מנין אהרן עבודה המסורה לבני
אהרן. אפילו שיהיה כפיס בין במקדש בין בגבולות כל כהן שאינו מודה בה אינו חולק
בכהונתו: כסודות ר"ע ז"ל אינו חולק בבשר חון כבשנו מומין וכו' עד לרבות נעלי
מומין למחלק. אמר המלקט לשון הכריתות בקת מקומות לרבות נעלי מומין לחלוקה
והתא כל זכר כתיב חד כתיבא וחד כתיבא וחד כתיבא לרבות בין נעל מוס שהיה
הם בין נעל מוס משקרו בין נעל מוס עיבר בין נעל מוס קבוע. והקשו החו"כ
הינא דלמא אינטיך לנעל מוס משקרו חד לאכילה וחד לחלוקה דמי מהד ס"א דוקא
אכילה ולא חלוקה כמו קטן לאוכל ואינו חולק וז"ל כיון דלמכת חס ונעשה נעל מוס
דלוק חלוקה בין אכילה לחלוקה דבמקמי ה"ה ל"מ משקרו ע"כ: עוד סס כסף
הדבור ואם נטמא בין כך ובין כך אינו חולק ע"כ אמר המלקט כבא שאל ודכחזנין
שנאמר המקריב את דם השלמים וכו'. וכתב חו"כ ז"ל דר"ת לא נרים להאי
שלאמר וכו' משום דנגמרה דבינא דר"א בר"ש דריש ליה מקרא אהרינא מדכתיב
הזיק את דם השלמים והאי קרא דהמקריב את דם שאינו מודה בעבודה שלא
יכול חלק ומהו ז"ל דטלה מילתא דרשין מקרא דהמקריב דמא"כ החלב דרשין
ס"א מודה בעבודה והמקריב דרשין שיהא טמא בשעת זריקת ע"כ ומלתא מונה
כאן לו שאין לו בבשר אין לו בעורות שנאמר עור העולה אהר הקריב לכהן לו יהיה
וגם בתו"מ כחז שכן ת"א. וז"ל פ"ג דהלכות מפרש שני סימן ז' ופ"ג שיעדי דהלכות
מעשה הקרבנות סימן י"ד וי"ו י"ט כ"א: ב כחז ה"ד יהוסף ז"ל ס"א נרסין הכה
בראש משנה זו כל שאין לו בבשר אין לו בעורות שנאמר עור העולה אהר הקריב
לכהן לו יהיה כל שאין לו זכר וכו': כל שלא זכה המזבח בבשרה לא זכו הכהנים
בעורה וכו' עד סוף משנה ד' פ"ה דהלכות מעשה הקרבנות סימן ז' ופ"ג כ"א: א
שנאמר עולת איש עולה שערותיה לאשים. הוה משמע דרשין אש לון אשה
ריח ניחוח ועיין במ"ש סוף סימן ד' דפ' אינווה מקומן כשם אבודרהם ז"ל אמר:
נגמרה דברייתא משמע דנרסין שפלתה לאיש דהיינו נעלים דקאמר פרט לשפלתה
חון לנמה חון למקדש וכן הוא ג"כ בת"פ ס' לו דר"ש וגם שם ביר וכן ג"כ הנה
הכחם הר"י סולמאן ז"ל וכן ג"כ הגיה החכם הר"ר יהוסף אשכנזי ז"ל וכתב שכן
מלא בכל הספרים לאיש. אכן לשוני של הרמב"ם ז"ל כתיבא אס"א דקתי את"ס
ואח"כ זרק קאמר דלא זכו בעורה כחז ומה שאמר עולה שפלתה לאיש אינו נלמד
לחון כפי עמנו בלא כשר כהן אס נכפל הכשר ואין הדם מרנה עליו אף העור לא
יאל מידי משילה להיוה יתיר לכהנים אימא סופא כל הקדשים שאירע בהן פסול קודם
הפסגן אין ערותיהן להניח את הפסגן ערותיהן לכהנים אחאן לרבי דלגי עליה
דל' אלעזר דברייתא דאמר הדם מרנה על עור חלון כפי עמנו להיות יתיר העור
לכהנים רישא ר"א בר"א וסופא רבי ושני אבין מדסיפא רבי הוא רישא נמי רבי היא
ומודה רבי שאין הפסגן קודם זריקה ואפ"ל דלמר הדם מרנה על העור כפי עמנו
הויה דלחרימי דלפסגן קודם זריקה מודה הוא שיהיה לכהנים רגילין בכך ואלא לכהן
הדם כ"כ הלך מתחין נמי דקתי כל שאין זכה המזבח בבשרה לא זכו הכהנים
בערה עמא משום דפסול קודם זריקה קודם הפסגן הוא מיהו היכא דלחרימי
דפסגן קודם זריקה ונכפל את הפסגן אפ"ל שאל זכה המזבח בבשרה זכו הכהנים
בשרה ומשתינו דברה כהונה ורבא אמר מדרישא ר"א בר"ש סופא נמי ר"א בר"ש
ומאי קודם הפסגן ומאי את הפסגן קודם שיראו להפסגן אחר שיראו להפסגן קודם
שיראו להפסגן דהיינו קודם זריקה אין ערותיהן לכהנים ואפילו הפסגן ואח"כ נכפל

וכ"ש כשהוא עם הכשר דלון דם מרנה על עור בלא כשר. לאחר שיראו להפסגן
דהיינו לאחר זריקה ערותיהן לכהנים ואפילו עודו העור עם הכשר כשנכפל דקאמר
ר"א בר"ש דהדיא דברייתא כיון שזרק הדם והורגה בשר טעה אחת יפשיטנו ועורו
לכהנים: ב קדשי קדשים שכוו בבשרן אינו דין שיכוו בעורן אין דברבוב
וכו'. כן ז"ל. ומתחין דמפיק לקדשי קדשים מק"ו ר' שמעאל היא ותנא דברייתא מפיק
ליה טעור העולה אהר הקריב. אהר הקריב קרא יתירה לרבות קדשי קדשים וערותיהן
לכהנים ונז' מילתא דלחרימי כק"ו פרח וכתב לה קרא. ונגמרה מפ' אהר הקריב לר'
ישמעאל אינטיך למעט סבול יום ואינו ומחוסר כסודים שלא יסול חלק אפילו בעור
וחכמים נפקא לכו מקרא אהרינא מלו יהיה יתירה דכתיב בהאי קרא ור"י דריש לו
יהיה לרשע אהרינא כדלחרימי נגמרה ורנן פלוגי עליה כהדיא דרשא: שאין לו
עור בכל בקוב כ"ל. עוד נרסין נגמרה דברייתא רבי אומר כל עמנו לא הורכבו
ללמוד מן הכחוב אלא שם עור העולה לכהן כהרי בכל מקום העור הוה אהר הכשר
פריס הגשרפין ואשירים הגשרפין הן גשרפין וערותיהן עממן דלחרימי ואת הכר ואת
עורו ונז' חטאת ואשירים ונז' צבור מתנה לכהן רז' משטיין אוחס לא רז'
אוכלין אוחס ע"ג עורן קדשים קלים לנעלים רז' משטיין אוחס לא רז' אוכלין אוחס
ע"ג עורן אבל עולה נאמר כה והפסגן את העולה ונתח אוחס לנחיה יכול לא יהיו
כהנים זכאין בעורה ת"ל עור העולה אהר הקריב לכהן. ועיין בת"פ ס' לו פרה
ט'. וז"ל פ"ג דהלכות פסולי המוקדשין סימן ט' ד' קודם להפשיטן וכו' לאהר
הפשיטן. כ"ל: א"ר הנינא וכו'. הר"א פ"ג דנדרות. ומסודות הרשכ"א ז"ל
סימן ט"ל: ויפ"ד לא ראיתי עור יוצא לבית השויפה. נגמרה פריך והרי
פריס ושעירים הגשרפס ומנין למחוסר לא קאמר ופריך והאיכא קודם הפסגן וקודם
זריקה דין לר' אלעזר בין לרבי גרף לרבי מרס דקודם הפסגן ולר' אלעזר מוס
דקודם זריקה ומשי חלון קאמר והפסגן קודם הפסגן עורו כשרף כבשנו וכן משטיין
אוחס ופריך והא איכא הפסגן וקודם זריקה דלר' אלעזר גשרף וחלון הוא ומשי כרבי
ס"ל לר' מינא דלמר הדם מרנה על העור ואכ"א אפילו מינא ר' מינא כר' אלעזר
ס"ל ודקא קשיא לך הא איכא אירע על פסול אתר הפסגן קודם זריקה לא אהרינא
בימיו דלפילו לרבי דלמר הדם מרנה על העור כפי עמנו מודה הוא דלון הפסגן
קודם זריקה ור"י לר"א בר"ש דלא הורגנו כק ופריך והא הינא נגמא טרפה כתיב
מעיס ומשי קבבר נגמא טריפה כתיב מעיס מרנה דייקא נמי דקתי א"ר עקיבא
מדבריו למדנו וכו' ופריסין ואלא מאי קמ"ל ר"ע כיון דלמטיין ר' הנינא דלמר בשאר
קדשים מרנה למה ליה לאשמועינן ככחור ומטיין הא קמ"ל דלפילו בגבולות וכדמפרש
ר"ע ז"ל: אמר ר"י סברו לרבינו וכו'. משמע דוקא בעורו ויאותו הכהנים אבל
בבשר לא דלפילו לעו"כ אהר והקשה הר' אשירים דפ"ג כל פסולי המוקדשין מהיר
ר"ע אפילו לעו"כ וז"ל דמידי דלא חזי לישראל אהר להאכילו לכלב ולעו"ג הכל מידי
דחזי לישראל כיון שפסדו טרי ליתן לכלב והיינו טעמא דדרשין הכי ואכלת ולא לכלבך
כלומר דבר שאין עומד אלא לכלבך הוא דלא הפרה אבל הינא דחזי לרדיה אישתרי
לנמרי דלמקס לנזי ואל חוס' ז"ל. ויאותו בחוס' ר"פ התערבות ופרק כל פסולי
דף ל"ב: והבבאים אוברים אין לא ראיתי ריהא. עיין בשלמי הגבורים ר"פ
השוכר אה הפועלים שהשיב שני תירוצין בעד מהר"י קולון ז"ל סוכות מפ' כלל
מערבין דלא ראונו ולא שמענו הויה ראה לענין פלגומה אשה ע"ש. ושמה היא
בחי"כ סוף פ' ה' דפרשת אחרי מות. וז"ל פ"ה דהלכות פסולי המוקדשין סימן ט'
וכפ"ל דהלכות בעורות סימן י'. ונצור ז"ל סימן ט"ו. ולשון ספר הגבולות שם שחם
הכבור ונמא טרפה עורו עם בשרו אהר כהניא ושעון קבורה וכשהוא נחשח ונעשה
ראוי לרביה שלא נערך נעשה ממונו של כהן ומוחר להאכילו אפילו לעו"כ ולכלבים
אבל לא מת אור טרפה לא החירוהו ואסור ליהנות ממנו ואפילו לכלבים אהר
להאכילו ושעון קבורה ולא טריפה שאין טריפה בקדשים אלא כשהוא נחשח ונפסלו
לאחר שחטה לפיכך עוב למכור מחיים ולא ישחטנו שמה יערך דבידקא ע"כ: ד' פריס
דגשרפין וכו'. עד סוף הפרק דהלכות פרה אדומה פ"ה סימן ד' ה': גשרפין
בבית הרשון. חון לשלש מחנות דשלש פעמים כתיב אל מחון למחנה חד כפר כהן
משיח וחד כפר העדה וחד כריס פ' לו נבי הולאת הרשן: בבית הבירה. נגמרה
פלוגי נגמרה מלי מיהו בירה וכתבתי כשם חוספת ז"ל כפסחים ס"פ פ"ג שגזרין.
והתם וגם ספרך כי"ד זולין קתי לפני הבירה והכל קתי בבית הבירה אפ"ל שיתרין
במה ככר כחז ר"ע ז"ל כהן וצמה שכתבתי שם ס"פ אלו שגזרין כשם חוס' דהנהו
קדשים קלים דגשרפין לפני הבירה היינו מדרבנן ע"ש: ד' הוי סובלין וכו'. פס"ס
פ' כי"ד זולין דף פ"ה. ונדרשלמי דיומא ס"פ שני שעירי: יצאו אלו ואלו כתיבאין
בגדים. נמרה מנא ס"מ דת"ר להן נבי פרה העדה ופר כהן משיח אחא ויתן להם
למקום שריפסת חון לשלש מחנות וכאן נבי פרה יום הכפורים ושעיר יום הכפורים אחא
אומר אל מחון למחנה ושעירי דמשמע שזרק חון לעורה מיד כהר הבית והלא אחא
אלו פחמים ואיחיוקן לכולה כי הדדי דנטיילא דלחטאת החטאת בשלמי. כל הזבחים
ואמרינן נמי כפ' ז"ל לפר זה פרה יום הכפורים א"כ למה נאמר כאן אל מחון למחנה
אלא לומר לך כיון שיצאו חון למחנה אחת המחטקים בהן מטמאים נבדים:
הראשונים משכבאים בגדים. שם כתיב זולין מוקמין לה בשעירי הפרים נגזרין
ע"ג קרקע דעבדי עקירה והנהה הא לוא הכי לא מממאי דהולאה כתיב כשנת ודמינא
דהמולא בשר פסח מחבורה לתורה דהתם נמי לא מחייב עד שנית: אר שויצת
כ"א

האור כך ז"ל: **ביתך הברש**. קצת משמע מן הכרייתא דליתא בגמרא דיתך הכשר הם דברי ר"ש אבל הכמיה ס"ל דיתך הכשר משמיה גנדים עד שיעשו אפר כגוף דליתא קולי ליה לר"ש חלף בתלתין וחדל בסופן בתלתין דל"ט סינאו אין מטמאין גנדים עד שיזנה האור ברובן וחדל בסופן ליתן שיתך הכשר אע"פ שעדיין לא נעשה אפר אין מטמאין גנדים ורובן בתרייהו אית להו דמטמאו לחומרה:

פרק יג השוחט והמעלה בחוץ וכו'. פ"ח דהלכות מעשה הקרבנות סימן ה'. ובגמרא פריך בשלמא העלאת כתיב עוגם ופתיח אזהרה עינש דכתיב ואל פתח אהל מועד לא יביאנו אזהרה דכתיב השמר לך פן תעלה עלותיך אלא שחיטה בשלמא עוגם דכתיב ואל פתח אהל מועד לא הביאו אלא אזהרה מנין ומסיק רבא כד"ר יונה דל"ר יונה אחר קרא קם תעלה ובס תעשה אהקוט שחר עשיות להעלה מזה העלאת לא ענש אלא א"כ הוה אף שחיטה לא ענש אלא א"כ הוה א"כ ופריך אשכחן שחויי פנים שהעין בחוץ שחויי חוץ שחוידין ליקטר בחוץ ולא בפנים מנין ומשני כדתנא דבי ר' יצחק אל ואלהים האמר וי"ו מוסף על עתן דרשון ומערה הפרישה לומר שאף שחויי חוץ שהעלם בחוץ חיוב. ר' יוחנן אמר אהיה הנהא הכאה פירוש דכתיב בשחויי חוץ לא הביא וכתוב בהעלה לא יביאנו מה להלן מוקטרי חוץ אף כאלן מוקטרי חוץ: **שחוט ברוץ והעלה ברוץ פטור.** ר"ל פטור על העליה אבל על השחיטה חיוב ורובן סברי שחיט שחיט: **שלא העלה ברוץ אלא דבר פסול.** ואין לחתקל בפנים בעיני דכתיב ואל פתח אהל מועד לא יביאנו: **בין שהוציא פסלו.** ואפ"ה חיוב כדכתיב בהעלה ואל פתח אהל מועד לא יביאנו כדכתיב להניח פנים ולהטותן הכתוב מדבר והס"ל לחוט בחוץ והעלה בחוץ דחיב ז"ל מוסף העלאת. ובכרייתא בגמרא הוה רבי תחת ר' יוסי הגלילי מה שכבר פירש ז"ל מוסף ור"ה בר"ה הכיז תחת ר' יוסי הגלילי מה לשחוט בפנים ומעלה בחוץ שא"פ שהוליו אף חוץ והכניסו והטתו ה"ק מקבלו כדתנן לעיל בפ' המזבח מקדש הן והיואל אס עלה לא ידך האמר בהשחט בחוץ ומעלה בחוץ שאין הקדש מקבלו. ובת"כ פירש עיברי דפ' אחרי מות: **ב שחט שאכל בין קדש שחט וכו'.** תוס' פ' הכשרין דף פ"ג ובגמרא פ' גיד הנשה דף ק"ה ורמתי גילתיה דריה"ג סס בסוף הפרק. וביד פ"ח דהלכות פסולי סו"י: **ר' יוסי הגלילי אומר וכו' אחריו אף שחט שאכל** מחור בין ז' שנגע בו שחטאורו. ואפ"ה כי הדר אהל ליה מחייב ומה לי נטמא כשר על ידו מה לי נטמא ע"י אחרים. וכתבו תוס' ז"ל כיון שנגע בו שחטאורו אע"י דמסכתה לה כשתחב לו חצרו בנית הבלושה שחטאורו למלתא מיירי קרא אפילו בנותן לתוך כיו ע"כ: **בפירוש ר"ע ז"ל בשענוה הנוף והח"כ נטמא הכשר כ"ע ל"פ וכו' עד והין** איסור של עומאת ה"ף הל על ע"י איסור של עומאת כשר. אמר המלקט ובגמרא פריך נתי דר' יוחנן לית ליה איסור כולל מינה הא שמיטין ליה בפ' גיד הנשה דבאיסור חמור אית ליה איסור חל על איסור והכא נמי הוה עומאת הנוף דמחירא והחול על עומאת כשר דקלא ומשני רב אשי ממילי לעומאת הנוף דמחירא דילמא עומאת כשר הוה א"כ שכן אית לה סהרה במקוה: **עוד סס בלשון ר"ע ז"ל שאחר זה משום והכשר אשר יע כל טמא לא יאכל ע"כ.** אמר המלקט מכיפה דקרא מסיק ליה בפ' כל שעה דף כ"ד דכתיב והכשר כל טמא לא יאכל כשר וי"ו דוהכשר יתירא ונס כל מלת והכשר לרבות אימורים שטמא והוא פטור שהא מותר עליהם בלאו ללא יאכל דכתיב בכרייה דקרא אע"פ שכבר הן אכורין עליו משום זרות שאף הכהן זר אלאם אבל והכשר בכרייה דקרא דרשין ליה הם לרבות עליהם הנוף ולבונה. ולע"ל דמלתא והכשר דכסיפה דקרא דרשין לרבות אימורין וכל פטור יאכל כשר דכסיפה דקרא כשר כדרם לדרבא אחרייתו כמו שפירש סס ר"ש ז"ל: **עוד סס בלשון שאחר זה אינו חיוב אלא על עומאת הנוף כדכתיב ועומאתו עליו וכרחה ובטומאת הנוף הכתוב מדבר ע"כ.** אמר המלקט פירש וטימאתו עליו מדריש הכי בני שטומאתו פירחת ממנו והו האדם שי"ש לו סהרה במקוה. ובת"כ ה"ה שניה פרק עשירי דפ' אחרי מות: **המעלה בחוץ לטרך הדיום פטור משום העלאת חוץ עכ"ל ר"ע ז"ל אמר המלקט** וחיוב משום עובד ע"י ואלו הוה ע"י ושגג בהעלאת חוץ אינו בריא תפלת על שנתנו רש"י ז"ל והקשו עליו תוס' ז"ל ותימא אמאי יתחיב מעלה לחצירו משום מעלה בחוץ כיון דמזיד בע"י לאו שב מידעתו הוא דמשומד לע"י משומד לכל החורה כולה ובחמס דחק עלמו בקונטרס דמעלה לחצירו אין שייך לחיבו משום ע"י כיון דאין מתכוין לשם ע"י אלא המעלה להדיום רואה לומר שמעלוה למאמרו ולכבודו ע"כ מספר יטן: **עוד בפירוש ר"ע ז"ל וגבי העלאת כתיב וכו'.** אמר המלקט ולה' דכתיב גבי שחיטה אילתריך להוליא שיער המעלה דכתיב משמע הרואו יקרב לשם חייבין עליו בחוץ ושאינו ראו יקרב לשם אף חייבין בחוץ ונלי בשחיטה וה"ה בהעלאת דהא מיעמר גמרי ממדרי כדלמך ארץ פרשיות בר מנכר חרי חומרי דמתניתין דמיפדרי קראי ככולהו בין לחובא בין לפטורה ופירשו תוס' ז"ל להוליא שיער המעלה היינו לאחר הגרלה דקדש הגרלה מייחב אחריוהו דלמנוכה בפ' שני שעירי ע"כ: **שנים שאחרו באבר והעלוהו חייבין.** דמתניתין ר"ש ה"ה ור' יוסי פליג בכרייתא ופטור להו והין חומרה בהעלאת יותר מבשחיטה ובכרייתא ובגמרא מפרש טעמיהו. ובת"כ פ"ט דפ' אחרי מות ור"ש עשירי: **העלה חוץ והעלה חוץ.** גמרא אמר ר"ל מתלוקה ביד' על א"רים דמ"ס כי כתיב לעשות וחרו ודרשין על הכלל הוא חיוב וחיוב חיוב על השחט אבל נעשה כתיב ומ"ס אכל אבר ואכר כתיב אבל אכר אחד ד"ה אינו חיוב

אלא אחת ור' יוחנן אמר מחלוקת בלכר אחד דמ"ס מוקטרי פנים שחטור והעלם בחוץ חיוב ומ"ס פטור אבל גד' ה' אכריס ד"ה חיוב על כל אבר ואכר. ועיין במ"ס בפ' המזבח מקדש סוף סימן ו': **ואינו חיוב עד שיעלה לראש המזבח.** אמר המלקט מן הגמרא מוכה דר' יוסי קאמר לה דקאמר אמר רב הונא מ"ס דר' יוסי דכתיב ויבן נח מזבח לך: **רש"א וכו'.** בפירקין דף ק"י: **אפילו העלה על הסלע.** דכתיב וזרק וכו'. **כדפירש ר"ע ז"ל.** אמר המלקט הכי מפרש ר"ש נופיה מילתיה בכרייתא ובגמרא פריך עלה כיון דלמחר בההיא בכרייתא דאין מוכה בבמה ט"מ דההיא בכרייתא בשעת היתר הבמות קאי איכ אמאי קתיי בפופא דההיא בכרייתא חיוב ינא מיעבד ליה למיתמי ומשני ה"ק לפיך הוילי ובשעת היתר הבמות הוילי הקטרה בשעת איסור הבמות העלם על האזן או על הכלע חיוב. ובחזרת כהנים פרק ט' דפ' אחרי מות. וטוד יחיב טעמא בגמרא לר' שמעון דכתיב ויקח את גדי העזים ואת המנחה ויעלו על האזן לה' וכתיב דר' שמעון כתיב ליה נמי לר' מלךר הים בתורת כהנים ושייח ה"ה נס כן סס כוף פרק עשירי. וביד פירק י"ח דהלכות מעשה הקרבנות סימן פ"ג וריש פ"ג סימן י"א י"ב: **ד המעלה ביות מין העולה** ובכרייתא סימן פ"ג וריש פ"ג סימן י"א י"ב: **כ"ל וכן הוה בתלמוד הרב בללא אשכנו ז"ל.** וכן הוה ביד פ"ט דהלכות מעשה הקרבנות. ובגמרא דייק עולה ואימוריה אין שלמים ואימוריהם לא. פירוש דאין בשרן מפורק עם אימוריהן לכיז להעלות חוץ משום דכשר שלמים לאו בר הקטרה הוא ולא קריין ביה אל פתח אהל מועד לא יביאנו ותנן במתניתין ללא דה"ר וכו': **ובכחה כהנים ובגרות כוון בשחט.** הא דפלגיתו מ"ס דמנחת כהנים בזה עשרון ומנחת כהן משיח חזי עשרון. תוס' ז"ל: **שוקריב כאחד מהם ביות ברוץ חייב.** ואיזה בחוס' דפקד כל המנחות ביות מלא דף ל"ה. ובת"כ פרק עשירי דפ' אחרי מות: **ר' אלעזר פטור עד שיקריב את כולו.** אלעזר בלי יוד גרשין דמוכה בגמרא למילתין דפ' ב"ס דף מ"ב ועיין במ"ס בפ' תוס' ז"ל פ' בתרא דמנחות בזה דלמעלה אף הקומץ בחוץ חיוב דכתיבין ג'. ומסקי אביי ורב אשי בגמרא דר' אלעזר דפליג אקמרת למהני וס"ל דנס בקמרת אינו חיוב בכיזת עד שיקריב את כולה בקמרת דיום הכפורים מיירי דכתיב בה שיעור מלא שחינו וחוקה קאי עלה לעבד שלא יחסר ומ"ס פטר לה ג"כ ר' אלעזר בחוץ פחות ממלא משני כיון דבדווקא הוה דבר שאין מתקבל אבל אם הקטיר כיות מקמרת על היכל בחוץ אפילו ר' הלעזר מחייבו כיון דכפנים במקומו כיוכל אין לה שיעור מן החורה דפרס שחיות ופרס בין הערבים אינו אלא מדרבנן ורובן דמחייבו אפילו כשקטיר כיות ממלא רכינו דיום הכפורים בחוץ דס"ל ילפינן הקמרת פנים מהקמרת היכל מה הקמרת היכל מתחייב עליה בחוץ בכיות כיון דנמקומה כיוכל הוה דבר המתקבל דהא מין החורה אין לה שיעור אף הקמרת מלא חפניו דיום הכפורים אם הקטיר כיות בחוץ חיוב אע"י דמקומה אינו מתקבל כדלמרינן ואע"י דרובן אפילו חוץ ממלא משני דלא ילפי דהא המנכר פחות שגולה ונוהין ליה בהשכר החלבים ומטה והו דבר שאינו מתקבל בפ"ס פירוש נמוכה שבערם אע"י דאינה הקמרת חלש בחוץ דמתחייב בכיות כיון דמתקבל בפנים וכו"ס פחות מנ' לוגין דה"ל לחיוביה בחוץ דלית בהו כמה זיתים והרתיבו כמנחה שבערם שאני בהם לייסוך מהקמרה לא ילפינן אע"י דהו חוץ מחוץ אבל הקמרה מהקמרה ילפי אע"י דהו פנים מחוץ: **ובבב"ל שחטרו וכו' תוס' בפירקין דף ק"ח.** וביד כ"ט דהלכות מעשה הקרבנות סימן ג' ח' ט"ו: **ד המקריב קדשים ואימוריהן.** שהקריב הכשר והאימורין וכו' לבון ר"ע ז"ל עד ולא אמרינן הרי ללא ילפי חוץ. אמר המלקט שגולה ונוהין ליה בהשכר החלבים ומטה והו יוסי דהלכתא כותיה היא דלמחר במתניתין דלעיל סימן ד' אינו חיוב עד שיעלה לראש המזבח והרי הוילי העלאת בפנים ור' יוחנן מתיר לה אפילו תימא בשלא הפכן ר"ש היא דלמחר אפילו העלה על הכלע או על האזן חיוב ולא בעינן על המזבח כהקמרת פנים שחוקן משום דהתם כתיב על העלם אשר על האש. ורב הוא דמתיר דמין כמיו אינו הוין: **קמצה וחזר קומצה לתוכה והקריבה בחוץ חיוב.** בגמרא פריך ונכפלו שיריים לקומץ רבוצה והוה כמאן ליתיה ולא מחייב עליה ומשני ר' יצחק לחמרה הקמרה בקומץ ובחמרה הקמרה בשיריים בקומץ והקטיר בשיריים ליה תקטירו ממנו אשה לה' דדרשין כל שממנו לאשים הרי הוא בכל תקטירו להיין שיריים וילפינן מה הקמרת קומץ אן קומץ מנבל חצירו ואפילו ריבה עליו דכתיב ולקח הדם ספר ומדס השעיר הדבר ירוע דלס ספר מרובס מדס השעיר מנבל לעולין שאין מנבלין זה את זה אף הקמרת בירים אין שיריים מנבלין קומץ. וביד סס כ"ט סימן ה': **ד המקומץ והלבונה וכו'.** פ' ב"ס למילתין דף מ"ב ובספ"ק דלמנחות: **הזורק בקצת דמים בחוץ.** מסיק ליה ר"ע ז"ל לזרק בכרייתא בגמרא דף ק"ו מ"ב כרייתא דלא זכר. ופירש ר"ש ז"ל כוונתו דמס בחוץ שלא כחן ל' מתנת אלא מתנה א' ואפילו מתחלות הפנימיות שכל מתנותיהן נעככות חיוב דהוילי זריקה בפנים דכוחה דתנן כל הניתנין על מזבח החיטין שנתנן במתנה אחת כפר ע"כ: **ר' אלעזר אוכר אף המנסך וכו'.** גמרא אמר רבא אע"י דפליג ר' אלעזר גבי קומץ ולבונה וגבי שני ביזכי לבונה מודה הוא בדמים ואפילו בחסאות הפנימיות דהא בפנים אס נשכר הדס אחת שנתן מתנה אחת מהניטא כן דיהבה ומביא פה אחר ומחיל ממקום פסוק כדאמר ביומא שלישי פ' הוליו לו ר"ל ור"ש אומרים ממקום פסוק מנחם הוא מחיל ואע"י דכתיב חן ר' אלעזר אומר אף המנסך פירשו תוס' ז"ל דהא אחת רבא לאשמעינו דאילו בפנימיות דכל מתנות מעככות אכ"ה מודה ר' אלעזר

המונה ולחוק ומיאו קשיא ליחמי טוחן טמן ופתילה במורה שיש אחריה הלוקה ופטרין
 צה זר נפ' שני דיומא מהאי פעמא דיש אחריהן עבודה ומהלוקה גופה לא קשה
 ללא עבודה היא כדאמרין התם ע"כ עוד כתבו ז"ל המולה והמניף והמניס לא דק
 דתוספ קדומה למילה כדתיב הניף והניס קמן ומלה והקטיר. ועוד אמרין בהקומץ
 דבה ובי ס"ד שור קרב אלל המונה גבי לא מלה וסינו מאוס שהיה המניחה אחר
 התוספה וההגבה ע"כ: הפורת הכולח. ק"נ ז"ל: המניף והמניש. שמניף את
 המנהה שטעונה תוספה בחון המנהה וכו' לשון ר"ע ז"ל. אמר המלקט לשון
 רש"י ז"ל המניס מנחה בקרן מערבית דרומית כמספספה ע"כ: ה"ו והקומץ והמקבל
 דשנים בחוץ פטור. ואיתה נפ' שהוחט והמטה דף ק"ו. וכתבו תוס' ז"ל סוגיא זו
 דמסיק לה מאשר יעלה עולה או זכה דמה העלה שהיא נמר עבודה ק"כ כל שהיה
 נמר עבודה קשה אשהיה ללעיל בר"ס השוחט והמטה דלרשיק להכי כתב רמב"א
 או לרבות את הוורק כדכתבין לשיל בההוא פירקא סימן ו' כי היכי דלא תיחו
 מצינטיא דשחיפה ושללחא דאע"ז דלתייא מצינטיא אשמיטיין קרא ללא תיחי ומשום
 ה"ו פטור קומץ ומקבל בחון האיל ולא כתב רביא כהו לחיובא אע"ז דלחיו מצינטיא
 דכחטת וזריקה דכי פרכת מה לשחיפה סכן פוסלת שלא לשם אוכלין בפסח כגון
 הוליס וקניס שאין יכולין לאכול כית זריקה תוכיה מה לזריקה סכן זר חייב עליה
 גיחה שחיפה תוכיה וחור הדן הגז שהיה שכן סכן עבודה ומידין עליהן בחוץ ק"כ
 אי אביא קמינא וקבלה סכן עבודה ויתחייב עליהן בחוץ אפילו הכי כפירין האיל
 ולא כתב להו רביא כדכתבו גבי זורק: ולא משום טומאה. ואל"ת תיפוק ל' משום
 שטח שנתים למקדש דכרתה וז"ל כגון שנטמא פסלים ולא שיה דכ"ג פירך ומשום
 כפרק שני דשעושה תוס' ז"ל ס"ס פ' השריקין דף פ"ג. וביד פ"ט דהלכות ביאה
 מקדש סימן ג' ה' י: ד' ועבודה בבבורות. ר' יהושע בן קרחה היא דס"ן
 דקרא דתיב וגם הכהנים הנגשים אל ה' יתקדשו ו פרישת כבורות שהזיז את
 הכבורות לפרוש מן הכר שהם הכהנים הנגשים אל ה' להקריב קרבנות אל
 רבי ס"ל זו פרישת נדב ואביהוא שנטעו בסופי כהנים אלל הכבורות אלל
 נקראו כהנים וקרא דתיב וישלה את דערי בני ישראל ועלו עולות דרבינל
 ליה הכי וישלה את נערי בני ישראל דעיינו כבורות להביא קרבנות ולעמוד
 עליהם ויעלו עולות אותן שכשרים להעלותם דהינו נדב ואביהוא שמשאז
 לסיני הופרשו לכהנים: בבל סחנה ישראל. מפרש בגמרא בכל מקומות
 מהאי ישראל שאפילו בשעת טלוק מסעות אין כפולין אלל מולוכין עמי
 ובמקום המייתן אובין במחנה וזה קמ"ל דלא תימא איכסלו ביזא קמ"ל דלא דאמר
 קרא וסע אהל מועד אע"פ שנסע אהל מועד הוא. ואיתה לרישא דמהאי נפ"ק
 דכבורות דף ה' והתם פלגי ר"ע ז"ל דר"ל אמר דכבורות שטלוו במדבר קדוש
 ור"ל אמר דהו קדוש דכתיב וזה כי יביאך וכתוב בחריה והעברת כל פטר רחם כגלל
 דמעיקרא הולדים קודם כמיסם לארץ לא קדוש וקרא דקדש ל' כל בכור מוקף ליה
 ר"ל דוקא בגלדים כמלריס וה"ו מסתברא דאי לא תימא הכי בן שנה צר מיעמד
 עבודה דהא משיאז ממלריס עד שסוקס המשכן שחא חלה הוא דהואי והתם קפירין
 ודקראי לה מאי קארי לה ומשמי לה. ור"י ס"ל דקרא דהעברת דסויך וקרא דויח
 כי יביאך אשריך ללמדנו עשה מלוה זו של צבור בשבילה חכנס לארץ וכמסקנא דכ"ט
 קדשו כבורות כמדבר דהא כתיב בשנה שנית פקוד כל צבור זכר מנן חודש ומשלה
 דולתי במדבר נולדו ולי אחרת הכי דאמר ר' יוחנן אמר קדשו ולא פסקו ור"ל אמר
 קדשו וכסין משעת החשבון של תומם הפקודים ואיך וליף לה מוטעבת כדאמרין:
 דף באו ללגלג. כשעברו את הירדן והוקבע אוהל מועד שם שבע שנים שכבשו
 ובצע שהלוק: וחרתו הבבורות. דילפיין ליה מאיז כל הישר בשנינו יעשה: בפירוש
 ר"ע ז"ל ז"ל לא היה שם מחנה: קדשי קדשים נאבלין לפנים וכן הקלעיני.
 שאין לך קדשי קדשים נאבלין קרבים בצמח יחיד דכל שאין יסוד וינד אין קרב
 בצמח קטנה ואין מחנה בצמח הלכך עולה הוא דהואי ואין נאכלת והטאת ואשם
 בצמח צבור הוא דקדשי ונאכלין לפנים מן הקלעים: קדשים קלים בכל מקום.
 דכיון שנטלו הדגלים וכן היו הולכין בכל הארץ לכובסה ולא היחה מתיחה שכינות
 המשכן בעלה קדושת מחנה ישראל. ומעשר בני לא הוזכר כאן לפי שלא נהנו מעשרות
 עד לאחר ירוסה וישיבה רש"י ז"ל: בבל מקום. לא קמיי הכא ככל ערי ישראל
 לפי שלא היה להם עדיין ערים. הרמב"ם ז"ל: ד' ומעשר שני בבל הירואה תוס'
 פ' ידיעות דף ט"ו: בסוף פירוש ר"ע ז"ל אלל אתה אוכל ככל מקום שאתה רואה.
 אמר המלקט ובגמרא פירך אימא בכל מקום שאתה רואה אי אתה מעלה אלל אתה
 זוכה בכל מקום שאתה רואה ושני ר' ינאי אמר קרא שם העלה ושם העשה ואיכא
 וכו' ממי אמוראי דמסקין לה מקראי אחריני. וביד פ"א דהלכות בית הבקרים סי' ג'.
 ומתמתיין דלעיל עד סוף הפרק לא מאלתיו שם ביד: ד' באו לנוב ולגבעון וכו'.
 גם בח"ל הוצרו צמחות כן משמע מפרש רש"י ז"ל בפ"ק דקדושין דף ל"ז הר"ם
 אותה ז"ל. ואיתה בתוס' פ' כל שעה דף ל"ח ודפ' אלל כן הלוקין דף י"ט ודפ'
 קדשי קדשים דף ס' ופ"ט וגם בתוס' בפירקין דף ק"ח ע"כ או נזכרין במתניתין
 מעשר שני בהדיא אלל רש"י ז"ל כתב מעשר שני ל"ג במתניתין ככל ובגמרא פירך
 נסקיה להתם ע"כ. ובגמרא פירך דמ"ט גמי נסקיה כגון ובגמרא כיון דמסתלקה כל
 קדושת טילה ואיסקי מותמתיין ר"ג הוא דאזכר כגון וגלגל ובגמרא חובות שאין קדוש
 [סדר קדשים ח"א]

לכס זמן לא קרוב דהיינו צבור ומעשר צמח וכוונא כהם וכיון דמעשר צמחם לא
 הוה התם מעשר דנן לא בני לאחויי התם דאתקוס להדדי אלל לר' יהודה אין הכי
 נמי דטוב ובגמרא הוה כשילה וזיה' שולמים לאכילת מ"ס: קדשי קדשים נאבלין לפנים
 מן הקלעים. עיין במ"ס פ"ג דמנחות סימן ג': קדשים קלים בכל ערי ישראל.
 קשה לע"ד קת שכתבו תוס' ז"ל בפ' ידיעות הטומאה דף ס"ו דכתבן נזכחים פ'
 בתרא דכשילה וטוב ובגמרא נאכלין ככל הרואה ע"כ ושמה יש שם סוס טעיה או שמה
 דס"ל ז"ל דלכתחילה אפילו צבור ובגמרא צעין שלא יאכלו הטמאים שם אלל דוקא
 ככל הרואה דו"ק. והתימא שלא הניחו בו כלל לא רש"ל ולא הרב כגלגל אשכנזי ז"ל.
 ובפ' כל שעה שם דף ל"ח גבי הא דגרסינן התם אמר ר"ל ואת אומרת הלוח חודה
 ורקיקי נזיר נאכלין צבור ובגמרא פירש רש"י ז"ל שרונה טמר דאית להו ההר ככל
 מושבות שהיו יכולין להולין בכל מקום שירצו בחוץ זמן אשילתן דכתבן קדשים קלים
 ומ"ס ככל ערי ישראל שכבשו לניב לא היה שם משכן אלל בית של אכנים היה
 וקבע שם מוצח הנחשת אלל ארון לא היה שם שכשהזריחוהו פלגשים עמד בקרית
 יערים עברים שנה עד שחלך דוד והביאו לניין וציון עמד על שנתה שלמה בית
 המקדש כדכתיב ויביאו הכהנים את ארון ה' וכשנאצרוהו נוב באו לגבעון ומיין שם
 מוצח הנחשת עד שנתה שלמה הבית שכ"ל ז"ל בקיור. ועיין מ"ס התו"ם והעתיק
 פה החכם הר"ם ז"ל ירושלמי ספ"ק דמילה כאלל מיעד עשו מ' חסר ה' כגלגל עשו
 י"ד ז' שכבשו וז' שהלוקו כשילה עשו ספ"ט צבור ובגמרא עשו ז"ל י"ג צבור ומ"ד
 בגמרא וירושלם עשו צעין ראשון פ' ובגמרא ארון ת"כ לקיים מה שחמרא גדול
 יניה כבוד הבית הזה שהיה מן הראשון מן הראשון ע"כ: דף באו לירושלם. פ"ק דמילה
 דף י' ופירש הרמב"ם ז"ל וקרא ירושלם נחלה להחמדה קדושה: ועמידתה לעולם ט'
 [עיי' תו"ם] שאל' כי צחר ה' ציון וכו' כי יעקב צחר לו יס וגו' כי לא ישיב ה' את
 עמו וכו' ובאר גודל מעלתה ואחר זאת מנחתי עדי עד וכו' ע"כ. ומתניתין דקתיי נחלה
 זו ירושלם וגם מתמתיין דלעיל בסמוך דקתיי מנחה זו טילה ר' יהודה היא ר"ל שלב
 עליה צבתייהא וס"ל דלפסא הוי דמנחה זו ירושלם ונחלה זו טילה ותנא דבי ר' י
 יאמשאל זו וזו טילה ור"ם בן יוחי אומר זו וזו ירושלם וטעמא דכולהו מפרש בגמרא
 ותנא דבי ר' יאמשאל צדכי ר"ג בן יוחי זו וזו ירושלם וכו' ידך משכינהו נבדא
 לנדבי ע"כ ונלע"ד דתרי תנאי אליבא דר"ם דהא קיימא לן דסתם ר"ס הוא ר"ם בן
 יוחי. ודומה לזו הפלוגתא וסיקון כתבתי לעיל בפ"ה סימן ג' גבי על יסוד דרומית:
 קדשי קדשים נאבלין לפנים מן הקלעים וכו'. פירוש בגמרא חומה תומת
 ירושלם קלעים חומת עירה ואמאי קרו לה קלעים שהיא במקום קלפי המשכן ועוד
 כשהיו צונין הוין פירסין קלעים במקום חומת עירה ואוכלין ע"כ. וביד ר"פ סי'
 דהלכות מעשר שני: דף שוקדשים פ"ג: והקריובם פ"ג: והקריובם פ"ג: שעת
 איסור במות בחוץ. כ"ל: בפירוש ר"ע ז"ל דכרת דשחיפי חץ נתיב חקה עולם
 חביה זאת להס. זאת להס. ואין אחרת להס. אמר המלקט פירוש לפרושו ז"ל דנראש
 פירקין דלעיל הניא בסוף הגרייתא מכאן ואילך הכתוב מדבר בקדשים שהקדישן בשעת
 היתר הכמות והקריוב בשעת איסור הכמות פנאמר לנטון חסר יביאז וכו' דמדכתוב
 חסר הם זוכחים משמע חסר היו עומדים לישחט בצמח ומכאן ואילך והביאזם לה' זו
 מנחה עשה לא תעשה מנין ת"ל ולא יזיחו עוד דמשמע משכשכו אסורין ועד עכשיו
 היו מותרין יכול יהא עושה כרת ת"ל חקט עולם הויה זאת להס דהרואה זאת להס
 ולא אחרת להס פירוש עושה עשה ולא תעשה עליהם ולא עושה כרת. ובת"כ פרק ס'
 דפרשת אחרי מות: י' ה"ו ומתן סובב. ופירש רש"י ז"ל מתן סובב מתן סביב שהיה
 כרית המתנה לשתי רוחות המנחה דהיינו שתי מנחות שהן ד': ר' יהודה אומר
 אין מנחה בבמה. ת"ק הוי ר"מ וכן הוא כדרייתא בגמרא דף ק"ו. ואיתה
 למילתא דר"מ נפ' טבול יוס דף ק"א וע"כ דמשמע שהקדו תוס' ז"ל שם דף ק"ו
 דר' יהודה אדר' יהודה. ובגמרא אמר רב שחא דלדרי הלווי: י' שם מנחה בגמרא י' מנחה
 עיפיה צמח דלדרי האומר אין מנחה צמח אין עיפיה צמח מ"ט זכחים ואלל מנחה
 זכחים ולא עיפיה: מה בין במת יחיד וכו'. תוס' פ' קבלה דף ק"ו ודפ"ק
 דמעלה דף ג'. ועיין בפ' שני דטוטה דף ק"ו אי הו משקין סוסות כגלגל וכגון
 ובגמרא: ר' יהודה אומר אין מנחה בבמה. תוס' דפירקין דף ק"ו. וכתבו
 הם ז"ל כהא בסוף פירקין אין מנחה צמח ויכוון ובגדי שרת וכו' מנחה לא הוי
 דיומא דאיך דמאן: דאית ליה אין מנחה צמח היינו דלא קרבה כלל אפילו צמח:
 גדולה בשעת היתר הכמות אלל כיוון ובגדי שרת וכו' מנחה צמח דלמיה וכו' וכו'
 אחריני הא לוקימנא דדוקא צמח קטנה אלל צמח גדולה כגון מנחה הנחשת שנגוב
 ובגמרא נהנו כוליה דכ"ט מודו דבקדשי צמח גדולה יש רזוי ע"כ. וממילא משמע
 דכיוון וכו' הם דברי סאמא דמתמתיין אלל שהססיק התנא כמילתיה דר"מ משום
 הגשה דשייכא גבי מנחה וכן פירש בתו"ם ז"ל: וביהין ובגדי שרת ובלי שרת
 וכו'. כמלכותי בר"ם שני אמרין בגמרא ומאן לימא לן דאן אסר צמח דלמיה
 שרי צמח וכתבו שם תוס' ז"ל והא דלא חשיב ליה סכא במתמתיין דכתבין כיוון
 ובגדי שרת אפסר לומר דהוא וכו' דהא שיר נמי יושב ע"כ: ומצינא דלמיה.
 גנ' אמר רמי בר חמא לא שנו דיש מחילה לרמיס צמח גדולה אלל בקדשים
 שהוקדשו לשהם והקריובם צה אלל קדשים ששחטן לצמח קטנה והכניסין והקריובין
 צמח גדולה אין חזיוי ואם בא ליתן עולה למעלה מן החוס יתן וכו' צמח' הו ישיבא
 אחרניא

אזריאל לרמי בר המא ושתי הלשונות סלין אדר' אלעזר : אבל הובן וכו'. חוס' פ' המזבח מקדש דף ס"ד : שוין בזה ובוה. בגמרא בבביתא יליף לה מוואת תורת זבח שלמים חובה אחת לכל השלמים ואפילו לשלמי זמה קטנה לכל מה שאעור בעיני ומה אמר באותו עמין זמן לתורה וזמן לשלמים ומחשבת פיגול וזאת

נמי מפגול יליף. בג"מ דעון עין וטמא נמי בהיה פשתא כתיב והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה' וטומאתו עליו ואקטינהו רחמנא לומר שדיים שזו בין זבחה גדולה בין זבחה קטנה : סליק פרקא וסליקא לה מסכת זבחים

מסכת מנחות

בעה"י המלך המחולל בתשבחות. מסיר כל יגונות ואנחות. נתחיל מסכת מנחות

כתב הרמב"ם ז"ל בהקדמתו לסדר זרעים אחר זבחים מנחות כפי סדורם בתורה ע"כ. וכתוב במכלול עלה ל"א וגם בפרש מנה ולמה שנהנו לקרוא במסנה מנחות בשוא המ"ס דומה כי המ"ס שרשית וכן היה הקריאה בפי הכל מנחות ה"כ המ"ס שרש כמו שהאמר מן גבעה גבעות ומן שפחה שפחות כן תאמר מן מנחה מנחות ואם יהיה המס נוספת היה ראוי לומר מקריאה בדיקת תחת המס כמו מן מנחה מקריאה או בפתח כמו מן מנחה מקריאה ומן מנחה מקריאה ומן מנחה מקריאה ע"כ וכן ג"כ הני הדיוט לומר מתוך דבריו שהיה ג"כ כמו מן שפחה שפחות כדכתיב בשמות וזיל וגם מן בקשה בקשות כמוכרת כדכתיב מה הנה שבע כבשות האלה וזולתם. והנה זאת הקדמת הרמב"ם ז"ל למסכת זו :

ראיתי להקדים ג"כ למסכתא זו הקדמות כמו ששייחו לזבחים. ואומר שהאמנות מתחלקות חלק ראשון לשני חלקים. יש מנחה שתרפת עם הקרבן והיא כהא עמו וזו היא נקראת מנחה נכסים ואי אפשר לאותו קרבן להיות מצוללה. ויש מנחה שהיא מנחה צפי עמוה ר"ל שאינה מנחה נכסים. ומנחת נכסים היא כוללת זכור ויחיד. והנחנו כבר ביארנו בהקדמות של מסכת זבחים שכל מיני הקרבנות קרבנות זכור וקרבנות יחיד ד'. עולה והעלת ואכס והשלמים. ואלו הארבעה מינין נקרבין מהמנחה מיני בעלי חיים טון האלן והבקר והעופות והחורים וכו' וזה כמו שביארנו שם תנאין. ואומר ענה שרקבן העוף אינו עטין מנחה נכסים בשום עינין וכתוב בספרי יכול עולת העוף עטין נכסים תלמוד לומר מן הבקר ומן האלן וכן כתוב בפרשת נכסים וכן התאם והאכס אין עטין בזה אחד מן מנחת נכסים לפי שגאמר בפרשת נכסים וכן או נדבה או צמועדים ואמר כל הבא בנדר לא צדקה עטין נכסים יאלו חטאת ואשמות שאין באים בנדר ונדבה ומעט זה אינן חייבים נכסים לא הבכור ולא המועבר בהמה ולא הסכה לפי שאין אחד מהן צא בנדר ונדבה. והנה עלה בידך מכל אלו ההקדמות כל עולת זבחים וכל קרבן שלמים הוא ששעון נכסים בין שהן קרבנות זכור בין שהן קרבנות יחיד והמנחה והאכס אינן חייבים נכסים זולתי חטאת מזורע או אשמו בלד כמו שנבאר עכשיו [פ"ט ס"א]. והדבר הנקרא מנחה נכסים הוא סלת בולל בשמן ית. והנכסים היא הין שמקריבין עם העולה או השלמים ג"כ והוא מה שגאמר ויין לנכך. ולפעמים קוראים לכל ר"ל הסלת בולל והיין נכסים דרך העברה בשמות לפי שאין היין צא בלא סלת ולא סלת בלא יין וכולן נכסים קרבן ר"ל העולה והשלמים כמו שביארנו. והשיעור שחייב להביא עם העולה מן הסלת והיין הוא עצמו שמיצאים עם השלמים. והשיעור הוא יתחלף ושתנה כפי שני הקרבן והן ג' שיעורין. השיעור הראשון שהיה הקרבן ממין השנים ואין הפרש בין גדול לקטן או מלעדי האלן ר"ל שהיה כשן בין שנתו מנחה נכסים ששעון כל אחד מהן בין שהם רבים או מועטים עשרון סלת בולל בשמן רביעית הסין ויין לנכך רביעית הסין בין שמקרבין עולה או שלמים. ואם העולה או השלמים מנדולי האלן והוא הנקרא איל תהא המנחה שחייב בה ב' עשרונים בולל [ברביעית] בשלשית הסין ויין לנכך שלשית הסין וזה השיעור הב' ממנחת נכסים. והשיעור הב' הוא ששה העולה או השלמים ממין הבקר ואין הפרש בין גדול לקטן. והמנחה הראויה לכל קרבן ג' עשרונים בולל בשמן חצי הסין ויין לנכך חצי הסין. והשיעור הוא נכסל כפי מנין הקרבנות בין שהן של יחיד או של זכור אמר רחמנא כהמסר אפר העשו כלה תעשו לאחד במספרים. ואין סוס דבר יואל מכלל זה ואין מוסיפים עליהם ואין גורעין מהם זולתי הכשן שמקריבין בשני של הג המנחה יום הכפת העומר שהיא עולה כמו שביארנו מה שכתוב עליו בתורה שהיא מנחתו שני עשרונים בוללים בשלשית הסין כמין. והנכסים שחייב בהן רביעית הסין יין כמו של כשן. וגם כן גדלה העלת מזורע ואשמו שעם כל א' משחיהן צא עשרון לפי שרקבן מזורע כמו שביארנו הוא שני נכסות וכבשה שעם חטאת ועולה ואמר במנחתם שלשה עשרונים וגו' וזו היא מנחה נכסים ששורפין עם הקרבן כל עם כל העולה כן עם אומרי שלמים. ואלו הם הנכסים ששעונים כל הקרבנות וכבר זכרנו אותן בתמינין משקלים וכתבן השלמנו סדורם וזהו חלק אחד מן המנחות. החלק הב' הם המנחות שאינם תלויין בקרבן והן שני מינים מנחת יחיד ומנחת זכור. ומנחת זכור ג'. אחד כהן. שומר התנופה וכאן הנקרב ביום שני של הג המנחה ועוד יתבאר כל משפחו במסכת זאת ומקריבין ממנו קומץ לגבי המזבח ואוכלין הכהנים הותרו. והמנחה שהיה שתי הליהם והוא המצויין אותה יום עזרת וכבר זכרנו אותה בתחילת זבחים אמר הקמנא עליה מנחותיכם תביאו לחם תנופה וקראתה מנחה שגאמר בהקריבכם מנחה

חדשה לה' בצבעותיכם. והמנחה השלישית לחם הפנים שאוכלים אותו הכהנים בכל יום שבת וסע י"ב חלות שני עשרונים יהיה החלה האחת. ואלו הב' דומין אז העומאה אבל לא תאכל חם צאח בצומאה כמו שכתבנו בשביעי מפקחים. ומנחת העומר לבדה היא שדוהה את השבת כמו שיהבאר במסכת זו : ומנחת היחיד מתחלקת לחמשה חלקים. החלק הא' שיהחייב בה על עין ששעה. והחלק הב' שיהחייב בה על דבר שרואה לזקנו. והחלק הג' שיהחייב בה עם החלק ד' ידוע שנתחייב בו ואלו קורין זה מנחה דרך העברה ועוד יתבאר זה [פ"ו ס"ב]. והחלק ה' היא המנחה שחייב בה כהן גדול בלבד או הדיוט פעם אחת נמו שנבאר. והחלק ו' שיהחייב עלמו בה בנדר או בנדבה : החלק ז' הוא שהיה שונג צמינאות מקדש וקדשו או שנג בשבועות נטויו או עבר על שבועת העדות בין בניזיד בין בשונג והעובר על א' מאלה הדי' השאים חייב קרבן כמו שביארנו בתחילת דברינו במסכת זבחים ואם אין ידו משנת לאותו קרבן מקריב עשירית הציפה סלת לא יזקק עליה שמן ולא יתן עליה לבונה וזאת נקראת מנחת חושא וכבר קראה ה' חטאת ודיקה שמקריבין מנחה קומץ ויאללו הכהנים הותרו. והחלק הב' היא מנחה שחייבת בה הסעה ונדבה מהמנחות כולן שהיא קמה שעורים והיא ג"כ בלא שמן ובלא לבונה ומקריבין ממנה קומץ לגבי המזבח ואוכלין הכהנים הותרו כמו שביארנו בב' מכותה והיא הנקראת מנחת קלאות וכן קראת אותה הכתוב. והחלק הב' שחייב בה ג"כ קרבן ידוע כגון שחייב חכם עצמו בקרבן תודה או ידור בניזיד ושלמי ימי המיירות. וכבר זכרתי בתמינין מנחתם (ה"ל) שמקריבין עם התורה מיני הלהה וכן עם איל מיר ואלו המינים שמיצאים עם התורה ואיל מיר לא קרא אותה הכתוב מנחה בשום פנים וזוהי מכלל המנחות והראיה על זה * שהיא קראת הכהן תודה או איל מיר שישאל להלם שמקריב עממן כמו ישראל ואלו היה מנחה היה חייב לשרוף אותה כמו שאמר הכתוב וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל אבל החמשים קראוה [מנחה] דרך העברה. והמסכת הזאת ג"כ תיקרת על מלאכת הלחם היה ואין יעשה ומה שיעורו. והחלק הדי' הוא הנקרא חבתי כהן גדול והוא עשירית האופה ומקריבין מנחתו עם חמיד של שחר ומנחתו עם חמיד של בין הערבים והיא תרפת כולה שגאמר חן עולם לה' כליל תקטר וזו היא המנחה שחייב בה כהן גדול בכל יום והיא הנקראת ג"כ מנחת כהן משחיה לפי שגאמר בה אשר יקריבו לה' ביום המזבח אותו חבל מה שחייב בה כהן כשם אחת הוא כפי מה שאני אומר והוא שהכהן לשכנודיל ורואה להכנס לעבודה בין שהיה כהן גדול או כהן הדיוט חטאת משעו שיביא עשרון סלת ומקריב אותו מנחה והוא שרף בולו לפי שהיא מנחת כהן כמו שביארנו ורמזו בה זבחה שגאמר זה קרבן חטאת וזבנו אשר יקריבו לה' וגו' הדי שכלל בספוק זה מנחה ל"כ שמקריב בכל יום ומנחת כהן כשיכנס לעבודה. ודע שהכהן משעם שהיה צמינאות סדר לעבודה אבל לא אחיו הכהנים מניחין אותו לעבוד ע"ש שהיה בין כ' שנה. והחלק הדי' שיתדב ויחייב עצמו בכך וזו נקראת מנחת נדבה כמו שכתבנו בה והוא ה' מינין. סלת בולל בשמן לבדו ונקראת מנחת הסלת. או מאפה תנור והוא שני מינין חלות או ריקיין או מנחה על המזבח או מנחת המרחשת וכל אלו פסוקי החורים ואיזה מין שחייב בו עצמו חייב בו. וכן היה שיעור. ולא יהיה פחות מעשרון כמו שהכתבנו. ואלו הדי' מינים לריבין לבונה ושמן וכולן סלת ומקריבין כהן הקומץ והותרו יאללו. והמנחות שיוחירו מהמנחות לחר הקרבת הקומץ נקראים שירי מנחות והן נאכלין לכהנים הלא אם היתה מנחת כהן שהיא תרפת כולה. ועוד יתבאר במסכת הזאת סדר מלאכת המנחות האלו כולן ושיעורן והפסולים הבאים עליהן וכל דליהם וזהו הדרש במסכת הזאת. וכבר כתבנו לך שכל המנחות סלת חוץ ממנחת העומר ומנחת סופה שהן מן השעורים. ומנחת סופה מיוחדת להיות מקמת שעורים. ואין שורפים א' מהן זולתי מנחת חובא (ט"ו) ומנחת כהן מניחיה דבר ששהא וכן מנחת נכסים לזויה חכם ששהא. וכל מנחה מקריבין כהן הקומץ ויאללו הכהנים ששיריים. וכלל כל הדברים שגאמרנו שהן כוללין זבחים בתחילת דברינו בזבחים ולא שגאר לבאר מכל מה שיש בדעתנו להקדים זולתי ביאור שיעור העשרון ושיעור ההין ששכני אלו המדות אלו משערין כל המנחות והנכסים. והנני אומר שכבר זכרנו בסוף פאה שמה (שבתלמוד) [שיש בתלמוד] ד' אצבעות בארך וד' אצבעות לרוחב ברום שהיא אצבעות ושיעור משער אצבע (ג"א) זו עשיריה מאצבע) והתאם האצבע שמשערין בה גודל מיד ביטוינת בבביתא שזו המדה נקראת לוג ורביעיתה יקרא רביעית וההין המזכר בתורה שבו משער הכתוב הכס יס ושאר המנחות ברביעיתו ושלישיתו ומנחתו הוא מחזיק י"ב ליגין. וכבר כתבנו בסוף ג' לוגין ובסוף איל ד' לוגין * מנחות מ'ו ע"כ.

אפסי

ואספי טור ו' לוגין ובלאו השיעורין מן השמן בולגין הסלת כמו שזכרנו וכבר זכרתי נחלתה נוסכת עידות שאני שערתי מדה הרביעית ודקדקתי בה כל מה שאפשר לי וזכרתי שמשאלתי מחוקת מן היין קרוב לכ"ו דרכמונים מזריים וכן מלאתי [מחוקת] משאן היות גם כן כ"ו דרכמונים מזריים וגרנדים לא חששתי בהן למעטן ויהיה משאן מה שמחוק הלוג מן היין או כן השמן כפי מה שמשאלתי מזה דרכמונים וד' דרכמונים מזריים והשערן הוא עשירית האיש והוא העומר והוא שיעור הזה וכבר ביארנו שיעור המדה היו בשני מחלה ובחתימת עידות נזמנום ושם ביארתי ג"כ ר"ל נעדיהם כהאי מלאתי שיעור חלה נבדה שעשיתי [מחוקת] תק"כ דרכמונים מקמת חמת המרים וזה השיעור נעמנו מלאתי שמחוק מוסלת מזריים ג"כ והדרכמונים כולן מזריים וזה מה שראינו להקדים אורו ואחר כך אחלה בפירוט. עכ"ל ז"ל :

פ"א כל הבנות שנקמצו וכו'. עבודה קמייתא נקט וה"ה כו' וד' עבודות יש קומץ כנגד ד' עבודות שיש נדה. הוסיף ז"ל : אלא שלא עלו וכו'. נגמ' רמי דר"ם אדר"ם דבחדא ברייתא מוכח דס"ל דמנחת חוץ פסילה שלא נמנה כדון השא. ומנחת נדה כשרה שלא לשמה אלא שלא עלתה לנעלים לשם חובה כדון אדם. וכדקמי' במתני'. ובברייתא שאכתוב בסמוך מוכח דס"ל דלפילו מנחת חוץ לא לשמה עלתה לנעלים לשם חובה. ומתוך לפי רב אבי דהא דלמר ר"ם עלו באומר הריני קומץ מנחת לשם מרחפת כדון ללא דלכר שמה דמנחת אלא שמה דמנחת דברי רוחות בעלמא ניבחו. והא דקאמר ר"ם ללא עו' עגון דלכר שמה דמנחת כגון קומץ מנחת מנחת לשם מנחת מרחפת דמנחתה פסולה בה מהשפס קא מחשב. ולדעיה אלא לזקוקה למתני' כר"ם. דמתני' דבדלכר שמה דמנחת כדמפרש שלא לשמו ולשמו אלא מנחת נדה ולשם מנחת חוץ והיא ברייתא דעלו דלא דלכר שמה דמנחת. אבל לרבה ורבה דהרינו הריא רומי' כגמיי אחריו מסקי' דמתני' ללא כר"ם דתניא ר"ם אומר כל המנחות שקמחו שלא לשמן כשרות ופסילו מנחת חוץ ועלו לנעלים לשם חובה והיו דמות לזבחים שהיו מנחת לשם מרחפת מעשה מוכיחין דמנחת היא והקומץ הריבה לשם נלוה דהיינו מנחת חוץ למנחת קבלות מעשה מוכיחין לשם הריבה. אבל בזבחים אינו כן דהיינו אמת לבולן קבלה אמת לבולן וזיקה אמת לבולן. והשאל פליגא מתני' עליו דר"ם ברמי'. והא דמתני' קמי' בכל המנחות ללא עלו והוא דקפסל תנא דידן מנחת חוץ למנחת. ואיזה להאי ברייתא נמי בפ"ק דזבחים דף ס' וס' בפ' הפלות דף מ"ט. ושנין בספר קרבן אהרן בפ' או פ' ז' : ובנחת קבאות. של סופה שאם קמחן שלא לשמן כגון וכו' לשון ר"ע ז"ל עד סופו ו ד מפרש טעמא נגמרא דכי קמי' תנא דמתני' בהם יחד בלא בזה לצור לא קבטי וזי קמי' בזה בלא עולה בלא כלל וזה כגון מנחת חוץ שמה ששאלה על הכתוב לא קמי' : לשמן ושלא לשמן. בפ"ק דזבחים מסקינן דסתתא כלמחן דמי. הוסיף ז"ל : ביצד לשמן ושלא לשמן לשם מנחת חוץ ולשם מנחת נדה או שלא לשמן וכו'. יש מוסקי' מלת או וכן פלגמוד ליה : בסוף כו' ר"ע ז"ל אבל שאל לשמן [ולשמן] כשרות קמ"ל פי' קמ"ל דלא אולגין בתר לשון ראשון ולא בתר אחרון לחודיה אלא בתר כוליה הלכך אשקרינן למיתני' הני חרי' כהני. וביד פי"ד דהלכות פסולי הנוקדים סימן ב' : אחרת מנחת חוץ ואחרת כל המנחות וכו'. רש"י דהלכות פסולי הנוקדים וכו' ג' : אחר מנחת חוץ ואחר כל דהיה הר' יהוסף ז"ל. ובגמרא פריך למה ליה למיתני' אמת מנחת חוץ ואחרת כל המנחות וכו' למיתני' כל המנחות שקמחו זר ואונן וכו' ומשני אישקרינן סד"ה הואיל ואי קמינא לרישא דלא כר"ם ה"א דפלגו נמי בכיפא ואמר נמנחת חוץ דכי היכי דאין קרבנו מהודר בשמן ולבונה כי קמי' לה פסיליה נמי כשרה קמ"ל משנה יתיבה אמת מנחת חוץ דלא אשקרינן למיתני' אלא כר"ם דר"ם מודה כספא. והקטו חוס' ז"ל : מנחת נדה אבי דריש פירקין דלחיתא כר"ם מאי ליכא למימר וי"ל דמ"ט ע"כ רישא דלא כר"ם דקאשיב הילוך שלא לשמו ור"ם מכאיר בהילוך בפ"ק דזבחים ע"כ חוס' כתיבת יד ועד האריות סס : שקמחו זר ואונן וכו'. וה"ה שחיי יין ופרשו ראש בנותה ומחלי עבודה אלא תנא וישי. הוסיף ז"ל : ערל טמא. ככדי נקט עמ' דהא תנא פסול יוס וכו' שמה אלא לפי שרגיל התנא לנטות יחד ערל וטמא הערל וכל הטמאים וכן בקרא לא יוסף עד לנכוד כך בליעל ערל וטמא. חוס' חיוניות : ע"כ כלי' ע"כ בהמה. לא או קמי' לא מבעיא כלי' דמיתני' אלא אפילו בהמה דכיו' בשר והיו מין בנמי חיואל ולא מבעיא בהמה אלא אפילו רגל הניבו שהוא בשר אדם כמותו חוס' חיוניות. ותלמוד שלם וערוך הוא בפ' שני דזבחים דף כ"ד והביאו סס ר"ע ז"ל והוא אמתי' דהתם ראש הפרק : קמחן בשמאל פסל. בפ' קבלה דף כ"ד : בן בתריא אומר יחזור ויחזור. כך נ"מ. ובת"כ פרשת ויקרא פרק עשירי יליך ר' יוחנן כן ברובא מדכתיב וקמץ חמס דר"ל וקמץ ממנה אלא למיטרד וקמץ ממנו ממקום קמץ כבר פסיק. ובגמרא תנא ר' יוסי בן אבין ור' יהודה הממס אומר לא שנו דבן בתריא מכאיר בחורה אלא קמץ ולא קידש הקומץ בכלי שרת אבל קידש פסל ולא מהניא חורה. ות"ק לידהו פליג עלייהו דאפילו קמץ וקדש מהניא חורה. והכא נמי קמייתא שואל לא פליג ר"ם דפלגי' בזבחים נמי קבלה משום דהכא קרא כתיב קדש קדשים היא כחשאת וכאשם לאשמשעינן דקמייתא שואל פסל : קמחן ועלה בידו. ר"ם שני דסופה : צרור או גרגר מלח וכו' והחמר פסול. בהקומץ רבה יליך לה מדכתיב מלח קומחו חרי וימני רש"י ז"ל : בבורין. מלח וידוש לישנה

פרק ב לאכול שיריה וכו'. הכא לא אישקרינן למיתני' או כוית כיון דתנא בפ"ק. חוס' ז"ל : אכרו לו מה שנתנה מן הוזהב. כך נ"מ : שהזהב דמו ובשרו ואימוריו אחר. פי' והדס הוא מתיר את האימורים להקטיר הלכך כי תביע על האימורין להקטירין חוץ לזמנם בעצת עבודת הדס מפסל ללא שני מת רין ניבחו אבל לבונה אינה בעיכוב ננחה כלומר אינה בכלל עבוב השישים ואין הקומץ מעכב הלבונה מהקטיר כי היכי דמעכב להו קומץ לשרים דלא מיתאכלי כל כמה דלא מתקטר אבל לבונה אי' צמי מקטר לה גרידא ואי' צמי מקטר לקומץ דרישא הלכך הויא לבונה מתיר כפי טעמו ואין מתיר מפסל את המתיר : כפי רעו"ל ואם שחט אחד מהן לאכול מחצרו למחר בתימה כשרים. אמר המלקט כדחתן בסוף פירקין. וביד פי"ד דהלכות

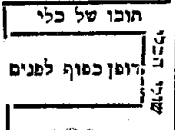

הפנים כתיב ביה ונתת על המערכת לבונה וזה ולא כתיב ביה שמן. אמר המלך
 וכתיב במנחת העומר ונתת עליה שמן עליה ולא על לחם הפנים. וזכר ר"ס שני
 דהלכות מעשה הקרבנות ונפ"ב ס' ז': ד' לבונה וילקטנה. אבל בשמן קדמי
 סגל משום דליי אפטר ללקטו אם ניתן בה והה"ג לבונה שחוקה דליי אפטר ללקט
 אש"ג ולא מייבגה כשמן דלפלא. וזכר שם ס' פ"ב ס' א' ובס"א דה' סקול המוקדשין
 ס' י' י"א: ד' יש מעונות וכו'. רפ"ק דלדרי: הגשה והנופה לא תנופה
 ולא הגשה. כ' י"א. וכתב ה"ר יהוסף ז"ל י"ל בכאן לא אמר תהלה מעונות הגשה
 והנופה כמו שאמר לשיל גבי שמן ולבונה כי ר"ה לומר תהלה מנחת סקלת והמנחת וכו'
 שהזכיר לשיל תהלה ע"כ: אלו מעונות הגשה ואינם מעונות תנופה
 מנחת הסלת וכו'. דכתיב והנחת את המנחה אשר ישעה מאלה לה' וכו' והגשה
 אין לי כשמן הגשה אלא קומץ בלבד ששעה לה' מנחה כולה ששעונה הגשה קודם
 קמייה מנין ת"ל מנחה מנחת חוטא מנין ה"ל את המנחה רש"א והבטחה קודם
 מנחת העומר להגשה וכן הוא אומר והבטחת את עומר ראשית קצירכם אל הכבש
 והקריבה לרבות מנחת סוטה להגשה וכן הוא אומר במנחת סוטה והקריב אותה אל
 המזבח ופי' רש"י ז"ל ר"ש ות"ק לא פלגי אלא מר דריש חדא ומר דריש חדא.
 ועיין בספר קרבן אהרן ס' פ"ב דס' ויקרא שנתן עטם לשכח מלא ליה לת"ק דמנחת
 הכהנים ומנחת כ"מ ששועה הגשה: מפני שאין בהם קמיצה וכל שאין בהם
 קמיצה אין בהם הגשה. כ' י"א והקשו תוס' ז"ל היזה אלא מעשה מנחת חוטא
 של כהנים חטא ששועה הגשה דהא בעיה קמייה לר"ש כדתן בפ' אלו מנחות רש"א
 מנחת חוטא של כהנים נקמח והקומץ קרב לעמנו והעזרים קריבין לעמנו וכי תימא
 הכי נמי הא קאמר ר' שמעון בנמ' מרבה אני שאר מנחות להגשה שיש מהם לנשים
 ובאות בגלל עמנו ויש מהם לכהנים ומנחת אי שתי הלחם ולחם הפנים שאין מהם
 לנשים ומנחת נכסים שאינה בזה בגלל עמנו ומנחת כהנים ומנחת כ"מ שאין מהם
 לכהנים אלא יש מהם לכהנים בני ועוד קשה דשכח הכא עיקר ששועה דהכי הוה
 בני למימר רש"א מנחת כהנים ומנחת כ"מ אין בזה הגשה לפי שאין מהם לכהנים
 או בנמ' יתניו בכרייתא מרבה אני שאר מנחות שיש בזה קמייה ומנחת אי כל אלה
 שאין בזה קמייה ונראה לפ' דקמייה דנקט הכא אש"ג דלישגה משמע דלשועה קמייה
 על כרחק לא נקטיה לשועה אלא כללל בשלמא דכל שאינו נקמייה אין זו הגשה
 דשמי' מכלל זה שתי הלחם ולחם הפנים ומנחת נכסים ומנחת כהנים ומנחת כ"מ
 ולאו למידק קמתי דכל שיש בו קמייה יש בו הגשה דליכא דיש בו קמייה ואין בו
 הגשה כגון מנחת חוטא של כהנים ע"כ ורש"י ותוס' חינויות תרלו דליינו הך אין
 בזה קמייה להחיר הסריים לכהנים. ע"כ: ו' אלו מעונות תנופה ואינם מעונות
 הגשה. כן מנחת דגריס' כאן מעונות ולי' מעונות ולי' נראה דהטעם הוה דלעיל
 דלירי במנחת קאמר מעונות אכל כאן ללא חירי במנחות אלא בדברים אחרים אמר
 לשון זכר מעונות. הרי"א ז"ל: והבבורים ברבירי ר' אליעזר בן עקיב. גמרא
 מתי ראב"י דהניא ולקח הכהן הסגל מידוך והניח לימד על הבטות ששעונים חטופים.
 דברי ראב"י ושמעל דראב"י דגמר יד יד משלמים כתיב הכא ולקח סגל הסגל מידוך
 וכתבי הנה ידיו חטופה מה להגן בעלים דכתיב חטופה את זבחה השלמים וכו' וכן
 הביאנו להניף אף כאן בעלים ומה נאן כהן אף בשלמים כהן מניף הא כו"ל וכן
 מניח ידו תחת ידי הבעלים ומניף ופריך בנמ' ונימא כמי חטא דמהני' והבבורים
 כדברי ר' יהודה דשמעי' ליה נמי דאמר דבעי' חטופה לבטות דהניא ר' יהודה
 אומר והנחתו זו חטופה אתה אומר זו חטופה או אינו אלא זו הנחה כשהוא אומר
 והניחו הרי הנחה אמור הא מה אני מקיים והנחתו זו חטופה ושיי רבא הואיל
 ושעמיה דראב"י מריבא דקרא להכי נקטיה פי' רש"י ז"ל משום דהוא יליף שמייה
 מריבא דקרא. והרמב"ם ז"ל נ"ב ס' ה' ה"א ור' אליעזר מסיק להנחה והניח דכתיב
 כריבא דקרא הניבא ליה לרבי דסידר המטעם למיחמי לבטות כדברי ר' אבי' ע"כ.
 ורב נחמן בר יצחק אמר הואיל ורב גבורים שהוא חכם ביותר ומשנתן קב וקני להכי
 נקטיה שפי מר' יהודה. וכנהו תוס' ז"ל תחת ידי הבעלים ומניף ללא דוקא קאמר
 תחת ידי הבעלים ממש דא"כ הויה לה ידי הבעלים חליטה בין הכלי ובין ידי הכהן
 ובסוף שתי מדות מסק' גבי בעלים חכמים לינפו כולו כהדי הדדי קא הויה חליטה
 אלא הבעלים אוחזין בגוניה הכלי והכהנים בעלו מלמטה והייט תחת ידי הבעלים והכי
 תני כהדיא בשלהי בכורים מיריד הכל כהן ומלך כהן ואוחזו בשפתותיו והכהן מניח ידו
 תחתיו ומניפו ע"כ ועי' בספר קרבן אהרן פ' א' ס' י"א. והקשה תוס' ר"י דפ"ק
 דקדושין אמאי לא תני זרוע בשלה וחלת מנה ורקיק של מיר ע"כ: בפ' ר"ע ז"ל
 ולא כמות ישראל מניפות. אמר המלך כתיב רש"י ז"ל כתיב יד יד נראה דאין מניפות
 כלל כמו שכתבו תוס' ז"ל אבל בפ' רש"י ז"ל שכתבם הן עממן אין מניפות אלא
 כהן דיוכלים גוים וכשי' לעשות כהן שלה. ועיין בספר קרבן אהרן פ' א' פרשה י"א
 שהאריך בזה: וישתי הלחם וכו'. פ' א' ולבד הנזול דף ל"ו: וישתי בבשמים של
 עצרת. איך דנרסי ושני כבשי עצרת: ביצד הוא עושה נותן שתי הלחם על
 גבי שני בבשמים. דמה מנינו גבי מלווים לחם למעלה כדכתיב ומשל המנחה אשר
 לפני ה' וכו' עד ויסע על הכלבים ועל סוק המיין אף כאן לחם למעלה ר' יוסי בן
 משולם אומר ככשים למעלה כדכתיב על לחם הבכורים חטופה ומה אני מקיים על שני

ככשים לטובא ז' ככשים של עולה הבאים על הלחם במזבח לעזרת שאין עשיתם חנוכה
 עם הלחם ר' חנינא בן חכנאי אומר מניח שתי הלחם בין יריבותיו של ככשים ומניף.
 פי' הרמב"ם ז"ל הככשים ישליכם על גלגליותיהן על ידיו ומניח שתי הלחם בין הירכות
 ומנחל לחם ע"ג ירך א' ויכיר האחרת היא על הלחם והגשה זו כשהן חיים ע"ג אמר
 רבי לפני מלך בשר ודם אין עושין כן לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה עושין כן אלא
 מנחת זרע וזו ומניף: מרליך ובבוא מעלה ומריר. נמ' א"ר חייא בר אבא
 א"ר יוחנן מלך ומביא למי שהרעות שלו מעלה ומוריד למי שהטמים והארץ שלו
 במערכת מחמי הכי א"ר חמא בר עוקבא א"ר יוסי בנ' חנינא מוליך ומביא כדי
 לעזור רוחות רעות מעלה ומוריד כדי לעזור עליוס רעים א"ר יוסי בר אבין וזה
 אומרת שיירי מלוה מעכבין את הטורעניו שריי תיפסה שיירי מלוה היא שדרא הוא
 המכפר ולא תיפסה ועזרת רוחות רעות ופליג רעים: שנאמר אשר הונף ואשר
 הורם. הוקף היינו מוליך הורס היינו מעלה ומוריד: תנופה היתה במורה.
 הרמב"ם ז"ל ס' ב' במורה דוקא עין ביד ר"ס שני דהלכות מעשה הקרבנות ונפ"ב
 ס' ו' י"ו ונפ"ב ס' ו' ונפ"ב דהלכות תמידין ומוספים ס' י"א. ועיין בספר
 קרבן אהרן פ' א' ס' י"ו: ו' ר"ש אומר וכו'. תוס' כ' כל הפסולין דף ל"ג. ואע"פ
 דקתי אומר לא דוקא דליכא מין דפליג עליה. אמר המלך וכן דרכו של ר"ש ליה
 אלו הכללים דהכי נמי אשכחן בחולין פ' העור והרועב רש"א שלם פומאות פורשות מן
 המת שמים בכל אחת והשלישית אין בזה ואלו הן מלא הרוד ועטם כשטורה ונזול
 דופק מלא מרוד רקב מטמא במשא ובחאל ואינו מטמא במגע ויכן מגע עם כל א'
 מן השמים הטהרות עטם כשטורה מטמא במשא ובמגע ואינו מטמא בחאל ויכן אהלו
 של מת עם כל אחת מן השמים הטהרות גולל דופק מטמא במגע ובחאל ואינו מטמא
 במשא ויכן: משאו של מת עם כל אחת מהשמים הטהרות: ה"ג שתיים בבל אחר
 ואחד והשלישית [אין בהן. וכן בגיט ה"ר יהוסף ז"ל: שלמי צבור. כתיב בזה
 חטופה חיים והניף הכהן אותם דהיינו חיים עכ"ל ר"ע ז"ל. אמר המלך ואוחס מיעוטא
 הוא למעוטי ונתי שלמי יחיד שאינם ששונים חטופה חיים: בפ' רע"ו ס' סמיכה של
 שער המשתלה וכו'. אמר המלך ולדברי ר"ש דקיימין עליה מסיק שער המשתלה
 ומעיל שיערי ע"ז כדאיתא בפ' שתי מדות: ואשם מצורע שיעון סמיכה. כ"ל.
 וכנהו תוס' ז"ל פ' כל הפסולין דהאי כמיכה לאו דאורייתא וכדאיתא התם בנמ'
 בחילת דלמתי: דן ופה בין בחבת לברחית. מלת אלא קשה קת לע"ד ונגמלא
 ליה וגם בתלמוד המונה שבידי לא היתה הרב בגלגל ז"ל: מרחשת עמוקה וכו'.
 ב"ם הוספקא להו בכרייתא אי מרחשת ומחבת על עם כלי או ע"ם מעשיהו ובה"א כלי היה
 כמקדש כמין כלבים עמוק והדופן בחוכו בלמשתחו וכו' פי' מהם
 ומזוייר בחוכו גומות גומות וכהנהגך מונח בחוכו ככנס הנצק
 בגומות ודומה כמין תפוחים וכמין אלונים ועוד מדהכא כתיב
 במרחשת והכא כתיב על מחבת ע"ם על סם כליין נקראו שז
 פסה וזו עמוקה. וזכר פי"ג דהלכות מעשה הקרבנות ס' ז':
 לא יביא מאפה כופה. גירסת הערוך כופה ב"א כלל
 מקום שהוא מוזכר: רעפים. לנשים הרמב"ם ז"ל: אם רצה יביא מאפה כופה.
 דכופה מין חטור הוא עכ"ל ר"ע ז"ל. אמר המלך וכן בכרייתא ר' יהודה אומר
 חטור חטור שני פעמים חד כפרשה ויקרא וחד בפ' או להכשיר מאפה כופה ורש"א
 חטור חטור שני פעמים אחד שהכא אפייתם בחטור ואחד שיהא הקדש לשם חטור
 ששקדישנה לבת ואמר ע"ם לאפוסה בחטור אי מקדישה אבל חטור ס"ל דאין מקדש
 שום קרבן. ובס"ר פ' ישמעאל איתא דרבי ס"ל דחטור מקדש את שתי הלחם בלפייה
 ואפייתם דוחה את השבת דאי אפי לה מע"ם כיון דחטור מקדש איספיל להו בלילה
 ע"כ: לא יביא מחצה חלול ומחצה ריקון. בנמרא כנתיבא ר' יהודה מנין
 לאומר הרי עלי מנחת מאפה של א יביא מחצה הלוח ומחצה ריקוקים ת"ל קרבן מנחה
 קרבן אחד אמרתי לך ולא שנים ושלושה קרבנות א"ר ר"ש וכי נאמר קרבן קרבן שני
 פעמים והלא לא נאמר אלא קרבן אחד ואעפ"כ כהו בו שני מניס אלמלא שיהיט
 נקראים קרבן אחד ר' יוסי בנ' יהודה אומר מנין לאומר וכו' שלא יביא וכו' ת"ל
 וכו' דלכאנא ס"ל ובגמ' מפרש דליכא בין ר' יוסי בנ' יהודה לכאנא דיעבד דר'
 יהודה דיעבד שפיר דמי ולר' יוסי בריה דיעבד נמי לא ומחלה חטות דקאמר לר"ש
 לא דוקא דלדידיה ה"ה חטפה הלוח וחד ריקוק וכו' כמו שכתבתי לקמן בפ' בתרא.
 ועיין בה"כ פרשת או ר"ס עשירי וזכר סם רפי"ו:

פרק י אלו מנחות נקמצות וכו'.

ירושלמי פרק שלישי דקופה. וזכר פי"ב
 דהלכות מעשה הקרבנות סימן פ': מנחת גוויים. מחתי דקתי דמנחת
 גוויים שיריה נאכלין לכהנים ר' יוסי הנליני היא אלר ר' עקיבא ס"ל דגוי שגדר אפילו
 שלמים ששעים עולות דכתיב אשר יקריבו לה' לשלוח ללחם דלל דמקריב עולה להוי
 וה"ה דמנחת כללו דגוי לבו שמים דלוינו יודע כגיב קרבן הלך כלל הן לטובה:
 מנחת חוטא. כתב הרי"א ז"ל ס"א לא נרסיין מנחת חוטא במילתיה דת"ק: ר"ש
 אומר. שם בירושלמי. דע כי הפירות שדפסם בתלמוד מהלכות ספק זה עד תחלת פ'
 ר' ישמעאל אינו מפי' רש"י ז"ל ופי' רש"י ז"ל נחלא ככתיבת די אל) וממנו העתיק
 ר"ע ז"ל. גמרא אמר רב פסא כל היכא דחק סדר מנחות במנתי' עשר תק'
 לאסוקי

(א) אמרו דרפ"ים פי' רש"י שכל' העתיק רבינו בגלגל אשכנו ז"ל בעיקר מוקמלת לסדר קדשים ובס"ם חמדע שלנו הדפסנוהו רש"י בתב יד

לאפויו מדר"ם למספי חדא מנחה למכשר מנחה מאפה בתלתא נוני דאס רחא
 להביא הלות מביא ואס רחא להביא ריקקין מביא ואס רחא להביא מאפה הלות ומנחה
 ריקקין מביא דלדידיה הוי אחד עשר מנחות. וזריקין לכהנים. דלתיב בה והערתה
 מנחה יאכלו דלתיב בה כתיבה ודלא כתיבה נפקא לן מההוא קרא דלתיב בוא את אהרן
 זאז תורה המנחה דכולל כל המנחות ומנחה שעורים כגון מנחת השומר וקוללות מלמקמלת
 ודלי שורה לכהנים. דלא לי אמאי קמלי לה. וזר"ש דלמר במתני' דאיכא מנחה
 דמיקמלא ולא מיהא. לא כגון מנחת חוטא של כהנים בשנין בנמי' מנחה שעורים מגלן
 דשייריה לכהנים ומסיק רבא מדתני לוי דלתיב בפרשה קרה לכל מנחתה לרבות מנחה
 השומר ומנחת קהלות דכ"א ואכלו אוחס אשר כישר בן אהרן דהמנחה והאי להתיב
 קמתי ואידך לברר עון קמתי ולא לכפרה ואימא דלא יבו שיריה נאכלין קמ"ל. וטעמא
 דר"ם דמנחה חוטא של כהנים נקמלת הקומץ וכו' בדרייתא בנמי' יליף טעמא דידיה
 ודרייתא מנחה חוטא אולי. המנחות ומנחת חוטא של כהנים נקמלת הקומץ קרב בפני
 עמזו והשירין קריבין בפני עמזו ר"ל בר"ם אומר הקומץ קרב לעמזו והשיריה מתפורין
 על בית הדשן שלמטה לאיצוד במקום שמשלך שם מורחה וטובה ותרות הדשן ויליף
 טעמיה מקרא דנורת הכתוב היא דקרב לאיצוד כדכתיב כל מנחה וכו'. אבל שאר
 מנחות של כהנים מודה ר"ם שאין בהן קמינה דקמתי איהו גופיה כדבא דמתי' ו
 בפירקין דלעיל עמי' ה' ונס בפירקין דבסמוך סימן ד' : ב' בזה יזה כיה הובזח
 כבה הברבנים. בנמי' פריך וחו ליכא דלכו כוליה ומה למנחה והא איכא עולה ומשני
 עולה עורה לכהנים ופריך והא איכא עולה העוף ומשני איכא מורחה ומה דלא קריבי
 למנחה ופריך והא איכא נכסיה ומשני לשיחן אולי והאי לא חשיב למנחה ומתני' דקמתי
 בזה יפה כח המנחה מסייעא לשמאל דלמר ההנודע שכן יקמלו ואולי למנחה ושיריה
 לכהנים דבזה יפה כח שניהם והיינו דקמתי מתני' בזה יפה כח המנחה לאפויו שכן
 דישה בו כח שניהם ולאפויו מלידך דשמואל דלמר המתנדב יין מביא ומולפו ע"ג
 האשים דלשיחן אולי. והקשו חוב' ז"ל ר"ל והאיכא לבונה דלמרינן ב' בראש
 האומר הוי עלי לנזחה יביא לבונה שאין לך דבר שקרב כולו למנחה אלא לבונה וי"ל
 דלא מיירי הכא אלא במדי דחיי לאייליה ולהכי לא חשבו נמי עינים לרבי ע"כ. עוד
 כתבו ז"ל וזה יפה כח הכהנים מנחה המנחה והע"ל דאיכא כהנים כהני להם ובידוי
 לבונה כהני להם מגוש מיהא ליכא למנחה ע"כ : בזה יפה כח המנחה לא הוי נדך
 למתי' וכו' עד סוף לשון ר"ע ז"ל. אמר המלקט הוא פי' הרמב"ם ז"ל ויהפך מוכח
 מן הגמרא דמתי' דלוי' לתיבין אולי. והקשו חוב' ז"ל ר"ל והאיכא לבונה דלמרינן ב' בראש
 ומשני לשיחן אולי וכו' כדכתיב' לוי' נטיל בסמוך ושמואל גירסא אחרת היתה לו להרמב"ם
 ז"ל בסוגית הגמרא. ואני מלאהי מונה וזה יפה כח המנחה בוי' כדכתיב' ומונה נ"כ
 בפי' הרמב"ם ז"ל מפני וי"ל העטוף שם התוספת רומז אל הכהנים בהם ג"כ ר"ל
 לשיחן וכו' : ובוזה יפה כח הברבנים. לאחיו שתי הלחם וכו' לשון רש"י. אמר
 המלקט ובגמרא פריך וחו ליכא והא איכא עולה העוף ומשני איכא דמה ופריך והאיכא
 לני של מנחה ומשני איכא מתכותיו ללחם עולה הוי כולה לכהנים ומתי' בזה האומר
 מנ"ל ב' התכלת משני הלחם הבלוי בפני עמזו לשריפה עומדות קמ"ל דלשולט נאכלת.
 וזה ג"כ לשון החכם הר"ר סולניאן ז"ל אלטון רש"י שכתב אלא לאחיו המתנדב יין
 למנחה וכו' קשה דכל מקום שיזכר במשנה בוא אהרבה הוי למשטוי ובגמרא כדלבו
 קמתי לאפויו ע"כ. ועוד ביניהם פריך עשירי כפוסו קאמר הלכה המתנדב יין בפני
 עמזו ודרינן על האשים ע"כ : ג' שלש פתיה. כך הגיה הר"ר יואב"ז ז"ל ונקד
 בשם רוב הספרים : ושעונות שלש כתיבת ששן יציקה ובלילה ופתון ששן.
 שנתחלה הוי עונה השמן כבלי קודש צייתת הלחם ומה"ל וכן עליו את הלחם והור
 גותן שמן דלילת בשמן כתיב. ויזור ופתון עליה שכן לקיים מלות יציקה לאפויו
 מנחה מאפה שאין כל משעיה כבלי כהני נאפית בתור שאין טעיה יציקה אבל אידך
 שרי מהנות נדיכה. והע"ל דבמתני' חתי יציקה בראשונה אפי"ה אינה אלא באחרונה
 והכי משמע מתני' בשעה שיוצק נדך. שהיא הצלילה נעשית כבר וקודם צלילה ההא
 נדך שמן שכלי קודש נעשית כך פי' המפרש ז"ל. וכתבו חוב' ז"ל למשטוי מנחה מאפה
 דלא מקרי נעשית כבלי דקבנר אין תבור מקדש ע"כ. וכתב רש"י ז"ל והאי הלחם
 ולחם הכהנים לא נדך קרב' למשטוייהו מניקה הע"ל שאין נעשין כבלי אלא לחסות
 בתור שאפי' שמן אינם טעונת דלחן לעיל בפי' כל המנחות בלות מלח ע"כ : בפי'
 רש"י נאמר קרבנך צייתת ונאמר קרבנך בנדרשת וכו'. אמר המלקט העלו חוב'
 ז"ל דנבי שלש מחטות שמן כל המנחה למדות זו היא בלא שום ג"ם מסבבה בעלמא
 דכיון דטעונות מחטות שמן נלמד סחום מן הסוכרות כעין גלוי מילתא בעלמא. והא
 דנדך הכא קרבנך לג"ם היינו משום דכיון דנמכתב כתיב יציקה באחרונה ובמדרשת
 כתיבא מתן שמן כבלי בתחלה ר"ל בוא דיה בכך ווי דיה בכך אבל אחר שמלמדנו
 בג"ם ליתן האומר של זה בזה הסי"ל בכל המנחות חוץ ממאפה דמיטעה רחמנא מניקה
 דלתיב וילך עליה שמן עליה שכן ולא על מנחת מאפה שכן ומשום דמשטוייהו כתיב נבי
 יציקה הוא דלפירקין ליה בדרייתא מנחה לרבות כל המנחות ליציקה ע"כ : עוד בפי'
 רש"י ואופה בתור ופתחת ויזק וכו'. אמר המלקט נראה שגלת בתור פחות דלא
 אין בתור יציקה כדכתיב' בסמוך וכן כתב החכם הר"ר ארסי' ז"ל. ובדרייתא
 ליחא וכן בפי' הרמב"ם ז"ל לתיבין אולי ונס בפי' רש"י שתי"ל לתיבין אולי.
 איז דנרבי הלות כוללן וכן בתלמוד אפי' המונה על ידי הרב כללאל תשכמו ז"ל :
 בוללן דברבי רבי. השתא מיירי במנחה מאפה תור עכ"ל רש"י. אמר המלקט

האפרס שנתלמוד פי' של מנחת מאפה וזל מנחת ושל מנחת חוטא וזל מנחת הסלת לא
 כיה בה הלות דבגדו כלה נקמלת הלות של מנחות [מאפה] וכל מנחת ומנחת כוללן בשמן
 לאחר שנעשו מלוח לאחר אפייה דברי רבי וחכמים ודל מנחת סלת כוללן. ורש"י ז"ל
 שבתיבת יד פי' של מנחת ומנחת. אבל רש"י חסם נקמלו פי' הרמב"ם ז"ל
 ומשפטא דברייתא דמתי' בנמרה משמע דכל המנחות מיירי : הלות בוללן דברי
 רבי וחכמים אומרים סלת. בזוספתא חזר בו רבי דלמר רבי נראין דברייהם
 מדברי. פי' שהם הקשו לו והכי לחמי הודה דלמר בן הלות ופי' אפשר לכוללן הלות
 אלא סלת ופי' למנחת ומנחת דנגללן סלת ומליו טעם חזר בו אמר רב שמואל בר
 רב יוחנן רביעית הלוג שמן היא ללוח ומתחלקת לכמה הלות כדלמך דלכל להמי
 תודה חזי לוג דיינו רביעית ללוח ולקריקוס ולאחר אפייהם ישבות הן ובלגיטת שמן
 הממת הלאר וברייתא שמן לא ספקא לכו אלא ודאי דכוללן סלת ופי' אפשר מנחות
 מן המנחה כפי פי' חוספות ז"ל : החלות שיעונות בלייל. והריקוס שיעונה.
 השתא מיירי בפנחת מאפה וריקוס משוחים ולא צלילים דלא לישתמיט קרא וליערו
 הלות משוחות וריקוס צלילים : ביצור מושחין בכין כי. ומכרייתא דמתי' ננמי'
 מוכח דמתני' ר"ם בן יהודה היא דלמר משום ר"ם דמושתן כמין כי והכי נמי ס"ל
 לראב"י בח"פ ה' ויקרא ספי"א ויליף לה מקרא דלתיב בשמן בשמן שמי פעמים אין רבי
 אחר רבי אלא למעט אבל ח"ק דברייתא קאמר דמושתן אחר ומושתן עד שיכלה כל
 השמן כולו והנה דברייתא אחרת לא ספקא לכו אלא ודאי דכוללן סלת ופי' אפשר
 על פני כולו : וביד פ"ט דלחות מעשה הקרבנות פי' כ"ח וברייתא ופי' ה' ה' ה' ה'
 ד' הגעשורת בבלי. למשטוי שזי הלחם ולחם הפנים שאין נעשין כבלי אלא נאפות
 בתור שאין טעונין פזיחה דלתיב פחות אוחס למשטוייהו מפזיחה ומלת מנחה לרבות
 כל המנחות לפזיחה ואפילו מנחת מאפה דנבי יציקה כתיב תרי מיטעו עליה והיא
 חד למשטוי הלות וחד למשטוי ריקקוס ונבי פזיחה לא כתיב ש"מ מניקה קופס' לה
 למנחת מאפה ולא מפתיה : כופל. חוב' ז"ל ר"ס הויטא לו. ויש גופין קופס' דקוק
 והוא כמו כופל בכסף. ורש"י ז"ל פירש משכר ומבדיל משום דנביא קמליה. מנחת
 כהנים אינו מבדיל. דלא נביא קמליה : מנחת בהן משיח לא היה כבפלה
 נרס'. ופי' כספר קרבן אהרן כפי' ויקרא פי"ב הטעם שלא היה כופל מנחת כהן
 משיח רק לשים מכני שכל המנחות הם עשרון שלש ומנחת כהן משיח לא היתה כי
 אם חזי נעשה וזה אם עשרון חולק לד'. חזי עשרון ד' שיהלוי אהו לנשים ע"כ.
 וכתבתו כבד לקמן בסמוך : ששן י"מ ויין עוד הם כספר קרבן אהרן : אין בוקר
 פתיחה. כחז עיד עם כספר קרבן אהרן כהנייהם להר"ם וליג"א ד' ולרבינו יעשה
 שאיך יתכן ש'אמר ר"ם דמנחת כהן משיח אין בה פתיחה וקרא אמר בה מנחת
 פתוח ואם אין בה פתיחה איך יאמר מנחת פתוח. ולוי' שמה שאמר ר"ם אין בה
 פתיחה יראה אין בהם פתיחה כמו מנחת ישראל שיהא א' לב' וב' לד' אלא א' לב'
 למחוד וכפי זה לא פליג ר"ם אלא אמנחת כהנים להוד פתיחה דבריו כללו אמר אחד
 מנחת כהנים זה' מנחת כהן משיח אין בהם פתיחה כמו הפתיחה דמנחת ישראל אלא
 פתיחה לשים לחוד ע"כ. ועוד האריך הוא לעמו לתוך ע"ג ובסמוך אכתוב עוד
 בזה בשמו : וכולן פורתין. ג"א פתוחים ג"א פתיחה וכן עיקר וכן
 הגיה ג"כ הר"ר יואב"ז ז"ל. וכולן פורתין כוונתם. פתיחת דקות כוונת ור"ם קאמר לה
 ובתתו פלוגי רש"י ז"ל. ואינה בפי' כוונת מנחתין דף ל"ט. וה' ישמעאל ס"ל הוי
 פורתין עד שמתורין ללחן ופלוגי מתני' דקאמר דפתחת כוונתם. והמפ' שנתלמוד
 פי' וז"ל ר"ם אומר מנחת נדכה של לחמו מנחת כהן משיח אין בהם פתיחה כלומר
 שלא היה מקבל חוב'. ופלוגי ח"ק דלמר מנחת כהנים כוונת כולל. וכולן פתיחה
 מקבלת ב' לד' וד' לח' וחי' ל"ו עד שיהו פתיחה כוונתם אבל פחות מכוונתן אין יכול
 לפתוחה ואיך דמפרשי וכולן פתוחין כוונתם שיהו עושה מן העשרון עשר הלות ומכל
 חלם והלם ד' פתיחתן לא היה כלל פחות אלא כוונת מנחת כ"מ לא היה מכלל אלא
 כוונת דכיון דאין לה אלא חזי עשרון אין מקבל אלא לשים ע"כ : כופל א' לנשים.
 דלתיב פחות אוחס פתוח וכו' לשון רש"י עד ולא פתיחה לשתחים. אמר המלקט
 ולר"ם דמתני' דלמר וכולן פתוחין כוונתם דרוש ליה הכי יכול פירוש גדולים ה"ל
 פתוחים חזי פתוחים יגול פתוחים מכוונת ח"ל אוחס רש"י ז"ל. ומה שפי' רש"י ז"ל ולא
 ידעתי מנין לו דלאחר ששם הפתיחה כוונת כופל כל זה לנשים ואפי' לד' דברי
 לכל הפירוש דאיכא בגמרא פחות מכוונת היינו פירושין וליכא למימר שכונתו לומר
 כופל כל זה לנשים ופי' לד' ולשולט אינו מבדיל כיון שהם כבר כוונת אפילו במנחת
 ישראל שהרי הוא ז"ל עמזו פי' לקמן בפי' שתי מדות פתח מ' דמלכתא דבשאר מנחות
 חוץ ממנחת חזית' כ"ג כופל ומבדיל ואפשר שהיא פי' הרמב"ם ז"ל ומשמעות דברי
 ז"ל נראה קצת שאינו מבדיל כאמר כתיבתו. נס גמס פתוח רש"י ז"ל. ופתוחין כוונתם
 דברי הכל נראה שפעמו מדן : פסק הרמב"ם ז"ל כפי' דלכות מעשה הקרבנות פי'
 ד' ה'. ונראה שם חזר בו ממה שפירש כהן במתני' כמו שכתבתו בסמוך בפי' ד'
 וז"ל כספר קרבן אהרן שם פי"ב וכולן פתוחין כוונתם כלומר וכל הנוהגין לפתיחה מקבלן
 ב' לד' וד' לח' וחי' לנ"ו עד שיעשה פתיחה כוונתם וכפי זה דברי ר"ם הם והולק
 עם ח"ק דלמר ב' לב' וב' לד' נבד. וכפי זה נפרש דברי ר"ם בלוחן אחר מנחת
 כהנים ונראה כ"מ אין בהם פתיחה כמו המנחות האחרות מפני שכולן פורתין כוונתם
 ואלו מחלק אוחס לנשים בלבד. ורש"י ז"ל פי' פירוש אחר והוא שהוא לח"ק שאמר
 וב' לד' ואמר שזה מן המנחה אבל אם יראה כולל כוונתם כוונתם ולא פחות מכוונתם
 והכוונה

י"ח: שחפה עד שלא קרמו וכו'. חוס' פ' ואלו מנחות דף ע"ו: כפי' רע"ל רבותי פירשו חזן לחומה ההיטובה של ירושלים. אמר המלקט אצל חזן לעורה קדוש והוא פ' רש"י ז"ל כאן. עוד כפי' רע"ל לא דרשין על בסמוך ע"כ. אמר המלקט ר"ל דהא לא דרשין על בסמוך אצל בשאר דוכתי דרשין ליה שר"ל בסמוך כדאשכחן לעיל דדרוש ליה רבי כפי' כל המנחות באת מלה כמו שפי' שם רע"ל וכן נמי דרשין ליה לקמן בסמוך כפי' שתי הלחה: עד שלא קרמו בתנור. לאו לחם יניבו אלא עיקר בעלמא עכ"ל רע"ל. אמר המלקט והכתוב אומר על חלות לחם חזן יקריב קרבנו כלומר כשהוא מקריבו כשזוממו יהא כבר לחם שיהו פניו מתקרמין כבר בתנור. ומפ' כפי' כל טעם דף ל"ו וגם פה כל שפורסה ואין חושים נמשכין ממנה נקרא קרמו פניה: שחפה חזן לזכרה וחזן למקובה קרש הלחם כ"ל. ומפרש ההם בריש מעילה קדם הלחם ליפסל דבעי שריפה אצל לא למעילה. ואיתה בחוס' פ' הקומץ ושא' דף ט"ו: שחפה ונמצאת בעלת מום ר' אליעזר אומר קרש וחבמים אוברים לא קרש. נגמרה מתני' מני ר"מ היא דלמיא שחפה ומזאת בעלת מום ר' אליעזר אומר קרש. ור' יהושע אומר לא קדם דברי ר"מ א"ר יהודה לא נחלקו ר' אליעזר ור' יהושע על חזן לזמנו שקדם ועל בעל מום שלא קדם על מה נחלקו על חזן למקומו שר"ל אומר קדם ור' יהושע אומר לא קדם ע"כ. ועל פי דרכנו למדנו דחבמים למתני' היינו ר' יהושע בר פלוגתיה דר' אליעזר: כפי' רע"ל בנמי' מוקי לה בדיקום שבזין דברי האי מומא כבר ר' אליעזר דאם עלו לא ירדו ע"כ. אמר המלקט ור' עקיבא דכתיב מום כ"ל כפי' דמסכת זבחים: וכן שבני בבשוי עצרת. אית דל"ג מלת וכן אלא ופני כשני: ד' נבכים שקדשו בבלי' ונמצא וכו'. כך ל"ג וחרתי בזין ליפסל בלינה ובינא כלי שרת ושחיסת הוצה ואיתה בחוס' פ' הקומץ ושא' דף ט"ו: ופי' שקדשו ככלי שניתנו כלי. וביד כוליה מתני' עד סוף פ' ה' פרק שני דהלכות מעשה הקרבנות סימן י"ג וי"ג ובפ"ג דהלכות פסולי המוקדשין סי' ו' ח'. ואם לאו יפסלו בלינה. כתב רש"י ז"ל ה"ג ואם לנו יפסלו בלינה וכן הוכיחו ג"כ חוס' ז"ל מן הגמרא אצל המפרש שבהלמוד דפסוק כפי מה שנהגו הרב בגלגל אשכניו ז"ל כך הוא לשונו אם יש זבח אחר שאין לו נכסים יקריבו אלו נכסים עמו ואם מתקדשו ככלי לנו יפסלו בלינה. פירוש אחר אם יש שם זבח אחר יקריבו עמו שאם לא יפסלו ע"כ. ואיתה למתני' בירושלמי דשקלים פ"ד: ולד תורה וכו'. כדכתיב פ' המצוא אשם הניו דף כ"ו: לא ולדה וכו'. טעונים לחם אצל הם עמין קריבין דכתיב אם על תודה יקריבו וכו' יקריבו קרש יהירה הוא דמני' למיכתב על תודה והקריבו על זבח התודה וגו' אלא יקריבו מלמד על המספרים והדנו ואברהם. הפירוש אחרת תהיה שמהלל דהשואה והרי שתיבן שמדות יקריבו איהו מום שריפה ולחמה עמה יוכל שחפה שניה טעונה ח"ל יקריבו ו"ו וי' קריבין מיעוטא הוא כשהוא אומר אם על תודה ריבה להקריבה ולדות ותליפות ותמורות דעל תודה משמע קרבנות אחרים יוספו על התודה. יכול יהא ולדות ותמורות טעונים לקח ח"ל התודה התודה טעונה לחם ולא ולדה וכו'. ופי' רש"י ז"ל חליפין הוא דנפקי מיקריבו א' ולא שנים אצל ולדות ותמורות לא נפקי מיניה דליכא למימר בהן ולא שנים דלא נמי מקריב לחם כהדיהו לאו שנים יניבו דהא לא הפרישן לחם תודה אלא מותר הקריב הם ואיפשר קרא דמטעי מותר תודה מלחם: ולד תורה אלא טעון לחם אע"פ שהוא ולד למת תודה חובה כגון אחד מד' הריבין להודות כך פי' רש"י ז"ל. ואית דמפרשי ללא מיקרי תודה חובה אם לא אמרה הרי עלי. ובגמרא אמר ר' יוחנן לא שנו דאין טעון לחם ולד תודה חובה אלא אחר שמתכפר באתה מהם שוב אין טעון לחם לאחרת אצל לפני כפרה טעון לחם דכפר ר' יוחנן אדם מתכפר בשבח הקדש דהיינו הולד וכיון דיכול להתכפר באיהו שריפה או בזה או בולד הי' טעונות לחם ושמואל פליג עליה דס"ל דאין אדם מתכפר בשבח הקדש: שואמר והקריב על זבחה התורה חלות התורה שיענה לחם וכו'. כך ראה שג"ל אע"פ שבהלמוד הרב בגלגל אשכניו ז"ל לא הוגעה מלת חלות. וגם ה"ר יהוסף ז"ל לא הגיחה רק כתב ולא חליפהה פי' לישנא דקרא נקט לא יחליפו ולא ימיר אותו ועל כן הקדים כהן חליפה לתמורה ע"כ. ועיין בה"כ פ' לו פ"א: ד' האומר הרי עלי תורה וכו'. עד סוף הפרק בת"כ פ' לו כרסה ה': התורה היא ולחמה מן המעשר יביא. פי' אם ירצה דהא ודאי תנא עליו ברכה אי מייתי מן החולין: ולא יביא מחמי מעשר שני וכו'. בגמרא רב תנן ורב הסוד דלא חמרי הרויבו לא שנו אלא מחמי מעשר שני אצל מהסין הלקוחות ממשות מעשר שני יביא וכן א"ר רימיה. ור' יורא אמר אפילו מהסין הלקוחות ממשות מעשר שני לא יביא ואימא טעמא לדידי ודידיה דידהו דמריכא קא ילפינן דהודא יכול להביאה ממשות מעשר שני מדקרייהו רחמנא לתודה שלמים כדכתיב חותה שלמי ושלמים באים ממשות מעשר שני כדילפינן בעלמא שם שם ממעשר. ומינה מה שלמים אין גופן מעשר דהא אין מעשר שני אלא בתבואה ופירות אלא ממשות מעשר קאמר קרא דביא שלמים אלא לחמי תודה נמי לא יביא מנוף המעשר דהיינו מן החטים כדאשכחין של מעשר והכי חסין הלקוחות ממשות מעשר אין גופן מעשר ומש"ה קא שרי תו לאחוי לחמי תודה מונייהו. ואימא טעמא דידי חודה מהיכא ילפינן לה משלמים ושלמים שם שם ממעשר מה שלמים הויס מין מעשר דהא שלמים כשר ומעשר פירות חף לחמי תודה שמיא מן המעשר לא יביא ממיין מעשר דהיינו ממי חטים בלקוחות לשם מעשר אלא מן החטים יקנה לחמי תודה לשם תודה דמעות לאו מני

מעשר הוא. וביד פי"ו דהלכות מעשה הקרבנות סי' ט"ו פ"ו י"ו: ד' לחקיש דבר הבא מן הוצאן ומן הבקר לפסח. תימא תימא זבחים טעונות ומנחות ולחמי תודה מולן ומנח' דיליף בגמרא מחטאת יחא חוס' ז"ל וראה לע"ל משום דבקר' דאית התורה דכתיב ביה חטאת להקיס כמו שכתוב בסמוך כתיב שם מנחה וזבח שלמים וגם לעופות ומנחות יקריבו חטאת: מה הפסח שהוא בא חובה אינו בא אלא מן החולין כ"ל. ומתני' ר' אליעזר היא דיליף לה מהאי קרא וכדפי' רע"ל מהקפאה דועבדת את העבודה הזאת וכו' אצל ר' עקיבא יליף לה מקרא דזאת התורה לעולה למנחה ולחטאת והקפא להחטאת דכתיב בהאי קרא דריש ליה ר' עקיבא הכי מה חטאת אינה בזה אלא מן החולין כדכתיב נבי פרו של אהרן והקריב את פר החטאת אשר לו משלו ולא משל זכור חף כל בין פסח בין חודה אינו בא אלא מן החולין ור' אליעזר האי הקפא איפשריך ליה לאשמועינן דמה חטאת מקדשה בגלגול פי' אם בלע בשר שלמים בלשך חטאת לריך לאכלו ליום ולילה כדון חטאת ואם פסולה היא נפסל גם הוא ובפקא לן מקרא דכתיב כל אשר יגע בצפרה יקדש כחמה אם פסולה יפסל ואם כשרה יאכל כחומר שבה חף כל הקרבנות מקדשין בגלגול ור' עקיבא חרתי שמעת מינה. וקרא דזבחה פסח וגו' מיבשי ליה לר"ע לאשמועינן דמותר פסח קרב שלמים והכי דריש ליה מותר הפסח דהיינו כגון אם הפריש פסחו ואבד והפריש אחר תחתיו ואח"כ נמצא הראשון יהא שלמים דהיינו דבר הבא מן האין ומן הבקר ור' אליעזר יליף לה מקרא אחרתא כדאיתא בגמרא: לפיכך האומר הרי עלי תורה וכו' כ"ל. ופי' המפרש ז"ל משה שאינה זריכה היא דהא חטאת לא תעלה ליה ולא משום סיבה דזריכה דקתני נכסים מכל מקום ואפילו היכא דאמר הרי עלי זבח ולא אמר ונכסים א"ל דאמר זבח ונכסים ואפילו לא אמר עלי אלא אמר הרי זו לא יביא אלא מן החולין ע"כ: והנכסים מכל מקום. כך ז"ל: לא יביאו אלא מן החולין. דכל דבר דכולו למנחה אינו בא מן המעשר כדאיתא בספרי וכו' חוס' ז"ל: כפי' רע"ל דכי שרא רחמנא לאחוי שלמים ממעשר ה"מ וכו' ע"כ. אמר המלקט פי' כדנמרינן שם שם הני מילי וכו' אצל נכסים תודה ושלמים דכליל הם וכו':

פרק ה

בל קרבנות וכו'. ס"פ שני דהלכות איסורי מנחה ובפ"ח דהלכות תמידים ומוספים סי' ב': מן החדש ומן הישן. פי' בקומתם במנחות קאמר וראה דביד נמי בזבחים כדאשכחן במעשר בהמה אלא דה"ל ליהיבן חזן מבכור ומעשר דאין בזין מח"ל ברהק בתמורה פ' ואלו קדשים ובתוספתא תניא כל קרבנות הנזר והיחיד בזין מן הארץ ומח"ל אפי' מדין הנזיר ומעשר חזן מבכור ומעשר שאין בזין אלא מן הארץ ואין בזין אלא מיעורא ובהאי שכל לא חמי חדש וישן אצל בחר הכי תנא כל המנחות בזין מן הארץ ומח"ל מן החדש ומן הישן חזן מן העומר ושתי הלחה שאינם בזין אלא מן החדש ומן הארץ. חוס' ז"ל: חזן מן העומר ושתי הלחה. ירושלמי דשקלים פ"ד מוקמי' לה כר' ישמעאל אצל ר' יוסי בר' יהודה מכפר ליה לעומר מח"ל והכי איתיה נמי בגמרא ויליף לה מקרא דכתיב ממוצבותיכם דכל מקום שאתם יושבים משמע ואפילו בח"ל כוונת איסור חדש קודם העומר מן התורה וקרא דובי תבואו אל הארץ אלא לאשמועינן ללא נחתיבו באיסור חדש קודם הקרבנות העומר אלא לאחר שבאו לארץ אלא לאחר שבאו לארץ אחר אפילו בח"ל ובין דכונן איסור חדש אפילו בח"ל ס"ג אקריבו מקריבין עומר מח"ל ובפ"ק דכלים נמי פסח לן תנא דלא כר' יוסי בר' יהודה כמו שכתבתי שם סי' ו'. עוד גרסינן בגמ' מתני' דלא כי האי תנא דתניא עומר הבא מן הישן כשר שתי הלחה הבאות מן הישן כשרות אלא שחכר מנזות (גם שבהלמוד הוא תבוי) עומר דכתיב הקריב את מנחת בכוריד תקריב משמע מכל מקום ואפילו מן הישנים שבעליה שתי הלחה דכתיב תבואו ואפילו מן העליה פי' וי' יהיה קדשים דמלת חזיה הא כתיבין לעיל פ' התודה סי' ב' דלויטריך ללשמועינן דכל שחפה מניא חטאת אחר הכי הוא כזה ופרכינן והכתיב בין בעומר בין בשתי הלחה ראשית דמשמע מן החדש ולא מן הישן ומשני למנחה. ופי' רש"י ז"ל ותנא דידן דפסול יליף טעמא מראשית קניירכס והאי תקריב מפיך ליה תקריב ואפילו בשבת ואפילו בטומאה כדדרשין לעיל פ' ר' ישמעאל ע"כ ומשמע מפיורשו ז"ל שהוא היה שונה פ' ר' ישמעאל אחר פ' כל המנחות באת מלה כמו שהוא בהלמוד וכן מוכח ג"כ מהוך דברי החוס' כ' שכתבתי לקמן פ' ר' ישמעאל סי' ד'. והקשו חוס' ז"ל ור"ה דילמא מחמי' נמי לכתוביה ואם הביא כשר כתבא דברייתא וז"ל א"כ ה"ל למיחייב דכדיא ואם הביא כשר כמו בספרא ח"ג משמע חדש דומיא דארץ מה הסם דיעבד נמי לא ע"כ. ובירושלמי שם רפ"ד מוקי לה כר' ישמעאל דאמר אין העומר בא מסיירא: שאינם באים אלא מן החדש. בעומר כתיב מנחה חדשה ובשתי הלחה כתיב בכורי קליד חטים. עכ"ל רע"ל. אמר המלקט לא מלאתי דכתיבא מנחה חדשה בעומר רק בשתי הלחה כתיב מנחה חדשה כפי' אמור ובפ' פסח אצל כתיב בעומר ראשית קניירכס דמשמע מן החדש ולא מן הישן וכמו שכתבתי לעיל בסמוך והוא פי' רש"י ז"ל וכן פי' הרמב"ם ז"ל גם כפי' דהלכות תמידין ומוספין: שבבם וזוניחא. כך ז"ל. וה"ר יהוסף ז"ל הגיה וזיית: אלפא. פי' הרמב"ם ז"ל שהוא כמו מלפנו מנחות ארץ וכן הרנוס ולמדחם והלפון כלומר מלמדת ומורגלת לנשות סלת טוב או שמן טוב או יין טוב והמפרש שדפוסם פי' בשלשן שני אלפא חף היינו אחד כך סלת של שני מקומות הללו מיוחדין

לך ספלתן מוצר ועיקר מכל הסלחות ע"כ: עפרים בבקעה. היא עיר דבריה
היונים וילכו ואתם את עקרון. חוב' ז"ל. וכן נמי מוצר נמרה דרסו' עפרים בעין
דנרסין נמרה אחי פסקא אמרי ליה יוחנן ומומרה למשה הנין אחי מוכנס לעפרים
פ' עפרים שהוא מקום מצוה הרבה כדפי' במתני' אחי מניח לשם חנין והצוה
למכור דמיהו כד ארץ מצרים שהיא מלאה כספים אתה בל לשם לנפוק ככספים.
ואין מוכספים בעולם כמותה. אמר לנו אמרי אינני למתא ירקא ירקא שקלו פ'י
לעיר שיש בה ירקות הרבה הבא ירק שלך למכור לפי-המקצאים הכל לקנות הן אמרו
ל דברי לינות והוא הכיני להם כעניינם ע"כ. וכן בפ'י רס"ו ז"ל עפרים בעין
ושמים היו אחת בהר והתא נבקעה ע"כ וכן הוא בכמה מקומות בערוך וכן ממלא
ענין זה בילקוט פירשתי וישב סימן קמ"ה בשם מדרש אבכיר גם בפרשת ואתה סימן
קפ"א ומאן דנרסין פירשתי צחית קמ"ה עיר נמחלת ישכר כספר יהושע לפי זה פירשתי
הוא בידס: ב אין מביאין וכו'. חוב' פ' ו' וכן שמעאל דף ס"ח. וכחצו חוב' ז"ל
בכל המנחות קאמר א"ע ד' דורעה קודם לפסח שבשם יום היינו משום עומר דהא
כילך בודק הגזר מכניס ידו לחובה הו' בעומר דוקא ה"ל שולח ב"ד והעד מדקמיני
בברייתא ומשמר ודע ובעומר לא שייכא ליה דהא הנין כפ' ר' ישמעאל בקדים
ובקליחות רובסין. אותו כדי שלא יתמערך אבל אפשר למנחות לא בעו מן הסגוין
לירושלים ולא מישהמיט תנא בשם דוכחא לביבשי נמנחות מן הקרוב לירושלים ע"כ:
ולא מביא האילין. לפי שהאילנות עושין לה' אל ואין התצוה גדלה אלא כד פ'י
המפרש שדלפוס: ובשניה וזרעה. נמרה מסיק דשנה ראשונה הוא ירק כולה
וזרעה חנייה וכו' ק' ז"ל בפ'י ר"ע ז"ל: קודם לפסח שבשם יום. נמרה
בברייתא מפרש קודם שהיא סמוכה לחמה ששמשנשך ללך ימות הקיץ החמה מתגברת
והולכת ומש"ל לא היה זרעה בתחלת התקופה שאין החמה נגברתה אבל קודם לפסח
שבשם יום כבר מתחלת החמה לזרוע נקין מנחתא לפנותי וכשזרחת מושך מיד
העמוד לזרוע וקיימא הן אין מביאין עומר אלא מן השדות המזדמרות שבהן החמה
זורחת כל היום: הגובר בכניס ידו בשבת וכו'. נמרה בברייתא משום ר' יוחנן
אזרוב גזבר סך ידו שמן ומכניס ידו בשבת וכן בודקו יפה שלם יש בה אבק מידבק
בשמן. חניא אבא שאול אמר עומר היה בא מבקעה בית מקלה כמין שלם האין
היתה כשעור שרדך לקרוב לזרוע העומר וזעה מזדמרת היתה ובה חמה זורחת וממנה
חמה שוקעת נר חנייה פ'י מניח חנה ניר וזרעה חנייה נר חנייה וזרעה חנייה: ואם
התליעה פסולה. כ"ל. ניד ר"פ ששי להכות אסורי מנחה וכו' י"א י"ב ובפ"ו
ס' ז' ל': ב' תיקון גרסין. הכל בלא הא ובעטם פסות: אלא לשמן. וכן
שהשמן שלה ראשון ומוכר כאלף וז' שהיא וכו' וכתוב בספר הפרשים שזרע אף
וכן מדרשים ואלה האלף (ישוע י"ח) ר"ל הגדולה ע"כ: שניה לה רגב בעבר
הירדן. ירושלמי פ' חומר בקדש דף ע"ט: אין מביאין אנפיקתן וכו'. פ'י אנפיקתן
שמן וית שלא הביא שלם ששטיר את השעיר ונעקד את השער וי"מ שמשעיר את
השער. ובמרה פירך והעניא אין מביאין אנפיקתן ואם הביא פסול מפני שהוא מוחל
בעלמא ולא שמן והיה חביב ליה מתניתי' בהדי שמים פסולים דמנח' שמן קרי ליה
וכ"ל דכריך שפיר לזרעת ר"ה דנרסין נמנחי' ואם הביא כשר ומנחי עב יוסף פ'י
קאוי הא ר' חייא הא ר' שמעון בן רבי דר' חייא זריק לה ור"ם בן רבי מטביל
לה וסימך עשירים מקמלין ולדידיה הוי שמן וכשר: כן הגרגרים ל' שר'י בביים.
י"מ מלחם ותיים שאין מביאין שמים אלא נשירי נמוס או שרדך שלקט או לזבוס
קודם שיועילו שמים. ואפשר דגרסין ש' שר'י הוין קמוצה וכדמנחה מפ'י רס"ו ז"ל.
וביד פ'י ששי להכות אסורי מנחה סי' י"ד: ד' שלשה זיתים וכו'. עד סוף סימן
ה' פ'י להכות אסורי מנחה סי' ה' פ'י י"א. וכן בת"כ פרשה י"ג ד' אמרו:
בגלגלו בראש היות. נמרה בעין אי מנגללו הנין או מנגרנו חני ופשי' דמנגללו
תני דהיינו ממניחו בראש היות עד סוף מובל כולו מאליו מלפון ביה מנגלולת:
ובוחש ונתן. נמרה בברייתא קאמר ח"ק בכל הלתי צלבי סוחנו ור' יהודה פלגי
עליה וקאמי' כותשו. דלא היה סוחנו בריחם שמונח את שמרו ועוכרו ופירך נמרה
כוחש דקמי' ח"ק דמתניתין מני ר' יהודה היא דקמי' מני בברייתא כוחשו במנחה
חוד הסל דקמי' ח"ק דמתני' אהלן לרבני' בברייתא בתויה ופשי' האי ח"ק דמתני'
סבר לה כותיה כחלה אפלו עליה כדפיר' בפ'י רע"ז נראה ש"ל ר' יהודה אמר
סביבות דופני הסל נותנו מתוכו והשגן זכ וכו' וכן הוא בפ'י רס"ו ז"ל בכתיבה יד: היות
השלישי עוטנו בתוך הבית עד שילקה כ"ל. ופירש [הרמב"ם ז"ל] עוטנו כ"ל לוקט
אוקן פתחה היות לפי שאין השמש זורח עליהן הרבה ואין מהשגלן יפה מש"ה עוטנו
בבית הבד כולמר משימו בבית הבד בכלני נמנען עד שילקה עד שירד
קליפתו וישתנה מריחן ועמנן לפי שכשהיו ביחד בכלי אבן הדחק ילא מהם
מוחל וישירו ומתפשו ע"כ. וכן פ'י רס"ו ז"ל נ"ב בספר ארוב יבא כ"ל בספק
עשיו מלא חלב: ר' יהודה אומר סביבות הסל. כ"ל. ומה שפירש ר"ע ז"ל
דכשה פמנים בשנה מלקטים את היתים כן פ'י רס"ו ז"ל וכתבו החוב' במסכת פאה
מוכח דהיתים הייבין בפאה ותני התם נמי דדוקא דבר שהוא נלקט כאתה ממיזב
כפאה וממנען חלטה ובערוך פירש כפירוש הקוטרם אבל חוב' פירשו דללקטין
כיון כאתה אלא שזה מזהבן יותר מזה ע"כ. וזה לשון הגליון ג"כ דלוקן ללקטין יהי
אף יש שלמה מיני היתים לפי שהיתים שבראש האילן מנושלין יותר לפי שהמנה זרחה
בזיתן ושלמה מהן השמים אין מנשלין. כ"ל ושלמים שנמנעו אין מנשלין. כ"כ.

וית השני בראש הגג לפי הקוטרם לקיטה שניה לפי שני השניים של מסה
ע"כ גליון: ד' הראשון שבראשון וכו'. פ"ל דיומא דף מ': המנחות
שרון לאבילה. פ'י לאבילה מנחה. רש"י ז"ל: תלמוד לומר דך כתיב למאור
ולא דך כתיב למנחות. מפרש נמרה בברייתא יוכל יהא כתיב זה פסול למנחות
ח"ל ועשרון סלת כלול בשמן כתיב ח"כ מה ח"ל למאור כתיב היסוסן שהמורה
הסה על מנוסם של ישראל לפי שהמנחות מרונות וארסות שמן הרבה ואילו היה
נריך לחוד אחר דך כתיב למנחות כמו למורה הוי מסידין שהיו לוקחין אהו
ביוקר אבל נרות ליכא שמן כולי האי אלא שלמה לגיין וחזי ליה לוג לכל נר ונר:
ך ובאין היו מביאין. גרסין. ויש לתמוה אחי חלה הכא כלכל ומאין היו מביאין
וכו'. גרסין. געשלים כד מלאתיו מונה ומוקד אבל בערוך בערך העלים
ובערך קרתיים עוליים צחית' וכן ג"כ גירסת הר"ר יוסף ז"ל אלא שכתב ס"א
וח'ושים: בית רימא. צרי"ם בפ'י רע"ז שם בלשון ר' יוסף. אמר המלקט אילנים
וכן הוא בערוך ג"כ. וכתבו חוב' ז"ל לא כמו שפ'י הקוטרם שחולין העניס
לשם דהא בפ' המוכר פירות קמי' ברייתא יין הליסוקן ושל ניומוקס כשר אלא
במוכר בעדו נפסן נמחתו בשם ע"כ: אין מביאין ישן דברי רבי וזדענד
אם הביא כשר אפלו לרבי. וביד ר"פ ששי להכות אסורי מנחה וכו' פ'י
ובפ"ו סימן ה'. ומשמע מדבריו אשר הם דלרתי בעין שהיו מן הרונלות ונס שיהיו
מן הכרמים [הענבים] עממם בשנה: ה' לא היו כונסין אהו וכו'. ניד סם
פ"ו סי' ו' ז': בחצבים גדולים. שכלים ענבים פונמין עטם היין עכ"ל רע"ז
אמר המלקט לפי שכשהיו נוסתפיקים ממנו על יד על יד היו החצבים מתרומים
ומתקלקל היין: אלא בחביות קטנות. נמרה חני חיות כדיות לודיות נטיות
פ'י חיות כדיות קטנות ככדים. לודיות נטיות ככדים נטיות שטוסין גלוד. אין
מיתין חיות שמים שמים אלא אחת אחת שמה מתקלקל אחת ומתיר חברתה ותקלקל
גם היא: ואינו טמלא את החבית עד פירה. כד הנהי הר"ר יוסף ז"ל: אינו
מביא לא מביא וכו'. פ'י המוכר פירות דף ל' חייא מפיה ומושללו לא
יבא ואם הביא כשר: מפני הקמחין. בערוך מפני הקמחין: זרק את הגיר.
המפרש שדפוס המכונה לרס"ו ז"ל כתב זרק גיר שסתחול לנאף אותו לכן שחתה היין
שקף על השמרים ע"כ. והסירוס שפ'י רע"ז הוא פ'י הרמב"ם ז"ל ואין לו רמז
במרה. והערוך הכילו בערך גיר ברי"ט. ופירשו דמפרש ליה נמרה: בפ'י רע"ז
לפי שדברו קשה ליין. אמר המלקט כשם שהדבור יפה לכשמוס כד הדבור רע
ליין. וביד ר"פ ששי להכות אסורי מנחה: יין שעליו ר"ל קי"ח. כד מלאתיו מוקד
וכן הגיה הר"ר יוסף ז"ל ונגירסת הערוך: שנאמר תבימים יהיו לכם
ומנחתם וכו'. כפ"א ל"ג ומנחתם אלא ונסיהם לחוד ה"ר יוסף ז"ל:

פרק ט' ישתו מרות וכו'. עד סוף סימן ג' פ"א להכות כלי המקדש סי' ס"ו
י"א י"ח ובפ"ט דהלכות משנה הקרבנות סי' י"ח. וכתב הרמב"ם ז"ל
בפ'י החומש בפרשת תרומה גבי מקיותיו וז"ל ואולי מקיותיו לדעת אנקלוס ז"ל שם
למדות כי היתה שם מדה מחוקת שני עשרונים כחה למדוד בה החלה האתקף ולא היו
מודדין בעשרון של מנחות ולית ליה מהני' דקמי' שתי מדות של יבש היו במקדש
עשרון וחזי עשרון אבל היו שם לדעתו שלם מדות עשרון וחזי עשרון ושתי עשרונים
עכ"ל ז"ל: בפ'י רע"ז ואותו עשרון מחוק היה וכו' היו מודדין לכל המנחות. אמר
המלקט הכי מוכח נמרה דע"כ ל"פ ר"מ ורבין אלא במנין עשרות אבל דמיה
דחיתין בעין שהיא מחוק ליכא מאן דפליגי. דמלמחר ר"מ בהדיא בברייתא לעשרון
דחיתין מחוק חזי עשרון דהוה נמי לזרדן דחיתין מחוק היה ומדל"ר מחיר שהיה
מחוקים העשרון והעני עשרון של חיתין לרבין נמי שלא היה שם אלא עשרון א' נמי
מחוק היה שהרי אף חיתין נמדדין בו א"כ לרבין מה ח"ל עשרון עשרון לרבות חזי
עשרון (כו' ע' בחו"ט): חזי עשרון פה היה משמש שבו היה מורד לחביתי
כהן גדול וכו' כ"ל. ומאי מודד חולק: בסוף פ'י רע"ז ומבדיל כדחנן לעיל פ'י
שפי. אמר המלקט לא משמע כן מפ'י הרמב"ם ז"ל וכומו שכתבתי לעיל בפ' שפי סי'
ד' ומ"מ כבר כתבתי שם שהרמב"ם ז"ל חזר בו ביד עיני סס. ובפ'י שני להכות
מדה הקרבנות סי' ח' ובפ"י ז' סי' ה': ב' ריין וחזי הריין וכו'. מהני' ר"מ היא
ור' יהודה פלגי עליה וחשיב להו מלמטה למעלה רביעית חזי לוג לוג רביעית הדין
שלישית הדין חזי הדין הדין ובמרה מפרש מאי בנייהו: בפ'י רע"ז ז"ל וכו' היו
סומנים ומסומנות או פנימות וכו': ישנרות. ומאי שבע מדות דמריק שבע מדיות
פ'י לתוך כלי אחד דשננות היו בדין. והקשו חוב' ז"ל דבחו"טת חמא א"ר אלעזר
ב"ל דלוק ר' מדות של לא היו במקדש ובמתני' נמי לא קמי' שנתות אלא לפר ואלו
ובכ"ע ע"כ. ואיכה בחוב' פ'י כ"ל מועדין דף כ"ב ובפ'י הספיקה פ'י: וכו' מה
היה ההון משמש. רבין סברי הוה הדין דעבד משה לשמן המסכה דכתיב שמן זית
היין ור"ם ס"ל כיון דלדורות לא הוה נריך לפי שמה הוא לעבדיה ואינו ולידך כיון
דהוה הוה: אלא כרה יתירה של לוג וכו'. פ'י אלא את מי אביא להשלים הו'
מדות דנמרה נמריק: לכו את לוג ומחיה שבו היה מודד שמן לחביתי כ"כ אמרו לו
חזי לוג היה שם ואפשר לשער צחתי לוג ג' חזאי לגיין בעקר ושלמה בערב אמר להם
אף לדבריהם חזי לוג [לא ישעה] דרביעית היה שם ואפשר לשער דרביעית דל רביעיות או
לוג אלא לפיכך לא היה משער לחביתין ב"ל חזאי לוג ולא לחזי לוג דרביעית אלא דזה

הכלל

הכלל היה במקדש כלי שמשמש מדה ו' אלו משמש מדה אחרת ור' אלעזר נ"ר לדוק
 לית ליה זה הכלל היה: ג' רביעית מה היתה ששמששת. הו"פ ס' שני דסופה דף
 י"א: רביעית שמן לבנון. משום דמירות היהיה בזה שתי ידות נמשע כמחנה
 הלוח ורקיקוס לא היה להם אלא רביעית שמן: רביעית שמן לבנון וכו'. לשון
 רש"י עד אלא מפני שזה היה מודד לחציתו כ"ג רביעית שמן לכל חלה וחלה ע"כ.
 אמר המלקט פ' משום דהו"נ ל' לונן שה"נ רביעית והיינו דאמרין במתני'
 דלעיל לוג ומחנה נבצר שכן ששה רביעיות ור' חייל הוא דתריץ כן לרבי וקרי עליה
 מארץ מרחק א"ש עתה משום שר' חייל עליה מבבל לארץ ישראל. ופירשו הו"ס ז"ל
 דמלאן משמע דכל חלה וחלה היהיה נלושת כפני עמסה ודלא כפי' רש"י ז"ל שפי'
 דהאר שנילושו יחד היה מתלקט הלוח. וקסא קתא לע"ד דלעיל אמר להם ר"ם
 לרנן לרביהם למה לי חצי לוג דהא אפשר לשער ברביעית דמשמע שלא היה משער
 ברביעית ובכאן קאמר שזה היה מודד רביעית שמן לכל חלה וחלה. וביד רפ"ח
 דהלכות מירות ובפ"ט דהלכות מעשה הקרבנות סימן כ"ג: חצי לוג כים לרפ"ח
 דלא כר' יוחנן דלמר במתניתין דכ"פ שני דסופה דרביעית לבד לרפ"ח. וביד פ"ג
 דהלכות סוסה ס"ו פ"ג: חצי לוג שמן לתורה. הל"מ עכ"ל רש"י. אמר המלקט פ'
 הל"מ שיהא חצי לוג יחד ונס שיהא חצי דהיינו רביעית לחלות ורקיקין וחצי האחר
 לרביה ור' אלעזר כן עוריה אמר לו כן לר' עקיבא שר' עקיבא היה רוצה להביא
 לו רחיה מרבי אחר רבוי דבשמן בשמן דהוי למעט שאינה עמונה לוג שמן כשאר
 מנחות אלא חצי לוג: עוד בסוף פ' רש"י אלא מפני שזו מחלק חצי לוג לכל נר ונר
 של מורה ע"כ. אמר המלקט כן תירץ ר' רבי לרבי אביו וקרי עליה נר
 ישראל כן הוא. קלסו שיהא הכי פירוש דמשום מי סופה לא תריץ דהא מיה קדושים נר
 כהני ואמרין בספרי אין קדושים אלא שנתקדשו כבוד אלהא כבר קדשו לנו ואי
 משום לרדוד בו חצי לוג שמן לתורה כדי שיתקדש השמן ויתקדשו הלוחות אנכי הבגין
 לכך לא תריץ לחמו תורה בשופת הזבח הוא דקדשי אלא משום נר. וקלסו כבר
 ישראל הכא ונס כ"פ שני דערבין נבי מעשה ועשה רבי פ' חסרין ומפרש כרב רבינו
 חיים משום דתיירי במידי דלורה כנון הכא נדרות וההם בלנכה. הו"ס ז"ל: שאבילו
 פגרה וכו'. פ' עשרון דף ק"ו: של ס' עשרון. להכי נקט ס' עשרון דס' עשרון
 כנלון כולי אחר וספי מהכי לא כדמפורש לקמן בפ"ג: ראב"י אומר אפילו פגרה:
 וכו' שנאמר למנחה ולוג שמן. כלומר כמה שהיא המנחה גדולה אין לה אלא לוג
 שמן ור' נתניה סבר כוהיה בגרייתא דנמנרה וחכמים דפלגי עליהו ילפי לה מהאי
 קרא דכתיב עשרון בלוג ולוג לומר על כל עשרון טעמן לוג וכוהיה האי ברייתא
 כפרשה ד' דרשת מורע: שלשה לבבש. דהיינו רביעית הו"ס שההין י"ב לונן
 עכ"ל רש"י. אמר המלקט דכתיב שמן וית הין וחציתו שמן מחתה קדש יהיה זה לי
 זה בגימטריא חצי פ' הוויין. ואי קשיא לך אינא חצי פ' רביעית הא לא קשיא
 דליכא מדלורייתא חלבה כחוצה מלוג להכי אמרין י"ב לוג. כן מפרש שדפוס:
 שלשה וסחצה למנורה. אינו מכלל ז' מדות אלא אנכי דחשיב לונן דער ואל
 וכך חשיב נמי דמנורה. הרמ"ם ז"ל: כפי' רש"י ואם כתיב נפסלה וכו' פ'
 כמפרש כנון שכתבה בחצי הלילה או קודם היום. וביד סס דהלכות מעשה הקרבנות
 פ' שני ס' ח' ובפ"ט סימן כ' ובפ"ג ס' ז': ד' מערבין נכסי פרום וכו'.
 כחוב נכסר לקח טוב כ"פ טלח דף קפ"ו דמפיק ליה בספרי מלתה כמפרש שהיא
 מיותרת מכלל מערבין יין וקמן של פרים וכל אלים ע"כ ובגמרא הל' ארבעין
 והקטירו שלא יערב חלבין בחלבין של מללא כתיב והקטיר משמע לבדו ולא יערב
 חלבי קרבן זה בחלבי קרבן אחר והה"ל לנכסיה דהא אינהו נמי בהקטרה אינהו ומוסיק
 אב"י דהיכא דהוקטר סלחן ושמוס של פרים ואליהם כמלתן מערבין יין לכתחלה והיכא
 דלא הוקטר א"ס הערב סלחן ושמוס מערבין נמי יינס דליכא למוחש דילמא חצי
 לאיערבי סלחן ושמוס דמי בהקטרה אינהו ואיכא משום והקטירו בלא יערב חלבין
 בחלבין שהרי כבר מערבין ועומדין ואם לאו שלא הוקטרו סלחן ושמוס אין מערבין
 יינס דחיישיק דילמא חצי לעירובי סלחן ושמן לכתחלה דאסיר שלא יערב חלבין בחלבין
 והא דקתני ברייתא אחריתא אבל יין מערבין היינו א"ס הוקטר סלחן ושמוס והא
 דקתני מלעילא דמתני' אבל אין מערבין היינו אפילו נחערבו סלחן ושמוס. מן המפרש
 שדפוס מתוקן ע"פ פ' רש"י ז"ל שכתבתי יד: נכסי כבשים בנכסי כבשים.
 אית דלא נרסי ליה: כפי' רש"י בסוף לשון הנהחיל וכל היום צריך להיות או אלים
 או פרים או פ' ואל: ואם בללן. שכבר הלכה מנחת שמוס וכו' לשון ר"ע ז"ל עד
 בהקטן רבה אחר המלקט במשנה סימן ב': אם עד שלא בלל פכולות. קר היה
 בראה שז"ל: פת"י ש"ס ק"מ אלא אין מערבין וכו' מסכים למה שכתבתי במשנה ב'
 פ"ג עכ"ל. הנה"ה שני כמה שכתבתי אינו על זה סס: ואם בללן וכו'. וביד פ'
 שני דהלכות מעשה הקרבנות סימן ה' ובפרק עשירי דהלכות תמידין ומוספין סימן
 ע"ו עד ס'ף אותו פרק: דף כל המדות וכו'. ספ"א דהלכות כלי המקדש ובפרק
 שני דהלכות מעשה הקרבנות סימן ט': שדירה גודשה בתוכה וכו'. לשון רש"י
 עד ומתני' ר"מ היא. אמר המלקט והא דקתני כל המדות היו נגדשות אע"ל דר"מ
 לית ליה רק דתרי מדות סוה הדל גודשה וחלל ממוקם האי מדות מתוך ליה רב חסדא
 כל מדידתו פ' כל המדות סוה מודדין בה כנון דכנס דער ואלי היו מדות אבל כרעין לא
 מילא חייא דאינהו אמרי דחד היה לבד וסוה נכסיה ממוקם האי כדלמרין לעיל בריש
 פירקין מדל"מ. משמע לרנן ופ' המפרש שדפוס דלל כוה גדול אינא דכ"ע ממוקם

הוא משום שיש לו לחלק בשני חלקי עשרון ואם היה גודש כשהיה מסלחו ולחוחו היה
 מתפזר ע"ג קרקע ע"כ: ר' יוסי אומר לא משום זה. נקחא אחריתא והיה נקחת
 רש"י לא מן השם הוא זה כלומר לא זהו עמונו של דבר: אלא שהיה נעבר וכו'.
 ככ"ף ובגמרא עקב צוק"ף ושתי הגרסאות כהיום בערוך ובגמרא פריך ובי עקב
 מאי הוה נברא למאי דלריך קמחין לקדושי ומשני רב דימי בר שפאסא משמיה דרב
 זאת אומרת כלי שרת מקדשין שלא מדעת רבינא אמר לעולם אינא נך כלי שרת
 אין מקדשין אלא מדעת אלא גורם דמחן דהוי דכך בירויין לא קדשי אע"ל דלחו
 מגויה דמיה אמרי הכי נמי מוסיף מכלי שרת להול אבל יבש דלא חצי מגויה דמנא
 לא חצי למימר ביה מוסיף מכלי שרת לחול: ב' כל קרבנות הצבור והיחיד שעונין
 נכסיהם וכו'. פ' שני דהלכות מעשה הקרבנות פ' ג' פ' אלא שחשאתו של
 מצורע ואשמו שעונין נכסיהם. וכ"ס עולתו שזכה בנדר ונדנה ומפיק ליה בברייתא
 בגמרא מדכתיב ב' נכסיהם ויין לנסך רביעית הו"ס תעשה על העולה או לזבח דלא
 הוה צריך קרא למיכתב אלא ויין לנסך רביעית הו"ס וכו' לא דכבר כתב בראש הפרשה
 עולה או זבח אלא עולה זו עולה אלא מודע זבח זו מחאתו או לזבח זו אשמו ללחו
 ששלשתן שעונין נכסיהם. ואינא בחו"ס פ' בתרא דלדה דף ע': ב' כל קרבנות
 הצבור אין בהם כשיבה. ביד סס פ"ג סימן ו': רש"א וכו'. וה"ק דמתני'
 היינו ר' יהודה. וקשיא לי מאי אף דקאמר ר"ם אף שעירי ע"ו דהא משמע בגמרא
 דר"ם מפיק שער הנשחלה ומוקי באתריה שעירי ע"ו דשהי סמיכות גמירי בנדר וכו'
 לא והכי חייא בגרייתא בגמרא חוץ מפר הבא על כל המלות ושעירי ע"ו דברי ר"ם
 ר' יהודה אמר שעירי ע"ו אין בהם סמיכה ואת מי אציא תההיבס דהא שתי סמיכות
 גמירי בנדר את שעיר הנשחלה וכו' ר"ם ואלא אין סמיכה אלא בנדרים וזה הוה
 ובמי סומכין בו ולא בעלים ולא הויה סמיכה א"ל אף זה אהרן ובניו מתכפרין בו
 וסמיכה בבעלים היא ואודו למעמיהו דכס"ף דשעורה פלני נמי דר' יהודה ס"ל דבין
 ישראל ובין לויס ובין כהנים כולם מהכפרין בשעיר הנשחלה ורש"א כסם שזירי של
 שער הנשחלה מכפר על ישראל בשאר עבירות כן וידויו של פ' מוכר על הכהנים
 בשאר עבירות והויה סמיכה שלא בבעלים ומ"מ יש לתרץ דהא על כרחך מודה דאיכא
 סמיכה וכדכתיב קרא כהדיא וסמך אהרן את שתי ידיו על ראש השעיר החי אלא
 דהויה שלא בבעלים ושתי סמיכות דגמירי בנדר וכו' לא ס"ל דהיינו דוקא בבעלים
 א"ל מלאתי בסוף הסוגיא שכן פירש המפרש שדפוס ז"ל: חוץ מבבבור ומעשר
 ופסח. מהמכין לה בגרייתא בגמרא אילת קרבנו יחירי דכתיב נבי שלמים חד
 למעוטי בנדר וחד למעוטי מעשר וחד למעוטי פסח: הירוש' סומך וכו'. בגרייתא
 ר' יהודה אומר יורש אינו סומך ואינו מנור ובגמרא מפרש טעמיה. ובת"כ פ"ט
 בתרא דפ' בחקותי ואינא נמי דרש"ף דתמורה וכדכתיב סס צאריך פ"ט: דף הבל
 סיכבין. בריש ערכין מפרש לאתויי יורש ודלא כר' יהודה דלמר יורש אינו סומך
 כדכתיבין לעיל בשמור. וכתב הו"ס ז"ל ויתוס הא חיי ליה רישא אבון וקמה כדכתיב
 ממירין דלמירין התם בריש תמורה דהכל לאתויי יורש ודלא כר' יהודה המתיישבין
 דלעיל שמעין לה דלוקינא דלא כר' יהודה וי"ל דלורהיה דתנא הכי כיון דלא
 מיהר ליה בנא רניל לנטות תיבה אחת אנכי אורחיה אע"ל דייני ליה בהדיא בצאך
 דוכהי כדלכתבן כחובות כ"פ וערה דתנן לעולם היא ברשות האב וכו' ומפרש
 בגמרא מאי לעולם לאסוקי ממשנה ראשונה אע"ל דמשנה ראשונה ואחרונה תנן י"פ
 אע"פ וכן בריש בנות הן פוערות משום דלי הני אסורות ה"ל אסורות ליינס אבל
 מיתלך הלכה אע"ל דהא מילתא שמעין מוכחה מתני' דאפילו חליטה לא בשיא כדכתיב
 כל היולדה למאן ולא מילתא דתתא חולצת ולא מתיישבת אלהא דאיך אפילו חליטה לא
 בעו עוד תנן חלצו ב"ם מכאירין ואי בשיא חליטה אשמו מדרבנן היו פוסלין כדלכתבן
 בריש החולץ נבי מה כן ביצמה בחוץ שלמים יוס ועמדה ומתקדשה דלא אשת כהן
 היא פ' זה שנתקדשה לו אינה חולצת שלא תפסל לו ובריש ברכות נמי אמרין מילתא
 אנכי ארתייהו קמ"ל העריב בשמו איכיל בתרומה אע"פ שהיא משנה במסכת נענים
 עכ"ל ז"ל: והעבר והש"ת והא"ת. דהלחה יוד כתיב בסמיכה בשלמים חד
 למשפטי יד ענדו וחד למשפטי יד שלוחו וחד למשפטי יד אשתו ואריכו [ב' ע"י בתוי"ט]:
 כפי' רש"י והאשה בני ישראל סומכין ולא בנות ישראל. אמר המלקט ואע"כ
 אלתריך ולא יד אשתו למשפטי דה"ל כיד בעלה דמנא. ובפ' אין דורשין דף י"ז
 בגרייתא ר' יוסי ור"ם אומרים נשים סומכות רשות א"ר יוסי אמר לי אלא אלעזר
 פסא אחת היו לנו עגל של זבחי שלמים והואלמנוהו לעזרת נשים וסמכו עליו הנשים ובי
 יש סמיכה בנשים אלא מפני נחת רוח של נשים ע"כ: ובסמיכה שירי מצוה. וכן
 תוספה ואם לא עשאה שלא נחשו בעיני מעלה עליו הכתוב חלילו לא כיפר וכיפר
 כפרה כל דהו דהא כפרה כדת תלויה: ותכף לסמיכה שמושה. ביד פ"ג דהלכות
 מעשה הקרבנות סימן ה' ח' י"ב: ח' חומר בסמיכה וכו'. ביד סס פ"ג סי' פ'
 י' ובפ"ט סימן ט"ו. ועיין בת"כ פרשת ויקרא ראש פרשה ב' ובפרשת או ראש
 פרשה י"א: לכל הדורברים. נרסיין וכן הויה ג"כ ה"ר יואב ז"ל ונס מחק מלות
 רוח חיים השניות וכתיב קן מלאתי: כפי' רש"י וכתיב שמינת ידו חתת וכו'. אמר
 המלקט כן תירץ רש"י ז"ל שכתבתי יד ועיין במ"מ לעיל פ"ט סימן ו' בנס החוספת
 מה שא"כ בסמיכה. שאינה מורה בשחוקין אבל משום כדורו של כהן גדול היה
 סומך על הארשים כשהיה מקיפם כדתיב ב' בתרא דתמיד ואלו סמיכה
 גמורה היא:

פרק י' ר' ישמעאל. נגמרה מסדר האי פירקא דתה פרק כל המנחת צאת
מזה אמר בכל המנחות של כתיבה די מסודר אחר פרק שתי מדות וחוס'
ז"ל וראה שגורמים כפי מה שהוא מסודר נגמרה שכן כתבו כאן בפרק זה דף ס"ו
ע"ב. לקמן בפרק אלו מנחות שכן הוא הסדר תחלה הוהן השמן כולו וכו' ע"ס:
והבנים אופרים אחר שבת וכו'. מהני' כולה ללא כרטי לראובן כשר
קצירת העומר לא הוהן שבת וכתבו חוס' ז"ל שבת דמורה ר' ישמעאל מאירי ברישא
ובספ"ק דסוכה דפליגי ר' אליעזר ורבנן במהלל ואמר רבא נגדולה דכ"ע ל"פ דספ"ק
לספור כי פליגי בקנה ונקשה אצוי אי הכי אחת גדולה ואחת קטנה אחת קטנה
ואחת גדולה ליה איך גירסא זו נכונה ואפ"כ גירסין כדמוכח הכא דהוה
דמדוד רבנן מיבטי ליה למיהני ברישא וכן הוה דתנן בפי' בתרא דר"ה אחד יבנה
ואחד כל מנחה שיש בו ז"ל ע"כ. ומן החוס' דבר"פ דס' הסאת מנחת דנרסין הכא
בנישא במתני' ואמרו אמרים אחד חול ואחד שבת משלם וכו' חיל ברישא ובספ"ק
נבי פלאח דר' הניחא סגן הכהנים נראה דנרסין אחד שבת ואחד חול ספקא סג'
בס' הר"ס ז"ל למאי דאמרן ספקא רביל להגיר תחלה שהוא מה 'שמורה צו ח"ק'
א"כ ה"ל למיתני הכא ברישא ואמרו אחד שבת ואחד חול ובספ"ק דמלי
אמלתיה דר' הניחא ה"ל למינקט חול ברישא דמורה בה ר' הניחא ולא תרנו כלום
וע"ס כי סג' נפל טעות והכונן לע"ד שהוא מה שכתבתי אט"ס שלא מלאחיו מונה
בתלמוד הרב בללא אפ"כ ז"ל: ר' חנינא כגן הברגים אומר וכו'. נגמרה אחר
רבה ר' ישמעאל ור' הניחא סגן הכהנים אמרו דבר אחד. מי לא אמר ר' הניחא
סגן הכהנים כיון דאפ"כ לא פרחין הכא נמי כיון דאפ"כ לא פרחין. ודחיק המאי
דילמא ע"כ ל"ק ר' ישמעאל הכא א"ל לויכא פרוכטי מיליה דנין שלם לחמש מאי פרוכטי
מיליא איכא אבל לענין קצירה דבטי פרוכטי מיליא כדמקן לקמן יהא נקטר בעסק
גדול מסגי בביהוסים אימא כרבנן ס"ל. א"כ ע"כ ל"ק ר"ה סגן הכהנים אלא משום
דלי' בהד או בשלמא טרין נטה מייטענד כהלכתו אבל הכא ללא אפ"כ נר"ך נטה
כהלכתו אי לא עניד בשבת ככחול קצירה וכל נר"ו אימא כרבנן ס"ל. וכתבו חוס'
היגיונות וגם הרנמ"ה ז"ל לאו דוקא כרבנן דהא רבנן אמרי אחד שבת ואחד חול משלם היה
בה אלא כוונת פסקא דבכך אינם מחלקים בין ברזל לשינה ואי הוה ל"פ דשברין מונחה
אינו בה אלא מחמת סוף אפילו בשבת ביזא מחמת. ועין טור בנ"מ בס"ק דר"ה ס' ה':
בשרשה ובשרש קופות ובשרש בגלות. גרסין דקופה ומגל לשון נקבה
כדמשמע ממתי' דבסמוך סימן ג' אלא שיש לדמות דדילמא מגל נמי הוה לשון זכר
כדמשמע משלון ועוד וגם נמת' הכא במלתיה דר"ה סגן הכהנים קמי צמגל אחד ולא
קמי אחת והאם נמת' סימן ג' דלמא טעות היה מלה מגל זו ור"ך לנר"ו מגל זה
או שמה אבן קטן נ"ב ס' החס' נבי מגל נה"ו וכו' ונמא איכא דהא
במילתיה דר"ה סגן הכהנים גרסין נרסין אחת בנה"ו ולא נרסין לומר כעטס ר"ה כן
עורא ז"ל שכתב דל דבר שאין בו רוח חיים זכרה ונקבה והכי אחא נמי בפי'
רס"י ז"ל ריש פ' ויקהל נבי קרא דכתיב את עמדי ותא אדניה וכדמשמע 'מהאי
מתני' דלפי' בקופות נקט לשון זכר דקמי' ק"ל קופות אס אין טעות נס סס.
ומ"מ נר"ך עין לע"ד אחאי בריש מילתיה דרבי הניחא סגן הכהנים נקט
ברישא מגל ונחה הכי קופה ובסדר דנקטיהו נמי הגל דמתני' בסמוך ס' ג' ונראה
שהוא סדר וכן דהא ברישא קוצרין צמגל ובתרי הכי מיתיון העומר של השעורים
סקיפה ואלו כסוף מילתיה דר"ה סגן הכהנים וגם במילתיהו דהמייס נקטו קופות
ברישא: והבבאים אומרים אחד שבת וכו'. ללא כרטי וכדכתבינא
וכמו שכתבו בס"ד בסוף פירקין. וביד כולה פירקין בפי' דהלכות תמידין ונוספין:
ב לבא מן הקרוב. לירושלים. ואם הדיו כן בשאר מנחות עיין בחוס' שכתבתי
לעיל בפי' כל הקרבנות הנזכר סימן ז': מועשה שבא בגנות צריפין. רחוק
מירושלים הרבה רס"י ז"ל והוא ס' עננה משהו עומר עומר מנחה וכו'. ומפרש בגמרא
דכפ"רו מלכי בית השמונאי זה על זה והיה הורקוס מנחהו ויריסובולוס ומפניו בכל
יום יום היו משלשין להם דיגרים בקופה ומעלין להם תמידים היה סס זקן אחד
שהיה מכיר בחממה וינת פ' רס"י ז"ל רמזות לעו להם בחממה וינת אמר להם
כל זמן שעוקוס בעבודה אין נמסרין בידכם למחר שלשנו להם דיגרים בקופה והעלו
להם הויר כיון שהגיע לחאי רומא כעך לפרכיו ברומה ומדועשה ארץ ישראל ל' מאות
פרסה על ל' מאות פרסה שמה שיהא אמרו אמרו שגדל חזירי הארור טילמד את
בנו חממה וינת ועל ארחה שעה כניט משהו עומר עומר מנחה צריפין ושי' הללם
מזקנת עין סוכר שאותם החיילות הראינו כל סבינות ירושלים כי מטא עומר לא
הוה ידעי רבנן היכא איכא עומר אכרוו אחא הכוה הרש אופי' הדל דהא הארע
והדל דהא ארישא אמר להם מרדכי מי איכא דרחה דמתי' ננות יריפוס או יריפוס
ננות וירפוס היינו נין ערבה שהוא הד' ולמגלה כמין נרין דקדו ואשכחו וכי צנו
לאזיוו שתי פלחם לא הוה ידעי מהיכא אכרוו אחא ההא הרש אופי' הדל דהא ידע
לאטינא והדא יד אפ"כ דהיינו חור שטכנס בו בריח הדלת אמר להו מרדכי וכו'
דקדו ואשכחו. ורס"י ז"ל פ' דהיינו מרדכי שהיה ציניי אשכחו והקשו חוס' ז"ל
וחימא הוא לומר שהארץ ימס כל כך ונראה ע"ס מרדכי הראשון היו נקראים
הממונים על שמו לפי שאינם פא"ים אלא בקאים בעלי טל ומדע עכ"ל ז"ל:
ב כיון שדשבה וכו'. ירושלמי ס"פ שני דמגלה: בא השמש כלומר הניע זמן
לקצור: בא השמש בא השמש. וכתיב הרב יוסף ז"ל בס"ק גרסין ז"ל כה' השמש

אומרים סן וכן מגל זו וכו' וכן קופה זו וכו' וכן שבת זו וכו' ע"כ עוד כתב שלם פעמים
על כל דבר דבר פי' שלם פעמים יעשה כדבר הזה שהוא אומר לקצור וכן השינו לו
קצור וכן על כל דבר שהיה בא לעשות היה שאל תחלה והם אומרים לו אין כן כן כ"ל
לפרש לשון משנה זו ע"כ: בפי' רעז"ל אמר להם הקולר לבני געיות השומדים עליו
אם עדיין בא השמש נר"ך למחוק מלת כדיון או להניח אם עדיין לא בא השמש:
בשבת אומר ל' וכו'. ללא כרטי: ד קצורו ונתתו בקופות וכו'. ירושלמי
ספ"ק דר"ה רס"ס שני דמגלה: בקנים ובקלידות. חוס' פ' יהודה דף פ"ה: בפי'
רעז"ל שאין קרא קלי אלא ע"י דבר אחר דהיינו ע"י כלי ע"כ. אמר המלקט והבלי
קראו הכתוב א' אביב וקלי לשון קלל של נחשת מלמא כתיב קלי. וכבר ידעו דנמנה אביב
ק"ו גרש אינו יודע אם אביב קלוי אם גרש קלוי פ' אס עד שלא יסמן נעשה קלוי
דהא קלוי דקרא אביב קלי או גרש קלי ללאחר מחיט נעשה קלוי וקלוי דקרא אגרש
קלי כשהוא יומר באה הפסוק הענין ללא קלי אגרש: כדו שיהא האור שולט
בכולו. גרסין דאור לשון זכר והכי נמי גרסין בירושלמי דתרומוה פ"ה האש דף
מ"ה ע"ד כהן האור שולט וכהן אין האור שולט וכן נמנה שקומות אימא פ"ה כהאר
מהלך תהיו סה' סה' סה' סה' סה' סה' סה' סה' סה' סה' סה' סה' סה' סה' סה' סה' סה' סה'
נ"ח ע"כ. עוד בירושלמי ריש פרק הכובש דף כ"א אור שולט מקפ"ס כל מלה שולטת
תרומה טיבולת שבת טיבולת: יצק ובלל. כתבו [הוס'] ז"ל יק. נתן תחלה שכן
ולגבי קודם הסלת יק לאחר צינה הסלת ובלל שכן דרך כל המנחות כתיבן סגן
תחלה בכלי וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
שלא הזכיר בקובצה דתן לקמן פ' ואלו מנחות כל המנחות והאשיות בכלי טעויות
שלם מהנות סגן ייקק ובלילה ומתן סמן בכלי קודם לעשייתם ונראה דבולתו הני לכו
הכא דנתן סגני הוא נתינת סמן תחלה בכלי ויקק ובלל היא ייקק ובלילה דלקמן וכן
הכא וכן האס ה"ל למיתני בליה ברישא דיקק הוא ייקק אחרונה דמנדין כל
המנחות לעיקק בר מנחת מאפה לקמן בס' אלו מנחות שכן הוא הסדר תחלה ונתן
הסמן בכלי ונתן הסלת ולם נפוצין ונתן סמן עליו וטל וחזר ונתן סמן לקיים
מלת ייקק וקומן ע"כ. דגה"ה נר"ך עיין שלם זכר זה מנחה כשם מקום שהקמיה
תהיה אחר הליטה וגם ביד פ"ג דהלכות משה שהיה מנחה לא מוכרה ליה רק בליה
משמע שבת דבריהם ז"ל שהיו גורמים האי פירקא דבת פרק כל המנחות באו' מהס'
כמו שהוא בדפים בתלמוד וכן משמע ג"כ מדבריהם ז"ל דף ס"ח דבביר המהיל
קוצרין שכתבו סס גע"ס לקמן בס' כל קרבנות וכן דף ע' דביר המהיל תנא כתבו
סס ג"כ לקמן בס' אלו מנחות וכן משמע ג"כ מהך דברי רס"י ז"ל כמו שכתבתי
לעיל ר"פ כל קרבנות. וביד ספ"ג דהלכות מעשר: ד משקרב העומר וכו'. פ"ק
דפסחים דף י': ומצואין בשוק ירושלים וכו'. מ"ל. אפ"כ עיין בשולחן
מואלי: כמשקרב העומר וכו'. פ' כל מעשרין דף ל"ג. וביד פ' עירי דהלכות
מאכלות אפורות ט' ז'. ובסור י"ד סימן רל"ג. ועיין בת"כ פ"ה י"ד דפרשת
אמור: שלא ברצון חבשים. מפני שהיה נקטר קודם לעומר: בפי' רעז"ל כשקטר
קודם שיקריע העומר. כתב ההכס הר"ס ז"ל אי אפ"כ ע"י קצירה דאסור לקצור מלפני
העומר אלא ע"י קיפוף עיין בריש פסחים ע"כ: ר' יהודה אומר ברצון חבשים
היו עושין. בס"ק דפסחים כסמן ג' הארתי יותר ע"כ: כמשקרב העומר הותר
החדש ב"ד. אלא צמור תליא מילתא הוה למנוה מן הסביר להמתין עד שקרב
העומר אבל בלאו לא עברי וכן נמי הא דכתיב עד יום הביאכם וכו' למנוה וכן נמי
הא דתנן בסמוך העומר היה מתור צמדינה למנוה: אמר ר' יהודה והלא. פ' לולב
הנוול דף מ"א. ומפרש בגמרא דר' יודנה הוא דקטעי דסכר דרבי' ומדכין קלאר
ולא היא דרבי' מדארישא קאמר ומאי דתקין דרש והתקין כפי' רעז"ל: ובפני
שה וכו'. סס צפ' בגל מעשרין ונס' לגל הנוול דף מ"א ונס' בתרא דר"ה דף ל':
ד קצירת העומר היה מתיר וכו'. פ"ה דהלכות אסורי מצות חסן ס' י': אין מביאין
במנחות וכו'. פ"ק דמכלתין דף ה'. ואמר ריש לקיש הוה לא סנו דקודם לעומר
פסל אלא ביד' ובט' אלא ביד' אס הוה כשר דקבנר האר המורה מתיר אפילו
בזמן שבת המקדש קיים ומ"מ ס"ל דלמנוה מן המונחה אין שרייה של מנחת העומר
לאכלין עד הבאת העומר כדכתיב עד הביאכם ועומר וכמו שכתבתי לעיל בסמוך.
עוד גרסין בגמרא אמר רב נתנן בר יצחק לדברי ר' יהודה בן נחמיה דתלי טעמיה
דקודם לעומה פסול כהואל ולא חומר מכללן אלא הדיוט נכסים בכורים שהקריבין
קודם לעומר כשרים דהיינו מותרין להדיוט קודם לעומר דעומר אינו אופ"ר אלא כן
דגן ולא יין והא דקתני מתני' אס הוה פסול לאו אכזריים דפירוח האילין קלי שאס
אירע שכתבו עניני קודם לעומר והוה מהן יין לנכסים קודם לעומר כשרין. והאם
נגמרה דמאי דאמר ר' יהודה בר נחמיה טעם הוהן זס לפי ר' טרפון וזהו פ"ו
לא האריך ימים אחר שאמרו מפסח ועד ערבת: בתו"ש ד"ה ואס הביא פסול
ז"ל ולי נראה דתרחי קאמר וכו'. הגר"ה ב' ע"ה גרס' עגרי דהלכות מאכלות
דתרחי קאמר: ד הרי אלו חיובין בתו"ה וכו'. ביד גרס' עגרי דהלכות מאכלות
אסורות וסימן ד' ובפי"ד ס' ה': ואסורין בתדש טלפני העומר ומלקצור
כל פני הפסח. עיין במ"מ ברפ"ק דהוה כי סס מתניא מתני' וסס הארתי וכתיב
בפי' הרנמ"ה ז"ל וזהו' ונאקור מלפני הפסח היינו לפני קצירת העומר אבל כיון
דפסח יום עונ הוא ולא קרי משה קמי לפני הפסח ע"כ. ובסור י"ד סימן רל"ג:
ד קוצרין בית ד' ושלחן ושבעמקים. פ"ק דפסחים דף י"א ובפירקין דף ס"ח.
(א) ע"י כרגס"ה.

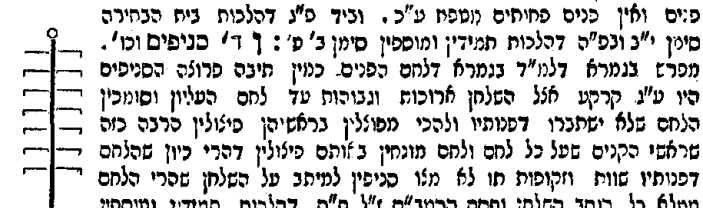

בפי' רעו"ל כגון בית השלחן וזית העמקים ע"כ. אמר המלך כן הוא הלשון ברש"י ז"ל מונה בכתובת די כגון בית השלחן וזית העמקים לאמרין כפרק כל קרבתו אין מביאין מכות השלחן ומכות העמקים נמי רשות הן כדחתן הכס אין מביאין כבורים מפירות שבמקום לרשות הס וכו"ל דאין מנחה בזה מס' ע"כ: אבל לא גורשין . [הגדה"ה לשון ספר לקח טוב בס' אמור דף ז"ה אבל לא נודשין לפשות נדים דכמה להשגח לטעמי משניין ע"כ] משום דנגדיה ליה פסידא כו' [עו' חו"ט]. חוס' ו"ל בדף ס"ח. ורש"י ז"ל פירש וז"ל וקוצרים לפני העומר וכו' ואת"ל דאר"מ לעיל ומואלים שוקי ירושלים מלאים קמה וקלי שלל ברזון הכמים דגור. דילמא אתי למיכל מיניה הוה הוא דעסקי ביה מובא בקצירה ומחינה וקלייה והרקדה ועוד דשלל במקום פסידא הוא אבל אנשי ירושו דפסידא איכא וקצירה לתוך שריא לכו מודה ר"מ דברזון הכמים הוה. הו"ע דלא שרי נדיה עכ"ל ז"ל. וכתבו חוס' חילוניות ומיאו קסה מר' יודה דקמי ברבייהא אזו ואלו עושין שלל ברזון הכמים וגני קמה וקלי קאמר ר' יודה ברזון הכמים היו עושין ואת"ל ליהא פסידא והוה לן למיחש כי נדיה וז"ל דחשיב עיטור ירושלים ועוד עולי רגלים כי פסידא דקצירה. ובקצירה אמרינן לקמן סמי כהאן קצירה ור"מ לא חשיב לעיטור פסידא ע"כ: ולא מירחו בידים חבמים. מהני' דקמי ולא מיחו ר' יודה היא דל"מ דלפני עליה בבריייהא קטייה כלל לא היו אפילו במחירין נמוות של הקדש וכו' אלא דשלל ברזון הכמים היו עושין אלא ודאי מדנקט מתניתין לישא דמיהו ר' יודה היא ומס' סריך בגמרא וסבר ר' יודה דקצירה דאנשי ירושו ברזון הכמים הואי והתניא וכו' א"ר יודה ואלו שלל מיחו בידים הכמים וכו' וקוצרים וגודשים מלפני העומר מחינה הוא ללא הואי אבל שלל ברזון הכמים היו עושין. ומשני סמי מדיהא ברבייהא מלת קוצרינן: וקוצר לישורת ובאביר לבהמה. כו"ל. ואיתה בס' כל שש דף כ"ז גבי לא תכלנו אחד חיסור אכילה ואחד חיסור הנהא במשמע ופריך והרי חד דרממנא אהרה לא תכלנו ותנן קוצר לשחת וכו' ע"כ רש"י ז"ל קוצר לשחת להאכיל ללמד. ומאכיל לבהמה [הגדה"ה כתב הר"ם ז"ל ומ"נו גם הקוצר לשחת היינו דוקא לבהמה ע"כ] חטים גמורים ע"י קצוף. והקשו חוס' ז"ל דהא בגמרא מוכח בהדיא לבהמה איירי וכולה חלה מילתא קמי ותרו דהא דייק סתם מהכא דטרי מדיהא סמין דקאמר ר' יודה שימתי ברזון כשהחיל עד שלל הביאה שלל אלא שני משכניה שלל ע"כ. והתם בפסחים חזון דמקמי דאיכא דל"מ אף משכניה שלל יקוצר ע"כ: אף יקוצר ויאכיל מדיהא שלישי. כד ז"ל. ומה שפי' רעו"ל דהיינו שלל אחרון של גמר בשולל לא מאלתיו רק בפירושו של הרמב"ם ז"ל: **ב** בפי' רעו"ל פי' אחר כריכות הלומות גדולות אמר המלך כן פי' הרמב"ם ז"ל ורש"י ז"ל פי' בלשון ראשון כן אבל כתבו חוס' ז"ל עליו דאי אפשר לומר כן כמ"ס חתומים: אבל בענין צבתיים. דמהא דאפשר לא טרחין. וז"ל הרמב"ם ז"ל ע"כ בעלכות תמידין ומוספין י"ד סימן ו' ואת"ל שמועד לקצר לא יעשה אותן כריכות כדרך הקוצרים אלא ייהם נבחים ע"כ: לא מצא יביא מן העובדים וכו'. דהתיב ואם תקריב מנחת כבורים וקרא יזירה הוא דהא כתיב כפי"ה דקרא תקריב את מנחה כבורים אלא לומר שלל מנח קמה יביא מעמרים לא מנח לא יביא יבש והאם קצר ביום כשר דתקריב משמע כל שהיה אף מעמרים תקריב מ"מ שאתה יכול למונאו בין ממוקם רחוק דהוי יבש עד דלחי לעורה בין ממוקם קרוב דהוי לא תקריב ואפילו בשבת תקריב ואפילו בשמוחה. פי' כולו נמך תקריב יזירה דייש לכו: בקצר ביום כשר. בגמרא פריך וזאתן כמ"ס שני דמנלה כל הילול כשר לקצירה העומר וכו' זה הכלל דבר שמונאו ביום כשר כל היום דבר שמונאו בלילה כשר כל הלילה קמי לילה דומיא דיום מה דיום בלילה לא אף לילה ממי ביום לא וירדך רבה דמחני' דהא דקמי נקצר ביום כשר רבי היא דמנכר קצירת העומר שלל ממוחה מוס' דל"ל דקצירת העומר לא דהיא שבת דהיא היה עומד ומקריב מנחה העומר וממלח דידו חס' פי' אחרת אומרים לו הלא אחרת וקוצרה ופוחה: ביום וירא בר"ל פניו עליה וכו"ל שכל עומר שנקצר שלל כמלווה פסול וההיא מהני' דמנלה דאנר"ס היא ור' אלעזר בשי"ט ר' עקיבא רבו של אביו אמרה דתנן כלל א"ר עקיבא כל מלאכה שאפשר לו לעשותה מע"ש אינו דוחה את השבת ולא ס"ל כותיה דר' אליעזר דלפני אדר' עקיבא בפי"ס דמסכת שבת ובפסחים פ' אלו דברים ולקמן בפי' שתי הלחם משום דשמויה הוא ובהא ס"ל כר' ישמעאל דאמר בפי"ק דשביעית יאהא קצירת העומר שהיא מזהב ודוחה את השבת ואי ס"ד דר' אלעזר ס"ל נקצר שלל כמלווה כשר אמתי דהי שבת ויקצירה מע"ש דהא ס"ל כר' עקיבא דכל ש"פסר ליעשות מע"ש אינו דוחה שבת אלא מדדתי שבת ש"מ נקצר שלל כמלווה פסול דמלווה לא הויה אלא במלואי י"ס ולא מע"ש וגבי לילה נמי מלווה בלילה ולא ביום ופסקו חוס' ז"ל הלכות כהנס שנה במנלה. ועוד פריך בגמרא סיני אמרת דרבי פבר אין קצירת העומר דוחה שבת הא מוזן הוא דשעתא ליה דלאר נקצר ביום כשר רבי היא דהכי אמר צבייהא דמיתו בגמרא וכדמצינן לעיל בסמוך וקמי דוחה את השבת מאי לאו לקצרה ומשני לא להקצרה: ומצונו לקצור בלילה. חוס' דסירקין ס"ו וירוש' ספ"ק דר"ה ודמ"ס שני דמנלה:

חוס' ז"ל פי' מדלא כתיב ולא תחסר לחמו מוכיח דלחם לשון וכו'. וכתוב בתוספתא י"ט ושמינין דמנחתו לא נרטיין כגמרת הפסחים דנרטיי גבי לחם הפנים שנים ואחד לשון וכו' מדלא מיתתי לה מהכא דנשנה בלשון וכו' וכן בגמרא גרסינן אחת ושתיים [הגדה"ה פי' ר"ל דנוסחא השנה בסדר התלמוד לחם הפנים ילוסח אחת אחת ואפסית שנים שנים וכן הוא אשילו בתלמוד המונה ע"ה כעב זללאל אשכנוי ז"ל אכן בגמרא בדמי לחם הפנים גרסינן ליה בלשון וכו' דאמר לחם הפנים כולד עושין אחוה וכו' וכן ג"כ איבעיא להו לחם הפנים נפסל במסעות או אינו נפסל וכו' וכן ג"כ במקרא ולחם התמיד עליו יהיה וולחם] ומ"מ יש לי תמיהות על דברייה כו' ומה שכתבו מהמקרא דבלשון וכו' דאמר מודכתיב ולא יחסר לחמו זו אינה ראייה כלל שכני יחסר מוסב על האדם וכענין שנאמר ביוחאל לנטון יחסרו לחם ומים כו' ע"ס. ומה שכתב דאינו ראייה כלל שכני יחסר מוסב על האדם אינו רואה הכרח לפרש כדבריו דקמי אחרם ואפילו קרא דלמטון יחסרו עליו שביד בנקודת פתח והבסך דהקפא הוה מפוסגא להו דקמי אחרם ואפילו אכל מלת לא יחסר לחמו שהיה בסול ודאי לע"ד דקמי אחרם כדברי החוס' ז"ל: לחם הפנים ילוש. הר"ם פי' אלו עובדי דף קל"ג וביד פ"ה דהלכות תמידין ומוספין סימן ו' ובפ"ח סימן ו'. וכת"כ פי"ה דפרשת אמור רוב פירקין: **ב** אחד שתי הלחם ואחד לחם הפנים. ביד שס פי"ד סימן ו' י' ובפ"ח סימן ז' ח': ובגמרא שבת פ' ר"א דמילה ס"ל לר' אליעזר דשתי הלחם ומכשיריהן דוהין א"ז השבת ע"ס: לישורת ועריבתן בחוץ ואפיייתם בפנים. לא תחכירא טעמא דהא מילתא בגמרא וכו' לשון רעו"ל וכן ג"כ בפי' הרמב"ם ז"ל. אמר המלך פי' דנגמרא מקשה דמקמי דרישא לישתן ועריבתן בחוץ אלא מדה יבש השערון שגמדרו בו לא תקדש דאי תקדש מינייה מילתא אי אפיק לכו אכריאי ומדקמי ואפיייתם בפנים אלא תקדש מדה יבש והוקשה בזה רב ששה אע"פ שהוא חסך גדול ומסדר התלמוד למאי קשיא דילמא עשרון לא מוקדש תגור מקדש והרט אלא אי קשיא הא קשיא דמקמי ואפיייתם בפנים אלא תגור מקדש וכדן תמי וליין דהוה את השבת א"כ אפסלי לכו בלילה וכוה הוא שוקדש רב ששה אלא חסך גדול וקשה ומחודד כבדול ותרלו חוס' ז"ל לקשיית הגמרא תננה פי' ששנה זו לא שנה זו. ובל"ג דמקדש התלמוד בלשון דילמא דהוי לשון דמיה דמילתא ס"ל להרמב"ם ולרעו"ל כמנכך דהרשו דלא אכריאי טעמא דמילתא ועיין בספר קרבן אהרן ספ"י דפ' אמור. אכן בתוספתא יוב עיב אחר שהביא סינית הגמרא כתב הא קמן דהך מילתא לישתן ועריבתן בחוץ ואפיייתם בפנים אימתכיר טעמא משום דמדות יבש לא תתקדש אלא ודאי דנגמרת הרמב"ם ורעו"ל לא היה כן מאי קשיא וכו': **ה** חביתו כ"ג. פ' ההלכה דף נ': לישתם ועריבתם ואפיייתם בפנים כו"ל. ע' בחו"ט שביטא מהחוס' בזה"ל כדאיתא בתוספתא דקמי ממה י"ט מה מעשה כלי בפנים שמינהו והרקדו בחוץ פי' הגדה"ה כן הלשון בתוספתא אפילו בתלמוד המונה ע"ה רב זללאל אשכנוי ז"ל אהינס לכחי חשתיה בתוספתא פי"א ומלתייה סס הנוסחא כן מחוח י"ט כהם מעשה כלי בפנים סימונך והרדקתן בחוץ לישתן ועריבתן ואפיייתם בפנים וכו' כשרות וכו': **ט** טהורן והרקדן בחוץ ואינם דוחות וכו' כו"ל: כלל אמר ר' עקיבא וכו'. ועיין במ"ס ר"ם ר"א דמילה. בסוף פי' רעו"ל דכיון דמקדש בכלי. אמר המלך דכתיב על מהבית וכיון שנתקדשו בכלי נפסלין בלילה כדתנן בפי' שני דמנלה המנחות משקדשו בכלי נפסלין בלילה. וביד פ"ג דהלכות תמידין ומוספין פי' י"ח י"ט: **ד** יש בהן טעשה כלי בפנים. ועיין במ"ס לעיל פי"ג סי"ד וכן ביד פי"ג דהלכות מעשה הקרבנות סימן כ"ב. ושאר השנה ס"ה דהלכות תמידים ומוספין סימן פ' ובפ"ח סימן י' ואיתה בחסוכות הרשב"א ז"ל סימן ל"א וחקפ"כ: ביצר שתי הלחם. ובגמרא אין סס גרסת מלת כילד: ארבהן שבעה. הלכה למשה מסיני. וקדושתיהן ד' אצבעות בכל קרן וקרן מדויק בנק דק לקרן וארצו ד' אצבעות וארץ בנק של קרנותיו של לחם הפנים שבע אצבעות כל קרן וקרן הרמב"ם ז"ל: לחם הפנים ארבו עשרת ורחברי חמשה כן ז"ל: שיהא לו פי"ם. דפנות לשון אחר שיהא לו פי"ם וזוית וכן הן הקרמות רש"י ז"ל. והתי"ס העיקר ל' רש"י ולא ראה שהכר בל' רש"י ז"ל מלות לשון אחר כמו שהעמקנו אינו וראיתי שהגיה הר' יוסף ז"ל לפי המיד לחם פנים שיהא לו פי"ם ס"א שיהא לו פי"ם הרבה: **ה** ובסוף הפסחים וטחצה כמאן וכו'. נל"ט דבעודו בנק כופלו וכן שטמתי שירשו ג"כ קתת מחכמי הדור דדוחק לומר דכופלו לארר אפיייתו דמעשה נסס גדול הוא וזל אישתמתי לזכר הנא דלמשנין האי דחוסא בהדיא. ולא מלתייה סס מפרס שדבר בזה דבר מפורש ומבואר בהדיא אכן ראה זה מלתייה ספי' הרמב"ם ז"ל בפרשת תרומה והובא סס בפי' הרב ה"ר אליה מורחי ז"ל וז"ל המצטרך לעניינו אכל הדפוס כהלשון של בנק ששני כמדוהו של לחם וכשיעורו ארבו ששה ורחבו משה וקדושתו ו' אצבעות וכו' מוסיפין הבנק ומודרין אותו ומתקנין מדוהו ע"כ וכן משמע קתת מפי' רש"י ז"ל וחוס' ובפרס מן הלשון של רש"י ז"ל שאעתיק בסמוך וז"ל הרמב"ם ז"ל בפי' המשנה ספ"ג ומכתיב יומא ולחם הפנים עב היה כמו שיצאנר במנחות אכל היו מתקנין אפיייתו דכופלו עב סכיו מוספין אותו כמו שיצאנר במנחות והוא היה חכולית שהשניו ותקון האטיה במלאכה שיהיה ידועה אלא ביה גרמו ע"כ. ועובי כל חלה פי' הרלב"ג ז"ל בפרס' תרומה דלפי דעתו היהיה פחות מאלבע: בפי' רעו"ל וכן כן הקרנות ע"כ אמר המלך מלתייה בפי' כתיבת יד לרש"י ז"ל וכן הן הדפנות ע"כ

פרק יא שתי הלחם. במקרא ובמשנה לשון וכו' ולשון נקבה דהכא תנן שתי הלחם ובשמואל כתיב גבי שאלו ונתנו לך שתי לחם ולקחת מידם ולעיל פרק ואלו מנחות קרי ליה לשון וכו' דקאמר בזה מלמה גדול וכתוב ולא יחסר לחמו

ע"כ. ו. וס מסייע למה שכתבתי דנשדו בלזק טוטל, וז"ל הרגמ"ה ז"ל לחם המים עושים אותו כמין חיבה פרוצה פי' פיתול הקיר העליון שלה ושהי קירות של ארבע מלאך ומלאך ולא נשאר בה כי אם תחזונה ושהי קירות של רחבה כך לחם הפנים מקפלין ושהי מלמטה בראשו מלאך ומלאך ע"כ. וכן מוכח נמי ממה שפירש רש"י ז"ל בגמרא אלא דגריסק בנמי' עלה דמתני' א"ר יוחנן לדברי האומר ספחים ומחזה סיפ [הגה"ה גט"ז כי בזה יתורן נמלא ארכו ממלא כל רחבו של שלחן דקמני מתני' דנראה שבזה מותר וכדלדיק בנמי' בפי' דהולין כמו שכתבתי שם סימן ד' ה' וראיתי שמחך ה"ר יוסף ז"ל מלת כל]. ומלא שלחן עולקש ע"י ספחים למעלה. לדברי האומר ספחים כופל נמלא שלחן מקדש י"ב ספחים למעלה ופרכין והאיכא קנים ומשני שקיעי משקע לכו ע"כ ופי' רש"י ז"ל ע"י ספחים ספחים ומחזה לכל לחם וכן ע"כ הלוח וז' על גב ז' נמלא שלחן מקדש וכו' וז"ל דאי יסבב בחוור השלחן מידי בחור פי' ספחים מקדש ליה ליספל בלינה. והא איכא קנים שבין כל לחם והלח ואיכא עפי ומשני משקע לכו פי' פנימות עושה בלחם הפנים עבוד שהיה בלזק והקנים היו משוקקים בזה ואינם מניחין הלחם עכ"ל. עוד בפי' רש"י ז"ל רמ"ה רמ"ה עושה וכו' אמר המלקט פלוגתא דר"מ ור' יהודה בפי' דמסכת כלים: והלא כבר נאמר ועליו משה בנשה. בצרייתא פרק אלו נאמרין דף ל"ז וגם הכא בפרקין הניא ונחא על המערכת בלינה וכה רבי אומר על כסמון אתה אומר על כסמון או אינו אלא על ממש כשהוא אומר וסכות על הכרון דלך כרחק לאו על ממש דהאי מנינה הואי פרכת ולא היה סךר הוי אומר על כסמון. ואיחה נמי בפי' כל המנחה דף ס"ב וכמו שכתבתי שם סימן ו'. ובפרק על טעם דף ל"ז ע"כ נבדק יום טוב שדף ק"ב גרסין וכמה פה טעם אמר רב הוא טעם שכן מזינו בלחם הפנים טעם ופי' רש"י ז"ל שכן מזינו בלחם הפנים שהוא אומר לכה חמץ כדאמרין במנחות כל המנחה אשר הקריבו וגו' לרבות להם הפנים לחמוץ לאזהרה שלא יתמזו ואס"ה עובי דפנותיו טעם דהיינו לחם שהיה לו פנים ואין קנים פחיתים ומטעם ע"כ. וביד פי"ג דהלכות ביה הבחירה סימן י"ב ובפי"ה דהלכות תמידין ומוספין סימן ב' פ' ד' בפינים וכו'.

מפרש בגמרא דלמ"ד בגמרא דלחם הפנים. כמין חיבה פרוצה הפנים הפנים היו ע"ג קרקע אלא שגמלא ארובות על לחם העליון וסומכין הלחם שלא ישתברו דפנותיו ולהכי מופלגין בראשיהו פיולין הרבה כזה שראשי הקנים שעל כל לחם ולחם מונחין בזותם פיולין דהיי כיון שהלחם דפנותיו שוות וחזקות חו לא מזו הכיפין למתב על השלחן שהרי הלחם ממלא כל רוחב השלחן ופסק הרמב"ם ז"ל פ"ה דהלכות תמידין ומוספין כ"ר תניא ד"ר הכי דכתיב חיבה פרוצה היה ודלא כ"ר יוחנן דאמר כמין ספינה רוקרת אע"י דתניא ספינה וכן שם פסק מהר"ק ז"ל משום דר' חנינא בר חמא הוי כמו חנה וקשים טובא עושה עליו רבי ליטב בראש. עוד בגמ' מה"מ דעבידין סיפין וקנים אמר רב קסינא כו' מוחיב רבה כו' הדר אמר רבה כו' בני האי שיעורא לא מיעוש פי' רש"י ז"ל בני האי שיעורא שמתמן מע"ס ערבית ולמהר בתי. היום מוסקין ומסדר הארדים בלזק קנים ולמזלי שבת מסדר הקנים בני האי שיעורא דהוי לילה והאי יום לא והאי יום ולינה של שבת הבאה לזו לא מיעושא וכדתינא נכנס קנה וזאומין ומניחין להרכו של שלחן וממ"ש נכנס ומנייה ראשה של הלה ומנייה קנה החתיה ויתור ומנייה ראשה של הלה ומנייה קנה החתיה ד' הלוח לריכות שלשה שלשה קנים העליונים אינה לריכה אלא שנים לפי שאין עליה משאוי התחזונה אינה לריכה כל עיקר לפי שמונחת על ספרו של שלחן שהוא של זכר היה דקריד ולא מיעושא וכתבו חוס' ז"ל לא סדור קנים דוחה אע"י דאין שבות במקדש האי עלסול לאו משום שבות הוא אלא משום דמחוי כבוני וסותר כן פי' בקומראם ולא משמע כן בריש כל הפלות דאמר קנים קודם התרה כלים נטה משמע דליכא אלא איסור בעלמא ואשכחן נמי דאסור במקדש כגון זיר העליון גרסה שמה יקע ויגר המונח בפי' בתרא דעירובין עכ"ל חוס' ז"ל וכן תרזו ג"כ שם בפי' כל הכלים דאשכחן כמה שבותים שגזרו עליהם במקדש. ועיין במ"ש בפי' דמסכת ספחים סימן ס'. עוד בגמ' תניא ר' יוסי תמר לא היה שם ספחים אלא מסבתו של שלחן היתה מעמדה את הלחם אמרו לו מסבתו לזד מסה היתה פי' לזד גרזיו אבל דף העליון היה חלק משני יתרו ואין לו בית קבול ופי' חוס' ז"ל יוסי משמע דאין ריך מעמדה אלא חלה התחזונה ע"כ ועוד הקשו ז"ל תימא לר' יוסי מה הן קשותיו ע"כ. וביד פי"ה דהלכות תמידין ומוספין סימן י"א וכתב שם כתאי קנה חלול כדי שחאה הרוח מנשבת בניהו וכן פי' רש"י ז"ל בפי' החומש. ואיחה בפי' כל הכלים דף קכ"ג וכחוס' ר"ם לולב וערבה וע"ס: ושישטין מע"ש ויתבתם לארבו של שלחן. ח"ל הרגמ"ה ז"ל ונתן לארכו של שלחן ע"כ. והנפשה מפני שכל הכלים שהיו בנקשן ע"ג הארץ אריכן לארכו של בית כפי' ז"ל: וכן שני שלחנות דיר באולם מבפנים על פתח הבית אדרת של בכס ואדרת של רבי. גרוב ספרים בריקין של שיש וכן מוכח במסכת ספחים פי' המתחיל שלשה עשר דתן י"ב שלחנות היו במקדש ה' על שיש צבית המסבחים ושנים נמערבו של כבש אחד של שיש ואחד של כסף ושנים בלזק אחד של כסף ואחד של

וכב מתחום ז"ל והביאום הם ז"ל למתני' בפי' לולב ומרכה דף מ"ח כאשר כתבתי שם בפי' ט'. ועיין במ"ש בפי' שני דסקלים כ"ד. וכן ביד שם נבלטת בית הבחירה פי' כתוב ג"כ אחד של שיש וכו': בפי' רש"י ז"ל על פתח הבית אלא פתח הסיכל כתיבתה ולא היא מניחים שם אלא להראות שמעלין בקדש וכו'. אמר המלקט כן פי' רש"י ז"ל במתני'. ובצרייתא אשר בגמרא קודם תמידין פי' כדמקלו כשמעלין לפתח מניחין אותו עליו ועומדין לפוש ע"כ: ששעלין בקדש וכו'. שפי"ד דהלכות כלי המקדש ושאר המשנה פי"ה דהלכות תמידין ומוספין סימן ג' ד' ה' וברפ"ה דהלכות עבודה יום הכיפורים: ד' בהנים נכנסין שנים בידם שני שנים שני שנים של לחם המערכת ושנים בידם וכו'. כך ז"ל. ואיחה בפי"ה דמילה דף קכ"ג ובפי"ק דמלכות דף ז': ור' בקרייתין לגניחה. והניח את הימים והסח בפי"ק פשטין ממתי' דקומיין מכני שע"ג קרקע דאי איחה דאין קומיין ליתני דכהן אחר נכנס להגביה השלחן בשע"ג סלוק הביינין דהא סלוק הביינין מהירין את הלחם כקומין שמתיר את המנחה אלא מולא מנייה ש"מ קומיין מכני שע"ג קרקע ע"מ: והבבנין עובדיים בצפון. והניס הר' יוסף ז"ל בכנסין וכחך כן מלאי וז"ל לפרש דה"ק אותן ארבעה שאצטרו שהיו נכנסין. ע"כ: ופניהם לדרום. וכתבא כמ"ד שלחנות מזרה ומערב מונהין ורחנן לפון ודרום רש"י ז"ל: אלו מושבין וכו'. ירושלמי רפ"ק דיימא: וספרו של זה בצד ספרו של זה כך ז"ל: ר' יוסי אמר אפילו אלו נבשלין וכו'. וכן א"ר יוסי בצרייתא אפילו סלוק את הישנה שמרית וסידר את ההדשה גרביה אין בכך כלום: אף זו היתה תמיד הירבוש ונתגלם וכו'. כך ז"ל ופי' רש"י ז"ל הילוכם כמו הוליסם: חל יום הכיפורים וכו'. ירושלמי דפסחים פ' מקום שכתבו דף ל"א: חל להיות ע"ש. תוס' פ' שני שעירי דף ס"ו: והבבליים. כהניס שעלו מבבל ירושלמי פי' בתרא דמסכת פאה ופי"ג דמסכת עירובין ובגמרא מפרש ר' יוסי בצרייתא לז"א בנליים היו וכו' דמפרש רש"י ז"ל ואמר לו ר' יהודה שמשחתו היתה מבבל תנוח דעהך שהנחה דעהי: ר' יוחנן אמר את הביינין בשבת פסולה. יש שונים פסול יש שונים בכולה מהני' פסולה ולא משמע כן מפי' הרמב"ם ז"ל: ה"ג בנבא מיעשא בידר את הלהם ואת הביינין בשבת והקטיר את הביינין לאתר השבת פסול ואין חייבין עליו וכו': בפי' רש"י ז"ל בסוף פירושו ריך להכי הלך לא מוספל בלינה לאחר השבת עד למזלי שבת שני. וביד בפי' דהלכות תמידין ומוספין פי' י"ג י"ד. וכתב שם מהר"ק ז"ל דרבינו ז"ל גורם נוסח המשנה כך סודר את הלחם בשבת ואת הביינין לאחר השבת והקטיר את הביינין בשבת פסול ואין חייבים עליהם משום פגול נותר ועמא. סדר את הלחם ואת הביינין בשבת והקטיר את הביינין לאחר השבת פסול יחייבין עליו משום פגול נותר ועמא. סדר את הלחם ואת הביינין לאחר השבת והקטיר את הביינין לאחר השבת נכסל הלחם. הקטיר את הביינין בשבת לא נכסל הלחם כיצד יעשה יעשה לשבת הבאה וכו' ע"כ: סידר את הלהם ואת הביינין לאחר השבת. ביזמא פי"ג דף כ"ט רמי עלה מהביא דמי אנוס דר' אבין ומשני לה. ואיחה נמי בפי' המונח מקדש דף ס"ט דהיינו פי"ג ובפי' שתי מדות דף ל'. ומן החוס' דפי' המונח מקדש דף ס"ו היה משמע קת' דלא גרסיין בנבא בצרייתא מלת פסול ע"כ. וגם בפי' שתי מדות דף ל'. וליחה אלא דהסח דייקי ליטבא יתירה דאפילו היה על השלחן וכו' דהכי משמע שהוא נתינת טעם אהיבא שסדרו אחר השבת דלכך לא חיישיין עליה משום דכלל לחם הפנים כגון הסודר בזמנו אפילו הוא על השלחן ימים אין בכך כלום ומיהו ע"ג כרחין לאו טעם נמור הוא דהכא הייט טעמא משום דכלי שרת אין מקדשים אלא כנסדר בזמנו דלמנחה בפי' שתי הלחם דייקי' מהכא ואי פי"ד כלי שרת מקדשין שלא בזמנם ליקדוש וליספל ע"כ (ב): שאפילו היה יער השלחן ימים רבים. בערוך צערן כן משמע דלא גרים מלת רבים שפירש ימים שנה תמימה ואפי"ס שרש"י ז"ל לא פירש כן מ"מ משמע דהתרא כן הוא לזא גרסי' מלת רבים וכן בתוס' בפי"ג לולב וערבה ליה וכן בגמרא דפי' המונח מקדש ליה ולא בחוספת דפי' שתי מדות גם כסדר יריאם סימן ס"ח ליה. גם הר' יוסף ז"ל מחקק וכחך כן מלאי דל"ג רבים ופי' כפי' הערוך ז"ל: וכן שתי הלהם וכו'. כולה מתי' פרק אלו עובדין דף מ"ו ויליף ההם דלוי' דוחין י"ט דלאמר קרא לכס ולא לגבוה ואע"ג דחובת היום הוא: נאפות מעי"ם וכו'. חוס' ר"ם שנתן השף דמעינה: נאבל ל"א. כגון שזכו עדים מן המנחה ולמנחה ביום תמימי דעוהתין אותו היום קדש ולמחר קדש כי הכי דלא לגזלו ביה לנשה הבאה כו' אבל אם באו עדים קודם המנחה א"כ למחר ביום ששי חול נמור הוא ויכולין לאפות לחם אחר ביום הששי ולחם הראשון יסדה דאין התמור מקדשין כיון דקסבר דלזינו דוחה לא שבת ולא יו"ט שאם היה מקדשן א"כ יפסלו בלינה כיון דלופים אותו קודם יו"ט שם פ' אלו עובדין דפי' דף א"כ אפי"חה דוחה י"מ קסבר דאין התמור מקדשן דפי' ז"ל שם פ' אלו עובדין וכן פי' שם פי' רש"י ז"ל עיין עליו: בפי' רש"י ז"ל ואל"ה הרי שנים עשר מינה וכו' הא לא קשיא וכו' אמר המלקט ולמזלי יום הכיפורים שהוא ליל י"ב סולתת אחרי יום הכיפורים שהוא יום י"א. ותוס' ז"ל חירזו כאן צוונא אחרינא וכמו שכתבתי שחירץ גם רש"י ז"ל שם פי' אלו עובדין והקשו כאן לפירושה דהיינו חיייל יום הכיפורים אחר השבת

כתב בזה"ל הגה"ה בתלמוד הרכ בללאל אשכחתי ז"ל מונה כך שטולתים ופשוים כדלתי הדוני וכל אית ע"כ. והיא מוסכת על דברי רש"י ד' י"ו פי"ה ד"ה והאיכא קרנ"ה שטולתים כו' שהניחם סתו"ס ג"כ ואוסף בהם מלות לכל זיות וכו' בפי' למינו. (ג) א"ה על דברי החו"ט שם כהן ד"ה פדו את הלחם ט' בזה"ל מ"מ גי' לא גם היא נוסחת בעלי תריסין והם החוספות כפי מה שדלתיא לגוים בפי' שתי מדות כו' בפי' בפי' מלאכ"ש כו"ל וכו' על דרך מלי לאורם לכאורה שכתבתי אני פי"ב.

השבת סה משמע ב' החילול דלא מיקלט בחד בחד בשבת אלא לאהרין שטוים לעולם אחד מלא ואחד חסר ומשנה זו שניה ב' שני דערין וקחתי רישא אין פומהין משנה חדשים המעשרין שנה ולא נראה לעבר ב' שני דערין וקחתי רישא אין פומהין משנה כהריוס וכו' וז' האריך בענין זה בחוספיותו ולא הכנה סקוור לא העתקתי מה דבריו וז' הנה הנס תמאס בשלימות בספר בנין שלמה לחכמה בללא שניתי אני ההדיוס ב' ע"ג כלו כסוף פירקין : ואינו דרוח לא את הישבת וכו' . י"א שאינו דוחה . וכבר ידעת דלית דוכתי שהשיץ במקום וי"ו כמו שאמר כירה דכפ"ק דיע"ו ויתכן שגם הוי"ו במקום שי"ן משרחת כאן : ואינו דרוח את יום ציום . אם הל יום הכסורים ע"ג אין לחם הפנים נאסח בו רש"י ז"ל וכתבו חוס' וז' ב' וא"ו עוברין מחק בקושרים יום אס דלא שייך ק"ס גבי שתי הלחם ופניהם מחק דמילתא דרשב"ג מתייבא בחר הנך חרתי בזבי דשתי הלחם ולחם ונחם ואחריויהו פליג רשב"ג וקס' יום אום משום לחם הפנים ונלע"ד דרש"י ז"ל שמחקו שם אין כונתו לומר אלא שהתלמוד אין לריך להביא שם סופא דמילתיה דרשב"ג כדפריך משתי הלחם כמו שהביאה שם כדפריך מלחם הפנים דשייכא גביה אכל לעולם דמורה רש"י ז"ל דמתני' גרסינן לה אע"פ שיש לדחות דלא משמע קן מלשון רש"י ז"ל שם ותו שאין זו שיטת רש"י ז"ל בתלמוד . ומ"מ יש להסתפק אי חוס' ז"ל הו גרסי הכה במתני' בבל לחם הפנים קודם בבל דשתי הלחם ע"ג ב' אלו עוברין בחוס' דכור המתחיל ואי אמרת דרבי שבת . וביד פ"ה דהלכות המידין ומוספין סימן ס' י . ובפ"ה סימן ס' :

פרק יב המנחות והנסכים וכו' . הוס' ז"ל פ' הנוצה מקדש דף ס"ו ודפ' התכלה דף מ"ו . ואיחא בתשובות הרשב"א ז"ל סימן ל"א וז"ל וקס"ב :

העופות אין להם פדיון . בשקדים הקדישין למומן מיירי אבל קדם מומן להקדישין נפדון כדתימא הכל היו בכלל העמדה והערכה ואפילו בשל מוס מעיקרו וכן לתינו לוי אפילו חיה אלויה עופות . חוס' ז"ל : כסוף סי' רעז"ל והשוותו והעבטם והלבונו וכלי שרת דקדשי קדושה הגוף ונשמאו לה מפרקי . אמר המלקט הימה הוא דנמנמא פריך בשלמה עופות קדושה הגוף כינהו דהן עמון קריבין ומשום הכי אין להם פדיון שלא נאמר אלא כבהים אלא עמים ולבונו שלא קדשו בכלי וכלי שרת כי נשמאו לפרקי דשא לאו קדושה הגוף כינהו אלא מכשירי קרבן הם ומשאי משום דלא שכיחו וז' הוה מסיק לכו לחולין חו לא משכחי גזברים מידי אצרינא לנורך העבודה לאפילו עמים לא שכיחי דכל עין שגמלא בו חולשת פסול לזבי מוצה ואע"פ שאלו הפעמים לא יאמרו בגמרא רק אלויה ששאל דאמר דמחמת ונסכים אפילו טהורין ופדיון וליה הלכתא כותיה מ"מ הפעמים הם נכויים לפידוש הפעם והאן דקיימא לן כהנהו אמוראי דס"ל דמנחות ונסכים טהורים אין נפדים ה"ג עמים ולבונו וכלי שרת אע"ג דנשמאו כטהורים דמו ועמים ולבונו לא אשכחו לכו קומתא כפירוש אלא דקא מריבין לכו מן והבשר ברבות עמים ולבונו משום הכה הקדש ועמים כמה דלא משפ' לכו לניזרין דהיינו בקיעות יסוח לא מתכשרי לכונו נמי כמה דלא קדשה בכלי שרת לא מתכשרא כלי שרת נמי אפילו לכו טהרה כולוה כטהורים דמו ומשמא דאפילו דאמר ששיפה העמים אין סומאזם אלא מדרבנן וקרא אסכתא בעלמא ועיין בהום' ז"ל שגרא מהוך טירושם ז"ל דלחר שפוי מקבלי טומאה מדאורייתא . וביד פ' שתי הלכות איסורי מוצה סימן ד' ה' . ונפ"ל דהלכות פסולי המוקדשין סימן י"ח ונה"כ פרשה ד' דפרשת נחוקתי : ב' האומר דרי עלי בבחבת וכו' . פ"ק דמנחות דף ג' וירושלמי דמיר ר"פ ב' א' הקדש טעות וביד פרק י"ו דהלכות מעשה הקרבנות סימן ז' ג' נ' ד' : וירי הרבחה לא יצא . גמרא ת"ר מה שהביא הביא . וירי דלרו לא יא' רש"א אף ידי דלרו נמי יא' ופליג ר"ם אכולה מתני' דקסבר קביעותא דמנח' ללו כלום היא ל"ג אמר זו ל"ג אמר עלי : זו להביא במחבת והביא בשרחשת וכו' ד"ז פסולא . בנמי פריך והא הניח לא קדשם כלי שרת וכיון דלא קדשם אמאי פסולות הו מני לאסדוריהו ולאזויי צווחם כלים שגדר ומשני אבוי לא קדשם ליקרב אבל קדשם ליסל ואמר אבוי לא שנו דפסולה אלא שקבעם בשעת גמר דלחר הרי עלי להביא א' זו במחנה אבל בשעת הפרשה דבשעת גדר אמר הרי עלי מנחה שזם ובשעת הפרשה קבעם ואמר זו אביא לשם גדר במחנה לא מופסלה מ"מ כלשר גדרת כתיב ולא כלשר הפרשה דעת הפרשה לא קבעה . וכתב ה"ר יוסוף ז"ל ב' א' גרסינן בבל דהרי עלי שתי עטרונות להביא בשני כלים וכו' קודם בבל דהרי עלי שתי עטרונות להביא בכלי אחד : כשתי מנחות שנתערבו . והנן ב' הקומץ רבה אם יכול לקמון מו בפני עממה וכו' לשון רעז"ל עד סוף . אמר המלקט כך פי רש"י ז"ל וז"ל גלין החוס' ז"ל פירוש הקונטרס דחוק הוא וה"י פי' לעיל שגדר בשני גלין והבשילוי בכלי אחד בללן מעט כר' אליעזר בן שקב דלחר אפילו מנחה של ס' עשרין אין לה רק לוי ופסולה מעט מבלוה חייבה והכא מיירי שבלל בשני כלים ואח"כ שזם בכלי א' לקמון ולכן הם כשתי מנחות שנתערבו ע"כ : ב' דרי עלי במנחה מן השעורים . ר"פ שני דמיר : ר"ש פומר . דס"ל אף בזמנ דבריו דהם נחפש וכו' ויסי דכתמורה פ' חמישי . וכתבו חוס' ז"ל דבגמרא רוצה ליישב דברי ב"ם ככולי ענמא אפילו כמאן דאמר אין אדם מוציא דבריו לבלול וסא דקאמר סברי לה כר"ס לאו משום דלגיני אדרבנן דר"ס לפיין מנחה אלא כלומר גבי מיר הו משקי טעמייהו כר"ס גבי מנחות ומיכו רבנן גופייהו מודו גבי גרונרות דלא הו מיר דדוקא גבי מנחה יביא מן החטים משום דשעורים שייכי גבי מנחה כדלכתמן מנחת העומר ומנחה

קנאות דכחות שעורים ולמנחה מעליה איכין אכל גרונרות לא שייכי למירוח ומעיקרא כי אמר הריני מיר לה הים דנעתו לגירוח כלל . ולחוקיה דמדיני מנחה ומירוח אהדרי הדיא דמקום שנתנו לר' יוסי לא סבר לה כר"ס לא אר"ס דפירקין קאמר א"ל אההוא דלקמן ב' הרי עלי עשרון דתמן הרי עלי עולה שאקריבנה בביית חוניו יא' ר"ס אומר אין זו עולה דעממא משום דלא התנדב כדרך המתנדבים והדיא דמדום איש רומי דפ' מקום שנתנו דמיא לה אבל גבי מנחה מן השעורים מודה דפטור כר"ס והיינו עממא משום דגבי עולה כי אמר הרי עלי עולה לא שייך בקדושתה וכו' אמר אח"כ להקריב בביית חוניו מ"מ קדושה היא וכיון דחל עליה הקדש חו לא פקע אבל מנחה מן השעורים לא קבל עליו מנחה מן החטים ומודה ר' יוסי דפטור ע"כ . ועיין כפסר קרבן אהרן פרשת ויקרא סוף עשירי . ואיחא למילתיה דר"ס ב' מקום שנתנו דף ג"ג ושם במיר . ובערכין פ' משקלי עלי דף כ' . וחוס' ס"פ שהוטה וירושלמי פ' ואי דף ג"ד . וביד פ"ו דהלכות מעשה הקרבנות סימן ט' : ד' אם אמר הרי עלי ס' וא' . הים' ס"ק דקדושין דף כ"ה ובפרק הספינה דף פ"א ונפי' רשב"ס ז"ל פ' מי שמת דף קמ"ג ודכ"ס כסוי הדס ודפ' בחרת דנדה דף ס"ו : אר"ש וכו' . ח"ק דר"ס היינו ר' יודוס : אלא עד ס' יבולין להבילל . כך מ"מ : אמרו לו ס' וכו' . פ' הקומץ רבה דף י"ח : בפי' רעז"ל והיא הנא סבר לה כר"ס דלחר כפי' שתי מנחות סימן וי"ו ועיין במ"ש המהרי"ל ז"ל שם דקדקת כר"ס קירוק ז"ל ושם הביא הרמב"ם ז"ל טעמו של ר"ס בציבור הדין : הן בל מדות וכו' . פ"ק דר"ה דף י"ג ובכתובות פ' הנושא דף ק"ד . כל מדות חממים כן העמידו יחד ולא חמוט . וכן כדנה מפמאה טומאת אובלין כבינה חסר שוממוס אינה משמאה טומאת אובלין . שגשה על שלשה טמא מדרג ג' על ג' חסר ינמא א' אינה משמאה טומאת מדרג : קורטוב . אחד מוס"ד בלוג דהיינו אחד משמנה בשמינית בלוג וכדפי' רעז"ל ברפ"ג דמסכת מקואות והוא משקל דינר . ויראה שפאן לריך להביא בפי' ר"ע ז"ל קורטוב שמינית של שמינית הלוג וכן פי' ז"ל הרמב"ם ז"ל שם רפ"ג דמנחות שפוא א' מס"ד בלוג והיא מה שפי' כאן שפוא חלי שמינית הרביעית והוא דינר כמו שפי' הוא ז"ל בספ"ה דהלכות מקואות שהוא דרהס וחתי בקירוב כמו שכתב שם הוא ז"ל ברפ"ג דמסכת מקואות . וכתבו החוס' שם ס"ק דר"ה דף י"ג דמדה הפומחה נקט ולא דוקא דלפלו פחות מכאן ואפילו חסר טפה אינו טיבל ע"כ : אין בחגדבין לוג וכו' . חוס' פ' שתי מדות דף ז"ל וביד פ"ו דהלכות מעשה הקרבנות סימן ו' י"ב י"ג ובפי' עשירי דהלכות המידין ומוספין ס' : ד' א"ר שרפון כהן פצינו וכו' . ב' שם כל התדיר לעיניו בברייתא דמתנדבין שמן הקריב קרבן מנחה דמני למחבת כי הקריב מנחה וכבש קרבן יתירה לידרם לאשמועינן דמתנדבים שמן וכן נמי איחא להאי ברייתא לקמן ב' עשרון דף ק"ו והק"ו חוס' ז"ל שם ב' כל התדיר דיש למנחה למה לי מוס מלוג כיון דלינף מקרא וספר קרבן אהרן ספ"ה ב' ויקרא הירץ שהמה מנינו הוא לומר כתי שגלמוד ששמן ג"כ מרבויה דקרבן ע"כ : אף השמן שהוא בא חובה בא גדרה . כך נראה שז"ל וכן הוא בתלמוד וס"ד יוסף ז"ל הביא יבא בלל . ופי' רש"י ז"ל אף השמן שהוא ב' חובה במחנה נכסים לדייתו שלח ושמן ויין גלל קרבן דע"כ ל"ס אלא כפי' עממו אבל במעורב עם המנחה לא פליגי והא קמ"ל דמ"ד מנחה דנדה גלי בה דמנחה דהיינו חמם מנחות בלח מנחת חלות ריקוסה הני אין פסי לא קמ"ל דה"מ דחמם ותו לא היכא דלחר מנחה סתם יביא אחת מחמם הללו אבל היכא דפרסי לנסכים פריש : שכן דוא קרב דוברתו בפני עצמו . כסוף לשון ז' רעז"ל נראה שז"ל אינו מעורב עם המנחה כמו שהוא בפי' רש"י ז"ל וכדמשמע ג"כ מפי' רעז"ל מדובר דלחר דשמן שהכל פי' רש"י ז"ל הוא . וביד רפ"ג דהלכות מעשה הקרבנות ורפ"ד וסימן ז' :

פרק יג הרי עלי עשרון יביא אחד . עשרונים יביא עניים . פי"ו דהלכות מעשה הקרבנות סימן ז' :

פירשתי וביא יודע מה פירשתי וביא ששים עשרון . גמרא מאן תנא אמר חוקיה דלא כרבי דאי רבי האמר יביא מנחות של עשרונים מא' ועד ס' ור' יוחנן אמר אפילו הימא רבי באימר פירשתי עשרונות אבל לא קבעתים בכלי דמייתי שתיין עשרונות בשיחין מאני דהאי דקאמר רבי יביא מנחות של עשרונים מא' ועד ס' היינו היכי דקבעם בכלי אחד דלעת מני לאהויי בכלי ולא ציור מהי ולא פסי מהכי . וכתב הרמב"ם ז"ל פירשתי בשעת גדר כמה עשרונים הייתי רוצה להביא ואינו יודע מה פירשתי יביא ס' עשרונים שמיני מתנדב מנחה גדולה של ס' עשרונים וכלל הנדולה יש אותה שגדר דלא כרבי דלחר לקמן קמן והביא גדול לא יא' דס"ל דלין קמן בכלל גדול ע"כ : מיוחדת . שנקראת מנחה סתם ואין לה שום לוי עכ"ל רעז"ל . אמר המלקט וסימן זה הוא שיהיה בידך שלא תפעה ותשכח אינו מנחה קאמר ר' יודוס שיהי מנחה שפחה בה הכתוב תחלה . ומלתי בקסד לקח טוב פ' ויקרא עלה מ"ו שכתב ח"ל אמר יהיה קרבנו לשון נוצר

יהיה והל"ל אם סלת יהיה קרבנו אלא ללמד שהמחנה מנחה סתם אינו מביא כי אם מנחת הסלת מן החטים שהיא נקראת מנחה סתם והאחרות יב' להם עם לוי' מנחת מנחת וכו' וכן אם אמר הרי עלי מנחה מן העשורים יבוא מן החטים קמה יבוא סלת ולמה נקראת זו מנחת הסלת יותר משאר מנחות שגם הם מסלת ומסי שהיא נקמזת כשהיא סלת וכל שאר המנחות אינן נקמזות רק אחר אפייתן עכ"ל ז"ל. וכן החימה שפירש דקדוק זה על ספרת ר' יהודה דלית הלכהא כותיה שגם בפ"י' להלכות מעשה הקרבנות כפי' כדעת ה"ק שיבוא אינו מנחה שיראה מן החמש מנחות:

ב מנחה בין המנחות. פי' או אמר מין המנחה תוס' ז"ל. וביד. פי'ו' להלכות מעשה הקרבנות סימן ה' ח'. וראיתי שהגיה ה"ר יהוסף ז"ל מנחה מן המנחה וכו' מנחות מן המנחות וכו' וכדכ' בן מלאחי והפ' האומר הרי עלי להביא מנחה או שאמר הרי עלי מן המנחה יבוא א' מן המנחות שנאמרו בתורה וכן האומר הרי עלי מנחות או מן המנחות שנאמרו בתורה יבוא שמים גמולתם המנחות שנאמרו בתורה אצל האומר פירשתי כמה מיני מנחות הביא ואינו יודע כמה פירשתי יבוא כל מיני מנחות שנאמרו בתורה והס' ה' כן ל"ל לפי' דבוי דומיא דפירשתי דרישא עכ"ל ז"ל: פירשתי ואינו יודע ביה פירשתי יבוא חמשותף. תוס' ז"ל. דמלתא דף ד' וכן ה"ר יהוסף ז"ל ב"א ואין יודע וכן נרמזין בכל הפרק ופי' רש"י ז"ל בסוף פירקין דלעיל חמש מנחות סלת ומנחת ומרשח והלית ורקיקין דמנחת מלפני סלת דבוכה לא תשיב דלוי' כהא נדבה אלא בתורה עם הזבח ולאו מנחה היא ע"כ. ובגמרא מתן חלף דלא מספקא ליה אלא בתמשה מנחות א"ר רימיה דלא כר"ם דהי ר"ם כיון דאמר מנחת חלות ומנחת ריקקים יבוא וה"ל לחטטה חלות ומד ריקק או לחטטה ריקקים ומד חלה ואל"ל סבר לה כ"ר' יהודה דאמר בפרק ואלו מנחות כל המנחות באות עשר עשר לספוק צ"ד מנחות סלת ומנחת ומרשח הרי שלשה ובמנחת מלפני איכא אחד עשר ספקות דלמא כולה חלות נדר ומנחת חלות ומד ריקק ושמה שמה הלית ושתי ריקקים ושמה ז' חלות ונ' ריקקים וכן גרועי חלות ואוספי ריקקים עד שמה כולה ריקקים. [הגדה"ה לשון הרנמ"ה ז"ל דאיכא לספוקי צ"ד מנחות כ"ד דדילמא פ' חלות ומד ריקק אמר או שמה חלות ונ' ריקקין או שבעה חלות ונ' ריקקים או שש חלות וד' ריקקים או חמש חלות ומחש ריקקים או ד' חלות ושש ריקקים או שלש חלות ושבע ריקקים או שתי חלות וז' ריקקים או חלה אחת וז' ריקקים הרי פ' היינו גרועי ואוספי עד לחלה אחת וז' ריקקים ואיכא לספוקי שמה כולה אמר ריקקים או כולה חלות או אמר סלת או מנחת או מרשח הרי ארבעה עשר ע"כ]. וכ"ש דאי סבר לה כר"ם דאמר החס שהים עשרה דאיכא לספוקי בשש עשרה פי' מוסף שהים על בני דלמירין דאיכא גרועי ואוספי עד לחלה אחת וז' ריקקים ואיכא אמר חלה אחת אפילו תימא ר"ם שמיני' ליה לר"ם דאמר מימיני ומתנה דתימא ר"ם וכו' ה"ג מימיני ומתנה שהרי הביא עשר חלות ועשר ריקקים ומתנה דאי אמר פ' וחד ריקק לחי' לנדרי והלמדת תהא נדבה וכו' ונאמרין חלות מעשרין זה לפי מה שכתב ורקיקים מעשרין זה לפי מה שכתב מלאח שבוה מנחת כן: פירשתי מנחה של עשרונים. בתוס' פי' ההודיה דף פ'. לשון הר"ם אהנה ז"ל לעיל דקחתי פרשתי ואינו יודע מה פירשתי יבוא מ' עשורים לא פליג רבי החס משום דקאמר פירשתי כמה עשורים ולא אמר מנחה של עשורים אצל הכא דקאמר מנחה דמשמע היא אלא בכלי אחד קבטה עיין בגמרא ע"כ: רבי אומר יבוא מנחות של עשרונים סמאדור ז"ל מ'. שהן אלה ובמנחה מאות וז'. [הגדה"ה לשון החס הר"ם כולימאן ז"ל פי' חמשה סבלה מרובעת ותלייר בה ששים שורות של שורה בה ששים רבועים קטנים ועלו בין הכל שלשה אלפים ושש מאות רבועים ואם תעביר קו בתוך הסבלה מאלכסון לאלכסון ותחלק הסבלה לשנים תמצא בכל חצי ששים שורות הראשונה אחת והשניה שהים וכו' שלש וכן כלם עד האחרונה שיש בה ששים והרי יעלה בין הכל אלף ואמנה מאות רבועים ולפי שהשורה האמצעית שעבר בתוכה הקו רבועים שבו תחלקו כל א' לשנים תריך כדי להשלים ששים חלואין מהם דהיינו שלשים אחרים שמוסף עליהם מחוץ והרי בין הכל אלף ואמנה מאות ושלשים ע"כ]. כ"ד קח צידך [כו' עיין בחוסמת יום טוב] וכן כולל למנות פ"ים דתנ' דעולין לע' כ"ד ז' וי"ג הם עשרים. וכן ה' וי"ב הם עשרים. וכן פ' וי"א הם עשרים ועשרה הרי שבעים. תוס' ז"ל. ובגמרא צברייתא פירשתי ואינו יודע מה פירשתי ואינו מן פירשתי ואינו יודע כמה פירשתי יבוא חמש מנחות של מ' ע' עשורים שהן שלש מאות דברי הכמים רבי אומר יבוא חמש מנחות של מ' ע' עשורים מ' ועד מ' שהן מ' אלפים ומאה והמחש' ורנא אוקי דכסונתא דר' אליעזר ורבין קמיפליג רבין סברי כרבין דר' אליעזר בן יעקב דנשיב מ' לון למנחה של מ' עשרון שבאוהו כלי ומתנה כמה שגדתיי חתא לחובתי והשאר חתא נדבה וכל חד עשרון לנא קא שקיל דחובא לחובתו ונדבה לנדבה ורבי סבר דר' אליעזר בן יעקב דאמר דלפלו מנחה של מ' עשרון איין לה אלא לונה ולא דשיעין אי חדא מנחה היא דבני לון או שתי מנחות יניחו דבני' שני לוגין פי' ואי עריב שתי מנחות זו של שלשים וזו של שלשים ככלי אחד שני לוח' לוגין ואין חדא היא עינין חד לוג ורב אפי' אוקי פלוגתייהו כקמן והביא גדול דרבין קמי' והביא גדול יא' וכו' אי מני לא נדר אלא שלשה עשרונות ומימיני מ' עשורים יא' ולא בעי אחטוי מידי ורבי אומר לא יא' ידי מנחתו ופרקי בגמרא והא' אפלונו בה חדא וימנא לקמן בסמוך דהגן קמן וכו' ומשי' נריכא דהי אומר כהא כהא קאמרי רבין משום דאידי ואידי קומץ הוא דבין מנחה נדבה ובין

מנחה קטנה חד קומץ הוא מקריב אבל החס דקא נפישא אמורים דלמירין נדרול נפישא מדקמן איתא מודו ליה לרבי דלוי'א למימר דללו הכי נדר ואי אומר כהיא כהיא קאמר רבי דלא יא' משום דנשיבן אימירין דידיה אבל כהא איתא סודה לרבין נריכא: **ג** עציים לא יפירות משני גזירין. ירושלמי פי' קונס הלכה וי"ז בגמרא ת"ד קרבן מולד שמתנדבין עמים וכמה שני גזירין וכן הוא אמר והטורלות הכללו על קרבן העמים רבי אומר עמים קרבן הם ועשויים מלח ועשויים הנשה וקפיה ועמים אחרים פי' להסיקם בעלי הקדש כשאר קרבן: לבונה לא יפירות סבוכין. דתיבי והרים ממנו בקומזו מסלת המנחה ומשמנה וזה כל הלבונה מקיש לבונה להרמה מש כרונה דמנחה קומץ אף לבונה נמי קומץ: חמשה קבצים הם. גמרא שלמי פי' החבלת א"ר יוחנן הלכה כהא יוסי בן דוסאי דאמר כ"ג מקריב בחייו על הצביון שמביא בכל יום קומץ לבונה שמרית וקומץ ערביה ופרכינן החס והאמר ר' יוחנן הלכה כהס משנה ותנן חמשה קמאים הם ולא תשיב ליה לקומץ דחבייתין משום דלחלואין קרב ואי איתא דקרב שלש ליחגי ו' קמאים ומזנינן אמוראי יניחו אילינא דר' יוחנן. [הגדה"ה לשון החס הר"ם סולימאן ז"ל המעלה את הקומץ בחוץ חייב פי' המעלה קומץ שקומין ממנחת הסלת בחוץ ובשאי כולל היו נמי המעלה קומץ הסלת בשנים דהקטרה מעליה היא ע"כ]: מעונין שני קבצים. פי' זרע' אלא היא צבה פחות משני קמאים של לבונה. ה"ר יהוסף ז"ל: ד' הרי עלי זהב. תוס' שבת ספ"ט אברייהא דמימיני החס דקחתי נחשח לא יפחות ממשה כסף תימנה לר"י דלא יפחות מפרטסה הל"ל כי היכי דתגן צב' בתרה דמנחות הרי עלי זהב לא יפחות מעיגור זהב כסף לא יפחות מדעיגור כסף ע"כ. ותימנה לע"ד דספי ה"ל לאקשויי אמרתינן גופא בכסף לא יפירות מדיגור כסף. והוא דאמר מנחה של כסף דאי לא דילמא נכסף דכסף קאמר: נחשת לא יפירות במנחה כסף. גמרא תניא רבא' אומר נכף לא יפחות ממנורה קטנה של נחשת דהיינו מזוג קמן של נחשת למחש בו את הסחילה ומקמייהו בה נרות המנירה כן פי' רש"י ז"ל. ותוס' ז"ל כתבו לאו של מנורה דמלקחיים היה להם אלא שאר נרות שהיו במקדש ע"כ. והאומר הרי עלי צרול אחרים אמורים לא יפירות מנלה עורב פי' מסמרות חדים שמוכרין בראש לנג על ההיכל ללכות העורבים שלא ישובו עליו וכמה אמר רב יוסף אנוס על אהה וכו' פי' רש"י ז"ל ואיתה נספ"ט דשבת. ויש עוד פירושים אחרים בכלה עורב כתבתי בספ"ד בפ"ד דמסכת מדות: יבוא מביא עד שיאמר. כך מלאחי מוגה: לא לבך דרובכונתי. מעולם לא הייתי עשיר כ"כ שהולך לידר כ"כ מזהב וכן יבוא מכסף או מנחתה עד שיאמר לא לבך דתכונתי. הרנמ"ה ז"ל. וביד פי' שני דהלכות ערכין סימן פ' ה'. ובפ"ה דהלכות מ"ע סימן ג': דן ששן לא יפירות סלוב. סמחה כר"ם דאמר בפירקין דלעיל אף מהנדבין שמן. רש"י ז"ל: רבי אומר שלשה לוגין. ואיתה נמי בספ"ט כל התדיר. וההגון צמ"ד כסף פירקין דלעיל. וביד רש"י דהלכות מעשה הקרבנות וספ"ט: ד' הרי עלי עולה. פי' מנחה דף ע"ח ובראש פירקין רבי אליעזר בן עזריה אומר תור או בן יונה. בגמרא מפרש דל"פ אלא רבי אחרים ומר כי אחרים פי' רש"י ז"ל באתריה דת"ק גרע כשם משוף ובאתריה דר' אלעזר גרע טוף מכשע ע"כ. אכן רש"י חספ' חספ' לעיקר פי' הרמב"ם ז"ל. ובתמורה פי' הלו קרשים דף כ' מסקינן דר"ם ס"ל כר"ם בן עזריה. ומוכח שם בגמורה דף ע"ח דלפלו אחר הפרשה בהמה יכול לפטור עלמו ככשם לרבין אם הפריש שור או אפילו צפון לר"א כן עזריה וכמו שכתבו תוס' ז"ל שם במרובה וגם שם בתמורה ומ"מ קשה לע"ד מתי קאמר שם דר"ם סלוב' ליה כר"ב' דהא מוס' האל בגמרא דל"פ רבין ור"ב' אלא מר כי אחרים ומר כי אחרים ולפי' הרמב"ם ז"ל יבוא קלח אלא דלא משמע מפירושו ז"ל ולא שם ביד פי' סימן ג' מ' דלפלו אחר הפרשה בהמה יכול לפטור עלמו ככשם בן הבקר. תוס' פי' ההערוכות דף ע"ה. והנה הרי"ל ז"ל בשם רוב הספרים בן הבקר וכן במתניתין דלקמן גם כתב בן מלאחי בכל הספרים דל"ל לא תיש ולא שער וז"ע לא מלאחי תיש שהיא קרב על המזבח פי' עוד כתב ב"ה ופ"ה בן מלאחי והפ"ה כמו שופש שופש ע"כ: יבוא פר ועגל זכרי הכל היא כדפי' רש"י ז"ל: איל ושעיר. י"ם דלא כתיב שער ועל כרחק נרמזין ליה כדקחתי גבי שלמים שעירה. תוס' ז"ל. וקשה לע"ד דה"ל למיתני פר ועגל א"ל ועלה שער וגדי מין הקטן עם מינו הגדול דומיא דריש מילתיה דקחתי פר ועגל: תור ובן יונה. גרסינן וז"ל ובני יונה תוס' ז"ל: ד' תורה ושלמים. גרסינן וז"ל תורה או שלמים תוס' ז"ל: יבוא בשש. לע"ד דלאו דוקא כשם אלא דלאם הביא כשש יא' אלא דלקח כשם אנוב רישא דקחתי הרי עלי שלם יבוא כשם ועוד דכשש בכלל כשם הכא גבי תורה ושלמים עוד לע"ד דמימיני שזכר דלאחד מהם כיון או לכשם או לכשם דאי לא תימא הכי אלא שזכר מוספק אם כשם או כשש אמאי לא קחתי דביא כשם וכשש דומיא דספח דפירשתי מן הבקר דלפלו לרבין צריך להביא לכל הפחות פר ופרה. וביד שם פי' סימן י' לא הביא היא רישא נראה דשמעא הוי משום שהיא פשוטה ומתבארת מן הספח וכמו שכתבו אלא דתנא נקטא אנוב ספח א"ל אנוב רישא ולהודיע דלע"ד דברישא גבי ועלה איכא פלוגתא הלא לא שיעא פלוגתא: איל ורדל ושעיר ושעירה גדי וגדיה שלה ושליוה. כך נראה שז"ל וכן הוא בהלמוד חס פי' חוססת יום טוב איל ורחל פי' הר"ב ז"ל רחל נקבה בת שתי שנים והל' לפ' אל בן שתי

[סוד קיישים ה"א]

שחי שנים כהנן במשנה ג' פ"ק דפרה טה"ה ואינו יודע מה הוקפה להרצ בעל
 תוספת ים טוב שרבינו עובדיה ז"ל העתיק מפי רש"י ז"ל ורבותא לשמועין השתא
 דלכתי לא שמעינן לה בשום משנה: דן שחור והביא לבן. תלוקים קתה הם
 כדלמריק בעלמא אומנא למשכיה סומקא לנשריה חוררא לרידיה חוף' ז"ל וביד שם
 רפ"ו וסימן ז' ד' ה': **מאם רצה יביא ברפיו שנים**. גמרא אמר רב לא
 שני אלא דלמר שור זה א"ל שור זה עלי עולה אבל אמר שור זה ודמיו עלי עולה
 סוקבע דלי מיייתי בשתי עולות לא יאל אבל אי לא אמר עלי יאל כל היכא דעביד ליה
 דלמר חייב בלחריהו: אם רצה יביא ברפיהם אחד ורבי אומר. כ"ך ז"ל.
 ובגמרא מאי עממא משום דה"ל גדול והביא קטן ואע"ג דנפחאבו לכתולה לא שרי
 רבי ופרין בגמרא וליפוג נמי רבי ברפיה נבי שור זה לעולה ונפחאב דקתני יביא
 בדמיו שנים דהוי קטן והביא גדול גמתי נמי ורבי אומר דהא לא שאני ליה לרבי בין
 קטן והביא גדול לגדול והביא קטן ומשני רבי אכולא מילתא פליגי ונשר להו לרבנן עד
 דמסקי למילתייהו והדר פליגי עלייהו חדע דקתני איל זה עולה ונפחאב אם רצה יביא
 בדמיו ככא ככא זה עולה ונפחאב אם רצה יביא בדמיו איל ורבי אומר ש"מ.
 ובגמרא כפי שור זה עולה ונפחאב מהו שביא בדמיו שני אילים ומשני ת"א שור זה
 עולה ונפחאב לא יביא בדמיו איל אבל מביא בדמיו שני אילים ורבי אומר לפי שאין
 צילה שרירך להביא עמהם שתי מנחות בשני כלים ואין יכול לפרען בכלי אחד הלכך לא
 מנחי כי הוהו דלמר דהוהו מדי דבאש מנחתו בכלי אחד הוא וקא מיייתי
 בשני כלים וסריכין אי הכי דיכול להביא שני אילים תחת שור אפי' אחד נמי דהא
 בנפחאב לרבנן לא שאני להו בין גדול לקטן ומשני תרי הנחי אליבא. דרבנן דליכא דס"ל
 דלפלו נפחאב אפרי רבנן גדול והביא קטן לכתולה [הגה"ה וביד שם פי"ו סימן
 ו"ז ח' ס' ועם פסק דשור זה עולה ונפחאב אפילו מביא בדמיו איל אחד יאל
 וסריכין אליבא דרבי עממא דלין צילה הא יש צילה שרי והא במתני' קתני איל זה
 עולה ונפחאב אם רצה יביא בדמיו ככא ככא זה עולה ונפחאב אם רצה יביא בדמיו
 איל ורבי אומר אלמא אע"ג דבכלי אחד אחיה מנחתו אפי"ה לא מיייתי מדמיו אלא
 דומיא דיריה ומשני תרי הנחי אליבא דרבי דליכא דקפיד אמנחות ואיכא דקפיד
 ארקרן נופיה: האומר אחד ככבשי. לטון אחד אחד מביסי הרגמ"ם ז"ל. ואחיה
 להאי צבא בס"פ בחרה דמעלה. והסר רמי עלה מהביא דתן התם ס"פ צרף
 שהוא מניח והולך עד צו"ה את כל הכיס ואמאי נימא כמו הכלא המטבע המונחה
 יהיה קדש ומשני דהסר באומר לא ישער כים זה מן ההקדש ולהכי האחרונה היא
 קדש אע"ג דגריעא: הוי לר שנים הגדול שבהן הקדש. כ"ך ז"ל: שלשה
 הבינוני שבהן הקדש. גמרא אמר רבה בר אבא לא שנו דחוששין אף לבינוני
 אלא דלמר אחד משורי הקדש אבל אמר שור כשוורי הקדש הגדול שבהן הקדש תוראי
 בתוראי קאמר פי' השנו כשוורי הקדש: ר' שאקריבנה בבית חוניו. חוס' דפסחים
 פ' מוקד שנהגו דף ג"ג ודפ' המנחות דף ק"ג ועס' א"ה שומע: הרי עלי עולה
 שאקריבנה בבית חוניו וכו'. כ"ל וכן בספא גבי מיר גרסינן הריני מיר שאכלת
 צבית חוניו וכו' וכחוכ צערוך הגאון נקד חוניו ואני מלאחי מונה נחוניון בצולה מהני'
 וכן תמנאנו צירושלמי פ' שני שערי דף מ"ג עמוד ד' גס צפ' הגולד מן המבוטל
 דף מ' ע"א גס צפ"ק דכסדרין דף י"ט ע"א: ואם הקריבה בבית חוניו.
 גמרא הא מיקבל קבלה דשוחט חוץ הוא ואיהו איחייב בעולה מבי אמר הרי עלי עולה
 ומשני אמר רבא אדם זה לדורון איכיון אמר אי טיבא צבית חוניו פרחא פפי לא
 מנילא לאלטעורי ומאחר שהוא לא כיון רק לדורון בעלמא לא חל עליה שם עולה
 ולאכיה דרבא לא מייחייב עליה משום שחטי חוץ. וכחוכ חוס' ז"ל שאקריבנה צבית
 חוניו אין שייך כאן תפוס לטון ראשון ואחרון דהוי כאומר עד צבית חוניו מנילא
 דלשירח כדליחא בגמרא ע"כ. ורבינו עובדיה ז"ל תפס צירושא מה שפירש רב
 המנונה דנעשה כאומר הרי עלי עולה ע"מ שאהרננס ולא אחייב בלחריהו וכו'.
 וכן ג"כ רע"ז תפס צירושא במעשה דמשני וחוניו כר' יודה ולא כר"מ שמספר
 שהמעשה היה שקבל עליו חוניו אלא שאחז משני נתקבצו בו אה"כ ואמר לו צא
 ואלמדך סדר עבודה ולמדו ללבוש אינקלי ותגרו בללבו והעמידו אלא המונח ואל ואמר
 לאחיו הכהנים ראו מה נדר זה לאשחז וקיים וכו' ונקטו להורנו רן מפניהם לאסכנדריא
 של מצרים והעלה לשם לשם ע"כ. [הגה"ה קשה לע"ד לדעת ר"מ כיצד קיבל
 אמנו חוניו דמפחאב ודאי הגמור שיותר נקי בהלכות עבודה היה חוניו יותר משמעי
 ואחר שאיבין מניח אותו תחתיו וכמו שפי' רע"ז וכוא פי' הרמב"ם ז"ל אע"פ

צממא אינו מובחר גם רש"י ז"ל כן פירש לחוניו היה חכם משמעי ע"כ דוחק גדול
 הוא למר לדעת ר"מ שמעי היה חכם יותר מחוניו: הרינו נזיר שאגלה בבית
 חוניו. חוס' פ' אע"פ דף כ"ז וע"פ שני דגדיר דף י"א. וכחוכ בחדושי הרשב"א ז"ל
 פ' יש נוחלין דף קכ"ו ז"ל ואיכא דקפיד ליה הא דלמריקן צפ' בחרה דמנחות הרינו
 מיר ע"מ שאכלת צבית חוניו יגלה במקדש ואם נלה צבית חוניו יאל ומפרש התם
 בגמרא דהוא לנעורי נפשיה קמכוין אי כפי צבית חוניו פרחא פי' והויגל מיר ולי
 לא לא פרחא פי' ולא חל עליה שם פירוח מעיקרו דתנאו קיים ואמאי הא מדלורייחא
 לא נלוה צבית חוניו וה"ל מתנה על מה שכתוב בחורה ומשיקרא תנאי בעל ומעשה
 קיים וחל עליה שם פירוח וכמה דלא מיייתי קרבנותיו לא מתכבד איכא למימר שאני
 התם דקסבר לאו בית ע"ז הוא וכונתו לשמים ואינו מתנה לעקור דבר מן החורה
 שאיש מתכוין לעקור ואיכא למידק נמי תנאי שכתוב היכי הוי תנאה וברי כל תנאי
 שא"ל לעשות ע"ז שליח לאו תנאי הוא כדלמרי' לענין חליה ויש לומר כי נמריקן
 מהתנאי בני גד ובני ראובן ה"מ כיונא בו שהוא תנאי שבין אדם לחברו אבל תנאי
 צביתו לבין עצמו בכל ענין הוי תנאי והטעם נותן שהרי מדעשו התנה ורואה הוא
 לביקו תנאי הלכך אף תנאי כפול לא בעינן תנאי ששמשו וכו'. חוס' פ"ק דפסחים דף ג'
 משכחה לה ע"ז שליח שאומר אדם לחברו הריני מיר על דעתך וכל זמן שפירחתי תדייתי
 בנייר ולי נראה עממא דכל מתנה על מה שכתוב בחורה משום דכל תנאי דקפיד
 ליה למעשה לאו תנאה הוא שכוין שאמר על מנת שאין לך עלי שאר כמות ועונה
 הרי את מקודשת לי הנו הקדושין שנמלא מקום לחול שהרי אפשר להקיים התנאי
 טלא יתן לה שאר כמות ועונה וכיון שחלו לא חלו להנחין שאין אישות להנחין ונ"ד
 לשאר תנאים טלא נתקיימו שהקדושין כפולין ואם הדקדק במדות הכמים תמנא טעם
 זה כיון עכ"ל ז"ל וע"ס עוד: הבהנים ששמשו וכו'. חוס' פ"ק דפסחים דף ג'
 והרא"ש פירק הקורא עומד דף ל"ח ובפ' ר' ישמעאל דע"ז דף ג"ב בגמרא. ובסור
 א"ח סימן קכ"ח: שנאמר אך לא יעלו בהני הבמות אל סובות וכו'. כ"ך ז"ל:
 ואין צורך לומר לדבר אחר. כד מלאחי מונה וכן הגיה ג"כ ה"ר יוסף ז"ל
 וכחוכ עוד כי אם אכלו מנחה וכו' פי' הסכוכו כך הוא לא היה להם מכהותם כאם
 קפילו הם בני אהרן אלא היו אולכין המנחה של הקרבנות עם שאר הכהנים על"כ:
 לדבר אחר. דקתני מתני' הינו ע"ז ומכלל צבית חוניו לא ע"ז הוא ומתני' ר'
 יודה היא ודלא כר"מ דאמר לשם ע"ז העלה עליו כדכתובין: הרי הם כבעלי
 בושין וכו'. כתבו חוס' ז"ל צפ' בחרה דמעניות דף כ"ט מלאין יש להוכיח דכהן
 שנטמא מושא כפיו וכשר ינשא כפיו ולקרות בחורה כמו טלא שנטמא מדקאמר כהא
 שהם כבעלי מומין משמע דכל עבודה שבעל מום ראוי לעשות יעשו וכהן בעל מום
 נושא כפיו גם מומר עשהה השונה נושא כפיו ע"כ. ואחיה ג"כ צפ' אלו נלמדם דף
 ל"ט ובפירקין כתבוהו בשם רש"י ז"ל וכחוכ שם צבית יוסף צבור א"ח סימן קכ"ח
 דלפי דעת הפוסקים שאומרים שאפילו שג כהנשה לא מהני ינשא כפיו מתני' נמי
 בהכי מייירי וגם קרא דלך לא יעלו. ויש פוסקים לומר ששכשכ בתשונה נושא כפיו
 והיא דעת הרגמ"ה ורש"י ז"ל וחוס' ז"ל וכדכתובין לעיל בסמוך ועוד מצינן ראייה
 מדקתני מתניתין לא ישמחו במקדש צירושלים לאשמעינן דנטבז ונכשון היו מותרין
 לשכח כ"כ בזמן שהם שאין שירות ואין מקדש דודאי כשר לזוכן ולקרות בחורה תהלה
 ע"כ. וביד פס"ו דהלכות נשיאות כפיה סימן ג' ובפ"ט דהלכות צבית מקדש סימן
 י"ג ו"ד ובפ"ט דהלכות מעשה הקרבנות סימן ז' והלשון שם השעשה צבית חוץ
 למקדש להקריב בו קרבנות אינו צבית ע"ז וכו' ואינו מוכיר שם לא חוניו ולא שמעי:
יא נאמר בעולת הבהמה אשה ריח ניהוח ובעולת העוף אשה ריח ניהוח
ובבנתה וכו'. כ"ל. ואחיה צפ' ידיעות הטומאה דף ט"ו ועיין במ"ש שם סימן ז':
 אחר המרבה וכו'. פ' מרף בקלפי דף מ"ג נקטה לסימנא בעלמא: ובלבד
 שיביון אדם את דעתו לשמים. כ"ל את לבו לשמים ובגמרא א"כ יורא מאי
 קראת מתוקה שנת העיבד אם מעט ואם הרבה יאכל העובד עבודת קרבנות ומביאו
 לחובה מתוקה שנתו שהוא יסן ולא יירא אם מעט ואם הרבה יאכל מתן שכרו רב
 אלא בר אהנה אמר מהכא ברבות הטובה רבו אולכיה ומה כשרון לבעליה כי אם
 ראות עיניו פי' ברבות הטובה דהיינו קרבנות רבו אולכיה דהיינו הכהנים ומה
 כשרון לבעליה שהוא הקב"ה כי אם ראות עיניו שזה מתכוין לטובה:

סליק פירקא וסליקא לה מסכת מנחות

איסורן פרקיה כל דקפין מיקמין בתכלתא דכל מנחתא אילין תודתא וכל קרבניא תרתיין ר' ישמעאל מנחתא הרי עלי ובכל ספרי ב"י
 פרק ר' ישמעאל מסודר אחר פרק שתי מדות וכן בפ' המשניות להרמב"ם ז"ל וכן בגמרות כתיבת יד:

בעה"י הרופא חולים ומתיר אסורים שבויים וגולין נתחיל גם מסכת חולין:

כדלקמן. והגה"ה סי' קנה הגדל בלגם כיון שאחיל חלום ויבש וחד ואין קמחין גדלקין ממנו שלא יקבו את הוספ אבל שאר הקנים אין שוחטין בהם שדרכם להחטול ולהבדיל קמחין מהן ומקבין הטעם ואפי' נדיבנד פסילין: **ג** השוחט מתוך הטבעת וכו'. ביד שם פ"א סי' ז' ובפ"ב סי' י"ב ובפור י"ד סי' כ' ועיין במ"ס בשם הכל בו לקמן פ"ס הזרוע. ועוד כתב הכל בו שם סי' ק"ו ס"ג בשם הרב הנרנלני ז"ל דכל הכך מילי דהגמרא בנהמה אינון אבל בעוף ליכא למימר פיסול בהגמרא כלל וראיה מוכחה שאין בקנה שלו עטוי כובע ולא לעטוי שחמה פיקא על גרנת קריין פטוי כובע אלא כדפרישית לעיל ומוציא רלוות הגמרא שאין מוהנת הגמרא בגרנת של עוף הלכך כל זואר של עוף כשר לשחיטה ע"כ. ופי' רש"י ז"ל בעצת לאו היינו קנה מדקתני בגמרא דהגמרא דבעצת הגדולה מקפח את כל הקנה ושאר בעצות אין מקיפין את כל הקנה אלא ים מהן מקיפות את רוב הקנה ויש פחות ש"מ קרום שבתוך העצת המכסה אותו מנפנים הוא דמקרי קנה ע"כ. עוד פתח אחר סי' הסי' שהעתיק ר"ע ז"ל וז"ל ואית דמפרשי דכלל הבעצות חשיב הגמרא לרבנן ולר' יוסי דכיון שהתחיל לשחוט בתוך הבעצת נרדק שיגמור כל השחיטה ויחזק לרבנן או רובא לר' יוסי ואינון את כל הבעצת הניח בהוספתא דאין חילוק מקום שהיטה בכל הקנה בין חוץ הבעצת לאור שבין הבעצת לפניה ופוגתיהו בעצת הגדולה לפי שאין מקום שהיטה למעלה הימנה לכדי חמי' בתוספתא מזהו שחיטה מן הבעצת ועד הריאה ומוגמרת פסולה כלומר מאס ולמעלה ור"ב כן ארטיגניוס מכשיר שיר בה כחוט כמור לראש מוקף את כולה כשרה ור' יוסי ב"ר יהודה אומר אם היה רובה מוקף דלגה' פשרה ומדקתני מן הבעצת ועד הריאה ש"מ בעצת גדולה שריא ראשונה קאמה והא דקרי לה בעצת סהמא מזהו דאין בכל הקנה בעצת גמורה אלא היא שאין שאר הבעצות גליונות אלא רלוותה כשר מהלכת לארבו של קנה ומחברת ראי' הבעצות ומדקתני סמוך לראש ש"מ דלא חייב אי נסיק מניה ולמטה אלא ממהה ולמעלה משום דלאו מקום שחיטה הוא עכ"ל ז"ל. ופי' הר"ן ז"ל וס"ל לת"כ שאם התחיל למעלה ממקום שחיטה כל שהוא אפילו בקנה פסולה דבעיין רוב במקום שחיטה ומיהו מודה שאם שחט בתחלה רובה של בעצת ואח"כ הגרים כשרה דהא חתן ורובו של אחד כמורה וכי קאמר על פני כולה למעטוי שאם החתיל לגמרי פסולה ר' יוסי ב"ר יהודה אומר מלא החוט על פני רובה דאע"ג דהתחיל לגמרי חוץ לפגעת גדולה כיון שסיים רוב השחיטה בעצת כשרה ופינו דקאמר מלא החוט על פני רובה. כלומר דבמקום שיש בו רובא יכנס מלא החוט לתוך הבעצת והוא כולבו מורו שאין מקום שחיטה למעלה מעצת גדולה ולא קיימא לן כוונתיהו אלא משטוי כינע ולמטה כשרה וכדליתא בגמרא עכ"ל ז"ל: **ד** השוחט. מניין למימר דוקא דיעבר ואפילו החיור סימנים גמרי אפיו לא החיור וקבוצתם לא פו' ק. הו"פ ז"ל. ובפור י"ד סי' כ': כפי' ר"ע ז"ל לאו הכי גמירי לא היו שצירת המפרכת מן השחיטה וכו' כ"ל. עוד צבי' ר"ע ז"ל נרדק להניח והסוהם מן הנרדקין דקתני רישא כשרה אפילו גדולא אחרד הסימנים משום דהא משחתי וכו'. עוד בפריש"ו ז"ל המולק מן העורף לאו עורף ממש וכו' אלא מול הרואה את העורף. אמר המלקט בדקתני סיפא וכל שערף כשר למליקה ואי בעורף ממש מאי כל העורף והרי דבר מועט הוא והאי מול דקרא לאו עליו ממש הוא אלא כדליתא שיהיה בלך רואה אותם וכי הימא עירף גיפיה לא דיעיין היכא דדע מול דידיה ת"ג כי פנו אלי עורף ולא פנים מכלל דשירף להדי פנים מדלא כתיב עורף ולא זואר דהיינו גרון ש"מ עורף דקרא לאו כנגד הגרון הוא אלא כנגד הפנים ומול הרואה את העורף הוא כנגד הגרון. וראיהו שמחך ה"ר יוסף ז"ל שהשוה מן הצואר שהיטה כשרה מולק מן הצואר מליקתו דלא החיור סימנים אלא זה: וכל הצואר בשר וכו'. ביד שם פ"א סי' ה'. עוד צבי' ר"ע ז"ל נל"ד שרדק להניח קד דהיינו אחורי הצואר מלק בלשרין וחדך שדרה ומפרכת בלא רוב כשר עד שהגיע לשימנים וכו' וכן הוא ג"כ בפ"י רש"י ז"ל שמשם העתיק ר"ע ז"ל. וקרוב לזה הניח הר"ם ז"ל: נבצא בשר בשחיטה וכו'. ה"מ למתני טמא נגנלת בהמה טהור נגנלת עוף טהור טמא נגנלת עוף טהור טהור נגנלת בהמה טמאה אלא תנא ושיר ושייר נמי מילי פוגת דמתחייב בתוספתא דמלין הרב רבינו משמון ז"ל צ"כ בתרא דמפכת זנים. ובז"ב ש"ס דהלכות מעשה הקרבנות ובגמרא איתא דלגבי ר' חייא דאמרי מנות מליקה חף מחיור סימנים פי' דאם החיור סימנים ומלקן לבדן חף זו היא מנחה האי מנאל דהנא בתחתי' דלא אינערדק למתני' דהא כבר אשמועינן ברישא דשחיטה מן הצואר ומליקה מן העורף ושם סינה בזה וזהו פסול לדידהו אלא למעטוי מולקן ומניא דכשר בשחיטה ופסול במליקה ומוסר האי ריבא נקט לה ואידי דתנא רישא תנא סיפא כשר במליקה פסול בשחיטה ור' ינאי למעטוי מחיור סימנים דכשר בשחיטה ופסול במליקה אלא נרדק לחתוך שדרה ומפרכת בלשרין קודם התיבת הסימנים ואידי דתנא כשר בשחיטה ופסול במליקה דלא החיור סימנים פוגת למתני' העורף דמליקתו פסולה תנא נמי כשר במליקה ופסול בשחיטה: **ה** בחורין. לכן שמה רש"י ז"ל. פי' לפרושו דמקרא חורים במ"ס ובגמרא חורים חורין חורין. ובגמרא ח"י חורין גדולים כשרים קטנים פסולין בני יונה קטנים כשרים גדולים פסולין מנאל כשר בחורין פסול בני יונה כשר בני יונה פסול בחורין וכתבו תוס' ז"ל דלא שייך למדוק הכא כדליתא האי מנאל למעטוי פאי דהו ברייתא אמתי' קיימא לפרושו דתוריי גזולין

פרק א הכל שוחטין וכו'. רמ"ק דערכין מפרש דהני תרי הכל שוחטין דנפיקין חד לחתיי כותי וחד לחתיי משומד וכמו שפי' ר"ע ז"ל לקמן בפי' ז' הכל הכא נגמרא דין דלוחתים מעיקרא מפרש דהכל שוחטין תניין דקתני במתני' ר"ל הכל בשחיטה ואפי' עוף והכי משמע את הכל נרדק לשחוט ואפי' עוף ואפי' דלא פתיב ניה שחיטה בהדיא אבל רבא מסיק דתרי הכל שוחטין חד לחתיי כותי וחד לחתיי משומד כדמפרש בערכין וקאי אשוחטין ולא אשוחטין. וכתבו תוס' ז"ל הכל שוחטין כהוב בהלכות ארץ ישראל דנשים לא ישחטו מפני שדעתן קלה ואין נראה דאפילו נמוקדין שוחטות לפתחהו דלמכאן ע"כ. כל הפסולין והא דלא קתני הכל שוחטין אחד אנשים ואחר נשים דקתני בהמורה התם אינערדק למתני כלמפרש תמורה משום דכל הפרשה נאמרה בשלון וכו' אבל הכא אין חדוש בנאשה יותר מנאשים ובפי' כל הפסולין בני קדשים אינערדק למתני נשים משום דבשאר עבודות נשים פסולות ואפילו בהמה. תוס' ז"ל. וכן פתח הר"ן ז"ל דכלל מידי אפילו דלורייתא נשים מהממי כיון שזרעות שיש שם איסור ידוע חוץ מנדיקת חמץ דאי לאו דהיא דלורייתא מדרבנן לא הוה מהממי דכיון שאין שם חמץ ידוע חולות להקל ואינם בודקת יפה יפה ע"כ: **ה** חורף שוחטין וכו'. תוס' ריש פ"ק דהגינה: שפא יקלקלו את שחיטתן. הניח הר"ב יהוסף ז"ל שחיטתם וכתב כן למתני ע"כ: וכולן ששחטו וכו'. בפ' השוחט. ד' ל"א ותוס' סי' המנאל תניין ד' ל"ב ובז"ב סי' שני דהלכות שחיטה סי' י"ב ובפ"ד סי' ג' ד' ה' ו' סי' ו' ובפור י"ד סי' א'. ובגמרא מוקמינן למתני' כר' נתן דלא בני כונה להשיטה דהא חט"ו להחיה בעלמא מכווי ואין צמח דעת להחיותו לשחיטה וקמי' וכולם דקאי נמי אש"י. ועיין במ"ס בשם הר"ן ז"ל בפ' שני דניטין סי' ה': ובפור י"ד סי' ג': וכולן ששחטו היה נראה דגמרי לה להשחיטה הית' בקמ"ץ ומלילי כדי להפריש בזה שהוא עבר לרשעויה ספקה. שהוא זוי ומלרע. אכן מילוי ככתובים בני צור כפי תשא ורדקיי שהוא זוי ומלרע ובסוף פ' סקודי כתיב ורדקיי מלרע והוא איסור פה שעבר או מה שיהיה וכן וגללו את האבן דכ"י ואל שיהאסון מתורגס ומגנדרין והטני מתורגס ויגנדרון וכמו שמפרש שם בפי' רש"י ז"ל ואע"פ ששחיטה מלרע וננקדות שוות ועיין עוד במ"ס ריש פ' שני דכלים נגלתה ספור וכן מלת ושחטה אע"פ שהיטה כדרכה דלקמן פרק שני סי' ג' וכן לקמן סי' שני משנה ג' ובמקומות אחרות זולת אלו: ואחרים רואין אותם שחיטתן כשרה. וזאתה נחשבת הרשב"א ז"ל סי' תקנ"ט ותק"ל: שחיטתם כברי בבלה. ביד שם סי' ה' ובפ"ד סי' י"א ז"ל ובפ"ד סי' ו' ובפ"ד סי' ו' ובפ"ד סי' ו' ובפ"ד סי' ו' ובפור י"ד סי' ב' ובגמרא דייק נבלה אין איסור הנאה לא ומתני' דלא כר' אליעזר דאמר לקמן בפ' שני דאפילו שהיה ישראל לנורד נכרי אסורה בהנאה שחטה מחשבת נכרי נע"י. ותו דייקין בגמרא שחיטה נכרי נבלה הא דמין לע"ו ומינין להא דת"ר שחיטה מין לע"ו שחו פת כותי וכו' וש"מ דהלכתא כברייתא מדמשיית לה דוקא דמתני': השוחט בלידה וכו'. ביד פ"א דהלכות שחיטה סי' כ"ח כ"ע ובפ"ד סי' י' ובפור י"ד סי' א': י"א: השוחט בשבת וכו'. וס"ל לתנא דמתני' כר' יהודה דמדקאמר שחיטתו כשרה משמע ז"ל לו וז"ל לאהריס מותר במ"ס וכו' כיון אפילו לאהריס אסור אפילו ששנגן שחטה ועיין בהר"ן ז"ל. ואיתא בפ' ג' אלו נערוה ד' ל"ד ובפ' מרובה ד' ע"א ותוס' סי' המקין ד' ל"ג וכתוב בספר אחד שחבר בעל שריית יוסף כתב בשם הר"י קולין דפי' ק"ס ח"ו צ"ב בקיטר שהיה בשנת וכו' אי דוקא באהריס רואין אותו אין כאן חדוש אלא דלא הימא גוי הוא פשיטא דלא חשיב כנוי דאע"פ שחטא שחטא הוא ועוד היה לו לרבי לקבוע בבלא זו סמוך לשחיטה נכרי וקמי' לעיל אס לא בלא אלא למעטוי דלא חשיב כשרה משמע נכרי למה לשחוק בניהים וקמי' האותה בליה וכן שחיטה אלא על כרחין לאאשמועינן דהיא דהשוחט שבת איירי אפי' היכא דאיכא למיחש דילמא לא שחט ספיר כגון שאין אהריס רואין אותו דומיא דהשוחט בליה והסומא דשחיטתו דהו כרואה עסי לע"י דאיכא למיחש דילמא לא שחט ספיר כיון שאינו רואה מחמת שהוא לילה ואין לטוקה כנגדו כדליתא בגמרא ע"כ. וכתיב בהר"ן ז"ל ודוקא בשנגן או אפילו במייד כששחט בנגעא דאילו בפרהסיא ובמייד הא קיימא לן דמשומד לחלל שפחות בפרהסיא שחיטתו פסולה אבל בתוס' ז"ל כהוב דאפילו במייד ובפרהסיא שחיטתו הראשונה כשרה שחיטתו נעשה משומד אלא משחיטה הראשונה ואיני והביאו ראיה לזה וכו' ע"ש תוס'. וגם שם סי' ק"ס במהר"י קולין ז"ל שהארין לפ' לטום ולפרש הילוק שיש בין דעת תוס' לדעת תוס' משנן בהא: **ב** השוחט במגל יד וכו'. פי' שור שנתן ד' וה' דף מ"א: בבל שוחטין. פי' האים מקדש ד' ל"ו ובז"ב שם פ"א סי' י"ד י"ע כ"ב ובפור י"ד סי' ו': בצור ובקנה. שחי חלטים ולבטק חבדן וכו' כדפי' רע"ז. אמר המלקט ומתני' רבי היה ומסיק ליה מקרא דכתיב וחק את המלכות לאין שחיטה אלא בתלות ור' חייא פליג עליה ונכשר מחובר ואפילו בהתלה דקרא וריווחיה דלגמריה קמ"ל שחט ומוהר שמה לא ימלא לור ואפילו מחובר והביא עמו מאכלת ורבי ס"ל דאי להכי בלבד אלא קרא א"מ למיכחז וימן את המלכות: והשנים. כשהן שחט דבוקות ואפילו הן חלושות: השוחט במגל קציר בדרך הולכתה. כך מלאהי מונה: ב"ש פוסלן וכו'. ז' ויומן נמר לה מנייה דה"ל דמתני' בש"א נבלה ומטמאה גמשה אע"ל דלא קמי ג"ש מטמאים ג"ה מסהרין. בחו"ט סד"ה צור ובקנה. קנה שאינו גדל בלגם

נדונים כשרין וכו' וסדר מסיים ומלא כמו שאמרנו משנתנו ע"כ. ובתו"כ ס' ויקרא
 ס"ח מאימתי חורין כשרין משוייטיו ומאימתי בני יונה פסולין משוייטיו ופי' ספר
 קרבן אהרן משפטיהו מתחלת היתוב זה שנתחלה הם שמרין וכשיוולדים מכלל קטנות
 הם מנהיגין וכאשר יבטו לנדלות הם מוסיבין פי' שבעיני יונה נדולים ואדומים
 ומוסיבין כחב ע"כ. והוא פי' רש"י ז"ל הכ"ל גמרא וכן גמרא נרס' הני יעקב
 קרחה מאימתי בני יונה פשרים משעלעו דם ופי' אביו דהיינו מבי שנטע נדפא מיניה
 ואפי' דמא. וכן הוא ניד פי"ג דהלכות איסורי מונח סי' ג' ובספקתא זמרתא דף ג'
 נרס' מפני מה חורין נדולים פשרים שכיון שאבד זוגו שוב אינו מזדווג לזוג אחר אבל
 היונה היא פוחה אין לה לב לפיך קטנים כשרים קודם שידווגו ע"כ: ו' כשר
 בפרה וכו'. סקת בתרא דנריחות ד' כ"ה: כשר בבהנים סבול בלויים. לוי
 פסולין בקשים פחות מן שלמים ויותר מן חמשים אבל מומין אינם פסולין בלויים דכתיב
 וזה אשר ללויים וזה ללויים ואין אחרת ללויים וגימט אינם פסולים ככהנים דכתיב אשר
 ללויים ולא אשר לכהנים דהא קרא עליה יתירה דכולה פרשתא בלויים היא וה"ל לניחב
 מן חמס ועשרים וכו': כפי' ר"ע ז"ל ובשילהי ובכתיב עולמים שלא היה עם משא
 נכסף ע"כ. אמר המלקט דכתיב לחיוב לעבוד עבודה עבודה ועבודה משא לא אמרתי
 אלא בזמן שהעבודה כחפץ. שחור בכל הכלים שפא בבלי חרש. דכתיב חרש חרש
 עמא אט"ס שלא נע דכתיב אל חרש וכתבי כל אשר דתבין יעמא וינף ג"ו חרש חרש
 האמור ליעמא עמא מתוב האמור לשמא אחרים דהיינו חרשין וכלי שבתו מה ג"ו האמור
 לשמא אט"ס שלא נעמא סומא באוכל דהא כל אשר בתבוו משמע אפילו מלא חרל
 שנוף כלי חרש השמא אינו נעמא בו ר"ל בזווג אלא במה שממך לדמעות והמלאמתיים
 מימחין מאוירו של הכלי ופי' אהם יכול לומר שזה משמא את זה שהרי אין כנייה
 בכל אחד ואין פחות טעניה משמא אוכלין ועוד דלין אוכל משמא אוכל אף הובו
 האמור ליעמא אט"ס שלא נעמא בו סומא ואינו מימחא מנבו דכתיב וכל כלי שחור
 והפי' פתוח קרא יתירה הוא דודאי כיון דכתיב אשר אין למיד פתיל עליו דפתוח הוא
 אלא מדקדיק קרא אפתחה ע"מ כתיב חרש קאי דלויזו כלי שפומאחו קודמת לפתוח
 פי' שהרגילה חורה את הסומא למהר לבא דרך פתחו אט"ס שלא נעמא בו הוי אומר זה
 כלי חרש דכתיב לה בנייה דכופתא אחריתי אל חרש ופי' אין למיד פתיל עליו הוא
 דשמא הא ים למיד פתיל עליו סבור ואט"ס שהוא כהכל הנה אלא לא מימחא מנבו
 ושאר כל הכלים אין מימחין מאוירין דכתיב בני כלי חרש תבין וכלל חד מימחין ה"מ
 למיכתב חור וכתב חורו ה' לנוסיה פי' חור האמור לשמא לנוסיה אהא שימחא הכלי
 כל שפאמור ואט"ס שלא נעמא בו וחד וחד דכתיב ליעל וחד וחד וכל תוך חורו ואפילו
 כלי שפא מלי על האוכלים שהיו נכנסים אל הים הוא חור חור כלי חרש ופי' דכתיב
 מקבל סומא מנבו ואיכא למימר לא יחור כפני הסומא עכ"ל מלי שפרי גם הוא לא
 נעמא ומונך ופי' משום דנעמא בחינן חיון ראשון הוא ואין כלי מקבני סומא אלא
 משא הסומא ופי' משום דקאי באויר כלי חרש וכתבי כל אשר בתבוו יעמא ה"מ אוכלין
 ומשקין אבל כלים אין מימחין דהיינו כפסחים יכול יהיו כל הכלים מימחין מאויר
 כלי חרש ח"ל כל אשר בתבוו יעמא וסמך ליה מכל האוכל אשר יאכל אוכלין ומשקין
 מימחין מאויר כלי חרש אבל אין כל הכלים מימחין מאויר כלי חרש. וחד למידרס
 חורו כן זה ולא חורו של שאר כלים שאין מימחין מאוירין וביד פי"א דהלכות סומא
 מה סי' ה' ובס"ח דהלכות כלים סי' ה' וברפ"ג: כפי' ר"ע ז"ל גולמי כלי מחכות
 שהיוין. אמר המלקט וכפס לן התא' דלא כרנן גמלא דמשמא להו כפ"ג דמסכת
 עדות ובפי"ג דמסכת כלים: הרויב בשקרים הבריים. דהיינו קטנים וכו' כפי'
 ר"ע ז"ל ופי' יעמאל כ"ר יוסי פליג בבביתא משום אביו דזה הוה קטנים פטורין
 בין מרים בין מתוקים ואמרי לה זה וזה לחיוב נדולים בין מרים בין מתוקים הואיל
 ויכול לנתקן על ידי האור. והוא ז"ל פירש זה וזה לפיכך פי' מרים בין נדולים
 בין קטנים נדולים מפני שמתיר ביוחד וקטנים מפני שלא נגמרו ואמרי לה זה וזה
 לחיוב נדולים מרים מפני שנגמרו קטנים מפני שטובים יותר ע"כ: ו' התבאר עד
 שלא החביין. ירושלמי ס' בתרא דמשפחות ודפ"ק דמעשר שני. ואיזה בתום פי'
 המוכר פירות דף ז': והרמב"ם. ר"ל או נעשה חומץ ממש או נעשה יין. ונגמרא
 בני מחגי' מני לא ר' יהודה ולא רבנן דזקן כפי' בתרא דמסכת מעשרות ההתמוד
 ונתן מים בנדה ומלא כדי מדתו פטור ר' יהודה מחייב מני או רבנן אט"ס דהחמין
 ואו ר' יהודה אט"ס דלא החמין ומשני אמר רב נתן אמר רבה בר אבהו כשהחמין
 מחולקת ואט"ס דמחגי' דהתמוד סתמא קתי ומשמע בין החמין ובין לא החמין דוקא
 כשהחמין פליגי חסם ורבנן נתן לאו דוקא החמין אלא כיון שחיד להחמין אט"ס שלא
 החמין כדמוכח בגמרא אבל בשלח החמין פי' שאינו עויד להחמין ר' יהודה מודה
 דלאו פירא הוא ורבנן אפילו כשהחמין פליגי ומחגי' דהכא ר' יהודה הוא אבל
 בירושלמי שם ד' כ"ב מוקי לה ר' יוסי האמורא דהכא במחגי' אפילו רבנן מודה בה
 דניקח בכסף מעשר דלשילוי מלא ינקחן בכסף מעשר כדליתא חס' ככל מעשה חב
 דחו לנתקן על ידי האור שערב כסן שפ"ה הלכה כדליתא חס' ודוקא בני חוב
 מעשרות לא מחייבי רבנן אלא ברמא תלתא ואשכח ד': ופוסל את הבקור. היינו
 מקוה חסר אבל שלם אינו נפסל בשום ענין רש"י והוא ז"ל. וביד פי"ג דהלכות
 מעשר שני סי' ו'. ומחגי' דקתי עד שלא החמין אינו יקח בכסף מעשר מוקי לה
 רבה בגמרא בשעיר ממנו ממש ולא החמין אבל אם שיר ממנו וראה שהחמין אמרין
 אינלא מילתא למסרע דאם לא שההו היה מחמין וקנה מעשר וכן כתב ג"כ הרמב"ם

פרק ב

כפי' ר"ע ז"ל דתניא רבי אומר ונבחה כאשר ליתך מלמד וכו'. אמר
 המלקט פי' בתוי"ט בשם התוס'. וכל בו ריש סי' ק"ו [נחב] כאשר
 נופרין קשר אחד שנים רוב ע"כ. ונגמרא אמר רב נתן אחד בעוף דקתי מחגי'
 או בשם או קנה לחמד קתי אחד כל דהו ורב אלא בר אבהו אמר רב ולא קנה
 ומאי אחד. מיוחד שחיות הבהמה הלוי בו דהא בנקב משאו מימחא ופילו קנה עד
 דמיסקר רובא ומסיק רבא דלמד דקתמר בו ה"י או ה"י: ורובו של אחר וכו'.
 סי' אחר להם הממונה דף ז"ב ובס"ק דמכלתין ד' י"ט. והכרית הר"ן ז"ל דרוב הוי
 אפילו כחוט השערה יותר מן החי: ר' יהודה אימרו עד שישחוט את הורדין.
 מסכתא דלר' יהודה התיבת ורידין כשעת שחיטה מעכבת אפילו נדיעבד דהא מחגי'
 נדיעבד קתי ור' יהודה טלה קאי לומר דאפילו נדיעבד התיבת ורידין מעכבת וה"ל
 מוכח בגמרא דתניא וכו' הר"ן ז"ל: חצי אחד בעוף. פי' תוי"ט בשם תוס' ז"ל
 וכן פי' הר"ן ז"ל. בסוף פי' ר"ע ז"ל אבן קדשים משום דלדס הוא נרין לל חסיני
 ליה כדכתיב. אמר המלקט ופי' אשמועינן קדשים משום דלדס הוא נרין לל חולין
 דלאו לדס הוא נרין אומא כפגלא בני ליה קמ"ל ורישא חייבי בחולין וסיפא כקדשים
 מדקתי רישא בני טוף השוחט ופי' כקדשים המולק מיבטי ליה אבל כסיפא אפי' ע
 דקתי שחיטתו כשרה משום דסליק מבהמה הוא דתני שחיטתו כשרה ועוד רישא
 בחולין מדקתי אבד בעוף ופי' כקדשים האויב עולת העוף דבישא שני סימנין אבל
 כסיפא אפי' דקתי רוב אחד מניין לשרוי רוב אחד אם הוא העוף ורוב כל אחד
 ואחד אם הוא עולת העוף ועוד רישא בחולין מדלפני רבנן אר' יהודה דבישא דלא
 נישן חתיבת ורידין כשעת שחיטה ופי' כקדשים אמאי כאלה שחיטתו כשרה לנן דיעבד
 ועוד סיפא כקדשים מדתין כשנוף השוחט שני ראשין כאלה שחיטתו כשרה לנן דיעבד
 כמו שאכתוב בסמוך. ואף ר"ם כן לקיט ס"ל דרישא בחולין וסיפא כקדשים דאמר
 רשב"ל מלמד שאינו רובו של אחד כמורה למה שני רוב אחד כשנוף ורוב שנים כבהמה
 לפי שאינו כפי' דיומא כבילו לו את התמיד קרנו ומירק אחר שחיטה על ידו יכול
 לא מירק יהא פסול מדרבנן לך הוטרך לשנות כאן משנה יתירה ללמד דאפילו קדשים
 שני להו כרוב שנים אלא למטה למרק משום דם וביד פי"א דהלכות שחיטה סי' ט'
 ו' ובסור י"ד סי' כ"ב: ה' השוחט שני ראשין אחר שחיטתו כשרה
 וכו'. עד סוף סי' ג'. פי' שני דהלכות שחיטה סי' ט' ו' י"ב ובפ"ג סי' ז' עד
 סי' ט' ופי' י"א ובס"א דהלכות פסולי המוקדשים סי' ד' ה'. ונת"כ רפ"א דפי'
 קדושים: שנים אורחין בסכין ושורטין. כל אחד אוחז בסכין שלו ושוחט והכי
 מסקנא בגמרא. אבל כקדשים חגי רב יוסף תזנה שלא יאו שנים שוחטין זכה אחד
 ואמר רב כהנא תזנהו כתיב ויש אם למכורת דחזנה משמע דלסוחט ויחיד קאמר ולא
 לשים מלמד כתיב תזנהו כיו"י ומדכתיב הוא משמע כמי אוחז סוף הוא יהא
 יחיד דכתיבנא. ואיזה כשירקין דף ז' ע"א ומפער רש"י ז"ל לחא: דמפער דמחגי'
 דקתי שנים אורחין בסכין היינו ככין אחד בין שניהם מאי אחד למעלה ואחד למטה
 כיון דנקטי סכין כאלכסון: אפילו אחד סלמלעלה ואחד סלמלטה. אט"ס שאין
 השחיטה במקום אחד כיון שצין שניהם שוחטים רוב סימנים שחיטתן כשרה הר"ן ז"ל.
 נראה שר"ל כיון שכל אחד חוסם ושוחט כיומן אחד ומש"ה צניק רוב סימן לכל
 אחד דאי כשהחמין שניהם כסדרן כיון שקדם אחד ושפא רוב שנים כבר הוכר
 וחברו על מעלה ולא מוריד ולא שמה דלמא דקאמר כיון שצין שניהם שוחטין רוב
 סימנים הכי בני קאמר כיון שפי' שיהיו כיון שפי' שיהיו כיון שפי' שיהיו כיון שפי'
 לפרש כיון שצין שניהם שוחטין רוב סימנים דיה שחם מיעוט סימנים וזה שחם מיעוט
 סימנים דהא בגמרא קאמר אי אמרת כאלמא דמחגי' מייירי כשני סימנים ושני בני
 אדם שפיר דמרו דהיינו ליתוס דילמא סכני אהרדי והאי לא אחי לניעבד רובא והאי
 לא אחי למעבד רובא קמ"ל דאין חושטין משמע דלכל הפחות אחד ודאי צניקן דלניעבד
 רובא ולא שיערף מיעוטו עם מיעוט חברו להיות רובא כן נראה לי וס"ל להר"ן
 ז"ל

ז"ל בזה גמי' רשי' ז"ל נבי השועם בשיט או בשלמה מקומות אבל מאחר שהוא כתב
 אח"כ שהפירוש בטעם בזהו שביט או בשלמה מקומות כפרם רב אחת משבחה
 בשלמהו אחי שפיר ספי דא"ס אזה שחם מישם וזה שחם מישוע מפרטים לדעתם
 כמו שכתבו חוס' ז"ל בסריקין ד' ל' ע"ה ד"ה דלימא סוכי ובסור יו"ד סימן כ"ד :
 הריו וכו'. פ"ק דמלכות ד' כ'. וכתב רבינו דוד קמחי ז"ל החיו אח רלאו
 קריאתו הנמוה בנרי חזי על מפלג ההל העק או חזי בפתח כמו שהוא נכתוב
 בסור החו ובני ארבי קורין אותו דבגם כמו הפיל על הע"כ ובסור יו"ד סי' כ"ד . ופי'
 הריו"ף ז"ל החיו את הרלאו פי' כגון שדקך את הולאר כמו ששויף בסוף או שהיה
 את הסכין על הולאר ודחקו למטה בתוך הולאר כמו שחיתקין את הלטון ע"כ : בבת
 ארת פסולת . דבעינן בשלמה דכתיב הן שחוס מה חן הולכת במשיכה אף שחיסה
 במשיכה דשחוס לשון משיכה הוא : והריו שני ראשון בבת ארת"ו ס"ה כאלה :
 אב יש בסבין כלא צואר אחר . חוץ לשני הולארים דהיינו שיעור שלשה זוארים
 עכ"ל ר"ע ז"ל . אמר המלךס כתב הריו"ף ז"ל וה"ה לשלמה או ד' בהמות לפני לן .
 במלא אחד חוץ לוארי כולם . וכתב הרמב"ן ז"ל שאפשר לדוקא בהחיו את הרלאו הוא
 דבעינן מלא זואר חוץ לואר לפי שאי אפשר להחיו את הרלאו כולו אלא בדרסה כל
 היכא דליכא בסבין כי האי שיעורא אבל בהחיתת סימנים לא בעינן כולי האי דככל
 שהוא הם נחתקין ולא מחזור אלא להחיות שני סימנין קרי החיות הרלאו וכדלמרינן
 בגמרא גרים סריקין מינן לרבות את הרלאו כגון החיו והיינו בהחיתת סימנים בלחוד
 ורישא דמתני' גמי מוכחא פה דקמחי החיו את הרלאו בזה אחת פסולה והיינו דרסה
 ממש עינן שכן ודלי ארע"ס שלל חתך אלא סימנים פסולה ואפי"ה תני לה בלשון החיו
 את הרלאו וכן דקמחי הרשב"א ז"ל הלכך נ"ל שבהוא ולא הולך חוץ לואר החיו
 בעינן חוץ לואר מלא זואר . ודלמרינן הכא דבשחוס שני ראשים בעינן . מלא זואר חוץ
 לשני זוארים דהיינו שיעור שלשה זוארים כתבו בחוס' שאם אין בו אלא שיעור שני זוארים
 בנגד האחת כשרה שרי יג לה מלא זואר חוץ לזוארה והחיתתה אכשרה . [הה"ה כאלן
 חסר לשון ועינן בנית יוסף וירא דעה סי' כ"ד או בהר"ה ז"ל] . ואפשר שסתהין
 אכורה דהואיל ושחיתתן כאלת ועל כרחין בשיטה דרס אף בראשונה גמי דרס שהרי
 בנת אחת ובטעין אחד העביר הסכין על שתייהן ע"כ וכן בספר יראים סי' קל"ז החיו
 את הרלאו פי' החיו סימני הרלאו ע"כ : אבל אם הולך והביא אפי' כל שהוא
 וכו' כ"ז : אפילו באיובל כשרה . פ"ה דהלכות שחיטה סי' כ"ו . ובסור יו"ד סי'
 ח' . וכתב שם בנית יוסף שכתב הכל בו בשם הרשב"ד ז"ל דמאי כל שהוא דקמחי
 חוץ במלא זואר בני ע"כ וש"ס שדברי טעם הם דוחק הוא וכן כתב בעל השעור
 ז"ל דלימא ומו"מ הריו"ף ז"ל פי' דליכא מ"ד דדוקא בעוף סגי בכל שהוא אבל לא
 בבהמה ע"כ וכן כתב בעל הערוך בשם ר"ה ז"ל בערך סבין וכן בה"ב : נפלה סבין
 וכו' . חוס' פ"ה בהסריקין ד' ע"ה . ובגמרא דייק עממא דנפלה וכו' כדפי' ר"ע ז"ל .
 ומתני' ר' נתן היא . וכתוב בנית יוסף שור א"ח ריש סי' ל"ב בשם ספר החלוות הא'
 הפילה כשרה אפי' כלאחר יד ואפי' הכי פסור נשבח משום דהוי כלאחר יד ע"כ :
 ושחטה . עינן מ"ש לעיל ריש סי' . ואע"ג דתייך חדא זימנא לעל כפ"ק וכו'ן
 ששהו ואחרים רואין אותן שחיתתן כשרה דאלמנא לא בני כונה לשחיטה אימרינן הכא
 לאשמעינן נפלה סבין ושחטה למידק מינה הא הפילה הוא כשרה דאי אשמעינן סהם
 גמי חש"ו ס"ה הוא משום דקא מוכין לחיבה בעלמא אבל בני נפלה דלא מוכין
 לחיבה אומא לא לריכא ולי אשמעינן הכא משום דקמחי מכה בן דעת אבל הם
 דלא אחי מכה בן דעת אומא לא קמ"ל . ורבנן ס"ל נהי דלא בעינן כונה להיתר
 זינחה לחיבה סימנים מיהא בעינן ור' נתן ס"ל דמי כתיב והחיתת זינחה כתיב אי
 בעינן כונה להחיתת אפילו זינחה גמי ליבעי ואי לא בעינן לזינחה לחיבה גמי לא
 ליבעי ואפילו זרק סבין לנעוטה בנותל והלכה ושחטה כדרכה כשרה : אם שורה
 כדי שהייתה אחרת . כך הגיס הר"י יוסף ז"ל וכתב עוד על מה פפי' ר"ע ז"ל נעשה
 עיף ויגע מחמת השחוס וכו' כתב אף פי' זה נראה בלל דמה הולך לומר מאיזם טעם
 נעשה עיף על כן נראה דנרסי' עף ולא נרס' ועף וה"פ השחיו את הסבין בלמנע
 השחיטה או שנעשה עיף בלמנע השחיטה ובלל חנרו והסלים שחיתתו ע"כ : וכתוב
 בספר כל בו סי' קצו בפ"ג בשם הר"ר פד"ן ז"ל שיהיה למה אכורה משום דכיון דשהה
 בלמנע שחיטה קודם גמר הכשר שחיטה א"כ כשהחור וזימנו נבלה קא שחית ועוד
 דממת ביעתותא דשהה קא מינעל דם באגדים ע"כ . ובסור יו"ד סי' ג' יבסי' כ"ג :
 רש"א . פ"ק דמיתתין ד' ע" : כדרי בקור . פי' הרמב"ם ז"ל כדי שיעור בדיקת
 השחיטה לדעת אם שחט השיעור שחייב אי לא וכו' דס"ל ז"ל דאי קמי אנדיקת הסבין
 אחי הקושיא דמקביון בגמרא למ"ד כדי בקורו של חסם א"כ יתה דנדיק לשיעורים
 שלפעמים רחוק ולפעמים שהוא קרוב אחי . במקומה עומדת שלפעמים ג"כ הסבין
 קצין ולפעמים שהוא גדול . וחוס' ז"ל שיהיו דבסבין הרלויה לאוחה בזהם חוץ לואר
 כמלא זואר ע"כ וגסתלקה הקושיא לדעתם ז"ל אפילו שפנס דקאי אסבין : ד שחט
 את הושט ופסק את הגרגרת . דהיינו עיקור ופירשו בחוס' ז"ל דהיינו כגון שחט
 בסבין פגומה שהפנימה קורעת והיו כמו פסוקה ע"כ : או פסק וכו' . מנאחי בנת
 מקומות או שחט את הגרגרת ובסק את הושט . וביד שם פי' שני סי' פ' ובסי' י"ד
 ובסי' ג' סי' י"ט ובסור יורה דעס סי' כ"ד : או שהחליד וכו' . בפריקין ד' ל' .
 געמא דלגיה אכירה משום דכתיב חן שחוס מה חן בנלו אף שחיסה בנלו . וכתבו
 חוס' ז"ל או שהחליד את הסבין מהת השני ופסקו מלמטה למעלה ורבותא נקט ארע"ס

שכבר נכתב האחד ונקט גמי אורחא דמילתא דכשחט סימן ראשון בהנחה כשהחור
 ובה לעשות הולכה והחב ראש הסבין בין סימן שני לואר ע"כ . ומפרש בגמרא ד'
 מתתני' ה"ה ה"מ מלמטה למעלה דהא כיון דהחזי השני החליד אחר ששחט כבר
 הראשון לא אפשר אלא מלמטה למעלה ובר קמ"ל בגמרא דלפילו בין סימן לבין כגון
 שחט הסבין בין סימן לסימן קודם שחיתת הראשון דשחט שחוס כדרכו מלמטה
 למטה שחור והוליא את הסבין וחתך העליון כדרכו אפי"ה פסולה : א"ש . כן הוא
 בדברי הימים גמי משמרות כהונה רש"י ז"ל . ונראה שכוין רש"י ז"ל שלא נגרום
 יצבא בנקודת חיר"ק תחת חיר"ה והיינן בחפץ וכן שעתה מפי הרב בלגלל אשכנזי
 ז"ל וארע"ס שזאשמרות כהונה כחוב ישבאב והלא במשנה חסרה האל"ף אין קידול
 וכללה רבות בלשון המשנה לקר : שגפסלה בשחיטתה נבלה . ביד רפ"ד דהלכות
 מ"ה ובפ"ה דהלכות שאר הצות הסומות ובעוד יו"ד סי' כ"ו : והודה לו ר"ע .
 עיין במ"ש לקמן ר"פ אלו ערפות . וכתוב בספר החתך פרשת ראה סי' ת"מ ארע"ס
 שבין בערסה בין בנבלה בשיטה מלקות איכא נפקא לן מינה לעיני התראה ועינן
 שומאה וזה שפירו כל שפסלה בשחיטה נבלה אין העינן שיעקר הנבלה הכשרה
 בכחוב חיסם המתנגלת בשחיטה דודאי נבלה פסם חסר הקרא צממה שחמה מאליה מחמת
 חולי או באיזה ענין שחמות אבל בעל המשנה בל ללמד שכל שלל נכחסה כראוי כמחה
 מאליה הוא השונה ע"כ ושסות הוא . וכתוב בהשנות הרשב"א ז"ל סי' קכ"ב שאלה
 עוד צממה שכתבתי אי בקלור של ספר תורת הבית שאין עיקור עושה ערפות שלל
 סכניסו הערפות בהלכות שחיטה אלא שפסולו של עיקור משום דאין שחיטה בסימנים
 עיקורין וכתבתי בזהם את השוף שאם נאמטה הגרגרת ואח"כ שחט את הושט שחיתתו
 פסולה . והקשה לך שני דברי משני מה שחיתתו פסולה והלא לא שחט בסומן השיקור .
 השונה מה שהקשית כדין הקשית ואלום אלו היה נידכס הספר האריך היה מתבאר
 אליכס הענין כי גם אי הקשית כן ותירתי וזה לשוני שכתבתי שם וא"ח א"כ כיון
 דלאו ערפס ממש היא אלא אכורה משום דאין שחיטה בעימנים עיקורין כגעקך סימן
 א' בעוף ושחט את השני אף הוא יחא כשר דליו משום עקירות הכימן אינו טרפה
 דלמחר ואילו משום שחיטה הא שחט בסומן השני שאינו עיקור . וי"ל דלע"ז להכשרו
 של עוף בשומן א' בעינן שיהו כסימנים ראויין לשחיטה ואפילו לרב אזה בר' הנבלה
 דלמחר אין שחיטת השוף אלא במיוחד בסמימנים דהיינו וסמ"מ כיון דלעלמא שלל
 אכאורי בעוף דהיינו בעולה השוף דבעיט שנים בעינן שיהו שחיטה ראויין לשחיטה
 דהיינו אגמרים רחמנא למשה כן נראה לי ע"כ : דך השוחט בהנחה דחה וכו' .
 ירושלמי פי' חומר בקדש ד' ע"ט . וזוהי בחוב' פי' ערבי פסחים ד' קט"ו וביד פ"ד
 דהלכות מ"ה סי' י"ג ובסי' שני סי' ע' : בירידם הסאבות . כלומר בלא געילת ידים
 וכו' לשון ר"ע ז"ל עד ובחולין שנעשו על פהרת הקדש מייני' . אמר המלךס ומתני'
 לר' אלעזר א"ח השעיה ונבדרי דהיינו רבה ביד חנה לולא בר' יהושע דתנין כז'
 שני דספרות ר' יהושע אומר האובל אוכל ראשון ואובל אוכל שני שני שלישי שני לקדש ולא
 לחרומה בחולין שנעשו על פהרת הרומה משמע דס"ל דדוקא חולין שנעשו על פהרת
 הרומה הוא דיש בהן שלישי אבל חולין שנעשו על פהרת הקדש לא פסול בהו שלישי
 דבעלמא דערו ואין יכול להפסיק על חולין פהרת הקדש ולירדו ס"ל לר' יהושע דלא
 משכחה שלישי בחולין רק אם נעשו על פהרת הרומה ביבד ומתני' אי אפשר לקומה
 בחולין שנעשו על פהרת הרומה דהיינו רבה ביד חנה לולא בר' יהושע דתנין כז'
 אפי' בשר חיה בנשר קדשים מילקף לשיקך דרך אוכלי קדש לאטל בשר חולין אפילו
 של חיה בפהרת הקדש שאם תחלף לו בשר הקדש זה יהיה אוכלה בפהרת אבל
 הרומה בנשר לא מילקף דהא אינה אלא חרומה ולכך אין דרך הכהנים להפסיק
 לבשר חולין שחן פהרת הרומה . ולשאל אחיה מתני' אפילו בר' יהושע דס"ל דמחי
 דקאמר ר' יהושע בחולין שנעשו על פהרת הרומה ל"מ קאמר ל"מ חולין שנעשו על
 פהרת הקדש דחמירי לית בהו שלישי אלא אפילו חולין שנעשו על פהרת הרומה גמי
 אית בהו שלישי . ואיכא מילן דמפרש בגמרא דהוי דדייקין ממתני' הא יחא מדין דם
 אין נאכלין ידים מואבות . בידים שנזרו עליהם להיות החלה עסקין וכדברי ר'
 עקיבא דלמך ברפ"ג דמסכת ידים האכנים ידיו לנית המנוגע ידיו תהלות דברי ר'
 עקיבא וכדברי ר"ג בן אלעזר דס"ל דהו הוו תהלות אפילו לחולין הויין תהלות :
 ר"ש אומר . בגמרא אמרינן אומר היה ר"ש שחיטה מכשרת ולא דם . וכתב הר"ן
 ז"ל ומקשו הכא נהי שלל אכשרה צדס על כרחין קודם חיליה הוכשרו במים דאי
 לקדשה כרי הוכשרה במים שבה ואי לא הוכשרו גמי בזההם דודאי אפילו גלי דחה
 בני מפני הדם שעל פני הנשר דכי אמרינן דמורא מישבא שאיב ה"מ דם הנבל
 באגדים אבל דם שהוא בעין אינו יואע ע"ה שאם דלדרכא מתייבש הוא סם ולאומוסא
 גמי ודאי בני הדחה מפני הדם שעל פניו דלא מיקרי דם האגדים שלל פירש אלא דם
 הנבלע בנשר אבל מה שעל גביו ודאי אכור וזרין דחה וי"ל משכחה לה דלכיל ליה
 ללני בלא דחה וא"ת דדם שעל פניו אכור ליתא דדם מישרק שריק ואינו אכור אלא
 כדי קליפה בלך קוף את החיטין והסחר עומר אי גמי משכחה לה כשהדחה ע"ה
 גשמים שלל מדעת דכיון דלא אחסונינהו לא מוכשר . וכתב הרשב"א ז"ל דשחט
 בהמה חיה ועוף ולא יחא מהם דם ארע"ס שלל שחט את אורידין אינו נריך שינחהם
 אכר דכי בעינן שחיטה ורידין או חיתת אכר אכר ה"מ ביזא מהם דם שהרי
 שורש ואינו מוצא מקום לנאת וס"ל שורש ממקום למקום ואכור אבל בשלל יחא מהם
 דם הדג מוכיח שלל פירש דמן ממקום למקום עכ"ל ז"ל וביד פי' שני דהלכות שומאת

אחרי ככל אלו ואחר לשם דבר אחר שחיטתו פסולה. כן מלאכי מוגז
 ובגמרא מוקמינן לה בישראל משומד לכרי אוסר דבר שאינו שלו לכ"ע אבל ישראל
 לנעורי קא מניין ואינו אוסר ואפילו אית ליה שותפות בגויה דליתו מתכוין לאסור
 אלא לנער חברו. וכתב הר"ן ז"ל הלכך השוחט בהמת חברו לע"ז לא מיתסרף בהנאה
 ומיחו איכא מ"ד דבאכילה אכילה ואפילו שוחט בהמת חברו לשם הרים ונחוקק לרפואה
 וכיוצא בה אסורה באכילה בכל שיש בו סרך לע"ז מיתסרף באכילה וליכא למומר
 לענין אוסור אכילה אין אדם אוסר דבר שאינו שלו דהכא נלוו אינו אוסר לה אלא
 דלא שרי לה. וה"ל כלינו לא נשחטה אלא שמתה מאליה ע"כ: **ב** אין שוחטין לא
 לתוך ימים וכו'. זיד פרק שני דהלכות שחיטה סי' ד' ה' ו' ובספר יו"ד סי' י"א
 י"ג: אבל שוחט הוא לתוך עונת של שנים: לעשרת אחריו. לתוך העונת והיא
 היא רש"י ז"ל. ובספר יו"ד נ"ב הביאו בערך עגל. ובספר אחר גורם חונן של מים ושי'
 כגון ספל שלשין זו מלשון וישם בלגנות. וכן נראה שהוא נרסח הר"ן ז"ל שפי' חונן
 מלשון חן ויחמר דלע"ז לתוך הכלים אסור כל שיש בו מעט מים שרי דחו לית
 משום חשדה ע"כ. וכן הוא גירסת הרשב"א ז"ל: ובספיקו ע"ג בליים. פי' ובגלג
 שלא ישחוט לחונן: כל עיקר. ואפילו בחזרו או בנייתו אבל הרוצה לנקר את חזרו
 שלא יתלכך בדם עושה מקום חוץ לגומא וזוחט וזוחט והדס שותת ויורד לגומא. וראיתי
 שה"ח יבוסף ז"ל מחק מלות כל עיקר: ובמשך לא יעשה כן. שאין אדם חס לבקר
 את השוק ואם עשה כן נרדף בדיוקה אחריו שמה מין הוא לע"ז ויבדלו מפתו ומיחו
 רש"י ז"ל. ואיתא בחומ"ס פ"ק דע"ז ד' י"ג. וכתב הרמב"ם ז"ל שם ביד ואם שחט
 לתוך גומא אסור לאכול משחיטתו עד שיבדקו אחריו שמה רשע הוא. והרשב"א ז"ל
 כתב בספר הורח הבית מספרה מדקאמר בנרדף לבדוק אחריו שמה רשע הוא אף
 שחיטתו פסולה משום וכו' וכו' דהוא אינו כולאו במת"י כדדי כולן אסורות משום
 אלא שאני תמה כיון דלתי לעיל מינה שהיה נכרי שחיטתו פסולה והני כסופא
 דמתני' שהיה נכרי לשם עולה שחיטתו פסולה והני הא בלמאע חס איתא דשחיטתו פסולה
 יוכי לא הני בהא נמי השוחט לשם ימים וכו' שחיטתו פסולה ולפיכך אפשר לומר
 דשחיטתו זו כשרה היא ש"ף הוא חין מחזיקין אותו ברשע ואין מוציין אותו מחזקת
 כשרותו הראשונה מיד אלא לתוך בדיוקה וזה כ"ל עיקר דהא נכדרי רש"י ז"ל נראה
 כן שהוא ז"ל פי' נרדף בדיוקה אחריו שמה רשע הוא ויבדלו מפתו ומיחו דלמאע דאין
 הבדיוקה כדי להכשירו אלא כדי לפסולו דעד שיבדקו ומלאע רשע אין פוסלין אותו
 ואף שחיטתו פי' עכ"ל ז"ל: **י** השוחט לשם עולה וכו'. פי' שני דהלכות שחיטה
 מה"ח יו"ד ע"כ סי' כ"ב. ובספר יו"ד סימן ה'. ובגמרא א"ר יחי לא שני אלא חמומים
 אבל בעלי מומין מידע דעי דמשקר ואפילו לשם דבר נידר ונדב כשרה ור' יוחנן
 אמר אפילו בעטלי מומין נמי לא ימנין דדדי ביה מידי אמונא ולא ידעו ובכרי חס
 הוא ומוחר לשחוט קדשים בחוץ. ומינה שוחט ארוס ותרנגולים וכיוצא בהן כיון דכ"ע
 ידעי דאין אלו קריבין לגבי מזבח אלא חורין ובני יינה בלבד נידע ידע דמשקר
 ובשרה. הר"ן ז"ל: ובכרמים. היינו שלמים ואית דנרסו שלמים בבה א. בסוף דבור
 ר"ע ז"ל נראה ש"ל זכר שלמים וכולם וכן הוא מוגה בתלמוד הרב בלגלג אשכנזי ז"ל:
 לשם אשם תלויו. מנינו שהכבד הכתוב אשם תלויו ליקרב וליאכל היכל דבואוק
 ספק חטא דחייב כרת על פי שני עדים שאמרו לו ספק אש אכלת ההחובה והיא נמי
 אכן סהדי לכל יומא בספק חטא הוא עומר. רש"י ז"ל: **פסח**. משום דפסח בשאר
 ימות השנה שלמים היו מוקרי דבר המדר וידב: תורה. פסח הוא דבא נגדר
 ונדב. ומבואר הוא בכמה דוכתי נס ביד פ"ט דהלכות מעשה הקרבנות: ור"ש
 מבשר. פי' הקונטרס דלא חייס למראית העין וריב"א ז"ל מפרש דלא שייך כלל
 לר"ם מראית העין דדומה במקדש ע"מ לשחוט בחוץ ור"ם לעטמיה דלמר ב"ב נראה
 דמחמת הרי עלי עולה ע"מ שאקריבנה בבית מוציו ר"ם אומר חין זו עולה ושעמא
 דשלא ההנדב כדרך המתנדבים וכדאמרינן במהני' דבס' הנמנות והנסכים ובהדיא
 חניא בחוספתא אהך דהכא ור"ם מכשיר שאין כיוצא בזה מתנדב ר"ם ומה אם אמר
 הרי עלי עולה לשוחטה בעבר היירן שמה עולה היא. חומ"ס ז"ל: שנים אורחין וכו'.
 דר. חניא הכא לאשמועינן דאפילו בדברין כגון הני שחיטתו פסולה אש אחד שוגג
 לשם אחד מכל אלו. ונלע"ד דהאי פסולה דכולה היא מחני' דוקא באכילה אבל בהנאה
 מותרת ומ"מ ספק אלו אי משמא בנשא כגלגל מדברין אי לאו. וז"ל דלע"ז דמתני'
 דשנים וחוזין בספן אלו לנעיל גבי שוחט לשם הרים וכו' מוקמינן לה בגמרא בישראל
 משומד אליבא דסבך אורחאי דס"ל אין אדם אוסר דבר שאינו שלו כדכתיבין לעיל
 וקיימא לן כותייהו אבל ישראל אע"ז דאית ליה שותפות בגויה לא מצי אסר לאמרינן
 לנעוריה קא מניין לפי' החומ"ס והר"ם ז"ל וזמו שרמזתי לעיל הכא שפיר מיהוקיא
 בדאית ליה שותפות דכיון דשעמא לא היו אלא משום חס מראית העין ההשם לעולם
 במקומו עומד ואפילו לית ליה שותפות בגויה כיון דאין אוסר אלא באכילה כ"ל דמני'
 אסר לנ"ל וקאט כיוע מלאכי לדברי ממה שכתב ז"ל ובהבתיו לעיל כ"ל סי'
 ח' וז"ל הלכך השוחט בהמת חברו לע"ז לא מיתסרף בהנאה דהכא דלחין אדם אוסר
 דבר שאינו שלו. ומיחו איכא מ"ד דבאכילה אסורה ואפילו שוחט בהמת חברו לשם
 הרים ונחוקק לרפואה וכיוצא בה אסורה באכילה בכל שיש בו סרך לע"ז מיתסרף
 באכילה וליכא למומר לענין אוסור אכילה אין אדם אוסר דבר שאינו שלו דהכא נלוו
 אינו אוסר לה אלא דלא שרי לה וה"ל כלינו לא נשחטה אלא שמתה מאליה עכ"ל ז"ל.
 ומינה ילפינן דהכא נמי ללא מיתסרף אלא באכילה אע"ז דלית ליה שותפות בגויה
 אשם:

אולנין סי' ו': **י** השוחט את המסוכנת. חומ"ס רפ"ק דמטה וביד סס פ"ד
 דהלכות מאלכות אסורות סי' י"א עד סי' י"ו. ובספר יו"ד סי' י"ו. וכתב חומ"ס ז"ל
 ואפילו לכתובה שרי ונקט לשון דיעבד משום דשני מתייני עד שחפרסם ע"כ. ובגמרא
 גבי מסוכנת ממאי דשריא דלימלא אסורה היא מדכתיב זאת החיה אשר האכלו היה
 אכול שאינו חיה לא תיטול והיא מסוכנת לאו היה היא ומסיק דמדאמר יחוקקל ונבלה
 וערסה לא אכלתי (כו' ע"י בחי"ס): **ר**בן גמליאל אוסר עד שחפרסם ביד
 וברגל. ר"י גבי הרתי יד ורגל ורגל סברי דכח מינייהו סגי. וזינוק דר' אליעזר
 עדיף ופרכוס גדול הוא יותר מדחכמים ומאי דקאמר דייח לגבי ר"ג דשני תרתי
 סרכוס דיד ורגל הוי קיל. ומשמע דנרסוק רבן גמליאל שהוא חברו דר' אליעזר וכן
 הוא בערוך בערך סנה ובספיקו והר"ם ז"ל וכן הוא בפנייה בגמרא וכן הניח רש"ל
 ז"ל. וחומסתי על הרב בלגלג אשכנזי ז"ל שהניח בהלמודו בחומ"ס ד' ל"ח דבור המחיל
 גופה אפילו לרשע"ג כמו שהתקתי בספר שקראתי שמו בבין שלמה לחכמת
 בצלאל ולא הניח כן לא סם בגמרא ולא סם בחש"י ז"ל: אמר ר"ש אף השורט
 בלידה ובשחר עמר ומצא כותלים בלמים דם כשרה שזנקה במרת ר'
 אליעזר. כן מלאכי מוגז. ומלאכי ברש"י ז"ל כתיבת יד השוחט בלידה כדאמרינן
 בסיפוקו לעיל השוחט בלידה שחיטתו כשרה דיעבד חין לכתלה לא: או עד שחכבש
 בגובה. בגמרא מוכח דשחט נמי אפילו שחט קל לבשכש בגומא וכן פרכוס רש"ל
 אפילו רפיק בעיניו הוי פרכוס: בהכה דקה שפשיטה ידה: פי' דוקא יד ולא
 רגל: שאינה אלא הוצאת נפש בלבד. בפ"ק דע"ז ד' י"ו אמרינן היה נסה
 הרי היא כבהמה דקה לפרכוס ואם שחט חיה נסה מסוכנת ולא פרכסה אלא פסחה
 ינה ולא החייה כסולה שאינה אלא כוואת נכש בלבד ובגמרא אמר רבא פרכוס
 שאמרו בסוף שחיטה: **י** השוחט לבדיו וכו'. בזכמים ס"ס ב"ט וביד ס"ס ע"ג
 דהלכות שחיטה. ונלע"ד דסמך התנא השוחט לכרי לנורח את המסוכנת לאשמועינן
 אגב אורחיה כתיב דר' אליעזר דאפי' שוחט מסוכנת לכרי דלגובה אית בה משום
 הקריבהו נא לפתחך אפי"ה אש שחטה לכרי כסולה דהסם מחשבת כתיב לע"ז אפי'
 בגמרא: בחצר בבר שילה. ובגמרא הני תנאי רבנן וכו' אליעזר אית ליה דרבי
 אלעזר ב"ר יוסי דתינא א"ר אלעזר ב"ר יוסי שמעתי שהבעלים מפליגין פי' טאם חסבו
 על שחיטת כהן או על ויריקתו ע"מ לאכול חוץ לגומא הוי פגול וילין לה מקרא דכתיב
 והקריב המקריב אלא בעלים קרי מקריב ה"ך איתנהו בכלל המקריב לא יחשב אבל
 ר' יוסי לא סבר לה כותיה דהא אמר אין הכל הולך אלא אחר השכר. ובלשון שני
 דגמרא אמרינן דאפילו בשחטמיהו לכרי דרשבי לע"ז פליגי בני תנאי דמתני' דת"ק
 סבר כי אמרינן זה מחשב זה עובד ה"מ דשבי דלני קרא דהקריב המקריב ח"כ
 גחון לא דחון מפניס לא ילפינן וזאת ר' אליעזר לומר ילפינן חוץ מפניס במה מלינו
 דבעלים פוסלין במחשבת ע"ז בחוץ ואפי' אחר שוחט ובני נכרי אפילו בפתחא דפתח
 מחשבת כתיב לע"ז ואחא ר' יוסי לומר אפילו בפניס נמי זה מחשב זה עובד לא
 אמרינן דהמקריב לא יחשב מקריב ממש קאמר. וכתב הר"ן ז"ל והוי יודע דזריקה
 והקטרה נמי דאמרינן דפסלי בע"ז דוקא בכתב עולה בשעת שחיטה לזרק דמה
 ולהקטיר חלבה לע"ז אלא בשחטמיהו כרתי טוב אין הבהמה נפסלה אש"ס שריק דמה לא
 הקטיר חלבה לע"ז דלע"ז דבהמת קדשים מיפסלה ד' עבודות הנה היינו לפי שכולן
 מכשירי קרבן הן אבל הולין ככל התרין אינו תלוין אלא בשחיטה מניין שנשחטו כרתי
 אי אפשר שפסלו וזה שלא בדברי רש"י ז"ל. ודקתני במתני' השוחט לכרי שחיטתו
 כשרה ה"ל אפילו לכתלה אלא דלא מצי למיניי שוחטין לכרי דלי הכי הוי משמע
 דלמיטרי למישחט הוא דתתא לאשמועינן דלית ביה משום לפני עור לא תתן מכשול אבל
 לא שתא שחיטתו כשרה לכן הולך לטות שחיטתו כשרה אבל אפי' לאפילו לכתלה
 עכ"ל ז"ל: **ש**חתם כוששבת וכו'. וירושלמי פ"ק דבינה ונבלה פי' הכולה נט
 ד' א"ה וביד בפ' שני דהלכות שחיטה סי' ק"ו ובספר יורה דעה סי' ד':
בתו"ש ס"ד' שהמחשבה כו'. כן כ"ל כדי שלא לנטיה ע"כ. וכן אמר כי נס
 הרב בלגלג אשכנזי ז"ל לא הניחו בתלמודו: **י**ן השוחט לשם הרים וכו'.
 ביד סס פ' סי' י"ד ובספר יו"ד סי' ד'. וכתב בתשובת הרשב"א ז"ל סמן
 שמה' השנה ישר חוץ שמנעת השוחט לא"ל קבל"א חוקות הגוים ואיכא משום
 ובחוקותיהם לא מכל מקום אית דומם לזוחט לשם הרים דהתם השוחט בעלמו
 מחזינן לכן אבל הכא זה מחשב וזה עובד לא אמרינן. ולשוחט לתוך ימים נמי לא
 דמיא דשאני התם לכיון דאיכא דשהתי לבבואה דימא היא מאן דשחט לתוך הים איכא
 משום נראה וס"ה לזוחט לתוך הגומא אבל שוחט ומחור פניו לאחד הכוחות מאי
 קאמרי דילמא אחרמיהו הוא דאחרמיהו ליה הכין דאפילו הרים נמי שיש ששוחט לשמו או לשם
 שרו לא שמענו שיהא אסור לשחוט בהרים לתוך ימים וזהרות אמרו בהרים לא אמרו
 ולשם הרים אמרו על בני הרים לא אמרו והטעמה בזה משום דכתיב הו אף משום
 גמא ליתא למומר דלמחר אמרי חוץ הוה קאי ואחרמיהו אחרמיהו ליה וכו"ם כאן דאיכא
 למומר אחרמיהו אחרמיהו ע"כ: **י** שחיטתו פסולה. והקריבה ע"ז לא הוה כדפי'
 ר"ע ז"ל. והקטן חומ"ס דהא לעיל א"ר אליעזר שחיטתו פסולה אע"ז דאסורה אף
 בנאה כדקתני בסתם מחשבת נכרי לע"ז ויתרוו דהכא דייקין בגמרא דלא הוי זכרי
 מהים מלגא קתיי כדתיב הרי אלו זכרי מהים אבל לעיל אידי דאמרי רבנן כשרה
 אמר ר' אליעזר פסולה ע"כ: שנים אורחין. חומ"ס פ"ק דחולין ד' י"ד: ופי' הר"ן
 ז"ל שני אורחין ושוחטין זה בראשו וזה בכתו ע"כ ובספר א"ח סי' כ': אהרד לשם

באשר באינה מסוס מראית העין שאל יאמרו מיהר לשחוט קדשים בחוץ כך נלמד
 אע"ג דליכא למידחי. אח"כ מלאחי שכתבו צבית יוסף סוף סי' ה' לוי"ד להרמב"ם
 ז"ל גם סה אין לו שותפות בה אינה אסורה ולדעת הר"ם ז"ל שסבור בזה
 דלעיל דאפילו אם הוא שותפו אינו אסור וכן גם בית יוסף טעם לדבר להכא אפילו
 אין לו שותפות בה אסורה קרוב לטעם שכתבתי וז"ל בקיבור דכיון דהכא אין איסורו מן
 הדין אלא מפני מראית העין כי לא הוה ידידה מאי הוה מאן לחי סבר דידיה הוה
 ואחי למיטרי קדשים בחוץ הלכך אפילו אין לו שותפות בה אסורה. והרמב"ם ז"ל
 אע"ג דמשמע דאיכו נמי לא אסר ביה אלא מפני מראית העין שכתב שזה השוחט
 קדשים בחוץ מ"מ סבר דאם אין לו בה שותפות אינו אסור דכל שחוטס בבהמה שאינה
 שלו לשם דבר פסול קלא אית ליה עכ"ל ז"ל: לשם אשם תלויו. על שם שאשם
 תלויו נקרא על שם שפיקו קרי להו עהכך אשם נלוות וכולו אשם ודאי: לשם חטאת.
 אע"ג דאמר לשם חטאתי אם אינו מחויב התאח מעדע ידעי דמשקר אבל מחויב חטאת
 אימא לשם חטאתו הוא עושה: לשם אשם ודאי. פי' לשם אשם פסול דאי לא
 חטאת הוה קלא קתא דרישא אדיוקא דקפא ומ"מ בני' הר"ם ז"ל בפ"ק
 דגדרים ד' ו' ז"ע. והרמב"ם ז"ל גם בפ' שני דהלכות שחיטה מנה אשם תלויו ואשם
 ודאי שחיטה עם אוחס שאינם יודו ויגידו וכתוב בנ"ל דס"ל ז"ל דאע"ג דפסול לן תא
 הכא כו' אליעזר דאם קרא דכריתות כיון דהתם בכריתות פתולוקת היא לעושה
 נקטינן נכחמים ולא היישין להאי סתמא דרילמא סתם ואח"כ מילוקת הוא ע"כ:
 לשם תפורה. אע"ג דאמר לשם חטאת זכתי אם אין לו זבת בחוץ ביהו כפרה ולא
 היישין דילמא מאן דחוי סבר דאית ליה מ"ט דאי הוה ליה מידע הוה ידעי שרטי
 לרודע שלא יבאו לדי מעילה: בפי' ר"ע ז"ל ושאינו יודר ויגיד לאחיו עולת יולדת
 שאם אמר לשם עולת יולדת בפירות כפרה ע"כ. אמר המלקט בנזר"ל ח"ר אלעזר והוא
 דאין לו אשם אבל אם יש לו אשם אימור לשמה הוא עושה ואמר רבי אבהו והוא
 שאמר בפי' לשם עולת אשתי. אבל רש"י ז"ל לפי נרסחו דלא נזכרה דלא להא דכתיב
 אלעזר ור' אבהו מפרש דבשם לו אשה מיתוקמא מתני' ואשתיך לתא למתניהי ביה
 הכלל דמהו דתימא ניהוש דמאן דחוי סבר בנעשא אוליד או אכיל קמ"ל דאפילו משלת
 קלא אית לה ולאו בנירשא נראה שהסכים הר"ם ז"ל וז"ל ושאינו יודר ויגיד לאחיו
 עולת יולדת ושאינו יש לו אשה דלמא איתא דילדה או הפילה קלא אית ליה ע"כ. אכן
 מ"מ בפי' ר"ע ז"ל נדק להנייה דמשלת אין לה קול ונמא וכו' שהוא מפרש כנרשא
 שכתלמוד שכן פי' ג"כ הרמב"ם ז"ל וז"ל ושאינו יודר ויגיד לאחיו עולת יולדת כגון
 שישחוט אוחס ויאמר הרי זו עולת יולדת של אשה פלונית ואוחס אשה אינה חייבת
 קרבן לידה בשום דל ועיין ויטלה על הדעת כי מה שאמר זה אינה אלא נדבה הואיל
 ואין האשה הזאת מהוויית עולה ויהיה הנשחט פסול לסיך הודיענו שהוא כשר לפי
 שאנו יכולים לומר שמה הפילה שהיא חייבת קרבן. ואי אפשר לאדם להתנדב חובה
 ולפיכך שחיטתו כפרה שהמפלת אין לה קול ולפיכך אין אנו יכולין לומר אם איתא
 דאשיל קלא אית לה ע"כ: זה הכלל דבר שהוא יודר ויגיד השוחט לשמו
 פסול ודבר שאינו לא יודר ולא נידר השוחט לשבו בשם. כך מלאחי מונה.
 וזכר פי"ד דהלכות מעשה הקרבנות סי' ח':

העור בראש סימן מ' הלכך יש לו שלשה חללים אחד גדול ואחד קטן בימים
 ואחד קטן בשמאלו וז"ל רש"י ז"ל חלל קטן הרבה חדרים קטנים יש לו סניב
 סמך גדול אמתי שנאמר ע"כ. בשיבירה השררה. ביד שם בבלכות
 שחיטה רפ"ס. ונערך גרים השורה בוי"ו ושורה היא שדרה והוא העלה
 וכדמחנמינן לעומת העלה לקבל שורתא ע"כ. ופי' נשברה השדרה ונססק החוט
 שלה חדא היא וטרפות יודה משום חוט הוא וכדמפרש ר"ע ז"ל ועמו שכתבנו
 בשם חוס' ז"ל [עיי' בתוי"ט]. ומתק ה"ר יהוסף ז"ל מלות נשברה השורה וכתב
 בס"א גרסין כמו בדפוס וז"ע כי לקמן משמע שיש לגרוס נשברה השדרה דא
 קאמר לקמן נשברה השדרה ולא נספק החוט גבי ואלו כשרות משמע שכלי יש
 לגרוס ג"כ נשברה השדרה אך אינו רחיש דלא לקמן נמי גרסין נשחטה הגוללות
 ולא יקב קרום של מוח ונדישא ל"ג אלא יקב קרום של מוח עכ"ל ז"ל: ביטול
 הבבד. פרק מי שחזו ד' ס"ט וחוס' פ"ק דשחיטות ד' ד': והכי פרישין
 בגמרא טעל הכבד ולא נשחיל הימנה כלום הא נשחיל הימנה אע"ג דלא הוה
 כות וחתק בספא טעל הכבד ונשחיל הימנה כות ככרה הא פחות מכות טריפה
 ונמי אמר רב יוסף לא קשיא ה"ר ה"ה הא ר"ש בן רבי כי הא דר' חיאי זריק
 לה פי' לבהמה שלא נשחיל בה כות מן הכבד דקסבר שהיא טריפה ור"ש בן רבי
 נכחל בה וכוונתו ששירים מקמליה גפה זה הפירוש רישא ר"ש בן רבי וספא ר"ל
 חיאי אבל לני הפירוש השני שהביא רש"י ז"ל רישא ר"ל חיאי וספא ר"ל בן רבי דנש
 כות. וזכר פ"ח דהלכות שחיטה סי' כ"א כ"ב: הריאה שניקבה. ביד שם פ"א:
 או שחסרה. ביד שם פ"ח. ובגמרא פריך כיון דהאש ניקבה למה לי למיחא חסרה
 ובפרש דר"ם אשתיך לשחיטתו דאפילו ר"ש מודה נשברה דלא בעי' שחוק לנית
 הכמפנות: ניקבה הקיבה ניקבה המרה ניקבו הרקין. ביד שם סי' ו' י"ג:
 הברס דשנימיות. ביד שם סי' י"א וכתבו חוס' ז"ל דליקב כים התקן שמה הוה
 בכלל ניקבו הרקין ע"כ: או שנקרע ריבא הריצונה. ביד שם פ"ס סי' ר"ל היורה
 אושר הגדולה טפח וכו'. כחב הר"ן דלפטר דנס בנאי רישא לא בא ר' יהודה
 לחלוק אלא לפרש דליכא למימר דמאי דקאמר ר' בנימין בר יסא בגמרא דר' יהודה
 לא בא לחלוק אלא לפרש אכולה מתני' קאי. וכתבו צבית יוסף עור ז"ל סימן מ"ח
 שכתב הרמב"ם ז"ל אע"פ שאין בארך הקרע טפח טריפה הואיל ונקרע רובה עכ"ל
 ז"ל וז"ל דה"ה לרוב רחבו דהא סתמא תנן ובקטנה רובה ל"ש בין רוב ארכה לרוב
 רחבה ע"כ: והמסם ובית הכבוס. חוס' פ"ל לולב הגזול ד' ל"ד ובשחיטת הרב"ל
 ז"ל סימן ע"ג. ובחוס' דשבת פ"ח גמא מנה מנדליקין נראה דנרסין דקמס פ"חא והוא
 מן השרש ובנקות סול אבל בספר כתיבת די נפי' רש"י ז"ל נמא בלתי יא. וכן
 בהרמב"ם ז"ל בלכות שחיטה פ' עשירי במיין שבעים טריפות כהנ חסר האמס
 נמאלו שז מססים ונערך ערך מהם פי' שהאיטומאל לני שמעלת המאלב נקראת
 המסם כמו ויהי כייסוס ווסס. וי"ו הקבס שבה הדין ע"כ. ותימא קתא שלא מנה
 לוחן התנא לא מלמעלה למטה ולא מלמטה למעלה דאי מלמטה למעלה הוה ליה
 למיחא ניקבו הרקין ברישא ואחר כן ניקבה הקיבה ואחר כן המסם ואחר כן בית
 הכבוס ואי מלמעלה למטה ה"ל למיחא בית הכבוס ברישא קודם המסם ואחר המסם
 קיבה ואחר קיבה דקיס ועוד דקיס ראי למתנייהו בדי בית הכבוס והמסם משום
 דכמו דקיס מנייט זה על זה כך בית הכבוס והמסם מנייט זה על זה וחו דליקבה
 המרה ראי לשוחט בדי כבד שהיא תלויה בה אלא דעל זו יש להרך דמשום דקיבס
 ומרה שיהי שחוטס מטוחף רעוי לומר דבין עור הקבה בין הסלב הקרום בניה
 שיהי שם אחד להם וכן ג"כ בין עור המרה בין מה שכתובה שיהי קרוייה מרה
 אלא שיש לרעות דאי משום הא לחודיה לכל הפחות יתמי מרה ברישא וחו ק"ק הכרס
 הפטומות וכו' כיון דאית בה פלוגתא דר' יהודה ליתנייה מרה המסם ויהי הכבוס
 כי היכי דלכווי סיוך קתא לאידך פלוגתא דר' יהודה: שניקבו לוחין. עיין בהר"ן
 ז"ל שיישב מלת לחון לכל הפירושים אשר הביא שם ע"כ. וכתבו עוד בהר"ן ז"ל וכתבו
 בהוס' דכולו הוה דתקן בכו דאם יקבו טריפה כ"ש ניטלו והיינו דלא תתן לקמן
 במתני' דאלו כשרות ניטלו הקיבה ניטלה המרה דכל מקום שהקב פוסל כ"ש אם
 ניטל לגמרי חוץ מן הסחול דאם ניטל כפרה דתקן במתני' דלקמן ויקב כבומייה
 אמרינן טריפה ומס' הגא ניטל הסחול דאם איתא דכל הנקובים שניטלו בשמים מאי
 שאל סחול דקב אלא ודאי בכל הנקובים אם נטלו טריפה חוץ מן הסחול ולפיכך שאלו
 בפירות לומר שאע"פ שאינו שניקב טריפה ניטל כפרה ולפי זה ניטלה המרה טריפה
 בין בעוף בין בבהמה. וכן כתב הרמב"ם ז"ל. ואע"פ שיש מינים בעופות שאין להם
 מרה כלל כגון חורין ובני יונה אין למדין ממין על שאינו מיי. מיהו הרב בעל הלכות
 ז"ל כתב האי ריאה דאית בה מרה טעמינן לה בדוכתא דכבד אי מריד כפרה דבעוטה
 הוא במקומה ואי לא מריד טריפה דלא הוה כוס לעולם ע"כ. ומ"מ הרי הוא כמיס
 למה שכתבנו שמה ששנינו בו יקב טריפה כ"ש ניטל וכל ששנינו בו ניטל כפרה וכל
 יקב ופסקו ושא"ל לקיות חוץ מן הסחול והכליות דנשחול הני ניטל כפרה ובגמרא
 אמרינן דאי יקב טריפה וכדכתובנא ובכליות נמי תנן דאילו ניטלו כפרה ובגמרא
 אמרינן דלקתה כבוליא אחת אי מטי לקותא למקום פריך טריפה ע"כ: נפלה בן הגג.
 ביד בפ"ט דהלכות שחיטה סי' ח': בנשברו רוב צלעותיה. ביד שם רפ"י:
 ודרוסות הואב. ביד שם פ"ה סי' ד' ה' ו'. ורוב הפוסקים הסכימו דר' יהודה
 נפרש

פרק ג ואלו טריפות. סי' השוחט ד' ל"ב רמי מתני' דהכא דקרי לפסיקה הגרנת
 טריפה אמתי דפירקן לעיל דקתי ופסק את הגרנת ויודע לו ר'
 טקינא דהויא נבלה וכיון דחור צו ר' עקיבא מתני' דקרי לה שריפה מני. ומבני
 דמתני' אלו אסורות קהני ויש מהן נבלות ויש מהן טריפות ולעולם ספקייה הגרנת
 נבלה והא דלא קתי עשאם ניספרא ויטלה ירך ותלל שלה דקיימא אן דהיינו נבלה
 כי קתי נבלה דלא מטמאה מחיים אבל נבלה דמטמאה מחיים כגון הני לא קתי נבלה
 יוחנן במסקנא תירץ משנתנו של פאן קודם חזרה והביא לאחר חזרה ומשנה דאלו
 טריפות אחר ששנית לא זיה ממקומה והביא לאחר חזרה ואע"פ שאותה קודמת אין
 סדר למשנה ואע"ג דבחדא מבאת אמרינן בלפני אידיון יש סדר למשנה ה"מ סתם
 ואח"כ מחלוקת או מחלוקת ואח"כ סתם שהקפידו חכמים בסודרו משום דמחלוקת
 ואח"כ סתם הלכה כסתם אבל במיני אחריתא לא קפדין אסדרת אבל כנאן לא
 חשיב מחלוקת ואח"כ סתם כיון שבמחלוקת כבר הודה ר' עקיבא. כך נלמד.
 חוס' ז"ל לפי תירוץ ראשון דהא דלא קתי במתני' נשברה מספרות רובו בשר עמה
 דאמר זעירי שהיא נבלה משום דליכא נבלה אח"כ נכסף מני חוט השדרה והא תני
 ליה דנכסף חוט השדרה לחוד אסור ע"כ. וכתבו עוד חוס' ז"ל אלו טריפות אי
 נרסין אלו יוחא וזו נרסין ואלו יש לפרש דקאי אפלוגתא דר' ישב ור' עקיבא
 והוה לו ר' עקיבא דנבלה וקאמר שחטא ואלו הן הכרפות או קאי אבל הני דשחיטתן
 פסולה לעיל דהוי פסול שארע שחיטה והוי נבלה וקאמר הכא ואלו הן הכרפות
 ע"כ. ועיין עלה בחוס' דפס"ק דשבת ד' י"ג ע"כ גבי ואלו מן הסבלות. ובגמרא ז"ל
 גזילה פירקין מחור מחלת סימן כ"ט עד סוף סי' ס': בקובת הושט. ביד פ"ג
 דהלכות שחיטה סי' כ' וסע כתב דנקות הוכט נבלה היא והכי אסיקא בפ' השוחט
 דנבלה היא ולא טריפה: ופסקות הגרנת. ביד שם סימן כ"ג. ובפי' ר"ע ז"ל
 גזייה התקן היא הנוטה העכה המחברת את הטבעות: ניקב קרום של בוח.
 ביד שם פ' שני סי' ג': ניקב הלב בבית חללו. ביד שם בסמן ה'. ולשון

לפרט דברי חכמים בל ולא להטות: דרובת הגם. סי' היינו עוף ידוע הנקרא הסעור
או פלוקן וה"ק ודרוסת [הגם] שזמני הכן. [הגה"ה] יש מניסין שזמני הגם ונסין הוא
למי שיעמיק השיון של סו בדברי הר"ן ז"ל. צנעף הגם שאין לפרט דרוסת הגם: שכל
שואל גם מן הכן יבא לו דריסה צנעף הגם מדאמרין בגמרא בשפות מן הכן ולמעלה
הר"ן ז"ל. ועיין עוד שם וכן הסכימו רוב המפרשים דוק צנעף יו"ד סי' כ"ו:
וכתבו חוב' ז"ל וס' רבינו פרץ ז"ל נתייבתי יד צנעפים פרק חמאה העוף כסופו.
בשפות לא שייך למימר מין נסה ודקה אפי"ג דמנינו בלשון משנה עוף הדק ועוף
הגם לאו משום דשני מינים הם לנעולט לא יהיו שני מינים רק היבא לבלשון המקרא
שני מינים הן ע"כ וצנעף הכינוי בערך נז ופי' יש אימרים שהוא היסוף ויש שקרין
אוחו' בלתי"ו פלוקני. וכן הכינוי חוס' ז"ל דרוסת הגו נרטי' צנעפסתא וצנעף וכן יד
הימים בסליחות בנותלג ישראל מדרש נז וכן אפרומים קרוצים ועממא לדרוסה לאו
משום דסופה לניקב דא"כ בכלל נקובה היא ומכאן עממא לא הני צמתי' דמיא
לדיותא דמיא לנשרא אלא עממא לדרוסה שהארס טירף וסופה למות ע"כ: זה הבלל.
לחתויי שבע מיני טרפיות וכו'. לטון רע"ל עד ואם נשחיתו צו טעניו דיר זכב
שלא הגיע צו הנקב כשר ככ"ל. עוד בפירושו ז"ל לפי שאינם מפרשים הכרס החלוטה
וכו'. אמר המלקט אלא פנימית וחלונה קרו בכרס עממה: כל שאין כמותה חיי'
טרפיה. לומר פ"ד ד' מ"א סי' פ'. וכתב רוב פירקין צנעפסתא שזמני פרק שלישי
וילוף לטרפיה מקרא ולכשרות נמי מקרא: ועי' בשו"ט הרשב"א סי' ל"א: ואלו
בשרות בבהמה וכו'. ביד פ"ג דהלכות שחיטה סימן כ"ג ועיין בקולון פרק קל"ז.
וכתב הר"ן ז"ל ואיבא למדק נמה לי למיחית כל בני דכשרות ממיילא ידעינן מודעה
ואלו טרפיות מכלל דכולהו אחריתי כשרות וי"ל דכיון דתנא בוא"ל טרפיות זה הכלל כל
שאין כמות חיה טרפה לאחיומאי דמני ליה סד"א ניטל הטחול והכליות ולחי התחתון
והאם נטילתי נמי ויכחו ודמיון לניפלה לכבד וטרפיה קמ"ל ואל"ה תינה אלא
אחריתי דנפקי מדיוקא דרישא מתי איבא למימר דלא מדחבא לעיל בסיקת הגרנדה
טרפה מכלל דנקבה כשרה ומדחבא נמי יוקב הלכ' לביח הללו מכלל דיוקב ולא
בנית חללו כשרה ואחריתי נמי דכוותיהו ואמאי אינעריך למיתנייה וי"ל כולו
לריכי ניקבה הגרנדה אינעריך לאשמועינן שישורא דעד כמה ואיבא למימר נמי
לדיוקא דתנא לאשמועי' דנסדקה לארבעה כשרה פתח בניקבה. נפחתה הגולגולת
ואל יוקב קרום של מוח נמי אינעריך סד"א כי קמי רישא יוקב קרום של מוח בלא
פחת גולגולת קאמר וה"ל די נפחתה הגולגולת בלא קרום טרפה קמ"ל דנפחתה
הגולגולת כשרה מיהו לא. בכל פתח כשרה שאם נפחתה כסלע אפי"ג שלא יוקב קרום
של מוח טרפה. יוקב הלכ' ולא לביח חללו אפי"ג דתנא ברישא יוקב הלכ' לביח חללו
מכלל דכל שלא לביח חללו כשר אינעריך סד"א כל נקב מפולט לביח חללו מוקרי ולא
אתא למשטיי אלא נקב שאינו מפולט לביח חללו דכל שניקב שלא לביח חללו
כשר. נשברה השדרה ולא נפסק החוט שלה אי לא תנא הכי הו"ל דרישא דקמי
נשברה השדרה ונפסק החוט שלה אי לא קמי דני היכי דני נפסק החוט שלה בלא
שעריה שדרה טרפה וכו' נשברה שדרה בלא חוט טרפה קמ"ל דטרפה. יעלה הכבד
ונשחית הימנה כל שואל אי לא תנא הכי הו"ל מאי לא נשחית הימנה כלום דקמי
רישא לניבא כוית דכל פתוח מכיית כמאן ליתיה דמי להכי תנא ונשחית הימנה כל
שואל לאשמועינן דאילו פתוח מכיית כשרה. האסס ונית הטופות שניקבו זה לתוך זה
אינעריך סד"א מאי לחין דקמי רישא נקב מפולט וכל שואל כן אפילו נמקום הטרין
טרפה קמ"ל דכשרה ומאי ברוחן שלא נמקום שטרין. ודאמרין ניטל הטחול וניטלו הכליות
כבר כתבתי שחתלת הפרק דכל מקום שטרין נקב כשרה אין אחד ממיני הטרפיות
טופלין בו והיינו דנתייבתי דלע פטרות קמי ניקב כולומר וכ"ש יעיל. ובבבא דללו
כשרות קמי ניטל לומר דכ"ש יוקב והדוש הוא שחדשו בטחול דטחול שניקב בסומכיה
טרפה ולקחה ככוליה נמי אם מטי לקוחא למקום חרין טרפה כדאיתא בגמ' ומסתברא
נמי דטעולה וחכריה בידו שמים דיום שוב בכל מקום ובכל מקום שהטעולה טרפה
אפי"ג שהנקב אינו סופל בלוחו מקום אם חכרה טרפה הלכך חכרה כבד טרפה כאלו
ניטלה דהא אמרין לקמן לא שט אלא שהסר ויחר ביד אכל דברג טרפה משום דכל
יתר כטעול דמי כלומר כטעול האחר וה"ל כחבר בידו שמים שהרי לא ניטל כלל אלא
שדוין אוחו כאלו ניטל ואפי"ג טרפה אלא חסר בידו שמים כחבר בידו ארס עכ"ל
ז"ל ומכאן מפירושו ז"ל דנרסיקן ניטל הכבד ונשחית הימנה כל שואל וכן ברב אלפסי
ז"ל וכן אפי' זכור ששמעתי ג"כ בילדותי נירסא זו מפי הרב בלא"ל אשכחי ז"ל וכן
היה ג"כ ה"ר יוסף ז"ל. ובידאי דהיינו דלא כהלכתא שכן כתב הרב אלפס ז"ל
עממו בני רישא דמתני' ז"ל ולא נשחית הימנה כלום אוקימנא לר"ש ולא הכי הלכתא
אלא בעינן ונתייבתי כוית נמקום מרה וכוית נמקום חיותה וכו' מקום שהיא תלויה בו
ע"כ. ומ"מ קשה לשי"ר על נירסא זו הקושא של בגמרא שכתבתי לעיל בפירקין דפירין
רישא אפי"ג ומשני לה וליבא למימר דכיון דלא גרים הכא בסיסא ונשחית הימנה
כוית לא גרים נמי בגמרא ההוא דיוקא דליוק' דקאית רישא אפי"ג ועל דרך שכתב
בבבא זו הר"ן ז"ל כס' שבעות שחיס בחרא דף שי"ג בני שבעה שלא אוכל כבד זו
שבעה שלא אוכלנה לעת הר"ף ז"ל שנין שאינו גורם במאכתיך שבעה שלישיית
אף בגמ' לא היה אפשר שיגרום ההוא דיוקא וכו' דהא כתב כאן הר"ף ז"ל עממו
בני רישא דמתני' דאוקימנא לה כר"ם בו רבי וכמו שכתבתי וי"ע ל"ד. וחזר הר"ן

ז"ל והכריח דנפחתה הגולגולת דקמי מתני' היינו דוקא בשלא נפחתה כסלע אכל כסלע
טרפה והאי דניקב לה סתמא נפחתה הגולגולת היינו עממא לפי שזמני יוקב קרום של
מוח טרפה אשמועינן שאין נקב מוסל בגולגולת כמו שפוסל בקרום של מוח עכ"ל ז"ל
ועי' עוד: צפי' רע"ל ואם כאישר או פתוח כשרה וכן הלכה. אמר המלקט אמת
שכן סי' הרמב"ם ז"ל מכל מקום איני יודע מנין לו לרע"ל לנסוק בן דהא בגמ'
מסיק ר' יוחנן ללחמרא אמרי' עד ועד ככלל אכל הכא דלי אמרת כאישר כפחות
מאשר הוי קולא אמרי' כאישר כיתר מלאישר ועד ולא עד ככלל וכן הביאו הר"ף
והר"ש ז"ל וכן כתב הרמב"ם ז"ל עממו בש"ג דהלכות שחיטה סימן כ"ג ז"ל נרנרת
שנספק רוב חללה במקום הראוי לשחיטה ה"ו נכלה וכן אם ניקבה כאישר ע"כ וכן
כתבו בספור וי"ד ואם ניקבה אפילו יש צב הסרוק כל זמן שאין נקב כאישר
כשרה ואם חכרה כאישר טרפה ע"כ: נישל רבפורל. ביד צפ' ששי דהלכות שחיטה סימן
כ': נישלרו הכליות וכו'. ביד שם פ"ח סימן כ"ג כ"ה כ"ו. ובספר הרוקח סימן
שנ"ו ניטלו הכליות כשרה או ניטלה אחת או אם נמצאו שלג או ל' כשר דאמרי'
בצנורות פ' על אלו מומין את שתי הכליות ולא אחד ולא שלג ודוקא למזבח אבל
לדיוס מותר ע"כ וכן ביד בהלכות איכרי מזבח פ' שני סי' י"א. וכתבו בשב"ר כל
בו לפני דעת הרשב"ד ז"ל שכתב דהא דאמרי' בגמ' כוליה שהקטינה מהמת חו"ל אבל אם
עד כסול ובגמ' עד טעבה וס' בכלל טרפה דוקא שהקטינה מהמת חו"ל אבל אם
היתה בחולדהה כשרה נעריך לפרט' דהא דתנן ניטלו הכליות כשרה ר"ל שצנעף כן
חכרת הכליות שאם ניטלה ע"י חולי כיון שהקטינה לפחות מכשעור כבר נאסרה ואיך
חזרו להכשרה כשנמרו כליות ולהקט ע"כ: נישל לחי התחתון. לטון הרמב"ם
ז"ל שם ביד פ"ח ניטל לחי העליון טרפה אבל ניטל התחתון כיון שנגמס עד השמימס
ולא נעקרו ה"ו מותרת ע"כ. ועל זה נשאל שהשאלין היו סבורין לומר ניטל לחי
התחתון כשרה לרבותא נקט תחתון נקט תחתון ואל"ה שגריה כעקור וכ"ש לחי העליון והאריך
לכתיב דאדרבא איפכא הוא שחיות הבהמה תלוי בלחי העליון ובסוף דבריו
ז"ל כתב וזהו שאמרתם שלא שמעתם ולא ראייתם צנעף חבור מי שמה טרפה זו
הרבה דברים לא הוכירו המפרשים מפני שלא שמו דעתם להם וכשיצין אותם האדם
יראו ע"כ: נישלרה האם. היא טרפחה היא שלפוחית סי' הרמב"ם: והרורה בידי
שמים. אית ספרים דגרס והרורה בידו שמים כשרה וכן הגיה ה"ר יוסף ז"ל:
צפי' רע"ל וצחורף מצינו כלי חרס שחור. אמר המלקט הרמב"ם ז"ל סי' כלי חרס
חרס ע"כ: ולא דוקא חרס ולא דוקא שחור אלא כל שניגס לכוות אין מלננות.
ובגמ' הרורה ביד חרס טרפה ר"ש בן אלעזר אמר אף ביד כל הבהמות: הגלודרה.
ר"מ שבשיר. בגמ' בדרייתא תניא א"ר שמואל בן אבא חזר בו ר"מ. ובג"ס דס'
הרבה בלשון ראשון אמרי' ר"מ מכשיר דשור גזעו מחליף והדר בריא ואפי' רבין לא
קפסלי אלא לדאבתי והכי שליט צב אוריא ומתה ולעולם גזעו מחליף ובלשון אחרון
אמרי' והכמים פיסלון משום דאין גזעו מחליף ואפי' ר"מ לא קא נכשר אלא משום
שמתקבץ בהרה יעשה כשור והיה ולעולם אף גזעו מחליף וצבי שור של ארס נמי
מחמא לדמי ועלם אדם דלין גזעו מחליף ודחבן כפי"ג דהכלות סי' ג'. ובג"ס שם
פ"ט סי' ז'. ושם כסך לחימרא דע"י ששחיר כסלע על פני כל השדרה וכחוב
סלע על כל פרק ופרק מאזניה וכחוב סלע על מקום טבורה אכל כאן צפי' המשנה
כתב ז"ל דמי ברוחב כסלע על פני כל השדרה וכמו שפ' רע"ל וכן היא דע'
הר"ף ז"ל: ואלו שרפיות בניוף. ביד פ' ששי דהלכות שחיטה סי' י"ז: הברחה
חולדה על ראשה. ביד שם פ' עשירי סימן ז'. ובבבא ז"ל בפירושו כל שכן מי שואל
גדול מונה ע"כ. ונלע"ד דהא דקמי הכא חולדה על ראשה מקום שששה אותה
טרפה ולא קמי יוקב קרום של מוח כמאן אלא אמיתא כיון דיוקב קרום של מוח
יהיה כשיהיה בין ע"י חולדה בין ע"י זריקת אבן בראשה או ע"י דבר אחר לאשמועי'
אבן אורחיה הא לאמרינן לעיל בגמ' בשמעתתא לדרוסת הואב דיש לרישה לחולדה
בשפות והיינו דקמי הכה חולדה על ראשה מקום שששה אותה עריפה סי' דהיינו
בניקבות קרום של מוח וזהו הכרה לומר דהכתה דמתני' היינו בשניה דלי ביד אינו
מקום מיוחד לעשות אותה טרפה אלא בכל מקום שכנגד החלל מטרפא ציה והיינו
נמי דלא קמי הכה חולדה על ראשה ויוקב קרום של מוח דלי הוא קמי הכי הוא
משמע נמי דלא מיירי אלא בראש העוף ככלל אלא השתא דקמי מקום שששה אותה
טרפה מיירי בכל דוכתא שששה אותה טרפה ובכל זיונה שהכתה אותה אלא דלי הכהה
בשיטה מפרשין דוקא בניקבות קרום של מוח ואי הכהה בידה נמי מטרפה בכל מקום
שששה אותה טרפה דהיינו כנגד כל החלל כנלע"ד: ונחמרו בני מעיה. בערוך גרים
ונחמרו בדלית ופירושו נחממו כמו לחם חמודות ויש ששונה ונחמרו בריש ע"כ וכן
סי' גבי וחומדת את בני מעיו דבר"ם אריבע מיתות וכן כתב ג"כ רד"ק ז"ל בשרש
חמד. וגם ה"ר יוסף ז"ל כתב שכן מלא צנעפים: אכ ירוקים פסולים וכו'. יש
גורסים אם ירוקים פסולה אם אדומים כשרה. ותנא ליה צניף. משום דרניגול ביה
מילתא טפי מבהמה דבהמה אידי דשורה קשה לא מוקרי לה הכי אבל אי הוי ודאי
טרפה. והרמב"ם ז"ל החיר וכן כתב צפ' עשירי דהלכות שחיטה ושתי ערפות יש
צניף יתר על הבהמה ואפי"ג שיש לה אותם האברים ואלו הן עוף שמתנה מראה
בני מעיו מחמת האור ועוף הימים שניקב עמם ראשו ע"כ והרב"ד ז"ל השינו שם
וכבר האריך בזה הר"ן ז"ל וכתב עוד שם אבא דאמרי' בגמרא לא אמרו אדומים
כשרה

ע"כ לא קאמר ר' ימעאל אלא לענין שומא דחשיב שומר אבל לענין אטוני לא מנין :
ה' אהרות הדרם. הו"כ פ' לולב הגזול דף ל"ב. וז"ל שם פ' עשרי סמך ח'.
 ובפר"כ להלכות רוח ושמירת נפש : ושאלתה הדרופני וכו' עד אכלה סם
 המות או שהבישה נחש מותרת משום שרפה ואסורה משום סכנת נפשות .
 פ' צערוך הרדופי אילן גדל על פני המים ועושה פרחים דומין לשופים והם מריס
 ביותר והוא סם המות של בהמה ע"כ. ורש"י ז"ל פ' ב' כל שעה דף ל"ט הירדוף
 עץ שהמתיק משה בו את מי מרה ואמרינן כסומה כס בתוך כס שהוא היה מר והוא
 הירדוף ע"כ. ועיין במ"ש שם סימן ו'. ובגמ' רמי עלה דהמיתא צברייתא אכלה הרדופי.
 או סם המות כשרה ומשני צרייתא כסם המות דידה ומתני' כסם המות דהמיתא
 ופרטינן הך צברייתא קמי צדייא הרדופי כשרה דהיינו סם המות דבהמה ומתני'
 תרי גוויי סם המות דבהמה קמי צברייתא ותרתייהו להיתרא ומתני' דמתני' תנא חד
 דבהמה להיתרא וחד דלדס לאיסורא ואע"ג דלאסור מיה הרעים היינו משום שמת
 שמה מהם נחש כיון שהוא ספק והמשא רחוקה לא החמירו לאסורה אשילו משום
 סכומה נפשות אבל כשיפא שגככה ודאי נחש אסור משום סכנת נפשות וה"ל לספק
 כזוכה לזריכה צדיקה כדליתא בגמ' כך נלע"ד. ועוד נלע"ד דבהמה שאלה הרדופי
 או לואף הרגוליים או שנקתה צמד מאלו החולים אע"פ שהוא כשרה מ"מ ציינן
 שחפרסם ללא גרעא ממסוכנת דתקן בה לעיל פ' פני דבני' פריטוס וכן משמע מדרבי
 הרשב"א ז"ל שהביא ב"י צורה דעה סימן פ' : או שהכיסה נחש מ"מ או שגשכה :
 ה' סימני בהמה ודויה וכו'. פ"א להלכות מאלכות אסורות פ' ז' י"ד ס"ו כ' :
 ושם כתב ושאני דורס ואוכל אם יש בו אחד מג' סימנים הללו ה"ו עוף טהור ואילו
 הן אצבע יחירה או זפק והיא המורא או שהיה קרקענו נקלף ציד ע"כ. עוד כתב
 אמרו הגאונים שמסורת היא צדיקה שאין מורין להסתר עוף הבה בסומן אחד אלא אם היה
 צורה סימן שיקלף קרקענו ציד אבל אם איתו הקליף ציד אע"פ שיש לו זפק או אצבע יחירה
 משועש לא התיירו ע"כ והביאו רש"י ועי' בתו"כ וז"ל הרשב"א ז"ל נחש משתנו וכשרת
 שהבטחה הו מותרת באכילה בשני הסימנים הנאמרים צמורה הייבית אלו לדעת אם היה
 חיה ומותר לאכול תלבה ושענה כסוי דם או אם היה בהמה ואסור לאכול תלבה ואינה טענה
 כסוי דמה והדברים המבדילים בין חיה לבהמה הם מה שאני אומר אם ינאחץ נראש אוחה
 הבהמה קרני ואח"כ צומחין מהם קרני אחרים כגון האיל הרי הוא חיה בלי ספק ואינה
 צריכה סימן אחר אבל אם אין שם שום דבר צומח כגון רואים הקרני הטמחים
 בראש אם היו דומות למי שלקח נוח פסוס שיש לו גובה ידוע ומתקין הקצוות רואה
 לומר שיהיו קרנותיו ויית נצבות וזר אורו ופחלו כמו ששועשין מתקין על זרוע אחר
 שפתלו עוות עד שניטס ואפי' כל שהוא ס"ו חיה כגון האצבוס והדומה להם לפי
 שקרני השור משוותין ואין בהם נפתולים וקרני העינים משוותין ונפתולים אבל נפתולים
 כמו שפתל דבר עגול שאין לו שפה חדה והסן זה ע"כ : וסימני העוף לא נאמרו .
 בגמ' פריך ולא והמיתא נשר מה נשר מיוחד שאין לו אצבע יחירה וזפק ואין קרקענו
 נקלף ודורס אף כל כיוצא בו טמא תורין שיש להן אצבע יחירה וזפק וקרקענו נקלף
 ואין דורסין ואוכלין סבורין אף כל כיוצא בהן סבורים ומשני אמר רבי לא מתפרס
 סימניהן מן הטהור אלא מד"מ מדהמה תורין בטבורין והמי איתגסו בהו ומנה נשר
 בעמלים ובל' סימנים הללו הם חלוקין ש"מ הן הן סימני טהרה. ועיין בספר קרבן
 אהרן פרשה שמיני שהאריך שם בפ"ה : כל עוף הדרור טמא. וא"ל והיי קיס
 להו לרבנן הך מילתא וכו' קניני' או צליטטראי היו שצדקו כל העופות טהורין ואין
 שום עוף טהור דורס הך אמרי' לקטן בגמ' דלעופות טהורין אין מסכר וי"ל דמתא
 קבלה היתה מיעוט נח שהקריבו מכל עוף טהור וצדק את כולם ומסר לצורות שאין
 עוף טהור דורס אבל בשפועה לא שיד למימר הכי לאין זה מין עוברין הנשיא בהו לע"ה
 ולר בהמה כדליתא בפ' המפלת ומש"ה קאמר בגמ' לעיל מנין היה משה רבינו מכיר
 שפועה וכו' קניני' היה או צליטטראי היה וקאמר אלא מכלא ינפי' חסובה לאומרים אין
 תורה מן השמים הו"כ ז"ל. עוד כתבו ז"ל דורס פ' רש"י ז"ל מגביה מן הקרקע
 מה שאוכל ויש אומרים שדורס על המאכל ומשכנו מליכנס כולו לפיו וקשה לר"ת
 ז"ל דהא אפי' תרגלה עושה כן אלא מפרש ר"ת דורס היינו שאוכל מחיים [הגדה"ה
 ואע"פ שהתרגלת אוכלת שקלים ורמשים שפועה חיים אין זו קרויה דריסה הר"ן ז"ל]
 ואינו נמתין לה עד שתמות והכי אשכחן גבי ארי בפ' אלו עוברין הנשיא בהו לע"ה
 כאלו כופתה לפני ארי מה ארי דורס ואוכל ואינו ממתין עד שתמות אף עם הארץ
 מכה וזועל ואינו ממתין עד שתפסיים. וכן בספ"ק דב"ק ארי צרי' דרס ואכל
 טהור פ' מחיים דהיינו אורחיה והיו שן טרף ואכל חייב פ' לאחר מיתה דלאו היינו
 אורחיה וה"ל קרן עכ"ל ז"ל. וכתבו עוד ז"ל כל שיש לו אצבע יחירה וזפק וקרקענו
 נקלף טהור בגמ' קמי צברייתא ר"ג אומר דורס ואוכל צידוע שהוא טמא יש לו
 אצבע יחירה וזפק וקרקענו נקלף צידוע שהוא טהור וכו' שם רש"י ז"ל דליתא
 סמיך דתקן כל עוף הדורס טמא ואם אינו דורס טהור ואתא ר"ג למימר ואם אינו

(ה' הגדה"ה אין הכד דומה ללז וקורקבן שהלז והקורקבן בכל מקום שיסתנו אשילו במשום ערפה דהוי כתיבתו אבל הכד אין איסורה מחמת עצמה דהא אשילו יעלה כשרה אלא
 מחמת כגני מעים הסמוכין אלה הלך אין שני מראה אסור בה אפי"כ שנתנה כנגד המעים והיינו ראש הדק שלה וכלפי פנים ולא שנגד הלעגות שאנו אומרים כיון שלקתה כנגד
 המעים אשילו בכל שהוא ודאי לקו גם בני המעים אשילו הם לפניו ואין רואין בהם שום ריעותא אשילו הכי טריים דכל שהוריקו כנגד בני המעים צידוע ששלט האור בהם אלא שאין
 ירקותן ייכר בהן כמו ככד וכן אם הוריקה הכד אשילו במשום ערפה כנגד המה ערפה דהוי כתיבתו וז"ל דורס פ' רש"י ז"ל מגביה מן הקרקע כנגד
 גוית במקום חיותה ערפה דכל שהוריק מחמת מכות אף כעוול דמי לחוס המסוס נוקב ויורד כנגדו וסרי הוא כעוול ע"כ :
 [סדר קרישים ח"א]

דורם ויש לו עוד ג' סימנים דהו לכו ד' זילוע שהוא טעור ואין לשון הכריתות
 משמע כן ומפ' ר"ח כיון שיש לו שלשה סימנים הללו של פהרה זילוע שאינו דורם
 וטעור ואין נרדף לנדוק בסמין של דריסה עכ"ל ז"ל. וכתב הר"ן ז"ל ואנכי יתירה
 פי' רש"י ז"ל אנכי טעוריה הרגל והע"פ שברוב העובות הוא קרי לה יתירה לפי
 שאינה נבדקת חזרותיה אבל אחרים אומרים שזו אפשר שתהא זו אנכי יתירה דהא
 בגמ' אמרינן דכטר אין לו אחד מסימני פהרה אלא אין לו אנכי יתירה ואם זו
 שאחורי הרגל היא אנכי יתירה היאך אפשר שלא תהא נבשר והלא עיקר הדריסה
 באתו אנכי היא והנשר גדול שנדורסין לסיכך פירשו שהאנכי שלפניו גדולה ויתרה
 מהחזרותיה קרייה אנכי יתירה ואין אנכי זו נבשר שאין לו אלה שתי אנכיות שלפניה
 שהן שוין ואחד לאחריה: ר' אלעזר ב"ר צדוק אומר כל עוף החולק את רגליו
 שבמא. כתב הר"ן ז"ל לא קאמר ר' אלעזר ב"ר צדוק אלא שכל החולק את רגליו סמא אבל
 יש לך טמא שאינו חולק את רגליו דומיא דרישא דאמרי' כל עוף הדורס טמא אע"פ
 שיש טמא שאינו דורס דהיינו פרס או עוגיה עכ"ל ז"ל. ובגמ' בברייתא ר"ש בן אלעזר
 אומר כל עוף הקולט מן האויר ואוכל טמא. ובבבא ז"ל סימן ס"ב. והעלה הר"ן
 ז"ל דעיקרן של דברים בפירוש המשנה כך הוא כל עוף הדורס טמא וכל שיש לו
 אנכי יתירה ופסק וקרקבנו נקלף עטור ותרי כללי ניכסו ולא קאי חד אבדרי' אלא
 הכי קתני כל עוף הדורס טמא שזדעור משפוט טמאים הוא שאין לך פהרה
 דורס וכל שיש לו אנכי יתירה ופסק וקרקבנו נקלף זילוע שאינו דורס וטעור
 לפי שאין לאחד משפוט טמאים יותר משני סימנים של פהרה זה כיון שיש לו
 שלש ודאי עוף טעור הוא ואין הכי נמי דה"מ למהני שכל שיש לו סימן אחד
 בשפוט ואינו דורס טעור שהרי כולם דורסין חוץ מפרס ועוגיה וליכא למהני
 לכו שאין להן אלא סימן אחד לפי שסימן הדריסה אינו ניכר לאלתר כדאמרי'
 בגמ' בחרגולתא דלגמא דחיויה דדרסה ואלנה איכיד שלשה סימנים הללו שזכרין
 לאילתר לעין ועוד שרצה לכתוב כל סימני הטמאה והטהרה עכ"ל ז"ל בקיבור מופלג:
 ז' וברגוביה. ביד טס בהלכות מ"א פ"א סימן כ"ב עד סוף ארוה פרק. ובטור
 י"ד סימן פ"א פ"ה. וכתוב טס צניית יוסף ואע"פ שצממנה סימן וקרבוליה קודם
 לסימן דכפוס הכסס רבינו לאפוקי ממחן דגרים וקרבוליה וכפוס חופים את רובו
 דמשמע דחופים את רובו אקרבוליה נמי קאי ע"כ. ומ"מ וכפוס חופים את רובו:
 ר' יוסי אומר ושמו הגב. והרבה ובלעס ומרגול הכתובים בתורה הם ומיניהם טמא
 חזנים אבל הרגור מין חנב טמא הוא אפילו יש בו ד' סימנים דמתי' הואיל ואין
 שמו חנב וכתבו הוס' ז"ל אומר הרב"ם ז"ל דר' יוסי מפ' מילתיה דת"ק ולא פליג
 כדמוכח בגמ' דתנא רבי ר' ישמעאל דלר"ש כלל ופרט וכלל ומרבה כיון הפרט כל
 דאית ליה ד' סימנים דריש חנב לשמו חנב כלומר דקרא דתיב חנב אייתר לאבמטיין
 דבעינן לשמו יהיה חנב ותנא דבי רב לא לר"ש חנב לשמו חנב אלא דריש חנב זה
 גדלין ולא מרבה מידי מבעין הפרט ובעי ה' סימנים הק' ד' ואין ראשו ארוך ופסיל
 מי שראשו ארוך ותנא דמתי' דקתי' ד' סימנים ולא קתני אין ראשו ארוך ע"מ דכטר
 כתנא דבי ר' ישמעאל דמכטר אפילו ראשו ארוך ע"כ וכן בהר"ן ז"ל אבל בספר
 קרבן אהרן ספ"ה דפ' שמיני כתב דמברייתא דהתם משמע דר' יוסי נא לחלוף וכן
 כתב הר"ן בשם הרמב"ן ז"ל אפילו דרב אלפס ז"ל: וברגוביה כל שיש לו סנפיר
 וקשקשת. בספר קרבן אהרן פ' שמיני האר"ן ע"ג בפרשה ג'. ויתרה למתי' בפ' אין
 מעמידין דף מ'. ואיכא מ"ד ההם בגמרא עד שיבא ראש ושדרה ניכר ואיכא מ"ד
 או ראש או שדרה וכתבו טס תוס' והרא"ם ז"ל דלפי זה ז"ל דמתי' דהכא לא חזיב
 אלא סימנים דאנראי אבל סימנים דאנראי לא קתיבו. והקשה עוד על זה הרא"ם ז"ל
 דא"כ אמאי נסתפח כל הגדולה בדי קנרפא בורבועא ואמאי לא נדקוהו בדיע
 שדרה. והעלה דכיון דלמולא מוקי דמתי' דהכא מייירי בראש ופלמולא הדיוטע
 להם דדמו רישייהו לטמאים א"כ יש לומר דאיכא נמי דג טעור דלמי לטמאים בשדרה
 ולכתי לא חזיב הכא בסימני פהרה ראש ושדרה וכיונא בהן לאמר דאיכא דניס טמאים
 דדמו לטהורים כראש ושדרה אע"פ שאין ידועים לנו ומ"מ איכא דמכיר ראש ושדרה
 לא חיישין טמא יש בהן מומין שאין ידועים לנו דהגהו לא חזיבו צנייתו כדאמרי'
 בפ' אלו פרוסות אי משום פרס ועוגיה לא חזיבו בישוב סלכך אין לסמוך על ראש
 ושדרה להחיר דג עליהם ע"כ. ועיין בהר"ן ז"ל טס פ' אין מעמידין דף טס"ה ע"ב:
 הקבועים בו. יותר מן הסניטירין שאין זויס מאלויהם אלא בידים אבל כל הכנסתירין
 הוא יכול לכספס ר"ש ז"ל. וכתב הרא"ם ז"ל ובתוספתא קובע לו מקום כשאין לו
 אלא קשקשת אחת דקתני וכמה קשקשים יהיו לו אחת תחת ונכו ואחת תחת להיו
 ואחת תחת כנפיר שלו ר' יהודה אומר וכו' וכו' קאמר ה"ק וכת"כ תניא אין לי
 אלא המרבה בקשקשים ובכנסתירין כנון כספא זו שאין לו אלא כנפיר אחד וקשקשת
 אחד מין ת"ל וקשקשת ע"כ. וכן כתב הר"ן בשם הרמב"ן ז"ל דה"ק או או קתני
 אבל הול העל דמתי' שמתא קתני כנפיר וקשקשת דמשמע דבתרא איה וכלל מקום
 שאיך לכל שחזורת שנוי ויה ובריות מנופו לא חיישין קתני דלמא טמאלא איה ונס
 כספרא שמתא קתני אפילו אין לו אלא קשקשת אחד בכל מקום שהוא ולחוסהא לא חיישין
 וכן דעת הר"ן ז"ל שהביא משנתנו כזרתה ע"כ: דהפורה בהן. מ"מ שהוא פורה בהן:
פרק ד בהבחה הטקשה. ראיתי שני משניות שמדקדקים לגרום הטקשה בנקודת
 טמא תחת המס: בותר באבידה. מפרשין בגמ' דאי מותר לא קאי
 חיד דאכר עלמו שיא לחץ שוב אינו נותר בשחיטתו אמו וז"ל תקנתא בתורה ולא האי

נמי אעבור שהוא כפנים לגמרי שהרי אפי' בלא החזירה הוא נותר בשחיטתו אמו ומא
 דהני מותר בהחזירה היינו מקום חתך דלדידיה מהני חזרה שאם לא החזיר לרין
 להניח ממה שצפנים לך החזיר לחתכו שזוהו מקום שדוקים בו החזירן והפנימי אכיל
 מצי שהוא עומד על שפת הרחם ולא קריין ביה בהמה צבחה דילפי' מנה כגמרא
 שהעובר נותר בשחיטתו אמו משום דמקום חתך לאו בתוכה הוא אבל החזיר אין נרין
 לחתוך לר' פים אלא ממלגס וחזק ומקום חתך מותר דקריין ביה בהמה צבחה
 וכי דאכר עלמו אכיר כדילפי' בגמ' וכטר בשדה פרסה כיון שיא בשר חוץ למחילתו
 נאכר מקום חתך מיכו טרי דהא לא יא חוץ למחילתו שהרי על שפת הרחם עמד.
 ואפי' כל זמן שלא החזירו אכור דמה שהוא כספא דהחם לא קריין ביה בהמה צבחה
 הר"ן ז"ל: הוציא את ראשו וכו'. ר"פ יט בטר. ועיין במ"ס פ"ג דהדה סימן
 ה': ה"ח: הוציא את ראשו וכו'. פי' אלו פרסות דף נ"ה. ובגמ' מפ' טעמא דלמיר קרא
 וכל בהמה מפרסת פרסה וגו' צבחה וגו' שדי בהמה דרישא אברמה דסיפא ודרוש
 הכי בהמה הנמלאת צבחה חתכו ופריך אלא משהו דעובר אוקרי צבחה ימירו בו
 אלא תני כפ"ק למשכת המורה אין ממירין לא אברין בעוברין ולא עוברין באברים
 וכו' וטעמא משום דהויב ואם הנמר ימיר בהמה בעברה ועובר לאו צבחה הוא ומשי
 אלא אמר קרא וכל בהמה כל לרבות את הולד ומיכו טעול וכלויה לא דתיב בהרה
 קרא אותה חתכו והוא משהו איתה כשהיא אכיל אבל כל הנמלא צבחה אלא אמר
 קרה הנמלא מנופה טמא שבהטר ממנה לא חתכל את הנמלא רב שמי בר אשי אמר
 לעולם כדאמרינן מעיקרא דעובר אוקרי בהמה ודקא קשיא לך אין ממירין הא מני
 ר"ש היא וטעמא לאו משום דעובר לאו בהמה אלא משום דמקום חתך למעשר דתני
 ההם אמר ר"ש והלא מעשר בכלל היה ולמה יאל להקיש אליו לומר לך מה מעשר
 קרבן יחיד יאלו קרבנות לבור מה מעשר קרבן מונח יאלו קרבנות גזק הבית הלכך
 דוק מינה נמי מה מעשר אינו בעוברין ואיברין דבעי' יעבור תחת הכבש אף המורה
 אבל למחן דלא מקום ממירין דעובר אוקרי צבחה. והנא תמירא דהביא דאין ממירין
 ר"ש היא דתני כספא דידה דפליג ר' יוסי עלה ואמר ממירין ומפ' טעמיה והלא
 במוקדשים פירוש בתחלת הקדש האומר רגלה של זו עולה כולה עולה אף וכו' ע"מ
 מדקאמר והלא במוקדשין דלר"ש מהדר והלא במוקדשין אהי מודה דהאומר רגלה של
 זו וכו'. שאני ואתה סבירא לך הכי דאילו ר"מ ר' יהודה אפילו בתחלת הקדש ס"ל
 האומר רגלה של זו עולה אין כולה עולה כמו שכתבתי טס סימן ג' אלא ודאי דלר"ש
 קאמר וט"מ דת"ק ר"ש הוא וכן דשמעת ליה לר' במשון בעלמא דמקום חתך איהא
 למעשר טעמא עבר את נמי משום הקיפא ודאי לא תימא דת"ק ר"ש אלא דלעולם אימא
 לך דתנא קמא ר"מ או ר' יהודה וטעמיהו ביה משום דאברים ועוברין לאו בהמה מיקרו
 ודקשיא לך הכי מני ר' יוסי למימר לר' מאיר והלא במוקדשין וכו' לאו משום דס"ל
 דנימא והלא במוקדשין אהי מודה לי אלא ה"ק ליה והלא במוקדשין יודע אני דהאומר
 רגלה של זו עולה כולה עולה דנפקא לי מיניה קדש אף כשיאמר רגלה של זו או עובר
 של זו תמורה ההא כולה תמורה ואשתכח דמיר בהמה כולה וקריין בהמה צבחה
 וטעמא דנפשיה הוא דקאמר: זה הבלל דבר שגופה אסור ושאינו גופה בותר. ו
 בגמ' כשי הניא עבר את ידו וחתכה חזר והניא את ידו האחרת והתכע על שהלוינו
 לרובו מהו מי אמרינן הא נפק ליה רובא והוי ילוד ואכיר אפילו מעוש השאר לאתוי
 או דילמא רובא צבח אחת בעינן ומשני ת"ש שאין גופה מותר לאתוי מאי לאו לאתוי
 כה"ל דנאמר משום העובר צפנים ורובו יאל מחתך ודמי לא לאתוי קלוט אפילו
 הנמלא שנס צמעי פרה ואליבא דר"ש דלמ"ד דלמ"ד דלמ"ד דלמ"ד דלמ"ד דלמ"ד דלמ"ד
 ליה מנמל נמל ב' צמעים דכתיב' בפ"ק דבכורות סימן ב' ה"מ היכא דיא לאויר
 העולם אבל צמעי אמו טרי דנפקא ליה מקרא דתיב מפרסת פרסה אפילו שאין לו
 לעובר הוא אלא פרסה שאין פרסותיו אגוד פרסות דכתיבו כתיבא אפיקרין
 לר"ש למימר פרסות הקויר אגוד פי' שאם הניא עובר את ידו דהיינו פרסותיו
 והחזירין ג"כ קודם שחטפה אכול מקום חתך של שניהם וממילא משמע ראש
 לא החזיר אלא אחת אינו אוכל אלא מקום חתך שלה: ובת"כ פ' שמיני
 פרסה ב': וביד פ"ה דהלכות מ"א סימן ט' ע"ו: ובבבא ז"ל סימן י"ד:
ב סרחא אבר אבר. ומשום טעול מוס בקדשים ליכא דאיכא לאוקמי
 כגל שאין ראוי להקרבה א"כ מהתך קודם שיא לאויר העולם כנון יואח ראשו או
 יואח רובו דרד מרגלותיו. ובגמ' גרסי' אהמר יאל שליט ומכרו לנוי וחזר יאל שליט
 אחר רב הניא אמר קדוש דקסבר למפרע הוא קדוש דלמ"ד דלמ"ד דלמ"ד דלמ"ד דלמ"ד
 ובבבא הוא דהויא ליה מיכו כי נפיק רובא משויא ליה ליה מיתלה ואגלאי מילתא
 למפרע דכי זבין לנוי לאו כלום זבין דאין לו חלק בו ורבה אמר אינו קדוש דקסבר
 מכאן והלכא הוא קדוש פי' מילתא רוב ואלין הוא קדוש ובתחלת לידתו חזין הוא
 ויכול למכורו כליו הוא צמעי אמו שהרי קדושתו תליה בלידה וכיון דמכירתו מכירה
 היא ליה יד נוי צמלצ ואו לא קדוש צמעי אמו שהרי קדושתו תליה בלידה ומתני' לרב הניא
 ממתניתין דקתי מהתך אבר אבר עובר ונשליך לכלבים ומשמע דלפלו מהתך ומינה עב
 שיא כולו או רוב מותר להשליך לכלבים ואי אמת למפרע הוא קדוש הא כיון דרובא
 קמן אינלא מילתא ביניא סרוב דמשיקרא קדוש לכו וא"כ אמאי משליך לכלבים יקבר
 מיבעי ליה ודמי לא מהתך ראשון ראשון ומשליך כיון דליהניו בעטת גמר יואח סרוב
 אמאי תיחול קדושה ואיסורא ליכא דהא כי שדא קמא חזין הוא אבל יאל שליט ומכרו
 לנוי וחזר יואח שליט אחר ופולו לפינוי איכא למימר אינלא מילתא וחזיילא קדושה
 למפרע

למפרע ומתפלה מכירה . ופרטין אבל מהחד ומניה מאי יקבר אדתי כוסא יאל רובו יקבר ונספרה מן הבכורה ליפולו וליגמי בדידיה כד"ל במתק ומסליך אבל מהחד ומניה יקבר ומטיקן הכי נמי קאמר כד"ל במתק ומסליך אבל מהחד ומניה נעשה כמי שיאל רובו נבט אחת ויקבר ופי' רש"י וגם הרא"ש ז"ל דלע"ג דטיקן מהחד ומניה נעשה וכו' שייחא בעלמא מי אנב דחיקה ומתינתין במשמעותה קיימא . ומסליקן בגמ' דלס יאל רוב עובר במוטע אבר כלומר שמיטע א"ן מן האברים השלים יציאת רוב העובר דקדוש דלא טביקין רוב עובר ומיל בחר רוב אבר שטדיין הוא בפנים ודייק' לה ממתני' דקתי יאל רובו ה"ו יקבר ובבבא דתת קמיירי כדכתבינן דהוא שטייא דחיקא הוא ומאי רובו אילימא רובו ממס אחתי עד הסתא לא אשמועי' דרובו ככולו אלא לאו כנון שיאל רובו במוטע אבר והא קמ"ל דלא טביקין רובא דעובר וא ליגין בחר רוב אבר פי' אינסיף לאשמועינן דרוב רובא ולא אמרינן שדי מיטע אבר שבחין אחר רובו שפניס וליגא ליה אלא שדייה בחר רוב העובר הואיל דבהדיה נסיק' יצא רובו . חוס' פי' כל פסולי דף ל"ב: ה"ו יקבר . משמע שאינו מותר למכרו לגוי לפי שאסור בהנאה וה"ל משמע דמשל שתי עובד יום דתקן החס א"ר חנינא סגן שהביים מימי לא רצינו עור ויאל לבית הסריפה אמר ר' עקיבא מדכריו למדנו שהמקשים את הכבד וגמלא ערפה שיאורו הכהנים בעורו אלמא עורו מותר אבל בשר אסור בהנאה ויקבר ואיכא למידק דהא בצבורות ס' כל פסולי המוקדשין משמע דכבוד מותר בהנאה ומומין עליו אפי' גוי דתקן החס בש"ל לא ימנה הישראל עם הכהן על הכבוד וכו' מהידין ואפי' גוי חרצו בתום' לכל שהוא נאכל לכהן במומו שרי לזמן עליו את הגוי דאתקן לזבי אלא להאכילו לבלתי אסור מואכלת ולא לבלבד אלא היכא אסור באכילה וכו' שפירא שפירא טרפה לא אתקן לזבי ואלו הלך אסור בהנאה ויקבר ומדע לך דהא ר"ע הוא דלמר בפ' סבול יום דיאותו הכהנים בעורו אלמא בשרו אסור ובפ' כל פסולי המוקדשין מוקמי' בגמרא דהיחא דכ"ה שאמרו מומין עליו את הגוי כותיה דר' עקבא . ה"ו י"ג . וזכר פ"ד דהלכות בכורות פי' י"ד ויטור י"ד סימן ט"ו : ג' בהבשה שבת עובריה וכו' טרור . חוס' פי' הניקח בהמה דף כ"ב כהנו דהיינו דוקא כשלא העגיל ראש כפיקה והתא א"ר יוחנן דשיעור כל פיקה הנזכר בהמה היו כפיקה של ערב שהיא גדולה משל שתי יאל לא לחון או קמא מנעו כוננו נבלה ולא חסיב טומאה בלוטע : בראש פי' רעו"ל ז"ל בין בהמה טהורה טהור וכו' : ר' יוסי הגלילי אומר וכו' . חוס' פי' שור שננה ד' וה' דף מ"א . בפ' רעו"ל לטון סמתהיל ר' יוסי הגלילי לריך לבטיה דתיב או נפש אבר תנע כלל דבר טמא וכו' . עוד בפ' רעו"ל וכו' נבלת בהמה טמאה משמאה ונגלת בהמה טהורה אין מטמאה . אבר העלוק פי' והכתיב אבר הוא לכס אלכלה הנוטע בהנאה וכו' : האשאה שבת ולדרה . י"א וכן האשה ולא היורה . אך ה"ר יעקב ז"ל הגיה וכן גם ופסקה שחיה מ"מ והיטעיה : בסוף פי' רעו"ל ולא אחי לטהורה . אמר הללוק ונגמ' פריך ותימא לחיה ולא תנעי ומשני ערודה היא ועסקה בהנאה ויזריה ומתני' אחיה לר' ישמעאל דס"ל עובר מת בעמי אשה טהור הוא ואינו מטמא דליף לה מקרא דכתיב וכל אשר ינע על פני הקדה דמשמע כל דבר שהוא גלוי למשועי עובר שהוא טמון דמודה הוא דמדריבין מטמא לחיה טמא גורה טמא יהיה גלוי פי' שיוציא ראשו דלא מטמא מדאורייתא והיא סבורה שטיקין הוא נמטיה אבל ר"ע פליגי עליה וס"ל דמדאורייתא העובר מטמא לחיה דליף לה מקרא דכתיב ונפשת בנה עמוסא איהו מת שנספסו כל אדם אחר הו אומר זה עובר שנמטי אשה דס"ל לר' עקיבא טומאה בלוטע מטמאה וטהרה בלוטע מיטמאה ודלא כהיא מתני' דתקן ס"פ בחרת דמוקואות ומכל מקום האשה טהורה משום דמנע בית הסתרים הוא ור' ישמעאל דריס לקרא דהנוטע בנות נפסא לרביעייה דס בהא מן המת שנטמאה שנספו של אדם תלוייה כרביעייה דס ור' עקיבא ס"ל בפ' שני דלהלות דלפילו רביעייה דס משני מתים מטמאה דליף לה מקרא דכתיב ועל כל נפשות מת שחי נפשות ושיעור אחד הלך האי דכתיב ביה חד נפש לאו לרביעייה דס אלא ור' ישמעאל ס"ל יש אס למקורא ונפשת דתיב חסר ויו . וקרא דכתיב וכל אשר ינע על פני הקדה דריס ליה ר' עקיבא לרבות גולל ודופק ור' ישמעאל ס"ל דגולל ודופק הלכתא גמיירי לה וכו' אהא קרא להוציא עובר . וכחכו חוס' ז"ל והאשה טהורה עד שיאל הולד כשלא העגיל הראש כפיקה מיירי דהי העגיל הו טמא עד שלא יאל הולד משנפתה הקבר דתקן בהלות ס"ו ומייתי לה בהלוקא בהמה אין לנפלים פתיחה הקבר עד שיעגלו ראש כפיקה א"כ ס"ל כתנא דמוספתא דלהלות דלמר אין לולד טומאה עד שיאל לאויר השולס ע"כ . והתם בפ' הליקת בהמה חרצו חוס' חזוניות ועוד ז"ל דהכא מיירי בזין יושבת על המטה והא דלמרי' דיש לנפלים פתיחה הקבר ביושבת על המטה ע"כ . וזכר פ"ה דהלכות טומאת מת ובפ' שני דהלכות שאר אבות הטומאות סימן ב' : ד' והוציא העובר את ירו והתכה ואח"כ שחט את אמו הבשר טהור . וזכר פ"ה דהלכות מ"א סימן י"א ובפ"א דהלכות שאר אבות הטומאות סימן ב' ג' ובפ' שני סימן ג' י' ס' : ה' הבשר כנע נבלה . העובר מנע אבר מן החי שהוא מטמא כנגלה העובר והרופא א"כ אם יאל עובר מת נבלה גמורה הו האבר מאחר שלק ערבתו שחיטה אמו ר"ל . ז"ל . ואיתה בציחא בגמ' בריס פירקין . ובדף ע"ד ס"ל לר"ם לן קוש' להוכיח בשר העובר לקבל טומאת אכולין מהאבר היולא בדמא דאמייה כשנשחטה הוכשרה היא והוא דשנייה חד גופא ניעוה ור' יוחנן דלמר לשנין עומאה חרי גופי חסיבי ס"ל דהוכשר בשחיטה אמו כיון שהיא מותרתו באכילה ונשתיירו נמי לטומאה וכר"ם דלמר לשנין בפ' שני שחיטה מכשרת ולא דס . ובגמ'

פריך אמאי בשר העובר טמא והלא לא ננע האבר בבשר אלא ע"י חבורו ואורו מנע החבור בית הסתרים הוא שאינו מראה וטומאת בית הסתרים לא מטמאה לומר ר"מ לטעמיה דתקן במסכת כלים סכ"ו שלשה על שלשה שנחלק טהור מן המדרס אבל טמא מנע מדרס מפני שנגעו זה בזה בערך מחוברין כסיו מדרס דברי ר"מ א"ר יוסי וכו' בציחא מדרס ננע זה מאחר שנחלק שברי מנע חבורו אינו מנע לפי שהוא בית הסתרים ומשני האמר עולא עלה דהיית דתתם לא שנו דנחלק ר' יוסי על ר"מ אלא שלשה על שלשה שחלק דליכא למימר בנשת פרישתין זה מזה קבלו טומאת מנע זה מזה שברי בשעת פרישתין לא יב בזה כדי לסמא בגד ולא בזה כדי למנא בגד שברי אין בגס שיעור אב הטומאה אבל שלש אצבעות על שלש אצבעות הבהות מבגד גדול שהיה טמא מדרס וחרכו ממנו שלש אצבעות סתרה החתיכה הקטנה מן המדרס שאין בה כשיעור וטמאה מנע מדרס אכילו לר' יוסי דלמר אין מנע החבור מנע דהא בית הסתרים הוא הכא מודה משום דבשעת פרישתו מאביו אי אשכר ללמאם שלא ינע מטע ובשעת פרישה אינו בית הסתרים ומקבל טומאה מאביו שיש בו שיעור אב הטומאה והכי נמי האי בשר בשעת פרישתו מאביו מקבל טומאה מאביו אכילו לר' יוסי . רבינא לומר בגמ' לאו לתחיכה קאי ומס"ה חשוב בית הסתרים לר' יוסי אבל הכא אבר לתחיכה קאי מאחר שהיא אסור באכילה וכל הטומא ליחוד כחודך דמי והרי נוגעין זה בזה ואפי' לרבנן דלמרי בפ' בחרת דמוקואות גבי כל ידות הכלים דכל העגול ליקיך לאו כקדון דמי הכא מודו דחבורי אכולין שהם רכין אינו חשוב חבור וכחילן דמפתי דמו ונעמי בהדי דדדי בחר תחיכה ונעמא בשר העובר מן האמא לר"מ כדלית ליה ולרבנן כדלית לכו . ופרסיין בשלמא לשולא לומר טמא משום פרישה הוא היינו דקתיין ונתי' חתכה דלי לא חתכה אין טמא משום דמנע בית הסתרים הוא אלא לרבינא דלמר טמא דכל הטומא ליחוד כחודך דמי אמאי קתיי חתכה ומבני אידי דתנא רישא חתכה ונח"כ שחט את אמו הבשר טהור דדוקא חתכה קודם שחיטה דמשמע ששחטה וזכרית לטומאת אכולין לא ננע הא לא חתכה טמא תנא נמי כיוסא חתכה אע"ל דנלא חתכה נמי טמא העובר . ובס"פ העור והרופא איכא מ"ד דבי אמר ר"מ טומאת בית הסתרים מטמאה דוקא היכא דכבר הוכשר כוון הכא שהוכשר העובר בשחיטה אמו ועדיין האבר טמא מחבורו בו ועמלו אכל אכ לא הוכשר אינו מקבל טומאה וכדתקן התם מזה הבהמה הבשר לריך הכשר וכיון דלריך הכשר לא הוכשר קודם חתיכה ואינו מקבל טומאה מאביו דהיינו בשר מן האבר : והכבשים אומרים כנע טרפה שחורשה . בשחיטה עושה ניפול פליגי כדמפרס בגמ' דלר"מ שחיטה עושה ניפול פי' ששעת שחיטה כרי הוא כניפול מאלו ואין שחיטתו מועלת לו והיא בהמה מנע נבלה ורבנן סברי שחיטה אינה עושה ניפול אלא מיתה היא שעושה ניפול דלמר קרא אלו אבר יפול עליו מהם טמאה והאי טמאה קרא חתיכה הוא למשועי מתי' או למשועי בחייהם מנבלתם נפקא אלא ע"כ למשועי שחיטה וב"מ מיתה עושה ניפול ואין שחיטה עושה ניפול . ותמתי' שחורשה טמאה מלות הסהר את האבר דמתני' ראשון גם שני חסדר את העובר דהיינו דלא כרס"י ז"ל שהתיק רעו"ל . וגם ה"ר יעקב ז"ל הגיה עובר : אמר לר"ם . נמי תניא א"כ ר"מ וכו' מי טהור לאבר זה מידי נבלה א"ל שחיטה אמו א"כ תהירו באכילה א"ל טרפה הוכיח ששחטה מטרתה מידי נבלה ואינה מתרת אותה באכילה א"ל אם טיבחה שחיטה טרפה הוכיח ואת האבר המדולדל בה דבר שנופה טהור את העובר דבר שאינו גופא א"ל הרבה מילת על שאינו גופא יותר ננופה שברי שנינו הוהך מעובר שנמטיה מוהר באכילה מן הטחול ומן הכליות אסור באכילה ובגמ' עוקי ר' יוחנן מחלוקת באבר לעובר אבל באבר דבהמה המדולדל דברי הכל אין שחיטה עושה ניפול וטהור מלמא אע"פ שאסורה באכילה מ"מ דהאי גופא והאי לאו גופא וכדלמר להם ר"מ כהדיא דברייתא שכתבתי אם טיברה שחיטה טרפה איתה ואת האבר המדולדל בה מלמא כנגלה דבר שנופה . וה"ל תינין לקמן בפ' העור והרופא סימן ו' נשחטה בהמה הוכשר האבר והבשר המדולדל בה לקבל טומאת אכולין דברי ר"מ אלמא סבורא ליה דלמן בן טומאה עומן כאבר מן החי דשחיטה הועילה להם אפילו לר"מ דפליגי באבר לעובר . והכי נמי הכל מודים דמיתה עושה ניפול וה"ל תנן התם מזה הבהמה שהיו בה אבר ובשר מדולדלין הבשר לריך הכשר מים שאם ינע בטומאה יקבלנה דמיתה עושה ניפול וה"ל בשר הפורס מן החי שהוא טהור והאבר מטמא משום אבר מן החי ואינו מטמא משום אבר מן הנבלה שהיא בשר הפורס ממנו טמא בכיות משום דמיתה עושה ניפול וה"ל שנגמרה שפלתה קודם שחטה ואלא הו נבלה כשאר כל גוף הבהמה דברי ר"מ וזיכא דפליגי עליה במיתה עושה ניפול אלא ר"ם משחר קתיי התם ומוקמי' ליה אפלטותא אחריתי אבל רבנן ודאי לא פליגי עליה אע"ל דפליגי עליה בשחיטה ואמרי אין עושה ניפול גבי אבר לעובר דהא ר"מ נמי שחיטה אין עושה ניפול בהמה ס"ל כרבנן כדכתבינן : בנין לשרפה ששחייתה בטוהרה . פי' הרמב"ם ז"ל מה שאמר ר"מ כגאון מנין לפרשה ששחייתה מטרתה אינו על דרך שחלוק עליהם בזה אבל מקשה עליהם כדי שיטעמו תשובה לפי שאמרו שהיה זה טהור הוכשר ועובר זה לא היתה לו שעת הכשר רק הוא כמו טרפה מן הבטן ולפיכך הוא אכלו נבלה ואין מועיל לו שחיטה אמו ע"כ : אף שרפה אסורה . אית דנרסו הכא וטרפה אסורה והכי ניתא טפי : שול לך כה שהבאת . רוב מתני' שטייה בת"כ פי' שמיני ריש פרשה יוד ופרש שס בספר קרבן אהרן מול לך מה שהבאת כלומר מול בידך ראיה זו שהבאת וכפי זה לא תביא ממנה אלא למי שטרפה אחר היתה כשרה וא"כ מול

לך זו לחוד וממין וכו' ע"כ: הרי שנולדה טרפה מן הבטן. מפ' גנמ' שגזרה פרסה מן הבטן דאפילו במעי אמה לא פיתה לה שעת הכושר לישתת ולא חל עליה חורה שהיפה כלל ומסתחת לה בבעלת חמש רגלים דהאי טרפות הוא בה דהאי משגורה ונטן שחור זה ברגלים כהחוריים דאי צידים מוס היו לעיני קדשים ולא ערפם וכדחק בנכרות פ' שני סימן ז'. עוד גרסי' גנמ' אמר רב חסדא מחלוקת באבר דעובר חי דיש במינו שהיפה מהיניא שהיפה חף לאבר היוא לפסחו אבל באבר דעובר מת ד"ל שהיפה עושה יכול ואין שהיפה אמו עשכרתו ורבה אמר כמחלוקת בזה כן מחלוקת בזה וכתבו תוס' ז"ל מחלוקת באבר דעובר חי ובגן שמה דאילו בן ט' בשאר בהמה הוא לר' וטעון שהיפה ע"כ: בן ח' חי וכו'. פ"ה בן שמה חדשים ואיירי בבהמה גסה וה"ל דקדק ד' ירחים דאין שהיפה מסתרו וכו' ר"ל דמילה דף קל"ז פליגי האל ענה דר' יוס' ב"ר יודא ור"ל בר"ל ס"ל דשהיפה מסתרו והס' מפ' במאי פליגי ע"כ: בסוף פ"ה רעז"ל בן שמה חי אם נולד ושהטו אין שהיפה מסתרו מידי נכלה שאין שהיפה מוטלת בגן שמה אלא כשהוא במעי אמו יותר בשעת אמו ע"כ. אמר המלקט כל יו הלכין ואין שמה מה מלמדנו ויחור לשון אי רואה אפי' שנאמר שחופם במטה דבסמוך. ובגמ' רמי עלה דמתני' דקתני לכן ה' אין במינו שהיפה דהא תיבא בת"כ בן ח' חי ויבא שאל"פ שיש במינו שהיפה לא תסתרה שהיפה מכל מקום קתני הכא דברייתא דבן ח' יש במינו שהיפה ומשני רב כהנא יש במינו שהיפה דקתני דברייתא אנב אמו קאמר דהא יותר בשעת אמו אכל חמא לידן מינה דאימייה לא תטיב לה ור"ל פרכא דהואיל ואין בגן שמה שהיפה אין במינו שהיפה קרינן ביה ופרכין ולהאי חמא דת"כ דמינא דלמייה חשיב לה פרכא. וסבר דיש במינו שהיפה קרינן ביה פרסה דשהיפה מסתרה מנא ליה תישיב ליה מבהמה טמאה דאין שהיפה מסתרה ומשני נפקא ליה מהאי קרא דתניא וכו' ימות מן הבהמה מקתא בהמה מטמאה ומקתא בהמה אינה מטמאה ואינו זו פרסה ששחטה. והקשו תוס' ז"ל וה"ל דתניא בס"פ ר"ל דמילה לאכלה להביא בן שמה שאין שהיפה מסתרו וכו'. יוסי ב"ר יודא ור"ל בר"ל אומרים שהיפה מסתרו ושהיא כולה לא מיתוקמי מתא דמתני' דאפי' ה"ק דההם משמע דאי לא לאכלה ה"ל דשהיפה מסתרו ולתנא דמתני' בן ח' כיון דאין במינו שהיפה ידעי' ליה מבהמה טמאה דאין שהיפה מסתרו אבל כהנא דברייתא דהכא מיתוקמא שפיר ת"ק דהתם כיון דיש במינו שהיפה אנב אמו מיקרו שפיר יש במינו שהיפה ולא מצי למיחך מבהמה טמאה ולהכי לריך ההם לאכלה למימר דאין שהיפה מסתרו. ומיחו סוגיא דההם לא אחיא כהנא דברייתא דהכא דרבא מפ' התם דלכ"ע בן שמה טמא טמא כמת וטעמא דר' יוס' ור' אלעזר בר"ש דסברי כפרה מפ' דמתה היא דשהיפה מסתרה הכא נמי דיש עובר בן ח' אפי' דהשוו כמת שהיפה מסתרו ות"ק דידהו סבר דל"ד לפרסה אפי' מן הבטן דיש במינו שהיפה אבל הכא גבי עובר בן ח' אין במינו שהיפה ואמא חמא דמתני' משום קרא דלאכלה חשבו בן ח' אין במינו שהיפה א"ל קרא דלאכלה דדריש ת"ק דהם היו אסמכתא בעלמא דהא לאבי דמויקי ההם פלוגתייהו דפליגי בהא דר' יוס' ור' אלעזר סברי חי הוא ות"ק סבר מת הוא לריך לומר דאסמכתא היא דכיון דחשיב ליה כמת בלא קרא אין שהיפה מסתרו עכ"ל וכו'. ור' הירושמי אתא הבהמה ומוצא וכו'. פ"ה דהלכות מ"א סימן י"ג וי"ד סי' ו' וכו' שני סימן ה'. ובפ"ה סימן ג' דר' ה'. ובפ"ה דהלכות שהיפה סימן י' ובפ' שני דהלכות שאר אבות הטומאות סימן ו'. ונסור יו"ד סי' ו' וכו'. ונסור יו"ד סי' ו'. קורעו. שאינו לריך שהיפה ומודה ר"מ בהני דאיתרבו מכל בבהמה תאכלו ללאו הדשים איכא ולא אוריא איכא הלכך לאו בבהמה הוא רש"י ז"ל. וכתב הר"ן ז"ל ומיחו דמו אסור אע"פ שחלבו מותר כדאיתא בגמ' וז"ל דהיינו טעמא דליכא למינמר שרייהא מכל בבהמה תאכלו אלא במידי דנר אוכלא כגון חלב וניד הגסה תאכלו חשיב אבל למו כיון דמשק הוא לא נפיק מבריותא דכל בבהמה דאע"פ דלשכתן אכילה גבי דם אפי' הוא כיון דאיכא לאוקמי אמירי דנר אכילה לא מוקמי' ליה אדם ע"כ. והרא"ש ז"ל פי' ומה שדמו אסור לפי שהוא נבלג בכל הגוף וחשיב כדם האכילים שפירש של בבהמה עמה ע"כ: מוצא בה בן ט' חי. תוס' פ' יולא דיון דף מ"ד: וריויב משום אורתו ואת בנו דברי ר"ם. בחוספתא קתני והכמים אומרים אין אסור אורתו ואת בנו שנאמר אורתו ואת בנו לא תשהטו את שטעון שהיפה אסור משום אורתו ואת בנו ואת שטעון שהיפה מותר משום אורתו ואת בנו ע"כ: והכמים אומרים שהיפה מותרת. אס אינה טרפה אבל אם היא טרפה דלא מיתתרי בשחיטת אמו שהרי היא כאלה מאבריה מיתתרי בשחיטת עגמו שהוא יותר בשנים מד' סימנים או בושם וקנס שלו או בושם וקנס של אמו ויחיב בירוד ולחיים וקיסה דווצתי סוכה קרינן ביה: ר"ש שזורי אומר. פי' הקומץ רבה דף ל': קרעה ומוצא בה בן ט' חי טעון שהיפה לפי שלא נשחטתה אכו. ברב האלפסי ז"ל מסיים בה ואין זו משום אורתו ואת בנו: ור' בהמה שנחטתה רגליה וכו'. כתב הרא"ש ז"ל והיכא דלחך הרגל כהרביעית בין הכרקים ראייה מפרסי' ז"ל וכו' ומהי ולי נראה לאסור משום דלחך לאקטוי מדיוקא דרישא לדיוקא דסיפא דברייתא קתני מן הארבעה ולמטה כשרה הא בארבעה עמה עריפה וכו' ודוקא קתני מן הארבעה ולמעלה פרסה הא בארבעה עמה כשרה חדא מייחיה דוקא ואידך לאו דוקא ואוליין לחומר וכו' רש"י ז"ל לעיל פ' אלו מטרות

גבי זכא דאקורי ששחטנו רגליה בארבעה או למעלה מן הארבעה ואין העלם יולא לחון אלמא בתוך הארבעה ולמעלה מן הארבעה דין אחד להם ועוד מדקאמר ובאילו רכובה אמרו בארבעה הכתובה עם הראש אלמא עם התחתון הוא הנקרא ארבעה ולמעלה מן הארבעה דקתני סיני מהתחת הארבעה ולמעלה מן הארבעה מן הארבעה סיני מסוף הארבעה ולמעלה והסתחא לא קשיא דיוקא דמתני' האדרי וכן לעולם עינם האמנעי קרא ארבעה עכ"ל ז"ל וזכרי שיעת רש"י ז"ל כמו שכתב הוא עגמו וכבר הביא רעז"ל דעה זו וגם דעת רש"י ורמב"ם ז"ל: מן הארבעה ולמעלה פסולת. בחוספתא קתני ר"ם בן אלעזר מכשיר שכולה ליתוח ולחיות. וכתב בכל בו סמוך לטוף סימן ק"ה כתב הראב"ד ז"ל בחשונה שאלה דדוקא יולא לחון שגלג בו האזור פרסה אבל כשר העלם וחלל הגוף לפנים כשרה שאין האזור שולג בו ויש אומרים דילא לפנים כ"ל לחון דמי וזוהיין סימן לדבר חמא כל עקירת חפץ ממקומו הולאה קרי ליה שנאמר גבי שבת ע"כ. ואיחא בר"ם אלו טרפות וס' גדף ל"ו ע"כ ע"כ: וכן שניטל צוית הגידין. וכחבו בחשונות להחכם רבינו יתכן בן רבינו מרדכי בן רבינו יצחק ז"ל ומחי ז"ל שראו חכמים שחטב שניטלו הגידין לחמא ולא שחטבו: ס' שאל כברייתא שדפסדן יסודו ויחליפו שאר הגוף הא למה זה דומה למהל שאם יטיל כשר ואם יקב טרסה דייקא נמי דקתני שניטל לומה הגידין ולא קתני הגידין והיינו דלא מניין בכלל נקובי ואסרי' אלא בכלל נקובי ע"כ נקטור: גשבר העצם וכו'. פ"ה דהלכות מ"א סימן ח' וכולה מתני' פ"ה דהלכות שהיפה מסימן י"א עד סימן כ"א. ועיין בחשונות הראב"ד ז"ל סימן ק"ס ובסור י"ד סימן נ"ה. ובגמ' ת"ר נשבר העלם יולא לחון אם עור ובשר חופים את רובו מותר ואם לאו אסור. וכתב הר"ן ז"ל דנראה שיהיה מודברי ר"ם ז"ל דף דק דברייתא פירושא דמתני' היא דרוב בשר קיים דמתני' עור ובשר חופים את רובו דברייתא ומתני' נמי בשיאל לחון היא הא לאו הכי לא בשי' רוב בשר קיים אבל הראב"ד ז"ל כתב בשם רבו רבינו יונה ז"ל דמתני' בשאל יולא העלם לחון היא הלכך כל היכא דרוב בשר קיים שאל נקטל פט"ל דליתו חופה רוב עיניו של עלם ולא רוב הקפו כשרה אבל דברייתא כשיאל לחון ומש"ה בשי' עור ובשר חופים את רובו עכ"ל ז"ל. ואם לאו אין שחיטתו מותרת. תנין ה"ל יוסף ז"ל אם אין רוב בשר קיים אין שחיטתו מותרת וכתב ס"א ז"ל מלמא חס' א"ל ומוצא בה שלישי הפשו היפה תאכלנה. הגיה ה"ר יוסף ז"ל האיקל וכתב בן מנחם בכל הספרים. וניד ס' בהלכות מ"א סימן י"ג. ובגמ' מנא ה"ל דת"ר כל בבהמה תאכלו כלומר כל אשר בבהמה תאכלו לרבות את השליש יטול אפילו יאחא מקתא ח"ל אוחה אותה ולא שלייתה ופריך מוכי אין שליח בלא ולד למה לו קרא למימר ולא שלייתה שפיסא דאסורה דשמיא יולא בולד והרי הוא יולד ויולד בתרתי אולא ולא שרייה שהיפה ומשני קרא אסמכתא בעלמא ושקיר קרא לחון מן הסמול ומן הכליות. ועיין בת"כ פ' שמי' רס"ג: ואינה בטבאה שומאת ואובליון. לפי שאינה בשר. וניד פ"ד דהלכות מ"א סימן ה' ובפ"ה דהלכות שאר אבות הטומאות סימן ס"ו. ובסור י"ד סימן ט"ו: דיישב עליה. לאכילה: שלישי ששיצאת מקצחה אסורה באכילה. ולא אמרן אלא שאינה קשורה בגול שפנים דהתם איכא למימר שיש שפנים היפה שליח אחרת וגימחה וינחת ושליח ו' של ולד אחר היפה וגימחה הולד ויולא אבל קשורה בו ודאי שליח ו' שלו היפה ומותרת באכילה. ואיחא להאי בנא כפ"ק דב"ק דף י"א ובראש פירוקן ותוס' ר"ס ט' בסור ודפ' המפלת דף כ"ו: בסיון ולד. תוס' רס"ג דכסרות: כך סימן ולד בהמה. וה"ל מלת פסו' בזה ויחור מנוח וי"ם גרמי כסימן כפ"ק אלא גרמי סימן ולד באשה סימן ולד בבהמה ורבי אומר שיש ליבש משום דתמן בגדה ובכסרות כפ' הלוקח בהמה דבאשה הוא שפיר סימן ולד דכן תמן ההם ובכסה שליח ובאשה שפיר ושליח נכך קאמר דאע"פ דבבהמה לא היו שפיר סימן ולד מ"מ בשליח שיה לאשה תוס' ז"ל. ורש"י ז"ל כתב ה"ל סימן ולד באשה וסימן ולד בבהמה פ"ה שליח מן מקתא אסורה אכילה אפילו מה שהיה כפנים כשעת שחיטה לפי שהשליח סימן ולד באשה וסימן ולד בבהמה וחישיבן דילמא כההוא מקתא דנפיק יולא הראש והוי כילוד הלכך כולה אסורה דשדינן לה בתר ריבא ע"כ. ובפ"ה רעז"ל נראה שרריך להניח הכי גרסי' סימן ולד כו'. והרי"ף והר"ן ז"ל נראה דנרסי כסומן וכו' ופי' הר"ן ז"ל ז"ל היכא דאית בה ולד אלא אפילו לא מנאל כלום בשליח אלא שגימחה הכל חישיבן שמה ולד היה בו וגימחה וזכארו זמן היה ראשו קיים ויולא לחון אלא שגימחה הכל אח"כ דלמרי' אין שליח בלא ולד כי הכי דלמרי' באשה לעינין פומחת ליה ששליח סימן ולד הוא ומתא ליה ע"כ: והבבב"ר וכו'. תוס' פ' פרת חטאת דף ק"ד. ודפ"ה דכסרות דף כ"א דפ"ה המפלת דף כ"ו. ועיין במה שכתבתי בשם תוס' ז"ל ס' בכסרות רפ"ג: משום דרבי האמורי. כתוב בשלטי הגבורים ס"פ כמה אשה בשם מו"ה ז"ל והא"ש שטרפאה עשין כך לא התירו דבר ששוא משום רפואה אלא ברפואת גוף אדם ולא ברפואת ממין ע"כ. ובגמ' אבי ורבא דלמרי תריוויי כל דבר שיש בו רפואה כגון משקה או סם או לחם שזוחם על המכה אין בו משום דרכי האמורי. אין בו רפואה כגון ששועין שלא על החליו כגון קבורת שליח ברפואת דרכים וכו' וז"ל דכסרות דף כ"א דפ"ה המפלת דף כ"ו. ועיין במה פ"ה כתב רש"י ז"ל כאן ובס"פ כמה אשה פי' דבר שיש בו משום רפואה שמיך שיש בו משום רפואה אבל דבר שאינו יוכר שיש בו רפואה אע"פ שיש בו רפואה יש בו משום דרכי האמורי ולא מחזור דשא שרי החס טן של שועל ומסמר הללוב אע"פ

שאינה מוציאה כדי נפילה ע"כ וכן כתב ג"כ הרא"ש ז"ל דרשב"ג מ"ס ח"ק ולא פליגי:
 גרסי' בנמרא דרש רב נחמן בר רב חסדא אין מבסין אלא בדברי שורשים וזו וממיהו
 וכתב הר"ן ז"ל וממתי' ליכא למשמע דיש לך דבר שמגדל דבר שנמח בו כבר ואינו
 מלמיה ויש דבר דכשזורעים בו אינו מלמיה עכ"ל ז"ל כפי מה שפירשתי מוגה: ועין
 בבית יוסף יורה דעה סימן כ"ח שכתב בשם הר"ן ז"ל דרשב"ג לפלוגי אהא וסבין
 נראה מהרמב"ם ז"ל שלא הזכיר מלמיה וכתב הוא ז"ל שגם דעת הרשב"א ז"ל נראה
 כן בחזרת הכותב הקצר שלא הזכיר גם מגדל מלמיה וכתב עוד לפני דברי המפרשים
 ז"ל דרשב"ג לפרושי אהא. רב נחמן בר רב חסדא בא לפרש דברי רשב"ג דבר שהוא
 מגדל מלמיה מבסין בו היינו דוקא בזרעין וזו ומלמיה שהוא קורא מגדל מלמיה אבל
 אם זורעים בו ואינו מלמיה אפי"ם שכתבשימין בו מלמיה הוא מגדלן אין מבסין ולזה
 קורא אינו מגדל מלמיה עכ"ל ז"ל:

פרק ז גיד הגשה נודג בארץ וכו'. גיד רפיח דלכות מלכות אסורות.
 ונמנ' מסיק לבולדות קדשים עסיקין' ושמעושי' הנח דידן ללא קדשי בנימי
 חמן אלא בהיותם פי' בנייתם הלכך איסור גיד נוגע בכלן משום דאינו קדים
 לנוגע בשליל וחו לא פסק ללא תימא דמטי אהם קדושים ואיסור מוקדשים קדים
 כדלמך נכסל שלא נחקקרו איברי גידים למעשה שנוצר הוא קדוש ועדיין לא נוצר
 הגיד דלא חייק לזירת עובד קודמת לזירת גיד וזה לא אהי איסור גיד וחיייל:
 בירך של ימין ובירך של שמאל. גמ' מתי' דלא כר' יהודה דתימא ר' יהודה
 אומר אינו נוגע אלא בנחת והדעת מוכרעת שהיא של ימין דכתיב הירך המיומנת
 שצריך ורבעך והוא לאשמועין דדוקא גיד הפנימי הגדול הנמצא בתחת פריעת הירך
 לפסוק איסוריה בכלויה ירך פי' שקווקמתו וזרעו מהפסין בכלויה ירך לאפוקי
 חילון גיד. פי' פנימי קרי לנד שלכלי ירך חדרתה וחילון נחון לרובח האופי גיד
 קצר בלא חילון של ירך. ובראשית רבה פרשת וישלח פרשת י"ח גרסי' ר' יהודה
 ור' יוסי ר' יהודה אומר בנחת מהם נגע ונחת מהן לאסרה ר' יוסי אומר בנחת
 מהן נגע ונחתן נאסרו איה תנא הני הדעת מוכרעת שהיא של ימין כדברי ר' יהודה
 ואיה תנא חני הדעת מוכרעת שהיא של שמאל מ"ד הדעת נוטה שהיא של ימין ונגע
 בכף ירכו ומו"ד הדעת מוכרעת שהיא של שמאל שנאמר כי נגע בכף ירך יעקב ע"כ
 ויש להסתפק אי ר' יוסי הוא ת"ק דהכא לגמרי או שמה בדין כותיה ס"ל אבל במעשה
 לא או שמה תרי תנאי אליבא דר' יהודה ע"כ אבל מפרשים גם אם יש טעום הם:
 והלכה ודאי כרבנן לנוגע מן החוהרם ואם חלל שניהם לוקה שטוה לדעת
 החכמים ודעתן בספור פי' ג': שאין לו כף. סבינות מהן לאסרה ר' יהודה העלויה בשר
 סביב סביב כנינוול כל בשר גבוה ועגול קרוי כף סולפא בע"ל. וכתוב בספר לקח
 סוב פי' וישלח כי נגע בכף ירך יעקב נראה זה מיהר סברי נאמר ברישא דקרא על
 קן לא יאכלו וכו' אלא בא ללמדנו דין דדוקא מי שיש לו כף נוגע בו איסור זה למטווי
 העוף שאין לו כף שהבשר שעל הקולית ברוחב הוא ואינו דומה לכף וזה נלמד ממה
 שאמר ז' פעמים כי כדלמך ע"כ: ונודג בשליל. [דהג"ה] בספר הלכות ביורה
 דעם סימן י"ג כתוב גיד השליל שהוא מותר ב"ל דעמאל דלא מיקרי גיד הנשה אשר
 על כף הירך דירך בספור פי' ג': שיהא הגיד אסור משום גיד דידים דלא
 הפילו בהמה לא מיקרי לכ"ע בעורה בחובה ואם אין כאן בהמה כ"ס דירך אין כאן
 ואי משום האם הא אין זה הגיד על כף ירך של האם ואין זה אלא כשאר גידין
 דידים כ"ל ע"כ וע"ש עוד בהג"ה. וכתב עוד בספר ס"ה ספיח ח' וז"ל ואין
 לתמוה מ"ש דגני מתנות אמרי' שנותנין לכהן זרוע הימין מדכתיב הירוע בה"א
 דדרטיק הירוע המיומן והכא גבי גיד איה גמי כתיב הירך בה"א ולא דרטיק הירך
 המיומן דלא דמי דהתם הוא מיותרת היא דה"ל למוכתב ונתן לכהן זרוע זוג' לך
 דרטיק הא הזרוע המיומן אבל הכא הלא אינה מיותרת כי מלת ירך קאי על מלת כף
 וכולל לומר הירך כלומר באיזה כף אמרתי בכף של הירך לאפוקי כף אחר שבבמה
 במקום אחר דודאי הרבה מקומות יש בבהמה שהבשר עגול כמין כף וזריך הכתוב
 למעטן ולומר בכף של הירך ואם לא היה כתוב בהא הדבקות היינו יכולין לטעות
 ולפרש לא יאכלו בני ישראל את הגיד אשר בכף ר"ל לא יאכלו טום גיד שיש בבהמה
 במקום שיש כף דהיינו בשר עגול וגם כל גיד שיש בירך אפי' במקום שאינו כף לא
 יאכל לפיכך הוצרך הורה לכתוב כאן הלא הדבקות להדביק מלת כף במלת ירך להח
 הגדל בכף ולומר באיזה כף אמרתי בכף של הירך ולא בכף אחר ב"ל. א"ל הכא דרטי'
 גמי ההא וילפי' מינה שאינו טהב אלא בגיד הפנימי הסמוך לעצם והוא על הכף ממש
 כדלמרי' בספור ויהיה פי' הירך בהא הידיעה לומר הגיד שהוא ידוע שמתפסם בכל
 הירך והוא אשר על הכף ממש וקיים לכו לח"ל שידושים בלשון הקדש יותר מן שזכו
 קרוב יותר למידרש מן ההא לפי פשוטו מלמד שיהיה הירך המיומן אבל גבי הזרוע
 שכתבה תורה הא מיותרת לא מלאו למידרש מיתורא דה"ל רק הזרוע המיומן והוא
 דרטיק אחר עכ"ל ז"ל. ונמנ' אחר שמאל וחלבו של גיד מותר לד"מ ז"ל וז"ל
 וסינו חלבו מותר דקתי מת' ומיהו ר"מ אסר ליה בזרייתא גמג' מדרבנן. ופי'
 ראשון של רעז"ל לא ראיתיו אלא בקושיה גמג' דאקשי לשמואל דאוקי וחלבו מותר
 לדברי הכל פרכין עליה חלבו דמאי אי דשליל הא מיפלגי פליגי בה דתימא ופי'
 ומשינין אלא חלבו של גיד קאמר שמואל וכדכתיבנא וכתב ה"ל יוסף ז"ל כ"ל דהלא
 וחלבו מותר מדברי ר' יהודה הוא למ"ד דקאי חלילי וה"ל ר' יהודה אומר אינו
 נוגע בשליל וגם החלב של השליל מותר וכו' יש לקמן ותכמים אומרים נאמנים עליו

בכל בו סוף סימן ק"ה טעם למה זכו היה לכסות דמן יותר מבהמות לפי שבהפילה
 רבקה את עליה מעל הגמל כשראתה את יצחק נשרו בתולותיה והיה יצחק חושד
 לאישיור שבה עליה וכשר לו הענין כולו שנאמר ויפטר העבד לאלהק והביאו אל המקום
 שפלה והראה לו דם בתוליה כי באתה חיה אחת ושמרה אותו שלא לקפויה הכלבים
 ושאר חיות השדה ואיה לאיורי אריה היה שבה ושמר אותו ולכן זכתה כל חיה נאלתה
 לכסות דמה ושקף נמי לפי שלמד לקין לקבור הכל אחיו כמו שפורש בתחומות ע"כ:
 בחולין אבל לא במקדשין. אי בקדשי מונח דלמך קרא וספק וכסה מי שאינו
 מחוסר אלא שפכה וכסוי יאלת תפלת העוף שאפי"ם שראויה לאכילה לכהנים מהוסרת
 שפכה גרירה מעל קיר המזבח וכסוי ואי בקדשי בדיק הבית שהן אסורין בהנאה אם
 שחטן פשוטין מכסוי לר"מ משום דבני' העמדה והערכה ואינו יכול לפדותם אפילו
 הן קדשי בדיק הבית כדליתא בגמרא בפ' בהרא דתמורה וטע"ג דלר"מ שחיתה שאינה
 ראויה לאכילה שמה שחיתה רבי היא ונסוב לה אליבא דתנאי וס"ל בשחיתה שאינה
 ראויה כר"ס וכו' מאיר בהעמדה והערכה דלפי' קדשי בדיק הבית בניי הטמדה
 והערכה. ואב"ל כוליה ר"ש דלמך במתי' דההם סימן ג' קדשי בדיק הבית לא היו
 בכלל העמדה והערכה ומפיק לה לפעורים מבסוי דלמך קרא וספק וכסה מי שאינו
 מחוסר אלא שפכה וכסוי יאלת זמ שמוסר שפכה פרייה וכסוי ומר בר רב אשי מיימי
 לה מקרא דכתיב חיה או עוף מה חיה שפכה אפי"ם קדש שאינה ראויה להקריב אף
 עוף אינו קדש: במטווח ובשאינו מטווח. פי' בקונטרס דמשום שלוח הקן איסורין
 למיתני דתקן לקמן דאינו נוגע אלא בשאינו מוזהר וקשה לפירושו דל"כ בכל בני פירקין
 ה"ל למיתני בנאות ואת בנו ונניד הכסה ובכל הכשר ונראה לפרש דלפירקין למתייה
 הכא נטום דכתיב כי יזר ללא תימא דוקא באינו מוזהר קת"ל דלך במזומן הניי דהא
 סימן ט"ז מ"ד מל מקום כדליתא בגמרא. תוס' ז"ל: ואין שוחטין אותו. טור א"ח
 סימן ט"ז מ"ד [ב קדושים] ברוח וכו' ר"ם חתיבו. דלא כמתני' דלעיל דקתי בחולין אבל
 לא במקדשים אכדכתני' במתימתין דלעיל. ועין בהג"ה דפירקין דף פ"ד דבור
 המתחיל מה חיה שאינה קדש: הושוחט ונתגבלה וכו'. פי"ק דמלכותין דף י"ז
 ונר"ס שני: ג' ואחרים רואין אותם חייבים לבסות וכו' פטורים מלכסות
 כ"ל. ופי' הר"ן ז"ל פטורין מלכסות הרואין הם מגולה ואפי"ג דתקן לקמן שחט ולא
 כיסה וראהו אחר חייב לכסות הכא פסוק: וכן לענין אותו ואת בנו וכו'. פי"ב
 דלכות שחיתה סימן ד': ר"ם בתיר לשהתופ. דס"ל ללא שחיתה היא כלל ונכסה
 גמורה היא וכדתקן במתי' דלעיל שהותם אמתגלה בידו הטורח והמפקד פטור מלכסות
 אפי' לר"מ וכן נמי תקן בפירקין דלעיל פטור משום אותו ואת בנו אליבא דל"ע ורבנן
 חזני לה שחיתה מספק לחייבו כסוי וגם שלא לשחוט אחריהם לכתלה דמסקא לכו
 אי רוב מעשיהם מקולקלים או אי רוב מעשיהם מהוקים. והלכה כר"מ: ובדורים
 שאם שחט שאינו סובג את הארבעים. דהתראת ספק היא. ובטור י"ד סימן
 י"ד וסימן כ"ח: ד' שחט אחר חיות במקום אחר כסוי אחר לכוון. בנור
 י"ד סימן י"ט: ר' יהודה אומר שחט חיה יבסנה ואח"כ ישחוט את העוף.
 נוס' בגמרא דל"ע מפסיק בכסוי דם החיה קודם שישחוט העוף אפי"ם אינו נריך
 לחזור ולנכר על שחיתה העוף לאחר כסוי. וכתב הר"ן ז"ל בשם הרמב"ם ז"ל המדלא
 אמר ר' יהודה שחט חיה ישחוט העוף ויכסה החיה ואח"כ העוף דמכאן נלמד הרשב"ד
 ז"ל לומר דכל שמתע חלוקת הן נריך לנמור מזה ראשונה ואח"כ יתחיל בשניה ואפי"ם
 שאין הלכה כר' יהודה נמרי' מיהו לרבנן דה"ס סת צין חיה ועוף נריך לנכר ולר'
 יהודה כיון שהפסיק בשחיה הוו להו שתי מלות ולפיכך יכסה ואח"כ ישחוט ע"כ:
 וראהו אחר חייב לבסות. ומשמע דל"ע כהרואה הם: מגולה חייב לכסות אפי"ם
 שלא ראה אותו שחטם אזי לו טהור דם של שחיתה חיה או עוף וכן משמע מפי'
 הה"ל ז"ל שכתבתי במתי' דלעיל: בבהר ונתגלה: פטור מלכסות. פי' לולב הגזול
 דף ל"ג. ובפ' דל הללנים דף מ"ג: כשהו הרוח חייב. פי' כל הללנים דף מ"ז:
 דן או ברם הרורה. פי' הרמב"ם ז"ל שרואה לומר בחיה טמאה לפי טהם היתה
 פהורה הכל מסימין שחייב לכסות ע"כ. ורש"י ז"ל פי' הקו של חיה כמו שהעתיק
 רעז"ל וע"ד יתכן עוד גומר הקו של בהמה בחיה ורישא מייירי בדם בהמה שחטה.
 הח"כ ראיתי שכן כתבתי בפ' התערוכות סימן ו' בשם תוס' חילוניות: דן דם הניתו
 וכו'. תוס' ס"פ חלון ונמנ' ריש פירקין: א"ר יהודה אימתי וכו'. הקשו תוס'
 והר"ש ז"ל אמאי פסקו ר"ת הלכה כר' יהודה דלפרושי קא אחי דל"ע דהא רב
 הסדא ורמי בר חמא ס"ל בפ' זה נוצר דאפילו במתי' הוי אימתי להליק היכא דמוכה
 וה"ל מוכח דבמתי' בא לחלוק כמו שפורש בזרייתא דח"ק אמר כל דמו משמע ור'
 יהודה ס"ל מקלת דמו משמע וניהו י"ס דלא גרסי דברי ת"ק כל דמו. ועין במ"ס
 בפירקין דלעיל סימן ו'. ועין בספר יראהו סימן קכ"ח. אח"כ הבנתי מסי' הר"ן
 ז"ל שיש ג"כ נטמאות בגמרא שאין גם כלל ועיקר בזרייתא גמג' פליגי בה ר' יהודה
 אח"ק וכן הר"ן ז"ל לא הביאה ע"ס. ובזרייתא פליגי רשב"ל דל"א לחייב לכסות
 כשלא יכסה דם הנפש אבל כיסה דם הנפש פטור מלכסות וכסה פליגי רבנן כסרי
 דמו כל דמו ור' יהודה סבר דמו ואפילו מקלת דמו ואפילו שהוא דם הנפש לא בני
 כסוי אלא מקלתו ורשב"ג סבר דמו המיוחד בעיניו כולו: ד' בלל אמר רשב"ג דבר
 שהוא כנגד צמחין מכסין בו כ"ל. וכתבו תוס' ז"ל לא לפלוגי אהא אלא לשנות
 ולא ואת' והא חרפיא אין מגדל מלמיה כדמשמע בגמרא דלמך סימנה כי חרפיא
 זליכא הנאה מינה ואומר רביע תם דלעולם מגדל וליכא הנאה מינה דקאמר היינו

ועל חלבו ע"כ. וביד פ"ו דלכות מ"א סימן ג' ואין המבחרים נאמנין וכו' .
 וכתבו חו"כ ז"ל דהא דקתני דנאמנין על חלבו בכתב חלב ליירי דלא חלבו של גיד
 ר' יהודה שרי לגמרי ולא שייך למימר ביה נאמנות ע"כ. עוד בגמ' דאיכא דאמרי
 א"ר יוחנן הורו לומר אין נאמנין אמר רב נתחן זמן הזה נאמנין ואמר קאו ולא
 חלבו ופריך בגמ' חששו דרי ומשני מעיקרא סברו כר' יהודה דאמר לא צני'
 חטיטה ולפיכך אמרו חכמים דנאמנין כיון דליכא טריחא הדר סברו כר"מ דנשי
 חטיטה במתני' דנאמנין וטריחא להו מילתא כמה דהו דכירי לדר' יהודה וגרידו
 בתריה אמרו אין נאמנין וזמנין הוה שטחיה לדר' יהודה והוחזקו המנהג כר"מ אמרו
 נאמנין. וביד פ"ו דלכות מ"א ז"ל וצבור י"ד סימן ס"ה : ב שולח
 אדם ירך לנכרי וכו' . כתוב בתשובות הרשב"א ז"ל סימן ח' ומה ששאל ממך הנער
 בשולח אדם ירך לנכרי איך יתישב עם מה שאמרו אסור להת מחמת תוס' ואמרת
 לו דהיך שולח ירך לנכרי לא נחנס אלא לנמול למה שקדם או בגוי שאינו ע"ז ויפה
 אמרת ומקרא מלא דבר הכתוב לגר אשר צטערך התנה ואכלס או מכור לנכרי וכ"ס
 לר"מ דאמר אחר גר ואחר גוי בין צמורה בין צמיהם ולא אמר הכתוב לגוי במכירה
 וגר צמיהם אלא להקדים דבר לנכרי דגוי וחסה מתני' כר' מאיר. ועוד שלא
 אמרו אלא מתחת חסו הא לכתב ואפי' במקום שיעורו הגוי או יתן לו להבט מותר
 שאין זו מתנת חסו וכן אפי' משום דרבי שלום ואמרי' בפ' בתרא דע"ז רב יהודה
 שדר קורבנא לאבידנא ביום אירו אמר יטעול ביה ללא פלח לע"ז וכן רבא שדר
 קורבנא לבר שטר ע"כ. ועיין בקולון שטר מ"ד. ואיתא למתני' בפ' כל שעה דף
 כ"ב. והתם מפרש דמתני' דמשעת מניח דניח הכסה מותר בהגהה ללא כר"ס דאמר
 אין צדיקין בג"מ בשר ולא בין צמורה אלא כעגמות דהן עץ בעלמא ולרדייה אע"פ
 שהותרה נבלה בהגהה למכרה לגוי גיד לא אשתרי בכלל נבלה וצ"ח הוא והותרה חיבה
 עליו אלא ר' יהודה היא דפליג עליה התם וס"ל דיש צדיקין בג"מ. ואיתא לפלוגתייהו
 גמי הכא בגמ' אמתני' דסוף פירקין. וכן גמי ר"מ ר"י יוסף הגלילי שכתבתי בסוף
 פירקין ס"ל דיש צדיקין בג"מ ונחסי הגיד מותר בהגהה אם אין בהכמה של קדשים
 או של שור הסקל וכן יש בגמ' ג"כ אמרתי דס"ל דיש צדיקין בג"מ. ור' יהושע בן
 לוי ס"ל דאין צדיקין בג"מ. וכתבו חו"כ ז"ל בפ' כל הבשר דף ק"ד דפ"ל כל שעה
 משמע דהוי מתני' איתא כר' יהודה וקפס דהא קתני דמשמע בהגהה רב' יהודה
 ס"ל דאסור ליתן לע"ז מתנת חסו דאית ליה דברים ככתבן לגר צמיהם ולגוי דוקא
 במכירה ותרזו ד"ל דתני בתוספתא אם היה שכנו מותר נופש שהוא כמכרו לו
 ע"כ. עוד כתבו שם פ' כל שעה הקפס הר"י דאורניאלא אינו מצי איתו כר' יהודה
 ור' יהודה אית ליה בפ' גיד הנשה גיד הנשה אסור לגבי נח וקעבר משום לפני
 עוד לא נתן משכול וגו' ואומר ר"י דלא קשה מידי דלא קאמר אלא לגבי יטב דוקא
 דקדוש סת' חורה דהא לא נשתה צמיהם ע"כ. וביד שם פ"ה סימן י"ד. וצבור י"ד
 סימן ס"ה. ובגמ' מפרש הכי זבין ישראל כגון שהשליח נהנה לו לגוי בפני ישראל
 הגרו שהרואה מותר לו לקנותה מן הגוי. ועיין בבית יוסף שם סימן ס"ה דמשמע
 שאינו מותר לקנותה אלא"כ משע ישראל הקונה את ישראל המוכר אומר לגוי שהיא
 מנשר בשרה כך נראה ממה שכתב שם בשם ר"ת ז"ל ובשם הרב המגיד ז"ל. ובגמ'
 דייקין כיון דקתני טעמא מפני שמקומו ניכר מכלל דדוקא בשלימה שמקומו ניכר
 אלא חתוכה לא יטלח שמה ימכרנה ישראל ויהא סבור שניטל גידה ויחללה צדיקה והאי
 דקתה בשלה לנכרי ולא נקפה בשולה ישראל דלא יטלחה חתוכה רותא קמ"ל
 דל"מ לישראל דאסור אלא אפי' לנכרי גמי אסורה שמה יחזור וימכרנה לישראל וכן
 ללישא דאמרי' בנזירא דמשום גביעה דעת היא רותא אשמועינן דאשילו לגוב דעתו
 בל גוי אסור ומדברי הרמב"ם ז"ל בפ"ה דלכות מ"א נראה דנקטה בנכרי לאשמועינן
 דשלימה שרי דגיד הנשה מותר בהגהה ה"ו ז"ל ורב אבי מסיק בגמ' דתנא דברייתא
 דבגמ' לא זר שמה יתנה לו בפני ישראל אחר אלא דוקא בעתה המוכר דאשילו לנכרי
 דהתם ישראל טובא קיימי וחוזו וחיישינן דילמא חד מנייהו הדר וזבין לה מיניה אכל
 שולה לנכרי צמיהם הוא ומי יראה וז"ל יראה אדם לא גזיר' כולי האי שמה יקחנה
 זה דכ"ע לא זבני בישראל ותנא דמתני' פליג אהנה דברייתא וגזר אפי' בשולה לנכרי
 גזירה שמה יתנה לו וכו' כך פ' רש"י ז"ל. ותוס' והרא"ש ז"ל כתבו עליו דנחנס
 דחק לפרש דפליג תנא דידן אהנה דברייתא דיש לומר וכו' ע"כ. וכתוב בתשובות
 מהר"ם קולון ז"ל סימן מ' וז"ל בקיבור דיש לתמוה דלמה שניה היא תנא דברייתא
 לישא דתנא דמתני' דאילו צמיהם קתני התם שולה אדם ירך לנכרי שניד הנשה
 בתוכה דמשמע שפיר דאיידי בנקום שהכתין רגילין לנקר הבשר והכי קאמר שולה
 אדם ירך לנכרי אע"פ שאירע אוסם או סנה שצדיקין גיד הנשה בתוכה כלומר שצדיקין
 גא יטל גידה ושולחה לנכרי כמות שהיא אבל דברייתא לא קתני הכי אלא קתני השולה
 ירך לנכרו וכו' חתוכה דריק לייסול ממנה ג"ה ושינה לשון המשנה דלפי סגנון לשון
 המשנה הכי ה"ל למיחתי השולה ירך לנכרו שניד הנשה בתוכה שלימה אין דריק וכו'
 אלא ודאי משום הכי חספ זה הלשון ולא לשון המשנה כדי לאשמועי' דאיידי אפילו
 במקום שרגילות הוא שולקתין מן המקולין בני נקור ומש"ה פסוק ותני דאין דריק
 לייסול ממנה גיד הנשה והכי דמי שרגילות הוא שכתבה מוכר בני נקור כגון שהגוי
 קנה בשר השחוס מפניו ישראל וחזור ומוכרה לישראל שהרי רגילות היא צמיהם
 דאמרי' בתר הכי הוה טבחה דל"ל לנכרה וכו' ע"כ : צריך שימול את בורו .
 חסו נשנה ר"מ דנשי חטיטה ולשמן חטיטה חסו כר"מ ולשמן דנאמנין חסו כר'

יהודה לעיל דקתני ומכמים אומרים נאמנין חו"כ ז"ל. והכריח ר"ן ז"ל דהך
 חטיטה לר' מאיר לא הוי רק משום ישראל קדושים הם נהנו בו אסור ומתני' גמי
 דייקא דחטיטה לר"מ אינה אלא מדרבנן מדקא פסיח ר' יהודה למילתיה וקאמר כדי
 לקיים בו מלות נטילה ולא יהיב שיטורא. ש"מ דבי הן צדר' מאיר דריק לייסול את
 כולו מדרבנן קאמר ור' מאיר ור' יהודה לא פליגי דאורייתא כלל דקיס ליה כמה
 הו אלא דקסבר ר"מ דצריך לייסול את כולו מדרבנן ור' יהודה לית ליה איסורא
 דרבנן צדיק כלל ומש"ה קאבר שאין צריך אלא לקיים בו מלות נטילה מדאורייתא אבל
 אי מדאורייתא פליגי ה"ל לר' יהודה לפרוסי כמה מלות נטילה עכ"ל ז"ל. בסוף פ'י
 רעו"ל ג"ה שצריך להניח ואין הלכה כר' יהודה : צריך לייסול את כולו פי' כיון
 שהחיל לנקר צריך לנקר את כולו עשה מיד ולא יתנהו עד למחר כי כיון שנטל קאחו
 אין מקומו ניכר עוד ויבא לנכרו כן ור' יהודה אומר אינו צריך להטע אחריו מיד
 אלא די אם קיים בו מלות נטילה ואע"פ שאין מקומו ניכר והרואה את הירך יסבור
 שכבר ניטל כולו ויחללו אין להוסיף ציה כיון שניטל אע"פ שגשגרו בו קאח שולקין
 שמהפסין אחריהן עכ"ל ז"ל : ג האורכל בגיד הנשה וכו' . גמ' אמר שמואל לא אסרה
 חורה אלא ששל הבק בלבד שנה"ר אשר על כך היך ופי' רש"י ז"ל ששל אע"פ
 שהגיד ארוך אין אסור אלא מה ששייב על הבק כף בשר הסובב את הקליפה ודבוק
 לעלם והגיד ארוך ושוכב מקאחו ע"ז אותו בשר ומפ' בגמ' דהכי ס"ל גמי לרבנן אבל
 ר' יהודה פליג עליהו וטעמיה מדכתיב היך משמע דכונה ירך וכל מקום שאכל
 ממנו כזית חיוב וחסה מתני' דלא כר' יהודה דתני' אכלו ואין בו כזית חיוב ר'
 יהודה אומר עד שיהא בו כזית לכתיב ביה אכלה ואין אכליה פחותה מכזית. וביד
 שם בתלמוד מ"א פ"ה סימן ג' ג' : אבל בזה ביות וכו' . ס"פ אורח ואת גמי
 ובפירקין דף ג"ה . ובידשלימי ס"פ נושאין על האונס : ד' ירך שנתבשל בה
 וכו' . חוס' פסיח פ' כיצד לולין דף פ"ג : אם יש בו . גרסי' פ' צדיק . וביד שם
 פס"ו ס' ל"ב . וצבור יורה דעה סימן ק' : אם יש בה בנ"ש . ה"ו אסורה לאו
 צדיק לחודים משערין דבכדי קליפה שפניו מסייע לגיד לאסור דמשמע שחללה
 נאמר כדי קליפה סודק לו ולג' רבינו אפרים ז"ל שמש' דלא אמרי' החיבה עצמה
 נעשית נבלה אלא בבשר בחלב אי' שפיר ומשמע קנת דאין הרובץ מסייע לנאמר
 החיבות אם יש בהם לנטל הגיד אלא היך לבדו מדלל קאמר אם יש בה זכרונ
 בג"מ וכו' והאי לפירוש הקונט' יתא דפירש פ' כל הבשר גבי ספת חלב וכו' דקאמר
 בגמ' לא שנו אלא שיער וכיסה אבל לא יערר וכיסה החיבה עצמה נעשית נבלה ופי'
 הקונט' דמי יערר הקדרה מולך הוא הטפה בכל הקדרה ומסייע כל מה שנתוכה
 לבצל הטפה וכן כי כסה הקדרה עולות הרתיחות משוליה לפיה ומוליות הטפה בכל
 הקדרה משמע ע"ז שאפי' החיבה שפלה הטפה עליה היא מקתנה בתוך הרובץ
 אי לא יערר וכסה אין מסייע הרובץ החיבות האחרות לנטל. ומיירי הוא אכל בשלה
 יערר וכסה ור"מ נראה דכשהחיתה הסתם האיסור עליה היא מקתנה ברובץ לא
 צעיק יערר וכיסה והתם איירי כשהחיתה כולה חוץ לרובץ דלא אין מהפסס אלא
 בניער וכסה והוה מצי למימר לא שנו אלא בחיבה מקתנה ברובץ אלא מלמא
 דפסיקת ליה נקט כביער וכסה דלא בכל ענין הרובץ מכסה כל החיבות ואפי' היתה
 כולה החיבה חוץ לרובץ והכל דקאמר אם יש בה צני' היינו ע"ז שלא היתה בה
 עם הרובץ לא לנטל טעם הגיד . חוס' ז"ל . ובגמ' אמר שמואל לא שנו דמי יש בו
 בג"מ כל היך אסור אלא שנהבשל בה שהרובץ מעלה הטעם בכל הבשר אבל בשלה
 בה קולף ואוכל עד שמיניע לגיד מפני שאין הגיד משפסע משמע דס"ל גמי כהנה
 דמתני' דיש צדיקין בג"מ וכן כתבו חו"כ ז"ל דרבינא דאמר הנהו אסמאחא דאמלחו
 צדיקא דנשיא ז"ל דס"ל כהנה דמתני' דיש צדיקין בג"מ אלא שסר"ן ז"ל פי' דרבינא
 דאמר משום שזמנו דמאיר מניח ע"כ וז"ל וכן דברי רב אלפס ז"ל ורוב
 הסופקים . וה"ל נובל לפרש לנאמנין ג"כ דבהא קיימא לן כותיה : ביצד כושצדיקין .
 פי' כיון שטעם הגיד כטעם הבשר אי' אפשר ליה אלא הוא מוחן טעם בבשר דנכלמא
 בשר בחלב כיון שטעם ה' אינו כטעם זה אפשר להבחין אם אחד נתן טעם בבשרו
 אבל הכל שטעמם שיה אי אפשר ליה ע"כ : בבושר בלפת . גמ' אמר
 רב הונא כבשר בראשי לפחות פי' רש"י ז"ל ירך של לפת . ולי נראה שראש הלפת
 מתוק מוגבו וטעם הבשר ניכר בזכות הלפת בשיעור מופס אבל בראשי לפחות אינו
 ניכר אלא בשיעור גמור ע"כ אבל חוס' ז"ל הוכיחו דראשי לפחות היינו השרשים שם
 דקרקע כמו ראשי שומים . פי' רעו"ל אינה הלכה דקיימא לן . אין צדיקין בג"מ אמר
 המלקט כר' ישמעאל כגו של ריב"ז אפי' ר"מ ז"ל גמי לר"ס ולר' יהושע בן לוי דכתבתי
 לעיל בסמוך : בבושר בלפת . גמ' א"ר יוחנן כל איסורין שבתורה חוץ מגיד משערין
 כאלו הן בכל וקפלוס פי' רש"י ז"ל כאלו האיסור בכל או קפלוס ולא אמרינן דלישעריניהו
 כאלו הן פלפלין ותכלין דאפי' באלף כמותו מוחנים פעם משום דשיערו חכמים דאין
 טוחן פעם באיסורין יותר מבאל וקפלוס . אמר רב נתחן גיד בששים ואין גיד מן
 המנין . וכתבו חוס' ז"ל כל איסורין שבתורה משערין אותן כאלו בכל וקפלוס
 מלמא נקט כבשר בלפת כדקתני במתני' גבי גיד הנשה משמע דאין שיעורין שיה דניד
 דלא יהיב טעמא כולי האי הוא דמשערין כבשר בלפת אבל שאר איסורין דהכי
 טעמא שפי משערין בכלל וקפלוס ומדאמר רב נתחן גיד בס' משמע דבשר ולפת
 הוי שיעורו בס' ולפי זה פליג ר' יוחנן דרנבא דלשיל דאמר כל איסורין שבתורה
 [בששים] וכרנא קיימא לן דהוא בתרא ע"כ . אמר המלקט קשה לע"ד דהכא במימרה

מלאכת שלמה

ד' יוחנן ס"ה ר"י ז"ל משערין כליהו האיסור בלל או קלטו אבל במתמי בני בשר
בלפת פי' הוא י"ל רואין כליהו סירך לפחות וסגיד בשר ושמה לישא דמתמי דייק
ובמיתת ר' יוחנן הללון מוכיח וקל להבין : ד' גיד הנשה שנתבשל וכו'. הר"ש
ז"ל פי' בשר דע"ז דף ז"ה. ובתשובת הרשב"א ז"ל סימן תרע"ה וחש"ל. וי"ד
פ"ו להלכות מ"א סימן ד' ה' ו' ובפ"ו סימן ה' ה' ו'. ובטור י"ד סימן ק' : והרומב
ב"ט. נפ"ד דהכי פירושא זומן שזכירו משלך הגיד של איסור והסגר בין הגידין
בין הרוטב כ"מ פי' אם יש בהם טעם של הגיד אסורין ואם לאו מותרין
פי' ואם לאו שאינו מכיר הגיד של איסור כולן אסורין מספק ואע"כ הרוטב דבניו
עומד להיות כב"ט. וכן חתפ"ש נמי סיפא דוכן חתיכה וכו' ובהא ניהא ללא איסורין
למיתת ברישא גבי ידך שנתבשל בה גיד הנשה דין הרוטב דודאי עם הרוטב משערין
וכמו שכתבתי לעיל בתוס' בשם ר"י ז"ל. ולרש"י ז"ל כדלית ליה דלא לא יערר או
ניכס או אין הרוטב מטיב לשאר חתיכות לבטל הגיד אבל אם יערר או כיסה אה"כ
ההרומב מטיב לבטל הגיד וכדכתבין לעיל : וכן חתיכה של גבילה וכו'. גמרא
ורביא דאי אשמועינן גיד משום דגריא הוא אבל חתיכה אימא לא ואי אשמועינן
החתיכה הואיל ורואים להתכבד בה לפני האורחים אבל גיד אימא לא לריכא. ואי
דגריא וכן חתיכה של גבילה וחתיכה של דג עמא וכו' וכן הגיה ה"ר יהוסף ז"ל גם
-איתו שהגיה ברישא ואם אינו מכירו כולן אסורין וגם כסיפא הגיה ואם אינו מכירין
גולן אסורות וכמוהו שהגיה למהוק מלה אסורין ומלה אסורות והוי מלה כולן היא
גמורה ור"ל כולן אסורין. וכתבו הר"ש והר"ן ז"ל ורב אלפס שלא הביא זו המשנה
גיד וחתיכה נראה דאסור דחתיכה גבילה בטלה וסובר כמתמי דע"ז דתרחי בעין
דבר שבמנין ואיסורי טהרה וכן מוכח מתוך דבריו ז"ל בש' בשרא ד"ל וליתא דכל
דוכחא משמע דחתיכה הראויה להתכבד לא נפלה וכתב עוד הר"ן ז"ל דעין דס"ס
מתמי כר"מ ואיזה מודה בחתיכה הראויה להתכבד דאינה בטלה אע"פ שאינה עתה
סדרתן לימננה כותים קימ"ל ואליבא דר' יוחנן דלמר אח שדרכו לימננה שנינו אבל
הרמב"ם ז"ל פסק בפס"ו מהמ"א כרבנן משמע דס"ל דחתיכה הראויה להתכבד בה
הרי היא כששה דגריא לרבנן ע"כ. ועיין עוד בהר"ן ז"ל כאן ובפ' בשרא דע"ז גבי
ואלו אסורין ואיסורין בכל שהוא וגם במ"מ באורך שם בסיון ס' : ר' ואינו
גורה בטמאה. ביד שם רפ"ה וסימן ה'. ויש לדקדק ללא ה"ל לתת
למיתת רק אינו טהב בטמאה ר' יהודה אומר טהב א"ר יהודה וכו' .
ושמא י"ל דנוהג בטמאה אחא לאשמועינן דנוהג בטמאה אפילו נבלה לר'
מאיר או טהב בטמאה אפילו של עולה ושל שור הנסקל אפילו אליבא דחכמים
ותימא בקולר במתמי ללא דלמר רב יהודה אומר רב האוכל גיד הנשה של עולה ר"מ
מחייב שתיים והחכמים אומרים אינו חייב אלא אחת ומעדים החכמים לר"מ צולל גיד
הנשה של עולה ושל שור הנסקל דחמור איסוריהו סתן אסורין בגמרא ותל איסור
הנשה אפי' על הגיד שלא היה מחללה אלא אסור באכילה מודים שחייב שתיים ומפרש
רבה דחכמי היינו ר' יוסי הגלילי דאע"ג דבאיסור כולל לית ליה איסור חל על איסור
איסור כולל באיסור תמור אית ליה במתמי דמפא שאכל בין קדש טמא בין קדש
טהור דכ"ל השוחט והמטעה וכדמפרש הכה"ר ר' יהודה אומר אף בשב"א .
ומחייב שתיים וה"ל א"ר יהודה גמ' דברייתא ור"ש פליגי עליה ופוסק לגמרי כדמפרש
שעמיה גמ' . ובגמ' פריך וסבר ר' יהודה איסור חל על איסור וההניא וכו' וכמו
שכתבתי בס"פ חטאת השוף ומסין אע"ג דאיסור עומאה קדים אחי איסור גיד חיל
עליה טקן איסור תמור הוא ויש בו - כה לחול על אחרים ומיהו חומרו טהוב כבש
גח לר' יהודה דייקא נמי דעממא דר' יהודה משום האי עממא הוא מדליף עממא
מבני יעקב דקודם מכן תורה הוו בני נח ובעממא אה"כ דס"ל לאין איסור חל על
איסור וה"ל ס"ל לר' יהודה דאיסור אבר מן החי חל אפילו על בהמה חיה ושון
הכממא משום שהוא חמור שטובב בבני נח. ועיין במ"ש בזהוים ס"פ חטאת השוף :
א"ר יהודה והלא מבני יעקב וכו' . נמי תינא אמרו לו לר' יהודה וכי נאמר
על כן לא יאכלו בני יעקב והלא לא נאמר אלא בני ישראל ולא נקראו בני ישראל למלות
עד סיוי אלא בסיוי נאמר אלא שכתב במקומו לידע מליוה עעס נאמר לרס. ובגמ'
קאמר דמאזוה מעשה ואיך שנאבק עמו לזמן מרובה צבאו מפדן ארס הקב"ל קראו
ישראל : שאמר לא יעקב יאמר עוד שמך כי את ישראל וכו' ומשם ואיך ג"כ נקראו
בני ישראל כדכתיב וישא בני ישראל את יעקב אביהם מועתק ממכר לקח טוב .
ועיין כמה שכתבתי לעיל בסיון ב' ומלתי מונה והלא על בני יעקב וכו' :

ובכל זמן והא דחיי להו כוליהו באיך פירקי אנב גררא דהד מינייהו תנינו אלא
הכל דחולין ומוקדשין דהוה לריכא ליה תנינו בללון כל הכשר חו לא איסורין
ליה למיתת איך וכי תימא אחתי אמאי לא נקט לימנא דאיך פירקי לימנא בשר
בלבב טהב וכו' בחולין ובמוקדשין כי הכי דחלל גיד הנשה והג. כסוי הדס טהב. אורח
ואח בני טהב. איכא למימר דהכחו איסוריהו ידע ופ"ה הני גמאי נהניו אבל הכל
לפרוטי נופא דאיסורא איסורין לומר שבטלו צלנד אסור ואפי' לא אכלו שלא תאמר
בטל ש"סור הכתוב היינו דוקא בשאלו קמ"ל דאפי' לא אכלו מותר על בטלו ע"כ.
ובד' פ"ט להלכות מ"א סימן ד' ה' כ' : ואסור להיגלות עם הגבילה על השרהן
חוץ מבשר דגים והגבים. האי חוץ לא איסורין דאפילו לבטל שרי אלא אנב רישא
נקטיה. חוס' ז"ל. ובטור י"ד סימן פ"ח. כפי' רעו"ל גורה שמא יעלה גבינה עם
בשר בהמה באלפס רוחח ע"כ. אמר המלקט פי' דאע"ג דלא אויבי לן לניגור העלאתו
אחו חלינהו דהוה גורה לגורה ע"כ גרידין העלאתו משום העלאת דבשר בהמה באלפס
רוחח ראשון דה"ל משל שאיסורו מן התורה והכי מסיק גמ' אבל הרמב"ם ז"ל
כפ"ט מהמ"א כתב הטעם משום דהכל ענינה שמא יאכל זה עם זה וכן כתבו חוס'
והר"ן ז"ל דליתא אחי למיכליהו צהדי דקאי נעטי ונעטי מהגדי ואע"כ שמוחר
לאכול בשר אחר גבינה בדליתא גמ'. ולשון ספר הלכות שם סימן פ"ח דהואיל
והדבר ברור ומצוי לאכלס יחד הוי כהדא גיירה ולפיכך אפילו בשר שוף אין מעלה
על שלחן שאוכל עינו חלל או גבינה אם מכירין זה את זה : הדבור מן הבשר
מותר בבשר דגים והגבים. עיין במ"ש בר"ש כל מעשרין בשם מה"י קולון
ז"ל. ובגמ' מוקף לה כר' עקיבא דכל מיני דמיתולך עליה שליח בר מיניה הוא ובפ'
הגורד מן הירק פריך דנבשר דנים ומגביס מיתולך ומוקי מתמחין כמאן דכתיב ליה
עיניה או בימנא דהקדוש ללא אכיל אימנ דניס אבל שוף אכיל בשלקא ללא מוקף ליה
אלא כשאוכלו לני ומיהו כפ' בשרא דמיעיל לא קיימא שנייא דהקדוש אלא מסיק
במאן דכתיב ליה עיניה אבל כשאר ימים הגורד מן הבשר אסור נמי בדגים חוס' ז"ל.
ובגמ' דלדריס ר"פ הגורד מן הירק בברייתא פליגי רשב"ז אמתמי ופ"ל דהגורד מן
הבשר אסור בכל מיני בשר בין בהמה בין חיה ומותר בראש וצבנלים ונקיה ובכבד
ובכל ובטופות ואין לריך לומר בשר דגים והגבים ומוכח נמי הכס דמתמי דהכא ר'
עקיבא אפי' וכתב הרב אלפס ז"ל ומדקסח לן אהא הכא כר' עקיבא משמע דהלכה
כותיה ואע"כ דלא קיימא לן דיש סדר למשנה בתרי מסכתו ואיכא למימר דליתא סתם
וה"ל מחלוקת היא ואין הלכה כהס' אפי' ה"ל סיקא דאורייתא וספקא דאורייתא
להוראה הלכך הגורד מן הבשר אסור בכל מיני בשר ואינו מותר אלא בתגים צלנד
אבל בבשר דגים אסור משום דמיתולך עליהו שליחא והאי דקתני הכל מותר בבשר
דגים אוקיימא דהיינו למאן דכייביה ליה עיניה בתחלת אורכלא דגים קטיה לתחלת
אורכלא הא לא הכי אסור אפי' בבשר דנים משום דמיתולך עליהו שליחא עכ"ל ז"ל :
העיקף עולה עם הגבילה. פ"ק דשבת דף י"ג. ונלע"ז דמדקסח אהא עם הגבינה
וכן במתמי דנמקיין זה בשר וזה גבינה ולא קתני חלב שמעת מינה דאפשר דחלב
אסור לכ"ע מפני שהוא קרוב סיפסוף על הבשר שאוכלו חברו או על העוף שבטלון :
א"ר יוסי. הא קמ"ל דת"ק ר' יוסי הוא דכל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולת
לעולם. וכתבו חוס' ז"ל אביה הלל לא פריך בגמ' היינו ת"ק דה"ל דבר זה מחלוקת
ב"ש וכו' ואין זה סתמא ואח"כ מחלוקת דב"ש במקום ב"ה אינה משנה ע"כ. ועיין
פ' החולין ה"רס ז"ל. גרסי' בגמ' תנא אגרא חמוה דר' אבהו שוף וגבינה נאכלין
העיקורין פי' דרך הספק. הוא חתי לה והוא מפרש לה בלא נפילת ידים ובלא קנח
הפה וכתבו חוס' ז"ל ואע"כ דחיי אגרא שוף וגבינה נאכלין באפיקורן דמשמע שוף
תחלה דילמא משום דסגר בשר שוף בחלב לאו דאורייתא ולא קיימא לן הכי ומיהו
קשה ברייתא דלגרא כמאן אי כר' יוסי הגלילי הא אף לכתחלה שרי לבטל ולאכול זה
עם זה כדאמרינן לקמן דבמקומו של ר' יוסי הגלילי היו אורכלין בשר שוף בחלב ואי
כר' עקיבא ה"ל למיתת חיה צהדי שוף ודוקא להעמידה ככ"ל דלמרי השוף עולה
ואינו נאכל ומיהו אשכחן נמי לר' אלעזר כ"ר דדוק דחיי בחוספחא ככ"ל א"ר כר'
עקיבא ונקט שוף משום דשכיח וה"ה חיה דה"ל קאמר לעיל בגמ' הא שוף אסור
מדאורייתא כמאן דלא כר"ע וה"ל למנקט נמי חיה ורבינו תם מפרש טעמא דאגרא
משום דשוף אינו נדבק בידים ובשמים ובחתיכים ע"כ : צורר אדם וכו'. שם
בשבת פ"ק דף ז"ל. וביד פ"ט להלכות מאלכות אסורות סימן י"ז כ"א. ובטור אורח
חיים בסו' קע"ג וביורה דעה סימן ז"ל : אם יש בה בנ"ט. פי' כססה היא יש
בה שיפור לתת טעם בזהוה חתיכה. ה"ר יהוסף ז"ל : ג שפת חלב וכו'. פי'
הר"ן ז"ל בש' בשרא דע"ז דף שפ"א ע"א דלא שייך בטול צבוב אלא כגון שער מיר
שארנו בכבד שלא כדרך השיבות או הכנד מותר משום דשער גזיר הוי כפי עמון
אסור ובטל צבוב כדין כל איסור המעורב ביהתר אבל גבי צבד שאבד בו כלאים דהאי
לחודים שרי והאי לחודים שרי ובהדי הדדי אסרן הכתוב הלכך לא שייך שם ציטול
ובשר בחלב אע"כ דהאי לחודים שרי והאי לחודים שרי ואפי' בטול כדתנן הכל דלס
אין בה צי"ט מותרת שאני בשר בחלב דלני קרא ביהדיא דבטיל כדאמרינן תחם גמ'
דדרך בטול אסרה תורה פי' דליכא נהינת טעם עכ"ל ז"ל בקיבור. וביד שם פ"ס
סימן ח' עד שוף סימן י"ג ולשונו שם בקיבור דלס ישר מהלה ועד שוף שם טעם
משעת כפילה עד סוף ה"ז בנותן טעם ע"כ. ובטור י"ד סימן ז"ב : ויש פי' אחר
במתמי לחוס' ז"ל אבל הר"ן ז"ל הכריח בסוף פירקין כפי' רש"י ז"ל והע"ג דמתמי
לעיל

פרק ח כל הבשר אסור לבשל בחלב. תימא דלא חיי בחרך ונח"ל בפני
הכית ושלא בפני הכית בחולין ובמוקדשין כמו בחרך פירקי. ובתוספתא
חיי להו ושמה מאי דשייר במתמי פירש דברייתא ואשמועינן דחיל איסור בשר בחלב
לאיסור מוקדשין. ורשב"ם ז"ל פירש דליסורין משום ח"ל דכ"ל דלניו טהב בח"ל
משום דלחקק לבטורים דכתיב בחד קרא ראשיה בכורי דלמחר לא תבטל גדי בחלב
אמו ולפירושו ז"ל ניהא הא דלמחרין כפי' ראשיה הנו דלרנכס דכבורים אחא למטוסי
ח"ל דאע"כ דהוי מטה הוליהם בחרך איסורין משום דליחקק לבשר וחלב. חוס' ז"ל.
הר"ן ז"ל חירך דליכא לימור דהא חלל ליה דכיון דתנן כל הבשר חו לא איסורין
למיתת טהב בחולין ובמוקדשין דכלכל כל הבשר אינהו נמי למיקדשין. ונוהג בחרך
בחר"ל נמי לא איסורין ליה למיתת דכיון דחובת טהב היא פשיטא דטהב בכל מקום

ר' אליעזר דמילה תניא במקומו של ר' יוסי הגלילי היו אולגין בשר עוף בחלב והאי
 ברייתא סייעתא ללשון אחרון שהביא רש"י לזכור בין ר' עקיבא לר' יוסי הגלילי :
 יכול יהא אכור . מלאחי מונה אינו דין טיבא אכור : ה קיבת נכרי וכו' . פי
 אין מעמידין דף ל"ה וירושלמי פ"ק דבינה וכו' אין מעמידין : קרבה . תנן בקדוש
 שתוך הקיבה: נכרי ושל נבלה. ה"פ שחיטת נכרי שהיא נבלה ה"ל אכורה עכ"ל רש"י
 אמר המלקט ומשנה זו נשנית קודם שחזר בו ר' יהושע מדבריו אמר לו לר' ישמעאל
 שאכרו נביחה העו"ג מפני שמעמידין אותה בקיבת נבלה וכבר דלאו פירשט הוא ואש"ס
 שחזר בו ר' יהושע מפני שאכרו של ר' ישמעאל משנה זו לא זיה ממקומה דהואיל
 ושנית נשנית אבל אין הלכה כמותה שהרי חזר בו וכו' דקיבה עממה טריא ואין
 אכור הנביחה של עו"ג אלא מפני שמעמידין אותה בעור של קיבת נבלה . ושאלת ר'
 ישמעאל שנויה בעו"ג אף אין מעמידין . וביד בפ"א דהלכות שאר אבות הטומאות
 סימן ט"ו : הבעמיר וכו' . בית יוסף י"ד סוף סימן פ"ה תנן בשם הרשב"א ז"ל
 המיכה לי מאי קמ"ל דפשיטא דבשר בחלב נבל"ט אכור ושמו קמ"ל דדוקא אם יש
 בה נבל"ט אכור ומשום בשר בחלב הא אין בו נבל"ט מותר לדע"ג דמעמיד הוא בשר
 בחלב בעממא תלה ביה דחמלא כדאמר רבא לעיל דרך בשול אכורה חורה מה שא"כ
 בעממא בעור נבלה דלולגין בשר מעמיד ואש"ס דלית בה כ"ט רואין אהוה אלא הנבלה
 קיימת בעין ע"כ : בעור של קיבה בשרה . מלאחי שמחקה מלת כשרה . ואיתה
 בהוס' פ' גיד הנשה דף ל"ט . והקשו הם ז"ל תימא דבגמ' מפורש עממא דאפרו
 בניניה העו"ג מפני שמעמידין אותה בעור קיבת נבלה מאי איריא נבלה אפי' כשרה
 נמי וי"ל דמשום בשר בחלב לא היו אכורין נביחה העו"ג מספק משום דליכא אלא
 אכורא דרננן דדרך בשול אכורה חורה ע"כ : בשרה שינקת מן הרפרה : ירושלמי
 פ"ק דבינה : ושרפה שינקת מן הבשרה קבתה בותרת . בגמ' פריך הו והא קמי
 רישא קיבת נבלה אכורה וסדר קמי קיבת טרפה מותרת והא כל דין הוא ומה נבלה
 דמאוסא דאי טרית ליה קיבתה לא אחי למיכל מינה אמרת לא . טרפה שמופתה דלא
 מאכא כולי האי כנבלה דאי טרית לה אחי למיכל מינה לא כ"ס ומשי משנה ראשונה
 קודם חורה נשנית וכוון שנשנית לא זיה ממקומה וחזרו ושנו אחרונה ליהוה ואכור
 אין כאן ולא צו ולא צו כדקמי מתני' מפני שכנסו בנימיה פי' נאסף הוא בנימיה
 מן אחרים ולא משל עממה . ובגמ' במסקנא גרסינן ברוב הנוסחאות והלכתא אין
 מעמידין בעור קיבת נבלה ובקיבה שחיטת נכרי ובקיבת כשרה שינקת מן הטרפה
 מעמידין וכו"ס בקיבת טרפה שינקת מן הכשרה מ"ט דחלב המכוס בתוך הקיבה
 שירשא בעממא הוא ע"כ והקשו הוס' וגם הר"ן ז"ל ור"ל הר"ן ז"ל כך היא הגירסא
 ברוב הנוסחאות ותכנה הרב אלפסי ז"ל וקפ"א טובה היכי אמרינן דמעמידין קיבת
 כשרה שינקת מן הטרפה דהא מתני' קמי כשרה קיבת אכורה ואוקומיה לה בגמ'
 לאחר חורה ותיקן ר"ה ז"ל דבי קמי קיבתה אכורה היינו צולול דכיון דמן הטרפה
 בא ועדיין הוא צולול לאו פירשא בעממא הוא ואכור והא דשרינן הכא להעמיד בקיבת
 כשרה שינקת מן הטרפה היינו דוקא בקדוש שכיון שנקדש יולא מתורת חלב והוי
 פירשא בעממא וכתמא דמילתא הכי היא שאין מעמידין אלא בקדוש ויפ"א דקמי
 טרפה שינקת מן הכשרה קיבתה מותרת אפי' צולול קאמר וכו"ס בקדוש דשריא דפירשא
 בעממא ולפי זה הא דתניא לעיל קיבה בשלה בחלבה אכורה מיתוקמא הליכה דלכתא
 צולול ואין זה דעה הרב אלפסי ז"ל שהוא כחב עולה דהכיב דביחה דלחיה אליבא
 דמשנה ראשונה אבל למשנה אחרונה קיבה בשלה בחלבה מותרת אלמא ס"ל ז"ל
 דהליכה דלכתא טריא אפילו צולול והרשב"ן ז"ל נדחק להעמיד דבריו ואין מה שכתב
 בזה מחזור כלל אלא עיקרן של דברים שלשון זה אינו משיקר הנמי אלא הוס' ראשונים
 טוסקי הלכות הוא ואינו מכוון בנוסחאות ובמקצת נוסחאות כתוב הלכתא אין מעמידין
 בעור קיבה אלא בקיבת נבלה ובקיבת טרפה שינקת מן הכשרה ולא בקיבת כשרה
 שינקת מן הטרפה דכיון שטעמא דחלב כנוסם בנבלה לאו ככשרה שמואל בה דייקין
 אלא הוא כנוסם בקערה ודמי נמקום שבא משם ודין חלב נמור ים צו לכל דבר וגמי
 דאמר' עלה בפ' אין מעמידין דפרשא בעממא הוא לאו למימרא טיבא כפרש דהא
 אכורין ליה כשרה בשר חורה דקמי כשרה שינקת מן הטרפה קיבתה אכורה אלא
 הכי קאמר שפורש מעופה והינו כנופה ומש"ה כשרה שינקת מן הטרפה קיבתה אכורה
 וטרפה שינקת מן הכשרה קיבתה מותרת עכ"ל הר"ן ז"ל . ור"ל הר"ש ז"ל ושלכתא
 וכו' זו היא גירסת הר"ן ז"ל וכן פי' לעיל בעממא דחלב דהיא דקיבה ששלה
 בחלבה אכורה קודם חורה נשנית וכן צריך לומר לגירסתו דכשרה שינקת מן הטרפה
 קיבתה אכורה קודם חורה נשנית ולא משמע קן לכשרה שינקת מן הטרפה וטרפה
 שינקת מן הכשרה משמע ששטת כהא ועל פימה מפרש הטעם מפני שכנסו בנימיה
 ורש"י ז"ל לא גרס ליה ע"כ . והארכתי בזה אינו היינו כדו להרמ"ד ולענת אליבא
 דמאן נשנית בשרה דכשרה שינקת מן הטרפה קיבתה אכורה קודם חורה ואליבא דמאן
 נשנית אחר חורה והיא הלכתא . וביד פי"ג דהלכות מ"ה סימן י' ובפ"ד סימן י"ט
 ובפ"ט סימן ס"ו פ"ו . ובמור יורה דעה סימן פ"א : ר' חובב וכו' . נלע"ד למשום
 דקמי בכל הני פירקין דלעיל אותו ואת בנו נואם כסוי הדס טוב גיד הנשה טוב
 וקמי נמי כל הבשר דהוי כמו דקמי טוב וכדכתיבנה בריש פירקין בשם הר"ן ז"ל
 קמי נמי השתא דחב טוב וכו' אפי' במקדשין משא"כ בדם ובדם טוב אפי' בנמה היה
 ועף אפי' עממא מה שא"כ בחלב . כפי' רש"י ז"ל ומשום פגול נמי אין צו דכל
 שדבר אחר וכו' . עוד בפירושו ז"ל ל"ל דכתיב ורקס ורקס סהן את הדס על
 מנחת

דלעיל פי' גיד הנשה מוכחא למין בנימו בגמ' דקמי גיד הנשה שנחבשל עם הגידים
 בזמן שמכירו בגמ' י"ל למשום דרב סבירא ליה כר' יהודה דאמר מן בנימו במשבו
 קאמר דהא דהכל הני פסוקי ל' כר' יהודה מדפסקי והני אם ים בגמ' בלוחה חתיכה
 אכורה כלומר הקדרה כולה ואפי' כמה ע"כ בקיור מ'פגל : דהכל וכו' . עוד יו"ד
 סימן י"ב . וכנה הר"ן ז"ל דלענת הרמב"ם ז"ל מתני' דקמי קרשו לכתל לדדוקין
 קמי לנני בבל דהו לקדרה אפי' וערב ולרב אלפס ז"ל רריך קרישה כלל ע"כ
 ועיין עוד שם . כפי' רש"י ז"ל אכל בלב בעממה הייב כרת אם אכלו ולא קרשו לאחר
 בשולו ע"כ . אמר המלקט דקרישה לאחר בשול מהימא והכי תניא בגמ' הלכ קרשו
 ונתיבא את דמו לא קרשו קרשו לאחר בשולו ומותר ויש מי שכתב שכשלאחר בלב
 בעממה הייב כרת דוקא אכלו קודם בשול אבל אחר בשול לא דם שבשולו אינו הייב
 עליו כדאיתא בזמנחה פ' הקומץ רבה והא דמיקי לה בפ' דם שחיטה בדם עוף משום
 דכלל ענין קמי מתני' דלנו טובה עליו בין אין מנובל אבל בעור יו"ד סימן ע"ב
 כתב שפי' בבל דקרישה אחר בשולו היינו אחר לליתו אלא אחר בשולו לא מהני
 קרישה ואכור והביאוינו ג"כ תוס' ז"ל ועיין בהר"ן ז"ל . וביד פ' שפי דהלכות מ"ה
 סימן וי"ו . ואיתה להאי בבל דהלכ קרשו ר"ס כולד אונן ברייתא דכתיבנה במקום .
 ותוס' פ' הקומץ רבה דף כ"א ודפ' גיד הנשה דף ל"ו ובגמ' בכריתות פ' דם
 שחיטה דף כ"ב אמר רב לא בני דלמי עובר עליו אלא בלב עוף הוולף ואין צו כית
 ומ"ל אכור דלמי טיבא אכור מן החורה אבל לב בעממה דיש צו כית ששוחטת
 צנת שחיטה אכור והייבין עליו כרת . ועיין במ"ס כפי' המגשה בס דם הפקד : דם
 המעלה את העוף עם הגביחה על השלחן אינו עובר בלא תעשה . כתב
 רש"י ז"ל אינו עובר בל"ה היא נוסה לא איתמרין דהעלמה לאו דאורייתא אלא דיוקא
 דליה איתמרין למדק מינה הא אוכל עוף בחלב עובר ולאפוקי מדר' עקיבא דאמר
 פירט לעופות ע"כ . ומשמע שבה לפיט דהיינו הכרת דיוקא דיוקין בגמ' הא אכולו עובר
 בל"ה ס"ג בשר עוף בחלב דאורייתא ודוקא דכסה מהני' איתא דלא כר' עקיבא
 ומשני לה בגמ' דמאי אינו עובר דקמי אינו צו לא חששה כדפי' רש"י ז"ל ותתי
 כר' עקיבא דקיימא לן כותיבי: ד' בשר בהמה שהורה ברלב בהמה שהורה כו' .
 מלאחי מונה בשר בהמה שהורה וחלב בהמה טהורה וכו' בשר בהמה טהורה וחלב
 בהמה טהורה וכו' וכן כולוה בני . ובגמ' נפקא לן דכסחה גדי כל בהמה שנשמע
 מדכתיב בני יהודה את גדי העזים וכן בני רבקה אמנו כתיב ואת עורות גדי העזים
 הנבישה וגומר כאן גדי עזים הא כל מקום שנאמר גדי כסה אפי' פרה ורחל נשמע
 מדלתימרין זהו לפרושי וכדפי' רש"י ז"ל אלא דמשמע שיש הסקון לשון בפירושו ז"ל וכך
 היה ליק' להיות נפקא לן דכל בהמה שנשמע גדי עזים מדכתיב ואת עורות וכו' ע"כ
 ופרקי בגמ' דלילף מייניו בגמ' דמה החס גדי עזים אף גדי החסור בבשר בהמה
 עזים הוא דוקא ומשני דהא קיימא לן שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדן ואפי'
 למ"ד מלמדן הכא ליכא למילף דתרי מיינוטי כתיבי דכתרייבו היינו למיכחז גדי עזים
 בלא הא וכתב הא יתירה בכל הך לגמטוי דלא נילף מייניו והקשו הוס' ז"ל תימא
 דנחך מישופא בני ע"כ . עוד כתבו ז"ל בשר בהמה טהורה בחלב בהמה טהורה וכו'
 ה"ה בשר עוף לרננן דלסור מן הטרפה דדוקא ר"ע הוא דלמור היה ועוף אינו מן
 הטרפה ונפקא לן מדדריש לקמן את שאכור משום נבלה אכור נבלל בעור בחלב עכ"ל
 הוס' ז"ל . וביד רפ"ט דהלכות מ"ה וסומן ז' . ובמור יו"ד סימן פ"ו . ובשר דקמי
 בשר בחלב אכור בהנאה אמרינן בגמרא דלתיא דלא כי הוי הנא דתיא ר"ס בן
 יהודה אומר משום ר"ס בשר בחלב אכור באכילה ומותר בהנאה שאכור כי עם קדוש
 אתה ואכור להנן ואפי' קדם הדין לי ובשר בשדה טרפה לא תחלו מה להנן אכור
 באכילה ומותר בהנאה אף כאן אכור באכילה ומותר בהנאה . וכתבתי בפ' שני
 דקדושין סימן ט' . וקסא קת דגריסי בילקוט בשם מנחתא ר"ס בן יוחי אומר אחד
 לאכור אכילה ואחד לאכור הנאה ואחר לאכור בשול . וי"ל דתרי תנאי אליבא דרבי
 שמעון בן יוחי ומייבו בנפשא דמילתא מלאחי כתוב ר"ס בן אלעזר אומר מפני מה
 נאמר בשלה מקומות אחד לבהמה דקה ואחד לבהמה גסה ואחת לחיה ד"ה אחד
 אכור באכילה ואחד אכור בהנאה ואחד אכור בשול ובגמ' איתה להאי דבר אחר
 בשם דבי רבי ישמעאל והיה במנחתא והכאן בילקוט פרשת משפטים כמה דרשות למה
 נכתבו שלש עמיס בחורה לא תשגל וקתת מהא איתנהו בגמ' . וגם איסי בן יהודה
 נפקא ליה אכור אכילה לבשר בחלב מתיבא דנפקא ליה לר"ס בן יהודה ואכור הנאה
 נפקא ליה מקי"ו מטרלה ואכור הנאה וכלאי הכרס : מותר לבשול . ומותר בהנאה דאין צו
 משום בשר בחלב דלתתא גדי כתיבי כן ז"ל כפי' רש"י ז"ל : ר' עקיבא אומר היה
 ועוף וכו' בגמ' פריך הא איתרבינו קראי לכדשמואל! חד ל'קלב ומתה פי' טאם בשל
 קלב או חתיכה נבלה בחלב והלנו עובר משום קלב ומשום בשר בחלב וכן נמי במתה
 עובר משום נבלה ומשום בשר בחלב וחד לרבות את השלול וחד להאויא עממה ומשני
 קסבר ר"ע אכור חל על אכור אכור קלב ומתה לא ירבי קרא שלול גדי מעליא הוא
 איתירו לכו כולוה פרט לחיה ולעוף ולבהמה עממא פירוש דליוקד חלב ואכור מתה
 דהיינו נבלה ממעמעותיה דקרא דלדי אחי ואש"ס דליוקד חלב או אכור מתה קדמו
 ואין אכור חל על אכור הי לא כתיבי רבוייא קסבר ר"ע אכור חל על אכור וכן
 גלילי אחי מגדי דגדי מעליא הוא איתירו לכו קראי וכו' . ועיין בהוס' דפ"ג גיד
 נשם דף ק"ה שדחוקו להנן שם דלא תוקצי דר' עקיבא דר' עקיבא דשמעון ליה
 נהם בברייתא דאפי' חל על אכור אפילו באכור בת אחת . וכן הכא ובר"ס
 [סדר קדשים ח"א]

מינה ד'. עוד צפירושו ז"ל תרי מיטופי הוא ולכס ע"כ. אמר המלקט פי' הוא דתיבי כי הדס הוא. ולכס דתיבי ואני נתחיו לכס: וְהָלַבְּ אִינוּ נֹרַח אלא בבדיהה שהורה בלבר. ניד פי' שני דלכות מ"א סימן ז'. ובסור יו"ד סימן ס"ד. וכחבו בילקוט סדר לו רמו תק"ה בשם תנא דבי אליהו כל חד וישב כנגדי והיה בו נקרא ולא היה בו משנה אמר לי רבי בשמה שמקריבין ממנה הלנה אכור ושחין מקריבין ממנה הלנה מותרת אמרתי לו בני מה ראתי אמר לי הכתוב מומר גל אובל חלב מן הבהמה אשר יקריבו ממנה אמרתי לו חזר ופירש במקום אחר חזקה שלם מלאך ועד סוף העולם לדורותיכם שיהיה הדבר לדורות בכל מוסדותיכם בארץ ובח"ל כל חלב וכל דם לא תחלו להקיש זה לזה שיהיה עליך צמיחה ובכרת ע"כ: **פרק ז' העור והרושב וכו'.** ביד פי"ד דלכות מ"א סימן י"ח וכו' מהני' עד סוף סימן ה' פי"א דהלכות שאר אבות הטומאות סימן ז' ח' ס' י' י"א י"ב יר"פ שני ובס"ד דהלכות טומאת אוכלין סימן ד': הקיפה. גמ' מאי קיפה אמר רבא פירוש אמר ליה הוא עלמה מותרת אמרתי ליה אמר רב פפא תננין ופי' קיפה פירמה דק של בשר שזולל לייסוד הקדרה שקורין פודיילא. תננין דכשני נשפיתו לא אכלי ליה אינשי ע"כ. תוס' ס"ק דמלכותי דף ו': מצטרפין לשבא שוממת אוכלין. היה טומאה קלה דאמרי' בטומאה קלה דאזינה מטמאה אדם וכלים: בפי' רש"י והלל גיד השדרה והעור. אמר המלקט כתבו חוס' ז"ל ואינרדין נמי למיתני גידין דלי תנא אלל דליינו גיד האורז ולא תנא שאר גידין מיטמא אפי' טומאת נבלות בצרוף ואי תנא גידים ולא אלל הא"ל דלול שהוא קשה לא מלכרין דלא הוי בכלל שאר גידים ע"כ: והשולפיהם הכס ורבי' והפריס דלא איירי במיתני לשון מללא קמי חרסום ואפשר דגרסי' לפריס ומרסום דלא פירש הכא פירש בריש טהרות ועל לפריס מפרש בגמרא מקום המובלע בבשר ועל טלפיים לא מפרש מידי ואפשר דבטלפיים אף מה שאין מובלע בבשר נריך לבשר שפי מן כפרים תוס' ז"ל. בפי' רש"י נריך ליהוי וכן קשה ורוב לא מובלע כינוי וכו': אבל לא שוממת נבלות. תוס' ס"פ בשמה המקשה: השוחט בהמה שטמאה. תוס' ר"פ קמא דמלכותי ובס' השוחט דף ז' כתבו ס' ז"ל דלא דקאמר הכס והא תנן שחט בה עיט או רוב שחט ועדין היה מפרסמא הדי הוא כהיה לכל דבריה אינה משנה בשום מקום אלא ממתני' דייק לה ע"כ. וכן כתבו ג"כ במרובה דף ע"ו ופי' זה יובן דהיה דקתני דמפרסמא הדי היה כהיה לכל דבריה דוקא בשחיטה מקולקלת כגון הכא ישראל בטמאה ע"ג כשהיה אכל בשחיטה כחקה לא חשיבא מפרסמא כהיה עיין בחוס' שם במרובה ע"א ע"ב: לנכרי. דוקא ישראל ודוקא שחיטה ודוקא טמאה ודוקא לנכרי ישראל שחט בהמה טמאה לנריך נכרי ועודה מפרסמא אפי' דלתי לא חויה לנכרי וכו'. לשון רש"י עד אלל נכרי בשחיטה לא משויא אלא שחטתו אכולא. אמר המלקט וכן ישראל צמיחה לאי אכולא נשוי ליה ללא אשכחן נחירה גביה והכי תניא בגמ' נחירה אין בה טומאה של כלום ובטהורה לישראל או ע"ג לא אינרדין למיתני לכ"ס דהוי אכולא מיד בשחיטה וטומאה לישראל וכו' כדמפרש רש"י. וביד פי"ג דהלכות טומאת אוכלין סימן ד': האלל המבונם. האי אלל דסיפא לכ"ע הוי בשר שפלטתו סבין אלל העור עכ"ל רש"י. אמר המלקט פי' ל"מ לריש לקיש דמפרש אלל דרישא בשר שפלטתו סבין אלל אפי' לרי' יוחנן דמפרש אלל דרישא גיד האורז מודה הכא דלא הוי רק בשר שפלטתו סבין בלבד: והבבונם. אמר רב הונא והוא שחטו דגלי דעתייה דלא בפליה מעיקרא אבל נחמנם מאליו כגון שחטתו וחינוקת או היה אחר השסס לא דהואיל ובטל מחלה ועשה עור או לא הדר הוי בשר דלטומאת אוכלין הוא דמהניא מחשבה לשוויי אכולא דאפי' עור ששלקו טמאה טומאת אוכלין אחרי ששעאו רך כדליתא בס"פ בשמה המקשה בצרייתא בגמרא אלל לשווייה בשר לא. ורב הונא דאוקמה למיתני דר' יהודה שטייה ויהי זה מחלה להאין ואפי' לרי' יהודה לא ציילי אציבה דר' ישמעאל אמר דס' לרי' יוחנן דאמרי' אלו טהרות דף כ"ה וכו' דר' יהודה לא מצינו אפי' בשר שפלטתו סבין: המכוס הנאסף למקום אחד דהואיל ואחשיבה שחטו לא ציילי וחסוי כבשר נבלה והייב עליו אס נעצ בו וכנס למקדא או אכל קדש כך ז"ל בפי' רש"י. ועיין בספר קרבן אהרן פרשת שמיי פרשה עשירית: אם יש כזית בבקום אחד הייבין עליו. כתבו חוס' ז"ל דחייבין עליו לא מיירי לענין אכילה נבלה דלא נריך נכסו לענין אכילה דכיון דלכלא אין לך כוס גדול ומע"כ: ב' אלו שערותיהן וכו' פי' קבלה דף כ"ה ובפי' אלו טהרות דף כ"ה וכו' דר' יהודה: ובגמ' אמר עולא דבר תורה עור אדם פטור דלאו בשר הוא ומה טעם אמרו טמא נורה שמה יעשה אדם עורות אצו ואמו שחיין ואיכא דמתיי לה אסיפא וכו'ן שטיבין או שיהיך בן כדי עזובה שחיין חוץ מעור האדם אמר עולא דבר תורה עור אדם שטבדו פטור ומה טעם אמרו טמא נורה שמה יעשה אדם עורות אצו ואמו שחיין מאן דמתני לה ארישא דאפי' פי לא עיבדו נמי לא מטמא אלא מדרבין כל"ס אסיפא דהא דקתני חוץ מעור האדם דאפי' עיבדו טמא מדרבין הוא משום דעולא דעולא דמתני לה לגרם דעולא אסיפא אכל ארישא כלא עיבדו ס"ל דטומאתו מן הטהרה דהוי דומיא דבעל אדם דתיבי בקרא דאין נשחט מתוך כדליתא תוס' דר"פ דס הגדה בלשון אהרן משום דמקומו נעשה לנקה: ועיין בגמ' לילי בפ' אלו טהרות סימן ז' ובס"ג דהלכות סימן ג': ואיזה צירוף ר"פ שמונה שריס דוכתים פי' כיצד לזון דף ז"ה ודפ' ב' סורר: והיה נרסו א"ר יוחנן לא שנו אלא לאיסור ולטומאה אבל לריה עור הוא ואין ליקון עליו משום נבלה ר"פ בן לקיש אמר משנה תמימה שם

רבי בין לאיסור בין ללקיח בין לטומאה ע"כ: וביד פי"ד דהלכות מ"א סימן כ"א ובס"ד דהלכות טומאת מת סימן י"א. ובס"ד סי' ח': ר' יהודה אוסר אף עור חזיר הבר. בפי' הרמב"ם ז"ל נראה דגרסי' ל' ופי' אמר אף עור וכו' וכמו שהובא בפי' רש"י וכן שם צירוף למי. וכן הוא הניח הרי"א ז"ל: עור הפרסות. ארכובה הנמכרת עם הראש ובגמרא דאלו טהרות שם א"ר יוחנן לרי' אפי' אל תקיטני שגלשן ירידי לני שונה אותה ור"ס היא דתיגי וכו' והמשנה עלמה היא שולל דברי ר"ס אבל רבנן פליגי עליה דלא תנן דלא עור שחטת האליה לחודי וכדמוכח בצרייתא וכתב שם הר"ם ז"ל דדברי ר' יוחנן שאמר אל תקיטני שגלשן יחיד לני שונה אותה הם עיקר. והכא נמי בגמ' השיב ר' יוחנן לרי' בן לקיש על משנה שבה ליד ריש לקיש עור הראש של עגל הריך ושאל לו האין הלכה מטמא זה העור או לא מטמא וז"ל למדתי רבינו דאלו שערותיהם כבשרן עד ועור הראש של עגל הריך ואמר לו ג"כ אל תקיטני שגלשן יחיד לני שונה אותה וכדליתא נמי בס"פ בשמה המקשה וכן בפי' כיצד לזון דף ו' ועור האמנית. גמ' ח"ר הטמאה לרבות שערותיהם כבשר ויכול אפי' חולד ועכבר וזכ' ח"ל אלה הטמאים ולא קאי אפי' אלה אלא אקרא בחרה האקרא והכה והלעטה וההומט והתנשמת משום דאמר רב ליתניו דתיבי שפיסיה דקרא קמא קפטיק הענין למר שאינם מין אחד אותן האמורים נפסוק ראשון חולקים מהאמורים כבסוק השני ופרישין א"כ ליתבחו נמי תנשמת דעורו כבשרו דהא אינו נמי בקרא בחרה כתיב ומשינין רב דאמר למיתניו הסבוק הענין אלמא הטמאים הכל הני דקרא בחרה קאי תנא הוא ואין הכי נמי דתני תנשמת בדי אידן שערותיהן כבשרן אבל הנה דירן לא יליך טעמא מהטמאים אלא מסבחה דגישה לא שאין ממש בעורם שהוא רך ואין לו ממש עור קרי בשר כר' יהודה דאמר הלעטה כחולדה אלמא לאו אקרא סיני' והא' דלא מודה ליה תנא דירן בלעטה בהא פליגי תנא דירן סבר גישה דידה לא גישה היא ור' יהודה סבר גישה היא: ועיין בספר קרבן אהרן פרשת שמיי רפ"ו: וכולן שעיבדו וכו' פי' אלו עוברין דף מ"ו ותוס' פי' דס חמלת דף ל"ד: או שהילך בהן כרי עבודה. איך דגרסי' כדי עזרה ומס' בגמ' דשיעורן ד' מינין: ובגמ' דייק הילך אין לא הילך לא והכי ר' חייא און חמור שטמאה לנכריהו טהורה אלמא מכיון שטיטלה מהורה בשר ומהנה לחרות עור בבלה והכי נמי כיון ששטיין לפני הדורכן או שסרכן על רגלו להלך בן אפי' שלל הילך ומשי טמאה הוי מעשה לבטלה אפי' דלא הילך לא טמאה הילך אין לא הילך לא: ר' יוחנן בן ברי אומר רפ"ח טריס: בברקה ובגמרא לשמיח כרי אחיזה כל"ס. ובגמ' מסיק תנא כמה כדי אחיזה טמא והתמיא שפחים ומשי אבי אמר טמא כפול ופי' רש"י ז"ל יש טמא ששיעורו כפול וזהו מאן דמפרש בגמ' דטמאה דקתני במתני' בהמה טהורה שחטה שחטה ויחיה של מוקדשים ויח' מטמאתו אס נונע בה דקיימא לך דעשרה שחטה מטמאה במוקדשין מדרבנן ומס"ה לשחיטה כדי אחיזה טמא יותר מכל אחיזה פטור אבל אי טמאה היא נבלה או טמאה ממש דאפי' שחטה היא נבלה ויח' דאפי' יותר מכלי אחיזה טמא דגוינין דלימא לא אחי' למיעבד אלא כדי אחיזה וקא נעצ בטמא וקא מטמאין ליה מכיון דטומאת נבלה מדאורייתא גוינין אבל שחטא דמיירי במפריש קדשים דטומאה מדרבנן לא גוינין וכן פי' נמי מהני' דכלים דליתא שחטתו לקרעה כמו שכתבתי שם פכ"ח סימן ה': הברגיל. מה שפי' רש"י הוא פי' רש"י ז"ל אלל הרמב"ם ז"ל פי' מרגיל היא מלאכה שלטיה בהפסחה וזהו מלמד והוא שמוציא הכבש כולו על מקום רגלו בלבד וזהו הכקרא מרגיל מן רגל: כולו. חבור. כתבו חוס' ז"ל ד"מ כולה מתני' משום טעם שומר דעד כדי אחיזה הוי חבור וכו"ם פחות ואס נעצ כרן גבור המופשט מכניס טומאה לבשר משום שומר ואפי' דאמרי' לעיל דעור שנגד הכבש דוקא הוי שומר הכא חסוד כנגד הכבש כיון דחשיב הכל כמחבור וכן לחמת כל זמן שחם מחובר חשיב הכל מחובר אבל מעט אין לפרש דשטמא לרי' דאמר דכדי אחיזה ואיך פטור העור המופשט מעד מקום חצרו ניחא אלא לרב אמר דאמר דלעולם ספח הסמוך לבשר טמא משום יד אמאי קתני מתני' דלחמת כולו חבור לא היה לו לממא אלא ספח הסמוך לחיה דמ"ס בין חוס לבשר אברים אלא ודאי מהוס שומר הוי דחשיב כל העור מחובר וכן לשון דה"ו חבור משמע דהוי משום שומר דביד מה שייך לשון חבור והכי מוכח בת"כ דתיגי וכו' עכ"ל ז"ל. ובספ' הרמב"ם ז"ל שם דהלכות שאר אבות הטומאות פ"א כרב. ועיין בספר קרבן אהרן פרשת שמיי פרשה ה': עור ישעל הצואר. ר"י בן עזרי' אמר אינו חבור דלענינו נפשט והאי כולו חבור דחשיב לריב"ן לאו דוקא כולו אלא עד החום רש"י ז"ל: והבבנים אוברים חבור עד שיפשיט את כולו. בשומר העשוי ליתק מאליו קמיפלי מ"ס הוי שומר כל זמן שלא יתק לגמרי ומ"ס לא הוי שומר: ד' עור שיש עליו כזית בשר הנוגע בציב היוצא סבנו ובשערה שבגדרו טמא. פי' בגדרו עערך לב ניב פי' השומן היוצא מן העור וי"א אס הפסיס העור ושאר עליו כזית בשר ונגע אדם צריח שהוא כניס היוצא מן הבשר נבלה טמא ע"כ. ואיחא צפריקין דף ק"ט ודף ק"ב ואמריק החס דבעברה שנגדרו טמא אלא לשערה הוי שומר לחלחולי מחלת פי' מניקוב לעור השיער ויורד על הבשר ולא הוי שומר ע"ג שומר. וראיתי שהגיה הר"י ירוסא ז"ל הוי עליו כניס חלחי זימים מטמא בגמט ולא במשא וכתב כן מלאתי ע"כ. ובגמ' א"ר יוחנן לא שנו דכזית שלם דברי הכל לא בטל אלא שפלטתו חיה פי' נשכה כלב ודלדל מן ה"ס ליד העור ואח"כ שחטה אבל פלטתו סבין ששכמפשיטין את הבהמה פטים שפסיסו פילס את הבשר אלל העור ולא חשיב אכול ואפי' הוי כנטיא

נכסא כיון שהוא כוית דק וקולא ורחב כטיל ומיחו היה ללאו איהו כטילא לא כטיל.
 ואיכא דמתני להאי לא שנו אסיפא לא שנו דשני חלזי ויתים לר' ישמעאל לא כטיל
 אלא פלגתו היה אבל פלגתו סבין אפי' ר' ישמעאל מודה דכטיל דכטילא מדהת.
 ועיין במ"ש בסוף מהני. וכתבו חוס' ז"ל ור"ת למאן דמתני לה ארישא דלחי' כוית
 פלגתו סבין כטילא הינו מוקים מילתיה דר' יהודה דאמר האלל המכונס וכו' אי
 כשכנסו וכו' עדיף כנסו מפלגתו יחד כוית וי"ל דלחי' א"כ לדידיה ר' יהודה פליג
 אר' ישמעאל ור' עקיבא וס"ל כויתא אפי' פלגתו סבין לא כטיל ות"ק דר' יהודה ס"ל
 כר' ישמעאל ור' עקיבא דלחי' כוית כפלטתו סבין צטל ולמאן דתני לה אסיפא אפי'
 ספיר דלא דקאמר הכא כטיל היינו בלא כנסו אבל אם כנסו לא כטיל ע"כ:
 היו עליו כשני חצאי ויתים כמזמא במשא ולא במגע. דלי אפטר ליגע כוית
 נחד: דברי רבי ישטעאל. גמ' אר"ר יוחנן לר' ישמעאל אין נוגע וחוזר ונוגע
 כלומר דאין שתי נגיעות מותרות לא מיועשת אם נגע מלחתי מלך העור אלא אפי'
 מלך הבשר ור' ישמעאל ור' דובא בן הרכינס אמרו דבר אחד ר' ישמעאל הא דאמרן
 ר' דובא דתקן ברפ"ג דעדותיה ודאלוהי כל המסמאין שבאלל שחלקו והכניס לתוך
 הכוית ר' דובא בן הרכינס מסתד לר' מלכיל וחוזר ומלכיל ה"ל אין נוגע וחוזר
 ונוגע ומלך ר' ישמעאל כר' דובא ר' עקיבא כרבנן דמסמאין דע"כ לא קא מסתד ר'
 עקיבא הכא אלא בעור אבל בעלמא מסמא כדקתי ספא ומודה ר' עקיבא בשני חלזי
 ויתים וכו' ופי' רש"י ז"ל שהוא עמא אפי' נמגע דלי לא מסמא כנוגע לא הוא מסמא
 כמשא דהאמר ר"ע לקמן בבביתא גמ' את שבה לכלל מגע בה לכלל משא ותחבן
 בקיבוס גמי רחוקים זה מזה קאמר דנוגע וחוזר ונוגע הוא ע"כ. ועיין בספר קרבן
 אהרן פרשת שמיי פרשה י"א. וכן פליג פליג עליה דר' יוחנן וס"ל דר' ישמעאל
 מודה דמלפניו יש נוגע וחוזר ונוגע. ועיין ברפ"ג דעדותיה: ומודה ר' עקיבא
 וכו'. לכיון דלאו בעור אלא בקיבוס המסמא שני חלזי ויתים יחד סמא. ואיכה
 בתום' כבורות פ' הלוקח בהמה דף כ"ג. וזנמ' כזכרון דף קכ"ב איכה דרב
 הוה ס"ל דר' עקיבא לא שנה פלגתו היה ל"ש פלגתו סבין העור מנכסלו וכדקתני
 הכא ומפני מה ר' עקיבא מסתד בעור מפני שהעור מנכסלן משמע דבעור תליא מילתא
 ואע"ג דלא כפליגתו איהו מדקמס העור מנכסלן ולא נקט כטיל. ולשון הרמב"ם ז"ל
 שם פ"א דהלכות שאר אבות הטומאות סימן י"ב אבל שני חלזי ויתים שתחבן בקיבוס
 הנושאן סמא סברי גמ' כוית ונוגע טעור סחין חזורי אדם חזור והוא שיהיו שניהם
 מרודדין ודוקים זה בזה עד שיכנסו כחמד אבל אם היה חזי זיה זה כפני עלמו וזה
 כפני עלמו בקיבוס אחד אפי' הולין והביא כל היום כולו טעור ע"כ: דה הנוגע בהן
 בין סתומין בין נקובין שפמא. וה"ל משא ולא אילתרין לנתימיה דהא קיימא לן
 דעלם כשעורא ממתא כנוגע ובמסא. וי"ס דגרסי בן נקובין בין סתומין והוי לא זו
 אף זו אכן הוסיף ר"ס שני דקדושין גבי האיס מקדש בו ובשולחו כתבו דלא שיה
 לשטיי לא זו אף זו קתיי אלא בשתי גבות אצל בשתי תבות לא ע"כ. אך שיה
 הריסותא ז"ל כתבתי שם דלמילין לשטיי לא זו אף זו קתיי ע"ס. וזנמ' דיוק כנוגע
 אין מלכיל לא ולי דאיכא כוית כבד אמאי לא ואפי' דליכא אלא כוית מוח מבפנים
 טומאה בוקעת ועולה דהא אין בה חלל טפח ובהלל גמי ליטמא ואפי' ליכא כוית מוח
 מבפנים אי ס"ל דמוח מבפנים מעלה ארוכה מבחוץ אע"ג דליכא מוח כלל הו"ל
 ובמחזור לחי סוף המוח לבוא סהרי לפעמים שם המוח כולו כלה וחוזר ועל ידי המוח
 גדל הבשר מלמעלה א"כ בלא שר ובלא אבות הטומאות אבר כל עטס הלול ובהלל כוית
 ליטמא דתקן האבנים אין להם שיעור אפי' פחות מן כוית מן המוח ומוקי לה ר'
 יוחנן דאיכא בקולית המת כוית בשר ואי גמי ליכא כוית הו"ל קולית המת מממאה
 כאלל דקבד התא דיקן מוח שפכיס מעלה ארוכה לבשר מבחוץ ותאל דיקן דקתי
 נוגע לאו דוקא אלא קרי למלכיל נוגע ור' יוסי הוא דקרי בבביתא למלכיל נוגע כמספר
 גמ' ומממא כנוגע ובהלל ור"ס פליג עליה דמלכיל ונוגע לאו חד שמה כממשמע
 בהיה דביתא שכתבתי בפ' חמישי דמנחות סימן י"א הלכך לר' יוסי נוגע לאו דוקא
 ומיחו קולית נכסל וקולית הסרין לא ניקבו טעורין אע"ג דלמריק דס"ל להנא דיקן
 דמוח שפכיס מעלה ארוכה מבחוץ משום דהכא מיירי דאיכא כוית מוח המתקשקש
 פי' יש ונטקד בחוץ החלל דההוא לא מעלה ארוכה הלכך גבי מת אע"ג דהו"ל מעלה
 ארוכה נשנמא כאלל דהא בלא חסיבת אבר הא איכא שיעור וסתימא לא מהניא בה
 דטומאה בוקעת ועולה ומוקדשין גמי מממאין דהרי שמשו נחר אבל נכלה כיון
 דמתקשקש הוא וזנב איהו מעלה ארוכה לאו אבר הוא הלכך ניקבא אף דמממאה משום
 שער דהא אפטר ליגע לא ניקבא לא דלאו אבר הוא דהשתא נגע מקולית שיש בה
 כעדשה מוח לה דההוא מעלה ארוכה הוא: וקולית הבוקדשין. דתקן בפ"ס בתרא
 דפסחים הפגול והגוהר וכו': הנוגע בהן. סתומין טעור גרסינן: נקובין כל
 שהוא כמזמא במגע. שאלים כנוגע יקמא יו"ד יתירא דריש. נוסחא אחרתא
 כר"ס' כתיבתי י"א דהנוגע קא דריש דענע ס"ו למיכבד וכחב הנוגע משמע כל הנוגעים
 שמתא לומר ואפי' לא נגע אלא אפטר ליגע ש"מ את שאפטר ליגע וכו'. ועיין בת"כ פרשת
 שמיי פרשה יו"ד. וזכר ס"פ שני דהלכות שאר אבות הטומאות ופס"ד סי' ס' ובפ"ה
 סי' ד' ביצת השרין וכו'. חוס' פ' ואלו טרפות דף ס"ד. וזנמ' ח"ר הטמאים י"א
 יתירה לרבות גינת השרין יכול אפי' לא דקמה ת"ל הטמאים לכם בכל השרין לומר
 מה שרן שריקס אף צילה שרקמה יכול אפי' לא ניקבו ת"ל הנוגע יטמא את שאפטר
 ליגע פמא וזה שאי אפטר ליגע טעור וכמה נקיבתם כחוס השערה שאפטר ליגע

כחוס השערה ונדרשת האי ס"ל דהטמאים בביתא אחת ג"כ לאכור זירן וזוטקן
 וקיפא שלחן ועליותיהן כבשרן. ועיין בספר קרבן אהרן פרשת שמיי פי"ז: עכבר
 שרציו בשר וכו'. מין אדמה יש המשרין עכברים ויש גורסים שרן שחלו בשר
 וכו' אכן מן הבביתא דמיתיה גמ' משמע דנרסיקן עכבר ומרבי ליה מדכתיב בשרן
 ופי' רש"י ז"ל דקרא יתירא הוא דהא כתיב בתריה אלה הטמאים לכם בכל השרן
 ע"כ. ופי' הרמב"ם ז"ל והו"ל העכבר בלגד מן האדמה עד שימנא קתמו בשר וקתמו
 עפר ופיט והוא עיין מסורסס מלך אין מספר [כו' עיין בתום' יוס טוב]. וזנמ'
 אמר ריב"ז והוא שהשרין על פני כל ארבו של שרן מראשו ועד רגליו כלומר שמד
 ארבו הוא נעשה בשר ולהכי עמא אם נגע בבשר דחשוב שרן הוא ואיכא דמתני לה
 אסיפא ר' יהודה אומר אף הנוגע באדמה ככנוד הבשר עמא אר"ר יבוסע בן לוי
 והוא שהשרין על פני כולו מאן דמתני לה ארישא דמיתיה בנוגע בבשר ואס"ל מסתד
 ליה ריב"ז אם לא השרין על פני כולו כ"ש אסיפא אר"ר יהודה דמיתיה בנוגע באדמה
 דאשמושיין ללא סימא ר' יהודה בעשר אר"ר השרין על פני כולו דכתיב מספר
 ספיר ומאן דמתני לה אסיפא אכל רישא אע"ג דלא השרין עמא: ר' יהודה אומר
 אף הנוגע וכו'. ס"א ר' עקיבא אומר וכו' אבל בז"כ פסח שמיי פרשה ה'
 גרסי' ג"כ ר' יהודה. וזכר שם בהלכות שאר אבות הטומאות פ"ד סימן י"א:
 ד האבר והבשר המרודליין. לשון הר"ם ז"ל בבביתא פ' שליש נסתפק ר'
 עקיבא בזה והאל לר"ר ור' יבוסע על זה והכא פסיפא ליה פי' הראב"ד ז"ל כפי'
 תורת כהנים בחר דשמעיהו ר' עקיבא מיייהו קבעיהו במתני' ואנמריכו לתלמודי
 ע"כ. וזנמ' ספיר היכי דמי אי דלמילין ארוכה אפי' סימאה אולכין גמי לא ליטמו
 ואי דלאן משלן ארוכה טומאה נכלה גמי ליטמו ומשני לעולם דלאן משלן ארוכה
 ואשכ"ח טומאה אולכין אפי' טומאה אולכין לא דרחהוה אמר כי יטול מנבלת אינו
 קרוי נבלה עד שיפול לגמרי ונב שרצים כתיב דאבר מן הכי דידעו גמי מממא עכ"ל
 רש"י ז"ל שכתבתי יד וזדפוס כתוב עוד חו"ל וכתרי קרתי כתיפי נבי שרצים כי
 יטול חד וכל אשר יטול מנבלת עליו יטמא וכתבי ובי יטול מנבלת על כל זרע וזרע
 וגו' חד לאבר מן הנהמה דמיתה עושה יטול אחת ע"כ: נשחטה בהבהמה. פ'
 בהמה המקשה דף ע"ג ודף ע"ו. ועיין במ"ש שם בס"ד בסיומן ד': הוכשרו
 בדרמה דברי ר"מ רש"א לא הוכשרו. זנמ' מסיק רב אשי דכ"ל אפי' דליפ'
 מקראי דש יד לטומאה אין יד להכשר אר"ר יש יד להכשר הא אבר ליה ליה יד
 דאין בהמה נעשית יד לאבר א"כ ס"ל ארוח בקטן ואין גדול עולה עמו אינו כמזבו
 וכשניחו דם על האבר ואפי' לא נתקנה בין סימן לסימן קאמילני ר"מ סבר דם מכשיר
 והכי הוכשר ור"ס איזי לעעמיה דאמר לעיל בפ' שני שחטה מנשרת ולא דם והוא
 אבר כיון דלא מהמא ליה שחטה להחירו כאליה אע"ג דמהמא ליה לטוריה מיד
 נכלה לא מכשרא לטומאה דעממא דשחטה וכשרת היינו משום דכיון דמשיא ליה
 אולכא לעיני היחר אבילה משיא ליה גמי אולכא לעיני טומאה והכל ליכא לומר כ"י.
 מושחק מפי' רש"י ז"ל מונה על ידי הרב ר' בלאל אשכנזי ז"ל. ועיין במ"ש רפ"ג
 דטבול יוס: פתה הבהמה הבשר צריך הכשר. שם פ' בהמה המקשה ועיין
 במ"ש שם סימן ד'. כפי' רש"י הלכך על כרחין ר"ס ארישא קאי. אמר המלקט
 וזנמ' מסיק דלעולם אסיפא ולאו לאבר אלא אכשר מתה הבהמה הבשר לריך ככשר
 ור"ס מסתד אפילו הוכשר הבשר אין מקבל טומאה וכ"ל פליג ארישא כשן מחזרין
 מתיים ומיחו קרא דמלך האובל לא אילתרין ליה אלא משום סיפא דלי משום רישא
 הא אית ליה טעמא אחרתא דהואיל והאבר מעורה בבמה דהוא ב"ה טעור וכדתני
 גמי בפ' בתרא דעוקין יחוד של תלזיה שפסח ומעורה בקליפה ר' יהודה מסתד
 דאש"פ שפסח יחזור מן האילין הקליפה מועלת לו לעשותו חזור ולסכרו הכא גמי
 הואיל והאבר מעורה בבמה דהוא ב"ה טעור הוא ע"כ וכן נראה שפרש ג"כ הרמב"ם
 ז"ל. וזכר בפ' שני דהלכות שאר אבות הטומאות סימן ה' ובפ' שני דהלכות טומאות
 אולכין סימן ו': דה המרודליין באדם שהורין. דלדס כי ימות כתיב וכל זמן
 שהוא חי מיליל עליהם מלמעלה. כפי' רש"י רעז"ל נראה שז"ל מת האדם הבשר טעור
 דמיתה עושה ניפול וכאלו כפל ופירש הבשר מן האדם קודם שמת ובשר שפירס מן
 האדם החי טעור ע"כ ואע"פ כן יש יחור לשון וליהיה כפי' רש"י ז"ל. אמר המלקט
 ופי' רש"י ז"ל וכו' יבוסע ור' נחומיא בן הקבא מיתוקמא מהני' דלייכו מסתדי בשר
 הפורס מלדס חי במסכת עדותיה בפ' ששי. וזכר בפ' שני דהלכות טומאה מת סימן
 ו'. ושם כתב האבר והבשר המרודליין כאלה אע"פ שאין יוכלין לחזור ולמיתו שהורין
 ע"כ: ור"ש בפתרה. גמ' ור' שמעון מה נאפקר אי מיתה עושה ניפול ליטמא משום
 אבר מן הכי ופי' אין מיתה עושה ניפול ליטמא משום אבר מן המת וניפול ר"ס בעלמא
 קאי דקאמר ח"ק האבר מטמא משום אבר מן הכי ואינו מטמא משום אבר מן המת
 אלמא אבר מן המת בעלמא מטמא ואל"ר ר"ס אבר מן המת לעלמא לא מטמא אר"כ
 יש עליו כוית בשר דמסמא משום בשר וכו' אלייזר דאמר הכי בפ' שני דעדות
 סימן ב' דתקן העיד ר' יבוסע ור' נחומיא בן אלייזר על אבר מן המת שהוא עמא
 שר' אלייזר אומר לא אמרו אלא על אבר מן הכי. וזנמ' גמ' מלי איכא בין אבר
 מן הכי לאבר מן המת ומשני כוית בשר או עטס כשעורה השורשין מאבר מן הכי
 איכא צימיהו דאם שורשין מאבר מן הכי טעורין כר' יבוסע דמסתד כפניהם שם
 בעדותיה דהא מהני' ר' יבוסע היא דמממא באבר מן המת הלכך בבשר מן הכי
 ועטס מן הכי שחלו אבר גמי כר' יבוסע ס"ל אבל בשר או עטס כשעורה השורשין

הרמב"ן ז"ל בספר האגרות: ר' יהודה אומר שוק. אית דל"ג מלת שוק: עד
 סיבך של רגל. פי' עמרון עד ראש השוק בשר סריקין סופא ע"כ. וז"ל הרמב"ם
 ז"ל נפי' המטה וסוכן של רגל שכבת הרגל רוחה לומר ענפי המיתרים ואין הלכה
 כר' יהודה ע"כ וגם שם פ"ט להלכות מעשה הקדמות פסק כת"ק. ומה שפי' רמב"ן
 סיבך של רגל היינו פרק שבין הקולות ועם האנשים הוא לשון רש"י ז"ל כאן במנחה
 אכן ז"ל נפי' החומש נפי' לו שוק מן הפרק של ארכובא הנמכרת עם הראש עד הפרק
 האנשי שהוא סוכך של רגל ע"כ: עד פיקה של גרגרת. עממל פריך והנהיה
 נוסלה ונית שחיספה עמה דהיינו שהוא חופס בעמק הטאר באלכסון שהוא יותר
 הפיקה ומשי לעולם עד הפיקה ולא קפוא ברייחא דקרי לה בית שחיסה ר' הניחא בן
 אשויגוס הוא למכשיר שחיסה למעלה מבית הכליעה ומחני' ללא קרי לה בית שחיסה
 רבנן הוא דחני' מוגרמת פסולה העיד ר"ח בן אשויגוס על מוגרמת שהוא כשרה
 ואינשה אומא ברייחא נמי רבנן היא ומאי עמה דקתני בברייתא לאו עם הלחי אלא
 עם כהנהיה היה נשאר בית שחיסה והלחי כונן עם הפיקה ועיין בכל זו ריש סימן
 ק"ו שכתב בשם הרב הכרמלוי ז"ל שפשי כונן אינו קרוי פיקה של גרגרת והביאו
 בית יוסף בסו"ט יורה דעה סימן ק"ו:

פרק יא ראשית הגז וכו'. ביד רפ"ה להלכות בכורים וכוליה פירקין ס' וצטור יורה
 דעה סימן ס"ג. וכחזר רש"י ז"ל בר"פ ארבע [דף ק"ג] ראשית הגז כל השנה

כשאר גזו אלא נותן לכהן דבר מועט כדמפרש לקמן שיעורא וקרי ליה ראשית הגז
 כי הכי דקרי לתרומה ראשית דנגז ע"כ. בפי' רמב"ן דכחמיתו נמי הורו רבות
 דאין ראשית אלא בלחך. אמר המלקט היא ג"כ דעת רש"י וחס' ז"ל: אבל לא
 במקורשין. פירש רבא גמ' דלמקדיש גיזה עממה אינשה דקד"ח ליגזו וליפסוח
 ולייזי ליה אמר קרא ראשית גז לאך תחן לו מי שאינו מחוסר אלא גיזה ונתינה
 יא זה שמחוסר גיזה פדיה ונתינה אבל במקדיש בהמה עממה לא אינשה שברי
 אסורה גיזה ופי' דאין ראשית הגז טהר בה ודאמרי' ליפסוח ולייזי ליה היינו
 משום דבעוד שהגיוה קדושה לכהן למימר דלייזי ליה ללאו דדייה הוא הר"ן ז"ל:
 הר"ם בורוק. כתב הר"ן ז"ל ומקשו הכא ליתמי נמי חומר במחנות הלוקח מחנות
 של ע"ג חייב ליתנם לכהן כיון דחויבא גביה הוא כמו שכתבתי למעלה ואילו הלוקח גז
 אלאו של ע"ג פטור מראשית הגז כדחזן בפירקין ז"ל דלא קתני אלא דברים שזה טהר
 בהן וזה אינו טהר בהן אלא זה פטור זה חייב לא קתני ע"כ וכן כתבו ג"כ תוס'
 ז"ל כפסקא בדף ק"ו. ובגמ' פריך ולימי חומר בראשית הגז שטובה בטרפות משא"כ
 במחנות שאין נוהגין בטרפות ומשי אמר רבינא מחני' ר"ש הוא דהניח ר"ש פטור
 את הטרפה בראשית הגז ועממל דר"ם דליין אן אן ממעשר מה ממעשר טרפה לא
 דכתיב כל אשר יעבור תחת השבט פרט לטרפה שאינה עוברת כגון מחסור ערפלה
 הארובא ולמעלה אף ראשית הגז טרפה לא ע"כ ועיין בהר"ן ז"ל שפירש לדעת
 הרמב"ם ז"ל שפסק שם בהלכות בכורים דראשית הגז טהר בטרפה אפסר דס"ל דהא
 דקאמר הא מני ג"ס הוא לאו למימרא דס"ל דהנא דמתני' נקוט כר"ם אלא ה"ק
 משום דפונתא דר"ם ורבנן הוא לא תנא ליה לפי שלא רצה להכניס עמו במחנות
 וכחזן סגן משמע מסקנת החלומד בפרק בא סימן שהכריח החלומד דמתני' דקתני
 החס כל שחייב בראשית הגז חייב במחנות דמתני' דקתני החס כל שחייב במעשרות
 מיטמא טומאת אונלין כל מין קתני דאם איתא דכל קתני ולא מין דוקא האיכא טרפה
 דהייבת בראשית הגז ואינה חייבת במחנות וריבנא דמוקי למחני' דהחם כר"ם דהכא
 ס"ל לרב ז"ל דדחיה בעלמא היא עכ"ל ז"ל בקיבור מופלג: ב ובה"א חמש. נמי
 הניח ר' יעמאל בר' יוסי אומר משום אביו ארבע שאלמר וארבע אן תחת השם
 חניא אמר רבי אלמלא דבריהם דברי חורס ודברי גרבי קבלה אן דברי גרבי
 שומעין. וכן דבריהם דברי קבלה ודברי גרבי דברי חורס וא"ר יוחנן מפי
 חני אכיה ומלאכי אמר ר' יוחנן דאם איתא דכל קתני ולא מין דוקא האיכא טרפה
 פי' מי סמך דף ק"ג ומ"מ חמש רחלות גזרות מנה מנה ופרס חייבות בראשית הגז
 דברי ר' יוסף בן הכרנים וכו' וכומו שהיא שנויה בפי' דעדיות סימן ג':
 הבש"ר החלו. גמ' כי סליק איסי בר הינו אשכנזיה ר' יוחנן לאיסי בר הינו דקא
 מתני ליה לגביה רחלים א"ל אחיני רחלות א"ל כדכתיב רחלים מלתיס א"ל לון
 חורה לעממה לון חממי לעממ' א"ל ראשית הגז בכמה א"ל ר' יוחנן בס' א"ל והאין
 בכל שהוא חקן א"ל מה בין לי ולך אם איני יודע פירושם של מחנות יותר ממך
 כמה אני גדול ממך אם יש בידי דכל שהוא לאו דוקא אלא אידי דא"ר דוקא שיעורא
 רבא [הגה"ה פי' דהיינו מאה ושמיים ושבע סלעים וחצי שהרי המנה כ"ה סלעים
 והפרס י"ב סלעים וחצי] אמרו רבנן שיעורא זוטא וגזמא הוא ומיהו ס' סלעים בעינן
 כי הכי דלייזי סלע לכהן דבזר מהכי ליה לאו למי' דהני חמיה אבל אם יש לו הרבה
 ראשית הגז לחלק לא יפחות לכל לכהן ממסקל החם סלעים כדחזן במתני' וכמו שכתבו
 עוד בסמוך בס"ד: גזרות סנה סנה ופרס ופרס וכו' כמו מנה ופרס מנה ופרס.
 ועיין כמה שכתבתי בסוף דעדיות סימן ג': ובמה גזרות לו. מפרש גמ' אליבא דרב
 וסמאל ר' יוחנן דלאו אריבא שאין לו אלא דבר מועט קאי אלא מילתא באפי נפשה
 היא בישראל יש לו גיזה הרבה ויא לחלק לכיון דחלק א' מששים שבהן יש זו כדי
 לחלק לכהנים הרבה אמרינן ליה לא תיבזר לכל חד מה' סלעים האילו יש לו ליתן לא
 יפחות לכל אחד ממניה הראויה ומיהו היכא דגזרות מועט נמי כני ליה בששים:
 שלובן ולא צואי. עמרון גרים לי וסירא לשון מילום עניו טאה. ובספר הפרפרות

בפרשת שופטים גז לאך ג' במחורת גז לאך כמסר על גז והיינו דאמרי' שרין ליתנו
 לו כשהוא מלובן וחי כמסר על גז שיהא מלובן ולא יזוי ע"כ. ובגמרא תנא לא
 שלובנו ויזנו לו אלא שלובנו כהן ושמד על חמש סלעים פי' רש"י ז"ל לא שיהא
 על ישראל מוטל לזנו אלא אשיורא קפיד ליתבי ליה בהכרע שפתיאלכן שיהא בו
 חמש סלעים ובפערות כל הגזים ע"כ. וראה שרואה לנסוק כר' ינאי רביה דר' יוחנן
 שאמר ראשית הגז בששה ונותן חמש סלעים לכהן וחדת לו וכן אפי' יש לו אף גיזס
 חמש חייב לתת יותר מחמש סלעים וכדפסקא דמתני' דקתני וכמה הוא מתיק לו משקל
 חמש סלעים דקאי אריבא ולא צריכין למימר דסיפא דמתני' בישראל מוקי לו גיזן
 הרבה עסיקין והוא ספק כמה גלויים עיין בספיקי הרא"ש ז"ל דהלכה כר' ינאי לגבי
 ר' יוחנן כ"ש לגבי רב וסמאל לית הלכה כותייהו לנש ר' יוחנן והיא דעת הרמב"ם
 ז"ל בס' עשירי מה' בכורים וכבר הזכיר דעת זו הר"ף ז"ל אפי' דאילו לא פסק בן
 ומ"מ קשה דבחר הכי פי' רש"י ז"ל מכר לו שחופות וכו' הא אוקימנא ענה טובה
 קמ"ל דאע"ג דשייר לעממו מן הטוב יקנה מן הלוקח ממין הרעות אחד מששים ויתן
 לו ע"כ וע"כ ז"ל: עד שצבועו פטור. בר"ם הגוזל קמא מוקי לה בקלא אלא
 שדומה להלכה ולא עבר ע"י פסון וכמו שכתבתי שם. ואיתא להאי בנא נמי שם דף
 ג"ד ע"כ ובפי' מרובה דף ס"ו וכתבו שם תוס' ז"ל עד שצבועו אף לפרט שצבועו לחלקו
 של כהן מה שהפריש לו מן הגיזה דלא שייכא בה הפרשה כמו גבי תרומה דכפרשה שייכא
 בה הפרשה ראשית הגז אינה כלום מה שמפריש לזר אחד וכאילו לא הפרישו עכ"ל
 ז"ל. וכתבו תוס' ז"ל עד שצבועו פטור פי' בקונטרס דהוי כמו מוקח מחנות כהונה
 או שאכלן דאמר רב חסדא בפירקין לעיל דפטור והכא נמי גזול וזקק לז"כ מאי
 קמ"ל רב חסדא כיון דמתני' היא ובפירוש רש"י ז"ל הראשונים במכתב ידו פירש
 שקודם שגזו חמש אף דהיינו כדי חייב לבע מה שגזו שלא בא לידי חייב עד שצבועו
 והעביר עליו קולמוס וראה דקמ"ל רב חסדא שלא נפרש מתני' כפירוש שמחך בקונ' פי' שם
 אלא פטור משום דמוק מחנות כהונה שקלאש צבועו ע"כ: הרלוך גז צבאו של
 עו"ג פטור בראשית הגז. עיין במ"ש בפי' דפאה סימן ה'. ובגמ' דייק הא אלאו
 לגזח חייב פי' רש"י ז"ל הא אלאו לגזוח כגון שקנה כל עדרו של עו"ג כשהיא עומדת
 להנזו האילו והכל של ישראל קרינן ביה לאך וחיב אפי' שגזלו בעיני אלאו עו"ג ומתני'
 דלא כר' אלעאי דאילו מקיש גז לתרומה דכתיב ראשית דנגז וכו' וראשית גז לאך
 מה תרומה גדל צחיב דהיינו ביד ישראל שלקח שדה מן העו"ג חייב גדל בפיטור פטור.
 ועיין במ"ש ספ"ק תלה: אם שיער המוכר חייב. י"ס אם שיער המוכר המוכר חייב
 וטעמא דמתני' משום דאין רשאי להפקיע ממנו מיד מלוה ולמכור גיזן כדי שיהא גז
 של אחד ולאך של אחד ולפטור דלא קרינן ביה גז לאך אלא מוכרין כי קא מוכרין בן
 מוכרין מתנה לכהן וכן חתן נמי בפירקין לעיל מוכר לו בני משעה של פרה לו והיה נשן
 מחנות ומכר לוקח זה לכהן ואין להפכה מוכר לו מן הדמים לפי שלא מכר לו את
 המחנות מסתמא. לקח היינו נמשקל דהשתא ודאי זבין ליה מוכר לו מן הדמים הלכך
 הכא גבי ראשית הגז אם פירש לו המוכר ללוקח הכל אינו מוכר לך אף לא לכהן כלום
 אפי' על המוכר האילו ועד שלא גזוה ממכרה לא חל עליה חובת ראשית הגז דלא
 קרינן ביה גז לאך וטעמא דמתני' משום דלא זבניה ושייר המוכר במחנות גביה והוא
 חייב דאמר לו לוקח וכו' כדפי' רמב"ן: דהוי לו שני מינים שחופות ולבנות
 וכו'. כתב הר"ן ז"ל שהרב אלפסי ז"ל שפסק משנה זו משמע דס"ל דכולה מתני'
 משום עשה טובה היא ובודאי דהכי הוא וכו' ע"ש שהאר"ך. וז"ל רש"י ז"ל בגמ' ענה
 טובה אשמעיניה תנא למוכר שלא יתן לו מן הנקבות המזומרות לו על הזכרים שהכר
 משום דהאי דזכרים קשה והאי דנקבות רכיך לסיכך יקנה מן הלוקח כדי ראשית הגז
 של זכרים ממזר הזכרים וכן יקנה מן הלוקח כשיעור החופות אחד מששים ויתן לו
 לכהן ולא יסרך לתת לו כשיעור לבנות החופות הכל מן לבנות שלא מכר לו:
 שרופות. גירסת הערוך טחופות רכיך לסיכך יקנה מן הלוקח כדי ראשית הגז
 גיזה לבנה וגיזה שחומה בשין ובמס': זה נותן לעצמו וזה נותן לעצמו. לון החכם
 הר"ם ז"ל זה נותן לעממו פי' ויחזור ויתן דמים המוכר ללוקח לענה טובה קמ"ל
 שלא יפסיד המוכר שיתן הכל מן הרך המטובה ע"כ:

פרק יב שלוח הקן. כוליה פירקין בפי"ג להלכות שחיטה. וצטור י"ד סימן
 רנ"ג. וכחזר בכל זו סימן ק"ל המורה הואת מבורחת מן איתו ואת

גזו לא תשחטו ביום אחד כי הטעם בשניהם לגלתי היות לגם אכזרי ולא גרתיק טעמו
 שלא יתיר הכתוב לעשות השחטה לעקור המין אפי' שהתיר השחיטה והנה הכורב
 האם והבנים ביום אחד או לוקח אותם בביתם רובנים על הבנים באלו יבירת המין
 ההוא ומה שאמרו ז"ל האומר על קן אשר יישו רחמך משתקין אותו משם ששעה
 מדותיו של הקב"ה רחמים ואינם אלא גזרות הענין כך הוא שאין החועלת במטת
 להקדיש בעממו שבתוך אכל החועלת בזהם עלמו למעט ממנו מק או אמונה רעה או
 מדה מנוסה או ליגור הפלגות והפסיק לדעת אתה וכן לשון הרמב"ם ז"ל שם בפי' דהלכות בכורים
 ליה להקב"ה בין שחם בהמה ואוכל או עוקר ונותר ואוכל ומה אכפת וכו' הא לא
 יתנו המלות אלא לנרץ בהן את הבניות שנאמר אמרת ה' ארוסה ע"כ. וגם בספר
 מורה הנבוכים והובא בפירוש הרמב"ן ז"ל על החורה בפי' כי תנא דעשה שלוח הקן
 וטעם אותו ואת בנו לא השחטו ביום אחד כדי להזכיר שלא ישחטו הבן בשני האם
 כי יש לבהמות לאנה גדולה בזה ויתן פירש בין דאנת האדם ולדאנה הבכורה על
 נביהם

קרישם ח"א ל"ב

בתם או כצביל מוס כשר לפדות ע"כ ודלא ממאן דמחוק מלת שנאמר מן המשנה. ו"ל
 ה"ל יוסף ו"ל שנאמר וכו' פי' בל ליתן פסע למה לר"ך להפיש כיון שאינו נוהג
 שנאמר הפדה ויחר היה נראה נכון לפרש דקאי ארישא דתנן וותן טלה אחד לכהן
 וטלה קאמר שנאמר וכו' וכיוצא בזה יש בפ"ק דשביעית שנאמר וכו' ע"כ וכתב עוד
 בס"ל ל"ג שנאמר וכו' ונרסי' פודה זו ו"ע. ומסקין לה בגמרא בבבליהא מדרבינא
 חרי וימנא הפדה בשם הפדה מיד אפילו בתוך שלשים יום ללדת החמור הפדה אפילו
 בכל שהוא אפילו בפסוקה פי' שחזו ומפרש בגמרא אם אין לו מה שיהי' פודה בשלש
 עין רעה בשקל והבא לימנא וילדו לו ברגל דהייט פלג זוחים וחייה פי' לטון ברגל
 דרגיל הכא ורגיל הכא כלומר קרוב לזה וקרוב לזה ששלשה זוחים לא יחסר מסוג אלא
 זו ואינו יותר משקל אלא זו הרגמה והוס'. ו"ל. ור' יוסי ב"ר יודא פליג דאין
 פדייה פחותה משקל אפילו בדעבד: נכנס לריר להרעשר. כגון טרלס שהיו לו
 עשרה ספק סערי חמורים וכו'. לטון ר"ע ו"ל עד ומעשרן כדרך שמעשר שאר
 בהמות וה"ס שאם היה לו ספק פטר חמור אחד או שנים. אמר המלקט בפירושו
 רש"י ו"ל כתיב יד וספרים עליהן שיהיו להפקיע ספקין והן שלו שנכנסין לידו עם
 שאר פסיו להעשר אלא הכי דנקב בבבליהא עשרה רבותא קמ"ל דא"ל דיש בהן
 כדי מעשר בפני עצמו יש להם דין זה ע"כ. וביד שם פי"ב להלכות בכורים סימן י'
 כ"ד ו"ל שם אחת בכרה ואחת שלא בכרה וילדו שני זכרים ונתעברו וכו': ופורה בו
 פועלים הרבה. וכתבו תוס' חילוניות ופורה זו פעמים הרבה פי' רש"י ו"ל אם
 חזר וקנאו מיד הכהן אחר שנחנה לו חוזר ופודה זו פטר חמור אחד ולפירושו קשה
 דמאי חדוה הוא כיון שחזר וקנאו ושאל קמ"ל דלנו נתפס בקדושת פטר חמור ויטול
 לחזור ולפקות זו ועוד פי' ר"ח ו"ל דמיידי הכא בספק פטרי חמורים דקאי אהא
 דקמי' לגיל מינה אחת בכרה ואחת שלא בכרה וילדו זכר ונקבה מפריש טלה אחד
 לעצמו וקאמר דבהוא ספק פודה זו פטר חמור ראשון וחוזר ופודה פטר חמור שני
 דאף כי עלה מספק ראשון חוזר ופודה ספק שני והוי דומיא דשם אחד של בן לוי
 פוטר כמה פטרי חמורים של ישראל דמיידי שלא זו מהתא ידו ע"כ. אבל בודאי לא
 אפשר למימר פודה והוור ופודה כל זמן שהוא ביד ישראל ולא יתן לכהן דשם חתן
 אפרי חמוריה שלא בכרו וילדו שני זכרים ונתן שני טלאים לכהן דההיא פ"ק
 והרגמה ו"ל פי' כפי' רש"י ו"ל או ג"כ שאם חתן טלאים נפגמו כדאמרן וילד
 לו פטר חמור אחד ודאי יכול לפדות באותו מה עצמו ואותו טלה שהפרישו לעצמו
 הוא חולין נמורין ע"כ. ופי' הרמב"ם ו"ל אה"כ אמר ופעמים הרבה נכנס לריר
 להעשר ר"ל פדיון ספק פטר חמור שאפשר שייעשר בו כמו שנתבאר בגמרא חיה
 שאם יש לו עשרה זכרים כ"ל מהן ספק פטר חמור שר"ך עליו טלה אחד ומפריש
 עליהן עשרה טלאים והיינו במעשר ומ"ס ופעמים הרבה ר"ל שיהי' יקרה פעמים רבות
 מפני שהוא אפשר קרוב ע"כ. ובגור יו"ד סי' שצ"ו וכתב בית אבן שם סי' שבת
 שלדעת הרמב"ם ו"ל נראה שלא היה גורם ופודה בוי"ו וה"ס פטר חמור פודה בשם
 מן הכבשים ומן העזים ואה"כ אמר זכר ונקבה גדול וקטן תמים ובעל מוס שורה זו
 ע"כ: דה אין פדיון לא בעגל וכו'. ביד שם פי"ב סי' ח'. ואיזה בפי' הוליו
 לו ד' מ"ס ונפ' מרובע ד' ע"ג. ובתוס' ר"ס ארוח ואת נטו. כתוב בחי"ט ולא בחייה
 לטון הר"ב ו"ל בני ואילו בקמץ היו"ד וכו' ואינו יודע מה מלמדו. ובגמרא מתיני'
 פתן צנן דרדיט שם שה נאמר כאן שה ונאמר להלן נפקת שם מה להלן פתן לכל
 הפגמות הללו השמות נמשעתו אף כפי' לכל השמות הללו: כיון. פירש הרגמה
 ו"ל בעא מן התיש ומן הזביה: ר' אלעזר בתיר. עיין במרובה שם בחוס' דמשמע
 דגרסינן ר' אלעזר בלתי יו"ד וכן כתבו ג"כ בבבלי דר' אלעזר גרסינן ולא ר'
 אלעזר דקן מוכח במרובה דאמרין ור' אלעזר דאמר ככלאיש מפני שהוא שם
 למאי הלכתא אמר רבא זה בנה אב כל מקום שנאמר שה אינו אלא להוציא את
 הכלאים ומטי לעמא שונד מן הכסור ושינונו מן הפמא ודלא כר' יהושע דנפקא
 ליה משה כשנים ושה עזים וכו' דהוי דלא כר' אלעזר דשרי לגיל בפירקין אלמלא
 דר' אלעזר פליג על ר' אלעזר בר' שלנתיב דר' יהושע ע"כ. וכל הכך דקמי' מתיני'
 דאין פדיון בהן שלא בשווין קאמרין דאי בשווין אפילו מותן עשנים טלוקים שווי
 דמי החמור שרי: (אומר בבבוי. כ"ל): אין הבהן רשאי לקיימו. שלא יערפנו
 עד שיפריש הכהן שה תחתיו והוא שלו מפני גזרת הכתוב ואם לא תפדה וערפנו
 הרגמה ו"ל. ובגמרא מפרש רש"י ו"ל לקיימו אפילו שעה אחת ע"כ ומינא בתיני'
 לה דה"ר ישראל קרוב ע"כ. פטר חמור בתוך ביתו ומהל לו הכהן הנהו לי ואני
 אפדהו ה"ל לא יתנו לו אלא א"כ פדאו בפניו דאי לאו הכי מורי גביה התרא כיון
 דשה שאפריש תחתיו יהא שני למה לי לפדותו: ו' ההפריש פדיון פטר חמור
 ובת. בירושלמי פ"ד דתרומוה ד' מ"ד: ר' אלעזר אומר הייבין באריותו כחבוב
 הלעים של בן. טעמא דר' אלעזר שכן מנינו שהקים הכתוב פטר חמור לבכור
 אדם שנאמר ופטר חמור תפדה בשם ונו' וכל בכור בתוך תפדה אבל ודאי אם מת
 פטר חמור של ישראל איש היב לפדותו בשום דבר וא"ע דנבי פדיון הבן אם מת
 אחר שלשים יום היב ליתן ה' טעמים לכהן לשנין זה לא משקין ליה משום דהתם
 חוב הוא שהטיל הכתוב על האב אבל הכא אי בני ישראל עריף ליה לחמור ואינו
 חייב כלום לכהן אם ידעה. הרגמה ו"ל. ומלאחי מונה הייב לטון יחיד במילתייהו
 דר' אלעזר ותכמים: ר' אליעזר אומר יקבר. דלחיל לפעמים וסבר כר' יהודה
 דאמר אסור בהנאה. הרגמה ו"ל. ופולנתא דר' יהודה איזה בגמרא בבבליהא כר'

ה' דחתי לא רעה לפדותו עורפו בקופין מאחריו וקוצו ואסור בהנאה דברי ר' יהודה
 ור' שמעון מתיר ואיזה מאן דמפרש התם דמודה ר"ל ללאחר עריפה אסור וכבר
 כחצתי זה לגיל בתיני' סי' ג'. ובגמרא פריך אבני יא לפיך מהקשא בכור בהמה
 ממהל מבכור אדם אימא נמי מה בכור אדם מותר בהנאה קודם פדיונו אף בכור בהמה
 טמאה מותר אלמא תנן ר' אלעזר אומר יקבר לאסור בהנאה דס"ל כר' יהודה ומסקין רבא
 אחר קרא אך פדה הפדה לפדייה הקשתי בכור בהמה טמאה לבכור אדם שיתחייב
 באחריות פדיונו ולא לדבר אחר דהיינו הנאה. ומה שפירש הרמב"ם ו"ל אליבא
 דהתמים לפדייה הקשתי ולא לדבר אחר ושתקו ר"ע ו"ל לע"ד לא נהבאר בהלמוד.
 ביד שם פי"ב סי' ד' ה' ו' לא רצה לפדותו עורפו וכו'. רש"י ב' להלכות בכורים
 וכו': ו' : בקופיין. דוקא קמי' למשוי' שלא יתעורר לא נמקל ולא נקנה ולא בקדושה
 ולא בגמרה וגם שלא יכניסו לחרד וישול הדלת בפניו עד שמוות שנאמר וערפתי:
 וקוברו. לפי שאסור בהנאה לאחר עריפה לכוין עמלא וילף לה במילתא בג"ש
 עריפה עריפה. תו גרסי' החס במילתא ואם לא תפדה וערפתי מכאן אמרו אם
 אין סודוהו יערפתי הואיל וזכר [נכס] כהן את ממוטו יאזדו ע"כ והכי חגי לוי נגמרא
 בפירקין ד' ה' הוא הפסיד ממוטו של כהן לפיכך יוכסד ממוטו פי' רש"י ו"ל יכנהו
 ב"ד לערפו לאחר שלשים יום כדמפרש בבבלי פירקא ויאסר בהנאה ע"כ: מצות
 פדייה קורמת למצות עריפה. הראב"ד ו"ל בהשגות כתב שאין לחשוב העריפה
 כמעט א"ע"פ שאמרו מלות פדייה קודמת לנלות עריפה לא שתחשב מזה אצל היא
 עזרה ומזיק נקרא ומפסיד ממוטו של כהן ומכני שאמר מלות פדייה אמר מלות
 עריפה ע"כ: קורמת למצות פדייה. שהיא פודה את עמלה כלומר מזה ליעד
 דודאי בפדייה אינו עושה כלום ובעל כרחיה דלדון הוא. תוס' חילוניות. וק"ל לע"ד
 דהא דרש"י והפדה מלמד שאף הוא מבייע בפדיונה כדאיתא בפ"ק דקדושין ד' י"ו:
 שנאמר אשר לא יעדה והפדה. הא אם יעדה זה מוטב. ביד פ"ד להלכות
 עבדים סי' ז': מצות יבום. פי' הולין ד' ל"ט אמר רב אין כופים ופי' רש"י ו"ל
 לאסיפא קאי דא"ע"פ דמלות חיליה קודמת אי תרומייהו יחא לכו לינומי אין כופין
 אותם להלן. אבל רמ' ור"ח וכן הרי"ף ו"ל סוכרים דלרישא קאי ע"ש. ואיזה נמי
 בפי' רש"י ד' פ"ד וביד פ"א להלכות יבום סי' ז' ונפסד א"ה סימן קס"ה: מצות
 גאולה בארון הוא קודם. המתפס בהמה טמאה לכדק הנית. ועיין בגמ' רפ"ח
 דערבין בשם בעלי התוס' ו"ל. ומלאחי מונה מלות גאולה דאין קודמת וכו':

פרק ב הלוקח עובר ברתו וכו' ביד פי"ב להלכות בכורים סי' ט' ובפ"ק
 להלכות בכורות סי' ז' ובפ"ד סי' ב' ובגור יו"ד סי' שצ"ו סי' ח' ובפ"ק
 כוליה פירקין: לא נפטרו בבכור וכו'. ב"ד דמלחין ד' ד'. וכבר ה"ר יהוסף
 ו"ל סי' כ"א ל"ג לא נפטרו מבכור בהמה טמאה ע"כ. וכתבו בספר הלבוש יו"ד סי'
 ש"י ו"ל ואין להקשות ניחא מההוא ק"ו נופא שיפסדו מבכור בהמה טמאה כמו
 שהם פטורין מפדיון הבן ונאמר דהא גם בהמה הליים הפקיעו קדושת בכורי בהמה
 טמאה של ישראל כמדבר ק"ו שבהמתן עמון הפקיע מהן קדושת הבכור שבהם והרי
 היו פטורין מבכורי בהמות טמאות שהיו להם כמדבר ה"ה גם עכשיו יהיו בהמותיהן
 פטורין ל"ד דהתם הליים הוקדשו מפס והלאה קדושת הנוף ואיחא קדושת הנוף
 של הליית ופקיע קדושת הבכורה מישראל ומבכוריהם עצמם וקדושתם שנאשרה
 עליהם וזהו דעס מותרה הפעם עדיין היא פוקעת הבכורה מניהם ונולדים להם אבל
 בהבמות שלהם שהפקיעו קדושת בהמת בכורי ישראל לא משום שהיה שום קדושה
 בהבמת הליים יותר מבהמת ישראל אלא שלקחם השי"ת לפדיון תחת בכורי בהמות
 בכורי ישראל וגם תחת בהמת הליים עמון כלומר אמר השי"ת שאלה קדושת כל הבכורים
 שהיו בעולם באותו זמן על בהמתה של הליים שהיו שם אבל כל בכורי בהמה טמאה
 טעלדו משם ואיך אמר השי"ת שיהיו קדושים קדושת הנוף ע"כ פטר רחם ולא יפדו דתיב
 אך בכור שור וגו' לא תפדה בין נולדו מבהמות ישראל בין נולדו מבהמות כהנים
 וליים וא"כ מי יפקיע קדושתן מהם קדושת הליים לא הפקיע קדושת בהמתן ולפיכך
 הכהן לר"ך לקיים מצות הפרשה ויעכנט לעצמו והלוי לא עדיף בזה מישראל וצריך ליתנו
 לכהן ל"ל עכ"ל ו"ל: ב' כל הקדושים וכו'. פ"ק דתמורה ד' י' ובס"פ דתרא וביד
 פ"ט להלכות בכורים סי' ב' ובס"פ להלכות איסורי מצות סי' י"א ובס"פ להלכות
 מעילה סי' ט' ובס"פ להלכות בכורות סי' ט' ובס"פ סי' ח' ובס"פ להלכות תמורה
 סי' י"ג ובס"פ סי' ד' ובולה כך מתחיתן מתיני' בחולין פ' הורוע והתם חגי לה
 משום מהותו והכא חגי לה משום בכורות: והשוחרטן בחיין פטור. גמ' ר' אלעזר
 מתיני' חייב כלומר מלקות ולא כרת ומזיק להאי רוח' כמות יחיד כגון כמות ונדרון
 ושמאל בשעת היתר הכמות וילף לה בגמרא ר' אלעזר לחייב הוצנה בעלת מוס כמות
 יחיד בשעת היתר הכמות מלקות מלא תיבנה לה' אלהיך שור ובה אם אינו ענין לכהן
 גדולה וכו': ואין עושיין תמורה. דאמר קרא טוב ברע או רע בטוב השתא רע
 בטוב אמרת לא טוב ברע מיבעיא אלא להכי כתיב טוב ברע למידרש האי טוב הכי
 טוב וצריך פי' שנתפס בקדושה כשהוא תמים עושה תמורה א"ע"פ שהתם כדתיב
 או רע בטוב דמשמע רע של קדש בטוב של חולין דרע של קדש עושה תמורה אבל
 רע מעיקרו אינו עושה תמורה. ועיין בפי' רש"י ומה שכתבתי בפ"ק דתמורה סי'
 ב'. ועיין ג"כ בתוס' שם בגמרא דמשמע דהאי סוגיא דהכא לא כתיבי דהתם וס'
 ו"ל ישנו דלתיא כתיב: ואם כתיב יפרו. גמרא אמר רב יהודה אמר רב ו' דברי
 ר"ע

נפ"ק כהא שהיה נקבה והוא פטר רחם כמיו בעלה כבדתי לגמרי ונ"ד לשהיא
 דנפ"ק בהמה המקשה רכתי אחותו והוליתו להם איירי כדנפק הוא דרך רחמי ויהי ויהי
 לך מרגליתיה ללא הויה אפי' פטר רחם חוס' וז"ל ונמרה מקפידן לר"י יוסי הגלילי
 אפטר לנמס נדי שמים כנ"ן סך לידה ופ"ט שאין מקפידן בכך ופ"ט נדי אדם
 דמחזיקין לנמס שום דבר או שום מדה דודאי אפטר לנמס ולרבנן שמעין לאו
 במחני' לדידי שמים או אפטר לנמס ובידי אדם נמי ס"ל דא"ל לנמס כדשמעין להו
 גני נמס' מכון נ"ן שתי עיירות דנפ"ק בתרל דסופה דאמרינן דברייתא דשתיבן מניאות
 עגלה אחת בשותפות ומתמן וכו' ור' אליעזר דפליגי עליהו ס"ל כר' יוסי הגלילי דאפטר
 לנמס נדי אדם ובידי שמים נמי אפטר דס"ל כר' יוסי ואפטר דבידי שמים מודה
 לרבנן דא"ל לנמס: פ' שתי רחמי שלא כבדו וכו'. גמרא וריבא דאי אשמעינן דאי אשמעינן
 קיימתא רחל שילדה שני זכרים ה"ל כהיה ר"ע כהן נוסל כחש משום שמי
 זכרים מחדא רחל נפיק ומספקא מילתא והמע"ה אכל שתי רחלות שילדו שני זכרים
 ונקבה דהרין נפקי מחדא וחדא מחדא אימא מודי ליה לר' ערסין לכהן נזכר לו את
 היפה דלפיכך הוא יפה שיהא יחיד ולא היתה נקבה עמו וזהו ודאי נזכר גמרא ולי
 אשמעינן כהא כהא קאמר ר' עקיבא דתריבו לא כבדו אכל א' כברה ואחת שלא
 כברה וילדו שני זכרים אימא מודי ליה לר"ע דהך ללא כברה שניה ושמיין שפי
 ודלמרינן נפ"ק דהמורה מר ופורה איקלע בין רב אפי' אייתי לקמייהו כשרא אמרו ליה
 ליכול מר דמזרי הוא יפה שיהא יחיד ולא היתה נקבה עמו וזהו ודאי נזכר ליה
 הכתר ומודה ר' עקיבא שהכהן נוסלו כריבא. ועיין במ"ש לקמן פ' ים כבוד סימן ג':
 שני זכרים ונקבה אחד לו ואחד לבהן. שהרי היתה נקבה עמו ואיכה למימר
 נקבה יאה תחלה: במשמין בנייהם. כהן נוסל כחש: השני ירעה נעין ל'ל:
 יחלוקו. דמזר בו ר"ט מקיימתא: שני זכרים ושתי נקבות אין באן לבהן
 כלום. דאיכה למימר כל חדא וחדא ילידה זכר ונקבה וילתא נקבה תחלה: פ' אהת
 בכרה וכו'. חוס' פ' סוואר ד' קל"ג: ר' יוסי אומר וכו'. חוס' פ"ק דב"מ ד' י"ב.
 ונמורה פ' כל פסולי ד' ל"ט וזכרונותיו הוא כל הנט: שחליפיו ביד כהן. שסכה
 נוסל אחד מן הספקות פטור האחר מן המזנות דעשו את שאינו זוכה כוכה: זכר
 ונקבה אין באן לבהן כלום. דשמה אוחס של כברה ילדה הנקבה ואותה שכבר
 כברה ילדה זכר. רש"י ז"ל: פ' יוצא דופן וכו'. פ"י כגון שהיתה מעוברת משמיס
 ואחד יולא מן הדופן ואחד נולד אה"כ הר"ר יוסף ז"ל גם מחק מלת שניהם. ואיתה
 בתום פ' ים כבוד ר' מ"ו ועיין כמה שכתבתי שם ס"י ז' ב'. וביד פ"י שני דהלכות
 בבורות סימן ד':

פרק ג' הלוקח בהמה מן הגמרי וכו'. ביד עד סוף סימן ז' פ"ד להלכות
 בבורות ס"י ז' ח' י"ב ובפ"ה ס"י ד' ובסור יו"ד ס"י פט"ז ס"י:
 פרה וחמור בני שלש ודאי לבהן. פ' און מעמידן ד' כ"ד. וכתבו חוס' חטונות
 עו בת שנה ודאי לכהן ס"י אס ילדה ברשות ישראל תוך שנה ודאי לא ילדה
 ברשות הנכרי דשני פעמים אינה יולדת כהא אחת ואע"ז שהגדלות יולדת ב' פעמים
 מ"מ שנה ראשונה אינה יולדת אלא פעם אחת אכל אס ילדה מכאן ואילך אפי' יום
 אחד ששנה שניה מ"מ פטורה מספק דשמה ילדה ברשות הנכרי דשנה ראשונה וכן
 ז"ל גני רחל בת ששים לזויה יולדת ב' פעמים בשני שנים ראשונות וכן מוכח בגמרא
 אכל גני פרה וחמור על כרחך איך יכול לפרש כן שילדות לפעמים תוך שלש ואס
 נאלת לרשות ישראל תוך ג' יולדה ואח"כ בשנה רביעית או בשנה חמישית שהיא ספק
 דהא בפי' אין מעמידן קאמר בהדיא פרה דפחות נמשל מן קולנה והא תוך פרה
 וחמור בני שלש ודאי לכהן אלא על כרחך ה"פ פרה וחמור שנסכו לרשות ישראל
 תוך שלש ודאי לכהן אפילו לא ילדה עד שתי שנים אח"כ דנפחות משלש לא קילדה
 מכאן והלן שגזת אחר שלש ברשות ישראל ספק דשמה ילדה בתוך שלש. וא"ת
 מנא ליה לתלמודא דה"פ אימא דר"ל בת שלש ודאי לכהן לפי שאין חומרת יולדת
 פעם אחת תוך ג' וכגון שילדה ברשות ישראל תוך שלש שנה שליטת כמו גני עו
 ורחל ואמר הר"מ דמשמע ליה לתלמודא מדפליגי תנאי דברייתא גני עו ורחל שנסכו
 בתוך זמנא ולא נקט נמי פרה וחמור וא"כ היינו משום דלא אפטר לנפך בפחות משלש
 וכ"ש ילד ונ"ל קרוב לאו פירוש חוס' שדפסוס. והר"ם ז"ל פ' דהאידידא כשהנה
 השבע שהרי פרה יולדת בת שנים ואין לפרש דמיקרא נמי הוי יולדת תוך שנים אלא
 אס יתא דילדה בשנה שנים לא היתה חומרת יולדת בשלישית אע"ז גדולה יולדת
 בכל שנה כענין שפי' רש"י ז"ל בגמרא גני נדיים וכו': מבאן ואילך ספק. בגמרא
 פריך תנאי ספק הלך אחר רוב בהמות ורוב בהמות מתעברות ויולדות בתוך שנתן
 והא ודאי מילד אוליד ומשני רבא דר' ישמעאל כר"מ ס"ל דחייש למעוטא גני קמן
 וקסבה לא חולין ולא מייבטין קמן שמה יולא סריס קטנה שמה תהילא איילונות ומנאלו
 פוגעיש בערוב רובן סברי זיל בתר רובא רובן קטנים לאו סריסים ניטו ורוב
 קטנות לאו איילונות ניטו ורכינא אמר אפילו תימא רבנן כי אולי רבנן בתר רובא
 כרובא דלא תלי במשנה אכל רובא דלי במשנה כגון עבדו בהמה דהלי בערובא
 ואיכה למיחש שמה לא עלה עליה וכן הלכך ספק. והקשו חוס' ז"ל אמאי לא משני
 הני בר"פ כהא דיבמות אמתי' דלא תנשא ולא תחייבם עד שחדש וכו' וי"ל דתשמיש
 אדם לא תחייב תלי במשנה כיון חמיש דבהמה דפעמים לרין לרביעיה כדאמרינן
 בהבבא את הבעול מיהו להכניס ממחול בשפורת עכ"ז ז"ל: לא אמרו וכו'.
 פ' המפלת דף כ"ה ועיין במ"ש ביד שם סימן ג': סנוף. כתבו חוס' ז"ל שם פ"י

המפלת היא טוף הוא ולד עמנו ונ"ד לטוף לקמן דרוז בהמות מנסות דשמיס
 טוף שלאחר יתיאח הולד ע"כ: ובגמרא שלימי. נראה דלאו למשוי סימן שליט
 מבהמה דק דהא תנן בפ' בהמה המקשה סימן ולד בהמה ופי' ולד בהמה אלא למשוי
 סימן טוף מבהמה נסה וכן כתבו ג"כ חוס' ז"ל פ"ק דב"ק דף י"א דתתן בהלוקח
 סימן ולד בהמה דקה טוף וננסה שליט ובאשה ספיר ושליט ע"כ. גמרא ת"ר עו בת
 שנה ודאי לכהן ומכאן והלן ספק פרה בת שלש ודאי לכהן מנאלו והלן ספק חמורה
 כפרה ר' יוסי ב"ר יהודה אומר חמורה בת ד' שנים ע"כ דברי ר' ישמעאל פ"י כגון
 זו דברי ר' ישמעאל כשנאמרו דברים לפני ר' יהושע אמר להם לאו אמרו לו לר'
 ישמעאל שיהיה אילו בולד בלבד בהמה נפטרה היה כדברך ה"ל אמרו סימן ולד
 בהמה דקה טוף וננסה שליט ובאשה ספיר ושליט כך שמעתי ואני איני אומר כן
 אלא עו שפשה בת ששה חדשים יולדת בתוך שנה דהל שפשה בת שנה יולדת
 בתוך שנים ח"ד עקיבא אי ל' באחי לידי מרה זו דאיני יודע אס משפחה בתוך
 שנה אס לאו אלא [הגה"ה] מכאן משמע דוס הכלל דקתני במתני' לאו לאחוי אלא
 סימנא בעלמא נקט וכיהוא זה הכלל דנפ"ק הקורא את המגלה עומד ע"כ] כל
 שידוע שבכרה אין כאן לכהן כלום וכל שלל בכרה ה"ל לכהן אס ספק יאכל גמימו
 לבטיא ומפרס בגמרא דכ"ע ס"ל דטוף פוסר אי חוין דסניפה והכא כהא קמיפליגי
 דר' ישמעאל סבר משפחה אינה חומרת ויולדת בתוך שנה והא מדאוליד ודאי לא
 עיקר ר' יהושע סבר משפחה חומרת ויולדת בתוך שנה ובגמרא גני מלי איכה בין
 גמריה דר' יהושע לסבריה פ"י דבין גמריה בין סבריה משמע דטוף פוסר ומשני
 דזעירי איכה בנייהו דאמר זעירי אין טוף פחות משלשים יוס פי' דאינה מקבלת
 זכר עד שלשים יום ובין גמריה בין סבריה אית לכו דזעירי מיהו אי מקתת היום ככולו
 אי לא איכה בנייהו לסבריה אמרינן מקתת היום של גמר חדש חמישי של עבדו או
 מקתת היום של שלשים יום של טוף מקתת איתו יוס שלשים ככולו כלומר לכבר שלמו
 ימי טוף וכו' ביום תקבל זכר ויוכלה להתעבר וחד ביום אחרון של שנה. לגמריה
 ללא נקט ששה לא אמרינן מקתת היום ככולו אלא בעינן שלשים של טוף שלמים
 מעת לעת דאינו כל חדש שניש ולינה יולדת אלא בתחלת שנה שניה. וזעירי גמ'ו
 מלי איכה בין ר"ע לר' יהושע דוכי בלזר מהכי מי ילדה ומסיק הק"ב פוסר איכה
 בנייהו פי' אס חוללת בתוך שנה או שולדה בנית ישראל ולא ראינה יולדת עד
 לאחר שנה והרי היא חוללת ר' יהושע סבר כי היכי דטוף פוסר הלכ פוסר ג"כ
 ור' עקיבא סבר הלכ אינו פוסר אלא כל שידוע שולדי בכרה ה"ל לכהן ואס ספק וכו':
 בהמה גסה וכו'. חוס' פ' בהמה המקשה ידפ"ו פסולי ד' ז"ל: ד"ז הקבר.
 גמרא תני ר' חייה בנימתי' דר' אליעזר בן עקיבא אינה שמחה לא כמנה ולא כמנא
 משום שבעל הכשר ברוב דס וגמיש שיואלין עמו. וכתבו חוס' ז"ל אע"ז דתנן בפ'
 בהמה המקשה המזכרת שהפילה שליט ישליכנא ללכזים משום דנכמוך מיעוטא דדמיה
 למחנה דנקבות שאלי כהא כדמפרס בגמרא כדי לפרסמה שנספדה מן הבבורה קוברין
 אותה אכל החס הכל יודעין דאין שליט בלא ולד ולא בני סריסוס ע"כ וכן חרעו ג"כ
 שם בכרה פ' המפלת דף כ"ו וכן תירץ ג"כ הר"ן ז"ל ס"ס בהמה המקשה. ואיתה
 בירושלמי שם כלאוהו עיין במ"ש שם סימן ד' וביד פ"א להלכות שאר אבות
 העוממות סימן ע"ו: פ' רשב"ג אומר וכו'. חוס' והר"ם ז"ל ר"ס כהא דיבמות
 וחוס' דהולין פ"ק ד' י"א: הלוקח בהמה בניקה מן הנכרי אינו הושש שיבא
 בבה של אחרת היה. וח"ק דברייתא פ"ג עליה דהוי כבוד מספק משני במרחמת
 אע"פ שאינה יולדת רש"ז אומר הדבר בחוקו. ובגמרא א"כ יוחנן דאשילי היה זה שמיקה
 כמו מין אחר ואפילו כמין חזיר ה"ו פטורה מן הבכורה: גבנס לתוך עדרו.
 דברייתא הכנס כמו שאכתוב בסמוך. ובתרא"ש ז"ל תרי זימני כחוש שם היה. שמה
 בנה של אחרת ה"ו כנס וכו'. ופי' הרמב"ם ז"ל כגון שמהל מבכירות מניקות
 נקבות ומבכירות מניקות זכרים אינו חושש שמה הדבר בכסף היה בשעת
 הלידה ושמהבכירות שלא ילדו הן הן שילדו הזכרים אלא מניח הענין כפי מה שמהל
 אוחז: לתוך עדרו. פי' של עמנו וז"ל דברייתא וכן היה רש"ז"ה הכנס לתוך
 עדרו בלינה וראה בעשר בחמש עשרה מבכירות ואינה מבכירות יולדות למחר הכנס
 ומאל זכרים חליות בשאין מבכירות ונקבות חליות במבכירות אין חוששין להמזיר
 ולנסק בספק בכורות ולומר שמה בנה של זו כאלו או זכרים בני המבכירות. וכתבו
 חוס' ז"ל דלרבותא נקט כנס לתוך עדרו בלינה דאע"ז דודאי היתה תחלת לידה
 בלינה שערין אין האמהות מבירין בולדותיהן ודרכן למעורר בלינה ובא לו בנה של זו
 אלא זו אש"ה לא חיישינן ע"כ. ומחק הר"ר יוסף ז"ל מלת מניקות ה"י. וגם
 מחק מלת או והינה ושמה בוי. ובעי בגמרא היא הדבר בחוקו דקאמר רש"ז
 דברייתא ר"ל דאינה מרחמת על ולד בהמה אחרת א"כ יולדת ומינה היכה דיליה
 חיישינן לרחמי שמרחמת ולד בהמה אחרת או דלמא אפילו ילדה מרחמת דלאו
 ידדה לא מרחמת למאי ל"מ למילקא עליה דכאי שכרוך אחריה משום אוהו ואת בני
 אכל לעינן בכורה ממה שפך פטורה דרו לאו לידה היא הויה לה אחריה זעירי'
 למפסח ממתי' דקתני אינו חושש שמה בנה של אחרת היה אלא משמע דודאי
 דילה מחזיקין ליה ללא מרחמת אלא דידה דהינן מי קתני שמה בנה של אחרת הוא
 היה קתני וה"ק אינו חושש שמה בנה של אחרת א"כ היה לה ולד מתיקרא וה"פ
 ממה שפך פטורה מן הבכורה דאין חוששין שמה מרחמת כן חכמה א"כ היה לה
 ולד אחר מתיקרא הלכך לעינן בכורה ודאי פטורה מן הכפרה אכל לעינן אוהו ואת

גזו ספקא הוא : ג' ר' יוסי בן משולם אומר השוחט את הבכור וכו'. עד סוף הפרק ביד פ"ג דהלכות משינה סי' י"א ועיין בטור א"ח סי' תנ"ח. ואחיה זירובלמי דסנה פ' כלל גדול: עושה מקום. מפנה את השיער לכאן ולכאן למקום שחיטת הסכין : ותולש את השיער. לכאן ולכאן למקום חתך הסכין משום חלדה רש"י ז"ל. וכתבו עליו תוס' ז"ל ואין נראה לה"כ סבין ה"ל למקום הכא דאיכא למיחש טפי לחלדה ועוד דבעיה היא בפי' שני דחולין תחת זמר מסוכך מהו ולא איפשיטא אלא נקט הכא קופץ משום דבעי עשייה מקום ספי מסוכין [כו' עיין בחו"ט]: ובלבד שלא יזינוו סמקומי. אלא ייחשו לאוחו שהלם מסוכך עם הלמר שמכאן ומכאן. כפי' רש"י ז"ל וכן מותר לתלם את השיער ואפילו לכהנילה להראות בו להכס מקום המוס עכ"ל רש"י ז"ל. אמר התלמיט זה לשון בעייה בנמרות כחציה יד אינטיה לכו לכהתלה ואחלה או דיעבד ואלא יזינוו ופשיט לה בגמרא מברייתא. דלחולס ואפילו לכהתלה ואמר רב מרי אף אן נמי תיגזל וכן החולס את השיער לראות מקום המוס מאי וכן אינטיה שלא יזינוו השחה ומה שחט דשחיטתו מוכחת דלאו לגיזה מוכין אהרת לא יזינוו לראות מקום המוס מיבעיה אלא לאו החולס דרישא קאי דכי היכי דמותר לתלות לזרז' השחיטה דהא פשיטא לן דרישא לכהתלה קלמר ה"ל החולס לראות מקום המוס לכהתלה הו"ש"מ. ומשמע מהכא דעיקר הגירסא וכן החולס בה"א וכמו שהוא כפי' הרמב"ם ז"ל וכן ג"כ הגיה הר"ם ז"ל. ובגמרא נדק כ"ד ע"ל מוכח דהרתי מילי קלמר ר' יוסי בן משולם חדא עושה מקום לקופץ ואידך וכן תולס את השיער לראות מקום המוס : ד' שבשר. מטיק בגמרא דמתני' נקט נטר לעודיען כהן דרבנן דאפילו בנשר מאליו אש"י ובגרייתא נקט תולס להודיען כהן דעקביא דבעל טוס אפילו בחולס עובד איסורא שרי: א"ר יוסי לא בזה התייר וכו'. כלומר לא בזה חלקו חכמים עובד דעקביא ובגמרא בגרייתא איכא נמי פלוגתא ומטיק רבא דשלם מהלוקות בדבר ח"ק דברייתא סבר דפלגיה רבנן ועקביא בנת הבכור והוא הדין לשהטו והא דקמיפלגי בנת להודיען כהן דעקביא ור' יהודה סבר בנת ד"ה אסור כי פלגיה בשחטו ואחא ר' יוסי למימר בשחטו ד"ה מותר כי פלגיה בנת וכתמא דסיפא דמתני' כ"ר יהודה דבשחטו פלגיה ולא בנת מדקמיני האמר המדובלל בבכור את שהוא נראה עם הגיזה מותר ואחא שחיט נראה עם הגיזה אסור ואי ר' יוסי במאי אינטיה בשחטו בין עקביא בין רבנן משערה שרו בין נראה בין לא נראה דהא אפילו מונח בחלון קלמר ר' יוסי דאפילו רבנן שרו בשחטו ואלא בנת אי רבנן אידי ואידי מיסר אסרי דאיהו שמחזיר בו טעון קבורה לד"ה והתולס ממנו רבנן אסרי ליה אפילו מונח בחלון ואי עקביא אכסא מיבעי ליה נראה עם הגיזה אסור דמיתה קאסרה ליה אינו נראה עם הגיזה מותר דמעיקרא תליס אלא פשיטא ר' יהודה ובמאי אינטיה בנת בין לעקביא בין לרבנן בין נראה בין אינו נראה אסרי אלא לאו בשחטו ואי עקביא אידי ואידי בין נראה בין אינו נראה משרא שרי אלא לאו רבנן היא וט"מ בשחטו פלגיה ט"מ ויה"ש סחם לן תנא בנתיבא דר' יהודה בפי' ה"ל. עוד נרשינן בגמרא אמר ר' יוסי לקיש מחלוקת דעקביא וחכמים בשחיטתו מומחה לבכור קודם ששכר המזר דרבנן סברי גורה אי שריח ליה לזמר בנהלה דילמא אחי לשהייה כדי שההא המזר נוסרת הימנו ויבין כך ובין כך אחי לדי גיזה ועבודה הלכך אש"י דהתיירו מונחה אסור ועקביא סבר כינון דהתיירו מומחה חו לא משהי ליה אכל לא התיירו מומחה ד"ה אסור דה"ל כחם ובחם עקביא מודה כדאמרין בגרייתא בגמרא דלוי שריח ליה לזמרו אחי לשהייה שלא יקריבנו ומה לו בך שבין כך ובין כך יפול בו מוס ומפקע ליה מקדושה מונח ועוד דכיון דלא התיירו מומחה קודם אכתי לא הוה ביה שום זד היתר: הוצמר המדובלל כך ז"ל. ופירש רש"י ז"ל שחלש מן העור אכל מסוכך הוא עם המזר וכו'. וכן ס'י צערוך מדובלל ס'י מעורבב ואינו מהוקן. וכחצ' הר"י"ל ז"ל. הכא לא קלמר שיעור כמו שאמר לעיל כי השיער נוסר ואינו נסכך כמו המזר כן ז"ל ע"כ: את שהוא נראה עם הגיזה כותרת ואת שאינו נראה עם הגיזה אסור כל"ל. כפי' רש"י ז"ל ושאלו נראה עם הגיזה שיהא חוק ויתר מדלוי ויכר לכל שמודל מן הגיזה אסור. ובגמרא מפרש ריש לקיש כל שערך הופך כלפי ראשו כשכיל באלמטתו ושני ראשיו מכוון נקרא אינו נראה עם הגיזה. ולשון הרמב"ם כל שיעקרו של שיער תולס והופך כלפי ראשו וראשו אלא העור נראה שחיים נתלם ע"כ. וביד ס'י שלטי דהלכות בבבבב סי' י"א ו"ב ובטור י"ד סי' ש"ח :

ז"ל מלאכת ודמעך לא תאחר כן תעשה לשוך דהיינו ל' יום מוס הכאה פעומר צפסמ שלא זמן בשול התבואה עד העשרת שמניאין שחי הלחם להחיר חדש במקדש וא"ת האי ציוס חמשים יום הוא ולא כיו ענין בכור בנך ולאך חתן לי ללחמך ששים יום ז"ל דבכורי יחיד לא מייחו עד לאחר עזרת ע"כ: ג' גולד בו טוס בתוך שנתו כותרת לקיימו. ג"ל ראשי לקיימו. וס'י הרמב"ם ז"ל גולד לו מוס בתוך שנתו ואין שם כהן שיחגגו לו ראשי לקיימו כל שנים עשר חדש עד שישלים שנתו שמה יבא כהן ויטלו והאי ראשי דקלמר חייב הוא: לאחר שנתו. אס גולד בו מוס: אינו ראשי. אינו חייב לקיימו אלא שלשים יום ע"כ. אכל חוס' ז"ל מפרשים שבכור ביד כהן ואין נרץ עכשיו לבכר ונתנו לו חמשים זמן שלשים יום אכל ישראל לעולם ממתיך על שימאל כהן וכן דעת תוספי הרא"ש ז"ל וחוס' חילוניות דפסחא דמתני' משמע שבכור ביד כהן אכל בעלים ממתינין לעולם עד שימאלו כהן וגם ס"ל שדוקא לפרש ראשי לשון חייב כי הביא דכ"פ ח' דערכין ע"כ בקיבור. וגם רש"י ז"ל על הגרייתא דמיתא בגמרא הוא שפירש דשמאל חס ביד ישראל. הוי האי בכור וכו' אכל אמתי' לא פירש דבריו משמע דפסחא דמתני' שבכור ביד כהן. ואסוקא בגמרא דה"פ דמתני' דאס בךך שנתו גולד המוס ראשי לקיימו עד שנתו אפילו ג' ד' ויחוס דאס חתיב שנתו ולא לאחר שנתו גולד בו מוס יבכין ליה שלשים יום שלמים ואס קרוב לסיס שנתו יבכין ליה שלשים יום משולד בו מוס המשל גולד לו מוס בעשרה ימים קודם חוס שנתו מכלימין לו עשרים יום אחר שנתו. ובגמרא דייקין מדקמיני בחוך שנתו למימרא דלכנה דריש מיין וילף לה רב מקרא דכתוב לפני ה' אלהיך תחלנו שנה בשנה איזוסי שנה שנתכסר בחצרתה הוי אומר שנה לא בכור פי' דכי אולת אחר שנת הבכור היא נכנסת בחצרתה דכי הוי לבכור שנה אחת נכנסת שנייה למנין עולם משחרי. וכמו בנחום' וגם לחוס' חילוניות וז"ל להא דרשינן נבי עבירות כפ' איזוסי נשך שבכר שנה בשנה דשכירות של שנה זו אינה מהשלמת אלא בשנה האחרת דהחם הוי מעיינא דקרא שאין שכירות משלם אלא לכסוף אכל בני בכור אין לנו לומר שאין לו להיות נאכל אלא בשנה האחרת דאדרבה יש לו לפסול וגבי מעשר דכתיב שנה שנה דרשינן דאין מחשער מן הישן על החדש ומן החדש על הישן כל חד מעייניה דקרא ונרץ לראקומה לכך משעתא בשנה בלא רגלים שברגלים לחודייהו בלא שנה איכא כל תאחר כדליתא בג"ק דר"ה. וז"ל הר"ר אלחנן ז"ל יש לפרש דלא שייך כל תאחר אלא למי שעולה ברגל אכל מי שאינו יכול לעלות לרגל כנון זמן וחולה או מי שאין לו קרקע אינו עובר בבל תאחר אס משהה להביא בכורות ויתר מנ' רגלים דאמרינן חסם בר"ש אשם מה היא בבל תאחר מי אמרינן הא ליתה בראיה. או דילמא הא ליתה בשמחה. משמע מיהא דמאן דליתיה לא בשמחה ולא בראיה ליתה בבל תאחר ע"כ. וביד ס'י פ"א סי' פ': ר' השוחט את הבכור. לא שן ר' ל' וביד ס'י פ"ג דהלכות בבבבב וס'י ד': ר' יהודה מחיר. לא שרי ר' יהודה אלא בזמנין שבנוק שאינם משהתם ואמר רב נחמן ב"ר יצחק מתני' נמי דייקא דבזמנין שבנוק פלגי דאמי ר' אומר הואיל ונשהט וכו' דלא משכר ר"מ שום ריעותא אלא קנסא דשחטו שלא על פי מומחה ואי בדוקים שבשן פלגי הוה ליה למיתרי ר"מ אסור הואיל ומשתיים אלא ודלוי ליכא ריעותא דבזמני הגוף פלגי וקנסא קניס גורה משום דוקיס: הואיל ובשחט נרשינן. והלכה כר"מ דהא השיב גורה וקיימא לן הלכה כר"מ בגרייתו וקנסא דקלמר בגמרא לאו דוקא וכן דעת הרא"ש בשם הרמב"ן ז"ל והביא דרוס מדקמיני הואיל ומשמע ולא קתני הואיל ושהטו משמע אפילו שחטו אחר ובהא לא שייך קנסא אלא גורה עכ"ל ז"ל בבית יוסף יורה דעה סי' ט"ז: ד' מי שאינו מומחה וכו'. חוס' פ' מרובה ד' ע"ו ודפ' הגולד קמא ד' ק' והרא"ש פ' אחד דיני ממונות ד' קכ"ו וחוס' פ' כל פסולי ד' ז"ב וביד ס'י פ"ג סי' ו' ובר"פ שפי דהלכות סנהדרין וס'י ז"ל: הרי זה יקבר. בגמרא פריך לימא חק סתמא כר"מ דלמר במתני' דלעיל אחד מומין שבנוק ואחד מומין שבשן אסור דקתני הכא יקבר ואש"י דהשחט מהחוי קבוע ודחי דילמא בדוקים שבשן אחר יקבר לדברי הכל משתיים. והקשו חוס' חילוניות ז"ל דעל כרחך איתא כר"מ דדאין דינא דגרמי דקתני משמע על פיו ה"ו יקבר וישלם מביחו לפי שגרה להפסיד לו ואומר ר"י דנשחט על פיו היינו טעוה לענדיו ולכני ביתו לשחטו דהוי כמו שהמה בידים ע"כ. וחוס' ס'י פ' הגולד קמא בחד חירון תרנו דנשחט על פיו לאו דוקא אלא הוא עצמו שחטו ע"כ: וישלם בבבבב. גמרא תנא כשהוא משלם רביע לדקה ומחלה לנסה אש"י שפירש רש"י ז"ל משום דהוי מומין הגולד צפסמ לאו משום דתיחי כסומסום דא"כ הול"ל תלמודא זו דברי סומסום אכל חכמים אומרים לו כלל גדול בזין העט"ה אלא תבנת חכמים ואש"י דלמרי בכל מוס אפילו ידוע שתיירו מומחה על ידו מ"מ חביב ליה קתם ספק דשמאל לא מיידיק ליה מומחה וגם לא פלוג בין מוס למוס ואי הוה מייירי כך בדוקים שבשן דוקא הוה יחא עפי דכ"ל קיימא לן כר' יהודה ולדידיה אינו נקבר אלא בדוקים שבשן. ועוד יש לפרש דהיינו טעמא דמשלם מחלה ששיערו חכמים דלוינו שום יותר כל זמן שעומד בצפסמ שעדיין לא הותר ובתירוט נמי אשכחן שאינם שום אלא כמתנה של הולין כדלמרינן בפ' אש"י כל מקום שהזכירה תירוט חתן לה כפלים בחולין ומיהו ל"ד ממש לתירוט דאסורה לזרי ואסורה בשומאה אכל בזמנו שרי לגמרי כגזי וכאיל חוס' ז"ל. עוד כתבו ס'י ז"ל משום גורה בנתה דקה נעשו בה לדקה אינו משלם אלא רביע פי' שהחמירו עליהם חכמים שלא לנדלם כי אס במורשין חץ לישוב ויש בו מורה גדול ואיט שום אלא רביע דהיינו מחלה פחות מן הגסה

פרק ד' עד כמה ישראל וכו'. פ"ק דתמורה ד' ח': עד שלשים יום. מתק הרי"א ז"ל מלא עד וכתב ס"א ר' יוסי אומר אף צדקה שלשה חדשים ע"כ: ר' יוסי אומר ברקה שלשה חדשים. וה"ל פלגיה בגרייתא בפ' איזוסי נשך ד' ס"ס נבי חסם בנתה להכרו. וביד פ"א דהלכות בבבבב סי' ח' י"ד פ"ו ובטור י"ד כוליה פירקין כפולין ט"ז ש"ל ש"י"ב ש"ד. וכחצו חוס' חילוניות ז"ל דבזמן סוס מייירי שאין יכולין להקריבו כשהוא חס ואפילו כשהוא בזמן הבית כשכן דחוקים מל"י שאינם יכולין להקריבו עד הרגל ע"כ: כפי' רש"י ז"ל ורמינן שורך המוקדם במקרא למלאכת ודמעך שהוא מוקדם וכו' ובגמרא פריך אדרבה דשמין ליה לזמין ליה וככור בנך לשוך ונשטי אחר רבא אמר רבא חרש חרשא חוס' אף לך ככתוב עשייה אחרת בשורך ופרידן ואימא שיתין דעשיה אחרת דומיא דלך דבכור בנך בשין ומשני הואיל ולא נילא לך הכתוב שיעור עשייה שחוסף ודלוי לחכמים מסרך שיערשו לך העשם ואתריהם תך ותה"ה דלא מסרך ככתוב אלא לחכמים. וכתבו חוס'

וגם בקניטרים פי' קן מפני טורה נידולה אבל לא דקדק ליישב לשון גזרה ע"כ. ולשון אחר פי' רש"י ז"ל מפני גזרת מגדלי בהמה דקה שבגורן על דברי חכמים דכתיב אין מגדלין בהמה דקה בארץ ישראל קבוס חכמים ללא ליקול אלא רבעה ועיקר ולא מפני המורה עכ"ל ז"ל: וכן הרמב"ם ז"ל כתוב משום קום מגדלי בהמה לאסור לגדל בהמה דקה בא"י ועסקין דהאי כבוד של בהמה כגון הוא והוא נידל בהמה דקה ע"כ. וגם הרמב"ם ז"ל פי' קן כסוף פי' מחני' שהוא כדי להחמיר על בעל הבהמה לפי שגדל בהמה דקה בא"י: דן את הדיון וכו'. פי' כיצד אשת אחיו ד' כ"ה ובס' הגזול קמא ד' ק' ובס' הגזול בתרא ד' ק"י ופסק דמסכה דרין ד' ו' ובס' אחד דיוי ממונות ד' ל"ג כולה מחני' ובירושלמי ז' המקין ובס' ד' דמסכה דרין. וכתיב תוס' ז"ל שם פי' הגזול עיניו נכבדות שבה ליישב ויחלם מביהו צטייר את המלא מייירי כשעירב עם פירות מועטים ובמסכה דרין שבה ליישב מה שעשה עשוי ולא הדר דינא מייירי כשעירב עם פירות מרובים והתכפלו הממאלי ברוב טהורים הדרווייה נכורות וסנהדרין ליכא לזקומי בעינין אחד דפסיקא דמקום מה בעשה עשוי שהוא עטור לא שייך יחלם מביהו עכ"ל ז"ל והביא נמקי יוסף הירושלמי שבה פ"ק דמסכה דרין בס' אחד דיוי ממונות ד' רפ"ג וז"ל בקינור ירושלמי תמן הניין דן את הדיון זיכה את החייב וכו' ר' אבה בשם ר' אבהו כשאמרו לו ברי אהה מקובל עלינו כשנשבע ע"מ שחדינו דין תורה וטעם ודקן נשקול דעתה מה שעשה עשוי וישלם מביהו מפני שהניס דעתו לדון יהודי גרמה מן הירושלמי דתקן את היה עומרה לרביס פסור מן הסהלומין אם אמרו לו בפירוש על מנת שחדין דין תורה וטעם חייב ע"כ. ועיין עוד שם ברב אלפס ז"ל רוסוף לקח טוב וז"ל בקינור דהא דאמר רב אלעזר אמר רב הכא בגמרא דמחני' דקמי קמה מה שעשה עשוי וישלם מביהו והא שגא ונתן ביד דברי הכל הוא ואפילו לר"מ דמי אית ליה לר"מ דיעא דגרמי בגינא דנייקין הוא דאית ליה הכי אבל גבי דינא לית ליה האי סברא דא"כ אין לך אדם שאינו מומחה שנטעה דיון לעולם ועוד אי משום דיעא דגרמי קא מהייבנת ליה אפילו עשה בדבר משנה גמי אם אין הדבר מלוי שיחזיר לבעליו ונחברר כי הוא גרם למנון של זה שאבד ולדבריו דמאן דמפסד דהאי דלוקימנא למחתיין דדן את הדיון זיכה את החייב וכו' בשנא ונתן ביד פי' הכי דלא ליסתמוס כר"מ דדאין דיעא דגרמי למה יאה פסור יאה חייב דהלא גם הוא גרם לאבד ממונו של זה דלוי משפטם בדבר משנה יאה נשכר ועוד דהא רב הסדא גמי אוקמה הכא בסנהדרין להביא מחני' דההם בשנא ונתן ביד ולאו לדחוייה מדר"מ קבני אלא בסברא דקוסטא קא מוקים לה למחני' ואוקמהא דמסכה קא מוקים לה ולאו אוקמהא דחייבה בעלמא ע"כ בקינור. ועיין בהר"ן ז"ל בס' דע"ז דף ס"ג ע"א והוסף לקח טוב: ה"ל"ב את הובאי. שגל הוא המעות ממונו ביד ופרטו לבעל דין זה פסוק. ובסור ח"מ פי' כ"ה: מה שעשה עשוי ועשוי ע"כ. ע"י בהוי"ם ע"ד דהא רב גדל ו"ה חדיס אלן הירושלמי להניק במומין. וגם זכין דשקיל רשותא בדלמריין ההם בהגזול בתרא דבר זה הניחו לבית גזיר להחנוד בו ע"כ. אלא שאני העתקתי ממקום אחר: מעשה בפרה כו'. ההם כפי' אחד דיוי ממונות מלאחי מטעם נפרה של בית מנחם שיעלה וכו' וכן מלאחי א"כ שכתבו כן תוס' ז"ל כתיבת ד' וז"ל שם בסנהדרין גרסינן בכל הספרים נפרה של בית מנחם וכו' ע"כ: אמר תודוס וכו'. פי' הלך ד' ל"ג ומלאחי מונה אמר תודוס: הלהבה לה חמורך וכו'. תוס' רפ"ק דקדושין. כפירוש רש"י חזק דטענה דבר משנה. אמר המלקט פי' רש"י ז"ל וכוון דלוי קימה פרה כוה למיהדר ביה ולגשרייה אשתכח שמה שאמר לאו כלום הוא וזה שהאכילה לכלבים איסור הוא להפקיד הנפשיה ע"כ. עוד בסוף פי' רש"י ז"ל וסוגין דעלמא כהד מייניהו אזיל וכו'. אמר המלקט רש"י ז"ל מפרש וסוגין דעלמא היינו שרוב כדויעים נראה להם כדברי השני: דן הגושל שברו להיות רואה בבורות וכו'. ביד שם בהלכות בכורות פ"ג סי' ז'. ואהיה נחום פי' שני דייני גזרות וכחו שם דדוקא נכורות שיש לחם שמה משום שבר יחירו אבל נבדיקת מונו שאר קדשים קתני בתם נבדיקתא סהיו וטלין שכרן מחרומת הלשכה: כאילא. יש גורסין כאילוץ בשני יודין והאלף והיו"ל נבדיקת פתח ובמקום אחר מלאחי מונקד כאילא האלף נפתח וסוד נשבה והגמד נפתח. בס' רש"י ז"ל דע"ז ד' ח"ל חס הוא לא אהני ליה וכו' אהו למחשדיה ובגמרא פריך אי הכי כי אמר חס ושקיל אנרא גמי אהו למחשדיה דבעל מוח הוא והאי דלא קשרי ליה סבר כי היכי לנישקול אנריה אחרית ומחני חד וימנא תקינו ליה רבנן תרי וימני ליה תקינו ליה רבנן וכן פסק אהרמב"ם ז"ל שלא חסו לו שברו בו בהמה זו אלא פעם אחת ורואה אותה לעולם כל זמן שמביאין אותה כדי שלא יבא לדין חסד ע"כ: דן הגושל שברו לרח דייני בשלום. ר"פ שני דייני גזרות וס"פ האיש מקדש. ובירושלמי פ"ק דמסכה דרין כימי מחני' החשוד לישול שברו לדון. דייני בשלום. קניסיהו רבנן משום דעבר על מה אמי בתום ואפילו נטל שבר משהיבם והלא החזרת שחד כלל אבל אגרי בשלה דמוכח שרי. וז"ל תוס' ז"ל מה אמי בתום וכו' והאי וחסד לא תקח דכתב רחמנא למה לי לאו פרכא היא דתרי אמי מינה כדמוכח בה"ס בתרא דמחנות דנכורות אגרי אלא שברו שרי ונכורות שחד היינו כדי להשחיל לדיונו יפה ולהפך נכורות כדלמריין חסם אפילו נוסת את הזכאי ולהיביא את החייב ואין לתמוס על דייני גזרות שבירושלים סהיו וטלין שכרן מחרומת הלשכה דכלאו טעמא דאגרי בשלה דמוכח שרי ההם כיון דכל עסקי היה של זה ולא היו עוסקים בשום מלאכה שעל כרחם יריבו להחפיקים ע"כ. וכתיב בהר"ן

ז"ל בס"פ האיש מקדש מהתקן דייני בשלום ועדויותו בשלום ולא חק דיוט בשל ועדויות בשלה משמע דלאו אוחו עדות נלבד שידוע שעל בו שבר הוא ששכל אלא כל עדויות שהעיד וכל דיוט שדן אלא"כ שידוע שלא נטל בן שבר והכי איהא בחוספתא דבכורות כהדיא וכו' ע"כ. ועיין במ"ש שם וביד נפכ"ג להלכות סנהדרין סי' ה' ובסור ח"מ סי' פ': להורות ולקדש. פי' אבל הטעם שבר למלוי המים או להוליכס אינו פוסל: מי בערה. אינו מותר לקדש אלא במים חיים לפיכך אמר מים האלו כאלו הם מי מערה ואחריו כאלו הוא אחר מלקה ר"ל אחר הכבשן לא אחר פרה: אם היה ברוך ובמטמאהו. כתבו תוספות חינויות ה"ג ומשמאהו וז"ל משמאהו וס"פ אה היה כפי' ורואה לעמאיה מחרומתו מאכילו ומשקהו ע"כ. ובגמרא פריך איסור גופיה היכי אזיל הא קעבר לנפש לא ימנא ומשני לבית הפרס דאינו מוזכר מילין בו אלא מדרכין ומנפח בית הפרס והולך לעלם כשעורה ממנא במשא ובמנע ולא בהלך וכי מנפח ליה מרחי ליה א"כ בבית הפרס שיערש דלוי פסור שאי אפשר לעלם כשעורה שלא יאה נידע נרגל ובית הפרס אין שום ספק אלא משום עלם כשעורה אי גמי טעמא להאי כהן בשאר סומאיה שאינו מוזכר עליהן מלינע כגון נבלות ובריות. וביד בס' דהלכות פרה אדומה סי' ב': ומשקו וסבור. ס"א ומשקהו וסכו: וגורין לו שברו כפועל. גמ' הנהא כפועל בשל אמר אביי כפועל בשל של אותה מלאכה. וכתיב תוס' ז"ל דלא היה לו לרש"י ז"ל לפרש סימול שבר בשלה מאותה מלאכה קשה לעסק במלאכה קלה כזו דא"כ היה מוטל שבר לדון ולהעיד להאזין ולקדש אלא היה לו לפרש שנותנים לו שבר בשלה מאותה מלאכה כיושב ובשל לגמרי ואינו עושה בשום מלאכה ובעינין זה לריך לפרש בסוף אלו מניאות גבי השבת אבידה דתקן וטוהן לו שברו כפועל ומפרש בגמרא כפועל בשל של אותה מלאכה היינו שאומדין כיושב ובשל לגמרי וגם סם פי' רש"י ז"ל כונו שפי' כלן ואי אפשר לומר כן דא"כ היה ניטל שבר על השבת אבידה ע"כ: דן החשוד על הבכורות. ביד שם בהלכות בכורות פ"ג סי' ה' ובהשנא הרשב"א ז"ל סימן ס"ג ושמיטין ממחני' דעל סרחו מקפיד טיב ואינו מעבד הערות וכן בכל איק: ר' אליעזר אומר לוקחין בסמנו עורות של נקבה. דלא חיישינן דמיקין לנכרותיה וכו'. וראיתי במתק סר"ר יוסף ז"ל ה"ד דלתינו: צמר מלובן וצואי. צברין גרים וזו ופירש ענין מילוח לשון תואה. ובגמרא השהא לגור מלובן לא זביעין ואפי"ן דערה ללבונו זואי מיבעיא אלא חדא קתני לגרי מלובן מולחתי: ובגדדים. גירסת הרמב"ם ז"ל כאן ואריג ז"ל ומה שאמר בארוג אינו רואה לומר נגד ארוג לפי שכבר הסיר לקנות הסווי ממנו ואין ידבר על האריג אלא רואה לומר צאריג דבר ממוכר דומה לאריג רואה לומר הלכדים שטובים מלמר ע"כ: דן החשוד על השביעית אין לוקחין בסמנו פשתן ואפילו סרק וכו'. עד סוף הפרק ביד פי"ה להלכות שמיטה ויובל סי' י"ד סי' ט"ז וכו'. וכתיב שם ככסף משנה ובירושלמי סוף המשנה פריך ופסקין לאו קספין הוא א"כ חיינא מפני זרעה וכו' רבינו עיני שם בו ויקח שביעית ע"כ: ואריג. גירסת הרמב"ם ז"ל כתיב ונגדים וז"ל נגדים אלו שכתבן ר"ל כעין נגדים כגון הנדלים שהן מעשה עבות מן הפשתן עממו לא מן הסווי לפי שהאילו והסיר לקנות הסווי כ"ש הדבר העשוי עבות ע"כ. גם בהר"ן יוסף ז"ל נהיה כנגדת הרמב"ם כההני' דלעיל ואריג והכא ונגדים וכתיב עוד קל"ק ס"א סרוק ע"כ: דן החשוד להיות סוכר חרוטה לשם חולין. ביד פי"ב דהלכות מעשר סי' ס"ז ובסור פי' סי' ק"ט: דן החשוד על השביעית אינו חשוד על השמיטה. חוס' פי' שני דכזובות ד' כ"ד ובגמרא א"ר יוחנן זו דברי ר' עקיבא שהתעלה אבל חכמים אומרים חשוד על השביעית חשוד על השמיטה ומאן חכמים ר' יהודה דכתיבין דל' יהודה שביעית הוא חמירא לכו וכוון דהוינן דחשיד לשביעית כ"ש אמשכרות ואיכא דלמרי א"ר יוחנן זו דברי ר' עקיבא שהתעלה אבל חכמים חשוד על השמיטה חשוד על השביעית וכו"ש דחשוד לשביעית חשוד אמשכר ומאן חכמים ר"מ היא דאמר חשוד לדבר אחד חשוד לכל התורה כולה גבי ע"ה שקבל עליו דברי הברות ונחמד לדבר אחד נחמד לכל התורה כולה וחכמים אמרי עליה שביעיתא דלא נחמד רק לאחור דבר בלבד. ובס' כל סכולי דף ל"ה גרסי' א"ל רב פפא לאביי לר"מ דאמר במתני' דהתם החשוד על הדבר לא דנו ולא מעידו והכא נבדיקתא אמר החשוד לדבר אחד חשוד לכל התורה כולה קב"ה ר"ל דלא דייני דיעא בתמיים והכתיב ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נע ומשני אימור דאמר ר"מ החשוד על הדבר לא דע ולא מעידו לחששא לאחויקינהו בחשודים מי אמר וכו' אמר ר"מ חשוד לדבר אחד חשוד לכל התורה כולה היכא דמוחקין לן דשנר על דבר אחד: החשוד על זה ועל זה. תוס' פי' התיקין ד' ס"א והסי' על זה או על זה: ויש שהראו חשוד על הגזירות. סור יו"ד סי' ק"ט. ובגמרא פריך ורמינהו נאמן על הסהרות נאמן על השביעית הא חשוד על הסהרות חשוד על השביעית ומתקין ר' אלעאי מחני' דקתני איש חשוד שראוינו שמה דין משכרות ושביעית צמנא בתור ביהו דליכא למימר לפנים הוא עושה כיון דבצנעא קפיד. ור' ינאי ב"ר ישמעאל אמר צרייתא דייקין מינה הא חשוד חשוד כגון דהוא חשוד אחריו השביעית ואסכרות ואהא קמי רבנן וקביל אחריו והדר אימנא חשוד מטייהו ד' מניין מנו דחשיד אהא חשוד חשוד חשוד: זה הבלל וכו'. וכתיב החי"ם ולשון זה הכלל קשה קתה כו' ע"ה. ובדאי שהוא קשה ובפירוט הרמב"ם שהעתיק היה מיושב קתה אם אינו טעות כמו שכתב הוא נר"ל ותימה הוא שלא דקדקו בזה המפרשים הראשונים וביד ס"פ עשירי דהלכות מטמאה משכב ומשכ. ועיין בהשנא הרשב"א ז"ל פי' ס"ד זה קינור קתה מלשונו אבל

חשוד

ע"ז און הבכור כדי שיבא הכלב ויסלנה או כנון מה ששי' רעו"ל מועתק מהרמב"ם ז"ל. עוד נרטיקן בגמרא אמר רב תפאל אמר רב קטינא לא שט דמוהר הבכור ע"י עו"ג חלף דלמור לו לעו"ג אה"כ היה בו מוס דמשמע שיטול בו מוס ממילא אבל אם אמר לו אה"כ נעשה בו מוס דמשמע ע"י אדם כמאן דלמור ליה ז"ל עבד ביה מומא דמי ורבא אמר נעשה נמי ממילא משמע ולא שאל וכו' הרגמ"ם ז"ל שלא לדעתו לאחויי מסית לפי הומו דלמור דאה"כ נעשה בו מוס קרי מסית לפי הומו וסוף ולא שאל אותו העו"ג מה שיבו כההוא קסדור חלף הוא מעצמו היה מסית לפי הומו ע"כ בתום' לשון קתא: ד הרי זה ישחא עילו כז"ל. ופי' רש"י ז"ל ואפילו כהן לפי שלהצלתו מכוין. כפי רעו"ל אבל שלא בשעת רדיפה לא ובגמ' פריך שיעשה אומני מהו דתימא נעריה שהיה רודפו קא מדבר קמ"ל. אכן בלישנא בתרא דגמרא אמר רב פפא לא תימא בשעת רדיפה אין לאחר רדיפה לא אלא חפילו לאחר רדיפה נמי מ"ם נעריה הוא דקמדבר וכן פסק הרמב"ם ז"ל וגם הרמב"ן ז"ל והרא"ש ז"ל וכן במור כו' ש"י דיו"ד ובש"ע שם גס בספר הלבוש שם: הראיו"ן לבא בידי אדם. ביד פי"ב דהלכות מעשר סי' י"ז ובס"מ עשירי דהלכות משמא משכב ומזכב. ורוב הפוסקים הכשירו רועה כהן להעיד על הבכור בעוד שהוא ברשות ישראל והרמב"ם ז"ל פסק רועה כהן להעיד עליו כפי שכתבנו בספרנו ומהימני אפילו להכניס אלא רועה ישראל על בכור כהן כהן עיניו עמו סם בכסף משנה ובבית יוסף גיורא דעה כו' ש"ד: ר"ם אובר החשוד על הרבר לא דנו ולא מעידו. מאי דאיכא בין ת"ק לר"ם רעו"ל תפס בו סי' הרמב"ם ז"ל אבל רש"י ז"ל פי' איכא בינייהו דר' יהושע בן קפוחאי דתניא ר' יהושע בן קפוחאי אומר בכור גדל כהן לירך שנים מן השוק להעיד עליו פי' שנים כל שהן ואפילו כהנים [כו' עי' בהו"ס]. והוא' הימניו כתבו דת"ק מודה דשנים כהנים בעלמא מהימני דלוקא נדה היישיקן לגומלין אבל בתרי לא היישיקן לגומלין כיון שכתבנו עליו שעות שבתורה ומהימני אפילו להכניס ולר"ם אפילו ישראל לא מהימני ע"כ ורבי פליג בסופא דברייתא ארשב"ג וגם אר' יהושע בן קפוחאי ואמר אפילו עשרה וכן בני ביתו אין לאמיס להעיד אבל מן השוק עד אחד מהימני ולר' יהושע בן קפוחאי לירך שנים מן השוק כדלמריקן. ובטור יו"ד סי' ש"ג ש"ד ועיין בהשבות השב"א ז"ל סי' ס"ד וקצתו לשון בס"פ דלעיל: דך נאמן הכהן לומר הריאיתי בכור זה ובעל מוס הוא וכו'. בטור יו"ד סי' ע"ט ע"ד. והנה הכ"ר יוסף ז"ל ראינו בכור זה וכתב קן מאלתי וז"ע ע"כ. כפי רעו"ל ובלבד שיהיו לו עדים שלא חטלו בו השוחטו. אמר המלקט בן פי' רש"י ז"ל וכתבו חוס' חילוניות נראה לר"י דר"ל בשביל הכס שהתירו על ידו הוא שרריך להביא עדים לפיו שהוא לא חטלו ואו יתירו לו דודאי אין לירך שיצוא עדים לפניו כדמכח בגמרא ע"כ. עוד כפי רעו"ל שכתבנו חסודים לפיכך מוס וכו'. אמר המלקט פי' מפני שהוא לא בעלמא אבל אין חשודין לאכול קדשים תמימים בתוך מפני שהן כרת: שגמבית עינו וכו'. דהוי מומין מוכהקסן ולא תימא דהאי דיקס מומין מוכהקסן להדיש כמו דר' יוסי דל"ה אר' אר' דוקא נקט. והנה הרמב"ם ז"ל אפילו יש סם כ"ג אינו נעשה אלא על פי מומה: דן השוחט את הבכור ומברו וכו'. הרי"ף והרא"ש ז"ל ר"פ המוכר פירות וחוס' דפירקין ד' ל"ב וביד פ"ה דהלכות מ"ה סי' ע' ובפ"ג דהלכות בכורות סי' ס' ובפ"ו דהלכות מכירה סי' י"ב וצטור יו"ד סי' קי"ו וכו' ש"י ובח"מ סי' רנ"ד: מכורוהו לעו"ג או החילוהו לכלבים. נראה שגויה אבצר שהוא לשון זכר: ישלמו לו דמי השרפה. פי' אש"פ סהם מכרוהו ביוקר לפי שהוא מוכר שרפה מדעתו הרמב"ם ז"ל: וירדור להם את הדמים. בגמרא דברייתא חולק ר"ש בן אלעזר דלם מכר לו שרפה או נבלה וסקיגים ורמשים שהנפש קשה בהן יחזור להם כל הדמים דכל מה שאכלו אינו נהנה להם משעה שנודע להם ואם מכר להם דגרים שאין הנפש קשה בהן כנון בכורות פגלים ויין נכר ינכה להם מן הדמים והוא יטול קת ופרכין נבי בכור אמתי וטול קת לימא ליה ישראל לכהן שמכר מאי אפכידהך הלא אם היה הכשר בידך היה טעון קבורה כהרי הם שהשוו ומושי כנון דזבין ליה כהן בהחמ מקום המוס לשראל דלמור ליה כהן לישראל אם בידי הוה מחויבא ליה כמו שהוא ושרי לי כר' יהודה דלמור במתני' כפ' עד כמה דהשוחט את הבכור ואח"כ הראה את מומו ר' יהודה מתיר וטבליה נמי הוה מתקנינא ליה ואכלנא ליה ויין נכר נמי יטול קת משום דלא מוכר לו יין נכר גופיה אלא עירבו עם יין כשר ומכרו דל"ל אי אהדרתיה כיהני הוה נזכרנא ליה לעו"ג מוח מדמי יין נכר שבו כותיה דרשב"ג בספק בתרא דמסכת עבודה זרה:

פרק ו על אלו מומין וכו'. ביד עוף הפרק פ"ה דהלכות ביאת מקדש ובפ'

שני דהלכות איסורי מזבח ובפרק שני דהלכות בכורות ופי' ב' ג'. ובטור יו"ד סי' ע"ט: נפגמה אזנו מן החסודים. הוא החנוך ומפרש בת"כ נדר האמנאי על און ע"כ: אבל לא כן העור. כפי"ק דקדושין וגם בפירקין ד' כ"א נרטיקן יודן בר יהודה היה דורש אין רועים אלא במלתא וחכמים אומרים אין ענד עברי כהן נרע מפני שנגעש בעל מוס הא אין נרע בעוכה של און ופי' רש"י ז"ל במילתא אליה של און כבשר ולא בתנוק ע"כ וכן פי' בערוך הכחוס פי' אותו שלמטלה מן האון ע"כ. עוד פי' רש"י ז"ל שם היאך יעשה בעל מוס והתן נבי מומין נפגמה האזן מן הכחוס אבל לא מן העור אלא ודאי נלמדת מכאן שאין רועים אלא בגובה של און ע"כ. וכתבו חוס' חילוניות ז"ל מן החסודים כבשר תרי עשר כתיב גדל און ומתרגמין החסודם לאודל. וי"ם דגרסי סחוס והיא היא ע"כ. והרב בעל חוספות

ז"ם שכתב דלתיבא לחוס' שה"ל שרטיה לא ראה ההנה"ה שחוס' שדפוסו שהנה"ה שם גדל און מתרגמין החסודם ע"כ פי' כשני חתין ושני סמכין: בסדרה. כתבו שם בחוס' חילוניות אומר ר"י דבכל הני לא שייך הסוד אכר וכה דיקס בהמקין שדל ביה מומא דזקוקין שבעין ואמרי לה בניב שפתיס אהרס דלידכו לא הוי מומא ולדידן הוי מומא וה"ה ל"מ למקס כל הני דלא תשיבי כחוסר אכר ע"כ. ובגשבות הר"ר איסרין כ"ע פי' רמ"ד כתוב והיה דנפגמה אזנו מן החסוד נראה דחוס' הוא קשה במשמתו הדי ויש לו גובה קת מנפטיס בתוך האון וצאני האדם נמי יכר כך לכל כשר שהוא קת קשה וקת רך וזו נקרא סחוס גמו ראשי כנסף והסחוסין במשה פי' כי"ד זלנין ע"כ: בסדרה אע"פ שלא חסרה. ושיעור הכפיה כדי שהחנור בה נפרן כבדיקת הסכין. הגה"ה פי' רש"י ז"ל שחנור שתעכב: ניקבה מלא ברשינה. בגמרא דברייתא פליג עלה ר' יוסי כ"ר יהודה וקאמר כעעשה וקדובין דברייתא ליהוה שוין ובברייתא אחרת דמייתי בגמרא משמע דר' יוסי כ"ר יהודה ס"ל דלפילו ניקב במחוס דלא הוי כעעשה נעשה בעל מוס ומתוך בגמרא דלשחוס את הבכור בתוך קאמר לירך כעעשה שיש מומין הרבה בכבור שפוסלן אותו מליקרב לגבי מוצח ואין מכשירין אותו לישחט בתוך כדהקן כסוף פירקין אלו שאון שוחטין עליהם לא במקדש ולא במדינה וכו' לפסול מע"ג המוצח כלי שהוא נפסל וממתנין מלשוחטו עד שירחיב האקב כעעשה. ובגמרא בעא מיניה רב הושעיא מרב הונא רבה כרשינא העומדת או כרשינא הנכנסת ויואלה כריוח ופשיס ליה הכנסת ויואלה בעינן: איוורה היא יבשה וכו'. פי' אלו סרסות ד' מ"ו: ר' יוסי בן משולם אומר וכו'. חוס' ר"פ לולב הגזול. כסוף פי' רעו"ל אף כל מומין שנלנו ואינו חור. אמר המלקט ובגמרא פריך ואימא מה הפרס מפורש מומין שגמלין וקבל ממלכתו מהילך ומרתיא אף כל וכו' אלמא תנן נפגמה אזן מן הסחוס דהוי מוס והא אינו נפסל משמעה ומשני כל מוס רע דרבייה הוא פי' רש"י ז"ל ולא דרשינן ליה בכלל ופרס ע"כ. והדר פריך בגמרא אי הכי מומין שכתב נמי אלמא הן כסומך והפסימיות שנקרו נקרו אין נפגמה ונגממו לא ומשני בעיק מוס רע וליכא ופרכין אי הכי מוס טובר נמי אלמא הן אבל לא מן העור ומשני מוס טובר כגרא השחא מיפרק לא פרכין עילוייה פסלי המוקדשין דלתינא וכו' מישחט שחטין עילוייה בכור בתוך ואינעיה אימא א"כ הוא דישחט הבכור על בעל מוס עובר או פסולי המוקדשין נפדין פסח ועור נמי הוא אהני ליה דמבטע קבועים ולא עוברים ועיין בספר קרבן אהרן אכיליה פירקין כפרשת אמור פרשה ג' ופרק שלישי: ב רים של עין. בערוך ערך רם ס"א חרין של עין שניקב פירשו בגמרא הורא כרא דעניא והיינו עור של העין ע"כ: הרי בעיניו דק. מאלתי מוסק דוק ב"י עס חולס: שחור. וזו שקורין פרונילא שמשס מרליית העין כהא לו וכו': שאין טומין בלבן. דלאו שין הוא אלא שומן שנאמר ילא מחלב עיניו תרכב עיניא אהרי עיניו סתמא לא איקרי ומתי' ר' יוסי היא ור"ם פליג עליה בין לכן נכנס בסידי בין שחור נכנס בלבן מ"ו מוס דדריש דלשון חבלול דכל המגבל את העינים: שאין מוכין בלבן. עיין כמה שכתבתי כסוף פירקין: ג' ה"ו וכו' כז"ל. ופי' הרגמ"ם ז"ל חוורור סטריס אס יש בשחור לכן יש מפרשים קרום ע"כ: איוורה הוורור הקבוע כל שישוהה ששנים יום. גמרא מתני' ר' יהודה היא ור"ם פליג עליה דברייתא וס"ל לחוורור קבוע מ' יום ומיס קבועים שמיים יום. ואימא למילתי דר' מניא קן הני אמיניטם כפ' הערל ד' פ'. ועיין בפרק ז' פי' על העיר ד' ס"ד: ואלו הן החסודים הקבועים. כ' ז"ל: אבל לא ויבש עיני גשמים. כעט אתחנחא לירך לגורסו וכדפי' כנר רעו"ל. ופי' רש"י ז"ל על נשמים שדה בית הערל דכני לה גשמים: לא ויבש של שלחיים או אבל היבש וכו' כז"ל: דן חושו. בגמרא ואפילו בתלמוד הגמור ע"י הר"ר ז"ל אלמא כהני ז"ל כתוב חושוין ופי' הרמב"ם ז"ל כפי' ראשון חושויו החילונות שהן שני החושים הצולטין בגופו של חך קרוב לסיפוט כובע והן נראין לשון כעשה שפוחת בעל חי את פיו וחוטיו הפנימיות הן הסיקות והן הנה שקורא ר' הניא מתאזמות מפני שהן מזדונות וי"ל חסיו פניו ומתוהו פנימיות הסוחות עכ"ל ז"ל וכפירוש הוה האחרון נראה שפסק כפ' שני דהלכות איסורי מזבח וכן פי' בערוך. ובספר קרבן אהרן סוף פרשה ז' לפרשה אמור כתב שרבינו הלל ז"ל פירש לחיטין הס כמין שני חושיין שיש לבהמה במקום שנים משום דלית לה שנים כלפי חוץ ולהכי קרי להו החיטות שרואין מבחין כספוחת פיו לאכול ע"כ ועיין עוד שם. אבל רש"י ז"ל נראה דגריס חושוין ולא פירש בה דכר כאן אבל כפ' כל פסולי ד' ל"ה דלית לה מתני' החס פי' סס רש"י ז"ל חושוין החילונות ככי דעיני החילונות אהם שפטיס כנגד חושומו: שנפגמו. שיעל מהן חושו: שנפגמו. ומהתכו בחסין מלמעלה בשומק ולא חסרו כלסם הוי מוס הואיל ונראה. או חושיין הפנימיות שהשנים הגדולות קבועות בהן שנקרו לגמרי כדמפרש ואילו רב פפא הואיל ופי' פניו מיחוי אבל פנימה או גימור אינו יוכר בהן שהרי הוצאות כפס ע"כ. וכן פי' ז"ל בריס פירקין דליתיה נמי למתני' החס כדכתבינא ז"ל חושיין יעלובא. חילוניות שצאמנע הפס. שפגמו שחסרו מעט. שנגממו ברחוץ ולא חסרו אלא כעין סדק ע"כ. וכן נראה מן החוס' ז"ל דנרטיקן חושיין אבל הרגמ"ם ז"ל נראה דגריס כ"כ חושיין ופי' שיהם חגיביים החילונות והיי מוס משום דלא הוי כשהר דמתחוי כל אכיל ע"כ וקרוב הוא לפי' רחשו דהרמב"ם ז"ל. וחוטין שפגמו ושנגממו נפקי מחרוץ כו פי' רש"י ז"ל כר"פ דלקמן או מכל מוס רע דמהחס נקפא לן וכן העגל

שאינה מנעה לערקוב ודומיהם ואמרינן סתם קלטו וחיטין ליתגו כאלם דאלם אינו
מפרים פרסם ואין נוהגין בו מומין חיטין. דאלם ים לו שנים בכל החיטין וצבמה
הוא דלמן לה שנים למעלה וגרלמן החיטין ונספלת בנמחם ע"כ: והפנימיות שנעקרו.
פי' שוחטין עליהם ור' יהושע בן קפסאי פליגי בבדייתא דלמן שוחטין אלף על החיות
אלף פנימיות שנעקרו משם עיניהם לא שחטין אלף אלפסו מייסיל מע"ג המזבח ויחמין
שיפול בו מום אחר וישחטנו ור' הגמא בן אבטיגוס אומר אין נגטיחין על החיות כל
עיקר דלפילו מן המזבח לא כנסל. ופי' רנמ"ה ז"ל מן המחיות ולפיכך המחיות
גיים שחמדין לסוף הנחיים ולכתי קרי להו מחיות שיש לכל אחד שני עיקרין: א
אף לא את הבראיתא. פי' אף לא המחיות עצמן שנעקרו לא היו מום עכ"ל
ז"ל: ד' נפגם הוובן. אלף יסל לא היו מום דחור ליתמו וכן היה מעשה שנטלו
זאב וחור לאיתמו והקשו תוס' והרא"ש ז"ל אמאי חשיב ניסל חור לאיתמו ויתר
מנפגם הרי מני יכול ניסול לנפגם ומיהו ז"ל דני נפגם חתלה אין לו תקנה בנפילה
דלמן אי מום עובר כיון שלא היתה הפנימה מתרחקת אם לא יעל הוובן ע"כ. וכן
אם נפגם הכיס היו מום דלוי בגלי אלף זכרות ניד ענמו נפגם לא היו מום דלוי
בשאר ועוד למעלה ארוכה. ולא קרע כוס שהצויה צבוח וכתה הביצים והדר הפר
לכיס ושאריו הביצים כרותים זכים פליגתא בבדייתא אי היו מומין שנגלו כדמפרש
בגמרא: אבל לא מן הפרק. אם נפגם בין הפרקים מעלה ארוכה אם לא נחתך
כל הוובן אלף נפגם מע"ג או עריה של נקבה במוקדישין כ"ל: או שהיה ראש
הזנב מפציל עצם. כמו אשר פל וכן פי' רש"י ז"ל. והקשו תוס' ז"ל דגלמן
משנה ותלמוד הל"ן נקף ופירשו הם ז"ל שמפלי את העט לשים כמו מפולות דגני
קנייט שמפולות לבלן ולכלן. ובתוספתא מני קחני או שהיה רשף הוובן מפולן לני
ענמות ע"כ והוא פי' הרמב"ם ז"ל וכן פי' רש"י ז"ל בלשון שני: או שיש בשר בין
חוליא לחוליא וכו'. כ"ל: מלא אצבע. מפרש בגמרא בתוספתא דאצבע אחד
מד' בטמטל כל אדם בשני הדינו גודל: ד' עקבא אומר מושיבו על עכונו. כהנ
רש"י ז"ל משינו על עכונו גרסין בנף והכי אמרינן בעירובין בס' כולל מעשרין
אכחו או עכונו תן וכו' אלף תוס' חילוניות נהבו י"ם דגרסי הרננו ורש"י ז"ל הגיה
עכונו מהיהו לילך מעשרין ור' אומר כי אין לך להגיה לשמא ודאי במשנה גרסין
הרננו אלף בשם ברייתא שני עכונו ורש"י דקאמר התם עכונו תן מ"ג מניט שפ"ט
שניו בבדייתא רגיל לומר תן כמו עומות תן או אומות תן שניו שני במשנה
כלל ע"כ. והרמב"ם ז"ל ג"כ גרס הרננו בין בפי' המשנה בין ביד פ"ג מה' בכורות
וכן ג"כ בעל הערוך ז"ל הביאו בערך הרננו וכתב והו אכחו שכתוב בראש כול
מעשרין: מעשה שביעך וכו'. נראה דהיינו פרו של בית מנחם דמיתיה בגמרא
בבדייתא לפי פי' תוס' ז"ל וגם תוס' החילוניות. ובבדייתא אלף ר' עקיבא לר' ישמעאל
עד מתי אחה מכלה ממונה של ישראל אלף ר' ישמעאל עד מתי אחה מהכיל לישאל
קדשים צחן. וביד פ"ג בשם ברייתא שני עכונו ורש"י ז"ל ב' בעל חובי גרלים. פי' ואלו
פרשות ד' ג"ח. ודוקא חסר ויתר ביד אלף כנגל טרפה נמי הויה דכל היתר כנגל
דמי ותן בפי' בהמה המקשה בהמה שנחכו רגליה מן הארבעה ולמעלה פרשה שס
ישם לזמות הגדין וכן צבור ו"ד פי' ג"ה והוא שיהיה זה היתר מראש עט
התחתון ולמעלה ע"כ: ושרגליו קלושות. וכו קלטו האומר בתורה: והשחול
והבסול. ר"פ משילין והר"ף והרא"ש ז"ל ס"ם במה אשה ור"פ גיד הנשה: שחול
שנשמה ידכו פי' רש"י ז"ל וכגון דלא אישכול נביה דלי אישכול מינה טרפה נמי
היו ותוס' ז"ל מכה קבועה בקיאות פירשו בשמה כן היא מתחלת ברייתא דומיה
דכסול ע"כ: ד' אצבע כ"ל: לא שבענו את אלו. איה דגרסי אלף אלו והיא
גירסת רש"י ז"ל וז"ל לא שמענו אלף אלו שהוכרו למעלה ואלו הן השלשה שהוסף
אה שנגל עט וכו' רש"י ז"ל: שנגל עינו עובל בשל אדם. מוקי לה בגמרא
בשחור של עין פי' רש"י ז"ל דלא היינו אורחיה שיהא נגלל השחור עובל כשל אדם
אלף בית מושב השין הוובן והסירא ודאי עובל כשל אדם כמו שכתבתי במ"ג דה פ"ג
עט לר"י דתן החס המפלת מין בהמה חיה ועוף בין עמאלי בין פהורים אם זכר
תשב לומר והם נקבה תשב לנקבה דברי ר"מ והרמב"ם ז"ל פי' אפכל אוכמא אורחיה
למיו עובל כשל אדם כוליה תרין של עין לאו אורחיה ע"כ: ופי' דומה לשל חזיר.
בפ"ק דמלתיך ד' ג' ובגמרא אמר רב ספא לא תימא דבשין דומה לחזיר מכל וכל
אלף כיון שפחו עקומה למעלה כחזיר אע"פ שאינו חד כשל חזיר שהוא חד כשפור
והו עט פי' הרמב"ם ז"ל ושין ברש"י ז"ל. וצבור ו"ד פי' ש"ס ז"ל פיו דומה לשל
חזיר בזה שפחו העליונה ערפת על התחתונה על שתחתונה ערפת על העליונה היו
מום ואכילו אם אינו חד כשל חזיר היו מום ודוקא שיש צלוחו טרף עט אלף אם
אינו אלף בשר נוסף אינו מום ע"כ. ומצב עט כבדי שהוא פי' הרמב"ם ז"ל וכן
נראה מהרמב"ם ז"ל וכן פי' רש"י ז"ל בשם רבו אע"פ שהוא לא פי' כן ע"כ: רוב
הדבר. היינו אהו קת שאלו מודקן למקוחיו של מדבר ומתני' ר' יהודה היא
דמינה ואם שיעל רוב הלשון ר' יהודה אומר רוב המדבר של לשון. וקתה היה נראה
ני דלמי ר' יהודה הוא ר' יהודה הנשיא כדמוכה בפ"ק דקדושין ד' כ"ה: ד' ושלח
רש"י לחכמים. י"ם ושלח רש"י לחכמים וכן הוא במשנה בתלמוד אפי' המונה
ע"י הרב כנאל אשכנזי ז"ל וכן הגיה ר"מ ר"מ יוסוף ז"ל ובמדומה לי שהגיה און הגיה
שהיה פסולה וכתב בס"א מלאכה פסולה ובספר אחר מלאכה פסולה אך נדרסת פסולה
לא מלאכה ע"כ: ביום שהיא עצם אחד כום. ובתוס' חילוניות כתוב דבתוספתא

גרסי' אפכל בשמי חסיות וכו מום בתוספתא אחת אינו מום ע"כ. וכן נראה שספק
הרמב"ם ז"ל שם בהלכות ביאת מוקדש פ"ג: ר' רובינה בן אנטיגנוס. ים נוסין
אנטיגנוס בלי וי"ו בכל מקום שהוא מוחזק וכן ג"כ מלת אנטיגנוס נרסין אנטיגנוס
בלי וי"ו אחר הנון בכל מקום שהוא מוחזק: יבלת בעינו. העלו חוס' חילוניות
בשם ר' דגרסינן בגמרא אירי ואירי בשחור בין מחמי' דהכל דחשיב ליה מום בין
מחמי' דסוף פירקין דלא חשיב ליה מום ולא קשיא הא דלית ביה שיער היו מום
קבוע לשחוט עליו אלף לית ביה שיער אין שוחטין עליו אע"פ שהוא בתוך השחור של
השין דלוי מבלבל את השין כמו תלול ע"כ. וכן מוכח מתוס' שדפוס ומזכר
בפירוש רש"י שהוא פי' הרמב"ם ז"ל שהוא מדבר חפילו בלובן. וגירסת רש"י ז"ל
אירי ואירי בלכן הא דלית ביה שיער הא דלית ביה שיער ועיין בסוף פירקין שהבאתי
שם כל פי' רש"י ז"ל: ושנפרק עצמו שביפו. מלאכה מונה ושינפגם והיא גירסת
הרמב"ם ז"ל דכן פירש ושנפגם עלמו בשפיו לחיו ע"כ. ורש"י אשר דרבו להיות
נמשך צרוב אחר פי' רש"י ז"ל בהא לא פירש רש"י ז"ל כלל לא ושנפרק ולא ושנפגם
ולא ושנפסק אלף חסם עלמו בשפיו וכו' ומ"מ מתוך מה שפירש דלי חוטין נופיטו
אפילו כנגמו או נגממו משמע דלא גרים נפגם ומ"מ ושנפסק עטם ידו ועטם רגלו
ושנפסק עלמו שפיו ומסופקיה אם הוא טעות אכן גם הר"ר יוסף ז"ל הגישו כן
בין וסמ"ך וכתב ס"א ושנפסק בן ו"מ ע"כ: עינו אחת גדולה וכו'. פ"ק
דמלתיך ד' ג' והתם מפרש אלף אם היו שתיין גדולות או שתיין קטנות לא היו
מום משום דהתם טעמה הו' אי משום ברייתא יתירה או משום כחיותא יתירה
אלף הא לא חיימה ברייתא יתירה תריויהו צנו למיבדא אי מחמת כחיותא יתירה
תריויהו בשו מיכה אלף ודאי שני הוא והו' מומא ומשום הכי פסול ולא משמע שרע
שאר אחד גדול ממדור אלף בני אדם אפילו שתיין גדולות או שתיין קטנות תן
בפירקין דלקמן דלוי מום דכתיב איש איש מודע אהרן דבשין איש השוה צרעו של
אהרן פי' שיהא דומה לשאר בני אדם ע"כ. ופי' רנמ"ה ז"ל בגמרא ולא צמדה
כלומר דלא יהיב שיעורא לחזו גדולה כי היכי דיהיב לעין גדולה ולבינה גדולה ע"כ.
פי' דבריו ז"ל שהרי ביאר בבדייתא בגמרא עין ובינה עין כנגל וכאוו. ובינה כמו
שכתוב בסמוך בס"ד: ולא הודו לו חכמים. בגמרא בשי ורבין דלא הודו לו
בצינים עד כמה הוה האחת קטנה מחברתה והיו מומא ומשני הוה אחריס אומרים
עד פחות מפיסול אלף אי הוה כפול כשרה כן פירשו סוגיית הגמרא רש"י והרמב"ם
ז"ל. אלף הרמב"ם ז"ל נראה שמפרש ורבין דלפניו עליה דתנא דמתני' דהיינו ר"ח
בן אבטיגוס צאנו אחת גדולה ואחת קטנה עד כמה הוה האין האחת קטנה מחברתה
והא עט ומשני הוה אחריס אומרים אפי' אינה לשייה אלף כפול כשרה חסו שכתב
הרמב"ם ז"ל ולדעת חכמים אפילו אינו אחת כפול כשרה: י"א לערקוב. הרא"ש
ז"ל נראה דגרים ערקוב צמ"ס וכמו שכתבתי בפ"ד דתמיד: כל מרבית העגלים
כו' וכו'. פי' הרמב"ם ז"ל שר"ל דלוי מום לפי שגדלים לאחד מכלן דדריהם אחת
ע"כ: על אלו שומין שוחטין את הבור. אע"ג דתן גרים פירקין על אלו
מומין שוחטין את הבכור הדר תייה הכל משום דתן שלשה הוסף וכו' ואמרו לו לא
שמענו אלף אלו הדר וכליניהו לומר שאף על אלו מומין שוחטין כפ"ל רש"י ז"ל. אמר
המלקט כן פי' הרמב"ם ז"ל ח"ל מה שפול הלשון ואמר על אלו מומין שוחטין את
הבכור אע"פ שאמר בתחלת הפרק על אלו מומין היה כדי לכלול גם המומין שלשה
הסוסים. וקשיא לי שכן הגמרא מוכח שבה לכלול גם דברי ר' חנינה בן גמליאל
ודברי ר' חנינה בן אבטיגוס דהכי מסיק בגמרא אלף אידי דתנא שלשה הוסף
עליהן ואמרו לו לא שמענו אלף אלו והדר קמי ואתי דיהודאי שאינם סתמא אלף
יהודאי קאמרי להו עון ר' חנינה בן גמליאל וד' חנינה בן אבטיגוס להכי הדר ותמי
אכולהו על אלו מומין לכלול גם אותם ולסתום כמותם דלכמה כותייהו והרמב"ם ז"ל
עלמו פסק כר"ח בן גמליאל בפירושו למשנה וכן פסק כדברי שיהם למי שדיקדק יפה
בהלכות ביאת מוקדש ובהלכות איסורי מוצה כמו שכתבתי במ"ג בס"ד. ור"כ קשה
אמאי לא קאמר שבה לכלול גם דבריהם. ולרש"י ז"ל שיהא ודאי בגמרא וגם ראה פי'
רש"י ז"ל קשה יותר כי להרמב"ם ז"ל נוכל לומר ריש מילתא נקט והוה כמו וכו' אי
נמי לרבותא נקט שבה לכלול שלשה שהוסף אע"פ שאמרו לו לא שמענו וכו' דברי
ר"ח בן גמליאל ודברי ר"ח בן אבטיגוס. ועוד קשיא לע"ל במה שכתב מהרי"ק ז"ל
בפי' שני דהלכות איסורי מוצה על צבא דעיני אחת גדולה דנמשנת ר"ח בן אבטיגוס
ח"ל ומשמע דעיני אחת גדולה כשל עגל וכו' רבין קאמרי לה והכי משמע בביא
בבורות ופי' פסק רבינו ז"ל בן עכ"ל ז"ל משמע מתוך דבריו ז"ל דלי לאו דרבין
קאמרי לה לך הוה פסקי כר' חנינה בן אבטיגוס והא דבגמרא הביא תלמי דברי ר'
חנינה את שינבל בשניו וכדמוקי לה בגמרא בינבל שיהא אפילו בלובן השין אם יש בה
שיער ובגירסת רש"י ז"ל וכדכתבין לעיל וגם בפ"ו דהלכות ביאת מוקדש ספק כסוף
דברי ר"ח בן אבטיגוס במה שכתב כל עטם שנגלו שחרץ בו חרץ ה"ו מום ומסרי"ק
ז"ל עלמו הוה מקום לרין זה ח"ל כל עטם שנגלו וכו' במשנה שם שנגמם עטם ידו
ועטם רגלו ע"כ. ואין דברים אלו נמאליס רק דבברי ר"ח בן אבטיגוס ודברי ר"ח
בן גמליאל גם כן הביאם הרמב"ם ז"ל בהדיא בפ' שני דהלכות איסורי מוצה ור"כ
מאי ולפי' פסק רבינו בן דקאמר מהרי"ק ז"ל מנגד השואר שהקטנו לעיל שראוי
לסבוק כמותם מהאחר הדר תנא וחס' לן כותייהו במה שחזר לנשת בסוף דבריו ע"ל
אלו מומי שות' את הבכור כדמוכה בגמרא וכדכתבין ועוד שממה שכתבתי במתני'
דלמי

וכן הוא בראש"ל ו'ל וכן הוא ג"כ בגמרא ר"ס בשמה הנקשה וכן הוא ג"כ בהרמב"ם
 ז"ל בהלכות נחלות פ' שני סימן י' וכן פ' בת וכו'. לטון רעז"ל עד ולענין כהן
 לאו פטר רחם הוא אמר המלקט פי' הולד האחרון. ובלשון רש"י ז"ל כחזו ולענין
 כהן פטר רחם הוא פי' וקאי אראשון והכל אחד: והרמב"ם במין בהמה וכו' פי'
 המשלח ד' כ"ג. ויראה לע"ד דלע"ג דהתם איכא מאן דס"ל דהבא אחר הני לאו בני
 נחלה נינהו משום דמפלת מין בהמה היה ועיף לא חיי ואיכא מאן דדחי לנעולם חיי
 וטעמא דלאו בני נחלה נינהו משום דכתיב ראשית אונזי מן שלבו דוה עליו יאל זה שאין
 לבו דוה עליו מ"מ נראה דלד"ל ר"מ לפעמים דלענין סומאח לידה ר"מ מטמא במתני'
 דהתם דלם זכר תשב לזכר ואם נקבה תשב לנקבה להשיב ולד וההכמים נמי לפעמייהו
 וסבורה דכל שאין בו מזורת אדם אינו ולד אלא דמוכה מצרייתא דליהא התם בגמרא
 לפי גירסת רש"י והרמב"ם ז"ל מסיק דלר"מ לא תשיב ולד ולרבינן תשיב ולד הפך
 ממשמעות המשנה וכמו שפי' שם רעז"ל וגם הרמב"ם ז"ל כתב שם ואפילו שהיה
 נראה מולדת המשנה שר"ג הוא המחמר והכמים הם המקילים אך אמנם נחבאר מהכרחה
 בחוספתא מה שזכרתי לך עכ"ל ז"ל: והמפלת סנדל. עיין כמה שכתבתי בזהם ספר
 המפלת סי' ד': והריוצא מיוחדת. פלוגתא דלמוראוי היא בפי' המפלת דר' יוחנן סב'
 התם דלפניו מחותף הראש פומר תוס' אהל רעז"ל העתיק פי' רש"י: ונשא אשה
 ששכבר ילדה או ילדה עודה וכו'. כך מלאתי מונה וכן הוא בפי' הרמב"ם ז"ל
 ובגמרא פריך מתני' לר' יוחנן דלמור היו לו בניות אין לו בטר לנחלה דהא קתי
 הכא עודה נכרית ותגזירה ומשבתא לישראל ילדה ולדה בטר לנחלה ואינו בטר
 לכהן היא משבתא לישראל ילדה דקתי ממאן אלימא לישראל שלם היו לו בנים מאי
 אריא גזירה וטעמה דמשמע משום הכי או בטר לנחלה דלוחם בנים שהיו לה בניות
 לא חשיבי אפילו בת ישראל בניים הראשונים חסובים בנים היו להי בטר לנחלה
 דהא בלב תליא מילתא ולא כהא אלא לאו האי ילדה משבתא לישראל לאו אמי שלם
 היו לו בנים מהדר אלא מילתא בנשי נפשה היא דקאמר גזירה שהיו לה בנים בניותה
 ותגזירה עם בעלה נולדה משבתא לישראל או בטר לנחלה ותגזירה דר' יוחנן
 ומשני לעולם לישראל שלם היו לו בנים ואינו בטר לכהן אינעריכא ליה לאפוקי מדר'
 וסו' הגלילי דלמור בטר לנחלה ולכהן שנאמר פטר רחם בישראל עד שיפטר רחם
 מישעריא קמ"ל דלא ורביא ברייתא דמייהי בגמרא דקתי סו' לו בנים גזירות תרוייהו
 יפ לו בטר לנחלה מוקמינן לה בגמרא אלויה דר' יוסי הגלילי דאמר עד שיפטר רחם
 מישראל ולין' העל מנה דידה כי היכי דלגבה לא חשיבי בנים ראשונים והוי האי
 פטר רחם דכתיב בישראל לגביה נמי לא חשיבי ראשונים והוי האי ראשית אונזי:
 בתגזירה מעוברת. בטר לכהן ולא מלי למימר אפילו מנה נברא ללא מנה
 לאשתעתי דילא בדיה דהיינו אביו שהיה גוי דלא ליהא ליינא משום דעו"ג לית
 ליה חיים ואין זה בא מכה דקטן שנוול דמי הכי מפרש לה בגמרא: ילדה היא
 ובהגת קמ"ל דלא ורביא אמיא נקט אשה בגמרא דלפניו שתי נשים מצטרות תרוייהו
 בטר לכהן ולא לנחלה הראש"ל ז"ל. והרמב"ם ז"ל כתב וז"ל מה שאמר כהנת ולויה
 נהודיעך שכהנת ולויה אפילו היתה מעוברת מישראל שבנה פטור מממש שלשים שנאמר
 רחם צבי ישראל בפטר רחם תלה רחמא ע"כ: ילדה היא ובהגת היא ולויה
 וכו'. פי' ומהינן שני אדם אחד ומסו' הכי אינו בטר לנחלה אהל לוקח כפשוטו
 דליו של שני בני אדם אפילו כפשוטו אינו לוקח. התם הר"ם אונזא ז"ל: או
 היא ואשה ששכבר ילדה. ואין ידוע אי זה צנה בטר לכהן ורבותא קני"ל
 דבעלה של מצבת חייב וכו': וכן פי' שלא שהיתה וכו'. הוא בטר לכהן
 וכו'. לטון רעז"ל עד סוף. אמר המלקט ובגמרא פריך וליכתבו הרשאה
 להדדי דהא מוקמינן למתני' בשלש הרשאה כאשר פירשו לקמן רעז"ל סי' ה'
 ומשני הוכרו ולבסוף נתערבו כגון שתי נשים של שני אנשים שהוכרו ולבסוף נתערבו
 כוחבין הרשאה זה לזה לא הוכרו אין כוחבין הרשאה זה לזה ומתני' נמי בבלא
 הוכרו משום דמשולם זה טוע איום. בטר ולא זכה אחד מהן בחלק בבורה:
 איוהו בטר לנחלה ולכהן. ביד פי' דלהלכות בכורים סי' י"ג ז"ל ע"ו ופ'
 שני דלהלכות נחלות סי' פ' י"ג ז"ל ובטר דוב פירקין אימיה בורה דעה סי' ט"ה
 ובת"מ סי' רע"ו. ובהוב שם בספר הלכות סע' ה' ז"ל הבכורה בלב הליה רחמנא
 ולא כהא כדכתיב כי היא ראשית אונזי לו משפט הבכורה והאי לו אהל קאי לומר לו
 משפט הבכורה ולא לה לפרך אם אין לזכר בנים ונשא אשה אפילו יש לה כבר אמנה
 בנים מאיש אחר וילדה לו הוא בטר לנחלה לוח לו פי' שנים ע"כ: ב שניהם אינם
 בכור. ראשון לא היו בטר לנחלה וילדו שנין משמע דרך לידה שני נמי לא יונה
 כן פי' רש"י ז"ל. אהל תוס' ז"ל פירשו דגמרא לידה לידה משום פי' תרשי וילדה
 זכר מה שהיא אינה יושבת ימי סומאח וימי טערה עד שהלך ממקום שהיא מורעת
 אף לידה דהכא נמי לא הוי בטר לנחלה עד שהלך ממקום שהיא מורעת. ור"ם
 דהכא לפעמים כדאמר' בגמרא בשמון דמרביי התם יולא דוקן מתלך דיושבין עליו
 ימי סומאח הלך בני וילדו לו נמי לידה מעליה חשיב ליה דגמרא מהתם ע"כ. ואיזה
 למילתיה דר"ם בתי"ב דהא פרשה כי תוריע: אדושי לחבש סלע"ע. דס"ל בטר
 לזכר אחד כגון האי שדיו בטר לחתמה הוי בטר. וא"ת מהאי שטעמא דהוי
 [כדי עיי' חו"ס]. וביד שם פי' ו"ה וס נפל טעות דבדרי כבס משנה
 סבורה עליה בסי"פ שני דכורות וכו' עקיבא והוא עמו על מתני' דלעיל דבספ"ב
 דמתניא לענין בטר בהמה הורה בהלכות בכורות פי' שני סי' ד' שהיא בכורות ספ"ב

וכר עקיבא: ג' פי שלא בכרה אשתו וכו'. עד מה הן בחזק שלשים יום שם
 בהלכות בכורים פי"א מכו' כ' עד סוף הפרק ושם כתב מה האב בין בחזק שלשים
 יום בין אחר שלשים יום אהל כאן בפי' המשנה פי' מה האב לאחר שלשים יום כדמשמע
 פסקא דגמרא וכבר נתן טעם לדבר למה חזר בו שם בכסף משנה וגם בביט יוסף י"ד
 סי' ט"ה: אם נהנו. פירוש הייבין ליתן ואם לא נתנו פטורין ונקט אם נתנו משום
 ואם לאו דר"ל אם לא נתנו הו' לכתחלה חייבין ליתן. תוס' חילומות: ר' יהודה
 אומר בתחייבו הנכסים. ז"ע קשה אמאי קתני הכא ולקמן גבי אחת בכרה ואחת לא
 בכרה פלוגתא דר"מ ור' יהודה ושמא ז"ל דלוי תני קמיתא ה"ל בהאי חזקא דקאמר
 דלאחר שהלכו פטורים ור' יהודה אמר נתחייבו הנכסים וימתו כל אחד שני אקשים
 והני משום דלוי תרי מהלך אהל בסיפא לחד מהלך אימא הך ללא בכרה שניה טפי
 ויפן תרתי והללו חמש פלגים ויפטר הכהן ואי אשמועינן בסיפא ה"ל משום לחד
 מהלך אהל בקמיתא דתרי מהלך הויא דשני טפי הוי בטר להך. לרבי וכן לרבי
 לומר בפי' שני דעניד לרבותא מתרי בלבו קמיתא ולא עניד לרבותא מצרייתא תוס'
 חילומות. ז"ע אף ה"ל לסי' ז"ל כל הריכותא שהשתקתי מן ההלמוד לעיל פי' שני
 סי' ז': ד' זכר ונקבה או שני זכרים ונקבה. ה"ל בכל הספרי כתיב יד או
 שני ורש"י ז"ל גרים אי שני ביד וכמו שהעתיק ר"ע ז"ל: אחת בכרה וכו' זכר
 ונקבה אין כאן לכהן כלום. הרמב"ם ז"ל בספ"א דהלכות בכורים העתיק זכר
 ונקבה או שני זכרים ונקבה אין כאן לכהן כלום בסיפא דלחת בכרה ואחת שלם
 בכרה של שני אשכים כתב בלבו זכר ונקבה אין כאן לכהן כלום. שאם ילדו שני זכרים
 ונקבה זה שלם בכרה אשכז פסק שם שיתן חמש פלגים לכהן ותלוי בקניית הנמרה
 שהכתוב בסוף ד' ובראש"ל ז"ל בסיפא שם דעוד מהר"ק ז"ל ורבינו גורם
 בחמה גביהם הראש"ל ז"ל. [דהנה"ה פי' בסיפא חזקא דכסף מדין חולק עמו].
 ומפרש דהא דתני רב הווא שני זכרים ונקבה אין כאן לכהן כלום ארישא קאי דוקא
 וגרים בגמרא כיון דבאיש אחד ושהי נשוי משכחת לה ובשני אנשים לא משכחת לה לא
 מתני ליה ומפרש וכו' וע"ה. ועוד כתב גירסא אחרת בשם הר"ם קורקוס
 ז"ל אליבא דהרמב"ם ז"ל ע"ש: ד' שתי נשים של שני אנשים שלא בברו. גמ'
 הני רב הווא שתי נשים של שני אנשים שלם בכרו וילדו שני זכרים ונקבה במחובה
 אחת אין כאן לכהן כלום ולע"ז דחד כוי ונפך דלם היתה ילדה שני זכרים
 האחד בטר ואם זכר ונקבה ילדה נמאלת מצבתה יולדת זכר לבדו והוא בטר ונפ"ה
 אין כאן לכהן כלום דכל חד וחד מדתי ליה שמה אחתי ילדה נקבה ואפילו הבן אינו
 חייב לפדות את עלמו דלמור לו שמה אין אינו בטר אלא חזרי והנא דידן כיון דשני
 האנשים הוא דמשכחת לה בלתי אחד ובשני נשים לא משכחת לה דכיון דלואי חד בטר
 איחתיבו ליה חמש פלגים לכהן להכי לא תני ליה דכל הפך דתקן הכא אין כאן לכהן
 כלום שוין בין איש אחד ושהי נשוי בין בשתי נשים של שני אנשים: מת אחד מהם
 וה"מ שכתב אחד מהם הרשאה לחברו וזכר בעל הרשאה וחתמו מ"ל אם שני מהם
 החור לי את שני ואם של חזרי מת החור לי את שלו שהרי יש לי הרשאה ובגמרא
 פריך והא אמרי נהרדעה לא כתבין הרשאה אמלטנא ומשני ה"מ הווא דכפרים
 לזה למלוה חו' לא כתב מלוה הרשאה עליהו דוראי מוחי ככקרא אהל הווא ללא
 כפרים כתבין. ואיזה להאי בלא דמת אחד מהם בתוס' פי' שבעת העדות דף ל"ג
 ד' יחזור. דנפל הוי כן פי' רש"י ז"ל וכתבו תוס' ז"ל ובתוס' פי' כן דלפניו יום לן
 ביה דכלו לו הדשוין בן חדש הלה רחמא ע"כ: ז"ל הבן בתוך שלשים יום. בגמרא
 תוס' פי' הקומץ רבא ד' ל"ז: לאחד שלשים יום אע"פ שלא נתן יתן. בגמרא
 ד' י"א ע"כ בשי מנלן דחייב ליתן לאחר מיתה ומפרש רב דימי א"ר יונתן דלמור
 קרא וכל בטר בניך תפדה ולא יראו פני ריקס מה עולת ראייה יורשין חייבין דחובה
 היא ובני עולת חובה תקן בסי"פ שני דמסכת קידוש השם שהביאה משאנה ומשה יצאו
 יורשין עולתה ואף כאן יורשין חייבין לאחר מיתה האב והבן דהוה מחוייבין ומהו
 ור"ם בן לקיס מיהי בג"ם ערך ערך מערכין דכתיב הכא ופדיו מן חמש תפדה
 בערכך ותקן התם נמי בג"ם שני דמסכת קידוש השם שהביאה משאנה ומשה יצאו
 מישראל ואפילו מת נתחייבו יורשין והכא נמי כי מת לאחר שלשים מחייב האב
 בפדיונו. וכתבו תוס' ז"ל בסי"פ ע"פ אמרינן דלבי הבן מנכר שהיו יום לספק הכא
 כיון שמת לא מנכר שהיינו לנפריה קא מדכר או שמה מ"מ מנכר מכיון דחובה
 לקיים המלצה ע"כ: מת ביום שלשים. פי' ר"ל דמילה ד' קל"ה: ביום שלפניו.
 פי' דיו כאלו מת ביום שלפני היום הכהן כי עדין נפל הוא ה"ר יהוסף ז"ל: ר'
 עקיבא אומר אם נתן לא ישרו ואם לא נתן לא יתן. וא"ת כיון דלם לא נתן
 לא יתן השתא נמי כשנתן לבוי כקתו בתן דאמרינן בפי' שני אוחזין דמזויאין מידו
 וי"ל כיון דמתחלה כיתן לו בחורת מתנתו כהונה אע"פ שאח"כ נתגלה האם לא נפל
 לא היה ראוי לטלו מספק לא אמרינן מזויאין מידו תוס' ז"ל. ומפרש בגמרא שמה
 דר' עקיבא דמזויאין דלמיכתב ומעלה גבי ערפין למילף משנת ששים כלמסא ממנו
 להחמיר ואף שנת חמש ושתי עשרים כלמסא ממנו אע"ג דלהקל וכתבן בספ"ל
 דמסכת ערפין והה"ל לענין בן חדש דיום שלשים כלמסא ממנו אע"ג דלהקל ללא גמר
 חדש ערפין ומדבר ללא יאל לו ערך עד לאחר שלשים משום דמספקא ליה אי אמרינן
 דהוה ערפין ומדבר כיון שני חתומים הבאים לאחד ואין מלמדין על פדיון הבן או
 דילמא דבי אמרינן דשני חתומים אין מלמדין ה"מ לעלמא ללא משתעי מככור ומערכין
 כמו אי הוה כתיב חדש במידי אחרינא אהל לנפשייהו כגון בכורי דורות מנכורי מדבר

ליתן בולם פטורים. פי' אפי' אותם שפטים ואין לרד' לומר אותן שצחוק. ואיזה צפ"ק דב"מ ד' ו' וגם הם הנורא כוון פטורים ולא ראינו בנפירות מי שגורם הרי אלו פטורין או הרי הן פטורין רק הרמב"ם ז"ל. ואיזה נ"כ בזה"פ ר"ל דמילה ר' קל"ו. וז"ל המפרש ז"ל שדפוס מן המטותין מזהותם שגבר עברו בפתח תחת השבט והע"ט שטיין אינם מעשרין וכיון שגמגו וחזר אחד מהם וקפץ ליתן הדיר דהמטותין הויין פטורין בזמנין הראוי כדמפגש בגמרא ומשום דלין ידוע ליהוה הפסוק לכך כל מה שצדיר פטורין ע"כ. וז"ל הרמב"ם ז"ל קפץ אחד מן המטותין לחוך אלו שלא נמנו עדיין כולן פטורין והגבו קרו מטותין מאחד ועד ע' קודם שילא העשירי והני מטותין פטורין אפי"ג דמת עשירי נדיר משום מנין הראוי דבשעה י"לאו הם עדיין היה עשירי חי והיה ראוי להטלים המטותין וכן כל מקום שמשתייר צדיר כדי להטלים למתן אותם שילאו קרי לאותם שילאו מנין הראוי ומש"ה קפץ אחד מן המטותין וכו' כולן פטורין דמטותין שילאו כשגרו בזמנין הראוי וכי קפץ ליתון הוה נכלוה ספק מטותין עכ"ל ז"ל. ובגמרא נפקא לן מקרא דמנין הראוי פטור דאמר קרא יעקב ולא שכר עבר אי דעשר עולמיהו לריבא למימר אלא לאו דאיפסרו לכו בזמנין הראוי דבשעה שגבר ראו להעשר שגבר מאלו הנפטר במתני' הראוי וקא ממעט ליה קרא דשוב לא יעשר: ¶ יצאו וכו'. פי' הרמב"ם ז"ל אמר שאם ילאו שנים ראשונים מן הדיר מונה אהם כולם שנים שנים ויהיה הונן העשירי מעשר וכן אכילו מנהן שלשה בלשה או ד' ד' יהא הכלל העשירי מעשר ואם לא מנהן שנים שנים אלא הכיטם שילאו ראשונה אחד וילא הטלים ואחר עליו שנים לפי שהוא יולא בפעם השני וברי הוא הולך ומונה כן יהיה התשיעי ועשירי במטותין מקולקלים לפי שמי שאמר עליו תשיעי הוא עשירי על האמת לפי ששנים ילאו ראשונה וזה שאמר עליו עשירי הוא י"א עכ"ל ז"ל משמע מהוך פירוש ז"ל דנרטי במתני' הראוי הוא צדפוס מונה אותם שנים שנים. אבל רש"י ז"ל משמע דנרים מונה אותם כנים שכחז מונה אותם בשנים באלו ילאו זה אחר זה ע"כ וכל פירושו למשנתו שכתבתי זה הוא הפירוש שבעיקר רע"ז נבי מקולקלים והוא קרוב לפירוש המפרש שדפוס. וגם הרמב"ם ז"ל משמע נמי דנרים הכי וז"ל מנאס אחד לזאוס שנים: הרשעי' וד' ישרי סוקולקלים. דתשיעי הוי עשירי ועשירי הוי אחד עשר ושלמים ומעשר מעורבים זה בזה ואין נאכנין במומן שלמים אית מניהו חיה וסוק לכהניס ומעשר לין ממנו חיה וסוק לכהניס אלא לימורים למונח ואי יהיב מניה חיה וסוק לכהניס קא מייחי קדשים לבית הכסול דשמה כהניס לא היו מטותין לאלו מפני שיש להם קדשים אחרים ומשירין אותן חוץ למונח ומנאו בלין לבית הכסול דהא חיה וסוק דמעשר ודאי חיי לישאל הלכך לית ביה הקנה אלא שיהיה ידוע עד שיסתאבו ויפדה האחד של שלמים במעות ואח"כ נאכלים כולם לישאל עכ"ל ז"ל. ורע"ז משמע קתא שפול עשות סופר או עשות דפוס צדיריו דלי לא תימא הכי לא ריבית ספיה ולא ספיה ריבית. והוב' ז"ל נ"כ משמע מני דנרטי כנרטי דרש"י ז"ל מונה אותם שנים וז"ל פי' רש"י ז"ל ילאו שנים כהחד מונה אותם שנים ואם מנאס אחד ועל ידי כך קרא העשירי למנין בהמות תשיעי והאחד עשר עשירי תשיעי ועשירי מקולקלים וע"ז דבסמוך אמרינן קרא לעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי עשירי מעשר וי"א שלמים הלא מקולקלים משום דמנה אחד השנים שילאו כהחד דמסקפא לן אס נשנין כהחד ע"ז שנגאס אחד או לא ואפילו למ"ד בגמרא עשירי למנין בהמות קדוש דמה דילאו כהחד שנים ומנאס אחד משוי ליה כפיקא ואוהו הקרוי תשיעי הוי ספק תשיעי ספק עשירי והקרוי עשירי הוי ספק עשירי ספק אחד עשר והוה מקולקלין וירשו עד שיסתאבו ויבאו בדמי היפה שבהן שלמים ויאכלו במומן לבעלים ובקונטרס כי צענין אחר עכ"ל ז"ל. וכתב הר"ר יוסף ז"ל הלא קאמר מקולקלין כי אי אפשר להקריב סוב אחד יחס כיון בלין ידוע ליהוה עשירי שזרקו דמו מתנה אחת אבל ליתן קאמר שלשתן מקודשין כי הרי אפשר להקריבין ע"כ: יצאו תשיעי ועשירי בגמרא תשיעי ועשירי מקולקלים. אפילו בהלמוד המונח ע"י הר"ר בנאלל שאכתי

ז"ל לא מלאחי זו הכהן וכן רש"י ז"ל לא הכיפה צפי' משנתו אצל הרמב"ם ז"ל נראה דנרים לה ח"ל וכן אם ילא תשיעי ועשירי כאלה ואמר עליהם עשירי הרי שנים מקולקלים וכו'. ובגמרא גרסינן הני חדא ילאו שנים בעשירי ידעו ותניא איך יקרב ותניא איך ימותו לא קשיא הא דהני ידעו רבנן הוא דאמרי לין מביאין קדשים לבית הכסול והא דתני יקרב ר"ג הוא דס"ל מביאין קדשים לבית הכסול והא דתני ימותו ר' יהודה דמתני' היא דאמר טעות מעשר המורה היא וקצבר ר' יהודה המורה מעשר מתה והתן אמרו משום ר"מ אילו היה המורה לא היה קרב מכלל דר' יהודה סבר קרב ובי תימא וכו' ועוד הניא וכו' ובמסקנא תריץ לה לאה דקהני ימותו דמשמע בזמן כהם עסקינן ומשום תקלה דלימא אחי ביה לודי גיזה ועבודה לא לישומס ולאכלס בלא מוס הלכך כוסמן לכיפה וימותו סם מלאהיס. והר"ם ז"ל בתוספותיו נרים במתני' ילאו שנים בתשיעי תשיעי ועשירי מקולקלין וז"ל ילאו שנים בתשיעי תשיעי ועשירי מקולקלין ומפרש רבא בגמרא מאי קלקלין דאס קראס תשיעי עשירי וחולין מעורבין זה בזה ואם קראס עשירי עשירי ותשיעי מעורבין זה בזה. וז"ל דנרטינן נמי במתני' ילאו שנים בעשירי עשירי ואחד עשר מקולקלין והא נמי מפרש רבא בגמרא וכל הכפריס כהוב מהני' ילאו שנים בעשירי הני חדא ידעו ותני דהא יקרב ותניא איך ימותו והני כבייתות אמתי' קיימא ואין לומר דשבוס הוא דנרטינן מתני' אלא אמר מר ים לנרוס ועל דברי רבא קאי דלא הוה אמר הני חדא על דברי אמורא אלא ודאי אמתי' הוא ופירשה רבא והא דקבע הלמודא מילתיה דרבא בתי' מתני' דקרא לתשיעי עשירי משום דבעי לפרושי צרישא בין תשיעי וי"א עכ"ל ז"ל בהוספותיו הטוב לענין משנתו. ופי' רש"י ז"ל עשירי וחולין מעורבין זה בזה הלכך ידעו והגוזו והעובד כהן איתו ליקרא לזימור בשל חולין עבד. עשירי ותשיעי מעורבין זה בזה ושהיה ידעו והגוזו והעובד כהן ליקרא דשנים קדושים ע"כ: קרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולי"א עשירי וכו'. פי' מי שהזימורו ל' נ' ובפ' האוס מקדש ד' י"א וצירוףתי פי' ג"ס דמיר: שלשתן סוקולקלין. ולא קמיירי בנתערבו ומתני' דלא כר"א בר"ם דאמר לעולם אין אחד עשר מקודש עד שיסתוק בתשיעי שאלו קראו עשירי לא להו' אחד עשר קדוש משום דשני עשיות של מעשר אינם קדושים דנטינן עשותו מיוחדת בעשירי עלונו שהוא מיוחד ובסוקולא לעשירי תשיעי וז"ל עשירי ליכא אלא עשיות אחד דילא דעשירי תשיעי לא הוי עשיות משום דלעשירי מאלו קדוש וס"ל כר' יהודה דמתני' דעשות מעשר המורה הויה וס"ל נמי לכבוס דאמר בפ"ק דהמורה דלין מימר והוזר ומימר כלומר כיון שהמיר על הכהנה פסם אחת סוב אינה חוספת עוד המורה פסם אחרת והכל נמי אין שתי עשיות למעשר. בפ' רע"ז שלשתן מקודשין דכתוב וכל מעשר צבר לרבות תשיעי וי"א יכול שאני מרבה אף שמיני וצביעי'. אמר המלקט לטון הכייתא בגמרא אף שמיני ושנים עשר: אמרו בשו"ם ר"ם וכו'. גרסינן בסוף גמרא דהוריות מתני' ליה רבי לר"ם צריה אחרים אומרים אלו היה המורה לא היה קרב אמר לו מי הם הללו שמיניהם אנו שותים וסמותם גם אין אנו מוכירין א"ל בני אדם שנקשו לעקור כבודך וכבוד אביך א"ל גם אהבתם גם שאתם גם קנאתם כבר אבדה א"ל האויב חמו מרבות לנאח דמשמע אפי"ם שכבר מתו חרבות לנאח ואין יפה להוכיחם א"ל ה"מ היכא דלהו מעשיהו רבנן לא אהבו מעשיהו הדר אחני ליה אמרו משום ר"מ אילו היה המורה לא היה קרב. ואמר רבא אפילו רבי דענוהנה הוא הכא לא נהג ענוהנהא יתירס דהא לא רצה לומר דאמר ר' מאיר אלא אמרו משום ר"מ ע"כ: לא היה קרב. פי' אלא מתה כן פי' הרמב"ם ז"ל דעת ר"מ אבל בהמורה בפ"ג תנן דתמורת מעשר אינה קרינה אלא נאכלת במומה לבעלים ועיין הכא בגמרא. והלכה כר' יהודה: זה הכלל כל שלא נעקר וכו'. מפרש בגמרא זה הכלל לאחוי ילא עשירי ולא דבר וקרא לאחד עשר עשירי דודאי לא קדוש הואיל ולא נעקר סם עשירי וכת אחת נמי לא הוי דנימא מנו דחיייל אחד חיייל נמי אאיך פי' כיון שקרא סם עשירי לעשירי ולאחד עשר בבת אחת ור"ם בן יהודה משום ר"ם אומר אף תשיעי אינו קדוש לענין שלא ליאכל אלא במומו אלא א"כ נעקר סם עשירי ממנו כיון שקרא לעשירי תשיעי. וביד ראש פרק שמיני דהלכות צבורות עד סוף פי' ר' ג

סליק פירקא וסליקא לה מסכת בבורות

שבח לאל יוצר המאורות

קדשים ח"א מא

מהרב הגאון החסיד המקובל כבוד שמו מ"ה יצחק חיות זצ"ל.

מסכת זבחים

פרק א מ"ג (הפסח בו בן בתירא פוסל כאלו נשחט בין הערבי) ונגמ' והא כתיב בין הערבים אמר עולא ברי' דר"ע בין שני ערבים כו' נרזו דכתיב בין הערבים ה"כ דטלי' וימא כשר ושני ההם דכתיב מערב עד בקר והניח מערב עד בקר הן לה מדה שחבא דולקת והולכת מערב עד בקר ד"ה אין לך עבודה כשרה מערב ועד בקר אלא זו בלבד ע"כ. ויש להקשות ממה דלמרי' גמ' דפסחים דף כ"ח ע"כ ו"ל ח"ד תמיד יאחר דבר שנה' זו בער' וכו' זה פסח לתמיד שלא נאמר בו אלא ב"ט א"ה קטורת ונרות נמי נקדמו לפסח יאחר דבר שנה' זו בער' וכו' כו' שאני ההם דמיטע רחמנא אורו דהניח מערב עד בקר הן לה מדה שחבא דולקת מערב ועד בקר ד"ה אין לך עבודה שכסירה מערב ועד בקר אלא זו בלבד מאי עממא א"ה יערוך אורו אהרן ובניו בו' אורו מערב ועד בקר ואין ד"ה מערב ועד בקר בו' עכ"ל. וא"כ למה לא מביא כאן זבחים באי' מ"ס בו' דתי' אורו בו' אלא ע"כ דהלמוד מערב ועד בקר הוא ליטוחא בלי האי לימוד דלוחו וס"ל דפסחים ללהווי רק האי ליטוחא ולמה פריך מ"ס בו' וי"ל דתי' ד"ה יאחר כו' כתבו א"ע"ג דהמניח תמיד ליטוחא למכתב דה"ה שהפסח יקדים משום עליה השלם עכ"ל. ונכ"ז י"ד מאי תירץ שאני ההם דמיטע רחמנא אורו דלמא אורו קאי על כל שנה למעט קטורת שהיה קודם לנרות א"ל פסח יאחר מכה הלימוד דיאחר דבר שני' כו' כמה דלמרי' א"ל תמיד דעלי' השלם קאי אלא הקרבנות בכל השנה ולא הפסח מכה יאחר כו' ה"כ ימא הכי דלוחו ב"ה למעט קטורת בכל השנה שהיא' קודם נרות א"ל הוא אחר נרות מכה יאחר. וכו' איכא לבידק לנרות התוספות למה פריך אי הכי יאחר פסח לנרות כו' נכח יאחר כו' ולא הקטו דיאחר פסח לנרות מכה הדין כקוספת התוספות והכא לא שייך תירוצ' התוס'. א"ל ז"ל דה"פ בגמרא דודאי הלימוד מערב ע"כ הוא לימוד טוב בלא לימוד אורו ולהכי לא מבייה לי' זבוחי' הלימוד דלוחו וכן בימא דף ס"ו וכן במחנות דף פ"ט רק כאן בפסחים דמיייתי הלימוד דלוחו הוא משום דלירך לתרי הליטוחו דפסוק אחד נמעט ר"ה קטרת שהיא' קודם לנרות א"ל פסח לא נמעט שהיא' קודם משום דכתיב ז"ל בער' וכו' כו' לכן איטעור מיעוט שני אורו למעט גם פסח שהיה קודם לנרות והמנח הנמרה כן הוא. שאני ההם דמיטע רחמנא אורו ר"ל דהאי אורו דקאמר גמ' לאו ליטוחא דקרא מיתי' א"ל לזון הנמרה הוא דמיטע רחמנא אורו ר"ל לפסח ומביא הלימוד מערב ע"כ והוא לימוד טוב. וע"ז הקשה מ"ס ר"ל מאי טעם קא נמעט לפסח כיון דכתיב ז"ל בער' וכו' ויאחר כו' דלמא המיעוט רק הקטורת כו' לכן אמר א"ה יערוך וכו' אורו וכו' ר"ל דיש עוד מיעוט וקאי מיעוט השני לפסח. וכו' ימא קאי' בי"ל דלמא לא הקשה אי הכי קטרת ונרות נמי מכה תמיד כמ"ס תוספות על תמיד דלא רזו להקשות מכה תמיד דיעד התירוצ' דיש מיעוט אחד מערב ע"כ דקושר סבת תמיד לכן הקשה מכה יאחר דבר שהוא פסוק ד"כ ויש לנו לקיים שני הפסוקים דמיטע מערב ע"כ קאי' הקטורת א"ל פסח יאחר מכה יאחר דבר כו' וכן התירוצ' ואמר שיש שני מיעוטים מערב ע"כ וגם אורו. הן העלתי בלימוד הישיבה לחדר הבחורים:

פרק ב מ"א (כל הובחים שקבלו דבן דר' וכו') ונגמ' יתן רב משרטי' ק"ו מיושב שאוכל אם עבד חילל זר שאינו אוכל ק"ו שחילל מה ליושב שאוכל

לעדות מושב ת"ח כו' מקשים דאי' לקמן דף י"ט כ"ד מקדש מתי' ג' ידים על כו' דניס כו' ולתיב מתיב דהי' לעמוד ולשרת דוקא משום וכו' וליתיב מתיב לאו ישיבה ממש קאמר דהא אין ישיבה בעורה אלא סמיכה קאמר וע"ז תירץ לעמוד כתיב משמע אפילו ע"ז סמיכה אסור בעבודה ובעדות קי"ל כפי' כ"ח פסח"מ דע"י סמיכה כשר לעדות וא"כ ה"ל ק"ו מיושב ע"י סמיכה דליכא למכרך מה ליושב שפסול לעדות הא ע"י סמיכה כשר להיעד. ונ"ל מירי דנזונו דיישב ע"י סמיכה פסול גם כן לעדות כשהדיינים יושבי' ע"י סמיכה גם כן וכדליתא בפמ"ע ע"ס:

פרק ד מ"א (וברחמנא שתי סהנות) כו' כתב הר"ב סעמא דב"ש משום י"ה א"ה למקרא בו' ז' היתירות מעט זכ"ה אהני קרא ואהני מסורת והוי חגיגה הוי חדא לעכב ע"כ. ובגמרא אהא עוד דבהא סלינו בית שמאי סוגרי' דיש א"ה למקרא והוי ששה קרנות ד' למטה ושנים לעיכותא זכ"ה סגרי' דיש א"ה למקורת וד' קרנות פתי' ושלש למטה וחד לשיכות. והקשה בגמרא לבי' הלל דלמא כל ה' למטה ומשני פסרה בכדי לא אשכחן ובתוס' דקטלרי' דף ד' מקשי' דה"ל לבי' בית שמאי ג' לעכב דאי' לא הוי כתיבי' א"ל ד' הוי נמי אחר לעכב דכפרה בכני' לאו אשכחן ותייהר תרי לרנות עוד שנים ולהוי ג' לעיכותא ותירצ' דבית שמאי לית להו פאי' סגרי' עכ"ל. ור"ל דבשמה' לבי' הלל דמקשי' דלמא כולהו למטה הוי' ספיר כפרה בכדי לא אשכחן א"ל לנ"ה אמרין ספיר כולהו ד' למטה ולא הוי כפרה בכדי כיון שיש עוד ז' קרנות לעיכותא א"ל איכא למידק לבי' שמאי דסוגרי' יש א"ה למקרא והוי שש קרנות וז"ל הוי' א"ל קרנות א' לרשות שהים כיון דיש א"ה למקרא הוי' שהים ג"ל הוי' ויש ליישב: מ"ו (לשם ששה דברים הובח זבוח כו' לשם אישים)

כתב הר"ב לזכרון א"ה שחטו ע"מ ללוחו בנחלים. וזו נראה עוד כמ"ס א"ה קרנו לחמי לאשי ויראה דהפסוק מלמדנו שלא האמר כדעיות החינוכים ללאכילה הוא לר"ך כמ"ס במדרש כגון ראיית היסד דעמס וזוה קאמר את קרנני לחמי שהוא רק לאשי וזוה לר"ך המקריב לזון שהוא רק לאשי ולא לאכילה. ולכן יש לומר דהי' המזוזה תרומת הדשן א"ל המזנה בכל יום כמ"ס ז' טו כדו (הורות שטעשה רק דשן מהקרנן ולא שעל' הקרנן ב"ה למעלה חלילה כדעת הירם וק"ל):

פרק ה מ"ב (פרים הגשרפים בו ועל מצבח הזהב) ואף על נז דכתיב נס' תזוה א"ל נזבח הזהב וכישר עליו אחת בשנה זה יז"כ וי"ל דזוה תורת חוב א"ל פרים הגשרפים אינם בחיוב רק אם יחזרו וק"ל: מ"ג (לקרן דרומית בורחיות) כתב הר"ב דלל פינות ש"ה פוק דרך ימין ובלטוב א"ה הקשה אמנהג שלנו דנעטע הלוגב שולטין מזרח דרום מערב לפון וכאן הוא להיפך מזרח לפון מערב דרום ע"ס. ול"ק מידי דכאן שהוא שמד חוץ למזנה מאלא כשעלה בכבש בא ימינו לקרן דרומית מזרחית לכן מזה שם ואחר כך ימינו לזפון הולך לזפון ואחר כך למערב כו' א"ל בלוגב שטומד הו"ך בית שפנסה ופניו למזרח א"ה כן ימינו לדרום ולכך נמעטע לדרום ואח"כ ימינו למערב הולך למערב וכו' ולכן בל"ה סוף הרע"ו סעיף ה' גבי נרות חנוכה כתב שבל"ה א' יתחיל להדליק בנר היחוד ימינו סוף הרע"ו סעיף ה' גבי ז' יתחיל מהספק ויפנה לזפון דלא כלבש ועם שהביא ראיה בזה שאנו כותבין מיימן למאלל אינו דהא כשכותבים כל אות כפי"ש נכתב מיימן לשמאל וכל פינות כו' וק"ל: שם (לזכור בהוגה עד חצות) כו' הר"ב סיני פשו חכמים להורה להרחיק מנצניה עכ"ל. קת קשה הלא קיימא לן דכהנים וזריזים הם כדליתא בשבת פרק א' משנה ט' ומאחזין את האור כו' דכהנים וזריזים הם ואם כן למה נזרו כ"ן. ויש לומר משום דליבא עוד קדשים שזבלים ליום ולילה אחד וגללים לכל אדם כגון חודה וכו' וזו שזבלים בכל העיר וכל אדם ושם איכא למנוח לכן נזרו כבולם ללא פגול וק"ל: וא"ת למה לא נזרו בהקשר הלבים ואימורים וי"ל דנזרו ז"ל משום אכילה א"ל הקשר א"ה אכילה לא נזרו וכהנים וזריזים הם וק"ל. ושני' נמשכת ברכות ס"א מ"א: מ"ד (העולה קדשי קדשים דחייבתה בצפון וקיבול דבה כו') והא דתי' לזון נקבה כמו שחיתמה דמה אף לעולה הוא זכר וגם בפסוק פרשת פינחס עולה שבת בשבתו על עולה התמיד וגם עולה שבת אמר ונסבן. והטעם ל"ל דכל העולמות והמלאכים ששרים בהם טעויהם בלשון זכר ונקיבה וכשמשפיעין למפה נקראין בלשון זכר וכשנקבלין כשפע מלמעל' נקראין וקראין נקבה ח"ס נער ונערה בתורה ובא"ש בזהר ט' שמות על פסוק איש וביחו באו ולכן ימא דשבת על תמיד דחול אמר וזכרה לזון נקבה דהעולה שנתקן ע"י עולה מוסף הוא זכר לגבי עולה שנתקן ע"י עולה תמיד דחול כדוע ולזה אמר גבי עולה מוסף ונסבן. ולכן כאן בשפנה אמר לזון נקיבה בעולה דמיידי מרובו דרובו עולה חול מיכו נגד עולה שבת וזכרה אורו בלשון נקיבה וק"ל: מ"ה (אשמות כו' שחיטתן בצפון) מדכתי' כפי' לו ובמקום אחר ישתמו את העולה וישתמו את האש והגמרא דף מ"ט ז' אמר כו' יחנן בל התורה כולה למדן למד מן הלמד חוץ מן הקדש ש"פין למדן למד מן הלמד: מ"ו (בבל מאבל) כתב בתוספות יום טוב בשם רש"י לא גרסינן לכל אדם דהא קתני כבוד ואלא לכהנים עכ"ל. ואע"ג דבכורנעל מוס נאלל לכל אדם א"כ דה"ה כדליתא בכורו כ"ה מ"ז מ"מ הכא מיידי בבכורו הם מדקתני ודמן שפון מתמה אחת ש"מ דמיידי בהם וק"ל:

פרק ז מ"א (במעשה השאת לשם השאת כשרה) כתב הר"ב א"ה ששינה בסדר מליקה כגון שחלק והבדיל וכו' ושני' בתוספות יום טוב דל"ל דמתי' דה"ש היא דא' שמעתי כו' וז"ל בגמרא דס"ה אומר הוי ראב"ש שמעתי בתפלת ש"ף שמנדלי'ן ומאי לא יבדיל אין לר"ך להבדיל א"ל רב אחא בריה לרב אשי אלא משה גבי בור דכתיב ולא יבסו הי' דל"ל לכסית הכי השתא ההם כיון דכתב בעל הכור יתלב עלי' הוא דרמי לכסוי כו' בתוספות ד"ה אלא מעתה גבי בור כו' וכל לאין שחזורה כגון לא החסום כו' לא קשי' ליה דלמאי כתבינן א"ה לא ללוח א"ל הא דמסבא ה"ה דמנדיל לפי שז"ך לז' להכי כתיב לא יבדיל דל"ל להבדיל כו' ע"כ. ויש מקשים מהא דילפי' בהולין דף י"א דלזונית בחר רובא מדכתיב בפסח ועם א"ה שחזרו בו ויחשו דלמא יקרב קרום של מוח דעו"ק דלמא ועם לא שחזרו היינו דל"ל לשבור דה"ה לר"ך לשבור כדי לברוק קרום של מוח קמ"ל דלזונית בחר רובא וז"ל לשבור ובגמרא אמרו דהשבור פוס בפסח טיקה חרישית. ול"ק מידי דא"ה כן דלא נא למדינו רק דלזונית בחר רובא למה כתיב רחמנא א"ל פסח דה"ל לכהנו גבי חולין דהלא גם בחזין א"ה יקרב קרום של מוח פרישה א"ל דלמא ללוח וק"ל: ובגבי המוסף מיהר"ר וואלף נר"ו תירץ משום דלמרי' בגמרא על כשבר ולא כפסול וז"ל דתי' ללוח דדוקא בכשר הוא בלא ולא כפסול דאי אמרי' לרשות ל"ל בו דהא כ"כ כפסול דרשות וק"ל: עוד תירץ גבי ה"ל דאי לרשות אחי קשה לכתוב ועם השבור בו והלא ידענא דלרשות אחי דאי לתיב שיבצר מתמת בדיקת המוח הקפי ל"ל כלל הקרא דמכברא ידענא דנדקין: א"ה דלמא לרשות ול"ל היפת לא א"ה דלמא ללוח א"ל בלא יבדיל ל"ק מידי דלכתוב יבדיל וימא נמי דלרשות אחי דאי לתיב לתיב לתיב כולה

ואת הכבש השני העשה בין ערבים כמנחת הבקר גוי' ולא כתיב בהאי קרא את הכבש אחד תעשה בבקר כו' והניח בספרי כו' והקטן בתוספות יום טוב ואף על גב דדרשא זו בעמיה איכא למדרשה בואהם תלוש שכן לאמרו שם גם אלו כו' כהונים כמו שהם אמורים בפרשת פנחס ע"ש תירוטו. ולי נראה דבפרשת תלוש לרף היא פסוקא לאשמועינן דגם תמיד של בין ערבים יעשה כמנחת הבקר וכנסו לעילי כחוב פהם וכסר רביעית ההין יין לכבש האחד ואיכא למומר דקאי אשנייה ר"ל לכל אחד מהכבשים יעשה נסך זה והי"ל דקאי רק אמנחת הבקר לרף לעשות כן דעני' קאי כדאיכא ביומא דף ל"ו ולא אמנחת ערב לרף למוכתב ואת הכבש השני העשה בין ערבים כמנחת הבקר ללמד בית ג"כ נכסים כמו בבקר. אבל הכא בפרשת פנחס לא נרף זה הקרא כיון דכתיב לעיל ומיהו וכסו רביעית ההין לכבש הא' ואיכא למומר דקאי אשנייה ור"ל לכל א' וא' ואם כן למומר פהם מן המפורש מפ' חטא מה לכן לכל א' וא' אף כן לכל א' וא' ואם כן למה לי הפסוק ואת הכבש השני וגו' אלא ללמד שיקריבו בין ערבים אף שלא הקריבו של שחרית מאחר שנתחבר ודוק: ועוד י"ל דלא נרף כן ללמד שיהא לתמיד של בין ערבים ג"כ נכסים כיון דכתיב עולה תמיד השעויה בהר סיני ופרש"י שיהא תמיד זה כתמיד השעויה בהר סיני כימי מילואים אם כן מוכח דיקריבו נכסים בשנייה ואם כן מיותר האי קרא להאי דרשא דיקריבו בערב אף שלא הקריבו בבקר וק"ל:

פרק טו ס"א (מחצה בבקר ופחצה בין הערבים) כתב הר"ב מציה מציחו עשרון שלם דוקא וחלוכו צבית המקדש ועושה מכל חיי עשרון שם מלות שהם לשני חזאי עשרון י"ב מלות ואופה כולם ביחד והוא כך מחלק כל חלה לשנים ומקריבו שנים עשר חלאין וי"ב חלאין בין ערבים. ונראה ליתן טעם למה מקריבו דוקא לחלאין ע"פ מ"ש שח' בכבשים הובא בשל"ם טעם על הארון בכל אלוהיו היה שטורים אמתיים וזמי ארזי ואזני רחבו ואמתי וחזי קומתו רמו לבגלי תורה שאלו צבית עמו ויהיה לבו נשבר בקרבנו דלא יתגאה ח"ו. ולזה נראה ג"כ בכ"ל דהיה גדול מאחיו כהכמה גבו וצפופר וכנסם לפני ולפנים וכדי שלא יתגאה ח"ו לכן היה עשרונו נקרב לחלאין וק"ל: מ"ד (לא היו נסביו בפולין) בתוספות י"ט בד"ה לא וכו' ושמשין נמי מהכא דשמן נמי חיקרי בשלון נסך בהורה כו' וכן בתוספתא חלו אומרים ומנחתם ונסביהם והדר אמרינן ויין נכסו ש"מ דוסכיהם על השמן הוא אומר ואי תמה על פה קדוש מהר"ב כו' ע"ש. ואי אומר ראה לדברי התוספות יום טוב ממה דאיכא בנמנאל דיומא דף ל"ז תנו רבנן ונסבו רביעית ההין לכבש האחד ללמד של שחרית משל ערביה רבי אומר ערביה משל שחרית בשלמא לרבנן ההיא בתמיד של בין ערבים כתיב אלא רבי מאי עממא אמר רבא בר עולא א"ק לכבש האחד אויבו כבש שנאמר בו אחד הוי אומר זה תמיד של שחר ורבנן מאי א' מיוחד כו' ונבלאורה המורה האין קלאמרי רבנן דקאי אערביה וכן רבני אי לאו דכתיב האחד הוי הא' דקאי אערביה הא ללן כתיב ואת הכבש השני העשה בין ערבים כמנחת הבקר וכנסו ש"מ דנסבו קאי אשחרית. אמנם לפי' התוספות יום טוב נראה דהאי וכנסו י"ל דקאי אנסכי שמן שטוין בנמנאל אבל וכנסו דיון קאי אערביה לרבנן ללמד ששחרית מערביה ודוק: אבל קשה אפסוק ואת הכבש השני העשה בין הערבים כמנחת הבקר ש"מ דועשירית האיפה קאי אשהריה הא לרבנן קאי וכנסו אערביה למאי דלוקי וכס"ל ועשירית האיפה דכתיב קודם וכנסו שיהא קאי אערביה למאי דלוקי וכן רבני אי לאו דכתיב לכבש האחד היה קאי אערביה ש"מ דועשירית האיפה דלא כתיב בה אחד קאי על ערביה ול"ל הפסוק ואת הכבש וגו' העשה בין הערבים כמנחת הבקר וי"ל דפסוק זה באמת מיותר ואלטרין לדרשה כדאיכא בספרי והביאו הר"ב במסכת זו פרק ד' משנה ד' וי"ל הניח בספרי הא קרא למה נאמר והלא נאמר למעלה ואת הכבש השני העשה בין הערבים לפי שנאמר את הכבש הא' תעשה בבקר כו' שלא הקריבו בבקר לא יקריבו בין הערבים ת"ל קרא בתרא ואת הכבש השני העשה בין הערבים כו' ודוק:

פרק יא ט"ג (כלל א' ר"ע) כתב התו"ט וגשנה צפ"י דפסחי' ומשולם צפ"ס דשנה ולא בעי לריכותא דאשמועינן בכל דוכחא מאי קדחי שנה ע"ש ונמ"ל דשנה דקל"ג עיבור לריכותא וי"ל דאי הני גבי מילת חסם סוה דמכשירין שאפשר לפשותן מע"ש אינו ד"ש דליכא כרת אבל פסח דליכא כרת אימא לידחי שבת וא"ל פסח ה"א משום דלא נכרתו עליה י"ג בריעות אבל מילה שנכרתו עליה י"ג בריעות אימא לידחי קמ"ל ע"כ: וכתבו שם התו"ט דהאי ולריכא אדרב יהודה קאי דקא פסיק בשני מקומות כר"ע בשבת ופסח דאי אדר"ע למה לא עשה לריכותא גם במנחות עכ"ל. ולכאורה קשה מאי הסיקא וזריכא אר"י דלמא מש"ה אמר כ"ס הלכה כר"ע דחיי למעוטי במקום השלישי דהיינו במנחות אין הלכה כר"ע ואי הוה אמר רק פסח אחד הלכה כר"ע אבל במקום השני הלכה כר"ע ל"כא שני פסחים הלכה כר"ע למעוטי כו'. ולי נראה דלוקי"מ דבמנחה רואה לפסוק גם בפסח הני' כר"ע אף דלא אמר שם הלכה כר"ע ללמד פסח מהמפורש וא"ל למה אמר ר"י שני פעמים ה"ל לומר רק פעם אחד וילמד גם בשני פסח מן המפורש דהלכה כר"ע ל"ל וזריכה ר"ל דאלו הני פעמים לא ילמדו זה מזה מנחת הקולא שיש בזה מאי שאין בזה לכן הוצרך לומר בשני מקומות אלו דהלכה כר"ע אבל במקום השלישי ללמד מכל דגם כן הלכה כר"ע ודוק: ס"ז (כל - בליים שהיה בבקדש ארבן לרחבו של בית) כתב הר"ב חוץ מן הארון שאורכו לרוחבו של בית שהקדים שכתרו ה' בולטים ט' וכו' אי' בנמנאל שארבע בני

כנ"ל בנמנאל חולין דכ"ב בתוספות ד"ה ואינו מנדיל ובמסכת זבחים דס"ה בתוספות כתבו בס' ר"ח וי"ל ור"ח פירש הא דקאמר ר"ש לא ינדיל א"ל להנדיל היינו בעצת מינוי דלדס הוא לרף וכשמנדיל מולא לם ובשעת האה דוקא קאמר קרא לא ינדיל כלל אבל אשעת מינוי קאמר קרא לא ינדיל א"ל להנדיל ובשנ"ל לקרא דאיהו לחיק ומוקי אשנייה ותדווייהו משמע מינוי דמדאפקי' בשלון לא קריש דבשעת האה לא ינדיל ע"ש וא"כ אימאך סם למוכתב לא ינדיל אבל נבי פסח לא סייך זו ותצת לא מיותר אלא להורות אלא וק"ל:

פ"ק י מ"א (כל התדיר כו' התמידין קורבים למוספין כו' שנאמר מלבד וגו') בתוספות ד"ה כל התדיר כו' תימא דבפרק הגיד נשחם אמרינן מיין אלא יהא דבר קודם לתמיד שנאמר העולה עולה ראשונה למה לי תיפוק לי' מהכא דהי"ל לנדריה ונדחת והאי מוספין למוספין קבועה להם זמן וי"ל דריס ונדחת אפשר ככל יום ותדיר כו' ובתוספות בנמנאל דפסחים ד"ה ע"כ ד"ה העולה תימא דבנבחה פרק כל התדיר מוספין מקרא אהרינא. דהתן התמידין קודמין למוספין שנאמר מלבד עולה הבקר אשר לעולה התמיד וליכא למומר דהתם אימאך לניגור שאין להם תמידין ומוספין אלא כתי אחד מהם דהא קבני ההם דם המנאל קודם לדם עולה ודומיא דזה הוי תמידין ומוספין. וליכא למומר נמי דאימאך קרא תימא לעכב דבהחלתא אמרינן בהדיא לתיכא שטובא. וי"ל לומר דהתם אימאך למוספין ללא קדמי והכא לנדריה ונדחת וזריכה דשחם מוספי' תמידא שכן קרבן צבור או שחם נדקיס ונדחת תמידין שרגילים ומזויי' יותר עכ"ל ע"ש. וי"ל לחיותן החוסכות ל"ל למוספין תמידין שכן קרבן צבור אכתי קשה מנ"ל למוספין אחר תמיד דלמא הם קודמים ומהעולה דממנע נדריס ונדחת ליכא למילף ללמא מוספין תמידין שהם קר"ל והא דכתיב אלא מוסף מלבד וגו' אינו לנזור שאין להם רק לתמידין או למוספין שיקנה התמיד כמ"ס התוספת' בקיטין והיא למומר כו' רק דהתוספות כתבו זה שליכא למומר הפירוש בנמנאל דאימאך הסיק לקי' מזה הסיפא דדם חסלת קודם לעולה אבל קאי גם על המתהיין מנ"ל לתמיד קודם למוסף להקדמה מזה הפסוק מלבד דלמא אחי ללמוד זה שיהא קודם לקי' וק"ל:

מסכת בנחות

פרק ג מ"ו (שתי פרשיות שבמזוזה מעכבין זה את זה ואפי' כתב א' ר' פרשיות שבתפולין כו') כתב הר"ב אפילו אחת אחת שיהא או חלק. להכרזה כו' פוסל בנמנאל ובתפולין ובס"ל עכ"ל ר"ל אם חקר או יחיד או חלק. ואבן דאי לירי אימא מלמא מה ע"ל פירוש הנמנאל דנכרות דף ל"ו דאמר בר דירא לרבא פטר תומר נהיט בתפולין אמ"ל לירי חיוא וחיתא אמ"ל ו' דפטר תומר נהיט בתפולין וכר"ע דפרשה והיה כי ינאך וכל פטר תומר חסדה בשם והוא חסר וי"ו ובתפולין דרנא היה כותב הסופר תומר מלא וי"ו ואח"כ מחקו והיינו נהיט מחוק. ודברי רש"י ז"ל אינם מובנים דהיך טעה הסופר לכתוב ו' יחיד ואף דשניאחות מי יבין מ"מ אהא כך כשמחקו האין הניח בריוח ה"ה פסול ויבחר רבא האין לא הרגיש בזה. ולולי דבריו היה נראה ד"ה ע"פ מה דאימא [במסכת] [בנמנאל] ז"ל בפרשה והיה כי ינאך דנורם בכתב ויהי ו' ונאך והקרי הוא ינאך ללא נורסין בכתב ינאך וגו' י"ל דמאי דקאי: וי"ל של פטר תומר ו' בפרשת פטר תומר וקאי על וי"ו דובאך שיהא כחוב ינאך כנרסח שלנו והוא היה מרמז לו כני' הרמזין ז"ל ונהיט הוא לשון חסר ואם כן הסופר וגם רבא דלא הרגישו בזה דכיו סוכרים כנירס' שלנו וק"ל: שם (ארבע ציצית מעכבין זא"ו שארבעתן מצוה אחת היא רבי ישמעאל כו') איכא למידק לר"י דס"ל שהם ארבע מצוה אחת כן ה"ל עמי מתר"ג מצוה ואי תימא דעם אלו ה' הם תרי"ג אם כן קשה לאידך דיהיה פחות מתר"ג והיה ס"ה ויגונו. וי"ל דאי בסיטה דף ג' פלוגתא בין ר"ע לרבי ישמעאל בשלש דברים. וקאי את אשחז רי"ל רשות ורע"ל אומר חובה ל' יעמא רי"ל רשות ורע"ל חובה. לעולם בזה הענין רי"ל רשות ורע"ל חובה. והקטן התוספות היגא לר"י אם כן צרי לכו מתר"ג מצוה ורע"ל עפי לכו וע"ש שתי' בדוחק. אבל לי נראה דר"ע ורבי ישמעאל אולי לטעמם דר"י סוכר באלו הני' דברים שהם רשות סוכר כשטתו בניית שהם ד' מצוה ואם כן נגד אלו ג' דברים יש ג' ציציות יותר מחשב ג' מצוה ורע"ל דסוכר באלו ג' דני' מצוה הם סוכר כתיב שמהיה אחת הם ודוק. טוב שמעתי דבר זה בשם איזה גדול ונהייתי. ולכאורה עוד יש לומר ע"פ דלפניו בהסכת סוכה פ"ג ר"ל ג' הדסים ושתי ערבות ללג א' ואתנו א' ורע"ל כהם שללנו א' ואתנו אחד כן הדם אחד וערבה אחת מנאל לר"י תמוספו עוד ג' מצוה דכיינו שם הדסים וכבשם אחת ואיך הן ועייל הם אבל זה אינו דמ"מ מצוה אחת היא כיון דאינם מעכבים זה"ל וק"ל:

פרק ד ס"ד (לא הקריבו כבש בבוקר כו') כתב הר"ב דמיהי' חוקרי מחסרא כו' לא הקריבו תמיד שחרית לא יקריבו בין ערבים שנאמר את הכבש שאחד תעשה בבקר כו' אם עשית בבקר תעשה בין הערבים ואם לאו לא יעשה בד"א שלא נתחבר המנחה אבל אם נתחבר המנחה יקריבו בין ערבים ופרש"י דהאי קרא את הכבש האחד ג"כ בחיטין כתיב בואהם תלוש אבל נתחבר כו' דכתיב בפרשת פנחס

חרושים מלוקטים מספר זרע יצחק

נפסק החוט אף עריפה לא הוי דל"ב קשיא עדיין למה לא חשיב שנברה השדרה ורוז
 בשר בלא חוט עריפה א"ו דכשרה ע"כ. ויש ר'זים להקשות על הס"ו הא החוספות
 הקשו עוד על הגמרא דפריך וליחשב נמי ניסמרה ויטל הי"ך ותי' נבלה מחיים לא
 קחשיב. והקשו החוספות למה אחיה בזה הכלל שאין כמוה היה עריפה ותי'
 לבשן שאין כמוה ח' משמע אבל עכשו היה וקלי' ריבוי רק אעריפות ולא אגבילות
 ע"כ. ואם כן מאי הוכיח הס"ו דלומר עריפה נגשרה השדרה עמה בלא
 חוט דלמא עריפה אחי' בזה הכלל. ולא מקמי מידי דגמרא פריך שם תינה למתי'
 דלא תני מני' דלתי' בזה הכלל אבל לתנא דבי ר"י דלמ' מני' י"ח עריפות מאי
 חיבה למימר ותרנו דכל נקויי חשיבי כחד וכן כל פסוקי ולא בשאר רק י"ח ואל"כ שפיר
 הוכיח הס"ו דלתנא דבי ר"י קשה לחשוב שנברה השדרה בלא חוט א"ו דכשר וק"ל:
 מ"ב (ביטל הברור) כתב הר"ב לא שנו אלא משל אבל יקב כו' עריפה ע"כ. ובס"ו
 סי' מ"ג ס"ק ב' כתב שפעם אחת נמלא נקב מפולש בחמול בסומכי' רק כביב הנקב
 במפנים עור מקיף ויכר שנבראת ק' וכו' וכתב שהוא כשר ע"כ. ואל"כ מהא דליתא
 ברשב"א הביאו ב"י סי' מ"ו ע"ג ח"ל כתב הרשב"א ששאל על נקב שנמלא בדקין
 כו' ונראה מענינו שנראה כך בשעת יצירת הבהמה כו' והשיב היה עריפה ע"כ. ויש
 לומר דשמי' נבי בני מעיים דהשעם הוא דכדכחו הפוסקים דהרעי הנכנס לבני מעיים
 יוצא משם ונכנס לחלל הבהמה ומתה בכך ואם כן מה לי שהיא כן ב"ש או בידי אדם
 דהלא כמה עריפות מנינו שהיא עריפה אף שהיא ב"ש כמו חסרה ועיין בס"ו סי' מ"ז
 משא"כ נבי מחול השעם הוא דייקב עריפה כמ"ס רש"י הביאו כאן בתוס' יוס סוב
 משום ש"ע הנקב הוא הולך ומוסיף מכאוב והחילו רב גנופה ח"א רק כשהוא בידי
 אדם משא"כ אם נברא ק' לא לכיב לה כלל לכן היא מותרת וק"ל: ותרורות
 ב"ש כתב הר"ב וחסופות יוס סוב אם ספק בדקין לה כו' ע"כ ואם נראה שהוא
 ב"ש כגון דרף אחרים ארי כשרה ואל"כ בדקיה וכן כתב הס"ו ב"י סי' ל"ז ס"ק
 כ"א דלא ברשב"א דמזריך בדקיה והניח ראייה ממתי' חרות ב"ש כו' ואינו מזריך
 שום בדקיה וכתב ורש"ל הביא ג"כ ראייה נכונה דאס"ד דלריכה בדקיה יש בו ד' ד'
 לעריפות גם כן ואמאי שנאה התנא חרותה בין הכשירות כיון דלריך בדקיה יש בו ד'
 לעריפות גם כן ואמאי לא שנאה תחלה בין הכשירות עכ"ל. והדבריו אינם מובנים לי
 דהרשב"א ס"ל שאלת דבדלוי ב"ש הוא כשר כהנא דמתני' ואל"כ בדקיה רק הרשב"א
 החמיר מלך בל"ו אנו ודעיין בזורלי ש"ס הוא אפילו נראה שבת ב"ש אפ"ה דריעותי'
 לפנינו מושעין דלמא מחמת כן לא נמקה רק מחמת שקודם לזה היה בידי אדם ונמקה
 אבל המחמיתין כתבה דינא בודלוי ב"ש וכגון שלא זה ידיו ממנה ובבירור שלא היה
 לה שום פחד מן אדם וזוה הרשב"א מודה דל"כ בדקיה. ותו דקושית המהרש"ל
 עדיין עומדת דהא בידי אדם עריפה וחכמי ה"ל לפנא דמתני' לחשוב חרותה כן
 הכשירות תחלה וזריך לי עיין:

פרק א מ"ו (פאור בבלי חרש טמא בכל הכלים). ונתום יוס
 סוב לפי שנאמר בכלי חרס חובו כו' ובגמרא האריך בפלפול והכלל
 דלרבעה חובו כהניי' חד ליטמא מאורו וחד לטמא מאורו ויל"כ גנ"ס ליטמא לטמא
 מה לטמא מאורו אף בלא ניעה אפילו מלא חרדל טמא מדכתיב כל אשר בחובו יטמא וחד
 חובו של זה ולא חובו של אחר ר"ל כלום אחרים אינם מקבלים טומאה רק בנייעה
 ולא מאורו חובו חובו ולא חובו ואפילו כלי שפך מל"ע ע"כ. וכתבו החוספות בדף
 כ"ה ד"ה וחד לג"ס מוספה הוא דה"ל למכתב כל אשר יסול מהם בו ע"כ וכן בסופא
 כל אשר בו יטמא ע"כ ונראה דאי לא הוי מוספה איכא למפרך דמה לשמא אחרים
 מאורו שכן מרובה טומאתו כמ"ס התוספת ב"ה וגזו פאור כו' מרובה מידה לטמא
 מליטמא דלשמא אחרים משמא מנוב וליטמא אינו מוספה מנוב ואם כן י"ל דליטמא
 אינו מקבל מאורו לכן כתבו החוספות דג"ס מוספה הוא ולמדוין ואין מביזין וק"ל:
 ובזה מלא קושית עומה למה לי כל אשר בחובו לטמא אחרים מאורו כיון שכתוב
 יל' חובו טמא ש"מ דמשמא אחרים מאורו ולא היה ד"ה דאף תוך חובו טמא כיון
 שמונת באיור ההיזון קמ"ל דפאור אבל אם לא היה משמא גם כלי ראשון את האוכלים
 אלא דווקא בנייעה למה לי למעט תוך חובו דהא קל וחומר הוא מה באיור הכלי
 ראשון אינו מוספה כש"כ כשהוא מונח בכלי שמי דפאור מאחר שאינו טונט בכלי ראשון
 דמה שטונט בכלי ב' אינו מיקרי בנייעה מאחר שאין הכלי האמצעי טמא ואם כן למה"ל
 כל אשר גוי' לרבות שמשמא מאורו עיין במהרש"ל. ולפי מ"ס לעיל דלריך דה"ל להיות
 מוספה משי' לרדיים ואם כן חובו שיהיה אינו מוספה דלריך לנפיה א' שמשמא אחרים
 מאורו וכ' ולא תוך חובו לכן כל אשר בחובו ללמד שמשמא אחרים מאורו ואם כן
 חד חובו מותר בסופא אלא לג"ס וק"ל:

פרק ג ס"א (נפלה פן הגג) כתב הר"ב דהיינון שמה נתרסקו איצריה
 ובס"ד סי' נ"ח א"י נפולה אסורה מיד בהמה שנפלה מדבר גבוה או
 שנפלה לבור אם יש מכריסה עד המקום שנפלה שם עשרה טפחים חושפין
 שמה נתרסקו אצרי' כו' וכן לשון הש"ס ה"ל ובס"ו ס"ק א' ח"ל. מדנקט
 כריסה משמע דבהמה מודת נפלת מיירי בל"ו מודדין הי"ס מכריסה דהיינו עד
 לארץ יש ד"ס ואם יש בצור ו"ס עריפה עכ"ל. ולולי דבריו לא היה כ"ל כך בהוכחה
 צרורה דהנה לריך להצין מה שלכאורה קשה ע"ו דלמרי' מכריסה עד לארץ ד"ס
 וקשה על הרמב"ם דכתב שיעור אורך זומת הנידון הוא י"ו אצבעות וזוה כ"ע מודים
 שנעולם אין כה"ל למעלה מחיי ע"ס כמו שהביא הרמ"א בס"ו י"ו ס"ס בלי שום חולק
 ואם כן אם בחיי ע"ס האמצעי הוא י"ו אצבעות ושיעור י"ו אצבעות הוא לכל הפחות
 ג"ס הרי כלאו ו"ס וגם הט"ס תההזון והקול"ה יש כאן יותר מממה טפחים והאך כתבו
 ד' טפחים והקשיא אומה צפי כל. ולפענ"ד לק"מ דמקור הדין מנמרה ב"ק ס' ה'
 הרה דף ג' נבי הט"ס תורא דנפל לאריתא דלתי' שחטה מרי' וטרפה ר"ג כו'
 ופסיק דלריתא דלתי' הוי שיחא ופריך הא צענין כדי להמית דהיינו עשרה טפחים
 וכאן לא הוי רק ו"ס ותי' דמכריסה דתורא הוא ד"ס עכ"ל ואם כן יש לומר דלעולם
 לא צענין דוקא שהיא צבור ו"ס דכשחות מן נמי עריפה לפי שיעור מכריסה דתורא
 והתם בגמרא משעה שהיה כך היה דנפל השור ל"ס ופריך ר"ל וע"ו הקשה לו הא לא
 הוי אלא ו"ס וחסר ד"ס ותריך דאותן ד"ס שחסר כאן הוא מכריסה ס' וק"ל
 דמכריסה יש יותר מ"מ הנהרין לא נתיח ממינה אלא לשנוי' דלדון ד"ס החסרים
 חמלא מכריסה ס' ובאמת לא נמלא ברוב פוסקים שיחתו שיעור כמה יש מכריסה עד
 ארעא רק סתם כתבו אם יש מכריסה י"ס עריפה רק הס"ו ונתן שיעור זה כמשמע
 ונלשונו כ"ל ובודלוי דבריו ג"ע קושית ה"ל דו"ק: שם (זה הבלל כל שאין כמות
 י"ו שריפה) כתב הר"ב זה הכלל לאחוי' מני' עריפות כו' בתו' דף ל"ב הקשו
 ליחשוב נמי שגרי' המפרקת ורוב בשר עמה נבלה ותי' דלוינו נבלה אלא"כ נפסק גם
 חוט והא תני לה נפסקה חוט השדרה. ובס"ו סי' כ"ו פחד דמוכה מזה דאם לא

פרק ה מ"א (וב"ה א' לא עולה) כתב הר"ב ואין זה סתם ואח"כ מחלוקת
 דב"ש במוק' ב"ה אינה משנה ועיין בחו"ט מ"ס ס. וז"ל דלוי' זה
 סתם ואל"כ מחלוקת דבמ"ג הדר סתם כב"ה דקחתי המעלה את הדיף עם הגבינה
 על השולחן אינו עובר בלא העשה משמע הא מתחלה אסור לעלות כדברי ב"ה וק"ל:
 מ"ג (המעלה את העוף כו') כתב הר"ב אינו יכול לזב לידו ל"ת דקשה ליה למה
 תני עוף אינו עובר בהעלאתו הא גם בשר בהמה אינו עובר בהעלאתו לזה כתב דאינו
 יכול לזב לידו ל"ת. וז"ל דלתי' לאשמועינן דאף עוף בדיעבד אינו עובר אבל להתחלה
 אסור להטלות וכש"כ בהמה וק"ל: מ"ד (ואסור בהנאה) בתו"ס דתלתא קראי
 [בתניו] אחד לבישול ואחד לאכילה ואחד להנאה ע"כ. ובסור י"ד בסומן פ"ו
 א' ומדלפקיי' רחמנא לאיסור אכילה והנאה דרך בישול ש"מ דדרך בישול אסרה
 תורה אכילה והנאה ע"כ. ואין להקשות לכתוב חד לא תחגי בפירות דבשאלתא באכילה
 תריך שפיר להורות דדוקא דרך בישול אסור אבל הנאה אף דכתיב צפי' לא תהב
 מ"מ ידעינן מק"ו מאכילה דלוי' אסור אלא דרך בישול וי"ל דלכתי' ה"ל דלכילה
 אסור אף בלא דרך בישול והא דכתיב בפעם ב' לא תשבט ה"ל דלא קאי אכילה
 רק אלא תחגי להורות דהנאה אינו אסור רק דרך בישול משא"כ אכילה לכן
 הוכרח לכתוב כן ה"ל בלשון בישול וק"ל. ואל"כ לך יש מה דקו"ל כ"מ שאלתא לכן
 תאכל אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה במשמע א"כ מנ"ל כלל איסור
 הנאה בבשר בלתי דלמא הנאה מותר והא דכתיב פעם ג' לא תשבט כדי ללמד על
 אכילה שהוא דרך בישול והא דלפקיי' רחמנא איסור אכילה בלשון בישול ולא
 כתיב לא תאכל משום דלא ה"ל דאף ה"ה אסור דכ"מ שנאמר לא תאכל אחד איסור
 אכילה ואחד איסור הנאה במשמע לכן כתיב אכילה בלשון בישול להורות על אכילה
 לא נדע דדרך בישול אסרה תורה אכילה לזה כתב פעם ג' לא תשבט להורות על אכילה
 דכא

אדם נשאין אותו כו' ע"ס. קתה קשה דלוחט שמים שהולכין לפני הארון כו' אחרונה
 לארון ולא אורה ארעא. וז"ל דהוי מהלכין חוץ לבדים והוי נשאין על כהפיסה מה
 וזוה אבל אוחס שהיו מהלכים אחרי הארון היו מהלכין בין שני בדים ועל אלו אמר
 שני בני אדם מהלכים בנינים וק"ל. וקתה קשה מדוע לא הו' בדים לארבע של ארון ולא
 יהיה כלל מהלכים בין הבדים רק חוץ לבדים וי"ל מאחר שבארון ה' מומחים שני לוחות
 ושיניהם היו שוין ועל שניהם ה' כתוב עשרת הדברות לכן היה הארון מהלך לרחבו
 ד"היה הלוחות הולכים בשוה זה בדר זה וזה י"ל שהיה הארון מונח ארכו לרחבו של בית
 דשא"כ כל הכלים ג' טעמים איכא א' כמ"ס הר"ב שהי' בולטים כמין דדי אשה לקיים
 בין שדי ילין. ב' כדי שהי' הלוחות שבארון מניחים זל"ו ושניהם אל הבית. ג' כדי
 שהיו שני הכרוכים שניהם אל הבית וכשהיה פניהם איש אל אחיו יהיה ג"כ שניהם
 שוין לבית אבל אם יעמוד הארון לאורך המסכן יהיה כרוכ א' אחריו אל הבית שאינו
 דרך כבוד ואסור מטעם זה היו מהלכין עם הארון לרחבו כתי' שהי' כרוכי' הולכי'
 זה בדר זה ולא זה אחר זה וק"ל:

מסכת חולין

פרק א מ"ו (פאור בבלי חרש טמא בכל הכלים). ונתום יוס
 סוב לפי שנאמר בכלי חרס חובו כו' ובגמרא האריך בפלפול והכלל
 דלרבעה חובו כהניי' חד ליטמא מאורו וחד לטמא מאורו ויל"כ גנ"ס ליטמא לטמא
 מה לטמא מאורו אף בלא ניעה אפילו מלא חרדל טמא מדכתיב כל אשר בחובו יטמא וחד
 חובו של זה ולא חובו של אחר ר"ל כלום אחרים אינם מקבלים טומאה רק בנייעה
 ולא מאורו חובו חובו ולא חובו ואפילו כלי שפך מל"ע ע"כ. וכתבו החוספות בדף
 כ"ה ד"ה וחד לג"ס מוספה הוא דה"ל למכתב כל אשר יסול מהם בו ע"כ וכן בסופא
 כל אשר בו יטמא ע"כ ונראה דאי לא הוי מוספה איכא למפרך דמה לשמא אחרים
 מאורו שכן מרובה טומאתו כמ"ס התוספת ב"ה וגזו פאור כו' מרובה מידה לטמא
 מליטמא דלשמא אחרים משמא מנוב וליטמא אינו מוספה מנוב ואם כן י"ל דליטמא
 אינו מקבל מאורו לכן כתבו החוספות דג"ס מוספה הוא ולמדוין ואין מביזין וק"ל:
 ובזה מלא קושית עומה למה לי כל אשר בחובו לטמא אחרים מאורו כיון שכתוב
 יל' חובו טמא ש"מ דמשמא אחרים מאורו ולא היה ד"ה דאף תוך חובו טמא כיון
 שמונת באיור ההיזון קמ"ל דפאור אבל אם לא היה משמא גם כלי ראשון את האוכלים
 אלא דווקא בנייעה למה לי למעט תוך חובו דהא קל וחומר הוא מה באיור הכלי
 ראשון אינו מוספה כש"כ כשהוא מונח בכלי שמי דפאור מאחר שאינו טונט בכלי ראשון
 דמה שטונט בכלי ב' אינו מיקרי בנייעה מאחר שאין הכלי האמצעי טמא ואם כן למה"ל
 כל אשר גוי' לרבות שמשמא מאורו עיין במהרש"ל. ולפי מ"ס לעיל דלריך דה"ל להיות
 מוספה משי' לרדיים ואם כן חובו שיהיה אינו מוספה דלריך לנפיה א' שמשמא אחרים
 מאורו וכ' ולא תוך חובו לכן כל אשר בחובו ללמד שמשמא אחרים מאורו ואם כן
 חד חובו מותר בסופא אלא לג"ס וק"ל:

פרק ג ס"א (נפלה פן הגג) כתב הר"ב דהיינון שמה נתרסקו איצריה
 ובס"ד סי' נ"ח א"י נפולה אסורה מיד בהמה שנפלה מדבר גבוה או
 שנפלה לבור אם יש מכריסה עד המקום שנפלה שם עשרה טפחים חושפין
 שמה נתרסקו אצרי' כו' וכן לשון הש"ס ה"ל ובס"ו ס"ק א' ח"ל. מדנקט
 כריסה משמע דבהמה מודת נפלת מיירי בל"ו מודדין הי"ס מכריסה דהיינו עד
 לארץ יש ד"ס ואם יש בצור ו"ס עריפה עכ"ל. ולולי דבריו לא היה כ"ל כך בהוכחה
 צרורה דהנה לריך להצין מה שלכאורה קשה ע"ו דלמרי' מכריסה עד לארץ ד"ס
 וקשה על הרמב"ם דכתב שיעור אורך זומת הנידון הוא י"ו אצבעות וזוה כ"ע מודים
 שנעולם אין כה"ל למעלה מחיי ע"ס כמו שהביא הרמ"א בס"ו י"ו ס"ס בלי שום חולק
 ואם כן אם בחיי ע"ס האמצעי הוא י"ו אצבעות ושיעור י"ו אצבעות הוא לכל הפחות
 ג"ס הרי כלאו ו"ס וגם הט"ס תההזון והקול"ה יש כאן יותר מממה טפחים והאך כתבו
 ד' טפחים והקשיא אומה צפי כל. ולפענ"ד לק"מ דמקור הדין מנמרה ב"ק ס' ה'
 הרה דף ג' נבי הט"ס תורא דנפל לאריתא דלתי' שחטה מרי' וטרפה ר"ג כו'
 ופסיק דלריתא דלתי' הוי שיחא ופריך הא צענין כדי להמית דהיינו עשרה טפחים
 וכאן לא הוי רק ו"ס ותי' דמכריסה דתורא הוא ד"ס עכ"ל ואם כן יש לומר דלעולם
 לא צענין דוקא שהיא צבור ו"ס דכשחות מן נמי עריפה לפי שיעור מכריסה דתורא
 והתם בגמרא משעה שהיה כך היה דנפל השור ל"ס ופריך ר"ל וע"ו הקשה לו הא לא
 הוי אלא ו"ס וחסר ד"ס ותריך דאותן ד"ס שחסר כאן הוא מכריסה ס' וק"ל
 דמכריסה יש יותר מ"מ הנהרין לא נתיח ממינה אלא לשנוי' דלדון ד"ס החסרים
 חמלא מכריסה ס' ובאמת לא נמלא ברוב פוסקים שיחתו שיעור כמה יש מכריסה עד
 ארעא רק סתם כתבו אם יש מכריסה י"ס עריפה רק הס"ו ונתן שיעור זה כמשמע
 ונלשונו כ"ל ובודלוי דבריו ג"ע קושית ה"ל דו"ק: שם (זה הבלל כל שאין כמות
 י"ו שריפה) כתב הר"ב זה הכלל לאחוי' מני' עריפות כו' בתו' דף ל"ב הקשו
 ליחשוב נמי שגרי' המפרקת ורוב בשר עמה נבלה ותי' דלוינו נבלה אלא"כ נפסק גם
 חוט והא תני לה נפסקה חוט השדרה. ובס"ו סי' כ"ו פחד דמוכה מזה דאם לא

חרושים מלוקטים מספר זרע יצחק

שפסורים מק"ו ז"ל דכל הע' העודפים היו כולם כבורים. ויש שרונים לרין דל"כ דק"ן ליום פסוים היו פסורים הק"ן כבורים א"כ אלו הק"ן שנפסרו נעשו פסוים והיה להם לפדות ק"ג כבורי ישראל מאלו הרע"ג העודפים אבל לא תירצו כלום. דלסברא זו א"כ קשה דלא תפסו תו' מידי דלמא אינם פסורים והא' ללא נתנו הע' ליום פסוים משום דה' ליום פסוים פסורים ואחר שנפסרו נעשים פסוים ופסרו כבורי ישראל א"ו דאין זה סברא. וז"ל דה' לרין למה בזמן הבית וכן בזמן הזה מחוייב' כל כסרי ישראל לפסוין ולמה גם עכשיו לא יהי' כן ויפסרו הלוים את הכבורים והעודפים יתנו את הפסוין. וז"ל השעם בשלמא נמדנר דכל ישראל הוה במקום א' וגם היה להם מרין וא"כ היה להם יכולים למנות את כבורי ישראל וגם כל שבט לוי לידע כמה העודף משא"כ בא"י דהי' ישראל כחול הים וככוכבי השמים אשר לא יספר מרוב וכש"כ בח"ל דמפסרים בארבע כנסות הארץ א"ל לידע כמה העודף ומחמת זה כולם מחוייבים לפסוין ונודאי אלו היינו יודעים בזמננו שהלוים כמה כמו כבורי ישראל ושוים הם באמת היו כבורים מפסוין אך נעלמה מאתנו הידיעה. אמנם בשבט לוי נופא דבר ברור הוא ודאי שפסוים ליום המה יוחר ויותר על כבורי הלוים וא"כ דין הוא שיפסרו אלו את אלו ולפ"ו הקשו הו"ס שפיר דמקרא מוכח דפסורי בזמן הזה דמאי אפסרו דלמא ק"ג ליום פסרו אל ק"ן כבורים ליום א"כ משא"כ יפסרו גם עכשיו מאחר דנודאי הו' יחירים ליום פסוים על כבורי ליום. וא"כ להק"ו ודו"ק:

דוא דרך גישול ומ"ל דהנאה אסור. ולק"מ דאיכא למימר דהנאה מותר כ"ל ואיכ"ל דהנאה אסור כ"ל והנאה דגמרא ופסיקא דאורייתא ולחובתא ילפינן וק"ל:
פרק יב ס"ב (עוף טמא פטור מלשח) כתב הר"ב עוף משמע בין פטור בין טמא יספור פטור ולא טמא. ובגמ' פריך ח"ש כל אפר פטור תכלו מכלל דאיכא טמא לא מכלל דאיכא אכורה ומי היא פריפה נהדיא כתיבא כו' וא"ל למאי דס"ד מעיקרא רקאי למעט טמאות גמי קשה טמאות נהדיא כתיבא די"ל דאטמאות לא קשה די"ל דאתי להורות דטמאות גמי איקרי אפר ונ"מ לשלוח הקן אבל אטריפות הקשה שפיר וק"ל:

מסכת בכורות

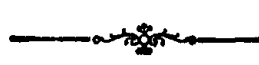
פרק א ס"א (ברגים ולוים פטורין נק"ו) והקשו התו' וא"ת בלא ק"ו חיטוק ליה מהוך קונטרסוקו השר דמשני אוחן ג' מאות כבורים היו ואין כבור מפקיע כבור משום דדיו שפיקיע אז על עמנו ש"מ דאל עמנו מיבא מפקיע. י"ל א"י לאו ק"ו מי"ן לשנויי אוחן ג' מאות כבורים היו והב"ב פטורין כו' ע"ש. מקשים מאי הקשו התו' דלי לאו ק"ו ה"א דחייבים והא' דלא מהו הע' ליום פסוין דלמא לא היה כולם כבורים רק ק"ג כבורים וק"ג פסוים ופסרו ק"ג כשפוסים את הק"ן כבורים ליותר פסוים שפסרו כבורי הלוים מנכורי ישראל לכן אינעריד הק"ו שפסורים. אבל לפי האמת

לקוטים מספר אמתחת בנימין

מסכת חולין

רבי שמעון בר' יוסי שאמר לא שנו אלא שלא שיר צה כדי מעפורת. אבל שיר צה כדי מעפורת חזור. וי"ן כפרק ח' מהלכות מעשה קדושות הלכה י"ע שכתב נמי כדי מעפורת וע"כ רב הונא פליגי אר"י. דאיכו אמר דלרין לקרוע כולה. אפילו לא שיר צה כדי מעפורת דגזרי' שמה לא יקרע רובה. ורב הונא סבר דאין לרין לקרוע כולה. דלא גזרינן שמה יקרע רובה אפילו אם הסליח אינו רוחב יותר מבמי פעמים כדי מעפורת בנימטס. כיון דקרע עד שלא נותר כדי מעפורת שלם והוא רוב בנימטס. אפילו מדרבנן פטור. דלא גזרו חכמים שמה לא יקרע רובה. אבל אם הסליח גדול הרבה וקרע רוב הנראה לעינים מכל מקום אם נשאר כדי מעפורת. גזרו חכמים פומחה כיון דראוי לבגד. ואף על גב דפליגי רב הונא אר"י במה שאמר דגזרו חכמים שיקרע כולה. אבל אם קרע רובה פ"א דגזרינן שמה לא יקרע רובה. דבה מינו דשליגי עלה. מכל מקום מודה רב הונא לרב נחמן היבא שהיא פליית פולת יוס וקרע צה רובה ושיר כדי מעפורת. מכל מקום פהורה מיד שחין בלא הם עלה להסבילה כך. לא יחוס לקרוע עד שלא ישאר צה כדי מעפורת. וזו היא כוונת הרמב"ם. ומעשה נדקו נמי דברי הר"ב דלא גזרינן שמה לא יקרע רובה. אלא דחכמים גזרו היבא שהוא כדי מעפורת דלאוי לבגד ודוק: ב"ה קולית המתה וקולית המוקדשים. הנוגע בהן בין שהומים ובין נקובי' טמא. ובפ"ו הר"ב קולית. כל עגס שיש בו מוח קרוי קולית. וקולית המתה הנוגע בהן. בין שהומה ובין נקובה טמא. דהא עגס כשעורה נמת טמאה במוגע ובמשא. כדכתיב או בעגס אדם. וחמיהי על הר"ב מה שלא פי' מחי' אליבא דהלכת' ובאוקימתא דר"י בגמ' דקאמר מאי נוגע דקתני מאכיל. ובין דסוף אסבר לן דקולית דקתני במחתי היינו שיש בו מוח. וא"כ אפילו באהל נמי ליטמא. דהא ר"י סבר דמזה שפסוים מעלה ארובה מבחוץ. ופסק הרמב"ם כן בפ"ב מהלכות אבות הטומאות הלכה ה' וז"ל:

פרק ז ט"ז המפסיע בנהמה ונח' כפורה ובטמאה. ופי' הר"ב בין שהיא פהורה שחוסה והמפסיע טמא. בין שהיא נבלה טמאה והמפסיע פטור. והי"כ מה שלא פי' כהסקת הע"ס בדף קכ"ג אליבא דרב נחמן דמהני' מיירי בטמאה דרבנן. דהיינו טריפה שחוסה. וכדלמיה דשמואל דאמר פריש' ששחש' כפומחה במוקדשין (וכסק הרמב"ם כן בפ"ב מהלכות אבות הטומאות הלכה ח') אבל נבילה טמאה אפי' יחר מכדי אחיזה טמאה דגזרי' דלמא לא אתי למיעבד אלא כדי אחיזה. וקא מטרינן ליה ובפרק כ"ג מהלכות כלי' נסופו פסק הרמב"ם כר"י. ואף על גב דגם רש"י פיר' במחתי' דמיירי בטומאה דאורייתא לא יקשה עליו ז"ל. כי כן דרבו ככל המקומות. לפי שהמחתי' כפי מה שפיה על דעת המקבן. כי הוא ז"ל כתב פירוש על הנמרה וסמך על המעיין בנמרה ביראה לפי המסקנה שיכתנה הסיכוס נמשנה. כאשר כתב הר"ב בעל ח"ס נכמה מקומות. אבל על הר"ב שסמך פירושו על המשל' היה לו לפרש על פי מסקנת הנמרה ואפשר שסמך הר"ב על דברי הרמב"ם ז"ל כפרק א' מהלכות אבות הטומאות הלכה יו"ד בכתב שם המפסיע נבילה כהמה או ח' בין טמאה בין פהורה בין נסה בין דקה כו' דמוכה שפירש גם הוא המסנה דמיירי בטומאה דאורייתא מכל מקום כיון שהרב מדרש"ל ז"ל בחידושו וגם הר"ב משנה למך הקשו עליו שהוא סותר למאי שכתב בסוף פ' כ"ג מה"כ לא היה לו להציל ראיה מדברי הרמב"ם. וכמו שאמרו בניטין דף ע"ג א"ר לוי' אין כיון דקסי' דיבא אסיפא לא איתמר גי' מדרשא ומשח שחא היא זיל בהר סברא. וכ"ש הכא דפסק' דנמרה משמע דמחתי' מיירי בטומאה דרבנן אבל לאחר עיון היטב נראה לי דגברי הרמב"ם ז"ל אינם סותרים זה את זה. אלא שהוא ז"ל פסק כרב הונא משום

מהרב הנאון האמתי המפורסם סוהר"ר רוד טעבלי כ"ץ שיף ולה"ה שהי' אב"ד ור"ם בק"ק לונדון המעשירה ומדינת ענגלאנד.

מסכת זבחים

פרק ח מ"ב בהרע"ב ד"ה הכל יכולין וכו' אבל חסאת ועולה מהעריבין טון שער נשיא עכ"ל. העולם מקיים על הנמרה בזבחים ד' ע"ה ע"ב ועל הרע"ב דנקט שער נשיא שהוא חלוי נחשף ונחשף לא יבא לעולם ולא נקט שיערי מוספין מר"ח ויו"ט. ונ"ל לומר דה"ס במ"ס זבחים נקט שיערה לנחשף מן הע"ס דהמורה ד' י"ד וס' בתמורה הוצרך להרץ שער נשיא ולא מני למינקס איכא שיערי ר"ח ויו"ט כיון דשם מיידי מקרבנות יחד. לך משני בזבחים נ"כ שער נשיא. וסוגיא כוז כחבו צב"ס הורדק גב ד"ה וכתני' ובפרק הרש גבי בדמאי הקילו. וכן כתב בס' חסאת חכמה כלל מ"ב וז"ל לפעמים יוכל להרץ הירדן אחר יותר מרווח. אלא לך משני ל"י משום שזרין להרץ כן נמקום אחר ודו"ק :

מסכת מנחות

פרק ג מ"ב בהוי"ט ד"ה לא סתת ומשמע בכדי קמינה מיחו מעכב ולא ידענא וכו' ע' בספר זבח דוד שכתב אלא לא ידענא אמאי לא ידע התי"ט דאם לא סתת כלל א"ל לו שיקמוץ ע"ס שהאריך בזה וכבר קדמוהו הברכת הזבח בקיטור דבריו על דברי רש"י ד' י"ח ע"א וז"ל. ומ"ס רש"י כדלמרי' גפ' אלו מנחות ר"ל דלרץ פתיחה לקמינה וע"ס במתני' ד' ע"ה ע"ב דאי אפשר לקמוץ בני פתיחה ודבריו הוי"ט יש כאלו דברי תימא ודברי שגגה עכ"ל הנה"י. וע' בס' קול הרמז ובס' שושנים לדוד שכולם תפסו על הווי"ט. ויש לי ללמוד זכות וליישב דברי תוי"ט שקייטו על הש"י והרע"ב לא קאי כ"א על שמשמע מדבריהם דבריו קמינה מעכב הפתיחה בכל המנחות אפילו במנחת כהן ובכהן משיה שאין בהם קמינה דאע"ג דאין הלכה כר"ס לקמן ד' פ"ו דסבר דאפילו לכתחילה אין בהם פתיחה אלא כח"ק דאף כבשים וכה"ג לרץ פתיחה. מ"מ קשה מ"ל דמעבדי כיון דלא שנה הכתוב על הפתיחה לעכב. והיא דבשאר מנחות לרץ לפתיחה עכ"ס כדי לקמוץ מ"מ מנחת כהן וכה"ג דא"ל קמינה וכו'ה לילי א"ל הפתיחה אפילו כדי קמינה לא מעכב ודו"ק :

פרק ה מ"ז אלו פעונו תנופה. ואין פעונוי הנשא וכו'. הא דשייר התנא לחמי חודה וזויר. י"ל דלכללין בזהו ושוק של אלמי יחד. והיינו כיון דלרביס להניח הלהמיס על החזה ושוק בשעת התנופה. ושייר נמי תנופת חזה ושוק שחויס של שלמי לזכור דחיי בנחתי' ז'. דש חזה ושוק חד הוא וכבר נכלל בשלמי יחד. ועי' מ"ס לקמן פ"ט מ"ט על דברי הרע"ב. וכהו הרע"ב לקמן פ"ט ונס הרמב"ם בחיבורו כ' דלחמי חודה לרביס תנופה וחסתי ולא מלאחי איה מוקם בלימיר. דלא כחייב צד תנופה בס' א. עד אלא אל תורת כהנים והוצא בליקוס

שמעתי פ' לו רמז חק"ס על הקרא וסקריב ממוט אחד מכל קרבן תרומה לה' הך תרומה פירשו תנופה וז"ל חזק זה חזק תנופה זה תנופת הסל וכ' סס בס' צדית אברהם ומדקרא תרומה משמע שזרץ להריסם ולהיפס ע"ש ובס' קרבן אהרן :

פרק ז מ"ט בסוף פירקין בהרע"ב ובדבר שאין בו רוח חיים טון לחמי חודה וזויר עכ"ל. ולסוף הרמב"ם צפ"י המשנה וידעת שהמנחות יש מהן שעוונות תנופה אש"י שהמנחות אי בהם רוח חיים. וחמיהו על הרע"ב שצבק למנחות כפי' הרמב"ם ונקט לחמי חודה וזויר וז"ל :

מסכת חולין

פרק א מ"א השוחט נשחט שחיטתו כשירה וכפ"י הו"ט ד"ה השוחט מדברי הרמב"ם והסור משמע דאם שחט בזמיר שחיטתו פסולה לגמרי. ולכאורה מתנגד לזה עובא ק"ו הו"ס במתני' ד"ה השוחט דננמרא בעי לאוקמי צמוד כר' מאיר ומדברי הרמב"ם בס"י המשנה משמע דמבוא"ה צמוד שחיטתו פסולה משום דהוא מחלל שבת וכמו שפסקו המו"ס דבריו דמסתתחיל לנשחט חזורה בצאר הבהמה הוא מחלל שבת א"כ ליכא למימר כתי' הו"ס דבאחזה שחיטה אינו נעשה מומר כיון שכבר הי' מומר מקודם לכן וא"כ קושית הו"ס במ"ע וז"ל ע' בפנים יאבד לק"ו הו"ס גם לפירוש הרמב"ם :

פרק ג מ"א בהרע"ב ד"ה ופסקת הגררת אבל לאורכה של קנה אפי' לא משתייר אלא חולי' אחת כשר. ולקמן במתני' כתב והוא ששתייר זה בקנה למטה ולמעלה כ"ס ע"ס ולקמן הוא דווקא. וכאן דניקוט חולי' לאו דוקא דהכי משקינן בס"ס ופוסקים דלא לרץ חולי' אלא בני כב"ס : מ"ב בהרע"ב ד"ה ויקבה וכו' ואם כליסר או פחות מליסר כשרה וכן הלכה עכ"ל גם הרמב"ם צפ"י המשנה כתב בלשון הזה ודבריהם תמוהין דבס"ס ד' ג"ד ע"ב אצ"ר ר"נ כליסר כיתר מכליסר אלא ככליסר ערפה. וע"ק אם כליסר כשר פשיטא לפחות מכליסר כשר. ואולי כוונת הרמב"ם והרע"ב על נפחתה כדלח דלח הוי שיעורא כדי שיכנס וזאלו בו ליסר דהיינו יותר מכליסר כמו דאר"ג במלתין לפי' רש"י והיבא ביו"ל סי' ל"ד אמנם הרמב"ם בחבורו לא מפרש נפחתה כדלח כמו שמפרש רש"י אלא על נקב מופלג א"כ הקישיא במ"ע וע' בשו"ת חוט השני סי' פ"ג יאבוס ללשון הרמב"ם והרע"ב ע"ס :

מסכת בכורות

פרק ח מ"ה זכר ונקבה האבות פטורים והבן חייב וכו' שחי נקבת וזכר וכו' הא דלא תני כפישא דגם בכני זכרים ונקבה אין כאלו לכהן כלום. עיין בהרמב"ם פ"י"א מהלכות בכורות וס' בגמ"ל שהרגיש בזה :

סדר בית שאול קדשים

שהנאון הגדול רשכבה"ג מרן דכולא תלמודא כקש"ת מוה' יוסף שאול הלוי נאטשהנאון זצ"ל אב"ד ור"ם דק"ק לבוב והגליל.

מסכת זבחים

פרק א מ"א טלל לשמן כשרים. עי' תי"ט על דברי הרמב"ם צפ"י המשנה ועי' בהנחות מוהרע"א וכבר קדמו בזה בהדוסי פנים מאירות זבחים סס ועי' מהרש"א צבניה כ"א ובס"י שם ובשפה"מ פט"ו מפסהמ"ק ה"ל ונחשבה כהבחי לייסב ואכ"מ :

פרק ב מ"א כל הזבחים עי' ברע"ב לימד על הור. והנאון מהרע"א הקשה לרבה דאמר כל מלהא דאמ"ר לא תעביד אי עביד ל"מ למה לי קרא דולא יחללו ע"ס. והנה בקדשים בעינן טיהר עליו הכתוב לעכב ול"ש הך דרבה ועי' שעה"מ פ"א מה' ק"פ ה"א ומ"ס שם בהם הירושל' כתבתי במק"ל ואכ"מ : שם ומחוסר נגדים עי' ברע"ב דה"ה יתור נגדים ולכך לא הי' מניח תפילין של יד אבל של ראש היה מניח ע"ס וכה"ג ערוך לקמן דף כ' הא דיד הא דראש אבל רק כשיריה

כח"ס הרמב"ם פ"י מכ"מ ה"ז ועי' כ"מ סס. אמנם ק"ל לפמ"ס המקובלים דתפילין של רש"י ור"ת הם מה"ת כמ"ס בס' אמונת חכמים א"כ הכ"ג היה לרץ להניח ב' תפילין של ראש ושערות שהיה בין זין לנחשפת לא היה מקום כ"כ והרי גם ב' תפילין בלבד אין מקום כ"כ ועי' ס"ו ברו"ח סי' ל"ד ואולי מכאן ראינו לתפילין של שמושא רבא דלא היו רק אצבעים על אצבעים ודו"ק : מ"ד או ששם קבל הלך חזק חזק למקומו כ"ה הנירסא במשנה שנמשמות אבל בס"ס הנירסא חזן למקומו וזמנו ונאלתי בזה דהרי בערוב מחשבות דהיינו חזן לזמנו וחזן למקומו הך ר"י מודה דאינו פגול וא"כ איך יתכנס דברי ר"י שחולק בזה ועי' לקמן דף ל' ע"ב לענין חושב לאכול למהר כוית בחזן וברש"י סס. והנראה בזה דזה תלוי במאי דלניני אי כוית כוית תנן או כוית וכוית ואי נימא כוית כוית תנן אבל כוית וכוית הוי ערוב מחשבות א"כ בחזן למקומו וזמנו אין בו פגול. אבל אי נימא דכוית וכוית תנן וכו' ג"כ פליג ר"י א"כ גם בחזן למקומו וזמנו נ"כ פליג ר"י. ובוה מיושב הא דקשיא ליה דיוקא דר"י במשנה סותרים דברי שא אמר כל שמחשבת האמן קדמה ומשמע הא ערוב מחשבות ביחד אינו פגול ובפיסא אמר אם מחשבת המקום קדמה ומשמע הא ערוב מחשבות פגול. ולפמ"ס א"ל דבאמת ערוב מחשבות

פרק יב ט"ד עד ששים יכולים להכלל. ע"י רש"י צ"כ דף ס"א ע"כ ד"ה גז' הראוי לבינה ותמנאל דברים חדשים שכתב דכל שמיניא מנחה שאינה יכולה להכלל הרי הוא כמיניא קטניות שהרי החורה אמרה שיביא מנחה שראויה להכלל אף ביותר מששים רק שהכמים נהנו שיטור עד ששים ומכלל הטיעורים הוא כמו שאמרו בכתובות דף ע"ד ובהרבה מקומות דחכמים שערו וגדרו אצל מה ענין שישיה נחשב כמיניא קטניות וע"כ:

מסכת חולין

פרק א מ"א השוחט בשבת וצו"כ. ע"י ר"י המשנה להרמב"ם ותי"ט וע"י ש"ה מהרי"ט סי' קל"ח ובקצ"ח סי' נ"ב: מ"ה הבשר בניי יזה. היינו משיטלנו דם אצל מהוסר זמן דהיינו פחות משמנה לא פסל בהו כמ"ס בתוס' מנחות דף כ"ה ע"א ד"ה ואימא ונסידורו של שבת נהפך בזה והדבר מטא"ר בתוס' נאן. והערינו בזה מחבר א' כת"י:

פרק ג ט"ב והחיותה בידי שמים. אצל בידי אדם דעת הרע"ב דטרפה. והתצ"ט סי' ל"ו כתב הטעם ד"ל דס"ל דרשב"א דאמר אף בידי בריות

הוא מוסף אצל לא פליגי והביא ראיות. והנה מה שהביא התצ"ט ר"י מנדרים דף כ"ז ע"ב דלזביעא לכו אי פליגי רבנן על ראב"י או לא ואז"ל פליגי הלכתא כוהיה ולפע"ד משם אין ראיה דהרי הרא"ש בפירושו הקשה הא משנת ראב"י קב ונקי וזהו דלמא הכא משתבר טעמא דרבנן ע"כ ולפ"ו ממילא י"ל דלכו רצו לומר דלא פליגי רבנן דהרי משנת ראב"י קב ונקי וי"ט אה"ל פליגי והיינו דהשתבר טעמא דרבנן ע"ז שאל הלכתא כוהיה א"כ כמ"ס הרא"ש. ומ"ס בתוס' סי' ע"כ דפסק בר"י משום דלשון אף לא משמע דפליגי. הנה באמת הרמב"ם לא פסק כר"י בזה וע"י ב"ה"י סי"ג משבת וא"י חמה על השור דלמה פסק כר"י דמס"ל יומא דרבנן ל"פ והרי כמ"ס מקשה דר"י אדרי"י ומסקין דר"י מוחלפת שיטתו והיינו ככירש"י דר"י החליף שיטתו וי"א ממתו ופירושו מוכרח דכאן ל"ס לומר דכ"מ דהחליפו הת"ק ור"י לביעה דהא הת"ק לא דבר כלל מזה וע"כ בר"י החליף שיטתו והרי ק"ל בר"י דהפוך דוקא וכמ"ס הרמב"ם בספ"ו מט"א ה"ו וא"כ מהראוי לכסוק דלא כוהיה כאן וע"כ דברי הסוד. טוב ראיתי שזקיקי הב"ב האריך בדברי הטור שם ובס' תוס' שנת מלאה שהרגיש בזה על השור. וע"כ אין ראיה לאף להוסף בל ולא פליגי וע"י פסחים דף כ"ו ומאי אף הקמייתא וע"י ר"פ אלו עוצרין בתוס' ד"ה ור"א ובמנחות דף ל' ע"ב ובתוס' שם ודו"ק וע"י פ"ט חולין מ"ב ר"י אומר אף עור חויר הכר ובמ"ז שם ר"י אומר אף הנוגע בלמה וע"כ ל"ע:

פרק ד מ"ב הבשר מגע נבילה. ע"י בהרע"ב שפירש בשר העובר מגע נבילה וכן פירש"ט שם וע"י תי"ט אצל דף ס"ח פירש"ט כל העובר והבהמה ונטו באברים ונשאלתי בזה. ולפע"ד נראה דבאמת כיון ששעור מונח בבהמה מן הבהמה טוע בשובר ומטמא אותו ובפרט ל"מ"ד שובר ירך אמו בודאי מטמא בבהמה נ"כ. ואג"כ נראה דבאמת הש"ס מקשה בזה ע"כ דטעמא דית בהתרים היא ואלו מטמא ומשני בשעת פרישתו מאבר מקבל טומאה ורבינא מחלק דנדנד לאו לחתיכה קמי' ושובר לחתיכה קמי' וכל העומד לחתוך כהתוך למי ולפ"ו אי יומא דמחמת פרישתו מאבר מטמא א"כ כ"י שהוא בבהמה אינו טמא אף העובר ומכ"ס הבהמה גופה והשובר מטמא בשעת פרישתו וא"כ כבר י"א העובר מהבהמה אכ"ר רק העובר טמא ולא הבהמה אצל לרבינא הוא מטמא בעודו נמשי אמו וממילא גם הבהמה טמאה דהו כהתוך א"כ דף ס"ח פירש"ט אליבא דרבינא ובדף ע"ב כ' אליבא דהירוש' קראשון דזה והאי עכ"פ דעובר טמא ודו"ק. אמנם עדיין ל"ע בדף ס"ח ממתיק התשנה שלא שנו חכמים במנחתו ואולי היא חוספתא:

פרק ה ט"ג מודה ר"י במוכר את האם. ע"י תי"ט וע"י ס' ור"א מזה קכ"ח ז' ט"ד לסיק את מה מת מה למוכר ערו"ה צ"כ פ"ד שחולק על הרי"ף וס"ל דאזננו לליקח אף שלא משך דלא כרי"ף ור"י הקשה לעלמו ממסכה זו למכור דאם מת מה למוכר. והנה הרא"ש צ"כ שם הבין דקושיה הרו"ה מהך דמת מה לליקח וסוף הש"ס הא לא מהך אלא אף בלא חזרה אחתם למוכר. וע"י במוק"י שהבין דקושיה ה"ה"ה הוא מ"ד פירש"ט ומשאר ימות השנה וע"י רמב"ן במלחמות ובתשובה כתבתי לישב הקושיא ואכ"מ:

פרק ו ט"ג ומודים שאם שחט שליטו סוכה את הארבעים ופירש"ט דהתרת ספק היא ע"י ש"ח רמ"ע מפא"ו סי' כ"ו שכתב דאף דק"ל ה"ס שמה ההרבה זה נשאלתי יכול להתברר הספק ומנאתי סברתו משורש בירושלמי יבמות סי"א ה"ו כדפוס חמ"ן אפשר לך לעמוד עליו יע"ש בפי' הפ"ט. והגאון מהר"י פיק בחולין דף ס"ו הרגיש נ"כ בזה והביא דעצירת ספק הוא. ולא נזכר מדברי הירושלמי וכו"מ דמ"ע מפא"ו ה"כ. וע"י חולין דף פ' ע"א ברש"י ד"ה צדיקים מ"ס התרת ספק ושם תריך להגיש ענינה ספק כמ"ס הגאון מהר"י פיק וז"ל:

פרק ז ט"ו א"ל בסיני נאמרה הלא שכתב במקומו. ע"י בהרע"ב כשכתב משם לסדר את התורה ה' המקרא היה על המעשה וכו"ל רש"י במשנה. ותמנהף שהורק

מחשבות הוא ספק אם כויה כויה תנן או כויה וכויה. א"כ לכן השמיט הדין דעבוב מחשבות הוא ספק ודו"ק:

פרק ג ט"ו ע"מ ליהן ע"כ כבש ע"י תי"ט חוס' ונחם דף כ"ו ע"כ ד"ה אמר וז"ע ולכר הוה העירני חסס אחד:

פרק ה מ"א אם לא נתן ע"י ברע"ב וחוספית מה שהקצו ובתנאה מוהרע"א ז"ל הביא דברי קרבן נחנאל דאין מעבירין על המנות עדיף מהדיר ע"ש וכ"כ מנ"ת רב"ז ח"א סי' י"ג וע"י מנן גבורים סי' כ"ה:

פרק ו מ"ו לאכול כחצי יום ולהקטיר כחצי יום. קשה שאין אכילה והקטרה מטעמין ונשאלתי דהיאך משכחת לה בעילת שף והשאת אכילה והקטרה הא בעינן דבר שדרכו לאכול ודרכו להקטיר והרי בשפת השוף אין זו אכילה ולא הקטרה ובעולת השוף אין זו אכילה בשלמא בבהמה משכחת לה בשפת אכילה והקטרה אימורין אבל בשוף ל"ס הקטרה אימורין והיא תימא גדולה. ולכאורה רציני לומר דאין הכוונה דבר שדרכו להקטיר מה שמקטירין בזה הקרבן רק מה שדך להקטיר בבהמה ע"מ הראש והפדר אף שבו הקרבן אין זו הקטרה אצל מי"מ דרבו להקטיר להשליכו ע"כ א"כ המונח. זה נקרא דרבו להקטיר. וכן דרכו לאכול ד"מ בשר ולא עור אצל בהמה מקומות בזה"ה וברמב"ם אינו משמע כן וז"ע גדול:

פרק יב מ"א אין חולקין בקדשים לאכול לערב. ע"י בש"ס דלמדו מקרא ולכאורה פסוק הטעם דהרי מקטיר קדשים ע"מ שלמים לזמנו לשפי ימים הומון שמחוססה עד הערב פוקדי מונעט כמ"ס א"ח"י ה"ף ז"ל סי' קנ"א ומשם משמע דהוא מ"ח דלא לא כן ל"מ לבעל אכילה פסח והו"ל רק ספק דרבנן וכו"ל קשה ל"ל קרא וז"ע: שם לאכול לערב ע"י תי"ט מה דנקק לערב היינו בשביל עבול יום דמחוס' כפורים כל שמיניא כפרתו עבול ואוכל וע"י תוס"ח מ"ס בזה ובתנאה מוהרע"א ונשאלתי ששניהם לא הוכירו דברי החוס' במקומו ד"ה עבול יום שכתבו כדברי החוס' וגם לא הוכירו דברי כות"ס דף ז"ע ע"ב ד"ה און וע"י ב"ה"י נאן ובפנים מאירות בחידושי לזכמים שם הם לא הוכירו הך דחוס' דף ז"ע ד"ה און:

פרק יד ט"ו והטמא ע"י ח"י"ט שהגהה על הרמב"ם שלא מלא בתלמוד והדבר הנוסח דהוא ש"ס מפורש ונחם דף ס"ו ע"א מה להלך האם שבהן שכן לא הוציא בנמה וע"י מלמ"ל פ"א וק"פ ה"ג ש"כ שהיה נראה דבנמה קמה שהור מקרי' ה"ה טמא. ובמחכ"ת לא זכר הש"ס ה"ל דקאמרי לא תימא טמא ויכתיב וז"ל:

מסכת מנחות

פרק ה ט"ט לא יביא מחנה חלות ומחנה ריקוקי ע"י גיטין דף ס"ו דשם בעי הרבה אפעות ח"י בנידוד וכו' וז"ע אי סידך כאן או למא שאני כאן דנ"י קרא וגם שם נופא אחר דאמרו והלכתא מוטרפין בעי שם ח"ו נבילה וכו' ואין בעיות וז"ע אחר שכבר נפסד הלכתא דמוטרפין למה בעי עוד:

פרק ז ט"ב מכולן היה טעל אחד מטערה הרומה. ע"י תוס' מעילה דף ג' ע"ב ד"ה אלא שכתבו נשם רבינו הוא וז"ל דב' לחמי תודה היתתין לכהן מושלך בהן וההו"ס דהה פירושו ומלשון המשנה כאן משמע ק"ח כרתינו הא"י שהרי הכתיב אומר והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה ל' לכהן הורק א"ז דש השלמים לו יסיה הרי דקרא קרבן והוא תרומה ל' והתורה א"תה שיתן לכהן וכו"ל מהראוי שיסיו מושלך זו ודו"ק: מ"ב וכן אינו המלוואים וכו' כבשי עזרת ששחטן שלא לשמן לא קדש הלחם. סי' הרע"ב דאינו המלוואים קרבן יחיד וכוונתו דהרע"ב איזיל לשיטתו דכתב ר"ס ונחם דקרבן נזור לא סגול שלא לבמן דסבין מושכתן למה שכן ראין לו כמ"ס הרמב"ם צ"י שהשנה שם ולכך כתב דלולי המלוואים הוא קרבן יחיד אצל תמובין דבריו דא"כ מה יענה לכבשי עזרת דהן קרבן נזור ופס"ל א"כ לא קידש הלחם וכמדומה שראיתי בס' אחד שתמה בזה. ובאמת ברש"י מנחות דף מ"ז מפרש דהקשה לחודה אצל ברש"י נופא בפסחים דף י"ג ובינה דף כ"ח פירש בהרע"ב ובמחכ"ת א"ל בבינה שם הרגיש בזה וע"י פ"י שם מ"ס דכבשי עזרת ל"ס לב ב"ד מתנה עליהן ע"ש הטעם ודפח"ה ור"ש דברי הרע"ב כאן:

פרק ז ט"ג רביעית מים לנותר. ע"י תי"ט מ"ס דבדרי רש"י ולכאורה דברי רש"י תמוהים דהא המים חיים היו חוץ למהנה לנמרי וזה היה בהנלחת ראשונה והנלחת השניה היה בשער נקוור וכבר נתקפה בזה בעטרת ראש סוף ברכות. ולפע"ד ל"ק דרש"י ר"ה להבונה הלשון בחוץ דנבי מלורע למ"ס לענין סוסה חוץ היינו חוץ לעזרה ואף שכלן היה גם רחוק משער נקוור עכ"פ חוץ לעזרה היה. וע"י סוטה דף י"ד ש"מ כ"ש מקדש שלא לדעת:

פרק יא מ"ה אבא שאול. ע"י רמב"ם בהקדמתו לנרעים שאבא הוא מעלה וחומר וטמו היה שאול וכן ראיתי בנמה שהיו מנויים אבא הוא לתואר וע"י צ"ח ובנוב"ז שכתבו דבימי הש"ס לא היה דרכה לקרו' ב' שמת לא"ש אחד רק אבא שאול וזה אינו כמ"ס ודו"ק: מ"ז הבנליים אולקין אותו. ע"י תי"ט. ולש"מ"ס הדין סוף ע"ו דאף דאין עיבוד באולקין מ"מ יש משום מבשל ע"ש ובפר"ה י"ד סי' ס"ח ס"ק ח"י נסחר ואת מיטו לפמ"ס בתשובה דכל שנאכל מחמת מלחו לית ביה משום ביטול כדאמרי בחולין דף קי"ב בפסחים לכוין רבינו ס"ט מנ"ל כשיטת רש"י נ"ק על התי"ט ודו"ק:

פרק יב מ"ב רביעית מים לנותר. ע"י תי"ט מ"ס דבדרי רש"י ולכאורה דברי רש"י תמוהים דהא המים חיים היו חוץ למהנה לנמרי וזה היה בהנלחת ראשונה והנלחת השניה היה בשער נקוור וכבר נתקפה בזה בעטרת ראש סוף ברכות. ולפע"ד ל"ק דרש"י ר"ה להבונה הלשון בחוץ דנבי מלורע למ"ס לענין סוסה חוץ היינו חוץ לעזרה ואף שכלן היה גם רחוק משער נקוור עכ"פ חוץ לעזרה היה. וע"י סוטה דף י"ד ש"מ כ"ש מקדש שלא לדעת:

פרק יא מ"ה אבא שאול. ע"י רמב"ם בהקדמתו לנרעים שאבא הוא מעלה וחומר וטמו היה שאול וכן ראיתי בנמה שהיו מנויים אבא הוא לתואר וע"י צ"ח ובנוב"ז שכתבו דבימי הש"ס לא היה דרכה לקרו' ב' שמת לא"ש אחד רק אבא שאול וזה אינו כמ"ס ודו"ק: מ"ז הבנליים אולקין אותו. ע"י תי"ט. ולש"מ"ס הדין סוף ע"ו דאף דאין עיבוד באולקין מ"מ יש משום מבשל ע"ש ובפר"ה י"ד סי' ס"ח ס"ק ח"י נסחר ואת מיטו לפמ"ס בתשובה דכל שנאכל מחמת מלחו לית ביה משום ביטול כדאמרי בחולין דף קי"ב בפסחים לכוין רבינו ס"ט מנ"ל כשיטת רש"י נ"ק על התי"ט ודו"ק:

פרק ז ט"ו א"ל בסיני נאמרה הלא שכתב במקומו. ע"י בהרע"ב כשכתב משם לסדר את התורה ה' המקרא היה על המעשה וכו"ל רש"י במשנה. ותמנהף שהורק

פרק ו ט"ו לאכול כחצי יום ולהקטיר כחצי יום. קשה שאין אכילה והקטרה מטעמין ונשאלתי דהיאך משכחת לה בעילת שף והשאת אכילה והקטרה הא בעינן דבר שדרכו לאכול ודרכו להקטיר והרי בשפת השוף אין זו אכילה ולא הקטרה ובעולת השוף אין זו אכילה בשלמא בבהמה משכחת לה בשפת אכילה והקטרה אימורין אבל בשוף ל"ס הקטרה אימורין והיא תימא גדולה. ולכאורה רציני לומר דאין הכוונה דבר שדרכו להקטיר מה שמקטירין בזה הקרבן רק מה שדך להקטיר בבהמה ע"מ הראש והפדר אף שבו הקרבן אין זו הקטרה אצל מי"מ דרבו להקטיר להשליכו ע"כ א"כ המונח. זה נקרא דרבו להקטיר. וכן דרכו לאכול ד"מ בשר ולא עור אצל בהמה מקומות בזה"ה וברמב"ם אינו משמע כן וז"ע גדול:

פרק יב מ"א אין חולקין בקדשים לאכול לערב. ע"י בש"ס דלמדו מקרא ולכאורה פסוק הטעם דהרי מקטיר קדשים ע"מ שלמים לזמנו לשפי ימים הומון שמחוססה עד הערב פוקדי מונעט כמ"ס א"ח"י ה"ף ז"ל סי' קנ"א ומשם משמע דהוא מ"ח דלא לא כן ל"מ לבעל אכילה פסח והו"ל רק ספק דרבנן וכו"ל קשה ל"ל קרא וז"ע: שם לאכול לערב ע"י תי"ט מה דנקק לערב היינו בשביל עבול יום דמחוס' כפורים כל שמיניא כפרתו עבול ואוכל וע"י תוס"ח מ"ס בזה ובתנאה מוהרע"א ונשאלתי ששניהם לא הוכירו דברי החוס' במקומו ד"ה עבול יום שכתבו כדברי החוס' וגם לא הוכירו דברי כות"ס דף ז"ע ע"ב ד"ה און וע"י ב"ה"י נאן ובפנים מאירות בחידושי לזכמים שם הם לא הוכירו הך דחוס' דף ז"ע ד"ה און:

פרק יד ט"ו והטמא ע"י ח"י"ט שהגהה על הרמב"ם שלא מלא בתלמוד והדבר הנוסח דהוא ש"ס מפורש ונחם דף ס"ו ע"א מה להלך האם שבהן שכן לא הוציא בנמה וע"י מלמ"ל פ"א וק"פ ה"ג ש"כ שהיה נראה דבנמה קמה שהור מקרי' ה"ה טמא. ובמחכ"ת לא זכר הש"ס ה"ל דקאמרי לא תימא טמא ויכתיב וז"ל:

פרק ז ט"ב מכולן היה טעל אחד מטערה הרומה. ע"י תוס' מעילה דף ג' ע"ב ד"ה אלא שכתבו נשם רבינו הוא וז"ל דב' לחמי תודה היתתין לכהן מושלך בהן וההו"ס דהה פירושו ומלשון המשנה כאן משמע ק"ח כרתינו הא"י שהרי הכתיב אומר והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה ל' לכהן הורק א"ז דש השלמים לו יסיה הרי דקרא קרבן והוא תרומה ל' והתורה א"תה שיתן לכהן וכו"ל מהראוי שיסיו מושלך זו ודו"ק: מ"ב וכן אינו המלוואים וכו' כבשי עזרת ששחטן שלא לשמן לא קדש הלחם. סי' הרע"ב דאינו המלוואים קרבן יחיד וכוונתו דהרע"ב איזיל לשיטתו דכתב ר"ס ונחם דקרבן נזור לא סגול שלא לבמן דסבין מושכתן למה שכן ראין לו כמ"ס הרמב"ם צ"י שהשנה שם ולכך כתב דלולי המלוואים הוא קרבן יחיד אצל תמובין דבריו דא"כ מה יענה לכבשי עזרת דהן קרבן נזור ופס"ל א"כ לא קידש הלחם וכמדומה שראיתי בס' אחד שתמה בזה. ובאמת ברש"י מנחות דף מ"ז מפרש דהקשה לחודה אצל ברש"י נופא בפסחים דף י"ג ובינה דף כ"ח פירש בהרע"ב ובמחכ"ת א"ל בבינה שם הרגיש בזה וע"י פ"י שם מ"ס דכבשי עזרת ל"ס לב ב"ד מתנה עליהן ע"ש הטעם ודפח"ה ור"ש דברי הרע"ב כאן:

פרק ז ט"ג רביעית מים לנותר. ע"י תי"ט מ"ס דבדרי רש"י ולכאורה דברי רש"י תמוהים דהא המים חיים היו חוץ למהנה לנמרי וזה היה בהנלחת ראשונה והנלחת השניה היה בשער נקוור וכבר נתקפה בזה בעטרת ראש סוף ברכות. ולפע"ד ל"ק דרש"י ר"ה להבונה הלשון בחוץ דנבי מלורע למ"ס לענין סוסה חוץ היינו חוץ לעזרה ואף שכלן היה גם רחוק משער נקוור עכ"פ חוץ לעזרה היה. וע"י סוטה דף י"ד ש"מ כ"ש מקדש שלא לדעת:

פרק יא מ"ה אבא שאול. ע"י רמב"ם בהקדמתו לנרעים שאבא הוא מעלה וחומר וטמו היה שאול וכן ראיתי בנמה שהיו מנויים אבא הוא לתואר וע"י צ"ח ובנוב"ז שכתבו דבימי הש"ס לא היה דרכה לקרו' ב' שמת לא"ש אחד רק אבא שאול וזה אינו כמ"ס ודו"ק: מ"ז הבנליים אולקין אותו. ע"י תי"ט. ולש"מ"ס הדין סוף ע"ו דאף דאין עיבוד באולקין מ"מ יש משום מבשל ע"ש ובפר"ה י"ד סי' ס"ח ס"ק ח"י נסחר ואת מיטו לפמ"ס בתשובה דכל שנאכל מחמת מלחו לית ביה משום ביטול כדאמרי בחולין דף קי"ב בפסחים לכוין רבינו ס"ט מנ"ל כשיטת רש"י נ"ק על התי"ט ודו"ק:

פרק ז ט"ו א"ל בסיני נאמרה הלא שכתב במקומו. ע"י בהרע"ב כשכתב משם לסדר את התורה ה' המקרא היה על המעשה וכו"ל רש"י במשנה. ותמנהף שהורק

שהתורה יתנה כחובה במוסר אלפים שנה קודם שנברא העולם ותולדה למשה סיפור
 שהורה אה"כ שיהי. אמנם הרמב"ם צדקו המצוה השכינה בזה וכתב שהתורה אף
 מה שנמצא להצדקת א"ל לקיים מצוה אברהם שקודם מ"ח רק מפני שלמשה
 ניתנה ע"פ ועי' מלמ"ל ס"י מה' מלכים ה"ו מ"ס בשם המורה וי"פ"ח. ובהו נראה
 מה דאמרנו ביומא דף כ"ח א"ל מלכיה ניקום ונמר אמר רבא תנא מאברהם נמר
 ואינו מוכן כמה חלקו. ועפ"י דברי הרמב"ם א"ל דר"י אמר מאברהם לא נמור
 שהצדקה אלו מנוזין מלך משה רבינו משה כיני אמנם רבא מחלק דגוף המורה אביר
 לקיים רק מצד מ"ד א"ל פרטי המורה כגון זמן הפלה או זמן מלוא מילה זה נובל
 ללמוד ממנה א"ל הורה אזה לו משה והיינו שמ"ד משה אינו מנוזין וזה לדעתו מ"ס
 במדרש שמהם אמר לשי הקב"ה שמה משלמות לא נאמר הורה בשמי והשיב
 הקב"ה זכרו תורה משה עבדי והיינו שלא יקיימו רק מצד מלוא משה רבינו והארכתי
 בזה לפי שכוונת יסוד גדול והתייחס על ה"ז"ש של הרניס בדברי הרמב"ם :

פרק ח מ"א חוץ מבשר דגים ותבנים. עי' תי"ט והזכירי סדומים ועל"ד הכוונה
 דלי לא הוי הני שגית חוץ מבשר דגים א"כ היה נמשך האיסור להעלאה

גם אבשר דגים ותבנים דהני גרידא דמותר לבשל ובאמת ז"ל דהרי מותר אף באכילה
 דלך לבשל הוא אכילה וכו"ל כהעלאה ולכן הוצרך לתתו שיהי חוץ מבשר דגים
 להשיעורו לאיסור העלאה קאי על שאר בשר ולא אבשר דגים ועי' ברום' ורשב"א.
 וראיתי בהנהגה מובהר"ם משיקטין בר"ן שהגיה במקום הני תימא וכוונתו דלי לא הימא
 הני דבשר דגים ותבנים אביר אף באכילה והאמר דרק בהעלאה שרי לא קתי
 קושטא לכאמת גם באכילה שרי אבל אכתי יקשה דלמה קתי כלל חוץ מבשר דגים
 ותבנים ולפ"מ לפיניו א"ל. אמנם אכתי קשה דהו"ל למנוקס כל הבשר אביר לבשל
 בתלך ואביר להעלותו חוץ מבשר דגים ותבנים דהוי משמע דבין באכילה בין בבישול
 זהוהא מכל שרי. ואפשר דלפ"מ ה"ר"ן דכל הבשר כולל אף בשר מוקדשין אם כן
 בקדשים דמכלל דבלי מיינה הוי כמו בשר גביה דל"ל לגזור העלאה אשו אכילה
 כה"ל הר"ן ופי"י ס"ן סימן פ"ח ס"ק ז' ולכן חילק והפריד את העלאה ללא קאי
 על מוקדשין ודו"ק סימן: מ"ד חומר בחלב מבהם. עי' ר"ן בחזקתו לחלוץ דף
 ק"ב שהביא מזה ראיה דם בשול עובר עליו ולא כושיני דל"ל לחשיני בין קולי דם
 והלב ע"פ ואכתי קשה לושיני א"ל יפרנס משנה זו. ובהנחות סגולין מהר"ע הקשה
 כן. אמנם לפענ"ד אין ראיה כלל דכיון דכל הטעם דדם ששלו או מלחו אינו עובר
 עליו הוא משום דכל שמלחו וכלו נשק מכלל דם ופסול להוציא כלאמרי' במנחות
 דף כ"א שהביא א"כ המצוה לא חשיב רק בין מלך לדם אם הוא דם ממש אבל מה
 שינא מכלל דם זה לא חשיב ובספר עשרת חמשים שדפס מחזור בחו"ד סי' ד' הקשה
 קושיא זו ולא מוכר מלכרי הר"ן ה"ל:

פרק י"א מ"א וראשית בנו כו' אלא גרמנות. עי' תי"ט מ"ס על רש"י ועי'
 מלמ"ל פ"ו מכלי מקדש ה"ד ומלאתי בשיוט לשהרית יו"כ"ב שרבינו
 מאולם ברי' קלנימוס ס"ל דנגד שרד הוא גנדי כהונה שהרי שייס לבושי שרד רקח
 יהמרו והיינו להכניס הטבחים שרד הסם רקח יתמרו :

מסכת בכורות

פרק א מ"ה ולא נחיה. עי' תי"ט ובתוס' טעם בזה במחכ"ת שלא הבין דברי
 התי"ט שזה בקמן מלרע וזה בחירק תלשל וכו' נסתפק בזה הס"ו
 באו"ח סי' תקפ"ו וזקיי הח"ן ז"ל סי' ל"ד תמה עליו :

פרק ד מ"ו החמוד על השניעית אין חשוד על המעשרות עי' בהרע"ב דלינו אלא
 דמאי ומברע"א ז"ל הקשה דאף בחשוד על המעשר אין מעשר מן הודאי
 דהא מכל מקום הוא ספק שמה אביר ולפענ"ד לפ"מ"ס החוספות בבכורות דף כ"ד
 דלא אמרינן סמון פיעושא לחוקת סגל לרבי מאיר משום דלא בשביל המישים נעשה
 לזה רשע ולפ"ו זה נסחם אדם אבל בחשוד שייך ששיר סמון דהא הוא נאמת חשוד
 ואף לרבנן דרבי מאיר עכ"ל מדרבנן אמרינן סמון שוב ראיתי בפ"י בחבנות דף כ"ד
 דמתקן בן ודאי חשוד לאינו ולפ"מ"ס יומתקו דבריהם דבדלוי חשוד הוי כרשע
 ובהו שייך סמון :

פרק ה מ"ז חייקוהו משחוק. עי' רע"ב מ"ס הירחיטא ומברע"א ז"ל הקשה
 דלימא בפשיטות דעי' נכרי אינו רק שנות משא"כ עי' קפן ס"א אביר

חורה דאביר להאכיל לקפן אביר חורה. ולפענ"ד ל"ק דדוקא להאכיל קפן שהקפן
 נהנה הוא דאביר מה"ת אבל מה שהקפן אינו נהנה אינו אביר מה"ת ועי' בה"ט
 הובא בנ"י או"ח סימן רס"ו ובמ"ל סי' רס"ט ופי"י ובמ"ל סי' מ"ח. גם
 מ"ס דעי' נכרי אינו רק משום דאמירה לטב"ס שנות לבאורה לשיטת רש"י דים
 שליחות לעכו"ם לחומרא שוב אביר מה"ת ואף דאין שלד"ב מ"מ למ"ד כל שאינו בר
 חיובא ים שליחות שוב אביר מה"ת ועי' שו"ת זקוני בפי"י חו"ד סי' ז' וכל התרומים
 של בית מאיר סימן ה' וישועות יעקב כאן ל"ט כאן. ובהו ים ליישב דברי הרא"ש
 בצ"מ דף ז' באינעיא דהשבו פרחי ודום זה וכתב הראב"ד דאלין לקולא והקשה
 הרא"ש דהא מטייל שם בקדשים אביר וכתב משום חומרא דקדשים שאני ומברע"א
 כאן הקשה דלמה לא הקשה על האינעיא בשום פרחי אלא לא שפסח האינעיא
 ממחיתין להבא דמטייל מוס ע"י נכרי אביר. ולפ"מ"ס א"ל דהומ"ל דלתיא כמ"ד
 דחלוו בנר חיובא דאם כן שוב אביר משום שליחות דים שלד"ע אבל הרא"ש לשיטתו
 דאביר דחלוו אם הוא בע"כ או ברזונו ועי' ס"ן ח"מ סימן קפ"ב שכתב ספן דעת
 הרא"ש ואם כן לשיטתו שפיר הקשה דהרי אבירין להביל מוס ע"י נכרים אף שאין
 שלד"ע דלי בעי לא עביד וע"י הוצרך לחדש משום דקדשים שאני ודו"ק: מ"ד לא
 דנו ולא משירו. עי' חוספות י"ט ועי' שו"ת אה"ו מג"ס ח"א חו"ד סימן י"ז:
 מ"ו מכרזו לנכרים. עי' ה"ט והפ"ח סי' קי"ע תמה דהא מ"מ לא אשכחיה כלום
 ולא קשה דכוונת התי"ט כמ"ס במעדי מלך שם דכל שאינו תופס דמיו שוב זרין לנלס
 לו הלוקח דכבר נהגם. ואף דהש"ן בחומ"מ סי' רל"ד דהה דברי המע"מ אבל התי"ט
 חוון למ"ס המע"מ ס"ס ודו"ק:

פרק ז מ"ו שנעבדה כפן עבירה. עי' תי"ט ובמח"ת לא ראה דברי החום
 נימות דף ז' ובהדרין דף ל"ה דרק לנשיא' כפיס ספול ולא לעבודם
 ובמגלה עריות כפר גם לנ"כ כמבואר בירושלמי פ' הניזקין שלא האמר כפן זה מלה
 עריות ונושא כפיס ועי' רמב"ם פט"ו מ"כ ה"ד ומגלתו במלמ"ל פ"ו מבמ"ק העיר
 קצת. אחר כמה שנים מלאתי בזהר פ' פנחס על פסוק וסם האיש המוכה כתב בין
 דמלקים קוב"ה לפנחס בנהגא רבא לא בעי קב"ה לאדכרא ליה לפיכח: בקטלנותא
 דבר נס דהא לא איתחיו לפנהגא רבא והוא תימה דהא עתהר בעבורה ואל"ל דה"ל
 אביר בעבורה ולזה רמזו בש"ס וזכיר דף ק"א לא תחכהן פנחס עד שיהרנו למורי
 דמל"ל וזה ובפרסם שקא' לאלהים ועשה תלואה גדולה וברי הקב"ה מיחיש אחר אהרן
 וזכר הוא לו וא"כ צדאי שייך למדבר שגבר וקנא קיהא גדולה ועוד דהא אה"כ
 הלך פנחס למלחמה כמבואר בפי' מסות וע"כ:

פרק ח מ"ו לאחר ל' יום נחוקת סנדסה. עי' רש"י והובא בתי"ט ועי' מח"א
 הל' עדות סי' ח"י מ"ס בזה ובתשובה הארכתי בניאור דברי רש"י ובדין
 של המח"א ז"ל:

פרק ט מ"ח אביר משום ר"מ אילו הו' תמורה לא היה קרב. תמימי דלעיל
 מימה בנחה משנה שנו דברי ר"מ וחיבק אה"כ שנו אמרו משום ר"מ
 וביותר יפלא דבהוריות דף י"ג הני בתה"א אחרים אימרים אילו היה תמורה לא הו'
 קרב ואה"כ א"ל ר"מ בנו מי הם הללו כו' חזר בו רבי ואמר אמרו משום ר"מ והל"ל
 דבר הוא. והנראה בזה דהנה הרי"ף בשבת פ' כל הכלים כתב דכ"מ שנהג דברי
 ר"מ אין הלכה כמותו רק כר"י וכ"מ שנהג דברי הח"ק בשם הלכה כמותו ע"כ.
 וטעם הדבר נלענ"ד דרבי לא רצה להזכיר ר"מ כשמו כדאמר בהוריות שם ולכן כל
 דאין הלכה כמותו הני דברי ר"מ להורות שאין הלכה כמותו אבל במקום דהלכה
 כמותו שאלו בשם ולא רצה להזכירו בשמו כנלע"ד דבר השם. ומערה בזה דאמר
 ר"מ שעשה תמורה בזה אין הלכה כר"מ אלא שנהג דברי ר"מ כדי להורות דאין
 הלכה כר"מ אבל מה דאמר אילו היה תמורה לא הו' קרב זה אמת דתמורה כבור
 אינה קרינה כמ"ס ברמב"ם פ"ג דהתמורה וכדל"ל לאבי ורצא בתמורה דף פ' ע"ב
 אבל מ"מ קי"ל דקרב שלמים כר"י דליף מקרא כמ"ס התי"ט גד"ה ואחד עבר ועי'
 בחומ"ס מה שהשיג על התי"ט ולפי"ו מנאל דמה שכלכה דברי רבי מאיר דאם היה
 תמורה אינה קרינה בתולה לא רצו להזכיר בשמו של רבי מאיר כלל ואף אחר כך
 שחזר בו הזכיר אמרו משום רבי מאיר להורות דהני דרשו אמת דתמורה אינה קרינה
 אבל מכל מקום כאן הלכה כר"י דקרינה שלמים דליף מקרא. ולענ"ד כוונה אמיתית
 היא דברי רבי ולא ראיתי בשום פטר שיצטור על השישים ואם שגיתי פסם כסו
 יפטר נעדי *

מסכת בבורות

מסכת זבחים

פרק ד מ"ד בחי"ט קנים סוגג אטו מויד עכ"ל. לא ידעתי מה ענין קנים סוגג אטו מויד לכאן ואפשר דכוונתו למ"ט הוסי' סנהדרין דף ל"ג לר"מ דקנים סוגג אטו במזיד בנפלו ונחפשו אחרי מה שעשה עשי כשערבן בחור פירוהו ושי"ט מה שהירנו אבל מה דלחין דינו דנרמי למחייב לשלם אינו מטעם קנים סוגג אטו מויד :

פרק ג מ"ז בחי"ט ד"ה שחטו וכו' וז"ע וכו' שהוא מקום משולש אמאי כשר עכ"ל. עיין ס"ס במלחין דף ל"ו למקשה נס אייתין מנחון ורש"י פי' דעיקר הקושיא איתתין בשמי' דהוא פסול ודאי כמ"ס וכל חטאת אשר יזבא אבל מיהן בשמי' בחון י"ל דאינו פסול כר משמע סס מדברי רש"י. ולא יכולתי להגין דברי הר"ב אך נעלם ממנו הש"ס ורש"י דשמעתין ועוד יש ס"ס בדברי לעיל ודבריו מעורבין והמעין ישיין במקומו וכאן אין להאריך :

פרק ו מ"א במשנה נקבה מלא כרשינה או שיבשה כו'. לא נחבאר במשנה שיעור היובש אי צעקין יובש כולו או אפי' במקצתה. והנה ברשימה בחולין דף ט"ז ע"ב אחת ריאה שיבשה מקצתה טריפה ושם מדמה הך דהכא לריאה וש"מ דגם הכא במקצתה טריפה דאל"כ מאי מקשה בש"ס שם לגמא שאמי הכא לפי שיבש כולה סני צניקב וחיו מויליאה סיפת דס דהא גס ברשימה בלמקרא כולה טריפה אף שאינה נפרכת בלחורין. אך מסתימת לטון המשנה משמע דצעקין יבש כולו דאל"כ הו"ל למימר שיעורא. וח"ל דבמשנה חשיב יבש ולכן סתים דו"ל דע"כ יבש לא נרע מניקב דלף ברשימה לז מטרופין יבש רק דסוסו לנקוב או דחשוב כניקב והרי חזינן הכא דלף ניקב דנרע בני שיעור מלא כרשינה ואין יתכן דיעב לעדיף מיניה יהיה במשנה וא"כ הו"ל לפרושי כיעורא דיעב וע"כ דר"ל שיבשה כולה. אך י"ל דיעבשה קאי איניקבה מלא כרשינה או שיבשה מלא כרשינה והוא מטעם דיעב כניקב תבוב. אך מסתימת לטון הרמב"ם בפ"ו נו"כ בילת מקדש דבניקב גיאר שיעור הנקב וביבש סתם לגמרי מי שיבשה אטו כדי שהנקב ולא חוליא דס משמע דכל האוזן נתייבש שכל מקום שניקב לא חוליא דס ואם כן הדק"ל דמאי מקשה בחולין לגמא שאמי הכא שניקבה כולה ואפשר דהקאי' דל"כ הו"ל לרבה לחלק ביבשה מקצתה צעקין שהפך בלפורין וזכולה כדי שתיקב וכו' ואף דלמקרא כולה טריפה מ"מ הייט בידי אדם אבל ביד"ש כסירה והו"ל לזכר דאם אינה מויליאה סיפת דס אף ביד"ש טריפה ולדעת הרשב"א דלף בודלי' ביד"ש בני צדיקה בלמקרא. ח"כ י"ל דלא האריך רבא להשמיענו דבבולה כל שהנקב ואינה מויליאה סיפת דס טריפה אף ביד"ש כיון שיבשה אף בודלי' ביד"ש בני צדיקה ואי חזרה לברייה מהיכי תיתי לאסור דבריו חזינן דאינה ריעווא גמורה ואי לא חזרה לברייהם בל"ז טריפה אף שאינה מויליאה סיפת דס אף לדעת הר"ן שם בדודלי' ביד"ש ח"כ צדיקה וי"ל דהקושיא בש"ס דכתיבנא. עוד הקושיא בזה בחידושי לפת"ס יע"ש בלחורין :

מסכת מנחות

פרק ד מ"ד בחי"ט ד"ה לא הקמירו וכו' אכתי לא הוו ידעי רבנן כו'. עי' פ"ג דחמיד מה שהקשה שם על הרע"ב שכתב שהמדטן הוא המקפיר ועי' בתשו' ר"ב מהד"ת האו"ח סי' ק"ל :

פרק יג מ"ה בחי"ט ד"ה שמן וכו' ואריך לי עיין כו' ועי' בשו"ת העמקים שמישכ זכ ומחלק בין גז"ל לביקש ועי' בחיבורי מ"ה ח"ב ע' דון מינס אוח יו"ד שיטתו בחירון נקון :

מסכת חולין

פרק ג מ"ב בהרע"ב יותר משיעור איסור כו' חימה דכאן פסק דסני בכ"ט למעלה ולתתה ועליו במשנה א' כתב חיליא למעלה וכן תמה עליו הפר"ח נס"י ל"ד גם לא ביאר דבני שיבשה למטה דמקום שחיהו ולאפקי למטה ממקום שחיהו נקיבתו במשנה וכן למעלה ממקום שחיהו הבכמת הפוסקים דאינו מוילי' אפי' למעלה מטבעת הגדולה כמ"ס מהר"ם וכו' וביד"ש ח"כ ב"י ל"ד : בא"ד למעלה ולמטה כל שהוא כ' . וכבר תמה הפר"ח נס"י ל"ד על הרמב"ם בפי' המשניות ועל הרע"ב נוס' : בא"ד ודאי' אלו שלא ניקב קרום כו'. ודוקא פהת מכלתא אבל כסלע טריפה והימם על הרע"ב ועל החי"ט שסתמו ולא ביארו :

מדר משנת רב קדשים

סכבוד הרב הגאון אמיתי רשכבה"ג המפורסם פהו' ברוך תאומים פרענקיל זצ"ל מלייפניק.

מסכת מנחות

פרק ד מ"ו חי"ט ד"ה דרני. ואינו מקרא. נ"ב מקרא מלא הוא בפי' משפטים :

פרק ג מ"ב חי"ט ד"ה וכן בולעז. מנ"מ וד"ה סלק את מינו. נ"ב לפרש"י נריך להגין למה הוצרכו הנמ' לומר סלק את מינו כאלו אינו דהא אף גמא סלק מה"ה לא יהיטעל הסולח בחור השמן של מנחת נככים טריפה חותן השמן על סתם ויותר קשה דבחולין דף ק"ה מקשה הנמ' על דברי רב דלומר כיון ש"ס נהריכה ריחיה עומם נ"ל ואסורת כל ההיחיות מפני שהן מינה לימא פליגא אדרבא דלומר סלק. ומפרשים שם בתי' ובשאריו ספרי קדמונים דהקושיא הוא מדברי רבא כאן במנחות ולפי פי' החו"מ כאן מרחק רב בין סילוק דהכא לסילוק דהתם דהם אינו ע"י הסילוק שיבשל הצינו מינו גם כעטם המין שיש בחור מינו :

מסכת בבורות

פרק יא מ"ט חי"ט ד"ה בני דחן ואינו דוחה. נ"ב מנה ל"ק די"ל דלחתיא כלהרים אבל מרישא דמהי' שהוא סנוי גם בעירובין מקשה ספיר וכמו שביארו בחי"ט ברשימה דמתי' סס בעירובין אין פותהין משעה ח"ב"ט משמע הים דלחתיא דלא כלהרים שוב מלתיא כדברי במשנת תלמי :

מסכת חולין

פרק א מ"ד חי"ט ד"ה ופודה ופעמו מסקינן לעיל. נ"ב יעוין בפי' המסניוח (הרמב"ם בש"ד פי' הבענה מלת ופודה זו קאי לריבא והדר התחנה צבא שנייה פעמים הרבה נכנס לדיר להחשך ר"ל שזה יקרה פעמים רבות מפני שהוא חשך וקרוב נכנס לדיר להחשך וכגון אס יש לו עשרה טלאים שהפריש על עשרה ספיקי פ"ח כן חורף פירושו סס. ומדבריו אלו למדנו שדעתו שאלה לבדו אינו נכנס לדיר להחשך עם בהמות אחרות שאינם מפרינו ספיקי פ"ח כ"ל בשל עשרה המה שום מפדלי' ספיקי פ"ח ואפשר הרמב"ם לפעמו שפוסק ה"כ אין מויליין והיו כפומר מוניו בממוט של כהן וקבוסית אביי בב"מ דף ו' ע"ב משא"כ כשכל עשרה המס שום וכמשמעות הנרייחא כאן בבבורות כינד אמרו נכנס לדיר כו' אטו מישראל כו' :

פרק א מ"א חי"ט ד"ה נ"ב קתא קשה. נ"ב יעוין חוסי' סנהדרין דף ט' ע"ב ד"ה לרנו ונירוס' יבמות פרק ב' הלכה י"א :

פרק ה מ"ה חי"ט ד"ה ר' יוחנן לא ספק כן בחבורו. נ"ב מובאר להדיא ברמב"ם שהבכור והיבס מחזיר גיבול חלק שלו ומקבל החלק שכנגדו עכ"ל הרי שהבכור מפסיד בחבורתו פי שניים והיינו כר"ל וכפי' ר' יוחנן שחזרין לנפלה לפי פירש"י ולבטלה הכוונה שמהלך בטרותו. אמנם לדברי הכ"מ שם חולק הרמב"ם עם פירש"י ומפרש דלנפלה הכוונה דלחלוקה מתבטלת ונעשה חלוקה חדשה וח"ק סובר דאין חזרין לנפלה כלומר שאין החלוקה מתבטלת וכפי שיחיה החלוקה כן חתיה רק שכ"ל חותן לחבירו חלקו ולפי"ו פוסק הרמב"ם כת"ק אבל דברי הכ"מ במ"ס שם שלפירש"י קשה דמהיבא חסיק אדעתיה שיהיו מספידין בזה חלק בכורתו כו' יע"ש ד"ע דהא לכאורה גם לשפת הרמב"ם מפסיד :

חירושים והנחות מכ"י וקניי הנאון רשכבה"נ מופת דורו רבינו צבי הירש זצ"ל אבד"ק ברלין והסדינות, בן בתו של רבינו החכם צבי זצ"ל (בעהמח"ס צבי לצדיק וש"ס).

השקתו פכתי' נכדו צבי יחוקאל מובלזאהן אבד"ק פלונסק וחגליל (בעהמח"ס דגן שטים, בית צדיק, וש"ס)

מסכת זבחים

פרק א מ"א הוי"ט ד"ס כל כו' וזיחה לא נאמר בכתוב אלא בשלמים ופולחן כו'. לעג"ד האמת דכל זה אינו ותיורו מלשון הכתוב לחדו אינו מסיק דהא דרשו חז"ל חתמה ואכס שגבלים ליום א' מן זבח שלמים. וכן חז"ל לומר הכתוב בשלמים לחדו ושאר קרבנות דרשינן להו מנחה. אבל האמת דמלינו זיחה וזבחים אפי' להדיוט. כמו מבית מלך זבחי ריב לפי פשוטו של מקרא. והנאמר כל הית סקדה וגו' זבחי אשר אני זבחה לכם (יחוקאל ל"ט) וזיבושע בעלתינו וזבחינו ושלמינו. ולכן הקושי שזכיר הרב אבן עזרא ז"ל לא היתה כ"ף על הטובה דבאמת כמעט בכל המקרא נמלא עולה וזבחה. ולא נכלל העולה בזבחה. וע"ז השיב הרשב"ע מנשוק וזבחה. ובאמת הטעם לחלק בין עולה כיון שכולו קרב וזיחה ליה עליו אחריתא מן הזבחה. ולא יתכן לכאורה לקרות השבד זבחה. משא"כ שאר זבחים שאין חלק בגוף השבד לשם כ"ף הזבחה ולכן כשאין לרבינן לפרש קורין זבחה וזבחה סה"ס. וכשאומין הסוג כולו גם העולה בכלל שכבר נר"ך זיחה כגובה. וכ"ש הכא דזיבחה קאי. ומ"מ ל"ט אחאי לקמן במשנה יו"ד ס"ב דחולין נקוט זבחים שלמים לחדו"י והחוי"ט רמז כאן וגם סם לכלא' אכל לא ס' כלום. ואפשר לזאח לאשמעין דהא אמר סה"ס זבחים פסול דמ"מ סתמא שלמים קאי. ונתחייב בנמש ונכחאות בנמש סם דנרבי שלמים. וכן נראה ס' גירסא רש"י והרע"ב עיי"ש. וכן העתיק בני ביו"ד ס' ה'. וכן הוא גרס"ש ז"ל סם:

פרק ד מ"ג הוי"ט ד"ס ל"ג ט"ן כ"י ולא ידענא ס' עיין בתו' הדשים. ודבריו לפרש דברי רש"י והרע"ב ראו להאמר. אבל במה שחירן על הנה' ומה שכרז ברמב"ם ז"ל כולו משנה. והמה אפי' אם ראה הסוגיא כי הוא סימנה במנחות וסוף לפינו בשמתינן (דף מ"ה) והוא שעה על דעת רב יוסף לומר דלרבי דמשלין עד שיין מהטתיו הוא הדין דמתנחוחו משגלין. ולא קמה לי' כדמקשי לי' רבי ירמיה' וכו' לרבנן דפסק הרמב"ם כוותיהו בפ"ג מהל' משילה דאפי' לרב יוסף ודאי דאין מהנחוחו משגלין אותו עיי"ש. וגוף דברי הרמב"ם פסק דלוקין ל"ט מנין לו ומאי דנדמני לי' לאוכל בשר לפני זריקת דמים שאפי' הנה דלא יא' מידו משילה. משא"כ הכא שם הפסוק מקישו מידו משילה וכו' משמע דאי לא' דזיחה לי' היתר לכתיב ס' מועלין זו. ויש עוד לדקדק בזה בדברי ש"ס ורש"י ואין להאריך כאן:

פרק יג מ"ו ר' אלעזר נרטיין בכל מי תלחא בני דמנחתינן והוא חברו של ר' שמעון מהלמודי ר' עקיבא. הכי מוכח בגמרא להדיא. והיינו נמי ר"ל לנעיל משנה ד'. עיין במנחות (דף י"ב ע"ב):

פרק יד מ"ד קדשים קלים בכל מחנה ישראל. מכלא' לר"ך לי' עיין רב על הרמב"ן ז"ל שכתב בפרשת ראה בפסוק לא תעסון ככל אשר אנהו עשים וגו' חז"ל וכן אחרי זריקת דמים והקטר החלב בשלמים ואלו אותם במדבר בכל מקום שירצה כי לא נתן הכתוב מחיצה בשלמים אלא חולין אותן במחנה וחיך למחנה עכ"ל. ונר"ך לנעיל דהוא תלחא בן הים לרארין בתלמודין (דף כ"ה) בני חיה התקופה וסוף הימין לשלמים משום דשם נאמר במקום סהור. אבל שם אמר' נמרח ועוד לא הויל לאכול בשערך כחיי מוכח בהדיא דלא שני בלאו הוה בין מדבר לדורות וז"ע. ועוד אני תמה עליו ז"ל שפ' משפטים בפסוק ויחזו את האלוקים ויחזו ויחזו כתב שהשלמים לרבינן מהיה עיי"ש. ובה הוה שאל הכורס סם מחתינן במדבר מ"מ משמע מדבריו בכלל שעכ"ס לא בני בלא מחינה. ויש ליישב דזיחה דכל המדבר מחתינן פרס לחון למדבר והוא דהוק ורשק:

מסכת מנחות

פרק א מ"ד ותכ"ח זה וזה פסול. וז"ל הכתוב היום ח"ה. וי"ל דלחא למהם כותיהו דכה"ג משני פרק המפלת תי' (דף י"ב ע"א). אלא דל"ע דההא אחרין מהם דמסדר טעמא דר' יסמאל דקא מביט לי' קרוי. ואפשר דס"ל לטהום דכחא נמי מהסדר טעמא דר' יסמאל דר' יסמאל סתמ"כ מילוינו מידו פסול:

פרק ג מ"ב ברע"ב ד"ה לא מלח כל המחנה כו' דבריו המוכים לכאורה דלחא דלחאי ג' משני אפי' הכי לרב יוסף. ודוחק לומר דלחאי ורב יוסף לא ידעו הכרייהא עיי"ש (דף כ'). ותו דל"כ במנחה כהנים לא שייך זה דלא נר"ך למנחה כולה כמו שכתב הרמב"ם ז"ל ב' י"ט מהלכות מעשה הקרבנות. ולעג"ד דלחאי' לר"ש פ"ו משנה א' במנחה חטא מ"מ גם השריית לרבינן מליחה. דהא מיהת לא נפיק מכלל קרבן. ותו דלחאי קא טמעת ג' ללא מלינו בשום מקום שהמחה כולה לרביה מליחה. אפי' ללחתינה. עיין גרבי"ש סם. ובפ"י המנחה כתב הרמב"ם לא טלח כהן אלא זר. והוא ס"ד דלחאי נמרחא ה"ל וז"ע. עיין בנח"מ סוף סרך ה' מהלכות איסורי מנחה וכתבתי בזה במקום אחר בעה"ס:

פרק ד מ"ג סל האמר בהומה הפקודים כו' מכלא' לר"ך לי' עיין על דברי הרמב"ן ז"ל ב' האמר ריש פ' טעמות בפסוק דבר אל בני ישראל סתב הרמב"ן מה עיי"ש:

פרק ז מ"ה הוי"ט ד"ס חודש מן החולין כו' הון ממנדף ופי' וקדש. עיין שסקסא ע"ז הרב ביה"ו ז"ל בתמורה (דף כ"ה) ובז"ך מ"מ ס' רל"ט סק"ה אסיק בפשיטות דבהקדש הו"ל כדנור דמי. ולא כהרמב"ם והחוס'. אמנם בהשוכת למנוח שמואל ס' ל"ג עמד השולח ותיך הקדושה וכוונתו נ"כ לדבריו כפי משנה למלך פט"ו מהלכות מעשה הקרבנות. ובס' מהנה אפרים הלכות נדקה ס' ח'. וביס' סם פלה צידתו שהעיקר כדברי התוס' והרמב"ם ז"ל דלנבי הקדש לנכח חורס אפי' תוכ"ד:

פרק יא מ"א הוי"ט ד"ס שתי הלחם כו' לטון וכו' כו' עיין בתלמודין (דף י"ד ע"א). ועיין בזהר ס' ויחי בפסוק מאשר שנהגו לחמו: מ"ז דהו"ס הדשים ד"ה וקשה כו' דבשנת כו' סתם כרובן. מאי דכתב דסנה כרובן מהמע דסנה מהני' כרובן ליהא דכיון דעוסיין כל לרבי מילא רבויי הוא ואמרין למאי אתא לכדמתי רבנן פירש אינו חוזר מאן הנה כו' ומוקמיין דלא בר' יוסי. היינו לר"ך דרייחא אכל כ"ש יוסי דאריא מהני' פכי שפיר לחאי' ללחאי' אפי' פירש אלא דל"ט דל"ט לא תה לאהרין. ואפי' בעמינה אשכחנא סתמא אחריתא בסוף מה' חגיגה עיי"ש. ומ"מ יש לעיין אי סתמא דרביס אי סתמא דלכהא פסיקתא פדיר. מ"מ יש לזון אי ה' מקרי לכהא פסיקתא עיין בפ"ק (דף ק"ב) שם הוא עיקר המקום שהיה הרב סוה. וסו דסתם דרייחא ונס סס דרייחא נחגיגה מטיעין לת"ק ונס סתמא מהני' דחגיגה איכא ודאי למפסק כת"ק:

מסכת חולין

פרק ג מ"א הוי"ט ד"ס ופסוקת הנגרה ועניי הנגור כו' במחלה מבי' נהכור הוא ועיין בבכורות פ"ו וכן פירשו כל האוסקים: מ"ג והאמרנו בני משיב בערך הבינו בפרש חמד בלית וכן הביא מהר"י אלגזי בפספרי נאות עיקר נקוטוסם מענה לטון מן הרד"ק בשם רבינו האי. מ"מ הביא הערוך סוף גורסין דרי"ש וכן הוא ברש"י והרע"ב. ולפי גירסת רב האי הביא מהסוף דלחם חמדות: מ' זוקרסוליס ה"ג וכן הוא בערוך. ובס"ס אשר לפי הגירסא קרעוים ובאמת הכל עיין אחד עיין במתורגמן. עם היות שהערוך מביאו בשם ר' ומ"מ נראה לי שגל"ס הביאו על פי פסוק המתיים אשר לא ידעו לפרש דברי רש"י. והאמת דהגירסא שפני רש"י הי' וקרסוליו ודאי נראה שרי' ולפי גירסתו לענין שופין את רובו. ולכן כתב רש"י דקרסוליס נרטיין. ולא קרסוליו. וזה נרדור. שזו מלחתי במהרש"ל ז"ל שכתב כן בשם ס"ח. ולא ידעתי למה כתב בשם ס"ח אצרי שהוא קן בני ספק:

פרק ה מ"ב תוס' הדשים ד"ה ונס פ"ח כו' ואין זה מסיק עם היות שמלחו כיו"ב זו עיין הר"מ פ"ו מה' ק"מ מ"מ אין לו ענין כאן:

פרק ז מ"א ובמקדשים בש"ס ובכרי"ף הגירסא מקדשין. וזה נראה לעג"ד עיקר ובהכי מתייבש לי' מאי דקשיא בתלמודין דריי' מכליתין דמקשי' ובמקדשי' פסיקתא וסקלין וטרעין בה סוגא. ודמאי לא מטי דמירי בעולה ואשמעין כרובן דרבי סם ודלכתב הרע"ב. האמתם כיון דהני מוקדשין וכל היכא דקחתי כי האי לישא' נזקבה לירי דלכתב הרע"ב בזבחים פ"ג משנה ה' ואין עולה בזה נקובה ודוק' והרב לנשותי' גרס מוקדשים: מ"ב בתוס' הדשים ד"ה ופי' הכ"מ כו' ממ"ל דלא קיימו במקדשא. ככר עמדתו על זה בעיי"ש ובהיראה כי מלאתי א"ח"כ ככר כתוב בספי' ולא ידעתי אל מן מקדושים. שזו מלחתי ובכרונתי סכ"ס הרשב"א ז"ל ב'ז' האר"ך בשם הרמב"ן ז"ל עיי"ש (דף ע"ה ע"ב). ומ"מ לפי מה שהכריחו החוס' סם לפרש האי ק"ו דריה"ג נראה לי דלחא כ"ף אי ס"ל דיש צנודין ב"ש ודוק היסב. אמנם תמתי על הרב ז"ל הוה דלא נחית להס'. מאי האי דכתיב ור"ש לא יוכל לשתר האי ק"ו דהא שפיר סתרי לי' סכן הותר אלל ח"י. ואף דריה"ג לא תה להאי פירכא דמשגינן סם מ"מ מסתמא דתלמודין דחולין (דף ק"ב) משמע דלא חיישינן לר"ך זירוקא. ועיין שם בתוס' ל"ט אחאי שרי' לשיחם בפסחים עיי"ש: [הג"ה ככר דכתיב לעג"ד לא קשה קשיא אח"י בה"ב"ק ז"ל על הח"ח. דמזיק דסוגיא דחולין דף ק"ב לא קאי הנהם בשר פירכה בבהמה קא אמריין דלדעתי ל"כ דהסוגיא דפסחים לנ"ד ים צנודין ב"ש דלחתי' איכא למפרך. גם צנ"ס הותר מכללו אלל סתמא. אבל לפי פסק הלכה ממילא הק"ו במקומו עומד וליכא למפרך כלל מה לתב סכן הותר מכללו סא ג"ה נמי הותר מכללו אלל סתמא דאי אמריין ים צנודין צנ"ס נמי ליכא למפרך סכן הותר מכללו סא מ"מ אחר טעמא ור"ה ס"ל צפירוס בתולין ים צנודין צנ"ס ולדעתי זה הו' בוגמ' היתוספת הדשים ועיין נכ"י"ם והרבה הארכתי בזה ודוק. ועיין בס' נבא רב דף מ"ל ע"א. ע"כ הג"ה המעתיק נכדו הגאון מ' צבי יחוקאל אבד"ק פלונסק שי' מ"ה בתוס' הדשים ד"ה ותומא כו' בפ"ב דענינה כו'. בלחא מהמנה וז' חין קושיא דהא דר"ב נמי כ' אה חין סם כהן שיעטס. משמע אפי' ים סם כהן וטועס כ"י אפי' שאין סם ק' ומהי'ם. והיינו כמחלי' דערלס אלא: מ"מ לר"ב דמחתי' דערלס היינו דוקא כשעומין אותו וחוינן דלית ב'י טעמא אלל כיכא דליכא למיקם אטעמא הסו חמשים מותיין בין צמיו בין באינו מיו לחת לכס שיעור סוה. זה נראה צנודין דהא דר"ב אלא דל"ש וז' מניין לו. ועוד דלא מפתח כן בצנודין (דף ל"ט ע"א). ועיי"ש דתוס' ד"ה אלא בששים ודוק [הג"ה לעג"ד ז"ל. דהנה חן ק"ל דבחרומה ובערלה דכר' התלוי ביהר מפי' אולינו כתר טמא עי' בע"ך יו"ד ס' ל"ח סק"ו. ושלמה

מלקולא. והי' נראה להחמיר עמי מחדא ספיקא שהחלקים שזים. עד שמלאחי את
 שחבבה נפשי בפי' משה למלך פי"ב מהל' כזורים שמעך בכל מה שיש לעמוד בזה
 והנחתו בלש' :

פרק ה פ"ו בתוי"ט ד"ה מכרוהו לע"ג כ"ו כהן הר"ב וכו' ואח' תמה כ"ו
 האר' הממילה מקדושת תורתו לא ידענה מאי קפיד ל"י דנתי דשרי
 המעות למ"מ אינהו לא משלמי ל"י אי' דמי טריפה דהא לאו מדי שקלו מיני'
 כיון שאכ"ר בהנהגה ובלי ספק אהב שיפ"י לא עיין ב"י וכו' דלפי פשוטו מייירי לאהר
 כשר לע"ג וכ"כ להאכילו לכלבים ולא קתי לה במתני' כלל בכא' אלא ודאי מייירי
 לאהר שטרע ולא ידעתי על מה נהפך ג"כ בחי' חסדים הללו : אחר שכתבתי ה"ל
 נהפיקתי א"ס מ"מ כשכבר נתנו לו הדמים נ"י איסורי הנאה ומכרוהו א"ס יכול מיהת
 להחיק בדמים כשיטור מה שקבלו הם. ומכברא אמנינא דלא. יספספתי ומלאחי נח"מ
 כ"ו ר"ל בזהר היטב שהיה בשם ה"ש"ך שכתב בשם הפוסקים שאינו מניח להם
 והשע' על המחבר ז"ל בספרו מע"מ ואין הספרים מזוים אל"י בנאותו עלי דרך זב"ה
 שכונתו. אל האמת :

פרק ז פ"ו והקפח בערוך גרם כופח ככ"ף ומפרש ל"י מלשון גבה וגוף הענין
 כדפרש הר"ב והוא מ"ס דמכילתין ובתפ"י מיימוני סוף ספר כ"ים סי' ל"ד
 מביא בשם רבינו שמחה על דיני מומים שבירושמי ס"פ המדיר גרם ג"כ כופח ופי'
 שהוא מין שהיו כמפורש בצטורות ולא ידעתי לו מקום וולת זה שכתבתי ואין כלל ענין
 לזה כמובאר ונס גבה שהביא הערוך איננו לשון גבה האמור במקרא כדמפרש אלא
 מלשון יין או זולת עיין כהר' כהונה ז"ל יין החפזים :

פרק ח מ"א ברע"ב ד"ה עודה שפחה כ"ו יפה הרגיש מוהר"ש ח"ה חסדים
 בזה על הר"ב עיין בש"ס. ולגמורה הוי קפיד ל"י אמאי לא מקמינן למי'י'
 כגון שאל עלי' הוא עמלו והילדה ממנו כן דהא ודאי משמע לכאורה דלא קיים
 פירושו דאינו בני כלל והוי דומיא דעבד ביבמות (דף ס"ב). שכן מלאחי שכן פסקו
 הפוסקים בש"ע ח"מ ס' רע"ו והרגיש בזה ה"מ וכתב דלמאת כן הוא פסחה דמלאחי'
 ומ"מ בעי לאוקמי מהמתין בדלא עבד איסורא ושין עוד מ"ס בגליון ס"ע אה"ע
 סימן ח' :

השגה ק' לדינא. ולפי' עולים דברי הרב כהנן. דכוונתו בין בצינו ואלא בצינו
 היינו אינו מינו בטעמא. אבל לעולם י' להם ס' אחד. והוי שפיר בתרומה מין
 בצינו. ורקין מאה לבשלו. והא דכתב ורקין ס' כתי' שיטעום כוונתו רק לאפקוי א"ס
 י' ס' כתי' לר"ך שריס מהא מומת שהוא מינו שיש להם ס' אחד. וכן לפעמי
 דהיכא דאיכא לנדרין מבררין כמובאר ס' ס' ז"ה. והס' בערלה מייירי צפירוס
 נגריסין עם ערבים ורקין להם ס' אחד שפיר הוי בלש' כיון דהוי מינו נפשו
 מינו. וז"ב לע"ג. ע"כ מכדו המעריק ה"ל :

פרק ח מ"א בתוי"ט ד"ה והסיר להעלותו כ"ו לא קפיד דלשון זו תורה כ"ו.
 ולע"ד אין זה מספיק כלל דברורה הא מיהת אסור לבשל גמי מייחורא
 דדרשין גמי לאכילה. מלא"כ למקט' ליבנה לאסורא דביבול משום איסור אכילה
 ובאמת הוא מותר ביבול הא ודאי לא אריך. ועוד כתבתי בזה בשו"י במ"א. ומה
 שהביא מדברי הר"ן גראה דקאי אהביא דקט' לקמן בד"ה ח"ך ואין זה נכון דהר"ן
 יפה קאמר ובהיפך מדבריו ז"ל ודו"ק : מ"ה המעמיד בעור של קבה כשרה כ"ו ק'
 הוא הנוכחא בש"ס. אבל במשניות המוקדים ד"ה לא מלאחי מלת כשרה. וכן נראה
 מדברי הרע"ב וכן הוא עיקר למעין שפוסקים עיין בר"ן מה שהביא בשם ר"י כן
 ממש ז"ל. וכן מובאר ברשב"א להדיא. וכן מוכח לפי דעת רבינו הם ז"ל שהביאו
 הפוסקים בשמו. וכן סימנו החוס' ז"ל במהותין. וראה שא' כהן זה לסמוך בגליון
 ספרו שס' משנתו על פי' הר"י בן מינש והרמב"ם ז"ל. ועטו המעריקים להבו
 בתוך המשנה כאשר אירע זה פעמים רבות. גם ברא"ש למת' ותמיהי על הווי"ע
 שלא הו"ע בזה. גם במשניות עם ק' נחת הגירסא כמו שכתבתי :

מסכת בכורות

פרק א מ"ג ברע"ב משום דאיכא בכל הד' מהך ספיקי טובא כ"ו. כל ימי
 היינו מלפטר ע"ד רמב"ם ז"ל הללו דמרפסין אנרי. דהא סוף סוף אין
 כלל כ"א ספק א' להתיירא. דשמה האי זכר לא ילא תחילה. ואיך כולנו להיוצי.
 דין א"ס אחת ילדה כשהי נקבות ואיך זכר הכי הוא בכור והא אחת ילדה נקבה
 ואיך זכר והדר נקבה הכי הוא בכור וא"כ אדרבה איכא ספיקא לחומרא שפי

לקוטים מכפר אמתחת בנימין.

מסכת מנחות

פרק א מ"א מנחת חוטא ומנחת קנאות כ"ו או לשמן ואלא לשמן או שלא לשמן
 ולשמן פסולות. חימא אמאי לא קתי גמי בריא כל המנחות שנקמלו שלא
 לשמן. או לשמן ואלא לשמן כשירים ולא עלו לבעלים לשם חובה. ואין ספק בזה.
 דבא' גמי לא עלו לבעלים לשם חובה. וכן פסק הרמב"ם ז"ל פרק י"ג מהלכות
 פסולי המוקדשין הלכה א' גבי זבחים וה"ה לגבי מנחות. ובזבחים קתי גמי הכי גבי
 פסח ותפילה ולא קתי הכי גבי זבחי זבחים וז"ל דלר' אבי דמחקר בין הא דרמיקן ר"ש
 אהרדי כאן בקומץ מנחת לשם מרחשת. כאן בקומץ מנחת מנחת לשם מנחת מרחשת.
 ולדיד' אחי' נותני' כפיר איכיל דר"ש והקמי' לדיד' אך אפשר שיפסול בקומץ מנחת
 מנחת לשם מנחת מרחשת. הא ס"ל לר"ש א"ס אמר הרי עלי במנחת והביא במרחשת
 אף ידי ודרו גמי ילא לקמן במ' ובדף ק"ג. והך יפסול במחשבה. עיין בזבחים
 דף ל"ו במאי דמשי' ה"ס ויכתב גופי' מי מפסול. ובדף פ"ו ע"ב ברש"י ד"ה היכי
 משחבת לכו כ"ו וכיון דהא הקפרת מתר' לכתחילה היא. אמאי פסלה בה מחשבת
 הקטרה מחר ע"ס. אלא על כרחך מאי דקתי במהותין כל המנחות שנקמלו שלא
 לשמן. היינו שלא לשמן ולשמן. ובכא' אכילו ר"ש מודה שלא עלה לבעלים כיון דלא
 אמר כרי עלי במנחת. והביא ה"י עשרון במנחת. וה"י עשרון במרחשת. היא פסולה
 נודאי. וא"ס חשב לשמן ואלא לשמן הכי כמו שאמר ה"י יהיה לשם מרחשת וה"י לשם
 מנחת. וכיון דלא הביא כ"כ כסול. פוסלת גמי במחשבה. וכיון דלא מיתבא תרי
 גבי גמי מנחת איבא דר"ש תמי גמי בכא' אחד גבי זבחים ודו"ק :

פרק ב מ"ב בת"ש ד"ה בזה יפה כח המנחת כתב הר"ב למהוי המתנדב יין כ"ו
 ואינו אלא דברי חימא דלמס' כח מנחת יפה אלא בשא'. דכל הכ' דהיטין
 בלס כלי' לאיכס כ"ו עד פי' רש"י לאפקוי מדשנואל דאמר מולטין לאיכס דהוב
 למנחת וקאמר דזה בזה כולה מנחת ולא יין ע"כ. ואני אומר אה"כ שרש"י ז"ל כן
 בכורו במקומו מנחת ואינו מוכרח ואפשר דק' לרמב"ם ז"ל על פירושו לדבריו
 על כרחך ז"ל מה שהקשה בנ"י והא איכא נכסים דהמקשה היה סבר דנכסי קרבן גמי
 מולטין על גבי איכס. וזה לא מינו בגמרא מאן דסבר הכי. ואיך עלה על דעת
 המקשה. ועוד דבגמרא אמרין ומאי נון לאפקוי מדשנואל. אמאי דייק מסיבא ולא
 שרשה. דאי מולטו על האיכס הוא ממש למנחת אמאי לא קתי גמי במתני' המתנדב

יין להכי דחוי' זה ור"ס לומר דאף על גב דלא הוי למנחה מכל מקום יפה כח
 המנחת בזה דמנכחו כהר' נכסים וה"ה שחר נכסים נקראים יפוי למנחה. מכל מקום
 לא ה"י לר"ך למיתמי. דהא חזיקן דיפה כח המנחה ומלאחי דפשיטא היא. אלא על
 כרחי לאפקוי מדשנואל. ומה שהקשה הר"ב דלמס' כח מנחת יפה אלא בשא'. כשר
 הרגיש בזה בפירושו שכתב ואין יורקים על הא"ס. כדי שלא יאכזרו ולא יניע למנחת מהן
 שום חלק. רצונו לומר שיאבד באיך מנחת. ומה שהקשה בגמרא והא איכא נכסים
 היינו אף על גב דנכסים הם בכלל בזה יפה כח המנחת. במקשה ה"י כשר אף על גב
 דידע דליתקין אילי דזה ה"י למנחת ממש דכתיב בקדש הסך נכד. א"ס כן הוי ל"י
 למחשבה דהס' עדיפין משאר דברים ודו"ק :

פרק ח מ"ב בת"ש ד"ה אין מביאין פי' הר"ב העומר ושתי הלחם. דהא זרעה
 קודם לפסח שבעים יום. היינו בעומר ע"כ. מה שכתב שמייירי בעומר.
 הוא דעת החוס' והיינו לשיטתם שזבחים דומין זריעת שעורים הוא עד שבעים יום
 קודם לפסח ע"ס. ובש"ס ב"מ דף ק"ו אלל למנחות ונכסים שזאים מן החטים. זמן
 זריעה הוא לכל היותר עד עפת. מכל מקום אין הוכחה משום זה. דכולה מהני'
 מייירי בעומר. דהא החוס' בעלמס' סוברים דמייירי בכל המנחות. אף על גב דלש"י
 האי דזרעים מייירי רק בעומר וזה פשוט. אלל הרמב"ם בפרק ז' מהלכות א"מ הלכה
 ד' כתב וכיולד היו עושין זריעת חטיב המנחות והנכסים נר ה"י בהרס כ"ו עד זורע
 ח"י האחר קודם לפסח שבעים יום. והוא לשיטתו שלא קבע זמן זריעה בפ' ח' מהל'
 שברות. אלא בכל מקום לפי זמנו ע"ס וק"ל : יש בת"ש ד"ה וא"ס התלעה פסולה
 כתב הר"ב וכו' ובעי ר"י ברוב חטה או ברוב סאה תיקו. ופי' הרמב"ם בפרק ו'
 מהלכות א"מ בתלועה רוב חטה אחת. אף על פי שהיא מעורבת בשאר חטים שלא
 התלעו ע"כ. בהמת זה הלשון אע"פ שהיא מעורבת כ"ו אינו מלשון הרמב"ם אלא מה
 שהרב בעל כ"מ כתב זאת בזכות הרמב"ם והוא דגר חימה דחפה א' בבאה חטים
 ליבשל (ועיין זבחים דף ע"ב) ולשון הרמב"ם הוא כך שולת שהתלעה רובה או התלעו
 רוב חטים שבעים מהן פסולה. התלעה רוב חטה אחד ה"י זו ספק. וז"ל כוונתו
 דא"ס על ידי חטה זאת שהתלעו ברובה. א"ס יתבש כל החטה הזאת לאחרי' שהתלעו
 כולם ויכו רוב מהולעם. אלל א"ס לא יתבש אלא רוב מן החטה לא יכו רוב מהולעם.
 ה"י זו ספק ודו"ק :

מ"ה לא כתב כן. אך מיהא דכונת הר"ב כאלו הוא דודיא גדליהא לנכשים נריך הכתב להמתין בזבילה עד שיקרבו הכבשים אבל בזיתא שאבדו [הכבשים] מותר לאכול ואין נריך לישקף. והרמב"ם עומד כתב נמי כן גדליה הלחם הבטי:

פרק ה' מ"ד בר"ב ד"ה לא פסלה וכו' לתוך הסלת או לתוך הקמח. ו"ב [להס] מדייק הר"ב קמח ופלה משום [למנחת חוטף היה בא מחטום ונקרא כולת אבל מנחת קבלות היה בא מן השעורים ונקרא קמח [ובא] אמר מנחת חוטף כהם וקאי אחרווייכו וק"ל]:

פרק ו' מ"ד חו"ט ד"ה אין בהן וכו' וקרא [הכיסול] פתיחה כפירש"י לפני זה [סם בגמרא ד"ה מנחת כהנים בוסל] דלח"ק דלח"ק דלח"ק כפול אש"נ ללא מנדיל הוא רק כדי לקיים ע"פ בהכיסול מלות פתיחה ולהביא אגרי ר"ם ללא בעי פתיחה ומומילא לא בעי לפלל כדי לקיים מלות פתיחה וק"ל:

פרק ז' מ"ב במנחה המלוואים וכו' ו"ב הרמב"ם בפירוש הפסוק סוף פ"ה דזבחים כתב דלכן לא חזי הכהן שם מלוואים לפי בלוינו טוגה לדורות וגלן נקוט דין מלוואים [ו"ל]:

פרק ח' מ"ד חו"ט ד"ה שלשה ימים וכו' דחייבין בפסח. ו"ב לכאורה יש לתרץ קושיא הו"מ' דמשמע מ"מ' שהוצא בהו"מ' שבה ס"ח ע"ה ד"ה ואלו שרק רבנן בעלו הפיאה בלא לקטוף כחמה בלילות שהיו הפיאה רק מדרבנן דרק יית וזכרם הוא מן ההורה כמבואר שם ובר"ה י"ב ע"ה ד"ה אידי לא בעלו הכהנים עשה עבור שבה שכתב ר"ח. והמטעם שאמרה לקטוף כחמה הוא רק בלילה שהם מדרבנן. אך אכתי כיון דליתא בגמרא ספס [וא"כ משמע דקאי אפי' על תירוש ויבאר שם מלדלוייחא] טוב יותר לתרץ בזה מורכב. והוא שהכשר לתרץ קושיא הו"מ' על רש"י ז"ל. דהנה על לקושיא כחמה פ"ה מ"ד כתב הר"ב לאסוקי האילנות שלקטוף המתבטלים ראשון ראשון והוא טענין דליתא במדרש שיר השירים פרשה ו' על הקרא דודי ירד לנונו דלילן הנהם כל פרי ופרי כשהיא נחשבל צריכין לקחתה מיד מן האילן שאם לא יקח מיד ממנואין בה תולטים. וכן הוא דלאי בכל האילנות שאין לקטוף כחמה שילא בע"ב ומחשך ליום מתבטלות לפעמים כמלא מעט ולפעמים יותר דבאלו שייך סגרת ר"ח כחמה פ"ה מ"ד דאין להענין טובה בה לפי שאין יודעין זמן לקטוף. משא"כ בזיתים שיש בו ג' [זמנים] ללקיטות צרורות חלק הנוג נלקט בזמן אחד ושוב בזמן אחר חלק המזעזע ואח"כ החתוך. ובכל חלק ר"ח לקיטתו כחמה וכו' כאלו היו אלו אילנות מיוחדים ככל שאר אילנות ולהכי דייק רש"י ובר"ה ג' ע"ה שם בגמ' מלקטים את הויתים א"כ אין שייך לקיטת זמנים שאין לקיטת כחמה כיון שכלל חלק [מכאן] מקומות הילין] הוי לקיטתן כחמה שכל חלק נחשבל טוב. ופי' לכתב כחמה אילנות שממתיין עד שנתבטלו. ולכן בארבעה בנות' כאלו דף פ"ו מנגררו חתן כ"י פירש"י ו"ל דהספק הוא רק באיזה לטון נאמר. אך בכל אופן יש בזהוה חלק אחר דרבי להחשבל לקיטתו כחמה. ולזה בשאר אילנות לא נמלא קבוצה בבקל לקיטות בלילות כיון שיש במילאות הרבה [לקיטות מעטם שהיו להם זמן קבוע] אבל כאלו [בזיתים] כתב רש"י ובר"ה ג' לקיטות ומבארים אח"כ שם בשלשה מקומות חלקות בלילן. אך מה שערך קשה שכתב [הגמ' בהא דמנגררו חתן שלוקח אחד אחד א"כ הוי ממי הגמ' להוכיח חתן כן דלילן] הוינו אש מנגררו חתן וכו' שלוקח אחד אחד [א"כ חתן מקשה קושיא הו"מ' למה יהיה חיוב פאה בזית [הא אין לקיטתו כחמה] ובערוך לא נמלא אחד אחד רק אחד מן המבטלים אבל כ"י הו"מ' משמע שכן הוא [שמלקח אחד אחד] ולא קאי על חלק האילן [כמו שפירש"י ז"ל ובר"ה ז"ל] מכתב אחר זה שלא יתעורר וטובה סימן. מביאר דקאי על הזיתים פרטים. אך אפשר לתרץ כן גם לדברי הערוך. דהא בלבד זה קשה שכתב [הערוך] מקדוש בחלטו שיש בזית ג' קבוצות היינו בשלשה זמנים ולפי הספק אש מנגרר חתן [היינו לוקח אחד אחד] הוי כמה לקיטות [וא"כ הבעל הערוך סותר דברי עמנו לכאורה] אלא ע"כ י"ל דכובד בעל הערוך דודאי מנהג השולם הוא שכלל חלק י"ש לקיטה כחמה אלא לשמן דמקדש כיון דבשין מן המוצהר יונג להיות שלוקט בכל חלק וחלק המבטלים אילו מנגררו חתן או ששויין רק סימן אילו מנגלנין חתן. אבל בעלמא הוי בזית כמו בכל אילן בכל חלק מהשלשה [וזמנים הילין] לקיטתן כחמה:

מסכת מנחות

פרק א' מ"א חזן ממנחת חוטף. ו"ב כאלו לא הביא התנה כלל פלוגתא דזבחים פ"ה מ"א [היינו פלוגתא דר"א] להלכה כח"ק שם כמבואר שם בבר"ב: שם בהר"ב הוי ממי וכו' קושיא זו היה לו להר"ב להקשות גם בהגמ' א' דזבחים ולהרץ כמו הכא כי כן בגמ' יש הכל הכא והכא [היינו סקושיא והתירוק של גמ' א' אר' מסתמא דרך הר"ב כיון שהארץ שם להביא הלימודים קילר ביה. ועכ"פ לא השמיט לגמרי שם שם כתב שאין לבנות עוד אלא יעשה איך לשמה ובאן שקילר במקור להביא להקראי [זיליטין] משם דכשרים] רק מראה לשם [כדלמאר כדלשון וכו'] לכן בואר כאלו בזה יתור: מ"ב בגמ' שחזר ויחזור. דלילן לא יחזור יתור מהערוך דמבואר לקמן פ"ה מ"ה ד"ה כל שהוא שחזר בעשרון סקול ולהכי היה ס"ד גמ' דף ו' ע"ה דזבחה מבינה. ויש לתקור בגמ' הר"ב והוא מהגמ' ה"ל דקאי לכל הני דחשיב איך אפשר בשמא. ואי מייירי שערין לא הוכרר הלוא הלכה בחולין ל"ג דחזירי הקודש משביר וכו' שהיה כלי שרת ועשה מוכשר [כיון שנתקדש בכלי שרת] ולומר לאסוקי במא' אין לטון גמ' ובר"ב מבטע כן. ואפשר דמח' דלמי כמנחה [במנחות ו' ע"ב] דאין בונה בן ביתרא שיצא מבינה הוי דאסור אלא ללא כס"ד דמייירי דיקא בבין וא"כ שמתא באמת יצא מבינה [כונת המחבר דהא דלמי דמנחה דלא נוכל לומר דבן ביתרא ס"ל ביתרא מבינה דלי הכי היה לו לומר דזבחה מבינה אין כונת המחבר לדחות לגמרי ולומר דלכן ביתרא הוי איסור להביא מבינה אלא רק דהוי בעלמא ולומר דלא כס"ד דמייירי בן ביתרא דוקא בבתי דזבחה מבינה ותירוק אחר ליתא על קושיא המנחה א"כ היינו בן ביתרא ע"ו בא המחבר דלא נייבין לתירוק זה דיקא לכן ביתרא יצא מבינה דטלל לומר תירוק אחרינא היינו כדמחבר כי קאמר רב וכו' בלגמא אית רובא המחבר דלחית התירוק הראשון לגמרי ובמ"ב מו"מ הרבה פעמים בש"ס להמעיין וא"כ ספיר א"ל לכן ביתרא יצא באמת מבינה וא"כ אין נריך לתקור עוד איך יהיה בעלמא כי העמא יצא מבינה כ"ג כונה המחבר] אי' גם אי קשה מדוע לא פירש בזה כלום [כלומר מדוע שם הש"ס מלעשה סקלא ותרוא אריות משח] וכן בשאר לומר דלא קאי על עמא ולא צריכי דשמיא אלו זאת והנה חייב דכ"ג דזבחים מ"א מתנה התנה ונלמד שלא יעש ובאן ע"כ יונג ועי' קושיא דף י"ד ע"ב דגם קודם הקמחם יתנה בכלי שרת ומקדשה מיד בכלי שרת זה רק שם אחר שקמץ התקדש:

פרק ג' מ"ג או בשירים של חנה. ו"ב בהרמב"ם בה' כסילי המוקדשין בסוף פ"י י"א איתא או שנתערבו שירי' בשירי חנה לא יקריד ופשיטא דס"ס י"ה שם מ"ה שירי' דמה הקמחם י"ה בשירים וכן חז"ת שנתערבו חמטע דלא קאי על קומץ דא"כ הו"ל לומר בלבוש יחיד נהעירב אלא ע"כ דקאי על שירי' וגם זה ס"ס הוא אלא כמו דליתא כאן זמנה כולל שם בהרמב"ם:

פ"ק ד' מ"ב א"כ היה להם פרים מרובים. יש לתקור מדוע לא נאמר לר"ש דגם בזבחים כן הוא דהא דבזבחים דף מ"ה איתא [דגם בזבחים כן הוא] ופשיטא דאין לומר דתנה דמתניתין לא ביאר זה דבכר דלמא דמפריס דס"ה אילים דהא לא אפשר [לומר] כן דיליטין מפריס] ד"ל דלמא רק בשירים אמרינן כן כיון דאין מעבדין אהרדי כמבואר בגמ' בחוקותה אלא דר"ה ועלרה וגם ברה זו אלא פריס וכו' וכיון דאילים רק לכתחילה לכן בלתינו נכנסים מותר אף לכתחילה [לכביא פ"ה אה] אבל אילים דשרי הלחם הדומה כהנים דמעבדין אהרדי כדליתא בגמ' כיון דכסול דביעמד איך אפשר דזבחה [אין] אחד וגסיו. ובאמת לתנא דבזבחים דקאמר דר"ש ג"ס בזבחים אמר כן [כמו שכתב בגמ' בחוקותה] אלא דר"ה ועלרה וגם ברה זו אלא דרב היינו. וא"כ ידאי' אלא אפשר לנו לידע רש"י דלמא דר"ש יהיו דזבחה בשירים מייבוי חדא [באין לו] פ"ס] ולא בזבחים. ואפשר לומר דבאמת התנה דמתניתין סבר דר"ש רק בשירים ס"ל כן. אך אילו כן איך ספק על הלמוד מיוקדש ג"ס בשירים כיון דבזבחים יתנה: שם בתוס' חז"ת אות א' ד"ה ולא וכו' ו"ב נריך הוספה. דהוא דהראש"ד יסול לבשר כרש"י בשירובים הרשומים בדף ע"ד ע"ה הו"ל פסוק אבל ובר"ב שכתב כאלו בסוף המנחה שהיו הלחם מותר בזבילה וכו' ורש"י כאלו במנחה דף

פרק י"א מ"א בבר"ב ד"ה להם הכהנים וכו' עד שפי' לו לומר ושמחה וכו' וכן הוא דבזבחה כאלו. ולכאורה יש להבין מדוע לכתב התורה בק"ש [דבחים

מביאר במ"א פ"ט דר"י יהושע דהלכה כותי' שאם נפסלה ועלה שירד. אכן היכה מנחת כהנים ומכקינן בזבחים פ"ג ע"ב דלכמה תנאים דמנחה שם אש עלו בפסול שירדו וא"כ דם דליתא בזבחה דף ד' ע"ב דזבחה כיון חייב לכו"פ וכו' ר' יהודה כ"פ מ"ב זכר ר' יהושע פ"ט מ"א דקדשי דלאש עלה ירד וכיוצא בזה הקשו התוס' מנחות ר"ה ע"ב ד"ה שברי, והוא א"כא גמי קומץ גדול דחייב בזהו ומהרי"ט בזבחים פ"ג ר"ה ע"ב דלאש לא קודם כבלי ונכסל דלאש עלה ירד ומשמע שפרק זה מ"ו דהמעלה קומץ כיון אף שלא קודם כבלי עדיין לחייב. ולו יהי' לומר דמייירי רק בקדוש אכתי קשה לרב כפא בזבחים פ"ג סוף פ"ה א"ל להני תנאי דמתני' חייב כיון אף דנפסיס אש עלו ירדו, ולכן דייק רש"י ובר"ב דקושיא זו וכתבו [בגמ' א] כל הנעלים, כלומר דודאי אכתי מסס מה שאם עלו לא ירדו אבל א"כא כבול כל הנעלים מה שדן הוא דייקו. והנה קשה לפ"ו מה דחה ר"ה בר"ה תחת ר' יוסי הגלילי בזבחים ק"ח ע"ה מה לכותב בפנים ומעלה בתוך שכן קודם מקבלו, והנה לפי הנלמד היכה עובד אחריתא ש"י קודם מקבלו וא"כ חייב כיון. אמנם כבר עמדו התוס' שם סוף ד"ה שחייב, על מקלח מחלו. אך קשה לפ"ו מה שעררו רש"י ובר"ב, שהם כתבו רב"ה מובאר דלא לבר על שחט ומעלה כיון איכה קרא אלא כולו הוי גמי. ויכול בזה מה שעררו התוס' פ"ה ע"ה סוף ד"ה לא תהא ויש לתרץ. ואין כאלו מקמו:

פרק יד' מ"י בזבחים רש"י אות ק"י ד"ה נס יושב וכו' וזבוח' שם כהני וכו' ו"ב י"ד בזה י"ד דים להוכיח דלוקן מותר [בגמ' דלוי לא יקשה על יושב מאי שייך דהאי אכל זיתר ה"י לכה להחוס' לכתוב דליכא נמי טובה לזבחייהא דף ק"ה סוף ע"ב והובא נמי בדף ק"כ ע"ה ולהכי לא פריך בגמ' שם דף ק"כ ה"ל על שמולל ועל רב מהמנחה [משום דיש לתרץ דתי ושייר]:

פרק א' מ"א חזן ממנחת חוטף.

ו"ב כאלו לא הביא התנה כלל פלוגתא דזבחים פ"ה מ"א [היינו פלוגתא דר"א] להלכה כח"ק שם כמבואר שם בבר"ב: שם בהר"ב הוי ממי וכו' קושיא זו היה לו להר"ב להקשות גם בהגמ' א' דזבחים ולהרץ כמו הכא כי כן בגמ' יש הכל הכא והכא [היינו סקושיא והתירוק של גמ' א' אר' מסתמא דרך הר"ב כיון שהארץ שם להביא הלימודים קילר ביה. ועכ"פ לא השמיט לגמרי שם שם כתב שאין לבנות עוד אלא יעשה איך לשמה ובאן שקילר במקור להביא להקראי [זיליטין] משם דכשרים] רק מראה לשם [כדלמאר כדלשון וכו'] לכן בואר כאלו בזה יתור: מ"ב בגמ' שחזר ויחזור. דלילן לא יחזור יתור מהערוך דמבואר לקמן פ"ה מ"ה ד"ה כל שהוא שחזר בעשרון סקול ולהכי היה ס"ד גמ' דף ו' ע"ה דזבחה מבינה. ויש לתקור בגמ' הר"ב והוא מהגמ' ה"ל דקאי לכל הני דחשיב איך אפשר בשמא. ואי מייירי שערין לא הוכרר הלוא הלכה בחולין ל"ג דחזירי הקודש משביר וכו' שהיה כלי שרת ועשה מוכשר [כיון שנתקדש בכלי שרת] ולומר לאסוקי במא' אין לטון גמ' ובר"ב מבטע כן. ואפשר דמח' דלמי כמנחה [במנחות ו' ע"ב] דאין בונה בן ביתרא שיצא מבינה הוי דאסור אלא ללא כס"ד דמייירי דיקא בבין וא"כ שמתא באמת יצא מבינה [כונת המחבר דהא דלמי דמנחה דלא נוכל לומר דבן ביתרא ס"ל ביתרא מבינה דלי הכי היה לו לומר דזבחה מבינה אין כונת המחבר לדחות לגמרי ולומר דלכן ביתרא הוי איסור להביא מבינה אלא רק דהוי בעלמא ולומר דלא כס"ד דמייירי בן ביתרא דוקא בבתי דזבחה מבינה ותירוק אחר ליתא על קושיא המנחה א"כ היינו בן ביתרא ע"ו בא המחבר דלא נייבין לתירוק זה דיקא לכן ביתרא יצא מבינה דטלל לומר תירוק אחרינא היינו כדמחבר כי קאמר רב וכו' בלגמא אית רובא המחבר דלחית התירוק הראשון לגמרי ובמ"ב מו"מ הרבה פעמים בש"ס להמעיין וא"כ ספיר א"ל לכן ביתרא יצא באמת מבינה וא"כ אין נריך לתקור עוד איך יהיה בעלמא כי העמא יצא מבינה כ"ג כונה המחבר] אי' גם אי קשה מדוע לא פירש בזה כלום [כלומר מדוע שם הש"ס מלעשה סקלא ותרוא אריות משח] וכן בשאר לומר דלא קאי על עמא ולא צריכי דשמיא אלו זאת והנה חייב דכ"ג דזבחים מ"א מתנה התנה ונלמד שלא יעש ובאן ע"כ יונג ועי' קושיא דף י"ד ע"ב דגם קודם הקמחם יתנה בכלי שרת ומקדשה מיד בכלי שרת זה רק שם אחר שקמץ התקדש:

פרק ג' מ"ג או בשירים של חנה. ו"ב בהרמב"ם בה' כסילי המוקדשין בסוף פ"י י"א איתא או שנתערבו שירי' בשירי חנה לא יקריד ופשיטא דס"ס י"ה שם מ"ה שירי' דמה הקמחם י"ה בשירים וכן חז"ת שנתערבו חמטע דלא קאי על קומץ דא"כ הו"ל לומר בלבוש יחיד נהעירב אלא ע"כ דקאי על שירי' וגם זה ס"ס הוא אלא כמו דליתא כאן זמנה כולל שם בהרמב"ם:

פ"ק ד' מ"ב א"כ היה להם פרים מרובים. יש לתקור מדוע לא נאמר לר"ש דגם בזבחים כן הוא דהא דבזבחים דף מ"ה איתא [דגם בזבחים כן הוא] ופשיטא דאין לומר דתנה דמתניתין לא ביאר זה דבכר דלמא דמפריס דס"ה אילים דהא לא אפשר [לומר] כן דיליטין מפריס] ד"ל דלמא רק בשירים אמרינן כן כיון דאין מעבדין אהרדי כמבואר בגמ' בחוקותה אלא דר"ה ועלרה וגם ברה זו אלא פריס וכו' וכיון דאילים רק לכתחילה לכן בלתינו נכנסים מותר אף לכתחילה [לכביא פ"ה אה] אבל אילים דשרי הלחם הדומה כהנים דמעבדין אהרדי כדליתא בגמ' כיון דכסול דביעמד איך אפשר דזבחה [אין] אחד וגסיו. ובאמת לתנא דבזבחים דקאמר דר"ש ג"ס בזבחים אמר כן [כמו שכתב בגמ' בחוקותה] אלא דר"ה ועלרה וגם ברה זו אלא דרב היינו. וא"כ ידאי' אלא אפשר לנו לידע רש"י דלמא דר"ש יהיו דזבחה בשירים מייבוי חדא [באין לו] פ"ס] ולא בזבחים. ואפשר לומר דבאמת התנה דמתניתין סבר דר"ש רק בשירים ס"ל כן. אך אילו כן איך ספק על הלמוד מיוקדש ג"ס בשירים כיון דבזבחים יתנה: שם בתוס' חז"ת אות א' ד"ה ולא וכו' ו"ב נריך הוספה. דהוא דהראש"ד יסול לבשר כרש"י בשירובים הרשומים בדף ע"ד ע"ה הו"ל פסוק אבל ובר"ב שכתב כאלו בסוף המנחה שהיו הלחם מותר בזבילה וכו' ורש"י כאלו במנחה דף

ובין במתאים וגם הם הם מינו הלא לא נעט מינו זה ממינו דר' יהודה ואמרין סלק את מינו כאליו אינו ואינו מינו מבטלו. אלא ודאי היכא דבעי שיעור לריך גם בצאיו מינו מאה ומתאים ולכן מביא הר"ב מיר על דבריו דין על דבשערין בכל מה שבקדשה דקאי לכל אחד לפי שיעורו. וזה ענינו כדב' רמב"ם הל"ל. וקרוז אלני דגם בונה הר"ן כן הוא. אע"פ שכתב דמאה ומתאים הוא רק צמתי ובלאו מינו צ"ל לא בעי לשלול צאיו מינו בליכא אינו יהודי ללא משערין צמתי ומתאים. הלא כוונתו דצמתי לביא מציאות אחר רק מאה ומתאים. ובלאו מינו איכא מציאות גם בכוונה ממתאים אלא בע"פ. אבל בליכא אינו יהודי בעי גם צאיו מינו מאה ומתאים. דאלו לא היה כוונתו כן היה מביא לפחות דעת הרמב"ם ופמ"ל בגלגל צ"מ ל"ג. ויש גם מכהן ראיות לנטות שכתבתי שם:

פרק ה ס"א במשם ואינו נאכל. מירש"י י"ל עב עובדיה. שם לא עולה ולא נאכל. פירוש לא עולה כ"י ולא נאכל שלל וצא לביאה. כוונת המחבר לתוך דלם לא עולה כ"י דלא נאכל וע"פ דלא נאכל הוי טעמא על דלא עולה וק"ל:

מסכת בכורות

פרק א מ"ב הוי"ט ד"ה טבולא וכו' וכתב הר"ם וכו' וכן בשר אדם. מנא-ה' דבב"ב הר"ם שכתב אדם אפרק רק משום איתלופי בנבחה טמאה. אבל הרמב"ם והר"ן והרשב"א מוכיחין שבב"ב דב"י איתור מן החורה וברמ"ל צ"ל ד"ה ע"פ ס"א א"ל וכו' והביא הר"ם [שם ס"ק ג'] דמנא"ה שם שהוא בעשה וחידושי שהמיו"ט הנה מלהביא דעשה ג"כ: שם מ"ג בחום' רעק"ל אוח ו' כתב המגיה והפסד מפני שחירון הפ"ו דחוק לכן לא הביאו רבנו. ג"כ ולא מהשתרש שטעם זה הוא ולכן לא כתב הרמב"ם צ"ל ג"כ מוכיחים ה' כ"ל דבין זה ג' שפיקות כמ"ל הוי"ט א"ל כ"י דבכל המורה שדנין ג' מ' שפיקות לנמא [ילדה חמורה זו] נקבות [ואיך זכר] או לנמא נקבה אחת ואיך זכר ונקבה. או [ילדה חמורה זו] נקבה מקודש ואח"כ זכר [ואיך נקבה אחת יש כאלו ג' שפיקות להחירא לפסור מפדיון וכן כשבאין להמורה שניה מתירין גם ג"כ מהמת ג' שפיקות אלו] כי כמו שאמרין ג' שפיקות בחמורה זו כן יש לומר ג' שפיקות בחמורה שני' דמ"ש [ואע"פ שיש לדחות לטעם דלמא לא חייב בליך ר"ל בחמורה השני] הא שניהם הם לאיש אחד. אכן הפ"ו תירין זה שפיר כיון דלפון מחליטין שהחיות בחמורה שני' דגם שם איכא ספק ודבר זה מלמא ברבוחא שהובא שד"ך ס' פ"ג ס"ק ט"ז ובס"י ק"י בגלגל ס"א ס"ק א"ל דאמרין ס"א ונשאר על אישור דרבנן ואכ"ה לא נאכלר עכ"ל מדרבנן כיון דכוב אמרין הא הוי מכת הספק הרבנן דעסק דרבנן ומותר. א"ל תירין הפ"ו לבאר לטון הרמב"ם נכון הוא. אך סוף סוף קשה לו ה"י דמזד זה ז"ה שפיקות טובא להחיר הלאו צמתי הם אלו דין על שניהם יחד יש ס"א להחמיר וא"כ לרון כך להיות ר"ל לרון על כל אחת ואחת נבד כ"ל ופ"י אלו מתירין הא יש ג"כ לרון לאישור אחר מטעם זה בעי שיהיה מתהפך כמ"ל בח"ה דב"י כ"י כל"י ס"א אוח י"ג ולכן הביא רבנו בחום' רעק"ל רק הקוביא כי זה עדיין אינו מתורק. והמל"מ שם פ' י"ב ה' כ"ל כתב דכל ימיו היה מנסער לתוך קוביא זו. ואמנם נלע"ד לתוך דל' הרמב"ד שם שהשיג דהוי כספק אחד וכמו שהביא נמי החו"ס כאן ס"ב ד"ה א"ן. ואמנם הרמב"ד שפיר הקשה לראשון. ואולם הרמב"ם מפורק לפיטוח ספק הרב המגיד פ"ג מא"כ ס"ב דלהכי פסק הרמב"ם דפ"ו קנה רלון הוא משום דבב"ב ס"א ומס' אחד טוב הוא ודלא ככתום' כתובות פ' ט"א. והב"מ בפ"ג מביא ה"ד מחויק אחריו טודאי כן הוא גלי דחוק וכיון שכן גם הכא לא קשה קוביא הרמב"ד. ואמנם לידע בזה פלגי רבוחא י"ל דהרמב"ם דבב"ב ס"א משגגו ודמתי דוכתי דספיקא דאורייתא מן החורה לקולא ולכן גם במשם אחד מהני ס"א דבב"ב א' אמרין דמהמת ספק נעשה רק אישור דרבנן [כיון דמ"ה' הוי שפיקא לקולא רק מדרבנן הוי שפיקא לחומרא א"כ הו"ל אישור דרבנן וק"ל] וע"י הספק השני נעשה ספק דרבנן ומותר. והרמב"ד דרשמי' דבב"ב דבב"ב ס"א דהרמב"ם הוי מן החורה לחומרא הוי ס"א מטעם רוב להכי בעי משני שמות. ומעזה מתורק הקוביא של הרמב"ם דמימא דליכא נמי ס"א לאישור. דזה אינו. דמורה הרמב"ם דלא הוי ס"א כיון שאינו אלא מכת אחד דרך להיות מהני משם אחד. וגם עוד דהרמב"ם סובר דלא צ"ה מתהפך וכמ"ל ספק' ש"ד ס' י"ח ס"ק א' מטעם שהר' המגיד הל"ל וא"כ די בעיה שיש ס"א להיות ואע"ג דליהפך יהיה ס"א לאישור דייקא לקולא וגם זה הוא מטעם דסובר הרמב"ם דספק תורה מן החורה לקולא. ועכ"פ כשפסו יחא דלהחמיר לא אמרין ס"א משם אחד והא דסוף פ' י"א מה' צבורים שדן הרמב"ם על ס"א כוון להחמיר [שאי האם] כיון שהוא צמתי בע"פ לא מחויק הרמב"ם לנשם אחד ומחמיר קוביא הלח"מ ספ"ג בזה"ל. לחוס' דה' כ"ט ד"ה תשב ובב"ק י"א ע"ל ד"ה דק"ל וכו' שכתבו דבב"ב שיהיה לפעמים אופן כזה לומר להיפך לא אמרין ס"א כזה. און מקום כאלו לדברי הפ"ו ולפ"י הר"ב שכתבתי בדעת הרמב"ם. אך חויק דגם הפ"ו לא הביא כלל זה כן כל"י ס"א. ויש חירוק אחר על קוביא החוס' צ"ל מקומות הח"ל אמה שביאין הרמב"ם הרבה שהעמיד הספיקות על החוס' לנמא זה זכר. ודלמא ספקי זכר ואח"כ נקבה שה' יותר טוב לומר לנמא זה נקבה או השני נקבה וזכר. ולע"ד ג' דמה שכתב הרמב"ד ע"ז מש"ב כוונתו דגם לפי כוונת הרמב"ם דהוי ס"א כלבון משום וגם סוים דבב"ב הרמב"ד והספיקות כו' הוא דרך ה"ל להרמב"ם לומר. אך הכ"י לא רצה סין הוא מדרב' הרמב"ד להעמיד דעתו על השלשון לכן מחמיר דסוף דברי הרמב"ד הורה דהוי ספק אחד. אבל מה שפירש הכ"מ תחילת דברי הרמב"ד ח"ן הכרה דבמאת הלשון קשה אם יזון הענין:

פרק ד מ"ו ברע"ב ד"ה אכל ה' וכו' במקום טומאה. ל"ב פירש"י שלא ה' לו דרך אחר. ומה דלחיתו ברש"י שפליגין שמתאוו ל"ל ושמאח"ה. אף שלא ה' לו דרך אחר מ"מ פריך הגמ' איהו גופי' היכי חילי וכו' רש"י לילך ויעבור ח"א

י"א פ' י"ח] וקשרתם אותם וכן שם [פ"ו י"ט] ולמדתם אותם לכתוב וקשרתם ולמדתם [כלל תיבת תיבת רק נקמץ חחת התיב] ומה הורה היתיעו אותם אמנם יש לומר דבפירוש ראשונה נק"ט [דברים ו' ח'] כתיב וקשרתם בקמץ יען שדמדר הל' בלשון יחיד. אבל כאן [בפ' שני'] רואה התורה לדבר בלשון רבים ככל שאר קראי' [שם] בסג"י וא"כ ה' אפשר לכתוב וקשרתם בקמץ דלא הוי משמע בלשון יחיד] וע"כ לדיןך לכתוב וקשרתם [בסג"י] וא"כ נריך לכתוב אותם ואין כאן יחוד לשון:

מסכת חולין

פרק א ס"ב בחום' רעק"ל אוח צ' ד"ה רע"ב וכו' עד ואפ"כ כתב הטעם דקוביא סומים. ל"ב וי"ל דהט"ו כתב רק שלטעם מימין לא מהני בדיקה שאין בו פנימה [בד' אלא א"כ בדיק [נמי] הרוחב [של הקנה] ומנה הרוחב כמו שה' שלל בשכר שום נימא. אבל [במאת] אם בדיק גם על זה כשר דיעבד וכמו אינו ה' אומר רש"י בדיק משום כנימה ה' כשר דיעבד רק אם בדיק מפנימה כן הוא לטעם מימין אף בדיק ורצה שלל ופרדו מימין דכשר ורק לכתחילה אסור לאין סומיין על בדיקה [בכוף] היכא שאסור בלא בדיקה כמו צ"ל סימן צ' שני' צ'. וא"כ גם לטעם פנימה היה הכרה לומר כן. אך כיון שהט"ו הקשה על הפ"ס ולא תירין כן ע"כ לא נחית לזה. אלא הפ"ד שם נחית לזה שפיר:

פרק ה ס"א בחום' רעק"ל אוח כ"ב ד"ה ולפ"ו קשה וכו' ממתני' דהכא. ל"ב סדר הג"מ מ"ס ועוד אח"י ה"ה קקוביא שני' ותקוין כל הגרסאות קשה מאד. דלגורא שהנה ג"כ וכן כאן המגיה בחו"ס קשה מאד הלא ח"ן רש"י דליחא כ"י חגי' דשפיר אפשר לדחות וכמו שדחה הח"ס וה' יוחר להחוס' לומר דלא כ"י יחקה דסבר מלקות ליכא. אלא ל"ב י"ב חירוק ט"י דהתום' גלו להקשות על הפסוקים דמכות. אך באמת ח"ן קוביא וגם הלשון של החוס' ח"ן סובג דבריו. ובחידושי במכות י"ג ע"ב בחרתי בעובדי' דהיה בחום' רק פ"ס אוח צ' שההסבר המדויק או הסופר זכיה כהוב דלא כ"י יחקה כמו דליחא לפיכך בחום' צמתי אלא היה כתוב דלמא צמתיי כדכתיב כדכתיב וכו' [בבב"ב] כלומר בצמתיי לחייהו דכתיב לא היה לפניהם הדפין מפורדים רק הראו כ"י פריקים. וכיון דלפי פשוטה ר' יחקה בדיק י"ג באלו הן הלוקין סבר כן רק צמתיים דהכלל כוונה איהא רק על העריות בדיקה י"ח. וכן בכתובות ל"ה ט"ב כובב רק על עריות דבב"ב ר' יחקה ולא ח"י דבריו כלל לשחיתים בחון להכי זיינו החוס' דר' יחקה כפי שהוא צמתיי לחייהו כדכתיב שאלו דשם גם לענין י"ח אחר א"כ כ"ה לענין קדשים בחון וגם המגיה בשמ"ל פ"ו משהדרין ה"ו לפלל סב בהרמב"ם דפסק כמג"י והיה קוביא החוס' י"ח במשנה זו ולפי הכ"ל ח"ן שום קוביא:

פרק ז מ"ה חו"ס ד"ה וברוב וכו' עד מפני שהיא צרי'. ל"ב יהודים שלל הביא דעת הרמב"ם שהובא בפ"ו י"ד ס' ס"ו ס"ק י"ב והפ"ד כתב על טעם ההוא שכן כתבו הרבה פוסקים והבאר הגולה הביא רק טעם זה. והב"ב שם כתב ע"ז שכן כתבו הרמב"ם והר"ן ו"ל. וכתבו רבנו ב"י ל"ח. ויש ופ"מ בגולה לדיוא אם נתבטל כתבסיל דלרמב"ן לא בעי רק ס' נגד הביאה כמ"ל הפ"ו והפ"ד הל"ל מהא"כ לטעם הרמב"ם: שם בחו"ס אוח צ' שם בענינים שיש צמתיים טעם וסבר חד דמעתדן במ"ס ע"ז פ"ה מ"ח מסכים להר"ב וכתב לפיפוח שכן הוא ריש ס"ב דערלה ולא הקשה כלל עליו. ובמאת ח"ן שום קוביא וספיר פסק הר"ב דיש להקיר במה פלוגי מ"ד ב"ס ומ"ד במאה. דודאי לכו"ע אף למאן דסבר במאה אם טעם קפילה לדעת החוס' וליכא טעם דמורה אלא ח"ן דהענינים שיש צמתיים טעם וסבר חד דמעתדן על ששים בכתם לקולא. וחד סבר דנקטיין היתור חמור היכא לדיןך שיעור ובעי מאה. וכיון דחויק דייקו רב דימי וקאמר לשמעתא דמאה והתם הנמי מביא כל הפלפוליס עד שהעמידו דעת המגיד לטער במאה. נראה מזה הכרעה דבב"ב אישורים שאלר השיעור היתור קטן פס"ס. ובתורמה דבשמינו ח"ן במאה מן הכשר העמידו גם שלל צמתיי כשיעור היתור חמור כמ"ד במאה. ומבואר כן ברש"י ס"ב דערלה שלל חילק התנה שם בין מינו לאינו מינו אלא איהא סתם במאה וכן מדויק לטון רבא חולין ל"ו פ"ב דהחירא בטעמא דלישורא בקפילה וכו' ח"י נמי מין צמתיי מיט דלישורא וליכא קפילה בששים ומדוע לא נקוש נמי דהחירא וליכא כהן אלא ודאי דבזה הוי מאה וכיון דלא מיירי שם רק משיעור ששים דהא: גם צמתיי בתיירא דודאי בעי מאה לא נקוש לכן לא נקוש נמי צאיו מינו וליכא כהן כיון שהוא מאה לא קמיירי. כלל הדבר מ' לדיןן שהצמתיי מסתם משנה ומפלוס הגמ' למאן דסבר במאה ורב דימי יהיב ואמר שמעתא דר"י וגם מלשון רבא דלא קאמר מההחירא וליכא כהן דהוי ס' מנא"ה שכן יש להורות. דבתורמה אם טעמה כהן צמתיי מינו ודאי מותר אבל אם נריך שיעור מהמדין כמו סמ"ד דבעי מאה כיון שיש לפעמים ענינים בטומים טעם עד שיש חילוק בשיעור זה בתורמה עכ"ל. ולע"מ דאמרין לעיל ל"ו ע"כ לטון נותן יתור מכלל קפלוס וכפי הגרסא הוי זה פחות ממאה של הרוב דברו דלא איכא י"ר דהותן טעם במתאים ובתורמה הסבו לחומרא עכ"פ עד מהא כמו מינו. וממילא כן הוא בערלה וכלאי הכרם צאיו מינו דבעי מתאים. ויש לראות שנתן הוא דיוקי ברבא מלגל נקוש בליכא כהן צאיו מינו דבעי ס' דגם הר"ב בחולין כאלו ובע"י מביא דין זה צאיו מינו בתורמה במאה בליכא כהן ובאופן זה גם כן לרבה נקוש אלא ודאי דבזה לא די' צ"ל אלא בעי מאה. והר"ן כאלו ליה ליה ח"י אלא סבר דמהני ס' בתורמה ואף בערלה וכלאי הכרם. וקשה עליו כל ה"י ראיות שכתבתי. ולע"מ מבוחר כהר"ב בהרמב"ם דפ"ו ס"ו מ"ס מהלכות אסורות ס' ו' דכתב דגם צמתיי הנאה צאיו מינו הוא בנותן טעם ובהלכה כ"ד כתב בין ששים בין במאה בין במתאים משערין ומתקן ובגלגל ובגל שיש בקדשה. אלא הלאו צמתיי עינו כהן במרק וחצולין ד' פטולה צ"ל ומהי הוא דקאמר הרמב"ם צ"י במאה:

סל

אל נפש ימא בעמיו בשביל סוכת זה דלפילי באין לו דרך אחר אינו מותר ליתן
בה כי אם בלוחם האופנים שביד סי' ע"ב סעי' א' :

פרק ה ס"ה כרע"ב ד"ה הראיתי וכו' מוס כבטור . י"ב אין הכונה של כרע"ב
בזה כמו שכתב אחר זה [דהיינו וכן נאמן הכתוב לומר] דעם מיירי
כרע"ב להצטרף של הכתוב הוא [כמו שמשק כבוד זה נהן לי ישראל גמולו] אבל
כאן דלמך נאמן לזון וכו' לא מיירי בשלן [דאין כן רואה כבוד שלו כמבואר בגמרא
סוף פ' א' ובכרייתא כבודו ל"א בנת' רק לפום הת"ק משמע ד' דלאחר אין הכתוב
נאמן לומר ששכל מעשמו המוס בכל זאת בזה האופן דאם הוא חכם וזה להחיר את
הכבוד בפה שאומר שיש כאלו מוס קבוע שהוא נראה לכל רשאי לפסוק ע"ז שהוא
מוס קבוע :

פרק ו מ"ב כח"ט ד"ה וכן וכו' י"ב ע"י בתום ר"ה יו"ד מ"א ד"ה ע"ל
וכו' בשם ח"כ יכול אפי' וכן ח"ל בן היינו פר בן בקר . והלמוד על זקן
דכאן לריך בכבשים [עד הפעם אף דכבר למדנו זה מן בקר] ולכן כתיב רק בכבשים
ושאר א"ע דרק בכבשים יתא טוב למדין מדמתי לפנין זקן [כוונתי ל' משום
דחולה ומוסה כתיב רק בכבשים ולא בנן בקר אך כיון דזקן כתיב גם בפר כמו
בכבשים . א"כ למדין בדמתי לומר דמתי בקר דמתי לכבשים כפיכול זקן להדיא
גמ' ק' דמי בן בקר לכבשים כפיכול חולה ומוסה להכי אינטייריך הלימוד דזקן כפיכול
בכבשים פעם שני' וק"ל] :

פרק ז מ"ו כר"ב ד"ה הכונה וכו' דכיון דקיימא לן וכו' י"ב ע"י מ"ט גנלין גמ'
גיטין ל"ז דהרמב"ם והר"ב ז"ל ע"כ לא נרסי ה"ס דלמך למימך שי"ה
גם לר"ב נחמן דבריו :

פרק ז מ"א כמ"א במשנה שהם כלאים זה בזה . רש"י והר"ב לא פירשו בזה כלום לפני
מה היו כלאים . ובפסקות משמע דהוי שני מינין אשר לדעה הרמ"ם וכן
לדעת הרמב"ם בפ"ה דכלאים מ"ב בפירושו ובהלכה פ"ט ס' ח' דהוי מן החורה
ולאין ברביעיה ורק לחרות סגור הרמב"ם שם דאין מן החורה רק סמאל עם סהרם
דברביעיה כתיב סגור [בהטחך] לא חרביעיה ובחרישה כתיב שור וחומר . ומה משמע
מהש"ך ר"ס ס' ר"ז דלהרמב"ם גם בהרבעה פהרה כבטורא אינה אלא דרביק לא
יהי מקום לפרש המשנה דהכא פלוג לדעת הרמב"ם אבל כתבתי שם דכונה הש"ך
רק על מה שהראה לסע"ו ד' דעם פליגי הרמב"ם ויהי' להרמב"ם המשנה דהכא רק
להרבעה דהא כאלו אולי לדין חורה . ולהרמ"ם גם להרישה . אבל לעג"ד ליתא בנ'
מינין אלו שום כלאים אפילו מדרבנן משמע שנקראו שיהא כאלו וכמבואר בנמ' י"ד
פ"ב ובייתר ביאור בפירוט רש"י שם ד"ה ממין וכו' עד דהאומר כרי עלי וכו' וע"כ
ברש"י ד"ה ומשני ואין וכו' וכו' דקונן מהר"ב כאלו . ורש"י הוא מדליחא ליה אושנים
בפ' א' דכלאים מ"ב ובהרמב"ם ה"ל ובטור וכו' הנ"ל לענין איסור כלאים [כמו שז"ל
עם כלאים והיעלים עם הרחלים ע"ס] ולא נקטו יותר חידוש כבשים ועי"ה אלא ודאי
דליחא כלאים כלל בכבשים [ועי"ה] לא מן החורה ולא מדרבנן דאין לומר דנקטו רק
המילדין זו מזה הא נ"ב אלו [בכבשים ועי"ה] מולדין זו מזה כמבואר כאלו מ"ד
[באמרו חוץ מן הכלאים משמע להדיא דהיי' גם הכבשים ועי"ה דהא חייבין בנעשר
וק"ל] וכל הדינים בנמ' וכו' וע"כ יו"ד ס' ס"ו . אבל הכונה כלאים למה דליחא כאלו
במשנה ד' חוץ מן הכלאים דמה ליתא 'חדש ויכן וחדש גדול אין לומר דהיינו
וכר"ב מפרש בן וכו' משמעות לא משמע רק על כל דיני כלאים אך אפשר דסמכו
על מה שבכר פירשו כן בפ"ה מ"ה . אך לקמן מ"ד ובחמורה פ"ב מ"ג כירשו דבא
מן חיים ורחל וכן שם פ"ו מ"א . מ"ד כרע"ב ד"ה מוזן וכו' דכתיב כל אשר יעבור
י"ב פ"י מ"ט חמורה פ"ו מ"א :

לקוטים מספר הון עשיר .

מסכת חולין

פרק ח מ"א וכו' לא עולה ולא נאכל לזון הר"ב ואין לסקוה ב"ה היינו ת"ק
דלמך לעיל דלמך להעלותו עם הנדינה על השלחן ל"ל דה"ק דבר זה
מחלוקת ב"ס וכו' ואין זה סהם ואח"כ מחלוקת דב"ס במקום ב"ה אינה משנה עכ"ל .
כל זה הו"ל מהסתוסות ו"ל אמתי דנרסיין ב"ס ר' יוסי היינו ת"ק וכו' תימא וכו'
אלא קמ"ל מן ת"ק ר' יוסי ו"ל הוסוסת ר"י היינו ת"ק אב"ה לא פריך היינו ת"ק
דהכי קאזר דבר זה מחלוקת ב"ס וב"ה ואין זה סהם ואח"כ מחלוקת דב"ס . במקום
ב"ה אינה משנה עכ"ל . והנה חתילת דברי החוססות מובנים מדמהקסה הש"ס דר'
ז"ס דלמך זו מקולי ב"ס וכו' היינו ת"ק דלמך ה"ק עולה וכו' דברי ב"ס וכו'
וכו"ל לא עולה הוה ליה לסקוה אב"ה . הקודם לר' יוסי דהיינו ת"ק דריש פירקין
דקאמר דכל הבשר אשר להעלות חוץ מבשר דגים וכו' דכלל בשר עוף בכלל איסור
הג"ל כב"ה וקאמר דלא הקסה ב"ס זה משום דקטברי דה"ק נמי כי אמרו אליבא
דב"ה דווקא אמרו וכו' הוא שנינה כפיפא ואמר דדבר זה מחלוקת ב"ס וב"ה
וכומר דאין סגרא זו דלמך בריש"ל דכל הבשר אשר להעלותו סגרא מיוחדת לו לבד
ב"ה הבשר לבשר עוף דהוא בכלל כל הבשר ואסיר להעלותו אינו אלא סגרת ב"ה וב"ס
ה"ל בזה ונ"מ ט"ס תמא איזה סהם דקאמר לתנור דלא חסמוך עליו דסגרת
ב"ה היא וכו"ל מינו גמ"ס דיבמות דף קכ"ב ע"ל ומטעם זה אחי ספיר דאין זה
ס' יאח"כ מחליקת דאין כאן סהם כלל דאין סהם סגרא מיוחדת לת"ק אלא סגרת
ב"ה היא כמו שפירש אח"כ שהסהם הוא לב"ה דווקא ודומה זה למאי דאמרינן בכמה
דכתיב מחייתין ר' פלוגי היא דפירשו כוא דאין ללוחה משנה דין סהם אלא דין
יורה שהוא יורד ט"ס . ומכיון שכן הוא לא ידעתי מאי קאמרי ההוססות ואין דין
ס' וכו' ואח"כ מחלוקת דב"ס במקום ב"ה אינה משנה שפיר אף אי לא הי' מחלוקת
פ' דב"ס וכו' לא הי' סהם ואח"כ מחלוקת מהטעם שכתבתי ועל זה נ"ל ע"י וידיה מה

שיהיה הר"ב שהתקין דברי ההוססות אלו בנמר דבריו נתפס דאין פירשו דיבמות
פ"ג משנה א' על אינה משנה דפירש ומהפכין לה מחומר שהרי כי מהפכין לה נמי
היי מחלוקת וא"כ מאי קאמר הכא ללא הוה מחלוקת משום דליכא משנה ודוחק הוא
לומר דה"ק ואין זה סהם ואח"כ מחלוקת דאין הלכה כסתם דהכי יסבור הר"ב דלפי
זה תהיב קסה אין נכסוק הלכה כב"ה לנבי ב"ה הוא דלית ליה סגרת הסהם
דאין הלכה כמותו שאינו בן דב"ה לית ליה סגרת הסהם על כ"ה במקום ב"ה
אינה משנה ומהפכין לה וממלא דב"ה הוא דלית ליה סגרת הסהם דאין הלכה כמותו
דל"כ קסה מה שהקסה הת"ס דלמה פסקו כת"ק אלא ודאי ז"ל דאין פ"י זה מהוור
ואף מה שפירש הת"ס לא אחי ספיר כמו שהוכחתי דיבמות פ"ט ועי"ה עוד מ"ט
בפ"ד דגדה משנה ג' : אר"י זו מקולי ב"ס וכו' ש"ס והעסקתיה לשל ר"י היינו ת"ק
וכו' מלך ת"ק ר"י כל האומר דבר ב"ס אומר מציא גאולה גאולה והא ללא קהני
בקאזר אר"י העוף עולה וכו' דברי ב"ס וכו' י"ל משום דליבא למטעי ולמימך דהוא
פליגי אר"י יוסי וס"ל דאין חולק בזה אבל באמרו מחייתה הוא בעלמא העוף עולה וכו'
ואח"כ קאמר אמר ר"י שפירשו דלמך ס"מ דמחלוקת סתמא הוא דכ"ע מודו ש"ס
בו מחלוקת אלא שפירקו ינא מסי ר' יוסי וקמ"ל בזה דבעי חסם לומר דבר ב"ס
אומר דאי לאו דלחא לאכמועיין דבר זה לא הוה נפקא לן מידי כמה שהיינו יכולים
לשנות ולומר דה"ק ס"ל דאין בזה מחלוקת דסוף סוף ב"ס הוא החולק ולנבי ב"ה
אינו חסוב לכלום אלא דלא הוה שמעיין זה הכלל דבעי למימך דרש"י לומר דבר ב"ס
אומר וכו"ל דמדהקני אמר ר' יוסי ידעין דלא פליגי ועל כרחין היינו אומרים דלומר
דבר ב"ס אומר קהני ליה מ"מ אי לאו דשני הגא בדבוריה הייה אומר דלא כי לא
פליגי אשקרי דהין דלף הוא מודה דסגרת ב"ה דלחיהא כותים כסגרתו קאמר בלחון
זה דלמך ר' יוסי לכלל אין הכי נמי דקמפליגי בזה דלדידיה הוא ככ"ע ולר"י
ס' בו מחלוקת ולא הוה שמעיין זה הכלל דבעי למימך דלמך חייב לומר דבר
ב"ס חומר :

פ"ל פי' לתמימהו [מטעם שבדברי המחבר אין הסבר להטין דבריו להקדים במוני זלזולת
 אמרתי נבחר את דברי המחבר בהסדר למען יובט דבריו להטין במוני המחבר וכו'.
 פ"ג המחבר הוא לטעם שהיו"ל להקדים על הר"ב דהא"ך דלא מני' למחני בני
 צבור ומכרבו דהלא מיירי להלוקח אינו יודע שהוא תמים וה"ל יוכל ומכרבו לפי דעתו
 ואם נודע אה"כ שהי' תמים סלה הפך אינו מתקן באיסור וה"ל ימ"ל מכיוון ג"ם ג"ו
 צבור ולפ"ו הקשה שהיו"ל בכתמיה דה"ך קתמיה דה"ל דה"ל למכור צבור סלה בכתמיה
 דמיירי מחני' דלוקח לקח אותו בצורת כפ"ל בודאי יוכל לטעון דמתכרו כי לפי ידיעתו
 אין כאן איסור למכרו וג"ם אם נודע לאחר המכירה שהוא תמים אז הכסף יהי'
 נותר בהנאה ויטעו הכסף להמכרו ואם מכרו ונודע צור' מטעם שהוא צבור כפ"ל ימזיר
 להם הכסף את המוכר כמו שפ"י הר"ב גבי ערופה שנמכרת צור'. וטעם המחבר בזה
 שאמר פי' לתמימהו ע"כ להביטו שלא נעשה לומר דהתו"ל הקשה על הר"ב לפיכך
 דלא מפני דהר"ב מסיים דצבור תמים אכור בהנאה דמשמע דאכור בהנאה אף לאכור
 מוכרה ובהנאה אינו מופק את דמיו וה"ל יהי' הכסף נותרים ללוקח או למוכר כתימיה
 הלוקח לומר דזה הר"ב לומר כן דה"ל יעשה כפ"ל אלא דכונן שהתו"ל דכונן שהתו"ל
 בכתמיה דה"ך כתב הר"ב דה"ל לומר ומכרבו ג"ו צבור תמים דאכור בהנאה היינו שאכור
 למכרו דברי מיירי דהלוקח אינו יודע שהוא תמים וה"ל בודאי יוכל להיות שיתכנו
 והח"ל יהי' הכסף מותר בהנאה וכו'. וכן נראה ג"כ מתיורו וכו' כלומר מתיורו נראה
 דקושימו על הר"ב היינו דה"ך דה"ל תל' תמים שקבל ערופה מוכרבו הלא כפ"ל
 דהלוקח צבור שהוא בעל מוס וה"ל לפי דעתו יוכל למכרו ולפיכך כתב בעל התו"ל
 ע"כ אחר שלא טבל למחני ומכרבו גם ג"ו צבור משום דאפי' בעל מוס לא עשויא
 למוכר הכי. הלא מוכר להדיא דכל קושימו על התו"ל אינה נק' מדוע כ' הר"ב דלא
 הו"ל למחני ומכרבו ג"ו צבור הלא מתיירי דהלוקח צבור שהוא בעל מוס. דלא יהי'
 קושימו על התו"ל על עיקר דינה וכו' א"ך שייך על זה מה שכתב התו"ל אבל נראה
 לי דהיינו טעמה. דמה לי אם אמר התו"ל ע"כ אחר דלא מני' מכרבו הלא הקושימו
 בנתינתו עומדת מדוע קאמר הר"ב אכור בהנאה הלא אינו מופק את דמיו אלא ע"כ
 קושימו א"ך קאמר הר"ב דלא מני' למחני ומכרבו הלא מתיירי כ"ל וכו' אחר התו"ל
 אבל כ"ל וכו' וה"ל אפי' צבור בעל מוס לא שייך למחני ומכרבו. ופ"ו בה המחבר לתרץ
 את דברי הר"ב בזה האופן כי ידוע דדקן הפ"ל הוא אחר אם התרץ וזה לתרץ
 קושימו התקשר מקשה התרץ עוד קושימו נוספת על קושימו של התקשר וע"כ לר"ב לתרץ
 את הקושימו הנוכחת בחיוב אופן שלא תתיירי הקושימו הנוכחת וממילא חולק ג"כ קושימו
 הראשונה ומינוי כן כמה פעמים בש"ס ובתוספתו הש"ס ולכן מקשה המחבר על הר"ב עוד
 תמים וע"כ תמי' שהיא תמונת ג"ם תמי' על הר"ב תמי'. והוא מה שכתב המחבר
 ואינו מוסיף על תמימהו כלומר לכד קושימו התו"ל על הר"ב דהא"ך כתב דלא מני' למחני
 ג"ו צבור ומכרבו וכו' הלא לבר או לא להקשות על הלשון של הר"ב דהא"ך כתב דצבור
 תמים אכור בהנאה ולפיכך ליכא למימר מכרבו סלה כאן מיירי דהלוקח צבור הוא
 כפ"ל וה"ל לא שייך הלשון דצבור תמים וכו' ומסיים דבריו דנוכל לומר דג"ם התו"ל
 כולל בתמימהו גם תמי' השני' וכמו שכתב המחבר בהנאה אבל נוכח לכולו וכו' ולמה
 לא יבטו וכו' הלא כדון דהכסף אינו מתקן א"כ וכל הו"ל לקח הכסף לעלמו ולכונן
 בזה את הכסף בנתיב להמכרו. ומסיים עוד המחבר אבל לבר תמי' עלו ג"כ תמי'
 בהננת הר"ב לכתוב ע"כ הדברים האלה של המחבר קשה מאוד להטין מה כוננו וע"כ לר"ב
 אנו לומר כי יש כאן עשות כופר או מן המשמיקים או מן הדפוס וכמו שצ"ל הר"ב
 פעמים בחידושי המחבר מהר"ח סוף. אך כפ"ל אמרנו לכוון דבריו אלה כוונתו
 שהמחבר דעוה בזה לברכר כדברים בהנאה אופנים עד שיהא לכוון המחבר לכוון הכונה
 האמתית בדברי הר"ב לתת לדמות בכל כמו את תמימה התו"ל. וז"ה אף אם אמנם
 אמרתי שסתמי' ג"ו הוא לכוון בתמימה התו"ל בכל זה קשה לומר כונה כזו בדברי הר"ב

ושיכתבו הר"ב כן כלומר מי מכרבו לו להטין כונה הר"ב צ"ל צ"ל כזה שנוכל להקשות
 עליו יותר טוב להטין בדברי הר"ב בזהו כיון שצ"ל להקשות עליו כלום וז"ה דמסיים
 המחבר אבל נראה פשוט כלומר כל הדברים אשר דברת עד הנה הוא רק לחידושי וע"כ
 כדבר וכו' א"ך בהנאה פשוט שבדברי הר"ב נתינים כולל"ד להטין דברי המחבר להנתינים
 כמותי דלא לפי דעת הלוקח היה צבור בעל מוס נמלא שפיר מכרו ואף ע"כ שיהיה
 שיהיה תמים אינו מופק דמיו וכן נראה ג"כ מתיורו שא"ך [א] הוא בעל מוס אפילו לא ימכור
 לכדו ואינו אוסיף על תמימהו הא"ך כתב הר"ב הלשון דצבור תמים אכור בהנאה הלא
 לפי דעתו היה בעל מוס אבל נוכח לכלול זה תמי' ג"כ בלשון הר"ב מ"ל דה"ל דאף
 שאמר שהר"ב לכל האמת אומר שאף שמכרו צבור בעל מוס אפי' בהנאה הוא תמים
 ואכור בהנאה ותמים הר"ב מ"ל אפי' האמת מותרין ואינם נתפסים ולמה לא יבטו ג"כ
 ג"ו צבור אבל לבר תמימה עלו ג"כ תמימה בהננת הר"ב לכתוב אבל נראה פשוט שבדברי
 הר"ב נתינים הלא ע' דקדק לענין מני' מכרו את העשר מן היתום הלא היה לדעתם
 כשהם לכדו צור' הם בעצמם לקחו מעמם ביוקר וימכרו לכדו או ימכרו לבלדים הלא פשוט
 דה"ל מכרבו לכדו פי' אחר שזרעו להנתינים ערופה מוכרבו לכדו או השליטו לבלדים
 כו' נמלא ג"כ דומיא דהנ"ל [ה"ל] ג"ו צבור ע"כ להם ג"כ שהוא היה תמים נמלא שפיר כתב
 הר"ב דלא שייך לנתינים כאן מכרבו לכדו דהא צבור תמים אכור בהנאה וה"ל אי הכי
 תמי' דלא עשה איסור ומכר לכדו אפילו אחר שזרעו נמלא הדמים אינם נתפסים [ויובלו
 לנתינים את הדמים פי' אחר שזרעו להנתינים ערופה מוכרבו] וז"ל אפי' ע"כ ע"כ אפי' סברה
 אומר שאפילו אם היה צבור שהוא בעל מוס ימכרו קדושים הם ואינם מוכרים לכדו
 ולה שייך לנתינים מכרבו לנתינים מ"ל לפי דברי שאיירי לאחר שזרעו שהוא תמים שפיר
 דלא שייך לנתינים ע"כ ומכר [וע"י יבמות וכו' ע"ה] ובכ"ל דלמירין ע"כ דלא לא קמיי' וכן
 ובזה ע"כ בהננת [ומכר] כמו בערופה וכו' שכתב הר"ב תמי' ע"כ ע"כ אפי' סברה
 [שהכסף מותר בהנאה] אך אפשר לומר דלא לאחר שזרעו שהוא תמים ומכר לכדו
 ג"כ קמיי' שלא ימכרו לו כלום כן כ"ל וכן ופשוט דעת הר"ב רע"ז ומ"ל הר"ב
 מ"ל בהמסוקן לשון ומכרבו דייק דקאי אצבור פי' דלא"ל יאמר מכרה אף שה"ל לומר
 דקאי אצבור דה"ל א"ך קיים ושלמו לו דמי ענינה כ"ל ושלמו לו צור' אבל ג"כ נראה
 כשדקדק בלשון המשנה הן ימכרו לו את העשר והוא ימכרו כו' נקט אלא הוסיף לכוון
 הר"ב הן ואלא המוכר נקט לשון יחיד הוא ובהננת כי כן הוא הדקן חד מוכר וברכש
 לוקחים נמלא שפיר אחר מכרבו. פי' הר"ב וזה קאי אבהמה ודוק: מ"ל מ"ל ד"ה
 כל כו' לא כ"ל להר"ב כו' ע"כ"ל לכוונתו למה לא דייק הר"ב תמי' מתחילת דברי רע"ז
 שכתב שיהא זכר מגיע לטרקוב א"כ משמע אבל אם לא הגיע לטרקוב הוי מומא אבל
 נראה דלא לא ק"ב הר"ב רע"ז אלו עני' תיבות עד למטה הייתי אומר שהי' כוננו הר"ב
 שיהא זכר מגיע לטרקוב ואימתי מגיע לטרקוב כשהן גדולות מתחמת וה"ל הוי כדעתו
 של רמב"ם אבל מפני שכתב רע"ז עד למטה דהיינו לטרקוב א"כ כ"ל אין ע"כ
 גדולות מתחמת כו' זהו פירושו של שיהא זכר מגיע לטרקוב הלא אפילו כשהן קמיי'
 זכר מגיע לטרקוב וה"ל כ"כ דעתו רע"ז שאלו מגיע עד לטרקוב הוי מומא ופ"ה
 ה"ל הר"ב מ"ל ודוק:

פרק ז מ"ו מ"ט ד"ה ומתנה כו' וכו' רמ"י ונראה דלא לא תמכה היה כשר עכ"פ
 לרבי יהודה אבל אם תמכה איז אפילו לר"י פקול וכדפירש דהוא"ל ומתנה הרי
 הוא ממוכר א"כ:

פרק ז מ"ד מ"ט ד"ה הכל וכו' מן כפ"ל שהוא נגזר וכו' ואפכר לומר דיש
 ספק שמה הוא זכר או שמה נקנה או שמה הוא זכר ונקנה וכו' [א] מ"י
 ספקא ליפטר מן הכבודה ולכן כ"ל נגזר וכו' אבל לענין משטר [ודלח] שהוא חייב
 במשטר ועוד דהלא מנ"ס לא אמינע אלא כלאים והערפם וכו' ועל אדרבויטוס אין שום
 מיעוט לכן חייב והא' דלמך הגמ' ספקא הוי לנזמא דמלתא:

לקוטים מספר משנת חכמים

מסכת זבחים

פ"ק ג מ"ד נתי"ט ג"ה הקיפס וז"ל פי' הר"ב מבלין ודק דק שבשולי הקדרה.
 וכן פי' כ"ש. והקשה התו"ל דהא משתניו נישית ג"כ ברש פ"ק העור
 והיוטב וכו' כ"ש" כ"ל שהו' כדמפרש בעבור והיוטב. והנה. מפרשין רש"י והר"ב
 הננין בלכד ולא דק דק. וכן הוא תמים כהדין בהננת דלאו דק דק אובלמא מעליה הוא
 עכ"ל. ונע"ם תמי' שהיו"ל דברי המוספות נמס' בצורות דף ו' פ"ג דליתא שם העממאל
 לאכור א"רן ורובין וקיפס שלכן. ופי' ע"כ שם דקיפס היינו מבלין ודק דק. וז"ל
 המוספות ג"ה קיפס צפרק העור והרובין אמרין מאי קיפס פרמא פריה וכו' עלמו
 לעמא עוממאל אובלין אלא מאי קיפס מבלין אבל סלה יוכל להיות בין פרמא ובין מבלין
 דלא תחת לאשמועי' אלא לאכור שטיבן באכילה. וכן משמע בפ"ק ס' ע"ין ע"ס:

מסכת חולין

פרק ח מ"א נתי"ט ג"ה ונית הלל כתב רע"ז ואינו כו' דב"ש במקום ב"ה אינה
 משנה אלא ח"כ הוא מן המשניות הידיעות שכן מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה.
 וכתב התו"ל קשה הירושות מנוכחת עריות משנה בכתמיה ולא בשם ר' פלוני אומר זה
 מקולי ב"ש דהא הך דהכא נמי משנית ב"ה עריות אבל נענית משנית דר"י ע"ש מה
 שהר"ך. וקשה דהא במקמת יבמות דף ט' איתא בפלוגמא לא קמיי'י. ופרקי וכו' ב"ש
 ממיון האות לאחים וכו' ארסין ומשני ב"ש במקום ב"ה אינה משנה ובהננת זה כשה
 נמסכת עריות בכתמיה ב"ש כהדין מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה והא"ל מסיק הגמרא

מסכת בבבורות

פרק א מ"ג זכר ונקבה או שני זכרים ונקבה נותן כלה אחד לכוון. כתב הר"ב
 דהא חרף זכר איכא ודאי צבור והא"ך דהי ספק דשמה הקנינה יאזא תהלה
 מפרשי' טלה והוא לעלמו ע"ין במ"ט ג"ה ונותן טלה שכתב ולא חש לאדורתי. ע"ל
 שהר"ך ולפי דעת ר"מ שהביא התו"ל במ"ד ג"ה ופודס בו פעמים הרבה דקאי על
 ספק שהוא מפרשי' בדרך ד' פ"ג ובדף ו"א פ"א ד"ה טלה ב"ה טלה ג"ה טלה ג"ה
 ע"ס א"כ לא שייך למחני כולל שיפריש טלה לעלמו רק באימות שנותן לכוון מפרשי' על זכר
 א' ומתנתה אותו זכר אין לר"ך ליתן לכוון דשמה ע"כ זכר זה יאזא הקנינה תהלה אלא
 מפרשי' טלה לעלמו ולכן הכא נמי פודס בטלה זה את הזכר השני ונתנו לכוון וכן נמי
 בזה אכופא עשני זכרים ושתי נקבות שכתב רע"ז שפרשי' שני עולאים לעלמו ולדעת
 ר"ת אינו לר"ך לספריש רק אחד ופודס בו שטיבן הוא"ל והוא לעלמו והא דליתא בהננת
 ביהר"ל ב"ה' לו עשרה ספק פטרי חמורים מפרשי' עטיבן עשרה ש"ין וכן לעלמו דקשה לפי'
 ר"ת לנזם ליה לספריש עשרה הא יוכל לפטור באחד ככר הקשו המוספות בדף ו"א ופ"ה
 דקטעו לברכותא דמלין וכסיון לדידי לסתפאר:

לפניה ונולד לו פטר המור אחר דולאי יבול לפדותו בלאונו עם עמנו עכ"ל. וזהו כיון
 (סוף מדש"י). ולבאורה לא נראה לומר שגל"י אין יכול להפריש העלם פ"ט לעמנו
 אף שמשמע מן מדברי הסו"ת לקמן (י"א ספ"א) ונ"ט בזה כי יש פנים לכאן ולכאן.
 וע"ד הוספתה מלחמי ברא"י הל' בכורות הו"א שפ"ט עתה וז"ל ב' נקבות וזכר או זכר או זכר
 וב"י אין כהן לכהן כלום אבל גבי זכר וזכר מפריש עולה אחד לפלגו ובגבי זכר או זכר
 מפריש ב' וז"ל הנהגות לעמנו חלש עט"ה בתוספתא פ"ט. מהבג"מ ז"ל: שם בב"ד
 אבל רמב"ם סבר כו' ואפי' עולה לעמנו חלש כו'. וז"ל דעפמיס תמוס לישאח אין כהן
 לכהן כלום משמע דלפניו דין ספק אין לו כדמוכה בגמרא רפ"ג כל בידוע שבכ"ה אין
 באל לכהן כלום כו'. והא ספק יאכל במומן לבעלים. והא דלקמן (י"ח ב') גבי רמ"ס
 דהנהג' ב' בזהו לישאח וכן מורה הרמב"ם שהוא ספק. וי"ל דהתם נקב פיגרת לישאח
 דהכ"ה וכה"כ כ' הוספות ב"ה שתי תמוזיו. וכמה תמוז"ט וחס"ג דזכר ונקבה כו'
 לפי חמ"ש המפריש עולה כו'. והוא מלשון הכ"ה פ"ט. ז"ל כבדי נקביו דקס אינו אלא
 ספק אחד. ואין לומר דכוונתו למע"כ ה"ה דקס איבה ג"כ עוד מיעוט דנפקא לקלח
 נקבה כבדי זכר וז"ל הילכ"ה דל"י אינו מוטב לטווח הכ"ה. אלא פ"ט ל"ל ד"ל
 מיישקא לא שיהי כלל ואינו נחשב למתומה: מ"ו ברפ"ג ד"ה כפדיון מע"ט ב' ומכ"ה
 ט' לפרייה הקטיוט ט'. ומתה סמו"ט לענין איזו פרייה הוקפו פ"ט. וז"ל דכוונתם
 על היקפא דח"י לפי (ד') לנכור כהנים וגוים ונכור בהמה כמאה וכדמסקין סמו"ט
 בעלמ' ג"כ בזהו לישאח וכן מורה הרמב"ם שהוא ספק. וי"ל דהתם נקב פיגרת לישאח
 שיהיה הפדייה כדליתא עם (ע"ב) מה צבור אדם לא מלקח בין לדורות כו' וזה היקפא
 הוא לבי"ע דהא מנייה וליפנין ה"ה פדויה צו פעמים הרבה ועיין בתוספות עם ד"ה אס.
 וזה נראה דליתוסתמיס מחמ"ט בתמכ"ח:

פרק ב מ"ו במשנה ראשונה. ור"י וקמ"ה משנה א' וזו. משמע אכל והטני
 יענה לאו ד"ה אלא ר"ע קא"ל דלר"ע הוה דולאי מולין וכו"מ כמ"י"ע. וק"ו
 הוא אם מוליתין מומן מחוקקו פ"י סברתו דמיתר מאוסות דלון הולקין בו אחר הרוב
 דלמולא. כמ"כ אירוסה. ע"י לקמן (כ') ובת"ה רב"י יהושע וד"ה לקולא. אבל לקמן
 בש"י זכרים ונקבה ח"י לכאורה דל"ל דהפס ד"ל דהפס ילא יחידו והגדרו ילא
 משפטיה דלשון ומח"י הנקבה. אכל ד"ה סמו"ט פ"ט. ספק הוה זכרים ח"י ודל"י ילא
 סיפס תלה וחס"ל דהיפה טולד יחידו שמה תסמינה ילאה הנקבה תלה, אכל מדיון י"ט
 הסרידי דברים בלם הנקבה יפה או גרועה מהזכר הכ' או בזהו יפה מולין וחמ"ל.
 יפתח"כ במשנה שם: מ"ו במשנה כו' זכרים ונקבה כו'. רפ"ה ספק גורר לו ח"ה.
 לכאורה אס הנקבה גרועה או ח"ה ה"ל דולאי ילא הזכר תלה וגם הוא לכהן.
 וכן במשנה לפי (ב' ז"ל וזכר יפה הנקבה:

פרק ו מ"א בתו"ט ד"ה על אלו מומין ט'. ח"ה מומין שבכרת מני אלה כו'.
 נשמו ונגממו לא. ק"ל דהא משמע זכ"ד דמומין שבכרת שומקין לכתלה
 במקדש. וע"י לקמן (ג"ט) בכוביא דחסרון מפניס. והשגס המלוקה דלקמן (ל"ט)
 בתוסיין הפנימים שפיקו פ"ט. ל"ל פעמים משום דלמתיך לפי (ל"ה) דכי חיל לא
 מיחייז וכו' פני מולא (הגמרא ז' נראה שגמלה דלקמן במ"ד כהניו אלא מחרב"ס)
 דמ"ד דומת לשמוע עליהם במדינה סבר דכיון דכי פני מיחייז כו' מומין שגבלין. ולה"ד
 דשומקין במקדש סבר הוילי דכי אכיל לא מיחייז הו' מום שבכרת. ומ"ד דלון שומקין
 לא במדינה ולא במקדש סבר דכיון דכי פני פכ"פ מיחייז גריקין אלו מומין שגבלין.
 והשגס אח"י פסקין דלמן נכמו (או נגממו לתיקת הוספות חלן לקמן (מ"ה ב')
 ד"ה חילומה וכן הרמב"ם בפ"ב מהלכות ח"ה ח"ה. וזמיה על הו"י"ט בלא הטיב כו'
 לפי (דרכו) הלא מום שבכרת הוא לבי"ע עיין פס"י לעיל (ל"ה) ואולי משום גזירה אלו
 חילומות או אלו שבכרתו. אבל יקשה ח"כ נגזר מני נעקרו דלא לשמוע במדינה ח"י
 נכמו וכן נכפמיו חילומות ח"י פנימיות. והלכ"ה כיון כ"ה פנין מקריבין חוקן. לפי
 שאלין מן המובחר כו' והא מקריבין יראה לי שגור"ס. וכן מחד: מ"ו בתו"ט ד"ה
 רע"א כו'. דס"ל דר"י"ט וכו"ע במלמיה דח"ק פלוגי כו'. ומתוה דכ"ה ס"ק אחר דס"ל
 מום ונר"י"ט לא כוה מום. ול"ל דהרמב"ם מפריש דלון לו אלא בי"ה אמת הוא בזה בפ"ב
 וקאי חלקתיה וז"ל דכ"ה פלוגי ר"י"ט וז"ל או וכן ליתא ביריבס הר"ה"ט ובמשניות.
 וכה"ג ברפ"ג דלקמן ובבלי מטרות ר"י מבייר ומכמיס פוסלין. וכן בגמרא ה"ה לכניו
 גירסא אחרת קמ"ס. אך לשונו בפיה"מ וכן לשון הרמב"ם אח"י ל"מ כן: מ"ו במשנה ח"ה
 שמוט בשמטיה יכו. ובהכ"פ בדפוס אשתפירס אמתה שמשעת ירו. אולם ב"ה הגיוה
 יכו והשמיטו לגמרי כנוסחא ישנה*) ורע עלי המשעה. דל"ל כיון צום לייבב קויתת
 רע"י וחס"י מהא דנזקא דלשמה דש"ע. וכו"מ פלוגי סמו"ט קמ"ג סמ"ד ל"ל דעת
 הרשב"א. אולם מ"כ עוד עם דלדיון דנשיין איבעול יבייה אין ל"מ בין הרמב"ם
 להשב"א ע"ה. הוא תמוה. דלפי מה שפסק הרמ"ה עם דלפוסל יבייה גלי שמוטק
 ידן כשהי. ח"ה י"ט ל"מ רבתי בלם כהנה הו"ך מתלה ברייה ואח"כ איבעל יבייה
 דלרמב"ם כשהי ח"ה ור"ה"ט ע"ה. מ"ח במשנה מומין ח"ה מנה אילא כו'. פירש רמב"ם
 נכר פס ידו כו'. תמוה מזה לא פירש כפשוטו דקאי חלל הני דחשיב בפסקין עד
 כאן. וכן לשון מנה אין טופל יפה על גביס נכד. גם לפירושו יהיה התוספות מורה על
 העיקר: שם בתו"ט ד"ה אח שגלגל פיוט ט' ובגמ' פרקיין כו' ומיניהו תפלת כו' דלר"ה
 אפינו ט'ו אחת כשל אדם הו' כהנה. ודברים אלו מהמיהיס דקויתת הגמ' פשוטה
 דהיי חזין דדך בין כהנה להיות טעול כשל אדם וח"כ לא הו' תומא: מ"ב במשנה ב'מן
 שהוא פסא אחד רוס כו'. ע"י רפ"ג וכן פרש"י. אבל הרמב"ם פסק להיפך ודחק הכ' לטון
 לשון המשנה לשיעמו עמו"ט. ויותר נראה שהוא גורס אחר ברי"ש. ומש"כ הכ' שבפיה"ת
 לא פי' כן. כ"ה בתו"ט כוונס רחוקה פ"ט. וכו"מ דכוונתו לכה פנייהו חתו"ט בשמו
 לקמן בדבור האמין ענין פסא כו' כמו שגבל גולם אחר דן ופלו. והוא ביהוד
 לגמין שהוא עכס אחד: מ"ו בתו"ט ד"ה כל מריבתי כו' שאין לפרש שיעמו כהרמב"ם
 כו' דל"כ לא ה"ל לרמ"ב לכתוב נמתתו. זה יש לדמות ד"ל דמיינו עד הערקוב. אבל
 יש להכריע מדכמה שיהא זכמן מגיע לנרקוב. דאי כפירוש הרמב"ם הל"ל שלא הוא ט':

פרק ג מ"ג בתו"ט ד"ה שום מקום כו' כמנו הסו"ת כו' לפי שהקדשים נשחטין בעזרה
 כו'. ומתה דכרת תמים נתי שחט בעזרה ואי מיירי בנב"מ. ח"ה קדשים נתי
 במומן פדוים ואחרים ח"ן למורה. ונל"ל דהיה לפי שפסקים שחטין כפי"ה המ"ה
 ככור כדליתא לקמן רפ"ה. ובא"ש"ל שהוא מקום מיוחד לשחיטה מתי עם ג"כ כסוים:
 שם ד"ה והולג השכר כו' ויהיה למידק אח"י מן שער דהא בלאן למר מוקיין ט'. כן ע"ה
 ג"כ בכלל ז"ן וגירסתה נקלה שער. ולקמן פ"ה"מ ח"ן קרי לומר ח"י ב"כ שער דליתא
 עם משנה ב' שם רחלים זכר ונקבה מדולדל. וכן לומר ב"כ שער ח"י לא יהיה
 בו איבור כלום. ויפסול זכר בכהנה. וכן הוטרד מן הלמד יהיה מותר בו וזה לא
 נשמעין. ושמין דקדוקו ל"ל דלפי מהי דמסקין דעמיה דל"ל בן משולם הוא משום שמוג לא
 היינו גורו. והוא כהני יוכי' בחולין (ק"י) ואחריון עם דכוונה על עיני מודה תמוס
 דלמורה הוא (וכמו דלמתיך לקמן פלגי כ"ף דהיינו אורח"י). לכן קאלר הלא ח"ה מום
 כשהי לאפוקי הטוס. ע"י מוספות שבת (ד"ה וזוה"ל) ואגב"ב דלהכי פסק
 הרמב"ם בפ"ב מה"י חמ"ט ח"י כרבי ויסי' ופ"ט כ"ה"ט שדחק בעממו וכן כר"י שגביו
 עם) משום דקאי ריב"מ דפסקין סמו"ט בשיעמו. וכן במשניות (ר"ד ס"ה) למתיך דקוטרף
 שכי קודם כעומד וכו"ט כפרש"י והיינו כרבי ויסי'. ורע דמה שהקשה השע"מ בפ"ג
 מהלכות י"ט שבתות פסקי הרמב"ם מהלכות כהנים אישחמייטויה שבכר קמוו הר"ן
 בזה הביא הר"ה עם:

פרק ד מ"א בתו"ט ד"ה י"ה דקק כו'. שחטא הנמינה דרך גדולה וכדמבי
 למשנה ב"ט. ומזוין שמוט כ"ע. וז"ל לשון הרמב"ם חט"י בתל"ס ד"ל
 שכל מח"כ אינו מותר לתא אלא לכהניס אלא דרך גדולה כו' וכבר פירשנו מה ש"ה
 למשנה ב"ט לגדולה כו'. וזוהנה למת שפי' בפ"י דנכוס מ"ו ח"י דכרביס שסכין
 ח"ה למשנה טו' לגדולה. והוא מה שחמ"ה כפ' קרמ לך נתייה למשנה וכדפי' רש"י
 והר"ב עם. ומתה ב"ט כ"ה כ"ה כ"ה על המתמות שהזכיר. אבל קרא דלמשנה ב"ט לא
 כתיב אלא גבי בנדי כהנה שאין לו ענין כלל לכהן דכ"ה: מ"ב בתו"ט ד"ה בחור שח"ה
 כו' דגבי משער דכתיב ענה נשנה דרשין כו'. עם כתיב ענה נשנה בלא בית. ולא שייך
 למידרש בה כיון כאן דשכיר: מ"ו במשנה הנוטל שכרו לדון דיומי בעלים. ע"י בה"ב
 מה שקרא מבר על הרבנים מסדרי גיטין. והרמ"ה כתיב ק"ד בחדר הגט ספי"ד כ"ה
 דקדור הגט אינו דין אלא לומר בעלמא. לכאורה זה אינו מספיק אלא שלא יהא כ"ה
 בעל. אבל פדיון ענין ח"ה כו' מלמדו לטבות שמיטה ויטבת קויתת כו'. ועיין בה"ב
 סע"ה) ממ"ט ומ"ה ח"ה כו' מלמדו לטבות שמיטה ויטבת קויתת כו'. ועיין בה"ב
 י"ד כו' רח"י ספי"ד ח"ה וכתיב כ"ה כהנה רמ"ה: מ"ח במשנה אין לוקחין הימנו פשתן.
 חטו"ט ה"ה יושלמי דמקדש ופשתן לו קקמין הוא כו' לכאורה לא שייך קויתת ע'
 לפרש"י (והרשב"א אח"י) דמקדש לרובו בשיעמו: מ"ב בתו"ט ד"ה מתי"ט ככל הדבור.
 חמ"כ שלאשה שיקח לנכרי דאכונה בתעשר כדמין ברפ"ה ריבנות פ"ט דלא מיירי אלא
 בלש"ה שיקח ע"י' עד אחד (לישראל) וחמ"כ ב"ה בעלה. ומש"כ ובהנהי עם דלמסופות
 חספא לאו. ע"י מה שגמ"י עליו עם (ל"ה) ומש"כ ובמהני' דלקמן חן נתי משרת
 ז"ל לפנ"ה אלא חמ"ט דתומת דתומת חמ"ט ח"ה ח"ה. ומש"כ ומיחו מע"י נמי איבה חמ"ט
 דאקור לזרים. ואין לסקות ח"כ מאי תומת דשיעמו מנייה. ד"ל משום דליתוסה שוס
 ב"ה. ומש"כ דל"כ לנקב מתיימין נתי תומת. עמ"כ בהגות למ"ב בראשית פ"ה הוה
 ב' בת"ס דנולד לומר דנס תומתה נכללת בשם משערות. ומש"כ ויראה דמשערות לומר
 (* קדשים ח"א)

פרק ז מ"ב במשנה אין לו גבייה אין לו אלא גבין אחד. קשה השתא אין לו אנה
 גבין אחד אמרת הוי מומה אין לו כלל מנפ"י כדפריך בגמרא לפי (מ') כה"ב.
 ואולי שלא לחמ"ה דואי מאלי' יתיר כשאין לו אלא גבין אחד תשאין לו כלל. או משום
 דהוי כיון שער ובגד: שם זורו גבן הלאב"ב ממוס. ללא תמוס דכל הפסין מדכ"ה
 במומין הוסיפין ממשס דלון בון בנרשו ש"ה. לכן אמר בזה שהוא גבן כו' וכו"מ דמתי
 עזרה דלפני. וכן כהנה בנ"ה לקמן (מ"ד ב') גבי מרות חשך. אך ממש"כ הרמ"ב ס"ה
 דכ"פ מודו כו' ומשמעות דוכיון ח"ה וואו מפי' הרמב"ם ל"מ ה"ה: מ"ב במשנה ח"ה
 מ"ב כהני' פלוגי דקום אשתפירס וגם בר"ב ד"ל חמ"ה יכו'.

